A BÉCSI KÁVÉZÓ
kortárs szépművészetet támogatók köre
tisztelettel meghívja

AZ „ÚJ MŰVÉSZET" SZERK.-ÉT
(hölgyet, urat)

1993 OKT. hó 27

18 órakor tartandó

SOMORJAI IMRE festőművész
kiállításának megnyitójára.

A kiállítást megnyitja

MURAY RÓBERT

A kiállítás megtekinthető

1993 OKT. 27 tól NOV. 9 ig

Kérjük tiszteljen meg személyes
részvételével

Baráti üdvözlettel

Beleznay László
üzletvezető

Somogyi Imre festo

BÉCSI KÁVÉZÓ

Budapest, V. ker. Váci utca 50.

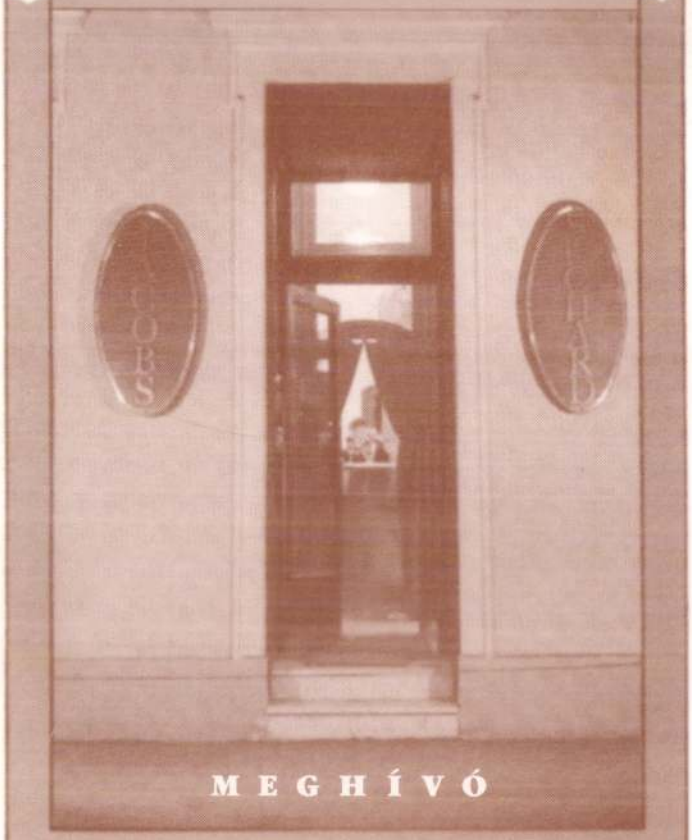

MEGHÍVÓ

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Somorjai ref. templom

románkori

kisö gót háj

látott bordás

lásd hálóbeltozattal

alapráz és

távlati kép.

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942. 131. l.

138, 142 l.

Kártyanaptár

Somorjai Imre
Közlekedésrendészet

1963

Illustráció

Somosjai Imre:
Jégmezőn lovagja
c. filmhez

1963.

Sajtógrafika

Somorjai Imre:
Légiuczők lovagja. c. filmhez

1963.

Prospektus

Somorjai, Imre:
Orllamos anamosnere
lő,

1963.

M. H. Arch.

Prospektus

Somorjai Imre: Szcelőző művek

1963. M. H. Hrch.

Prospektus

Somorjai Imre
Kollégák c.
filmhez

1963. M. H. Arch.

PLAKÁT

SOMORJAI JUKE:
GITÁR ÉS SICKELCH.
FILM, 19 x 84

1963. M. H. ARCH.

Plakát

Somorjai Imre:
Jégmezők lovagja
film, 59 x 84

1963. M. H. Hrch.

... a nehézatletika
övetség munkáját értékeltél
észt vett az ülésen **Matur**
Mihály, a Magyar Birkoz
zövetség elnöke és **Szánt**
ttó főtitkár is.

kat alkalmaznak

— Érettségizett fiatalokat önyvelési munkára, egy gép-s gyorsírót azonnal felve-zünk. Pamuttextilművek Ki-észítőgyára, Személyzeti osz-ály, Székesfehérvár, Szabad-ágharcos u. 4. 96383.

— Hírlapkézbesítőket fel-esz a pályaudvari postahiva-al, Székesfehérvár.

— Legalább 5 éves üzemve-zetési gyakorlattal rendelkező és a géplakatos szakmában jártas gépészmérnököt keres főmérnöki beosztásba a Me-zőgazdasági Gépjavító Vállalat, Gépjavító Állomása, Pusztaszabolcson. Lakást biz-tosítunk. Fizetés megegyezés szerint. Írásban, vagy Puszta-szabolcs 11. telefonszámon le-het Farkas igazgatónál előze-tes ajánlatot tenni. 96 373.

Hallotta már?
Farsangi
BORVÁSÁR
az Élelmiszer Kisker.
valamennyi boltjában.
Minden palack borból
3,— Ft árengedmény.
Most vásároljon!
96 374.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 JAN

FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP

„REKLÁM '69"

1021

A szellemes plakátok egyike: Somorjay Imre munkája, „Szivjon időnként friss levegőt".

Somorjai Imre

Meghívó

„A művészet nem a láthatót adja vissza,
hanem inkább láthatóvá tesz.„

Paul Klee

A Gellért Szálló Igazgatósága nevében szeretettel meghívjuk Önt

N. Somorjai Katalin

festőművész

KIÁLLÍTÁSÁRA,

**melyet 1995. szeptember 29-én /pénteken/
17 órakor a Szálloda Teaszalonjában**

Dr. Feledy Balázs

művészeti író

nyit meg.

Közreműködnek:
Bali János és Malina János
furulyán.

**A kiállítás megtekinthető október 14-ig
naponta 10-18 óráig**

Budapest XI. Szt. Gellért tér 1.

A kiállított művek megvásárolhatók.

„Az intuíciót semmi sem pótolhatja."

Paul Klee

MÉDIA-ART
1165 BP. VAK BOTTYÁN U.31.
Tel./Fax: 404-7926

MEGHÍVÓ

HOTEL GELLÉRT BUDAPEST

Közreműködik:

Marosfalvi Imre
hegedűművész

N. Somorjai Katalin

A Hotel Gellért Igazgatósága nevében

tisztelettel meghívjuk Önt és kedves családját

1997. október 26-án vasárnap, 17 órára

a Teaszalonba

N. Somorjai Katalin
festőművész

KIÁLLÍTÁSÁRA

A tárlatot megnyitja:

Benedek Katalin
művészettörténész

Megtekinthető november 8-ig,
naponta 14 -19 óráig.

Budapest, XI. Szt. Gellért tér 1.

A kiállított művek megvásárolhatók.

SOMORJAI Katalin

SOMORJAI Katalin

ÉS 1992. jan. 17
16. l

Somorjai Katalin kiállítása

A Magyar Képzőművészeti Főiskola Barcsay-termében január 10-től 24-ig tekinthető meg Somorjai Katalin festőművész kiállítása.

CZIFFKA PÉTER: Ez bizony makkegészséges festészet. Pedig... Somorjai Katalinról tudható volt, hogy évek óta a Képzőművészeti Főiskola gobelinműhelyét vezeti, tudható volt, hogy mint művész dolgozik, csak éppen az nem volt tudható, mit is csinál. Hohó! — mondja ilyenkor az ember, ezt a művésztípust ismerem. Ez az, amelyik tehetsége mellé nem kapta meg a termékeny önbizalom (mondjuk: termékeny gátlástalanság?) istenadományát, azért aztán maga elé építi valamilyen tisztes mesterség — adott esetben a gobelintanítás — falát, és annak a takarásában gyötri magát. Ez az, amelyik mindig remekműre megy, mindig lekapar, eldob, átfest, kijavít, újrakezd, széthasogat. Csakhogy sajnos — szerencsére — az ember olykor téved. Somorjai ugyanis nem ilyen. Egyáltalán nem. Sőt. Úgy jön belőle a jó kép, mint forrásból a gyógyvíz. És milyen hitelesen egyhangulatú! Mintha valami hosszú, csodás tengeri út emlékeiről mesélne, a vízről, a víz fölötti, víz alatti világ titkairól. Most már csak azt kellene tudni, mi az ördögnek játszott ilyen hosszú ideig bújócskát?

ormával, magaddal

k író van: író, aki
unkásosztálynak is.
ljam, hogy arisztо-

ilyen megkülönböz-

k, egy előkelő iro-
lkozásomat akarta
en. Vagy a művem
egy vésnök dícsé-
ltam, elég indulato-

yok. A kanász, a
em író s csak mert
em tarthat. *Morad-*
ránk a primitívség
m térünk vissza az
a betegség univer-
rágást: műveltebb.
ehát növeljük igó-

Egy munkásműv

Amikor egy munkáscsalád fiatal gy
beszámolunk, három fogalmat sze
választani. Az őstehetség, a művész é
utóbbi kettő egymásbafonódik és a l
össze az elsővel.

Az *őstehetség* meglehetősen kompl
világában. Bizonyára a legnagyobb jó
hogy egyesekből kívánkozó kezdetleg
ígéretnek tekintsen, amikoris előképzet
nél a mindenkiben szunnyadó művész
felfokozottabb megnyilatkozását ismer

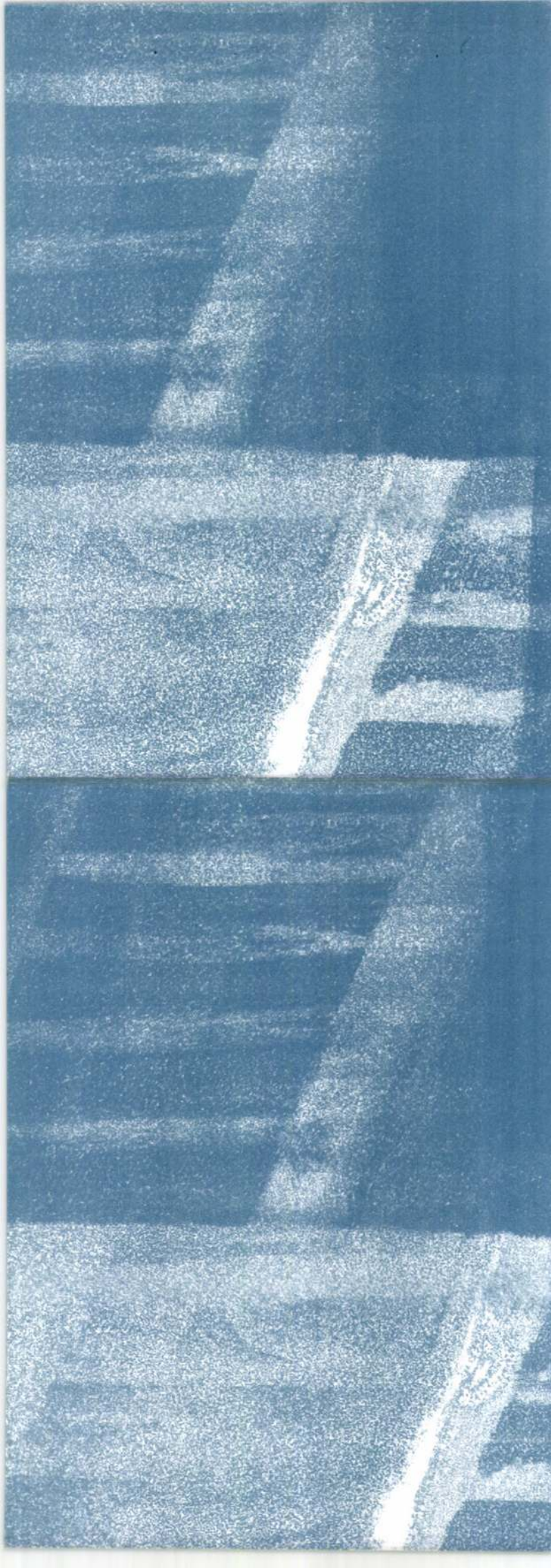

Az Óbudai Társaskör Galéria kiállításait a Fővárosi Képzőművészeti Alap
és a Nemzeti Kulturális Alap támogatja.

KŐNYOMATOK 1992-1994

Somorjai Kiss Tibor kiállítása

Óbudai Társaskör Galéria, Budapest, III. Kiskorona u. 7.

Megnyitja: 1994. szeptember 6-án 18 órakor
Szepes Hédi művészettörténész

Megtekinthető: 1994. október 9-ig, hétköznap 14-18, szombat-vasárnap 10-18 óra között.
Hétfőn zárva.

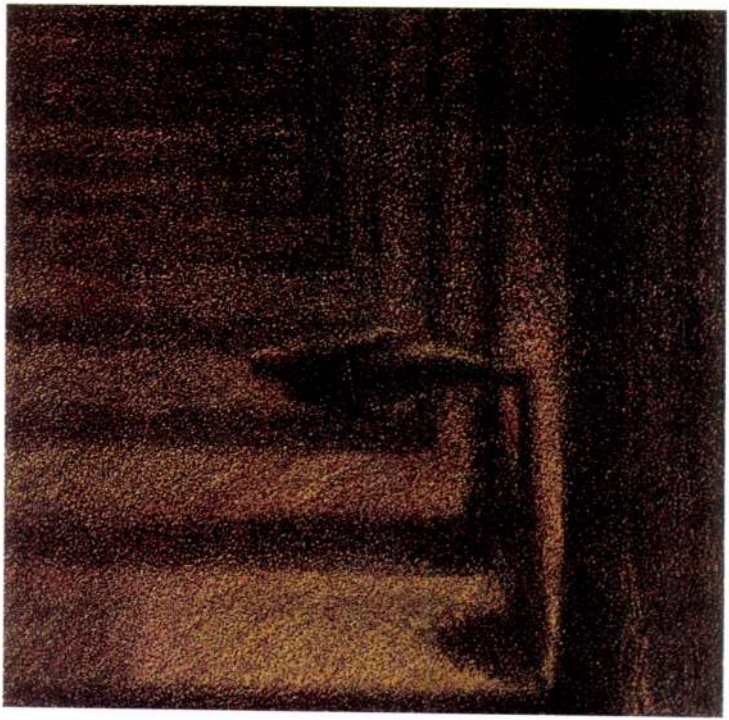

Somorjai Kiss Tibor: Árnyék, 1994.
litográfia, 20x20 cm

Óbudai Társaskör Galéria
1994. szeptember 6 - október 9.
Fotó: Csomor László

HETVENNYOLCAS GALÉRIA

SOMORJAI KISS TIBOR KIÁLLÍTÁSÁT BARANYAY ANDRÁS NYITJA MEG '95 JÚNIUS 9-ÉN 19 ÓRAKOR. MEGTEKINTHETŐ JÚLIUS 26-IG, NAPONTA 10-16-IG. SZÜNNAP VASÁRNAP, HÉTFŐ CÍM: SOPRON, JÉGVEREM U. 2. TEL: 99/335-022 (A JÉGVEREM FOGADÓ MELLETT)

SOMORJAI KISS TIBOR

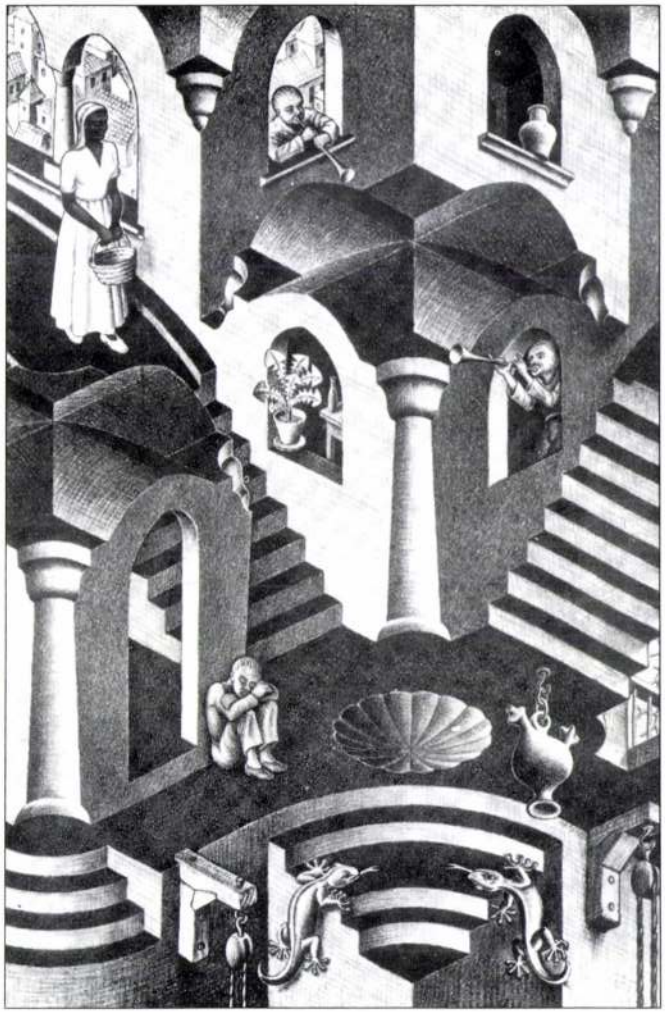

Meghívó

Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága
7400 Kaposvár, Fő u 10. tel.: 82/314-011

Kiállító művészek:

Albert Tamás
Baksai József
Barabás Márton
Csörgö Attila
Faa Balázs
F. Farkas Tamás
Felvidéki András
Gábor Áron
Gellér B. István
Hantos Károly
Haraszty István
Joláthy Attila
Kapitány András
Kőnig Frigyes
Lencsés Ida
Matzon Ákos
Mengyán András
Orosz István
Péter Ágnes
Prutkay Péter
Sáry László
Schwarz Volker
Somorjai Kiss Tibor
Stefanovits Péter
Szabó György
Szegő György
Szikora Tamás
Szurcsik József
Tóth György
Varga Géza Ferenc
Vásárhelyi Antal
Véssey Gábor
Waliczky Tamás
Wellisch Tehel Judit
Zsankó László

SOMORJAI KISS TIBOR

Maurits Cornélis Escher
(1898-1972)
holland grafikusművész, aki egyetlen művészeti iskolába sem sorolható, különleges alkotója a XX. századi képzőművészetnek. A hagyományos térábrázolás racionális módszereit felhasználva bizarrul titokzatos, többértelmű térillúziókat teremtett. Valószerű és mégis lehetetlen struktúrái, képzeletbeli formái a ma képzőművészének is jól értelmezhető, irracionális létélményt közvetítenek.

A Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága
tisztelettel meghívja Önt
a Tavaszi Fesztivál alkalmából megrendezett

"Hódolat M. C. Eschernek"

című kiállításának megnyitójára

1999. március 17-én (szerdán) 16 órakor
a Rippl-Rónai Múzeum Nagytermébe
(Kaposvár, Fő u. 10. I. emelet)

Köszöntőt mond:
Dr. Gyenesei István
Somogy Megye Közgyűlésének elnöke

A kiállítást megnyitja:
Szentiványi Tibor
kulturtörténész

*

A kiállítás megtekinthető:
1999. március 17-től március 31-ig
hétfő kivételével naponta 10 - 15 óráig,
április 1-től május 31-ig
hétfő kivételével naponta 10 - 16 óráig

Somorjai Kiss Tibor
Évek - Magyarország 1998.

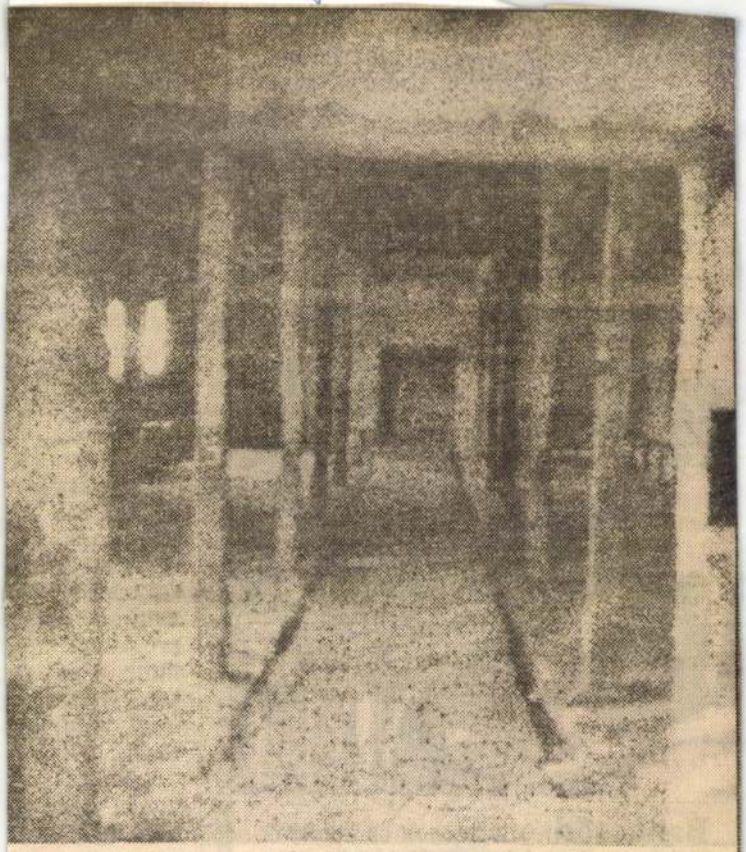

Somorjai Kiss Tibor: Királyfia I. Károlyi Zsuzsanna és Somorjai Kiss Tibor (az idei miskolci grafikai biennálé nagydíjasa) alkotásaiból nyílik kiállítás október 1-jén délután 5 órakor a Budapesti Galéria Kiállítóházában (III. ker. Lajos u. 158.). A tárlat november 1-jéig tekinthető meg.

mégpedig úgy,
részvényt kapo

A részvénye
6010 forintos kibocsátási ár 40 százalékát, vagyis 2640 forintot a jegyzéskor fizették meg. A papírok vételárának második részletét, mintegy 3370 forintot, amelyet kamatmentes hitelként használtak a befektetők, most szeptember 30-ig kell befizetni.

Bankcsőd. Mikrofonok és kamerák kereszttüzében, lehajtott fővel jelenti be Okamoto Hirojaki, a Japan Leasing Corp. Bank vezetője, hogy a pénzintézet mintegy 16 milliárd dolláros veszteséget halmozott fel. Ez a legnagyobb csőd a szigetország történetében a II. világháború óta. Fotó: MTI

gabonatermesztő
selő munkacs
pontjuk szerint
több pontján meg
pályás útlezárás
arra, hogy a kor
a gabonatermeszt

A megyei érd
vetség tegnap me
tett elnökségi ülé
megerősítették a
zés elvét", ugyan

Egyetér

A gazdakörök e
zal, hogy a g
nem sikerült m
problémák meg
lami segítség
meg, de a dem
tését nem tart
tónak.

– Politikai ir
abban, hogy ép
sági választás
szervezik a figy
mozdulást – r
punk érdeklőd
Ferenc, a gazd

Somogyi Kiss Tibor

Új Mív. 2003. 12. p. 44.

6. A K+F tevékenységet végzők személyi a

6.1. A vállalkozás éves átlagos statisztikai lét
Ebből a K+F tevékenységben foglalkc
.....(fő)

6.2. A K+F tevékenységben foglalkoztatottak

30 év alatti alkalmazottak száma.....
31-49 év közötti alkalmazottak száma.
50-60 év közötti alkalmazottak száma.
61-70 év közötti alkalmazottak száma.
71 év feletti alkalmazottak száma.....

6.3. A K+F tevékenységben foglalkoztatottak

Alapfokú végzettséggel rendelkezők sz
Középfokú végzettséggel rendelkezők
Felsőfokú végzettséggel rendelkezők s
Doktori fokozattal rendelkezők száma.

7. K+F tevékenység eredményességére von

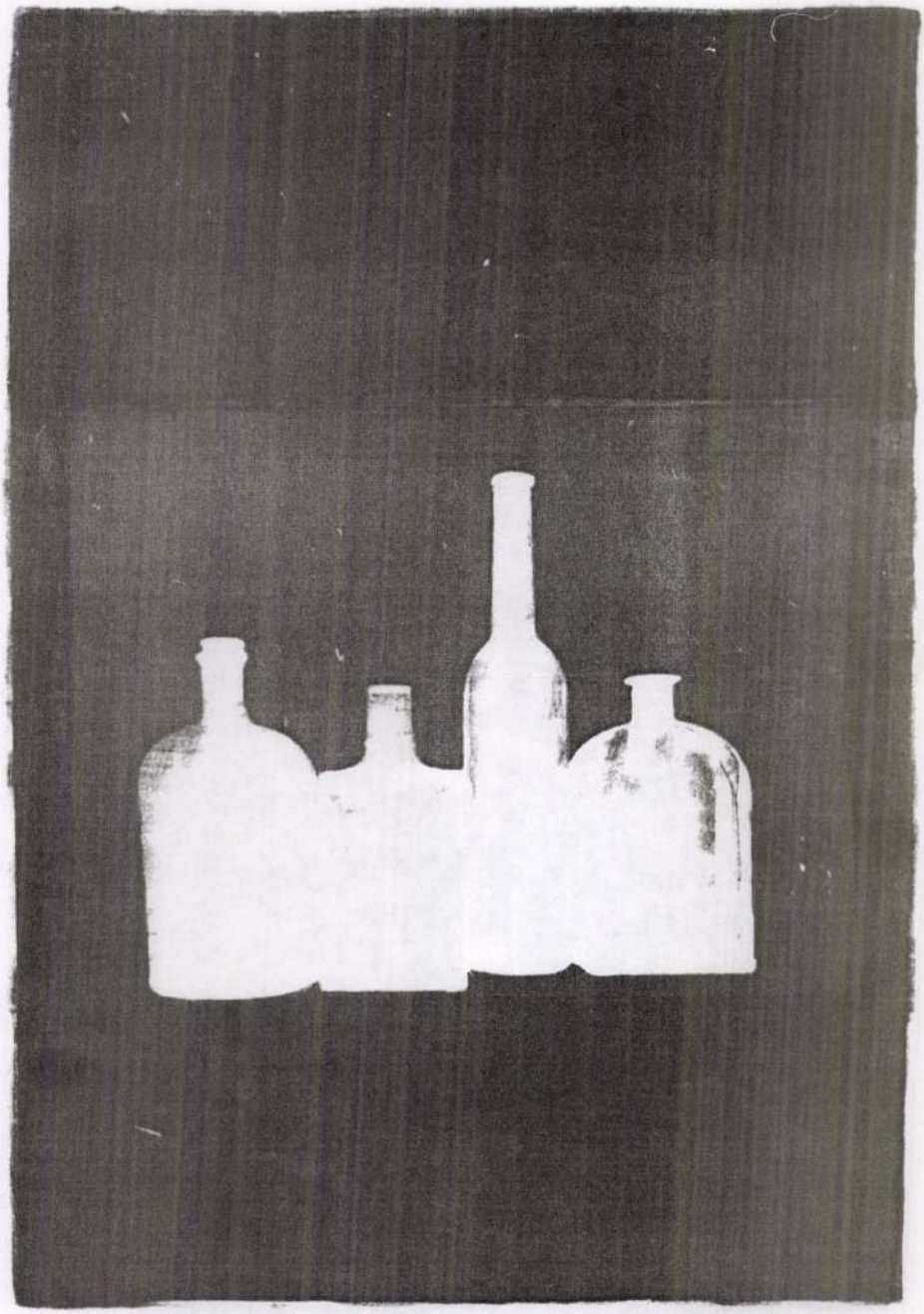

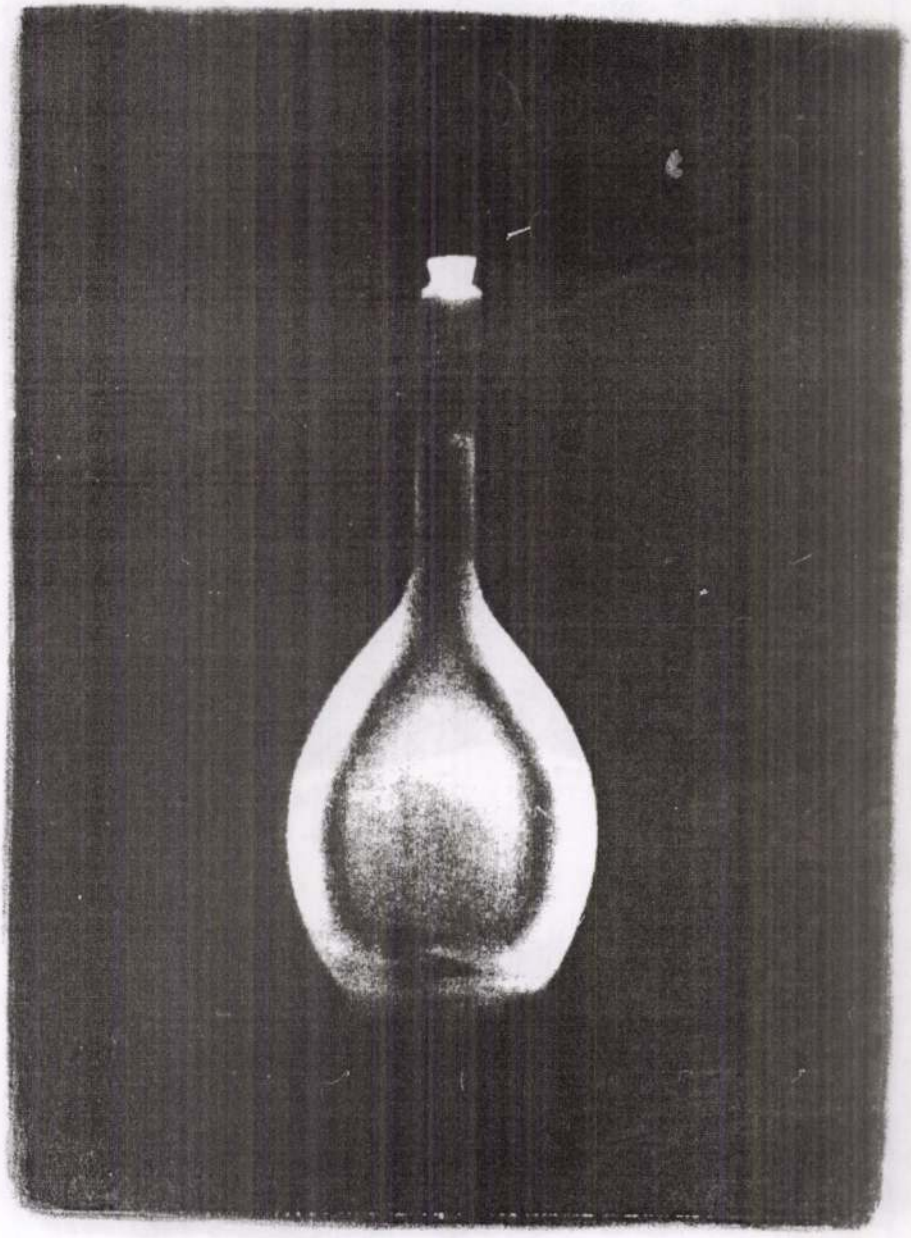

MU 2000/18

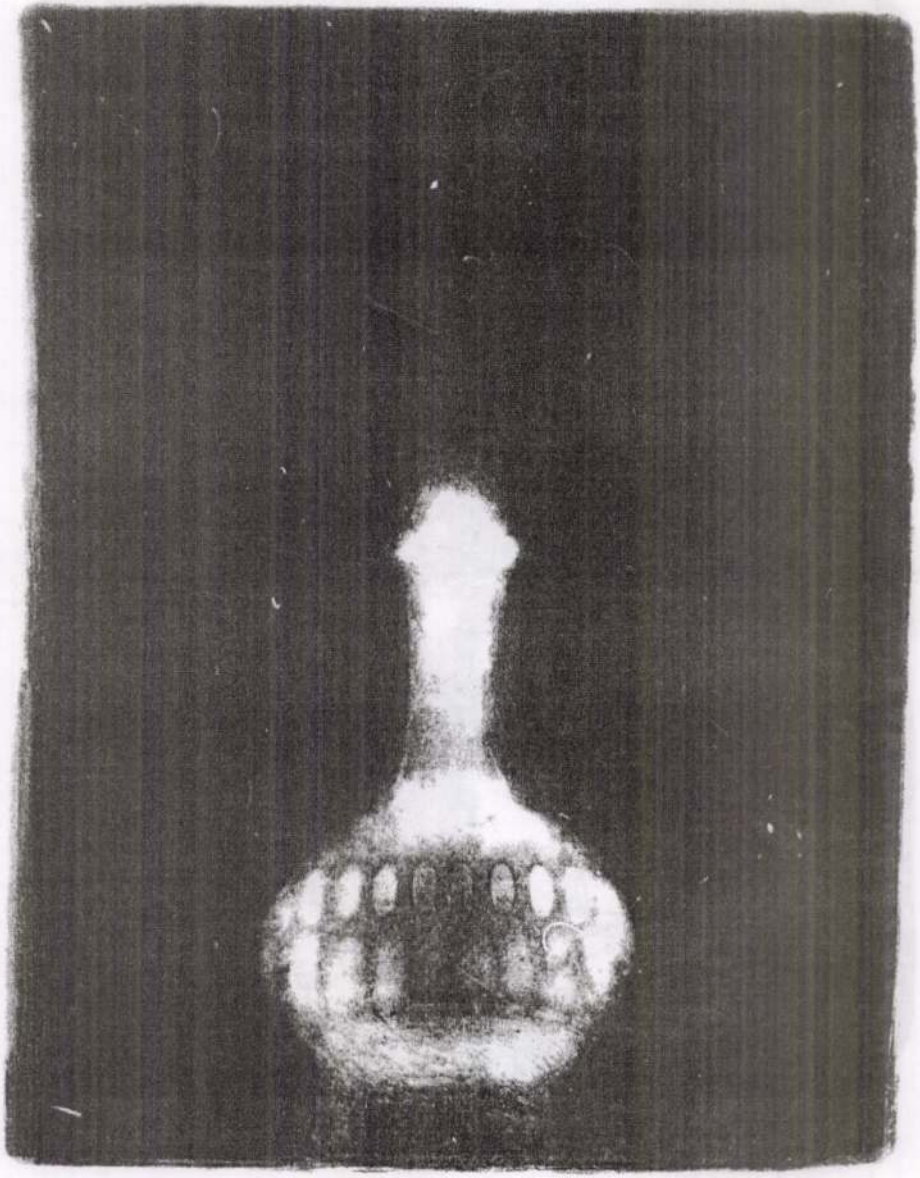

aránt szóba kerülnek Rapaport könyvében is: „a gyomortünetek mellett mindig találunk egyéb szervi tüneteket is. Ilyenek a fejfájás, a rendkívül gyakran társuló szívdobogás, amelyek különösen éjszaka nyugtalan álmokkal kapcsolatban jelentkeznek, továbbá a legkülönbözőbb reumatikusnak látszó fájdalmak, a fogaknak különleges megbetegedése." A sort folytathatnánk. Látható, hogy a töredék szövege egyformán levezethető az *Ideges gyomor- és bélbajok*... tünetsoráből éppúgy, mint a *Kalevala* Vipunen-epiződjának megfelelő részleteiből.

A versnek van azonban még egy összetevője, amelyről eddig nem esett szó: a krisztusi szenvedéstörténet egyik mozzanata világosan felismerhető az utalások között. *János evangéliumá*ban olvasható (19. rész 31–35. vers) az a jelenet, amelyben az ítélet végrehajtói megbizonyosodnak arról, hogy az áldozat halála csakugyan bekövetkezett: „A zsidók annak okáért, hogy a testek szombaton a keresztfán ne maradjanak, mivel hogy innep esti vala... kérék Pilátust, hogy azoknak a szárok megtöretnék és levétetnének. Eljövének azért a vitézek, és az első latornak megtörék az szárait és a másiknak is, mely megfeszíttetett vala Jézussal. Az Jézusra pedig mikor jutottak volna, mikor látták volna, hogy megholt immár, nem törék meg az ő szárait, hanem egy az vitézek közül lándzsával megöklelé az ő oldalát, és mindgyárást jöve ki belőle vér és víz." A szöveg egyik utalását a „lábszárak" archaikus „száraimat" változata fedi föl: „ne szakaszd a száraimat". A másik utalás a keresztfán meghalt Krisztus oldalának megnyitása, s az abból kifolyó vér és víz: „ne nyisd meg az oldalamat / kicsurran a forralt kőnek / vasból való váladéka".

A *[Szól a szája szólitatlan...]* rendkívül gazdag, sűrű, bonyolult, töményen poétikus szöveg, huszonnégy borzongató és feledhetetlen sor a testi szenvedésről. Felépítésének, egységes gondolatmenetté szövődésének tanulmányozása nem kevésbé tanulságos, mint kisebb-nagyobb összetevőinek kiformálódása.

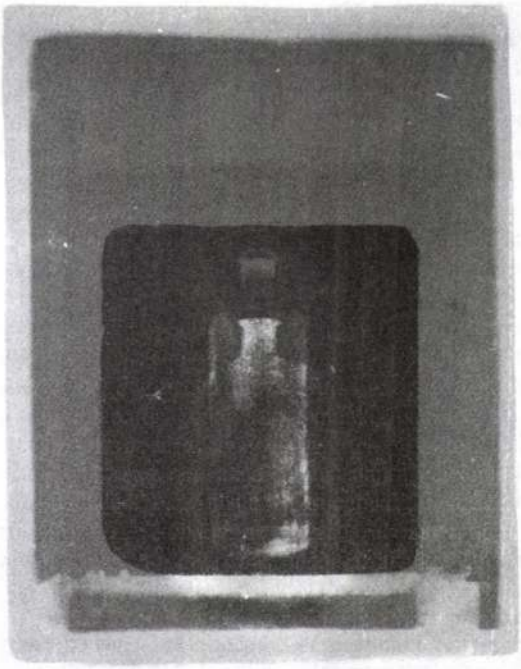

Üvegek (2003)

SOMORJAI KISS TIBOR

SZEIFERT JUDIT

Kortárs 2005/7

Fénnyel festett árnyék

SOMORJAI KISS TIBOR LEGÚJABB LITOGRÁFIÁI

Minden csak látszólagos, ha Somorjai Kiss Tibor litográfiáit tekintjük.

Látszólag sokszorosított grafikák, pedig minden nyomat egyedi. Látszólag monokróm képek, pedig minden mű több áttetsző, színes réteg egymásra rakódásából épül fel. Látszólag grafikai lapok, pedig az átgondolt színkeverés festői felületeket hoz létre. Somorjai Kiss Tibor litográfiáin, a divizionista eljáráshoz hasonlóan, az egymás mellé kerülő apró festékfoltok keltik a felületi és optikai hatásokat. De itt a médium nem az ecset, hanem a kő raszteres felszíne. A kő, a kövület, amely szerves anyaggá, organikus felületté változik Somorjai Kiss Tibor alkotói folyamatában, és segítségével különböző színű, transzparens festékrétegeket halmoz egymásra, amelyek összesűrűsödve eredményezik a képek sötét tónusait. Így a fény és a sötétség egymástól elválaszthatatlan metafizikus egységben jelenik meg ezeken a litográfiai lapokon.

A fakturális megoldások, a festői megjelenítésmód legújabb kőnyomatain is megmaradt, illetve fokozódott a fény szerepe – ezt a sorozatot a szó szoros értelmében „fénnyel festette". Ugyanis kőre „átírt" fotogramokat láthatunk, amelyeket tovább alakított. Moholy-Nagy László fotogramjaival ugyan csupán részben, de nemcsak technikailag, hanem szellemiségükben is rokoníthatóak ezek a kompozíciók.

Tárgyválasztásában, pontosabban a megjelenített képi elemek kiválasztásában azonban alapvető változás következett be Somorjai Kiss Tibor korábbi litográfiáihoz képest. A magányosan bolyongó, sziluetté vékonyodó emberalakok, valamint a lépcsők, hidak, korlátok, rácsok, oszlopsorok ismétlődő elemeinek ritmikája helyett üvegek, illetve különböző, patinás formájú palackok vették át a főszerepet ezeken az újabb képeken. Az emberről a tárgyra, a kintről a bentre terelődött a figyelem. A monoton, periodikus ismétlődés helyett, amely korábbi sorozatait jellemezte, most a képtárgyak statikus és fragilis volta sugallja az állandóságérzet vágyát.

Általában nem csendéleti beállításokat látunk, mégis egyszerre több üveg is megjelenik egy-egy kompozíción. A megjelenített tárgyak fényforrások és átvilágított objektumok egyszerre. Montázsszerűen egymásra vetülve finoman cizellált, világos tónusú, áttört faktúrát képeznek – egyetlen, a kép közepére helyezett palack hatását keltve. Az áthatolhatatlannak tetsző, sötét háttérből szinte világítanak ezek a tárgyak, ugyanakkor a transzparencia hordozói.

Ezek a mozdulatlan ikonok egyben a mozgás megjelenítései, hiszen néhány képen jobbra vagy balra billen valamelyik tárgy. Van egy nagyobb méretű csendélet – vagy mondhatjuk inkább: *csoportkép* – a bemutatott művek között. Ez a litográfia is mindössze egyetlen példányban készült. A Morandi szellemiségét megidéző üveg-képek közül ez volt az előző kiállítási anyag befejező darabja, ez összegezte a többi, egyesével modellált vagy hármas csoportokban megjelenített kompozíciók tanulságait.

A jelenlegi képegyüttes ott folytatódik, ahol az előző véget ért, azaz ugyanezzel a csoportképpel kezdődik. Már nemcsak egymásra vetülve, de egymás mellett is több üveg jelenik meg

Üvegek (2003)

csaknem valamennyi művön. Ezek aztán számos rétegben tűnnek át egymáson, szintén monokróm hatású, de már világosabb tónusú és élénkebb színű kompozíciókat is teremtve. Az eddig használt barnák, okkerek, kékek és szürkék mellett zöldek, sárgák, lilák és mélyvörösek színesítik a festői palettát.

Az áthatolhatatlan és a transzparens felületek dialektikája egyben spirituális tartalmakat is hordoz. A síkká transzponált terek, az izgalmas, mégis homogénnek mutatkozó felületek, a fényforrások, az árnyak és a sötétbe burkolózó részletek, a palackok különleges formái mindmind meditatív szemlélődésre késztetnek.

Akik ismerik Somorjai Kiss Tibor korábbi litográfiáit, a rajtuk megjelenített magányos emberi figurákat, akiket a „civilizáció börtönének rácsai" vesznek körül, azok számára ezekhez az új munkákhoz a szabadság fogalma is társul. Valahogy olyan ez, mint a türelemüvegek készítése, a monoton és sziszifuszi munka közben érzett felszabadító és egyben mindenen kívül és fölül helyezkedő lelkiállapot. Így vezetnek a csendéletek valóban az élet csendjéhez, a türelemhez és az üvegekhez.

A sötétben vetett árnyékokat pedig eközben fénnyel festette át az idő.

Üvegek (2002)

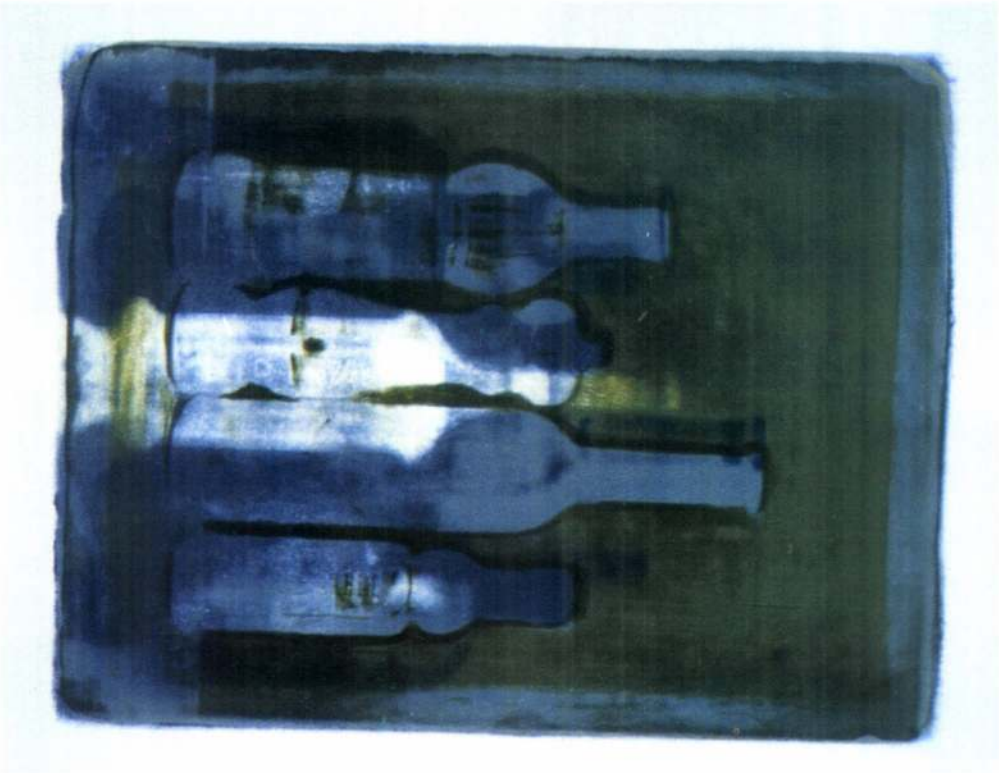

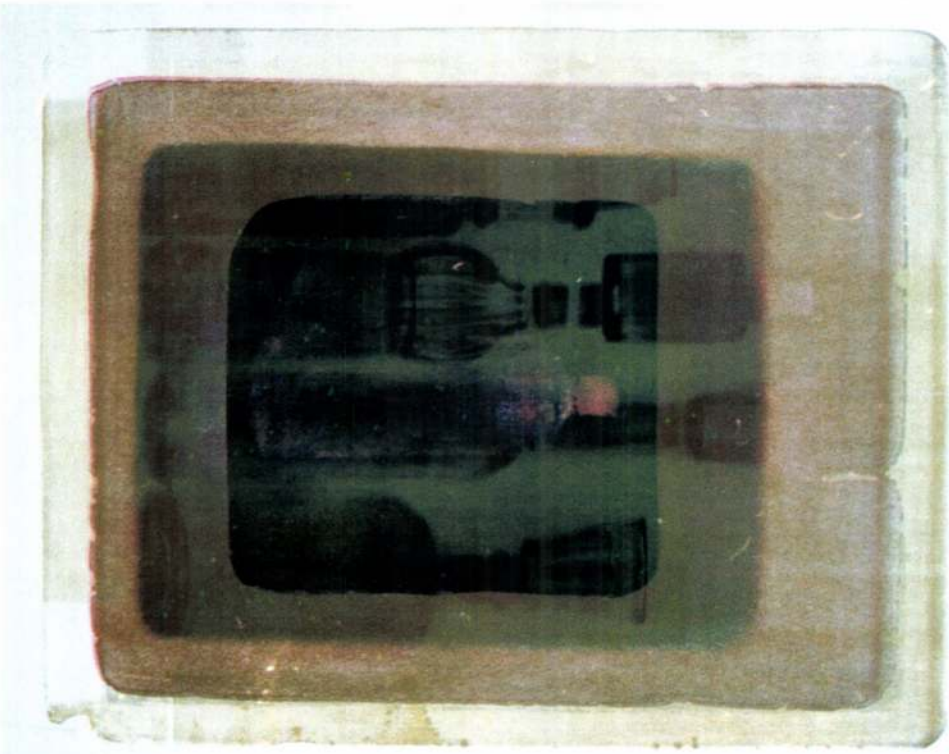

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Somorjai Kiss Tibor (1959–)
Üvegek 2001–2003
litográfia 70×50 cm

SOMORJAI KISS
TIBOR

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Somorjai Kiss Tibor (1959–)
Üvegek 2001–2003
litográfia 70×50 cm

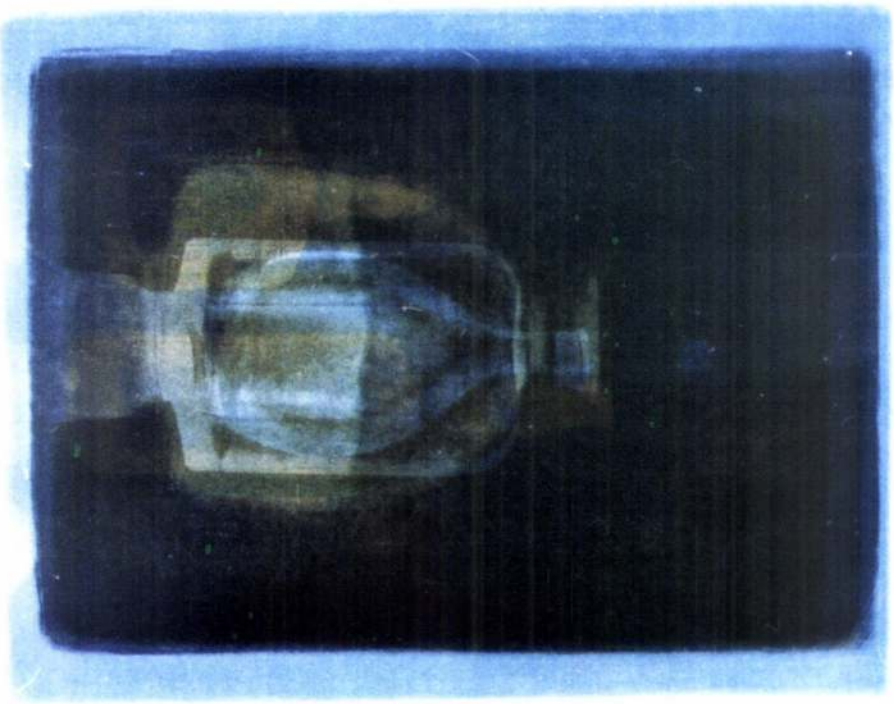

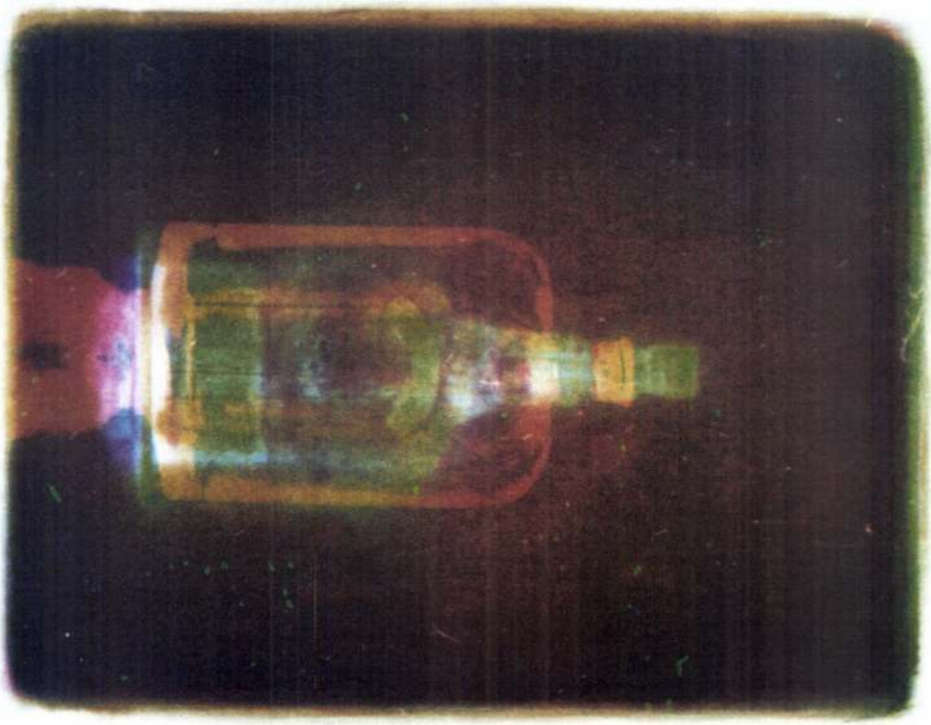

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Somorjai Kiss Tibor (1959–)
Üvegek 2001–2002
litográfia 70×50 cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Somorjai Kiss Tibor (1959–)
Üvegek 2001–2002
litográfia 70×50 cm

SOMORJAI KISS TIBOR

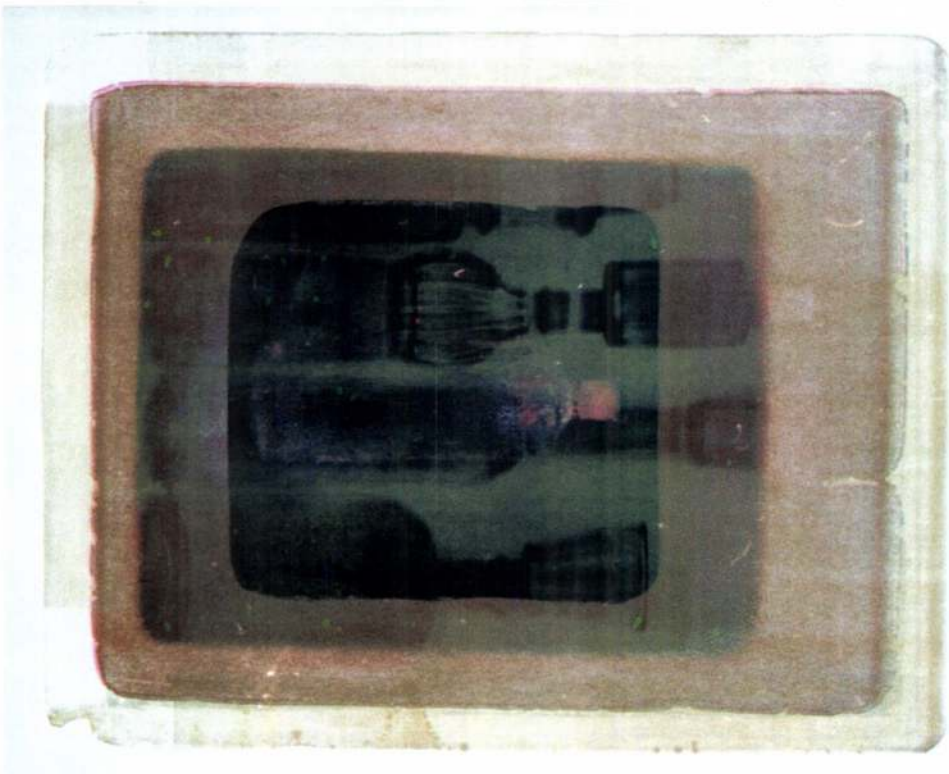

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Somorjai Kiss Tibor (1959–)
Üvegek 2001–2003
litográfia 70×50 cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Somorjai Kiss Tibor (1959–)
Üvegek 2001–2003
litográfia 70×50 cm

SOMORJAI KISS TIBOR

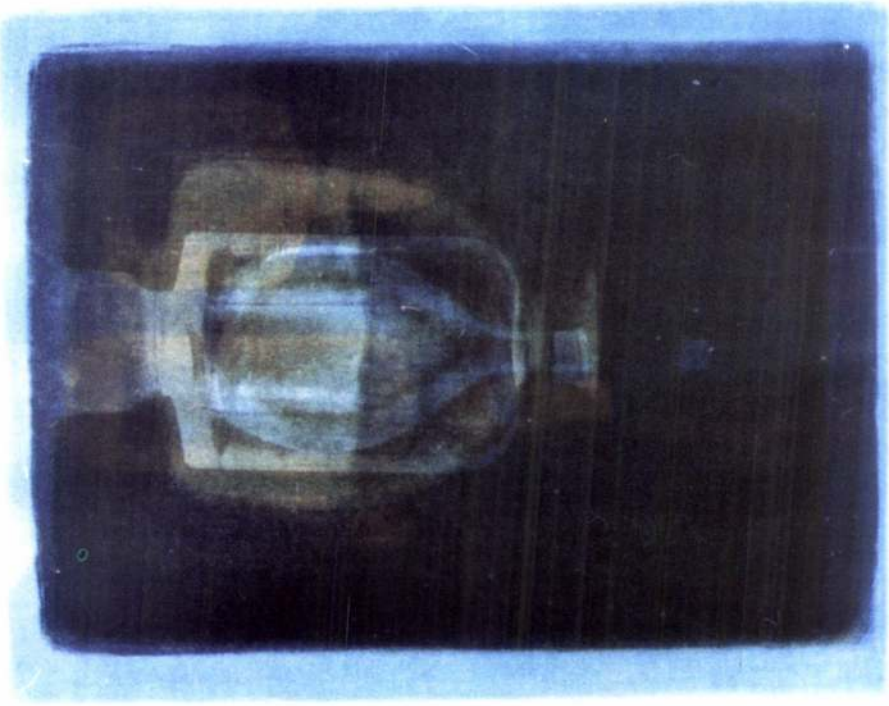

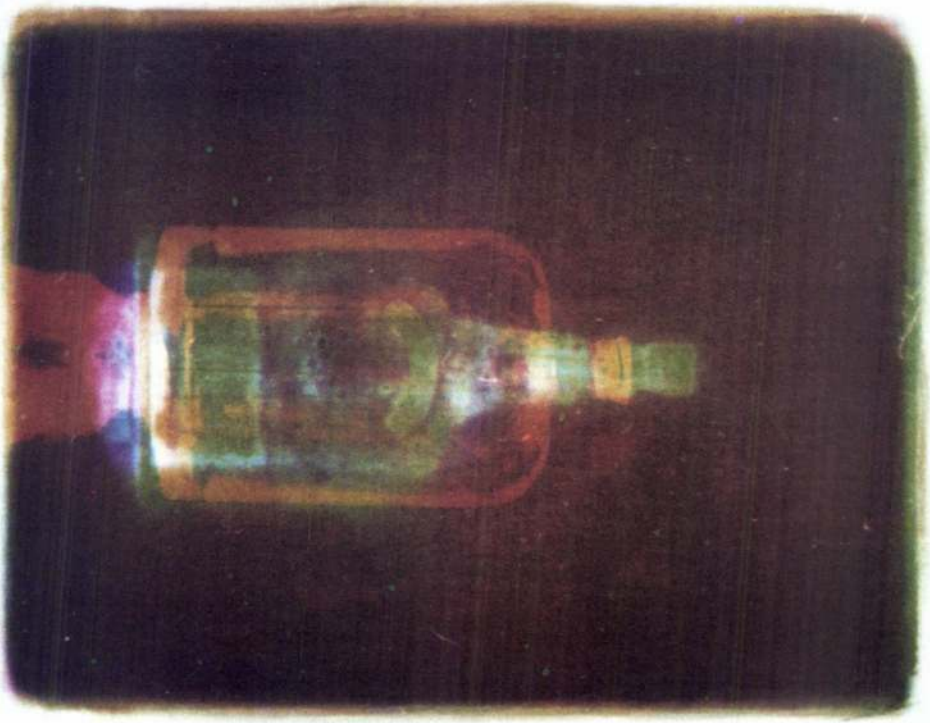

Somorjai Kiss Tibor (1959–)
Üvegek 2001–2002
litografia 70×50 cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Somorjai Kiss Tibor (1959–)
Üvegek 2001–2002
litografia 70×50 cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Híd III., 2000, litográfia, 46×46 cm

Híd I., 2000, litográfia, 46×46 cm

technikai eljárás által, illetve az ismétlődés a motívumok által az egyes képeken belül.

Már Arisztotelész azt írja *Metafizika* című művében, hogy érzékszerveink közül a látást szeretjük a legjobban, mert az nyújtja a legtöbb ismeretet.

A látás ezáltal a tapasztalatszerzés, a gondolkodás szinonímájává vált az idők során. S mivel a látás a fény által jön létre, így a fény minden tudás forrásával azonosult. Somorjai Kiss Tibor litográfiái a sötétség apoteózisai. A fény egyenrangú és szükségszerűen jelenlévő társává avatják a sötétséget.

A felderengő fények másodlagos szerepűvé válnak, de mindig mindenütt jelen vannak. Hiszen fény nélkül nincs árny, és a felvillanó világos foltok nélkül a homogén sötét felületek sem nyernek valódi értelmet. Ez a fény többnyire mesterséges forrásból ered; utcai lámpák szolgáltatják. A közvilágítás által a fény a civilizáció, a nagyváros metaforájává válik. A sötétség pedig nem más, mint a teremtés előtti idők, a ,,romlatlan'', mesterséges fényforrások nélküli, földi lét megfelelője. A sötétség titkokat megőrző, jótékony rejtekébe vágyik a képek egyetlen magányos emberalakja is. Ugyanakkor a nyomatok változatos faktúrái csak a fény által tűnnek elő.

Somorjai Kiss Tibor litográfiái mégsem ,,fekete dobozok'', hiszen egy percig sem hagynak kétséget afelől, hogy látni, látszani és láttatni csak a fény segítségével lehet, általuk a sötétség titkaira is lassan ,,fény derül''.

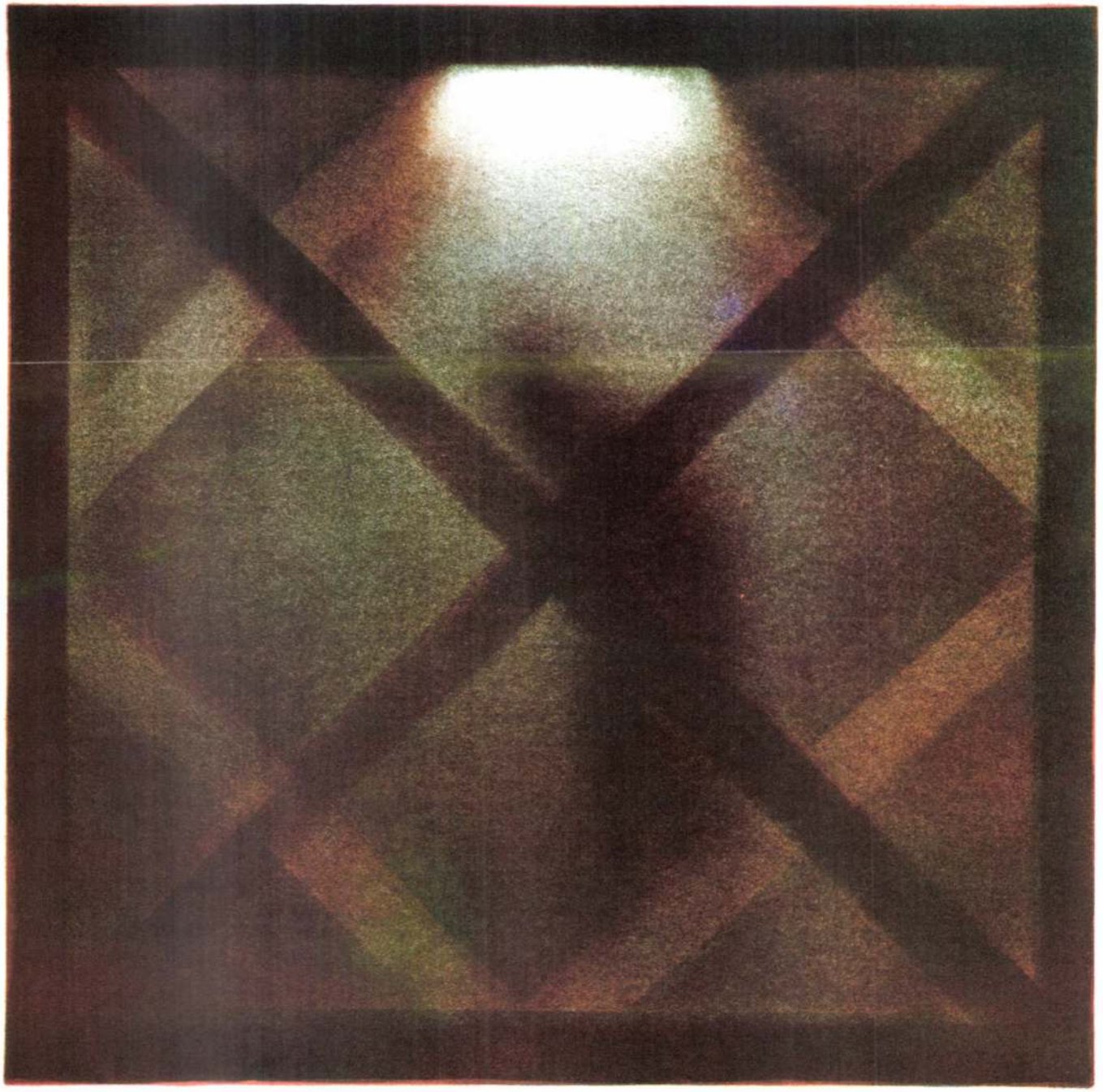

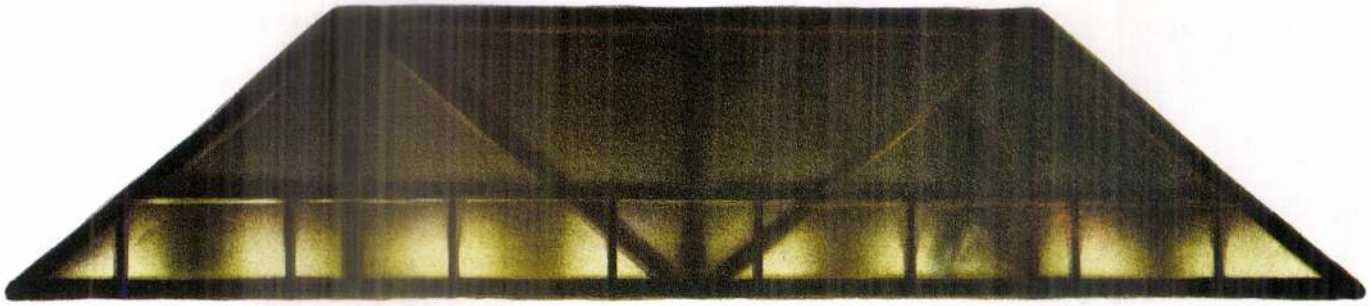

Az elrohanó III., 1997, litográfia, 160×720 mm

gőleges, keskeny, ismétlődő fénycsíkok, a képet vízszintesen kettészelő, vonalszerű hasadékon beszüremkedő fény, az emberfigurát auraként körülölelő fényburok, az *Átjáró*-sorozat egyes képein (*Átjáró II., V., VI., VIII.* – 1995, *Átjáró IX.* – 1997) szintén felfedezhetők. A sorozat más darabtrapéz alakú *Az elrohanó III.* (1997) című nyomat is.

Az 1996–98-ban készített *Rés*-sorozat formája ugyanakkor függőlegesen nyújtott. A felvillanó fény után becsukott szem ,,utókép''-hatását idézi. Ebben a sorozatban az egész alakos emberi figurán kívül biennálén külön kamarakiállításon mutatja be műveit. Ezek a legújabb munkák négyzet alakúak (46×46 cm). Úgy tűnik, mintha az előző sorozatok hosszú képeinek egyes motívumait emelné ki. Mintha ráfókuszálna egy momentumra. Mintha kimerevítene egy filmkockát.

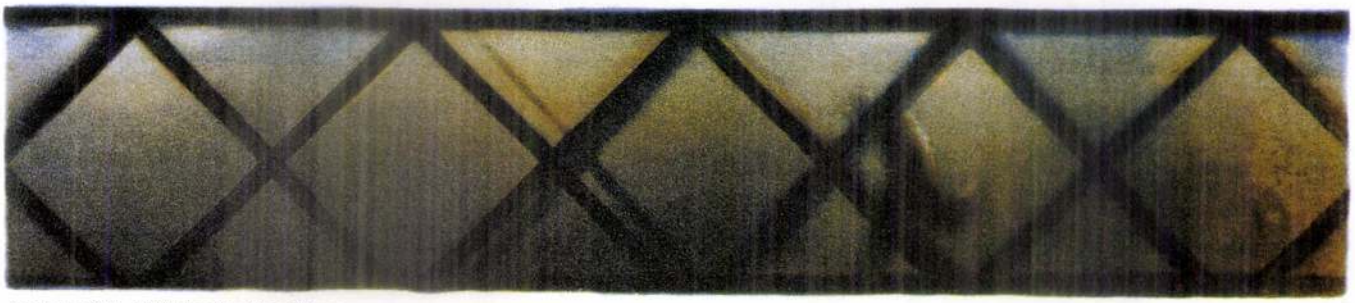

Az elrohanó IV., 1997, litográfia, 155×720 mm

Jain (*Az elrohanó II., IV.* – 1997) a már említett hídkorlát, illetve a földalatti-lejáró ablakrácsa tér vissza. Természetesen a mögötte lépdelő alakkal és a sejtelmesen földerengő fényforrásokkal. Ebbe a sorba tartozik a formájában különleges, nyújtott más motívumok: kéz-, illetve karrészletek mint negatív röntgenfelvételek jelennek meg. Ez a sorozat még nem lezárt, folytatása jelenleg is foglalkoztatja az alkotót.

Somorjai Kiss Tibor az 1998-as Miskolci Grafikai Biennále fődíjasa lett, s így az idei

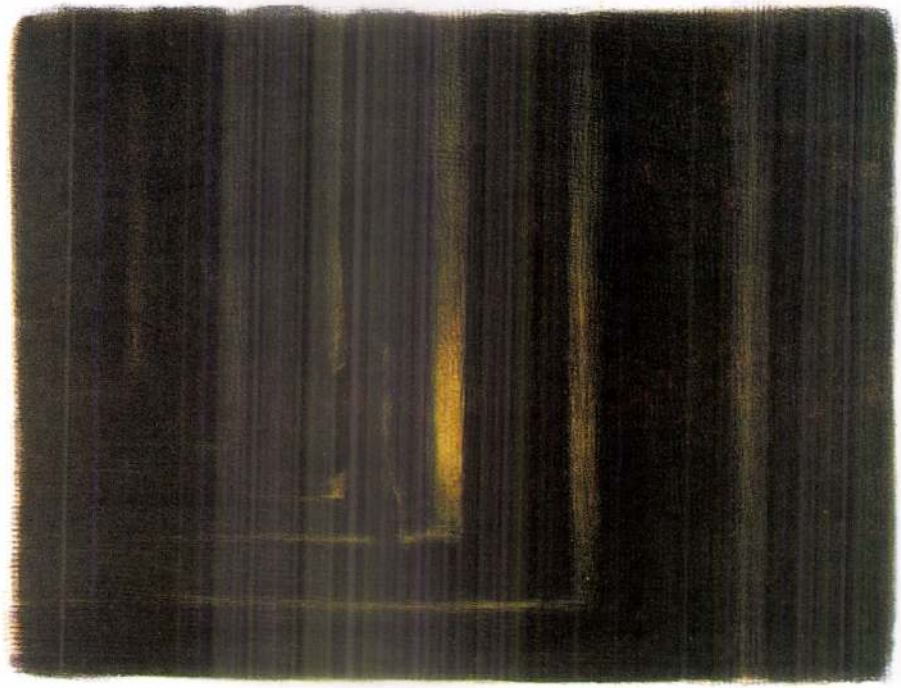

Három tematikai csoportot képeznek ezek az alkotások.

Az elsőbe azok a képek tartoznak, amelyeken az emberalak négyzetes rács mögött jelenik meg. A nézőt ezáltal abba a régóta felvetődő kérdéscsapdába csalva, hogy nem tudni, ki van bezárva a rács mögé; a kép figurája, talán az alkotó vagy éppen maga a néző? Tehát itt ismét előkerül a már említett ,,kint és/vagy bent problematika''. A második sorozaton emberi alak, míg a harmadikon már nem ember, hanem csupán fényforrás jelenik meg a hídon. Akár a rés, akár az itt is fölsejlő fény a ,,leskelődés'', a ,,kukucskálás'' élményét szintén megidézi.

A magányos emberi figura és az emberi civilizáció remekei; a hidak, aluljárók rácsszerkezetei állnak kontrasztban egymással ezeken a képeken. Ezáltal mintegy a ,,civilizáció börtönének rácsai'' veszik körül ezt az ,,elrohanó'', a sötétben egyedül sietve lépdelő, magányos figurát. Ez az asszociáció még akkor is helytálló, ha tudjuk, hogy a motívumok kiválasztásában elsősorban az *ismétlődés* az, ami foglalkoztatja Somorjai Kiss Tibort.

Az ismétlődés egy sorozat darabjain, a sokszorosítottan egyedi litográfiákon, a

Átjáró III., 1995, litográfia, 315×415 mm

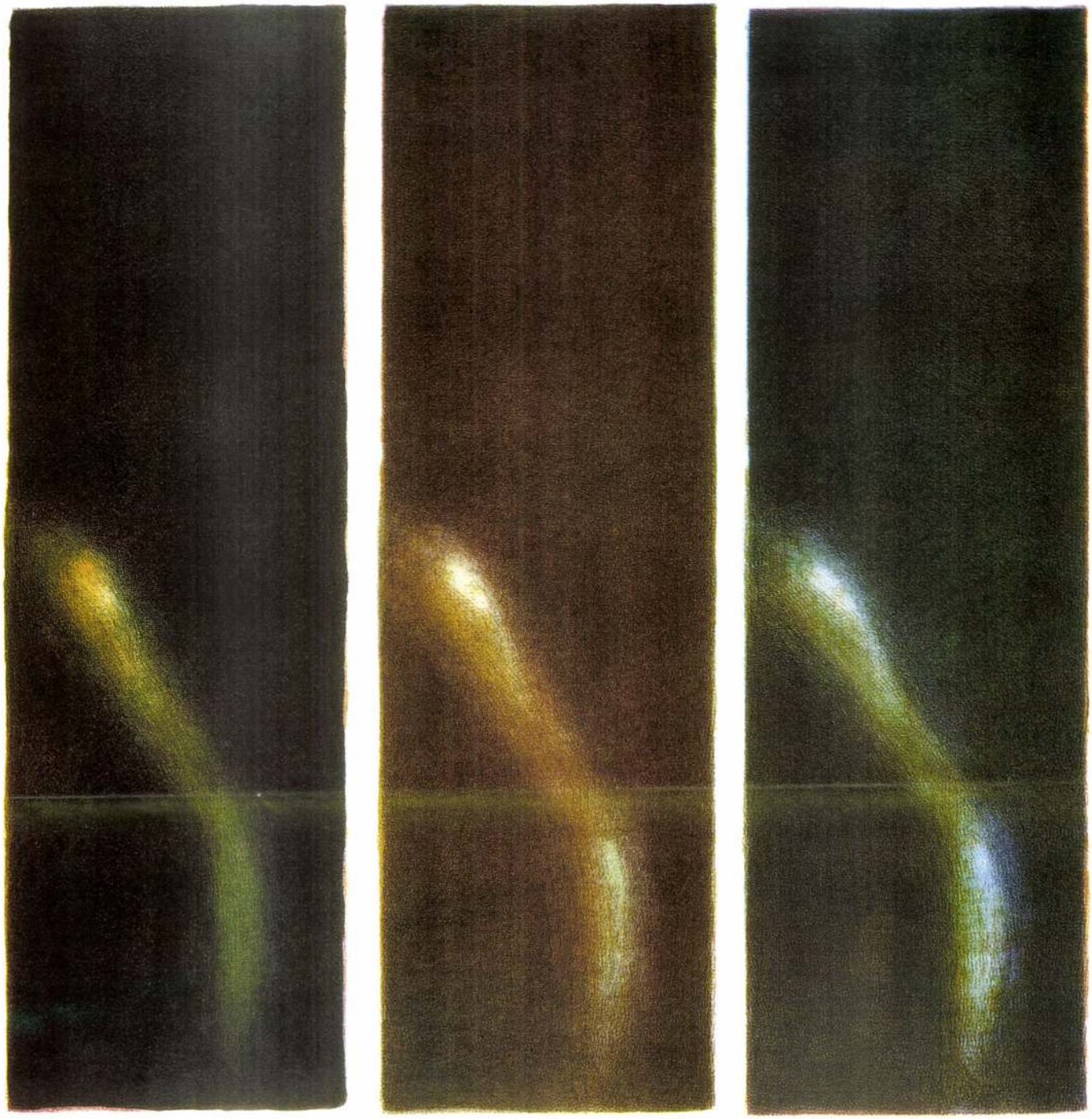

Rés II/1–3., 1996,
litográfia, 755×230 mm

Ugyanakkor egy-egy világosabb motívum mint felderengő fényforrás bontakozik ki a sötét képfelületből. Egy tiszta, teliholdas éjszaka fényhatásai között egy magányos emberalak lépdel. De mégsem ő a főszereplő. A képek valódi témája a lépcső, a korlát, a híd, a rács, az oszlopsor réseinek *ismétlődése*.

Egy híd korlátjának árnyéka felülnézetből (*Fentről* – 1993), egy, a képszéleken túlfutó lépcső (*Lépcső* – 1994), egy pillérsor földre és falra vetett árnyéka (*Árnyék* – 1994) adja litográfiáinak monoton ritmikáját. Az *Átjáró*-sorozat 1995-ben készült darabján (*Átjáró III.*) az *Árnyék* című kép motívuma negatívba fordítva tér vissza. Az ott vetett árnyékként jelentkező vonalsorból itt, az oszlopok között átszűrődő fények sora lett. Az még csak fokozza ezt a pozitív-negatív játékot, hogy a két kép kompozíciós rendje egymásnak tükörképe. A „kint és/vagy bent problematikája", amely Somorjai Kiss Tibor képeinek sajátja, talán legszemléletesebben ezzel a két képpel érzékeltethető.

A *Híd-sorozat* darabjain (pl. *Híd X.* – 1994) a millenniumi vasút lejárójának keresztrácsos ablak-motívuma tér vissza, amit a *Földalatti* (1992) című olajfestményen már szintén megjelenített. A motívum felnagyításával és a képkivágás leszűkítésével, amit a kicsire vett (20×20 cm) négyzetes képforma még tovább fokoz, már a filmkocka kimerevítéséhez hasonló hatást ér el. Ez még konkrétabban legújabb munkáin jelentkezik, amelyekről később lesz bővebben szó.

Az 1997-ben elkezdett *Elrohanó* című sorozat vízszintes formátuma szintén utal egy filmszalag egymást követő kockáira, és egyben frízszerű hatást is eredményez. Az egyes darabokon (*Az elrohanó XI., XIII., XIV.* – 1998) megjelenő motívumok; füg-

SOMORJAI KISS TIBOR

zet *Jerger Krisztina* kiállításával. Ő grafikai installációkat vonultatott fel Bukta Imrétől, *Lengyel András*tól, Pinczehelyi Sándortól, *Orosz István*tól, illetve saját régebbi műveinek átiratait Baranyay Andrástól. A jelentős művekből álló izgalmas kollekció viszont azt a kérdést veti fel, hogy a térben megjelenő nagyméretű munkákat lehet-e ugyanazokkal a paraméterekkel mérni, műfajilag ugyanúgy értelmezni és értékelni – itt elsősorban Bukta Imre és Lengyel András kitűnő térberendezésére gondolok, hiszen Orosz István anamorfózisai mindig is bemutatásra kerültek a grafikai tárlatokon –, mint a falra felrakott, sokszorosított grafikát. Sporthasonlattal élve, olyan helyzetnek lehettünk tanúi, mintha egy nehézsúlyú és egy pehelysúlyú bokszolót eresztenének össze a ringben, mert bár legyen mindkét öklöző világbajnok, a meccs végeredménye nyilvánvaló. Ez az installációs kiállítás úgy anyagaiban (fém, kő stb.), mint méreteiben, térbe szervezettségében messzemenően eltért a klasszikus sokszorosított műveket tartalmazó kollekciótól. Az más kérdés, hogy a Miskolci Galériában rendezett tárlat látványos, ha nem a leglátványosabb része volt.

Technikailag és stilárisan egyaránt sokszínű és zömmel színvonalas kollekciót láthattunk a 20. Jubileumi Országos Grafikai Kiállításon, Miskolcon. Az elmúlt negyven évet röviden értékelve pedig megállapíthatjuk, színvonalas, de a progresszív és a provokáló irányzatokat azért mindig óvatosan kezelő, zömmel a klasszikus technikákra építő kiállításokat láthattunk, melyeknek szervezői vigyáztak, hogy az egyetemes művészetben meghatározó, de itthon hivatalosan formalistának és retrográdnak tekintett kifejezésmódok – pl. a pop art vagy a síkkonstruktivizmus – ne kerüljenek hangsúlyosan a nagyközönség elé. Kialakult viszont a bemutatókon egy nívós, klasszicizáló-, szürrealisztikus (Kondor, Csohány, Rékassy, Szemethy, Almásy, *Püspöky, Parády*), expresszív reduktív (*Kovács Péter*) irányvonal, mely méltón reprezentálta a magyar sokszorosított grafikát. Szerencsére a rendszerváltás után ez a konzervativizmusból fakadó, de sohasem bántó előítélet megszűnt, és ahogy erre az idei jubileumi anyag is példa, kvalitásos, mindenféle irányzat és technika megjelenhet a bemutatón. Ha ez a nyitottság és az újra, valamint az értékekre való érzékenység megmarad, bizton állíthatom, további sikeres negyven év vár a rendezvényre.

Árnyék a sötétben

A fény metafizikája Somorjai Kiss Tibor litográfiáin

SZEIFERT JUDIT

Minden csak látszólagos, ha *Somorjai Kiss Tibor* litográfiáit tekintjük.

Látszólag sokszorosított grafikák, pedig minden nyomat egyedi. Látszólag monokróm képek, pedig minden mű sok áttetsző, színes réteg egymásra rakódásából épül fel.

Látszólag grafikai nyomatok, pedig a(z) (átgondolt) színkeverés festői felületeket eredményez.

Somorjai Kiss Tibor 1959-ben Pozsonyban született. 1984-ben diplomázott a Lipcsei Grafikai és Könyvművészeti Főiskolán. 1985 óta él Budapesten, s 1990-től a Magyar Képzőművészeti Főiskola Képgrafikai Tanszékének műhelyvezető tanára.

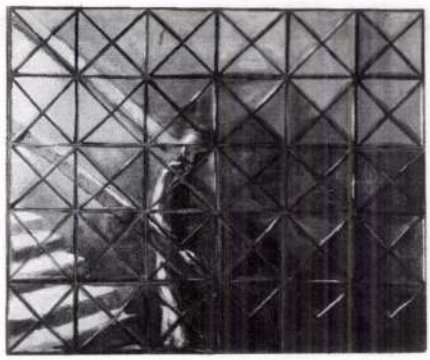

Földalatti, 1992,
olaj, vászon, 120×100 cm

Képeinek szemcsézett faktúrái *Seurat* festményeit és szén-, illetve pasztellrajzait is megidézik. Ezeken a litográfiákon, a divizionista eljáráshoz hasonlóan, az egymás mellé kerülő apró festékpöttyökből keletkeznek a felületi hatások. De itt a médium nem az ecset, hanem a kő raszteres felszíne. Egy sorozaton belül az egyes rétegeket mindig ugyanarra az újra és újra megcsiszolt kőre rajzolja. Ugyanazt a formát, motívumot viszi fel, de a csiszolás során a szemcsék máshová kerülnek, így jön létre képein ez a fajta „pointillista" hatás. Ugyanakkor műveinek spirituális tartalmai, síkká transzponált terei, anyagtalan figurái is rokoníthatók Seurat-val.

Lépcső, 1994, litográfia, 41×41 cm

A litográfiák előzményének tekinthetők az 1990-es évek elején festett olaj-vászon festményei (*Átjáró 1–3., Pályaudvar, Híd I.* – 1992, *Földalatti* – 1992, *Híd V.* – 1993), amelyeken hasonló figurális elemek jelennek meg, mint a későbbi nyomatokon. Ezek az olajképek azonban nem annyira átírtak, lazább vonalvezetésű és látható színekben gazdagabb alkotások.

Somorjai Kiss Tibor a követ mint közületet, élő anyagként vonja be a mű készítésébe; segítségével különböző színű, transzparens festékrétegeket halmoz egymásra, amelyek összesűrűsödve sötét tónusokat eredményeznek. A fény és a sötétség ezáltal egymástól elválaszthatatlan metafizikus egységükben jelennek meg.

Árnyék, 1994, litográfia, 20×20 cm

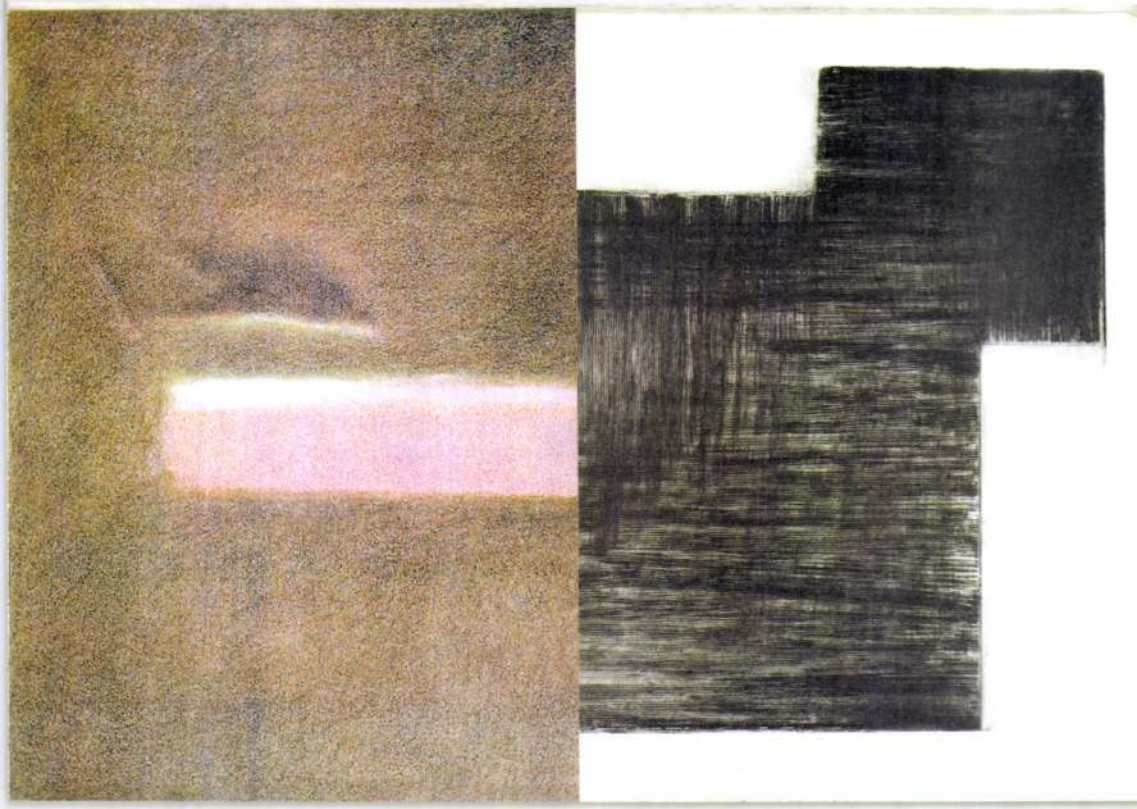

KÁROLYI ZSUZSANNA „KÉP '98." HIDEGTŰ. RÉSZLET

SOMORJAI KISS TIBOR „ÁTJÁRÓ I/1." LITOGRÁFIA. RÉSZLET

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt

KÁROLYI ZSUZSANNA

&

SOMORJAI KISS TIBOR

kiállításának megnyitójára

1998. október 1-én, csütörtökön 17 órára
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Budapest III., Lajos utca 158.)

A kiállítást megnyitja:

SZEMZŐ TIBOR ÉS A GORDIUSI ČOMÓ

A kiállítás megtekinthető: 1998. november 1-ig
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

A KIÁLLÍTÁS A NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
ÉS A FŐVÁROSI ÖNKORMÁNYZAT KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA
TÁMOGATÁSÁVAL JÖTT LÉTRE.

SOMORJAI KISS TIBOR

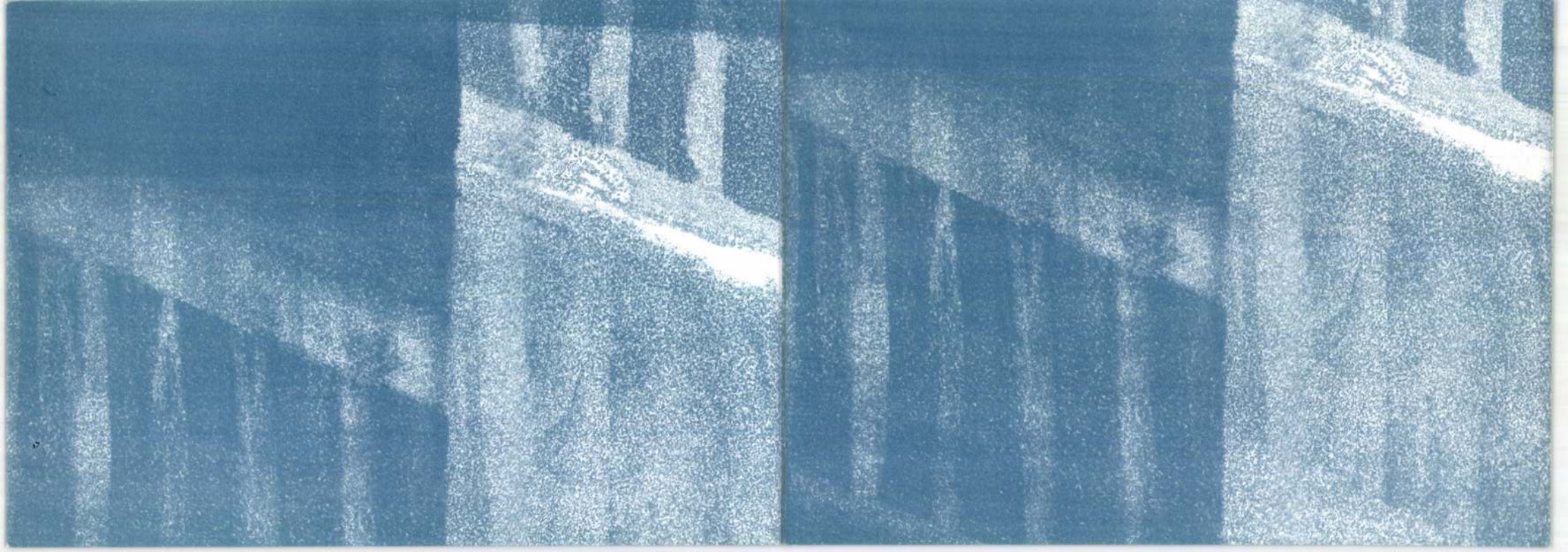

Az Óbudai Társaskör Galéria kiállításait a Fővárosi Képzőművészeti Alap
és a Nemzeti Kulturális Alap támogatja.

SOMORJAI KISS TIBOR

KŐNYOMATOK 1992-1994

Somorjai Kiss Tibor kiállítása

Óbudai Társaskör Galéria, Budapest, III. Kiskorona u. 7.

Megnyitja: 1994. szeptember 6-án 18 órakor
Szepes Hédi művészettörténész

Megtekinthető: 1994. október 9-ig, hétköznap 14-18, szombat-vasárnap 10-18 óra között.
Hétfőn zárva.

Somorjai Kiss Tibor: Árnyék, 1994.
litográfia, 20x20 cm

Óbudai Társaskör Galéria
1994. szeptember 6 - október 9.
Fotó: Csomor László

SÜKÖSD MIHÁLY:

És múlnak az évek... — Németh G. Béláról

1.

Németh G. Béla hetven éves. Ez az ő magánügye. Közügy viszont, hogy megírta az eddigi könyveit, nyilvánosan olvasható a lezáratlan életműve. Őrvendetes esemény, mert nem mindig volt ez így.

Korosztályomat már taníthatta volna a bölcsészkaron. Akadt akkoriban ifjú tanársegédünk bőven, nála életkorban fiatalabbak, képességben sokszorta szegényebbek. Ám ez a korai kapcsolat nem valósult meg, mivel Németh G. Béla abban az időben — az ötvenes évek elején-közepén — a lábát sem tehette be az egyetemre. Általános iskolákban, később középiskolákban tanított, könyvtári alkalmazottként könyveket kölcsönzött.

"Micsoda türelmes ember!" — rikkantgatta irígykedve és megvetően X. Péter 1970-ben, amikor Németh G. Béla első igazi tanulmánykötete, a *Mű és személyiség* megjelent. X. Péter akkor már az irodalomtudományok nagy doktora volt, hat vagy hét könyvvel a háta mögött. Ám azokat a hivatalos fenéknyalóin kívül nem olvasta senki.

2.

Németh G. Béla tegnapi tanítványainak mai tanítványai ép ésszel fel sem foghatják, mily göröngyösen alakult tanáruk pályája.

Tehetős középparaszti család a Dunántúl egyik legszebb táján, a Kisalföld és a Dél-Bakony találkozópontján. Katolikus neveltetés odahaza és az iskolában, mélyen átélt, önarcúvá alakított, ateista tanokkal kiegészített katolikus hit a továbbiakban. A gimnazista olvasni kezdi a félig-meddig értett filozófusokat: Spinozát, Kantot, Schopenhauert. Korán a kezébe kerül Babits *Európai irodalomtörténete*, a mester máig meghatározó élménye maradt.

Németh G. Béla életútja — mint megannyi, tehetséges parasztgyereké a felszabadulás után — egyenesnek látszik, egyetemistaként bekerül az Eötvös Kollégiumba. Harmadéves magyar-német hallgató, amikor kizárásra kerül. „Középparaszti származású, ennek ellenére semmi kapcsolatot nem keresett az egyetem haladó köreivel, semmiféle tömegszervezeti munkában nem vett részt, tanulóköri munkát csak hosszas unszolásra végzett... A Kollégiumból való eltávolítását javaslom."

A részletek Fodor András naplóköteteiben és Szász Imre *Ménesi út* című regényében olvashatók. Évtizedek múltán Németh G. Béla így emlékezik vissza akkori legfőbb vádlójára, Pándi Pálra: „Eötvös kollégista korunkból ismertük egymást és álltunk szemben egymással... Negyedév elején, ama híres kizáró esték egyikén ellenem ő mondta a fő vádbeszédet. Kábultan hallgattam én is, mint a kizártak legtöbben, ezt a sajátos, számunkra még alig érthető nyelvezetet, amelyben a szakmáról, amelyért felvettek a híres műhelybe, egyáltalán nem esett szó... A félórás oráció indulatos, nagyívű kézlegyintés kíséretében így végződött: »Eh, de minek ennyi beszéd: ki vele!«"

Alfejezet a Kis Magyar Történelem című monográfiából.

3.

Németh G. Béla igazi munkaterepe a magyar XIX. század második fele. Alapvető tanulmányokat írt Arany Jánosról, aztán az úgynevezett irodalmi Deák-pártról, a korszak áramlatairól, irányzatairól, folyóiratairól. Mindezeket méltatni illetéktelennek érzem magam. Ő ugyanis tanítványinak seregét és a hivatalos irodalomtudomány műhelyein túli olvasót nem szaktanulmányaival hanem a versről szóló elemzéseivel nyerte meg.

Miként értelmezték a verset Magyarországon, egészen a hatvanas évekig? Többnyire kétféle módon. Az egyiket főként költők alkalmazták más költők verseinek elemzésében. Kollegiális átéléssel, a mindenkori vers belső összetevőinek feltámadásával. Ezt szokás rosszallóan impresszionista módszernek nevezni. Másodjára ehhez társult a hagyományos verstan, kiváló szerzők, Horváth János, Vargyas Lajos, Gáldi László könyveiben. Fontos tudomány, megismertet a különféle versmértékekkel, megtanulhatjuk például, hogy mi a hexameter, mi a szonett. Nem véletlen, hogy a legjobb marxista esztétika is keveset tud mondani a költészetről. Lukács György hatalmas életművében például egyetlen példát sem találunk, amely arról szólna: miért, mitől szép valamely vers?

Németh G. Béla híres tanulmánya *Az önmegszólító verstípusról* címen 1968-ban jelent meg. Irodalomtörténeti szaklapban, látszatra a civil nyilvánosságon kívül. Mégis hatalmasan hódított, s nem csak a szűkebb szakmában, de jobb költők és versolvasók között is. Holott a szerző csupán Babits, Kosztolányi és József Attila néhány versét elemzi, igaz, merőben másként, mint akkori szaktársai. Az irodalmi magyarázathoz itt filozófiai és pszichológiai háttér társul, a verset nem csupán önmaga sorai jelentik, hanem a sorokban megjelenő költői alkat és szerep is. Erőltetés és belemagyarázás nélküli egységben.

Hogy mi az úgynevezett irodalomtudomány és mire való: léhán szabadelvű esszéistaként olykor ma sem tudom. Kételyeimet régóta Németh G. Béla teljesítménye mérsékli. Ő Marx Károly eredeti tanaiból is sokat tanult, ezért a mostani új világban sem lett elvakultan sziszegő antimarxista. Még többet tanult az klasszikus német racionalizmus filozófusaitól, Kanttól, Hegeltől: ezért nem alakította át magát szivárványszínű posztmodern igehirdetővé. Alaposan olvasta a német romantikusokat, aztán Nietzschét és Heideggert, hasznosította gondolkodásukból mindazt, amit célirányosnak tartott. A pozitívizmus és a vulgármarxizmus nyomasztó öröksége után könyveiben így fejlesztette tovább a hagyományos magyar irodalomtörténetírást eszmetörténetté, a *mentalitás,* a gondolkodásmódok történetévé. Ahol csakis a mindenkori *szöveg* a mérvadó, s a szövegből kiolvasható világkép.

Németh G. Béla nem elegáns stiliszta, szándékoltan nem törekszik esszéírói babérkoszorúkra. Ez gyakorta hátrány, mondanám szerényen, a tudomány vaskapuin kívülről. Őt olvasva sűrűn támad kedvem bonyolultan összetett, sokszorosan alárendelt mondatait rövidebbekre tagolni. Ám ez reménytelen, mert értelmetlen vállalkozás. Németh G. Béla múlt századi kedvenc szerzőinek értekezésmódját követi: Eötvösét, Keményét, a magyar centralistákét. Ő már ilyen stiliszta marad, így kell szeretnünk. (Nem kötelező, toleráns demokráciában élünk.)

4.

A rendszerváltás után sok új kapuban tárt karokkal fogadták volna. Németh G. Béla lehetne ma parlamenti képviselő, kultúrpolitikai tanácsadó, harcos vezérpublicista, sok egyéb. Természetesen megmaradt tanárnak és írónak, közben folyvást tanult is, képezte magát. Nemes liberalizmusa tovább mélyült, racionalizmusa gazdagodott: ezért irtózik ma a bármiféle populizmusoktól, fundamentalizmusoktól, magyar és nem magyar népi mítoszoktól, törzsi varázsigéktől.

Életművéből a Péterfy Jenőről írt kicsinyke könyvét szeretem leginkább. Kedvenc szerzőjének személyiségét elemezve ez a szenvtelen tudós elárulja, hogy az élet éjszakai árnyait is jól ismeri.

Napközben azonban mindig derűs és tárgyilagos. Olvas, gondolkodik, ír, tanít: a dolgát végzi tehát. Hetven éves korára nem lett kóros önimádó, sem némán büskomor, nem üldöztetési rögeszmékkel küszködő mániás. Ép maradt a lelke, mohó a tudata: ritka kivétel Dániában.

Múlnak az évek. Megállt az idő.

MEZEY KATALIN:

Varázslás

Elmentek szánkózni a gyerekek,
és elvittek magukkal mindenkit,
akiért itthon maradni érdemes.
Még a kutyánk is utánuk szaladt,
kapkodta a hóban lábait.
Csapatban szálltak el velük
a madáretetőről a verebek, cinkék, rigók.

Egyedül maradtam idehaza a hóval,
akit nem szeretek, s aki
bevigyorgott minden ablakon.

Mivel a varázslásokból
egyedül csak a főzéshez értek,
főzni kezdtem,
pedig már így is tele volt miden fazék.
Most megteltek az üvegek, a tálak is:
főztem fejessalátát, főztem tejet,
főztem lilakáposztát és pulykacombot.

De varázslásom csak az időn fogott:
kétszer olyan gyorsan múlt, mint különben.
csakúgy forogtak az üveglap alatt a mutatók.
Hej, gyerekek, ha nem jöttök haza,
magukkal cipelnek engem is.

Árnyékok által szabdalt tér

— Somorjai Kiss Tibor rajzai elé —

Egy érzés, mi a város kietlen pontjain makacsul és állandóan előtolakszik. A zizegő nyári melegben vagy fáradt téli estéken a magányosan sétálóra rátelepszik egy ködös fátyol. Valami személytelen burok vonja be érzéseit. Olyan, mintha egy álomban létezne.

Úgy érzi, Ő az egyetlen ember a földön. Kortalan ember a félelemmel összezárva. Ellepi egy megfogalmazhatatlan szorongás. Menekülne önmagától.

Az alagútból, folyósóból, az átjáróból, a korlátok rácsazatából, ezekből a teret felszabdaló kalodákból sugárzik valami szorongató. Az ember teremtette rend önkényes labirintussá vált. Menekülésünk hiábavaló, a rend ismeretlenné és megmérhetetlenné tette a világot. A földet behálózza ez az aszfaltba ágyazott betonlabirintus. A felszabdalt tér monotóniája olyan, mint egy kopár sivatag.

Hiábavaló a futás, csak a bennünk lévő szakadékot tágítja. Ez a rohanás megsemmisíti az értelmet, megsemmisíti a reménységet.

Ez a menekülés maga a tér.

Ez a rohanás maga az idő.

Az a szorongató átok: a bűn, az eredendő bűn ott van.

Menekülünk, s csak a táguló üresség hatalmasodik el bennünk.

A hangulat, mi a magányos férfit sújtja, csak pillanatnyilag érinti meg, de belül érzi, befészkelte már magát örökre. Egy régi és állandó szorongás, ami most a sivár külvárosban telepszik ránk. Sokszor előjön ez az érzés, olyankor vendégnek érezzük magunkat ebben a világban.

A férfi menekül, hazajut, megnyugszik, de azt a magányos kihívást nem törölheti ki a lelkéből.

Gaál József

1994. december. 1-2.

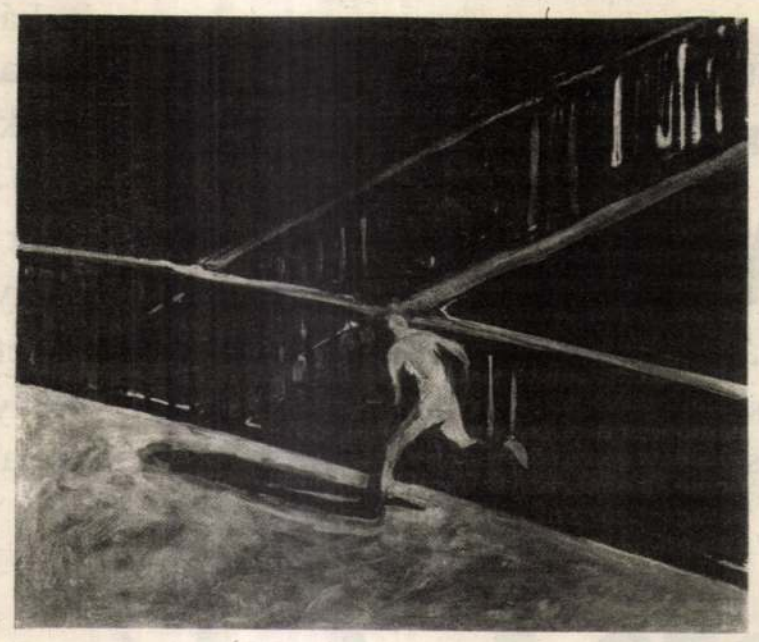

OTP Forintkártya

A legnagyobb

...és ami mögötte van

A világ egyik legnépszerűbb készpénz-helyettesítője

A világon közel 200 millió Eurocard/MasterCard emblémával ellátott bankkártya van forgalomban, ami ékes bizonyítéka a rendszer népszerűségének. Ez a **világszínvonalú szolgáltatás** már Magyarországon is elérhető.

Magyarország legnagyobb bankja

Az OTP Bank úttörő szerepet játszott a hazai bankkártya-kibocsátásban. A szolgáltatások fejlesztése együtt jár a választék folyamatos bővülésével, melynek legújabb eredménye az OTP Bank **forintalapú** Eurocard/MasterCard kártyája. Ennek a kártyának segítségével tulajdonosa **mintegy 4000 magyarországi kereskedelmi és szolgáltatói elfogadóhelyen készpénz nélkül fizethet.** Ha mégis készpénzre lenne szüksége, az OTP Bank több mint 100 bankjegykiadó automatájának bármelyikéből hozzájuthat. **Éjjel-nappal.** Ezek a szolgáltatások a kártya tulajdonosának semmilyen többletköltséget nem jelentenek. A kártya **biztonságát** egyfelől a PIN-kód (egy négyjegyű szám, melyet csak tulajdonosa ismer, s mely nélkül az automatából nem lehet pénzt felvenni), másrészről a kártyán található aláírásminta szavatolja. A kártya **alapja az OTP lakossági folyószámla**, annak minden előnyével. A negyvenéves múltra visszatekintő szolgáltatást az alapszolgáltatásokon túl egy sor újdonság (folyószámlahitel, leköthető betét, nonstop üzemelő, telefonos információs rendszer stb.) tette **még kényelmesebbé**.

...és Ön

Ha Önnek már van OTP lakossági folyószámlája, és havi munkabérátutalása minimum 20 000 Ft vagy számláján egy hónapig 50 000 forintot tart, számlavezető fiókjában köthet OTP Forintkártya-szerződést. Ha még nincs folyószámlája, itt az ideje, hogy betérjen a legközelebbi OTP Bank fiókba.

OTP Forintkártya. Önnel a legnagyobb

Balzsam

(Ember embernek balzsama)

Ez a címe az Ernst Múzeum (Budapest, VI., Nagymező u. 8.)legújabb kiállításának, melyet február 17-én 18 órakor *Fodor Gábor* művelődési és közoktatási miniszter és *Andrási Gábor* művészettörténész nyit meg. Megtekinthető: március 12-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

Mátyás Templom

A február 15-26. között megrendezésre kerülő Lengyel Kulturális Hét programjaként február 18-án, 19 órai kezdettel a budavári Mátyás Templomban *jótékonysági koncertre* kerül sor. A belépés díjtalan, adományokat a temlom javára köszönettel elfogadnak a szervezők. A műsor: Bach: g-moll Prelúdium és fúga BWV 535, Moniuszko: Két Prelúdium, Cesar Franck: Piéce Heroique, Chopin-Liszt: Két Prelűd, Chopin: Hét etűd (Király Csaba orgonaátiratában).

Közreműködik: *Király Csaba* (orgona), valamint *Andor Éva* és növendékei (ének)

Ludwig Múzeum

Március 26-ig látható a Ludwig Múzeumban (Budavári Palota A Épület) *Fehér László Új művek* című kiállítása.

„Aligha tagadhatná bárki is, aki legalább egy képét látta, hogy Fehér László nemzedékének —

Szkéné Színház

A Szkéné Színházban (Budapest, XI., Műegyetem rakpart 3.) február 19-én este 8 órakor az Utolsó Vonal *Színházi Érdektömörülés bemutatja: Piroska, az utolsó vonal családi hisztériája* című művét.

A hisztéria a megmagyarázhatatlanba hatol és benne véglegesen el is tűnik, idegesítő űrt hagyva maga után... Egy költői hasonlattal élve úgy is mondhatnánk: a szemeteskuka felé hajított lyukas zoknit röptében kapja el, büszkén felmutatja, majd még egyszer a lábára húzza. Így szabadítva meg önmagát, igaz csak átmenetileg — a tárgytól, de egyszersmint a tárgyat a guberálóktól is. A lemondás és a birtoklás e különös metszéspontján őrjöng a hisztéria hőse. (Részlet a *Bevezetés a hisztéria esztétikájába* című monográfiából.)

Koncert

Dezoxidáció
atmospherave
intelligens teknókoncert

február 17-én, 20 órakor a *Lágymányosi Közösségi Házban* (Budapest, XI., Kőrösy József u. 17.)
Az ASTROlógiából hiányzik a történet
A MYTHOlógiából hiányzik a konkrétum
A PORNOgráfiából hiányzik a lényeg
Az A.M.P. ARM zenéjében minden benne van

Somorjai Kiss Tibor rajza

olyan helyzet áll elő, hogy egy tömeggyilkos vagy terrorista kivégzése megakadályozza, hogy társai más emberéletek árán szabadítsák őt ki a börtönből.

Nem minden ország engedheti meg magának a halálbüntetés eltörlését. Különösen manapság, e zűrzavaros időkben. A nyugati világnak a közelmúltig egy ellenfele volt a kétpólusú rendszerben. Ma a fő ellenfél a káosz.

— Nem gondolja, hogy a Nyugat igyekszik hozzájárulni egy másik pólus újjászületéséhez, hogy könnyebb legyen kormányozni a világot?

— Azt hiszem, bekövetkezik, amit a Nyugat okosabb, szavahihetőbb és cinikusabb képviselői jósolnak, azaz megvalósul az Egyesült Nyugat-Európa, ahonnan ki lesznek rekesztve a beözönleni vágyó nincstelen tömegek.

Négy éve írtam egy kis tanulmányt a darmstadti Dedecius Intézet számára „Lengyelek és németek" címmel. Arról van benne szó, hogy Németország majd a szegények által ostromlott gazdagság bástyájává válik. És ez mára be is igazolódott.

— De a bástya nem állja sokáig a tömegek ostromát.

— Egyes demográfusok véleménye szerint a Föld akár 30-40

öldöklés-kényszer. Az ember gyilkol, mert gyilkosnak született. Nem gondolja, hogy ez afféle „az alkoholista iszik, mert alkoholista" érvelés? Mert Boszniában mégiscsak a földért harcolnak.

— Az igazat megvallva meggyőződésem, hogy ezt az egészet Hitler kezdte. A zsidók, a cigányok és részben a szlávok tömeges legyilkolásával megmutatta, hogy lehetséges egész népeket megsemmisíteni, úgysem történik semmi.

— Hitler előtt nem voltak hitlerek?

— De igen, csak akkor még nem voltak adottak a rendszeres népirtás technikai feltételei. Amíg az afrikai bennszülötteknek csak dárdájuk és köpőcsövük volt, addig az egyik törzs a másiknak csak kevés veszteséget okozhatott. De elkezdődött a tömeggyilkosságok korszaka gázkamrákban, Treblinkákban, Babij Jarokban.

Ez példát adott. Nem csak a vírusok és betegségek terjednek nagy sebességgel, hanem az információk is. Elkanyarodva beszélgetésünk fő vonalától, Krakkóban megjelent egy robbantásokkal fenyegető zsaroló, mire a többi városban is azonnal jelentkeztek hasonlók.

hoz emelő Szókratész, Seneca, akinek egy szolga éppen felvágja az ereit (Rubens festménye), a királyi palota hideg termeiben bolyongó Descartes, aki érzi, hogy a svéd királynőnél betöltött tanítói állása élete utolsó szerepe lesz, vagy a napi sétája előtt reszelt tormát tubákoló öreg Kant, akinek sétapálcája egyre mélyebbre süllyed a homokba; a tüdővészes Spinoza, aki nagy türelemmel csiszolgatja lencséit, pedig már olyan gyönge, hogy nem fogja tudni befejezni a szivárványról szóló értekezését... Nemes moribundusok galériája, halotti maszkok, gipszöntvények.

Életrajzírói szemében Spinoza az ideális tudós megtestesítője volt, aki minden erejével műve tökéletesítésén fáradozott, evilági hiúságok hidegen hagyták, s a szenvedélyek sem érintették meg. Am életében van egy epizód, melyet egyesek elhallgatnak, mások érthetetlen ifjonti szeszélynek tartanak.

1656-ban meghalt Baruch Spinoza apja. Baruchot az egész család különc csodabogárnak tartotta, aki híján van minden gyakorlati érzéknek, és érthetetlen könyvek tanulmányozásával múlatja a drága időt. Ezt kihasználva a rokonok körmönfontolt mesterkedéssel (amiben mostohatestvére, Rebeka és annak férje, Casseres játszották a fő szerepet) megfosztották örökségétől, mindvégig abban reménykedve, hogy a hóbortos ifjú úgysem veszi észre. De nem így történt.

Baruch hihetetlen hévvel vetette magát a pereskedésbe, ügyvédeket fogadott, tanúkat vonultatott fel, tárgyszerű volt és szenvedélyes, tökéletesen tájékozott az eljárás részleteiben, és mint jogtalanul kisemmizett, sértett fél, mindenkit meggyőzött igazáról.

Az ingatlanvagyon megosztásával viszonylag gyorsan végeztek (e tárgyban a jog egyértelműen rendelkezett). Ezután következett, amire kerítette volna hatalmába — lajstromba vett szinte minden, az apai házból származó tárgyat. Az első tétel az az ágy volt, amelyben anyja, Debora meghalt (nem feledkezett meg az olívazöld drapériákról sem). Ezt követte csipcsup apróságok egész garmadája, amiket Baruch érzelmi okokra hivatkozva akart birtokba venni. A lajstrom láttán a bíróságot fásult unalom szállta meg, nem tudták felérni ésszel, hogy ebben az aszkétikus ifjúban hogyan ébredt egyszerre ilyen csillapíthatatlan vágy egy piszkavas, törött fülű cinkancsó, hokedli, fejetlen pásztort ábrázoló fajanszfigura, egerek lakta régi óra és a kandalló fölött függő szénfekete kép iránt, amely a szurok önarcképe lehetett volna.

Baruch megnyerte a pert. Mindenki azt várta, hogy most majd elfoglalja a helyét zsákmányainak piramisán, megvető tekinteteket lövellve azok felé, akik ki akarták forgatni vagyonából. De nem így cselekedett. Csak anyja ágyát tartotta meg magának, az olívazöld drapériákkal, a többit legyőzött ellenfelei közt osztotta szét.

Senki sem értette, miért cselekedett így. Mindez nyilvánvaló különcködésnek tetszett, holott valójában mélyebb értelme volt. Mintha Baruch azt akarta volna a világ tudomására hozni, hogy az erény nem a gyöngék menedéke csupán, a lemondás ellenben azok bátorsága, akik az áhított javakat (nem minden tétovázás és sajnálkozás nélkül) feláldozzák az érthetetlen, nagyszerű ügyek oltárán.

Fordította: R. J.

Zbigniew Herbert (1924) világhírű lengyel költő, esszéíró.

Műhely 2003

A Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesületének tárlata

A reprezentatív állami intézmények komoly — olykor túlságosan is komolykodó —, nagy tárlataival szemben a műhelybemutatók olykor a lazább fogalmazás- és tálalásmódot, a személyesebb jelleget is megengedik. Ezt az igazságot juttatják a látogató eszébe azok a sorok, amelyek *Takács Márton* nagyméretű rézkarca alatt voltak olvashatók a Galéria IX. legutóbbi, *Műhely 2003* című tárlatán: „Nagy örömmel láttam szobámba lépve, hogy irataimat ujjnyi por fedi, annak jeléül, hogy profán kéz nem bolygatta meg őket." Ami azonban az első pillanatban talán szubjektív helyzetjelentésnek tűnik a Ráday utcában kö-

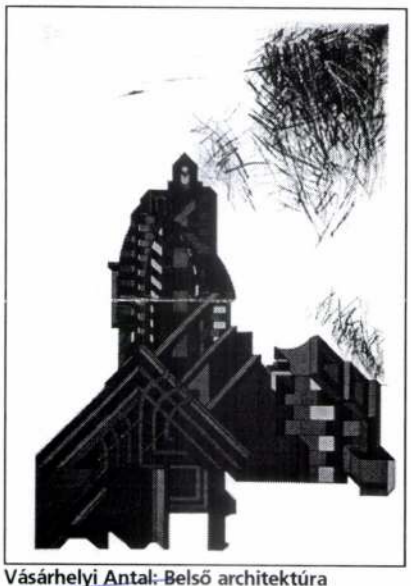

Vásárhelyi Antal: Belső architektúra
vegyes technika, 100×70 cm

zös műhelyben dolgozó grafikusok „munkakedvével" kapcsolatban, arról a következőben kiderül, hogy valójában citátum, a 18. századi gáláns lovagtól, Giacomo Casanovától. Arra mindenesetre alkalmas, hogy mintegy a „hír cáfolataként" jelezze, szorgos munka folyt az elmúlt évben is a Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesülete műtermében.

Még akkor is, ha a műhely — mintha csak erre akarna célozni a kiállítás másik kiváló lapja, a rejtőzkedéstechnikai szakembernek sem utolsó *Almásy Aladár Görgey Artúr tudatos félrevezetése* című metszete — munkájából az utca embere, az egyszerű kiállításlátogató egyre kevesebbet érzékelhet. A galéria melletti termekből ugyanis két házzal távolabb költözött az elmúlt évben, ami nemcsak az állandó tagok létszámának növelésére, de egyre több vendégalkotó fogadására is lehetőséget teremtett — ahogyan azt a tárlaton szereplő művek is bizonyították.

A létrehozása óta eltelt öt évben a kortárs grafikusok műhelye valóban méltó örököse lett a több mint nyolcvan évvel ezelőtt megalakult Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesületének, a kiváló alapítóknak, *Aba-Novák Vilmosnak, Komjáti Gyulának, Olgyai Viktornak, Tarjáni Simkovits Jenőnek, Varga Nándor Lajosnak, Zádor Istvánnak* és társaiknak. Köszönhető ez részben a Ráday utcai műhely kínálta kiváló technikai lehetőségeknek is. A *Műhely 2003* című kiállításon elsősorban litográfiák szerepeltek, de gazdag változatokban voltak jelen a mélynyomásos technikával készült munkák is — rézkarcok, hidegtűk, alunyomatok, akvatinták —, szerepeltek különböző technikákat, például a mély- és dombornyomást ötvöző lapok, s a korábbinál kisebb számban, de szitanyomatok is.

Ahogyan *Somorjai Kiss Tibor* négy fürt szőlője, öt körtéje termékeny tőkére, fára utalt, a válogatás érzékeltette a grafikai műhelyben

Formanek Barbara: HSZ 23316, Balatonfűzfő
litográfia, 40×47 cm

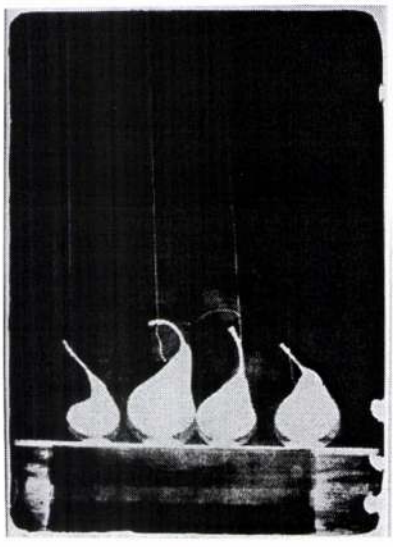

Somorjai Kiss Tibor: Öt körte, 2003
litográfia, 44×31.5 cm

megjelenő művészi világok sokféleségét. *Terjéki Eszter* organikus alapformáival szemben *Kovács Tamás László* finom geometrikus kompozíciója kapott helyet, *Orosz István, Vásárhelyi Antal* nyomatain összetett struktúrákká álltak össze a logika és irracionalitás építőkövei. Ahogyan *Nádas Alexandra* titokzatos hajósainak helyzetét, Egyensúlyok és kötődések jellemezték az összeállítást, a különböző érzelmi minőségek, jelrendszerek egymásmellettisége. *Kéri Bálint Bence* finom részleteit *Szőcs Géza* eruptív ereje ellenpontozta, *Kádár Katalin Égbelépő*nek líraiságát *Albert Ádám* kvázi szemléltető ábrájának józansága. *Keresztes Dóra, Vén Emil, Varga Zsófi* lapjain a középkor jelent meg, *Eszik Alajos* nagyméretű nyomatán az egyre mindennapibban nyers valóság robbant be a művészet zárt kertjébe. A műhely finn vendége, *Antero Olin* kisméretű munkájának egyik felén építészeti részletek jelentek meg, amelyek mellett dombornyomásos formák kaptak helyet — mintha csak sejtetni, de nem kimondani akarták volna, hogy a kortárs (magyar) grafika építménye a következő hónapokban tovább bővül, erősödik. Hogy hogyan? Ez az a kérdés, amelyre majd a Műhely 2004 adhat feleletet.

ANDOR ANNA

(Galéria IX., 2003. IX—X.)

index
a művészet helyszínei / places of art
Kortárs művészeti információs kiadvány.
Helyszínek, művészek, kiállítások, időpontok.
Ingyenesen a kiállítóhelyeken.
Information folder on contemporary art.
Places, artists, exhibitions, dates.
For free. To be taken at the exhibition places.
2003. november-december
No.24
megjelent / new issue

2003/12

Somorjai Kiss Tibor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 OKT 3

MAGYAR NEMZET

G. Somorjai Magda

Első kiállítása nyílik meg október 6-án G. Somorjai Magda festőművésznek a János-kórház dísztermében. Rendező a kórház szakszervezeti bizottsága. A művész képanyagának egy része a kórház életét eleveníti meg.

Ldött a *Műszaki Könyvkiadó*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somorjai Magda

MAGYAR NEMZET
1962 OKT 16

G. Somorjai Magda kiállítása

Fehér párnák, sápadt arcok, tiszta csempék és csend.

Ez volt a környezet: a kórtermek és műtők világa, ahol hónapokat töltött G. *Somorjai* Magda, hogy olajképein, tollrajzain örökítse meg a kórháznak, mint munkahelynek a jellegzetességeit.

Festőművészeinket jelentős alkotásokra ösztönzi a gyári munka. Vonal- és színritmusokká tevődik át a gépzakatolás övezte munkás alakja. A termelőszövetkezetek életét megörökítő képek a parasztság megváltozott jelenének bizakodó derűjét árasztják. Mindkét környezet szín- és formagazdagsága a festők ecsetjére kívánkozó téma. A kórház ilyen vonatkozásban a nem festői színek világa. A feladat tehát, amire G. Somorjai Magda vállalkozott, rendkívül figyelemre méltó, annál is inkább, mivel ilyen vonatkozású alkotásokkal képzőművészeti életünkben elvétve találkozunk.

A minap megnyílt kiállításnak a János-kórház szakszervezeti bizottsága adott otthont a kórház tanácstermében. A bemutatott olajképek, toll-, illetve tusrajzok kulturált, céltudatos művészegyéniséggel ismertetnek meg. A »Műtét« című tollrajz zárt vonalú drámaisága G. Somorjai Magda komponáló készségéről tanúskodik. Színkultúrájáról tesz bizonyságot az »Átvilágítás« és a »Kórterem« című alkotása. Az előbbin a kék, zöld és mélybarnák árnyalati gazdagsága teremti újjá a röntgenvizsgálat sötétben zajló, a laikusok számára misztikusnak ható folyamatát. A »Kórterem« fehér foltú drámaiságát zöldessárga árnyalatok enyhítik. A kiállítás legsikerültebb alkotása a »Virágok« című olajkép. Szürkészölddel megtört két fehér kórházi ágy hátteréből úgy emelkedik ki a vázában levő néhány szál virág halvány, majd egyre élettelibbé színesedő sárgája, mint ahogy a kórházi betegek kapják vissza egészségüket, életkedvüket a tudomány és a szeretet együttes közreműködése nyomán.

S. F.

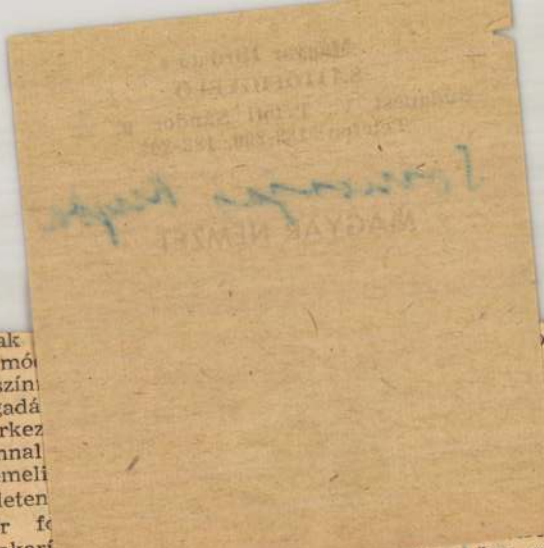

át egymásnak
teket. Új mó
meg a helyszín
blokkok fogadá
matosan érkez
csikról azonnal
tömbökre emeli
Ezzel épületen
harmincezer f
költséget takarí

Az új módsz
mányosnál kétszer nagyobb
teljesítménnyel dolgoznak az

Kiskunhalason újszerűen, gazdaságosabban oldották meg a csoportos lakásépítést. Itt nem földszintes, kertes lakásokat, hanem egyemeletes iker-családiházakat építettek, melyek mindegyikében két-két család

előszele

elet- és Észak-Európában
bre fordul az idő,
fagyok várhatók

ugyanis *a hideg ilyenkor már »lerohanja« az ellentámadásba lendülő melegtartalékokat.*

Hazánkban már hétfőn érezhető volt a tél lehelete; vasárnap az ország keleti megyéiben még 12—17, a nyugati megyékben 14—21 fokig emelkedtek a hőmérsékleti maximumok, hétfőn általában már csak 12—14 fokot mértek. A Kárpátok lánca még tartóztatja a hideg gyors beözönlését, valószínű azonban, hogy a Nyugati-Beszkidek táján ha-

Át lehet gáz

A folyó egyes szakaszain
Rendkívüli erőfeszítések

Hónapok óta alig hullott csapadék a Duna vízgyűjtő területére. Ennek következtében a folyó már annyira leapadt, hogy *Gödnél és Nagybajcson egy felnőtt ember át tudna gázolni rajta.* Budapesten a rakpart egyetlen lépcsőjét sem mossa a hullám, majdnem mindenütt jól látható a kavicsos-homokos meder. Budapesten hétfőn mindössze 119 centimétert mutatott a vízmérce. *Az idén még nem volt*

1021

Somorjai Magda: Vizsgaidőben

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szemerjai Magda

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
1964 JUL – 5.

osszkomfortosért. Vörös
u. 136. Mogyorósi.

pincelakás, Kisavas, 4 so
ám alatt. Értekezni lehet
lonosnál. 201

eépíthető házhelyek, Martinte
en, Kapos utcában, buszmegál
nál eladók. Érdeklődni Kinizs
u. 30. sz. 201

Másfél, kétszobás szövetkeze
lakást átveszek. Molnár Józse
Miskolc, Mátyás király u. 14.. 1
emelet. 203

Eladó lakóház istállóval, egye
temnél, 30 ezerért és gyümölcsö
is Érdeklődni Huba u. 3.

rintot fizet a MÉH. Átveszik az összes MÉH-telepek, járási és városi MÉH-átvevőhelyek.

mszolgáltató Vállalat felhív-
gy az általa épített Szirma
cai, és a szennyvíztelepi
a hozzá tartozó 20 kV-os le-
n, valamint a tapolcai 20
-án feszültség alá helyezi.

l a nevezett vezetékek

érintése életveszélyes

álos.

z Áramszolgáltató V. felelős-
vállal.

Fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett férj, édesapa, nagyapa

id. TÓTH SÁNDOR

86 éves korában, csendesen elhunyt. Temetése július 6-án, hétfőn fél 4 órakor, a Deszka-temetőben.

A gyászoló család

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Somorjai Magda

PETŐFI NÉPE 1984 JÚL 5.

NYÁR

Teli torokkal harsog a nyár,
letaposta az akác virágát,
homokot pörköl, mit se bánja,
tettét akármennyien látják.

— Ez az én művem! — kiált a rónán,
s megleng az érő búza szára,
jön a visszhang a túloldalról:
— Indulni, emberek! kaszára!

A lombok alá bújt henyélés
nem annyi, mint a gyöngyöző kín!
és a csorda fújja a párát
az ég sután festett mezőin,

s a hajnal földrehajló hüsén
induló embert elcsigázza,
de végül a nyár tehetetlen
marad, legyőzve, leigázva.

Antalfy István

1021

Somorjai Magda: Vizsgaidőben.

Hajnali perc

Hull a harmat, s a hold tűnik,
rólad álmodtam reggelig,
rőt éjszakám, kék hajnalom:
alvó sóhajod hallgatom.

Vakít kitakart térded, és
pilla-rezzentő ébredés
incselkedik, játszik veled;
s most csók-szökkentőn, öntudatlan,
vállamra simul tenyered . . .

JÓBA TIBOR

MÉRLEGEN

Ferde napfény siklik az útra,
rézsúton csikban száll a por,
homokszemcse aranyra gyúlva
tűnt el a lombban valahol.

Röpke árnyék vetül a mélyre,
észrevétlen kúszik tovább,
s egy döngicsélő arany-méhe
csillantja fénylő tomporát.

Vörösbe fordult nap, vigyázlak.
Csak simogat már, nem vakít —
szél iramodik az akácnak
s összekócolja árnyait.

És súlytalan köd kél a tóról.
Ott csapkod egy nagy lepke még,
az estnek játékosan bókol,
szökdell, s eléri rejtekét.

Hosszú lábbal gyűlnek az árnyak:
kanyarban egy ember, s szekér.
Súlya, sötétje nincsen másnak:
gondja a végtelenbe ér.

RAFFAI SAROLTA

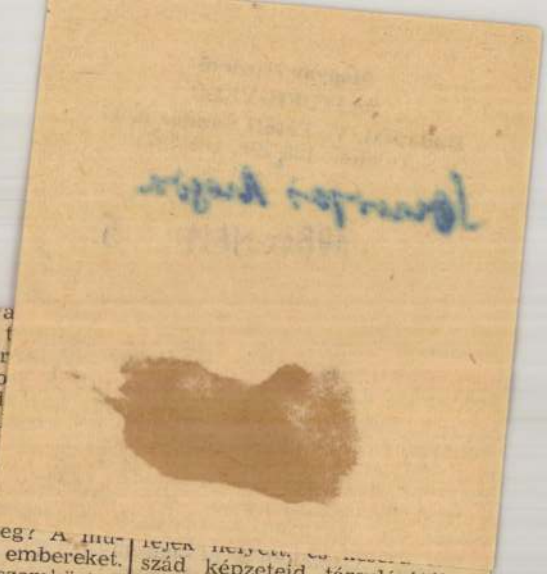

sem a kiállítás nem igen képes a művészeti nevelés napjainkban egyre fontosabb feladatait megoldani. A kettő összekapcsolása — különösen vidéken és úgy, hogy ne rendszertelenül, hanem időrendi sorrendben, az alapokból kiindulva vezesse végig dolgozóinkat a művészettörténeten — egyelőre gazdasági és egyéb nehézségekbe ütközik.

Tagadhatatlan, hogy az ismeretterjesztésnek és a tárlatoknak így is nagyok az eredményei. Mégsem ártana meggyorsítani, kiszélesíteni a fogalmi és érzékleti elemeket összekapcsoló művészeti nevelést. Hogyan?

A televízió például rengeteget tehetne. Többet, mint eddig. Milyen nagy érdeklődést váltott ki még az év elején a Négyszemközt a műalkotással — című tv-sorozat. Összeállítója — Bojár Iván műtörténész — ezzel szinte a látásra nevelés iskoláját teremtette meg. „Vizuális szolfézs — foglalta össze röviden és szellemesen műsorának célját és hozzátette — ha a közönséget érdekeltté akarjuk tenni, nemcsak ismereteket, élményt is kell nyújtani." Bojár Iván elérte a célját, a sorozat mégis abbamaradt. Pedig de sokan várták a folytatást...

Miért szorult le a képernyőről? Nem lehet tudni. Mint ahogy azt sem, hogy miért összesen csak 19 perc az idei, saját képzőművészeti műsorok adásideje?! Íme, a statisztika: Holló László: 4 perc, Szocialista képzőművészek: 6 perc, Hincz Gyula: 5 perc, UNESCO

[illegible] kiindulva
művészet — mint
egy szűk réteg é
tarthat csak számo
értésre talán az ad
hogy a közönség va
li a tv-től az érde
sorokat. Jogosan. M
a kérdés, hogy mi
kesnek vagy fele
tv és mit a közönség? A művészet érdekli az embereket. Példa erre a Négyszemközt a műalkotással — című műsor sikere. Vagy a múzeumok négymilliót meghaladó látogatója. De még ha kevesebb nézője akadna is a képzőművészeti adásoknak, elevenebb, több rétűbb műsortípusok megteremtésével lehetne a helyzeten segíteni.

Például: képzőművészeti rejtvény, vagy vetélkedő rendezésével a zenélő órák és az olvasóterem mintájára. Továbbá nem ártana összehívni egy képzőművész kerekasztal konferenciát, nyilvános tárlaton bemutatni azokat a fiatal művészeket, akik egyébként nem tudnak szóhoz jutni. Foglalkozhatna a tv a művésztelepek életével, a vidéki képzőművészek helyzetével, a közterületen felállított szobrok sorsával, az országos vitát keltő, de csak a fővárosban látható tárlatok ismertetésével, elemzésével, általában mindennel — az iparművészettől az építészetig — ami a művészet hatókörébe tartozik.

A tv — bár a legtöbb előfizetője Pesten van — mégsem csak a pesti közönségnek rendeltetett. A fővárosban számtalan kiállítás szolgálja az íz-

[illegible]
szád képzeteid társulásától. — mert a világ dolgai, emberek dolgai egymással elválaszthatatlanul összetartozók, mint lágyság és keménység, derű és keserűség, unhetetlenség és cselekvés.

Jóska nadrágja most a betonon lobog: hazafelé menet lobog a szélben, s lehajtja fejét a fiú, hogy az esőben előrelásson, mert lent most esik. Kint találja a kicsiket, vagy megszánta őket valamelyik szomszéd? — Mert az anyja nem nyithat nekik ajtót, bizony nem. Így van, ha az apa húsz év után ráeszmél, hogy kótyagos az asszony, s hat gyerek gondja, a ház gondja, meg az Isten gondja is az övé, s a pénzben látja a megváltót és a hordó mellett köt ki. — Mi jöhet hát? Leszúrja ezt a nyavalyást, ha a szeme elé kerül, meg azt a kis piszkos kurvát is, a legnagyobb lányát — mert az az, akárki megmondja. S úgy van, ahogy a Faragó Jóska tudja: ahogyan szél a szél, amint eső az eső, s ahogyan egyszer megteszi az apa, amit mond — zárva az ajtó és az udvaron négy kicsi gyerek. Sanyi négy éves, Juli nyolc, Mari kilenc és az a szegény Kati, aki dedósok között nem dedós, a többiek között igen.

Bizony így van ... négyedik fej — ezért a legnagyobb igazságtalanság történt társainkkal,

Ahol megfordultak, ott m
nevetés, emlékké vált a

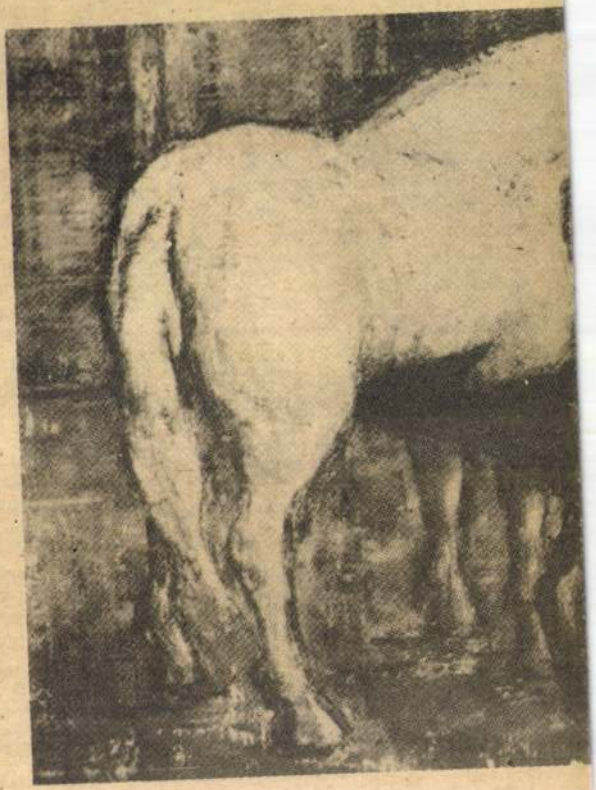

Összeállította: Rékasy Ildikó
Irodalom, művészet oldalpárunkat G. Somorjai Magda festőművész alkotásaival illusztráltuk.

egszűnt a kel, hogy újra bitokába vehesse a
csók, és a földet.

G. SOMORJAI MAGDA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1954 JUL 15

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

Somorjai Magda

1021

Somorjai Magda: Vizsgaidőben

A bírálat így végződik

„...Most csak az va
hogy Erkelünk gyönyör
nuszát többször adassék
hallani, megismerni, me
annak jelessége ke
hogy az nem sokára
nagyobb népszerűséget vivandja ki magának, s valódi magyar néphymnussá válandik".

Az előadáson Erkel Ferenc munkáján kívül Egressy Béni, Seyler Károly, Molnár Ádám, Éliás Márton és Travnyik János pályaművét bocsátották a közönség elé.

A Nemzeti Ujság rövidebben számolt be a pályázatról:

„Az első felvonás előtt Kölcsey Ferenc Hymnusára, az igazgató által kitűzött húsz arannyi díjért versenyzett tizenhárom népmelódia közül adatott elő három dicséretes: a második előtt szinte három, utolsónak a jutalommal koszorúzott melódia, kévaló, a halhatatlan, a szerzőjével együtt.

— Ezt mondta — folytatta Erkel Ferenc —, s ezzel betuszkolt engem a mellékszobába, ahol egy kopott zongora sárgállott. Odatett egy ív kottapapírost, melléje a szöveget.

— Csináld meg, rögtön!

— De bátyám, hova gondol! Nem szivarsodrás az, hogy csak rögtön...

— Meg kell csinálni!

— Nem lehet. Késő már!

Felelet helyett Bartay András egyet lépett. Kifordult az ajtón, s rám fordította a kulcsot. Még csak annyit hallottam: alászolgája!

G. Somorjai Magda

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 NOV 9.

NÉPSZABADSÁG

G. SOMORJAI MAGDA festőművésznő műveiből kiállítás nyílt Kanadában a kingstoni művészeti akadémia rendezésében.

G. Somorjai Magda

1962 NOV 1

1021

A MŰTÉT

G. Somorjai Magda kiállítása

A János-kórházban kórtermek és műtők világában töltött hónapokat *G. Somorjai Magda*, hogy olajképein, toll és tussrajzain megörökítse a kórháznak, mint munkahelynek jellegzetességeit.

Festőművészeinket jelentős alkotásokra ösztönzi a gyári munka. Vonal- és színritmusokká tevődik össze a gépzakatolás övezte munkás alakja. A termelőszövetkezetek életét megörökítő képek a parasztság megváltozott jelenének bizakodó derűjét árasztják. Mindkét környezet a festők ecsetjére kívánkozó téma. A kórház ilyen vonatkozásokban nem a festői színek világa. A feladat tehát, amire *G. Somorjai Magda* vállalkozott, rendkívül figyelemre méltó, annál is inkább, mivel ilyen témájú alkotásokkal képzőművészeti életünkben elvétve találkozunk.

A kiállításnak a János-kórház szakszervezeti bizottsága adott otthont a kórház tanácstermében. A bemutatott olajképek, toll-, illetve tussrajzok kulturált, céltudatos művészegyéniséggel ismertetnek meg. *A „Műtét"* című tollrajz zárt vonalú drámaisága *G. Somorjai Magda* komponáló készségéről tesz tanúságot. Színkultúráját bizonyítja az *„Átvilágítás"* és a *„Kórterem"* című alkotása. Az előbbin a kék, zöld és mélybarna árnyalatok gazdagsága teremti újjá a röntgenvizsgálat sötétben zajló, a laikusok számára misztikusnak ható folyamatát. A *„Kórterem"* fehérfoltú drámaiságát zöldessárga árnyalatok enyhítik. A kiállítás legsikerültebb alkotása a *„Virágok"* című olajkép. Szürkészölddel megtört két fehér kórházi ágy hátteréből úgy emelkedik ki a vázában levő néhány szál virág halvány, majd egyre élettelibbé színesedő sárgája, mint ahogy a kórházi betegek kapják vissza egészségüket, életkedvüket a tudomány és szeretet együttes közreműködése nyomán.

S. T.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

EGÉSZSÉGÜGYI
DOLGOZÓK

let ésszerű feladataira

nájuk területére kell irányí-ani. Közismert, hogy rend-ívül alacsony a röntgen és órboncnok, szemész, füll-orr-ége, ideg- elmegyógyász stb, zakorvosok száma. *Ezeket az gynevezett hiányszakmákat a övőben ki kell vonni a határ-dős* rendelet érvényesítése lól. Jelenleg a kórházakból a endelet alapján kihelyezett rvosok nem térhetnek vissza órházba. Szó van arról, hogy jövőben bizonyos esetekben – esetleg meghatározott idejű erületi munka után — újra órházi munkát vállalhassa-ak.

Nagyobb hatáskört kapnak z eddiginél a megyei egész-égügyi állami vezetők a szak-rvos utánpótlás biztosításá-an. A kötelező szakmai gya-orlatukat végző fiatalok pers-ektíváját a megyei egészség-gyi osztályok dönthetik el. k bírálják el, helyes-e ha negváltoztatja szakmáját, agy azon a területen marad, hová az elhelyező bizottság ányította.

Az orvosi rendtartás fő cél-a — fejezte be szavait ubovitz Dénes —, hogy iztosítsa a lakosság jó egész-égügyi ellátását. Ehhez hoz-átartozik az is, hogy érvé-yesüljön az ellátás ingyenes-égének az elve, de az is, hogy beteget megértő türelemmel s szeretettel kezeljék, kerül-ék a betegek bürokratikus üldözgetését, ne rideg han-on beszéljenek velük. Csak ha yen szellem fog érvényesülni z egészségügyi dolgozók kö-ött, csak akkor érik el az gészségügy fejlesztése érdeké-en hozott áldozatok igazi cél-ukat: dolgozó népünk megelé-edését.

2100 új egészségügyi dolgozó

Az egészségügyi ellátás további javítása, valamint az érettségizett lányok elhelyezkedésének megkönnyítése érdekében a gazdasági bizottság 2100 ápolónői, napi hatórás elfoglaltságú adminisztrátori, segédasszisztensi és orvosírnoki állást engedélyezett. *A 2100 állásból 600 nyolcórás és 1500 hatórás. A nyolcórás státusokból négyszázat ápolónői állásokká kell szervezni, kétszázat pedig a szociális otthonok ápolónői létszámának megjavítására felhasználni.* A rendelkezés október 1-én lépett életbe.

E lehetőség további előrehaladás az egészségügyi intézmények létszámfejlesztésében. Több éve annak, hogy szakszervezetünk és a kórházak vezetői javasolták: tehermentesítsék az orvosokat a nagy energiát igénylő, de orvosi szakértelmet nem kívánó adminisztrációs munkák alól. Most mód nyílik arra, hogy az anamnézist, a státust, a zárójelentést, a konziliumkérő lapokat az orvos gépbe diktálja az adminisztrációs munkát végző fiataloknak. Az osztályos adminisztrátorok készíthetik a kötelező statisztikai jelentéseket is általában mindazt az osztályos adminisztrációs munkát, amit eddig az orvosok végeztek.

A rendelőintézetekben, a gondozókban és a körzeti orvosi rendelőkben a segédasszisztensi állások szervezése és betöltése révén — a többi között — biztosítható lesz az orvosírnokok valóban 48 órás munkaideje. Az Egészségügyi Minisztérium irányelvei szerint a szakrendelő intézetekben orvosírnoki, segédasszisztensi állásokat főleg a manuális osztályokon kell létesíteni. A gondozó intézetek új adminisztrátorai elősegíthetik az alaposabb dokumentációt és azt, hogy a statisztikai jelentéseket ne a szakképzett egészségügyi dolgozók készítsék. A járási és városi közegészségügyi állomások új adminisztrátorai mentesíthetik az orvosokat az adminisztráció, az iktatás, a nyilvántartás, a gépelés munkájától.

A fő állásba kerülő ápolónők munka melletti képzéséről az Egészségügyi Minisztérium illetékes osztálya gondoskodik. De kezdeményezhetnek ilyet maguk az egészségügyi intézmények is, ott, ahol erre lehetőség van. Az egészségügyi intézmények vezetőinek nemcsak az a feladata, hogy az új állásokba megfelelő munkaerőt állítsanak, gondoskodniuk kell a fiatalok megfelelő kiképzéséről is. Az adminisztrátori munkakörbe kerülő fiatal lányok részére célszerű lesz gyors-gépíró tanfolyamot szervezni, megismertetni őket azokkal a szakkifejezésekkel, amelyekkel munkájuk során találkoznak. *Arra kell törekedni, hogy az újonnan munkába állók megszeressék az egészségügyi munkát, úgy kell velük foglalkozni, hogy új munkahelyüket véglegesnek és ne átmenetinek tekintsék.*

Első híradás

Csongrád megyei tudósítónk írja:

A most kapott 76 állásból 20-at kórházi ápolónői állásnak szervezünk meg, kilencet pedig szociális otthonainkban. Régóta nélkülözött segítséget jelentenek a kórházakba kerülő orvosi aminisztrátorok. A 47 adminisztrátori állásból el tudjuk látni a megye négy kórházának nagyobb ágyszámú osztályait, és jut belőle a nagy forgalmú körzeti rendelőkbe is; néhányan gondozóba kerülnek, vagy a KÖJÁL-hoz.

k

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somorjai Magda

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1964 JUL 12.

1021

Somorjai Magda: VIZSGAIDŐBEN

Don Fernando Jono Saavedra Maria de Fu entetodos y Catun nagyszerű hajós volt. vérbeli spanyol és hívő katolikus. Mint nagyszerű hajósnak, szüntelenül sajgott a szíve, amiért mindig csak a más hajóján járhatta a tengereket. Ezért hát harmincegynéhány esztendős korában házasságra lépett Dona Estrellával. akihez ellenállhatatlanul vonzotta az a két karavella, amit a leány atyjától örökölt, s akit viszont ellenállhatatlanul vonzott hozzá nemesi származását tükröző hosszú neve. Dona Estrella nem volt szép, fiatalnak sem volt mondható, de Don Fernando jó keresztény volt és így tudta, hogy ez eredendő bűn óta az ember fiának sorsa, nem lehet maradéktalan boldogság. A féltékeny és igényes Dona Estrellával töltött napokért azonban bőven kárpótolták azok a hetek, amelyeket egyik vagy másik karavellája töltött az örökifjú az örökszép tengeren.

Dehát vérbeli spanyol is volt Don Fernando, lobbanékonyan érzékeny a női bájak iránt, s olthatatlanul szomjas a gyönyörökre, amelyeket Andalúzia, Kasztília, s a többi spanyol tájak leányai a világ minden más teremtményénél tüzesebben tudnak fellobbantani a férfiakban. S ha áldozatul esett a vágy csábításainak márpedig ez a Dona Estrella által rendezett hét tengerre szóló botrányok ellenére is elég gyakran megtörtént-, mint hívő katolikus és nagyszerű hajós, mindent elkövetett, hogy lelkiis-

A városkép a történelem tükre

A bécsi Műszaki Egyetem kiállítása a BME-en* 1979. november 13—20.

A kiállítást dr. Bonta János az Építészettörténeti és Elméleti Intézet igazgatója nyitotta meg a BME aulájában. *(Szerk.)*

Prof. Dr. Ing. Hans Koepf a bécsi Műszaki Egyetemen az Építőművészeti és Épületfelmérési Tanszék vezetője 1979. november 12—17. között a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Kara, Építészettörténeti és Elméleti Intézete vendégeként látogatást tett Magyarországon. November 12-én előadást tartott, amelynek címe: „A városkép a történelem tükre."

A munkáknak, amelyről a kiállítás tudósít, kezdeményezője és vezetője Hans Koepf professzor 1916-ban Elsass-ban született. Építészhallgató volt a Stuttgarti Műszaki Egyetemen, ahol 1942 óta tudományos tanársegédként, 1947-től docensként, 1958-tól professzorként tevékenykedett. 1962-ben a Bécsi Műszaki Egyetemen az Építőművészeti és Épületfelmérési Tanszék vezetőjévé nevezték ki. Könyveinek száma 38, a különféle szakpublikációké 264, közülük több kötet több kiadásban és idegen nyelveken is megjelent.

Néhány adat az épületfelmérés vonatkozásában végzett teljesítmények érzékeltetésére. 1975 végéig az Intézet vezetése két e célra kiképzett tanársegéd és kb. 800 hallgató segítségével 96 városban kb. 120—150 kilométer hosszúságú utca és térhomlokzatot mért fel és hordott fel 1 : 1000 léptékben. Minden városról jelentés készült a városépítés fejlődéséről, és az aktuális helyzetről és minden egyes házról műleírást is adtak a felmérők.

A rajzokat 1 : 300 léptékben nyomtatták ki, mappákba, illetve kazettákba gyűjtötték. Ennek az óriási munkának köszönhetően Ausztria e vonatkozásban Európa legteljesebben feldolgozott országa.

A kiállítás fogadásával csatlakoztunk Linz, Innsbruck, Graz, Feldkirch, Salzburg, Drezda, Gorizia, Trieste, Dillingen, Augsburg, München, Neu-Ulm és Strasbourg városokhoz, amelyekben a kiállítás a múltban már megtekinthető volt.

Mi építészek építészeti környezetünk egészéért felelősséggel tartozunk — az örökölt állományért éppúgy, mint az új épületekért. Ezt a felelősségünket a maga teljességében, sajnos igen sokáig nem ismertük fel. A feladatot két egymással szembenálló véglet felől ragadtuk meg: kiemelkedő jelentőségű, individuális műemlékeket rekonstruáltunk, és ezektől függetlenül új településeket, ipartelepeket stb. létesítettünk. De elhanyagoltuk a mindennapi épületeket a települések öröklött épületállományát. A következmény: az utóbb említettek évről évre folyamatosan megöregedtek. Ezáltal a leromlott belső városrészek és az új települések között mindinkább elmélyülő szakadék keletkezett.

Közismert, hogy az imént említett helyzettől nem függetlenül, az új települések vonatkozásában komoly szociológiai és pszichoszociológiai problémák is felvetődnek. Ma már világosan látjuk, hogy az új környezetben a lakosságnak csak egy része érzi jól magát, hogy sokan a régi megszokott és emberi karakterű és léptékű környezethez vonzódnak.

Ma már jól tudjuk, hogy az örökölt, történelmileg alakult és az újonnan épített épületállománynak szerves egységet kell képeznie, hogy a lakásnyomort a régi városok magjának rehabilitációja nélkül felszámolni nem lehet.

Az épületfelmérések: a homlokzati rajzok, alaprajzok, metszetek és műleírások összességükben alapokat adnak városaink régi épületállományának rehabilitálásához. Prof. Koepf és munkatársai teljesítménye követendő példát állít elénk a tekintetben, milyen módon kell és lehet ezt a feladatot megragadni.

Bonta János

1. Kempfen, a Városháza kelet felől, jobbra a Ponikau ház
2. Trier, a helyreállított műemléki épületegyüttes délkeleti nézete
3. Steyr, főtér
4. Linz, főtér „Feichtinger ház", alaprajz és hosszmetszet, felmérés

1. Kempfen, Hôtel de Ville vu de l'est, à droite la maison de Ponikau
2. Trier, vue de sud-est de l'ensemble des monuments classés restitué
3. Steyr, grand-place
4. Linz, grand-place avec la maison Feichtinger, schéma et section longitudinale, métrage

1

2

3

4

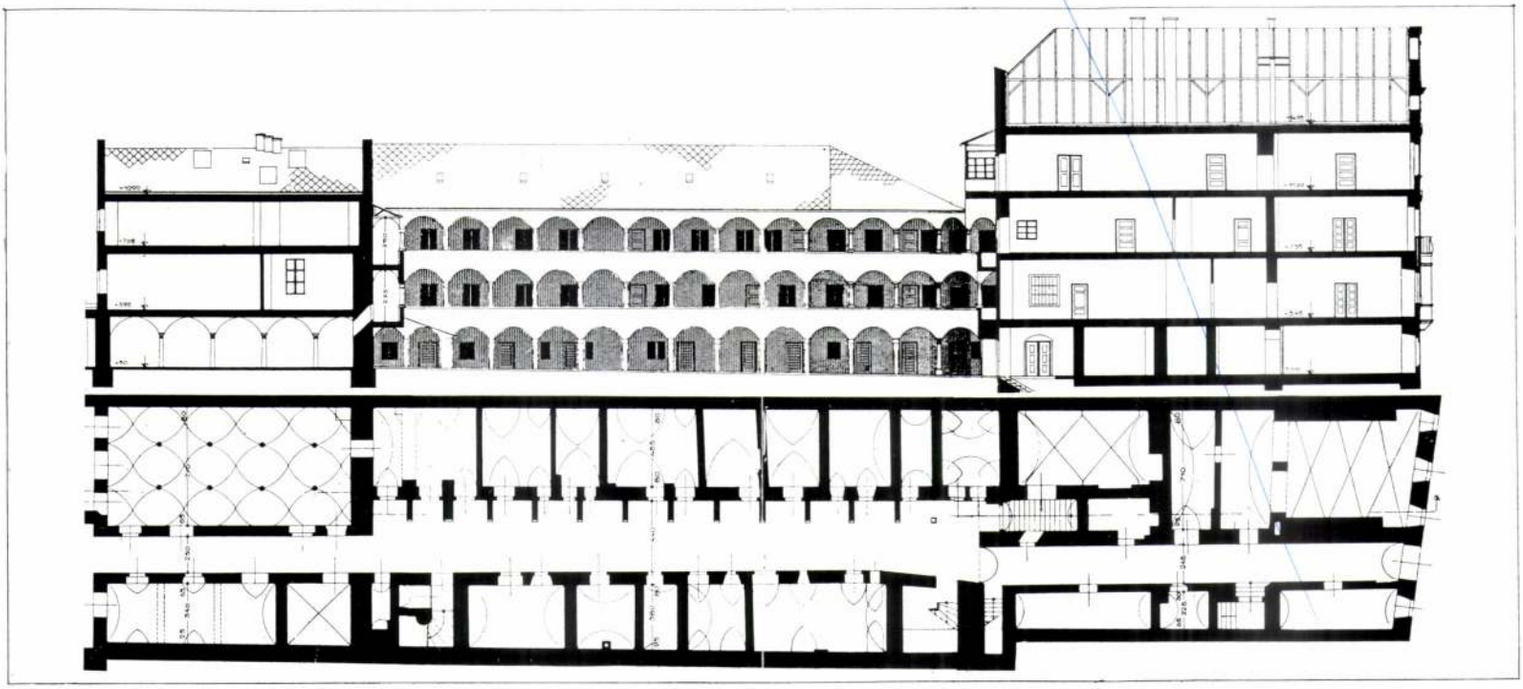

tának a románkori kőfaragó mester „naivul" drámai apostolszobrokkal koszorúzta főbejáratát, a kapu bélleletének „játékosan" nehéz faragott oszlopdíszeit, amelyek festői ábrázolását művészünk ecsetkezelése és koloritja tapintható közelségbe hozza, élővé, a mienkké teszi.

Vagy vegyük például a *Spanyol katedrális* (Gerona) című képét, amely viszonylagos egyszerűsége ellenére szinte példázza a részleteiben oly pazarlóan gazdag spanyol barokk középeurópaihoz elemeiben hasonló, de együttesében attól mégis eltérő összhatását, a portál retablószerű építkezésének, összetettségének G. Somorjai Magda ecsetje nyomán egységgé szelídülő plasztikáját.

Külön szólnunk kell görögországi képeiről, ahogy a tengert a szegélyező partvonal domborzatainak haragos zöldjei és kékjei oly sajátosan Égei tengerivé teszik. Kiemelendőnek tartjuk *Görög városkép* (Galaxidi) című festményét, amely az évszázadok során nőtt város, domboldalon szinte egymásra rétegeződő házak, tipikusan görög szövedéke.

Csendéleteiről, portréiról, életképeiről (melyekben a halászok mindennapos munkája, élete a vissza-visszatérő motívum) e helyütt nem kívánunk szólni. Ezek elemzése — kritikája inkább képzőművészeti témakörű laptársaink ügye.

A kiállítás egyik szemlélője állapította meg: ha egyetlen magyar műemlék ábrázolása sem szerepelne a bemutatott képeken, akkor is érezné, hogy G. Somorjai Magda magyar festő, mert művészetében valami meghatározhatatlan formában jelen van mindaz ami a haladó magyar festészetet jellemzi — kifejezési formáinak mai és saját eszközeivel.

Erőteljessége talán színei egyszerű de feltétlenül egyéni jellegzetességéből fakad, különösen élénk aranyfényű sárgái és gyakorta ismétlődő, a fény és árnyékhatást fokozó megkapóan szép szürkéi, coloritjának fő kifejezői, amelyek egyben stílusjegyeinek is meghatározói.

Fanatikus elhivatottságának, határozott egyéniségének széles skálájú témaválasztéka és szinte valamennyi képének kiegyensúlyozott affinitása teszi hivatott művésszé. Kár, hogy a hazai közönség csak több évtizedes szívós, műhelymunka után ismerhette meg teljes ouvrejében.

A kiállítás sikerére jellemzésül csak annyit, hogy a kiállított képeinek kilencven százaléka az első három nap gyűjtőre talált (szinte példa nélküli ez hazai kiállításaink történetében és ez is a képek emberközelségére, szívhezszólóságára utal) és talán a vendégkönyv első bejegyzését: „Boldog vagyok, hogy a kiállítás legszebb képe, a *Spanyol katedrális*, az enyém lett..."

Dr. Gyöngyösi István

3

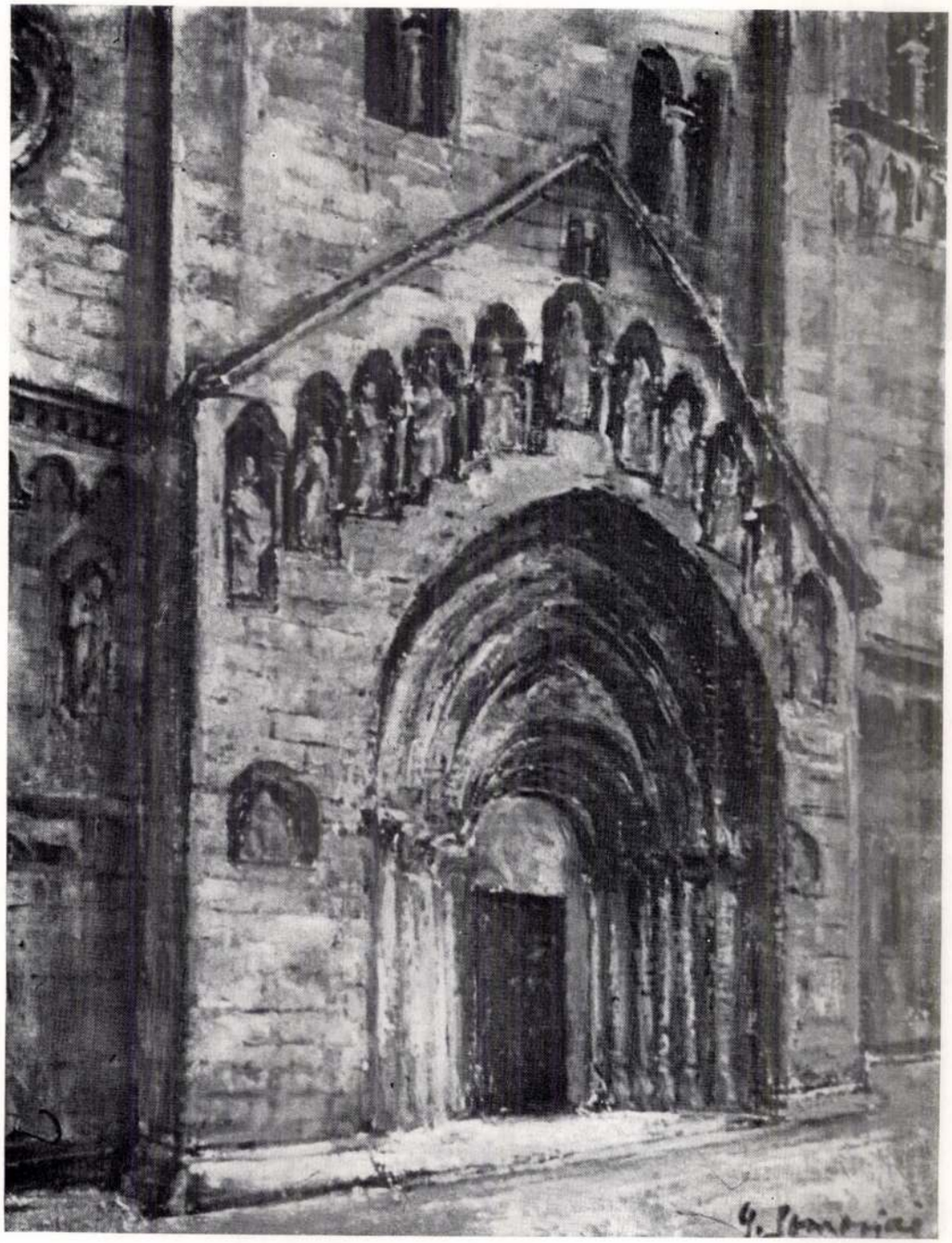

4

1. Görög városkép (Galaxidi), 1978, olaj
2. Spanyol Katedrális (Gerona) 1979, olaj
3. Jáki templom kapuzata, 1979, olaj
4. Görög falu, 1978, olaj

Az első szinten — az építészeti terv által megteremtett jelzésen túl — a második informáló visszajelzésként viselkedik, tekintve, hogy a megvalósítás után különféle egyeztetések történhetnek, így pl. megbeszélések más építészekkel, véleménycserék a használóval, vagy a fogyasztóval stb. Ezen felül az építész olyan jelzéseket is teremt, amelyeket megfelelő módon azok meg tudnak fejteni, akiket (építőmesterek, kőművesek és ácsok) ténylegesen megbíznak a munka elvégzésével.

Ilyen esetben az előzetes elképzelésnek is közlő szerepe van.

A második területre vonatkozóan ki kell jelentenünk, hogy minden lakó mesterséges környezetben lakik. Az az elképzelés, amely a *lakó ember* (homo habitant) környezeti elhelyezkedéséből ered, erőteljesen befolyásolja a másokkal való konkrét kapcsolatát és a természetről alkotott elképzelését, valamint saját maga kifejezését. Ilymódon természetesnek tűnik mindaz, ami építészeti. Ez a természetesség a használónak lakásával való *imaginarius kapcsolatát* is meghatározza. Nincs azonban ok annak a feltételezésére, hogy ez a kapcsolat ne lenne reális és hogy ne volnának kihatásai; ami képzeletbeli, az nem mond ellent a realitásnak: ez az egyik útja annak, ahogyan kapcsolatba léphetünk az utóbbival. A *lakó ember* és környezete közötti képzeletbeli kapcsolat így annyira szoros és megszokott, hogy közöttük összekeveredés — *egyesülés* — jön létre. Mind az ember, mind pedig az építészeti gyakorlat társadalmi következményeket meghatározó folyamatokat teremt.

Ezen a szinten kétféle kapcsolat áll fenn és mindkettőnek a tárgya egybeesik. Az egyik esetben az ember érzékeli környezetét, és úgy interpretálja azt, mint egy konkrét szélességű jelet, míg a másik esetben az ember, mindennapi gondjaiba merülve, nem veszi észre környezetének jelentős anyagszerűségét. A két aspektus azonban nélkülözhetetlen és kiegészíti egymást; a második nélkül elveszne a szemiotikus hangsúlyozása annak, ami konstruktív és az előbbi nélkül nem kapná meg a szükséges feltételeket az építészeti alkotás alapos egyesítése a fogyasztó *(lakó ember)* kialakításában.

Akárcsak a fogalmak kikristályosodása, vagy a tervek anyagi megjelenése, ugyanúgy az építészet is statikai kifejezésekkel dolgozik, vagy azokban ölt formát. Goethe már megmondotta, hogy „Az építészet megfagyott muzsika". Valójában az építészet megfagyott történelem, a múlt értékes anyagokban történt rögzítése, amelyeknek állandósága eleve kizárja a könnyű átalakulást és amelyeknek alkalmazása maradandóságot igényel mindattól, ami „advan van". Ez vezet bennünket annak a megállapításához, hogy az építészeti *szerkezet* (szerkezeti alkotás) és fogyasztói között levő kapcsolatok területén közlés és jelzés: történeti sorrendiség szerinti közlés, közvetlen sorrendiség szerint pedig jelzés áll fenn.

Az eddig leírtak a kutatást nem vezetik el az építészethez, mint kommunikációs eseményhez. Az a tér és elgondolás egy adott kultúra által a nyelvhez kapcsolódik, így aztán a térbeliségre utaló teljes és óriási jelentéstani (szemantikai) terület minden időben a természetes nyelvhez járul hozzá. Valamennyi építészeti jelzés közvetítőre talál a nyelvben, azaz közölhető.

Az építészeti gyakorlat alkotásai szükségszerűen dialektikusakká válnak a nyelv által történő átalakításuk révén, de ez nem vonja kétségbe eme gyakorlat nemnyelvészi jelentésének sajátosságát. Csupán azt kívánjuk hangsúlyozni, hogy csak a nyelven keresztül tudunk eljutni a *közléshez*.

Sok területen kell kutatást végeznünk annak megértéséhez, hogy mi az építészet. Nemcsak a társadalom műszaki-gazdasági fejlődésének bizonyos feltételeit, hanem alapvetően az építészeti alkotásokban megjelenített kulturális dimenziók következményeit is tanulmányozni kell. Az alkotói körülmények elemzése során azonban az a fontos, hogy rendszeresen vizsgáljuk a létesítményhez tartozó hatásokat és ezeknek az emberi életre tett következményeit. Nem kétséges, hogy ezek a következmények — és ezt itt hangsúlyozni kell — társadalmiak.

Az építészeti beszéd *produktivitása* vagy értelemfejlesztő ereje kapcsolódik a kifejezésekhez, vagyis a jelzés anyagi részéhez. Eddig az építészetben nem vették tekintetbe a kifejezésnek e retorikáját, amely két aspektust mutat: a kifejezés olvasását vagy megfejtését, ami a tervezés tényét jelenti, illetve a tervezés anyagi megjelenését. Az első esetben egy sajátságos közlési eszközzel találkozunk, amelyben azonban megtalálható a jelentés és a kifejezésekkel való játék: a rajz. A második esetben talán még összetettebb a probléma, mert különféle anyagféleségek léteznek, amelyek mindegyike létrehozza saját jelentéshatását.

Ez az a pont, ahol az építészet közel kerül a művészethez; a kifejezéssel való játék során.

A beszélt nyelvek azonban változnak és retorikai képeik is módosulnak, ezzel szemben az építészeti retorika állandóbb és módosítása is nehezebb. E jelentéshatások létrejöttekor — amire utalunk — anyagszerűséghez kapcsolt kifejezés — új típusú közlés keletkezik. Jó építészet esetén mindig számolunk és szembekerülünk az „image"*-vel, ami Bachelard** terminológiája szerint az emberi szellem kreativitásának a területe. Így jön létre a kommunikáció, amelyben az információ több mint bőséges. Más szóval: *kreatív információ* esete forog fenn.

Ez azért van így, mert amikor megjelenik egy olyan elem, amelyik nem szerepel a szokásos törvényalkotásban, akkor ugyan megsértik a törvénykönyvet, de egyidejűleg új törvénykönyvet javasolnak. Az alkotó grammatikusokat követve azt mondhatjuk, hogy van *építészeti tervpályázat* (a lehetséges megoldások, a képzelő tehetség területe) és *építészeti teljesítmény* (megvalósítások a képzelő tehetség hatásainak területén). Eszerint az új létrehozására és megértésére való kombinatív képesség olyan valami, ami nem gyakori olyan társadalomban, amely bálványok, a megmerevedés és az elmeszesedés alapjaira épül.

Az építészeti-alkotói kommunikáció nyelv segítségével történik; másrészt ikonszerű nem-nyelvi szimbólumokon keresztül terjed azok révén, akik a tervet kivitelezik. Ez a feltételezés némi magyarázatra szorul, hogy ne csökkentsük a tényezők kommunikációs kvalitását:

1. Az építésztervező és az építő közötti kommunikációnak világosnak és pontosnak kell lennie, külön információ nélkülinek és bőségesnek.

2. Az alkotói munka és a használó közötti kommunikáció indirekt, mivel szükség van nyelvi közvetítésre és ezért befogadhatja az újdonságok lehetőségét.

3. A nyelv, ami nem építészet, többszörös szemantikai kombinációra ad lehetőséget; az utóbbi a kommunikációt gazdagabbá, árnyaltabbá és teljesebbé teszi a jelentés vonatkozásában.

Komoly okunk van annak feltételezésére, hogy a nyelvi feltételek nemcsak a szubjektivitást, hanem a személyek közötti kapcsolatok széles körét is megszabják, ezek összetalálkozása nem építészeti, ami pedig nyelvi, az elősegíti azokat a kapcsolatokat, amelyek a környezet hatása és a rá vonatkozó nyelvi kifejezések keresztezési pontjaitól függnek.

Igaz az, hogy az ember, aki a környezetétől és az utóbbira vonatkozó beszédtől befolyásolt, tehát mint *ökológiai alany* kétszeresen is s olyan körülmények eredőjeként határozható meg, amelyeken csak minimális mértékben képes módosítani.

Ezen túlmenően meg kell értenünk, hogy az építészeti gyakorlat számos ábrázolás *forrása*, ami viszont rábízza az emberre azt, hogy a lakó alanynál vagy az ökológiai alanynál a magatartásokat konkretizálja.

Jorge Glusberg

* Kép
** Francia filozófus (1884—1962)

2

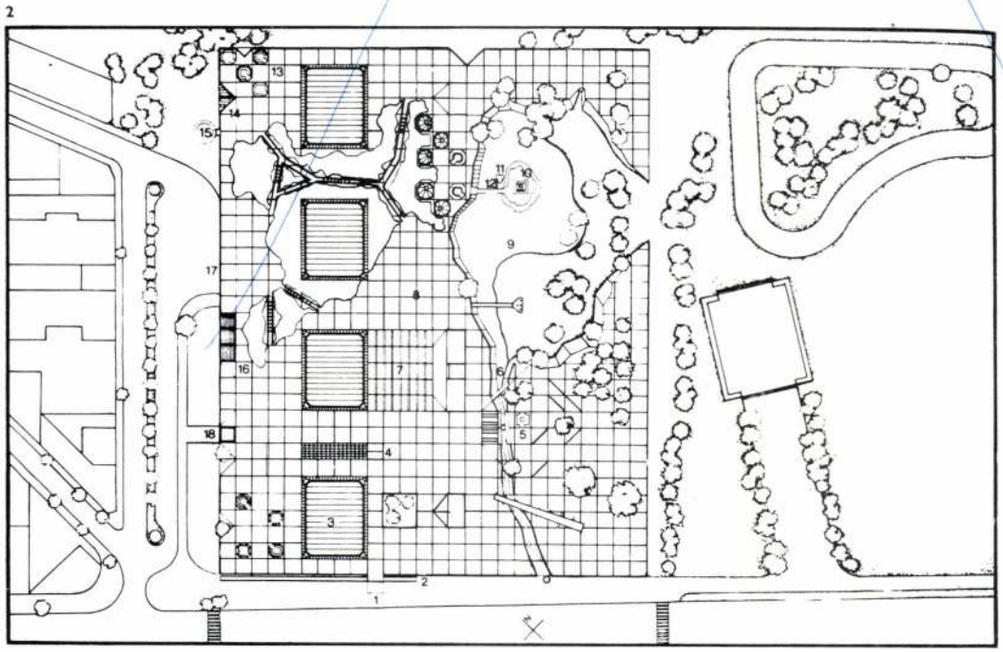

1. Les locaux de bureau et les restaurants se placent, avec une hauteur intérieure de 3 mètres au niveau de la rue et leurs plafonds se rattachent au miroir du lac artificiel tout en maintenant l'ancien espace de verdure du parc public établie au-dessus d'eux
2. Les blocs des quatre bâtiments de studio s'érigent du niveau du parc artificiellement surélevé

kiállítás

G. Somorjai Magda festőművész kiállítása

Budapest, Paál László terem. 1980. február 21. — március 6.

SOMORJAI MAGDA

Művészünk Budapesten mint grafikus végzett, majd Párizsban folytatta képzőművészeti tanulmányait festő szakon.

Önálló kiállításai Budapesten (1962), Kanadában (Kingston, Art Centre, 1965) és az Egyesült Államokban (Toledo, Goldcraft Gallery, 1971) voltak. Hazai országos kiállításokon 1972 óta vesz rendszeresen részt.

Ars poeticájáról így vall: az embert munkáján keresztül szeretné kifejezni, emberközelbe hozni ott is, ahol alakjában nincs is mindig jelen, de szellemében és munkája eredményében érzékelhetjük.

Szereti a régi házakat, tárgyakat vallatni, megpróbálja szóra bírni őket, emlékek nyomán megkeresni az embert, munkáján keresztül faggatni szelleméről, magatartásáról, érzelmeiről, elképzeléseiről.

Műemlékeken, tárgyakon át újra és újra eljutni az emberhez. Ember és munka — munka és ember, ez a körforgás érdekli és ösztönzi új feladatokra.

Ami számunkra a kiállítás külön meglepetését nyújtotta, az különös szeretete — vonzódása az építészet évszázados műemlékei iránt. Kiállított képeinek (az utóbbi két-három év alkotásai) mintegy fele jelentős nemzeti értékünket képviselő hazai és jónéhány, Európa különböző városa műemléki épületeinek ábrázolása.

Tisztában van az építészet anatómiájával, az épületek statikájával, a különböző építészeti korok stílusalkotó elemeivel, nem részletező, de nem is elnagyoló jelrendszere tökéletesen eligazodik és eligazít a századok változó formanyelvében.

Jó példája ennek az *Évszázadok* című munkája, melyet a Március 15 téri műterme ablakából festett, ahogy onnan a panoráma feltárul. A kecses mérnöki létesítmény, a híd pályatestén szaladó és alatta parkoló gépkocsik — a ma — kontrasztjaként a háttér, a Belvárosi templom hosszan elterülő hajója gótikus támpilléreivel — a múlt — ugyanolyan élő organikus egységben — a festészet eszközeivel, színskálájával kifejezve, mint ahogy azt mi Budapest lakosai megszoktuk és megszerettük.

De említhetjük a *Jáki templom* főhomlokza-

1

2

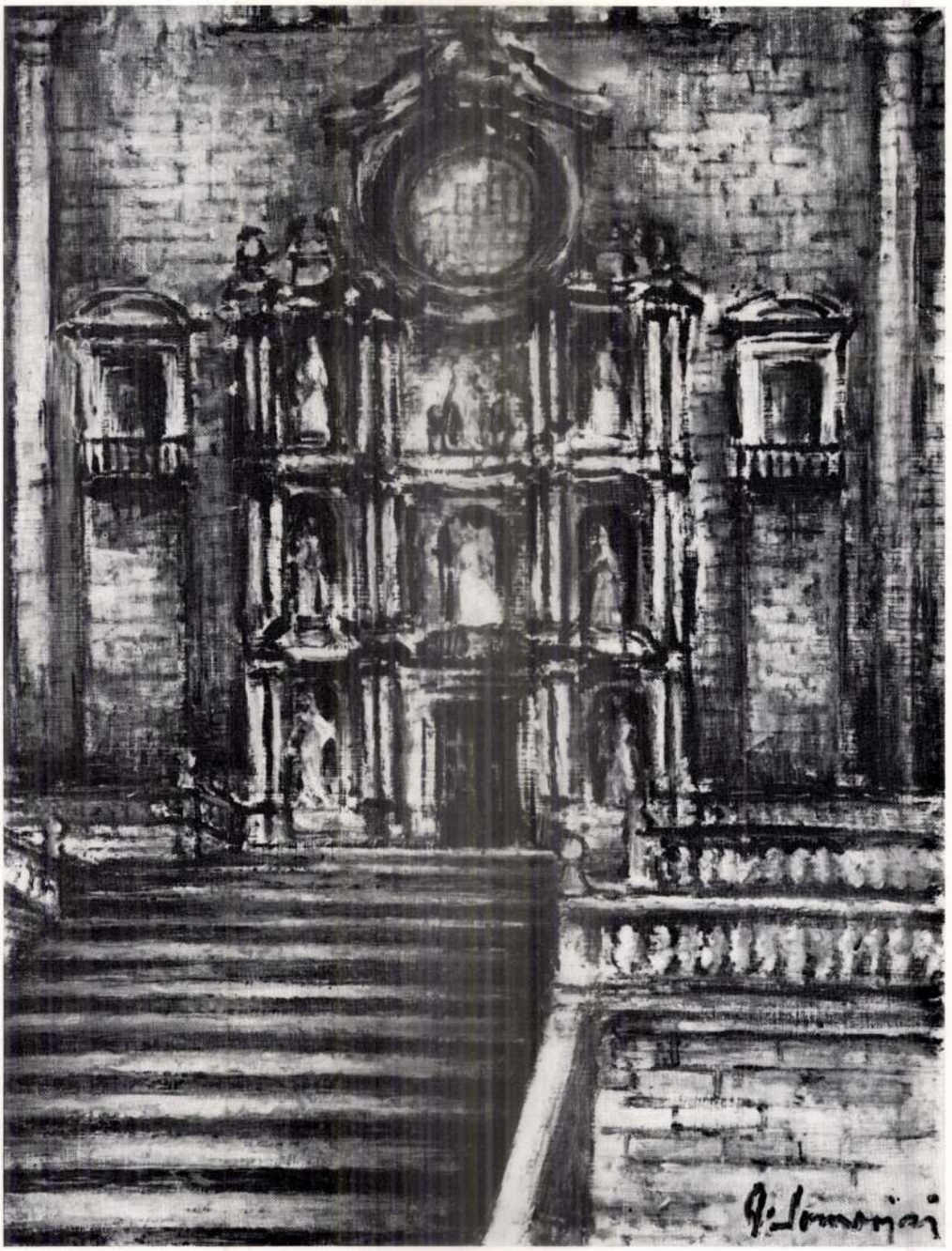

1. Paysage urbain grec (Galaxidi), 1978, huile
2. Cathédrale Espagnole (Gerona), 1979, huile
3. Portail de l'église de Ják, 1979, huile
4. Village grec, 1978, huile

Magyar Építőművészet 1980/2

GYŐR 1982

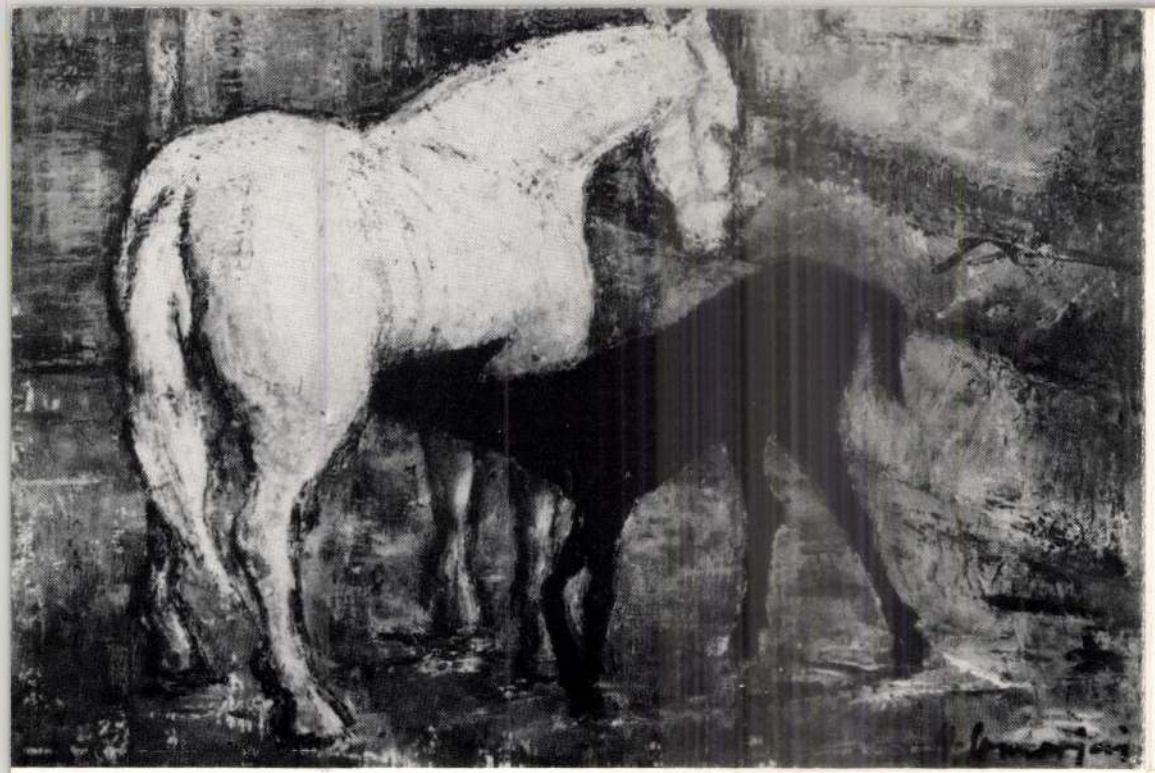

Mit is mondhatnék magamról? Szeretem a természetet, lenyűköz változatos szépsége. Érdekel minden, ami a természethez kapcsolódik, az állatok nemes mozgása, a kövek sokszínűsége, formája.
Szeretem az embereket, érdekel sorsuk, munkájuk, környezetük. Csodálattal nézem a műemlékeket, tárgyakat, melyek évszázadok távlatából üzennek a mai embernek. Kapuk, rácsok, díszítések hívják fel figyelmemet. – Megpróbálom a festészet eszközével közvetíteni a hangulatot, amit ezek a műalkotások árasztanak.
Budapesten, mint grafikus végeztem, majd Párizsban folytattam képzőművészeti tanulmányaimat festő szakon.

Önálló kiállításaim:

1962 Budapest, János Kórház
1965 Canada, Kingston, Art Centre, Queen's University at Kingston
1971 USA Toledo, Goldcraft Gallery
1980 Budapest, Paál László terem

Országos kiállításokon 1972 óta rendszeresen részt veszek.

G. SOMORJAI MAGDA

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

G. SOMORJAI MAGDA

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1982. ÁPRILIS 15-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
D. FEHÉR ZSUZSA
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:
1982. ÁPRILIS 15–29.

GYŐR, BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 35.

F. k.: Köteles István – 82-257 KVNYD – F. v.: Németh György

G. Somorjai Magda

festőművésznő emlékére

állították össze ezt

a kis könyvet

barátai

1996.

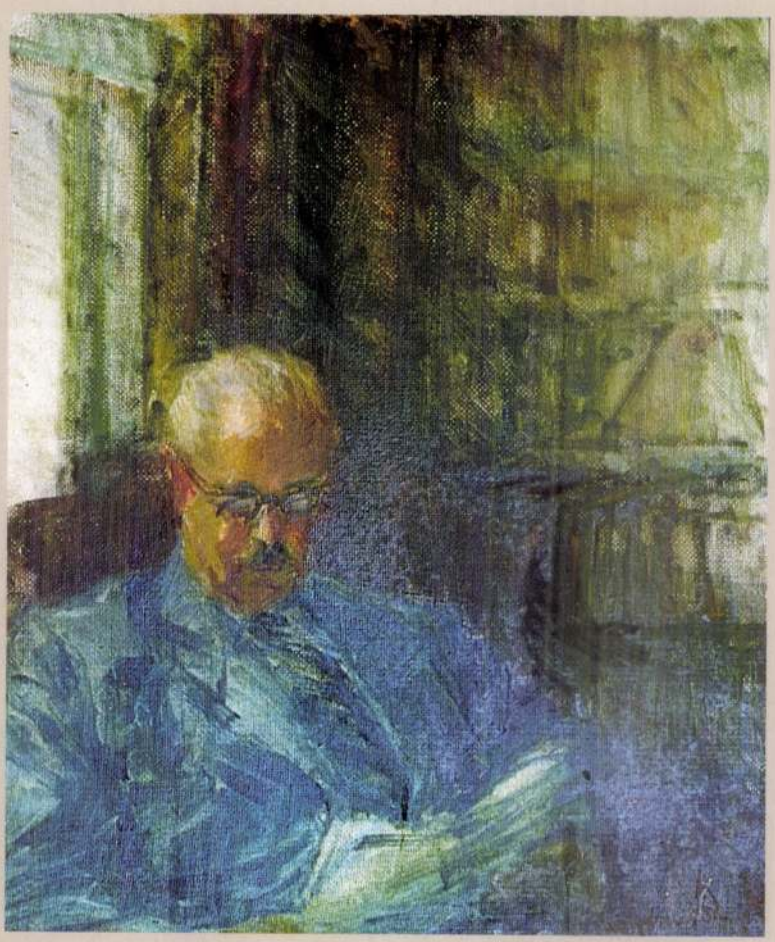

Gyula bácsi könyvei között

Önarckép

Gyula bácsi

Gondolatok az időről

Száguldás

Bibliotéka

Certosa (részlet)

Certosa

Viharban

Napraforgók

Kucsmás férfi

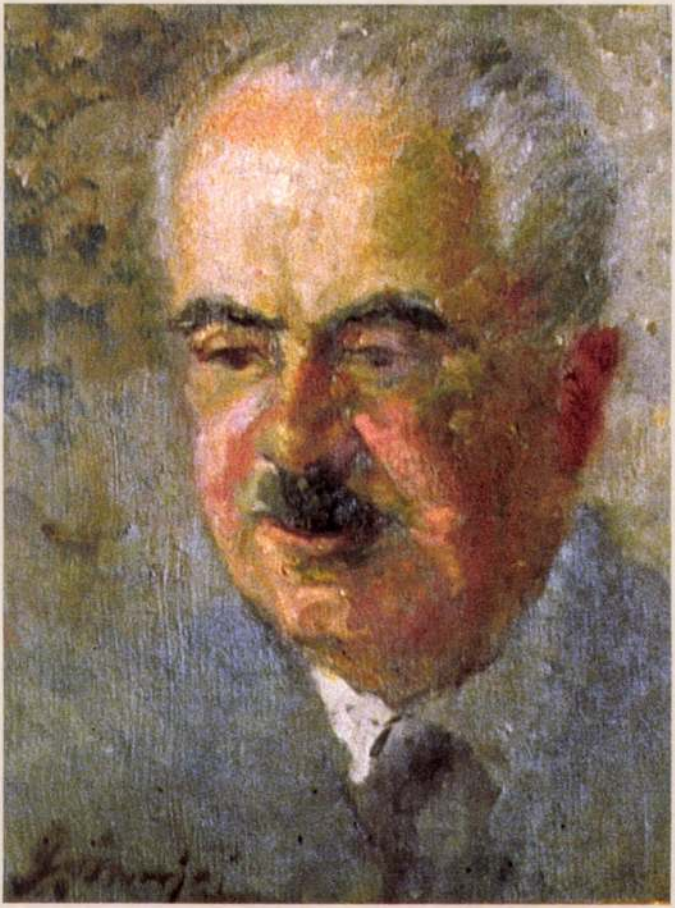

Gyula bácsi

Málika

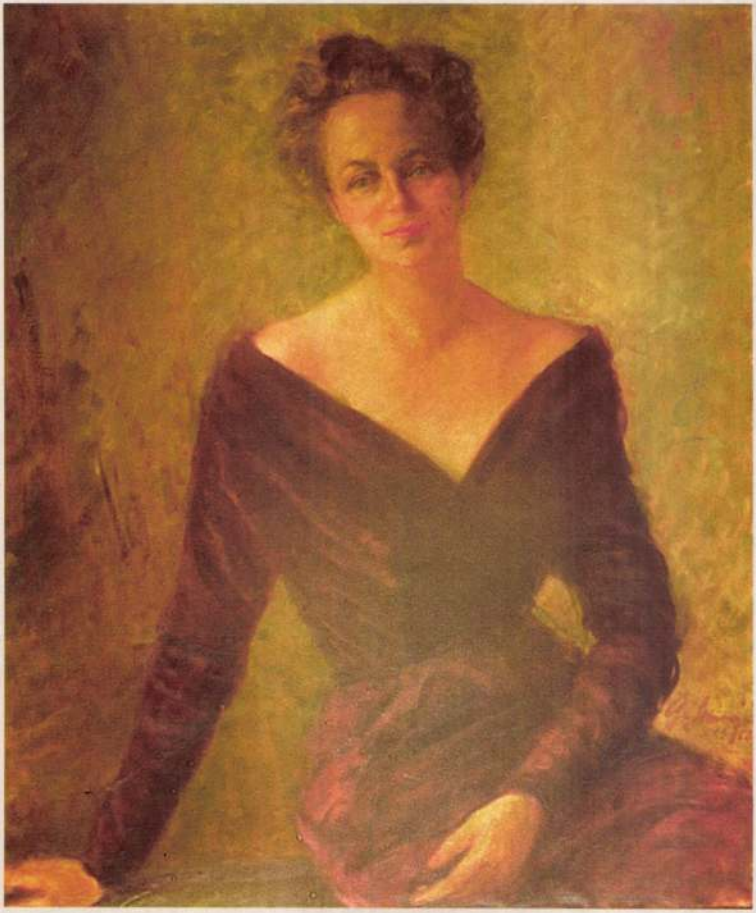

Márta

Estélyi ruhás hölgy

Rika stólával

Sárga virág a Várral

Virágcsendélet görög várossal, kagylókkal

Lófej

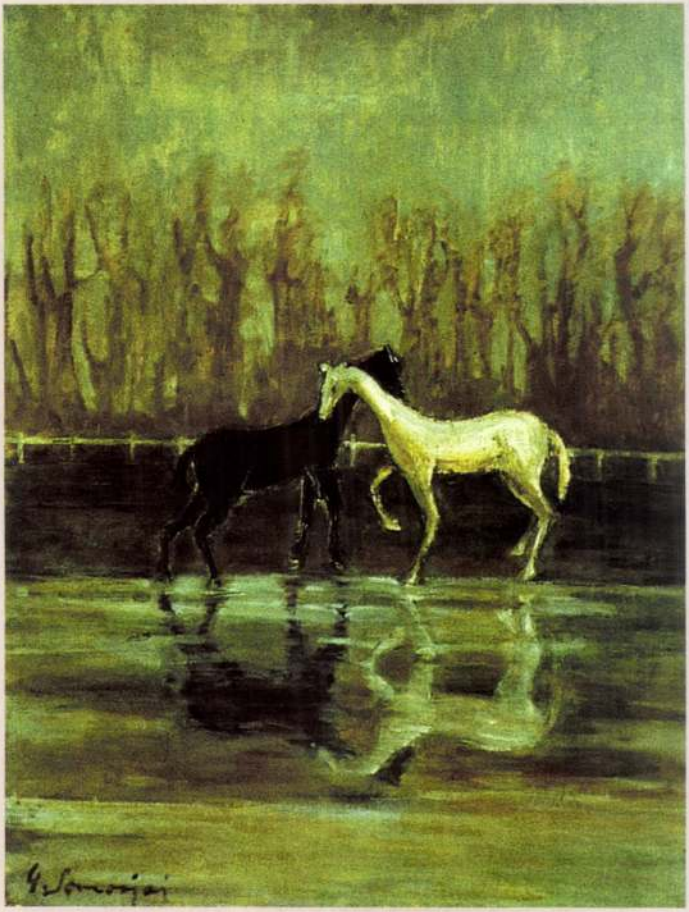

Csikó

Szilvásvárad

Mesevilág

Csendélet

Kovácsoltvas kapu

Műemlékház Győrben

Századok

Belvárosi templom

Belvárosi templom

Frankie

Festőnövendék

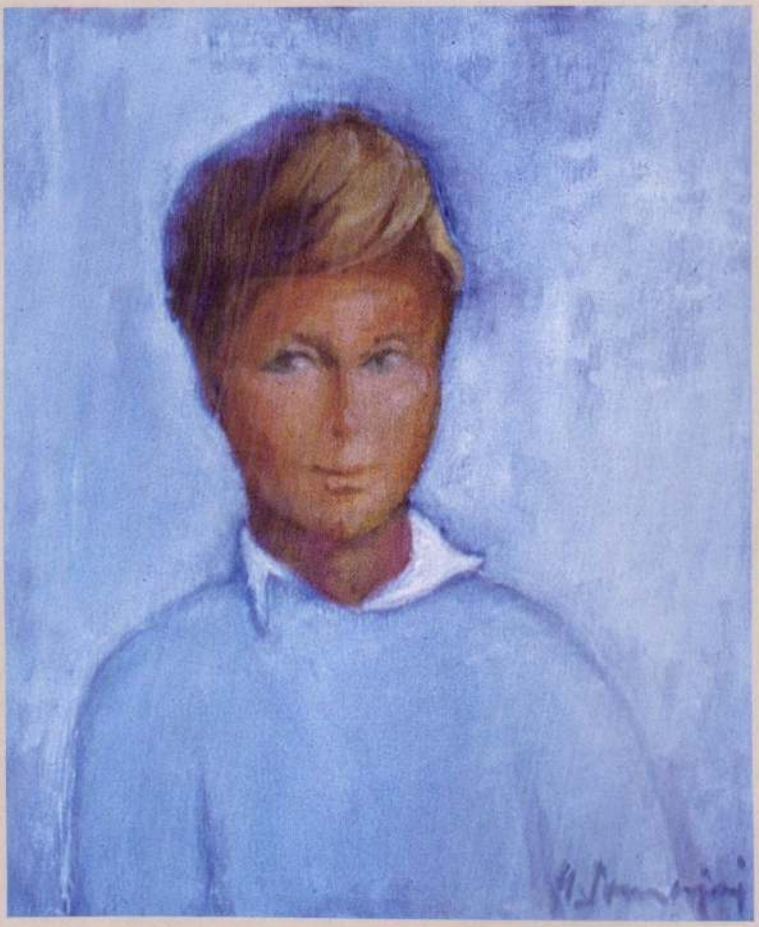

Déneske lilában

Mónika

Görög tengerpart

Spanyol utca

Bárkák (Görög tengerpart)

Hajnal a Piazzán

Menekülés

Zsákmány

Gótika

Zsennye

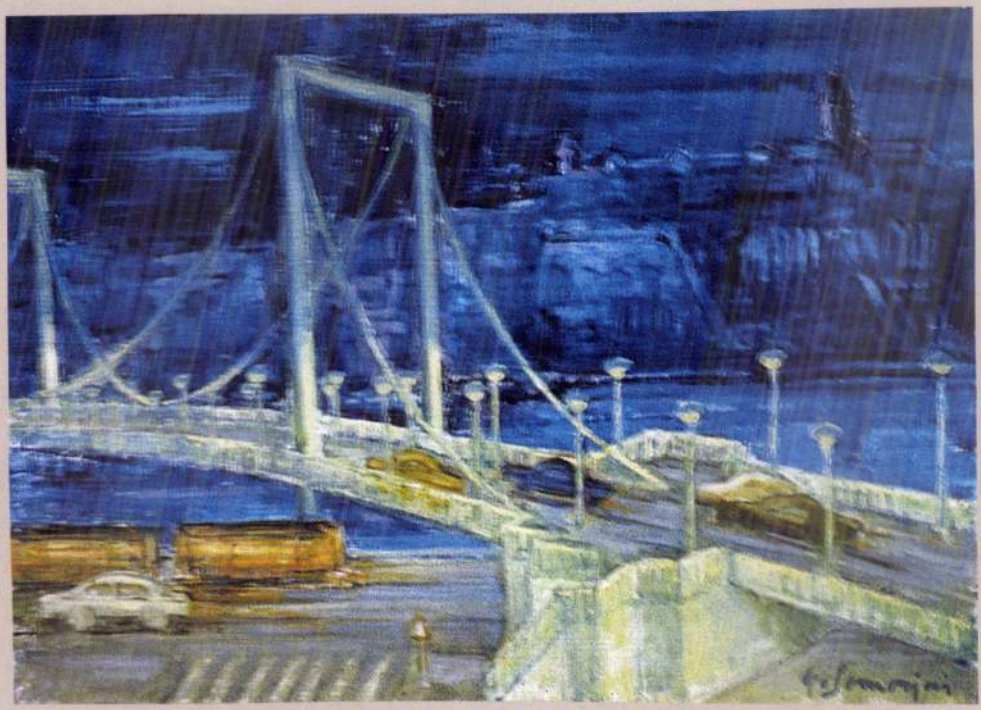

Erzsébet-híd a Várral

A szék

Az otthon

Az otthon

A félbehagyott olvasmány

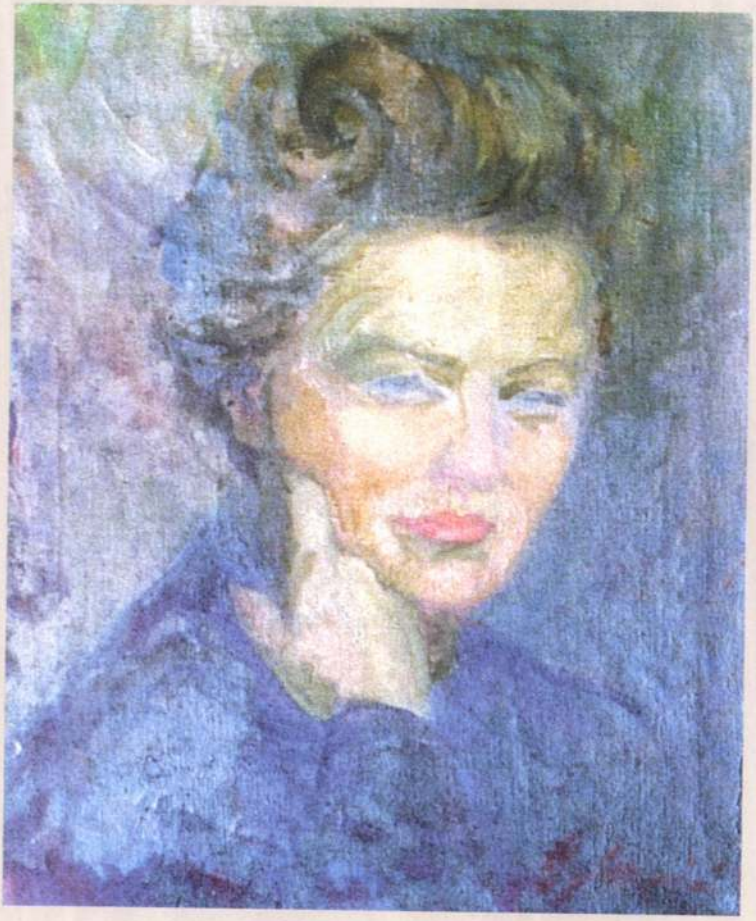

Önarckép (1958)

Földomlás Utolsó önarckép

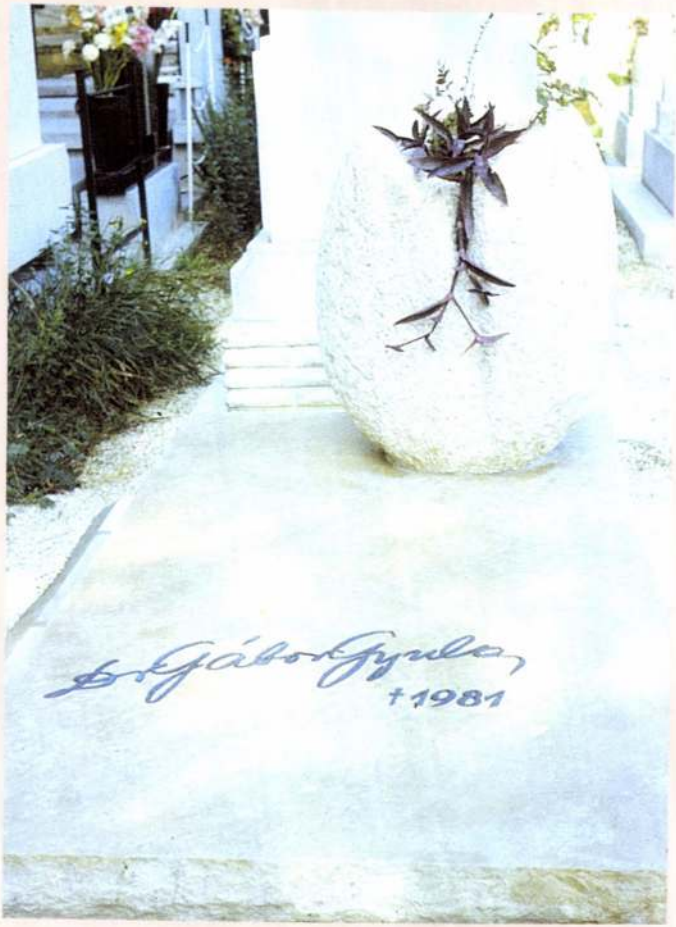

1995. július 7-én meghalt G. Somorjai Magda
1995. július 19-én férje mellé temették

Felelős kiadó: Dr. Berkes Illés
Készült: NOVOPRINT RT

Magdi az utolsó időben többször említette:

„Szeretnék valami kis emléket átnyújtani barátaimnak, akiktől olyan sok szeretetet kaptam. Ugye segítetek?"

Akkor még nem gondoltuk, hogy ez a feladat ránk vár.

Ezúton köszönjük meg barátainak szeretetét, szakértelmét és segítségét. Utolsó kérését csak velük együtt tudtuk teljesíteni.

Fogadják szeretettel!

Berkes Illés és családja

84-591 GENERALART Dorogi Nyomda

MEGHÍVÓ

Budapesten, mint grafikus végeztem, majd Párizsban folytattam képzőművészeti tanulmányaimat festő szakon.

Önálló kiállításaim:

1962 Budapest, János Kórház

1965 Canada, Kingston, Art Centre, Qeen's University at Kingston

1971 USA Toledo, Goldcraft Gallery

1980 Budapest, Paál László Terem

1982 Győr, Képcsarnok

Országos kiállításokon 1972 óta rendszeresen részt veszek.

Új élményforrások éltetik festői törekvéseimet. Múlt esztendőben tanulmányúton voltam Svájcban, Franciaországban és az Egyesült Államokban. Ennek az utazásnak benyomásai, emlékei indítottak képeim megfestésére.

A műemlékek varázsa ismét elbűvölt, tárgyak szépsége mesélt az emberekről, akik alkották ezeket.

Az amerikai nagyvárosok félelmetesen gigantikus látványa lenyűgözött.

Az ellentétekben is harmóniát keresve megkíséreltem élményeimet, érzéseimet festményeimen ábrázolni.

G. Somorjai Magda

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

G. SOMORJAI MAGDA

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1984. ÁPRILIS 26-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

D. FEHÉR ZSUZSA DR.
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:
1984. ÁPRILIS 26—MÁJUS 5.

KÉP CSAR NOK

DÉSI HUBER TEREM
VESZPRÉM, KOSSUTH L. U. 8.

G. SOMORJAI MAGDA

G. SOMORJAI MAGDA KÉPEI

Győrött, a Képcsarnok kiállítótermében rendezik meg április 15-től 19-ig G. Somorjai Magda festőművész kiállítását. A tárlat a festőnő több évi munkájának keresztmetszetét mutatja be.

ZŐDÉS
yéb jogviszony létesitéséhez

szettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

esorolás

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

G. Somorjai Magda,
festő-grafikusművész

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1984 APR 2 0

1021

A veszprémi Dési Huber Teremben mutatják be G. Somorjai Magda festményeit

Kompozíció.

Április huszonhatodikán nyílik Veszprémben, a Dési Huber Teremben *G. Somorjai Magda* festőművész kiállítása.

A művésznő Budapesten grafikus diplomát szerzett, majd Párizsban folytatta tanulmányait festő szakon. 1962-ben rendezte első kiállítását a budapesti János Kórházban. Ezt követte 1968-ban kanadai, 1971-ben Egyesült Államok-beli bemutatkozása. 1980-ban Budapesten, a Paál László Teremben volt önálló tárlata, 1982-ben pedig a győri Képcsarnokban. 1972 óta rendszeresen részt vesz országos kollektív kiállításokon.

– Úti élményforrások éltetik festői törekvéseimet. A múlt esztendőben Svájcban, Franciaországban és az Egyesült Államokban jártam tanulmányúton. Ennek az utazásnak az élményei késztettek számos kompozíció megfestésére. Mint már annyiszor – ezúttal is a műemlékek varázsoltak el, az épületek, a tárgyak szépségei. Lenyűgözött az amerikai nagyvárosok gigantikus látványa, szédítő forgalma. Az ellentétekben is próbáltam megkeresni a harmóniát, s megkíséreltem élményeimet mindazok számára megfogalmazni sajátos eszközeimmel, akik szeretik a szépet, a színek, a formák harmóniáját, az egzotikus tájakat. – vallotta a művésznő veszprémi bemutatkozása előtt.

A kiállítás, amely május ötödikéig tekinthető meg – érdekes élményt ígér a képzőművészet barátainak.

Boltívek.

Mercedes 220 D aljolámpás kiűnő állapotban, ugyanott 8 személyes Barkas eladó. Érdeklődni: Pápa, Rózsa F. u. 7/A.

Skoda Coupé S 110 R-es friss műszakival eladó. Pápa, Muli u. 1.

50-es MTZ vizsgáztatva, pótkocsi, ajta eke, RSNAN ventillátoros ermetező szőlő művelő Lórcsa eladó. 6223 Soltszentimre, Szabadság út 53.

PF-es 1300 LADA eladó. Érdeklődni: Veszprém, Vörösoktóber u. 9.

[illegible] Tapolca, Batsányi u. 45.

Eladó háromszobás, központi fűtéses, kertes családi ház. Pince, garázs van. Cserelakást beszámítok. Érdeklődni hétfőtől péntekig 17 órától. Veszprém, Kiskőrösi u. 38.

Eladó Balatontól 5 km-re 1320 négyszögöl zártkerti szántóterület Dörgicsén, Mocsáron megosztva is. Építési engedély kapható a területre. Panorámás kilátás a Balatonra. Érdeklődni: Zánka, Rákóczi u. 58. hétköznap 17 óra után, szombat, vasárnap egész nap.

[illegible] Orosháza [illegible] ra vagy építési telekre cserélek. Levelet: „Megegyezéssel 310" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

Szövetkezeti garzon 220 000 Ft. kp. + OTP-átvállalással, augusztusi költözéssel eladó. Levelet: „Haszkovó 16" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

63 nm-es tanácsi lakást két kisebbre cserélnék. Érdeklődni: Veszprém, Halle u. 5/A. V. 15.

[illegible] jeligére a Veszprém Vállalathoz, Vesz tér 15.

Eladó házilag k rő és körfűrész 38 latonfűzfő, Jankov

Eladó 2 db ó hásszekrény 30 00 esti órákban. V 47/B. II. 7.

10 család méh — betegségem Veszprém, Stromfe 50.

A magyar és a külföldi televíziók műsora

MAGYAR TELEVÍZIÓ

8.05: Tévétorna (ism.) 8.10: Iskolatévé: Világnézet 8.50: Stop! Közlekedj okosan. 29. 9.00: A hírekben hallottuk, a tévében láttuk. Osztályfőnöki óra 9.30: Osztályfőnöki óra (3—4. oszt.) 10.00: Utazás a világ nagy vasútjain. Angol rövidfilm (ism.) 10.45: A só ehető kristály. Lengyel rövidfilm (ism.) 10.55: Betekintés a természetbe. Csehszlovák rövidfilm 11.25: Képújság 14.30: Iskolatévé: Stop! Közlekedj okosan. 30. 14.40: Ha a világ rigó lenne 2. (5. oszt.) 15.00: Az ember kialakulása 2. 15.50: Hírek 15.55: Bors 15/15. (ism.) 16.55: Ózdi hétköznapok (ism.) 17.50: Képújság 18.00: Ablak 19.10: Tévétorna 19.15: Esti mese 19.30: Tv-híradó 20.00: Egy lócsiszár virágvasárnapja. Tévéjáték 21.50: A gyermekmentő 22.55: Tv-híradó 3.

II. MŰSOR

16.50: Képújság 16.55: Tisza Kupa. Magyarország—Olaszország. Női kosárlabda-mérkőzés 18.25: Még egyszer gyerekeknek! 19.00: Szenási Imre távúszó világbajnok. Riportfilm 19.30: Véczi M. Károly zongorázik 20.00: Gondolkodó 20.50: Az idő ritmusa. Amerikai rajzfilm (ism.) 21.00: Tv-híradó 2. 21.20: Csajkovszkij: Fantázia Dante nyomán op. 32. 21.45: Bizalom. Szovjet—finn film 23.15: Képújság

MOSZKVAI TV I. PROGRAM

6.00: Híradó 6.35: Tanulni Lenintől — 3. adás 7.05: Nem élhetek dal nélkül 7.40: Kéretlen szerelem. Film 9.10: Papa, mama és én. Sportoló család 10.10: Hírek 12.30: Hírek 12.50: Dokumentumfilm 13.20: Orosz beszéd 13.50: Objektív 14.25: Hírek 14.30: A. Borogyin: II. szimfónia 14.55: Lenin születésének évfordulója. Ünnepi ülés és koncert 19.00: Híradó 19.45: A Szovjetunió szertornabajnoksága 21.00: Ma a világban

SZLOVÁK TV

9.25: Óvodások oktatóműsora 9.45: Egy összeesküvés leleplezése — tévéjáték (ism.) 11.10: Szórakoztató vetélkedőműsor (ism.) 11.50: A rendőrség naplójából (ism.) 16.05: Rövidfilmek a képernyőn 16.55: A Moszkvai Cirkusz műsorából 17.40: Megélik-e a 2000 évet? 3. rész 18.10: Bratislavai magazin 18.25: Nótaszó 18.40: Dokumentumműsor 20.00: Doktor Teyren — francia tévéfilm 2. rész 21.20: Népdalok az Ulrych testvérek előadásában 22.15: Házastársi öttusa 23.35: Kati — tévékomédia.

II. MŰSOR

17.00: Vigyázz, tűz van — riportműsor (ism.) 17.20: Jaroslav Filip zongoraművész műsora (ism.) 17.40: Az én életem — szovjet tévéfilm 3. (bef.) rész (ism.) 18.45: A Skalican és a Skalicanka folklóregyüttesek műsorából (ism.) 20.00: Fiatalok tévéklubja 21.05: Színész vagyok 21.30: Időszerű események 22.00: Az oroszlánra hasonlító férfi. Színházi előadás.

JUGOSZLÁV

16.30: Videoold napló 17.10: T zsok 18.45: Akt gol filmsorozat Paletta.

OSZTRÁK TV

9.05: Húsvét 1 chele orvosa. N Orientáció 15.0 Ferenc történet lelke 17.05: Hú sor 18.00: Pan 19.55: Sporthíre jező rész) 22.10

II. MŰSOR

18.00: Osztrák pénteki mise juh, ez a külö Pilátus 23.45: S

lon őrizte meg, és aki alakí-

Gábor István

G. Somorjai Magda képei a Paál László-teremben

Ha az a néhány portré nem függene a falakon, s ha mellettük nem állana néhány zsánerjelenet, szinte kínálkozna a hasonlat, s belőle kibontakoztatva az analógiára épített kezdőmondat: stílszerű volt *G. Somorjai* Magda képeinek bemutatóját a *Paál László-teremben* rendezni. Hiszen, mint egykor Paál, úgy G. Somorjai is fizikai jelenléte nélkül törekszik képeinek jelentős többségén megidézni az embert. Hogy e műveknek tárgya Paálnál az erdő volt, G. Somorjai Magdánál pedig a ház lett, csupán századunk különbségét mutatja, nem a szemléletükét — mert a ma embere, valljuk meg, szomorúan, sokkal könnyebben és ösztönösebben ismeri föl a vágyat, a gondolatait a magateremtette mesterséges környezetben, mint a természetesben. Például egy erdei tisztásban, egy árnyas ösvényben.

Műemlékeket, régi otthonokat: palotákat, fogadókat, városi bérházakat fest e képeinek nagyobbik részére G. Somorjai Magda. S úgy tűnik fel művei szemlélőjének, hogy festői vonzalmai a változatos szerepű és múltú hajlékok közül a városi házakat részesítik előnyben. Ha ugyanis összevetjük — például — *Fertőd, Régi fogadó* és *Belső udvar* című festményeit, az eredmény bizonnyal az utóbbiak javára fog kiütni: Fertőd nem test, árnyék csupán a díszes kapu mögött, mintha világának kihunyta testét is megszikkasztotta volna, a *Régi fogadó*, s a *Belső udvar* ellenben él, emberi meleggel teli, ha nem is látjuk lakóit.

—gy

Bach Máté passióját japán művészek — szólisták, kórus és zenekar — közreműködésével mutatták be Zürichben. A művet Noriteru Hamada vezényelte.

♡

Restaurálják a Szfinxet: a 73 méter hosszú és 20 méter magas óriás szobor „kezelése" előreláthatólag öt évig fog tartani.

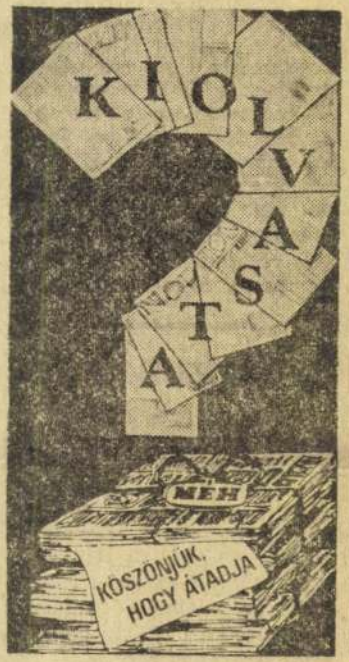

csel? Érdemeiről, a német megszállás alatti magatartásá-

(r. p.)

Az előadóművész párbeszédei

Beszélgetés Tompa Lászlóval

Az Egyetemi Színpad műsorait mindig érdeklődő figyelem kíséri. Mondhatni állandó közönség tölti meg a nézőteret. Tudják, hogy az itteni esteken nemcsak kikapcsolódni lehet, hanem cselekvő részvevőként gondolkodni is kell. Mint *Tompa* László előadóestjén. A címe: *„Sorsformáló értelem"* (kultúratörténeti áttekintés). *Czine* Mihály bevezető szavai után, a nézőtér nem sötétült el, az előadó látni akarta partnereit, hisz nélkülük — a közönség nélkül — csak monologizálhatna és ő párbeszédet akart.

Tompa analógiákat keres a történelmi személyek között. Egy gondolatkörre építi fel ellenjátékait, vagyis a megszólaltatott költők, írók egymásnak felelnek. Először érzelmi viharokat kavarva, majd az egészből felbukkanó értelmet sugározva.

Tompa László Erdélyben, Kovásznán született és iskolai elvégzése után a Sepsiszentgyörgyi Székely Színházhoz került, s ott tíz évig játszott karakterszerepeket. Rendezni is akart, de aztán rájött, hogy a pódium számára alkalmasabb.

Budapestre 1966-ban érkezett. Tudta, hogy itt önálló műfajt kell teremtenie. Hogyan születnek a műsorai?

— Begubózom, nézem a rigókat és olvasok-olvasok, ceruzával a kezemben, s keresem az analógiákat, jegyzetelek. Tanúkkal akarom bizonyítani a mondandómat, de sohasem a jelentől elszakadva. Én csak abban a kultúrában hiszek, aminek közösségteremtő ereje van.

Milyen műsorokat készített eddig?

— Az első, a bemutatkozás 1968-ban a *Minálunk vannak fenyvesek* című, régi és újabb szövegekkel, Szenczi Molnár Alberttől Gaál Gáborig mutatta be az erdélyi múltat. Tamási Áron-estemet *Ördögváltozás Csíkban* címmel állítottam össze. Művelődéstörténeti áttekintésnek szántam 1975-ben a *Nemzet csinosodásá*-t: Németh László, Apáczai, majd Bethlen Miklós, Ady, Gaál Gábor, Lukács György értelmi és érzelmi megközelítései ütköztek meg egymással. Készítettem Ady-műsort, *Rendeltetés hitével*, és most az eddigiek összegezéseként a *Sorsformáló értelem* című. Széchenyi, Apáczai, Kodály, Csokonai, Kazinczy, Ady, Gaál Gábor, Németh László, Lukács György, Veres Péter (leveleit féltve őrzöm, baráti szeretettel nyesegette vadhajtásaimat, tanácsokat adott) és sokan mások felelgetnek egymásnak, tanítanak. Az Egyetemi Színpadon kívül hol találkozik közönségével?

— Járom az országot. Mindenhova elmegyek, ha hívnak.

Legközelebbi műsora?

Az Egyetemi Színpadon március 18-án lesz Tamási-műsorom.

(zika)

Magyar 1980. márc. 4.
Nemzet

moszkvai hírmagyarázók Nyugat-Európa nagy dilemmáját.

Az erőviszonyok az Egyesült Államok—Nyugat-Európa—Japán háromszögön belül szüntelenül módosultak a háború utáni években, mégpedig az utóbbi kettő javára — mutat rá e témával foglalkozó elemzésében a *Za Rubezsom* legújabb száma. Egyre csökken az Egyesült Államok részesedése a világ ipari termeléséből, szűnőben van tudományos és műszaki fölénye. A nyugat-európaiak és a japánok már-már utolérik az Egyesült Államokat a termelékenység területén (az utóbbi években ebben a tekintetben alig volt növekedés az óceánon túli) és az infláció, valamint a munkanélküliség is jobban sújtja az Egyesült Államokat, mint például az NSZK-t és Japánt. „Érthető-e írja a szovjet külpolitikai hetilap —, hogy ilyen körülmények között óhatalanul kételyek merülnek fel a tőkés világban az Egyesült Államok vezető szerepét illetően."

A két régió katonai függése az Egyesült Államoktól, a „közös veszélyeztetettség" (fogalmazzunk pontosabban: a Szovjetunió részéről állítólag fenyegető veszély) érzése, illetve hiedelme egyre növekvő szerephez jut, és Washington nem utolsósorban a szovjetellenes hangulat szításával véli fokozni partnereiben a szövetségesi összetartozás érzését. Nyugat-Európa azonban — mint *Vance* külügyminiszter legutóbbi villámlátogatásával kapcsolatban a *Washington Post* fogalmazott — nyugtalankodik amiatt, nem vezeti-e a Carter-kormányzat Nyugat-Európát a Szovjetunióval való fokozott konfrontáció útjára. Washington politikájában a

[illegible] értelmezni, hogy abba szükség esetén egy amerikai katonai kaland nyugatnémet fegyveres támogatása is beleférjen.

A JÓZAN ÉSZ intő hangjaként utalt a szovjet sajtó a napokban Willy *Brandtnak* az SPD vezető szervei előtt elhangzott beszédére, amelyben hangsúlyozta, hogy a jelenlegi helyzetben nem „hangzatos hűségnyilatkozatokra", nem frazeológiára van szükség, hanem „megbízható álláspontra". Ez a megbízható álláspont kétségtelenül magában foglalja mindannak a védelmét, amit az enyhülés az NSZK számára jelentett: az ország nemzetközi tekintélyének és politikai súlyának megnövekedését, biztonsága fokozódását, a kereskedelem új lehetőségeinek feltárását.

Az enyhülés sok ország erőfeszítéseinek *közös* eredménye. „A hetvenes években sok állam, mindenekelőtt a Szovjetunió és más európai országok, köztük Franciaország, az NSZK és Olaszország, közös erőfeszítése révén sikerült akadályokat emelni egy olyan politikai kurzus megvalósításának útjába, amely a világhelyzet kiélezésére, a háborús veszély fokozására irányult" — mutatott rá már idézett cikkében Leonyid Zamjatyin.

A szovjet vezetés a mostani felelősségteljes helyzetben nemcsak az enyhülés melletti szovjet elkötelezettséget, a nyugat-európai országokkal (valamint Japánnal és az Egyesült Államokkal) való sokoldalú együttműködés fenntartására és gyarapítására vonatkozó készségét hangsúlyozza: *Nyugat-Európa felelősségét is az évtizedes közös vívmány jelenéért és jövőjéért.*

Szászi József

[illegible] eredményeiről. A résztvevők megtekintenek magyar egészségügyi intézményeket, gyógyszeripari és orvosi műszeripari üzemeket, s tájékozódnak az együttműködés lehetőségeiről.

A tanácskozást dr. *Schultheisz* Emil egészségügyi miniszter nyitotta meg, s Devlet Aslanbekovich *Butaev*, az UNIDO igazgatója köszöntötte a konferencia részvevőit.

Csehszlovák szövetkezeti küldöttség érkezett hazánkba

A Csehszlovák Szövetkezeti Földművesek Szövetsége képviseletében Ervin *Zidek* országos titkár vezetésével hétfőn háromtagú küldöttség érkezett hazánkba a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának meghívására. A csehszlovák vendégek a TOT vezetőin kívül megbeszélést folytatnak a Magyar Nők Országos Tanácsa, valamint a KISZ KB képviselőivel, majd meglátogatnak több termelőszövetkezetet és megyei területi szövetséget. A csehszlovák küldöttség szombaton fejezi be látogatását.

Meghalt Jaszui Kaoru

Hetvenkét éves korában vasárnap elhunyt Tokióban *Jaszui Kaoru* neves japán közéleti személyiség, a nemzetközi Lenin-békedíj kitüntetettje. Az ismert nemzetközi jogász a Béke-világtanács tagja, a Japán—Szovjet Baráti Társaság alelnöke, valamint a nemzetközi Lenin-békedíj-bizottság tagja volt.

[illegible] Az írásos beszámolóhoz dr. *Horváth* István, az MSZMP Bács-Kiskun megyei bizottságának első titkára fűzött szóbeli kiegészítést. A vitában harmincegyen szólaltak fel.

A pártbizottság ülésén ismét dr. Horváth Istvánt választották meg első titkárnak, a pártbizottság titkárai: *Erdélyi* Ignác, *Katanics* Sándor és *Terbe* Dezső lettek. Rajtuk kívül a végrehajtó bizottság tagjai még: *Borsodi* György, *Bujdosó* Imre, *Dörner* Henrik, dr. *Gajdócsi* István, *Hegedüs* Lajos, *Horváth* Ignác, dr. *Kőrös* Gábor, *Németh* Ferenc, *Tóth* Pálné.

A *Fejér* megyei pártértekezletet *Székesfehérvárott*, a megyei pártbizottság oktatási igazgatóságán tartották meg. A tanácskozáson részt vett és felszólalt *Óvári* Miklós, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára is. A írásos beszámolóhoz *Takács* Imre, a megyei pártbizottság első titkára fűzött szóbeli kiegészítést. A megyei pártértekezlet vitájában huszonöten szólaltak fel.

Az MSZMP Fejér megyei bizottságának első titkárává ismét Takács Imrét, titkáraivá *Boór* Ferencet, *Sudár* Ivánt és *Závódni* Lászlót választotta. Az MSZMP Fejér megyei bizottság végrehajtó bizottságának tagjai lettek még: *Albert* József, *Brunner* István, *Gadanecz* György, *Kánya* Erzsébet, *Kázsmér* János, *Knizse* Gyula, *Szalai* Gyula, *Zángó* Zoltán és *Závodi* Imre.

Hajdú-Bihar megye kommunistáinak küldöttei *Debrecenben* az Arany Bika Bartók-terében tanácskoztak. Pártértekezletükön részt vett és felszólalt *Borbély* Sándor,

G. Somorjai Magda, festő

□ G. SOMORJAI MAGDA festőművész munkáiból nyílik kiállítás holnap délután 5 órakor a Paál László teremben. Megnyitja D. Fehér Zsuzsa művészettörténész.

– D G. Somorjai Magda

Esti Hírlap, Bp. 1980. febr. 20.

2.

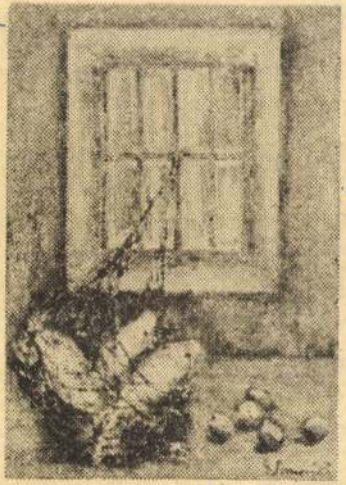

Újra és újra eljutok az emberhez...

G. Somorjai Magda grafikusként végzett Budapesten, majd Párizsban folytatta tanulmányait festő szakon. Első önálló kiállítása 1962-ben volt és 1972 óta rendszeres résztvevője az országos tárlatoknak. Az ember és a munka kölcsönhatása érdekli legjobban. *„Az embert munkáján keresztül szeretném kifejezni — írja —. Emberközelbe hozni ott is, ahol alakjában nincs is mindig jelen, de szellemében és munkája eredményében érzékelhetjük. Szeretem a régi házakat, tárgyakat vallatni, megpróbálom szóra bírni őket, emlékek nyomán megkeresni az embert, munkáján keresztül faggatni szelleméről, magatartásáról, érzelmeiről, elképzeléseiről..."*

62 PM G. Somorjai Magda festő- és grafikusművész

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM

Csütörtökön, 21-én, du. 6-kor: Museum für Deutsche Geschichte Berlin. Előadó: Báthy Géza.

Szombaton, 23-án, de. 11-kor: Szabadszombat — Brigádvita a múzeumban. Du. 3-kor: Az őskori fémművesség — Hangosított diaprogram.

Vasárnap, 24-én, de. 11-kor: Múzeumi délelőtt — Közös program szülőknek és 7—12 éves gyermekeknek. Téma: Újkőkori találmányok. Du. 3-kor: Pannónia, a római birodalom határtartománya. — Hangosított diaprogram.

Kedden, 26-án, du. 6-kor: HISTÓRIA KLUB. A MNM. II. emeleti előadótermében. Téma: A nyilas puccs. A beszélgetést vezeti: dr. Sipos Péter.

MAGYAR MUNKÁSMOZGALMI MÚZEUM

Vasárnap, 24-én, de. 11-kor Jubileumi Kórusmatiné. Közreműködik: az Építők Szalmás kórusa.

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM

Csütörtökön, 21-én, de. 11-kor: Közlekedési vonatkozású filmek vetítése.

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM

Vasárnap, 24-én, de. 11-kor: Neolitikus kori növényi magvak Kelet-Magyarországon. Előadó: dr. Pál Istvánné.

sok kiállítása, febr. 18-tól. Nyitva: hétfő kivételével, naponta 13—19 óráig.

BARTÓK BÉLA ÚT 32. GALÉRIA (XI., Bartók Béla út 32.). Gyulai Művésztelep kiállítása. Nyitva: 14—19 óráig, szomb., vas. 10—19 óráig.

FŐVÁROSI TANÁCS ÓBUDA GALÉRIÁJA (III., Fő tér 10.). A nagyatádi faszobrász szimpozium bemutatkozása.

KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETÉNEK KIÁLLÍTÓTERME (V., Dorottya u. 8.). Vértesi Nándor keramikusművész kiállítása, febr. 24-ig.

FÉNYES ADOLF TEREM (VII., Rákóczi út 30.) Szemadán György festőművész kiállítása.

HELIKON GALÉRIA (V., Eötvös Loránd u. 8.) Varga László grafikusművész kiállítása.

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA (V., Váci u. 25.) Mattioni Eszter festőművész kiállítása febr. 28-ig. Nyitva: ½10—18 óráig, szomb. 9—14 óráig, vas. zárva.

CSÓK GALÉRIA GRAFIKAI TERME (V., Váci u. 25.) Gyursits Éva grafikusművész kiállítása. Nyitva: ½10—18 óráig, szomb. 9—14 óráig, vas. zárva.

PAÁL LÁSZLÓ TEREM (VIII., Rákóczi út 57/b.) G. Simorjai Magda festőművész kiállítása. Nyitva: ½10—18, óráig, szomb. 9—14 óráig, vas. zárva.

A bécsi Műszaki Egyetem kiállítá

A kiállítást dr. Bonta János az Építészettörténeti és Elméleti Intézet igazgatója nyitotta meg a BME aulájában. *(Szerk.)*

Prof. Dr. Ing. Hans Koepf a bécsi Műszaki Egyetemen az Építőművészeti és Épületfelmérési Tanszék vezetője 1979. november 12—17. között a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Kara, Építészettörténeti és Elméleti Intézete vendégeként látogatást tett Magyarországon. November 12-én előadást tartott, amelynek címe: „A városkép a történelem tükre."

A munkáknak, amelyről a kiállítás tudósít, kezdeményezője és vezetője Hans Koepf professzor 1916-ban Elsass-ban született. Építészhallgató volt a Stuttgarti Műszaki Egyetemen, ahol 1942 óta tudományos tanársegédként, 1947-től docensként, 1958-tól professzorként tevékenykedett. 1962-ben a Bécsi Műszaki Egyetemen az Építőművészeti és Épületfelmérési Tanszék vezetőjévé nevezték ki. Könyveinek száma 38, a különféle szakpublikációké 264, közülük több kötet több kiadásban és idegen nyelveken is megjelent.

Néhány adat az épületfelmérés vonatkozásában végzett teljesítmények érzékeltetésére. 1975 végéig az Intézet vezetése két e célra kiképzett tanársegéd és kb. 800 hallgató segítségével 96 városban kb. 120—150 kilométer hosszúságú utca és térhomlokzatot mért fel és hordott fel 1 : 1000 léptékben. Minden városról jelentés készült a városépítés fejlődéséről, és az aktuális helyzetről és minden egyes házról műleírást is adtak a felmérők.

A rajzokat 1 : 300 léptékben nyomtatták ki, mappákba, illetve kazettákba gyűjtötték. Ennek az óriási munkának köszönhetően Ausztria e vonatkozásban Európa legteljesebben feldolgozott országa.

A kiállítás fogadásával csatlakoztunk Linz, Innsbruck, Graz, Feldkirch, Salzburg, Drezda, Gorizia, Trieste, Dillingen, Augsburg, München, Neu-Ulm és Strasbourg városokhoz, amelyekben a kiállítás a múltban már megtekinthető volt.

Mi építészek építészeti környezetünk egészéért felelősséggel tartozunk — az örökölt állományért éppúgy, mint az új épületekért. Ezt a felelősségünket a maga teljességében, sajnos igen sokáig nem ismertük fel. A feladatot két egymással szembenálló véglet felől ragadtuk meg: kiemelkedő jelentőségű, individuális műemlékeket rekonstruáltunk, és ezektől függetlenül új településeket, ipartelepeket stb. létesítettünk. De elhanyagoltuk a mindennapi épületeket a települések öröklött épületállományát. A következmény: az utóbb említettek évről évre folyamatosan megöregedtek. Ezáltal a leromlott belső városrészek és az új települések között mindinkább elmélyülő szakadék keletkezett.

Közismert, hogy az imént említett helyzettől nem függetlenül, az új települések vonatkozásában komoly szociológiai és pszichoszociológiai problémák is felvetődnek. Ma már világosan látjuk, hogy az új környezetben a lakosságnak csak egy része érzi jól magát,

hogy
és lé
M
alaku
egységet kell képezni, hogy a
városok magjának rehabilitációja nélkül felszámolni nem lehet.

Az épületfelmérések: a homlokzati rajzok, alaprajzok, metszetek és műleírások összességükben alapokat adnak városaink régi épületállományának rehabilitálásához. Prof. Koepf és munkatársai teljesítménye követendő példát állít elénk a tekintetben, milyen módon kell és lehet ezt a feladatot megragadni.

Bonta János

1. Kempfen, a Városháza kelet felől, jobbra a Ponikau ház
2. Trier, a helyreállított műemléki épületegyüttes délkeleti nézete
3. Steyr, főtér
4. Linz, főtér „Feichtinger ház", alaprajz és hosszmetszet, felmérés
1. Kempfen, Hôtel de Ville vu de l'est, à droite la maison de Ponikau
2. Trier, vue de sud-est de l'ensemble des monuments classés restitué
3. Steyr, grand-place
4. Linz, grand-place avec la maison Feichtinger, schéma et section longitudinale, métrage

1

2

3

4

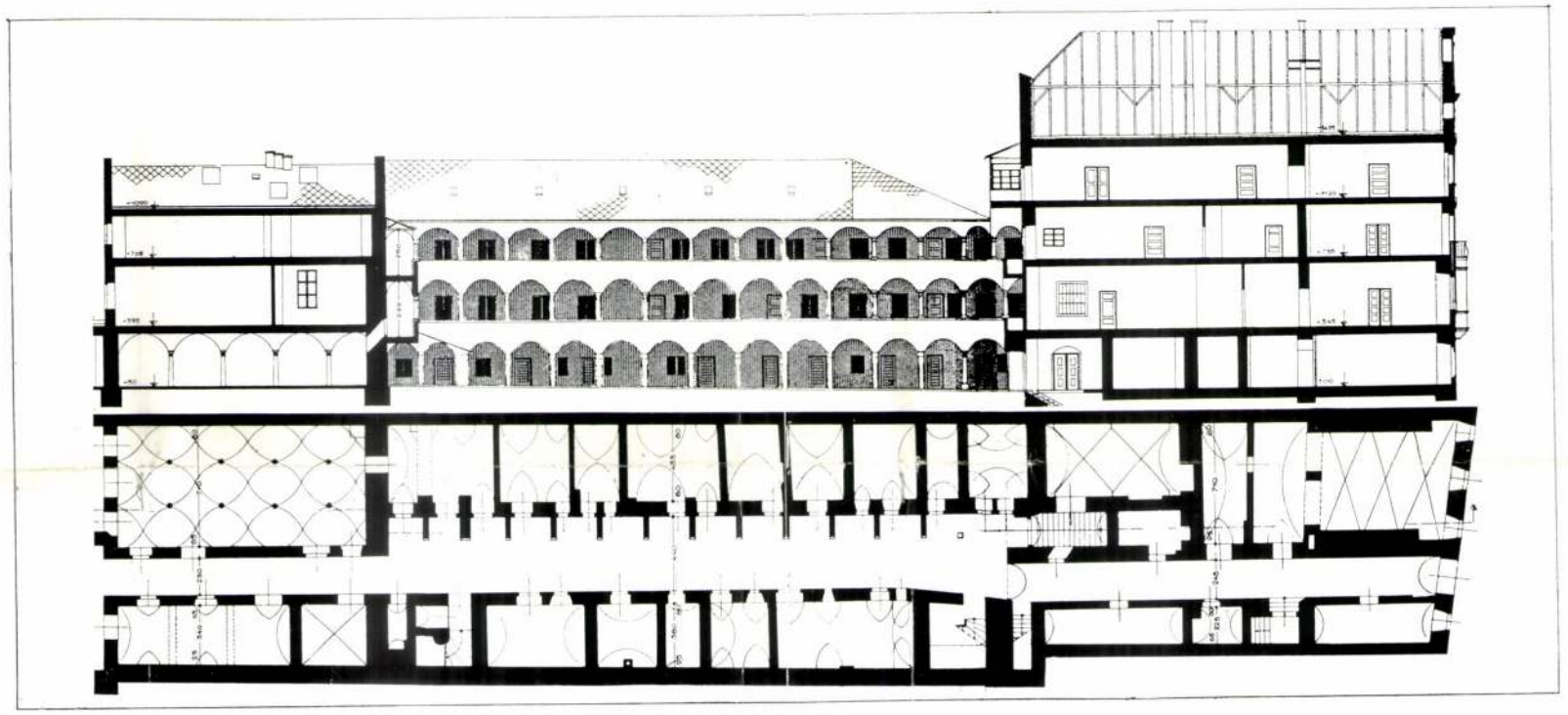

tának a románkori kőfaragó mester „naivul" drámai apostolszobrokkal koszorúzta főbejáratát, a kapu bélleletének „játékosan" nehéz faragott oszlopdíszeit, amelyek festői ábrázolását művészünk ecsetkezelése és koloritja tapintható közelségbe hozza, élővé, a mienkké teszi.

Vagy vegyük például a *Spanyol katedrális* (Gerona) című képét, amely viszonylagos egyszerűsége ellenére szinte példázza a részleteiben oly pazarlóan gazdag spanyol barokk középeurópaihoz elemeiben hasonló, de együttesében attól mégis eltérő összhatását, a portál retablószerű építkezésének, összetettségének G. Somorjai Magda ecsetje nyomán egységgé szelídülő plasztikáját.

Külön szólnunk kell görögországi képeiről, ahogy a tengert a szegélyező partvonal domborzatainak haragos zöldjei és kékjei oly sajátosan Égei tengerivé teszik. Kiemelendőnek tartjuk *Görög városkép* (Galaxidi) című festményét, amely az évszázadok során nőtt város, domboldalon szinte egymásra rétegeződő házak, tipikusan görög szövedéke.

Csendéleteiről, portréiról, életképeiről (melyekben a halászok mindennapos munkája, élete a vissza-visszatérő motívum) e helyütt nem kívánunk szólni. Ezek elemzése — kritikája inkább képzőművészeti témakörű laptársaink ügye.

A kiállítás egyik szemlélője állapította meg: ha egyetlen magyar műemlék ábrázolása sem szerepelne a bemutatott képeken, akkor is érezné, hogy G. Somorjai Magda magyar festő, mert művészetében valami meghatározhatatlan formában jelen van mindaz ami a haladó magyar festészetet jellemzi — kifejezési formáinak mai és saját eszközeivel.

Erőteljessége talán színei egyszerű de feltétlenül egyéni jellegzetességéből fakad, különösen élénk aranyfényű sárgái és gyakorta ismétlődő, a fény és árnyékhatást fokozó megkapóan szép szürkéi, coloritjának fő kifejezői, amelyek egyben stílusjegyeinek is meghatározói.

Fanatikus elhivatottságának, határozott egyéniségének széles skálájú témaválasztéka és szinte valamennyi képének kiegyensúlyozott affinitása teszi hivatott művésszé. Kár, hogy a hazai közönség csak több évtizedes szívós, műhelymunka után ismerhette meg teljes ouvrejében.

A kiállítás sikerére jellemzésül csak annyit, hogy a kiállított képeinek kilencven százaléka az első három nap gyűjtőre talált (szinte példa nélküli ez hazai kiállításaink történetében és ez is a képek emberközelségére, szívhezszólóságára utal) és talán a vendégkönyv első bejegyzését: „Boldog vagyok, hogy a kiállítás legszebb képe, a *Spanyol katedrális*, az enyém lett..."

Dr. Gyöngyösi István

3

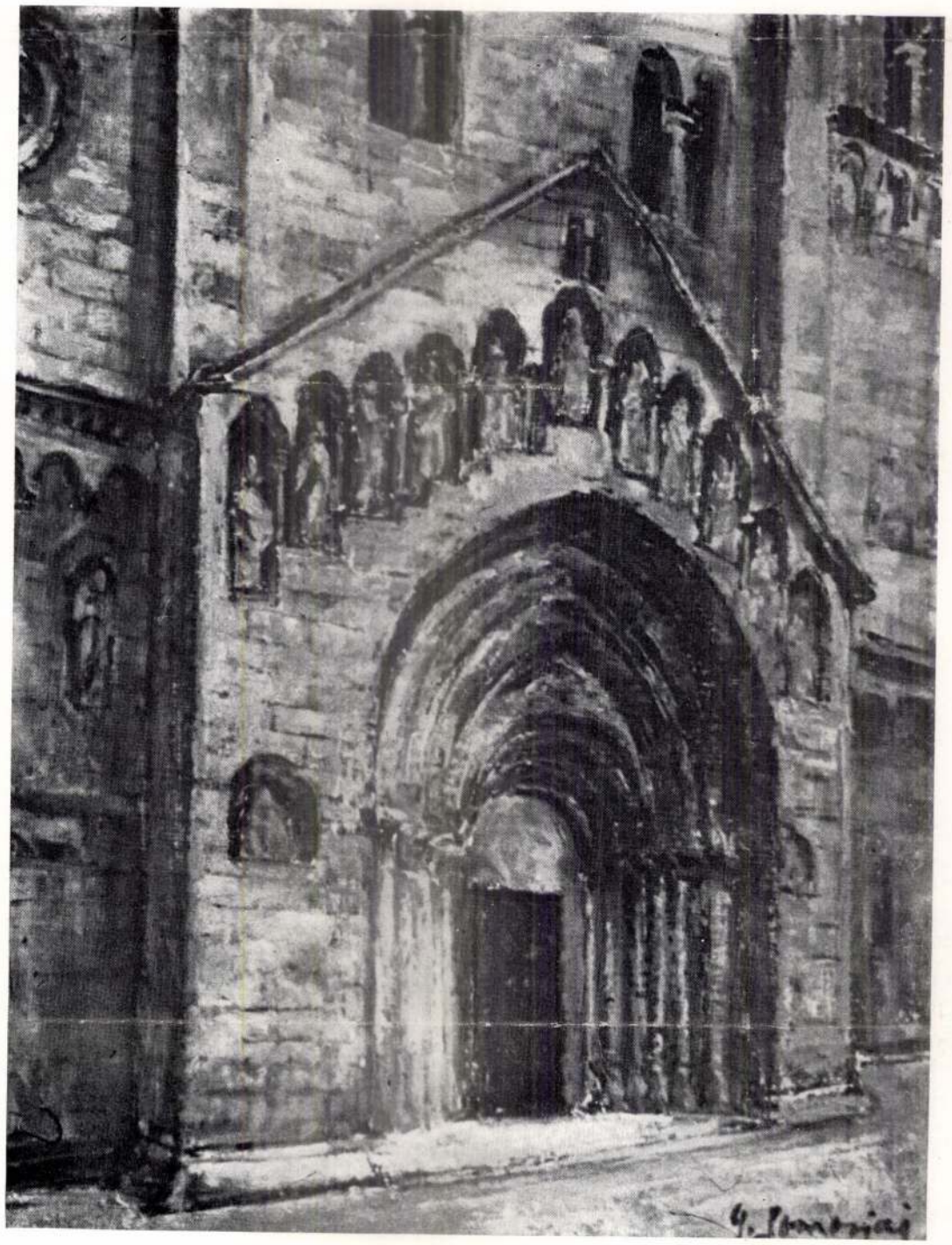

4

1. Görög városkép (Galaxidi), 1978, olaj
2. Spanyol Katedrális (Gerona) 1979, olaj
3. Jáki templom kapuzata, 1979, olaj
4. Görög falu, 1978, olaj

Az első szinten — az építészeti terv által megteremtett jelzésen túl — a második informáló visszajelzésként viselkedik, tekintve, hogy a megvalósítás után különféle egyeztetések történhetnek, így pl. megbeszélések más építészekkel, véleménycserék a használóval, vagy a fogyasztóval stb. Ezen felül az építész olyan jelzéseket is teremt, amelyeket megfelelő módon azok meg tudnak fejteni, akiket (építőmesterek, kőművesek és ácsok) ténylegesen megbíznak a munka elvégzésével.

Ilyen esetben az előzetes elképzelésnek is közlő szerepe van.

A második területre vonatkozóan ki kell jelentenünk, hogy minden lakó mesterséges környezetben lakik. Az az elképzelés, amely a *lakó ember* (homo habitant) környezeti elhelyezkedéséből ered, erőteljesen befolyásolja a másokkal való konkrét kapcsolatát és a természetről alkotott elképzelését, valamint saját maga kifejezését. Ilymódon természetesnek tűnik mindaz, ami építészeti. Ez a természetesség a használónak lakásával való *imaginarius kapcsolatát* is meghatározza. Nincs azonban ok annak a feltételezésére, hogy ez a kapcsolat ne lenne reális és hogy ne volnának kihatásai; ami képzeletbeli, az nem mond ellent a realitásnak: ez az egyik útja annak, ahogyan kapcsolatba léphetünk az utóbbival. A *lakó ember* és környezete közötti képzeletbeli kapcsolat így annyira szoros és megszokott, hogy közöttük összekeveredés — *egyesülés* — jön létre. Mind az ember, mind pedig az építészeti gyakorlat társadalmi következményeket meghatározó folyamatokat teremt.

Ezen a szinten kétféle kapcsolat áll fenn és mindkettőnek a tárgya egybeesik. Az egyik esetben az ember érzékeli környezetét, és úgy interpretálja azt, mint egy konkrét szélességű jelet, míg a másik esetben az ember, mindennapi gondjaiba merülve, nem veszi észre környezetének jelentős anyagszerűségét. A két aspektus azonban nélkülözhetetlen és kiegészíti egymást; a második nélkül elveszne a szemiotikus hangsúlyozása annak, ami konstruktív és az előbbi nélkül nem kapná meg a szükséges feltételeket az építészeti alkotás alapos egyesítése a fogyasztó *(lakó ember)* kialakításában.

Akárcsak a fogalmak kikristályosodása, vagy a tervek anyagi megjelenése, ugyanúgy az építészet is statikai kifejezésekkel dolgozik, vagy azokban ölt formát. Goethe már megmondotta, hogy „Az építészet megfagyott muzsika". Valójában az építészet megfagyott történelem, a múlt értékes anyagokban történt rögzítése, amelyeknek állandósága eleve kizárja a könnyű átalakulást és amelyeknek alkalmazása maradandóságot igényel mindattól, ami „advan van". Ez vezet bennünket annak a megállapításához, hogy az építészeti *szerkezet* (szerkezeti alkotás) és fogyasztói között levő kapcsolatok területén közlés és jelzés: történeti sorrendiség szerinti közlés, közvetlen sorrendiség szerint pedig jelzés áll fenn.

Az eddig leírtak a kutatást nem vezetik el az építészethez, mint kommunikációs eseményhez. Az a tér és elgondolás egy adott kultúra által a nyelvhez kapcsolódik, így aztán a térbeliségre utaló teljes és óriási jelentéstani (szemantikai) terület minden időben a természetes nyelvhez járul hozzá. Valamennyi építészeti jelzés közvetítőre talál a nyelvben, azaz közölhető.

Az építészeti gyakorlat alkotásai szükségszerűen dialektikusakká válnak a nyelv által történő átalakításuk révén, de ez nem vonja kétségbe eme gyakorlat nemnyelvészi jelentésének sajátosságát. Csupán azt kívánjuk hangsúlyozni, hogy csak a nyelven keresztül tudunk eljutni a *közléshez*.

Sok területen kell kutatást végeznünk annak megértéséhez, hogy mi az építészet. Nemcsak a társadalom műszaki-gazdasági fejlődésének bizonyos feltételeit, hanem alapvetően az építészeti alkotásokban megjelenített kulturális dimenziók következményeit is tanulmányozni kell. Az alkotói körülmények elemzése során azonban az a fontos, hogy rendszeresen vizsgáljuk a létesítményhez tartozó hatásokat és ezeknek az emberi életre tett következményeit. Nem kétséges, hogy ezek a következmények — és ezt itt hangsúlyozni kell — társadalmiak.

Az építészeti beszéd *produktivitása* vagy értelemfejlesztő ereje kapcsolódik a kifejezésekhez, vagyis a jelzés anyagi részéhez. Eddig az építészetben nem vették tekintetbe a kifejezésnek e retorikáját, amely két aspektust mutat: a kifejezés olvasását vagy megfejtését, ami a tervezés tényét jelenti, illetve a tervezés anyagi megjelenését. Az első esetben egy sajátságos közlési eszközzel találkozunk, amelyben azonban megtalálható a jelentés és a kifejezésekkel való játék: a rajz. A második esetben talán még összetettebb a probléma, mert különféle anyagféleségek léteznek, amelyek mindegyike létrehozza saját jelentéshatását.

Ez az a pont, ahol az építészet közel kerül a művészethez; a kifejezéssel való játék során.

A beszélt nyelvek azonban változnak és retorikai képeik is módosulnak, ezzel szemben az építészeti retorika állandóbb és módosítása is nehezebb. E jelentéshatások létrejöttekor — amire utalunk — anyagszerűséghez kapcsolt kifejezés — új típusú közlés keletkezik. Jó építészet esetén mindig számolunk és szembekerülünk az „image"*-vel, ami Bachelard** terminológiája szerint az emberi szellem kreativitásának a területe. Így jön létre a kommunikáció, amelyben az információ több mint bőséges. Más szóval: *kreatív információ* esete forog fenn.

Ez azért van így, mert amikor megjelenik egy olyan elem, amelyik nem szerepel a szokásos törvényalkotásban, akkor ugyan megsértik a törvénykönyvet, de egyidejűleg új törvénykönyvet javasolnak. Az alkotó grammatikusokat követve azt mondhatjuk, hogy van *építészeti tervpályázat* (a lehetséges megoldások, a képzelő tehetség területe) és *építészeti teljesítmény* (megvalósítások a képzelő tehetség hatásainak területén). Eszerint az új létrehozására és megértésére való kombinatív képesség olyan valami, ami nem gyakori olyan társadalomban, amely bálványok, a megmerevedés és az elmeszesedés alapjaira épül.

Az építészeti-alkotói kommunikáció nyelv segítségével történik; másrészt ikonszerű nem-nyelvi szimbólumokon keresztül terjed azok révén, akik a tervet kivitelezik. Ez a feltételezés némi magyarázatra szorul, hogy ne csökkentsük a tényezők kommunikációs kvalitását:

1. Az építésztervező és az építő közötti kommunikációnak világosnak és pontosnak kell lennie, külön információ nélkülinek és bőségesnek.
2. Az alkotói munka és a használó közötti kommunikáció indirekt, mivel szükség van nyelvi közvetítésre és ezért befogadhatja az újdonságok lehetőségét.
3. A nyelv, ami nem építészet, többszörös szemantikai kombinációra ad lehetőséget; az utóbbi a kommunikációt gazdagabbá, árnyaltabbá és teljesebbé teszi a jelentés vonatkozásában.

Komoly okunk van annak feltételezésére, hogy a nyelvi feltételek nemcsak a szubjektivitást, hanem a személyek közötti kapcsolatok széles körét is megszabják, ezek összetalálkozása nem építészeti, ami pedig nyelvi, az elősegíti azokat a kapcsolatokat, amelyek a környezet hatása és a rá vonatkozó nyelvi kifejezések keresztezési pontjaitól függnek.

Igaz az, hogy az ember, aki a környezetétől és az utóbbira vonatkozó beszédtől befolyásolt, tehát mint *ökológiai alany* kétszeresen is s olyan körülmények eredőjeként határozható meg, amelyeken csak minimális mértékben képes módosítani.

Ezen túlmenően meg kell értenünk, hogy az építészeti gyakorlat számos ábrázolás *forrása*, ami viszont rábízza az emberre azt, hogy a lakó alanynál vagy az ökológiai alanynál a magatartásokat konkretizálja.

Jorge Glusberg

* Kép
** Francia filozófus (1884—1962)

2

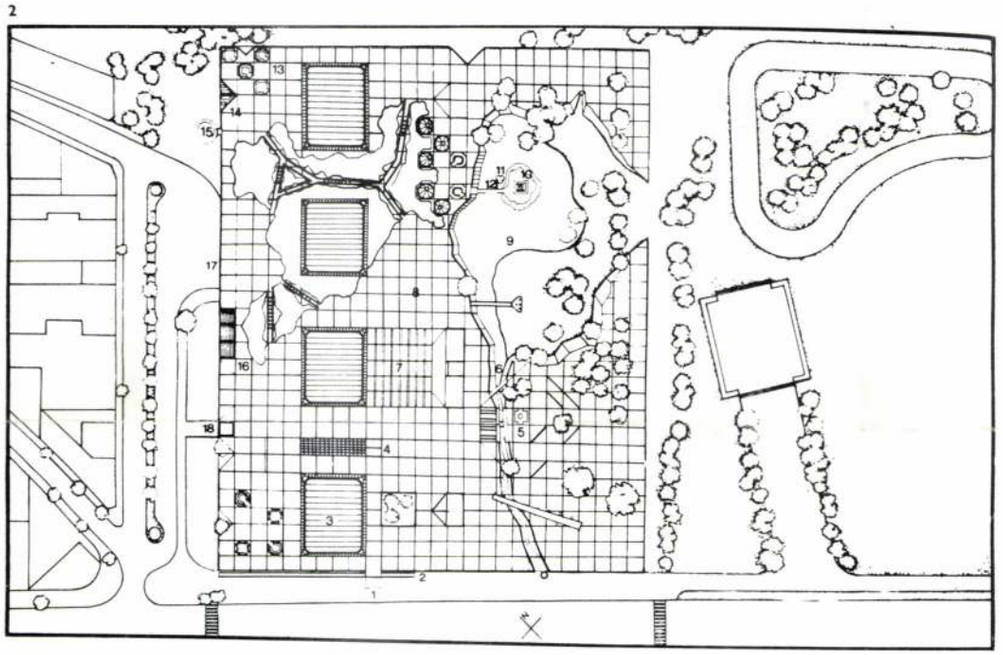

1. Les locaux de bureau et les restaurants se placent, avec une hauteur intérieure de 3 mètres au niveau de la rue et leurs plafonds se rattachent au miroir du lac artificiel tout en maintenant l'ancien espace de verdure du parc public établie au-dessus d'eux
2. Les blocs des quatre bâtiments de studio s'érigent du niveau du parc artificiellement surélevé

kiállítás

G. Somorjai Magda festőművész kiállítása

Budapest, Paál László terem. 1980. február 21. — március 6.

Művészünk Budapesten mint grafikus végzett, majd Párizsban folytatta képzőművészeti tanulmányait festő szakon.

Önálló kiállításai Budapesten (1962), Kanadában (Kingston, Art Centre, 1965) és az Egyesült Államokban (Toledo, Goldcraft Gallery, 1971) voltak. Hazai országos kiállításokon 1972 óta vesz rendszeresen részt.

Ars poeticájáról így vall: az embert munkáján keresztül szeretné kifejezni, emberközelbe hozni ott is, ahol alakjában nincs is mindig jelen, de szellemében és munkája eredményében érzékelhetjük.

Szereti a régi házakat, tárgyakat vallatni, megpróbálja szóra bírni őket, emlékek nyomán megkeresni az embert, munkáján keresztül faggatni szelleméről, magatartásáról, érzelmeiről, elképzeléseiről.

Műemlékeken, tárgyakon át újra és újra eljutni az emberhez. Ember és munka — munka és ember, ez a körforgás érdekli és ösztönzi új feladatokra.

Ami számunkra a kiállítás külön meglepetését nyújtotta, az különös szeretete — vonzódása az építészet évszázados műemlékei iránt. Kiállított képeinek (az utóbbi két-három év alkotásai) mintegy fele jelentős nemzeti értékünket képviselő hazai és jónéhány, Európa különböző városa műemléki épületeinek ábrázolása.

Tisztában van az építészet anatómiájával, az épületek statikájával, a különböző építészeti korok stílusalkotó elemeivel, nem részletező, de nem is elnagyoló jelrendszere tökéletesen eligazodik és eligazít a századok változó formanyelvében.

Jó példája ennek az *Évszázadok* című munkája, melyet a Március 15 téri műterme ablakából festett, ahogy onnan a panoráma feltárul. A kecses mérnöki létesítmény, a híd pályatestén szaladó és alatta parkoló gépkocsik — a ma — kontrasztjaként a háttér, a Belvárosi templom hosszan elterülő hajója gótikus támpilléreivel — a múlt — ugyanolyan élő organikus egységben — a festészet eszközeivel, színskálájával kifejezve, mint ahogy azt mi Budapest lakosai megszoktuk és megszerettük.

De említhetjük a *Jáki templom* főhomlokza-

1

2

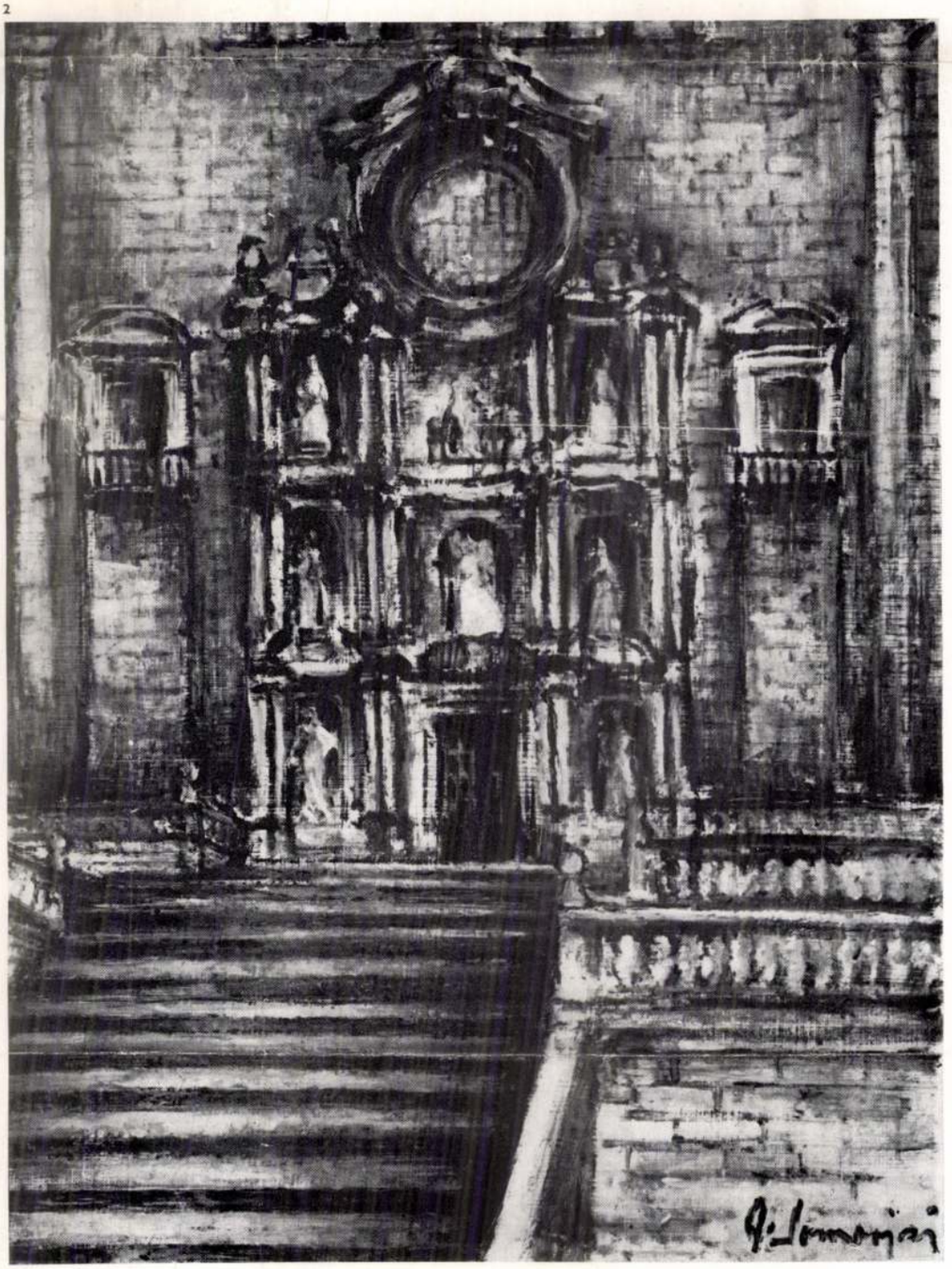

1. Paysage urbain grec (Galaxidi), 1978, huile
2. Cathédrale Espagnole (Gerona), 1979, huile
3. Portail de l'église de Ják, 1979, huile
4. Village grec, 1978, huile

G. Somorjai Magda

G. Somorjai Magda festőművész kiállítása csütörtökön nyílt meg a veszprémi Dési Huber-teremben. A tárlat május 5-ig tart nyitva.

Magyar Nemzet 1984. IV. 27.

G. Somorjai Magda festményei Győrött

Leheletfinom festékrétegek felrakásával, könnyűkezű festéssel tűnik ki G. *Somorjai* Magda — most, amikor vastag festékgöröngyök, tapintható festékbarázdák korát éljük. Festésmódja, a határozott s mégis könnyed ecsetvonásokkal, melyek alól a vászon is *kinéz* néha, ugyanakkor valamelyest korlátozza témakörét — *vagy* rálátásos messzi tájak, *vagy* egészen közeli részletek festőjévé teszi.

Tájakat távolról idéző festményei közül, melyek Győrött a Bajcsy-Zsilinszky út 35. szám alatti kiállítóteremben láthatók, minden bizonnyal sok nézőt megállít egy balatoni naplemente; megannyi hasonló témájú mű után is meg meri, meg tudja állítani a pillanatot lilás-szürkés, lefokozott színeivel (*Tükröződés*). Az *Eső előtt* című tájkép szürke tengert mutat, behatárolt s mégis a végtelen érzetét keltő tengert, barna sziklás szigetekkel. Ugyanez a görög tengerparti kivágat rajzosabb formában tér vissza a *Magány* című vásznon, fekete ladik látszik állni a vízen, összébb szorul a táj, s a tengerrel összébb forr a most szürke sziget-hegy.

Részleteket közelről ábrázoló munkái építészeti motívumokat örökítenek meg, kissé átpoétizálva. Győr város kedvéért festett négy új képén is megfigyelhető, hogy a részletekben rejlik G. Somorjai Magda ereje — mihelyt közelebb lép hozzájuk, mindjárt jobban az övéi. Egész utcasornál elevenebben fest meg egyetlen homlokzatot, s még annál is átéltebben egy legömbölyített házsarkot, egy félig kiemelkedő, félig rejtőzködő loggiát. A *Visszatekintés* című képen egy kovácsoltvas kaput hoz közel, az egri Városháza kapuját, s a vas cirádáknak adott barnás árnyalattal (az alapjában szürkés-drappos környezetben) ráébreszti a nézőt az elmúlás hangulatára. Egy lengyel gótikus templom magas szentélyét növeszti fel hirtelen előttünk a *Műemlék* című festmény, uralkodó színe a szürke, némi fáradt téglavörössel vegyítve a tető felől, s az ég színe is e kettőből keveredik ki. A *Gótika* című képen a szürke falak gyengéd félköríve s a takarékos színekkel jellemzett üvegablakok karéja a közvetlen közelség érzetét kelti a nézőben, sőt, némi optikai torzulást is bátran közvetít a festő.

Csendéletei tartózkodó színeikkel hatnak. Az *Erkélyen* című kép a mai pesti házak belső folyosóira is gyakran kitett cserepes növénnyel: újat rögzít, s őszintén. Néhány virága körül a „régi iskola" keresett motívumai rontanak a friss és közvetlen hatáson („festőien" összegyűrt asztalkendők, drapériák). Figurális kompozíció csak kettő van, az egyik — *Krisztina* — modern, gyors portré, a másik, a nagyalakos *Halász* meglepetés az alföldies vonzalommal: a figura zárt megkomponálási módjával, keze-lába s kalaptól árnyékolt arca mozdíthatatlanságával. Az érzékenyen megfestett háttér előtt a hálót foltozó férfi sárga inge: a Nyár...

Ember Mária

Magyar Nemzet 1987. IV. 28.

vásárolnak, és [illegible] lan esetben azt fogja látni, hogy az anyuka vásárol, a kedves leánya pedig tartja a szatyrot. Mert az anyuka nem tanította meg a kedves leányát főzni, még kevésbé arra, hogy mi a különbség a karaj és az oldalas között. Úgyhogy ha egyedül kell vásárolnia, csak hümmög és toporog. Azt hiszi, hogy egy lapocka és a slussz között lát valami különbséget? És hogy vő nemzedék még egyre szo[illegible] nyább. Mért nem tanítják meg nagyra becsült lapjukban főzni a fiatalságot? Mért teszik kockára az emberiség boldogságát? Hogy ne bomoljanak fel a házasságok, hanem szeretet és béke legyen a világban?

Egy függetlenségét visszanyert férfi.

Közzéteszi

Győre Imre

MARAD A HIDEG

időre emiatt egyelőre nem számíthatunk. Európa nagy részén is folytatódik a szokatlanul hűvös idő. Kivétel csupán a Földközi-tenger nyugati medencéje és szárazföldünk nyugati vidékei, ahol a hőmérséklet közel az április végének megfelelő.

Hazánkban kedden szeles, hideg, változékony idő volt. A Dunántúlon többfelé viharossá fokozódott az északi szél. A legerősebb széllökések megközelítették az óránkénti 100 kilométert. A hőmérséklet a kora délutáni órákban is csak 10 fok körül ingadozott.

A várható időjárás szerda estig:

Változóan felhős idő várható. Többfelé lesz kisebb eső, zápor, helyenként hózápor is kialakulhat. Az északi szél időnként még erős lesz. A hőmérséklet kora délután 8 és 13 fok között valószínű.

A Duna vízállása Budapestnél, 252 cm.

s 28., 06 órára
ai időjárási helyzet

Eső
Havazás
Zápor
Zivatar
Köd
yomás középpontja
ás középpontja

Európai időjárási körkép

1982. április 28.

Budapest	**felhős**	**12**
Ankara	**napos**	**18**
Athén	**felhős**	**17**
Belgrád	**felhős**	**14**
Berlin	**zápor**	**12**
Bécs	**felhős**	**11**
Bukarest	**esős**	**10**
Helsinki	**esős**	**6**
Kijev	**borult**	**9**
Koppenhága	**szeles**	**10**
Leningrád	**borult**	**6**
Lisszabon	**napos**	**17**
London	**napos**	**16**
Madrid	**derült**	**18**
Milánó	**felhős**	**17**
Minszk	**felhős**	**10**
Moszkva	**felhős**	**8**
München	**napos**	**13**
Oslo	**zápor**	**6**
Párizs	**napos**	**16**
Prága	**felhős**	**11**
Róma	**napos**	**17**
Stockholm	**zápor**	**5**
Szófia	**esős**	**9**
Varsó	**napos**	**11**

G. SOMORJAI MAGDA

1021

Érték és kellemesség

G. Somorjai Magda tárlata

A kellemesség és tetszés érzése századok óta meghatározó a művészetek befogadásában és a kettő létjogát még akkor is el kell ismerni, ha ugyancsak századok óta tudjuk, hogy az érték, a kellemesség és a tetszés sokszor furcsa viszonyban van egymással. Egyszerűen fogalmazva van érték kellemesség nélkül és kellemesség érték nélkül.

G. Somorjai Magda festőművész képei a győri Képcsarnokban értékes kellemességek, s mivel értékesek, hasznosak is, s aligha mondunk újat azzal, hogy érték, haszon társadalmilag meghatározott kategóriák. G. Somorjai Magda művészetének kellemessége ennek megfelelően társadalmi érvényű mondanivalót hordoz, olyant, amely a tágabb világhoz is szól. Ezért lehet az, hogy egyébként ritka kiállításainak egyike-másika Kanadában és az USA-ban is szép sikert aratott.

Elképzelhető, hogy a felhőkarcolók, a máról-holnapra avuló technikai eszközök miliőjében őszinte rácsodálkozás övezte a maradandó, emberi léptékű szépségek dokumentatív értékű, felkiáltó erejű megörökítését. A művésznő saját világának eszményeit általános emberi eszményekkel rokonítja. Ily módon a *Színház* című kép például mintául is szolgálhat, hogyan kellene ma színházat építeni. Megfigyelhetjük — a brokát, a bársony, a páholy a színházépület alapképletének elengedhetetlen tartozéka. Ha ezt egyszer ilyen távlati érvényel kitalálták, haszontalan dolog rosszabbal kísérletezni. Apelláció az értelemre!

Hasonló őserő sugárzik a *Gótika* című képről. Ha igaz az állítólagos tétel, hogy a gótikához a cseppkőbarlangok díszes kövei, oszlopai adták eredendően az ötletet, érdemes eltűnődni az egyszerű emberi bölcsességen. A művésznek is, akiben képi élménnyé, művé fogalmazódik a szép iránti vonzalom és a befogadónak is, akinek talán „érdek nélkül" öntudatlanul is tetszik a gótika.

Természetesen külön örömet okoznak a győri témájú képek, amelyeket ugyanaz a szeretet, ráébresztő szándék sugallt. (*Győri utca, Győri műemlék, Győri templom.*) Letisztult, okos művészet G. Somorjai Magdáé, olyan emberé, aki tisztában van az erő ésszerű beosztásának titkaival, aki tud szelektálni, a világgal megbékélni és meg is találja a helyét ebben a világban. A legjobban erről talán a *Magány* című képe árulkodik, ahol a ragyogó fények harmonizálnak az öregség árnyaival. Az árnyak is érik a fényt, de a fények is oszlatják, enyhítik az árnyékot. Ezeknek a finom hangulatoknak az intuitív megragadásában teljesedik maradandóvá a tárlatlátogató élménye.

KISALFÖLD
1982 APR 23
MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

APRÓHIRDET

ADÁS-VÉTEL

1200-as Lada, 4 éves, igényesnek eladó. Győr, Bokányi D. u. 35.

Napos és előnevelt csibe, kacsa állandóan kapható. Győrszentiván, Lehár út. Lőtér út sarkán.

500 férőhelyes tojótyúkketrec, 3 éves Wartburg személygépkocsi, új Babetta eladó. Győr, Németh László u. 8.

Cselgáncs ruha eladó. Győr, Felszabadulás u. 85., Bátriné.

Hódfarkú cserép bontásért elvihető. Győr, Dózsa rkp. 13.

Vattacukorkészítő gépet vennék ármegjelöléssel. Leveleket: Bíró, 9024 Győr, Galamb u. 10/d. címre kérek.

Iker sportkocsi (Silver Cross) eladó. Győr-Adyváros, Nagy István u. 29/b., Horváth.

Vennék jó állapotban lévő bársony gyermekkocsit. Ambrusné, Győr, Új u. 38.

Sürgősen eladó motoros kéttűgyas sikkötőgép, villany orsózó, kismotor, cserép-olalkályha. **Győrszabadhegy, Új u. 29. Varga Józsefnénál.**

Fehérözön és PCR tápkockás paprika palánta kapható. Horváth Tibor, Korenec, Zrínyi u. 3.

ZK-s Wartburg Limousine megkímélt állapotban eladó. Győrújbarát, Fő u. 4.

Sport gyermekkocsi újszerű állapotban eladó. Győr, Munkácsy u. 5. IV. lépcsőház, fszt. 3.

UV-s rendszámú Zaporozsec, garázsban tartott, keveset használt, eladó, valamint eladó 250 négyszögöl termő szőlő. Ecs, Mogyorós u. 48., Názár, érdeklődés: szombat, vasárnap.

UO-s rendszámú Wartburg Limousine eladó. Érdeklődés: Ménfőcsanak, Öreg u. 19., naponta 13—19 óra között.

3 éves Wartburg megkímélt állapotban eladó. Juhász Jenő, Győrújbarát II., István u. 10.

Komár 2000 Ft-ért, Jáwa 350-es 5000 Ft-ért eladó. Utóbbit esetleg elcserélném jó állapotú Babettára vagy Starra. Dittrich Sándor, Győr, Ifjúság krt. 22.

ZH-s rendszámú 9 hónapos vemhes üsző eladó. Nagylózs, Zrínyi u. 15.

8 éves Skoda S—100-as jó állapotban, sürgősen eladó. Sopron, Cseresznye sor 35., Keménd y.

Tizedes és gyorsmérlegek olcsón eladók. Érdeklődés: Sopron, telefon: 13-332, du. 17 órától.

Keveset futott 4 és féléves Wartburg Lim. eladó. Káldi, Bőcs, Dózsa u. 66.

Mély gyermekkocsi olcsón eladó. Mosonmagyaróvár, Schönherz Z. u. 15., Csehi Lajos.

Építkezők! Kb. 1 m3 2 collos szélezetlen légszáraz tölgyfapalló, 90×196-os jugoszláv OKUMÉ bejárati ajtó, 85×203-as mélyen üvegezett ajtó, 65×203-as teleajtó igényesnek eladó. Érdeklődés: 16-793-as győri telefonon.

R—10-es friss műszakival és NDK mélykocsi 900 Ft-ért eladó. Győr, Ipar u. 33., fszt. 3.

2 db lovaskocsi eladó, egyik billenős. Jánossomorja, Rákóczi u. 52. szám alatt.

Fehér kan pulikölykök előjegyezhetők. Csizmadia László, Tét, Szabadság u. 7.

UN-s Trabant eladó. Nyúl, Dózsa Gy. u. 8. Érdeklődés: du. 3-ig.

US-s Zsiguli jó állapotban eladó. Megtekinthető: Győr, 9027 Nagy Sándor J. u. 3., minden nap 15—17 óráig, vagy a 24-472-es telefonon.

NDK sportkocsi és autóba akasztható ülés eladó. Érdeklődés egész nap, Győr, Zöld u. 9., III. 16., Karnesik.

Választási üszőborjú, nagy tejhozamú, legelőre járó anyával, vagy anélkül eladó. Gyirmót, Laposi u. 23.

Leválasztott üsző- és bikaborjúk, 7 hónapos üsző és tehén eladó. Csorna, Tátra u. 10.

600-as Trabant üzemképes, lejárt műszaki vizsgával eladó. Győr, Vajcsuk Lajos u. 27., II. em. 6.

Kéthónapos vemhes tehén sürgősen eladó. Dör, Rákóczi u. 15., Termeczky.

UT-s 40—63 rendszámú Skoda eladó. Érdeklődni lehet: minden nap délután 4 után, Ménfőcsanak, Szél u. 50.

Terra pótkocsi szereléss Csorna,

Eladó val egy tehén. Érdeklődés: Győrladamér, Kossuth u. 9.

Simson S 50 B 3 éves eladó. Érdeklődés: szombat, vasárnap, Halász, Győrújfalu, Felszabadulás u. 16.

S 100-s Skoda, 1983-ig érvényes műszakival, felújított motorral eladó. Mosonmagyaróvár, Kállai Éva u. 13., Szalay (MOFÉM-telep).

ZE-s Skoda S 100-as eladó, Jánossomorja, Nándor utca 22. szám alatt. Megtekinthető: 16 órától.

14 LE-s kertitraktor, pótkocsival eladó, országúti közlekedésre is alkalmas. Megtekinthető: Mosonmagyaróvár, Kis u. 20. szám alatt 17—19-ig naponta.

UE 28-as traktor eladó. Pinnye, Arany János u. 92.

5 éves vemhes tehén és frissfejős tehén kis borjával eladó. Győr-Pinnyéd, Erdész u. 15.

Bösendorfer zongora olcsón eladó. Lengyel István, Nagycenk, Hidegségi u. 9.

UO-s Zsiguli eladó. Rábakecöl, Kisfaludy u., Horváth Géza.

Vontatható, rendszámos pecsenyesütő-utánfutó gépkocsival eladó. Győr, Bartók B. u. 44., IV. 14.

ZH-s Wartburg 85-ig vizsgáztatva eladó. Érdeklődés: 3 óra után, Győr, Erfurt u. 3., Takács Mihály.

Nagyméretű horgászcsónak eladó. Érdeklődés: 11-594 győri telefon.

ZL rendszámú 1300-as korállpiros Lada garazsfrozott, újszerű állapotban igényesnek eladó. Érdeklődés: Győr 20-632 telefonon 10—12 óráig és 16—20 óráig.

Garázsban tartott 1985-ig vizsgáztatott ZB-s Wartburg de Luxe 40 000 km-rel igényesnek eladó. Pereszteg, Fő u. 31.

Tápkockás paprika és paradicsom palánta eladó. Pázmándfalu, Fő u. 84.

Malacok eladók. Abda, Szt. István u. 54.

Négyszemélyes lakókátor és egy búvárszivattyú betegség miatt eladó. [illegible] Mosonmagyaróvár, Beloiannisz u. 8., Burján.

ZE-s Trabant eladó. Mosonmagyaróvár, Kígyó u. 34.

P. FIAT 125 eladó. Mosonmagyaróvár, Terv u. 8., Petrovits, 11-616.

MZ 125/1 TS, 4 éves eladó. Érdeklődés: Nagy Tibor, Mosonmagyaróvár, Csillag u. 22., Károlyliget.

Napos és előnevelt kacsa, 2 hetes előnevelt csibe, fehér kapható, előjegyezhető. Fekete Sándorné, Győr, Töltésszer u. 23., megközelíthető a 2-es buszszal.

IG-s 850-es FIAT eladó. Kapuvár, Torony tér 2., II. em. 3/a., Németh.

1300 VW eladó. Győr, Lepke u. 24., I. 2.

ZM-s Skoda eladó. Érdeklődés: 17 óra után, Molnár, Mosonmagyaróvár, Barátság u. 27.

T. S. L. tojótyúkok kaphatók. Tóth, Abda, Bécsi u. 95.

Kacsavásár Csornán! Napos, előnevelt állandóan kapható. Csorna, Lakj Dömе u. 11.

Napos és előnevelt csibe fehér és sárga [illegible]ható, ill. előjegyezhető. Napos és előnevelt kacsa megrendelhető. 9012 Győr-Ménfőcsanak, Hegyaljai u. 149., Horváth Árpád, telefon: 49-302.

Előnevelt csibe, kacsavásár állandóan. Győrszentiván, Szarkavár.

Szekrénysor, rekamié, garnitúra eladása. Győr, Kisfaludy u. 25., Korsósné.

Zsák felújított: 16—40 forintig, szalmazsák 120 forint. Utánvéttel is megrendelhető. Zsáklavító, Budapest VII., Kürt utca 14. 1073.

Szekrénysor, heverők, stílbútorok, konyhabútorok eladók. Győr, Bástya u. 36/b., Szabó.

ZP-s Lada méltányos áron eladó. Tóth Károly, Sopron, Szent György u. 17., telefon: 13-563.

INGATLAN

150 ezer kp + OTP átvállalással lakásmegoldást keresek. Leveleket: „Győrben, 221332" jeligére Magyar Hirdető, Győr, Kazinczy u.

Szentivánon a Nagyhegyben 800 négyszögöl gyümölcsös, téliesített faházzal, pincével eladó. Érdeklődés: Kósa, Győr, Molnár F. u. 5., I/3., 16-058 telefon.

Csornán 450 négyszögöl közművesített építési telek eladó a Kakukk utcában. Érdeklődés: Bósárkány, Petőfi u. 20.

Gönyűn 495 négyszögöl építési telek eladó főútvonal mellett. Érdeklődés: Győrszentiván, Kálmán Imre u. 43.

Zánkán, víztől 4 km-re, zártkerthen 730 négyszögöl szőlőtelepítésre kitűnően alkalmas telek eladó. Ugyanitt: 3 személyes előteres sátor eladó. Érdeklődés: Győr, Bercsényi liget 123.

Sopron, Jereván lakótelepi 2 szoba, hallos szövetkezeti lakás 300 ezer kp + OTP átvállalással eladó. „Őszi beköltözés" jeligére a Kisalföld soproni Szerkesztőségébe.

Nyaraló Keszthelytől 5 km-re Gyenesdiáson, 369 négyszögöl telekkel eladó, panorámás kilátás, 3 szoba, étkező, fürdő, előszoba. „Rózsi" jeligére leveleket a Kiadóba, Győr, Tanácsköztársaság u. 51.

Győrújbaráton 1051 négyszögöl zártkerti ingatlan 52 000 Ft-ért eladó. Érdeklődés: Ingatlanközvetítő és Lakáscseresztály, Győr, Lenin u. 33.

Gyárvárosban lakott családi ház 120 000 Ft-ért eladó. Érdeklődés: Ingatlanközvetítő és Lakáscsere Osztály, Győr, Lenin u. 33.

Győrszentivánon a Páskom dűlőben 1002 négyszögöl zártkerti ingatlan 45 000 Ft-ért eladó. Érdeklődés: Ingatlanközvetítő és Lakáscsere Osztály, Győr, Lenin u. 33.

Mosonmagyaróváron vagy Mosonban építési telket vennék vagy lebontásra házat. Cím: Marton Pál, Mosonmagyaróvár, Szarvas u. 9.

Fonyód, Alsóbéla-telep, Báthory u. 41. szám vízközeli 66 négyszögöl telken 1 szoba-konyhás ikernyaraló olcsón sürgősen eladó. Érdeklődés: a soproni 11-931-es telefonon.

Révfaluban igényesnek új, kétszin-

Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat

Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat
megújított formátumú
kitüntető érmeinek, okleveleinek átadása.

A Társulat Választmánya által jelöltek:

Rómer - érem: **Tomka Péter**
Laudatio: Vida Tivadar

Ipolyi - érem: **Nagy Ildikó**
Laudatio: Kovács Péter

Kuzsinszky - érem: **Honti Szilvia**
Laudatio: Bondár Mária

Pasteiner - érem: **Prakfalvi Endre**
Laudatio: Lővei Pál
Pasteiner - érem: **Somorjay Selysette**
Laudatio: Galavics Géza

Levelező tagságra:
Dr. Sigrid Alföldy-Thomas

Elnöki zárszó

A rendezvény helyszíne:
a Magyar Nemzeti Múzeum Díszterme

SOMORJAY Selysette

Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat

A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat
tisztelettel meghívja Önt

2007. évi közgyűlésére, amelynek időpontja:

2008. március 12. szerda 13.30, szavazatképtelenség esetén

2007. március 12. szerda du. 14.00

A KÖZGYŰLÉS NAPIRENDJE:

KOVÁCS TIBOR: *Elnöki megnyitó*

Ritoókné Szalay Ágnes
Andrea Mantegna és Janus Pannonius
díszelőadás

*

JÁVOR Anna: *Főtitkári beszámoló*
VAJNA Pálné: *Pénztárosi jelentés*
NÉMETH Lászlóné: *A számvizsgáló bizottság jelentése*
WOLLÁK Katalin: *A 2008. évi programok ismertetése*

*

Javaslat a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat Alapszabályának módosítására
(a módosuló szövegrészek a társulat induló honlapján 2008. március 10-től olvashatók:
http://www.hnm.hu/tarsulat/)

21 января 1998 г.
10.00

Открытие выставки Российского комитета ИКОМОС
"Памятники культуры: прошлое, настоящее, будущее".

Выставку открывают

ИГОРЬ МАКОВЕЦКИЙ	КАЛМАР ПЕТЕР
Президент	Президент
Российского комитета	Управления охраны памятников
ИКОМОС	истории и культуры Венгрии

10.30

Открытие семинара.

Тема:
Реставрация памятников.

АНАТОЛИЙ АФАНАСЬЕВ - ЗОЯ ЗЕВИНА
Опыт реставрации памятников архитектуры в Москве и Сибири.

ФЕЙЕРДИ ТАМАШ
Реставрация, реконструкция - как нам видится в 1998 г.

Дискуссия.

12.30-14.00

Перерыв на обед

14.00

Тема:
Учет памятников истории и культуры

НАТАЛЬЯ ПОТАПОВА
Организация учета и распортизация памятников истории и культуры.

ШОМОРЙАИ СЕЛИЗЕТТ
Новый закон о памятниках истории и культуры и их учет.

Дискуссия.

1998. január 21.
10.00

Az ICOMOS Orosz Nemzeti Bizottságának kiállítása:
Műemlékek a múltban, jelenben jövőben

Megnyitja

IGOR MAKOVECKIJ	KALMÁR PÉTER
az ICOMOS	az Országos
Orosz Nemzeti Bizottságának	Műemlékvédelmi Hivatal
elnöke	elnöke

10.30

A szeminárium megnyitása

Téma:
Műemlékek helyreállítása és restaurálása

ANATOLIJ AFANASZJEV - ZOJA ZEVINA:
Műemlékek restaurálásának tapasztalata Moszkvában és Szibériában

FEJÉRDY TAMÁS:
Helyreállítás, restaurálás, rekonstrukció - ahogy azt 1998-ban látjuk

Hozzászólások, vita

12.30-14.00

Ebédszünet

14.00

Téma:
A műemlékek nyilvántartása

NATALJA POTAPOVA:
A műemléki nyilvántartás megszervezése

SOMORJAY SELYZETTE:
Új műemléki törvény - műemléki nyilvántartás

Hozzászólások, vita

22 января 1998 г.
10.00

Тема:
Эксплуатация памятников

НАТАЛЬЯ ТРОСКИНА
Адаптация и эксплуатация памятников истории и архитектуры.

АРНОТ АДАМ
Эксплуатация памятников после изменения режима.

Дискуссия

12.00

Подведение итогов семинара.

Рабочие языки семинара - русский и венгерский.

1998. január 22.
10.00

Téma::
A műemlékek hasznosítása

NATALJA TROSZKINA:
A műemlékek adaptációja és hasznosítása

ARNÓTH ÁDÁM:
A műemlékek hasznosítása a rendszerváltás után

Hozzászólások, vita

12.00

A szeminárium tapasztalatainak összegzése

A szeminárium munkanyelve orosz és magyar.

Barcsoly Ilkán + Gyűjtemény: osztály

OROSZ KULTURÁLIS KÖZPONT
ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁGA
ICOMOS OROSZ NEMZETI BIZOTTSÁGA
ORSZÁGOS MŰEMLÉKVÉDELMI HIVATAL

OROSZ-MAGYAR MŰEMLÉKVÉDELMI SZEMINÁRIUM

1998. január 21-22.

Helyszín:

Orosz Kulturális Központ

Budapest, Andrássy út 120.

SOMORJAY Szilvetta

Zsánermetamorfózisok

A közép-európai országok (Ausztria, Csehország, Horvátország, Lengyelország, Magyarország, Olaszország, Szlovénia és Szlovákia) Közép-európai Kezdeményezések néven ismertté vált szövetsége a régió barokk művészetét bemutató nagyszabású művészettörténeti kiállítássorozat rendezésére vállalkozott.

Magyarországon a barokk évében a Budapesti Történeti Múzeumban Utak és találkozások címmel rendeztek kiállítást, a barokk művészet világi emlékeiből pedig az egykori koronázóvárosban, Székesfehérváron. Itt három helyszínen mutatják be a Zsánermetamorfózisok című kiállítást. A Csók István Képtárban a portré- és csendéletfestészet, a Deák-gyűjteményben az állatfestés, a vadászat- és tájképfestészet, a Szent István Király Múzeumban pedig a csatakép- és az életképfestészet kiemelkedő remekei láthatók. A nyugati és az itáliai példák nyomán festett, olykor kitűnő alkotások jelzik, hogy az igények errefelé sem voltak alacsonyabbak. A kiállítás nemcsak a XVII–XVIII. századi Közép-Európa világi művészetének tematikus sokféleségét, de az egyes festői műfajok, témák természetes egymásba olvadását, egyfajta sajátos metamorfózisát is szemlélteti.

Fotó: SIMON ERIKA

A barokk kiállítást tegnap a Székesfehérvári Városi Képtár Deák-gyűjteményében *Döbrentey Gyula*, Székesfehérvár megyei jogú város alpolgármestere nyitotta meg. A kiállítások mindhárom helyszínen október 4-ig tekinthetők meg.

Megnyíltak a balatoni kempingek

FAFARAGÓ BABYSITTEREK

Megnyílt az észak-balatoni partvidék valamennyi kempingje. A Balatontourist Rt. 12 táborában – az akali átépítés miatt zárva, míg az alsóörsi autóskempinget csak a csúcsszezonban nyitják meg – máris mintegy háromezer vendég tartózkodik. Mint *Csákvári Árpád* vezérigazgató elmondotta, az év eleji bizakodó prognózisok reálisnak tűnnek. Nemcsak azért, mert máris mintegy 15 százalékkal többen vannak a tavalyinál s az év első öt hónapjának vendégforgalma is 10 százalékkal meghaladja a múlt év azonos időszakáét, hanem, mert az előrendelések a főszezonra tartósan telt házakat ígérnek.

Az egyidejűleg majd 20 ezer vendéget befogadó kempingek korszerűsítésére az idén 75 millió forintot fordított a cég. Leginkább a komfortfokozatokat növelték, valamint a tovább bővülő szolgáltatások feltételeit. Ez utóbbiak középpontjában a gyermekek állnak, mivel a Balatontourist nemrég kinevezett új vezérigazgatója úgy véli, elsősorban rajtuk keresztül „foghatók meg" a vendégek. Újdonság lesz az idén, hogy több kempingben népművészek lesznek a „babysiterek". Miközben a gyermekekre felügyelnek, beavatják őket a fúrás-faragás, népi iparosság titkaiba. Sajátos „árukapcsolásként" természetesen árusíthatják termékeiket is.

A Balatontourist az idén nem szervez kiemelkedőbb belföldi programot, készül az elkövetkező években a „magyar tenger" partján megszervezésre kerülő nemzetközi kempingtalálkozókra. Egyfajta tesztelést jelent viszont, hogy a közeljövőben 50 német újságíró érkezik hazánkba, akik elsősorban a Balaton partján mérik majd fel idegenforgalmi kínálatunkat.

ANDRÁSSY ANTAL

KETTEN VÍZBE FÚLTAK

Várpalotán kezdték az elmúlt hétvégén munkájukat a mentők. A város belterületén segédmotor-kerékpár ütközött össze személyautóval. A motoros súlyos sérüléssel került kórházba. Még aznap délelőtt egy motorbiciklista két kerékpárost gázolt el Veszprémben. Ők szintén súlyos sérüléssel jutottak a baleseti osztályra. Tegnap délelőtt Küngösre sietett az Országos Mentőszolgálat helikoptere. Személyzetének nem kellett intézkednie, mivel az autósmentők hamar magukkal vittek egy idős hölgyet. Az illető a kelleténél lassabban gyújtott be egy gázstöt, ezért szenvedett égési sérüléseket mindkét lábán. Tegnap délután rémülten rohantak ki gyerekek egy devecseri porta melléképületéből. Az eddigi megállapítás szerint gyufával játszottak. Istennek hála, egy pörkölés nélkül megúszták. A kár azért csupán 50 ezer forint, mivel gyorsan küzdötték le a veszedelmet az ajkai és devecseri önkéntes, valamint az ajkai hivatásos tűzoltók.

Sajnos ismét két halottja van a Balatonnak. Pénteken Balatonalmádinál találták meg a parthoz közel egy 67 éves hölgy holttestét. Valamivel később a vízi rendészet helikoptervezetője bukkant Zamárdinál egy 41 éves úr tetemére. A vízbe fúlások okait lapzártakor még vizsgálják.

Csökken a vasi lakosság

Dr. Vágó Attila, a Vas Megyei Közgyűlés alelnöke vezetésével ülést tartott a megyei egészségügyi és szociális bizottság. Legfontosabb napirendként a régió egészségügyi helyzetét vitatták meg, a *dr. Molnár László* megyei tiszti főorvos által készített tanulmány alapján. A dolgozat részletesen elemezte a térségünkre jellemző környezeti ártalmak, örökletes tényezők, az életmód és az egészségügy közvetlen és közvetett hatásait az egészségi állapot alakulására. Egyértelműen megállapítható, hogy az ember személyisége a legnagyobb rizikófaktor abban, hogy megelőzze vagy elkerülje a káros hatásokat és ezzel a betegséget. Az egészségügyi intézményrendszernek, az orvosi társadalomnak csupán elenyésző, tíz százalék kompetenciája van arra – a kutatási adatok alapján –, hogy hatást gyakoroljon az életmód rossz szokásainak átalakítására, kiküszöbölésére. A gyakorlatban a már valamely szempontból sérült polgárok gyógyításával kell foglalkoznia elsősorban.

Vas megye lakóinak száma a vizsgált időszakban fokozatosan csökkent. A nyolcvanas évek eleje óta lényegesen nagyobb a halálozási arány, mint a születéseké. Az is egyértelmű, hogy az idősebb generáció részaránya megemelkedett, sokkal több nő éri el az öregkort, mint férfi. Elsősorban a negyven-ötven év közötti urakra leselkedik a korai halál. Az okozati tényezők között első helyen a szív- és érrendszeri s a daganatos betegségek állnak. Szerencsére az idült tüdőbetegség és májzsugor a négy százalékot nem haladja meg. A tanulmány szerint óriási kockázati tényezőt hordoz magában a cigerettázás, mint népbetegség, sajnos azonban az alkoholizmus terén sem megnyugtató a helyzet.

PUSKÁR

Patkányinvázió Fehérváron

A városi tiszti főorvos járványveszélytől tart

Súlyosbodik a patkányveszély Székesfehérváron – tettük szóvá nemrég lapunk hasábjain. Az ügyben nyilatkozott lapunk munkatársának a megyei tiszti főorvos is, radikális, az egész városra kiterjedő irtást javasolva. Cikkeink nyomán a városháza befolyása alatt álló médiákban cáfolták híradásunkat, mára azonban a patkányveszély cáfolhatatlanná vált, ugyanis a városi tiszti főorvos, *dr. Kovács Tibor* elrendelte a helyzetfelmérést, és ennek adatai súlyos fertőzöttséget mutattak ki. A továbbiakban tehát nem cáfolatokra, hanem sürgős intézkedésekre volna szükség, ugyanis a patkány szapora állat és a további struccpolitikának beláthatatlan következményei lehetnek. Dr. Kovács Tibor maga is aggasztónak találja a helyzetet, ezért felkereste a székesfehérvári szerkesztőségünket, hogy hangot adjon aggodalmainak.

– Főorvos úr, tudomásunk szerint 23 székesfehérvári üzemben és 46 utcában végeztek „patkányfelmérést". Mennyire ad ez a vizsgálat képet a város veszélyeztetettségéről?

– Adataink úgynevezett reprezentatív felmérésen alapszanak, ugyanis egy teljes körű felmérés ennél jóval többe került volna. Mindamellett a mérőhelyek kiválasztásával, úgy vélem, sikerült megbízható képet kapnunk a város veszélyeztetettségéről. Az adatok azt bizonyítják, hogy összességében 30 százalékosra tehető Székesfehérvár fertőzöttsége, bár hozzá kell tennem, hogy volt olyan szakember, aki ennél súlyosabb helyzetet jelzett.

– Mennyire jelent veszélyt a nagyváros lakosságára nézve ez a 30 százalékos fertőzöttség?

– A helyzet már most is súlyos, és ha elmaradnak a gyors, hatékony intézkedések, csak súlyosbodik. Szeptemberre a rágcsálók további szaporodása révén további helyzetromlás várható, és amennyiben meleg és száraz lesz a nyár – amire minden esély megvan –, járványveszély sem zárható ki.

– Kinek a kötelessége tenni ez ellen a város lakosságát veszélyeztető helyzet ellen?

– Az önkormányzati törvény egyértelműen a helyi önkormányzati testületeket kötelezi az egészségügyi szempontból káros rágcsálók elleni védekezésre. Más kérdés, hogy ez nem olcsó mulatság. Jártam Gyöngyösön, az ország egyik patkánymentes városában, tapasztalatszerzésen. Itt teljes körű irtást végeztek 1987-ben. Az eredmények jók, a veszélyeztetettség ma is minimális. Ám az is igaz, hogy ez hat évvel ezelőtt 7 millió forintjába került egy olyan városnak, amely Székesfehérvárnak csak egyharmada. A mi dunántúli nagyvárosunknak mai áron mintegy 60 millió forintjába kerülne egy ehhez hasonló eredménnyel járó, teljes körű irtás.

– Kénytelen ezt az önkormányzat saját költségvetéséből fedezni?

– A jogszabályok lehetőséget adnak rá, hogy az önkormányzat saját rendelettel a költségek közös viselésére kötelezze a város gazdálkodószervezeteit, intézményeit, vállalkozóit. Ez egyszerűen szervezés dolga. Jelenleg Gyöngyösön például telephelyük alapterülete után négyzetméterenként 3 forint 20 fillért fizetnek a cégek, míg a 100 négyzetméternél kisebb telephelyű gazdálkodószervezetek és a lakosság ezzel kapcsolatos terheit az önkormányzat magára vállalta, és saját költségvetéséből fizeti.

A fehérváriak érdekében nem tehettünk mást, mint hogy ismételten helyet adunk lapunk hasábjain a patkányveszély növekvő problémájának, abban a reményben, hogy újabb cáfolatok helyett végre eredményes intézkedések születnek.

– MEKIS –

Kutyavilág Győrben

A hét végén nagyszabású nemzetközi CACIB-kutyakiállítást rendeztek Győrben, Kiskúton. A kétnapos versenyen mintegy 2000 négylábú csaholt, ugatott és járult a zsűri elé

Fotó: SZABÓ BÉLA

TÖRÖTT A PORSCHE TENGELYE

Az M7-es autópálya Budapest felé vezető oldalán súlyos sérüléssel járó közlekedési baleset történt. Az éjszakai sötétségben gyér forgalom mellett közlekedett Porsche 944 típusú személygépkocsijával J. A. 25 éves székesfehérvári lakos a Balaton irányából. A személygépkocsi mintegy száz kilométeres sebességgel haladt, amikor a 77-es kilométerszelvény közelében a bal hátsó kerék tengelye eltörött, a gépkocsi az úttestről letért, majd az útszéli erdősávban állt meg. A baleset következtében a jobb első ülésen helyet foglaló A. Zs. 25 éves székesfehérvári lakos súlyos sérülést szenvedett.

A MOTOROS „MANDINERE"

Székesfehérváron a Balatoni út és a Vásártéri út kereszteződésében súlyos közlekedési baleset volt. M. J. csőszi lakos Jawa 350-es motorkerékpárjával közlekedett a belváros felé. Egy Skoda személygépkocsit kívánt megelőzni, ezért áttért a menetirány szerinti bal oldalra, ahol összeütközött egy vele szemben szabályosan közlekedő Trabant személygépkocsival. Az ütközés miatt a motorkerékpáros az úttesten 40 métert csúszott, ekkor a szalagkorlátnak vágódott, majd újabb 30 méter csúszás után állt meg. A baleset során M. J. töréses sérülést szenvedett. A kár közel 50 ezer forint.

AVARTÜZEK

A hét végén megszaporodtak a kisebb tüzesetek Fejér megyében. Ezek között is több alkalommal riasztották a tűzoltóságot avartüzek oltására. Égett az avar Jenő-Mariskapusztán, illetve Nagyvenyim községben a temető mellett több száz négyzetméteren. Mátyásdomb és Kisláng térségében pedig a szeméttároló gyulladt ki, s mintegy 20 négyzetméteren pusztított a „vörös kakas". Móron egy sertéstelepen keletkezett tűz, amelyet a móri önkéntes tűzoltók oltottak el.

Somorjay Sèlisette műtöt,

Az önkormányzatok nem tudják vállalni a többletterheket

Szövetségi állásfoglalás

Az önkormányzatok anyagi helyzetéről elhangzó, szakmailag megalapozatlan kormánynyilatkozatoknak egyetlen célja van: elterelni a figyelmet az állami költségvetés felborulásáról, a költségvetési hiány növekedéséről – szögezi le a Megyei Jogú Városok Szövetsége kétnapos kaposvári értekezletének zárónyilatkozata. A szövetség tagjai elfogadhatatlannak tartják, hogy az eredménytelen költségvetési gazdálkodást folytató kormány az önkormányzatok megsarcolásával akarja elérni céljait. Mint a tanácskozás befejeztével – szombaton – tartott sajtótájékoztatón is hangsúlyozták, a megyei jogú városok visszautasítják ezt a rövidlátó kormányzati magatartást s egyúttal kijelentik, hogy bármikor készek arra, hogy a felmerült vitás kérdéseket a nyilvánosság előtt tisztázzák. Ilyen például az a közalkalmazottakkal kapcsolatos többletteher, amelyet az önkormányzatokra akarnak hárítani – mondták –, s amelyet már semmiképpen sem tudnak vállalni az önkormányzatok. Ez törvényellenes – jelentették ki a résztvevők, mondván: ez is a kormányzat gazdasági rögtönzései közé tartozik. A kormány közalkalmazotti törvényről szóló előterjesztése – a szövetség megítélése szerint – gazdaságilag átgondolatlan és megalapozatlan volt, s erre többször is felhívták a törvényhozó figyelmét.

A kaposvári tanácskozáson az önkormányzatok anyagi helyzetének megvitatásán kívül foglalkoztak azzal is és állást foglaltak arról, hogy a településeket érintő kérdésekben a jelenlegi megyehatároktól függetlenül kell együttműködni a városoknak és a vonzáskörzetükbe tartozó kisebb településeknek. (MTI)

Megcsappant a Duna

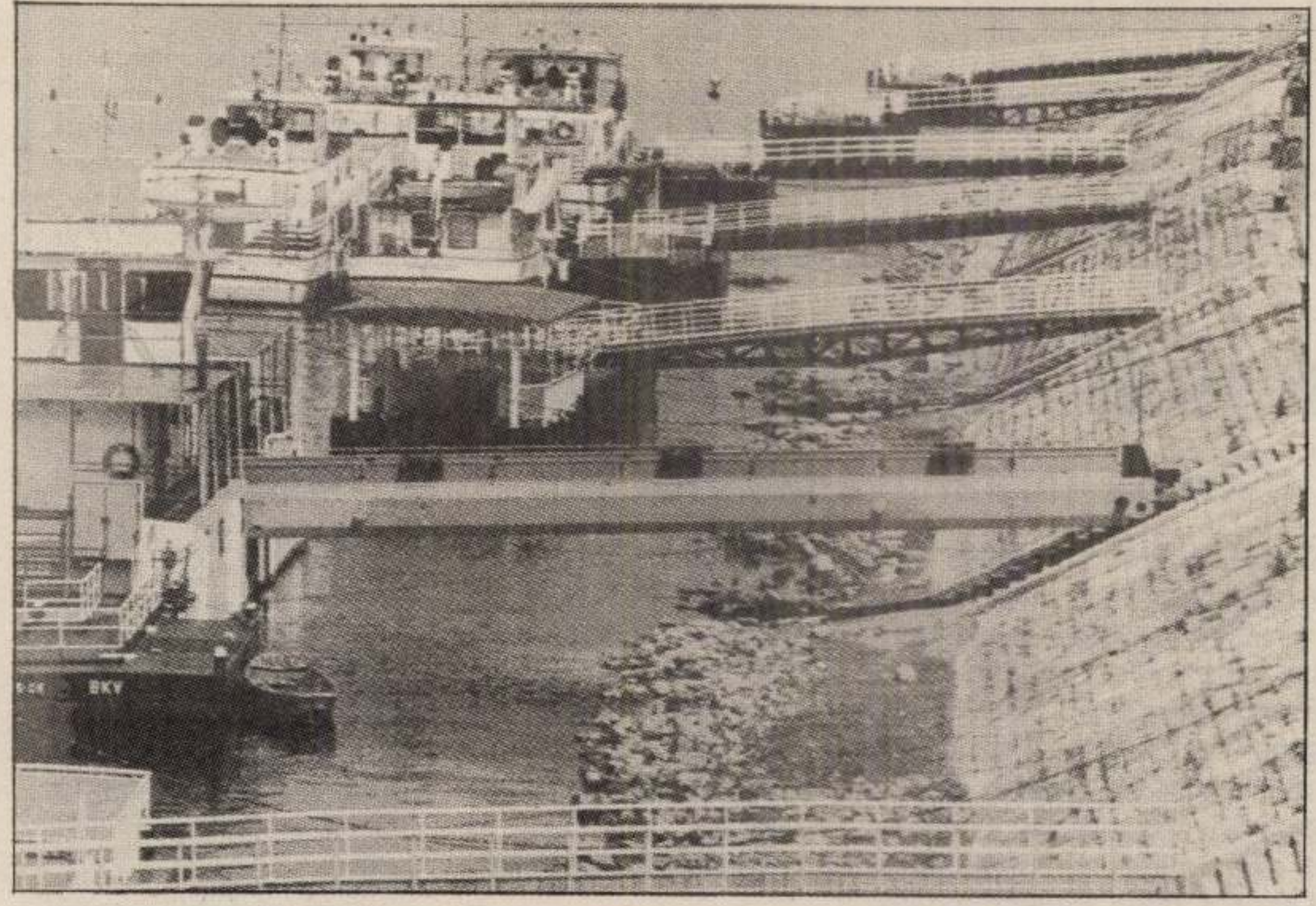

Hosszú évek óta talán a legalacsonyabb a Duna vízszintje Budapestnél
MTI Telefotó: Balaton József

Sikeres ENSZ-akció Szomáliában

Sikeresnek nevezte az ENSZ szombati nagyszabású mogadishui fegyveres beavatkozását a világszervezet helyi megbízottja, aki szerint az akcióban megsemmisült a többtucatnyi ENSZ-katona haláláért felelős szomáliai hadúr nehézfegyverzetének zöme.

Jonathan Howe nyugalmazott amerikai tengernagy cáfolva a sajtó értesüléseit, elmondta: a Biztonsági Tanács nem rendelte el *Aidid* kézre kerítését. Howe szerint a megrendszabályozott klánvezér lerombolt rádióadóját újjáépítik és „átadják a szomáliai népnek".

A főtiszt szerint a megsemmisített nehézfegyverek között, amelyekből sokat használtak az ENSZ-katonák múlt szombati lemészárlásakor, harckocsik, rakéták és páncélozott csapatszállítók is voltak. Howe admirális kijelentette: ez a fellépés csak a kezdete volt az egész országra kiterjedő lefegyverzési akciónak.

A tengernagy szavaiból kiderült, hogy az összehangolt támadás fegyveres szakaszai – a légi és a földi hadműveletek – gyakorlatilag befejeződtek, a harmadik fázisban a pakisztáni ENSZ-katonák haláláért felelős személyek azonosítása és törvény elé idézése a feladat. Ebben Mohamed Aididnek – a helyi fegyveres klán vezetőjének – is együtt kell működnie – tette hozzá Howe, aki szerint a bűnösöknek az ENSZ által meghatározott eljárás keretében kell majd felelniük. Részletek a vizsgálat lezárulta után várhatók – mondta az amerikai katonatiszt.

A Szomáliában bevetett ENSZ-erők török parancsnoka szerint a mai akcióban az AC–130-as amerikai légiütegek rendkívüli találati pontosságú fegyverzete révén a polgári lakosság nem szenvedett veszteséget.

VILÁGESEMÉNYEK SOROKBAN

Újraéledő anyanyelvápolás

Mindannyiunk fájdalma, hogy nem dallal és tánccal kezdjük a Merki Ferenc anyanyelvápoló iskolák szemléjét, hanem könnyekkel. Visszafogott könnyekkel elveszett iskoláink, tanítóink és tanulóink, a részben elvesztett szülőföldünk, de mindenekelőtt halottaink miatt, akik a terror és a gyilkos indulatok áldozatai lettek – mondta *Csörgits József*, a Horvátországi Magyarok Szövetségének elnöke szombaton Ivanovciban, az Eszéktől délnyugatra levő kis faluban rendezett szemlén.

A szerb erőszak és a nagyvilág érzéketlensége megtizedelt bennünket, de életerőnket nem vette és nem is veszi el. Bizonyítja ezt, hogy az anyanyelv szépségeit ápoló gyerekek, szülők és tanítók eljöttek Ivanovciba – hangsúlyozta az elnök. Az idén tizennyolcadik alkalommal – a háború miatt két év kihagyása után – megrendezett szemlén huszonkét iskola százhetven tanulója adott számot a magyarórákon szerzett tudásáról: magyar verseket, népdalokat, néptáncokat és népi játékokat adtak elő.

Magyar filmsiker Portugáliában

Magyar filmsiker született Portugáliában, a Troiában megrendezett IX. nemzetközi filmfesztiválon. Az Indián tél című játékfilmért a legjobb rendezés díját nyerte el két rendezője, *Erdélyi János* és *Zsigmond Dezső*. Az alkotók az MTI kérdésére elmondták: filmjüket, amely a Budapest Filmstúdióban készült, októbertől a magyar nézők is láthatják a mozikban. A főbb szerepekben *Eperjes Károly, Törőcsik Mari, Németh Zsuzsa, Szőke András és Pásztor Erzsi* látható. A film operatőre *Jankura Péter* volt.

A pápa Sevillában

János Károly király és *Zsófia* királyné köszöntötte elsőnek szombaton délelőtt Sevillában *II. János Pál* pápát, akit hatalmas és lelkes tömeg üdvözölt a repülőtéren. A katolikus egyház feje ötnapos látogatásra érkezett Spanyolországba. II. János Pál ma több olyan helyet keres fel, amely *Kolumbusz* életével kapcsolatos, keddtől Madridban találkozik a spanyol uralkodóval, a katolikus püspöki kar tagjaival és felavatja a spanyol főváros új bazilikáját. A pápa 1982 óta több ízben is ellátogatott már Spanyolországba. A mostani út II. János Pál 59. külföldi utazása.

Királynői születésnap

Lelkesen ünneplő alattvalók és turisták ezreinek nyújtott látványosságot szombaton Londonban *II. Erzsébet* királynő hivatalos születésnapi ceremóniája, amely a hagyományos külsőségek között zajlott. A látványos rendezvény résztvevőin és szemlélőin az időjárás is megkönyörült, így az uralkodó különösebb kényelmetlenség nélkül hajtathatott el nyitott hintójában az őt üdvözlők sorfala között. A türkizszínű kabátot és kalapot viselő királynő ezután megtekintette a szokásos katonai parádét. A kereken negyven esztendeje uralkodó II. Erzsébet valójában április 21-én töltötte be 67. életévét, de a brit hagyományok szerint a trón birtokosának születésnapját hivatalosan június második szombatján üli meg a nemzet.

Carter Budapestre látogat

Szombaton Bécsbe érkezett *Jimmy Carter* volt amerikai elnök, aki részt vesz az ENSZ emberi jogok világtalálkozóján, majd szerdán továbbutazik Budapestre. Carter a nem kormányszervezetek fórumán szombaton megtartott előadásában – csakúgy, mint egy rádióinterjúban – igen borúlátóan beszélt az emberi jogok helyzetéről, arról, hogy e téren az elmúlt tíz-tizenöt esztendőben semmi kedvező változás nem történt. Az ENSZ csak akkor kapcsolódik be – fűzte hozzá –, amikor a bűnöket már elkövették. Az amerikai politikus magyarországi látogatása előtt Kismartonba utazik, ahol felkeresi az Esterházy-kastélyt.

Vádindítvány 15 határőr ellen

Lopás és szolgálatban elkövetett kötelességszegés miatt a Budapesti Katonai Ügyészség vádat emelt T. László és 14 – a Belügyminisztérium Határőrség Balassagyarmati Határőr Igazgatóság állományába tartozó – határőr sorkatona ellen. A bűnügyben szereplő L. Attila polgári személyt orgazdasággal vádolja a hatóság.

A katonai ügyészség nyomozási adatai szerint a vádlottak – a március közepétől előzetes letartóztatásban lévő hat, valamint a szabadlábon védekező és az időközben tartalék állományba helyezett kilenc határőr – a szolgálati és egyéb lehetőségeket kihasználva katonai ruházati cikkeket tulajdonítottak el az igazgatóság raktárából. A határőrök az év első hónapjaiban több mint 250 ezer forint kárt okoztak, amelyből a nyomozás során lefoglalt ruházati cikkekkel 200 ezer forint megtérült.

A határőrök bűnügyét a fővárosi bíróság katonai tanácsa tárgyalja majd.

KERESKEDELMI BANK Rt.
K&H BANK
AHOL A PÉNZ DOLGOZNI KEZD

KERESKEDELMI BANK Rt.

HANDELS UND KREDITBANK AG
COMMERCIAL AND CREDITBANK LTD

DEVIZABETÉT-KAMATOK

Az alábbiakban közöljük a mai napon általunk jegyzett devizabetét-kamatokat:
Wir teilen Ihnen unsere ab heute gültigen Zinssätze mit:
You will find the quotes for today's deposits listed below:
1993. június 14-től

	Látra szóló Auf Sicht At sight	1 HÓNAPRA LEKÖTÖTT	2	3 MONATE GEBUNDEN	6	9 MONTHS FIXED	12 p. a.
USD	1	2 1/4	2 5/16	2 1/2	2 11/16	2 7/8	3 1/16
DEM	3	6 5/8	6 9/16	6 7/16	6 3/16	5 7/8	5 11/16
CHF	3/4	4 3/16	4 1/8	4 1/8	4	3 11/16	3 13/16
GBP	2 1/4	4 9/16	4 9/16	4 9/16	4 5/8	4 5/8	4 5/8
ATS	3	6	5 7/8	5 13/16	5 9/16	5 1/2	5 3/8
CAD	1 1/2	3	3 1/8	3 1/4	3 1/2	3 5/8	3 3/4
NLG	0	5 1/2	5 3/8	5 1/4	5 1/16	4 15/16	4 3/4
FRF	3 3/8	6 1/8	6	5 15/16	5 5/8	5 7/16	5 1/4
JPY	0	1	1	1	1	1	1
ITL	1 1/2	6 15/16	6 15/16	6 15/16	6 15/16	6 3/4	6 15/16
SEK	0	6	6 1/2	7	7	7	7
BEF	0	2	2	2	2	2	2
FIM	0	2	2	2	2	2	2
DKK	0	2	2	2	2	2	2
ESP	0	2	2	2	2	2	2

	2	3	4	5 ÉV JAHREN YEARS
USD	2 3/8	2 7/8	3 3/16	3 7/16
DEM	4 1/2	4 1/2	4 9/16	4 5/8
CHF	2 1/2	2 1/2	2 9/16	2 5/8
GBP	4 3/8	4 13/16	5 3/16	5 7/16

Lekötött összegeknél: Gebundene Beträge: Fixed amounts:

100 000 USD feletti vagy ennek megfelelő, más devizanemben történő betétnél a kamat esetenkénti megbeszélés tárgya.
Für Beträge USD 100 000 oder über diesem Wert in anderen Devisen, werden die Zinsen auf Sonderbesprechungen bestimmt.
In the case of a fixed amounth over USD 100 000 or the countervalue, the interest rate will be determined separately.
A letéti számlák kamatozása nem változott.

Kereskedelmi Bank Rt. Budapest, pénzpiaci főosztály, Szatmári Sándor, tel.: 131-2322

Vas megyében:
Szombathely, Széchenyi u. 4–6. Tel.: 94-323-515
Celldömölk, Kossuth Lajos u. 18. Tel.: 102
Körmend, Olcsai tér 3. Tel.: 94-310-854
Sárvár, Batthyány u. 47. Tel.: 94-327-299
Győr-Moson-Sopron megyében:
Sopron, Ógabona tér 9. Tel.: 99-339-020
Győr, Szent István út 13. Tel.: 96-314-288
Mosonmagyaróvár, Frankel Leó ltp. A ép. Tel.: 98-311-820
Csorna, Soproni út 58. Tel: 96-327-488
Kapuvár, Fő tér 7. Tel.: 97-341-011
Fejér megyében:
Székesfehérvár, Dózsa György út 5. Tel.: 22-311-132
Sárbogárd, Hősök tere 1. Tel.: 55
Zala megyében:
Zalaegerszeg, Dísz tér 7. Tel.: 92-321-820
Keszthely, Fő tér 6–8. Tel.: 92-374-306
Zalaszentgrót, Dózsa Gy. u. 16–18. Tel.: 420
Veszprém megyében:
Veszprém, Kórház u. 2. Tel.: 80-329-444
Pápa, Kossuth u. 21. Tel.: 89-324-455
Várpalota, Szent István út 22. Tel.: 80-371-757

A BANK A HÉT KÖZBENI KAMATVÁLTOZTATÁS JOGÁT FENNTARTJA 1787

KERESKEDELMI BANK Rt.
K&H BANK
AHOL A PÉNZ DOLGOZNI KEZD

Somos Bálint

Magyar iparművészeti és háziipari kiállításon szerepelt.

. Grafikus csak kettő van a kiállításon, de ezek megérdemlik a velük való behatóbb foglalkozást. *Somos Bálint*, aki a velencei kiállításra is elfogadott képeit nem számítva, most mutatkozik először a magyar közönség előtt, van kettejük közül gazdagabban képviselve. Néhány spoletói rézkarca mellett, amelyet a Museo dei Franchesci, a római ferencrendiek muzeuma vásárolt meg, föltünnek markánsan komponált biharmegyei tusvázlatai. Néhány népies olajfestményénél hasonlíthatatlanul jobb és sokatigérő tehetségről, elmélyedő néprajzi tanulmányról tanuskodnak *Belényesi vására*, pompás *Pulykatanyája* és mindenekelőtt „*Alföldi körtánca*", mely mesterien idézi föl a kis falusi kocsma claire obscurejében parasztleányaink táncát. –

M.930.VII.23.

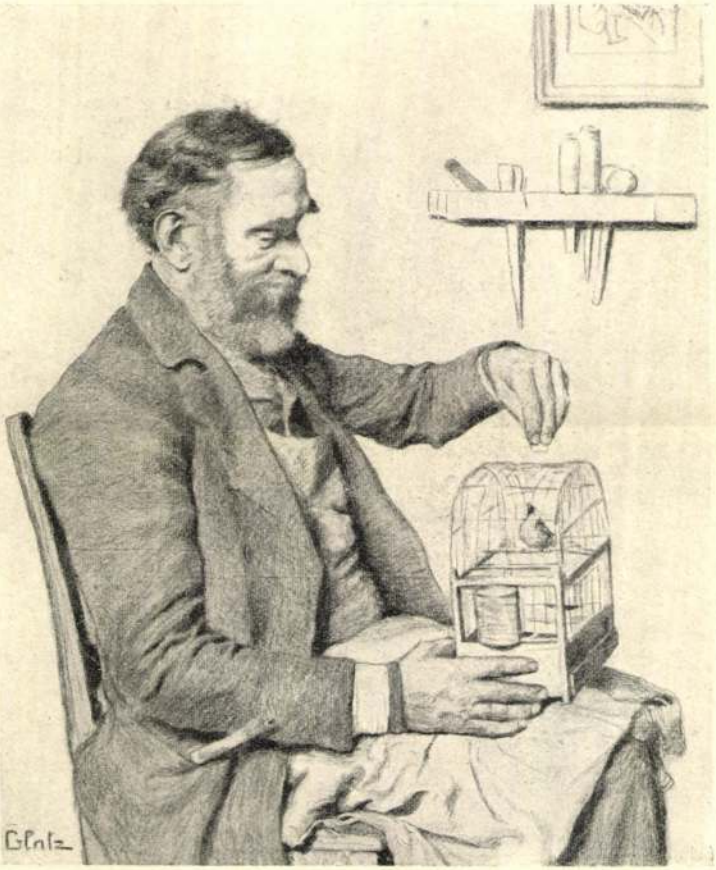

Glatz Oszkár : Madár-barát.

A NEMZETI SZALON TAVA

Vas. Ujs 1905. 215. l.

og megjegyezni, hogy a né-
vakok tapintó érzéke, me-

New-Yorkba négy napig volt úton. A lépésben ha-
ladó jármű kocsisa időközben a bakon harisnyát
kötött.

Somos Árpád: «Fazekat vegyenek!»

A NEMZETI SZALON TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

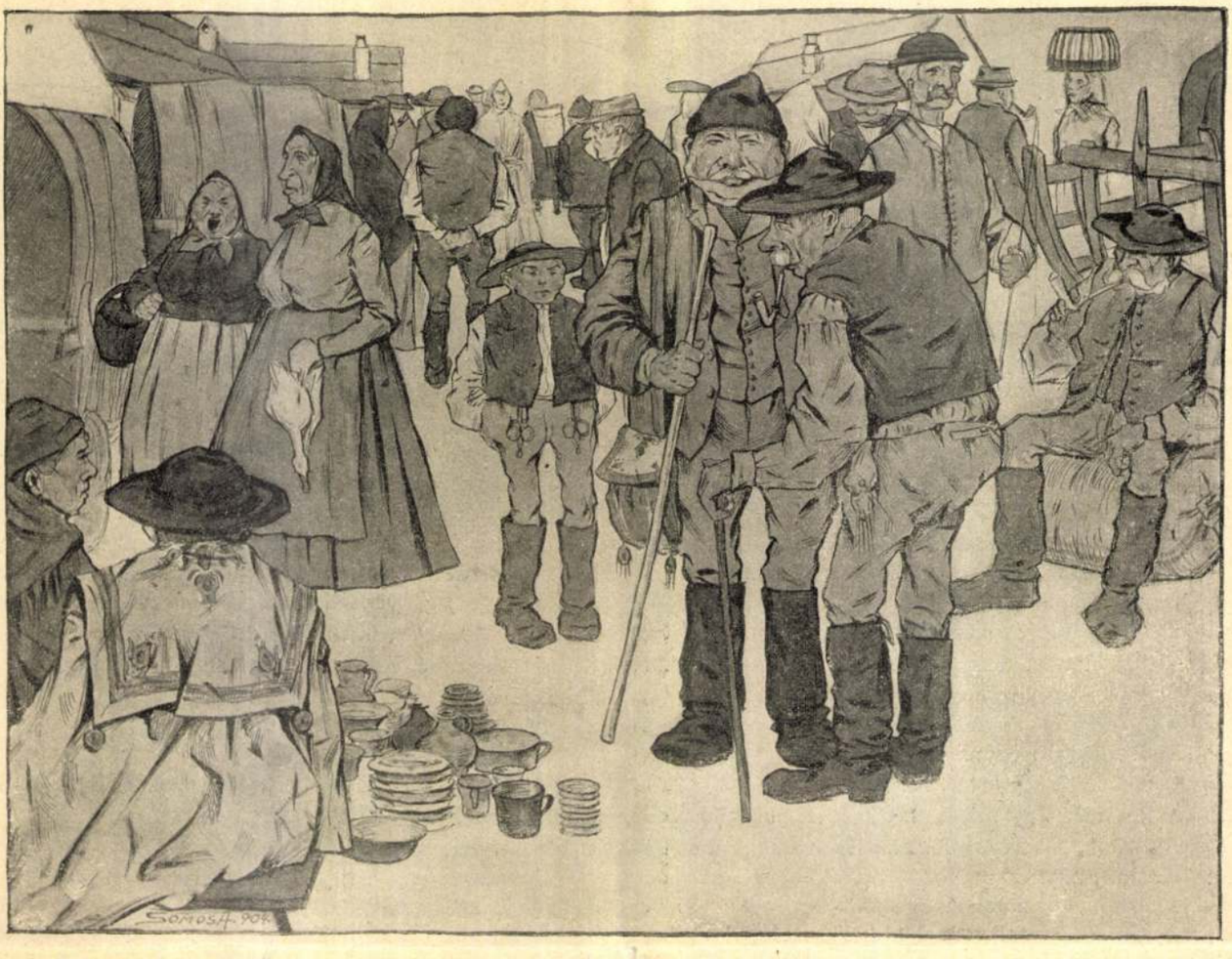

A Nemzeti Szalon kiállítása

SOMOS ÁRPÁD HETIVÁSÁR

Péterke

Irta HERCZEG FERENC

Péterke volt a neve az uradalmi kertész kisfiának. Sánta gyerek volt és mivel az acélinas béresporontyok sohasem vették be maguk közé, magába vonult kis különc lett belőle. A csendes ajku és halavány arcu fiucska egész nap egyedül ődöngött a kert bozótjában. A kavicsos utakon ott lehetett látni a keskeny csapást, amelyet béna lába szántott. Többnyire láthatatlan volt, de ha olyas valaki szólította, akit szeretett, akkor egyszerre előbújt a bokrok közül, olyan helyen, ahol a legkevésbbé várták, mint a szelidített kis borz. Verőfényes napokon a veteményes kert végében, a napraforgók körül lappangott. Ezt a furcsa virágot felette szerette és csodálta. Ha meg fújt a szél, akkor a nagy vadgesztenyefák alá vette magát, amelyek úgy zúgtak, mint az óriás orgona.

Volt Péterkének, aki a maga módja szerint sokat elmélkedett, egy titkos bálványképe: az uraság Lenkéje. A kisleány minden őszszel a szülei társaságában néhány hétre a pusztára jött és ilyenkor bizony ügyet sem vetett a sánta kertészfiura. Egyébként is nagyon előkelő városi hölgyecske volt; selyemszalaggal az arany hajsörényében, hófehér ruhában kényeskedett és ámulatba ejtette a ház barátait elmés és csipős megjegyzéseivel.

És volt Péterkének egy mesésen merész vágya. Azt szerette volna, ha ő a Lenke testvére lehetett volna és ha egyszer kezén fogva vezethette volna, úgy, amint azt jónevelésü uri gyerekeknél látta... Nem sejtette ugyan, hogyan teljesülhetne az ő kivánsága, de azért nagyon szerette volna, ha teljesülhetett volna.

A kert fölött, a repceföldeken túl, szelíd lejtőjü, alacsony domblánc zárta el a láthatárt. A dombok tetején hosszu jegenyefasor vonult végig. Ott volt az uradalom határa. Péterke sohasem mert még oda fölmenni, mert az édesapja azzal riasztgatta, hogy veszett kutya leskelődik a jegenyék alatt. Pedig a fiu szerette volna tudni, hogy mi van a dombokon túl. Olyasmit képzelt, hogy ott van a világ vége és hogy onnan le lehet látni a szédítő semmiségbe.

Egyszer, egy tavaszi délután, amikor senki sem járt künn a földeken, megemberelte magát és a zárkózott lelkü emberek hirtelen és makacs elhatározásával nekivágott a lejtőnek. Hosszu és nehéz útja volt. Amint elhagyta a kertet, gőzekével feltört szántáson kellett végigbicegnie. Lassan és nehézkesen kúszott fölfelé, mint a falat mászó katicabogár. Végül lihegve megállott a jegenyék alatt. Ekkor elkiáltotta magát nagy gyönyörűségében. Amit látott, az tündérálomba való volt. Alatta ingoványos rétek terültek el a messzi láthatárig. A réteket elborította a tavaszi vadvíz. A nap leáldozó félben volt és

Uj Idők 1904-5. XI. 27 r.

óriás, piros golyóként ült az égboltozat alján. A víztükör aranyos és biboros tűzfényben tündöklött és Péterkének egy pillanatra le kellett hunynia káprázó szemét. A fényözönben apró, fantasztikus szigetekként kákabokrok feketéltek. A biboros égboltozaton hatalmas kaput formáltak a felhők; az égi kapu méhéből ragyogó fehér sugárküllők nyilaltak a zenit felé... A meddig Péterke szeme elláthatott, egy teremtett lélek nem mozdult. Mélységes, szent csöndesség volt köröskörül. A jegenyefák minden levele, a gyep minden fűszála olyan piros volt, mintha vérbe mártották volna. És a lesújtó, titokzatos nagy csendben, a nagyszerű ragyogás közepett, egy árva emberi szívecske dobogott ijedten és mégis boldogan: a Péterke szíve. Valami szép, valami szent és boldog dologra akart gondolni... Arra gondolt, hogyha most mellette állana Lenke, akkor bizonyára megfogná a kezét, testvérének nevezné és akkor ő nem is volna többet a sánta kertészfiu.

Később távoli kutyaugatást hallott. A veszett kutyára gondolt és megszeppent. Sarkon fordult és kacsázó léptekkel lebaktatott a kert felé, amelynek útjaira akkor már alkonyi árnyékok borultak.

Őszig nem is járt fenn többet a jegenyék alatt. A gondolatai azonban egyre arra kalandoztak. Emlékezetében kimélyítette és kiegészítette a csodálatos estnek képét. Most már úgy tudta, hogy a felhőkapun belől várost is látott, tornyos palotákkal és hatalmas kupolákkal. Az aranyfényben ragyogó rónán karcsu pálmafák nőttek, alattuk hosszunyaku madarak és orrmányos állatóriások békés csapatai vonultak. Ezek a képek valami könyvből ragadhattak meg az emlékezetében.

Az őszszel megint eljött az uraság és vele Lenke. Péterkét most már persze kitiltották a kertből, amelynek útjain a fehérruhás leányka repkedett, mint a pillangót vadászó Psyche. Alkonyatkor Lenke a mogyorófabokrok között egyszerre szemben találta magát egy rongyos kis fiuval.

— Hát te mit akarsz itt? — kérdezte gőgösen.

De aztán megismerte a kertész fiát.

— Ni, te vagy az, sánta Péter?

A fiu összeszedte minden bátorságát.

— Gyere velem, mutatok valamit!

— Mit?

— Olyat, amit sohasem láttál életedben. És más se látott még olyat. Megmutatom neked az aranyországot.

— Hol van az? — kérdezte Lenke kiváncsian.

— Ott fenn, túl a jegenyefákon. De ne mondd meg senkinek, mert másnak nem mutatom meg.

— Milyen az aranyország?

— A föld ott csupa fényes arany, az ég pedig csupa piros tűz.

— Házak is vannak benne?

— Vannak ám! A felhők fölött egész város...

— A felhők fölött? És emberek?

— Vannak. Mind aranykoronát viselnek a fejükön...

Lenke elnevette magát.

— Te bolond vagy! Te hazudsz!

— Gyere velem, majd meglátod, milyen szép. Sokkal szebb, mint gondolod. De másnak nem mutatom meg.

Oly komolyan mondta, olyan erős meggyőződés hangján, hogy a kisleány kiváncsi lett. Nem hitt ugyan neki, de azért mégis útra kelt vele. Sokáig mentek, föl a lejtőn, tarlókon, friss szántáson végig. A leány fehér cipőcskéje sáros lett, csipkés ruháját megtépte egy-egy bokor. Félt is, fáradt is volt, haza is kivánkozott, az előtte bicegő Péterke fanatikus hite azonban bűvös erővel vonszolta előre.

Még húsz-harminc lépés, aztán fenn lesznek a jegenyéknél. Akkor aztán lángolni fog az ég, ragyogni fog a föld és ők megfogják egymás kezét és testvérekként állanak egymás mellett a dicsőséges alkonyat ragyogásában...

Nem úgy történt. Péterkét rettenetes kiábrándulás érte. Amikor lenéztek a dombról, az ég szürke volt, a föld pedig fakó. A láthatárt felhők borították és csak egy sápadt fényfolt mutatta, hol bujdosik a nap. Lenn, a szürke mocsár fölött, károgó hollóraj vonult. Fenn pedig, a kopaszodó jegenyék közt, szomorúan süvöltött az esti szél. Oly józan, oly rideg, oly szomoru volt minden.

— Nos, hol van az aranyország? — kérdezte a lihegő Lenke.

Péterke búsan hajtotta le a fejét.

— Nem tudom...

— És hol van a város, hol vannak az aranykoronás emberek?

Sehol semmi...

— Hazudtál! Szégyeld magadat! Hazudtál! — kiáltotta a kisleány.

Azzal bosszusan otthagyta a fiut és egyedül leszaladt a lejtőn.

Péterke pedig sápadt arccal, könyes szemmel és fájó szívvel bicegett utána...

Rákosi Jenő

Nemrég megjelentek Rákosi Jenő összegyűjtött színművei húsz kötetben. Egyszerre, szinte meglepetésszerüen jelent meg ez a húsz vaskos és szép kiállitásu kötet, amelyek napjaink legeredetibb szellemének a legkedvesebb gyermekeit foglalják magukban. Rákosi Jenő zsenialitása sokoldalu. A művészetnek nem egy mezején vetett és aratott, még pedig úgy, hogy áldás és fény mosolygott termésén. A költészet múzsája már egészen ifju korában teljes borostyán-koszorút tett fejére; mint esztétikus eredeti és vakmerő; sas, amely a hegyormokat keresi, de akinek a szeme biztosan látja a művészi szépség vonalait és lelke megsejti a legfinomabb esztétikai bájt; mint publicista pedig hol a vulkán képét mutatja, amely míg a gondolatok sziklaköveit röpíti ki, ragyogó tüzijátékkal káprázтatja el a nézőt, hol pedig a májusi eső szerepét játszsza, amely termékenyít és a jövendő boldog aratás reményét lopja a magyar szivekbe. Mindezzel azonban még nem merítettük ki az ő zsenialitásának sokoldalusságát: külön kellene beszélni a szinigazgatóról, a szerkesztőről, a közéletbeli férfiuról és a magánemberről s mind e minőségében megtaláljuk az őt jellemző művészi harmóniát és nemes lelki tartalmat.

Az a tér azonban, hova Rákosi Jenő a legnagyobb gyönyörűséggel vonul dolgozni: a drámai költészet. Kivált a vers, a kötött beszéd kecses világa. Az a szerelem, amely ifjúkorában megillette szivét, állandó és kiirthatatlan. Azért mondottuk, hogy ebben a húsz kötetben

SOMOS 1. *Árpád*, festő, * Lösöne 1888 okt. 26. Párizsban tanult, 1905-ben állított ki először, azóta a Nemzeti Szalónban, Műcsarnokban és többször a Salon des Indépendantsban állított ki. Főkép alakos kompozíciókat és aktokat fest. Rézkarcai is vannak. Több képét és életrajzát a Revue Moderne közölte.

ozik

vetel

Ex. G. II. 457 l

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13

M. F. Ö. 0262. A. G.

	Kelet	Számlaszám	T á
1			
2		17.	Deviza
3			Folyószámlánk
4			Intézkedésünk 226,
5			
6		18.	# számla
7			Pénztárnak
8		30.	Befizetés ért
9			Virág Jenő magán
10			Bonay László m
11			Személy fizetés
12			Költség
13			

Somos István

23.)

SOMOS ISTVÁN 1893 december 12-én Pozsonyban született. Az Iparművészeti Főiskolán Helbing Ferenc és Gimay István tanítványa volt. Művészetének kialakulására nagy hatással volt az 1913-ban tett Hortobágyi tanulmányút. 1914-ben résztvett a lipcsei nemzetközi grafikai kiállitáson. A világháborút hadnagyként küzdötte végig, majd művészeti vezetője lett a Tavasz c. felvidéki folyóiratnak. Főképpen grafikával foglalkozik, rajzai, litografiái a Díszitőművészetben, a Magyar Iparművészetben és bécsi folyóiratokban jelentek meg. (Vékány év óta Bécsben él.) Kitűnő plakátrajzoló, grafikai alkotásai közül kiemelkednek Mátyás király bécsi bevonulását ábrázoló hatszinű litografiája és népdalillusztrációi (toll rajzok.) Magyar témáiban komoly elmerülés és mély szeretet nyilvánul meg, felfogásában gyökeresen nemzeti.

tner & Sohn Budapest. V., Waitznerboulevard 18.

(sec. XIII.) contorni
ancora romaniche,
la cosidetta Chiesa
vera di Rotasso.
Vediamo penetrare
però anche elementi
italiani (Chiesa
Cap. S. Michele, Rassa
sec. XIII.–Cast. di Tata),

udapest, V., Waitznerboulevard 18.

190

Somos István

SOMOS ISTVÁN 1893 december 12-én Rozsonyban született. Az Iparmüvészeti Főiskolán Helbing Ferenc és Gimay tanítványa volt 1911-től 1913-ig. A [illegible] hadnagyként küzdötte végig, majd müvészeti vezetője lett a Tavasz c. felvidéki folyóiratnak.

Genthon István, közlése

Díszítő Művészet

1914. 3. 4.

Linometszet Somos Istvántól

Somos István

21

22

21—22. Somos István: Festett fajátékok. Készültek a pozsonyi rokkantműhelyben.

21—22 St. Somos: Bemalte Holzspielzeuge. Ausf. Invalidenwerkstätte in Pozsony.

21—22. Jouets coloriés en bois. Éxecutés par l'école des invalides de guerre à Pozsony.

Magyar Iparművészet
1919 26.1

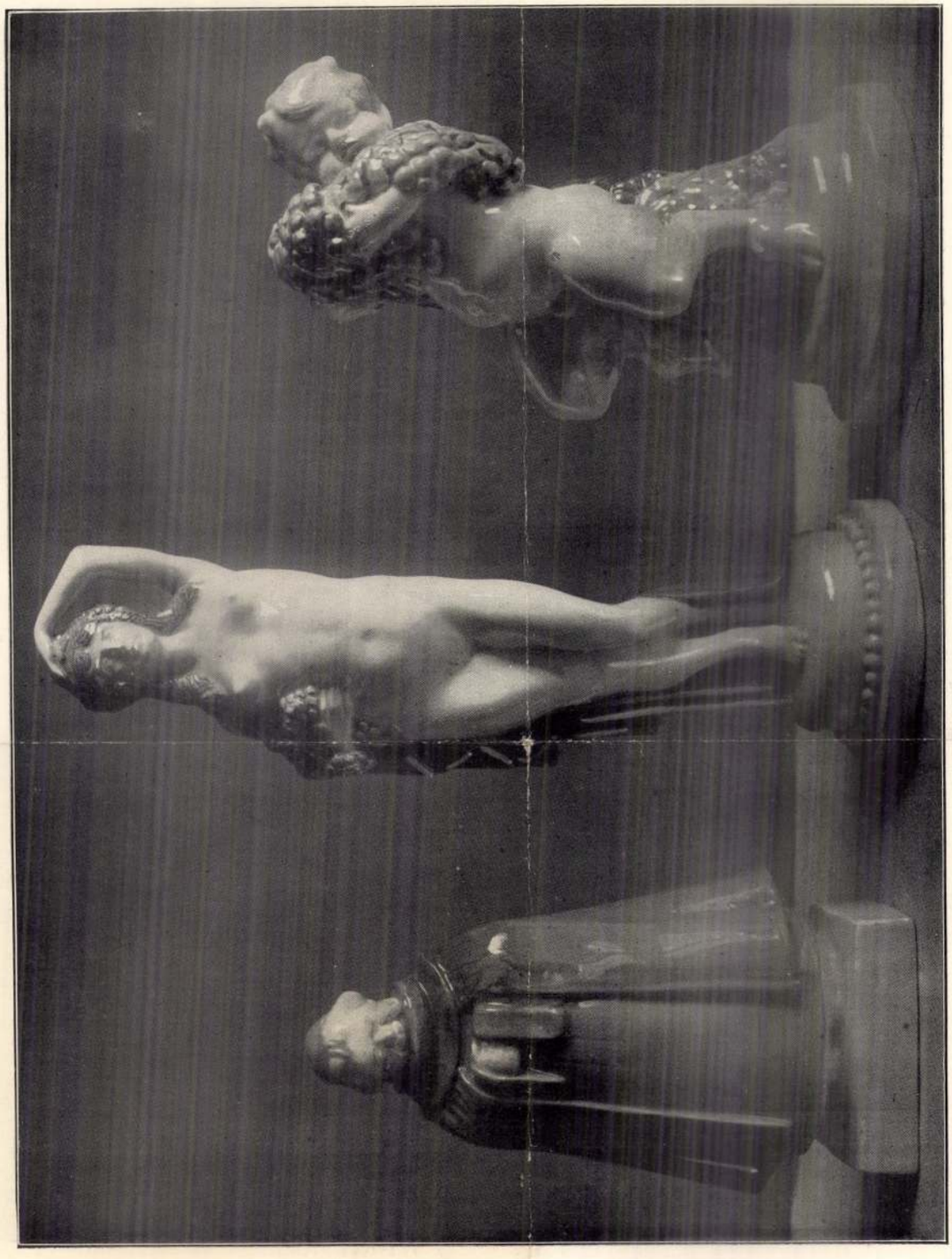

20. Zilzer Hajnalka: Fajansz szobrocskák. 20. Aurora Zilzer: Fayencefiguren. 20. Mlle A. Zilzer: Figurines en faience.

Somos

S. 2. *István*, grafikus. Pozsony 1893 dec. 12-én, † Bécs 1931 aug. 11. Az iparművészeti iskolában tanult. Hét éven át a bécsi Collegium Hungaricum tagja volt. Elsősorban grafikával foglalkozott, rajzai, litográfiái a Díszítőművészetben, a Magy. Iparmův-ben és bécsi folyóiratokban jelentek meg. Ügyes plakátrajzoló volt, grafikai alkotásai közül kiválnak: Mátyás király bécsi bevonulását ábrzoló színes litográfiája és népdalillusztrációi (tollrajzok).

ozik	Követel

Ex-G. II. 457 P

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13

M. F. Ö. 0262. A. G.

1.

		Kelet		Számlaszám	Tá
	1	1.			Pénztár
	2				2 számlának
	3		1	1	A tagok nagyon részesü
	4				Virág Jenő tők
	5				Rónai László tők
	6				
	7	2.			Házlér
	8		1		Pénztárnak
	9				Okt. novis dec. hóra
	10				
	11	3.			Berendezés
	12				Pénztárnak
	13		1		

Dr. Salánki József, okl. latin-görög szakos középiskolai tanár, a debreceni ref. kollégium könyvtártisztje. Szaktanulmányi kutatómunkájának célja a régi Pannóniában lakott kelta törzsekre vonatkozó adatok összegyüjtése és tudományos feldolgozása, melyek ókori latin és görög írók szövegeiben s a hazánk vagy a külföld területén talált rómaikori feliratokban fellelhetők. A tekintetbe jövő kor a Kr. e. IV. századtól a Kr. u. III. század végéig terjed. Úgy az íróknál talált adatok, mint a felirati anyag gyüjtését befejezte. Az anyagot kritikailag feldolgozta s e szempontból széleskörű s alapos könyvtári kutatásokat végzett. E munkálkodásán kívül a latin palaeográfiai és ókori történeti szemináriumokban dolgozott és mint könyvtáros, az itteni két nagy könyvtár szervezetét és berendezését szakszerűen tanulmányozta.

Skala István, III. é. budapesti magyar-német szakos bölcsész, Eötvös-kollégista. Szaktanulmányai célja a német és francia nyelvesztétikai rendszerek megismerése. E jelentős témakörbe alaposan beledolgozta magát és a nyelvesztétikai kérdések magyar vonatkozásaival behatóan és eredményesen foglalkozott. Kluckhohn professzor modern filológiai szemináriumában dolgozott rendes tagként. Német szakdolgozata (Die dichterische Sprache der geistlichen Lieder von Novalis) elkészült. Doktori disszertációja: Széchenyi és a magyar romanticizmus, amelyhez alapos előtanulmányokat végzett. Egy nyelvészeti cikke jelent meg a Magyar Nyelvben.

Somos István Bálint, grafikus és festőművész. Az Akademie der bildenden Künsten Jetmar Rudolf mester növendékeként dolgozott. Számos rézkarclemezt készített és több festménye készült el, melyeknek főleg magyar, illetve erdélyi népies a tárgya. Több kiállításon vett részt és az osztrák kultuszminisztérium egy tájképét meg is vásárolta.

schulen Ungarns. A németországi főiskolai hallgatók szövetségében a magyar irodalomról és zenéről tartott előadást. Doktorátusát a bécsi egyetemen fogja a következő év folyamán letenni.

Szilágyi Gyula, III. é. budapesti magyar-német szakos bölcsész, Eötvös-kollégista. Kiküldetésének célja német nyelvkészségének tökéletesítése és szaktanulmányai bővítése. Német szakdolgozatához (Bürger és köre, különös tekintettel Bürgerre mint lirikusra) az anyaggyűjtést elvégezte. Dolgozott a modern filológiai proszemináriumban is (Arnold prof.).

Temesváry István, okl. budapesti gyógyszerész. Pharmakológiai doktorátusa előkészítése céljából a pharmakológiai laboratóriumban dolgozott (Wasitzky prof.). A pharmakognosiai gyakorlatokon is résztvett.

Dr. Teschler László pécsi belklinikai tanársegéd (Ángyán prof.). Az első félévet töltötte a kollégiumban (március hó végéig). A neurológiai intézetben (Marburg prof.) dolgozott és agyszövettani munkálkodásának eredményeként Zur Frage der chronisch-progressiven spinalen Amyotrophien címmel dolgozata jelent meg a bécsi Neurologisches Institut közleményei között, hét szövegképpel, melyeket az intézet mikrofotografiai laboratóriumában készített. Ugyanott a központi idegrendszer kísérleti operációs technikáját gyakorolta, majd kísérleti alapon a nyúltagyvelőben levő asszociációs szemmozgató centrum funkciójával foglalkozott. E tudományos kutatásainak eredményeit összefoglaló tanulmánya nyomás alatt van. Egy további tanulmánya megjelent az Orvosi Hetilapban két, a pécsi belklinikán észlelt esetről, az itteni neurológiai intézet könyvtárában használt tudományos irodalom beható tanulmányozása alapján. Agyszövettani magántanfolyamokat is hallgatott. Wagner-Jauregg professzor idegklinikai osztályán a láztherapiát volt alkalma különösen megfigyelni, majd Economo professzor agykérgi histológiai előadássorozatán vett részt.

1927/28.

Szám	Az ösztön- vagy tanulmánydíjas neve	szül. éve, helye, vallása, elméleti képzettsége és a kiküldetéskor elfoglalt állása	Hol volt ösztöndíjas	Végzett tanulmányai	Hazatérése utáni állása	Megjegyzés
113	Skala István	1907, Munkács, r. k., magyar-német szakos III. éves bölcsészettan-hallgató	Bécs, Coll. Hung.	A német és a francia nyelv-esztétikai rend-szereket tanul-mányozta		
114	Somos István	1893, Pozsony, r. k., okl. grafikus, festőművész	Bécs, Coll. Hung.	Rézkarcokat és festményeket készített	1928/29-re is ösztön-díjat kapott	
115	Stréda János	1905, Székesfehér-vár, r. k., Keresk. Akadémiát vég-zett tisztviselő	Chemnitz	Beszámolót nem küldött		Kézi ösztöndíjjal
116	Stubenvoll Károly	1906, Kőszeg, ág. ev., német-latin szakos III. éves bölcsészettan-hallgató	Bécs, Coll. Hung.	Német és latin irodalomtörté-neti kérdésekkel foglalkozott		
117	Sulhan György	1902, Privigye (Nyitra m.), r. k., latin-német szakos okl. középisk. piarista tanár	Bécs, Coll. Hung.	A modern drámairodalom szociális problémáit tanulmányozta		
118	Szalay Ákos	1894, Budapest, r. k., műegyetemi adjunktus	Berlin	A pergamoni ásatások berlini anyagát tanulmányozta	ugyanaz	Kézi ösztöndíjas, 1925/26-ban is
119	Szalay György	1902, Budapest. r. k., francia-német szakos absolvált bölcsészettan-hallgató	Bécs, Coll. Hung.	A magyarországi főiskolák történetét tanulmányozta	1928/29-re is ösztön-díjat kapott	1926/27. Bécs, C. H.
120	Szente László	1905, Ujpest, r. k., magyar-német szakos IV. éves bölcsészettan-hallgató	Berlin, Coll. Hung.	Adelung nyelv-tudományi munkásságával és a magyar köznyelv idegen szavaival foglalkozott		

A külföldi 1927/28

1927/28.

Szám	Az ösztön- vagy tanulmánydíjas neve	szül. éve, helye, vallása, elméleti képzettsége és a kiküldetéskor elfoglalt állása	Hol volt ösztöndíjas	Végzett tanulmányai	Hazatérése utáni állása	Megjegyzés
121	Széchy Károly	1903, Budapest, r. k., okl. mérnök	London	A vasbeton alkalmazását és az angol csatornázást tanulmányozta		
122	Dr. Széll János	1901, Szeged, ev. ref., ügyvédjelölt	London	A nemzetközi magánjogot tanulmányozta		1926/27. London
123	Szigethy Vilma	1904, Szeged, r. k., német-francia szakos bölcsészettanhallgató	Genf	H. F. Amiel irodalmi működését tanulmányozta	Doktorátust tett summa cum laude eredménynyel	Kézi ösztöndíjat kapott
124	Szilágyi Gyula	1907, Szegszárd, r. k., magyar-német szakos, III. éves bölcsészettanhallgató	Bécs, Coll. Hung.	Bürger és köre írói, különösen lírai műveit tanulmányozta		
125	Szilágyi Mihály Zoltán	1904, Arad, ev. ref., okl. közgazda, tb. aljegyző	Páris	Közgazdaságtani és államtani tanulmányokkal foglalkozott	1928/29-re is ösztöndíjat kapott	
126	Dr. Tassy Ferenc	1903, Bihardió szeg, ref., történelem-földrajz szakos okl. középisk. tanár	Római Tört. Int.	Olasz nyelvi és irodalmi tanulmányokat folytatott a római egyetemen	Id. díjnok a debr. járásbíróságnál	1926/27-ben is ösztöndíjas volt
127	Temesváry István	1905, Hódmezővásárhely, r. k., okl. gyógyszerész	Bécs, Coll. Hung.	Pharmokologiai doktorátusára készült		
128	Dr. Teschler László	1894, Igló, r. k., orvosdoktor, tanársegéd a pécsi belklinikán	Bécs, Coll. Hung. I. félév	Agyszövettani és neurológiai tanulmányokat folytatott		

ros hozzájárulásával felépítette otthon
helyezte a több mint negyedszázad ó
orló, hatóságok és testületek vendé
tetén élő gyüjteményeit. Megalapítá
fontosabb esemény nem volt ennél
um történetében. Azok a kevesek, ak
lltak annak idején a szerény kulturá
lás bölcsőjénél, nem álmodtak arr
munkájuk eredménye, buzgalmuk gy
se valamikor Komárom legszebb pontj
cedő monumentális palotában talál vég
najlékot.

dr. Hültl Dezső műegyetemi tanár
gos felügyelő tervei szerint épít
rház 1913 április-október havában f
és a gyüjtemények november 15—29
töztek végleges otthonukba, hol öt tere
vannak kiállítva.*

múzeum belső életére is nagy válto
hozott az 1913. esztendő. Uj alapo
te működését és ennek máris láth
ményei vannak. A múzeumi osztály, m
ai-Egyesület kebelében működik, nagyobb

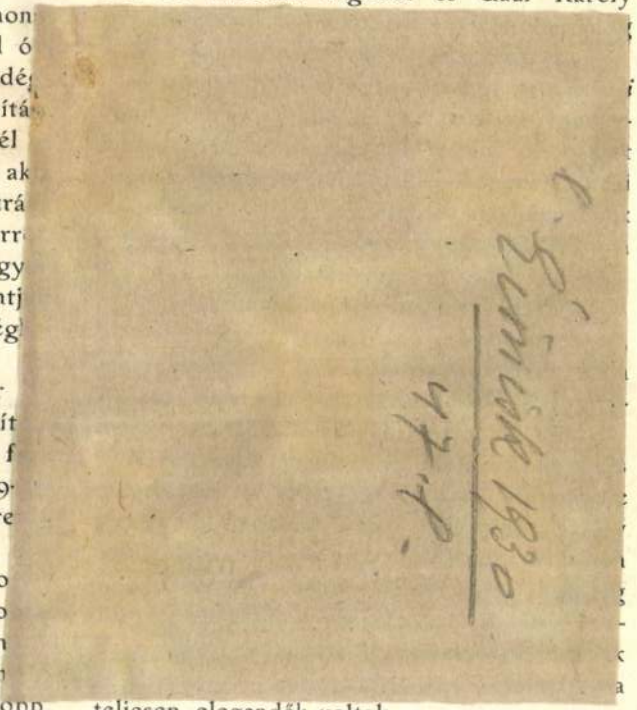

teljesen elegendők voltak.

meg tudja.

A múzeum 600 K államsegélyt kapott az elmult év folyamán, gyarapítási kiadásai 891 K 02 f-t tettek ki, személyi kiadásai pedig 183 K-t.

35. KRASZNAHORKAVÁRALJA. A *gróf Andrássy Francziska-Ereklyemúzeum* Andrássy Dénes grófnak 1913 február havában történt halála után a várral együtt a gróf Andrássy-család betléri ágának birtokába ment át. A múzeumot a krasznahorkai vár egyéb gyüjteményeivel együtt 10.000-nél többen látogatták meg az 1913. év folyamán. *Mihalik József* orsz. felügyelő márczius havában hivatalosan megvizsgálta az ereklyemúzeumot, melyet kifogástalan állapotban talált.

36. LOSONCZ. A *Városi Közkönyvtár* készlete: az 1912. év végén volt 24.659 kötet, az 1913. évben szaporodott 417 kötettel s így az 1913. év végén volt a könyvtárban 25.076 kötet.

1914. évi beszerzésekre a városi költségvetésben a szokások gyakorlat szerint az előző 3 évi átlag alapján 915 K lett előirá-

lommal tartott egyházi közgyűlés, felolvas
és vallásos estélyek előtt a termet alap
kifűtik s így az kellő hőmérsékletet mut

A könyvtár legbecsesebb művét,
Gáspár Lőcsei Krónikáját, a Szepesm
Tört. Társulat kiadta a M. Tud. Akad
és a vall. és közokt. minisztérium tám
tása mellett. A mű az 1913. év f
mán teljesen elkészült s a kiadásával
munkálatokban tevékeny részt vett K
mann Aurél könyvtáros, aki a krónika
sának fáradságos munkáját végezte.

38. LŐCSE. 11. A *Szepesi Múzeum*
felelő helyiségekbe való elhelyezése ez
még nem nyert ugyan megoldást, de h
nyos elhelyezése és kedvezőtlen anyagi
zete daczára gyarapodásáról lehet besz
nunk.

Szepesvármegye Történelmi Társulat
1912. évi múzeumi bevásárlásnál fedezet
maradt 293 K 34 fill. pótlására a Főfelüg
ségtől az 1913. évben 300 K állami se
1913. évi rendes államsegély czimén

újtükörkép

SOMOS LÁSZLÓ: CIMBALMOS

Ez a cimbalmozó cigányember akár lehetne az a sükösdi cigány is, aki hosszasan mesélt nekem cseppet sem eseménytelen életéről. S arról, milyen fontos szerepet játszott életében a muzsika. A sükösdiek azok közé tartoznak, akik ma is táncra perdülnek, ha zeneszót hallanak. Ez persze még önmagában véve nem nagy dolog, de ha hagyományőrzéssel párosul és rendszeresen fellépő csoporttá válik a cigánycsapat, az már megérdemli a figyelmet. Az viszont kevésbé érthető, hogy a támogatás, a tehetségesek felkarolása nem őket illeti. Sükösdön is kikoptak a művelődési házból, de annak bizonyára más okai is vannak.

A cimbalmos talán épp egy üres kultúrházban próbál. Kezébe vette az ütőket, és megszűnt számára a külvilág. Elmélyülten játszik szakadt kockás öltönyében. Haja zsíros, arca borostás. A lényeg az, hogyan szól a hangszer. Nem erre figyel viszont a maszatos lurkó, az alkalmi, egyszemélyes közönség. Vagy tanuló volna? Az utód? A fotós érkezéséig ámulva hallgatta a cimbalom pattogó hangját, de a csodamasina, a fényképezőgép most bizonyára még jobban érdekli. Úgy tűnik, már végképp nem tudja, cimbalmos vagy fotóriporter legyen-e, ha felnő.

BORZÁK TIBOR

A világelső gímagancs és a boldog vadász: Beier József, aki fél évszázada szolgál Gemencen

A természet REKORDJAI

Magyarországot 1971-ben, az I. Vadászati Világkiállítás alkalmával vadászati nagyhatalomnak kiáltotta ki a szaksajtó. A dicséret, a túlzásaival együtt, igaznak volt mondható, hiszen abban az időben három agancsos nagyvadfaj, a gímszarvas, a dám és az őz világrekord trófeáit is a Magyar Mezőgazdasági Múzeum őrizte. A dámagancsok ranglistáján verhetetlenül vezetünk a mai napig, az őzagancsokén egy Svédországban lőtt bak fejdísze került az első helyre, méghozzá fantasztikus pontelőnnyel, a gím pedig „ingadozott". Állt a lista élén Bulgáriából, majd Romániából származó agancs, amíg 1981-ben a Somogy megyei Gyótapusztán, Werner Petznik, NSZK-beli vendégvadász, meg nem pillantotta, majd el nem ejtette azt a bikát, aminek az agancsa 269.89 nemzetközi ponttal átvette a vezetést. Nem sokáig uralkodott a trónon, mert 1986. szeptember 3-án a Gemenci Állami Erdő- és Vadgazdaság karapancsai területén Bleiner József kerületvezető fővadász elejthette élete bikáját, ami egyúttal a legújabb világrekord is. Nem sokkal, csupán 1,11 ponttal győzte le a somogyi agancsot a Duna-ártér erdeiben nevelődött bika fejdísze, de ebben a kategóriában már akkora a versengés, mint egy világversenyen, ahol nem is a tized-, de a századmásodpercek döntenek a győztes javára.

Ahhoz, hogy egy vad trófeáját (agancsát, szarvát, bőrét, agyarát) bármilyen rekorddá nyilvánítsák, nemzetközi megmérettetésre van szükség. Ennek legvalószínűbb színhelye általában egy nemzetközi vadászati kiállítás, amelyre a meghívott országok „benevezik" bemutatandó kincseiket, s azokat jóval a kiállítás megnyitása előtt egy nemzetközi zsűri bírálja el, hogy valóban érdemesek-e a bemutatásra, azaz megütik-e a nemzetközi mércét. Az általában öttagú zsűri méri az agancsot — a szó szoros értelmében, hiszen legelőször a mérlegre teszik, majd utána jöhet a centiméter —, és a nemzetközi bírálati képlet alapján az agancs méreteit pontra számolják át, ami a trófeát az „élete végéig" elkíséri.

A trófeabírálati képlet kidolgozója neves hazánkfia, az állatkert egykori kiváló igazgatója, Nadler Herbert volt, a pontokat azóta is Nadler-pontnak nevezzük. Ezen a képleten a C. I. C. (Nemzetközi Vadászati és Vadvédelmi Tanács) némi változtatást hajtott végre, így a mai trófeák minősítése mellett, már az IP (Internationale Punkte) vagy a CIC Punkte szerepel. A szakemberek egyetértenek abban, hogy a Nadler-féle pontozás szigorúbb, mint a helyébe lépett nemzetközi, de nekünk ez mindegy, hiszen a világelső agancs mindkét „pontrendszerben" az első.

Az idén az év végén nem volt sehol Európában olyan trófeabemutató, ahová a karapancsai agancsot el lehetett volna vinni elbíráltatni. Egyébként is előírás, hogy az elejtést követő három hónap elteltével lehet a trófeát a nemzetközi zsűri elé bocsátani. Így következett be egy nemzetközi találkozó Karapancsán, ahol nyolc nemzet kilenc szakembere állta körül az állványra helyezett gímagancsot, majd pedig a mellette lévő mufloncsigát.

A bírálat nem volt egyhangú. Vannak az agancsnak olyan értékei, amelyek felett nincs helye a vitának, mert, például, ahány kilogramm a trófea súlya, annyiszor két pont kerül a bírálati lapra. A szárak centiméterben mért hossza is egyértelmű és világos, de amikor az úgynevezett szépségpontok odaítéléséről volt szó, már megoszlottak a vélemények. Izgalmas pillanatok voltak, mert ezen állt vagy bukott a világelsőség. Ha ugyanis öt zsűritag más véleményen van, akkor az az érvényes döntés, s ezt a másik négynek is kötelező elfogadni. A hazai szakemberek jól tudták, hogy a bika agancsa világelső lehet, de ehhez egyhangú szavazásra, és természetesen a maximális pontszámokra van szükség. Miután a bírálóknak az agancs színére, a gyöngyözésre, az ágvégekre -tól -ig ponthatárokat ad meg a bírálati képlet, másfél pont elvesztése a világrekord cím elvesztését jelenti.

Nem csigázzuk tovább az olvasók érdeklődését, az agancs a tiszta lelkiismerettel adható pontszámokat megkapta, s amikor a bírálati lap alján összeadták a számokat, hatalmas „hurrá" köszöntötte az új világrekord gímagancsot: 271 CIC-pont!

Az elejtő, az idestova fél évszázada Gemencen szolgáló Bleier József elérzékenyülten fogadta a baráti parolákat. Neki megadatott az, ami minden vadász álma, hogy elejthette az élete bikáját (a német nyelv Lebenshirschnek nevezi, és minden elérhető vágyak beteljesülésének tekinti).

A gímagancs bírálata után a figyelem egy magyar rekordváromány os mufloncsiga felé fordult. A muflonkost dr. Rácz Antal ejtette el, a Budavidéki Állami Erdő- és Vadgazdaság területén. A trófea magyar rekord lett, sőt még a világranglistára is felkerült, mert pontszáma a tizedik helyre jó. Ez nagyon nagy szó, ugyanis a muflontrófeák legkiválóbbjai Csehszlovákiából, Ausztriából és Jugoszláviából származnak, a magyar állományból nemzetközi klasszis még nem került ki. Közismert, hogy a muflon telepített vadfaj hazánkban, Korzika szigetéről a Forgách család hozta Magyarországra, majd az újabb állományokat már máshonnan vásárolták, illetve telepítették szét az erre alkalmas, hegyes vidékekre. E vadfaj jól érzi magát itt, s ennek tudható be, hogy az egyik kos csigája (tulajdonképpen szarvat kellene írni, mert a fejdísz anyaga szaru, de a vadásznyelv a szarv formáját találta kifejezőbbnek, ezért írunk csigát) immár a legjobbak sorába lépett.

Rekord sokféleképpen születik, hiszen általában az emberi teljesítőképesség felső határának újabb emelésével dől meg a régi. Erre a természet is képes, de az benne a legnagyobb csoda, hogy az ember beavatkozás nélkül múlja felül saját korábbi rekordjait.

SALY GÉZA

A karapancsai kastély és a „csoda"

Izgalmas pillanatok a trófeabírálaton. A nemzetközi zsűri tagja, a magyar Szidnai László (fehér ingben), és külföldi kollégái a szár vastagságát mérik

KOVÁCS ATTILA FELVÉTELE

A magyar rekord mufloncsiga a világranglista tizedik helyére került. Az elejtő: dr. Rácz Antal

NAGYGYÖRGY SÁNDOR FELVÉTELEI

Somos Miklós

1. Kertes ház akv. 35×50
2. Tóparti házak akv. 35×50
3. Épületek akv. 35×50

II. Országos Akvarell Biennálé
1970 Eger

Somogyi Árpád

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 NOV 16.

NÉPSZABADSÁG

Felavatták Egerben Gárdonyi Géza bronzszobrát

1021

Vasárnap nagy tömeg gyűlt össze Egerben a Gárdonyi Géza téren, Gárdonyi Géza bronzszobrának ünnepélyes avatásán. Az ünnepségen megjelent *Szurdi István*, az MSZMP KB titkára, Heves megye országgyűlési képviselője, *Oláh György*, a Heves megyei Pártbizottság első titkára, *Kácsor Jánosné*, az Egri Városi Pártbizottság titkára. Ott volt az ünnepségen az egri iskolák mintegy 1000 főnyi diákserege. Részt vett az ünnepségen *Somogyi Árpád* szobrászművész Gárdonyi Géza bronzszobrának alkotója is.

Ünnepi hangverse
fennállásának 9

A Liszt Ferenc Zeneműv
Főiskola fennállásának 90. é
dulója alkalmából vasárnap
az intézet nagytermében ü
hangversenyt tartottak. A M
Állami Hangversenyzenekart Fe-
rencsik János vezényelte, közre-

...ásának 90. évfordulójára
rendezett ünnepségsorozat. A

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Somogyi János
KORTÁRS
1965 AUG

1021

SOMOGYI JÁNOS *rajza*

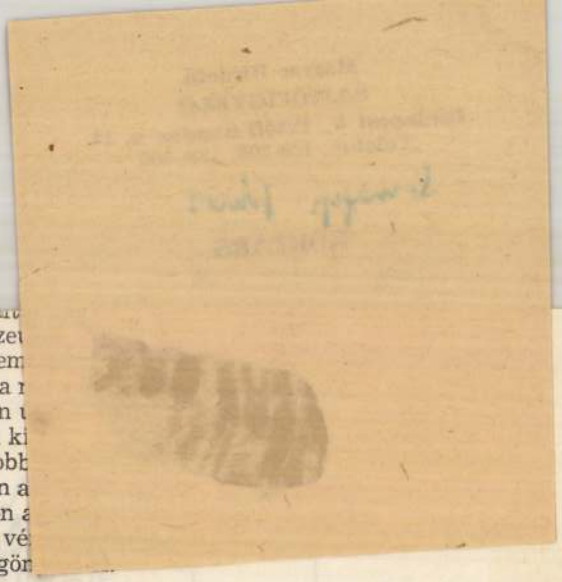

VÁNDOR: Mint Illés köpenye Elizeu
úgy esett, hogy kövessem
apám vénségére hagyva r
HOSEA: Sok, akit csábít az Isten
de kevés, akit ő szemel ki
VÁNDOR: Oltárra folyattam legjobb
eltört igájából gyújtván a
HOSEA: Nem áldozatot vár Isten a
gyűlöletes a füst, mely vé
s papok lakomáját függön

VÁNDOR: Bethelben volt ez, odamentem előbb.
Jeruzsálemben sincs, mondták, közelebb
az
Úr.

HOSEA: Lehet, minthogy az Úrtól
Júda és Izrael egyformán messze van.
A két borjú mit csinál? Kap tömjént eleget?

VÁNDOR: Aki kevesli faluja istenét,
termékenységet ott kér és fiat.

HOSEA: Zarándokok hálójául vetette Bethelt
Júdától elszakadva Jeroboám király,
hogy ki ne follyék Izraelből a kincs.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Sobor Antal

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 OKT 23

1021

Sobor Antal: Fa

KASSÁK LAJOS:

Gazdag vagyok

Hogy ki szült engem s a külvárosi süvölvények között majdnem gyermeki ártatlansággal kinek a szeretője lettem — erről nem beszélek.

Becéző szavak egy szív mélyéről s ó első csókjaim elfelejtettelek benneteket más sodrások ragadtak el más csillagzatok fényében.

Nincs akit gyűlölök.

Nincs akit imádok.

A mérleg kiegyensúlyozottan játszik kezemben s mindenkit testvéremnek nevezek.

Nemcsak hozzád szólok te hosszúhajú hányavetin kakaskodó siheder és nemcsak hozzád szólok te bódultan kószáló csitri, aki önfeledten szép hosszú lábaidat mutogatod.

Az öregek éppen olyan kedvesek nekem mint a fiatalok. És végül nem én vagyok az a farkas aki bárányborbe öltözött.

Mindazt a kudarcot és győzelmet tövist és rózsát amit összeszedtem életemben hogyan is dobhatnám szemétre.

Nem voltam talán a lázadók között akik milliók nevében indultak harcba úgy vélték ma vagy holnap célhoz érnek s egy szerencsétlen napon elnyelte őket a tenger.

Talán nem tudok semmit Dunkerque-ről Sztalingrádról Berlin utolsó óráiról.

Elfelejtettem volna az emberek megszámlálhatatlan vonulatát a halál kamrái felé reménykedőn egy különös csillag feltűnésében egy hangban amely

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET-MAGYAR-
ORSZÁG
Soltész Albert

1965 SZEP 30.

1021

A nyíregyházi új Petőfi utca — Soltész Albert rajza

Napló

Befejezte jugoszláviai látogatását a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága Párttörténeti Intézetének küldöttsége. A delegációt Vass Henrik, az intézet igazgatója vezette. A megbeszélések eredményeként Vass Henrik és Milka Minics, a jugoszláv munkásmozgalmi intézet igazgatója kedden párttörténeti együttműködési megállapodást írt alá. Az egyezmény a többi között levéltári anyagok és tanulmányok cseréjét, valamint tudományos kutatók kölcsönös látogatását irányozza elő.

A Leningrádi Miniatűr Színház társulata Arkagyij Rajkinnak, az OSZSZK népművészének vezetésével vasárnap érkezik Budapestre. A 28 tagu együttes vidéken is bemutatkozik.

Óvoda létesítését tervezi Tiszabercelen, Tiszanagyfaluban és Vasmegyeren a Nyíregyházi Járási Tanács [illegible] Bizottsága az

Most először mérte fel az OKISZ, hogy a külkereskedelmi vállalatok útján a világ mely országaiba jutnak el a kisipari szövetkezeti termékek. A vizsgálat során megtudták, hogy szinte valamennyi európai országban forgalomba kerülnek a szövetkezetekben készülő áruk. Európán kívül piacra találnak a szövetkezetek exportcikkei az Egyesült Államokban, Dél-Amerikában és Ausztráliában is.

Társadalmi munkában készítette el a borbányai kultúrház tervét Szegedi Ferenc mérnök. A munka értéke mintegy 14 ezer forint.

A barabási Béke Termelőszövetkezet versenyfelhívásához csatlakozik a győrteleki Aranykalász Termelőszövetkezet is — jelentette telefonon a tsz nevében Török Lászlóné.

A megye rajzszakos tanárai találkoznak október 14-én Vaján, ahol „Képzőművészetünk a felszabadulás

Ke
Mag

A jö
magáné
anyag

Ez évben eddig minteg 120 millió forint érték építőanyagot adtak át a állami és fmsz-telepek lakosságnak.

Az év háralévő részében még körülbelül 35—40 millió fori[illegible]értékű épí-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 OKT 16

ÉLET ÉS IRODALOM

Somogyi Árpád

Somogyi Árpád: Pásztorfiú (X. Képzőművészeti Kiállítás)

vendenek a n
körében, s err
— Az idege
– mondta nek
vogézekben —,
nagy dicsőség
minap is megs
parasztasszony,
füstölt a keme
olvassak rá, h
len. Hát először
darab szalonná
néhány szót r
„Ostoba vagy, monnom, ostobának születtél, ostobán halsz meg ...” Mikor közelebb értem az ajtóhoz, rákiáltok édes német anyanyelvén: „4. vízszintes — 23. és 24. függőleges.” Ezzel a nyakamba szedtem a lábamat.

★

Vízszintes: (Kétbetűsek: SÜ, ET, SJ. EZ.) — 1. Női név. 4. Az idézet első része. 12. A legnagyobb észak-olaszországi állóvíz. 14. Az olasz reneszánsz kiváló szatirikus vígjátékírója. 15. Idegen női név. 16. Nem tagad. 17. Száguld. 19. Főleg Erdélyben gyakori, lerövidített női név (de fordítva: buddhista szerzetes). 20. Spanyol pénz. 22. Falu Gödöllő közelében. 23. Midőn. 25. Hindu főisten. 27. Félig lefejt. 28. Kicsi, jelzőként. 29. A Brit-sziget országrésze. 32. Kalangya. 35. Mázolta. 36. Üstökösök, angolul. 38. Shylock leánya. 40. Húsos babétel. 41. Kereskedik. 44. Öltözködési cikk. 45. Béla, Géza. 47. Pályája megtörik, távozik a szereplés színteréről. 48. Csípős gyomnövény. 50. Hangfelvétel. 52. Szovjet napilap. 54. Arab állam (angolosan). 56. Hálót készít. 57. Tíz, eszperantóul. 59. A lehetőség. 61. Cselekszik, tájszóval. 63. Átnyújtom. 65. Hatalmas félsziget (ékh.). 67. Személyes névmások. 68. Homokpadok. 70. ... háza. 71. Radnay György. 73. Nagynevű francia matematikus és fizikus a 17. században (névelővel). 74. ... tör: fegyverrel támad neki. 75. Városrész, rövidítve.

Függőleges: (Kétbetűsek: NÓ, AT, RA, EN.) — 1. Skálahangok. 2. Meghatározatlan dolgot. 3. A három testőr egyike. 4. Már csaknem 30 éve rejtélyesen elhunyt szőke amerikai filmcsillag. 5. Névelős személyes névmás. 6. Nyugat-európai folyó. 7. Város a Rhône torkolatánál. 8. Ebresztik. 9. RIR. 10. Történelmi nevezetes- 46. Ráfizetése. 49. .... Roumesta (Daudet). 51. Kocsija. 53. Régi n pi hangszer. 55. Nyomatékos tag dás. 56. Világos hajúak. 58. A j lenlegi legnagyobb, fotocikkek előállító vállalat. 60. Színmű. 6 Iparkodik. 64. Molibdén, fluo oxigén. 66. ... bajnok özvegy (Arany János). 69. Félig lelkes. 7

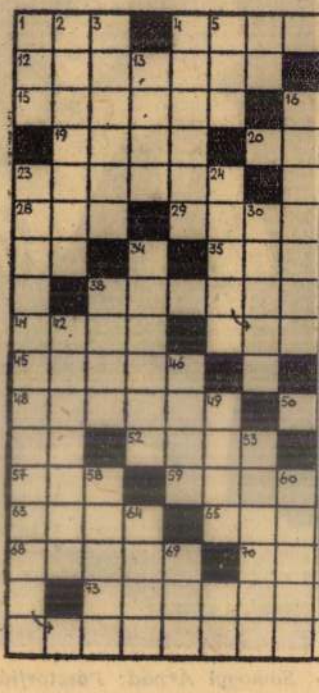

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

1021

A harmadik ötéves tervben 105 millió forintot fordítanak Sátoraljaújhely fejlesztésére

Megyénk legészakibb városa, Sátoraljaújhely, a harmadik ötéves tervben számos új létesítménnyel gazdagodik. A város fejlesztésére és szépítésére ez idő alatt a tanács 105 millió forintot fordít. A jelentős beruházás nagyobb részét a lakáshelyzet megjavítására használják fel. Így a tervidőszakban 268 új otthont adnak át és elkészül a város első korszerű, 160 lakásból álló lakótelepe, amelyet előreláthatólag propán-bután gázzal fűtenek majd. A lakosság jobb ellátása érdekében jövőre már üzemel a 10 millió forintos költséggel korszerűsített és bővített vízmű, amely az eddiginél naponta mintegy 150 köbméterrel több ivóvizet szolgáltat. A vizet többek között — felvezetik a város legszebb részébe, a Májuskútvölgybe is, ahol a SZOT megbízásából rövidesen 500 gyermek kényelmes elhelyezésére nyári hegyi üdülő építéséhez fognak. A vízellátáshoz szükséges csővezetéket — a dolgozók társadalmi munkáját igénybe véve — 1400 méter hosszúságban már lefektették. 1968-ban kezdik meg a napi 140 mázsa kapacitású új kenyérgyár és a korszerű orvosi rendelőintézet alapozását. Az új rendelő gyógyászati szolgáltatását a környező falvak a Hegyköz és a Bodrogköz dolgozói is igénybe vehetik. A város csinosítására több új szobor felállítását is tervezik. Így például a városi tanács dísztermét — ahol hajdan Kossuth Lajos első beszédét tartotta — Somos Miklós budapesti és Tóth Imre miskolci festőművész történelmi tárgyú pannójával díszítik, a tanácsház parkjában helyezik el Pátzay Pál alkotását Kazinczy Ferenc mellszobrát, a művelődési ház elé pedig Bolgár Judit játékos Puck figuráját. A város szépítéséből a lakosság is részt kért, akik vállalták, hogy az egy főre jutó társadalmi munka értéke évente eléri majd a 100 forintot. Ennek érdekében a Ronyva patak közelében már megkezdték az új ifjúsági sporttelep kialakítását. A mintegy 15 holdas területen 1970-ig labdarúgó, atlétikai, röp- és kosárlabda, valamint teniszpályát létesítenek. A pályák melletti sétányokat fásítják és a sportolásra nem használt részeken virágágyakat ültetnek.

Szerencsés szombatok a totón

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság közlése szerint az év utolsó két fogadási hetének — az 52 és az 53-nak a totó szelvény tulajdonosai között ajándéksorsolást rendeznek. A főnyeremény hetenként egy-egy Trabant Limousine személygépkocsi, valamint ötven-ötven értékes tárgynyeremény. A sorsoláson valamennyi szelvény — 2, 4, 6 hasábos és kollektív is — részt vesz. A nyereményjegyzéket a totó, lottó árusító helyeken kifüggesztik és a Sportfogadás című lapban is közlik.

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság felhívja a fogadók figyelmét, hogy a 52. és

— mondta az orvos.

A kórház szívvivője szer a kórterembe csak a se engedélyével mehetnek be látogatók.

Százhárom nyeremény megyé

Kisorsolták a fogászati hét nyertes

A Vöröskereszt Orsz s Szövetsége és a Magyar Úttörők Országos Elnöksége novemberben fogászati hetet rendezett és pályázatot hirdetett az általános iskolai tanulók számára.

Megyénkből csaknem 15 ezer úttörő nyújtotta be pályázatát: pedagógiai elvek szerint összeállítottak egy-egy turistacsomagot (természetesen csak írásban), illetve egészségügyi vonatkozású illusztrációkat készítettek.

Tegnap, december 10-én délelőtt a Vöröskereszt megyei elnökségén úttörő egyenruhás iskolások gyűltek össze egy bensőséges ünnepségre, amelyen megjelent *Havasi Béla*, a megyei úttörőelnökség titkára, s a megyei és Miskolc városi Vöröskereszt elnökség több vezetője is. Az utóbbiak közül *Kardos Győző* köszöntötte az úttörőket, s elemezte az ifjúsági vöröskeresztes mozgalom feladatait, hatását a felnőtt lakosságra, segítségét az egészségügyi felvilágosító munkában. Ezután került sor a sorsolásra.

— Fényképezőgépet nyert: *F. Szabó Mária* VI. osztályos tanuló, Mezőcsát — jelentette be *Urbán Jánosné*, a Vöröskereszt megyei titkára.

A következő szerencsés nyer-

agyarországon

A dapesttel akar beszélni, kijelentette neki, hogy a beszélgetést a kapott parancs értelmében nem engedélyezheti és csak az erőszaknak enged."

Sopronban a felséges pár és a legitimista politikusok végre 23 óra 20 perckor vonatra szálltak, míg az Ostenburg-zászlóalj kisebb egységei előrementek és másnap, *október 22-én délelőtt 10 óráig minden vasútállomást megszálltak Budapestig — kivéve a Kelenföldi pályaudvart.*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1966 OKT -2

1021

Fiatalok vásznon — és életben

— Szomorúan búcsúznak. Valószínűleg elválnak rövid, de lehet, hogy hosszú időre.

— Mindennapi elbúcsúzást ábrázolhat a kép. A fiú a bányába indul, a lány féltí.

— Szerintem a festményen munka után találkoznak a fiatalok. Mindkettő fáradt, hiszen munkából térnek meg. Annyira elcsigázottak, hogy még az egymással való találkozás sem tudja boldoggá tenni őket.

— Csak a fiú tért meg a munkából, és a lány életének lassan összefonódó életünknek problémáit hallgatja...

★

Somos Miklós festménye. A címe egyetlen szó: Fiatalok. A festményen fiatal, fáradt arcú bányász karol át szomorú arcú fiatal lányt. Kezük lágyan, elnehezülten, gondterhelten találkozik. Szoborszerűen összesimult gondjaikat távoli bányaépületek keretezik. És a hold, amely ezüst fényével egybemarkolja a fiatalokat a bájjal.

★

Négy gimnazista — *Ficsor Ágnes, Végh László, Kerek Erzsébet* és *Mikita János* — néma sétál a festmények előtt. Néha összesúgtak egy-egy kép láttán, aztán komoly tekintettel újabb alkotást kezdtek vizsgáztatni.

— Melyik tetszik a legjobban?

— A Fiatalok.

— Miért tetszik?

★

— Milyennek ábrázolja a kép a fiatalokat?

— Szerintem pozitívnak. A kitartó hűséget szimbolizálja a festmény, még fáradtan is van erejük a találkozásra.

— A fiataloknak is vannak gondjaik, problémáik. A fiatalok nem könnyelműek, érzik a felelősséget. Az élet nem éppen örömteli oldalát ragadja meg a kép, de szerintem emeli a fiatalok értékét.

A két lány próbálja az érzelmekből megteremteni az indokot. Aztán a fiúk érzelmeket dobolnak:

— A kép pesszimista. És nem is olyan jellemző ránk. Szerintem ezt a festő olaszországi tanulmányútja alatt készítette: kapitalista bányász ez.

— Miért, csak ott lehet elfáradni?

— Elfáradni nem, de ilyen kilátástalannak lenni? Nem ilyenek vagyunk. Nem lehet elfogadni őket, mint a fiatalság képviselőit.

★

— Szükséges-e, hogy egy alkotás szereplői szimbolizáljanak valami egészet?

— Nem. Ez a két személy nem általános. Megragadta a festőt az élet egy pillanatra, ezt ábrázolta.

— A festő egy érzelmi sort akart kifejezni: a szomorúságot, Akinek már voltak gondjai, az ezt a képet megérti, átéli vele önmagát. Tehát szimbolizálás nélkül is.

— Én a fiatalokat keresem a festményben, hiszen ez az alkotás címe. Fiatalok címszó alatt pedig szerintem a művésznek azt kell megragadnia, ami jellemző a fiatalokra.

★

— Hidd el, nem pesszimista ez a kép. A férfi megértően hallgatja a lányt. Nézd a kezeket, biztatóan találkoznak.

— A férfi arcában sincs lemondás, bár gondterhelt, de a megoldást keresi. A jövő felett érez felelősséget. Egyébként a színek is ezt igazolják, a párt halványkék és zöld „glória" veszi körül.

— Jó, a férfi a gond megoldásán töpreng. De mi sodorta őt és a lányt a kilátástalanságba, erről nem beszél a festmény.

— Ez nem irodalom.

— Nézd, a fiú és a lány arcán egyetlen fénycsík ömlik át. Egybeköti őket, és ha jobban megnézed, a gond valami nemesebb értelmét kelti.

— De mindenütt ott van a gond, mint a festményt összenyomó valami. Enélkül nincsenek mai fiatalok?

★

— Miért tetszik?

— Találkoznak az érzéseim a kép gondolatával.

— Az egész megvalósulásával ragad meg. A horizontot lezáró bányaépületek kiemelte fiatal párt, modern megfogalmazása ellenére, szimpatikusnak találom. Megfognak a színek és a festő érdekes technikája.

— A kép gondolata érdekes és összetett. Vitaképes és szerintem már az értékes. Mert hát rólunk szól, minket ábrázol, figyelmesen kell hát vizsgálni.

— Nekem azért kelti fel az érdeklődésemet, mert a festmény érzelemsorát megtagadom.

★

— Ti hogyan ábrázolnátok a fiatalokat, ha volna festőtehetségetek?

— A gyárépületből jönnének mindketten, de mosolygósabban.

— Nem a gondot ragadnám meg. Ugyanígy ülnének a fiatalok, de a fiú a lány haját simogatná.

— A lány lehetne modernebb ruhában is...

Nem fogalmaznak képben. De mindegyikőjük megoldást keresett.

★

Fiatalok vásznon és az életben próbáltak egymásra találni. Vitatkoznak, vizsgálgatták az alkotást és önmagukat. Meg akarták érteni a festett fiatalokat, de magukat is keresték az alkotásban.

Értettek és nem értettek. Eltaszították azt, ami a festménybe „becsempészett", ami nem az övék, de a festményből is kaptak érzelmeket, gondolatokat.

Ők: a modell és a mű.

Fóti Péter

A cementgyári küldött

Hatvanban, az esti egyetem ajtajában találkoztam vele. Szabadkozott, elnézést kért, mert sietnie kellett: azt mondták a petőfibányaiak, hogy megvárják, hazaviszik az autóbusszal. Mindenképpen mennie kell — mondta —, mivel odahaza a gyárban fontos, kísérlet folyik, tüzálló cementet készítenek s roppant kíváncsi már, hogy mi történt két óra óta. Mi lett a „beragadt" kemencével, mennyire haladtak előbbre a munkával...

Napok óta nem hagyja nyugton ez a kísérlet. A múltkor hajnaltájt ment haza az üzemből... S mostanában regelenként korábban kezdi, este később hagyja abba. De legszívesebben végig ott maradna társai között, azokkal, akik most „országos ügyekbe" avatkoztak. Akik olyan — hazánkban újdonságnak számító — építőanyag nagyobb mennyiségű előállításába kezdtek, amelynek valószínűleg nagy hasznát veszi majd rövidesen a népgazdaság.

Lelkesen beszél a gyárról, a jól összeforrott munkásgárdáról. Régi szakmája köti a cementhez? — kérdem. Mosolyogva tiltakozik: Ó nem! 1945-ben lakatosként tanult a Selypi Cukorgyárban, s csak pár évi munka, a szakérettségi s a nógrádi üzem után került a cementiparba. Aztán a rajzasztal mellett, a salgótarjáni technikum padján, könyvei között szokott hozzá...

Most a Selypi Cementgyár műszaki osztályának vezetője.

Szorgalmas igyekezete emelte fiatalon vezető posztra. Váratlanul érte a kinevezés — akár egykori főnöke halála. A mester helyébe kellett lépnie a tanítványnak. Nem volt könnyű megbírkózni a sokszorosára nőtt feladatokkal, de hozzálátott nagy akarattal. Új beosztásában is ugyanugy mint a régiben, a lakatosban. Talán a hitet is éppen az adta: ha abban már első éves segéd korában az élmunkások közé küzdhette fel magát itt sem maradhat alul!

A munka a mindene...

Órahosszányi beszélgetésünk ideje alatt másról sem beszél.

Párttagságáról kérdezem. Mondja, hogy 1947-óta dolgozik a mozgalomban, s hat éve titkára alapszervezetének. 42 „katonája" van — magyarázza — kis csapat, de átfogja a gyárat, ott van mindenütt. A termelésirányításnál, a kisérleteknél, a szállításoknál, az exportnál, a kemencék körül, az irodákban. Ki-ki megállja a helyét, becsülettel elvégzi megbizatását. S ez nem is marad eredmény nélkül...

A Selypi Cementgyárat hosszú idő óta a Hatvani járás legjobb üzemei között emlegetik.

Osztályán hét embert irányít. Átlag életkoruk alatt van a harminc évnek, munkájuk az idősebbekével vetekszik.

Erre egy kicsit büszke a párttitkár.

Meg arra is, hogy tagjai egy műszaki szocialista brigádnak. Milyen ez a brigád? — A múltkor volt egy közös újításuk, kaptak érte 1000 forintot. Elküldték a vietnami szabadságharcosoknak... Tudták, hogy nem olyan nagy pénz ez, de talán ez is segít valamit — gondolták...

Szerény, szimpatikus fiatalember, népszerű dolgozója a Selypi Cementgyárnak.

Osztályvezető, szocialista brigádtag, párttitkár, s jövő áprilisban jubiláló munkásőr.

E hónap 23-án ő is ott lesz a hatvani járási pártértekezleten. Mert *Bauer György* az egyik selypi küldött, ő képviseli majd a cementgyár kommunistáit...

(gyóni)

autóbusz

Megjelent a Béke és Szocializmus szeptemberi száma

A folyóirat bevezető cikkét I. V. Kapitonov az SZKP KB titkára írta Pártélet az SZKP [illegible] után

tek mai problémái. A szerző részletesen foglalkozik a tőkés országok munkásosztályának fokozódó harcával, a szakszervezetek függetlenségének korlátaival és a monopóliumok különböző munkásellenes törekvéseivel.

Napjaink nemzeti felszabadító mozgalma összefoglaló rovatcím alatt közli a folyóirat Fuad Nasszer: Az arab népek imperialistaellenes harca; Kyn Petwas: India társadalmi-gazdasági fejlődésének néhány kérdése; Cesar Levano: A perui partizánharcok tanulságai és A. Delgado: Columbia munkásosztálya című cikkét.

A kummunista és munkáspártok életéből című rovatban a mongol, a finn, a lengyel és brazil testvérpárt életéről, tevékenységéről olvashatunk.

A szeptemberi számban A tények vádolnak címmel kommentárt olvashatunk a Dél-Vietnami Nemzeti Felszabadítási Front nyilatkozatáról, amelyet a genfi egyezmények aláírásának 12. évfordulója alkalmából tettek közzé.

Bemutatták a legújabb

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZERSZÁMGÉPIPAR

Somos Miklós

1965 NOV 1 3

KIÁLLITÁS

1021

Somos Miklós festőművész tárlatát nyitották meg október 30-án az Ernst Múzeumban, Budapest VI., Nagymező utca 8. sz. alatt.

☆

ESZTERGOMI SPORTHÍREK

fogasiv [illegible]
ban készül. Esetleg szükség
hogy adandó alkalommal a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Budapesti Rundschau

1968 MÁJ 31

1021

Im Wiener Collegium Hungaricum wurde eine Ausstellung von der Werken des Malers Miklós Somos, des Bildhauers Iván Szabó und des Graphikers Gyula Hincz veranstaltet.

Somos Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

1968 AUG 5

Somos Miklós

ORSZÁGOS AKVARELLKIÁLLÍTÁS nyílt vasárnap Egerben, amelyen 74 művész 180 alkotása szerepel. Szalay István, a Heves megyei Tanács vb-elnökhelyettese ez alkalomból átadja a kiállítás díjait; a Képzőművészeti Alap díját Somos Miklós, a megyei tanácsét Imre István, Eger város tanácsáét Kokas Ignác nyerte.

Somos Miklós

SZEGEDI KESERVES

„A tizenötödik században a festészet még fontosabb volt, hogysem mindenestől a festőkre lehetett volna hagyni" — olvasható egy kitűnő reneszánsz-tanulmány kezdősoraiban. Hát a huszadik században? Hol elviselhetetlenül szűkre fogott a gyeplő, hol odadobják. S ha a festő, mint ma, önmaga ura, akkor úgy látszik, könnyen ugyanolyan esendővé válik, mint te vagy én.

A szegedi III. országos táblaképfestészeti biennálét lelkes kritikai fogadtatás övezte. Megújulásról beszéltek, és a panoráma kiszélesedéséről, és új képiségről. Nem értem. Én, ottjártamkor, töredezett dekliket láttam, repedezett, lekopott festéket, henyén lealapozott vásznakat, trehányul felrakott színflekkeket. Hát hogy vannak ezek a képek megfestve? Nem, kérem, ezt a mesterséget sem lehet tisztességtelenül űzni! Mentség az, hogy ők csak ugyanúgy, mint a többiek...?

Leonardo Utolsó vacsorája már csaknem élvezhetetlen, mert festője kipróbálatlan anyagokkal kísérletezett — sikertelenül. Tehát a kép alig nézhető. Négyszáz év után. A pécsi Modern Magyar Képtárban tűnt fel, hogy a húsz esztendővel ezelőtti festményekről is hámlik a festék. Szegeden, lám, már az ideiekről is.

Jó, azt mondják: *Mondrian* vásznai azért olyan rosszak, ami a megcsinálást illeti, mert a végletes eredetiség, a tökéletes, tiszta kiegyensúlyozottság hajszolása foglalta le a festő minden figyelmét. Meglehet. De kérdem én, hol van ezen a szegedi kiállításon, ami akárcsak törekedne az eredetiségre, a tökéletességre? Ötezerszer látott ötletek újragyúrva, emelkedett mellébeszélések, hadovák — s mindez, mondom, odakenve. Csak egy Modrian lehet slendrián!

Elnézést a hevességért. De kijöttem a sodromból. Azt már a katalógus világossá tette, hogy Magyarország legkvalitásosabb festői hiányzanak a magát mérvadónak tekintő országos seregszemléről. A távolmaradók névsora érdemben sokkal hosszabb, mint a jelenlévőké. *Anna* Margittól, *Barcsay* Jenőtől, *Kokas* Ignáctól kezdve *Keserü* Ilonáig, *Kéri* Ádámig, *Lantos* Ferencig, *fe Lugossy* Lászlóig, vagy akár a fiatalabb *Mazzag* Istvánig feltűnően sokan nincsenek itt azok közül, akikre érdemes figyelnünk, akiknek nagy élményeket köszönhetünk.

De hogy nélkülük még egy „röndös" tárlatot se lehet összehozni, hogy a középszer messze alulmúlja a középszerűt, mesterségbelileg is, gondolkodásmódjában is — ki hitte volna...

A művészet, meg az úgy-ahogy megcsinálás, ezek nem férnek össze. Szeretném azt hinni. Hát akkor kik, ha ők sem? Kik hisznek abban, hogy lehetséges, érdemes értéket teremteni, őrizni, vagy szent szörnyetegként lerombolni?

(Még ha glosszát ír is, nekikeseredésében, a kritikus, tartozik annyival a véletlenül odatévedt, mélyen etikus művészeknek, akik most is szintjükön szerepelnek, hogy érdemi értékelés híján legalább a nevüket felsorolja: *Somos* Miklós, *Váli* Dezső, *Széchy* Beáta, *Földi* Péter.)

A bevezetőben idézett reneszánsz-tanulmány így folytatódik: „A festményeknek az volt az elsődleges céljuk, hogy nézzék." Ha lehet...

(bán)

ködésük lényeges elemeként számítottak a döntéshozók a *vagyonérdekeltség* kialakítására. Ez az elképzelés egyelőre még nem igazolódott a gyakorlatban. Az eredmény hiánya azonban nem kérdőjelezi meg a nyereségközpontú önálló szervezetek életre hívásának előnyeit. A kedvező vonások között említhető az ilyen egységek rugalmassága, a közvetlen kapcsolat, s ebből eredően a hosszabb távon is életképes megoldások keresési kényszere. A szervezet egésze szempontjából óriási előny az is, hogy a piacok kedvezőtlen változásai általában csak egy-egy önálló egységet érintenek, vagyis hatásuk könnyebben és gyorsabban ellensúlyozható.

Szeretném hangsúlyozni, hogy a leírtak nem jelentenek csodaszert. A vázolt modellek csakis akkor fejthetik ki kedvező hatásukat, ha ahhoz az általános közgazdasági, irányítási és egyéb feltételeket is megteremtjük.

Mi épül a Vízi

A budai Víziváros egyik kitüntetett pontján: a Medve utca és Gyorskocsi utca között, több üres telket magába foglaló területen, egy börtönépület és az egykori Könnyűipari Minisztérium szomszédságában nagyarányú építkezés kezdődött. Emlékeztetőül elmondjuk: e helyen több lakóházat lebontottak, hogy helyükre a Legfőbb Ügyészség kerülhessen. Később kiderült, hogy erre sem szükség, sem pénz nincs. A terület beépítésére számos elképzelés volt.

— *Melyik valósul meg most ezek közül?* — kérdeztük *Schreffel* Jánost, a II. Kerületi Tanács főmérnökét.

— A Külügyminisztérium számára létesül itt egy kiszolgáló és irodaépület. Mint köztudott, ez a minisztérium, székházának viszonylag kicsiny volta miatt eddig arra kényszerült, hogy a vá-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 OKT 28.

PESTMEGYEI HÍRLAP

Somos Miklós

Géza tartanak fogadó-
órát.

— **Az Ernszt Múzeumban** október 30-án délben nyílik meg Somos Miklós festőművész kiállítása. A megnyitóbeszédet dr. Solymár István, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatóhelyettese tartja.

— **Rugdosott az albérlő.** Szabó László 25

szünet utan
legiobbia

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 OKT 31.

MAGYAR NEMZET

Somos Miklós

Somos Miklós festőművész tárlatát szombat délben dr. Solymár István, a Nemzeti Galéria főigazgató-helyettese nyitotta meg az Ernst Múzeumban.

Somos Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 OKT 31

NÉPSZABADSÁG

KULTURÁLIS HÍREK

SOMOS MIKLÓS festőművész tárlata szombaton nyílt meg az Ernst Múzeumban; a kiállítást dr. Solymár István, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgató-helyettese mutatta be a közönségnek.

óta-esték látogatottsági adatait is;
zek ugyancsak zsúfolt házról ta-
úskodnak. De hogyan állnak a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 FEB 23.

NÉPSZABADSÁG

Somos Miklós

A TV galériája

A Magyar Televízió irodalmi és képzőművészeti rovata március 2-án új sorozatot indít *A tv galériája* címmel. A Petőfi Irodalmi Múzeum a tv rendelkezésére bocsátotta egyik kiállítótermét, amelyben mindig egy-egy fiatal festőművész munkáit állítják majd ki. Ezeket a kis tárlatokat keresik majd fel a kamerák, hogy bemutassák és tájékoztassák a nézőket fiatal képzőművészeink munkásságáról.

Elsőként *Somos Miklós* festő képeivel ismerkedhetnek meg a televízió nézői.

lalati vezetéssel verekszel, hogy biztosítsa a megfelelő körülményeket? Miért a számokra haragszol?

Azért mondtam ezt el, hogy lásd: a kommunistáknak mindig politizálniuk kell. Ez is forradalmi feladat. Értéke sem kisebb, mint az illegális vagy a negyvenötös harcoké. Csak bonyolultabb,

Somos Miklós

Somos Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 MÁR 18

MAGYAR NEMZET

Az NDK Képzőművészeti Szövetségének lapja, a Bildende Kunst nyolc kép, (köztük az Ülő kaaloznő és a Csepel Autógyár bejárata), közlésével ismerteti »Egy fiatal magyar festőművész: Somos Miklós« címmel a 31 éves tehetséges festő eddigi munkásságát, Solymár István tanulmányával.

Somos Miklós
most is az ember a
Őt kutatja, egyszer
homályban (Molná
színes, napfényes
ban (Asszony heg
A kis dolgok irá
csülés és a megf
igényesség, ötlete
élménynyújtó all
hér edények«-jét

Tiszatáj
1963
10 m

Dömötör János

amikor a »hivatalos

Somos Miklós

Somos Miklós Csoóri Sándor verseihez készített illusztrációiban sokoldalú tehetségének, ötletgazdagságban és mozgalmasságnak adja tanújelét.

Tiszafáj
1963-10
Nagy

Dömötör Janos: A K. Vásárhelyi
Ősi Tárlat

Somos Miklós, festő

● TÁRLATOK. A XX. századi magyar grafika címmel nyílik ma délután kiállítás a szentesi múzeumban. Somos Miklós festményeit Szegeden, a November 7. Művelődési Központban állítják ki. Ugyancsak Szegeden, a képtárban Németalföldi festészet címmel nyílik bemutató.

—:o Tárlatok

12.

Esti Hírlap, Bp. 1976. okt. 2.

Somos Miklós, festő

— SOMOS MIKLÓS Munkácsy-díjas festőművész kiállítása csütörtökön nyílt meg Győrött. A tárlaton 40 alkotása látható.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. máj. 7.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

NÉPSZABADSÁG

Somos Miklós festőművész

1972 FEB 11

SOMOS MIKLÓS festőművész
kiállítása ma délután 5-kor nyí-
lik meg a Műcsarnokban.
NŐI SZEMMEL. KANADA

1074

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Somos Miklós
NÓGRÁD
1966 MÁJ 25

Népművelők tájkonferenciája Salgótarjánban

1021

Népművelők kétnapos tájkonferenciájának színhelye lesz május 26-án és 27-én Salgótarjánban a József Attila Művelődési Ház.

A konferencián Heves, Borsod és Nógrád megye mintegy 120 főhivatású népművelője találkozik és beszéli meg az időszerű feladatokat. A kétnapos program első napján délelőtt 11 órakor Vonsik Gyula, a filozófiai tudományok kandidátusa, az MSZMP Központi Bizottsága Kulturális Osztályának helyettes vezetője a szocialista demokratizmus fejlesztésének kérdéseiről tart előadást. Délután konzultáción vesznek részt a népművelők, majd megtekintik a művelődési ház kiállító termében Somos Miklós festőművész tárlatát.

A konferencia második napján három csoportban módszertani tanácskozásra ülnek egybe a tájkonferencia vendégei, ezt követően megismerkednek a város több művelődési és kulturális intézményével.

nyekkel a bajnoki ta
kisebb változások t
Mindössze a Karanc
került feljebb három
Mátranovák viszont
annyival hátrább.

PÁSZTÓ—ZP. BÁNYA
(3:0)

Pásztó, 600 néző, v:
Pásztó: Kelemen —
Tari, Szádeczki — Ludányi, Dancsi — Budai, Szklenár, Klonka, Smolek, Csorba. **Edző:** Balga Károly. **Zp. Bányász:** Sándor — Kisházi, Tamásfalvi, Kiss I. — Jubász, György — Nagy, Szeberényi, Kukkel, Deák, Spalek. **Edző:** Tóth István. Pásztói rohamokkal kezdődött a játék, majd tíz pere után kiegyenlítetté vált. A 25. percben Csorba mintegy 40 méterről a kapu elé ívelte a

nár 1. a kifutó Geszti felett a kapufára emelt, s a visszapattanó labda a menteni szándékozó Szőcsről a hálóba vágodott. 1:1. Az 55. percben Angyal II. lövése Bábolnai fején irányt változtatva az ellenkező sarokba vágódott. 2:1. Ezután többet rohamozott a Baglyas, de gólhelyzeteit rendre elhibázta. A 90. percben nagy tömörülés adódott a baglyasiak kapujánál és Molnár I. lábáról vágódott a hálóba a kiegyen-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Népújság Heves

Somos Miklós festőművész

1972 JUN. 3

Otszáz festmény érkezett az akvarell-biennáléra

Új kiállítás az egri Rudnay Teremben

Megyénk közművelődésének irányítói a képzőművészeti élet helyzetéről, jövő lehetőségeiről tanácskoztak pénteken délelőtt a művelődési központban. Részt vettek a megbeszélésen a Képzőművészek Szövetsége észak-magyarországi szervezetének vezetői, továbbá a Heves megyei munkacsoport tagjai, hogy együttesen alakítsák ki az ízlésformáló tevékenység új rendszerét.

Elhatározták a munkaértekezleten, hogy *1973-tól kezdődően kétévnként megrendezik Egerben és Gyöngyösön a Heves megyei festők, szobrászok tárlatát*, továbbá rendszeressé teszik a megyéből elszármazott képzőművészek önálló bemutatkozását az Egri Kisgalériában. Elsőként a Budapesten élő *Somos Miklós* festőművész, valamint a Szolnokon munkálkodó jeles szobrász, *Szabó László* kiállítására kerítenek sort. A Gárdonyi Géza diáknapok idején a jövőben mindig megrendezik négy tanárképző főiskola növendékeinek közös kiállítását, s gondolnak arra is, hogy a megye művészeinek munkáiból összeválogatott kamaratárlat utazza be Hatvant és a nagyobb községeket. Közművelődésünk vezetői szorgalmazni fogják a Csuvasiával való cserekiállítások megvalósítását is.

A megbeszélés másik fontos napirendi pontja az augusztus 20-án Egerben megnyíló *III. országos akvarell-biennálé* helyzetének felmérése volt. Mint az elhangzott beszámolóból megtudtuk, a mai napig mintegy 500 festmény érkezett be a meghívott művészektől a vármúzeumba, illetve a Műcsarnokba, amely a fővárosból jelentkező festők alkotásait összegyűjti. Zsűrizés június közepén lesz.

Pénteken délután másik érdekes képzőművészeti eseményre is sor került a megyeszékhelyen. *„Tavasz a művészetben"* címmel kiállítás nyílt a Széchenyi utcai *Rudnay-teremben*, huszonöt élvonalbeli festő munkáit vonultatva fel. A tárlatot *Szentgyörgyi Kornél* Kossuth-díjas festőművész mondott megnyitót.

alapon megb
jas vagy m
személyeknek
főbérleti laká
mellékhelyiség
a vállalat pro
kek felvásárl
ben meghatár
kesítését. A r
ros területére az alább felsorolt utcákban, vagy azoknak közvetlen közelébe eső részeken esedékes. I. Sertekapu u., Vörösmarty u., Bartakovics u., Csiky Sándor u., Rózsa F. u., Somodi Béla u., Nagy János u. II. Lenin u., Koszorú u., Árpád u., Szovjet Hadsereg u., Sas u. eleje (Ady E. u.). III. Harangöntő u., Dobó u., Május 1. u., Vécsey u. Bővebb felvilágosítás a MEH-telepen, eger—tiharéri vasútállomással szemben.

INGATLAN

EGERBEN, Hétvezér u. 10. szám alatti 120 négyszögöl házhely eladó. Érdeklődni ugyanott vagy 25-08 telefonon. Opra.

EGER, Lenin út 191. számú 2 szobás, kertes családi ház gázzal azonnal beköltözhetően

JÓ állapotban levő 408-as Moszkvics eladó. Terpes, Rákóczi út 40.

CG-s Wartburg eladó. Eger, Sportuszoda. (Szemes).

GARÁZSBAN tartott Skoda Octavia Super, tető csomagtartóval, rádióval, pótalkatrészekkel, családi okokból sürgősen eladó. Érdeklődni: Eger, Egészségház u. 11. sz., V. em. 41., este 6—8 között

MOSZKVICS Kombi 424-es eladó. Maklár, Lenin u. 11. sz. alatt.

1300-as Polski Fiat újszerű állapotban igényesnek eladó. Érdeklődni: Ködmön Csárda, Szépasszony-völgy, du. 2-től.

Kiváló minő

nyékládh

bányaka

beszerezhető az alábbi TÜZE

301. sz. EGER
311. sz. GYÖNGYÖS
312. sz. BÉLAPÁTFA
321. sz. RECSK

VÁSÁROLJON MINDEN ÉP
TELEPEKÉN!

EGER—SALGÓTARJ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

19[illegible] AUG 6

Somos Miklós

Hetvennégy művész 180 akvarelljét állították ki az egri Gárdonyi Géza Színház előtermeiben. A vasárnap megnyitott I. országos akvarell kiállítás alkalmából Somos Miklós, Imre István és Kokas Ignác nyert díjat.

1021

★

helyet kapott az ifjúság hely-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós

CSEPEL
1965 FEB 12

Somos Miklós és Csernó Judit Csepelen

A Csepeli Képzőművészek Klubja február 19-én, 18 órai kezdettel az Ifjúság házában Somos Miklós, Csernó Judit, Bakalár József és Nyári Lóránt festőművészekkel találkozik. A klubest keretében vitát is rendeznek az új magyar képzőművészeti alkotásokról és az amatőr képzőművészeti körök munkájáról.

a tancieren

1021

WYCINKI PRASOWE GLOB RSW „PRASA"

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 8-59-59

ILUSTROWANY KURIER POLSKI
Tp GW
GDAŃSK, UL. GRUNWALDZKA 76/78

Somos Miklós

wydanie 212 7. IX. 65

III Plener w Osiekach

ARTYSTA z Węgier

Jedną z najciekawszych sylwetek uczestników trwającego obecnie II Koszalińskiego i Międzynarodowego Pleneru Artystów - Plastyków i Teoretyków Sztuki w Osiekach jest niewątpliwie jeden

z dwóch węgierskich gości, p. Miklós Somos.

Wysoki, szczupły, ze zwisającym w dół sumiastym wąsem, przypomina nieco postać rycerza z Manchy. Jednak jego błyszczące oczy świadczą o tym, że nasz miły gość niewiele ma wspólnego z melancholijną zadumą tej romantycznej postaci. Śmieje się zresztą często i bardzo zaraźliwie.

— Choć Osieki przyjęły nas deszczem — mówi — zaraz „pogalopowaliśmy" z durgim węgierskim malarzem, Karolem Klimo obejrzeć morze. Jest fantastyczne!

— Malować zacząłem mając pięć lat — mówi po chwili już nieco poważniej. — Oczywiście z początku tylko akwarelą. Ale rysowałem już chyba od chwili, w której zdołałem utrzymać ołówek w ręku. Teraz jednak maluję tylko w oleju.

33-letni Miklós Somos rodowity obywatel Budapesztu, tamże ukończył wyższe studia plastyczne i ma już za sobą poważny dorobek artystyczny. Ostatnio np. na własnej wystawie pokazał ponad 100 dużych płócien.

Z zajęciem oglądam pięknie wydany katalog wystawy. Szkoda, że najlepiej nawet wykonane czarno - białe fotografie nie mogą dać pojęcia o kolorystyce dzieł. Niemniej jednak ogromna wyrazistość rysunku sprawia wielkie wrażenie. Artystę wyraźnie najbardziej interesuje człowiek, jego charakter i przeżycia. W „Powrocie z szychty" np. na zmęczonych, ale bardzo szlachetnych w wyrazie twarzach górników widać nie tylko cały niezmierny trud ich pracy, ale także i charakterystyczną dla nich dumę. Bardzo ciekawy jest też cykl kobiecych i męskich głów, z których każda nosi na sobie wymowne piętno wewnętrznych, najbardziej skrytych cech modelu. Katalog zawiera ponadto reprodukcje pięknych figuralnych kompozycji ceramicznych.

— Bardzo lubię tę technikę — mówi artysta — i mniej więcej 20 proc. moich ostatnich prac to właśnie kompozycje ceramiczne. Niestety, jedyna fabryka, która może mi te prace wykonywać, jest dość oddalona od Budapesztu.

Artysta, mąż pięknej kruczowłosej żony i ojciec dwojga — o dziwo — jasnych jak len dzieci, których liczne zdjęcia wypełniają jego portfel, jest twórcą b. wszechstronnym. Poza malowaniem, pisze także książki. Większość z nich stanowią monografie węgierskich twórców. Miklós Somos jest także i poetą. I to, jak twierdzi jego węgierski kolega, dobrym poetą.

— Jestem bardzo wdzięczny koszalińskim plastykom za zaproszenie mnie na osiecki plener — mówi na zakończenie. — Zapoznanie się z dziełami i przyjrzenie się z bliska technice pracy twórców z innych krajów, a także sympozja, dyskusje i wymiana doświadczeń przyniosą nam wszystkim na pewno wiele korzyści. Dlatego też postaram się koniecznie najlepszą z moich prac ofiarować waszej Galerii Sztuki Współczesnej w słupskim Muzeum. W tych dniach zresztą wybieramy się tam, na co się z góry ogromnie cieszę!

Rozmawiała: J. NACZYŃSKA

37

ca Rajmund. — Cie-
by twoja matka do-
ni to nie dla ciebie.
na wszystko.
już zły — bo jesteś

— mruczy Anielka.
cza się pojednawczo
No, chłopaki co bę-

nastaje Dorota. —
Szerynowi, co?
orka — wymawia jej
rynem a teraz nagle

liwia się dziewczyna — ale już teraz mam dość, a wy nie?

— Ona chyba ma trochę racji— przyznaje Rajmund.

— Zabawa jest niewybredna a poza tym licho wie, co starzec może zrobić, jak go to wszystko znudzi... no jak myślicie, rusz ie się, nie siedźcie jak nieboszczyki mumie.

Wreszcie, choć niechętnie, wszyscy przyznają, że należy zaniechać zemsty.

— Proponuję, żeby Dorota wytrzymała tam jeszcze jeden dzień, niech stary nie myśli, że nas przestraszył — włącza się Anielka. — Możesz mu już dać spokój i nie robić przedstawienia, a pojutrze ruszajmy stąd. Nie wiem jak was, ale mnie mierzi to towarzystwo. Ramole i piernice zagrzybiają to jezioro. Mam wrażenie, że po tej wodzie pływa ischias, reumatyzm i piękny komplet lumbago.

— Ona ma r
chronicznie sch
bił właściciela,

— To chodź,
holuję cię do t
polega „babstw
sosen, parę krzaczków, ciemno, i już masz mojrę.

— Nie bądź taki paw — śmieje się dziewczyna.

Rajmund rusza przodem, za nim Dorota. Jest ciemno, mijają tylko seledynowe światliki robaczków świętojańskich. Już blisko jest znajoma skarpa i widać kontury leśniczówki. Wszystkie okna są ciemne.

— Tu wcześnie chodzą spać — wzdycha Dorota.

— Leśniczyna zamyka drzwi? — niepokoi się Rajmund.

— Zamyka — przyznaje dziewczyna.

— Będziesz robiła raban? — krzywi się chłopak. — Niedobrze. Może wrócisz do nas?

— Obejdzie się bez rabanu. Nie zamknęłam okna, właśnie z tego powodu jest tylko przymknięte. Ona jak warszawski cieć, i to w starej czynszówce, rygluje chatę o jedenastej.

— To pryskaj, tylko po cichu.

— Choć ze mną, ten parter jest cholernie wysoki, podsadzisz mnie.

— Dorka pomyliłaś się, ja nie jestem ciężarowiec, do usług pierwszy skrzydłowy — wybrzydza się chłopak, ale idzie za koleżanką.

— Ciiichooo — upomina Dorota. — Jak będziesz tak ryczał, to mi zupełnie popsujesz opinię.

— Zależy ci? U Szeryna i tak już nic nie pomoże i nie zaszkodzi. Milkną oboje, gdy zbliżają się pod uśpione domostwo. Jak spiskowcy ostrożnie stawiają stopy, aby nie trzasnęła któraś ze świerkowych gałązek zaścielających ziemię z tej strony budynku. Gęsty starodrzew podchodzi tu pod sam dom, niższe gałęzie drzew zaglądają do okien.

Pod leśniczówka przechodzą przy samej ścianie. Wreszcie są pod oknem pokoju Doroty.

CIĄG DALSZY NASTĄPI

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1966 SZEP 1

1021

Megnyílt Somos Miklós kiállítása Egerben

Szombaton délután öt órakor ünnepélyes keretek között megnyílt *Somos Miklós* festőművész kiállítása az egri Gárdonyi Géza Színház kiállító csarnokában.

Somos Miklós — akit szoros szálak kötnek Egerhez, hiszen az egri Dobó István Gimnáziumban érettségizett — négy év termését mutatja be a képzőművészet barátainak.

A megnyitón *Gergely Pál* festőművész értékelte az alkotásokat.

A megnyitó után a festő maga kalauzolta a látogatókat a változatos mondanivalójú, értékes kiállítás képei között.

A tárlatot előreláthatólag szepember 18-ig tekinthetik meg az egriek.

dott biztató kezelési e
javasolni, hogy ismét n
san élhessen a harmin
Alp Reel török orvos,
év óta már csak úgy é
egy növény.

A fiatal orvos 1961. július 20-án az ankarai egyetemi klinikán röntgenfelvételt készített, s eközben — az erősáramú kábel hibája folytán — rendkívül erős áramütés érte. Csoda, hogy nem halt meg azonnal, agya viszont gyógyíthatatlan sérülést szenvedett.

Dr. Reel ma ugyanabban a kórházban fekszik, ahol valaha dolgozott. Kezelőorvosa közöl-

nak erejét.

RÓZSA!

A legszebb nemzetközi újdonságok!
Tulipán, jácint, nárcisz, gladiólusz, gyümölcscserjék, díszcserjék.
Kérje díjmentes fajtaismertetőnket.
Szállítás postán.
Székely díszpövénykert

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos 1985 FEB 19.

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

— *A tv Galériája.* Új sorozatot indít március 2-án a Magyar Televízió irodalmi és képzőművészeti rovata, amelyben a fiatal művészgeneráció képviselőinek kívánnak fórumot biztosítani. Az első előadás alkalmával Somos Miklós alkotásait mutatják be.

1021

Somos Miklós
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1969 OKT. 7.
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

1021

Eseménydús vasárnap Vásárhelyen

Megkezdődött a felszabadulási hetek ünnepségsorozata

Az idén immár negyedszer megrendezésre kerülő vásárhelyi hetek ünnepi rendezvényeinek különös hangsúlyt ad, hogy negyedszázada szabadult fel a város. A rendkívül gazdag program tudatosan törekszik arra, hogy bemutassa az eltelt 25 év politikai, gazdasági és kulturális fejlődését. A felszabadulási hetek nyitánya jelentős események sorozatával vasárnap történt meg.

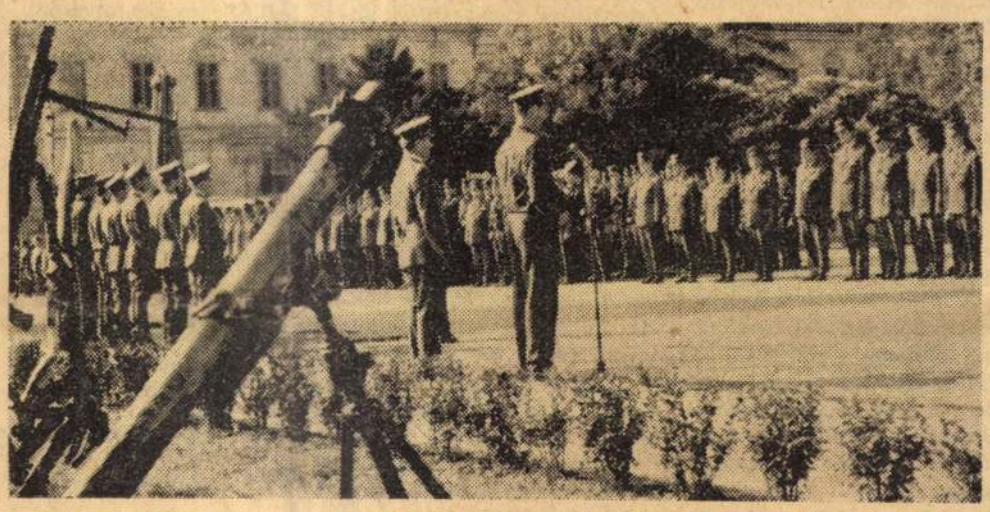

Az eskütétel ünnepélyes pillanata

ESKÜTÉTEL

A Helyőrség zenekarának zenés ébresztőjével szinte egyidőben vonultak fel a város helyőrségének legfiatalabb katonái, hogy ünnepélyes külsőségek között letegyék katonai esküjüket. Impozáns látványt nyújtott az annyi történelmi események színhelye: a Kossuth tér. Pontosan 9 órakor foglalták el helyüket a dísztribünön a meghívottak, többek között *Ágoston* József, a megyei pártbizottság titkára, *Török* József, a városi pártbizottság első titkára, *Sajti* Imre, a városi tanács vb elnöke, a Varsói Szerződés értelmében ideiglenesen hazánkban tartózkodó szovjet csapatok képviselője, a helyőrség parancsnokai, párt- és állami vezetők, a munkásmozgalom veteránjai, a tömeg- és társadalmi szervek vezetői, képviselői.

Megnyitó beszédet *Dobai* József, a városi pártbizottság titkára mondott, aki hangsúlyozta, hogy a 600 éves város fejlődésében ez utóbbi 25 év volt a legjelentősebb. Miután a föld, a gyár, az anyagiak termelése a nép kezébe került, megkezdődött a város arculatának átalakulása.

Ezt követően kezdődött meg a katonák eskütételi ünnepsége. A parancsnok fogadása után a fiatalokhoz először a helyőrség párttitkára szólt, majd az eskütétel után a helyőrség parancsnoka és a KISZ városi bizottságának képviselője mondott beszédet. Az ünnepélyes eskütétel katonai díszszemlével zárult.

IPARI VÁSÁR

A város ipari arculatának fejlődését híven tükrözi az a bemutató, melyet ugyancsak Dobai József, a városi pártbizottság titkára nyitott meg a Béke Szálló nagytermében. A megyei és városi párt- és állami vezetők között üdvözölhette a megnyitó közönsége *Nagy* Józsefnét, a kormány könnyűipari miniszterét, valamint a Vásárhelyen tartózkodó Vallauris dél-franciaországi város tanácsa küldöttségét. Dobai József megnyitójában utalt arra, hogy 1946-ban az iparban mindössze 1030-an dolgoztak, ma az ipari munkásság létszáma meghaladja a 14 ezret. Ennek a hatalmas fejlődésnek előfeltétele volt a párt és a kormány helyes iparpolitikája. Ezt követően Nagy Józsefné miniszterasszony szólalt fel hangsúlyozva, hogy a ma élő nemzedéke a városnak kitűnő alapot teremtett a következő nemzedék számára, amelynek az lesz a hivatása, hogy még magasabb fokra emelje a város iparát.

Nagy Józsefné miniszterasszony a háziipari szövetkezet tárlója előtt

A megnyitó után a miniszterasszony megtekintette a kiállítást.

Fél órával a megnyitó előtt megtörtént az első üzletkötés is: a Csongrád megyei Vendéglátó Vállalat 500 személyes vadász-étkészletet rendelt az Alföldi Porcelángyártól.

TÁRLATNYITÁS

A párt- és állami vezetők, valamint a vallaurisi delegáció jelenlétében nyitotta meg *Hantos* Mihály, a megyei tanács vb elnökhelyettese a Csongrád megyei Múzeumi Hónapot, majd a jó munka jutalmaként átadta *Marián* Miklósnak, a szegedi Móra Ferenc Múzeum munkatársának és *Jaksa* Jánosnak, a szegvári falumúzeum mb. igazgatójának a *„Szocialista Kultúráért"* kitüntetést. Kiváló dolgozó oklevélben részesült *Egető* János, a vásárhelyi és *Börcsök* Pál, a szegedi múzeum dolgozója.

B. Supka Magdolna művészettörténész nyitotta meg a XVI. Vásárhelyi Őszi Tárlatot. Beszédében kérte a vásárhelyieket: folytassák azt az utat, amit eddig is követtek, ami magyar és egyben európai. Sajti Imre, a városi tanács vb elnöke ezután átnyújtotta *Somos* Miklós festőművésznek a Tornyai plakettet és a vele járó munkadíjat. A kitüntetett művészt a megnyitó közönsége lelkes ovációban részesítette. Munkadíjjal jutalmazta még a városi tanács vb *Kurucz D.* István festőművészt, *Ligeti* Erika szobrászművészt és *Rékassy* Csaba grafikusművészt.

Ismeretes, hogy a Tornyai-centenárium alkalmából a város vezetősége *„Az Alföld — ma"* címmel pályázatot hirdetett. A pályázat nyerteseinek ugyancsak Sajti Imre adta át a pályadíjakat. A vásárhelyi tanács díját (12 000 Ft) *Szalay* Ferenc *„Elnökség"* című alkotása érdemelte ki. A megyei tanács díját (10 000 Ft) *Németh* József *„Legeltetés holdfényben"* című alkotása kapta. A SZMT díjával (8000 Ft) *Hézső* Ferenc *„Munkából hazafelé"* című alkotását jutalmazták.

Sajti Imre átadja a Tornyai-emlékplakettet Somos Miklós festőművésznek (Fotó: Enyedi)

Hantos Mihály megnyitja a megyei múzeumi hónapot (Balról jobbra Ágoston József, Török József, Nagy Józsefné, Hantos Mihály)

DOMBORMŰ-LELEPLEZÉS

A vásárhelyi Bethlen Gimnázium panteonjában a kora délutáni órákban leplezték le *Blaskó* János szobrászművész alkotását, aki Endre Béláról készített rézdomborművet. *Almási Gyula* Béla festőművész avatóbeszédében Endre Bélának a századelő vásárhelyi festészetben elfoglalt helyét határozta meg.

KÉPEK A TANYÁN

A Szántó K. János Tsz művelődési termében *Vörös* Mihály, a városi tanács vb elnökhelyettese nyitotta meg a vásárhelyi őszi tárlat vándorkiállítását, amelyen a városban élő művészek alkotásai szerepelnek. A megnyitást kultúrműsor követte.

TÁRLAT PICASSO MŰVEIBŐL

Ismeretes, hogy a XX. század egyik legjelentősebb festőjének, Picassónak kedves városa Vallauris, ahol több mint négy éven át alkotott. Már néhány évvel ezelőtt megfogalmazódott Vásárhely részéről az a kívánság, hogy eredeti Picasso-művek kerüljenek bemutatásra a testvérvárosban. Nos: a kérés most teljesült — litográfiák, monotípiák, plakátok és kerámiai művek érkeztek Vásárhelyre. A megnyitó szavak után *M. Louce* Alexandre, a városban tartózkodó francia delegáció vezetője mondott beszédet, majd *dr. Dömötör* János múzeum-igazgató szólt Picassó jelentőségéről és a kiállított művekről.

*

A Felszabadulási Hetek Vásárhelyen első napjának ünnepségsorozata a Magyar Néphadsereg Vörös Csillag Érdemrenddel kitüntetett Művészegyüttesének nagysikerű előadásával zárult.

SZABÓ ENDRE

mi Hónap
és megyei
ramja

lyen vasárnap, tizenhatodszor nyílt meg az Őszi Tárlat, az Alföld festészetének nagyszerű seregszemléje.

Ugyancsak vasárnap „Régi szegedi látképek" címmel kiállítás nyílt, „Makó város kommunális ellátottsága 25 év tükrében" címmel pedig Makón. Szentesen ünnepélyes keretek között nyitották meg a Drahos-emlékszobába kiállítást, Csongrádon a felszabadulási emlékkiállítást tekinthették meg a nézők.

A Múzeumi Hónap keretében „Szeged felszabadulása" címmel emlékkiállítás nyílik október 11-én Szegeden, a múzeum képtárában. Október 12-én *Vincze* András festőművész anyagának bemutatására kerül sor a képtárban, október 19-én a múzeum kupolacsarnokában a pannó-pályázat díjnyertes alkotásait állítják ki.

Szentesen október 8-án „Szentes felszabadulása" c. emlékkiállítás nyílik a Levéltár rendezésében, Makón orvos-egészségügyi kiállítás (október 12.), vízgazdálkodási kiállítás (október 19.), és az V. Dél-alföldi Tárlat (október 26.) megnyitására kerül sor. Csongrádon október 12-én *Berényi* István szobrászművész kisplasztikáit láthatják az érdeklődők.

■

A kiállítások mellett múzeumi szakemberek 17 előadást tartanak a hónap folyamán. Szegeden *Bálint* Csanád, *dr. Csongor* Győző, *Trogmayer* Ottó, Hódmezővásárhelyen *dr. Dömötör* János, *László* Gyula, *Katona* Imre; Szentesen *Marián* Miklós, *Juhász* Antal, *Katona* Imre; Makón *dr. Inczefi* Géza, *Cenner* Mihály, *dr. Dömötör* János; Csongrádon *Palásti* Pál, *Hargitai* István, és *Katona* Imre a felszabadulás eseményeit idéző, helytörténeti és földrajzi vonatkozású előadására kerül sor.

i ügyek
aberek

let nélkül maradóket és mind több a társadalomnak. y a városban, hogy yék állami gondoládi körülmények keket! Ez nem hei gondozás lehetőmég komolyabban elsősorban az érelősök gyermekeik di élet bomlik fel z apa és sajnos ya iszákossága migyámhatóság műny szükség van a re is, az adott útban.

P-lakások építése enyhíti a szentesi apiron több mint : száma, és a megtok alapján közel ás található a vágénylések között l is régebbi. Jelen-leg a tanács igazgatási állandó bizottságának tagjai vizsgálják a beadott és nyilvántartásban szereplő lakásigényléseket és ennek befejeztével tiszta képet kapnak a város lakásügyi helyzetéről. A szociális szempontból alkalmatlan lakótelepeket az elkövetkezendő években kivétel nélkül lebontják.

Nem kevés a vásosban az életjáradéki és öröklési szerződések száma. Ezeket évente kétszer ellenőrzi a tanács vb igazgatási osztálya. Az idén előfordult, hogy a felek a szerződés jóváhagyása előtt visszavonták kérelmüket. Máskor az illetékes hatóság nem járult hozzá a szerződés megkötéséhez, mert az a felek rossz viszonya miatt nem tudja célját betölteni. Az életjáradéki feltételek teljesítése nem megy minden zökkenő nélkül: egyesek csak a hasznot tartják szem előtt és nem gyógyíttatják vagy nem élelmezik megfelelően a tartásba vett idős embereket. Ilyen esetekben múlhatatlanul szükség van a hatósági közbelépésre.

A szentesi hétköznapok, a szentesi emberek nem kis munkát adnak a tanácsnak. Az év első felében például több mint 6 ezerre rúgott az igazgatási osztály ügyiratforgalma és ezen belül a legtöbb dolga volt a gyámügyi, a szabálysértési és az anyakönyvvezetőnek.

SZABÓ ROBERT

pu taktikusa

rendezhetné sorait. Mindezt Jasin olyan egyéni stílusban hajtja végre, hogy ez mind Dél-Amerikában, mind Európában feltűnést keltett és hírnevet szerzett nevének.

*

Egy hetet töltöttünk Jasin otthonában. Az utolsó napon nem csak a futball-pályát keressük fel, hanem felesége kíséretében, aki a moszkvai rádió egyik szerkesztője, a „Majak"-i úttörőtáborba látogattunk, ahol e kedves házaspár két leánya, a 12 éves Irina és a 8 éves Jelena töltik a nyári szünidőt. Útközben tudjuk meg, hogy Jasin a pártfőiskola III. évfolyamának hallgatója, de azt is, hogy aktív sporttevékenysége után edzősködni szeretne, valamint egy „kapus-iskola" nyitását és vezetését tervezi. Értesülünk közben arról is, hogy szerelmese a színháznak, sokat hallgat komoly zenét és Moszkva egyik választó kerületének küldötte a moszkvai városi tanácsban, s talán mondanunk sem kellene: tagja a moszkvai városi tanács sport- és testnevelési állandó bizottságának. Az már valahogyan egy kicsit titok marad, hogy ennyi elfoglaltsága mellett, hogyan szakít magának időt gyermekei, családja, barátai számára.

Mint a szélvész terjed el az úttörőtáborban, hogy Jasin megérkezett. Nyomban 10—12 gyerek ostromolja tanácsokért, hogy a tábor labdarúgó-csapata edzéseit miként vezessék. Ezek a gyerekek —, de általában a szovjet fiatalok — valamennyien ismerik Jasint, akit példaképüknek tartanak. A fiataloknak szóltak azok a szavak is, amelyeket néhány nappal látogatásunk előtt a Moszkvai Dinamo 300. bajnoki szereplése alkalmából kiadott műsorfüzetbe írt:

— Ne vegyék szerénytelenségnek, de hosszú évtizedeket felölelő tapasztalataim bizonyítják: csak azok maradnak meg a labdarúgópályán, akiknek kedvük, bátorságuk és akaraterejük van, akik képesek lankadatlanul „dolgozni" a bajnokságon való részvételért, akik igyekeznek mások tapasztalatait hasznosítani, akik nem szégyenlik mások felismeréseit elsajátítani és azzal a kinccsel, amit előző futball-nemzedékek felhalmoztak, pályára lépni. Senkit nem törhet le az első kudarc. Rendelkeznie kell azzal az önfegyelemmel, hogy hibájára rádöbbenjen és legyen képes azt ki is javítani. Mi lesz azzal, aki társa vagy a kollektíva jóindulatú és jóakaratú figyelmeztetéseire felhúzza az orrát? A csapat tagja legyen mindig kritikus együttesével, játékostársaival szemben, de önmagával szemben is. Egyszóval: a labdarúgás a jó emberi tulajdonságok halmazának érvényesülését követeli. Felhívom fiatalságunkat mindezek elsajátítására és követésére."

*

Találkozásunk Jasinnal véget ért. Szép volt és tanulságos.

(Vége.)

JOG

A nyugdíjas házastársi pótlék

B. S. makói olvasónk ipari munkaviszonyai alapján állapították meg az öregségi nyugdíjat. De a házastárs számára járó pótlékot nem, pedig feleségének rendszeres keresete, nyugdíja nincs. Gyenge egészségi állapota miatt felesége csak alkalmi munkát tud vállalni. Kérdezi: *kérhet-e a felesége után házastársi pótlékot?*

A nyugdíjtörvény rendelkezései szerint házastársi pótlékra az öregségi és rokkantsági nyugdíjas akkor jogosult, ha nyugdíja nem éri el a havi ezer forintot. Házastársi pótlékot az után a házastárs, élettárs után lehet igényelni, aki a nyugdíjassal együtt él, de nincs havi 360 forintot meghaladó nyugellátása vagy egyéb jövedelme. A havi 360 forint jövedelmi határösszeg kiszámításánál figyelmen kívül marad a termelőszövetkezettől származó jövedelem — háztáji gazdaság, földjáradék stb. — összege. A házastársi pótlék 100 forint, ha azonban a nyugdíj összege a havi 900 forintot meghaladja, a házastársi pótlék címén csak annyit lehet folyósítani, amely a nyugdíjat ezer forintra egészíti ki.

Ha olvasónk nyugdíja a havi ezer forintot nem éri el, s felesége pedig az 55. életévét már betöltötte, de számottevő jövedelme nincs, *igényelheti a házastársi pótlékot.*

Elveszett iratok pótlása a nyugdíjhoz

P. J. makói olvasónk 1934-től a felszabadulásig uradalmi cseléd volt. Iratai azonban elvesztek, s így az SZTK azon felszólításának, hogy munkaviszonyait munkakönyvvel vagy okmánnyal igazolja, nem tud eleget tenni. Munkaviszonyát csak volt munkatársaival tudja bizonyítani, akikkel együtt dolgozott. Kérdezi: *a nyugdíjhoz elfogadják-e a tanúkkal bizonyított időt, illetve milyen lehetőség van arra, hogy több mint 10 éves munkaviszonyát beszámítsák?*

A felszabadulás előtt a mezőgazdasági munkások közül csak a férfiakra vonatkozóan vezették be 1939. január 1-től az öregségi biztosítást. Ezért a nyugdíj megállapításánál a mezőgazdasági munkásként eltöltött időből csak az 1939. január 1. utáni időt veszik szolgálati időként figyelembe. Ezt a rendelkezést olvasónk esetében is alkalmazni fogják, s az 1934—1939-ig terjedő időt szolgálati időként nem fogják beszámítani. A nyugdíjtörvény szerint a mezőgazdasági munkában eltöltött éveket OMBI-könyvvel vagy az eredeti bélyeglappal lehet igazolni. A háború alatt sokan elvesztették irataikat, de a társadalombiztosítás nyilvántartásai is hiányosak, ezért az 1967-ben megjelent rendelkezés lehetővé teszi, hogy az 1939. január 1-től 1947. december 31-ig terjedő időre vonatkozó OMBI, illetve mezőgazdasági bélyeglerövási igazolását a nyugdíjat igénylő pótolja tanácsi, illetve hatósági bizonyítvánnyal.

Olvasónknak ahhoz a községi tanácshoz kell fordulnia, ahol a felszabadulás előtt dolgozott, s olyan hatósági bizonyítványt kell kérnie, mely tartalmazza a munkáltató nevét, a mezőgazdasági munkaviszony idejét és alkalmazásának pontos megjelölését, például: mezőgazdasági cseléd, gazdasági napszámos, részes stb.

A rendelkezés értelmében az igazolás alapján évenként legfeljebb 150 napi mezőgazdasági munkaviszonyt vesznek szolgálati időként figyelembe. Ha ugyanabban az évben a mezőgazdasági munkás például az iparban is szerzett bizonyos időt, az arra az évre elismerhető idő összesen 300 napot tehet ki. A rendelkezés szerint teljes egészében figyelembe kell venni az olyan mezőgazdasági munkaviszonyt, melynek tartalma alatt gazdasági cseléd vagy mezőgazdasági iparos volt, ha a munkaviszony megszakítás nélkül 365 napon át fennállott.

Olvasónk, ha 1934-től 45-ig folyamatosan, megszakítás nélkül gazdasági cseléd volt az uradalomban, s ezt hatósági bizonyítvánnyal is igazolja, akkor nyugdíjának megállapításánál szolgálati időnek 6 évet fognak figyelembe venni, de ez az idő és az ezt követő munkaviszonyai között 5 évnél hosszabb megszakítás nem lehet.

Mi vonható le a gyermekgondozási segélyből?

O. L.-né vásárhelyi olvasónk gyermekgondozási segélyt kap. Vállalata azonban a havi 600 forint helyett csak 570 forintot utal át számára postán. Olvasónk kérdezi: *mit lehet levonni a gyermekgondozási segélyből?*

Az 1/1967. (II. 26.) SZOT számú szabályzat 8. paragrafusa szerint a gyermekgondozási segély visszatérítésére, elévülésére, a segélyből történő levonásokra, valamint a mindezzel összefüggő jogvitákra *a táppénzre irányadó rendelkezéseket kell alkalmazni.* A táppénzből történő levonással kapcsolatban pedig a 71/1955. (XII. 31.) M. T. számú rendelet 71. paragrafusa azt mondja ki, hogy abból csak a tartásdíjat, valamint a táppénz címén jogtalanul kifizetett összegeket szabad levonni. Azonban a levonás összege nem haladhatja meg a táppénz 33 százalékát.

A két rendelkezés egybevetéséből következik, hogy a gyermekgondozási segélyről csak a gyermektartásdíjat és a jogtalanul kifizetett gyermekgondozási segélyt szabad levonni, más címen nem belőle elvenni.

Olvasónknak azt tanácsoljuk, keresse fel a vállalat SZTK ügyintézőjét és tisztázzák, hogy milyen címen vonnak le a gyermekgondozási segélyből havonta 30 forintot. Amennyiben a rendeletben előírtaktól eltérő jogcímen vonják le a havi 30 forintot, abban az esetben forduljon panaszával a vállalati társadalombiztosítási tanácshoz, és *kérje a jogtalanul levont összegek utólagos kifizetését.*

Dr. VÁRADI MÁRTON

adás
olitikánk
éseiről

békéscsabai városi
lezésében 1969. no-
szerdán délelőtt 10
nsik Gyula, az
unkatársa előadást
ıbai Ifjúsági Ház-
litikánk aktuális

konzultáció követi.

dok

Amikor beköltöz-
nmijük sem volt.
OTP-kölcsön kö-
zzel gyarapodtak
enleg havonta 380
lek törlesztésére
kissé keserűen je-
z OTP-ből élünk,
m tehettük, hiszen
ket a családért ér-
Otthont kellett és
teni bármilyen ne-
is. Sikerült.

viszont most nem
gkisebb gyermek
ípőficamos és ápo-
Táppénzen van, a
t is nagyon sokat

anyagi gond, nem
le az már aggaszt-
ız édesanya ismét
ni, hiszen a kére-
van, de Ágnest, ha
lejár, nem tudják
A közeli Mokri
lenne a legjobb,
y. Viszont bíznak
üzemi szb-től se-
mint ahogy a
gatta őket azzal,
yobbik gyermek
ıdoskodott.

elyet kér a ta-
lében, s akár az
ács segítségével,
rül is.

—öt
kettő

ám ez, hanem öt
ra. Így jöttek
Ferencéknél, s
család egy ember
Az édesanya nem
vette a gyer-
gély adta lehető-
ség is van rá ott-
k még a gyere-
nyire nem köny-
családfenntartó
lég a következő
nt. Ennyit keres
Érthető tehát,
a legnagyobb se-
legmagasabb se-
ı támogatás még

otthont, melyet
első éveiben te-
most már szeret-
zükséges, hiszen
ıyha kicsinek bi-
ből — bármeny-
is az édesapa —
kból erre aligha
a megélhetésre

mrég mérték fel
gondja. Összesen
s köztük H. Fe-
jobban rászorul-
, mégsem akar
em ha az üzem-
akció indul, sze-
Jövőre sor kerül
üzemnek vannak
en elsősorban a
aládok részesül-

Kasnyik Judit

A bo

Pénteken este volt a premierje Békéscsabán Marcel Achard A bolond lány című vígjátékának. Képeink az előadás három jelenetét mutatják be.

Josefa Lantenay — Szabó Éva, és a vizsgálóbíró, Camille Sévigné — Gonda György.

Beaurevers bankár a vizsgálóbíró szobájában találkozik újra Josefával. A bankár — Körösztös István.

Morestan írnok, aki mindent jegyez és akit felettébb érdekel az egész gyilkossági história — Csernák Árpád, és a vizsgálóbíró — Gonda György.

(Fotó: Demény Gyula)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1969 NOV 23

Somos Miklós
1021

A XVI. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Tizenhatodik alkalommal került megrendezésre Hódmezővásárhelyen a Tornyai János Múzeumban a Vásárhelyi Őszi Tárlat, mely az első kiállítástól eltelt másfél évtized alatt a magyar képzőművészeti élet jelentős eseményévé vált. Németh Lajos a mai magyar művészet kiváló kutatója monográfiájában erről így ír: „A fiatal festők leghomogénebb stílusú csoportja a hódmezővásárhelyi iskola... A vásárhelyi iskola az elmúlt években a kortárs magyar képzőművészet figurális irányának érdekes színfoltja lett".

Ennek az iskolának azonban korántsem a stílusjegyek azonossága adja a jellegét, hanem sokkal inkább a művészi, művészetikai magatartás, szellemi alapállás azonossága. Ennek egyik meghatározója föltétlenül a hagyománytisztelet, a magyar művészet múltjának vállalása. Annak tudata, hogy nem kell újra felfedezni a művészetet, hanem van alap a magyar művészettörténetben, amire építeni lehet, amit tovább lehet fejleszteni. Ez a vásárhelyiek számára elsősorban az alföldi realisták: Koszta, Tornyai, Nagy István művészete. Itt sem a formai megoldások, hanem a magatartás, a tájhoz való kapcsolódás, a mélységes humanizmus és újra fogalmazva, új elemekkel telítve bár, de a realista látás-, és megjelenítési mód. E mellett ide sorolhatom még a közösségi érzést, a társadalmi felelősségtudatot, továbbá az őszinteséget és az érzelem-teljességet. Az iskolává tömörödést elősegítette a tárlat szervezése is. Erre a tárlatra azok kapnak meghívást, akik valamilyen módon kapcsolatba kerültek a várossal, születés, letelepedés vagy az ott végzett hosszabb-rövidebb alkotó munka útján.

Ez a kapcsolat a tájjal, az ott élő emberrel valóban megteremtette a XVI. Vásárhelyi Őszi Tárlat egységes alaphangját is. Ezen az alaphangon belül azonban változatos, monotonnak, unalmasnak, egyhangúnak egyáltalán nem nevezhető művek sorával találkozunk. Elég egyetlen séta ahhoz, hogy erről meggyőződjünk. Az ez évi Tornyai-plakettel és -díjjal kitüntetett Somos Miklós munkái átköltöttek, jelképi értékűek, fantáziánkat megmozgatók. Nincsenek közvetlen kapcsolatban az itt levő tájjal, mégis általános emberi tartalmuk miatt helyük van a vásárhelyi műhely világában. (Pásztor, Egri lakodalom, Alvó.) Egészen más világ Kurucz D. István világa, aki földdel-éggel, gazdagon megmunkált két sávval, finomrajzos tanyával, kútgémmel fejezi ki az alföldi táj lényegét. (Tanya, Puszta.) Azonos világ, de egészen más megfogalmazás Németh József művészete. Nagy, summázó, összefoglaló, határozottan körülírt, dekoratív felületek, komoly, harmonikus színvilág. (Légeltetés holdfénynél, Asszonyok kosárral, Kucsmás férfi.) Szalay Ferenc „Az elnökség" c. munkája éppen ellenkezőleg, az egymást szétvető, harsány színek „antifestészetével" fejezi ki az alakuló, formálódó közösségben helyét kereső parasztember mai világát. Megértő irónia munkál ecsetjében. Egyetlen szín él és hat, de e színen belül az árnyalatok hallatlan gazdagsága ragad meg bennünket Fejér Csaba munkáiban. (Várakozó, Pad, Este.) Szurcsik János egyik művében képépítésének gazdagságával, másik művében emberábrázolásának kifejezőerejével és festőiségével teszi teljesebbé a kiállítást. (Vásár, Monostori asszony.) Vecsési Sándor megrázó öncarcképe a gyermekkor őszinte, hittel teli, elveszett világát idézi elénk, háttérbe helyezett különös, múltat idéző házával. (Önarckép ablakkal.) Rékassy Csaba a holland kismesterek részletgazdag munkáira emlékeztető, de mégis önálló, individuális munkáiban vall Vásárhelyről. (Vásárhely I., II.) Hézső Ferenc ismét mást tart a világból lényegesnek. Nagy, erőteljes, dinamikus, belső feszültségű foltokban gondolkozik és szintén vonzza az Alföld mai arca, változó képe. (Hazafelé a munkából, Tél.) Egyszerű eszközökkel, szűk szóval, de lényeget mondóan beszél az egyszerű külvárosi paraszti életformáról Almási Gyula. (Vásárhelyi öregház, Parasztszoba.)

A Békés megyei művészek közül legrégebb idő óta, 1957-től Lipták Pál vesz részt rendszeresen a Vásárhelyi Őszi Tárlaton. Festményei most is ötletgazdagok, frissek, lendületesek. (Öreg tanya, Táj tehenekkel.) Koszta Rozália ez alkalommal is elmélyült, kontúrozott, dekoratív, de ugyanakkor karaktert kifejező portréival reprezentálja Békés megye művészetét. (Kisfiú, Rózsaszín ruhás leány.) Az Orosházán született, de Vásárhelyen letelepedett Fülöp Erzsébet viszont a tárgyak erejével vall az emberről, életformáról, az ember és táj mély kapcsolatáról. (Üres szoba, Tarlón.) Őszinte örömmel állapíthatjuk meg, hogy a Békés megyei és a vásárhelyi művészek között egyre szélesedik az együttműködés, hiszen számos vásárhelyi vesz részt évenként a Békés megyei alföldi tárlatokon is.

A grafikai anyagból Csohány Kálmán a népdal tiszta dallamvezetésére emlékeztető világa emelkedik ki. (Öreg paraszt, Fák és asszonyok, Sirályok.) Mellette Molnár Gabriella részben gyermeki városképével, részben a béke gondolatát szolgáló világos jelképeket használó lapjaival tűnik ki. (Utca, Figyelmeztetés.) Orosz János és Somos Miklós világa itt is bonyolultabb, összetettebb, de ez a bonyolultabb világ konkrét társadalmi mondanivaló szolgálatában áll. (Olaszországi rajt I—V., Fejlécek egy etióp synaxáriumhoz I—VI.)

A plasztikai anyag is változatos. A klasszikus formákat értékesen tovább vivő Szabó Iván reliefektől, emlékműtervektől egészen Rátonyi József új, modern fogalmazásáig. Szabó Iván „Vihar" c. fa reliefje, dinamizmusával, ritmusával, a formálás artisztikumával értékes darabja a tárlatnak, de ugyan Ő jól használja ki a népművészet ihlető forrását is. (Fölszállott a páva, Oszlop.) Rátonyi József átírtabb plasztikai nyelvet valósít meg, és merészségét dicséri az a vállalkozás, amellyel a lombos fát szoborépítő elemként felhasználta. Nagy Sándor nyers, rusztikus felületei erőt sugárzóak és kifejezőek. (Sándor bácsi, Idős asszony.) Kampfl József játékos gyermekeivel érdekes statikai problémákat old meg. (Fiúk.) Az ember foglalkoztatja Borbás Tibort és ezt részben mélyrehatóló portrékban, részben nyújtott formájú, egész alakos kompozíciókban hozza közel a látogatóhoz. (Pár, Terhes asszony.) Ligeti Erika érzékletesen mintázott gazdagfelületű érmei, ez alkalommal is bizonyítják a fiatal művész kivételes tehetségét. (Mama, Fény, Vízben.) A síkfelület szigorú rendjében oldja meg feladatát sikeresen Fekete G. Dezső, irodalom és zene által ihletett érmein. (Öreg halász és tenger, Orfeusz és Euridike.)

Színesíti a tárlat anyagát Lieber Éva két varrot gobelinje. Az ötlet, a szín, és a technika egyként gyönyörködtetnek bennünket. Ugyancsak ötletes és a régi kerámiák ízét egyénien hasznosító gyermek, család érzelmi világot megfogalmazó három Geszler Mária kerámia. Végvári Gyula kerámiáinak a megmunkálás nagyvonalúsága és frissesége mellett a stilizálás összefogottsága is ereje. (Fa két madárral.)

A vásárhelyi művészet erejét egysége, összeforrottsága, a meggyőződéssel vállalt magatartáshoz való hűség adja. Éppen ezért, aki évenkénti új formai szenzációk iránti igénnyel keresi fel ezt a tárlatot, föltétlenül csalódni fog. A vásárhelyiek sohasem hódoltak a változó divatnak, fejlődésük egyenes vonalú, töretlen az eltelt másfél évtizeden. Ennek a töretlen, világos fejlődésnek, a realizmus jövőjébe vetett hitüknek egyik szép, az eddigi eredményeket összefoglaló és egyben előre mutató állomása a XVI. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Dömötör János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós

MAGYAR NEMZET
1963 AUG – 2

1021

Magyar Nemzet — Péntek, 1963. augusztus 2.

Szegedi tárlatok

A SZEGEDI SZABADTÉRI JÁTÉKOK egy hónapig tartanak, ezalatt tizennyolc előadás zajlik le a Dóm téren. Azok a belföldi és külföldi látogatók, akik az előadások kedvéért jönnek Szegedre, s rendszerint egyetlen napnál többet töltenek a Tisza-parti városban, az esti programon kívül napközben is szívesen ismerkednek a város életével, kulturális értékeivel. Ezt az érdeklődést elégítik ki az előző években meghonosodott *kiállítások*, amelyek általánosan, az ország, különösen pedig *Szeged képzőművészetét, könyvészetét, történeti hagyományait* mutatják be.

A legjelentősebb idei kiállítás a szegedi *nyári tárlat*, amelyet negyedszer rendez meg a városi tanács művelődési osztálya, a Képzőművészek Szövetségének szegedi munkacsoportja, a Móra Ferenc Múzeum és a Hazafias Népfront szegedi bizottsága. A tárlat ezúttal kisebb térre szorult, s most a földszinti nagyteremben nem állítottak ki képeket, csak az első és második emeleten. Nem tudjuk, a művészek érdeklődése csökkent a szegedi tárlat iránt, vagy a zsűri ítélt-e túl szigorúan. Némileg szűkebb keresztmetszetét láthatjuk a hazai, s külön a szegedi és csongrádi képzőművészetnek, mint tavaly. Az viszont kétségtelen, hogy az egész tárlat átlagos színvonala valamivel magasabb és viszonylag kevesebb a konvencionálisan megoldott kép, az elődök mesterségbeli fogásait túlságosan hűségesen követő alkotás.

A tárlat elsősorban *Szegednek és a közelben levő hódmezővásárhelyi művésztelepnek* biztosít helyet. A helyi, de a távolabb élő művészek élményei között ezúttal is nagy szerepet kapott az Alföld. A táj azonban most már élettel, mozgással, változással telt meg, s a természet mozdulatlanságát a legtöbb festményen az új élet dinamikája váltja fel. Hangulatos, a változó kort is bemutató temperáival kelti fel a figyelmet *Chiovini* Ferenc, akinek *Téli piacozók* című alkotása joggal nyerte el az első díjat. *Jakuba* János *Alföldi táj*-a, a Gyulán dolgozó, s az alföldi parasztsággal szoros kapcsolatot tartó *Koszta* Rozália *Piac*-a, *Tápai* Lajos markánsan ábrázolt *Tiszai halászok* című munkája, mindenekelőtt pedig *Kurucz* D. István három olajtemperája: az *Őszi szántás*, a *Patkolás* és a *Lóvásár*, a tájnak és a természetnek ezt az állandó változását egyéni stílusiegyekkel fejezi ki. Kitűnő jellemek, eredeti sorsok villannak fel *Szalay* Ferenc *Tsz-vezetőség* című képén, megkapóan szép a tehetséges szegedi festő, *Cs. Pataj* Mihály akvarellje, a *Szőlőkarók*. A környék művésztelepeinek lakói közül felfigyeltünk még *Baranyó* Sándor, *Erdélyi* Mihály, *Fontos* Sándor és *Tamás* Ervin képeire.

NAGY ÖRÖMMEL LÁTTUK olyan ismert, országos hírű művész festményeit, mint *Bernáth* Aurél, akinek *Balaton esős időben* című képe a kiállítás egyik legmegragadóbb alkotása. *Gádor* Emil *Marosi tájak*, *Konfár* Gyula *Gyár*-a, *Somos* Miklós *Beszélgetők* című vászna ugyancsak figyelmet érdemel.

A grafikák közül elsősorban az idős mester, *Ék* Sándor két rajzát és *Szabó* Vladimír rézkarcát említjük meg. Az idén viszonylag nagy számban láthatunk *plasztikai alkotásokat*. Az ismert helyi művész, *Tápai* Antal három portréja, *Kamotsay* István, *Tar* István művei és *Szabó* Iván hangulatos *Elégia* című szobra mellett joggal kelthetnek érdeklődést két női művész alkotásai. *Majorossy* Sarolta két nőalakja, a *Pihenő* és a *Tálas nő* egyéniséget és bájt áraszt. *Samu* Katalin terrakottái, a *Sárgaruhás lány* és a *Pirosszegfűs lány* tarka színeikkel élénkítik a kiállítást. *Borsos* Miklós ezúttal plakettekkel szerepelt: kisformátumú plasztikáival is rangot adott a tárlatnak.

Mikus Sándor kétszeres Kossuth-díjas kiváló művészünk alkotásait gyűjteményes kiállítás mutatja be a szegedi Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában. Ez a tárlat, mely félszáznál több művet sorakoztat fel, hű képet ad a hatvan esztendős mester több évtizedes munkásságáról, állandó küzdelméről az anyaggal és témáival. Nem egy szobrát több változatban, korábbi, majd néhány évvel későbbi megfogalmazásán is láthatjuk. A témának ez a vándorlása arról számol be, hogyan érlelődött az ábrázolás gondolata a művészben. Ilyenformán két verzióban is megcsodálhatjuk ismert köztéri szobrát, a *Zászlós fiú*-t, az egyedülállóan bájos, görögös szépségű *Számoló kislány*-t, s az erőt sugárzó *Anyaság* című szobrát. A *Tánc* bronzba, kőbe vésése régóta foglalkoztatja a kitűnő mestert; ezúttal is több olyan szobrát láthatjuk, amely táncoló ifjú leányt örökít meg. Ezek között különös figyelmet érdemel az a táncosnő, amely korunk modern táncát, a twistet járja. Ez a plasztikai alkotása, és a másik is, melyen egy kislány egyedül twistel, azzal a tanulsággal szolgál, hogy Mikus ebben a modern táncban az új, érdekes mozgásforma összhangját, a szimmetrikus, arányos testtartást keresi.

Kár, hogy a kupolacsarnok kicsiny méretei miatt a kiállítás némileg zsúfolt, s a kisebb méretű szobrok feszesen és levegőtlenül állnak egymás mellett. A rendezés megkönnyíthette volna a tárlatlátogatók dolgát, ha a szobrokon feltünteti a keletkezés dátumát is. Hiányoltuk, hogy katalógus sem készült erről az érdekes, fiatalosan derűs és lendületet sugárzó kiállításról.

Somos Miklós: Beszélgetők

AZ ELSŐ SZEGEDI NYOMDÁTÓL A SZÉP KÖNYVIG vezeti el a látogatót az a kiállítás, amely ugyancsak a Móra Ferenc Múzeumban nyílt meg. Ennek a kiállításnak az a sajátosan szegedi jelentősége, hogy nemcsak a budapesti Technika Házában látott *Szép magyar könyv* kiállítás anyagából mutat be részeket, hanem azokat az emlékeket is elénk tárja, amelyek azt bizonyítják: Szegeden is voltak jeles előfutárai a nyomdatechnikának.

A hagyományok szerint az első szegedi nyomdát Grünn Orbán alapította, aki 1801-ben azzal az indokkal kapott a városi tanácstól engedélyt műhelye felállítására, hogy »e tájon le-felé 12, fel-felé 24 mért földnél közelebb sehol illyetén könyv Sajtó nem találtatván«. Később az alapító mester munkásságát fia, Grünn János folytatta, aki 1847-ben Táncsics Mihállyal közösen naptárt akart készíttetni az iparosok számára, s aki az 1848-as szabadságharcot a nyomdájában kiadott hazafias röpiratokkal és falragaszokkal támogatta.

A kiállítás néhány tárlója az első szegedi nyomdász-dinasztia értékes relikviáit őrzi, eredeti réznyomófejeket a XIX. század első negyedéből, egykori nyomtatványokat, plakátokat, s néhány könyvet is. A nyomda első könyvtermékének fedőlapján ezt olvashatjuk: »Cserei, egy honvári herceg. Meg-magyarosította Dugonics András királyi oktató. 1808.« Egy másik kötet »egy Árgirus nevű királyfi és egy tündér szűz-leány« históriáját mondja el. A múlt századi hagyományok mellett a *Szegedi Nyomda Vállalat* mai szép kiadványai is láthatók, s a rendezők ezzel is igazolják, hogy a szegedi könyvészet jól sáfárkodik a múlt értékeivel.

Gábor István

Péntek, 1963. augusztus 2. Magyar Nemzet

A magyar kormányküldöttséggel a Szovjetunióban IV.

A szibériai óriás

Átható gyantaillat, éles levegő, szinte karcolja az ember torkát, nagy darab erdőirtás, körülötte sudár vörös fenyők. Előttünk kékre festett, földszintes épület, jobbra-balra helikopterek, egy és kétfedelű kis repülőgépek. Ez a bratszki repülőtér. Négymotoros nagy gép befogadására még nem alkalmas. Ezért három Il—14-essel érkeztünk ide. A repülőteret a tajgából hasították ki, de az őserdő szívósan igyekszik visszahódítani, ami az övé volt. Gyökerek kúsznak előre a rengetegből, s a szűz talajon hihetetlen gyorsasággal nőnek a bokrok, növendékfák. De az ember is készenlétben áll. Ott, ahol a tajga kezdődik, földgyaluk, dömperek, daruk tartják a frontot.

— Vadnyugati hangulat terjeng itt — mondtam szibériai kísérőmnek, amint a fehértörzsű nyírfaerdőn keresztül az erőmű felé autóztunk. Meghökkenten nézett rám.

— Itt? Száztizenötezer lakosú város ez már. Nyolc évvel ezelőtt, akkor igen. Amikor megérkezett ide az első tizenegy ember. De most? Északabbra, Uszty-Ilim-nél még igen, ahol a következő erőmű épül.

A dombtető széléről pillantottuk meg először az erőművet. Ettől kezdve csaknem minden mondatban alkalmazni kellett a *felsőfokot*.

Ennél a látványnál érzi az ember *Flaubert*-nek, a stílus nagy művészének igazságát, amikor azt írta, hogy az emberi szó csak egy repedt üst, amelyen legfeljebb medvetáncoltatásra alkalmas dallamokat verhetünk ki, amikor szeretnők elérzékenyíteni a világot.

volt. Előzte Angara közeléből a lovagot, s üzent Irkutnak, hogy jöjjön a lányért. Meg is érkezett a herceg, de akkor már Angara hegyen-völgyön keresztül sietett, rohant kedveséhez, Jeniszejhez. A felbőszült anya hatalmas sziklát hajított utána, hogy elzárja útját. De a szerelem minden akadályt legyőzött, a folyó áttörte a sziklát, s így érkezett Jeniszej karjai közé.« Ezért van az, hogy háromszázharminchat folyó ömlik a Bajkálba, s csak egyetlen egy, Angara, viszi hűtlenül vizét a Jeniszejbe. A sziklakaput most Bajkál anyónál is hatalmasabb erő, az emberi akarat zárta el. De jóságosan, mert tizenegy, egyenként 18 méter széles vízáteresztőn az Angara azért eljut a Jeniszejhez.

A folyó partján, az erőmű tövében érezte az ember igazán, minő gigászi alkotás tornyosul felette. Itt már csak kiabálva érthetjük meg egymás szavát, mert mindent betöltött a megzabolázott folyam vad zúgása, őrjöngő dübörgése. Jelenleg három vízáteresztőt nyitottak ki, ezeken tombolva préselődött át a víz olyan erővel, hogy a habos, tajtékos áradat száz-százhúsz méter magasba lövellte fel pezsgőszínű vízcseppjeit, s hideg harmattal permetezte be még a betonfal tetejét is.

Aki rakoncátlan folyókat szabályoz

Az erőmű alján olyan valakivel, Ivan Ivanovics *Naymusinnal* találkoztunk, aki egyike volt a tizenegy pionírnak. Élete nagy részét azzal töltötte, hogy rakoncátlan folyókat szabályozott. A Kola-félszigeten, a Nyéván, a Kámán, de közben épített hőerőműveket is. Középmagas, kissé már őszülő

0,04 kopekbe kerül (egy kopek 15 fillér).

— Télen különösen nehéz lehetett itt dolgozni — jegyeztem meg.

— Ellenkezőleg. Nyáron volt nehéz. A szúnyogok miatt. Isten korbácsa volt a Bratszk körüli szúnyogtelep. Moszkítóháló nélkül lehetetlen volt közlekedni. Néha nyáron az építők már ki sem mozdultak a házakból. Ha valamelyik lakos a kisborjút a szabadban felejtette, reggelre a szúnyogok halálra csípték. Ez volt az első számú közellenség. Az emberek szívesebben dolgoztak a mínusz 55 fokos hidegben, mint nyáron. Egy ideig hiába szórták repülőgépről a vegyszereket, a szúnyoginvázió újra és újra kezdődött. Mígnem a tudósok megtalálták a tenyészhelyeket. A folyóból kiálló sziklákon voltak a szúnyogfészkek. Így aztán sikerült kiirtani a telepeket.

Persze a tél sem lehetett könnyű. Októbertől áprilisig tart a tél. A folyót másfél-két méter magas jégpáncél borítja, a föld négy méter mélységig kőkeményre fagy.

A jövő egy darabja

Az erőműtől a városba mentünk. A sportstadionban már több ezer ember szorongott a szemerkélő esővel nem törődve, hogy részt vegyen a barátsági gyűlésen. Itt találkoztunk össze néhány »hazalátogatóval«. Még bratszki illetőségűek, de már feljebb vándoroltak az Angarán a következő lépcsőig, Uszty-Ilim-ig. Nagy darab, szélesmosolyú, kevésbeszédű fiatal emberek. Mindnyájan bratszki veteránok, s ők voltak most is az elsők, akik Uszty-Ilim-nél, a Tolsztoj-fok közelében leverték sátraikat. Favágók, csőlpözők, gépkocsivezetők. Amikor Bratszkból elindultak, még út sem volt Uszty-Ilimbe. Jó darabon az Angara jegén mentek a gépkocsik.

Meglátogattuk az *Eisenhower-házat* is. Három évvel ezelőtt, 1960-ban építették a csinos, emeletes faházat; az akkori amerikai elnök lakott volna benne, ha Powers U—2-es repülése fel nem borítja a terveket. Több háló- és fürdőszoba mellett ebédlő, nappali, dolgozószoba és tanácsterem van benne. Mindegyiket kényelmesen, ízlésesen bútorozták be. A dolgozószoba ablakából kipillantva a bratszki tenger tükörsima vizét látjuk. Békés és megnyugtató kép ez. A túlsó parton irtják az erdőt, a világ legnagyobb papírgyára épül majd fel, azon túl pedig a távolban a világ legnagyobb alumíniumkombinátja. Messzire látni innen a faház ablakából. A pillantás keresztülhatol a Tajgán és látni véli az Angarán és a Jeniszejen épülő tizenegy erőművet, amelyek közül nyolc nagyobb lesz a világ eddigi legnagyobb erőműveinél. Látni az új kohókat, gépgyárakat, bányákat, tudományos központokat. Látni a jövő egy

Újabb föld

Régi

A földrengés-sújtotta macedón főváros mentési munkálataiban részt vevő, különleges lehallgató műszerekkel felszerelt francia csoport csütörtökön a város romjainak átkutatása után megállapította, hogy nincs több élő ember Szkopjéban a romok alatt. Ezek szerint feladták a reményt az állomásépület romjai alá temetett szkopjeiek megmentésére is. A francia mentőkülönítmény már haza is utazott.

Szkopjéban rövidesen megkezdődik a romeltakarítás második szakasza: a tönkrement házak, épületek tervszerű lebontása.

A városban fokozott intézkedéseket tesznek a fertőző betegségek terjedésének megakadályozására.

Szkopjéban még mindig mozog a föld. Az utolsó 24 óra alatt huszonegy földlökést

Fogadás a kínai népi felszabadító hadsereg megalakulásának 36. évfordulója alkalmából

Tie *Lej* ezredes, a Kínai Népköztársaság budapesti nagykövetségének katonai attaséja, a kínai népi felszabadító hadsereg megalakulásának 36. évfordulója alkalmából csütörtökön este a nagykövetségen fogadást adott. A fogadáson megjelent *Czinege* Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter, *Erdélyi* Károly külügyminiszter-helyettes, a magyar néphadsereg tábornoki és tiszti karának több tagja, a Külügyminisztérium több vezető munkatársa. Részt vett a fogadáson a budapesti diplomáciai képviseletek több vezetője és katonai attaséja. Jelen voltak a Magyarországon állomásozó szovjet csapatok parancsnokságának képviselői, élükön Sz. A. *Andrjucsenko* altábornaggyal.

A finn agrárpárt küldöttsége hazánkban

A Szövetkezetek Országos Szövetsége meghívására csütörtökön a finn agrárpárt hattagú küldöttsége érkezett Budapestre. A delegációt a Ferihegyi repülőtéren *Szirmai* Jenő, a SZÖVOSZ elnöke, valamint a Külügyminisztérium és a SZÖVOSZ vezető munkatársai fogadták.

Csütörtökön délután a SZÖVOSZ elnöke, dr. *Erdei* Ferenc, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára, a Szövetkezeti Tudományos Tanács elnöke társaságában a Szövetkezetek Országos Szövetsége székházában fogadta a finn küldöttséget. A fogadáson részt vett Reino S. *Palas*, Finnország budapesti nagykövete. Este, a margitszigeti Nagyszállóban Szirmai Jenő, a

Somos Miklos

MAJ 12

1021

A IX. Magyar Képzőművészeti Kiállítás festményei

Paradoxnak tűnik, de tulajdonképpen *a festészet* barátainak kellene legjobban örvendezni azon, hogy az idei országos tárlaton úgy kivirágzott *a díszítőművészet*. Hisz úgy tetszik, mintha mindazok az irányzatok, amelyek elidegenedtek a piktúra realista hagyományától, most a dekoratív műfajokba, mindenekelőtt az épületdekorációba áramlottak volna, és ezzel megszünne, vagy legalábbis erőteljesen csökkenne az az egészségtelen túlfeszültség, amelyet jelenlétük és befolyásuk a festészetben előidézett. Csakhogy, sajnos, a művészetben nem olyan egyszerű törvények uralkodnak, mint mondjuk egy gőzkazánban: attól, hogy kinyitnak egy szelepet, még nem áll helyre a normális nyomás, sőt, a festészet helyzetére inkább a belső feszültségek és ellentétek kritikus kiéleződése jellemző.

Bizonyos, hogy a díszítőművészet termei a Műcsarnokban sokkal gondtalanabb, felszabadultabb benyomást keltenek. A nézőt az alkotó kedv friss levegője csapja meg, az invenció gazdagsága, a variációk játékossága néhol meg is ragadja: érezni, akik ezeket a mozaikokat, kerámia és fémdíszeket, díszítő freskókat és gobelineket készítették, passzióiknak élhettek, megtalálták a falfelületeket borító, építészeti elemeket összehangoló vagy feloldó díszítésben azt a kifejezési formát, amelyben kedvük szerint mozoghattak. S önmagában ez nem is rossz dolog. A modern technikai formák ridegségétől fenyegetett korszerű építészetben a dekoráció nagyon is humánus igényeket szolgálhat: a beton, az üveg, az acél szigorú geometriáját barátságosabbá, lakályosabbá, vagyis emberibbé változtathatja (feltéve, ha nem kel versenyre amazok ridegségével, mert erre is van példa).

Mégis: mi az oka annak, hogy a festészeti termeken valami fojtott nyugtalanság ül, a néző egyik-másik kép előtt szinte fizikailag is érezni véli a művészek vajúdását, az útjukat kereső alkotók kínlódását? Mi a festők problémája? Sokaknak láthatóan már az is problémájuk, hogy önmaguknak és a nézőknek bebizonyítsák: igenis, szükség van a táblaképre, a festészetre. Egy részük azonban azon fáradozik, hogy a realista, tipizáló ábrázolás módszerét és célkitűzéseit összeegyeztesse a nyugati modernista irányzatok formai játékaival, amelyek egy ellentétes tartalom hordozói. Pedig a festészetnek, ha nem akar az absztrakció sivárságában megrekedni, és nem akar a puszta dekorációban feloldódni, *festészetnek kell maradnia*, azokat a nemes, nagyszerű és semmivel sem pótolható eszközöket kell továbbfejlesztenie, amelyek a festészetéi és csakis a festészetéi.

De általánosságok helyett említsünk inkább néhány példát. Mindjárt az első teremben baloldalt magára vonja a figyelmet fényes égő színeivel *Orosz János* Kertésze. Rajza szerint a reális valóságot ábrázolja, egy munkás figuráját, aki egy cseréppel van elfoglalva. De aki egy kicsit is elidőzik előtte, az úgy érzi, hogy fontosabb itt a cserép ragyogóan hideg fehérségének összecsendülése a vörösek, barnák szuggesztív izzásával; az irreális paletta egy irreális világba transzponálja a nézőt.

Vagyis a festő nem teheti túl magát a reális színeken? Dehogynem. Példa, közte nem egy klasszikus, van rá temérdek a realista festészet történetében, de még az idei kiállításon is akad (*Kurucz D. István* szép *Fejkendős parasztasszonya* is az). Csakhogy az ilyen szuverén megváltoztatása a valóság színeinek csupán akkor mélyebb, igazabb, mint a naturális hűség, ha a nézőben olyan asszociációkat ébreszt, amelyek közelebb viszik a témához, mélyebben megértetik vele a mondanivalót. (Kurucznál az aranyló búzasárga háttér és az asszony mélyen barázdált arcának sárga színe ilyen asszociációkat kelt.) De vajon Orosz mit akart kifejezni tűző vöröseivel? Hasonló törekvések tapasztalhatóak egész sor tehetséges fiatal festőnél, például *Somos Miklós* képén a Csepel Autógyárról, ezen a rafinált disszonanciákból felépített festményen. De vajon ki tudná megfejteni, hogy mit árulnak el korunk, életünk atmoszférájából Somos oly nagy ügyességgel összehozott árnyalatai? Itt is egyfajta festői dekorativitás oltárán áldoztatott fel a mondanivaló, akárcsak *Aczél Ilona* márvány plakátszerű traktorosának egyszerűbb esetében. *Bartha László*t is hatalmába kerítette a színekkel való játék. Egyik vásznától, az *Állomás* címűtől már voltaképpen csak egy lépés az egészében nonfiguratív festészetig, de másik képe is, amely az *Alumíniumgyár* elnevezést viseli, inkább tetszetősségre törekvő falidísz, mint elmélyült, szemlélődésre számot tartó festmény.

A „legtisztább" példa díszítőművészet és festészet keveredésére egy érett művész, *Kádár György* képe, az *Egymillió új lakást*, amely voltaképpen egy konstruktivista épületdekoráció vázlata, csakhogy olajképként nem annak hat. Szürrealista hatásaival tűnik ki *Scolcz Erik* festménye, ugyancsak a tárgytól független színeivel.

És még hagyján, amikor a divatos dekadens irányzatok nyomán olyan iskolás másolatok születnek, mint *Sylvester Katalin* igénytelen témájú csendélete; sokkal fájdalmasabb, ha nagy emberi és társadalmi mondanivalók szorulnak hasonló Prokrusztesz-ágyba. Gondolok például *Szinte Gábor Anyám* című képére, amely nagyon is emberi témáját, a parasztasszony magára maradását egy lemeztelenítő objektivizmus részvétlen eszközeivel fejezi ki.

Szükséges-e újra bizonyítani, hogy a mai polgári művészet eredetiséghajszolásban és dezilluzionáltságban fogant formáiban nem lehet felfogni a mi forrongó, új életet teremtő világunk festői tükörképét, hogy egymást teljességgel kizáró elemek vegyítéséről van itt szó?

Szabó Zoltán, Konfár Gyula, Szurcsik János és mások az ellenkező véglet felé törnek. Rajtuk is ott a bélyege az előbb említett válsághangulatnak, de ők nem az absztrakció, nem is a külsődleges dekorativitás vagy az irracionális effektusok felé fordulnak, hanem szuggesztív *érzelmi*, expresszív hatásokra törekednek. Érényeik és hibáik egyaránt ebből az erőfeszítésből származnak: a meghökkentő típusokhoz vonzódnak, mert a tipizálást is már sematizálásnak érzik. *Szabó* mintha mostanában el is akarná vetni a koloritot, szép női portréja, tája inkább grafika, mint festmény — mintha már a színt is tetszelgésnek érezné —, de kétségtelen az a célja, hogy elgondolkoztasson, hogy a valóság mélyeibe láttasson. *Konfár Gyula* természetfelettien nagy arcképeiben és csendéletében nem annyira az emberek és a tárgyak benső hangjaira hallgat, mint Szabó, inkább a valóság érdességére, a diszharmóniákra figyel, így is mondhatnám: a csúnyaságra. De nála is tisztán kivihető az a szuggesztív szándék, hogy felkavarja a nézőt, hogy valami felé elinditsa. *Szurcsik János* kapáló asszonyaiban is valami hasonló nyerseség szól, ha világos, elementáris színeinek harsányasága egyenes ellentéte is Konfár súlyos, nyomasztó koloritjának. Igen, mert tulajdonképpen ebben rokonok: a világért se oldódnának fel egy részvétlen dekorativitásban, sokkal hevesebben élik át a valót, semminthogy elemükké válhatna az az előkelő távolság a tárgytól, amely a stilizálással oly gyakran együtt jár. Csakhogy abban a már-már görcsös igyekezetben, hogy elhatárolják magukat mindenféle akadémizmustól és mindenféle közönyös formai játéktól nem a kor tipikus jegyei, hanem túlontúl is egyéni hangulatok tükröződnek a műveikben.

Mert a mérce mégiscsak ez: mit ad vissza a festészet a mi korunkból. A kor új jelenségeit sokoldalúan és mélyen csak az a realista művészet ragadhatja meg, amely a maga összetettségében azt tudja láttatni, ami valóban jellemző.

És hogy valóban ez a kiút, és hogy a festészet korántsem halálra ítélt műfaj, ha művészi törvényeihez és a valósághoz egyaránt hű marad, arra is van bizonyíték ezen a kiállításon — még ha nem is remekművek, de eredetien festői és őszintén mai képek formájában. Gondolok például a fiatalok közül *Eigel István* színeinek összecsendülő, de korántsem lapos harmóniájára, *Fejér Csaba* tartalmas és a mából merített női arcképére, *Hock Ferenc* meghitt nénikéjére, *Kokas Ignác* olvasó parasztjára, de még inkább festői kvalitásokban gazdag tájképére. De említhetném *Óvári László* ha mesterségbelileg nem is tökéletes, de merész kísérletét, amely a nappal szembeni tájat ábrázol. Feltétlenül megemlítendő *Bolgár József* kritikai portréja, Hock és Fejér képei mellett egyike azoknak a kevés képeknek, amelyek az emberi arcvonásokban keresik és meg is találják a ma embereinek jellegzetességét, ha Bolgár éppen egy negatív típusban is. Ide sorolandó *Vecsési Sándor* két tartalmas, egyszerű lírájával is megkapó portréja.

Közös ezekben a képekben csak annyi, hogy a jelenre vetik szemüket és hogy valamit visszaakarnak adni ebből a jelenből. Nem, korántsem típus-mosolyokról, vagy kötelező napsütésről van itt szó, még arról sem, hogy mind a munkát dicsérné, mint az élet anyját. Stílusuk szerint is különféle hatások érződnek rajtuk — Van Goghtól, vagy még régebbiektől legalább Szőnyiig terjed a skálájuk —, de ebben az egyben közösek: a máról akarnak szólni közvetlenül és őszintén. S azt hiszem, ezt a törekvésüket igazolni fogja az idő. Különösképpen, ha idővel fesztelenebbül és szenvedélyesebben is szólnának. Mert nem lehet véletlen, hogy képeik nagy részét egyfajta nagyon visszafogott, halk hang jellemzi: mintha a szubjektív hangvételek közül csak ez az egy, a csendes líra lenne „szalonképes": bárcsak szenvedélyesebben mernének örülni is, bánkódni is, szeretni is, gyűlölni is! Arról már szólni sem igen merek, hogy téma alatt többet is vár a mai néző, mint egy épp hogy jelzett szituációt, mert az „irodalmias" téma elleni átkozódások engem is megfélemlítettek, pedig mennyivel gazdagabban bontakozna ki egyikmásik festőnk pszichológiai jellemzőkészsége, ha egy meghatározott akcióban ábrázolná hőseit, ha a képek kompozíciójának és a színek játékának álló vizét csak egy kicsit megfodrozná a mozgás!

Azokról a művekről szólottam eddig, amelyekben jó vagy rossz értelemben, helyes vagy helytelen irányban, de az a küzdelem tükröződik, amely ma festészetünkben a kor *újszerű* kifejezéséért folyik. Ez azonban egyáltalán nem azt jelenti, hogy festészetünk egésze ebben a „mutáló" állapotban leledzik, sőt, a kiállított művek számszerűleg nagyobbik részére a megállapodottság jellemző. Mindenekelőtt vonatkozik ez az idősebb generációra, amelynek, ha csak nem válik modorossá, nem is lehet a szemére vetni, hogy azt folytatja, amit egy életen át érlelt. Aki egy kicsit is járatos a mi országos tárlataink hagyományaiban, az már előre tudja, hogy az első teremben, valahol ott jobboldalt, ki lesz állítva a *Bernáth Aurél* Balaton-parti képe — és valóban, ott is van: ha kicsit játékosabb és tetszetősebb, kicsit légiesebb is, mint a legutóbbi, de lényegében olyan, ahogyan megszoktuk. S ott van *Czóbel Béla* líraian meleg csendélete, ott vannak *Barcsay Jenő* kis tanulmányai, ezek a különös termékei egy szigorúan szerkesztett, geometrikus formarendnek és egy lágy, cseppet sem rideg színskálának. Nem hiányzik *Holló László* vászna sem: egyéni koloritjára, felizzó színfoltjaira rögtön ráismerni, akárcsak *Kmetty János* kontúrvázas világára, amely ez alkalommal talán valamivel oldottabb, festőibb. *Iván Szilárd, Mihály Pál* is azt a kiegyensúlyozott, kulturált piktúrát művelik, amely régóta sajátjuk. *Ék Sándor* naturálisan hű, de, sajnos, nem mindig lényegbe látó képeit is láthatjuk, *Elekfy Jenő* konstáns napfényében is sütkérezhetünk . . .

Az utánuk következő nemzedékben is egész sor festő a maga öntörvénye szerint alkot: *Jakuba János, Fónyi Géza, Gábor Marianne* azt nyújtják, amit tőlük megszoktunk: stílusban is, kvalitásban is. Persze, bizonytalanság is van, leginkább azoknál a festőknél, akik — talán naturalisztikus korszakuk maradványait leküzdendő? — még most is kicsit idegesen kapkodnak, és nemegyszer egyéni alkatuktól idegen példák után nyúlnak: én legalábbis csak így tudtam megmagyarázni magamnak, hogy *Csáky-Maronyák József* „egrys" balatoni képet fest, hogy *Imre István* dorogi szénosztályozójában különös, sejtelmes színek villannak, hogy *Mácsai István* ez alkalommal egyfajta, már Nyugaton sem divatos pedáns és levegőtlen primitivizmussal próbálkozik.

Megállapodottság — jó értelemben — található a fiatalabbaknál is, bár nem a modorosság némi veszélye nélkül. Gondolok itt például *Udvardi Erzsébetre*, aki sötét tónusú vinceliérképei után most napfényes vásznakkal szerepel, de lényegében azt folytatja, amit elmélyüléssel elkezdett: a falu lírai világának felfedezését. Ide sorolnám *Vati József* megbízható festői értékekkel ékes képeit. *Németh József* is megrendíthetetlennek látszik, pedig négyzetméteres képeinek méla gyermekdedsége (amely kisgrafikában még kedves is lehet) az idén még mesterkéltebbnek tetszik, mint tavalyelőtt.

Sem célom nem volt, sem helyem arra, hogy a festészet egészéről szóljak: csupán néhány problémát érintettem. Valamiféle átfogó sommázatra sem vállalkozhatom. Kiérlelt, útmutató alkotásokat vagy éppen remekműveket nem várhattunk a magyar festészettől mai forrongó állapotában, csupán őszinte és igényes próbálkozásokat. S azokban, ha nem is túláradóan gazdag, de nem is szegény az idei tárlat. Csak naivságunkban hihettük évekkel ezelőtt, hogy az új festészet egyik napról a másikra megszületik: még hosszú lesz a harc, amíg tehetséges festőink tudásából és hitéből a korral, a néppel való összeforrásából megteremtődik; de olyan harc ez, amelynek érdemes tanúja lenni mindenkinek, akit kultúránk és benne festészetünk jövője izgat.

Rényi Péter

A SZŐLŐ

Mintegy hatezer esztendőre becsülik a kutatók azt az időt, amikor az erdei vadszőlőt „megszelídítette" az ember. A régészek feltevése szerint a dús fürtöket termő tőkék a Kaspi-tenger déli vidékeiről, a mai Örményország területéről jutottak el Európa és Ázsia melegebb éghajlatú vidékeire. Homérosz az Iliászban és az Odisszeában gyakran említi a szőlőt, a bort. Mohammed próféta annak idején annyira felháborította Mekka és Medina ősi népeinek részegeskedése, hogy a Koránban kimondta a borivás tilalmát. Nem egy lázongást jegyez fel a történelem az iszlám országaiban e tilalom miatt... Szóval ősidők óta szereti az ember az egyik legtáplálóbb gyümölcsöt, a szőlőt, s a jókedv hordozóját, a különleges zamatok italát: a bort.

De hát a mai kor emberét nem annyira az ősidők, hanem a jelen érdekli, ha szőlőről, borról van szó.

A szőlő- és bortermelés alakulása a világon

A növényi kultúrák között földünkön a szőlő foglalja el az ötödik helyet. Termőterülete aránylag hosszabb ideje 9 millió hektár körül alakul. A termésnek kereken mintegy 20 százalékát fogyasztja el az emberiség gyümölcs formájában, s mintegy 210 millió hektoliter lehet az a mennyiség, ami borként csúszik le a földkerekség népeinek torkán.

Kevés olyan növény akad földünkön, amelyből a legnagyobb területekkel Európa dicsekedhet. A szőlő ezek közé a kevesek közé tartozik, hiszen a 9 millió hektárból 6,8 millió hektáron öreg földrészünk lakói gondozzák a tőkék milliárdjait. Európában is elsősorban Olaszország, Spanyolország s Franciaország rendelkezik igen nagy szőlőültetvényekkel. A három országban 4,7 millió hektáron termelik a szőlőt.

Természetesen a bortermelésnek is Európa földünkön a központja. Európa szőlőültetvényei a jobb években 160—170 millió hektoliter bort adnak. Ebből a három nagy szőlőterülettel rendelkező országban mintegy 125 millió hektoliter bort szüretelnek.

Európa mellett elég jelentős Észak-Afrikában Algéria bortermelése. Algéria 16—18 millió hektoliter borával negyedik helyen áll a világon, s csak alig termel kevesebbet egy-egy esztendőben, mint az egész amerikai földrész.

A szőlő itthon

Hazánkban a szőlő a mezőgazdasági területnek 2,2 százalékát foglalja el. Erről a területről több év átlagában a mezőgazdaság bruttó termelési értékének mintegy 8 százalékát szolgáltatta. Az európai bortermelésben a Szovjetunió, Románia, Portugália, Görögország, Jugoszlávia is megelőz bennünket, ha mennyiségről van szó. A legjobb minőségű magyar borok azonban valóban világhírűek, s egy-egy nemzetközi borversenyen nagyon sok aranyérmet nyernek. Az aranyérmek nemcsak kiváló természeti adottságainkat fémjelzik, hanem a magyar szőlészek, borászok nagy hozzáértését is. Tény azonban — s ezt is tudomásul kell venni —, hogy a kitűnő borokból aránylag csak kevés van, s a nemzetközi piacon eddig nem tudtuk eléggé hasznosítani lehetőségeinket.

A szőlőtermő terület 1920 óta, a legkisebb 1920-ban volt, 331 ezer katasztrális holddal, a legnagyobb pedig 1946-ban 441 ezer holddal. A felszabadulás után évről évre kevesebb lett a szőlőültetvény. 1957-ben aztán 340 ezer holdas szintnél megállt a csökkenés, s jelenleg kereken 360 ezer hold szőlőt lehet hazánkban számba venni. Legtöbb bor 1920 óta 1958-ban termett, amikor is több mint ötmillió hektoliter került hordókba. Átlagosan közepes években 3,2—3,3 millió hektoliter bort termelnek Magyarországon.

Elöregedett az állomány

A holdankénti hozamok nagyon alacsonyak a hazai szőlőkben. Ennek talán a legalapvetőbb oka: szőleink kiöregedtek, s telepítési módjuk nem teszi lehetővé a korszerű szőlőművelést. Szőlőinknek kereken 12 százaléka fiatal, új telepítés, s még nem fordult termőre. Az új szőlőknek túlnyomó hányadát a termelőszövetkezetek és állami gazdaságok telepítették a szocialista átszervezés esztendeiben, s ennek következtében mozdulhatott el a szőlőterület az 1957-es 340 ezer katasztrális holdas szintről.

A terméskörzet 60 százaléka negyven esztendősnél öregebb és erősen tőkehiányos. Ha a szőlők állapotát vizsgáljuk, a következő képet kapjuk: a terméskörzetek 10 százaléka jó, 60 százaléka közepes, s 30 százaléka igen rossz állapotban van.

Ezzel az igen értékes kultúrával, amely a belső ellátásban és a külkereskedelemben is nagy fontosságú, csak akkor boldogulhatunk, ha gyökeresen változtatunk a helyzeten. Ez a változtatás nagyon megéri a mezőgazdaságnak is, az országnak is. Hogy miért? Szőlővel elsősorban azokat a területeket hasznosítjuk, amelyeken más növények alig adnak valamit. Közismert, hogy a futóhomokon, a homokot legjobban tűrő rozsból is csak 3—4 mázsás termést lehet betakarítani. A szőlő ugyanitt megadja a 20—40 mázsát. A szőlőtermelés fontosságáról nagyon sok szó esett az utóbbi másfél évtizedben. A tettekre azonban csak most kerül sor igazán.

Nyolcvanezer hold új telepítés az ötéves tervben

A második ötéves tervben — tehát 1965 végéig — 80 ezer katasztrális hold szőlőt kell telepíteni. Később még tovább szándékozunk haladni mindaddig, míg a jelenlegi kiöregedett telepeket teljes egészében fel nem újítjuk. Csak ilyen módon lehet a jelenlegi átlagtermést 16—17 mázsáról holdanként 30—35 mázsára növelni. A második ötéves terv szokatlanul nagyarányú telepítési programja ilyen módon még nem növeli lényegesen a szőlőtermő területet. Nem növeli, mert a szőlő a telepítés éve után általában négy esztendő múltán fordul termőre, másrészt, amilyen mértékben termőre fordulnak az új szőlők, olyan mértékben lehet kivágni a régi, elöregedett telepítéseket. Most, a szövetkezetek megalakulása után a lehetőségek kedvezőek, s nem mulasztjuk el a kedvező alkalmat! A magyar borok világhíre nemcsak néhány száz hektoliter bornak szólhat majd, hanem az egész magyar bortermelésnek.

Addig azonban még hosszú az út. Tavaly mintegy 6000 hold szőlőt telepítettünk. Az idei tavaszon kereken ötezer holdat ültettek be. Az ősszel és jövő tavasszal több mint 25 000 hold vár telepítésre.

Nagyon kedvező jelenség, hogy a szövetkezetek és állami gazdaságok szívesen vállalkoznak a munkára. Ez a siker feltétele, hiszen csak ott szándékozunk telepíteni, ahol a gazdaság 1965-ig (vagy pár évvel később) legalább kétszáz kataszteri holdon kialakítja a nagyüzemi szőlőtermelést. Kezdeti lépésként az utóbbi hetekben a műszaki bizottságok az ország minden vidékén megnézték a telepítésre vállalkozó szövetkezeteket, s kijelölték azokat az üzemeket, amelyek a programot megvalósítják. De a kijelölés bármily fontos is a tervszerű munka miatt, még nem minden. A telepítésnek egy sor anyagi feltétele van. Sok gép szükséges a tereprendezéshez, a talaj megforgatásához. Nagy mennyiségű szervesanyagot igényel a telepítés, s ezenkívül természetesen gyökeres vesszőt és oltványt. A kötött talajokra csak oltvány kerülhet, tehát olyan vessző, amelynek az alanya amerikai fajta és gyökérzetével ellenáll a filoxérának. A futóhomokos területeken a hazai simavessző is kiültethető, hiszen a filoxéra járatai a futóhomokban összeomlanak, s így a szőlőnek ez a halálos ellensége nem tud a futóhomokban megélni.

Az oltványnak eléggé szűkében vagyunk, s nem is tudunk többet belőle előállítani, mint amennyi 19 000—20 000 holdra kell. Ez azonban nem nagy baj, mert az új szőlőtelepítések nagyobb része a homokra kerül. Azért is, mert a homok csak így hasznosítható igazán, s azért is, mert a homokon egy hold szőlő összes beruházásként 40 000—50 000 forintot, míg a hegyvidéken 65 000—70 000 forintot követel.

Gyökeres vesszőből 20 000 hold telepítésére kereken 100 millió darab kell. Hogy a százmillió gyökeres vessző meglegyen, ötvenszázalékos eredést számítva, 200 millió simavesszőt kell őszszel és tavasszal a tőkékről leszedni, aztán a gyökereztető iskolába kiültetni. A múlt év őszén mintegy 60 millió simavesszőt, az idei tavaszon pedig 120 millió simavesszőt szedtek a szövetkezetek. A gyökereztető iskolákban most fejezik be a simavessző telepítését, hogy jövő tavaszra már bőségesen legyen gyökeres vessző.

A szakemberek azt mondják: ha meg is késett egy kicsit a nagyarányú szőlőtelepítési program előkészítése, lehet teljesíteni a tervet. A munka természetesen nagy szervezettséget, gondosságot követel. S ez érthető, hiszen a nagyméretű szőlőtelepítés nemcsak egy-egy üzem gazdálkodásának eredményességét befolyásolja, hanem az egész mezőgazdaságét is. A mezőgazdasági termelésben lezajló nagy változások a hazai szőlőkultúra megújhodását eredményezik, s ez egyaránt szolgálja a falu és az ország népének érdekeit, hiszen 1965-re már joggal számolhatunk a jelenleginél 200—300 ezer mázsával több csemegeszőlőre, s félmillió hektoliterrel több borra. 1980-ra pedig 700 ezer mázsa helyett 2 millió mázsa csemegeszőlőt, s 3 millió helyett 5—5,5 millió hektoliter bort adhatnak — a jelenleginél alig valamivel nagyobb területről — nagyüzemi szőlőültetvényeink.

Almási István

---

nena a csokoládégyár. A Magyar Selyemipari Vállalat most telefonált, küldjünk tíz szövőtanulót. Három hónap alatt betanítják őket. Hébe-hóba kérnek tőlünk takarítónőket is. De mindez nem elég. A helyzet csak akkor javul majd lényegesen, ha megkezdődik a gyümölcsérés. A Gyümölcs- és Főzelékkonzervgyár már előjegyeztetett 500 nőt nálunk a szezonra. Ez azonban csak később lesz. Tőlünk meg *azonnal* követelnek munkát a nők.

Kalauznak nem, takarítónőnek igen

Feltesszük a kérdést:

— Kenyérgondok miatt sürgetik az elhelyezkedést?

— *A nők többsége nem azért akar dolgozni, mert különben kenyér nélkül marad a család. Általában azért kérnek munkát, mert jobban akarnak élni.* Bútort, televíziót vagy valami mást akarnak vásárolni, s könnyebben megvehetik, ha az asszony is dolgozik. Ez azonban nem ok arra, hogy elutasítsuk őket: akármi az indok, aki dolgozni akar, annak joga van a munkához.

— S ha valakinek mégis a megélhetéshez kell az állás? Tudnak rögtön munkát adni neki?

— *Kalauznak* akárhány nőt el tudunk helyezni azonnal. Ez havi 1000 forint körüli kereset. Ha valakinek kenyér miatt kell az állás, ez a lehetőség bármelyik pillanatban nyitva áll a számára. A nők azonban ezt nem szívesen vállalják. *Inkább takarítónőnek mennek.* De hol kérnek ennyi takarítónőt?

— És a férfiak?

— Szakmunkásokat nem kérnek, hanem *követelnek* tőlünk a gyárak. A Vörös Csillag Traktorgyár egymaga ma 57 szakmunkást kért azonnali belépésre. Esztergályosokat, lakatosokat, szerelőket. *Ha most 200 esztergályos bejönne, mindnek adhatnánk állást azonnal.* De nem jön egy sem. Ma egész nap egyetlen esztergályos jelentkezőnk sem volt.

A válogatós pestiek és az újdonsültek

— Akik most kint várnak, milyen állást akarnak?

— *Segédmunkát.* Az építőiparban és néhány gyárban el is tudjuk helyezni őket. A Vörös Csillag Traktorgyár ma 55 segédmunkást is kért. A pestiek azonban válogatósak. A legtöbben kocsikísérőnek mennének. A vidékiek már nem ilyen válogatósak, őket azonban csak kivételes esetekben helyezhetjük el. Erre utasításunk van. S ez érthető is. Ha állást adunk, utána lakást kell biztosítani és újra özönlenének Pestre az emberek. Növekedne a főváros zsúfoltsága, s ez gondot okozna a közlekedésben és az ellátásban is. Ezért vidékit csak kivételes esetekben, külön irányítólappal, külön indokolással közvetíthetünk ki.

— Mondjon egy indokolt példát.

— Az Állatértékesítő Vállalat bikahajtót kért tőlünk. Melyik pesti vállalkozik erre?... S általában olyan munkára közvetítjük ki őket, amelyre nincs pesti jelentkező. De mi hiába szabunk korlátokat. Ma már az a gyakorlat, hogy a vidékiek feljönnek Budapestre, bejelentik magukat valahol, mint állandó lakosok, s ezzel azonnal pestiekké válnak. E perctől kezdve éppolyan joggal követelhetnek állást, munkát, mint azok, akik a fővárosban születtek. Ime például: Gulyás Béláné Békés megyéből, Telekgerendásról jött Pestre. Bejelentette magát ez év III. hónap 29-én. Kiss Józsefné Tolna megyéből, Mucsiból költözött Pestre. Keresett egy albérletet, s állandó bejelentője van már. Mondtuk neki, hogy mi csak pestieket helyezünk el. *„Én talán nem vagyok pesti? Tessék, itt a személyazonosságim"* — felelte... Ha tényleg segíteni akarunk a pestiek munkagondjain, akkor ne félrendeleteket hozzunk. Ne csak nekünk szabályozzák, hogy kinek adhatunk munkát, hanem azt is, hogy *milyen feltételekkel* lehet valaki állandó budapesti lakos. Bár, hogy őszinte legyek, a gyárak, a vállalatok jobban szeretik a vidékről jött segédmunkásokat. Azt mondják, nem változtatják állandóan a munkahelyüket. S ebben van is igazság: a legtöbb pesti, aki most segédmunkát keres nálunk, bejárta már a város üzemeinek jó részét.

Szakmát tanulni!

— Milyen tanácsot tud adni az állást keresőknek?

— Inkább a fiataloknak s a szülőknek adnék tanácsot. *Tanuljanak meg egy szakmát a gyerekek. Nemcsak a fiúk, hanem a lányok is. Szakmunkáshiány van.* S ez nem mai, pillanatnyi jelenség. Itt az irodában tapasztalom, hogy napról napra több szakmunkást kérnek a gyárak, a vállalatok. *Aki ért valamihez, annak nálunk mindig lesz állása, megélhetése, legyen az férfi vagy nő.* Ami pedig a mostani álláskeresőket illeti: tudunk munkát adni. Igaz, hogy sokszor nem könnyű munkát. Kenyér nélkül azonban nem kell senkinek sem maradnia, aki valóban dolgozni akar és tud.

Sólyom József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG
Somos Miklós
1963 OKT 12

1021

A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY a mai magyar festészetnek egyik legfontosabb műhelye. Nemcsak az itt letelepült művészek, hanem az elszármazott és visszalátogató festők is rokonságot tartanak egymással, és hovatovább ez az összetartozás „vásárhelyi iskolává" kovácsolódik. Nemcsak a környék sajátos karaktere, hanem Hódmezővásárhely atmoszférájában jelenlevő munkaerkölcs is gyökere lehet ennek. Ezek a művészek *hisznek* abban, amit csinálnak, és ezért a nézőre is rákényszerítik, hogy komolyan vegye munkájukat. A vásárhelyi tárlat anyaga az idén szinte magvasabbnak tűnik, mint a műcsarnoki országos seregszemlék felhígított képrengetege. Ez a város meggyőzi a kiállításlátogatókat arról, hogy hagyományokat őriz, és új hagyományokat képes teremteni.

Tornyai János jelenti a hagyomány legsúlyosabb, legértékesebb részét. De az ő életműve még megoldatlan kérdésekkel teli örökségként maradt az utódokra. Sokat küzdött a bőbeszédű, büsmagyarkodó romantika, és egy szűkebb skálájú, de erőteljesebb és igazabb lírai festészet határmezsgyéjén. Csak kisebb képein, szinte szándéktalanul sikerült az Alföld karakterét klasszikus egyszerűséggel megfestenie. Úgy érzem, hogy *Kurucz D. István* az a művész, aki legtöbbet vállalt Tornyai örökségéből. Sokalakos kompozíciói gyakran tévednek autodidakta ízű népiességbe, de végtelen távlatú tájain az a nyers szükszavúság és tömörség érezhető, amelyet Tornyai festett meg először. Kurucz még tovább is megy Tornyai művein és teljesen elhagy minden mozgást, minden hevességet: a figurák és a tárgyak hallatlan nyugalmat árasztanak, és színei is kiegyenlítettebb, hűvösebb skálán mozognak. Kurucz egyike azoknak, akik azzal, hogy leegyszerűsítették, szűkebbre fogták az alföldi festészet hagyományait, egyben előkészítették arra, hogy felfrissüljön, korszerűbbé váljon. A vásárhelyi fiatalok ebből az egyszerűségből indultak ki, és talán még egy mester örökségét szívták fel: Nagy István festészetének lakonikus tömörségét, lendületes vonalak közé fogott formáit.

SOK VÁSÁRHELYI FESTŐ képein fedezhetők fel ezek a vonások. A sík alföldi tájra lemeztelenített szükszavúság az anyanyelvük, és mintha színeik is a földből lennének kikeverve. Vörhenyesszürkébe és zöldbe hajló képeik nem használják ki az olajfesték zsíros fényét, inkább matt felületként hatnak, és a legmélyebb árnyalatokat is olyan hamvasan festik meg, mint amilyen hamvas a szántás, amikor az őszi napsütés sepri végig. Egy-egy emberi alakkal vagy tájrészlettel szinte jelképszerűen ábrázolják az egész Alföldet, az élet *és a munka sajátos ízű* ritmusát. Kerülik a mozgalmasságot, és ha több figura szerepel is képeiken, *azok is* méltóságteljesek maradnak és nem bontják meg a horizont nyugalmát. Jelentős eltávolodás ez a polgári életképfestészet intimitásától vagy hatáskereső pátoszától.

Elsőként *Németh Józsefet* említeném e fiatalok közül, ő képes ezeket az eszközöket a legeredményesebben felhasználni. A *Csend* egyetlen óriási lendülettel fog össze embert, állatot és fákkal koronázott tájat. A *Vízsugár* talán más kezén csak az öntözéses gazdálkodás bemutatása lett volna, de Németh képes átélni az életet adó víz költői magasztosságát, és festményének himnikus hangja vetekszik a népmesék és mítoszok szépségével. Csupán női portréinak láttán érezhető valami rutinos modorosság, mintha széles, összefoglaló vonalai tartalmatlanná és üressé váltak volna. Kár lenne, ha Németh elveszítené költői izzását, miként tehetséges festőtársa, *Szurcsik János*, akinek a festészete most halványabb, mint néhány évvel ezelőtt volt. A vásárhelyiek szűkszavú stílusa parázsló tüzet, nem lankadó feszültséget kíván, és éppen mert oly kevés eszközzel dolgoznak, válik észrevehetővé rögtön a legkisebb hanyatlás is.

A LEGUTÓBBI ESZTENDŐBEN *Somos Miklós* nőtt erős versenytársává Némethéknek. Nemcsak kiegyensúlyozott és markáns erejű olajképei (mint például a *Molnárné*), hanem gondolatgazdag versillusztrációi és kerámia lapokra „festett" kompozíciói is azt mutatják, hogy igen elmélyülten és tudatosan alkotó, a művet odaadó hittel kimunkáló művész. Közel áll hozzá *Orosz János*, aki ugyancsak a budapesti kiállításokon már szerepelt képeit hozta Vásárhelyre, de így is meg kell említeni *Öt fa* című művét, amelynek drámai barnái és feketéi nélkül a tárlat szegényebb lenne. *Szalay Ferenc* viszont új és értékes festményekkel jelentkezett. Már eddig is észrevehető volt a korai reneszánsz mesterekhez való vonzódása, most az *Asszonyok a rizsföldnél* című kompozíciója bizonyítja, hogy e hatásokat Szalay teljesen egyéni művészetté változtatja. E festmény a jelképszerű szükszavúságnak is határesete; a négy, egymást eltakaró asszonyfej mellett megnyílik a végtelenbe vesző rizsföldek horizontja, és a tájat az arcok és tekintetek szépsége uralja.

Új hangot üt meg a vásárhelyiek nyugodt és jelképszerű művei között *Kohán György*. Festményein viharos lendülettel és óriási mozgalmassággal igyekszik élményeit képpé gyúrni, de e szenvedélyesség bármilyen őszinte, egyelőre még nyers és kidolgozatlan marad. Ha szertelen elragadtatását sikerül megzabolázni, akkor sem veszíti el lendületességét, csak legfeljebb szilárdabb kompozícióba szorítja. Ezt bizonyítja a *Vásárhelyi utcarészlet* fekete-fehér kontrasztja, és kiegyensúlyozott, de mégis robbanni akaró színtömegei. *Patay László* áll legtávolabb a vásárhelyiek stílusától, fanyarabb, rajzosabb hangvétele kevesebb líraiságot, helyette inkább sok gondot, iróniát éreztet. Sajnos *Hoch Ferenc* nevét nem az elismerés diktálja ide. Felszínes, Egryt utánzó fénypásztái *(Öntözés)* talán tetszetősek, de zavaróan hatnak a tárlat elmélyültebb és igényesebb munkái között.

A SZOBRÁSZOK még nem tudtak olyan eredményeket elérni, mint festő kollégáik. De néhány plasztikán ugyanaz az összefogottság, zárt, tömbszerű formálás és költői gyengédség érezhető, mint a képek legjaván. *Samu Katalint* kell megemlítenünk és *Németh Mihály Anyaság* című szoborsorozatát. Tematikusan is közel állnak a festmények szelleméhez: a legáltalánosabb érvényű jelenetek, jelképek kapnak méltó formát műveikben.

A hódmezővásárhelyi tárlat legnagyobb erénye éppen e látszólag szerény eredményekben rejlik. Nemcsak a kiállítás jóleső egysége, magas átlagszínvonala nyújt élményt, hanem a „méltó megformálás"-sal együtt a tartalmi igényesség. Általános érvényű képek és jelképek — ezek azok a csúcsok, amelyeket a magyar képzőművészet oly sokszor hiába ostromolt. Egy-egy kép láttán sokszor csak a fegyelmezett technikai megoldást, a mértéktartó formálást dicsérjük, mégis üres lenne ez a mesterségbeli tudás, ha nem az élet elevensége töltené meg figyelemre méltó szuggesztivitással. A vásárhelyi képek hatással vannak ránk, és a tájjal, a környékkel való kapcsolatukat bizonyítja az is, hogy olyan jólesik *Vásárhelyen* látni őket. Az igazi művészetnek valamiképpen mindig értékmérője, hogy születése helyén van leginkább otthon. A vásárhelyieknek sikerült ezt a hiteles és őszinte hangot megszólaltatni, és úgy beszélni a legnagyszerűbb dolgokról is, hogy nem érezzük erőltetettnek vagy unalmasnak őket, és bár képeket, szobrokat alkottak — múzeumszaguk sincs.

Perneczky Géza

NÉPSZABADSÁG

AZ ŐSZI HATÁR VARÁZSLÓI

Napról napra változik a határ képe. Ahol tegnap még kukoricaszár dacolt a széllel, ott ma már friss szántás tárul szemünk elé. S ahol alig egy hete még fekete szántóföldet láttunk, ott most frissen kelt vetés zöldell. Munkálkodnak az őszi határ névtelen varázslói. Csendben, majdnem észrevétlenül. De ha el is vesznek a tág ég alatt, azért tudjuk, tudják, hogy kezük nyomán alakul át, ölt új arcot a határ. Versenyben állnak az idővel. Addig nem nyugszanak, amíg fedél alá, biztonságba nem kerül a termény. S ennél nem kevésbé fontos, hogy idejében elvégezzék az őszi szántás-vetést, földbe kerüljön a jövő év kenyerét adó vetőmag.

Most valóban minden az embereken múlik. Munkakedvüktől, szorgalmuktól, felelősségérzetüktől függ az őszi munkák sikere. S bármerre is járunk, az ország bármely vidékén nézünk szét, azt tapasztaljuk, hogy a szövetkezeti gazdák, a gépállomási traktorosok és az állami gazdaságok dolgozói megértették, felfogták, miről van szó, s munkájukat mélyen áthatja az a tudat, hogy ezekben a nehéz, embert próbáló októberi napokban rájuk, feléjük tekint az ország népe. S lehet-e másként válaszolni erre a várakozásra, mint jó munkával és helytállással?

Egy csavar meglazult az ekén. Semmi az egész. *Farkas József* mindjárt ott ül újra a vezetőfülkében és folytatja az őszi mélyszántást. Elégedett. A norma négy és fél hold, de ő a dupláját is megcsinálja. Ezzel a géppel lehet is. Augusztus elsején ő maga hozta le a gyárból, s az új D—4K azóta sem hagyta cserben. Igaz, afféle „családi" gép ez. Este hatkor nem más, mint a sógora, *Bándli István* veszi át tőle éjszakai műszakra. És holnap reggel elbúcsúznak Majosházától. Irány: Szigetszentmiklós. S a program: négyszáz hold vetőszántás. Az imént járt itt a hírrel a Kiskunlacházi Gépállomás igazgatója. Panasz? Nincs. Farkas József vasárnap is dolgozott. Egész délelőtt azon izgult, hogy lesz-e üzemanyag a délutáni munkához? De elmaradt a kényszerpihenő.

Tegnap, tegnapelőtt még lábon állt itt a kukoricaszár. Mára levágták, kupacokba rakták és most lovas kocsikkal jöttek érte. *Brassó Zsigmond* kocsijára az öreg *Tóth László* adogatja fel a kévéket. Ő mondja: „Iparkodunk, mert jönnek a traktorok szántani. Holnap már vetni akarnak. Rozsot vagy búzát." Külseje, mozgása nem árulná el, hogy hetvenéves. „Koromhoz képest nyugdíjba mehetnék már — mondja —, de még bírja a karom a munkát. Meg aztán szükség is van rám. Még minden hajnalban beszól értem a kocsis, merthogy én vagyok a rakodó."

Kerékpáros lány számolja, írja, melyik parcellán hány kéve a kóró. A dömsödi Dózsa Tsz megveszi a kukoricaszárat a tagoktól, hogy azzal is több legyen a téli takarmány.

Start előtt. A traktor nyergéből *Umenhoffer András* figyel hátra és várja a jelet az indulásra. Ki tudná megmondani, hányadszor ismétlődik meg ez a pillanat? Eddig hatszáz holdon vetette el a dunapataji Új Élet gabonáját. Most következik a hetedik száz, s neki már aligha jut több vetnivaló az idén. Szállítás és egyéb annál inkább. Hetenként egyszer, szombaton megy haza a családjához, Hajósra. A brigádszálláson nem éppen rózsás az élet. Főtt ételt csak akkor esznek a traktorosok, ha kotyvasztanak magukna valamit. A kereset egyébként jó. Umenhoffer nem dicsekszik el vele, másoktól halljuk, hogy egy hete autótulajdonos. Vadonatúj Skodát vásárolt.

A vetőgépkezelő *Szakács Imre*. Eredetileg raktáros, de most más poszton látjuk.

„Amint a szarvas kívánkozik
a forrás vizéhez, úgy kívánkozik
lelkem tehozzád Istenem!"

(42. Zsoltár)

Isten akaratában megnyugodva, fájdalommal tudatjuk, hogy

Somos Miklós

életének 77. évében, 2009. december 27-én elhunyt.

Temetésére 2010. január 6-án 13 órakor kerül sor a budakeszi temetőben.

A szertartás után engesztelő szentmise lesz
a Római Katolikus Plébániatemplomban.

Gyászolják: gyermekei, testvére, rokonai, barátai.

Somorjai Imre

Videoton c. mûve (emb)

Szerepel az alábbi táslaton

F. L.: Megnyílt a Reklám 71
Kiállítás

Magyar Hírlap 1971 III. 11

MDK

Somorjai Imre, grafikus

Művészeti díjat kapott.

— „1970 legjobb plakátja" kiállítás a Műcsarnokban. 8.

Népszabadság, Bp. 1971. ápr. 11.

Somogyi Imre

Klasszikus plakátstílusban megoldott terve kiemelésre méltó.

Tölgyesi Tamás: Reklám '71; Ipari Művészet, 1971. 3. sz. 34. l.

Somorjai Imre plakátgrafikus

„Zerézpáros" plakátja szerepel a „Reklám 71" c. Ziállításon az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1971 szeptember 14
12 old.

Somorjai Imre

„Más egy pokás is elég" c.
plakátja nívódíjat Zapott

Magyar Nemzet 1971 április 11
11. old.

Somorjai Imre / 1914.- /

MEK

"Puskás ember" filmplakát. 1948.

"A szovjet film ünnepe" 1948.

"Kinai filmhét" 1951.

"

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.

38.1.

Somorjai Imre

/1914- /

"A Fekete -erdőtől a Fekete-tengerig"
filmplakát 1956.

"Ganga" filmplakát 1957.

"Ádám bordája" filmplakát . 1958.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.Bp. 1960.
38.l.

MDK

Somorjai Imre

"Az utolsó paradicsom"
filmplakát 1958.

"Akasztottak lázadása" 1959.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.

38.1.

M. D. K.

SOMORJAI Imre

„Az utolsó paradicsom" Plazát

Vidos Zoltán: A magyar „Plazát-
történeti" kiállításról
Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 59. l.

MDK

Somorjai Imre grafikus

Iparművészeti Isk. Évkönyve. 1880-1944. Bp. 1942.
XV-XVI. l. Képek

tszobasoros, mürészlet nélküli, egy-
1 + 2 + 1.

őbb Sztranyavszky Gézáé, egykor emeletes,
k, ~~helyén /a templommal szemben/ két~~
~~ház épült.~~

Somorjai Imre, grafikus, 194o-41.
iparmüvészeti kitüntetéses szakoklevelet nyert

Iparmüvészeti Isk. Évk. 1940-1941. Bp. 1942.

34 l.

38

műveltka

krestye a templom északkeleti oldalán.
falai simák, tagolás nélküliek. A ha-
lak volt. A szentély déli oldalán egy
zerüen egy-egy oldalszárnnyal bővitették.

csarnok, felette orgonakarzat. Ez utóbbit m
a hajótól, lent kosárives árkáddal, fent
hajó felé. A hajó kétboltszakaszos, a
A boltozatok erős kettős övvel. Falpillé-
iadaliv, keskenyebb szentély, felette gömb-

lső feléből való Szt.Miklós képen kivül
nnyi uj, müvészi érték nélküli, gyári
kifestették; müvészi érték nélkül.

Somorjai Imre, grafikus, 1937. végbizonyitványt
nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1938-1941. Bp. 1942.
33 1.

MDK

Somorjai Imre /1914-/

Puskás ember / filmplakát/ 1948., 121x83 MH

A szovjet film ünnepe. 1948., 117.5x82 MH

Kinai filmhét. 1951., 84x57 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 38.1.

MDK

Somorjai Imre /1914-/

A Fekete-erdőtól a Fekete-tengerig / filmplakát/ 1956., 82.5x57.5 MH

Ganga / filmplakát/ 1957., 70x50 MH

Adám bordája / filmplakát/ 1957., 83x57 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960. Műcsarnok. Kat. 38.1.

MDK

Somorjai Imre

Toto pénz áll a házhoz

—

II. Plakátkiáll. 1956. N.Scal. 18. 1.

MDK

Somorjay Imre, festö
/Herend. Porcellánmüveszet/.

4. Teás- és moccás készlet. /forma:Lörinczi I./
11. Véza. /forma:Lörinczi I./
21. Váza . /forma:Lörinczi I./
Disztányér.
Cachepot.
33. Váza.
Disztányér.
38. Váza.
40. Téás- és moccáskészlet./forma:Lörinczi I./

OMIP.Társ. Bp. -Müvészet az iparban. 1943. Üveg- és Fémkiáll. Kat. 20,21.1.

MDK

Somorjai Imre

Ganga filmplakát, 1957

Ádám bordája, filmplakát, 1957

Az utolsó paradicsom, filmplakát, 1958

Akasztottak lázadása, 1959

Mücsarnok 196o.Magyar Plakát-történeti kiáll.

Somorjai Imre MDK

Puskás ember, filmplakát, 1948

A szovjet film ünnepe, 1948

Kinai filmhét, 1951

A Fekete-erdőtől a Fekete-tengerig, filmplakát, 1956

Mücsarnok 196o. Magyar Plakát-történeti kiáll.

Somorjai Imre

Tilos a játék 1954 plakát

Hiccarnok 1955 Képzőművészetünk tíz éve

MDK

Somorjay Imre, festö

47.	Váza.	/Herend.Porc.müveszet./
5o.	Váza.	"
57.	Vaza .	"
59.	Vaza.	"
68.	Váza.	"
74.	Váza.	"
76.	Váza.	"
8o.	Váza.	"

OMIP.Táre. Bp. -Müvészet az iparban. 1943. Üveg- és Fémkiáll. Kat. 2o,21,22.l.

MDK

Somorjai Imre

Tilos a játék 1954 plakat Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiallitott művek jegyzéke. 22.l.

Somogyi Imre
grafikus

M.D.P.

Táblái a Medicor készítményeket
mutatják be.

Bartha Éva: Utószó a Budapesti Ipari Vásár grafikáihoz
Művészet, 1962. november — 36 lap

.D.K.

Somorsai Imre grafikus

Kiállitási plakát

Dutka Mária - Flórán László: Párbeszéd a IV. Magyar P
Plakátkiállitásról

Magyar Nemzet 1962. január 14. 8.1.

MDK

Somorjai Imre /1914-/

Az utolsó paradicsom / filmplakat/ 1958., 82x57 MH

Akasztottak lázadása. 1959., 83x57 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitas.1960. Műcsarnok. Kat. 38.1.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Somorjai Imre
grafikus

Egészségügyi plakátjai, lottóhirdetései szerepelnek a tárlaton.

Bauer Jenő: Reklám 68
Művészet, 1969. július - 43-46. p.

MDK

Somorjai Imre

Résztvett az Ernst Múzeumban rend.Plakátművészeti Kiállitáson 1953-ban.

Plakátművészeti kiáll.1953.Kat.

Somorjai Imre
grafikus

Részt vett a tárlaton

Bauer Jenő: Reklám '70.
MŰVÉSZET, 1970.augusztus - 39.lap

MDK

Somorjai Imre, 1914--

Ganga, filmplakát
Ádám bordája, "
Az utolsó paradicsom,"
Akasztottak lázadása "

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

MDK

Somorjai Imre

4. m. plakát kiáll. Műcs. 1961.

MDK

Somorjai Imre, 1914--

Puskás ember, filmplakát

A szovjet film ünnepe

Kinai filmhét

A Fekete-erdőtől a Fekete-tengerig, filmplakát

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

MDK

Somorjai Imre

Plakátmüvészeti Kiállitás Ernst Muzeum 1953.
Kat.

Samorjai Imre

Már egy pohár is elég ciimü plakát-
ját részesitették nivódijban a baleset-
megelőzés kategoriában.

Kiállitás 1970 legjobb plakátjaiból.

Magyar Hirlap 1971/101 4old

Somorjai Imre:

Ötletességével tűnik ki „Videoton"-ja
a Reklám '71 kiállításon.

F.L: Megnyílt a Reklám '71 kiállítás

Magyar Hírlap 1971/10. 6. old

Somorjai Imre

Miért rohanunk? c. plakátja szerepelt.

Szentes Lajos: VI. Országos Plakátkiállítás; Ipari Művészet, 1972. 3. sz. 19. l.

Somogyi Imre

Vicmalkoltak TV-plakátjai (Reklám '70 kiállítás az Ernst Múzeumban).

F. L.: Látnak – hallanak; Magyar Hírlap, 1970. III. 3. 9. l.

MDK

Somorjay Imre iparmüvész

Üveg és fémipari kiáll. Uj Magyarság, 1943. nov.7.
13 l.

M.D.K.

Somorjai Imre, keramikus

festett vázájának képe

1943-ból

Herendi porcelán 1839-1954. Kiállitás. Bp. 1954.
Dobrovits Aladár előszavával. 26. képold.

Pásztó /Aggházy/ 31

XVIII. század. Egykori pá
lyes, kőkeretet utánzó, v
róköves főkapuja a balról
a homlokzat rizalitszerüe
nalában az udvar felé ben
A nyu ati homlokzaton egy
szárnyán 5 tengely, körép
többi helyen a balról 2.
oldalról megközelithető k
detlensége többszöri áthe
Belseje: A rizalit mélysé
helyiséges présház áll, a
müek.

Major. /Magtár/
Szabadonálló, hossznégysz

Somorjai Imre
Váza, porcellán

Ernst Múzeum. I. iparművészeti kiállítás. 1952.
9 1.

Somorjai Éva, grafikus

L: Muray Róbert

Gyerekeknek az állatvilágról 8

Népszabadság, Bp. 1979. ápr. 10.

Somorjai Éva

Somorjai Éva és Muray Róbert
grafikusművészek kiállítását
Somogyi József Kossuth díjas
szobrászművész nyitotta meg.

— Egy képeslap napjai
Új Tükör, 1979. április 15-43. lap.

Somorjai Éva

A "Dörmögő Dömötör" c. gyermeklap áprilisi számának illusztrátorait birálja Vadas József: "Csip, csip muzsa" c. kritikájában, mely a Petőfi Irodalmi Muzeumban rendezett, "Ég a gyertya ég" c. kiállitásról szól.
Gábor Éva, Győrffy Anna és Somorjai Éva készitette a lap illusztrációit.

Fenti Vadas-cikket lásd: Bálint Endre nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. május 8.
XX. évf. 19. sz. 5. lap.

Somorjai Éva

Mózár: Képes állatvilág i könyv tipografált oldalai (szepró)

A négy magyar könyv 1963

Somorjai Éva

Pantyelejev: Nagynyomású c. könyv tipográfiája.

Tipográfiával oldal reprodukciója.

A nép magyar könyv. 1961

Somorjai Éva

Pantyelejev: Nagymosás c. könyv tipográfiáját terverte. Diszérettel kapott

A szép magyar könyv, 1961, 28 old.

Somorjai Éva

Janikovszky Éva:
„Te is tudod?" tipográfiája.

emlitve.

a szép magyar könyv,
1963. 19. l

Somorjai Éva

Janikovszky: Te is tudod c. könyv tipográfált oldala (szepró)

A szép magyar könyv 1963

Somorjai Éva

2 Képszerkesztő munkáját díjazták
— " — — " — ~~[illegible]~~ dicséretben
részesítették

A könyvkiadók 1964. évi díjazott és dicséretben
részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 5 sz. 18. l.
19. l.

Somorjai Éva

R. Kipling: „Az elefánt-kölyök". tipográfia.

emlékre.

A szép magyar könyv.
1963 20. l.

MDK

Somorjai Antal kőfaragó

Bp. X. Kerepesi ut 31.

A Központi Városháza roncált barokk kőszobrai: 2 drb Nagy Zoltán, 4 db Somorjai Antal kőfaragó volt telepén.

Zakariás G. Sándor: Budapest. B'. 1961.

175.1.

Somorjai Éva

Dr. Móczár László: Képes á lhatvilág I-II. tipográfiája

emlívre.

a szép magyar könyv,
1963 22.

3.		Folyószámla
2.		Tőkének
	31.	3·60% Kamat
		lej ma
2.		Tőke
3.		Folyószlának
	31.	A Hitelbank felszar
		½% jutalék
		R. Köllo.
		lej. ma
		Tő

Somorjay Dániel

Művészet 1906. 216

Somorjai Antal
köszobrász
54 éves
(gáton daganat)
+ 1949 XI. 30
X-her ujhöztemető

Salotti főhönyv
228

Somorjai templom

SOMORJA

Pacifikálé

Gárdonyi Albert: A magyar Anjouk ünneres emlékei:
TURUL, L – 1936, 16 l.

Somorjai rk. templom

SOMORJA

R. k. templom: Sodronyzománcos kehely

Hampel József: Egy fejezet hazai ötvösségünk történetéből. AE, VII – 1887, 128 l.

828.

nlva, de szemközt nézve. Jobb kezében
ém kalpag van ékköves boglárral és tollal.
s bajusza barna, szakálla leberetvált. Nyak-
llra vetett prémes mentéje kék, mente.
kirakva s derekát zsinóröv szorítja. Jobb.

. G.
syl-
Rhedey

1.
méretei 88 : 66·5 cm.
ajdona Londonban.

. Victor 1896.
ámsér 20 ám. (22/97).
(150 frtért. — Chamoltatott 1897. XII. 31-
olás tudomásul vétetett 1898. V. 30-án a
6/98.)
ott Rom 5-től 1898. VIII. 5-én (321/98)

Somorjai ref.

templom

l. Csallóköz

Korompay

37. l. 38. l.

képekkel

alapraj

396.

Somorjai ref.

templom

gótikus

kori

=

Forum

1935. 195, l.

képekkel

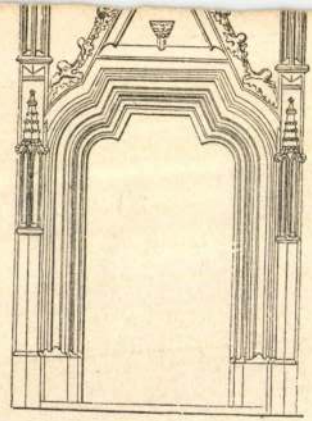

14.

Somorja

Pozsonym

Könyöki 1878.

Jef templom
csalikön

1) alaprajz 1:100 és keresztmetszet.

2) hosszmetszet 1:100 déli oldal
részletek 1:20 bordák vállkövek sor.

3) Részletek 1:20 fülke a szentségben
1:10. szentség ham.
1:25. ezzüstkapu
tivlatikép.

felvételek
1902-1903-1904

4) hőnek 1:10

Sztehlo. 1912 és 14.

1) javított alaprajz 1:100 másolat és fig másolat 1 a). 2 db
2) hosszmetszet 1:100 " és " 2 db
3) keresztmetszet 1:100 " és " 2 db
4) Argonaszékmetszet 1903. jan 7.

MDK

Somori Mihály aszt.

15.sz.Esztergom.

Voit P.: Gyarmati Dénes mester és a régi m. építőgyakorlat.

Müv.tört.Tanulmányok.A Müv.tört.-i Dokum. Közp.Évk.1954-55. Bp.1957.

Somor

"Fej" c. műve a Műcsarnok tav. tárlatán.

8.0.932.IV.24.

Somor

"Fej" c. műve a Műcsarnok tav. tárlatán.

8.0.932.IV.24.

yarázata :

p. t. és távb.	= posta, távirda és távbeszélő
pu.	= pályaudvar
pü.	= pénzügyi
pü. b.	= pénzügyi bíróság
püig.	= pénzügyigazgatóság
r.	= rendes
ref.	= református
rendk.	= rendkívüli
rkath.	= római katholikus
rt.	= részvénytársaság
r. t.	= rendes tag
s.	= segéd
sajtób.	= sajtóbíróság
seb.	= sebész
shiv.	= segédhivatali
stat.	= statisztikai
szab.	= szabadalmi
szakoszt.	= szakosztály
számv.	= számvevő, számvevőségi
szbíró	= szolgabíró
szdos	= százados
székh.	= székhely
szf.	= számfeletti
szfőv.	= székesfővárosi
sz. k. v.	= szolgálatonkívüli viszonyban
szmérn.	= szakaszmérnök
szől.	= szőlészeti
szöv.	= szövetkezet
szsz. ü.	= szentszéki ülnök
szt. b.	= szolgálattételre beosztva
szül.	= szülött

Somorjai Károly

ötvös

1921–23.

Éimisk 1930

88. l.

Dunamell. Ref.Ek.Lt. A/1.c. Elnöki ir

Kézírás.

Budapestre írt levél.

Előzményét ld. 1107.sz.
Hátlapján Ravasz László kézírásával: Ké

1. A miniszter Hóman Bálint. Ld. 900/1.

2. Gilicze Sándorra utal. Ld. 893 sz.

3. Ld. 843/1.

SOMORJAI KISS TIBOR

ÚJ MŰVÉSZET
2000/aug.

P-9765

19.0.

Károly hagyatéka. Megj.: Lackó:Jelenkor. 1o16-
1o17.p.

i docteur ès lettres Paris 6e

u.p. Pécsvárad Hongrie

'1.

SOMORJAI KISS TIBOR

ÚJ MŰVÉSZET
2000/május

P-9765

3.0.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Somorjai vk.

templom

Sedromyzomancos kehely a XV. názadból

l.

Arch. Ért 1887

128. l.

G. Somazjai Magda festő

Művészetei ismertetni a hagyat)
Építőművészet decemberi száma

Békésmegyei Négyjsag 1971 I. 7

G. Somorjai Magda

Dutka Mária: G.Somorjai Magda festészetéről. Kiállitásismertetés, képekkel /fotók: Kovács Ferenc./

Magyar Épitőművészet, 1970. 6. sz. 57. l.

Somorjai László grafikusművész
Közterületi alkotások. Összeállította: Hollósi Éva.
1988. szeptember.

Bpest XV. Kavicsos köz 2-4., 54. sz. Ságvári Endre Nyomdaipari szakmunkásképző Intézet aulája:

Mitsui Sen szobrászművész – Somorjai László grafikusművész: „Térbe függesztett mobil", fa, papír, fémhuzal, befoglaló méret: 2×3×8 m. (említve).

Művészet, 1989., január, 64-old.

G.SOMORJAI Magda festő M.D.K.

Kiállitása a János -kórház dísztermében

Napló
Magyar Nemzet 1962. október 3. 4.1.

G. Somorjai Magda, festő

Műveiből tárlat nyílt Kanadában a Kingstoni művészeti akadémia rendezésében.

— : Kulturális hírek

8

NÉPSZABADSÁG 1965. nov. 9.

M.D.K.

Somorjai - Salgó

Bibó Lajos: "Felcsapunk betyárnak" c. novelláját illusztrálták.

Szinházi Élet. Bp. 1931. május 17-23. XXI. évf. 21. sz. 61-64. lap.

M.D.K.

Somorjai - Salgó

Herbert Degen: "Merci Monsieur...!" c. novellájához készitettek illusztrációkat.

Szinházi Élet. Bp. 1931. május 24-30. XXI. évf. 22. sz. 155-157. lap.

M.D.K.

Somorjai Salgó

André Birabeau: "A 12-es számu elárusitónő" c. novelláját illusztrálta.

Szinházi Élet. Bp. 1933. január 1-7. XXIII. évf. 2. sz. 58-59. lap

Somorjai Scheiber

Tibrán

festő

VI. Bajza u. 2

MKSz 1947

Somorjai Magda

Éjszaka olaj 60×80 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul.— szept.

néhai vitéz Somos István Bálint festő MDK

Biharmegyei részlet

vitéz

Képző- és Ip.művészek kiáll. Budai Vigadó 1933.
dec. 7-8 l.

MDK

néhai vitéz Somos István Bálint festő

Róma. Castell S.Angelo
Erdélyiek
Belényesi román asszonyok
Fenesi székely kapu
Pányvavető csikós
Pásztortüz
Idyll

Képző- és Ip.művészek Viterek kiáll. Budai Vigadó 1933. dec. 7-8 l.

MDK

néhai vitéz Somos István Bálint festő

Belényesi vásár
Varró menyecske
Fenesi fiatalok
Körtánc
Asszony a kemence előtt
Fraknó vára

vitézek

Képző- és Ip.művészek kiáll. Dudás Vigadó 1933.
dec. 7-8 l.

néhai vitéz Somos István Bálint festő MDK

Velencei-tó este
Vásár
Erdélyi templom
Nagyanyó mesél
Borostyánkő
Poros Alföld
Hólapátolók a bécsi Collegium Hungaricum előtt

Klerer

Képző- és Ip.művészek kiáll. Budai Vigadó 1933.
dec. 7-8 l.

MDK

néhai vitéz Somos István Bálint festő

Pásztorválasztás
Kemencerakás
Pulykatanya
Templom előtt
Perugia. Il Municipio
Spoleto. Il ponte
Assisi. Chiesa S.Rufino

Képző- és Ip.művészeti kiáll. Budai Vigadó 1933. dec. 7 l.

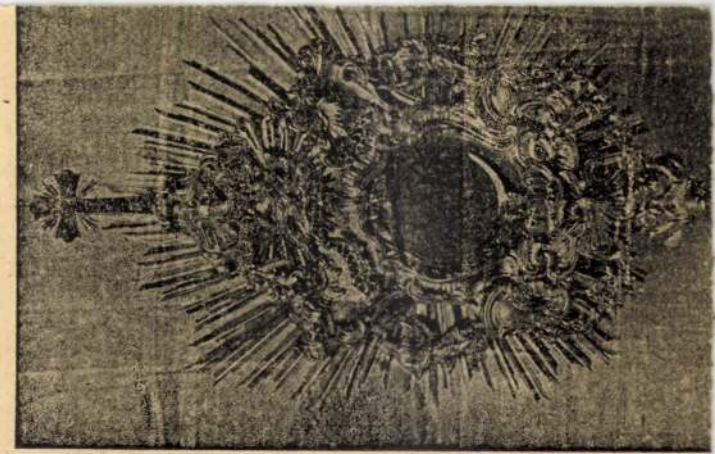

vitéz Somos István Bálint festőművész

Kemenée előtt
Fenesi fiatalok

A Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete
XVI. kiállitása, 1930. december N. Helen

MDK

Somos G.

az anyagban grafikával szerepel

Nemzetk. velencei kiáll. Képzőművészet, 1930. 31.sz. 145. l.

Somos Árpád

A Soproni Képzőművészeti Kör 1908-ban nyilt tárlatán kiállitott

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
1962 Sopron 20.1.

MDK

Somos Árpád festőm.

"Fazekat vegyenek"

N.Szal.tav.kiáll. Vas. Ujs. 1905. 215.l.

Somos Árpád MDK

festő

Csatkai Endre: A 40 éves Soproni Képzőművészeti Kör története.

MDK

Somos Arpád, graf.

ügyes karakterképeket ad a magyar falusi ele
ből vett karrikaturáiban.
Egyiket ebben a füzetben közöljük.

Lyka Károly: Uj képk a Nemz. Szal.-ban.
Nemz. Szal. tavaszi kiállitása.
Uj Idők. 1904-5. XI. 27.sz.

MDK

Somos Arpád

Karikaturái a Nemzeti Szalon tav.kiall.-an.
"Fazekat vegyenek" c.kép repr. a lap 216.-ik oldalán.

Cikk: A Nemzeti Szalon tav.kiall.-a.

Vasárnapi Ujság 1905. 52.évf. 14.sz.

Somos Árpád

MDK

L'adolescent, rézkarc

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Somos Árpád MDK

Chasseurs qui passent, rézkarc

Nocturne, rézkarc

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

SOMOS ÁRPÁD festő, szül 1888 okt. 26. Zsolnán. Hat reáliskola elvégzése után a mintarajziskolába iratkozott be, ~~ahol~~ egy évig tanult itt s azután Párizsba ment, a Julian-akademián s az École des beaux-artsban tanulni. Olaszországban tanulmányúton járt. 1905-ben állított ki először a Nemzeti Szalonban. Kiállított 1905-ben Zsolnayban, 1914-ben a tavaszi tárlaton

Somos Árpád

~~Adam, Jacob, vérmetsző III. 116.~~

Somos Árpád

Műcsarnok
1914. tav. Eiatt - 595, 597, 598

Öreg Graduale, Rákóczi-felé V. 14.

Lonos Árpád

1905. graf.

kiáll. Nemzeti Szalonban

szerepel első írben
grafikai művekkel

Vatzon
62 X 52

e

bbra, feje háromnegyed arcélben.
ke, helyenkint barna árnyala-
llán és szemöldökén ez a szürkés vörösesbarna
rán sárgás, vörösesbarna
s fekete. Melléze világos
thajló gallerja fehér, ké-
csokra kötött selyemszak-
abokkal. Egyszerű szürkésbarna
ldalt világosabb, baloldalt
zés fent jobboldalt: Temple.

Somos Árpád

1905. őszi kiáll. Pozsonyi Képzőművészeti Egyesület.

Bucsufia, vízfestm. 50k.
Indulás előtt, vízf. 50k.
Hetivásár, vízf. 50k.
A jelölt úr, vízf. 50k.
Korcsmában, vízf.
Berencsés névnapot, vízf. 50k
Farchat vegyenek, vízf 50k.
Est hangulat, olajf.
Éj, olajf.

1907. évi kiáll. u. o.
Női arckép, olajf.
Ambruzzói férfi, olajf. 140k.
Női arckép, olajf.
Női arckép, olajf.

Kohner Adolf dr. V. 199.

Tomos Árpád

festő, szül. 1891. Losonc

med

Körück II 508. l.

Somos Árpád

Thieme Becker

XXXI. 273. l.

(Lyka)

Somos Antal

festő

XVIII. sz. Bécs

lásd

Thieme-Becker

31. k. 272. l.

Somos Anton

festő

1774-ben és
1775-ben arcképe-
kért fizetést kap
az udvartol.

Fleisch Kammer

39, 143, 145 l.

Nem magyar ?

M. D. K.

SOMOS Antal festő

1774 Mária Terézia, VI. Károly, Mária Anna főhercegnő arcképe

1775 császári családi arcképek

Garas XVIII. 252. l.

Somos András

Lippay János: Posoni kert. Bécs, 1664. Utószó: Somos András és Ormos Imre. Bp, 1966. Akadémiai Kiadó. - Ism: Varga Imre, Irod.tört.Közlemények,1967.71.évf. 4.sz. 504-505.l.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt.1970.l.sz.68-107. l./

105. l.

Somos MDK

Több hódmezővásárhelyi magyar festő és szobrász közt ő is szerepelt a Salon Populist egy tárlatán.

Raymond Charmet: Un art social. Le Salon Populist

Arts 5. Juin 1963

Les Expositions 11 juin 1963.

Somos [ ] MDG

Dolgozott a majolikagyárban:
Kerámiaképet Kénített

Fenosik Flóra: Vásárhely varázsa 2.

Bp. 1964. jún. 30.

ESTI HIRLAP

//somos// Somos MDK

több magyar képzőművésszel együtt szerepelt a Salon Populist egy tárlatán.

Henri Heraut: Salon Populist

Journal de l'Amateur d'Art, 25 juin 1963.

15 Február

Somorréti szana-
torium

Lásd
=
Nagysomorrét
alatt.

A BUDAPESTNEK szentelt második kötetet HORVÁTH HENRIK egyetemi m. tanár a fővárosi múzeumok kitűnő központi igazgatója írja. Ennek a modern metropolissá nőtt városnak a régebbi pusztítások ellenére is, sok igen szép és fontos műemléke maradt fenn, amelyeknek megőrzése, gondozása, szeretete, mai lakóinak dícséretére válik.

A harmadik kötetben VARJU ELEMÉR, ny. nemzeti múzeumi igazgató, a magyar történet és régészet egyik legavatottabb, nagyérdemű művelője, a MAGYAR VÁRAKAT, e harcos nép multjának patinás emlékeztetőit, küzdelmeinek részeseit, a hozzájuk fűződő történelmi eseményeket, építési rendszerüket, hadi szerepüket ismerteti.

A negyedik kötetben pedig RADOS JENŐ építésztanár, akinek hasonló munkáit a Magyar Tudományos Akadémia koszorúzta, a MAGYAR KASTÉLYOKAT, építőművészetünk e sajátos zamatú emlékeit a magyar főúri és nemesi élet tanuit, igényes ízlésének tükrözőit mutatja be.

Somos Árpád

festő

Thieme-Becker

31. k. 273 l.

Germos Hengerp

Somos Árpád

„Farekat vegyenek!"
c. képe repr.
Vas. Lap. 1905. 216. l.

Lomos István

Országos Magyar Iparmuvészeti Társulat
idegenforgalmi emléktárgyak pályázatára
beugyitott pályamuvét elfogadták. –

Kemzeti ujság
1929 II. 8

Somos István Bálint

Stul. 1893 dec. 12.

† Pozsony, 1931 aug.

Élétr-, nekrolog

l.

Forum - 1931. 275. l.

Terpodion VIII. 242.

Somos István

festő

l.

Csatkai Soprexl.

17. l – 32. l.

Somos Stephan

Thieme Becker

XXXI. 273.b.

C Lyka

Somos István

magyarchi kiállítása Pozsonyban

d.

Forum (magyar rész) 1936. 16. l

BUDAPEST

Somos István

festő

l. Forum

1934. 309. l.

Somos István Bálint

mit. Pozsony 1893 dec. 12
+ Wien 1931. aug. 11.

Thieme-Becker

31. K. 293. l

MEGRENDELHETŐ A

KIRÁLYI MAGYAR
EGYETEMI NYOMDÁNÁL

BUDAPEST VIII, MÚZEUM-KÖRÚT 6

Iglói fajanosok IV. 250

Somos István

200 K államsegély

Éimisk 1912/13.

28. l.

Somos István

Grafikai szak.
Nagy dramy dij.

Éimisk. 1913-14.

ABEL PANN BIBLIÁJÁBÓL: JUBÁL, AZ ELSŐ LANTOS

Somos István

Ékitménye tervezés.
Dicseret.

Éimisk 1913–14.

Somos István

Kultuszminiszterium

120 K államsegély

Címisk 1913–14.

Somos István

kultuszminiszterinni

100 K államsegély

Éimisk 1913-14.

SOMOS ISTVÁN festő és grafikus; szül. 1893 dec. 12. Sorsonyban. Az Iparm. Iskolán Helbingnél és Limaynál tanult. 1913-ban a Hortobágyon járt. 1914-ben részt vett a lipcsei nemzetközi grafikai kiállításon. A világháborút hadnagyként kürdötte végig, majd művészeti vezetője lett a Tavasz c. pelvidéki folyóiratnak. Néhány év óta Kárban él.

Somos István

Somos István

grafikus

Részt vett az alábbi kiállításon

Budapesti Hirlap

1933. dec. 8.

(Képző- és iparmű-vész vitézek kiállítása.)

Somos István Bálint

írod grafikus

Pesti Napló. 1931 aug. 11.

(Somos István grafikus

Becsben meghalt.)

U. 3104.

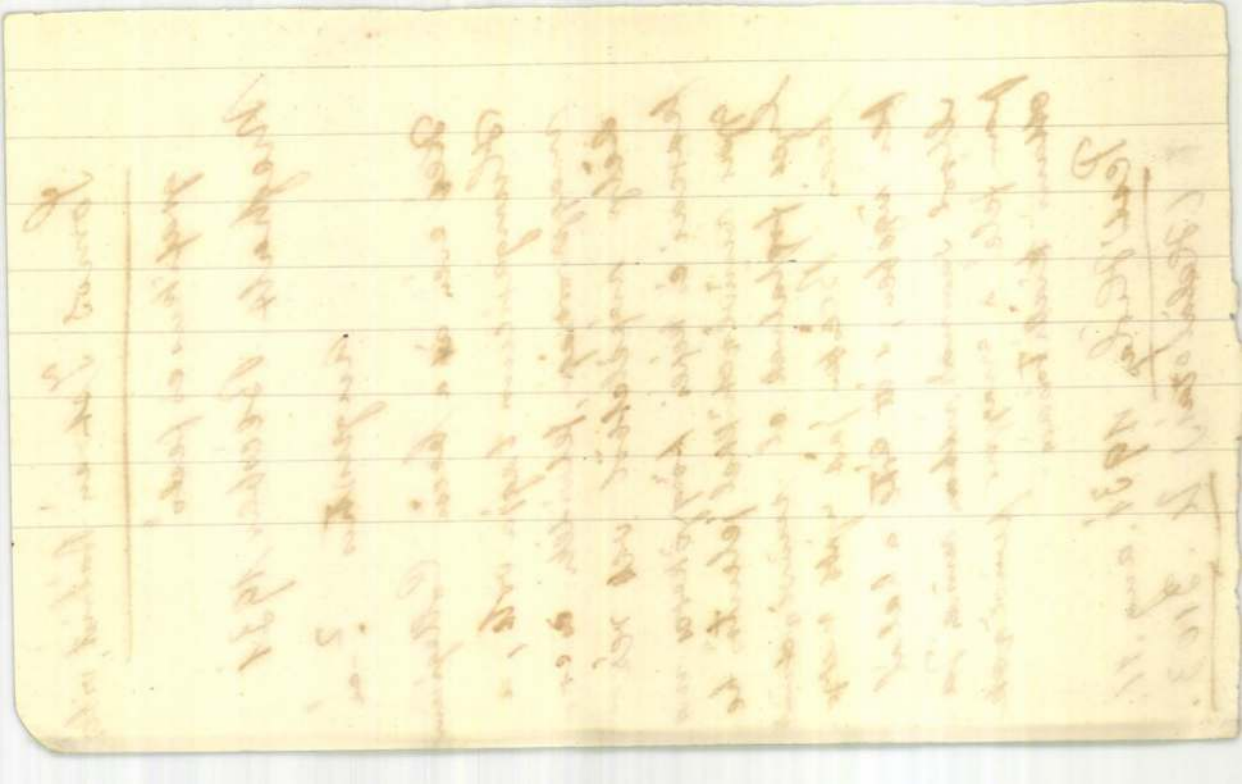

Somos István Bálint, vitéz

grafikus és festő

Meghalt Bécsben 1931

augusztus ?-án

Két évén át a bécsi Collegium Hungaricum tagja volt, a magyarországi, felvidéki és erdélyi népéletből vett rézkarcai és képei tősgyökeres magyar művészetükkel jelentős helyet foglalnak el művészetünk terén. Bécsben járt újabb metszései végében, s itt érte a halál. Most vannak úton művei Japán felé a magyar művészek ottani kiállításán.

Pesti Hírlap 1931. aug. 11. (Halálozás.) U. 3103.

HORGOS.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III.

V., Visegrádi-u. 36. IV. em. 1.

Somos Jenő

festő

Pozsony

lásd

Könyvbarátok Lapja

1927-28. 94. l.

MDL

Somos József, festő

figyelmet érdemel a Csepeli Munkásotthon
számára a gyárban c. tárlatán Csepel Autó=
gyárban c. festménye.

Péter Imre: Képzőművének az üzemben 8.1.

NÉPSZABADSÁG, Dn. 1962. jún. 5.

Somos Lajos, festő

A Munkácsy M.-díj III. f.-t kapta.

–: Kiosztották az idei irodalmi és
művészeti díjakat

Népszabadság, B.: 1973. ápr. 13.

Somos Irma

T.I.: MTA Szegedi Biológiai Kutató központ /I.ütem/ Építészek: Károlyi István /beruházási program/, Tarnai István /laboratórium/, Nagy János /műhelyépület/, Pazár Miklósné /üvegház/, Somos Irma /porta, tűzveszélyes épület, raktár; brlsőépitész Ságh József, statikus Libor Rajmund, út- és tereprendezés: Hopka János, kertészet: K.Szabó Sándor, Mátyás Sándor. - Ismertetés, fotók: Buzsáki Ferenc.

Magyar Építőművészet, 1972.1.sz. 16-19.l.

MDK

Somos J. Bálint

Velencei Biennale 1930. 170.1.

Somos István Bálint

Magyar iparművészeti és háziipari kiállításon a Várdyi palotában részkarcaival és színes rajzaival szerepelt, melyek a magyar népéletet vázolják.

NU. 930. VII. ?

v. Somos István Bélint

Emlékkiállitása, a Képző- és Iparművész vitézek kiállitásán.

M.U.933.XII.10.

Somos István, kstő

L: Markó Károly

– Heti szánlat. 4.

Ü: Tüköz. Bp. 1986 febr. 9. XXIII/6

Kedvezményes előfizetés csak

1931. évi március hó 31-ig.

).703. számú csekklapon eszközlendők.

I FELHIVÁS

CÍM- ÉS NÉVTÁRÁNAK"

IADÁSÁRA.

kezdte a Tiszti Cím- és Névtár 1931. évi kötété-
z eddigieknek, célja az, hogy minél megbizhatóbb
erveinek tagozódásáról, a kormányzati és közigaz-
beosztásáról.
zikönyv 1931. évi kötete is a legnagyobb részletes-
ságára vonatkozó adatokat, a kormányzósági hiva-
ezek alá tartozó hatóságok, hivatalok és intézetek
sztását. Közölni fogja a Címtár a minisztériumok
ıtősebb hatóságok hatáskörét és működési terület-

Somos István

grafikus

1910-12

(1910-1921! 1935)

Éinnisk 1930

88. l.

MDK

Somos István, festő-grafikus

"A korán elhalt S. tehetségéről különösen grafikái számolnakbe."

Képző- és iparművész vitézek kiállitása. -Budai Vigadó B.H.1933. dec.8. 12.1.

Somos István Bálint festőművész

Rézkarca, a Sophianum magyar háziipari és iparművészeti kiáll.-án.

N.U.930.X.8.

Tomos István

Országos Magyar Iparművészeti Társulat idegenforgalmi emléktárgyak pályázatára beérkezett pályaművek elfogadták.

Budapesti Hírlap
1929 II. 8.

Tamás István

Országos Magyar Iparművészeti Társulat
idegenforgalmi emléktárgyak pályázatára
beérkezett pályaművek elfogadták.

Magyarság
1929.8

Somos László építész M.D.K.

Részt vett a városi kábelhálózati transzformátor-állomások tervezésére kiírt tervpályázaton

11 ezer forintért megvásárol

Két tervpályázatról döntött az Építésügyi Minisztérium

Magyar Nemzet 1963. június 11. 3.1.

Somos Mihály

szerepelt a VIII. Szegedi Nyári Találkozón.

Csongrádmegyei Hírlap 1967. aug. 13.

Somos Miklós

MDK

Csepel autógyár, olf.

Műcsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

Somos Miklós MDK

Korongos, olf.

Szerelmesek, olf.

Műcsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 febr.p.46.

MDK

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1967 dec.2o.

Somos Miklós

Graphus

A kerencsét kultúr ennek dolor

jelentkerik művein.

Trencsényi László: Stódmezővásárhely 1969 ősz

Művészet, 1970. január – 43 lap.

Somos Miklós
festő

„Életutak" c. műve szerepelt a XV. ő-
szi tárlaton.

Szabó Endre: Igazolt remények
Tiszatáj, Szeged 1968. XII. 1112.

Somos Miklós
festő.

Méltatás.

Trencsényi László: Hódmezővásárhely 1969 ősz
Műrészet, 1970 január - 43 lap

Somos Miklós

Madóczdal múzzája; Alvó; Pásztor; Jezikó; Egzi. lakodalom; c. műve (eml.) szerepel a XVI. vásárhelyi Ősi tarslatan

Horváth György: Három tárlat Vásárhelyen

Magyar Nemzet 1969 X. 29

Tamos Miklós

Díjat kapott az 1967-s szegedi nyári tárlaton

B. Varga Ferenc: A V. szegedi nyári tárlat tanulságai

Művelődés 1969 10 sz. 41 old.

Somos Miklós

festő-

Az 1969-es Tornyai plakettet
Somos Miklós kapta.

—: lituvitetisch

Müvészet, 1969 december - 10 lap

Somos Miklós

+ hódmezővásárhelyen kapott kedvet a kerámiához

Dömötör János: Szabó Iván
Tiszatáj, Szeged 1970. IV. 397.

Somos Miklós

festőművész a kiállitása. Salgótarján, József Attila Művelődési Ház. - Ism. Csinke Ferenc, Nógrád 1966. máj. 29. - Pasmth Krisztina, Művészet, 1966. 7. évf. 4. sz. 42-43. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

269. l.

Somos Miklós
festő

„Ördögvár" c. képe szerepelt a X. Szegedi Nyári Tárlaton

Rozvány Marta: A X. Szegedi Nyári Tárlatról
Tiszatáj, Szeged 1969. XI. 1018.

Somos Miklós

Egri lakodalom c. műve (eml.)
szerepel az alábbi táslaton

Szabó Endre: A XVI. Vásárhelyi Őszi
Táslaról

Csonprád megyei Hírlap 1969 X. 19

Somos Miklós

Fejlések egy etióp synaxárium hoz

I - VI. vegyestechn. 21,5 x 35

Trzenkatodik Vásárhelyi Ősi Tárlat

Tornyai János Múzeum

Somos Miklós

Lenin postréját (emlj)

az állam megvette

Oelmacher Anna: A vzürimentes,

Zétmihiós tiállítás

Magyar Nemzet 1970 VIII. 23 13 old.

Somos Miklós

munkásasszonyok c. képe (emb.)

szerepel az alábbi tarlaton

Horváth György: A szót felszabadulási képzőművészeti pályázatánál kiállítása a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1970 VIII. 23 12 old.

Samos Miklós

Kissé bizarr c. (vegyestechnika)
mű (eml.)
szerepel az alábbi tárlaton

Ambrus Tibor: A vásárhelyi őszi tárlat

Petőfi Rádió 1969 X. 26

Somos Miklós

Résztvesz az egri II. akvarell biennálén

Riskey Gábor: Akvarell és foto

Népszava, Jp. 1970. jún. 11.

Somos - Miklós

1. A madárdal múzsája olaj 60x70
2. Alvó olaj 70x100
3. Pásztor olaj 70x100 repr.

Tizenhatodik Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai János Múzeum

Somos Miklós

1. Jerikó olaj 100 x 70

2. Egri lakodalom 110 x 130 olaj

Tizenhatodik Vásárhelyi Őszi Tárlat

Tornyai János Múzeum

MDK

Somos M[illegible]klós

Kiállitási kritika

Nógrád 1968 febr.8.

Somos Miklós

Johanna c. műve (em.)

Szerepel az alábbi táslatok

Szabó Endre: Megnyílt a XI. szegedi Nyári Táslat

Csongrád megyei Hirlap 1970 VIII. 4

Somos Miklós

Említve

Láncz Sándor: Kiállításról-kiállításra

Magyar Hírlap, Ig. aug. 25.

Somos Miklós

Festményekkel szerepel a szepedi nyári tárlaton

D. Fehér Zsuzsa: A szepedi nyári tárlatról

Tiszatáj 1967 X. n. 955 old.

Somos Miklós

kiállít

Perneczky Géza: „A XIV. vásárhelyi
őszi tárlat"
Magyar Nemzet, 1967. X. 21. 4. o.

M.D.V.

Somos Miklós
festő

Okvarelljeivel vett részt
a tailaton

Pernuczky Géza: Vásárhelyi ősz
Élet és Irodalom, 1968. nov. 9-8 lap.

MIK

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 okt.p.46.

MDK

Somos Miklós

Kiállitási hir

Szocialista müvészetért 1968 aug.

MAGYAR MADÁRTANI INTÉZET OTvH.
BUDAPEST, II., GARAS UTCA 14.
Telefon: 359—123

MDM

Somos Miklós

Kiállitási kitika

Hevesmegyei Népujság 1968 aug.6.

Somos Miklós

pannóját Sátoraljaújhelyen
a Landáshára előtti téren
helyezik el.

Magyar Nemzet, 1967. X. 19. 4. o. Hanló

Somos Miklós

festő m. elnyerte a VIII. Szegedi Nyári Tárlaton Szeged város díját.

Magyar Nemzet, 1967. VIII. 5. 4. o. Napló

MTK

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Magyar ifjuság 1968 máj.3

Somos Miklós

Eljegyzés c. müve a Mücsarnok 1967-es állami vásárlá
sok tárlatán 1968. jul.

Vigilia 1968. szept. 638.l.

MDK

Somos Miklós

Kiállitási hir
Délmagyarország 1968 juli.7.

MDK

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Alföld 1968 julius p.67.

Somos Miklós

Szerepel a „Studió 66" kiállításon az Ernst Múzeum-ban

Passuth Krisztina: A „Studió 66" festményeinek kiáll. az Ernst M.-ban

Tiszatáj 1966 VI. n. 459 old.

Somos Miklós

Kiállítása nyílt az Ernst Múzeumban.

Magyar Nemzet 1965. okt. 31.

Somos Miklós

Festő munkaábrázolásáról

Aradi Nóra: Húsz év képzőművészetéről

Kritika 1965 4 sz. 12. l.

MDK

Somos Miklós

Husszállitás, repr.

7. Vásárhelyi őszi tárlat. Tornyai J.Muz.
Hmvhely, 196o. okt.

M.D.K.

Somos Miklós

Festőművész kiállitja müveit a-miskolci Herma
Ottó muzeomban.

Országos képzőművészeti kiállitás Miskolcon.

Magyar Nemzet 1961. jan.13. 4.old.

Somos Miklós

Művei szerepeltek a XII. városházi őszi tárlaton.

Magyar Nemzet 1965. nov. 5.

Somos Miklós festő N.D.K.

1961 Egercsehi bányatelepen egyéni állitása,

Nagyszemü /1964/
Ezüstke /1964/
Szépasszony /1964/
Szerzetes /1963/

Z s uzsánna /1965/
Menyasszon /1965/

H.Gy.: Somos Miklós képei az Ernst Muzeumban

Magyar Nemzet 1965. nov. 11. 4.l .

Somos Miklós

Táblaképet is, gobelint is készít.

T. E.: Hessé Ferenc; Műgyűjtő 1972/4. sz. 11. l.

MDK

Somos Miklós

Óvári László

Csendélet, o.

Téli nap, o.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

MDK

Somos Miklós

Fehér edények, o.

Férfifej, o.

Virágnéző, o.

Molnárné, o.

Asszony hegylábánál, o.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Múz.

Somos Miklós MDK

Délelőtt, olf.

Mücsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Somos Miklós, festő

MDh

Az Ernst Múzeumban kiállított művei.

— : A hét végi kulturális programból 11

NÉPSZABADSÁG, BP. 1965. okt. 30.

Somos Miklós, festő MDG

Tárlata okt. 30-án nyílt meg az Ernst Múzeumban.

— : Kulturális hírek 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp 1965. okt. 31.

Somos Miklós „festő"

MDK

Problematikus, modernkedő jellemzi.

A X. M. Képzőművész Kiállítás

Rényi Péter: Festészet és korszerűség 9-10.

NÉPSZABADSÁG, BP. 1965. okt. 3.

Somos Miklós festő

M.D.K

Részt vett a tárlaton.

D. Fehér Zsuzsa: A X. Magyar Képzőművészeti Kiállításról.
Művészet, 1965. november - 28 oldal

Somos Miklós festő M.D K.

Müvei a kiállitáson

Szerelmesek

Pe neczky Géza: Festmények a X. Magyar Képzőmüvészti Kiállitáson

Magyar Nemzet 1965. okt. 3. 9.l.

Somos Miklós festő M.N.K.

tárlata az Ernst Muzeumban

Napló

Magyar Nemzet 196 . október 31. 9. l.

Somos Miklós, festő MDh

A Csepel Autógyárról alkotott képe színproblémákat vet fel.

Rényi Péter: A IX. Magyar Képzőművészeti Kiállítás festményei 8. 1.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. máj. 12.

Somos Miklós

MDK

Részt vett az Ernst Muzeumban rendezett kiállításon.

"Árvizi mentés"
"Két munkásnő"

Láncz Sándor: "Épitjük, védjük szép hazánkat"
Élet és Irodalom, 1962. okt. 6.

MDK.

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1966 okt.22.

MDK.

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Napjaink 1967 febr.1.

Somos Miklós M.D.K.

Müve a kiállitáson

Ritly Valéria: A XIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Magyar Nemzet 196[illegible]. okt. 22. 4.l.

MDK

Somos Miklós

Zsákolók, o.

Laboránsnők, o.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Múz. 1964. máj.

MNK.

Somos Miklós

Zsákolók, o. repr.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Mus.
1964. máj. .

MDK

Somos Miklós

Beszélgetők, ker.

Barátnők, "

Tányértörülgető, ker.

10. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

MDK

Somos Miklós

Molnárné, repr.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

MDK

Somos Miklós

Csóri Sándor illusztrációk I-VII. tus

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

MDK.

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Müvészet 1 67 márc. p. 4 2

MDK.

Somos Miklós

Sátoraljaujhelyi városdekorációjáról

Északmagyarország 1966 dec.11.

MDK

Somos Miklós

Fehér ház, kr.

9. Vásárhelyi Őszi tárlat 1962. okt. Tornyai J. Muz. Hmvhely

Somos Miklós
festő

M.D.K.

Részt vett a tárlaton.

Ritly Valéria: A XIII. Vásárhelyi őszi tárlat
Művészet, 1967. január - 37 lap

MDK

Somos Miklós

Fanyeső, of.

9. Vásárhelyi őszi tárlat 1962. okt. Tornyai

J.Mus. Hmvhely

MDK

Somos Miklós

Házaspár, of.

9. Vásárhelyi őszi tárlat 1962., okt. Tornyai J. Muz. Hmvhely

MDK

Somos Miklós

Fanyeső, of.

Anya gyermekkel, of.

Fiufej, of.

Kopasz fák, of.

9. Vásárhelyi őszi tárlat 1962.,okt. Tornyai J.Muz. Emvhely

MDK.

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1966 okt.11.

M.D.K.

Somos Miklós

Müve a X. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson

P.A.- D.J.: Társalgás a Műcsarnokban
Pest megyei Hiralp 1965. október 3. 9.l.

Somos Miklós festő

Pannö-terven dolgozik , A sátoraljaujhelyi tanács részére

Napló

_agyar Nemzet 1967. jan. 11. 4.1.

Somos Miklós festő F.J.K.

kiállitása nyilk az Ernst Muzeumban

Hirek

Pest megyei Hirlap 1965. okt. 28. 5.1.

Somos Miklós

Szerepelt az indiai első magyar képzőmű-
vészeti kiállításon.

MN 1967. jan. 31.

MDK

Somos Miklós

Fiatal munkás, repr.

7. miskolci ő. képzőm. kiáll. 1962.nov.
Herman O. Múz.

M.D.K.

Somos [Miklós], festőművész

nevét azok között a legtehetségesebb fiatalok között említi a szerző, akiknek művein "az irodalmiság veszélyétől való oktalan félelem folytán ... az alakok tárgyilagos jellemzése helyett reménytelen pesszimista hangulat uralkodik."

D.Fehér Zsuzsa: Mai képzőművészetünk néhány problémájáról.
Művészettörténeti Értesitő, 1962.XI.évf.1.sz. 52.old

mdk

Somos Miklos

„Ülő Kalauznő"
reprodukció

Fiatal Képzőművészek az Ifjuságról

Népművelés 1960, 10 sz. Látsóborító.

M.D.K.

Somos Miklós

festő.

Mértatás.

Losonczi Miklós: Kocsis László

Művészet, 1966. március - 32 kep

MDK.

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Esti Hirlap 1967 juli.8.

ΜΔΚ.

Δομος ΜΙΧΑΛΟΣ

Κιβαλλιτεχνικη Κατ/κα

Βατι Μιτιλην 1961 Ιουλ.8.

Somos Miklós

MDK

Ülőkalauznő, repr.

Műcsarnok 1960. VIII.Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.4.

Somos Miklós
festő

Munkái a népművészeti ihletést tükrözik.

. . . .

D. Fehér Ursula: A XI. Magyar Képzőművészeti . . .
Művészet, 1968. március – 11 lap

Somos Miklós
festő

M.D.K.

„Pásztor" (tempera)

D. Fehér Zsuzsa: A XI. magyar képzőművészeti ...
Művészet, 1968. május – 11 lap

Somos Miklós
festő-

M.DK

Részt vett a tárlaton.

Pigány Ö. Gábor: Dolgozó emberek között
Műrészet, 1968. Maj-jun - 33 lap

MDK

Somos Miklós

Emberpár, o.

Lepke, o.

9. miskolci o. képzőm. kiáll. 1966.

MDK

Somos Miklós

Asszony és dombok, o.

Teltarcu, o.

Asszony, o.

12. Vásárhelyi Őszi tárlat, Tornyai J. Mus.

1965. okt.

MDK

Somos Miklós

Jefta, o.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

MDK

Somos Miklós festő

címoldalon

repr.:

Hónapok, cimoldalon

Fanyeső

Zsuzsanna

Leányfej

Somos Miklós kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Tér

Fiatal bányász

Velencei nő

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1967 okt.29.

Somos Miklós

Fiatalok az építkezésen c. festménye szerepel a Fiatal Kép. mův. Studiója kiállításán az Ernst Museumban /szepkó/

Magyar Ifjúság 1963 VI. 1

Somos Miklós

Ifjumunkávok épitkezésen c képe (eml.) szerepel a Fiatalok Studiója kiállításán az Ernst Museumban

Magyar Ifjuság 1963 VI. 8.

MDK

Somos Miklós, [ ]

A bárlat egyik „művész rendezője."

Rózsa Gyula: XI. Magyar képzőművészeti kiállítás

9.

Népszabadság, Bp. 1968. ápr.

Somos Miklós

Mozdonyvezető c. képe a VI. miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: A VI. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás
Északmagyarország 1960. dec. 22. 4.l

MDK

Somos Miklós

Jefta, o.

Fiatalok studiója 1966. Ernst Mus.

NDK

Sosos Miklós festő

olajf.:

Ülő asszonyok

Akt bábukkal

Déméter

Sosos M. kiáll. Ernst Mus. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Szépasszony

Magdolna

Házak előtt

Somos M. kiáll. Ernst Múz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Szomoruszemü

Nagyszemü

Vöröske

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Veronai lány

Ezüstke

Panurge

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Szomoru nő

Fekete ég

Kályhás csendélet

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Női arc II.

Giulietta

Sztár

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Kékszemü lány

Virágnéző

Nő félprofilban

Somos M. kiáll. Ernst Mus. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Férfifej

Molnárné

Teodóra

Somos M. kiáll. Ernst Mus. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Hóolvadás

Akt két fával

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Tanyai asszony

Szerzetes

Férfifej kék háttérrel

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Árvizi mentés

Bányamérnök

Mária

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Fiufej lila háttérrel

Judit

Fiufej vörös háttérrel

Somos M. kiáll. Ernst Mus. 1965.okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Táj kecskével

Hárman

Fanyeső

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Fák

Szent ember

Kiáltó

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965.okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Törödöttség

Fiufej kék háttérrel

Férfifej II.
Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965.okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Nőifej

Arc

Görög nő

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965.okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Zöld fej

Feketeruhás lány

Két munkásnő

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965.okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Piros táj

Pirossapkás fiu

Deportáltak

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965.okt.

Somos Miklós festő

olajf.1

Betlehemesek

Kendős asszony

Vörösruhás asszony

Somos M. kiáll. Ernst Mus. 1965. okt.

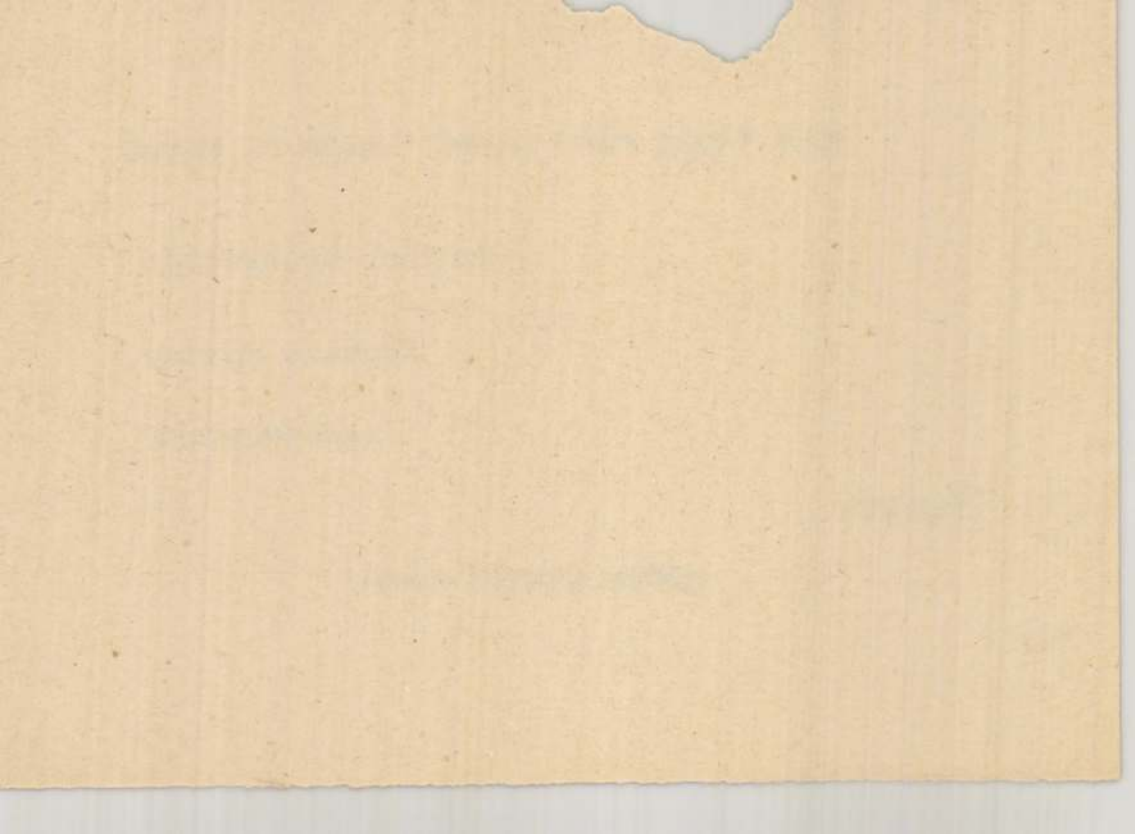

Somos Miklós festő

olajf.1

Táj fehér állatokkal

Paradicsomos fiu

Ősz

Somos M. kiáll. Ernst Mus. 1965. okt.

Somos Miklós festő

olajf.1

Fekvő akt

A Csepel autógyár bejárata

Fiatal halász

Somos M. Mátl. Ernst Mus. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.1

Gyümölcs csendélet

Vörös fák

Táj szürke állattal

Somos M. kiáll. Ernst Múz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.1

Sötét edények

Lovászfiuk

Görög fej

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Házak

Belsőépitész a DCM-ben

Csendélet

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

M.D.K.

Somos Miklós

festő

A második teremben vannak
művei kiállítva.

Miklós Pál: A XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás

Élet és Irodalom, 1968. ápr. 20 – 7 lap

Somos Miklós

Építők c. festménye / szepró

szerepel a „Dolgozó emberek között"
c. kiállításon az Ernst Museumban

Szabó György: Dolgozó emberek között

Kritika 1968 III. 51 old.

MDK

Somos Miklós

Ház és keritès között, o.

Epitők, o.

Fiatal munkás, o.

Dolgozó emberek között, képzőm. kiáll.
Ernst Muz. 1968. jan.

MDK

Somos Miklós

neve az előszóban említve

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J.Muz.
1967. okt.

Sommer Miklós
festő

MDK

A TK. Balatoni Nyári Tárlaton
bemutatott munkáért díjat
kapott.

— : Kitüntetések
Művészet, 1968. augusztus – szept

Assistant Professor
Department of Physics, Government College for Women
Thiruvananthapuram - 695 014

MDK

Somos Miklós

repr.:

Epitők

Dolgozó emberek között, képzőm. kiáll.

Ernst Mus. 1968. jan.

MDK

Somos Miklós

repr.:

Bucsuztató

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János

Múz. 1967. okt.

MDK

Somos Miklós

olaj:

Emberpár

Favágó

Jadviga

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János Muz.
1967. okt.

M.D.K.

Somos Miklós, „festő"

nevét említi

Fehér, Zsuzsa: Malerei und Plastik

Kulturelles Leben in Ungarn. /Red. Zoltán Halász/.

Bp. 1966. 363 l. 26 t. 288. old.

Somos Miklós

a dolgozók jellegzetes vonásait ábrázolja képein

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966

276 l.

MDK

Somos Miklós

Hommage a Milosz I., o.

" " II., "

Ház és keritès között,"

Szegedi nyári tárlat, Móra F.Muz. 1967.jul.

Somos Miklós

MDK

Hommage a Milosz II, repr.

Szegedi nyári tárlat, Móra F.Mus.1967.jul.

Somos Miklós

Képekkel

szerepel a Kapedi Nyári Tárlaton

Pogány Ö. gábor: Nyári Tárlat Szegeden

Tiszatáj 1965 XI. n. 858 old.

Somos Miklós

Képekkel

a VII. kegedi Nyár. Tárlaton nekrepel

Papp Lajos: Az ember valósága

Tiszatáj 1966 IX. n. 747 old.

Tóth Miklós

Szerepel a XII. Vásárhelyi őszi tárlaton.

D. Fehér Zsuzsa: A XII. Vásárhelyi őszi tárlat.

Tiszatáj, 1965. 11. sz. 861. l.

Somos Miklós

Résztvesz a kiállításon

Farkas András: A másodlik ország akvarell-biennáléról
Népújság, Eger 1970. jún. 14. 4. l.

Somos Miklós

festő, Hincz Gyula grafikus és Kolós Iván szobrász alkotásaiból Tárlat nyílt a bécsi Collegium Hungaricumban. A kiállítást Karl Haertl, az oktatási ügyi minisztérium főosztályvezetője nyitotta meg.

Magyar művészek tárlata Bécsben

Magyar Hírlap, 1968 május 29. S. I.

Somos Miklós

1. Éjszaka akv. 35×50
2. Jeruzsálem akv. 35×50

II. Országos Akvarell Biennálé
1970 Eger

MDK.

Somogyi János

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 nov.lap 29

Somos Miklós,

festőművész

Az országosan is ismertté vált alkotó-egyéniségeknek, – mint a művész is, – közös a törekvésük: az alföld új világkéséenek érzékeltetése.

Hevesi Szemle

„Irodalom Művészet"

1981, 1., 5-old.

Szolesi Zoltán: Nedgyessy és az alföldi művészet.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Somos Miklós
festő-

M.D.Y

Ikonszerű „Menyasszony"-a
a kilencedik teremben van.

Vidos Zoltán: A Fiatal Képzőművészek..
Művészet, 1969. október - 21 kap.

M.D.K.

Somos Miklós
'festő

„Tehénpásztor"-át megvásárolták.

Horváth György: Hogyan költsünk el hitomillió forintot
Magyar Nemzet, 1969. okt. 3.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Somos Miklós

Szerepel az alábbi tárlaton

Bojás Iván, X. Szepedi Nyári Tárlat

Magyar Hírlap 1969 VIII. 6

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Somos Miklós

Díjat kapott az elmúlt
évetben Szegeden

Ridep Gábor: Képzőművészeti
jubileum Szegeden

Nagyszava 1969 VIII. 6

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K.

Somos Miklós
festő

Kiállitásán bemutatta a „Búcsúztató"-t
Témái eszmékké magasodtak, forma
egyiettesei nagyonalúbbak lettek.
Uj műve az „Egri menyegző".

Losonci Miklós: Krónika
Művészet, 1969. julius – 41 lap.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K

Sonos Miklós
festő

A művész a Központi Kísérleti Fizikai Intézet KISz klubjában rendezett tárlatot.

Losonci Miklós: Krónika
Művészet, 1969 július – 41 lap

H.D.

Somos Miklós
festő

A Tornyai plakettet megette el.

— : Képzőművészeti díjak átadása
Magyar Hírlap, 1969. okt. 6

Somos Miklós
festő

M.D.K

Részt vett a tárlaton

Bojár Ivan: Vasarnap megnyilt..
Magyar Hírlap, 1969. okt. 6.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Somos Miklós

gyakori vendégművész Vásárhelyen

Képzőműv. Almanach Bp. 1969. 17. o. Supka: A hód mezővásárhelyi festészet

Somos Miklós

festő

M.D.K.

Méltatás.

Bolgár Kálmán: A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának
Élet és Irodalom, 1960. febr. 19.

Somos Miklós
festő

M.D.K.

Méltatás.

Dutka Mária: Fiatal művészek kiállítása. 8 l.
Magyar Nemzet, 1960 jan. 24.

Somos Miklós
festő

M.D.K.

„Ipari táj" c. műve

Bogáti Péter: Vivodás a kifejéressel
Élet és Irodalom, 1960 máj. 6-19szám

M.T.K.

Somos Miklós
festő

M.D.V.

„Lókalauzné" c. műve.

a VII. Magyar Képzőművészeti Kiállítás,
Nők Lapja, 1960. okt. 14 - 15 száma.

Somos Miklós, festő MDK

D

A Derkovits-Ignla ösztöndíj-pályázat egyik nyertese a fiatal festőművész.

–: Öt fiatal művész kap Derkovits ösztöndíjat

Népszabadság BP. 1960. márc. 26. 8. l

MTD-K

Somos Miklós
festő

Derkovits ösztöndíjat kapott.

Pályáratok. — 33 lap.
Művészet, 1960. augusztus.

Somos Miklós, festő

MDK

Munkábamenők c. képe önállósodásáról tanúskodik.

Péter Imre: A fiatal Képzőművének Stúdiójának kiállítása az Ernst Múzeumban

Népszabadság Bp. 1960. febr. 5. 8. l

M.D.K.

Somos Miklós
festő

Képeit bemutatta a kiállításon.

D. Fehér Zsuzsa: A Miskolci VII. Országos Kiállítás
Művészet, 1963. március – 34 lap

Somos Miklós

„Fiatalok az építkezésen," és „Mohnákné" c. festménye vezetett a Fiatal Képzőművészek Studiója IV. kiállításán

Vigilia, 1963, 9sz, 565. old

MIK.

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Napló /Veszprém/ 1967 szept.7.

Somos Miklós
festő

M.D.K

Részt vett a moszkvai tárlaton.

A. Tyrhomirov: Barátaink festészete.
Művészet, 1967. november – 47 lap.

M.D.4

Somos Miklós
festő

„Hommage à Milosz I.–II"
„kültör tartalmú alkotása
uj hepi formák szerint épült.

Szelesi Zoltán: A VIII. Szegedi Nyári Tárlat
Művészet, 1967. november – 42 lap.

Somos Miklós

MDK

Déméter, olf.

VIII.Miskolci Orsz. Képzőm. Kiáll. 1964

MDK

Somos Miklós

Korongos, o.

Szerelmesek, o.

X. Magy. Képzőművv. kiáll. Műcs. 1965.

MDK

Somos Miklós
festő

A Csepel Autógyár halalakú
üzemeit és erdőrészlettel díszített
bejáratát festette meg odaadó
figyelemmel.

Losonci Miklós: A Stúdió festői
Művészet, 1969. január – 24 lap.

Somos Miklós

Öt festményére díjat kapot
(A szekelem vejtekei; Átváltozások)

a IV. Balaton Nyár. Tárlaton
a Keithelyi múzeum ban

Heitlek László: A IV. Balaton
Nyári Tárlat

Jelenkor 1968 IX sz. 8 11 old.

Somos Miklós

Szerepel a X. Miskolci Országos
Képzőművészeti Kiállításon

H.R.: Kiállítás Miskolcon

Délmagyarország 1968 XII. 9

Tomos Miklós

Tehénpásztor c. műve (eml.)

szerepel az alábbi tárlaton

Horváth Gyöngy: A XV. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Magyar Nemzet 1968 X. 30

Tamos Miklós

Grafikákkal

szerepel az alábbi

Tárlaton

Horváth György: A XV. Vásárhelyi Ősi Tárlat

Magyar Nemzet 1968 X. 30

Somos Miklós

Alvarelekkel

szerepel az alábbi tárlaton

Korás Gyula: Tv: Balatoni nyári tárlat

Művészet 1968 XI. n. 45 old.

M.D.K

Somos Miklós
festő

Tematikai jellegű kompozíciók
szimbolumokkal bővülnek.

Losonci Miklós: A Stúdió festői,
Művészet, 1969. január - 24 lap.

Somos Miklós, festő

Szerepel.

Kardos József: XVII. Őszi tárlat – Vásárhely

1173–1175.

Tiszatáj, Szeged. 1970. december XXIV/12.

Somos Miklós, [ ]

„Bestiarium" c. műve:

Repr.

– : A Vásárhelyi Ősi Tárlat anyagából

Műmelléklet: VIII

Tiszatáj, Szeged. 1970. október XXIV/10

Somos Miklós

Művei szerepelnek a IX.
Miskolci Országos Képzőművészeti
Kiállításon

Magyarul 1967 február 1
5. old.

Somos Miklós

képei szerepelnek a X.Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitáson

Napjaink 1968 december
4.old.

Somos Miklós

unive szerepel a II.

Akvarell biennálén – Egerben

Népszava 1970 június 11

2. old.

Somos Miklós

neve emlékve, műve
szerepel a X. szegedi nyári tárlaton

Népszava 1969 augusztus 6
2. old.

Somos Miklós MIK

Szerepelt a tárlaton.

"Akt két fával", "Anyaság", "Magdolna"

Dömötör János: A XI. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP 1964 okt. 29

Somos Miklós

MDK

Szerepelt az Ernst Múzeumban rendezett kiállításon.

"Zsákolók"

Balogh Jenő: "Dolgozó emberek között"

MUNKA 1964 jul. -

Somos Miklós

MDK

Szerepelt a tárlaton

Nagyméretü képe a táj fölé emelkedő állapotos nő.

Kitly Valéria:// A XI. vásárhelyi őszi tárlat.

MAGYAR NEMZET 1964 okt.27.

Somos Miklós

MK

Festőművész

szerepelt a tárlaton.

Kovács Gyula: Balatoni nyári tárlat
Népszava 1964 jan 28.

Somogyi Károly festő

Részt vett a tárlaton.

Kovács Gyula: A 17. Vásárhelyi Tárlat.
Művészet, 1971. május - 37.oldal.

Somos Miklós

Életutak c. műve (eml.)

szerepel a XV. ösz. tárlatos
Vásárhelyen

Szabó Endre: Igazolt reménysegek

Tisza táj 1968 XII. n. 1111 old.

M.D.V.

Somos Miklós
festő

A XV. Vásárhelyi Őszi Tárlaton
részt vett.

Bajkay Éva: XV. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Művészet, 1969 február - 46 kép.

M.D.K.

Somos Miklós
festő

Műveiből kumánum
sugárzik.

Kovács Gyula: Stúdió 1958-68
Művészet, 1969. ápr. nks - 3 lap.

Somos Miklós festő

Szerepel az alábbi táslatan

Kovács Gyula: Studió 1958–68

Művészet 1969 IV. sz. 3 old.

Somos Miklós

Heiner Gyula és Kocsó Iván

kiállitása nyilt máj.27-én a bécsi Collegium Hungari
cumban.

Magyar Nemzat 1968. máj. 29. 4.o.

Somos ~~[illegible]~~ Diklós

Szabó Iván és Hina Gyula műveiből kiállítás nyílik a bécsi Collegium Hungaricumban.

Magyar Nemzet 1968. máj. 24.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Somos Dirlós

részt vett a XI.Magyar Képzőművészeti Kiállításon

Horváth György: A XI.Magyar Képzőművészeti Kiállítás

Magyar Nemzet 1968.ápr.21.11.o.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Somos Miklós

díjat nyert az egri 1. országos akvarellkiállításon.

Kagyor Nemzet 1968 aug. 6.

Somos Miklós
festő

M.D.K

Most ami tárlatán 1966 óta festett
képei szerepelnek. Piktúrájából alap
természetének megfelelő gyengédség
árad. Mitalában nem tér el a som-
más valósá gábrázolástól.

Bauer Jenő: Krónika
Művészet, 1969. Május - 44 lap

Somos Miklós

Nőiarc i tépe prepró,
szerepel a XI. nagy. Kép. mův.
Kiállításon

Lukácsy Sándor: Művészeti szeregszemle
a Műcsarnokban

Nagy Művelés 1968 VI. n. 43 old.

MDK

Somos Miklós

A szerelem rejtekei, o.

Átváltozások, o.

Változat egy Watteau-témára, o.

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely, Balatoni Muz. 1968.

MDK

Somos Miklós

Balatoni jegyesek, akv.

Táj, akv.

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely, Balatoni Muz. 1968.

MDK

Somos Miklós

akvarell:

Mitológia

A költő háza

Halász

h. Orsz. akvarell kiáll. Eger, 1968.

Gárdonyi G. Szinház

Somos Miklós
festő

M.D.K.

Akvarelljait és olajképeit állította
ki a tárlaton.

Horváth Gyula: IV. Balatoni Nyári Tárlat
Keszthely, 1968. november – 45 kép.

Somos Miklós.

Halász; és Csend c. műve (eml.)

kerejel Salpótarjánban az

akvarell Tárlaton

Tóth Elemér: Akvarell-tárlat

Nógrád 1968 X. 5

Somos Miklós

5 képe szerepel az alábbi
Tárlaton

Akácz László: A XV. Vásárhelyi
Őszi Tárlat

Délmagyarország 1968 X. 8

Somos Miklós

Kerepel az alábbi Távlaton

Dömötös János: A XV. Vásárhelyi Őszi Távlat

Csongrad Megyei Hirlap 1968 X. 20.

M.D.K.

Somos Miklós
festő

Méltatás.

Losonci Miklós: Három kiállítás
Művészet 1968. október - 46 lap

Somos Miklós

egy pastrével nevezett a kiállításon

Tárlat. Stúdió 66.
Pestmegyei Alkotó. 1966. máj. 8. 8.o.

Somos Miklós

Két képe szerepel a miskolci kiállításon

Horváth György: A X. Miskolci Orsz. Kép. mův. kiállítás

Magyar Nemzet 1969 I. 8

MDK

Somos Miklós

Kalapos nő fehérben, repr.:

9. szegedi nyári tárlat. Móra F.Muz.
1968. aug.

MDK

Somos Miklós

a szegedi nyári tárlat díjazottja 1967.

9. szegedi nyári tárlat. Móra F.Mus.1968.aug.

MDK

Somos Miklós

olaj:

Női arc /Meditáció/

Pásztor

Hommage a Milosz II. /Kövek és madarak/

II. M. Képzőm. kiáll. Miskc. 1968.

MDK

Somos Miklós

akvarell:

Házak

Csend

Madarak

1. Orsz. Akvarell kiáll. Eger, 1968.

Gárdonyi G. Színház

Somos Miklós

MDK

Csend, akv., repr.

1. Orsz. akvarell kiáll. Eger, 1968.
Gárdonyi G. Színház

MDK

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Jelenkor 1968 szept.p.812.

MDK

Somos Miklós

repr.:

Változat egy Watteau-témára

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely,
Balatoni Muz. 1968.

MDK

Somos Miklós

olaj:

Jadviga

Ravennai lány

Kalapos nő fehérben

9. Szegedi nyári tárlat, Móra F.Muz. 1968.aug.

Somos Miklós, festő

- szimbolikus emberábrázolás legkiválóbb példái S.M. képei a Ernst Múzeumban a Dolgozó emberek kiállításon c. kiállításon.

Ujvári Béla: Századok és tettek
Magyar Ifjúság, 1968. II. 9. 7. l.

Fenyő Miklós, festő

- Pásztor c. műve a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon

Ujvári Béla: A XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás, Magyar Ifjúság, 1968. V. 3. 11. l.

Somos Miklós

festő

Munkásasszony ábrázolásával

szerepel.

D.Fehér Zsuzsa: A SZOT kiállitás.
Művészet, 1971. január - 25.lap

Somos Miklós

Menyasszony (szepró)

Ifju Kommunista 1971 II. 55 old.

Somos Miklós

~~A~~ Madásdal múzsája
Alvó
Pástor
Sertő
Egri lakodalom c. képei emlitve
a XVI. vásárhelyi őrsi táslaton

Magyar Nemzet 1969 október 29.
4. old.

MDK

Somos Miklós, festő

Portré

Repr

— : Barbara

Somló-belső-2.

ALFÖLD, Debrecen. 1970. szept. XXV/9.

Somos Miklós

Bestiárium c. műve (eml.)

szerepel az alábbi táslatban

Akácz László: A XVII. Vásárhelyi Őszi Táslat

Dél-Magyarország 1970 X. 13

SOMOS MIKLÓS

„Munkásasszonyok" c. képe III. díjat nyert a SzOT Felszabadulási Képzőművészeti pályázatán. (eml.)

Munka, 1970. jan. 10.

Somos Miklós MDK

Anyaság, olf.

Ülő asszonyok, olf.

Akt két fával, temp.

Tornyai János Múz.1964.Vásárhelyi Őszi tárlat

Somos Miklós MDK

Ülő asszonyok, repr.

Tornyai János Muz. 1964. Vásárhelyi őszi tárlat

MDK

Somos Miklós

Házak előtt, olf.

Magdolna, olf.

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi Őszi tárlat

Somos Miklós MDK

Ülőkalauznő, olf.

Munkábamenők, olf.

Ipari táj, olf.

Miskarnok 1960.VIII.Magy. Képzőm. Kiáll.

Tornai Miklós, festőművész

A Vásárhelyi Őszi Tárlatok díjazottjai:
tornyai-plakettet kapott a művész
1969-ben.

Népművelés, 1969. szept. 24. old.

Somos Miklós festőművész

Kiállít a XXV. Vásárhelyi Őszi Tárlaton

Emlitve egy magányos tanyát ábrázoló képe

(cikk „Szalay Ferenc festőművész" cimszó alatt)

Halász Miklós cikke „Vásárhelyi Őszi Tárlat" cimmel

Pesti Műsor 1978. X. 18

Somos Miklós

"Tanuljunk a gyerekeinktől" cimmel Vadas József beszámol a mücsarnokban rendezett: "A gyermek világa" c. kiállitásról.
A kritika összeveti a gyermekrajzot, festményt, a felnőtt művész rajzával, festményével Megemlit néhány gyermekneveti is, kiemeli rajzaikat, akvarelljeiket és felsorolja azokat a művészeket, akik festményeikkel, rajzaikkal mintegy válaszolnak a gyerekek munkájére: Balogh Rozália, Takács Klára, Somos Miklós, Nagy B. István, Csohány Kálmán, Bolgár József, Vály Dezső.
Fenti cimü részletes kritikát lásd: Schéner Mihály nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. szept. 29.
XXIII. évf. 39. sz. 12. lap.

Losonci Miklós

festőművész

kiállít a "Vásárhelyi Őszi Tárlat"-on

(l. cikket Bíró Barna szobrászművészetéről)

Új Tükör, 1978. X. 22

Losonci Miklós: Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Somos Miklós festő-művész

Részt vesz műveivel a XXV. Vásárhelyi Őszi Tárlaton.

(cikk: „Ágotha Margit grafikus művész" címszó alatt

Losonci Miklós cikke: „Megnyílt az Őszi Tárlat" címmel

Pest Megyei Hírlap 1978. X. 10.

Somos Miklós, festőművész

A Műcsarnokban rendezett Országos Képzőművészeti kiállításon sok a jó, az új változat, teljes érzékeny finomságokkal. Mindezt elmondhatjuk a művész alkotásairól.

Losonczi Miklós: Országos Képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban.
Hevesi Szemle, 1982. jún. 12. old.

M.D.K.

Somos Miklós
festő

„Csepeli Autógyár", „Kerményépítés"
„c. képei szerepelnek a kiállításon.

D. Fehér Iszerza: Munkát ábrázoló képek a IX. Magyar ...
Művészet, 1962. május — 8 l.

M.D.K.

Somos Miklós

festő

„Csepel Autógyár" (repro)

Művészet, 1962. május — 61.

M. D. K.

SOMOS Miklós

Részvétel a kiállitáson

Dutka Mária: Második séta a IX. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson

Magyar Nemzet 1962. május 6. 9.l.

Somos Miklós
festőművész

M.D.K

Mélbalás

—— : Zárszó a művészeti dekadenciáról
Művészet, 1962. március — 47 l.

mdk.

Somos Miklós

munkái az embert kutatják. Ő a központ."
"Molnárné"e.
"Asszony tegy lábanál"e.
"Fehér edények e."
"

Domótor János. A x. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tiszatáj 1963. 11. sz .5.l

mdk

Somos Miklos grafikai

illusztrációi Csoori Sándor verseihez
ötletgazdagok

Domötör János. A x. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tiszatáj, 1963. 11. sz

s. l

mdk.

Somos Miklos

Keránnai képei: „Beszélgetők" – Barátnők (ez utobbiban finom megmunkáltság)

Dömötör János. A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tiszatáj, 1963, 11. sz

5. l

Somos Miklós, festő

Művei kiegyensúlyozottságról, kompozíciós készségről tanúskodnak. (Ernst Múzeum: Fiatal Képzőművészek Stúdiójának IV. kollektív kiállítása.)

K. L.: Örömök, gondok egy kiállításon 2.

ESTI HÍRLAP Bp. 1963. máj. 30.

Somos Miklós festő M.D.K.

Müvei a kiállitáson

Ritly Valéria: A XI. vásárhelyi őszi tárlat

Magyar Nemzet 1964. október 27. 4.l.

Somos Miklós festő MDH

Említésre érdemes.

Rózsa Gyula: Országos Képzőművészeti Kiállítás Miskolcon 9.

NÉPSZABADSÁG sp. 1964. dec. 31.

Somos Miklós, festő 7 Dk

Gyárábrázolásai és emberképei, köztük az Árvízmentés c. feltűntek az Ernst Múzeum tárlatán

Artner Tivadar: Építjük, védjük szép hazánkat 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. szept. 29.

Somos Miklós

Bányásztémájú képei a VII. miskolci Országos Tárlaton.

Emlitve.

Artner Tivadar: modernség és modernizmus
Napjaink, 1962. 9. szám, 8. kép.

Somos Miklós

A fiatal generáció legjobbjai közé tartozik.

Koczogh Ákos: „Kilencedik Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás"

THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. III. No. 7, 1962

130 l.

SOMOS Miklós festő M.D.K.

Résztvett a kiállitáson

Egercsehi bányarészlet

Gutka Mária: Képzőművészeti kiállitások utkeresések a miskolci kiállitáson
Magyar Nemzet 1962. november 18. 9.1.

Somos Miklós festő M.D.K.

Műve a kiállitáson

Asszonyarc.

Nagyszemü

Gábor István: Országos képzőművészeti kiállitás Szegeden

Magyar Nemzet 1964. augusztus 12. 4.1.

Somos Miklós

Pannója a sátoraljaújhelyi városi tanács egyik termében.

Észak-Magyarország 1965. aug. 19.

M. D. K

SOMOS Miklós festő

A Balaton a festészetben c. kiállitáson szerepel

Napló

Magyar Nemzet 1962. február 9. 4.1.

Somos Miklós

MDK

"Anya gyerekkel"
"Házaspár"
"Kopaszfák"

Dömötör János: A IX. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Csongrádmegyei Hirlap. 1962. okt. 21.

Somos Miklós, festő MDK

Pannókat tervez a sátoraljaújhelyi tanácsháza díntermébe.

– : Emlékmű a muhi csata helyén 6

ESTI HIRLAP, bp. 1965. nov. 25.

MDK

Somos Miklós

Akt bábukkal, of.

Studio 64 - Fiatal képzőművészek 5.kiáll. Ernst Muz.

1964. dec. 9. 1.

M.D.K.

Somos Miklós

festő

A fiatal művészek kiállításán

részt vett

Tornai József: Szmerős képek és gondolatok világa

Élet és Irodalom, 1963. junius 8–10 lap

Somos Miklós
festő

M.D.K.

Műveit kiállította a tárlaton.

Bolgár Kálmán: A Stúdió „Család" pályázata
művészet, 1963. április – 24 lap

M.D.K

Somos Miklós
festő

A Studió „Család" pályaművén
a festészeti II. díjat kapta.

Bolgár Kálmán: A Studió „Család" pályázata
Művészet, 1963. április — 24 lap

MDK

Somos Miklós

Perneczky G.: A székesfehérvári téli tárlat.
Népszabadság 1964. febr. 18. 8.l.

Somos Miklós, festő MD4

két elmélyült olajképpel szerepel a Ernst Múzeumban

Rózsa Gyula: Stúdió 64 9.

NÉPSZABADSÁG Sp. 1964. dec. 24.

Somos Miklós M.D.K.

Müvei a kiállitáson

Oelmache Anna: Studio 64.

Fiatal képző,üvészek kiállitása

Magyar Nemzet 1964. december

M.D.K.

Gomos Miklós
festő

Asszony a hegy lábánál" és „Molnárné" c. képét mutatta be a tárlaton, v.ala mint „Barátnők" c. művét és Csoóri versillusztrációit.

Kozaghthos: A Fredik Vásárhelyi Őszi Tárlat
Művészet, 1964. január – 36 lap

MDK

Somos Miklós

Bethlemesek, of.

Lovászfiuk, of.

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum
Hódmezővásárhely, 1961. okt.

Somos Miklós MDK

Öreg halász, o.f.

Bányarészlet, of.

Belső épités..., of.

Kéményépités, of.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.1961.

MDK .

Somos Miklós

Csongrádmegyei Hirlap 1966 aug.24.

Somos Miklós

MDK

szerpelt akiállitáson.

Szelesi Zoltán: Szegedi Országos Képzőművészeti Kiállitás.

Tiszatáj 1964. szept.

Somos Miklós

Szerepel a szegedi Országos Képzőmű. Kiállításon.

Aulítve.

Tiszatáj, 1964 9. szám, 4. lap.

Somos Miklós, festő

M Dk

Erős versenytársa Németh Éknek.
Molnárné c. képe mellett versillusztrációi
és kerámiatapokra festett kompozíciói
mutatják gazdagságát.

Perneczky Géza: A X. Vásárhelyi Őni Tárlat 8-l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. okt. 17.

M.D.K

Somos Miklós
festő

"Beérlgelők" című képe szerepel
a szegedi tárlaton.

Slovács Gyula: A szegedi Szegedi Nyári Tárlat
Művészet, 1963. november - 43 lap.

MDK

Somos Miklós

"Fiatal munkás" c. művének repr.

Hetedik Miskolci Országos Képzőművészeti Kiáll.
Hermann Ottó Múzeum. 1962.Nov.Kat.

MDK

Somos Miklós
festm.:
Bányába menők olaj 100x110
A mónósbéli szénosztályozó olaj 90x100
Fiatal munkás olaj 27x28
Egercsehi bányarészlet olaj 50x60

Hetedik Miskolci Országos Képzőművészeti Kiáll.Herman Ottó Múzeum.1962.Nov.Kat.

Somos Miklós MNK

szerepelt a kiállításon.

Szelesi Zoltán: A IV. Szegedi Nyári Tárlat.
Keletmagyarország, 1963. aug. 4. 6. lap.

mdk

Somos Miklos

„Kopasz fák", „Fanyező" e képei a tárlaton

Szabó Endre: A IX. vásárhelyi őszi tárlat
Tiszatáj 1962, 11. sz 4. l

Somos Miklós
festő

M.D.K.

A falusi témát önöbetette
meg képein.

D. Fehér Zsuzsa: A IX vásárhelyi ősi tárlat
Művészet, 1963. január – 42 kep

Somos Miklós
festő

M.D.K.

Az Ernst Museumban levő
kiállitáson részt vett.

Szigeti Zsuzsa: Egy kiállitás és „háttere"
Művészet, 1963. január – 38 lap

Somos Miklós
festő

14.D.K.

Fej (repro)

A borító hátlapján
Művészet, 1963. szeptember —

Somos Miklós
festő

M.D.K.

A Fiatal képzőművészek Stúdiójában
rendezett tárlatoy részt vett.

Stoo á es Gyula: Jogunk magunkhoz
Művészet 1963. szeptember – 39 lap

M.D.K

Somos Miklós
festő

A Fiatal Képzőművészek tárlatán részt vett.

Bolgár Kalmár: Fiatal Képzőművészek premiére
Művészet, 1963. szeptember – 41 lap

MDK

Somos Miklós

szerepelt a tárlaton.

"Molnárné"
"Asszony hegy lábánál"
"Fehér edények"

Kerámiái:

"Barátnők"
"Beszélgetők"

Dömötör János: A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Tiszatáj. 1963. 10.

Somos Miklós
festményekkel, csempeképekkel
és illusztrációkkal
szerepelt a tárlaton.

MDK

-s -n: Gondolatok a X. Vásárhylei Őszi Tárlatól.

Csongrádmegyei Hirlap. . 1963. okt. 27.

MtK

Somos Miklós

szerepelt a tárlaton.

"Molnárné" és kerámiaképei.

Dér István: a X. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Dél-Magyarország 1963. okt. 15. /az utolsó-
szám nem j-l olvashat-,
lehet 3, 8, 9, stb./

Somos Miklós MK

szerepelt a tárlaton.

Csoóri Sándor verseihez készitett illusztrációi.

Dömötör János: A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Tiszatáj. 1963. 10.

Somos Miklós festő

szerepelt a balatoni nyári tárlaton

Nagyvarsa, 1964, jun. 28, Feld.

M.D.K.

Somos Miklós
festő

Részt vett a vásárhelyi tárlaton.

Ritly Valéria: Vásárhely tér éve
Művészet, 1964. október - 14 kép.

Somos Miklós festő M.D.K.

Részt vett a kiállításon

Oelmacher Antal: Fiatal képzőművészek IV. kiállítá
sa az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1963. június 9. 8.l.
Magyar

Somos Miklós festő M.D.K.

Derkovits Gyászünnepe

Dutka Mária: Derkovits

Magyar Nemzet 1964. április 12 13.1.

Somos Miklós, [festő] M Dk

A mai élet korszerű ábrázolásával jelentkezik a Miskolci bsz. képzőművészeti kiállításon.

R. R.: Miskolci művészet. 8-l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. dec. 15.

MDK

Somos Miklós

Rózsa Gy.: Studió 64. Fiatal képzőművészek az Ernst Múzeumban. Népszabadság 1964. dec. 25. 9.l.

Somos Miklós

„Fiatal bányám" c. festményével részesül a „Fiatal Képzőművészek Stúdiója Kiállítások az Ernst Múzeumban

Vigília, 1961, 7 sz., 440 old.

M.D.K

Somos Miklós
festő

„Maszek" - je szerepel a tanlaton.

Lanár Sándor: Szekesfehérvári tanlat
Művészet, 1964. május – 30 lap

MDK

Somos Miklós

Szomoru nő, of.

Studio 64 - Fiatal képzőművészek 5.kiáll. Ernst Muz.

1964. dec. 9. 1.

M.D.K

SOMOS Miklós

Részvétel a kiállitáson

Futka Mária: Művész a gyárban
Kiállitás Csepelen

Magyar Nmezet 1962. április 4. 8.l.

MDK.

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1965 nov.lap 862

MDK.

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 nov. lap 29.

Az amerikaiak

egérkezett annak az amerikai tudóscsoportnak szakvéleménye, melyet Morvai Ferenc kért meg Barguzinban talált csontmaradványok értékelére. Tekintettel arra, hogy a tengerentúliak szerint z ügy következő lépése a Petőfi család Budaesti sírjának kihantolása, s belőle csontminták ételele lenne, szakvéleményükkel az engedély egadására illetékes fővárosi önkormányzat heettes polgármesteréhez, Marschall Miklóshoz rdultak. A következőkben részleteket közlünk e akvéleményből, melynek kiindulópontja szerint Barguzinban talált csontok Petőfi Sándor földi aradványai.

Expedíció keretében a levelandi Természettudoányi Múzeum két munkatár-, Clyde Simpson és Bruce timer tárták fel a csontvázat. satlakozva az ők és Kiszely tván antropológus megállapsaihoz, feltárt csontváz és etőfi Sándor között egyértelű azonosságot állapítottunk eg. Ezen azonosság ismérei a következők:

1. A csontvázon végzett és az életkorra vonatkozó megállapítások – megfelelnek azoknak, amelyek részben a Petőfi Sándorénak tartott ruhából következnek, részben azoknak, amelyeket a Petőfi testalkatára vonatkozó írások tartalmaznak.

2. A hiányzó térdkalács megfelel azon testtartási (járási) leírásoknak, amelyeket Petőfi Sándorról ismerünk.

3. A csontváz méretei és

Pestre j

séget bizonyítj
tőfi Sándor saj

4. Az erősen
bal felső szen
ható részben a
ával, részben
Sándor kortárs
sával.

Ezen ismérv
bizonyító ereje
mondható ki
azonosítás'a le
és megcáfolha
tási módszer
nélkül.

Petőfi Sánd
ványainak azo
gyar történele
emberek szám
tőséggel bír,
olyan kutatási
mazni kell, ar
hatatlan hitele
hat. Jelenleg
az egyetlen
mányos módsz
hetővé teszi

SOMOS MIKLÓS

szül. 1930 84.

Somos Miklós

Képeiből ajándékoz a skopjei múzeumnak.

Ország Világ 1965-aug. 4.

MDK.

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Kisalföld 1965 szept.26.

MDK.

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Népszabadság 1965 okt.3.1.9.

MDK

Somos Miklós, Bp.

Hentes, of.

Mozdonyvezető, of.

6. Miskolci orsz. képsőm. kiáll. Herman O. Muz.
1960.

MDK

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1965 nov. 859 lap.

Somos Miklós
festő

M.D.K.

Méltatás.

K.Á.: Mai művészetünk.
Művészet, 1962. február — 35 l.

Somos Miklós
festő

M.D.K.

„Öreghalász" c. műve

Lalicz Sándor: Képrőművészeti Krónika
Élet és Irodalom, 1961. december 23-14 l.

M.D.K.

SOROS Miklós

részvétel a kiállitáson

Gábor István: Dolgozó emberek között
Kiállitás az Ernst Muzeumban

Magyar Nemzet 1961. december 19. 4.l.

Somos Miklós

Gondolatok a XXXII. udsatlulyi ösi tatlatrol

Nejszana 1985. XI. 29.

SOMOS MIKLÓS

említve ld. Bálint Endre

repr. "Esőben"

Székely András: A tárlat eladó

UJ TÜKÖR 1983. XX. évf. 43. sz. 24-25. o.

Somos Miklós MDK

szerepelt az "Ember és a munka" c. szekszárdi kiállitáson.

"Belső épitkezés a DCM-ben" olaj

Monostori Miklós: Vallomások a munkáról.

Tolna Megyei Népujság. 1963. jan. 27.

Somos Miklós

MDK

szerepelt az "Ember és a munka" c. szekszárdi kiállításon.

"Várakozás"

Monostori Miklós: Vallomások a munkáról.
Tolna megyei Népujság. 1963. jan 27.

MDK

Somos Miklós

Molnárné

Perneczky G.: A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Népszabadság 1963. okt. 17.

MDK

Somos Miklós

szerepelt a tárlaton.

"Kopaszfák"

"Fanyeső" ?

Szabó Endre: A IX. vásárhelyi őszi tárlat.
Tiszatáj 1962. nov. 3.

MDK

Somos Miklós

Nagyszemü, o.

Asszonyarc, o.

Pihenő, o.

Szegedi O. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

Somos Miklós

Bányászok és „Szerelmespár" c. művét említik meg.

Tanulmányok a 2 millió vásárlásról
Magyar Képz. Szöv 1966
D. Iehér Zsuzsa cikke

30 l.

MDK

Somos Miklós, festő

Szerepel a Műcsarnok tárlatán.

Zsugán István: Képzőművészet – ötmilliót 2

ESTI HIRLAP, Bp., 1967. júl. 8.

MDK.

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1956 aug.2.

MDK

Somos Miklós

Kutnál, repr.

Balatoni nyári tárlat 1964
Keszthely, Tihany. Veszprém

Somos Miklós festő

1933 Budapest –

Munkácsy-díjas festőművész

Kiállítása, Győr Képcsarnok

1976. V. 6. – V. 20

– Katalógus a könyvtárban –

Somos Miklós (festő)

1975. aug.-ban a 16. Szegedi Nyári Tárlaton részt vett.

Népszava, 1975. aug. 8. 103. szj. 185 k. 5 p.

Somos Miklós festőművésza

„Magyar tájak" c. kiállítása megnyílt a Nemzeti Galériában, melyen a művész alkotása szerepel.

S. É.: Magyar tájak – a Nemzeti Galériában. Békésmegyei Népújság, 1945. jan. 26.

Somos Miklós

1975. febr.-ban a Nemzeti Galériában megnyílt Magyar Tájak c. kiállításon részt vett.

Népszava, 1975. febr. 7. 103. erf. 32m. 4p.

Somos Miklós

Csend olaj 100×122 cm

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1975. Jul - Aug.

Somos Miklós
festő

Részt vett a Balatoni Nyári
Tárlaton.

Kovács Gyula: Nyári tárlatok.
MŰVÉSZET, 1972.szeptember - 34.oldal

Szabós Miklós
festőművész kiállításait a Műcsarnok-
ban Fehér Krúzsa művészettörténész ma
nyitja meg.

Magyar Hírlap 1972/42 Pold.

MDK

Somos Miklós

Munkásfej, of.

Gyárudvar, "

Vadászok, "

Husszállitás,"

7. Vásárhelyi őszi tárlat. Tornyai J.Muz. Hmvhely 1960. okt.

MDK

Somos Miklós

Ritly V.: Festmények, rajzok, szobrok a X. vásárhelyi őszi tárlaton. Magyar Nemzet 1963. okt. 15. 4.l.

Somos Miklós
festő

M.D.K

Méltatás.

D. Fehér Ibursa: Húsz év után
Művészet, 1965. április - 3 hep

Somos Miklós

festő

M.D.K.

Méltatás.

Kocsogh Ákos: A XI. Vásárhelyi Tárlat

Művészet, 1965. március – 36 lap.

Somos Miklós festő

Szöveg két olajképet említi cím nélkül.

Rózsa Gyula:
Fiatal képrőmüvészek az Ernst múzeumban

Népszabadság, 1964. dec. 24

Somos Miklós
festő-

M.D.K.

Bányászok és Szerelmespár c. képei
tartalmi nélységet mutatnak.

D. Fehér Zsuzsa: A hétmillios vásárlás szakmai bemutatója
ról

Művészet, 1966. augusztus - 16 lap.

Somos Miklós
festő

M.D.K.

Munkásábrázolásával vett részt
a kiállításon.

Avadi Vera: A fiatal képzőművészek stúdiójának III. kiállítása.
Művészet, 1961. augusztus — 12. l.

Somos Miklós

A Művelődésügyi Minisztérium tizenkét magyar festőművész munkáját ajándékozza a skopjei múzeumnak, melynek anyaga nagyvészt elpusztult a földrengés alkalmával, közte Somos Miklós művét is.

Magyar festményeket kap Skopje.

Ország Világ 1965/31 28 old

Somos Miklós

A gyulai Erkel Ferenc Művelődési Központban Kigyós Sándor szobrászművész kiállítása április 25.-ig tart nyitva.
A celldömölki Művelődési Központban Radóczy Mária batik-és tüzzománc kiállitását április 23.-án,
a győri Képcsarnokban Somos Miklós festőművész kiállitását április 22.-én nyitják meg
A kulturális eseményeket ismertető rovat közleménye.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. ápr. 17.
XX. évf. 16. sz. 8. lap.

Somos Miklós, Sestőművész

Az őszi tárlat az évek során műhellyé szer vezte a művésztelepre évenként visszatérő alkotók népes táborát. A legbüszégesebbek neve kívánkozik ide, – a művész neve is.

Dömötör János: Vásárhelyi műhely.
Békés Megyei Népújság, 1977. júl. 10.

Somos Miklós

Az őszi távlat az évek során műhellyé, szervezte a művésztelepre visszatérők népes táborát. A leghűségesebbek közé tartozott a művész is,

Dömötör János: Vásárhelyi műhely
Hajdu-Bihari Napló, 1977. júl. 1[illegible]

Somos Miklós festőművész

a képzőművész Szövetség festő szakosztálya kiállítását „Festészet '77" címmel a Műcsarnokban rendezték, melyen a művész műve szerepel.

Horváth György: Festészet '77.
Magyar Nemzet, 1978. febr. 5.

Sopos Miklós, festőművész

Az Őszi Tárlat az évek során műhellyé szervezte a művésztelepre évenként visszatérő alkotók népes táborát, – itt kell megemlíteni a művész nevét is.

Dömötör, János: Vásárhelyi műhely. Dalgozók Lapja, 1977. júl. 3.

Somos Miklós festő

a X. miskolci országos tárlaton

szerepel egy képe.

Kovács A. Béla: Képzőművészetünk X. miskolci országos tárlata.

Napjaink, 1964. dec.

Somos Miklós festőművész

A Műcsarnokban rendezett kiállitását február 10.-én nyitják meg,-közli a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. febr. 5.
XVI. évf. 6. sz. 2. lap

Somos Miklós festőművész

a Műcsarnokban kiállítása megnyílt.

Kiállításról:

Pesti Műsor, 1972. febr. 24.

Somos Miklós.

a hajdúnánási akvarellkiállításon szereplő művével.

Tóth Ervin: Akvarellkiállítás Hajdúnánáson.

Hajdú-Bihari Napló, Debrecen, 1942. jan. 6.

Somos Miklós

Justus	olaj	40×50 cm
Megszállott	-"-	35×35 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. — szept.

Somos Miklós

Meditációk olaj 45x37 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. júl.— szept.

Somos Miklós

A lány és az éjszaka, rajz.

6. Balatoni nyári tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely 1972.

Somos Miklós

1. A tíz világa alv. 36×48

2. Város messzéről —"— —"—

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1972.

Somos Miklós

1. A lány és az éjszaka olaj 150x150

2. A fák világa alv. 36x48

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1972.

Somos Miklós

1. A fenső kastély olaj 122x84

2. A csend kapuifan -"- 80x110

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1972.

Somos Miklós festőművész.

Az új Kereskedelmi Kamara reprezentatív tárgyalótermének falait díszíti faintarziája. A művész a maguk-természetes színében meghagyott nemesfából: habos körisből, fehér nyírfából, sötét dióból, aranysárga hársból alkotta meg művét.
(említve)

Képes krónika,
1973. febr. 24. TV. 18.24/11/ K Gyné.

Samos Miklós
Részt vett a „Táblakép '72" pályázaton.
Rejtező c. munkája őszinte, finom
liraiságával tűnik ki.

Rádai Zoltán: A III. Debreceni Országos
Nyári Tárlat.

Alföld 1973/8 69 old.

Somos Reitelős

Bestiárium I—XII olaj 35x35
Szerelem —"— 70x60

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul.–Szept.

Somos Miklós

Résztvesz a kiállításon
(A katalógust ld. Ferenczy Béniné)

3. Országos Akvarell Biennálé
Eger, Gárdonyi G. Szinház, 1972.

Somos deikelés

Madár repr.

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul-Szept.

Somos Miklós

Kulcsos fésti olaj 70×100
Tehénpásztor -u- 100×105

Vasárnapi Tárlat
M.N.G. 1974. jul–sept.

Somos Miklós

Madár akv. 36×48

Vasárnapi Tükör
M.N.G. 1974. Jul–Sept.

Somos Miklós

Mikrováros, olaj, 60×30 cm

Miskolci Téli Tárlat, 1974.

Somos Miklós

Táj, csendélet holdvilággal, olaj
30 × 50 cm
Az asztronauta álma, olaj, 48 × 36 cm

Miskolci Téli Tárlat, 1974.

Somos Miklós

Bolorkapu, akv. 36×48 cm
Templom, akv. 36×48 cm

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1974.

Somos Miklós

Kompozíció I., o. ∅ 40 cm
Kompozíció II., o. ∅ 40 cm

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1974.

Somos Miklós

Kolostori táj, Mo. 36×48 cm

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1974.

Sarosi Miklós

a XV.-ik Szegedi Nyári Tárlaton
szereplő műve.

Láttuk, hallottuk,

1944. VIII. 25. | Petőfi | 9.40 Ka. | 30 |

Somos Miklós

A Nemzeti Galériában rendezték meg a Vásárhelyi Tárlatot, – az elmúlt tíz év anyagából, – melyen szerepeltek műnci.

Losonci Miklós: Kiállítótermekben.
Pestmegyei Hírlap, 1974. júl. 24.

Somos Miklós
festő

Somos Miklós, 1964-65-ös hónap-
képeivel, konkrétan a március
hónapot jelképező „Traktoros"-sal
kísérlet tesz a szerves kép-építhetés
felé.

Pap Gábor: Vásárhelyi mozaik.
Művészet, 1974. március - 24. oldal

Somos Miklós
festő

Somos Miklós „Eljegyzés"-e
a XIV. vásárhelyi Őszi Tárla-
ton szerzett aratott.

Bárszeny Pál: Hódmezővásárhely és a . . .
Művészet, 1974. március - 43 oldal.

Somos Miklós

festő

Somos Miklós hőzli, hogy lassan
másfélévlérede lesz hogy először
állított ki Vásárhelyen Rétly Valéria
művészettörténész rábeszélésére.

--------: Körkérdés.

Művészet, 1974. március - 9.oldal

Somos Miklós

A 19. vásárhelyi őszi tárlaton szerepelnek művei.

Nagy Zoltán: A 19. vásárhelyi őszi tárlaton.
Népszabadság, 1972. okt. 27.

Somos Miklós
grafikus

Elvontabb gondolati tartalmat
jelenít meg művein.

F.Ludányi Gabriella: Megjegyzések az egri III.....
MŰVÉSZET,1972.október-november - 59.oldal

Somos Miklós

Munkásasszonyok /Olaj/

MNG.:Kiállitás a SZOT képzőművészeti pályázatára érkezett alkotásokból
Népmüvelés 1970/10 hátoldal

Somos Miklós

Bemutatott művei:

149 sz. „Táj," akvarell, 36x48 cm;

150. sz. „Bokrok," akvarell, 36x48 cm.

F. Ludányi Gabriella: III. országos akvarell

biennálé, Eger, 1972

Somos Miklós

151. p. „Hajnal," akvarell, 36 x 48 cm.
[reprodukció]

152. p. „Nagy madár," akvarell, 36 x 48 cm.

153. p. „Átalakulás," akvarell, 36 x 48 cm.

F. Lindóny Gabriella: III. országos akvarell kiállítás, Eger, 1972.

Sopos Miklós

154. sz. „Őzek," akvarell, 36 x 48 cm.

155. sz. „Asszonyok," akvarell, 36 x 48 cm

156. sz. „Táj II," akvarell, 36 x 48 cm.

F. Ludányi Gabriella : III. országos akvarell biennálé, Eger, 1972.

Somos Miklós

157. sz. „Város és madár," akvarell, 36 x 48 cm

158. sz. „Kopár táj," akvarell, 36 x 48 cm.

F. Ludányi Gabriella: III. országos akvarell

biennálé, Eger, 1972.

Somos Miklós

1

a Műcsarnokban nyolt Ziáltítása

Pestmegyei Hírlap 1972 február 18

4. old.

Somos Miklós

2

„Jerilő"
„Bücsüztető" c. Zépei
emlétve

Pestmegyei Hírlap 1972 február 18
4. old

Somos Miklós 3

„Justus"
„Megvallott" c. Tépén
emlitve

Pestmegyei Hirlap 1972 február 18
4. old.

Somos Miklós, [ ]

Kiállít Kenthelyen.

R. Gy.: Balatoni nyári táblát 7.

Népszabadság, Bp. 1972. aug. 19.

Somos Miklós

Bemutatott művei:

"Női arc / meditáció /, olaj, 40 x 35

" Pásztor", olaj, 70 x 100

" Hommage a Milosz II. " /Kövek és madarak/
olaj, 70 x 100

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállitás,
Budapest, 1968

Somos Miklós

Vendégművészként szerepelt a kiállításon.

B. Supka Magdolna: A kolozsvári festészet.
Képzőművészeti Almanach 1, Corvina 1969, 17. l.

Gomos Miklós

Vízió kiállítása volt a bécsi Collegium Hungaricum-
ban (Szabó Judittal és Hincz Gyulával, 1968. V. 22-).

Képzőmüv. Almanach 1, Corvina 1969, 71. l.

Somos Miklós

Ház és kerítés között olaj 70×125

Apítók olaj 80×110

Dolgozó emberek között kiáll.

Ernst múzeum 1968. jan.

Somos Miklós

Fiatal munkás olaj

34 × 19

Dolgozó emberek között kiállítás

Ernst múzeum 1968. jan.

Somos Miklós

Fiatal munkás olaj
34.x19

Dolgozó emberek között
Képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Somos Miklós

1. Ház és kerítés között olaj 70x125

2. Építők -"- 80x110

Dolgozó emberek között
Képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Somos Miklós

Építők repr.

Dolgozó emberek között
Képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Sanos Miklós

Egerben a III. orsz. akvarellbiennálén „Átalakulás" – „Ősök" – „Asszonyok" – „Város és madár" című műrei szerepelnek. (pulitve)

Farkas Aladár: A III. országos akvarellbiennáléról:

Népújság, 1972. aug. 27.

Somos Miklós, festő

Kiállít.

Nagy Zoltán: A 19. n. városhelyi őni tárlatról

7.

Népszabadság, Bp. 1972. okt. 27.

Somos Miklós, Jestő

Facsoport c. kép: Rep.

— : A XVIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából
Műmelléklet: V.

TISZATÁJ. Szeged, 1971. november XXV/11.

Somos Miklós grafikus

Huszadszor nyílt meg a Vásárhelyi Őrzi Tárlat, melyen szerepelnek művei.

Horváth György: Őrzi tárlat Vásárhelyen.

Magyar Nemzet, 1973. okt. 28.

Somos Miklós festő.

Huszadszor nyílt meg Vásárhelyen az Őszi Tárlat. Képei szerepelnek a kiállításon

Horváth György: Őszi tárlat Vásárhelyen.
Magyar Nemzet, 1973. okt. 28.

Samos Miklós

Részt vett a „Táblakép '72" pályázaton. Rejtező c. munkája őszinte finom liraiságával tünik ki.

Kádár Zoltán: A III. Debreceni Országos Nyári Tárlat.

Alföld 1972/8 69 old.

Somos Miklós

A lány és az éjszaka
repr.

G. Balaszi Nyári Tárlat

Somos Miklós

A víz világa akv. 36x48

Város messzéről —"— —"—

6. Balatoni Nyári Tárlat

Somos Miklós

A fenső kastély olaj 122x84
A csend kapuiban -"- 80x110

6. Balatoni Nyári Tárlat

Somos Miklós

A lány és az éjszaka olaj 150×150
A fák világa akv. 36×48

6. Balatoni Nyári Tárlat

Somos Miklós

neve emlitve

Müvésze ttörténeti Értesitő 19 72

316. old.

Somos Miklós

A X Szegedo Tárlaton kiállitott Somos Miklós Galambos,Hézső,Berki Viola,Zoltánfy István /Triptichon/.

Magyar Hirlap 2.évf.215/9.

Somos Miklós
kisalakú portrein a színek gondos
egyensúlyával jellemzi alakjait.

~~A~~

Láncz Sándor: A szegedi nyári tárlat.

Magyar Hírlap 1972/219 6 old

Samos Miklós
festményeivel részt vett a balatoni nyári tárlaton (keszthelyi múzeum).

Láncz Sándor: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1972/212 6 old.

Somos Miklós

a 18. Vásárhelyi Őszi Tárlaton
új alkotásai szerepelnek.

a Vásárhelyi Őszi tárlat.

1946. X. 17. 22.20 Petőfi /11/ V.

Somos Miklós

A vásárhelyi őszi tárlaton grafikái szerepelnek.

Palmer Zoltán: Hagyományt megújító realizmus.

Csongrád Megyei Hírlap, 1971. okt. 17.

Somos Miklós

Johanna, repr.

Vásárhelyi ősi tárlat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely 171,

Somos Miklós

Föld és asszonyok, akv. 35×50
Határ, akv. 35×50

Vásárhely őszi Határat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely '71.

Somos Miklós

Az tárlaton bemutatok művei:

„Földés asszonyok," akvarell, 35x50cm.

„Házak" akvarell, 35x50 cm.

Rozványi Márta: Vásárhelyi őszi tárlat, Hódmezővásárhely, 1971

Sámos Miklos

Részt vett a Mücsarnok kiállításán

Lukácsy Sándor: Művészeti seregszemle a Mücsarnokban

Népművelés 1968/6 43old

Sarnos Miklós

A molnár lánya

Népművelés 1969/2 29old.

Samos Miklós

Liszta építésű képe „A molnár lánya" egyik gyöngyszeme a kiállításnak.

Seves János: X. Miskolci Országos képzőművészeti kiállítás

Népművelés 1969/2 28 old.

Somos Miklós

A tárlaton bemutatott művei: „Facsoport", olaj, 34 x 55 cm; „Johanna", olaj, 43 x 30 cm; „Magány", olaj, 50 x 35 cm.

Rozványi Márta: Vásárhelyi őszi tárlat, Hódmezővásárhely, 1971

Samos Miklós

Leggyakrabban Vásárhelyre visszatérő, az ottani tárlatakon bemutatkozó, a vasárhelyi iskola szellemét magában hordozó művész

Dömötör János: Vásárhelyi művészet

Alföld 1971/10 72-73 old.

Somos Miklós, festő

Megnyitják Keleti Jenő festőművész kiállítását. (X. 1. – Mesterségek-terem.)

— : □ Keleti Jenő ....

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. okt. 1.

Somos Miklós

„Facsapat" (vers.)

a XVIII. Vasárnapi Őszi Tárlat anyagából.

Tiszatáj, Szeged, 1941. nov. (2.)

Somos Miklós, festő

Kiállítása febr. 11-én nyílik meg
a Műcsarnokban.

— . Kulturális hírek

Gy.

Népszabadság, Bp. 1972. febr. 11.

Lovas Miklós festő

Damaszkusz után Bejrútban telepedett le.

– : Magyar kiállítások külföldön 9.

Népszabadság, Bp. 1972. március 18.

Somos Miklós
festő

A Művészetben a hódmezővásárhelyi
hőrkézdés kapcsán Somos Miklós
Gicsy Jánossól nyilatkozott.

Dávid Ferenc: Gicsy Jánossól
Művészet, 1974. július – 22 lap.

Somos Miklós

A 13. szegedi nyári tárlaton alkotása szerepel.

Láttuk, hallottuk.
1972. VII. 28. Kossuth, 20.36/11/Ki.

Somos Miklós

Keszthelyen, a 6. balatoni nyári táslatan munkái szerepelnek.

R. Gy.: Balatoni nyári táslat
Népszabadság, 1972. aug. 19.

Somos Miklós

A keszthelyi múzeumban nyílt balatoni nyári tárlaton festmé-nyei szerepelnek.

Láncz Sándor: Kiállításról kiállításra. Magyar Hírlap, 1972. aug. 2.

Somos Miklós festő

A vásárhelyi őszi tárlat okt. 5-án nyílik, melyen művei szerepelnek.

Láttuk, hallottuk, a Kiállítótermekben.

1972. okt. 7. 17.44 Petőfi (11) V.

Somos Miklós

„Meditációk" – „Megszállott" c. képei szerepeltek a XIII. szegedi nyári-tárlaton. (említve)

ácsy.: a XIII. Szegedi Nyári Tárlat.
Magyar Szó, 1972. aug. 20.

Somos Miklós

A szegedi nyári tárlaton kisalakú portréi szerepelnek.
(emlitve)

Láncz Sándor: A szegedi nyári tárlat.
Magyar Hírlap, 1972. aug. 9.

Soros Miklós, festő

Nem szerepel a kötetben.

Bodri Ferenc: Képzőművészeti kéziratok
..... Pictura Hungarica
548-553.

JELENKOR, Pécs, 1972. június XV. 6.

Somos Miklós festő

A X. Miskolci Orsz. Képzőművészeti kiállítá-
son szerepel „A molnár lánya" c. tisz-
ta építésű képe. (említve és repr.)

Seres János: X. Miskolci Országos Képzőművészeti
Kiállítás.
Népművelés, 1969. febr. 27-29. old.

Somos Miklós

A Studió 57-68 c. jubileumi kiállításon szerepeltek művei.

Magyar Ifjúság, 1969. febr. 14.

Somos Miklós

Decembertől januárig a damascusi Nemzeti Muzeumban csoportkiállításon vett részt.

Műgyüjtő, 1971. 4. sz. 61 .l.

Somos Miklós

A Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében önálló kiállítása volt.

V. J. - A Ferencvárosi Pincetárlat; Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 56. l.

Somos Miklós
Nohan

Mariaingmozaik. Keszeméti.
(repro)

Horváth Terér: Somos Miklós mariaingmozaikja . . .
Műrészet, 1972. február – 29 oldal

Somos Miklós

gráfikus

„Johanna" (repro)

Kovács Gyula: A 18. vásárhelyi tárlatról.
Művészet, 1972. március – 29 oldal.

Somos Miklós
grafikus

Resit vett a tárlaton

Stoo ács Gyula: A 18. vásárhelyi tárlatról.
Művészet, 1972. március - 29 oldal.

1

Somos Miklós festőművész

Kiállítása nyílt a

Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1972 február 22

4. old.

Somos Miklós festő

2

„Marcinsi ifjak"

„Bucsúztató" c. Zápei emlitve

Magyar Nemzet 1972 február 22

4. old.

Somos Miklós. 3

„Változat egy Watteau témára"
c. tépe említve

Magyar Nemzet 1972 február 22
4. old.

Somos Miklós 4

„Hommage a Milosz II."
c. Zeje emlitve

Magyar Nemzet 1972 február 22
4. old.

Somos Miklós 5

„Egri latodalmas"

„A fehér bárány éjszakája"

c. Zépei emlékve

Magyar Nemzet 1972 február 22

4. old.

Sonnos Miklós 6

„A-ris gettó"

„Üvegtársítával" c. Zépei emlitve

Magyar Nemzet 1972 február 22

4. old.

Somos Miklós

7

„Gyermekkorom asztala"
c. cikk emlitve

Magyar Nemzet 1972 február 22
4. old.

Somos Miklós festő

Vállítása nyílik a

Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1972 február 11

4. old.

Somos Miklós

Derkovits ösztöndijas

-neve emlitve

Magyar Nemzet 1972 február 2o

11.old.

Somos Miklós festőművész

új műveinek tárlata ma délután

nyílik meg a Műcsarnokban.

Magyar Nemzet, 1972. febr. 11.

Somos Miklós

A tékozló fiú hazatérése olaj 60×100

Legenda olaj 60×100

IV. Debreceni Országos Tárlat 1974.

Somos Miklós

A Serenitás Napuja

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

Somos Miklós

Növekedés /56 Ø cm akvarell/
Doktorat

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

Somos Miklós festő

Megnyílt Keszthelyen a VII. Balatoni Nyári Tárlat, melyen szerepel műve, akvarellje.

Tasnádi Attila: Balatoni tárlat Keszthelyen.

Népszava, 1974. júl. 21.

Somos Miklós

a Damaskusban bemutatott magyar képzőművészeti tárlatot márc. végén Bejrútban mutatják be. A tárlaton festményei szerepelnek.

Népszabadság, 1942, márc. 8.

Lamos Miklós
festőművész az elmúlt években elért
eredményeiért, különösen 1972-ben
a Műcsarnokban rendezett tárlatá-
hasain bemutatott műveiért a
Munkácsy-Mihály-díj III fokozatát
kapta.

Magyar Hírlap 1972/92 4old.

Somos Miklós
festő

A művész a vásárhelyi hagyo-
mány tovább fejlesztője.

Sz.Kürti Katalin: Képzőművészeti Galéria Debrecenben.
Művészet, 1974.október - 20.oldal.

Somos Miklós
festő

Orosz János növendéktársai Fónyi Géza festőstúdiumain Somos Miklós, Patay László, Szurcsik János, Németh József voltak.

Tóth és Arion: Orosz János műhelyében
Tükör, 1974 ott 15 - 16 lap.

Somos Miklós

Részt vett a Vásárhelyi ősz, 1973 c. tárlaton.

Népszava, 1973. okt. 28. 101. évf. 253sz. 8p

Somos Miklós

Kulcsos férfi – XV. olaj, 70x100 cm
Tehénpásztor – XV. olaj, 100x105 cm

Vásárhelyi Tárlat
Retrospektív kiállítás 1964–73.

Somos Károly

Bestiárium I–XII. — XVII. darab, 35×35 cm
Szerelem — XIX. darab, 70×60 cm

Vásárhelyi Tárlat
Retrospektív kiállítás 1964–73.

Somos Miklós

Madár — XX. akvarell
36 × 48 cm

Vásárhelyi Találat
Retrospektív kiállítás 1964–73.

Somos Miklós

a Csongrád m.-i Tanács és a Szeged m.-i városi Tanács mútárgyvásárlásából rendezett „Kortárs Művészet" c. kiállítás ma megnyílik, melyen szerepel műve.

Meghívó.

1944. Okt. 5.

Somos Miklós, Munkácsy-díjas festőművész
Zalaváry Miklós festő kiállítását
nyitotta meg a Képcsarnokban.

Tuskás Gabi: Zalaváry Miklós festményei a Képcsarnokban.

Kisalföld, 1974. okt. 20.

Somos Miklós

A IV. országos akvarellbiennálé aug. 20.-án nyílik meg Egerben, melyen műrei szerepelnek.

Magyar Ifjúság, 1974. júl. 26.

Somos Miklós festő

"Magyar Tájak" c. kiállítás nyílt meg Hatvanban. A művész képei szerepelnek a kiállításon.

Farkas András: Magyar tájak.
Népújság Heves I. 1974. dec. 5.

Somos Miklós

a Hatvani Galériában megnyílt „Magyar tájak" c. kiállításon szerepel a valósághelyi realizmust képviselő művész művé-ve.

Csongrádmegyei Hírlap, 1944. nov. 20.

Somos Miklós

Győrben április 22-én nyílt meg Somos Miklós festő művész tárlata.

----:Kiállitási naptár:

Művészet,1976.április - 48.oldal.

Somos Mihlós

„A megtért fiúk"
(repro)

—: Ősi tárlat.
Tükör, 1976. október 12. – 36. oldal.

Somos Miklós, Jertő

L.: Gadányi J.

Lánczi S.: Képzőművészeti.... 252-256.

XIX/3.

Jelenkor, Pécs, 1976. márc.

Somos Miklós

Méltatás.

Domstör János: A vásárhelyi tárlatok...
Művészet, 1978. december - 14. lap.

Somos Miklós, festő

L. Tornyai János

Dömötör J.: A Vásárhelyi Őri Tanítás 1263-1266

Élet és Tudomány, BP. 1978. okt. 6. XXXIII/40

Somos Miklós

Festményeit és grafikáit
mutatta be a vácsárhelyi
őszi tárlaton

Losonci Miklós: Vásárhelyi őszi tárlat.
Új Tükör, 1978. október 22. – 4. lap.

Somos Miklós

„Változat Nevnetk Viktor naj-
záro" (szpro)

Rozgonyi Iván: Nérő, művész, nyelv és nyelvek
Művészet, 1979. december – 4 lap.

Somos Miklós

„Lány és éjszaka", olaj, 150 x 100 cm.
1970. (repr.)

Művészet, 1978. aug. 31. old.

Lovas Miklós . festőművész

A XXV. Vásárhelyi Őszi Tárlat alkalmával a tárlatról részletesebb közül a művész munkásságát méltatja a cikkíró.

cikket l. „Dr Dömötör János muzeum-igazgató" címszó alatt

Dr Dömötör János cikke: „25 éves a Vásárhelyi Őszi Tárlat" címmel Élet és Tudomány, 1978. X. 6.

Somos Miklós

Somos Miklós lírai erőket mérhöztet a dekorativ vonallal. Képein uralkodik a líraiság, olykor a feriom vonal poezis.

Kovács Gyula: Kifejező és dekorativ vonal. Művészet, 1978. augusztus - 28 lap.

M.D.K.

Somos Miklós, festő

nevét a „Vásárhelyi iskola" tagjai körök említi:

Cr.Passuth: Pittura ungherese d'oggi, 10. old.

Klny.: "Ungheria d'oggi" maggio-giugno 1965.

Somos Miklós
festő

M.D.K

1957-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán. Fónyi Géza volt a mestere, Tölb kiállitáson vett részt. 1968 nyárán egy magyar csoportkiállitáson Bécsben vett részt

Bauer Jenő: Krónika
Művészet, 1969. május – 44 cap.

Samos Miklós

A vásárhelyi iskola harmadik jelentős mü-
vészegyéniség nyerte el az idén a Tornyai érmet.
Munkásságá megint más jegyeket hordoz. Fő
jellemzője, hogy félig a mesevilág stilizált
rekvizitumai közé helyezi zöld, sárga fehér áruya-
lataiban tartott ember- és állatalakjait. s Pásztor
című művében például a természet ölén elő ember
tisztaságáról dalol himnikusan.

Moldvay Győző: A XVI vásárhelyi őszi tárlat

Népművelés 1969/11 39 old.

5) Somos Miklós

festő

Az elmúlt években többször tartózkodott Vásárhelyen, bőrítette műtajait. Foglalkozik kerámiával is.

„Tányértörlő" c. műve 1963-ban készült.

Felesége Lieber Éva

Hangvétele Chagall és Rouault művészetével rokonítja.

Losonczi Miklós: Somos Miklós

Tiszatáj, Szeged 1969. II. 171.

Tamás Miklós, festő

A Csepeli Munkásotthonban megnyílt tárlat egyik résztvevője.

–: Ma hallottuk

2. l

ESTI HÍRLAP, bp. 1962. évf. 2.

SOMOS Miklós festő

M.D.K.

Résztvett a kiállitáson

" Árvizi mentés "

Putka Mária: " Épitjük, védjük szép hazánkat" Kiállitá
az Ernst Muzeumban
Magyar Nem et 1962. szeptember 30. 8.1.

Somos Miklós
festő

M.D.K.

„Avvizi mentés", a „Két munkásnő"
"című műveit mutatta be az Ernst
Museumba a kiállításon.

Láncz Sándor: Építjük, védjük szép hajánkat.
~~Művészet~~, 1962. október 6–8 lap
Élet és Irodalom,

mdk.

Somos Miklos

rajza, verse Kmetty Janos tiszteletére

Nem volt növendéke, de az igazi művészi és embere magatartás példajál látja benne

Dévényi Iván

Jelenkor, 1963 11. sz

1081, 1082. l

mdk.

Somos, Szalay, Szurcsik, Orosz,
Nemeth festőm-ek

pikturájál - Perneczky Géza az ly Írásban a fiatalok studiójának kiállításáról írt eik-kében - lírai realizmusnak nevezte.

Domótor János. A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tiszatáj 1963. 11. sz. 4. l

M.D.K

Somos Miklós

festő, keramikus

Majolikus festményeivel, grafikáival,
táblaképeivel, Csóré-illusztrációival
vesz részt a tárlaton.

Horváth Terézia: Hódmezővásárhelyi őszi tárlat
Művészet, 1964. január - 37 lap.

Somos Miklós festő M.D.K.

Részt vett a kiállításon

Szarvas tér.

/sárvári/ Képzőművészeti kiállitás az I. kerüle
ben

Magyar Nemzet 1963. április 10. 4.l.

Somos Miklós MDK

szerepelt a "Mai festészetünk" c. kiállitáson, mely ápr. 3-án nyilt meg

G.E.: Képzőművészeti kiállitás a szolnoki helyőrségi klubban.
Szolnok Megyei Néplap. 1963. ápr. 4.

Somos Miklós
Kirándulók, olaj
Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. 19 l.

15. kép. *Aranyosmaróti mester 1455 körül : Bemutatás a templomban.*

Somos Miklós

fejtőm.

N. Gy: A fiatal kéjzőm. kiáll.

Nyíszava 1955 jun. 23. 83 évf. 146 n.

2 l

Somos Miklós

BJ: A képzőm. főisk. évvégi kiáll.

Szodalmi Ujság 1955 11 ért 27 n jul. 2. 8 l

Somos Miklós festőm.

Péter J: Fiatal művészek táplata (Ernst M)

Művelt Nép 1955, U. évf. 25 sz. junius 19, 1 l.

Somos Miklós

Kovanecz I: Kiállitás a Főiskolai hallgatók nyári munkáiból. Szabad Művészet 1956. 3.sz. 139 l.

Somos Miklós MDK

alkalmazza Derkovits kompozitiós modszereinek és képkivágásainak tanulságait.

Kovács Gyula: Fiatalok Hódmezővásárhelyen. Műterem1958 I.évf. 9.sz. 37-38.o.

MDK

Somos Miklós festő

5 fiatal müvész kap Derkovits-ösztöndijat.
Népszava, 1960. márc. 25.

M.D.F

Somos Miklós
festő

Méltatás.

Lehőcz Mária: Derkovits ösztöndíjas művészek munkásságáról
Művészet, 1961. június – 24 kép.

M.D.K.

Somos Miklós.

Festőművész kiállitja müveit a Felszabadulási kiállitáson.

Felszabadulási kiállitás a II.kerületben.

Magyar Nemzet 1961.ápr.19.4.old

MDK

Somos Miklós
festő

Az I. kerületi bizottság bemutatóterme-
ben tartott kiállításon „Szarvasbér" című
képével vett részt.

Soós Klára: „Változások a képzőművészetben"
Művészet, 1964. június – 39 kép

Somos Miklós

MDK

Szerepelt a fehérvári Csók István Képtárban rendezett téli tárlaton.

"Maszek"

Sobor Antal: Téli ⅔ Tárlat.
Fejér Megyei Hirlap. 1964 febr. 9.

Somos Miklós, festő

MDh

A hódmezővásárhelyi iskolát jól reprezentálja.

Perneczky Géza: A székesfehérvári téli tárlat

8.l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. febr. 18.

Somos Miklós

Sz. 1933, Miskolc. Az egri gimnázium után 1951-ben nyert felvételt a Képzőművészeti Főiskoláne. Mestere Fónyi Géza. 1957-ben végez, 1960-ban Derkovits-díjat kap. A Hódmezővásárhelyi 1963-as őszi tárlaton Csoóri Sándor verseit illusztrálja és kerámiákkal szerepel.

anlitre.

Szíj Rezső: Somos Miklós
Alföld, 1964 6. sz. 571. l.

Somos Miklós
festő

M.D.K

Bányába menők", „Harmau", a
„Háraspár", „Anya gyermekkel",
„Szét munkásnő", „Árvizi mentés"
képei 1962-ben készültek. 1963-ban
festette a „Fiatalok az építkezésen"
című képet és a Molnárné"-t

Solymár István: Somos Miklós
Művészet, 1964. május - 40 lap.

Somos Miklós M.D.K.

festő

Kék szemű lány
Tányértörülgető
Bányába menők
Akt
Fiatal férfi
Női fej

} repro

Sobymár István: Somos Miklós
Művészet, 1964. május - 40 lap

Somos Miklós M.D.K.

festő

1961-ben festette a „Vadászok"-at.
1962-ben a „Dolgozó emberek között"
tárlatozós a „Kemencinél a Csepel Autó-
gyárban" cimü mutatta fel. képeit. Fehérváron
bemutatta a „Maszek" cimü müvet.

Solymár István: Somos Miklós
Művészet, 1964. május – 40 lap

Somos Miklós
festő

M.D.K.

1960 ban készült a „Munkábamenők", ugyancsak akkor készültek az egercsehi bányáschépei. 1961-ben kapcsolatba került a hódmezővásárhelyi műviszteleppel.

Solymár István: Somos Miklós
Művészet, 1964. május - 40 kap.

M.D.K.

Somos Miklós, festő

nevét a Barcsay halás
alak állás körök említi:

Bencze Gyula: Képzőművészetünk tegnapja, jelene, fejlődésének néhány kérdése

Művészettörténeti Értesitő, 1965. XIV.évf. 3.sz.

229-230 old.

M.DL

Somos Miklós

Grafikus

Kiállításán bemutatta az 1962-ben
készült „Fanyeső"-het, az 1965-ben
festett „Fumbyás"-át. Több portrét,
tájképet állított ki a műnész.

Passuth Krisztina: Somos Miklós kiállítása.
Műnészet, 1966. április – 42 kep

Somos Miklós

Bemutatta műveit a rátosligeti tépőművészeti baráti körben

Népművelés 1966 VI. n. 36 old.

Somos Miklós

M.D.K

Az Ernst Museumba rendezett tárlatot. — „Akt és bábuk"

(repro)

Passuth Krisztina: Somos Miklós kiállítása

Műrészet, 1966. április – 92 lap

MDK

Somos Miklós

Kiállitási hir

Szabad Föld 1968 juli.28.

ÉSZETVÉDELMI HIVATAL
, EGYETEM TÉR 5.
ON: 385-179

Tárgy: _____

Ügyintézőjük: _____

Hiv. sz.: _____

Mell.: _____

MDK.

Somos Miklós

Prágai tárlatáról

Uj Szó 1966 szept.14.

Somos Miklós

A H. M. Központi Klubjába készülő fantazia pályázaton a beküldött művek zsűrizője a művész.

----:Képzőművészeti pályázatok.

Művészet, 1976. december - 48. oldal.

Somos Miklós, festő

- az egyetlen magyar nyelvű Rouault - monográfia szerzője.

D. I.: Rouault - centenárium
Vigília, 1971. ápr. 277. l.

Somos Miklós

12 táblából álló Bestiárium-
műve (eml.) szerepel az
alábbi táslaton

Kontha Sándor: Vásárhelyi
Ősi Táslat

Társadalmi Szemle 1971 I. 78 old.

Somos Miklós

A boglári temetődombi kápolnában kiállítás nyílt a Mücsarnok anyagából, ahol szerepel a művész „Vigasz" c. képe. /említve/.

Horányi Barna: Fordított torony.

Somogyi Néplap, 1974. júl. 28.

Somos Miklós festő
a fővárosban bemutatott vásárhelyi
őszi tájlat anyagában szerepel
a művész alkotása.

Könnyes Gyula: Vásárhelyi Tájlat, Budapesten
Szabad Föld, 1994. júl. 28.

Somos Miklós festő

kiállitott a Zalka Máté Katonai Főiskola klubjában

Népmüvelés 1976/1/21

Böjte: Egy klub a cizuális kulturáért

Somos Miklós

Mai magyar képzőművészek alkotásaiból rendezett kiállítást az egri megyei tanács művelődési osztálya melyen a művész munkái szerepelnek.

Népújság, 1976. febr. 20.

Somos Miklós, Munkácsy-díjas művész a „Szocializmust építő emberek" című festmény pályázatra készített művek kiállítását rögtönözte meg már 4-én, a Csontváry-teremben. — A művész is részt vett munkával e pályázaton.

Rákó Gézáné: Rangos kiállítás a Csontváry-teremben.
Petőfi Népe, 1976. nov. 10.

Somos Mihlós

Méltatas

Tasnádi Attila: Biennialé Kassau.
Nepszava, 1976. dec. 19 – 8 oldal.

Somos Miklós

Megnyílt jún. 4.-én a Debreceni Képzőművészeti Galéria, ahol a művész alkotása látható.

Hajdúbihári Napló, 1974. jún. 5.

Somos Miklós

a hatvanas évek elején-közepén virágzott a vásárhelyi iskola, melyhez a művész is tartozott. — a hatvanas évek derekán kivált a csapatból a művész

Láncz Sándor: Képzőművészeti Krónika. Jelenkor, 1976. 3. 253. old,

Somos Miklós
festő

A debreceni Táblakép '72 ki-
állításon részt vett a művész.

Kovács Gyula: Nyári tárlatok.
MÜVÉSZET, 1972.szeptember - 34.oldal

Somos Miklós 1

1933-ban született. Több mint száz festményét és akvarelljét láthattuk a közelmultban a Műcsarnokban. A művészeti irókent is tevékenykedő festő (Georges Rouault-ról szóló kis könyvét 1965-ben adta közre a Corvina kiadó) műgondja és szándékainak komolysága vitathatlan, képeihez mégsem D. I. Képzőművészet.

Vigilia 1972/6 423 old.

Samos Miklós 2

tudtunk közel félközni. Piktúrája ugyanis sanyarú, csüggeteg hangulatú a lemutatott képek mintha nem egy fiatalembernek, hanem a festészet fázult, megtört lelkű veteránjának műterméből kerültek volna ki... „Ujjangok" című háromalakos kompozíciójának egyik figurája cigánykereket hány, a képből mégis D. I. Képzőművészet.

Vigilia 1972/6 423 old.

Samos Miklós 3

teljesen hiányzik a szív melege, a
címben jelzett derű, felszabadultság, é-
lelőröm... Az élénk kolorítú „Örömváros"
című festmény talán az egyedüli, amelyen
felszakad a művész lelkére nehezedő apá-
lia sűrű kódtakarója. Az Erdei Tiszlás"
és „Fák" festmények (mindkettőt a Bar-
csay-Bene-Gadányi triasz műnkai inspirálták)
D. I. Képzőművészet.

Vigilia 1972/6 423 old

Samos Miklós 4

és egy-két női arckép („Biblis", Nő félprofilban) emelkedett még ki előnyösen az öreges, megfáiadt hangulatot áiasztó művek sokaságából.

D. I. Képzőművészet.

Vigilia 1972/6 423 old.

Somos Miklós

Kiállitott a Mücsarnokban,mely a hódmező-vásárhelyi őszi tárlatok anyagából került megrendezésre.

Uj tükör 1979/22/24

Somos Miklós
festő

Somos hó naphépcikes közvetlen elő-
képek a román kori nyugat-euró-
pai szakrális épületplasztika hó nap-
hép ábrázolásai.

Pap Gábor: Vásárhelyi mozaik.
Művészet, 1974. március - 24. oldal

Samos Miklós 1.

Miskolcon született 1933-ban, gyermekkora egerben telt el: itt végezte középiskolait, itt kezdett rajzolni tanulni. A Képzőművészeti Főiskolán Fányi Géza tanítványa volt, 1957-ben fejezte be tanulmányait. Számos kiállítása volt a fővárosban és más városokban, legutóbb 1972-ben a Műcsarnokban.

Csapó György: Samos Miklós

Országs-Világ 1973/31 18 old.

Samos Miklós 2

Művei benzőséges lírával szólnak. Aranyos barnák, mélyzöldek, tompán zengő szürkék áramlanak egymásba tömörre fogott képein. A plasztikitás sajátosan harmonizál bennük a sikszerűséggel. Árnyalt színei kiemelik kompozíciónak finom reliefjellegét. Szeretem a dombormüveket, szobrász akartam volna lenni, gyermekkorombán gyurtam is... – mondja. Csapó György: Samos Miklós

Országh-Világ 1973/31 18 old.

Somos Miklós 3

Mikor hagyta abba? O, már végen, egerben, középiskolás korombán. De a képszőművészetben ma is a legjobban a szobrászatot szeretem. Rajzolni mikor kezdett? Nagyon korán; a betűket még nem ismertem, de már rajzoltam. Milyen anyaggal dolgozik legszívesebben? Olajjal, akvarellel, kartonra, mert az átitatódik a festék-kel, ezáltal a kép egységes lesz, szinte egynemű. Csapó György: Somos Miklós

Országi-Világ 1973/31 18 old.

Somos Miklós 4

Kihez vonzódik a mai magyar festők közül? Különösképpen azokhoz, akik másképpen festenek, mint én. Szeretem Kokas Ignác, Patai László, Neineth József műveit. És a külföldiek közül? Erre nem tudok válaszolni, ehhez nincs meg a kellő áttekintésem. Hogy mikor mi jut az ember szeme elé, az igen esetleges; csak arról tudok véleményt mondani, amit elém tálalnak jó gyanánt, – ez pedig általában nem tetszik.

Csapó György: Somos Miklós

Országs-Világ 1973/31 18 old.
19 "

Samos Miklós 5

A század modern mesterei közül kit szeret? Chagallt például és Klect, Roñault és Morandit. Utóbbinak főleg a csendéleteit. Morandi úgy tudott absztrahálni, hogy megtartotta az emberi, lírai elemeket. Az én ideálom is tulajdonképen hasonló: egy emberi, lírai irányban való absztrakció.

Csapó György: Samos Miklós

Országs-Világ 1973/31 19 old.

Lamos Miklós 6

Ennek kiemelése érdekében elhagyom azt, amit feleslegesnek érzek, de amit „absztrakt"-nak neveznek, ahhoz nem vonzódom. Mit nevez ön absztraktnak? Erre ma már aligha lehet pontosan felelni. Azt mondanám: „absztrakt" művészet az, amelynek célja maga az absztrakció. Persze, ez így nem pontos, és szükségképpen sovány meghatározás.

Csapó György: Lamos Miklós

Országs-Világ 1973/31 19 old.

Samos Miklós 7

Munkássága arrol tanúskodik, hogy az emberi formavilágot sem adta fel. Figurativ képeket festek, gyakran emberi fejeket. De nem valakinek a portréját. Azok az esetlegességek hogy X-nek vagy Y-nak érdekes feje van, s egyáltalában, hogy néz ki az illető, most nem érdekelnek.

Csapó György: Samos Miklós.

Ország-Világ 1973/31 19 old.

Somos Miklós. 8

Az emberi fejet úgy absztrahálom, hogy az ne egyetlen ember feje legyen tehát, de nem is csupán formájának lényegét akarom kifejezni: a pszihikai tartalom visszaadására törekszem. Mit tart jó képnek? Erre a kérdésre nem lehet felelni... Úgy értem van-e Ön szerint a jó képnek kritériuma? Ha csak az nem, hogy azonos legyen önmagával, hogy elérje a mű által felvetett célt.

Csapó György: Somos Miklós.

Ország-Világ 1973/31 19 old.

Somos Miklós 9

Természetesen olyan célokat, amelyeket a festészet teljesíteni képes. Mi az mégis amire felfigyel, ha egy addig ismeretlen kép a szeme elé kerül? Ha valami olyasmit mond, amit magam is „tudtam, tudtam, csak nem vettem észre,- valahogy így. Egy kép vagy egy festő világát nem alkalmazhatom mérce gyanánt egy másik festőre, egy másik műre.

Csapó György: Somos Miklós

Országh-Világ 1973/31 19 old.

Somos Miklós 10

Nem lehet Michelangelót és Moraudit ösz-
sze hasonlítani. Egy jó kép minden viszo-
nyiláslól függetlenül jó. Mondhatjuk-e
azt, hogy egy művész korszerűbb a másik-
nál? Nem hiszem, hogy ennek sok értelme
volna, hiszen minden művészet lételeme
a korszerűség, persze nem azonos a divattal.
Gondolja, hogy nem ábrázoló festészet is
csak múló divat?

Csapó György: Somos Miklós

Országi-Világ 1973/31 19old.

Samos Miklós 11

Ezt nem gondolom, de bizonyos, hogy az ujszerüségnek nem az a kritériuma hogy egy kép ábrázol-e valamit vagy sem. Hogy mást ne mondjak: absztrakt, non-figurativ müvészet azelött is volt, csak nem igy hivták. Az ir miniatürák pél-dául teljesen diszitő jellegüek, ha igy tetszik absztraktok, pedig a nyolcadik-kilencedik században keletkeztek.

Csapó György Samos Miklós

Országs-Világ 1973/31 19old.

Samos Miklós 12

Nem gondolja, hogy a Sömeges igényt kielégítő alkotások korszerűek is egyben? Meglehet, de a nagy művészek munkáit nem ilyen értelemben tartjuk korszerűeknek. Az „avult" – nem értékmeghatározó a művészetben. Ilyeronimus Bosch például a maga idejében avult volt, gotikus, mert akkor a romanisták voltak a modernek, ma pedig Boscht modernnek tartják, sőt divatosnak is mondható, pedig hány száz év múlt el azóta...

Csapó György: Samos Miklós

Ország-Világ 1973/31 19 old.

Samos Miklós 13

A művészetben az időrendi csoportosítás-
nak nem igen van értelme. Ma már, te-
szem, az absztrakt festészet nem is divatos.
Vannak festők, akik figurativ módon-
festenek, és azt állítják, hogy túlhalad-
ták a „konzervatív" nonfigurativokat;
egyszóval már ők a modernek. Ezek sze-
rint a „korszerű" jelzőnek mincs is értelme?
De igen, olyan értelemben, hogy hozott-e va-
laki hatályosan ujat a művészet menetében.

Csapó György: Samos Miklós

Országs-Világ 1973/31 19 old.

Samos Miklós 14

S jelentheti azt is, hogy ránézésre is meg tudom mondani egy képről, hogy melyik korba való. Az Ön képeit példáül a már emlitett plaszticitás és sikszerüség együtthatása jellemzi. Szeretem ha a képen mindig van valami plaszticitás, ha nem is térbeliség. Nem teszem „levegőssé" a képeimet, talán ezért sem használok erős színeket, mert azok egymástól élesen elválva éppen ezt a plaszticitást darabolnák szét.

Csapó György: Samos Miklós

Ország-Világ 1973/31 19 old.

Samos Miklós 15

A szinességgel inkább csak jelzem a dolgokat, nálam az egész képnek van szine, ezáltal tartom meg azt a sikszerüséget, amit kedvelnek. Vannak olyan elméletek, hogy a festőnek a kép sikszerüségét kell hangzülyoznia, mi erről a véleménye? Szerintem ez ellenkezik a festészet lényegével. A festőnek az a dolga, hogy valami szellemit jelenitsen meg. és nem az, hogy sikon sikot ábrázoljon.

Csapó György: Samos Miklós.

Ország-Világ 1973/31 19 old.

Samos Miklós

és alkotásai.

Ország-Világ 1973/31 18-19 old.

Somos Miklós

A Művelődési Minisztérium vásárolt alaptőkéjéből, a városi és falusi képtárak tárlatainak anyagainak felfrissítésére. Festmények Borsodnak.

Írások - Magyarország 1972/41 4old.

Somos Miklós, festőművész

Somos Miklós, Lieber Éva és társaik reményében a szövetségi tagok is a budai járás valamennyi alkotójának lépteikre vélhatnak azzal, hogy együtt szerepelnek más festőkkel, amatőrökkel.

A budai járás képzőművészei az érdi Bentavölgye Tsz. kultúrtermében mutatkoztak be.

Losonci Miklós: Gondozott műhelyek a megyében.
Pest Megyei Hírlap, 1982. jún. 8.

Somos Miklós

festőműrész

Kiállítás a Művészeti Alap vásárlásainak anyagából

Pest Megyei Hírlap
1980. jún. 19

Losonci Miklós
ikk

Somos Miklós f

kosdi freskója

zsűrizjelen

→ Berényi Ferenc

MŰVÉSZET 1985/2/47

Somos Mi Ilos

A kenthelyi Múzeumban rendezett Ziáll-on a festéneti díjat nyerte el

Nógrád - Cívánt János napdíjat nyert - Nógrádi művének a IV. Balatoni Nyári Tárlaton.

Somos Miklós

Szuromi Pál: Triptichon
Országos tárlatok kegeden
és Vásárhelyen

Művészet, 1982. január

Somos Miklós

Szuromi Pál: Díjnyertesek

Művészet, 1982. november

Soros Miklós

Loska Lajos: Képmesék

Művészet, 1982. február

M.D.K.

Somos Miklós festő

Forradalmár c.

müve bemutatva az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán. A Képző,üvészeti Alap vásárlásai.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról. 7.l.

Somos Miklós
festő

M.D.V.

Részt vett a tanácskozáson

D. Fehér Zuzsa: Az Alföldi festészet . . .
Művészet, 1967. július – 8 lap

Somos Miklós

1. Tájszendélet olaj 30×58
2. Jeriko —"— 100×70
3. A kis gettó —"— repr. 35×35

V. Balatoni Nyári Tárlat
1970. Keszthely

Somos Mihály

Barbara repr.

II. Debreceni Országos Nyári Tárlat
Déri Múzeum, 1970. júl. 19-aug. 9.

Somos Miklós

akvarelljei nyertek a Művészeti Alap díját az egri Gárdonyi Géza Szinházban rendezett I. országos akvarellkiállításon.

I Országos akvarellkiállítás Egerben (Rideg Gábor)
(Kultura - Művészet)

Magyar Hírlap, 1968 augusztus 14. 9. l.

Somos Miklós

Zét Zépe emlitve

„A X. Miskolci Országos Képzőmüv. Kiállítás"

Magyar Nemzet 1969 jan 8.

Somos Miklós

„Bucsuztató" olajfestményével áldoz Ritty Valéria művészettörténész emlékének.

Kovács Gyula: XIV. Vásárhelyi őszi tárlat

„Művészet" folyóirat, Budapest, 1968.

febr. 2. sz. 46 l.

Somos Miklós

Bestiárium a műve (eml.) és
Fehér bárány " — " — "
szerepel a XVII. Vásárhelyi Őszi
Táslatok

Horváth György: Vásárhelyi Táslatok

Magyar Nemzet 1970 X. 25 12 old.

Somos Miklós

Rövid méltatás

Horváth György: A SZOT felszabadulási

Magyar Nemzet, Bp. 1970. aug. 23.

Somos Miklós

Említve

Oelmacher Anna: A zsüssimentes
kétmilliós kiállítás
Magyar Nemzet, Bs. 1970. aug. 23.

Somos Miklós

Kiállít

II. Debreceni Országos Nyári Tárlat
Hajdú-Bihari Napló, Debrecen
1970. aug. 18.

Dél-dunántúli Képzőművészek Kiállítása

1968 1969

Somos Miklós

Említve

Rácz Lajos: Az új élet sodrában
Csongrád megyei Hírlap, 1970. sep. 1.

SOMOS MIKLÓS

"MUNKÁSASSZONYOK" C. KÉPE (EML.) ELNYERTE A SZOT FELSZABADULÁSI PÁLYÁZATÁN A III. DÍJAT (5000 Ft).

MŰVÉSZET, 1970. SZEPT.

Somos Miklós

Munkásasszonyok c. képe (emb.)

III. díjat kapott az alábbi pályázaton (5000 ft)

(v.g.): ha nyílik a szót felszabadulási képzőművészeti pályázatának kiállítása

Népszava 1970 VIII. 18

Somos Miklós

Szerepel az alábbi táslatok

Ridep Gábor: Megnyílt a szót
Képzőmű vészeti kiállítás.

Nagyszava 1970 VIII. 19

Somos Miklós

festő

M.D.K.

A vásárhelyi tárlaton szerepel.

Kovács Gyula: Érzelem és állítás.
Művészet, 1966. február - 22 kep.

Somos Miklós festő

Szövetj említi kiállítását az Ernst Múzeumban

Repr.: Akt és bábuk

Említett műsek: Fanyeső
Futulyás

1966 ápr. Művészet

MDK

Somos Miklós

Mozdonyvezető, repr.

6. Miskolci orsz. képzőm. kiáll. Herman O.Muz. 1960.

MDK

Somos Miklós

Üres oldal, of.

Gyárudvar, of.

Utjavitás, of.

Dolgozó emberek között, kiáll. Ernst Mus.
1960. nov.

— 1892/, majd az uj formák f
kislakásos bérház, 1912/.
Erzsébet-hid épitészeti ki
19o3/, az egri székesegyhá
diszitését /19o4--1o/ terv

Nagy Zoltán: --+ Nagybánya

Nagy Zoltán /Dombegyház,
történész. A modern magyar
A magyar litográfia történ

M.D.K.

SOMOS Miklós

Részvétel a kiállitáson

Dutka Mária: Dolgozó emberek között
új törekvések az Ernst Museum ki-
állitásán
Magyar Nemzet 1960. (XVI.) dec. 4. 8. l.

Somos Miklós

MNK

festő

a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának első kiállításán (Ernst Múzeum) szerepelt

életképeivel.

Péter Imre: Fiatal művészek kiállítása az Ernst Múzeumban.
Népszabadság, 1958 szept. 28.

Somos Miklós

festő

M.D.K.

Részt vett a kiállitáson.

Székely Loltán: A VIII. Őszi tárlat Hódmezővásárhelyt

Művészet, 1962. január – 29 l.

Somos Miklós, festő

M Ok

„Belső építés a DCM-ben" c.
festménye.

Repr.

–: „Dolgozó emberek között"
Kiállítás az Ernst Múzeumban" 7.1

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. dec. 10.

Somos Miklós, festő MDk

Részt vesz az Ernst Múzeum kiállításán.

Péter Imre: Dolgozó emberek közt 9.l.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. dec. 22.

MDK

Somos Miklos
festő

Képei az Ernst Múzeum kiállításán.

(Lovas) „Dolgozó emberek között"

Népszava 89 évf 298 sz 1961. dec 17. 4 l.

Somos Miklós, grafikus

7 ok

4 könyv borítóját tervezte.

Lázár István: Friedrich Dürrenmatt: Az ígéret

521

KÖNYVBARÁT

Bp. 1960. november X/11.

10

M. D. K.

SOMOS Miklós festő

Munkábamenők (Repr.)

Kathy Imre: Megjegyzések a fiatalok kiállításához

Magyar Építőművészet 1960. 2. sz. 55. l.

M. D. K.

SOMOS Miklós

Részvétel a kiállításon

Dezsény László: Vásárhelyi Tárlat

nov. 9.

Magyar Nemzet 1940. (XVI.) 266. sz.

4. l.

A-D. U

SOMOS Miklós

Mozdonyvezető

Tamás István. Országos kiszőművészeti kiállítás Miskolcon

Magyar Nemzet 1961. (XVII.) jan. 13. 4. l.

M. DK.

Somos Miklós
festő

Városi környezetet ábrázoló
képeiről.

Áradi Nóra: Utólagos megjegyzések a VIII. Képzőművészeti Kiállításról
Élet és Irodalom, 1960. júl. 1. 27. szám, 6. l

Somos Miklós, festő

A miskolci társaston szereplő Somosi művek.

Péter Imre: A VI. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítás 8.

(Népszabadság, Bp. 1961. jún. 7.

50

M.D.K

SOMOS Miklós festő

Tarvasz

d. m. Felszabadulási kiállítás a II-kerülletben

Magyar Nemzet 1961. ápr. 19. 4. l.

Somos Miklós, Jestő MDK

A II. kerületi művészek felszabadulási kiállításán szerepel.

Péter Imre: Jegyzetek kiállításokról 9.l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. ápr. 19.

M. DK

SOMOS Miklós festő

Részvétel a Miállitásra

Dutka Mária: A Fiatalok Studió-
jának 3. Miállitása
Magyar Nemzet 1961. máj. 21. 7. l.

MDK

Somos Miklós

Molnárné	olaj	70x70	
Fiatalok az épitkezésen	olaj		120x100
Hárman	"		110x100

Fiatal Képzőművészek Studiója IV.Kiallitása
Ernst Múzeum 1963.Június. Kat. 25.1.

Somos Miklós MDK

részt vett a Hetedik Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitáson.

"Bányába menők"

Szabó Éva: Miskolci bizonyság.
Szocialista Művészetért . 1963. jan.
5. lap.

2) Somos Miklós
festő

Portréi is.
„Laboránsnők", „Csepel Autóquár", „Akt
kit fával", feldolgozza az ősi „Zsuzsanna"
témát: „Zsuzsanna" /1965/ „Pásztor",
„Hommage a Milosz II.", „Kulcsos fárfi"
/1968/, „Sárkányeregető".

Losonczi Miklós: Somos Miklós
Tiszatáj, Szeged 1969. II. 170-171.

*) Somos Miklós
festő

A munkás hétköznapokat idézi, kétkezi munkások: fanyesők, bányászok, zsákolók, munkábamenők jelennek meg képein. Témaválasztása változatos:
„Táj ~~[illegible]~~ szürke állatrlekkal", „Fiatal halász", „Veronai bány" stb..

Losonczi Miklós: Somos Miklós
Tiszatáj, Szeged 1969. II. 170.

ét is szám-

z olimpiai
kezdődik a
holtszezon-
nélkül kö-
tjainknak,
ajnoki cím

y közé ju-

is, a nemz
dák, vasárn
nyekkel és
cember köz
Ha szakem
bajnoki éve
ha következe
változik, ja
módja, ha a
vége szakad

kísérletezhet hatékonyabb módszerekkel, akkor talán egy esztendő múlva nem kell ilyen sokszor leírni a „ha" szócskát.

ZALKA ANDRÁS

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

TÜKÖR

1972 JUL 18

Somos Miklós

1021

A Keszthelyi Balatoni Múzeumban megnyílt a hatodik nyári tárlat. A kiállítás változatos szemléje képzőművészeti életünknek. 107 festményt, 45 grafikát, 57 szobrot, félszáz domborművet, érmet, gobelint, és kerámiát állítottak ki művészeink. Képünk Somos Miklós festménye: A lány és az éjszaka.

BALATONI
NYÁRI TÁRLAT

12 T

Vitéz

Somos Miklósnak nincsenek pontosan behatárolható periódusai. Nem szab önmagának tematikát, egyszerűen „csak" dolgozik. Kiegyensúlyozottan, nyugodtan, elmélyülten. Talán ezért is olyan harmonikus festészete, s következetes alkotói világa. Kutató szenvedélye, kísérletező kedve, őszinte hite a művészet teremtő erejében arra inspirálja, hogy a jelenségeket képpé merevítse, a holt tárgyakat pedig vásznain művekké nemesítse. Meg arra is, hogy megmutassa a humanizmus lényegét, összefüggéseit, az erkölcsi magatartásformák alapnormáit. Somosnál minden folytatása valaminek, semmi sem születik előzmények nélkül. Általános emberi tulajdonságok kifejezésére törekszik.

A fejek végigkísérik pályáját. Nem portrék, konkrét személyek ezek, hanem elvonatkoztatott, fiktív emberi arcok. Olyanok, amelyek általánosabb érvényűek, absztraháltabbak. Ha nem kötik őt személyes jegyek, karakterek, akkor talán jobban megtalálja jellemzőinket, hibáinkat, erényeinket.

Csendéletein egyszerű formájú tárgyakat jelenít meg. Konstruktív módon komponált képein a kontúrok összeolvadnak, a henger, kocka vagy hasáb alakzatok már nem a valós, látott világ dolgai. A gyengédség mellett valamiféle szuggesztivitás is sugárzik ezekről a kompozíciókról.

Somos Miklós vissza-visszatérő motívumai a drapéria, a szék, az ablak, a keret, az ajtó. Ahogy a kiállítás anyagát szemlélgetem, úgy tűnik, egyre kevesebb a magyarázó elem művein, egyre elvonatkoztatottabbak színei, egyre elmosódottabbakká váltak formái. Nagyobb méretű képein a csendélet, az enteriőr tárgyai, a táj, a drapéria, a fej együtt szerepelnek. Nem tudom műfajilag behatárolni őket, azt viszont tudom, fontos, meghatározó pontja ez a művésznek. Több mint húszéves tapasztalatát, tudását szintetizálta, s megtalálta mondanivalójához a legegyénibb kifejezési stílust. Tárgyi-táji ábrázolása szokatlan, néha már kicsit a szürrealizmusba hajló. A Vásárhelyi rapszódia, a Visszatekintő, s a Merengő bizonyítják ezt a legjobban. Legtöbb képét a meleg-hideg ezüstszürke, zöld árnyalataira építi. Itt-ott elősejlik a piros, a sárga, a barna is, de nála a szín másodlagos, hangulati szerepet játszik csupán. Sommázott mondanivalóját, sűrített gondolatait, a létezés örömét s nehézségeit vetíti vásznára varázslatosan, eredetien Somos Miklós.

Csorba Mária

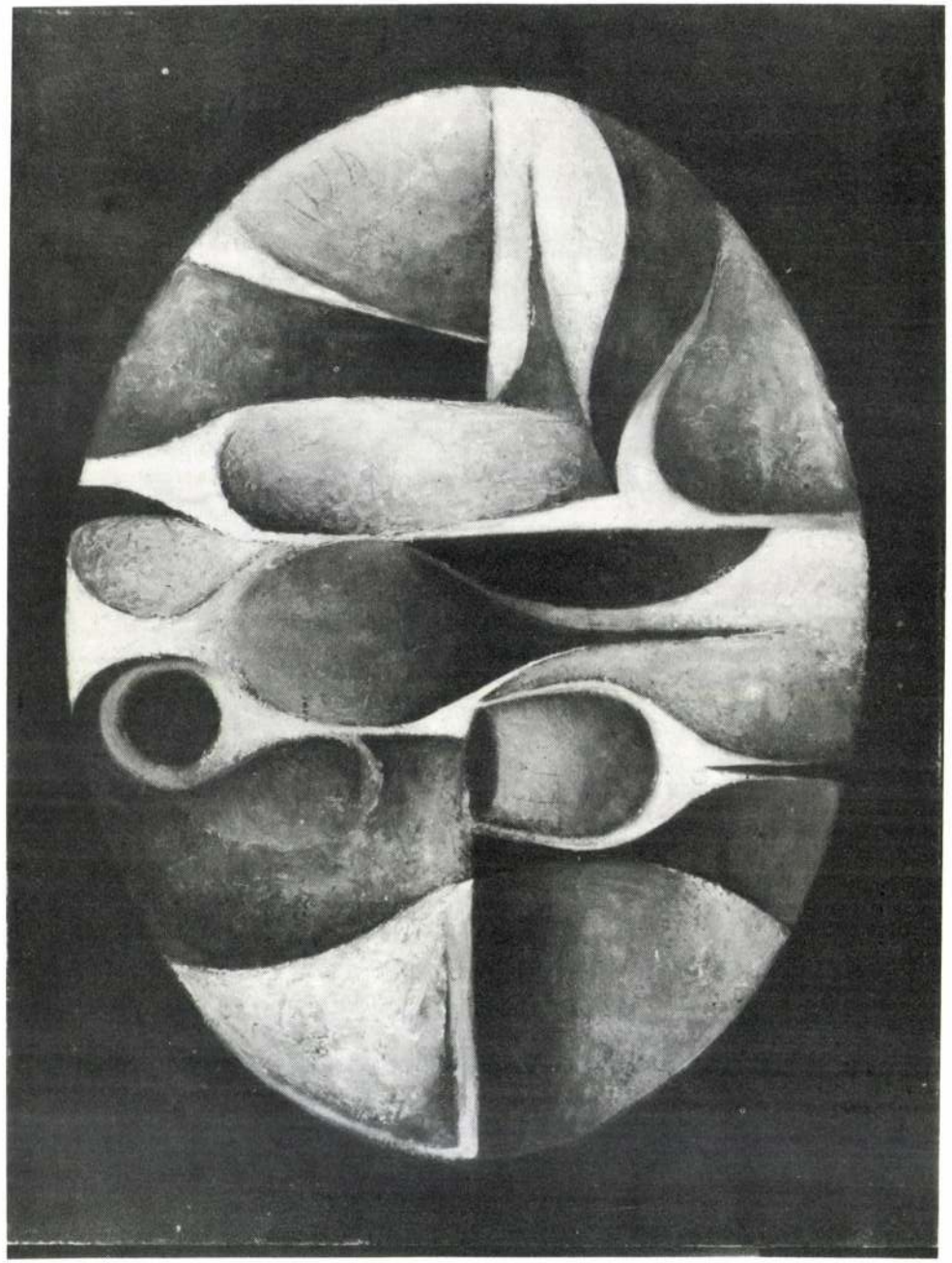

Üvegek szürkésen

Visszatekintő

Szeretettel meghívjuk

SOMOS MIKLÓS
Munkácsy-díjas festőművész
kiállításának megnyitójára
1983. november 14-én (hétfőn) 18 órára

Megnyitja:

Tornai József, József Attila díjas költő
Mártonné Kele Julianna igazgató

Rendezte:

Molnár József tanár

A kiállítás helye:

XXI., (Csepel), Rákosi Endre u. 138.
Telefon: 584–312

Megtekinthető:

hétfőtől péntekig 9–18 óráig
szombaton 14–18 óráig

Megközelíthető:

a Boráros téri gyorsvasúton két megálló a Tanácsház térig. A Tanácsház téri autóbusz végállomástól a 159-es autóbusszal a végállomásig. Utazási idő összesen 30 perc.

Előkészületben levő kiállítások:

1983. december: Szentgyörgyi Kornél festőművész
1984. január: Fábián Gyöngyvér festőművész

A katalógust tervezte:

Molnár József tanár

F.k.: Kratzl Béláné

Fekvő

SOMOS MIKLÓS
Munkácsy-díjas festőművész kiállítása

ISKOLA GALÉRIA

1983. november 14-től december 2-ig.

Somos Miklós

bb 42.,, a tv galériája,,

s/tm/s fm hk

1965. február 22.

1021

a magyar televizió irodalmi és képzőművészeti rovata március 2-án uj sorozatot indit ,, a tv galériája,, cimmel. a petőfi irodalmi muzeum a tv rendelkezésére bocsátotta egyik kiállitótermét, amelyben mindig egy-egy fiatal festőművész munkáit állitják majd ki. ezeket a kis tárlatokat keresik majd fel a kamerák, hogy bemutassák és tájékoztassák a nézőket fiatal képzőművészeink munkásságáról.

elsőként somos miklós festő képeivel ismerkedhetnek meg a televizió nézői./mti/

-.-

gazdaszok beszámolójából kitünt, hogy zala megyében termelő - szövetkezetenként más-más premizálási formát alkalmaznak, de végeredményben ezek mindegyike segitette a magasabb hozamok elérését, a tsz-tagok jövedelmének emelését. általános tapasztalat, hogy a premizálás rejtett tartalékokat tárt fel. a termelés növekedése különösen az állattenyésztésben szembetünő . nagyobbrészt az anyagi ösztönzés hatására emelkedett kétezer liter fölé az általános tejhozam, rövidült a sertéshizlalási idő, s javult az állatszaporulat aránya.

az ankét részvevői a tapasztalatok alapján az ugynevezett kombinált módszer, tehát a munkaegység szerinti részesedés és a premizálás együttes alkalmazását javasolják. fontos feltételként emlitették : növeli a tsz-tagság biztonságérzetét, ha hónapról- hónapra rendszeresen fizetnek előleget./mti /

-.-

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

Somos Miklós

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1972. FEBRUÁR 11-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MEGNYITJA;

DR. FEHÉR ZSUZSA

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MŰCSARNOK, BUDAPEST HŐSÖK TERE

3529 FNYV1

Somos Miklós

MEGHÍVÓ

MEGHÍVÓ

SOMOS MIKLÓS

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

1965 OKTÓBER 30-ÁN, DÉLI 12 ÓRAKOR

MEGNYITJA:

DR. SOLYMÁR ISTVÁN

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓHELYETTESE

ERNST MÚZEUM, BUDAPEST VI., NAGYMEZŐ UTCA 8

Somos Miklós

ERNST MÚZEUM

3269 fővárosi ny I telep

1965 DEC 14

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos dúlás

DUNAUJVÁROS

Többszáz látogatója volt a Bartók-ban megnyílt Somos Miklós festőművész kiállításának. Szerdán, december 15-én 18 órakor ankétot rendez a Művelődésház a kiállításról, amelyen Somos Miklós is részt vesz.

1021

Somos Miklós festő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1966 M[illegible]

— **Somos Miklós festőművész** kiállítása nyílik meg holnap, vasárnap délben 12 órakor a hódmezővásárhelyi Tornyai-múzeumban. A megnyitó beszédet dr. Dömötör János igazgató tartja.

66° Anno N. .....

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394

Direttori: Umberto e Ignazio Frugiuele

VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28

MILANO

Telefono 723.333

Casella Postale 3549 - Telegr.: Ecostampa - Milano
Conto Corrente Postale 3/2674

LEGGASI A TERGO

LEGGASI A TERGO

1021

IL RESTO DEL CARLINO - Bologna

Somos Miklos

17 GIU. 1966

VITA CULTURALE

Mostra d'arte

Il circolo artistico culturale « G. Toniolo » ha organizzato nei locali del Centro d'arte e cultura in via Castiglione 33, una mostra personale del pittore ungherese Somos Miklos.

Castel San Pietro

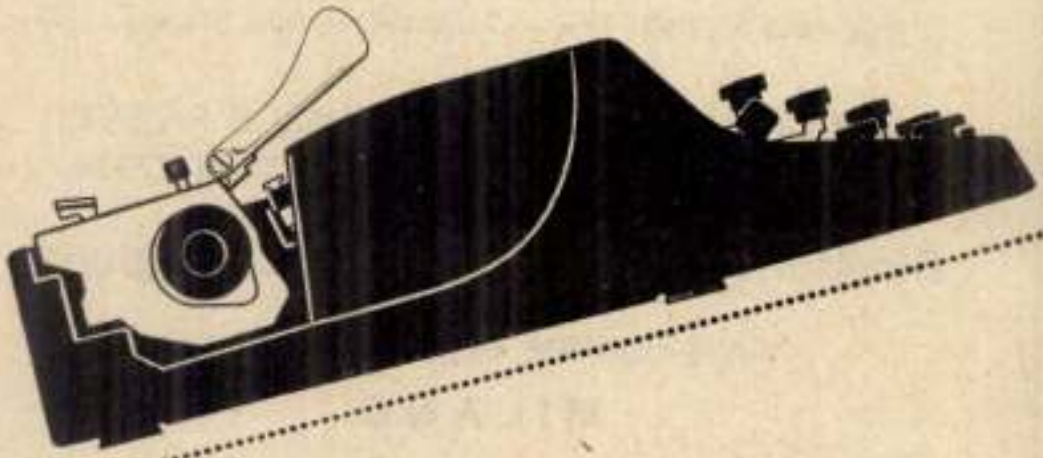

Lettere di famiglia,
lettere di presentazione,
lettere d'affari,
lettere d'auguri,
lettere di vendita,
lettere riservate,
lettere d'amore,
lettere circolari,
lettere di congedo,
lettere di ringraziamento...

in tutte lettere,
in belle lettere,
tutte
con la

Olivetti Lettera 32

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-294 188-307

1971 JAN 11.

MAGYAR NEMZET

Somos Miklós

Somos Miklós festőművész új panno terven dolgozik. Műve a Sátoraljaújhelyi városi tanács végrehajtó bizottságának tanácstermébe kerül.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós

ÉSZAK-MAGYAR-ORSZÁG

1984 SZEP 29

— **SOMOS** Miklós festőművész munkáiból nyílt kiállítás szerdán, szeptember 28-án a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem új főépületének kiállítási termében.

A VILÁG MINDEN TÁJÁRÓL

Meghalt Leonyid Szolovjov

Rövid hírben közli a Lityeraturnaja Gazeta, hogy Leningrádban, ötvenhat esztendős korában elhunyt *Leonyid Vasziljevics Szolovjov* író. Ahogyan életében sem volt úgyszólván semmiféle szerepe az irodalmi életben, úgy halála sem keltett különösebb feltűnést. Levantei származású, a közel-keleti Tripoliszban született, később a Szovjetunióban elvégezte a filmművészeti főiskolát, majd a haditengerészetnél szolgál, utána hosszú évekig filmgyári dramaturg. Tipikusan egy-könyvű író volt. Nagyszerű regénye, a *Csendháborító*, *Illyés Gyula* és *J. Gutkina* tolmácsolásában nálunk is emlékezetes sikert aratott. Ez a regény — a hatalom megszállottjainak pompás szatírája. Naszreddin Hodzsa minden csínytevése a buta és zsarnok feudális uralkodó: az emir ellen irányul, akinek jóváhagyásával alvezérei a romlásba taszítják Bokharát. A népmese szertelen, hol bölcset, hol bolondot játszó hőse Szolovjov tolla nyomán az eseményeknek rendkívül furfangos bírájává alakul át. Minden tréfája egy-egy ítélet az önkény ellen, akár a mi Ludas Matyinké hajdanán. A Csendháborító azzal lett kitűnő regény, hogy írójának sikerült Naszreddint egy neki testhezálló feladatra mozgósítani. A tizenhat évvel később, 1956-ban megjelent folytatás, *Az elvarázsolt herceg* már stílus-bravur inkább: részleteiben elragadó olvasmány, de az író részint az első rész fordulatait ismétli, részint pedig nem képes hősének erejéhez méltó feladatot

Spanyolországban indexen: Rabelais Camus, Boccaccio, Balzac, Solohov...

A címben említett kissé különös összetételű névsor csupán részlet, jelentéktelen töredéke annak a hatalmas listának, amely Spanyolországban ma is tilos klasszikus és jelenkori alkotások és szerzők felsorolását tartalmazza. A középkori egyházi szemlélet és mai politikai meggondolások alapján összeállított index a világirodalom tekintélyes részét elzárja a spanyol olvasó elől. Részben vagy egészen tiltottak például — hogy csak a legnagyobbakat említsük —: *Rabelais, Voltaire, Rousseau, Balzac, Zola, Sartre, Camus, Bertolt Brecht, Bertrand Russel, Boccaccio, Pratolini*, a szovjet irodalomból *Gorkij* és *Solohov* művei. Nem jutottak jobb sorsra a spanyol szerzők művei sem. Tavaly például betiltották *Juan Goytisolo, Juan Garcia Hortelano, Armando López Salinas, Antonio Ferres* regényét, *Jesus López Pacheco* verseskötetét, *Alfonso Sastre* és *Juan Antonio Bardem*, valamint *Luis Bunuel* filmjét.

Ez a magyarázata annak, hogy a spanyol írók és filmrendezők sokszor meg sem kísérlik egyes műveik hazai kiadását, illetve bemutatását, hanem mindjárt külföldi, főleg francia és olasz kiadók vagy filmforgalmazók segítségét veszik igénybe. Bunuel betiltott filmje, a *Viridiana* például nagy sikert aratott Cannes-ban, míg Pacheco verseskötetét az olasz kritika és közönség fogadta érdeklődéssel.

A spanyol értelmiség legjava azonban mind határozottabban veszi fel a harcot a fasiszta rendszer ellen. Különösen a fiatal írók művei jelentenek újat ebben az értelemben. Ők azok, akik hosszú idő után visszaállították jogaiba a társadalmi problematikát mint irodalmi témát.

Az újat akaró fiatal költők, akik főképp Madridban és Barcelonában élnek, néhány évvel ezelőtt még a legteljesebb elszigeteltségben voltak. Ebben az időszakban szinte valamennyiük költészetét azonos vonások jellemezték, szubjektivizmus, befelé fordulás, szürrealizmus. Először a barcelonai fiatalok szakítottak a régi témákkal és stílussal: *José Agustin Goytisolo, Carlos Barral, Jaime Gil de Biedma*, majd csatlakoztak hozzájuk a fővárosban élő fiatal költők: *Angel Crespo, Angel Gonzales*, a már említett *Pacheco* és mások.

Az „új költők" nevét egyre jobban megtanulja a külföldi közönség is, mivel köteteik egymás után jelennek meg Európa országaiban. *Gabriel Celaya, Blas de Otero* és *Jesus López Pacheco* már hazájukon kívül is az új spanyol költészet reprezentánsainak számítanak.

T. F.

elfeledett olasz író dezése

e Italo Svevo-ról

Svevo életműve mindössze három regény, néhány elbeszélés és befejezetlen novella. Csaknem valamennyi írásának egyetlen problémája az ember, aki nem tud kontaktust találni a külvilággal. Olyanck ezek a hősök, írja a Times, mintha az egérfogóban körbeszaladgáló egerek; minden kísérletük, amely arra irányul, hogy kitörjenek, hogy kapcsolatot találjanak a többiekkel, kudarcra van ítélve.

Svevo harmadik regénye *Zeno vallomása*, ellentétben első két nagyobb lélegzetű mű-

Fiatal költők a moszkvai írók szervezetének vezetőségében

A szovjet írószövetség moszkvai tagozatának nemrég megtartott plenáris ülésén megválasztották a tagozat új elnökségét. A moszkvai írók szervezetének elnöke ismét *Scsipacsov* lett, elnökhelyettesek pedig *Galin* és *Rozsgyesztvenszkij*. A vezetőségbe több fiatal írót és költőt is beválasztottak, így Rozsgyesztvenszkijen kívül *Jevtusenkót, Voznyeszenszkijt, Jezsovot, Szluckijt, J. Szemjonovot, Turkovot* és *Satrovot* is.

A *Lityeraturnaja Gazetának* adott nyilatkozatában Scsipacsov jelentős eredményként értékelte a fiatalok bevonását a vezetésbe. „Úgy gondolom azonban — mondotta —, hogy az még csak az első, szerény lépés ahhoz, hogy a fiatalokat bekapcsoljuk a társadalmi munkába és a vezetésbe. A szovjet irodalomban sok nagyon tehetséges fiatal jelentkezett az utóbbi időben. S jó lenne, hogy az írószövetség példáját a kiadóvállalatok és a folyóiratok is követnék, hogy a szerkesztő bizottságokban és kollégiumokban az idősebb nemzedékkel vállvetve dolgozhatnának a fiatalok képviselői is."

Egy fiatal amerikai író nagysikerű regénye

Az angol és az amerikai irodalmi sajtó nagy elismeréssel számol be egy fiatal amerikai író, *Reynolds Price: Egy hosszú és boldog élet* című regényéről. A most feltűnt író az Egyesült Államok déli rémiként a kritikusok megállapították, nem csak az ébredő hamvadó érzelmek újszerű kifejezésére törekszik, hanem — Faulknerhez hasonlóan — teljes körképet kíván festeni a hősök környezetéről.

JACQUES GAUCHER

1.

Hej, huncut héj, toj
Kicsiny kokas kél k

2.

Mi is történik
Abban?
Nem tudhatod ... d
Olyvalami, ami szé
Az élettel barátkoz

3.

Szánandó lenne
A kiscsibe,
Amely jól érezné m
Héj-börtönében.

4.

A tavaszi kiscsibe
megújhodásról álm
Csőrkoppanásra szü
Sárgáll, mikor a rek

Szere

1. ZÖLDRE FESTETT T

A szerelem — tán nem i
A kifeslésről álmodik m
Kezednek fészke melegé

2. KÉKRE FESTETT T

Sok kék csibe ...
De kettőt látok sebtibe
Szemednek tükrébe,

Mely arra vár csupán
Kezem közt botladozzék

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós

ÉLET ÉS IRODALOM

1967 APR 21
1021

FESTŐK MŰHELYÉBEN

Somos Miklós

Annyit emlegetik hogy hovatovább már igazság számba megy az a tétel — miszerint a festő csak érzékei segítségével tájékozódik a világban, számára a világ pusztán színek, a formák halmaza. Továbbá, hogy alig van tudomása arról: az emberi élet hétköznapjai történelmi ellentétek és harcok logikáját rejtik, s nem érdekli, hogy a fények és árnyékok leple az emberi társadalom valóságos és megismerhető törvényeit takarja. Csak a fény fontos számára, nem a fényforrás.

Bizonyára lehetne meggyőzőbbet is találni, számomra mégis Cézanne levele a legérvényesebb cáfolat, amit *Vollard*-nak, a műkereskedőnek írt, mikor végleg megszakította Zolával a barátságot. *„Úgy éreztem, egy miniszternél teszek látogatást, bocsásson meg, Vollard úr, Emil egy piszkos burzsoá lett."* Cézanne finom ösztöne a külsőségekben rögtön a lényeget, a társadalmi tartalmat szimatolta meg, a bútorok bemutatták neki a házigazdát, és — bár az idézetből úgy tűnhet — nemcsak az érzéseire hallgatott, amikor bevágta maga mögött az ajtót, hanem az eszére, művészi becsvágyára, lelkiismeretére, sőt társadalomismeretére is. Ez az ösztön a tehetség alkotóeleme, iránytű, mely megóvja a művészt attól, hogy divat, üzlet áldozata legyen.

Somos Miklós egy kiállításnyi képet festett Egercsehiben bányászokról, bányáról. Elutasította a sablont, az „eposzi heroizmus" sémáját, de azt a felfogást is, amely szerint csak a látvány a festői téma. Az ember küzdelmét festette, a munka gyötrelmét, mely kényszerű és önként vállalt, az embert, aki hétköznapi sorsának alakulásával méri az ideák és társadalmi elvek értékét. Sárga, barna árnyalatokból épül fel gyakran a kép, a háttérben az alig jelzett táj ellenségesen magaslik az előtérben álló, messzetekintő alakok fölé. A bánya világa, a gépek természetesebb — színekkel is rokonított — barátibb környezetet jelentenek a figurák számára: a gép „kezes állat", nem fenyeget, mint a természet.

Tájképein is arra törekszik, hogy ne csak hegyoldalak és fák festőiségét ábrázolja, hanem a természeti látványt szimbólummá alakítsa át. Még absztrakt képeinek ihletője is a valóság: érzések és gondolatok hátterében, inspirálóként a természeti benyomások rejtőznek, a Szarvaskőn töltött gyermekkor élményei ott élnek, lélegzenek a kép világában, bár jelenlétüket csak ritkán idézik tárgyi elemek. Az érzelmi indíttatás elválaszthatatlanul kapcsolódik az értelmihez. Egyik képe, Hommage à Henry Moore, bizonyítja ennek a kapcsolatnak tudatosságát. A szándékot, hogy olyan természetesen használja fel az érzelmi és értelmi ihletet egyaránt, mint munkaeszközt, festőszerszámot, mert aligha van ma imponálóbb példája a kettő magasrendű szintézisének, mint Henry Moore művészete, melyben a természeti eredetű organikus formák és a közösségi ember szociális lelkiismerete találkozik. (Elég a Sebesült harcosra emlékezni.)

Beszélgetéseink gyakori témája, amit az egyszerűség kedvéért Cézanne ideáljának szoktunk nevezni. Cézanne-t, aki az objektív világ objektív módon való ábrázolását vállalta művészi feladatként, tulajdonképpen a képzelet világa érdekelte. De ami korából hiányzott, az benne sem volt meg — reménye, hogy technikáját egyszer költői kompozíciók megoldására is alkalmazni tudja, csak remény maradt. Ideáljának megvalósításához ma közelebb vagyunk, mint az ő korában bárki lehetett, mert a valóság fogalmát gazdagabbnak, teljesebbnek látjuk.

Somos tudatosan törekszik arra, hogy azok az eszmék és érzések, amik a mai ember szellemi horizontját alkotják, festészetében plasztikus jelekké formálódjanak. Ezeknek a koncepcióknak, melyek inkább az irodalomból ismertek, így körvonalazza személyes jelentőségét, művészi szerepét egyik versében:

Az egyszerű jeleket ünneplem
Amikor leülök az asztal mellé
Amikor felkelek onnan
És amikor kinyújtom a kezem
(Felétek, akik sohase láttok
Akiket elzár tőlem a fal
és az ablaküveg.)

Az érzéseknek — magány és közösség ambivalenciája, fenyegetettség és remény kettőssége, hit a történelem félreérthetetlen tanulságaiban — festői kifejezéséhez gyakran használ felismerhető, de eredeti jelentésüktől megfosztott jelképeket. (A primitív művészetek egyes szimbolikus értelmű jelenetei.) Legkészebb művei a képzeletszülte fejek: arcok, a remény és reménytelenség emlékművéről. A fej mostoha műfaj volt, míg a festészetet a forma forradalma foglalkoztatta elsősorban, de most, hogy a különböző forradalmak szintézise felé haladunk, egyre jelentősebbé válik. Nem a modell után festett portré, mely arra kényszeríti a festőt, hogy főként az egyéni vonások iránt érdeklődjék, hanem a képzelet szülte kompozíció, melyben személyes mondanivalója, az emberről alkotott vallomása keres formát. Műtermében falhoz támasztva állnak ezek a képek egymás mellett, emlékezetemben most filmszerűen peregnek egymás után, az emberi sors, erkölcs és erkölcstelenség, bátorság és gyávaság, humánum és gyűlölet, tisztaság és aljasság megrázó és művészi víziói. A képek az emberi létezés szélsőségeit örökítik meg félreérthetetlen morális és politikai állásfoglalással, de pillanatra sem laposodnak pszichológiai sablonok festői rekvizitumaivá. A rajz lényegtelenné válik, a karakter lényegét a festés folyamata alakítja ki, a színek eltérő intenzitásának drámaisága.

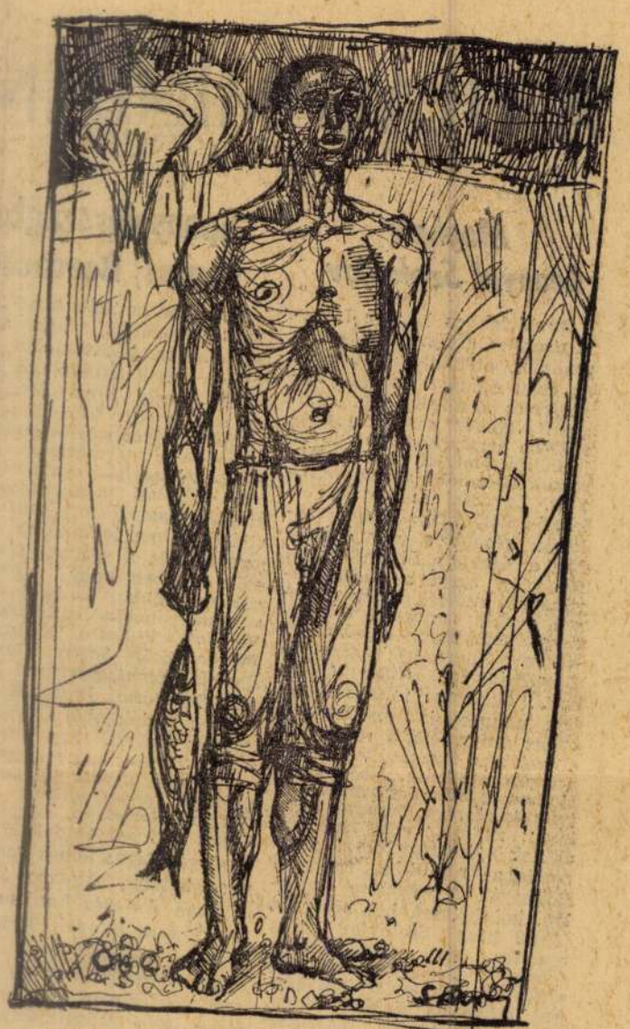

Somos Miklós: Halász

A képeknek nincs méretük, ahogy az idő távlatában sincs kis aljasság és nagy jóság: csak aljasság van és jóság — mérhetetlenül naggyá lehetne nagyítani őket, pedig legtöbb alig negyedrajzlap nagyságú. Festői technikájának kivételes bizonyságát, érettségét bizonyítja ez, hiszen az igazi monumentalitást a probléma és a megoldás nagysága, harmonikus egyensúlya eredményezheti csak.

Mindez persze a kezdet még, abban az értelemben, hogy Somos alig néhány éve végezte el a főiskolát, alig néhány éve fest saját művészete törvényei szerint, de a cézanne-i értelemben is, hogy minden kezdet, semmit sem szabad befejezni, csak továbbvinni érdemes, formálni érdemes valamit, hogy igazabb és teljesebb legyen.

SÍK CSABA

Galambos Lajos novelláskötete

Keserű lapu

Galambos írásai korunk alapvető élményét, tartalmát, a szakadatlanul s gyors ütemben zajló változásokat, a kialakuló új helyzeteket mutatják olyan társadalmi környezetben, ahol a változások egy időre zavart, nem ritkán súlyos konfliktust, egyének, rétegek tragikus összeomlását is okozhatják. Manapság, amikor egyes fiatal írók körében fel-felbukkanó jelenség a lélek „tehermentesítésének" könnyelmű szándéka, Galambos műveinek ez az élet sodrásához húzó iránya, szenvedélyessége különösen rokonszenves. Egyik-másik művével lehet vitatkozni, sőt szükséges is, a részletekkel perelő ellenérvek azonban rögtön megszűnnek, mihelyt e korszerű igényű, morális fogantatású művészetet teremtő attitűd és szándék, vagy a gyarapodó életmű megvalósult összessége kerül a kritikai mérlegre.

Témavilága és mondanivalója lehetőségeket kínál a valósággal való szembesítésre, összehasonlításra. Ennek az összevetésnek legfontosabb szempontja: eszmeileg, tartalmilag mennyire lényeges az, amit műveiben kifejez, amit a művészet bizonyító erejével hitelesít, vall változásokban bővelkedő korunkról.

Galambos Lajos megtalálta az átmeneti korszak tipikus helyzeteit, alakjait, érzéseit és problémáit, ezért munkásságát már is jelentősnek érezzük. Szemléletéből fakadó írói módszerében azonban van egy veszélyes elem: hajlamos arra, hogy drámai erővel, hatékony szuggesztivitással, erős lendülettel ugyan, de mégis csak *jelzéseket* mutasson az ábrázolt korszakról. Szemléleti orientációja témaválasztásán túl meghatározza jellemrendszerét, hangja tónusát, szerkesztési módszerét – mindezek a drámaiság jegyében érvényesülnek. Leginkább regényei bővelkednek drámai fordulatokban – tartozékokban, de a *Keserű lapú* hosszabb-rövidebb lélegzetű írásai is alá vannak rendelve ennek az írói gyakorlatnak. A címadó novella Virasztó Erzsikéje (akárcsak a Mostohagyerekek rokon hősnője) perzselő klímájú, drámai atmoszférájú környezetben vívja heroikus harcát az ellenerőkkel. Erkölcsi győzelme azt az érzést váltja ki az olvasóból, hogy ez a környezetével szembeállított fiatal lány túlkompenzált alak, az egyenlőtlen erők küzdelméből a gyengébb került ki győztesen. Galambos drámai hőst akart belőle formálni, de a mű belső valóságának létfeltételeit, a drámai folyamatok kifejlődéséhez szükséges ellenpontokat – arányokat nem teremthette meg, mert Erzsi alkatilag is képtelen lenne ilyen kiélezett összeütközések között ura maradni a helyzetnek.

Az író azonban semmiképpen sem akarja hőse összeroppanását, így az iskola padjait alig elhagyott fiatal lány mártír hősiességgel vállalja sorsát. Ezzel a romantikába hajló megoldással viszont a szociográfiai, lélektani anyaggal ellentétben zárul az elbeszélés.

Szóvá kell tennünk, hogy a drámai elemek indokolatlan hajszolása éppen a drámaiság rovására megy, a csomópontok értékcsökkenéséhez vezet. A *Tirpákok*ban ugyan már az indítás is hamis, romantikus (a hős tennivágyásának lelki-akarati mozgatója az a tény, hogy megbukott az érettségin), de az elnagyolt, szaggatott történet drámai csomópontjai sem jelentenek a mondanivaló szempontjából katalizátort, új minőséget, hangulati színezést, csak naturalista epizódok – mozzanatok halmazaivá válnak. Ez a jelenség már a sok szempontból kitűnő *Gonoszkátyú*ban, vagy az *Utas a Göncöl szekerén* című regényében is megfigyelhető. A régi igazság Galambos esetében is érvényes: ahol a formai megoldások sántítanak, mögötte a tartalom, a mondandó is felszínes, annak ellenére, hogy a vázlatosság, a filmszerűség sokszor a tömörítés szándékát leplezi. (Októberi litánia.)

Írásainak egy másik problematikája: a szociográfiai, közvetlen valóságanyaggal való bánás, a környezet megteremtéséhez szükséges valóságanyag bevonása a műbe. Hűségre törekszik, amennyire meg lehet ítélni, törekvése érvényesül is. A művészi értékek szempontjából ez nagyon lényeges. Ám a szociográfiai tényanyag sokszor nem nő össze az ábrázolás eredményeivel, külön rétege lesz a műnek. Ugyanakkor ez a riportszerűség néha olyan alkotásokat eredményez, mint a *Jobb emberek vakációja*, amely az elbeszéléskötet legjobb darabja. Itt kitűnő megoldást választott: a hős

Somos Miklós
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1964 JUN
ALFÖLD

AZ ALFÖLD KÉPCSARNOKA

SOMOS MIKLÓS

Amíg Kmetty János festőművészről írt versét nem olvastam, addig csak mint tehetséges fiatal művészt tartottam számon.

A műtermi látogatás egy csendes modorú művész sokoldalú munkásságával lepett meg. Mindössze 31 éves, de máris egyik jelentős alakja a fiatal művésztársadalomnak. 1933-ban Miskolcon született. Apja erdész volt, de az erdők-mezők világa a fiúban nem hagyott mélyebb nyomokat.

A Képzőművészeti Főiskolára 1951-ben vették fel, előzőleg az egri gimnáziumot végezte s az alatt már az ottani szabadiskolát is látogatta. A főiskolán Fónyi Géza lett a mestere, de inkább Barcsay világa pendített meg benne rokoni húrokat. 1957-ben végezte el a Főiskolát, 1960-ban Derkovits-díjat kapott.

Lényegében mindössze hat-hét alkotó év áll mögötte, szinte máris múzeumnyi alkotással. Legszívesebben olajjal fest, a mély, sötét tónusokba ágyazva mondanivalóját. Különösen ért ahhoz, hogy magas izzáson csiholja ki belőlük azt a sajátos formát, amely képeire annyira jellemző. Az *ember* arca, szeme, tehát a lelke különösen is izgatja, ezért sorakozik előttünk az emberarcok szinte végtelen sora. Nem egyszer valami dermedt csend és fájdalom szól hozzánk az emberarcok meredt nyugalmú lárvája mögül. Gyakori megoldás Somosnál a házak tűzfalába komponált arc, a festék mozaikszerű felrakása.

Tájképein a síkszerű ábrázolásmód az uralkodó, bár a távlatot nem mindig hangsúlyozza. A természetnek, a környezetnek a végsőkig leegyszerűsített formái érdeklik, a leglényeg, ezért fái, épületei, állatai gyakran csak a jelkép, az utalás szerepét töltik be az ember és a természet kapcsolatában. Szerkesztésmódja is változatos. Mértani elemek még síkfelületekkel is pontosan visszaadják a táj költői hangulatát, belső szerkezetét, a természetnek külső formák alatt vajúdó életét. Meglep a szerkesztés fölényes biztonsága, ami nemcsak a mesterségi tudás eredménye. Egyes képein túlvilági melegség árad s a reneszánsz élményeket idézik elő bennünk.

Munkái alapos nézése közben derül ki, hogy színskálája, az uralkodó barnák, enyhe vörösök ellenére is milyen gazdag, annak ellenére, hogy számos képén úgy érezzük, mintha szándékosan tartaná vissza a színek érvényesülését és szűkítené le az egész képet 2–3 foltra. De még síkszerűen megoldott képeinek színfelületei is bizonyos izgalmat, ideges nyugtalanságot árulnak el, holott azt hinné az ember, hogy a távlati mozgalmasság hiánya nem alkalmas drámai fokozásra.

A hódmezővásárhelyi 1963-as őszi tárlaton Csoóri Sándor verseihez költött illusztrációival, és kerámiákkal tűnt fel. Ami tán meglepő, a kerámialapokon a formák és a színek sokkal melegebbek, mint festményei jelentős hányadán. A színek kivilágosodnak, mindig izzanak, mintha ebben a műfajban fejezné ki lénye derültebb oldalát.

SZÍJ REZSŐ

vielleicht am tiefsten erregende Teil im bisherigen Schaffen von Miklós Somos birgt große Überraschungen in sich. Humor, Mitleid, Verwunderung und Mitfühlen, seelischer Inhalt in einer modernen Dekorativität vorgetragen, Charakterzeichnungen, die einzeln gesehen Lyrik oder Drama, zusammen eine epische Ars humana darstellen. Und hauptsächlich Bildsprache, bündige Rede in Linien, Tönen, Farbflecken.

In Vásárhely, einer Künstlerkolonie, hatte er Gelegenheit zu Keramikarbeiten. Die kleinen Platten boten ihm neue Möglichkeiten zum Formen der Köpfe in einer andersartigen Technik, und später beweist er an großen Keramikplatten die Anwendbarkeit seiner monumentalen Auffassung bei derartigen Aufträgen.

1961 malte er den «Eingang der Autofabrik Csepel» (1962 auf der IX. Ungarischen Nationalen Kunstausstellung gezeigt). Das Bild wurde, obgleich es Anlaß zu kritischen Bemerkungen bot, ausgestellt. Es hat eine konzentrierte, feste Komposition, nur die großen Buchstaben des Fabriktores wirken zu aufwendig. Im Aufbau des Gemäldes ist ein erregendes Moment, wenn man auch kaum annehmen darf, daß am Tor des Betriebes am Wintermorgen nicht gerade eine Volksfeststimmung herrscht.

Somos malte 1962 das Bild «Am Schmelzofen in der Autofabrik Csepel» und stellte es noch im gleichen Jahre auf der Ausstellung «Unter arbeitenden Menschen» aus. Die drei Figuren auf dem Bilde leben in Übereinstimmung mit der seltsamen, wirklichen und doch abstrakt schönen Umgebung. Das Gemälde zog die Auf-

lenen Farben [illegible]
Ton der ganzen fläche[illegible]
schen Auffassung. Wie auch in zahlreichen anderen Kompositionen genießen wir die Volksatmosphäre, kräftige Ruhe und Einfachheit, in dem Gemälde «Bergleute gehen zur Arbeit» (1962).

In den Gemälden von Miklós Somos fühlt man, daß er niemals sein zielgerichtetes künstlerisches Streben aufgibt; manchmal mit Treffsicherheit, ein anderes mal ringend, aber dennoch nähert er sich stetig seinem Ziel. «Junge Bauarbeiter» zum Beispiel, ein großformatiges Bild, wirkte streng und kalt. Aber auch diesen «Abweg» motivieren rückwirkend viele seiner neuen Werke, die Miklós Somos in die letzte Ausstellung «Unter arbeitenden Menschen» gegeben hat.

7 Junge Bauarbeiter · Öl

8 Schornsteinmaurer · Öl

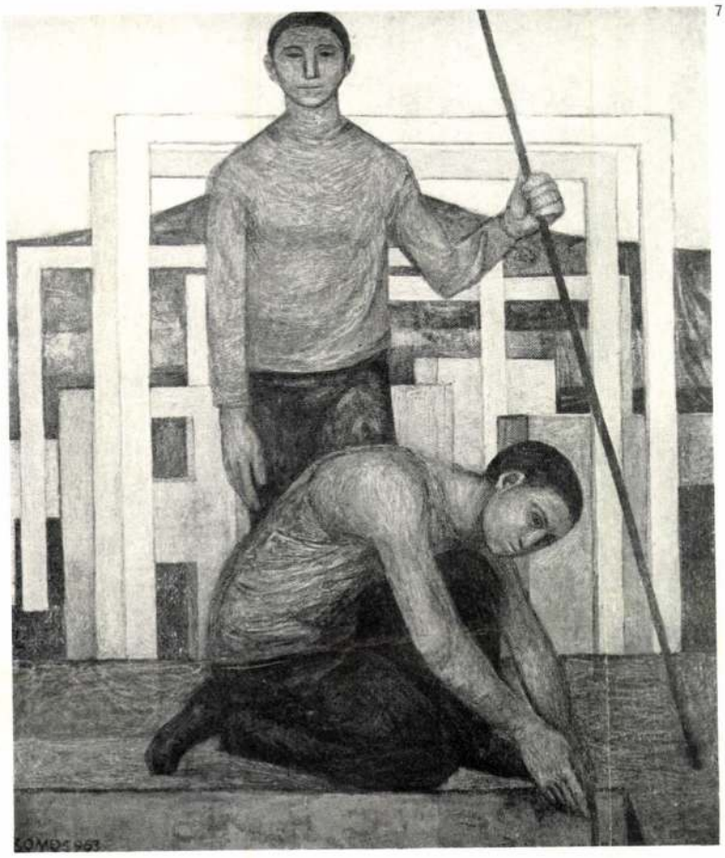

7

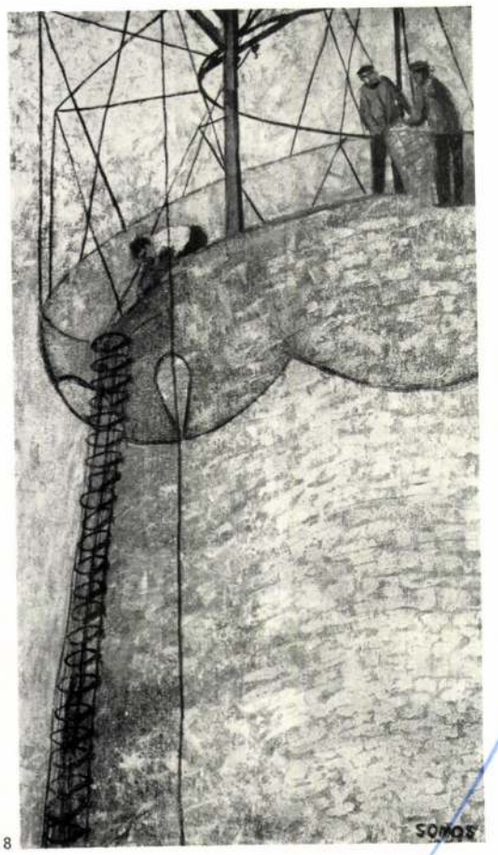

8

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307
1965 2.
BILDENDE KUNST

3 Junger Mann · Öl

4 Frauenkopf · Öl

5 Am Schmelzofen in der Autofabrik «Csepel» 1952 · Öl

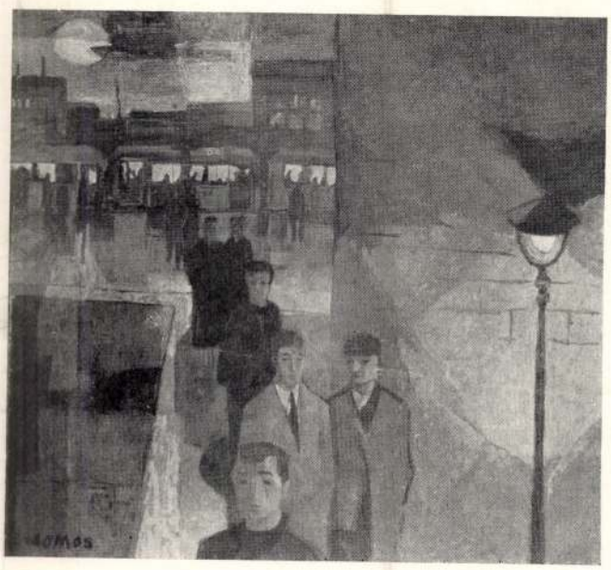

6 Vor dem Arbeitstag · 1960 · Öl

Er ist einunddreißig Jahre alt. Es freut uns, die zunehmende Sicherheit im Wachstum seiner Begabung zu sehen, ebenso die hartnäckige Konsequenz seines Fortschreitens, die Treue zur inneren Logik seines Weges. Man könnte diese Treue auch als künstlerische Moral bezeichnen.

Er hat einen eigenen, gut erkennbaren, individuellen Stil, empfindsam, einfallsreich, nicht laut, nicht bloß auf Wiederholungen angewiesen. Routine, wie man sie heute seltsamerweise sogar in den Arbeiten der Jüngsten entdecken kann, lockt ihn nicht.

Er hat Bildung. Nicht nur das Gefühl leitet ihn, er weiß auch, was er macht. Seine Art des Gestaltens hat er nicht von anderen übernommen. Viele Vorbilder begeisterten ihn, sie finden Echo in seinen Versuchen, aber er transformiert jedes Erlebnis auf seine eigene Weise.

Auf der Hochschule der Bildenden Künste war Pál Szinyei Merse sein erstes Vorbild, dann wurde es Károly Ferenczy und zuletzt Gyula Derkovits. Sein mehrfiguriges Ölgemälde «Erstklassiger Betrieb» (1958) erinnerte noch an Derkovits, sowohl im Bildausschnitt wie auch in den Farben.

Der Wille zur Modernität, die Methode der Flächenaufteilung waren 1959–60 die charakteristischsten Eigenheiten seiner Arbeiten. In dieser Zeit entstand die «Sitzende Schaffnerin» mit dem glatten, aus Lokalfarben aufgebauten Hintergrund; in Moskau erhielt das Bild 1962 eine gute Kritik. Das Gemälde «Vor dem Arbeitstag» war ein weiterer Schritt in Richtung einer gobelinartigen monumentalen Gestaltung. Mit Lust und Erregung greift er nach Themen unserer Tage, er sucht in ihnen tatsächlich neue Wahrheiten. Er muß sich nicht dazu zwingen, arbeitende Menschen zu malen. Es ist die Schöpfung der Harmonie, die ihn auch in seinen Versuchen erregt.

Seit 1960 wandte sich sein Interesse den älteren Künsten zu. Das Mittelalter und die Frührenaissance, die Köpfe von Fajum, Fresken aus der Romanik, Ikonen sowie Giotto und seine Zeitgenossen, die niederländischen Primitiven, die Kunst von Bosch lehrten ihn viel.

Die außerordentlich reiche Reihe der Köpfe verdiente eine gesonderte Würdigung. Dieser in seiner Gesamtheit

2 Eingang der Autofabrik «Csepel» · 1961 · Öl

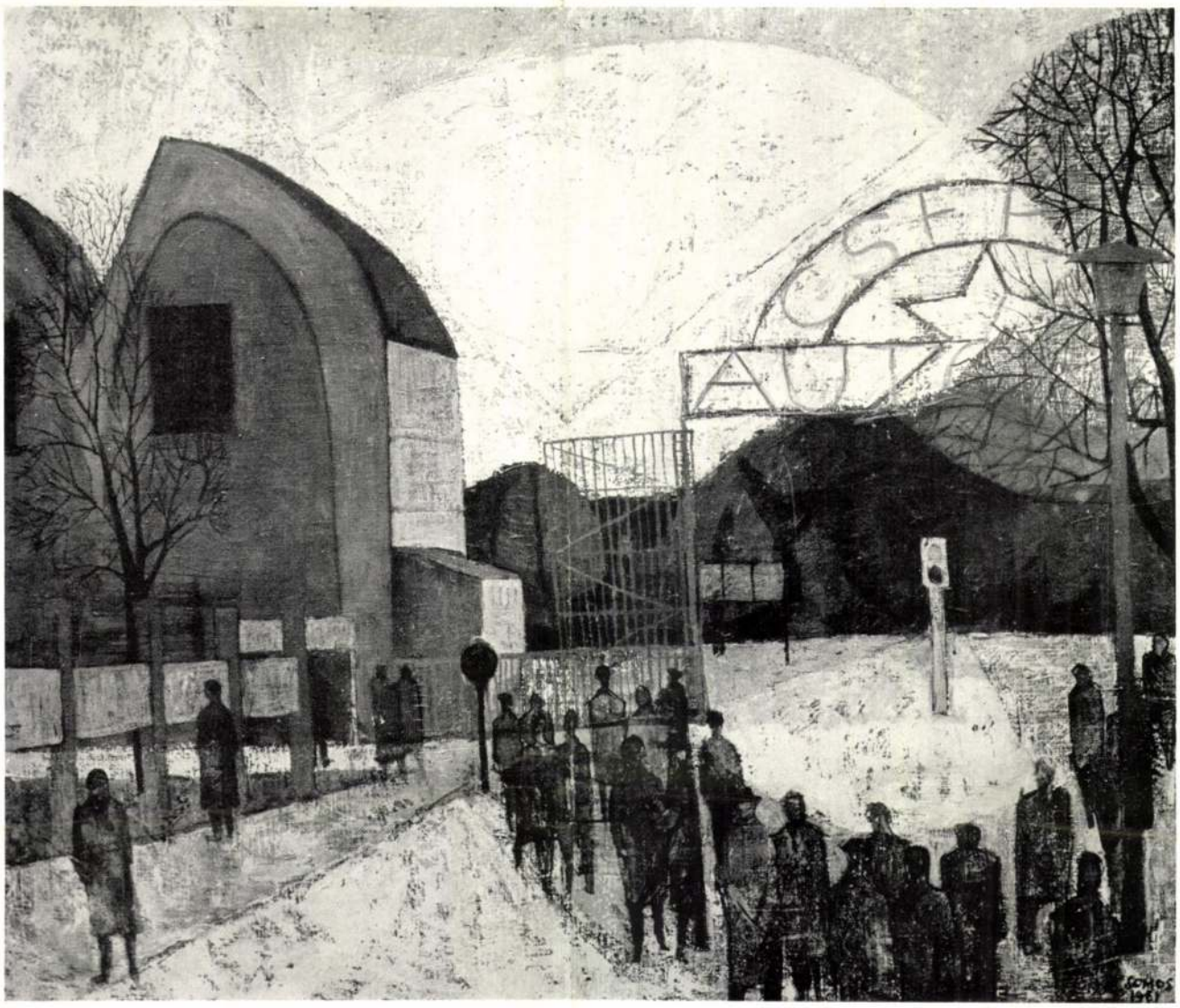

1021

Miklós Somos – ein junger ungarischer Maler

István Solymár

1 Miklós Somos · Sitzende Schaffnerin · 1959 · Öl

Somos Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNAUJVÁROS

1965 DEC 17

1021

Somos Miklós festőművész kiállításáról

A Bartók Béla Művelődési Ház és a Műcsarnok közös kezdeményezésének eredménye, hogy új magyar pikturánk tehetséges fiatal művészének, *Somos Miklósnak* a képeit az Ernst Múzeum után városunkban láthatjuk. Sajnos, nem a teljes anyagot, hiszen a kiállítás helyi adottságai, a művelődési ház előcsarnokának szűk volta megfelezte az Ernst-beli oeuvre-t és nem adott lehetőséget a kerámiák kiállítására sem. Ami viszont örömünkre szolgálhat: a tárlat így is hű keresztmetszetet ad Somos Miklós eddigi munkásságáról, különösen az utóbbi két esztendő (1964—65) termésére.

Ami már az első látásra a látogatóba rögződik: Somos Miklós kvalitásos művész. Képeinek művészi színvonala szinte teljesen egyenletes, hangulatban, színvilágban egységes egész, mely kétségkívül kiforrott alkotóra vall. A mércét tehát magasra állíthatjuk Somos Miklóssal szemben.

Tematikai világa hasonlóan zárt rendszert alkot, akárcsak a képek eszmeisége, hangulata. Fejeket fest és aktokat, tájakat állatokkal, de akár megjelenik, akár nem az ember képein, érezzük, hogy jelen van. Tudatos művészi törekvése ez: arról vallani, ami örök emberi: fájdalomról és örömről, a nemiségről és az anyaságról, lényeges emberi érzelmekről. Ahogyan ő fogalmazza: felhívni a figyelmet az emberre, akiről olykor-olykor elfeledkezik századunk művészete.

Törekvése, érzésünk szerint sikeres. A bizánci mesterek és a trecento alkotói által sugalmazott fejek, *Chagall* és *Rouault* ihlette mitikus fogantatású kompozíciók (*Furulyás, Jeanne d'Arc, Táj lovakkal, Menyasszony, Kékkalapos nő*) sugározzák ezt a törekvést, mely igényeiben nem mond le a korszerűségről sem, hiszen az „örök emberit" a huszadik század emberén át igyekszik ábrázolni. Ezek alapján látszólagos ellentmondás áll fent a törekvés és az egyes alkotások között. Hiszen külön-külön egyes képeknél (például a különböző fejeknél) ikonszerű, bizánci jellegtelenségű arcok villognak ránk, csupán színeikkel közvetítve jámborságot, alázatot vagy aszketizmust, az egységes egész azonban egységes világszemléletet tükröz: az embernek, mint áldozatnak megjelenítését, vagy pontosabban, a huszadik század

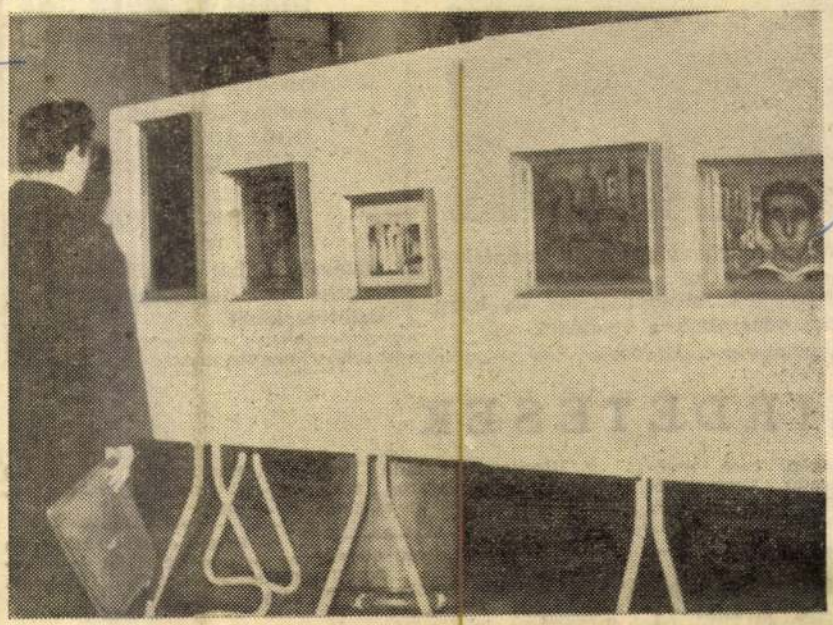

emberének az eddigi korokhoz képest nagyobbmérvű kiszolgáltatottságát. És egyben ez a világszemlélet az, mellyel vitába szállhatunk, mert bár humanizmusa kétségtelen, a század emberének csupán egy aspektusból történő megragadása nem ad és nem adhat teljes értékű tükrözést.

Miben jelentkezik ez a kiszolgáltatottság? Például a fejek (nem portrék azok!) karakternélküliségében. A *Szerzetes*, a *Szépasszony* és a többiek szinte egyenmaszkként merevednek, ezáltal társadalmi szimbólumokká válnak, mely hatást csak fokozza a néhol előbukkanó ornamentikus háttér (például a *Szépasszonynál*).

Egyik kulcsképe ennek a kiszolgáltatottságnak, szerintünk a tárlat egyik legkvalitásosabb alkotása, az *Akt bábukkal*. És hogy a művész determinált ennek a szellemiségnek a közvetítésére, igazolja *Jean d'Arc* című képéről tett vallomása: „Festeni kezdtem a képet, már kész volt, amikor megformálódott bennem, hogy Jean d'Arc-ot festettem meg." A képen valóban az önfeláldozó francia lány van, s bár csupán a fej és a váll egy része rögzítődött, Jean d'Arc legnagyobb áldozata nyert alkotó. Képeinek szépsége, a megfogalmazás technikai biztonsága nagyerejű. Érzésünk szerint azonban a mai kor emberében csak annyit meglátni, amit eddig született képei tükröznek, kevés az igazán nagy művészethez.

Rózsa András

☆

Somos Miklós festőművész 1933. január 17-én született Miskolcon. 1951 és 1957 között volt a Képzőművészeti Főiskola hallgatója *Fónyi Géza* növendékeként. 1960—1963 között Derkovits ösztöndíjat kapott, s nyolc éve rendszeres résztvevője az országos tárlatoknak. Képeit több külföldi városban is kiállították már, így Moszkvában, Szófiában és Párizsban is.

Dunaújvárosi tárlata harmadik önálló kiállítása. 1961-ben Egercsehiben volt első egyéni tárlata, a második a budapesti Ernst Múzeumban 1965. októberében és novemberében. Dunaújvárosi kiállítása január 2. tekinthető meg a Bartók Béla Művelődési Ház előcsarnokában.

znek hidegkonyhai ételbemutatókat. logathattak az ínyencséget kedvenépszerűek, bizonyítja az is, hogy ételt vásároltak a vendégek

December 20—22-ig: **A szerelem órái.** (Olasz film)

SZABADSÁG FILMSZÍNHÁZ

December 17—19-ig: **Szállnak a darvak.** (Magyarul beszélő szovjet film)

December 20—22-ig: **Az öreg halász és a tenger.** (Amerikai film)

Magyar nóta est

a Dunagyöngye Halászcsárdában 1965. december 17-én, pénteken este

A műsorban fellépnek:

DÓRI JÓZSEF

JÁKÓ VERA magyarnóta énekesek

DR. NÉMETH JÓZSEF konferansz

Halászlé és hal ételkülönlegességek! — Asztalfoglalás az üzletvezetőnél

HIRDETÉSEK

yítógép, cseh autóeladó. Kossuth u. Telefon: 66-61. —

csi Kossuth
feles jövede-
e kiadná 150
zetméter
erületű
házát

rmekágy matraccal
rkel kert 10., fszt.
5

lószobabútor eladó.
t 23., V. 4. Megte-
3—5-ig. — 3388

külös hízottsertés
Kabók tanya 1053.
mellett. 3407

sek albérleti szobát
családi házat le-
a város területén.
at: Gábor Áron u.
kérek — 3408

kolci egyszobás la-
elcserélném duna-
lakásra. „Belvaros"
ajánlatokat levélben
be kérem. — 3409

japán tranzisztoros
on eladó. Kertvá-
arenkó tér 12/2., II.

dók rádiótechnikai
vek 9. évf. — Ezer-
rádiószerelési anya-
rád Márton u. 28.,
3411

= **Hízottsertés** eladó. Érdeklődni: Dunaújváros, 1652-es tanya. Tűzálló út mellett, Veller. — 3413

= **Három** db kövér disznó eladó Pálinkásnál, a tejüzem alatti kiserdőben. Melegvíz kút mellett, ugyanott garanciával húsfüstölést vállalok. — 3414

= **Egyedülálló** nő üres albérleti szobát keres. Ajánlatokat „Belterület" jeligére a Hirdetőbe — 3415

= **Elcserélném** kétszobás különbejáratú lakásomat háromszobásért esetleg kétszoba hallosra ellenszolgáltatás nélkül. Ugyanott két dunyha eladó. Esze Tamás u. 3., I. 2. — 3416

= **150** kilós hízottsertések eladók. Óváros, Petőfi u. 8. Ugyanott Daruvia motor eladó — 3417

= **Hízottsertés** eladó. Ytitelep, Rákóczi u. 51. — 3418

= **Eladó** nagyméretű reklamié, két fotel, két szék, Asztalos János u. 4., fszt. 3. — Megtekinthető 5—7 óráig. — 3420

= **Üres** albérleti szoba házaspárnak kiadó Martinovics u. 18., II. 2. — 3421

= **Hízottsertés** (1 q) eladó. Bernátkút, Horváth László. 3422

= **Eladó** közép termetre sötétkék férfi crombikabát, 6—7 éves fiúnak bőrkabát és háromnegyedes gyermekkerékpár. Liszt Ferenc kert 2., III. a. Megtekinthető délután 4-től. — 3423

= **Hízottsertés** eladó (200 kg) Nagyvenyim, Rákóczi u. 7. — 3425

= **Hízók** eladók, közvetlen az óvárosi százlábú hídi autóbuszmegállónál. Szabóék. 3426

= **Háromajtós** szekrény, és egy mosógép eladó. Vörösmarty u. 5., I. 3. — 3427

= **Albérleti** szoba kiadó gyermektelen házaspárnak. Balog Ádám u. 20., II. 3. — 3428

= **100** literes hűtőszekrény és egy Terta lemeziátszós rádió sürgősen eladó Bólyai J. u. 1., III. 2. — 3429

= **Különbejáratú** bútorozott albérleti szoba kiadó. Óváros, Hajós u. 6. — 3430

= **Két** darab fényezett ágy eladó. Táncsics Mihály u. 9., II. 4. — 3431

= **6** darabos variagarnitúra, és egy kétajtós szekrény eladó. Balog Ádám u. 28., I. 3. — 3432

= **57** darabból álló „Én könyvtáram" sorozat eladó. Berecz Bertalan u. 3., I. 1. 3433

= **Sürgősen** eladó német konyhabútor. Megtekinthető december 16-tól. Építők u. 19., III. 1. — 3382

= **Két** házhelynek való telek eladó. Óváros, Frangepán u. 41. — 3375

= **Kertvárosban** kétszobás családi ház eladó. Érdeklődés: Erdősor 3., I. 1. — 3423

20

Hétfő

óra között
tart fogadó

Az üzletek vasárnapi nyitvatartása

December 19-én vasárnap a Szórád Márton úti fűszerbolt a Ságvári városrészben lévő tejbolt és fűszerbolt, a kis ÁBC-áruház, az óvárosi önkiszolgáló Fűszerbolt, a Vasmű úti és a Kőműves utcai Fűszerbolt, valamint a nagy ÁBC-áruház reggel 7—12 óráig, az Édességbolt, 9—20 óráig, a Kórházban lévő büfé 13—16 óráig, a Piac téri Húsbolt és a MÉK Piac téri zöldségboltja 7—10 óráig a Vasmű út és a Beloiannisz u. sarkán lévő Dohánybolt 8—20 óráig tart nyitva.

Az Iparcikkboltok: Modellház, Vasmű úti Illatszerbolt, Keravill, Röltex, Vas-edénybolt, Állami Könyvesbolt, OFOTÉRT, Óra- és Ékszerbolt, Sport-játékbolt, a Kőműves utcai Cipőbolt és konfekcióbolt, a Dózsa György úti Népművészeti bolt, a Ságvári városrészben lévő Papír-játékbolt, és a Bizományi Áruház délelőtt 10—16 óráig lesz nyitva.

A Vasmű úti Kiállítási terem délelőtt 10—18 óra 30-ig tart nyitva.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik felejthetetlen kisfiunk temetésén részt vettek és gyászunkban ért mély fájdalmunkat részvétükkel enyhítették.

Matéz Tivadar és neje

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Az MSZMP Városi Bizottsága és a Városi Tanács lapja
Főszerkesztő: Nagy Jenő
Kiadja:
a Fejér megyei Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: Sógorka Béla
Szerkesztőség: Dunaújváros, Lenin tér 14.
Telefon: 60-10, 65-11
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizetési díj egy hóra 5 forint
Előfizethető a helyi postahivatalokban és kézbesítőknél
Fejér megyei Nyomdaipari Vállalat dunaújvárosi telepe
Táncsics Mihály út 3.

Index: 25 967

hezítette az anyag kihordását, hogy a növényápolással és a betakarítással voltak elfoglalva a gépjárművek.

●

Igaz, a vállalkozás, az idei nehezebb körülmények között is szépen haladt tervteljesítésével, de a tapasztalatok azt mutatják, hogy további előrelépésre van szükség a munkaszervezés terén, mert akkor kevesebb lesz az építkezéseknél az állásidő, kisebb a felvonulási költség és szervezettebbek a szállítások.

TÓTH JÓZSEF

...ytak" ... és Trabantok

...se után — amikor ismeretes lesz, hogy milyen típusból mennyi érkezik a jövő évben — felvesznek megrendeléseket egyéb típusokra is. A meghirdetésre kerülő személygépkocsik megrendelésekor az autó vételárának 50 százalékát kell kifizetni mindaddig, amíg a jövőre beérkező kocsimennyiség el nem fogy. Utána minden meghirdetett típusra már csak 20 százalék előleget kell befizetni, így a jelenlegi több mint 19 000 Moszkvics- és Trabant-igénylőnek is. Mindezekről a Merkur kellő időben értesíti a közönséget.

...maradtak eredmény nélkül, s az ez év január elsejei állapotot figyelembe véve

ebben az évben már Csongrádon tudják foglalkoztatni a munkaképes korú lakosságnak mintegy 72 százalékát.

Ezt az eredményt részleteiben megvizsgálva kiderül, hogy a férfiak 90 százalékának és a nők 50 százalékának tudnak munkát biztosítani. Jelentős eredményként kell számontartani azt, hogy a vidékre eljáró munkások száma 1960-hoz viszonyítva, csaknem felére csökkent.

Ezek a tények ráirányítják a figyelmet a legfontosabb tennivalókra! Jóllehet pillanatnyilag a városban a férfi munkaerő forrás kimerítettnek tekinthető és kis arányú munkaerőhiány mutatkozik, ellenben még mindig nagyarányú a női munkafelesleg.

A csongrádi nők elhelyezkedési problémái főként abból adódnak, hogy

a városban nincs olyan ipari létesítmény, amely nagy számban tudná őket foglalkoztatni.

Itt a szakképzettség nélküli nőkre gondolunk, akik betanított munkásként dolgozhatnának. Ebben a tekintetben Szentes sokkal előbbre lépett az utóbbi években, ahová Csongrádról is jónéhányan átjárnak dolgozni, nem épp a legjobb körülmények között, bár utóbb új autóbuszjáratokat állítottak be a Szentesre átjáró dol-

S remélhető, hogy a következő években m... lálják a megoldás útj... nők elhelyezése addig sok gondot okoz.

A nők elhelyezk... problémáinak csökken... hez a felső szerveken ... a helyi vállalatok vezető... megfelelő intézkedései szükségesek. Vajon felmérték-e, s jól mérték-e fel a gazdasági vezetők üzemünknél azokat a munkahelyeket, amelyeket nők is betölthetnének? Ezt a kérdést azért kell feltenni ismételten, mert mi tagadás, fennáll a mai napig a női munkaerőtől való idegenkedés, mivel a nőket, mint anyákat egy sor jogos szociális kedvezmény illeti meg, ami esetleg gondot okozhat a vállalat gazdasági terveinek teljesítésében. Ez azonban nem lehet elégséges indok. Az új munkaerőgazdálkodási intézkedés a legnagyobb tervszerűséget írja elő.

Zömmel ideiglenes jellegűek a női munkaerő igények. Éppen ezért minden évben nehezen tudják munkához juttatni a gimnáziumot és közgazdasági technikumot végzett lányokat. Sokszor még fizikai munkához sem.

A mezőgazdasági munkák iránt egyrészt nemigen érdeklődnek, másrészt állandó jelleggel ott sem tudják alkalmazni őket.

A csongrádi nők elhelyezkedési problémáit ezért mindaddig napirenden kell tartani, amíg megnyugtató megoldást nem sikerül találni.

BÁLINT GYULA

Dömperjavító üzem létesül Deszken

A megye gépállomásainak átszervezése után kizárólagos célfeladatokat kaptak a gépjavító állomások. Székkutason és Mindszenten például a kombájnjavításra tértek át, Vásárhelyen igen magas fokot ért el a járműelektromossági részleg munkája, míg Deszken, a volt gépállomás épületében nagyobb összegű állami beruházással az ország egyik legnagyobb dömperjavító üzemét alakítják ki.

A tervek szerint futószalagrendszerű javítást vezetnek be és itt kerül sor az ország más megyéjében levő vállalatok dömpereinek a javítására is. A deszki üzem a Dorozsmai Gépjavító Állomás egyik részlegeként működik és Deszken szándékoznak felépíteni az új akkumulátorjavító üzemet is. Amikor megkezdi ez az üzemrész a működését, itt javítják Csongrád és Békés megye mezőgazdasági üzemei részére az akkumulátoro-

Ismeretterjesztés Szentesen

Novemberben Szentesen is megkezdődött a téli népművelési idény, amely a jövő év márciusának végéig tart. A művelődési házban előadássorozatok, KISZ vezetőképző tanfolyamok lesznek. Pár hete indult az eszperantó tanfolyam 16 fővel. Ezenkívül a hékedi, a Deák Ferenc utcai és a berekháti iskolában találunk eszperantó tanfolyamokat. Az irodalmi színpad átlagosan havonta két előadást tart, egyet a városban, egyet a járás valamelyik községében. A különféle rendezvényeken szerepel majd a művelődési ház úttörő- és KISZ-fúvószenekara. A városi szövetkezeti egyesített énekkar Gyöngyösön minősítő hangversenyen vesz részt. A társastánc-klub műsorában több bemutató szerepel.

Az egész város kulturális életének nagy hiányossága, hogy nincs alkalmas helyiség színházi előadások megtartására. A lakosság igényli a jó műsorokat, viszont ezt nem lehet megvalósítani megfelelő színházterem nélkül. A mostani Tóth József színházterem felújítására rendelkezésre áll bizonyos pénzösszeg, de még nem tudtak kivitelező kapacitást szerezni!

A TIT szervezésében ismeretterjesztő előadássorozat lesz a második ke-rületi pártháznál, az Alkotmány Tsz-ben, a berekháti, a külsődónáti és a nagyhegyi iskolában. A tervek szerint szintén változatos témájú előadások lesznek a baromfi-feldolgozó vállalatnál, a Kontaktában, a cipész és a szabó ktsz-ben és a gépjavító állomáson. Számos rendezvény lesz a fegyveres erők klubjában. Megszervezik a tv mezőgazdasági filmsorozatának közös megtekintését, szakember vezetésével az Alkotmány Tsz-ben, a berki iskolánál és a művelődési

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1965 NOV 14.

Valóságábrázolás — nagy tehetséggel

Somos Miklós kiállítása a budapesti Ernst Múzeumban

Somos Miklós a *„vásárhelyiek"* közül való. Nem csak onnan tudni ezt, hogy rendre-sorra szerepel a reprezentatív Őszi Tárlatokon, bizonyítják képei is: színei — legtöbbször — témaválasztása, szemléletmódja, valóságlátása. Mindez rokon, együvé tartozó a vásárhelyiekével — azokkal a festőkkel, grafikusokkal, szobrászokkal, akik korunk valóságának ábrázolásával kapcsolatban a magyar képzőművészetben rangot jelentő iskolát teremtettek.

Somos a fiatalok, ha nem a legfiatalabbak közül való. Mindössze harminckét éves. „Gyerekkornak" számít ez az alkotó művészetekben, s ezért annyira figyelemre méltó, hogy fiatalsága ellenére sikerült kialakítania félreérthetetlen stílusát. Nem, őt nem lehet összetéveszteni másokkal. Egyéni karakterű kompozíciói egyértelműen utalnak alkotójukra. S érhet e nagyobb dicséret egy fiatal alkotót, amikor száz „névtelen" alkotás közül szinte teljes biztonsággal ki lehet választani műveit. *„Ez Somosé"* mondja az ember. S mindezt a művész anélkül érte el, hogy a különcséggel, a végleteket nem ismerő egyénieskedéssel kacérkodott volna.

Útja egyenesen ívelt felfelé. Színkultúrája első pillantásra szembetűnő — inkább a harmóniára épít, mint az ellenhatásokra. Kitűnő a kompozíció érzéke. Kis felületeken is nagyszerűen megszerkesztett alkotásokat tud létrehozni. Szerepel a kiállításon egy kerámiatáblája. Nem lehet nagyobb 20 x 20 centiméternél. A címe: *Asszony két jával.* A női fej, pontosabban a hajkorona zárt, szigorú kompozíciót alkot a köréje helyezett két fa gömbbé kerekített koronájával. Feloldja és ellensúlyozza hatását — egyensúlyt teremtve — a nő „csapottra" festett válla. A teljes egységet azonban a kis felület három színnel való három vízszintes síkra való tagolása adja meg. *Ismétlem: mindez kb. 20 x 20 centiméteren!*

A szerkesztőérzék nagyvonalúságáról tanúskodik *Magdolna* című képe is. Itt a női fej köré egy — reneszánsz (?) — templom timpanonja von glóriát. A templomtorony olyan, akár egy felkiáltójel, és szerkezetileg rendkívül merésszé teszi a képet. (A templomfal elmosódó, vízszintes tagolására is érdemes felfigyelni.) A *Furulyás* is a zárt kompozíció dicsérete. Ahogy a fiúfejjel „összeszerkeszti" a Holdat, s a furulyával a reneszánsz harangtornyot, s ahogy mindezt visszafojtott színeivel megfesti, az *rendkívül eredeti.*

Somos nem érzéketlen a derű, a humor iránt. *Hónapok* című sorozata (az év tizenkét hónapjának megjelenítése) a vaskos népi humort idézi, melyet időnként balladisztikussá erősít a modern festő szemlélete. A *Zsuzsanna* és a *Zsuzsanna I.* című kompozíciói a meglesett fürdőző nőt ábrázolják. A férfiarcok bambán kéjsóvárok, a nő megmerevedve áll, mint aki tudja, hogy nézik, s büszke is szépségére, meg szégyelli is meztelenségét. E két hatás összeegyződése semmissé teszi az erotikát, a helyzet mosolyogtató, kicsit irónikus felhangú derűjét teríti szét a két képen. *Ezért jók. Ezért kifejezőek.*

Leányfej

Külön és részletesen kellene beszélnünk Somos Miklós *portréiról.* Fejkompozíciói tükrözik legjobban sajátos stílusát. E portrék a reneszánsz arcképfestők emlékét idézik, ugyanakkor minden részletükben korszerűek. Sajátosságukat részint az adja meg, hogy van bennük egyfajta ikonszerűség is, ami azonban sohasem jelenti az egykori értelemben vett merevséget. Szemmelláthatólag Somos az egyéni vonások mögött *az egyetemes embert kutatja,* pontosabban: a múlékony arcjelek mögött a magatartás, a lélek egyéni, ugyanakkor az általános emberi felé mutató jegyeit. Itt is ügyel a szigorú szerkesztésre, a zárt formákra, s takarékosan bánik a színekkel is. Egyszóval: kerüli a feleslegességet, a semmit mondó, lényeget eltakaró részletelemeket. Derűt és magáramaradottságot, örömöt és elidegenedést, változást és változékonyságot tükröznek ezek az arcok, de egyvalami állandó bennük: a megjelenítés stílusa, Somos festői szemlélete. Az a törekvés, mely a hullámzó érzések sűrűjében következetesen és nagy tehetséggel keresi-kutatja-ábrázolja az emberséget, a szépséget, a harmóniát, melynek forrása és éltető eleme a mi szocialista világunk. *Ezért jó festő, ezért modern festő.*

S ha nagy elismerés jár azért, mert ilyen fiatal korban megtalálta, kiverekedte saját stílusát, attól való félelmünkben, hogy a megtalált stílusjegyekből esetleg ön-manir lehet, *további kísérletezésre biztatjuk.* Bizonyára nem eredménytelenül.

Örültünk annak, hogy kiállításán több, a vásárhelyi tárlatokon szerepelt képét is láthattuk; örültünk annak, hogy a katalógus tanulsága szerint három nem jelentéktelen alkotása (*Fanyeső, Beszélgetők, Barátnők*) a Csongrád megyei tanács, illetve a Tornyai Múzeum tulajdona. De még jobban örülnénk, ha Somos Miklós kiállítása eljutna szűkebb pátriánkba is, és megtekinthetné a művészetkedvelő közönség a vásárhelyi Tornyai János Múzeum termeiben.

PAPP ZOLTÁN

1966 SZEP 1 1.

1021

Művészet

A meggyőződés hit és világnézet

Somos Miklós kiállításáról

Az őszi évad első jelentős művészi eseménye Egerben *Somos Miklós* festőművész kiállítása. A tárlatot szeptember 3-án nyitották meg és az azóta eltelt napok csak növelték a közönség érdeklődését a fiatal festő alkotásai iránt.

Az első és legszembetűnőbb vonása ennek a kiállításnak a nemes egyszerűség, a hazai piktúrákon eluralkodni látszó pátosz hiánya. Somos Miklós nem a „hangosan fogalmazó)) művészek közé tartozik. Témája az ember, csaknem azt mondhatnánk, a magányos ember. Minden képén megjelenik egy arc, egy test, a szándékosan másodrangúvá süllyesztett környezetben. Ennek a testnek, ennek az arcnak a ritmusa, kifejezése, harmóniája, nyugalma lírai vallomás, az elgondolkozó, lírában élő és abban önmagát kifejezni akaró művész megnyilatkozása.

Ha Somos Miklós egyénisé-

gét kutatjuk műveiben, a nagy szenvedélyeknek nyomait sem látjuk. Mintha nem is nagyon figyelne az őt körülvevő világra. De ez csak az első találkozásra tűnik így! Ez a fiatal művész itáliai tanulmányútja és sikere után is tovább érlelődik. S ha már az alakuló művészegyéniségnél tartunk: 1964—1965-ben festett arcai a trecento freskóinak merev, magányos szentjeit idézik. Az asszonyok, a lányok tekintetében a szemek messzire nézően uralkodnak.

Nehéz kikutatni azt, milyen indítás, élmény juttat el egy művészt a történelmi stílushoz, azok átvételéhez, honnan, miért és miért éppen annyit merít egy-egy kor érzés- és gondolatvilágából, miért éppen az olasz trecento és a kora reneszánsz az, ami megóvja Somos Miklóst a hatásvadászó fogalmazás olyannyira divatos kényszerétől? A művész maga válaszol ezekre a kérdésekre, a kiállítás katalógusában frt bevezetőjében. Szerinte a művészet — mesterség és meggyőződés. A meggyőződés hit és világnézet. Aztán így folytatja: Teljességre vágyom századunk zilált, megoldásaiban ugyan érdekes és izgalmas, de eredményeiben részleges művészete után. Micsoda program!

Somos Miklós nemcsak nafvnak tűnő lírai állapotokat fest meg az emberről, de azt akarja, hogy ez az ember, az érző, a gondolkodó, az önmagát pontosan ismerő ember teljessége nyilatkozzék meg képein. Ez az ember egy adott pillanatban mozdulatlan kifejezéssé leszorított testtel jelenik meg előttünk, még akkor is, ha munkát végez. (*Fanyesők.*) Nincs drámaiság abban sem, ahogy Zsuzsanna kilép a medencéből és a két bíróról mit sem tudva tartja két kezében a háta megett gyolcs törülközőjét (*Zsuzsanna.*) *Az Akt és bábuk* című kompozíciójban is a test kemény harmóniája tűnik fel, a fejhez ívelő bal kar hangsúlyozza, hogy a nő csak magával törődik, nem érdekli a külső világ, még a bábuk sem, amelyek pedig játékot kínálnak az elrévedőnek. Ez a szemlélődés az önismeret útja — a festő szerint is?

A művész hosszú távon építkezik, szemmel láthatóan az egyes emberből, az emberi test, az emberi arc mondanivalójából indul el a bonyolultabb alkotások, kifejezések felé. Ha az alkotások keletkezési időpontjait vesszük figyelembe, a továbblépés, mint folyamat, kimutatható Somos Miklós képein. Színei változnak, a mozdulatok más a statikus állapotból továbbmozduló embert fogalmazzák meg. Igaz, még mindig magányosan, mert a témán túl minden alak, jelenség másodlagos, majdhogynem csak a térhatás elérésére szolgál.

Nyilvávaló, hogy az egyéniségre nem nagy hangsúlyt helyező képeknél nem találkozunk meghökkentő változatossággal. Mégis érezhető e képeken, a színekben, az árnyalatokban, a formák elrendezésében, hogy más-más — bár rokonhangulatok, élmények, emlékek szülöttei. A hangulatok, emlékek és élmények tükröződnek ezekben az alkotásokban.

És itt kell megemlíteni feltétlenül a művész tudatosságát és meggyőződését. Témáit — ahogy Somos Miklós mondja — hite és világnézete diktálja. A témákhoz, hitéhez, világnézetéhez érlelt kifejezésben formanyelvet, amely tiszta és nemes, őszinte, átlátható, lírai és teljességre törő. A Hónapok népi lélekből fogantatott képsora a legbiztosabb bizonyítéka Somos Miklós vallott meggyőződésének és tudatosságának. Egy alakban, egy ritmusos mozdulatban a művész — ezeknél a hónapoknál a tér már aktívabb határ — a gyorsan elfolyó időt, a rajtunk végigsuhanó történést és a természet változását szuggesztívan ábrázolja.

Lehet vitatkozni Somos Miklós mesterségbeli megoldásain. Azon is, ahogyan elkülönül a mai divatoktól és ideálokért, formamegoldásokért, az ember kifejezésének alapállásáért visszanyúl a nagy művészettörténeti századok felé, egészen a románkori művészetéig. Egy azonban bizonyos: ez a tudatos művészi *munka pontosan azt eredményezi*, amit az alkotó megvalósítani kíván, a művészi vallomást. Ez a vallomás csendes, lírai, néha még a mosolyt is nélkülözi, néha a fájdalom kifejezésére való, olykor a munka egy fontos pillanatában éri utól az embert, de utóléri. És ez a művészi érték.

Farkas András

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Párizs — nő

Az udvariasság tűnik fel elsőnek. Belépsz egy üzletbe és végig kell várnod, amíg a vevők és az eladó kölcsönösen egymás egészsége után érdeklődnek. Csak akkor térnek a tárgyra — a vásárlásra. Ezt mindenki természetesnek tartja, senki sem türelmetlenkedik. A párizsi még akkor is udvarias, ha káromkodik. Egyik autó beleszalad a másikba. A vezető dühösen ordít: Az ördög vigye el magát! — majd udvariasan hozzáfűzi: „s'il vous plait" (kérem). Az eső. Enélkül Párizs el sem képzelhető. És észre sem veszik. Szitáló esőben, kalap és esernyő nélkül andalognak, sarukban tipegnek a nők. Ha elered az eső, akkor ülnek ki a kávéház teraszán az eresz alá. Elgondolkoztam azon, vajon az örökös eső miatt van ennyi kis kávéház Párizsban?

Mikor alszanak itt az emberek? A lakásommal szemben lévő kis gyümölcsárús még jóval éjfél után is vidáman árulta portékáját és nem tudtam olyan korán felkelni, hogy ne nyitott üzletére nézzek. A többiek ugyanígy. Rejtély. Vagy még inkább: küzdelem a megélhetésért.

Kirakatok. Nem a szőrme és ékszer, vagy divatkirakatokról szólok, hiszen ezt más nagy városban is megcsodálhatja az ember. A fűszer- és csemegeüzletek kirakatairól. A legeldugottabb kis utcában is ugyanazok az ínycsiklandó saláták, tengeri állatok, hideg felvágottak, mint a belvárosban. Esténként a párizsi nő, a jellegzetes, hosszú, fehér kenyérrel, s kis csomaggal siet hazafelé. Olyan sikkesen tartja, mint a virágcs
alatt az asztalra
vacsorát, könny
tápláló ételeket.

A divatról. Aki itt vásárolni akar, annak igen jól kell ismernie a helyzetet. Mert azt a holmit, amiért az előkelő negyedben oly sokat kértek, és amiről a jámbor külföldi azt hiszi, hogy extra modell, pár lépéssel arrébb fél áron lehet fel az áruházban. És ha nem rest, akkor kimegy a külvárosba és ugyanezt megkapja, negyedáron. Ám a párizsi nő még ott sem veszi meg. Hangyaszorgalommal járja végig a kiárúsításokat — ezek itt rendszeresek — amíg kedvére való szép és olcsó maradékra
var
szüle
t olyan
sikkesen
Legjobban a frizurájukat irigylem. Lehet szél, a párizsi nő mindig jólfésült. Pedig fodrászhoz nemigen járnak, mert az igen drága, csak a tehetősek engedhetik meg maguknak. Egyik napon, az egyik áruházban aztán megoldódott a rejtély. Ott próbálgatták a hajbetéteket — a megszólalásig hű műanyag parókákat, amit néhány ügyes mozdulattal a hajukra tűznek és máris kész a gyönyörű frizura. És ez mindig divatos, nem úgy mint a kalap.

Rákos Edit

Japán horgolt blúz

A horgolt blúz gyöngyfonálból két és feles horgolótűvel készül, az ujjak tetszés szerinti kiszaporításával. Elejét-hátát egyforma szélességben horgoljuk, egészen az ujjakig.

1. sor: Láncszemsor egyráhajtásos pálcával végig behorgolva.

2. sor: 5 láncszemet egyráhajtásos pálcával leöltünk a 3-ik pálcára, 3 láncszem egyráhajtásos pálca az előbbivel azonos pálcára öltve egyráhajtásos pálca a harmadik pálcára, a kettőt egyszerre fejezzük be. 3 lánc, egyráhajtásos az előzővel azonos pálcára egyráhajtásos pálca a harmadik pálcára; a kettőt egyszerre feje
zük be, ismétlünk.

4. sor: ahol a második so
befejeztük, onnan 7 láncsze
rövid pálca a 4-ik pálcára
7 pálca 4-ik pálcájára), 5 láncszem rövid pálca a következő negyedik pálcára, ismétlés, s végül 2 láncszemet egyráhajtásos pálcával leöltünk a második sorra, fordulunk.

5. sor: 7 láncszem után a kiindulópontra egyráhajtásos pálca és a 4-ik pálca fölötti rövid pálcára is egyráhajtásos pálca, a kettőt egyszerre fejezzük be, 3 láncszem egyráhajtásos pálca az előbbi mellé, egyráhajtásos pálca az 5 láncszemes ív-

Himzés és hagyomány

A legősibb anyag, a szőttes, díszítésére fogott valamikor színes fonalat egy fantáziadús asszony. A színes szálak legegyszerűbb keresztezéséből született meg a keresztszemes hímzés. Most a népművészethez tartozó „szálán varrott" kézimunkát mutatjuk be.

Hazánk két tájegységén, a

széken szőtt kendervászo
amit nyáron a napra terít
fehérítettek az asszonyok.
leggyakoribb ornamentika
szív és a madár. Ezt a mint
kincset használja fel és tök
letesíti a mezőkövesdi Mat
Háziipari Szövetkezet. A M
tyóházban összegyűjtött, öre
asszonyoktól megvásárolt, vag
ajándékba kapott régi leped
végek, abroszok, férfiingujja
mintáit használják fel terítő
női blúzok díszítésére.

A hegyaljai keresztszeme
más jellegű. E hímzésfajt
központja Rákóczifalva. Fehé
vászon két szálát átfogó, egé
szen apró keresztszemes mir
tája van. E tájegységen kiala
kult népi ízlést és művészete
hűen tükrözi a ma már mú
zeumban őrzött értékes kin
— II. Rákóczi Ferenc fejedeln
inge. Az arany skófiummal
színes kenderfonallal hímze
keresztszemes minta töm
mértani formákat mutat. Zr
nyi Ilona valamelyik udvar
asszonya talán egy évig is h
mezte. Innen a hímzésfaj

1021

Somos Miklós kiállítása

Salgótarjánban, a megyei József Attila Művelődési Házban május 22-én nyílt meg Somos Miklós festőművész kiállítása. A megnyitó beszédet Czinke Ferenc festőművész mondotta. Megnyitóját az alábbiakban közöljük:

Mezítlen állok
Néked a napban s mozdulatlan; festesz,
Csupán keblem mozdul a csendben
Szivemnek büszke ritmusára.
Miként a hajnal fénye
tiéd csillogó bársonyos testem,
rét vagyok, forrás, nyíló bús szirom,
s két karom
érett szőlővenyige.
És imádsz, érzékeny lázas ujjaid
a vászonra visznek.
Mezítlen, mozdulatlan állok,
a természet vagyok és
ihlet, s te megrohansz, elnyelsz, feloldasz!
Vajon te formálsz engem
vagy tán az én isteni lényem
formál művésszé téged?
Hullámzik halkan a keblem ...

Sibilla Aleramo: Mezítlen állok (Nuda nel sole) című verse

Somos Miklós: Bányászok

Somos Miklós festőművész nemzeti festészetünk fiatalon is számontartott egyénisége. Nem kísérletező, hanem konzekvensen saját hangján szóló művész, akit itt, új tavaszi arcát mutogató városunkban szeretettel köszöntünk.

Annál inkább is, mert ellentmondásokkal teli világunkban, különösen a művészet világában megmutatkozó ricsajban jól esik a tiszta szándék és az emberi szó, a korszerű, letisztult, emberhez szóló, emberért való művészet.

Egy-egy művész, mint minden más ember, nem egyszerre és nem mindent lát meg a világból, csak azt, ami őt körülveszi, érdekli, és annyit, amennyit a megismerés végtelen folyamatából felfoghat.

Minden művészeti ágnak, így a festészetnek is áthághatatlan műfaji határai vannak. Ezek a határok megkötik az alkotó kezét, ugyanakkor éppen az ezekhez való igazodás teszi lehetővé a remekművek születését.

A festészetről beszélve sokszor kerül szóba a kompozíció, a szín, a forma, a kontúr, a perspektíva, a síkszerűség, a dekorativitás kérdése. Ahány művész, ahány festő, annyiféle módon fogalmazza meg alkotásait. Vannak olyanok, akiknél döntő szerep jut a színek alkalmazásának, másoknál ez kisebb jelentőségű lesz, és a mondanivalót más eszközökkel érzékeltetik. Vannak olyanok, akik aprólékos gonddal rajzolják meg a részleteket, mások viszont összefoglalóan, nagy foltokban adják vissza a valóság lényegét. A festő képes arra, hogy hatalmas távlatokat nyisson a sík felületeken, de képes arra is, hogy perspektíva nélkül csak színekkel érzékeltesse a valóságot. A festmény önmagában zárt egész, amelyen minden színfolt, minden ecsetvonás kiszakíthatatlan része az egésznek. A lényeges minden esetben a kívánt mondandó kifejezésének ereje, igazsága, amely mindenkor csak a formán, a színeken keresztül érvényesül.

Somos művészetében szerencsésen ötvöződnek egységes ökonomikus egésszé az eddig leélt művészetek normatívái, törvényei. Egy olyan egészséges teljességet hordozva művészetében, mely létrehozta a hagyományossá épített korszerű formanyelvet, melyet sajátosan somosi hangvételnek nevezhetünk.

Minden harmonikus társadalom létrejöttében polgárjogot nyer a líra. Azt hiszem, ez Somos művészetének legnagyobb, szuggesztív hatása. Lírai hangvételű mozgó figuráiban feszülő erőt fedezünk fel, s valami konzekvens igyekezetet az általánosító-tipizáló megfogalmazásra.

E bemutató változatos, gazdag anyagából nehéz kiemelni a legjellegzetesebb műveket, hiszen a kiállító művész munkássága következetesen egyenletes.

Tartózkodik a szélsőséges, úgynevezett modernista kísérletektől, de távoltartja magát a fotografizmustól is, stílusa homogén természetű, kvalitásai nem mutatnak ingadozást. Munkásábrázolásai jelképekké növekednek. Már a mottóul választott vers alapján is történt utalás csodálatosan szép akt képeire, melyek a biblikus hangvételen keresztül a lírai szép teremtésig szellemesen, frappáns fogalmazóképességről tanúskodnak. Legtisztább ünneplése ez változatlanul a test szépségének, amelyet nem torzít el sehol egészségtelen erotika.

Az ember és a természet tiszta szépségeit keresi és látja meg, ezt önti dús színharmoniákba. Embersége, tiszta humanizmusa emellett mindig mértéktartó és szerény, soha nem akarja túlharsogni önmagát.

A föld meleg angolvöröse, a sárgák és kékek nem hivalkodó ellentmondása, a tónusok gazdagsága, az alakok, figurák, építmények térbeli elhelyezése egyszerre hat plasztikusnak és kolorisztikusnak. A kontúroknak itt nincs elsőbbségi szerepe a folt rovására. A kettő egyszerre mondja el azt, ami szándékai mélyén rejtőzik. Tisztázott formai összefüggések és térbeli viszonylatok, a texturális szépségekkel együtt, és egyszerre szinte zenei harmoniát kölcsönöznek képeinek.

Minden mesterségbeli eredetiségük mellett is egyszerűek, közérthetőek maradtak művei. Nem egy szűk művészi világról tanúskodik ez a tárlat — határai könnyedén tágíthatók különböző irányban.

Az ember önmagában hordott szépségenergiáit ostromolja, hogy a mélyen szunnyadó rátalálás örömét felvillantsa.

Teljesen száműzte művészetéből a spontaneitást. A rendet teremtette meg műveiben, olyan joggal, mint ahogy a természet létrehozta a maga öntörvényeinek rendszerében a hegyeket, folyókat, fákat és virágokat.

Legtöbb művész útjának kibontakozása különböző hatások harcában szintetizálódik egyénivé, s többnyire már túl az élet delén. Somos megtudta teremteni fiatalon magának művészetében az egyéni utat, mely az emberhez, a kor emberéhez vezet.

1966 MAJ 28

z olló

tán eltöltötte a felfedezés öröme.

Hiszen maga magának még soha nem csinált semmit. Reggelenként anya öltöztette, amint ő akarta, megmosdatta, amint ő akarta, megfésülte, amint ő akarta. Még gondolni sem lehetett arra, hogy ez megváltozzék. Amikor Mitya egyszer úgy próbálta felvenni a cipőjét, hogy a sarka elől, az orra meg hátul volt, akkora haddelhadd kerekedett. És amikor az ingből nadrágot csinált és a lábát az ingujjba dugta, anya azt mondta: belehal, ha ez még egyszer előfordul.

És a haja!

Hogy utálja a homlokába fésült, lenyalt frizurát; majdnem a szemöldökéig ér! De ha összeborzolja, jön anya gyorsan azzal a szúrós fésűvel és rendbehozza... De ennek vége!

Mitya levágott elölről még egy fürtöt szemöldöke fölött, a vékony bőrcsík helyén nagy háromszög alakú homlokrész tűnt elő ,magas, domború, fényes. Nagyon tetszett neki ez a homlok. Majd középen is vágni kezdett, a fejebúbja felé. Úgy látszik, a haja nem mindenütt egyforma: fönt aranyszőke, ahol kivágta szürkés, a halántékán pedig majdnem fekete.

Megszúrta magát, de most a fájdalmat hősiesen viselte el — ez sem történt még vele. Mikor a homlokán megjelent egy vércsepp, akkor is csak épp hogy megremegett a szájaszéle. Ő már egészen más Mitya, és maga is érezte, hogy teljesen megváltozott.

Ez az új Mitya nem félt semmitől.

A kamrába is ki mer menni — pedig ez a legrejtélyesebb és legfélelmetesebb hely a világon. Régebben a teknőben mosdatták őt, de aztán a teknő kilyukadt, kivitték a kamrába, befedték deszkával, a deszkára meg mindenféle lim-lomot raktak: egy régi bőrkarosszéket, meg háromlábú, támlátlan széket s kofferekat. A falhoz mosóteknő támaszkodott, amely fenyegetően kongott, valahányszor hozzáértek. A kamrában egerek is tanyáztak, míg az ajtóval átellenes sarkot pókháló szőtte be. Egy pók lakott benne.

És a kamrában rejtőzködött az „éjszakai látogató", aki éjjel tologatja a bútorokat a szobában, és néha leül a székre, és mereven bámulja Mityát. Amint azonban Mitya sírásától felébredve anya meggyújtja a villanyt, az „éjszakai látogató" csodálatos ügyességgel felölti a kisfiú székére hajtogatott ruháinak alakját. És Mitya reggelenként önkéntelenül is megremeg, amint anya nyugodtan leszedi az ő ingét és nadrágját...

Mitya most előre szegezte az ollót és kilépett a folyosóra. Egy rúgással kinyitotta a kamraajtót, ami nyikorogva ütődött neki a teknőnek. Az mélyet sóhajtott, de nem fenyegetően, panaszosan. Aha — gondolta Mitya — tudják, hogy én valaki más vagyok... megváltoztam...

A fény beömlött a kamrába és minden olyan volt, ahogy azt Mitya elképzelte: a fotel, a háromlábú szék, a bőröndök, meg a portól szürke pókháló. Csak az „éjszakai látogatónak" sikerült most is elbújnia. Valami mocorgott a teknőt fedő deszkán. Bársonyosan sötét egér mászott ki a karosszék alól, s mintha hátsó lábára állva mellső lábával megfenyegette volna Mityát.

— Sersicc! — kiáltotta Mitya és csattogtatni kezdte az ollót.

Az egér összehúzta magát és besurrant az egyik bőrönd alá.

— Sersicc! — kiáltott rá Mitya mindenre, ami a kamrában volt és teljes erejéből csattogtatta az ollót.

És minden, ami a kamrában volt, egyszerre kicsi lett. Csak a poros, szürke pókháló lengett Mitya felé fenyegetően, a közepére pedig odaszaladt a pók.

— No várj csak, te lötytyedt porongy. Nesze! te pók!

És Mitya előrelépett, szétnyitotta az ollót és belevágott a hálóba. De a pók lemászott a falról, és szürke testével rátapadt az ollóra, ami nagy csörrenéssel leesett a földre... És Mitya sírva menekült.

A szobában világos volt, Mitya hamarosan abbahagyta a sírást. De azért még mindig félt az ajtó felé nézni.

Várt egy darabig, aztán lassan lemászott a díványról. Óvatosan lábujjhegyen lépkedve visszamerészkedett a kamrához és mindkét öklével belökte az ajtaját.

— Itt vagyok! — mondta. — És semmitől se ijedek meg!

Este, amikor anya megjött, Mitya elmesélte, milyen nehéz napot élt át.

— Tudod, Anyu — mondta elgondolkozva — a kamrában nincs senki se, csak a régi vacakok és egy pókháló.

— Nem, kisfiam — felelte anya — a félelmed volt ott; de te most elkergetted.

Raáb György fordítása

GYÖRI LÁSZLÓ

Hanyatt s homlokon

Hanyatt s homlokon a kan,
szarvával földben a tehén.
Szemlélődő életemmel
csősznek szegődtem én.
Mert tenni kevesebb,
ha ez a kisebb érdem,
puskám sóval lángol,
kereplőm a szélben.
Az őrzést én teszem,
erre én születtem.
Erdőt őriznék meg,
de csak egy a kertem.

esztő

Az italboltig nem szóltak többet. A félliteres üvegeket Zsiga bácsi kérte tele.

— No, igyunk hát fiam! — emelte koccintásra poharát. — Igyunk, aztán mondok neked valamit. Egy régi cimborámról.

— Hallgatom. Mondja csak Zsiga bácsi — adta meg végleg magát Mihály, ahogy megérezte a savanyú bor szagát. — Hallgatom.

— Több mint negyven éve már ennek. Tanúja voltam egy lagziban. Fent a Tisza háton. Nem volt fényes esküvő. Alig voltunk tízen, tizenöten. Nem mertek eljönni a vendégek, még a cigányok sem. Igaz, nem is nagyon várták, mert igen nehéz volt az élet. Csendben ültek a szobában, amelyben szétszedték a nyoszolyát, hogy több legyen a hely. A vőlegény és a menyasszony, pont a tükör alá került az asztalfőre. A másik oldalon öt kemény legény foglalt helyet. Valamennyien katona ruhában. A vőlegény is abban volt. Az anya hiába mondta neki, még amikor készülődtek:

— Ugyan fiam, ne csúfoskodj ezzel az elnyűtt mundérral! A hónod alatt sötét foltot hagyott már az izzadtság.

A vőlegény csak megrázta a fejét. Nem sokat magyarázott anyjának, hiszen úgy sem értette volna meg. Egy éven át csatázott ő ebben az olasz hegyek között. Maga tépte le róla a csontcsillagot, amikor megalakult a vörös hatalom. Hatodmagával szökött meg az olasz frontról. Velük voltam én is. Együtt kuporogtunk hazafelé a zsúfolt marhavagonban, ahol a sok embertől nehéz volt a levegő.

Amióta hátat fordítottunk az olasznak, Szücs Mihály volt közöttünk a parancsnok. Nagycsontú, szeplős. Hasonlított rád. A Tisza környékéről vitték ki a frontra 1916-ban. Ott ismerkedtünk meg. Ő varrta fel a piros szalagot a kis századnak.

— Egészségünkre — mondta többször Szücs Mihály vacsora közben, s pohara után nyúlt. A menyasszony éppen, hogy csak megnyalta a pohár szélét. A katonák nem sokat ittak.

— Ejnye már! — kiabált a menyasszony apja —, kitől sajnálják ezt a bort? Igyanak, mert még egy-két nap, és a szakramentom is összeszakad.

Az asztalnál pedig addig sem volt fényes a hangulat, de ettől a megjegyzéstől még komorabbá lettek az arcok. Az idősebb Szücs — emlékszem — körülnézett, és az asztalra vágott.

— Hol vagyunk, mi? A siralomházban? Én a direktórium elnöke vagyok, és mégsem félek! Daloljunk! — Szegény az öregségtől és a bortól reszkető hangon énekelni kezdett...

Világosan hallani lehetett már akkor távolról a puskalövéseket. Jöttek a fehérek. Mihály kiment az udvarra, hallgatva nézte az eget, amelyre sötét kupolaként rajzolódott ki a szalmakazal. Tétova lépések hallatszottak a konyhában, és az ajtó keretébe ár-

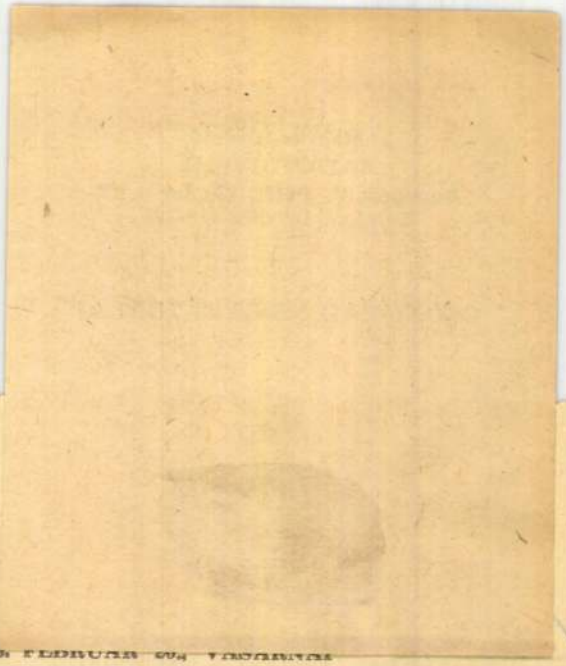

Ülést tartott az SZKP Központi

Megvitatta az 1966—1970. évi szovjet ötéves terv irányelveinek terv

* MOSZKVA — TASZSZ

Szombaton Moszkvában ülést tartott az SZKP Központi Bizottsága. *Megvitatta az 1966—1970. évi szovjet népgazdasági ötéves terv irányelveinek tervezetét, amelyet a párt XXIII. kongresszusa elé terjesztenek megvitatásra.*

A kérdésről Alekszej *Koszigin*, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke tartott beszámolót. A vitában részt vettek: Pjotr *Seleszt*, az Ukrán Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára, Dinmuhamed *Kunajev*, a Kazah Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára, Nyikolaj *Jegoricsev*, a moszkvai városi pártbizottság első titkára, Zija *Nyurijev*, a párt baskíriai területi bizottság *Kiszeljov*, Bel nak elnöke, C városi pártbi mint Mihail rületi pártbizo

A plénumo nyev, az SZK első titkára.

A Központi az 1966. évi n a XXIII. kon irányelv-tervez hagyták, és közzéteszik, m szervezetekben a sajtóban.

TELEX gyorshír

Szombaton délelőtt befejeződött Djakartában Njono perének tárgyalása. Előbb a védelem képviselője szólalt fel, majd Njono beszélt saját védelmében. Sunito asszony, Njono védőügyvédje hangoztatta, hogy a vádlott ártatlan az ellene emelt vádak tekintetében. Az Indonéz Kommunista Párt vezetői, így Njono is az elnök és a kormány érdekeit védték — mondotta.

*

Szombaton hivatalosan bejelentették Londonban, hogy Christopher Mayhew brit haditengerészeti miniszter benyújtotta lemondását Wilson miniszterelnöknek, tiltakozásul a kormány katonapolitikai döntései ellen.

*

A trieszti kereskedelmi

Grecsko marsall:

A szovjet
felkészültsé

Grecsko marsall, a Szovjetunió honvédelmi miniszterének első helyettese a szovjet hadsereg megalapításának közelgő 48. évfordulója alkalmából adott nyilatkozatában egyebek között kijelentette: az Egyesült Államok fokozódó agresszivitása és a nyugatnémet kormánykörök revanspolitikája miatt a *Szovjetunió jelenleg nem csökkentheti védelmi erőfeszíté-*

Tudato
— ezé

Somos Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1021

1966. FEBRUÁR 20., VASÁRNAP

Somos!

~~Somoggi~~ Miklósnál vásárhelyi kiállítása előtt

Amikor Somos Miklós budapesti — Ernst Múzeumbeli — kiállítását ismertette a Hírlap, hangot adott egy kívánságnak — szívesen látnánk Csongrád megyei kiállításon is a művész alkotásait. Nos, ez a kívánság rövidesen teljesül — Somos Miklós márciusban Hódmezővásárhelyen mutatja be képeit.

A telővilágítású műtermet függöny választja el a lakástól. Mennyezetig érő könyvespolc, művészeti könyvekkel, a falon néhány Somos-kép, az asztalon, polcokon színes díszgyertyák: „Magam öntöttem" Kevés képe van otthon — a kiállítási anyag most Székesfehérvárott látható. Egy nagyméretű pannón dolgozik. A sátoraljaújhelyi tanácsterembe készül.

— Témája?

— *Az élet. Szimbolikus jellegű. Előtérben — egy hármas csoport — férfi, nő, gyerek és virágcsokor, s egy ölelkező pár népesíti be a felületet. A 12 hónapot szimbolizáló kis képek sora egészíti ki a művet.*

A vásárhelyi „rokonságról" kérdezem:

— *Inkább vásárhelyi kiállító vagyok, mint a vásárhelyi iskola tagja. Szellemileg nem érzem magam távol a vásárhelyiektől. Az övék is emberközpontú művészet — az emberről az emberek szólnak. Közérthető, nem látványfestészet — a lényeget adja a képben. Ez mind közel áll hozzám.*

— *Kétszer dolgoztam is a vásárhelyi művésztelepen. 1962-ben és 63-ban. Szívesen mennék most is, de a gyerekeket nem vihetjük — kicsik s nem tudjuk őket kire bízni.*

Szavait bizonyítandó: a kis Évi és Gyula minduntalan játszani hívja „apukát"

— *Vásárhely a kerámia lehetőség miatt is érdekel. Bár a kerámiát nem tartom külön műfajnak. Nem dekoratív vonatkozásban használom — ugyanazt akarom kifejezni kerámiaképben, mint vásznon.*

„Gondolati festészet a Somosé" — írta róla egyik kritikusa.

Ő meg azt mondja, a főiskolán Szinnyei és a plen air festészet hatása alatt állt.

— *Maradt ebből valami?*

— *Alig. Műteremben festek. Nem élő modell, vagy természet után.*

A fejek, ezek a kisméretű képek, talán a legjellegzetesebb Somos „műfaj".

— *Ha megfigyelte, ezek nem arcképek, nem portrészerűek. Absztrahált fejek. Külső karakterben nem különböznek egymástól — azonos alakú szemek, hosszú orr, hasonló fejforma. Nem egyéneket, hanem általános embert akarnak ábrázolni. Csak megjelenésükben egyediek. És abban különböznek egymástól, hogy vidámságot, bánatot, örömet, tragédiát fejeznek ki.*

Rouault-ról nemrég jelent meg szép tanulmánya.

— *A modernek közül őt tartom mesterem ennek etikai vonatkozásban.*

Korszerű festészet a Somosé. Korszerű, de hagyományos modon való festészet. Maga írja katalógusa előszavában: „Hamar rá kellett jönnöm, hogy a modernségnek bennem kell lennie, s felesleges, hogy keveredjen a divatos formákkal".

KÁDÁR MÁRTA

Az újdonság keresésének tudatossága, szer
ez a Thália sajátos izgalmasságának egyik leg
folyóiratban megjelent darabot tűz is műsorára,
sabb lenni, hogy a dráma megjelenése és előad
időbeli távolság.

A felfedezés élményét és izgalmát nyújtotta a Thália egyik legrangosabb idei produkciója, *Babel Alkony*-ának bemutatása is. Pedig a mű — éppen egy évvel az előadás előtt — könyv alakban már megjelent. Csakhogy nem váltott ki különösebb visszhangot. A Thália azonban látott benne fantáziát és — nyert. Az első magyarországi Babel-bemutató dicsőségén felül — sajnálhatjuk, hogy nem a szegedi színház vállalkozott az odesszai fiú Odesszában játszódó drámájának előadására — megszerezte az igényes nézők teljes elismerését is. A darab különös és varázsos atmoszférájú, számunkra már-már szinte mesebelien egzotikus, de azért mégis ízig-vérig reális világot, az első világháború előtti Odessza zsidó lakosainak furcsa világát állítja színpadra. Az előadás még annak a nézőnek is teljes és zavartalan újdonságélményt nyújtott, aki olvasta már a darabot. Egyrészt életanyagának megdöbbentő újszerűsége, másrészt amiatt, hogy az előadás — érthetően — egész atmoszférájában, hangulatában és apró részleteiben is többet adott erről a világról, mint amit a néző a premier előtt olvasás közben elképzelhetett.

ABSZURD-E AZ ABSZURD-DRÁMA?

A Tháliának köszönhető, hogy ezt a kérdést egyáltalán feltehetjük. A színház *Stúdió*jában mutatta be Samuel *Beckett Godot-ra várva* című színművét, azt a drámát, amely faltörő kosa volt az úgynevezett *abszurd-* vagy *anti*-drámának, az ellenszínháznak. Amikor 1953-ban Párizsban bemutatták, nemcsak a darab világsikere született meg, hanem ezé az új fogalomé is. Az előadásból most többek között az is kiderült, hogy ezek az elnevezések félrevezetők.

Elég egy pillantás Beckett drámájára, hogy megállapítsuk, *kiindulópontja, alaphelyzete egyáltalán nem abszurd.* A Godot a várakozás, a reménykedés drámája. Alapvető emberi magatartásforma ez, mindennapos és hétköznapi élmény, egész életünket átfogja. Az élet úgy telik el, hogy állandóan várakozunk és reménykedünk. Ebben az égvilágon semmi abszurd sincs. De — mondhatná valaki — nem is erről van szó. Ezt az alaphelyzetet abszurdnak is lehet ábrázolni. Csakugyan lehet. Beckett úgy is ábrázolná? A darab két főhőse, Vladimir és Estragon, két ágrólszakadt csavargó. Elhagyott, kopár vidéken egy országút mellett — rongyosan, éhesen — várnak Godotra, akiről nem lehet tudni egészen pontosan, hogy kicsoda. Számukra mindenesetre a megváltást, a szabadulást jelentené, valamit, ami kiszabadítja őket nyomorúságos helyzetükből. De Godot nem jön. Vladimir és Estragon a darab elején még reménykednek, hisznek abban, hogy egyszer csak megjelenik. De mire a darab véget ér, már a két csavargó is tudja, hogy nem jön. Biztosak abban, hogy most már sohasem találkoznak vele. Mégis várnak rá. Reménytelenül és eszeveszetten várnak rá.

Világos, hogy itt nem egyszerűen a két csavargóról van szó. A két alak a modern emberi lét szimbólumaként jelenik meg a színpadon. Ilyenek vagytok, mondja Beckett, mint Vladimir és Estragon, ez a két csúszómászó csavargó, autóitok, pompás, fürdőszobás, központi fűtéses lakásaitok, kényelmes, civilizált életetek elénére is. Ilyen mélyre zuhanva, ilyen nyomorúságban, ilyen kiszolgáltatottságban éltek. Ott álltok az elhagyott országúton, kietlen, sivár vidéken, s vártok a megváltásra, a segítségre, tökéletesen és teljesen hiába, reménytelenül.

Abszurd ez?

Századunk szörnyűségei, a második világháború, Auschwitz és a többi modern pokol után? A kiszolgáltatottságnak, a nyomorúságnak ilyen mélységei után? Ténleg teljesen abszurd ez?

Beckett drámája a *mai valóságra, századunk valóságára épül.* Amit mond, sajnos, semmiképpen nem abszurd. Bár az lenne!

De — mondhatná újra valaki — az említett terminus technikusok a formára, a drámaépítésre vonatkoznak. Hogy az abszurd- és anti-drámának — s a Godotnak is — nincs se cselekményük, se konfliktusuk. Igaz lenne ez? Beckett színpada tele van akciókkal, játékkal, csupa mozgalmasság az egész. Hogy ezek apróságok? Cselekménymorzsák, epizód-értékű töredékek? Hogy az egésznek nincs átfogó, nagy íve? Hogy a cselekmény, mint a kör vonala, önmagába tér vissza?

A Godot-ban tényleg senki sem ránt kardot, szereplői nem rontanak egymásra, hogy a közönség gyönyörűségére lemészárolják egymást. De azért *a darab nem konfliktusmentes.* A Godot szereplői a Sorssal viaskodnak. Az összeütközés köztük

TISZATÁJ

1968 1

A pár színre egyszerűsödött foltok, alakjainak, portréinak erőteljes vonalai, a tekintetek acélos keménysége, a felületek határozott kontúrjai arról beszélnek, hogy az élet ma sem játék, a munkának nemcsak szépsége van, hanem testet őrlő nehézsége is, melybe a lélek bele is rokkanhat.

Képein valami újfajta, barbár egyszerűség jelentkezik, ezért nem fulladhat idillbe az élet, amely nála mindig súlyos problémáktól terhes. Még egyik legszebb képe, az *Éneklő lányok* késő gótikus szépségű kompozíciója sem kivétel ez alól. Embereit, legényeit *(Fiúfej, Legény)*, asszonyait, leányait kemény fából faragta a történelem; erőt, ellenállást sugároznak, az izmokat takaró vonalak mögött olyan indulatok feszülnek, amelyeket nem lenne jó szabadjára engedni. Mindebből az is következik, hogy Szalay nemcsak megállapít, nemcsak rögzíti a valóságos helyzetet, hanem állást is foglal. Ezzel belőlünk is indulatot vált ki, ezért nem állhatunk képei elé puszta esztétizáló várakozással. Ábrázolása hiteles tudósítás valamiről, ami ma történik, az életben, magában az emberben. Művészi őszintesége bizalmat vált ki belőlünk a művész további fejlődése iránt.

A budapesti Fényes Adolf-teremben, 1964 áprilisában, a megnyitón tolongó tömeget látva úgy éreztük, hogy egy nagy jövő előtt álló művészünk realista alkotásai találtak utat a magyar színekre vágyó közönség lelkéhez. Mert igazat kell adnunk a művész vallomásának, amit katalógusa előszavában olvashattunk: „Nekünk is van magyar anyanyelvünk a képzőművészetben. Nem kell ezért a szomszédba szaladnunk, ha valamit közölni akarunk."

SZÍJ REZSŐ

THÁLIA 65

A kezdet kezdetén, amikor a dráma és a színjátszás született, *Thália* még csak a komédia múzsája volt. A tragédia *Melpomenének* jutott. Kettőjük közül a színház számára már csak Thália létezik, ez a repkénykoszorús nőalak, kezében az álarccal és a pásztorbottal. Nemcsak múzsa ő: jelkép is egyben. A dráma és a színház, a színpad és a színjátékos mesterség jelképe. Ha a nevét halljuk, a színházra gondolunk.

Amikor a pesti *Thália Színház* megalakult, még nem lehetett látni, hogy ez a névválasztás mennyire szerencsés, és hogy mennyire kifejező lesz majd évek múlva. Azóta nyilvánvaló, hogy a Thália, ez az ízig-vérig modern, nyugtalan, kísérletező együttes, a szónak olyan *ősi és elemi értelmében színház*, ahogyan a neve ezt jelenti és ahogyan erre kötelezi is. A legjobb mai magyar színház lenne? Nem ezt akarjuk mondani. Inkább azt, hagy a Thália munkájában, mint egy lencsében a fény, úgy sűrűsödnek össze és fejeződnek ki nagy intenzitással azok a törekvések, amelyek a mai magyar színházakat foglalkoztatják.

ÚJDONSÁGÉHSÉG ÉS ÚJDONSÁGÉLMÉNY

Természetesen nem úgy gondoljuk ezt, hogy a Thália ugyanazt csinálja, mint a többi színház, csak jobban, magasabb színvonalon. A Thália *mást* csinál, s másképpen is. Arculatának markáns karaktere éppen ebből a másból következik és éppen ebben a másban mutatkozik meg az említett törekvések tömény sűrűsödése is. Nincs ebben semmi ellentmondás. A mi színházaink egy része — valljuk be — egy kicsit lusta. Nem akarják vagy nem tudják megérteni, hogy a mai közönség újat, újdonságot vár a színháztól. A régiek éppen fordítva voltak ezzel. Olyan történeteket akartak látni a színpadon, amelyeket jól, sőt nagyon jól ismertek. Számukra az nyújtotta a legnagyobb élményt, ha ezeket az ismert történeteket újszerű feldolgozásban láthatták. Sok pesti és vidéki színház azt hiszi azonban, még ma is, hogy ez a régi közönség ül nézőterén. S ha új darabot választanak, gyakran azokból a drámákból tűznek műsorra, melyek könyv alakban vagy folyóiratokban évekkel azelőtt már megjelentek. Az ilyen előadások újdonságélménye kicsi. Nálunk, sajnos, a közönség dráma-újdonságéhsége ezért nem elsősorban a színházakban, hanem a könyvekben és a folyóiratokban találja meg táplálékát.

A Thália viszont tudja, hogy a közönségnek újdonság kell. S nem elsősorban a színpadi fogalmazás — a Tháliában ismeretlen a felszínes és a formai bravúrokban kimerülő külsőséges modernkedés —, hanem a lényeg, a történet, a drámai cselekmény, a problematika és a mondanivaló újdonsága. A valóság megismerésének, színházi felfedezésének újdonsága. A mai néző kielégíthetetlen, ha egy színházi előadásról csak azt tudja megállapítani, hogy a produkció „szép" volt.

lágból révedezik vissza, tört hitekkel, csalódásokkal kémlelve, mit hozhat még a jövő. Szalay karakterábrázoló képességének egyik legszebb példája e kép. Finom lélektani megfigyelések, árnyalt színkezelés, érző és beszédes arc néz velünk szembe. Ahogy a hátteret egybehangolja a kiemelt lányalakkal, ahogy a színek átmeneteit megteremti, nemcsak festői, de egyben plasztikus hatásokat is ébreszt.

A *Szék zöld drapériával* megint a mindennapok természetes színeit idézi. A szegényes lakások széles deszkájú padlózata frissen sárgítva fénylik, s rajta, mintegy tükrön emelkedik a barnás-vöröses szék, azon az üdezöld drapéria, a vetődések mentén finom árnyékokkal. A világos zöldes-barnás háttérben a falra akasztott tésztamerítő mintegy megkoronázza a kép tulajdonképpeni mondanivalóját. Színben egyik leggazdagabb képe Szalaynak.

Asszonyok a rizsföldön — a hatalmas, végtelenbe tűnő termőföldet a csatornák kék szalagjai bontják részekre, s vezetik vissza a szemet a napbarnította asszonyokhoz. Közülük egyik szembenéz velünk, a másik előre, a harmadik befelé, a képmezőbe. Ez a ritmus nem játék, ellenkezőleg, éppen a komolyság érezтetése: a munka várja ezeket az asszonyokat, a munka neheze, s éppen ezért a színek sem bokrétásan vidámítóak. Nyomasztó feszültséggel terhelt ez a világ — mondhatná valaki —, de hát nem az? — adhatjuk vissza kérdés formájában a ráduplázó feleletet.

Ugyanez a komolyság már-már komorsággá fokozódva áll előttünk *A tsz vezetősége* c. képen. Négy alak: kettő közülük egészen hajlott korú, tar fejük mint a bölcsesség két világító lámpása veszi közre a másik kettőt, akik középen ülnek, fiatalabbak, de nem kisebb felelősségérzet tükröződik arcukon. Az asztalon kancsó, mindössze két pohárral. A háttér zöldes-kékes sík felület, az ablakok ruházata sötét-barnás, mélykékbe játszó árnyalatokkal. — Ugyanez a komorság uralkodik a *Közgyűlés* c. képén is, amely az 1965-i nemzeti kiállításon volt látható.

Van valami nehéz, fojtott sűrűség Szalay portréiban, újszerű zsánerképein. S csakugyan mi lenne, ha megszólalnának alakjai? Fülnek kedves beszédet mondanának-e *Vonaton* utazó alakjai, akiket a fáradtság s a vonatolás naponta órákra elvon az otthontól?

Szalay valóságérzékének ereje mutatkozik meg abban is, hogy az erős felületeket nem bontja meg még a saját szín különböző árnyalataival sem, vagy csak ritkán él ezzel a lehetőséggel. Már ami az összbenyomást illeti, mert alaposabb vizsgálatnál azért kitűnik, hogy ezek az árnyalatok jelen vannak, csak éppen nem tolakszanak, nem keresik a feltűnést. Példa erre az *Ülő alak*, egy ládán elhelyezkedő mozaikszépségű ember — nagyjából eggyé olvadva a környezettel s még a feje körüli glóriaszerű valami is az uralkodó szín mélyebb tónusával hívja fel a figyelmet.

Már ezen a képen, de kimondottan portrészerű munkáin is érződik Szalay erős karakterizáló képessége. Mivel nevével kapcsolatban egyre többször hangzik el a megállapítás, amely szerint ecsetje alatt újjászületett a magyar zsánerkép, nem árt megjegyezni, hogy ennek semmi köze sincs a múlt század vagy a századforduló megszokott derűs, életvidám népi életképeihez, ezek negédes jeleneteihez. Éppen ellenkezőleg: Szalayt portréin, életképein is erős valóságérzék jellemzi, annyira, hogy képei fojtott, drámai feszültségük miatt nemegyszer már-már leverően hatnak. *Öreg parasztja*, maga előtt nagy kék köténnyel — mintegy keretezve, a mögötte, a kopott házfalon függő két kaszanyéllel — oly árván néz a világba, mintha azt mondaná, hogy annyi mindenből csak a reá fölkapaszkodó kutya hűsége maradt meg. — *Tél* című képén egy asszonyt látunk, fekete hárászkendőbe burkolózva, amelyből csak arca látszik, amint felénk fordulva kinéz a képmezőből, oly vesébe nyilalló riadalommal a szemében, mintha kísértetet nézne, s az ijesztené. — *Öregek* című képe kétalakos kompozíció. Az idő alaposan megkoptatta a ház egykor fehérre meszelt falát, mintha apró sebek borítanák a lepattogott, lemállott mész helyén. S ez előtt a sivár fal előtt egymástól kissé távol áll a két öreg, a férfi és az asszony, megtörve, oly árván, oly elhagyatottan, hogy szinte várjuk, mikor dől össze mögöttük a ház is, mikor nyílik meg előttük a sír. Hát ennyi volt s ennyi marad végül is, mire eltántorgunk a sír széléhez? Mily beszédesek ezek az arcok, pedig úgy néznek ránk, mint akik már a szót is fölöslegesnek tartják. Szalay alakjainak a lelkében a hallatlan fegyelem alatt is nagy viharok dúlnak, csak nem robbanak, nem törnek a felszínre.

Ennek a karakterizáló jellegnek mindent alárendel. A természet fáinak csak jelképi, vagy szerkezeti szerepük van. *Ölelkezés* című képén egy fiatal fácska vékony ágai ellensúlyozzák a széles képmező másik felén ölelkező párt. Akárcsak az ölelkezők, a fa sem ugrik ki tónusaival az alapszínből, kompozíciós érdekből sem engedhette meg a festő, ellensúlynak pedig a vékony ágú fa a kép bal szélén pontosan elég.

SZALAY FERENC

Ötgyermekes értelmiségi családból származik, Mosonmagyaróvárott született 1931-ben. A Képzőművészeti Főiskola elvégzése után 1957-ben került Dél-Magyarország egyik művészeti központjába, Hódmezővásárhelyre, s neve néhány év alatt elválaszthatatlanul forrott össze az alföldi város képzőművészeti életével. 1958-ban Derkovits-díjat kapott, 1962-ben pedig elnyerte a Tornyai-plakettet. 1963-ban rendezte meg első gyűjteményes kiállítását Hódmezővásárhelyen, de közben kiállított országos jellegű kiállításokon is. 1963-as vásárhelyi kiállításán a képek zömét helyi gyűjtők vették meg, jeléül annak, hogy a helyi társadalom megérezte benne a maga fiát, az Alföld festőjét, aminthogy Szalay neve fiatal kora ellenére is összeforrott az ún. alföldi iskoláéval. Nem ok nélkül szereti idézni patriotizmusa igazolására a hazaszeretet egyik legszebb hitvallását, a tragikus helyzetekben is vigaszt és igazolást adó Radnóti-sorokat:

Itthon vagyok. S ha néha lábamhoz térdepel
egy-egy bokor, nevét is, virágát is tudom,
tudom, hogy merre mennek, kik mennek az úton,
s tudom, hogy mit jelenthet egy nyári alkonyon
a házfalakról csorgó, vöröslő fájdalom.

Kevés olyan vers akad, amely úgy fejezi ki egy másik alkotóművész programját, művészete tartalmát, mint ez a „tornyot, szelíd tanyát" s „dolgáért remegő" munkás ember alakját elénk rajzoló vers Szalayét. A táj és embere pontosan azt jelenti az ő számára is, amit egykor Radnótinak. Ez az érzelmi világ tükröződik Szalay festészetén, egyszerű táji motívumain, mindenekelőtt emberein.

Szalay freskófestőnek indult, olyan műfajt választott, amelynek korszerűsége felett sok-sok vita folyik, miközben számos kitűnő freskó születik szerte a világon. Úgy látszik, halott műfajok nincsenek, csak művész kell, aki új lelket lehel a régi formákba. A freskó egyszerűbb, kevesebb színnel, nagyobb színfoltokkal fogja össze a tematikát, a kompozíció sok tekintetben zártabb, mint más műfajoknál. Szalay ide tartozó tervei közül a *Színházi freskóterv* kétalakos kompozíció, egyetlen szín árnyalataiból. Az egyik alak ül, állát kezébe támasztva, a másik távolabbról lép feléje, s közben kinyújtott kézzel magyaráz. Valami ógörög egyszerűségű színpadra emlékeztet, legalábbis első pillantásra, hogy aztán mégis inkább a szövetkezetek magtárból, kocsmából átalakított kultúrtermeinek szegényesen eszkábált színpadjaira gondoljunk. Ily kevés színnel talán még a kolorizmus reakciójaképpen sem tanácsos élni, színérzékeny szem ennyivel nem érheti be, hiszen a színbeli leszűkítés csak akkor helyénvaló, ha általa *többet* lehet mondani, ha a több színnel édeskéssé válna a kép.

Ugyanez a puritánizmus figyelhető meg a *Házasságkötő-falikép* c. freskóján is. Egyetlen színnek: a sárgának árnyalataival dolgozik, feledve azt, hogy harmónia csak ellentétből születhetik. Itt a színbeli megoldatlanság mellé a két alak is lehangoló: nem a vidámságot kérjük számon rajtuk, inkább az esetlegességet, az ijedtséget sokalljuk, a szánalomraméltósággal nem tudunk kibékülni. Esztétikai varázsát is hiányoljuk. — Pedig, hogy milyen kitűnő freskófestő Szalay, az 1964-es kiállításán szereplő *Freskóterve* bizonyította. Egy felsőtestén hiányos öltözetű alak fekszik az előtérben, mellette üldögélő társával beszélget. Tőlük jobbra kissé távolabb egy háromalakos társaság. A létezés, az „élni jó" öröme árad a képen, amely a föld és az emberi test színeiből készült s minden ízében freskószerűen hat.

Szalay színskálája ma még kissé szűk területet ölel fel, a falképfestő kolorisztikus lehetőségei eleve mérsékeltebbek, részben a technikából következően, arról nem is beszélve, hogy bizonyos színek a freskónál határozottabban érvényesülnek s ezért gyakoribbak is. De Szalay színskálájának ez csak egyik magyarázó oka. A freskót olyan tömör műfajnak érzi, mint a költészetben az epigrammát: ahogy ez kevés szóval, úgy mond sokat a freskó viszonylag kevés színnel. Talán ezért a tömörségért szereti annyira Vörösmarty Mihály epigrammáit is: ezek is az igazságot fejezik ki, kendőzés, szépítés nélkül. Szalay festészete ugyancsak az igazságnak megfelelő valóságot jeleníti meg. Ez a valóság pedig elsősorban a föld színeit közvetíti a művészhez, aki a természet, az ember és világa kifejezésekor nem véletlenül marad e színek közelében.

Ahol azonban a téma megengedi, hogy bővebb színskálával éljen, ott ez sem hiányzik. Az *Ülő lány* (Nap) erőteljes színeivel s ezek összehangoltságával vonja magára a figyelmet. A hangsúly minden tekintetben a szoborszerűen megmunkált lányalakra esik, aki sötét ruhájában, térdén összekulcsolt kezekkel egy távoli vi-

Szalay Ferenc: Kantáta

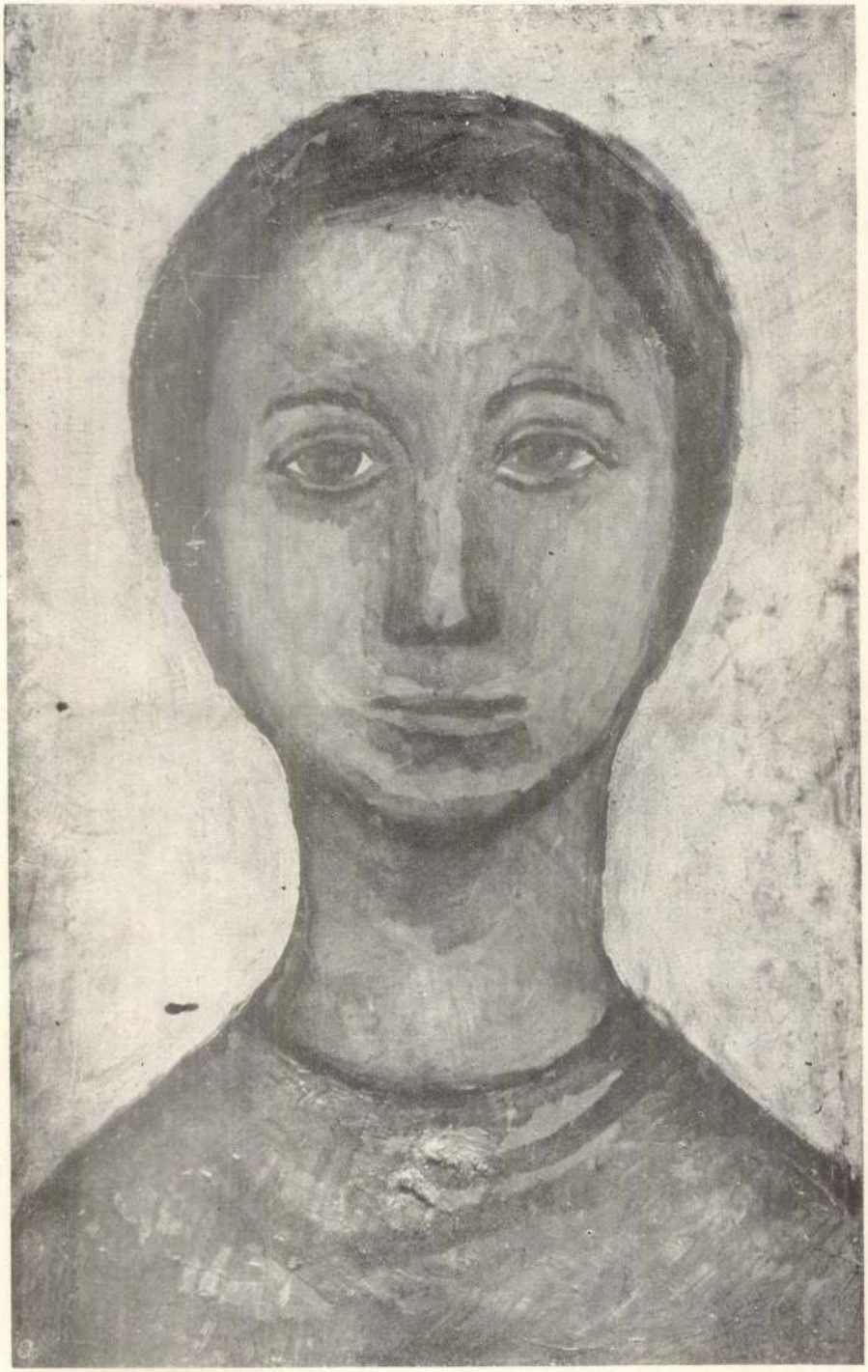

Somos Miklós: Teodóra

I.

megoldása. Érdemes alaposabban megvizsgálni, milyen mesteri egységbe ötvözi Somos a kompozíció alkotó elemeit: a hangsúlyosra festett medenceszél hogyan emeli ki a törülköző nő sudár alakját, a kép bal felső sarkába helyezett sötét négyszög mint teremti meg a nőalakkal szemben — „ellenpontozva" — a kép *egyensúlyát*, s a három sokágú fa (kettő mögött leselkedő férfiakkal) mint fogja körül a nőalakot, s a mögéje komponált kőfallal hogyan zárja le a képet.

Játékosság uralja a *Hónapok I—XII.* sorozatot is. A kis méretű vásznakon az év hónapjai elevenednek meg egy-egy alak, életképpé szélesített apró jelenet — természetesen szimbolikus értelmű — megfestésével. Vidám derű uralja e kis felületeket, melyeken egyaránt ott bujkál a már-már *balladai* tömörség, s a *pogány (reneszánsz?)* életöröm.

Somos közismerten a *vásárhelyi iskola* néven emlegetett csoportosuláshoz tartozik. A szálak, melyek az „alföldiekhez" fűzik, azonban lazák, mint ahogy maga a csoportosulás sem követel a csatlakozóktól szolgai stílusazonosságot, hanem megelégszik bizonyos szemléleti és felfogásbeli jegyek — néha elég távoli — rokonságának konstatálásával. A tág körön belül, mint mások, úgy Somos is halad a maga útján. Nem kötődik annyira a parasztsághoz, az alföldi tájhoz, mint a többi vásárhelyi, de a lényegeset kutató nagyvonalúságban, az ember-központúságot valló meggyőződésben *egy platformon van* az „alföldiek" legjobbjaival.

Akiről szóltunk, harminckét éves. „Gyermekkornak" számít ez a szépművészetekben. Somos azonban rácáfolt azokra, akik — általában — későbbre, „hosszabb távra" datálják az önálló festői nyelv és szemlélet kialakítását. Neki már sikerült. Kiverekedte saját stílusát, *világot teremtett.* Igaz, ez a világ még nem akkora volumenű, mint amekkorát a célkitűzések sejtetnek, de már az övé. Tehát szuverén. S mert ilyenkor nem oktalan a félelem, hogy szerencsétlen esetben a megtalált stílusjegyekből esetleg ön-manír is lehet, további kísérletezésre biztatjuk. Arra, hogy nap mint nap küzdjön meg a rutin, a megszokás leselkedő veszedelmeivel: önmaga tehetségéért.

PAPP ZOLTÁN

Somos Miklós: Táj fehér állatokkal

SOMOS MIKLÓS KIÁLLÍTÁSA

(ERNST MŰZEUM 1965)

Somos Miklós a fiatal festőgeneráció egyik jelentős képviselője. Műveivel több országos kiállításon — köztük a *Vásárhelyi Őszi Tárlat*okon — találkozhattunk, s noha az egercsehi bányatelepen rendezett egyéni tárlata akkoriban (1961) bizonyos okokból még nem is haladta meg a lokális jelentőséget, képeire, a műveiből áradó sajátos, egyéni hangra már eddig is fel kellett figyelnünk.

Mindezeket figyelembe véve is *meglepetésnek hat* mostani, az Ernst Múzeumban helyet kapott kiállítása, melyet *Ritly* Valéria példás, jól hangsúlyozó, világos szerkezetű — néhol az „ellenpontozás" lehetőségeivel is élő — rendezésében láthatott a közönség. Nem véletlenül szólunk meglepetésről, hiszen e mostani, mintegy százhúsz alkotást felsorakoztató tárlat olyan alkotóval ismertet meg bennünket, aki viszonylag rövid és lényegében zökkenőmentes kísérletezési szakasz után *rátalált egyéni hangjára, kialakította stílusát,* nagy biztonsággal él azokkal a formai, kifejezésbeli lehetőségekkel, amelyeket mondanivalója egyéni megjelenítésének szolgálatába tud állítani. Ugyanakkor az „egyéni" hang nem valamiféle vagabund eredetieskedés, hanem az *egyetemességre törés* nagy volumenű szándékával párosul, az analizációs munka részeredményein túllépve egy olyan hatású szintézis megteremtésén fáradozik, mely valahol és valamiben a reneszánsz, a trecento és a román kor művészetével rokon, de mégis huszadik századi valóságunk talajában gyökeredzik.

Somos világának uralkodó eleme a *harmónia.* Formai kivetítődése ennek a világos, zárt szerkezet, a mindig egyensúlyt tartó kompozíció, a kissé hűvös — de nem rideg — kolorit. Az a szándéka, hogy túllépve a valóság egyedi jegyein, az emberek, dolgok, történések mögött az *általánost,* a minden fontosat kifejező lényegest kutassa, nem jelenti világának leszűkülését, privatizálódását. Érzékeny marad a tragikum, a szenvedés iránt, de enged a humor, a derű kísértéseinek is — ezért amellett, hogy hajlik az elidegenedést is magában hordozó korunk néholi komorabb színeinek megjelenítésére, van benne valami ironizált játékosság is. Erős intellektusa, nagy formakultúrája és -fegyelme jobbára megóvja a túlzásoktól, attól, hogy világának *bármelyik* eleme eluralkodjék művészetén.

Szereti a *portrét.* Az emberi arc sok lehetőséget kínál számára, hogy túl a múlékony és félrevezető „egyéni" vonásokon, keresse-kutassa a *kortípus* jegyeit, azokat az összetevőket (szeretet, gyűlölet, öröm, bánat, fájdalom, elidegenedés és feloldódottság), amelyeknek az arc lehet ugyan tükre, de amelyek mégis az egyénen túlmutató *egész embert,* s az emberben sajátos módon feloldódott, testet öltött, *„emberiesült" kort* jelentik. (*Ezüstke, Nagyszemű, Szomorúszemű, Vöröske, Szerzetes, Kékkalapos nő*).

Expresszívek és formailag szigorúan zártak ezek a portrék. A kissé tojásdad fejformákat mindig lesimított, fejhez tapadó és a fej formáit követő hajkorona keretezi. A „lekerekített" vonalvezetés, a tömörségre ösztönző kompozíciós cél nem engedélyezi az oldottabb formákat is elbíró szeszélyességet, groteszk töréseket, kiugró részleteket — inkább a *síkszerűséghez* közelít, megtagadva magától még a mélység-perspektíva csábító előnyeit is. Ez is jelzi, hogy — bár nem szívesen használjuk a jelölést, mert van benne valami gyanúsan félrevezető, megtévesztő — ezek a Somos-portrék az *ikonok* világából is átmentettek, megújítottak, újrateremtettek bizonyos jegyeket, szemléleti elemeket, *részint levetkőzve, részint megtartva* a merevséget, az állapotszerűséget, mely itt új alakot ölt, korszerű mondanivaló szolgálóleánya lesz.

Alakos kompozícióin is szembetűnők e jellegzetességek, bár ezeken több szerephez jut a játékosság. A meglesett fürdőző Zsuzsanna két kép festésére is ihlette *(Zuzsanna, Zsuzsanna I.)* Az ismert és sokszor feldolgozott témát Somos sok találékonysággal, de stílusához illő *tartással* eleveníti meg. A két leselkedő férfi arcát vágy feszíti, a meglesett nő megmerevedve áll — arcának ikonszerű mozdulatlansága a bensejében feszülő érzelmeket sejteti (*Zsuzsanna I.*) Hálóban vergődik: tudja, hogy nézik, s büszke is viruló szépségére, meg szégyelli is meztelenségét. Az ellenhatások ellényegtelenítik a témában bujkáló erotikát, és a helyzet mosolyogtató, kissé ironikus felhangú derűjét terítik szét a képen. A *Zsuzsanna* című alkotása ugyanennek a helyzetnek egy bravúrosabb, szerkezetileg is merészebb

1021

Magyar Nemzet

NÉGY KIÁLLÍTÁS

SOMOS MIKLÓS

képei az Ernst Múzeumban

Somos Miklós képeivel nem ezen az Ernst Múzeumi kiállításon találkozik először a közönség. A tárlat mégis a felfedezés erejével hat, mert a művész teljes arcát mutatja meg, kiegészítve, teljessé téve és bizonyos mértékig meg is változtatva azt a töredékes képet, amely eddigi, az országos kiállításokon és 1961-es, Egercsehi bányatelepen rendezett egyéni kiállításán bemutatott alkotások alapján a művészetét figyelemmel kísérőkben kialakult.

Somos Miklós az egyetemességre törekvő művészek közé tartozik. Nem olyan értelemben, hogy kozmikus méretek megfogására, hatalmas jelenségek leírására tör, hanem a dolgok, a történések mögött álló ember lényegét keresi fáradhatatlanul. Izgatott ecsetvonású, hatásában néha a fizikai bomlást megközelítő faktúrájú portréinak sora ennek a lázas keresésnek az eredménye. Nem konkrét ábrázolások ezek az arcképek, céljuk nem X., vagy Y. egyedi vonásainak megörökítése, hanem egy-egy fiziognómiai típuson keresztül a mélyebb, lélektanilag is árnyalt ábrázolás keresése, amely az egyénen túl az általános felé is mutat. (*Nagyszemű*, 1964; *Ezüstke*, 1964; *Szépasszony*, 1964; *Szerzetes*, 1963).

A portrékon kívül Somos Miklós kiállításának másik pillére az erőteljes konstrukciójú, egyéni hangú tájképek és figurális kompozíciók sora. Művészete — a kiállítás tanúsága szerint — ezekkel kezdődött. 1959 és 1960 még iskolás, a hatásokat, tanulságokat túl mechanikusan érvényesítő kompozícióin 1961-ben lép túl. Ez évből származó képei a konstrukció előtérbe nyomulását, a festői rendező elv, az egyéni hang megtalálását jelzik. Ez a biztonság folytatódik és erősödik azután 1962—63-as tájképein és alakos kompozícióin. Ebben az időben jelentkezik Somos Miklósnál a kezdetben főleg portréira jellemző expresszív formanyelv is.

Az 1965-ös képek az út egy következő szakaszát mutatják. A portrék kapcsán már említett sajátos faktúra kizárólagossá lesz a képeken és egy éles kontúrrendszer kereteibe szorítva azzal együtt valami idegenség, látszólagos objektivitás forrásává válik, amely szűkíti a kifejezés lehetőségeinek skáláját (*Zsuzsanna*, 1965). S ezen nem segít a szürrealisztikus szimbólum-rendszerhez való közelítés sem (*Menyasszony*, 1965).

A kép teljességéhez hozzátartozik Somos Miklós kerámiai munkássága is. A kiállított 13 kerámia kép nem kiruccanást jelent egy másik területre, hanem a műfaj sajátos eszközeinek, lehetőségeinek alapos figyelembevételével készült alkotások, amelyek nem tagadják meg alkotójuk festővoltát sem.

H. Gy.

Két szobrászművész

az Ernst Múzeumban

Két szobrászművész kiállítását láthatjuk az Ernst Múzeumban. Mindketten a középgeneráció hoz tartoznak, ötvenedik életévükön túl számot adnak eddigi pályafutásukról. Ez a törekvés határozza meg a kiállítás hangulatát, heterogén voltát is.

Az idősebbik művésznek, Pál Mihálynak ez az első gyűjteményes tárlata. Önálló művészi hangja lassan bontakozott ki, sok egymást keresztező hatásnak volt kitéve. Több példát is látunk erre, főleg az 1948—49-es évekből. Ezeknek az éveknek a termése a szobrászi gyakorlat kiszélesítésével a további fejlődés alapját vetette meg. Kiforrottabb, egyénibb hanggal az ötvenes években találkozunk. Az ábrázolás zárttá, a nagy felületeket hangsúlyozóvá válik. Legszebb termése az 1953-ban készült *Álló akt*, a klasszikus ideál modern megfogalmazása. Ezektől az évektől kezdve Pál fejlődése egyenletesnek mondható. S ha tesz is kitérőt, többek között az absztraktok irányába, nem zavarja megtalált stílusát, amelyből például az *Ülő akt* (1963) szépsége bontakozik ki.

A fiatalabb Marosán László fejlődése zavartalanabb. Bemutatott művei egyenletesebb színvonalúak. Legelső munkái, öntött kisplasztikák és dombormű vek, erőteljes megfogalmazásukkal keltenek figyelmet. Figurái — többnyire női aktok — az emberi test szépségét, belső ritmusát, harmóniáját kutatják. Sokféle anyaggal kísérletezik. Legjava termése az 1964—65-ös évekből való; többnyire ólomból öntött kis figurális kompozíciók. *Női fej* című kalapos portréja, vagy a vörösréz lemezhajlításból készített *Siremlékterv* sokoldalúságát, művészi kultúráját bizonyítja.

Mindketten bemutatnak érmeket és plaketteket is. Jó térkitöltésükkel, kvalitásos megoldásukkal a kiállítás legkiegyensúlyozottabb darabjai. A falakon függő grafikák szerencsés kiegészítői a tárlatnak.

KONDOR LAJOS

grafikái a Dürer-teremben

Kondor Lajos grafikáiból rendeztek kiállítást a Dürer-teremben. Nyomtatásban már megjelent illusztrációi mellett (*Thomas Mann: Elcserélt fejek*) több önálló lapját (*Háború ellenes rajz I—IV.*) és grafikai kísérletét mutatja be. A festői eljárás és a tollrajz keverése felemás megoldást eredményez, Krúdy gondolatvilágát nem hozza közel a nézőhöz. (*Illusztráció.*)

Legsikerültebb munkái a *Kalevipoeg* illusztráció és a *Fejek* című lavírozott tusrajzok kulturált grafikai készségéről tanúskodnak.

S. M.

RÉTI ZOLTÁN

tárlata a balassagyarmati Palóc Múzeumban

Réti Zoltán festőművész neve és munkássága igen kevesek előtt ismert Nógrád megye határain túl. Életének eddigi részét nagyobbára itt töltötte, sokoldalú kulturális érdeklődésével, a zene és képzőművészet aktív művelőjeként végez sok áldozatot kívánó munkát a balassagyarmati iskolások nevelésében. Sok munkája után is lankaszthatatlan érdeklődéssel járja a szép tájat, gyönyörködik a dombok, lankák ezerszínű változatosságában, az Ipolyvölgy csendjében. A látvány keltette élmény visszaadásában legkedveltebb segítője az impressziókat híven és gyorsan rögzítő akvarell. Ecsetje nyomán vidám, napos faluvégek, borús őszi fák, vagy éppen a kiöntött Ipoly pusztítása nyomán komorrá vált tájak rögzülnek, erőteljes kontrasztok hangsúlyozásával vagy oldott festőiséggel.

A környező falvak, Hollókő, Ipolyszög, Nógrádszakáll megkapó részleteinek ábrázolásával ugyanazt a csendes örömöt akarja nyújtani a nézőnek, mint a zene interpretálásával. Ez a kölcsönhatás, a zenei ritmus iránti fogékonyság rokonszenvesen tükröződik képein. Sok ilyen, művészi tudásának maximumát nyújtó nevelőre van szüksége fiatalságunknak, aki ennyi áldozattal alakítja egy-egy városka egymást követő generációinak művészetszemléletét. Kiállítása — az ismerős tájak újjáteremtésével — méltán szerzett örömet.

R. V.

1965 NOV 1-11
MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ése

ták a földadó-rendeletet zek épülnek Budapesten

Az adatigények csökkentése miatt a reális információs szükséglet kielégítése nem szenvedhet csorbát.

A Központi Statisztikai Hivatal, a minisztériumok és a főhatóságok által elhatározott adatszolgáltatási egyszerűsítések jellege a következőkben foglalható össze:

Több olyan területen, amelyre vonatkozóan eddig teljes körű adatgyűjtést végeztek, 1966-tól csak az adatszolgáltatók egy részétől kérnek be adatokat. Más területeken a havi vagy negyedévi adatszolgáltatást fél évesre vagy évesre változtatják.

A Minisztertanácsnak a jelentés alapján hozott határozata kimondja: *az adatkérők továbbra is vizsgálják az adatszolgáltatások egyszerűsítésének lehetőségét* és a következő években is tegyenek ilyen intézkedéseket. Az adatszolgáltatások engedélyezési rendszerének általános, újabb jogi rendezését a Minisztertanács nem tartja szükségesnek. Ez alól csak a mezőgazdasági termelőszövetkezetek területe jelent kivételt, mivel tőlük gyakran kérnek szakszerűtlenül vagy feleslegesen adatokat. Ezért 1966-tól kezdve a Földművelésügyi Minisztérium és valamennyi alárendelt szerve csak a miniszter, más szervek pedig csak a Központi Statisztikai Hivatal elnökének engedélyszámával ellátott kérdőíveken kérhetnek adatokat a mezőgazdasági termelőszövetkezetektől.

A földadó-rendelet módosítása

Az eddig érvényben volt földadó-rendelet módot adott arra, hogy a négy katasztrális hold földnél, illetve az egy katasztrális hold szőlőnél kisebb területet használók, ideértve a termelőszövetkezeti tagok háztáji területeit is — tetszés szerint akár pénzzel, akár búzával rójják le a földadót. A tapasztalatok azt mutatták, hogy a fizetésnek ez a módja — az átadott terményhez képest — aránytalanul sok adminisztrációval járt. *Ezért a kormány most úgy határozott, hogy a négy katasztrális holdnál kisebb föld-, illetve az egy katasztrális holdnál kisebb szőlőterületet használók, valamint az erdőbirtokossági társulatok ezentúl pénzben fizessék a földadót.* Ezzel több mint egymillió adózó egyszerűbben, a többi adó lerovásával egyidejűleg tehet eleget adófizetési kötelezettségének és csökken mind az adóügyi, mind a terményfelvásárló szervek adminisztrációs munkája.

A fővárosi tanács elnökének tájékoztató jelentése kiemeli: a jelentősebb építkezéseket azoknak a városépítési célkitűzéseknek rendelik alá, amelyeket a kormány által még 1960-ban jóváhagyott városrendezési terv foglalt egységes koncepcióba.

Városrendezési tervek Budapesten

A kelenföldi lakótelepen a szovjet házgyár termékeinek felhasználásával 10 emeletes lakóházak építését kezdik el. Ezzel kialakult *Budapest egyik legszebb új városrésze.* Öt épületbe már 1966-ban beköltözhetnek.

Ezer-ezer lakásos program alapján folytatódik *Kőbánya és Pesterzsébet központjának kiépítése.* Mindkét kerületben néhány 9 emeletes épületet is emelnek. A Váci út és az Árpád út találkozásánál felépítik az úgynevezett *újpesti városkaput.*

A várnegyedben befejezik 15 műemlék jellegű épület felújítását. Felépítik az Úri utca és a Szentháromság utca sarkán a háborúban tönkrement *Fehér Galamb vendéglő* épületét, ez elsősorban idegenforgalmi szempontból jelentős. Folytatják az útburkolatok és a közvilágítás korszerűsítését, valamint a palotának és környékének helyreállítását. Az OTP-öröklakásakció keretében nagyobb ütemben kezdik meg a Vár keleti és északi oldalának, valamint az ehhez csatlakozó vízivárosi területnek rekonstrukcióját. *1966-ban ezen a területen körülbelül 20 lakóház építkezéséhez fognak hozzá.*

A belső kerületek városképét a forgalmasabb útvonalakon és tereken a foghíjak beépítésével javítják. 1966-ban — a többi között — a Tanács körút, a Bajcsy-Zsilinszky út, az Arany János utca, az Alagút utca, a Mártírok útja néhány szembetűnő foghíjas telkét építik be. A belvárosi városkép fejlesztését szolgálja továbbá néhány főútvonal és tér — elsősorban a Tanács körút, a Kál[illegible]

Novemb
a fő

Bud

A fővárosi tanács végrehajtó bizottsága szerdai ülésén elhatározta, hogy *november 26-ára összehívja a fővárosi tanácsot.* E határozatnak megfelelően a végrehajtó bizottság ülésének napirendjén elsősorban a fővárosi tanács plénumának előkészítése szerepelt. A plénum elé kerül *Budapest 1966. évi városfejlesztési tervjavaslata,* a Központi Népi Ellenőrző Bizottság összefoglaló jelentése a tanácsok gazdálkodásának tapasztalatairól és azoknak a fővárosi, valamint

New Yo

Jo

a példátlan áramsz

A kedden délután New Yorkra rászakadt váratlan áramszünet arról tanúskodott, hogy *milyen könnyen sebezhető* egy olyan társadalom, amely különben a civilizáció magas fokán áll. Elegendő *egyetlen kis hiba* és máris *az egész gépezet megáll.*

A távvezetékhálózatban bekövetkezett hiba kedd délutántól *teljesen megbénította* az áramszolgáltatást az Egyesült Államok északkeleti vidékén és Kanada déli körzeteiben. A hiba a Niagara Falls-i erőműrendszertől kiinduló vezetékhálózatban következett be. Becslések szerint a sötétbe borult területeken *legalább harmincmillió lakos él.* Megszűnt az áramszolgáltatás New Yorkban és környékén, Bostonban, Philadelphiában, Buffalóban, a kanadai Ottawában, Torontóban és több más nagyvárosban.

850 000 ember az alagútban

New York-ban a *délutáni csúcsforgalom idején,* helyi idő szerint 17 óra 37 perckor szakadt meg az áramszolgáltatás. A földalatti vasút alagútjaiba egyes jelentések szerint *850 000 ember szorult be.* Az utasokat a vészkijáratokon távolították el, de így is *több órába telt,* amíg mindenki feljutott a felszínre és *könnyebb sérülések is előfordultak.* Több ezren *órákat töltöttek* az automatikus felvonók kényszerű fogságában. Egy külföldi turistacsoport az Empire State Building tetején rekedt.

Megbénult a föld feletti forgalom is, mivel a forgalmi jelzőlámpák nem működtek és *közvilágítás sem volt.* A Manhattan kerületben önkéntesek igyekeztek rendet teremteni az útkereszteződéseknél. Tízezrek *nem tudtak munkahelyükről hazajutni* New York környékére, mivel a helyi vonatok nagy része is leállt a nyílt pályán.

A nyolcmilliós város kórhá-

akkor a romanisták voltak a modernek, ma pedig Boscht modernnek tartják, sőt divatosnak is mondható, pedig hány száz év múlt el azóta... A művészetben az időrendi csoportosításnak aligha van értelme. Ma már, teszem, az absztrakt festészet nem is divatos. Vannak festők, akik figuratív módon festenek, és azt állítják, hogy túlhaladták a „konzervatív nonfiguratívokat"; egyszóval most már ők a modernek.

– Ezek szerint a „korszerű" jelzőnek nincs is értelme?

– De igen, olyan értelemben, hogy hozott-e valaki hatályosan újat a művészet menetében. S jelentheti azt is, hogy ránézésre is meg tudom mondani egy képről, hogy melyik korba való.

– Képeidet például a már említett plaszticitás és síkszerűség együtthatása jellemzi...

– Szeretem, ha a képen mindig van valami plaszticitás, ha nem is térbeliség. Nem teszem „levegőssé" a képeimet, talán azért sem használok erős színeket, mert azok egymástól élesen elválva éppen ezt a plaszticitást darabolnák szét. A színességgel inkább csak jelzem a dolgokat, nálam az egész képnek van színe. Úgy értem, hogy a szín a kép egészére vonatkozik.

– Vannak olyan elméletek, hogy a festőnek a kép síkszerűségét kell hangsúlyoznia, mi erről a véleményed?

– Szerintem a festőnek az a dolga, hogy valami szellemit jelenítsen meg. Ez a „hangsúlyos", és nem az, hogy síkon síkot ábrázoljon.

(1973)

Ormai Világ
1973/31 p18-19.

dekében elhagyom azt, amit feleslegesnek érzek, de amit „absztrakt"-nak neveznek, ahhoz nem vonzódom.

– Mit nevezel absztraktnak?

– Erre ma már aligha lehet pontosan felelni. Azt mondanám: „absztrakt" művészet az, amelynek célja maga az absztrakció. Persze, ez így nem pontos és szükségképpen sovány meghatározás. Én figuratív képeket festek, gyakran emberi fejeket, de nem valakinek a portréját. Azok az esetlegességek, hogy X-nek vagy Y-nak érdekes feje van, s egyáltalában, hogy néz ki az illető, most nem érdekelnek. Az emberi fejet úgy absztrahálom, hogy az ne egyetlen ember feje legyen tehát, de nem is csupán formájának lényegét akarom kifejezni: a pszichikai tartalom visszaadására törekszem.

– Mit tartasz jó képnek?

– Erre a kérdésre nem lehet felelni . . .

– Úgy értem, van-e szerinted a jó képnek kritériuma?

– Ha csak az nem, hogy azonos legyen önmagával, hogy elérje a mű által felvetett célt. Olyan célokat természetesen, melyeket a festészet teljesíteni képes.

– Mi az mégis, amire felfigyelsz, ha egy addig ismeretlen kép a szemed elé kerül?

– Ha valami olyasmit mond, amit magam is „tudtam-tudtam, csak nem vettem észre" – valahogy így. Egy kép vagy egy festő világát nem alkalmazhatom mérce gyanánt egy másik festőre, egy másik műre. Nem lehet Michelangelót és Morandit összehasonlítani. Egy jó kép minden viszonyítástól függetlenül jó.

– Nem mondhatjuk azt, hogy egy művész korszerűbb egy másiknál?

– Nem hiszem, hogy ennek sok értelme volna, hiszen minden művészet lételeme a korszerűség, persze ez nem azonos a divattal.

– Arra gondolsz, hogy a nem ábrázoló festészet is csak múló divat?

– Ezt nem hiszem, de hogy az újszerűségnek nem kritériuma az, hogy ábrázol-e valamit a kép vagy sem – az bizonyos. Hogy mást ne mondjak: absztrakt, nonfiguratív művészet azelőtt is volt, csak nem így hívták. Az ír miniatúrák például teljesen díszítő jellegűek, ha úgy tetszik absztraktok, pedig a nyolcadik–kilencedik században keletkeztek.

– Nem gondolod, hogy a tömeges igényt kielégítő alkotások korszerűek is egyben?

– Meglehet, de a nagy művészek munkái nem ilyen értelemben korszerűek. Az „avult" – nem értékmeghatározó a művészetben. Hyeronimus Bosch például a maga idejében avult volt, gótikus, mert

SOMOS MIKLÓS

Miskolcon született, 1933-ban. Gyermekkora Egerben telt el, itt végezte középiskoláit, itt kezdett rajzolni tanulni. A Képzőművészeti Főiskolán Fónyi Géza tanítványa volt, 1957-ben fejezte be tanulmányait. 1961 óta kiállítóművész.

Aranyosbarnák, mélyzöldek, tompán szürkék áramlanak egymásba, tömörre fogott képein. A plaszticitás sajátosan harmonizál bennük a síkszerűséggel. Árnyalt színei kiemelik a kompozíciónak finom reliefjellegét.

– Szeretem a domborműveket. Szobrász akartam lenni, gyerekkoromban gyúrtam is... – mondja.

– Mikor hagytad abba?

– Ó, már régen, Egerben, középiskolás koromban, de ma is nagyon szeretem a szobrászatot.

– Rajzolni mikor kezdtél?

– Nagyon korán: a betűket még nem ismertem, de már rajzoltam.

– Milyen anyaggal dolgozol legszívesebben?

– Olajjal, akvarellel, kartonra, mert az átitatódik festékkel, ezáltal a kép egységes lesz, szinte egynemű.

– Kihez vonzódsz a mai magyar festők közül?

– Különösképpen azokhoz, akik másképpen festenek, mint én. Szeretem Kokas Ignác, Patay László, Németh József műveit.

– És a külföldiek közül?

– Erre nem tudok válaszolni, ehhez nincs meg a kellő áttekintésem. Hogy mikor mi jut az ember szeme elé, az igen esetleges. Csak arról tudok véleményt mondani, amit elém tálalnak jó gyanánt – ez pedig általában nem tetszik.

– A század modern mesterei közül kit szeretsz?

– Chagallt például és Klee-t, Rouault-ot és Morandit. Utóbbinak főleg a csendéleteit. Morandi úgy tudott absztrahálni, hogy megtartotta az emberi, lírai elemeket. Az én ideálom is tulajdonképpen hasonló: egy emberi, lírai irányban való absztrakció. Ennek kiemelése ér-

Somos Miklós: Találkozás

Somos Miklós

SOMOS

Csapó György: Művészek, műhelyek

NPI 1978

pasztellek kedves, bensőnéges 30—40 cm-ekke
szél, Útkaparó stb.)

Keresi a mai Alföld új, változott arcán
sán fáradozik, amely az ember és a gép vi
lyét nem leíróan, de mégis közérthetően, a festészet nyelvén
sikerültebb darabja kétségkívül a Vízsugár, amelyen nincs ott az öntözőcsap, meg is érezzük, hogy az ember által létrehozott új, változott feltételek között él és dolgozik a ma parasztembere. Mindez álpátosz nélkül, tömondatos egyszerűségben, Németh Józsefre jellemző mélységgel megjelenítve.

Az életút magyarázta, az eredmények igazolták a kezdő mondat határozottságát. Ezenkívül nyomban más megvilágítást kap a megállapítás, ha eláruljuk, hogy a benne foglalt szigort Németh József elsősorban önmaga irányában érvényesíti. Tulajdonképpen ebben a vonatkozásban azt jelenti: Nincs mire hivatkoznod, ha nem tudsz életművet alkotni. Semmit sem háríthatsz át sem a házakra, sem az emberekre. Nem kereshetsz igazolást a ‚nem"-re a körülményekben, csak magadban. Ez a határozottság, önmagával szembeni szigorúság és igény az eltelt tíz évben elsőrangú alkotások sorát eredményezte Németh József munkásságában. Egyben reményt és alapot ad az elkövetkező évtizedek további gazdagodásához, újabb csúcsaihoz.

DÖMÖTÖR JÁNOS

MIÉRT SZÉP?

TUAA KIRÁLYNŐ SZOBRA

Néhány éve, mikor először jártam Olaszországban, a képzőművészet nyújtotta rengeteg élmény között feledhetetlenül emlékezetembe vésődött egy, a Vatikáni Múzeumban látott egyiptomi szobor. Sötét színű, kultikus óriás szobrok pihentek abban a különösen csendes teremben, melynek túlsó oldalán feketén ragyogott a kolosszális gránit: Tuaa királynő szobra.

A szobor — mint általában az egyiptomi plasztika — a halotti kultusz hirdetője, a kérlelhetetlenül bizonyos elmúlás csendjét zárja monumentális formáiba, de ugyanakkor a „levegőből szőtt" ruhába öltöztetett asszonyalak kívánatos szépsége az élet győzelmének ritmusával hangolja át a szigorú formákat. A legnagyobb emberi kérdés: élet és halál, elmúlás és keletkezés végső ellentéte — miként az emberileg oly nehezen elfogadható objektív valóságban — egységként áll előttünk Tuaa szobrán.

A szobrot az időszámításunk előtti 1313—1292 esztendőkhöz, Tuaa éveihez köti a tudomány. A XIX. fáraódinasztia uralkodott ekkor Egyiptomban, Tuaa volt az anyja II. Ramsesnek.

Erről a nagy „reálpolitikusról", II. Ramsesről tudjuk, hogy az egyiptomi birodalom minden ügyében sikeres volt, szintézist tudott teremteni a szilárd, élő hagyományok és a korkövetelte újítások között. A dekadens és egyben forradalmi „Amarna-korszak" kifejezője, a korát évezredekkel megelőző, humanistának, szabadgondolkodónak nevezhető Echnaton fáraó után, akinek örök békéről szőtt ábrándja anarchiába fulladt, II. Ramses a legérdekesebb fáraó egyéniség. Szintén kora szükségszerűségeinek kifejezője volt, aki nem kísérletezett többé az Amon-papság megtörésével, de a hatalom rendjébe szorította az uralkodó osztályt, ugyanakkor pedig közmunkákkal, nagy útépítésekkel lecsillapította a forrongó és sztrájkoló kőfaragó és építő kétkezi munkásréteget, az elnyomott osztály legöntudatosabb rétegét.

Mindez a kor bélyegeként áttételesen felismerhető Tuaa szobrán: a kemény hagyomány rituális rendjének és a kifinomult, humánus, nőszobrokban az asszonyi szépséget hangsúlyozó Amarna-szemléletnek az ötvöződése, együttes továbbélése.

Ha semmit nem tudnánk a szobor koráról, ha a bal kezében tartott királynői jelvényt, a korbácsot például virágnak néznénk, ha csak a látványtól bennünk kiváltott homályos érzelmi reakcióra bíznánk magunkat, nagyjából akkor is megértenénk a szoborba sűrített, háromezer évnél századokkal régebbi üzenetet, mert a képzőművészet nyelvén mindez az ellentét és egység benne van a remekmű fokán, s az önkéntelen mondanivaló lényege átjárja belőle a szemlélőt.

SOLYMÁR ISTVÁN

kiegészítője „a kert", melyben szilva, körte, cseresznye, barack, meggyfa, földieper, krumpli, saláta és hagyma adnak naponta munkát és természeti élményt a kikapcsolódni kívánó művésznek.

A művész emberi arcához föltétlenül hozzátartozik ízlése is, hogy kit szeret és kedvel a művészek, írók közül. Bizonyos tájékozódást erről már a lakásban tett látogatás körképében kaptunk. Hiszen a hanglemezek elárulták, hogy a preklasszikus zenéhez, továbbá Beethovenhez, Bartókhoz és a népzenéhez vonzódik. Ez utóbbi gazdag terméséből maga is jó néhánynak furulyán és citerán való előadásával szórakoztatja önmagát, barátait, vendégeit. Az egyetemes művészetből az egyiptomi művészet egyszerűsége, nyugalma, a görög művészet életszeretete és humánuma, a gótika átszellemültsége ragadják meg leginkább és persze az átszellemültségnek olyan nagyszerű alkotói, mint Giotto, Angelico, Masaccio. A barokk távol áll tőle, viszont tiszteli — bár szintén nem rokon művészetével — az impresszionistákat és külön mint kiemelkedő óriást Van Goghot. A magyar művészetből Szőnyivel való közvetlen mester—tanítványi kapcsolatára utaltunk. Természetes, hogy mellette az alföldiek, Tornyai, Koszta, Nagy István állnak közel hozzá. Ezenkívül Csontváry, Egry, Nagy Balogh művészete nyújtanak mély élményt számára. Irodalomban a diákkor nagy rajongása után eltávolodik Baudelaire, Rimbaud költészetétől, hogy Arany János és Rilke poézisénél pihenjen meg. A mai magyar irodalomból Sántha Ferenc, Csoóri Sándor, Nagy László, Juhász Ferenc és Galambos Lajos nem csak műveikkel, de jó részük közvetlen baráti érzésekkel is kapcsolódik hozzá.

Németh József nem tartozik a széles gesztusokkal nyomban barátkozó, azonnal kitárulkozó egyéniségek közé. Csak lassan és hosszabb idő alatt enged fel zárkózottsága. Vannak, akik emiatt gőgösnek tartják, pedig nem az, csak nem kedélyeskedő és saját zárt világának kulcsát nem mindenkinek kézbeadó egyéniség.

Az egykori tehenet legeltető gyermekből művésszé nőtt Németh József megőrizte a barkácsolás iránti szeretetet. A kertben levő kis félszer gyalupadot, fűrészek sorozatát, vésőket rejt magában. Egyszerű, sima vonalú, a fa erezetét és anyagát jól érvényre jutattó kép kereteit Németh József maga készíti.

A vele folytatott beszélgetés során végül eljutottunk ahhoz a kötelezően szokásos részhez is, melyben a művészi törekvésekről való nyilatkozat következett volna. Ekkor azonban meg kellett állni a golyóstollnak, mert Németh József szerint a nyilatkozatok túl nagyot mondanak, s a művésznek elsősorban munkáival kell válaszolni erre a kérdésre. Mindenki szépet, nemeset akar csinálni — mondja —, és a hogyant úgyis hiábavaló magyarázni. Ha szavakkal nem is vall a művészi törekvéseiről, a „hogyan"-ról, beszélnek helyette művei, képei. Feltárják egyéniségének titkait, gondolatait, érzéseit, a világról alkotott véleményét. Ezek a művek azt mondják el számunkra, hogy Németh József vállalja a hagyományt, hogy művészetének gyökerei a magyar festészet múltjához nyúlnak, abba kapaszkodva fejlődik ez a piktúra egyre gazdagabbá. Azt is elmondják a művek, hogy Németh József számára ez a hagyományvállalás nem formai jellegű, hiszen az általa is tisztelt Tornyai és Koszta formanyelvétől nagyon is különbözik Németh József nagy síkfelületet alkalmazó, dekoratív hatást is elérő művészete. Ez a hagyományvállalás tehát *elsősorban művészi magatartásbeli, etikai jellegű.* Mennyi humanizmus, emberszeretet, az itt élőkkel és megjelenítettekkel való belső azonosulás él műveiben, akár a Pihenőt, akár a Kosárfonót, akár a közvetlen személyes élmény érzelmi telítettségétől áthatott anya portrékat nézzük. A világ, a valóság egész gazdag áradása hat Németh József művészegyéniségére, és ezek a hatások az egyéniség valósághoz adott többletével válnak műalkotássá. A Halottak napja mélységesen tragikus, elmúlást idéző, önmagukat vonszoló, görbedt hátú öregasszonyai és a fiatalság elmúlásra soha nem gondoló, feszülő, életöröm kereső, érzéki fűtöttségű aktjai egyenként beletartoznak már az eddig is gazdag oeuvre-be. A Fácánok barnájának finom váltása és gazdag árnyalatai éppúgy sajátja, mint a Tél hideg, kemény kékesfehérje. Nem csak témában, hanem kifejezésformában is fejlődést jelentő az egy évtizede megtett út. Elég itt utalnunk a Babcséplők, még kétségkívül Szőnyit idéző sárgáira és részletezőbb megoldására, vagy a Meggyevők még zsánerképi lírájára és a fejlődés új állomásaiként pedig a Várandós asszony, a Kancsós lány, Kapu előtt érzelemteljes, de férfiasan mély költőiségére emlékeztetni. Egyre inkább elhagyta művészútja során a lényegtelent, a részletezést mindjobban összefogottá és summázottá váltak művei. Ezt a summázást olykor a rajz egyszerűsítésével, néha szögletességével éri el, gondoljunk csak az Ásókra, máskor a realitáson belül maradva lágyabban, a rajzosság helyett a színek domináns hatását érvényre juttató művekben valósítja meg. Ez utóbbi legkitűnőbb példája a Szúnyogsziget. Méreteket illetően egyként otthon van a nagy felületek monumentális világában (Csend, Kaszálók stb.) és a kis-

Minthogy ekkor ismerkedett az Alfölddel, számtalan új és meglepő élményben volt része. Új volt és váratlan a táj, és más volt az itt élő ember is. Háromhónapos művésztelepi beutalása leteltével állandó jelleggel telepedett le ebben a városban. Persze ez az állandó jelleg az első időben még a ménteleпi éjjeli őrség és az ideiglenes ott alvás lehetőségét jelentette. Az istállóbeli „ágyrajárás" később albérleteken át állandó, emberhez méltó és alkotómunkát is lehetővé tevő lakássá változott a város vezetősége és az itt élő művész kollégák segítségével. Művészete egyre gazdagabban és teljesebben bontakozik ki, és találja meg saját egyéni hangját. Rendszeresen és egyre növekvő sikerrel szerepel a Vásárhelyi Őszi Tárlatokon. Az egész ország művészeti közvéleménye felfigyel 1961-ben Budapesten a Műcsarnokban megrendezett kiállítására. A szakma elismerése, az ország művészeti közvéleményének érdeklődése önbizalmat és erőt ad számára. Erre annál is inkább szüksége van, mert át kell élnie egy nagyszerű kezdettel induló házasság felbomlását. És Németh Józsefnek ebben a válságban is sikerült művészileg és emberileg egyaránt talpon maradnia. Művészetében szinte egyáltalán nem volt érezhető ennek az időnek a nehézsége, emberi küzdelme, és ebben nyilvánvalóan elsősorban hivatástudata, egyéni feladatának felelősségérzete segítette. Emellett természetesen az itt élő művész kollektíva barátsága és a város lakosságának megértése is, akik közül sokan ismerik Németh Józsefet. Közel érzi magához az embereket, akik nem tekintik valamiféle különleges csodabogárnak a művészeket, hanem lokálpatrióta büszkeségük mellett is egyenlő dolgozó társaknak. Valahogy úgy, ahogy Németh József fogalmazta: „Elismerik, hogy értek a festészethez, de ők meg a bádogossághoz, esztergáláshoz, vagy a szőlőmetszéshez értenek." Az, hogy Németh József itt szeret élni, korántsem jelent valami szűk látókörű, provinciális befelé fordulást. Szétnézett és a jövőben is szeretne — még tágabban — szétnézni a világban, hogy megismerje mindazt a szépet, amit az ember évszázadok során alkotott, és hogy életformákkal, emberekkel ismerkedjen. 1962-ben a Szovjetunióban járt, ahol a csodálatos ikonfestészet tesz rá nagy hatást. Még ugyanez évben Olaszországban az etruszk művészetben, a ravennai mozaikokban és Donatello művészetében, valamint Fra Angelico, Giotto hittel átszőtt műveiben gyönyörködik. A következő év Párizst és a párizsi múzeumokban az egyiptomi művészet csodálatát, továbbá a chartres-i székesegyház lenyűgöző élményét adja számára. Egy évig úgy tetszik, nem lehet ennél az útnál nagyobb élmény, hogy aztán 1964-ben Görögországban egyszerre minden a hatalmába kerítse: a táj, az épületek, a művészet és a szép profilú emberek sokasága. Még ez évben a csíki, gyergyói, hargitai hegyekben és legelőkön találkozik Nagy István műveinek ihlető tájaival. 1965-ben kissé megpihen, csak a szomszédos Jugoszlávia látszólag azonos, de a művész szeme számára mégis számos sajátosságot hordozó tájával ismerkedik, és jeleníti meg azt nem egy művében. Ez évben pedig bécsi kiállítása alkalmából a Kunsthistorisches Museum-ban Breughel és Rembrandt művei nyűgözik le, rendítik meg.

Hódmezővásárhelyen összesen két köztéri munkája lelhető. Az egyik az 1957-ben a Dilinka-temető ravatalozójához készített kerámia kép. Ezt betanított munkás besorolás szerinti órabérben, tulajdonképpen jelképes összegért készítette el. A másik, a nagyobb méretű és hangsúlyosabb, a Petőfi Művelődési Ház előcsarnokának freskója, melyet 1963-ban festett. A freskó nem az épülettel együtt „született", hanem az épület használatbavétele után jó néhány évvel került sor a freskó megvalósítására. Éppen ezért az első időben a freskót idegenkedve fogadta a lakosság egy része. A szokvány szépet kereste, és csak lassan barátkozott meg a művészi széppel, a pasztellszínek áradó derűjével, a fiatal testek kifejező ritmusával.

Tulajdonképpeni egyetlen panasza is ezzel kapcsolatos. Nem panaszként szól erről sem, inkább csak enyhe iróniával jegyzi meg, hogy a társadalom ezen az egyetlen vásárhelyi freskón kívül igazi szakmájában, a freskófestésben tíz éven át nem foglalkoztatta. A kazincbarcikai üzemi étterembe komponált kedves őzek murális műfajban került ugyan megvalósításra, de mégsem freskó, hanem kerámiakép. Szívesen és a kivitelezésben is érezhető örömmel csinálta ezt is, de amiért merészen Szőnyi Istvánt választotta mesterének, amire tanulmányai során készült, az mégiscsak a freskó. De hát Németh József — mint a vásárhelyiek általában — nem tartozik a munkaelosztással foglalkozó budapesti szervek előszobáinak kilincselői közé, nem „adminisztrálja" magát. Így a kiállítások során, legközelebb az 1967 tavaszán Budapesten az Ernst Múzeumban rendezendő kiállítás táblaképeinek monumentalitásával, belső feszültségével kell bizonyítania freskófestői képességét.

A freskó mellett az 1962-ben elnyert Derkovits-ösztöndíj jelentett anyagilag hároméves biztonságot Németh József számára. Ez tette lehetővé, hogy a volt Halasi telepen, a népkerti állomástól nem messze házhelyet vásárolt. Így lesz élete

még tovább nehezedett. A háborús években fiútestvéreit katonai szolgálatra hívták be. Négy bátyja volt egyszerre a fronton. Szinte egyedüli családfenntartóként nehezedett vállára a munka és a gond. A gyermekkor nehéz, küzdelmes napjaiból csak a pásztorkodás, a tehenek legeltetésének órái emelkednek ki kellemes emlékként. Ez is csak azért, mert ilyenkor módja és lehetősége nyílt a fafaragásra. Nyilván ez volt az önmaga kifejezésére törekvő ember első művészi megnyilatkozása.

1944-ben őt is el akarták hurcolni leventeként. Szerencséjére jól ismerte a falut, és a menetoszlopból alkalmas helyen kilépett A család helyzetében az 1945-ös földreform hozott változást. Öt hold földet kaptak. Nem volt azonban hozzá gazdasági felszerelés, tehenekkel művelték. Újra csak aratni és cséplőgéphez kellett menni dolgozni, és még ennek is alig volt létalapot biztosító eredménye. Németh József végső elkeseredésében elhatározta, elmegy a városba dolgozni. El is indult egy nap Kaposvárra, és egy szobafestő-mesternél állt munkába. A család hosszú vita után tudomásul vette ezt, és anyja egy zsákvászonból készült nadrággal bocsátja útjára legkisebbik fiát. Nem volt könnyű munka ez sem, hiszen naponta kellett bejárni Kaposvárra a faluból, ami oda-vissza 12 km-t, tehát több, mint kétórai gyaloglást jelentett nap mint nap. Mégis úgy érezte, inkább ez, mint az akkor számára kilátástalannak látszó mezőgazdasági munka. Igazi örömöt azonban nem nyújtott sohasem Németh József számára a szobafestés. És saját bevallása szerint nem is volt jó „szakember" a szobafestés mesterségében. Sokkal jobban kedvelte a fallemosást és a színekkel való pancsolást, mint magát a festést. A napi munka és a kétórás gyaloglás után fennmaradó szabad időben rajzolgatott. Ez időben vállalta el mestere a kaposvári Hősök templomának díszítő festését. Magát a freskót Gebauer Ernő festőművész készítette rendkívül könnyedén és nagy technikai biztonsággal. Németh József többször is ámulattal figyelte, amiért néhányszor szemrehányást is kapott. A megfigyelés után tett következett: Az oltár háta mögött ő is felvázolt egy fejet a falra. Gebauer megnézte, majd enyhe szemrehányással illette, amiért nem szól, hiszen ő szívesen segít. „Ki tudja, még esetleg festő is lehet belőle". Németh József rajzokat mutatott Gebauernek és konzultáltak. Végül azonban befejeződött a freskó, és így kapcsolatuk megszakadt. A freskófestésben szerzett ismereteket a fiatal Németh otthon hasznosította. Lakásuk egy falrészletére Szűz Máriát másolt a szomszédok nagy elismerésére. Felszabadult a szakmában, és ezzel abba is hagyta a szobafestést. Felszabadulása napjának igazi eseményét nem a szakmabeli előrehaladás élménye nyújtotta, hanem az ugyane napon megvalósított kerékpárvásárlás, mert ezzel a városba való ki- és bejárás ideje mintegy harmadára csökkent. A szakmával való szakítás után Kaposváron vállalt alkalmi munkákat címfestőnél és egyéb más helyeken. 1949-ben beiratkozott a kaposvári képzőművészeti szabadiskolába, melyet akkor Sós István rajztanár vezetett. A felvételnél görög fejet kellett rajzolni, és olyan jól sikerült, hogy nyomban a haladó csoportba vették fel. Szorgalmasan eljárt a szakköri órákra, és egyszer — nem kis meglepetésre — az egyik foglalkozáson Hincz Gyula, a Képzőművészeti Főiskola tanára látogatta meg a szakkör tagjait. Ez a látogatás is beletartozott abba az akcióba, melynek során a Képzőművészeti Főiskola tanárai rendszeres országjárással kerestek fiatal tehetségeket a magyar művészutánpótlás számára. Németh József régi kávédarálót festett, ez alkalommal először vízfestékkel. Mégis Hincz Gyula megérezte, hogy nem mindennapi érzékű és tehetségű szakköri tagot talált. Megkérdezte, volna-e kedve a Képzőművészeti Főiskolára járni. Igenlő válasz után felírta az adatait, és néhány nap múlva megkapta a felvételi vizsgára hívó értesítést. Fel is vették, és Papp Gyula növendékeként kezdte meg főiskolai tanulmányait. Harmadik évben lehetett szakmát választani. Fél évig még Bán Bélához járt, majd felkereste a magyar festészet nagy mesterét, Szőnyi Istvánt. Megmutatta neki munkáit és elmondta, hogy szeretné tanulmányait a freskó szakon folytatni. A döntést sem Bán Béla, sem a főiskola igazgatósága nem értették meg, még politikai színezetet is kevertek a választásba. Szerencsére azonban Szőnyi István növendékévé fogadta Németh Józsefet. Nála is diplomázott. Szőnyi rendkívül gazdag művészegyénisége, embersége, szakmai tudása jelentős hatást gyakorolt a fejlődő fiatal művészre. Közben őrizte a szülőfölddel is a kapcsolatot, 1954-ig minden nyáron hazajárt aratni. Ezt követően azonban a nyarakhoz művésztelepi gyakorlat kapcsolódott, 1954-ben Tiszalökön, majd 1955-ben Szabó Iván vezetésével először Vásárhelyen. 1956-ban diplomamunkájához már itt, Vásárhelyen készítette tanulmányrajzait. „Részvényese" lett a Szalay—Szurcsik—Novák „konzorcium" földbérleti szövetkezetének is. 1957-ben, diplomája megszerzése után, művésztelepi beutalást kért Hódmezővásárhelyre, mert szimpatikussá vált számára a város.

Tuaa királynő szobra.
(Vö. Solymár István: Miért szép?
— Tuaa királynő szobra — 932. o.)

Németh József: Portré (Vö. Dömötör János: Németh József — 927 o.)

nek, forgalmának, jövés-menésének jelentős részét. Az ablakon belüli szűkebb világ pedig még többet árul el a benne élők egyéniségéről, érdeklődéséről, ízléséről. Belépve már az első körültekintés meglep bennünket az itt található képek számának nagyságával, gazdagságával. Németh József úgy ragaszkodik műveihez, mint szülő gyermekeihez. Művei nemcsak addig érdeklik, amíg létrejönnek, hanem utána is együtt él, barátkozik velük, szokja őket. Nemegyszer vásárlást hárított el azért, mert még friss volt a mű, még alig látta, nem tudott tőle megválni. Így azután a felhalmozott 50—60 festmény bármikor házi, rögtönzött kiállítás bemutatását teszi lehetővé. További kellemes meglepetés számunkra, hogy a falakon belül a sima vonalú, modern bútorok milyen jól ízülnek egybe, milyen nemes harmóniát alkotnak a népi kerámia egyszerű, tömör formáival. A körbe tekintőt korsók, butellák s festékes ecset számára is használható hatalmas, ritka szép, sötétbarna mázú tál látványa tölti el örömmel. A népi kerámia tárgyak már előkészítik, mégis felfrissítőként hat számunkra egy falon függő citera, mely Németh József muzikalitásáról beszél. A zene szeretetét bizonyítja a Pacsirta rádión kívül a lemezjátszó és körülötte Bach-, Vivaldi-, Liszt-, Beethoven-, Bartók-lemezek sora. A zenéhez közvetlenül kapcsolódik az irodalom, hiszen a lemezjátszó fölötti modern vasrácsos polcon ott találjuk az Új írást, a Jelenkort, a Művészetet, és aktualitása miatt az éppen most olvasott könyvet, Broby Johansen Ember és művészet című művét. Az „állománybeli" könyveknek ugyanis külön helyük van, nem a műteremben, hanem a hálószobában. Itt a Világirodalom Remekei sorozat kötetei és Shakespeare, Thomas Mann, Tamási Áron, Hemingway, Stendhal, Dosztojevszkij művei mellett egész sor kitűnő, gazdagon illusztrált képzőművészeti albummal találkozunk. Az etruszk és az egyiptomi művészet több kötetben, az indiai szobrászat, Masaccio freskói, Giotto-, Gauguin- és Modigliani-albumok sorakoznak egymás mellett és egymás fölött a könyvszekrényben, melynek párkányán az Akropolis nem könnyen — éber őrök kijátszásával! — megszerzett kövei pihennek. Tulajdonosuk féltő gonddal őrzi a kis könyvtár köteteit, és joggal büszke arra, hogy nem egy itt sorakozó album még a közkönyvtárak polcain sem található meg.

Kerámia és bútor, hanglemez és könyv azonban mind csak eszköz és kellék. Hozzátartozik az életünkhöz, Németh József életéhez is, kellemesebbé, gazdagabbá tudja tenni azt, de a Kossuth tér 6. sz. alatti lakást mégsem ezek teszik otthonná. Otthonná az a bensőséges érzelmi kapcsolat teszi, amely a benne élőket összefűzi. Három ember kapcsolata ez. A művész és felesége egymás iránti kölcsönös szeretete, megbecsülése, megértése és kettejük boldog szülői, apai-anyai szeretete, az annyi aggodalommal várt és most már az első lépéseket próbálgató gyermek, Kati iránt. A kívülálló könnyen és joggal hihetné azt, hogy a művész számára, aki alkotásokban örökíti meg magát, a gyermek, az élő, eleven megörökítés nem bír olyan jelentőséggel, mint az emberek számára általában. Azt, hogy ez koránt sincs így, és hogy ebben a vonatkozásban a művész is mindenekelőtt és felett ember, számos példa, közöttük Németh Józsefé is bizonyítja. Harmónia és belső rend, kiegyensúlyozottság és az értelmet nyert élet boldogsága érzik az otthon atmoszférájában, az itt élők szavaiban és mozdulataiban egyaránt. És ehhez nagymértékben hozzájárul a kis Kati fejlődésének, növekedésének, ügyesedésének naponként megújuló öröme. Így már többet érthetünk meg a nyilatkozat kategorikusságának igazából.

Még többet és még teljesebbet, ha áttekintjük azt az utat, amely a kaposszerdahelyi kis agrárproletár háztól szenvedésen és akaraterőn, elkeseredésen és hiten keresztül idáig vezetett. Németh Józsefnek ugyanis — akárcsak Németh Lászlónak — nem sorsszerinti, hanem „választott" szülővárosa Hódmezővásárhely. Dunántúli ősei között anyai ágon pásztorok, számadó juhászok vannak. Apja Zalából származik, és Somogyba kerülése után először az ács-bognár mesterséggel foglalkozik. Ez azonban a somogyi kisfaluban nem biztosított megfelelő létalapot nyolc gyermeke eltartására. Ezért keservesen összekuporgatott filléreiből vásárolt három-négy hold földet. Azon gazdálkodik, József születése idején, aki a fiúk közül a legfiatalabb, és hetedik gyermekként indul 1928-ban életútjára. Mint látjuk, nem a legjobb „csillagzat" alatt, nem valami jó körülmények között. Az 1920-as évek rossz emlékű földreformja során a feltört erdő parcellázásából vásárolt föld nem hozta meg a várt reményeket. A tőketörlesztés és kamatfizetés a gazdasági válság idején teljesen tönkretették a családot. Az apa napszámba járt, robotolt, hogy eltarthassa családját, nem jobban, csak az elemi életfeltételek biztosításának szintjén. A kis József már 12 éves korában cséplőgéphez járt polyvamunkásként. Továbbtanulásról szó sem lehetett. Idősebb fi-testvéreit és nővérét is buzdították továbbtanulásra tanárai, de — bármily szívesen vállalt feladat lett volna is — le kellett mondani róla a kenyér miatt. Az élet a serdülő Németh József számára

Hibáztatják, hogy Vásárhelyen nem festjük Párizst vagy Chicago gyárvárosait, sem a Riviérát pálmáival — és mélységesen lenézik Samu Kati „Puli"-ját, holott Grand Boulevard-unk nincsen, pulink viszont van.

Bármennyire meggyorsult is az építés üteme és az iparosodás folyamata, a magyar alföld uralkodó arca még egy darabig a paraszti élet és az ezzel járó életforma marad. De itt is emberek élnek, és bármely embertípuson keresztül ki lehet fejezni az örömet, a bánatot, a munkát, a reményt, a jobb élet igényét. Ezek az emberi tulajdonságok és értékek egyaránt megvannak a civilizáció hajnalán élő afrikai néptörzsek — vagy Stockholm atommal fűtött új városnegyedének emberében is.

A vásárhelyi iskola akár itt, akár az ország bármely részén élő művésztagjáról legyen is szó, csak arról beszél, amit lát vagy a látottaktól remél. És csak olyan nyelven, amelyen tud. A türelmetlen sürgetés hazugsághoz vezet, hazugsággal pedig nem lehet remekművet alkotni.

Szeretünk a hagyományokra hivatkozni. Nos, Tornyai János, Nagy István, Koszta József, de nemegyszer a trecentóig visszamenő ősök csak annyiban segítik a vásárhelyi iskola tagjait, amennyiben eredményeiket magukévá teszik — ki-ki alkatához és életérzéséhez mérten. Amit a legjobbaktól tanulnak, az nem a forma vagy a technika másolása vagy átvétele, hanem a műveik mögött álló művészi és emberi hitelesség igazsága és meggyőző ereje, amely csak akkor adja a művész kezébe az ecsetet vagy vésőt, ha érzése szerint elkerülhetetlenül műben kell kifejeznie magát.

Talán felesleges mondanom, hogy a mai magyar művészetben nem feltétlenül a vásárhelyi iskolát tartjuk az egyetlen lehetséges és üdvözítő útnak, mégis azt reméljük, hogy ebből a sokak által lenézett „provinciális" művészetből születik meg egyszer — a már meglevő igen sok rangos alkotó mellett — az új magyar képzőművészet Ady Endréje vagy Bartók Bélája, akik a nép lelkének, művészetének, életének megnyilvánulásait műveikben a nagy klasszikusok közé emelik.

Mit kérünk? Jó szót és türelmet.

VÁSÁRHELYI MŰVÉSZPORTRÉK

NÉMETH JÓZSEF

„Aki itt nem tud dolgozni, akassza fel magát"! — mondta néhány évvel ezelőtt a Magyar Nemzet riporterének adott nyilatkozatában. A mondat egyértelmű, világos és kissé kemény. Aki csak a mondat alapján ítélkezik a körülmenyek ismerete nélkül, az ezek után azt hiheti, hogy a nyilatkozatot tevő Németh József festőművészt bizonyára tejben-vajban fürdetik Hódmezővásárhelyen, és ezért fogalmazott ilyen kategorikusan. Nyomban meg kell mondani, hogy nincs így. Élvezi a város vezetői és a lakosság széles körének társadalmi megbecsülését, de az értékelés ma már szokásos tárgyi velejárói hiányoznak. Sem luxusvilla — csupa üvegfalas műteremmel, szép park közepén —, sem Opel-rekord, de még Trabant sem jelzi a feltételezett Kánaán határait. A művész valóságos környezete nem több és nem más, mint az itt dolgozó emberek nagy többségéé. Kétszobás lakás a város főterén. E két szobából a tágasabbat használja műteremként. Autó helyett pedig kis Simson-mopedjén, „robogva" találkoznak vele ismerősei, a város lakossága. A városnak nincs módja arra, hogy megbízások sorával nyújtson anyagi jólétet az itt élő művészeknek és köztük Németh Józsefnek. Miért vallott mégis ilyen mély meggyőződéssel és határozottan Németh József e mellett a város mellett nyilatkozatában? Nézzünk néhányat az okok közül. Nyilván azért is, mert a város házaiban, a földeken, a műhelyekben, a munkapad mellett ember- és művészetszerető jó ismerősök, barátok élnek. És azért is, mert a város falai történelmi, művészeti hagyományt hordoznak és levegőjében még ma is hat és sugárzik Tornyai, Medgyessy, Rudnay szelleme. Talán még azért is, mert a két szoba három ablaka a város főterére, a Kossuth térre néz. Arra a térre, melynek a középpontjában Kallós Ede századelejei színpadiasságtól nem mentes Kossuth-szobra áll. És, amelyik a század végén várossá növő Vásárhelynek teátrális jellegű eklektikus házai ellenére is legjellemzőbb része. A térre néző ablakok a festő szeme elé hozzák a város életé-

Félre ne értsen senki: emberközpontúság alatt nem valamilyen tematikai, emberábrázolási megkötöttséget értek. Talán példával tudnám érzékeltetni, mire gondolok. Számomra Chardin vagy Morandi egy csendélete, vagy egy Nagy-Balogh szobabelső — emberközpontú, de Tintoretto vagy Benczúr figurális kompozíciói nem azok. (Persze, éles határokat húzni ebben a kérdésben nem lehet, és nem is akarok.) Az emberközpontút tehát nem csak a látványival vagy a tárgyiassal helyezem szembe, hanem az énközpontúval is.

Mindezek nagyon is vázlatos és általános megjegyzések voltak a vásárhelyiek művészetére vonatkozóan, de nem térhettem ki az egyes kollégák értékelésére — arra, ki mennyit és hogyan valósított meg ebből az íratlan programból, amelynek legalapvetőbb értéke talán a művész és közönsége közötti eleven kapcsolat megteremtése és fenntartása.

GALYASI MIKLÓS:

A két világháború folytán normáit vesztett emberiségnek új érték- és mértékrendszert kellett teremtenie, hogy 1946-ban megindulhasson az alkotómunka mind a tudomány, mind a művészet területén.

Így volt ez az egész világon, így volt Magyarországon is. Voltak emberek, embercsoportok, akik úgy vélték, hogy a tegnapból mindent el kell vetni. De kisebb számban akadtak olyanok is, akik úgy gondolták, hogy az értékes gyökereket át kell menteni, a belőlük kinövő fát fejleszteni, nemesíteni és termését az emberi lét új szükségleteihez képest kell kialakítani.

Szerte a világon mindenütt megindultak a kristályosodási gócok a létbizonytalanság ködös kaoszában, és némelyik góc növekedni, erősödni kezdett, némelyik pedig elpusztult — vagy pusztulóban van.

Magyarországon a képzőművészet terén egyik ilyen kristályosodási góc lett Hódmezővásárhely, ahol úgy látszik, egészséges, ép gyökerű hagyományok éltek. Innen indult ki képzőművészetünk ama szellemi áramlata, amelyet néha túlságosan dicsérően, olykor gúnyosan emlegetve — de egyre inkább számon tartva „vásárhelyi iskolának" neveznek.

A három oszlopot, ami ezt az immár országos méretűvé nőtt épületet tartja — a vásárhelyi iskolát —, három művésznek köszönhetjük. Közülök csak az egyik vásárhelyi születésű, Kurucz Dezső István festőművész, az „alapító". Szabó Iván szobrászművész a „telepítő" és Kohán György festőművész, a nagy magányos alkotó, nem itt született.

A három művész alkotómunkája és Szabó Iván itt letelepedett főiskolásai nélkül ma nem beszélhetnénk vásárhelyi iskoláról. A most már itt élő törzsgárda nagy része nem vásárhelyi, és a Vásárhelyhez kötődő művészek, akik évről évre hazalátogatnak, a fővárosban vagy szerte az országban telepedtek le.

Mi kapcsolja tehát ezeket az alkotókat és műveiket egymáshoz, Vásárhelyhez, és mit jelent e fogalom, hogy „vásárhelyi iskola"? A hagyományok nyilván csak kis részben, hiszen pl. Szolnoknak régebbi hagyományai vannak, és ma mégsem beszélünk szolnoki iskoláról. Azt kell hinnem, mert tapasztalataim ezt mutatják, hogy hasonló életérzésű emberek ősi törvényeken alapuló közössége és az alábbi fölismerések művekben kiteljesedett és szavakká nem formált azonossága gyűjtötte őket egy akolba:

A műalkotást az ösztön, az érzés indítja, és a tudat fogalmazza művé.

A mű mindig informál valamiről. Ez az információ a szemlélőben is megfogalmazható.

Semmiből nem lehet absztrahálni, tehát a minden művészi munkához elengedhetetlen elvonatkoztatás csak a valóságból szűrhető le. Az absztrakció fogalmát sosem tévesztik össze az úgynevezett absztrakt művészettel. Sem a látványt a mondanivalóval. Végül, de nem utolsósorban: a művész akár ecsettel, rajztollal vagy vésővel dolgozzék is, mindig az anyanyelvén szóljon. Ezt teszik a vásárhelyiek.

Itt jelentkeznek azok a problémák, amelyek nem a művészeknek és alkotásaiknak ártanak, mint inkább közönségünk és hatóságaink előtt kísérlik meg lejáratni a vásárhelyi iskolát.

Legáltalánosabb vád, hogy provinciálisak vagyunk. Ezt a vádat főként azok a művészek hangoztatják, akik a háború utáni Nyugat új művészetének lomkamrájából műfordítanak, pl. franciáról magyarra. Nyilván nem a franciák vagy más népek anyanyelvének erejével, művészetével.

1021

MŰVÉSZET

VÁSÁRHELY — ÉS A KÉPZŐMŰVÉSZET

(A Tiszatáj körlevelére küldött hozzászólások folytatása)

SOMOS MIKLÓS:

Lassan egy évtizede annak, hogy a képzőművészeti közéletben és irodalomban kialakult egy új fogalom: „vásárhelyi iskola". Ez a fogalom azóta is meghatározatlan — hol a Hódmezővásárhelyen élő művészek csoportját értik alatta, hol mindazokat, akik a Tornyai Múzeumban évente rendezett őszi tárlatok rendszeres résztvevői. Az elbírálások is különfélék, melyekben az évek során részesült. Vádolták miszticizmussal az irányelveket gyártó hivatalnokok, földszagúnak ítélték az urbánusok, s ugyanakkor modernkedőnek a naturalizmus hívei, a magyar paraszti élet apologétáinak tartották tagjait büszkén s elismeréssel a népiség megszállottjai, és megvetéssel illették a Párizst-búvók; provinciálisnak minősítették a kozmopoliták, és maradinak az új irányzatokért rögtön lelkesedők. Mindeme megítélések mögött elvi álláspontok, a magyar szellemi kultúra területén elfoglalt ilyen vagy amolyan hely által determinált programok húzódtak meg. Így — a maga szempontjából — mindenkinek lehet és lehetett némi igaza. A vásárhelyieknek is, akik nem sokat törődtek ezekkel a megítélésekkel, akik jobban bíztak önmagukban, tapasztalataikban, környezetükben és hitükben, mint az irányelvek és irányzatok látszat-korszerűségében. Talán ez a szilárdságuk váltotta ki az első elismeréseket, s tette őket sokak szemében a művészi erkölcs példaképeivé.

Bonyolult és hálátlan feladat lenne elemzés tárgyává tenni ezeknek a különböző s egymásnak sokszor ellentmondó véleményeknek az igazságait és tévedéseit. Ezeknek csak egyikére szeretnék kitérni: *a provincializmus vádjára.* Főleg azok felől érkezik ez a vád, akik a mai európai művészetben ismert és általános formavilágot hiányolják a vásárhelyi alkotók munkájából. De nem veszik észre, hogy a legfrissebb divathoz való alkalmazkodás sem mond ellent a provincializmusnak. A művész önmagára és környezetére, nem pedig mások sikereire figyelve teremt. Nem utolérni akarja a világot, hanem előbbre vinni, nem rögzíteni akarja, hanem megváltoztatni. Ha tehát a vásárhelyi festők vagy mások nem utánozzák a kordivatot, és nem vállalják magukénak a világ más tájain élő kiváló művészek magatartását, az nem csak elmaradottság vagy korszerűtlenség jele lehet, hanem éppen az előretekintésé. Esetleg nem arról van szó, hogy őhozzájuk még nem jutott el ez a korszellem, s hogy azt még nem értik, hanem arról is szó lehet, hogy a maguk részéről túlhaladottnak tekintik.

Aki a vásárhelyiek emberközpontú művészetében pusztán egy letűnt világhoz való görcsös ragaszkodást lát, „földszintes házakat", „alföldiséget", „Tisza iszapját", az nem sokat értett meg belőle. Talán csak azt, hogy az ő eszményeit rombolja.

Mi is a vásárhelyi iskola lényege? Nehéz meghatározni, hiszen nem stiláris kapcsok kötik össze képviselőiket, nem is valami szűkre szabott lokalitás, sem a századeleji vásárhelyi hagyományok őrzése — ha nem is tagadható teljes mértékig a fentiek szerepe —, hanem egy *művészi-etikai magatartás,* mely a különböző művészeknél formában, tematikában és hangvételben különbözőképpen jelentkezik, s amely megmenti a vásárhelyieket attól, hogy szorosan vett iskolának tekinthessék őket, hogy kategorizálhassák, s hogy azt mondhassák róluk: elfáradtak. A vásárhelyiek által képviselt magatartás tulajdonsága lehet olyan művésznek is, aki soha nem fordult meg Hódmezővásárhelyen, és nem állított ki ott. Ezt a magatartást az én terminológiámban az „emberközpontúság" szó jelöli.

Somos Miklós

1021

Magyar Nemzet

Somos Miklós képei a Műcsarnokban

Szuverén egyéniség tükre ez a kiállítás a *Műcsarnok* termeiben, még akkor is, ha birodalma némiképp eklektikusnak, többfelől „összehódítottnak" tűnhet. Önálló, vagy legalábbis önálló ízlésű, s fejlett „nyelvérzékű" művészé tehát s ez az állítás semmiképpen sem szeretne „kompromisszum" lenni a *Somos* Miklós festészetével kapcsolatos régebbi megjegyzések, valamint a műveinek teljes skáláját elénk tároló új bemutató kollekciójához kapcsolódó tanulságok között.

Nincsen ugyanis okunk a mostani tapasztalatok alapján revideálni azokat a megjegyzéseket, amelyek jó néhány esztendő óta sorakoznak a Somos munkáit és munkásságát mérlegre tevő kritikákban. És mégsem fogadhatjuk el őket ma, tevékenységének kerek nyolc esztendőn át épített-érlelt termését látva, anélkül, hogy valamiképpen ne finomítanánk, ne pontosítanánk árnyalatait. Somos piktúrája ugyanis — tagadhatatlanul eklektikus tendenciái, s kétségbevonhatatlan irodalmiasságai ellenére — szuverén, tehát önálló, s csak reá jellemző eredményeket hozó, összetéveszthetetlenül sajátos ízű gyümölcsöket kínáló világ.

Ám ez töredékeiből, a vásárhelyi tárlatokon, s az országos és a csoportos bemutatókon felbukkanó részletekből semmiképp sem volt leolvasható a maga teljes és hiteles intenzitásában.

Munkálkodására ugyanis a legelszántabb igyekezettel sem húzható rá a „pars pro toto" elve. Részei nem tükrözik az egészet, képei nem árulkodnak munkásságának irányzatairól, mivel a szándékait, s gondolatait követő mozgás, s kifejezni kívánt mondanivalót vizuális formába öntő, manuális készség sokkal lassabban, sokkal áttételesebben mozdul meg életművének erőterében, mint a cikázva váltakozó, vissza-visszatérő — a képsorok nyelvére fordítva a dolgot: variánsokat termő — gondolat.

Ami persze nem azt jelenti, hogy képtelenség volna most, a részek után valahára az egészet látva megállapítanunk, kitapintanunk, valamiféle konkrétan körvonalazható mozgást — rosszabbul értelmezhető, de még mindig célszerű szóval —, fejlődést Somos Miklós festészetében. Sőt, mint jeleztük, ez a tárlat alkalmat jelent félreértéseink, s nem egészen precíz magyarázataink tisztázására, s a kidolgozott új pozíciókban való megerősítésére is.

Tárlatának termeiben járva ugyanis le kell szögeznünk: a többször is megerősítettnek tűnő benyomás ellenére, nem misztikus, sőt még csak nem is a miszticizmus felé hajló ez a piktúra. Mert igaz ugyan, hogy vannak — s miért ne lennének? — legendákra, emberi életünk hagyományaira utaló jegyei és jelei. Ám Somos nem merül soha általuk a meddő ikonografizálás „mélységeibe". Sőt — egyetlen egyszer sem hagyja homályban mondanivalóját: szimbólumai és utalásai a legtöbb esetben áttörik a célzások falát, s konkretizálódnak, egyértelművé válnak a gyökerekkel konktaktust teremtő néző számára.

A képek formai jegyei — Somos piktúrájának koncepciózus továbbépülésére hívva föl a néző figyelmét — a legtöbb művön ezt a tartalmi konkretizálódást segítik és hangsúlyozzák. Azaz a munkák többségén organikusabbá szerveződött a szerkezet, s kevésbé elkínzott lett a felület, mint ahogyan azt a korábban született munkák többségén tapasztalhattuk.

És e formai változások, s a munkák sorozatainak tartalmi tágulása, szélesebb alapokra támaszkodó, tágabb horizontokig néző témafölvetése között nem nehéz megtalálni az összefüggéseket. Somos piktúrája ugyanis, az esetek többségében, azokon a műveken oldódik-szerveződik organikusabbá, tisztábbá, s válik ezzel párhuzamosan formailag is egyértelműbbé, ahol megleli a tartalomnak azokat a lírai vetületeit, amelyek alkatához leginkább közel állnak.

Nem formális kérdés ez, nem „műfajprobléma". Hiszen éppen Somos portréinak — apokrif és konkrét arcképeinek — csoportjában lelhetjük föl a játékos, felszabadult megvalósulásnak azokat a jegyeit — mindenekelőtt a *Márciusi ifjak* című kompozíción —, amelyek az „új" Somos festői arcát rajzolják elénk. Annak ellenére, hogy ez a műforma őrizte és őrzi tán még ma is a legmerevebben a „régit" Somos festészetében. Mindenesetre sokkal szívósabban, mint a többi típus, amely olyan meglepetéseket tartogat számunkra, mint a Ritly Valéria emlékére festett *Búcsúztató*, a *Változat egy Watteau-témára* című kompozíció, a *Hommage a Milosz II.*, a játékosan komoly *Egri lakodalmas*, a biblikus hangulatával is mai *A fehér bárány éjszakája*, s a megrázóan komoly hangulatú *A kis gettó* című kompozíciók, a csendéletek sorozata az *Üvegtársításoktól* a *Gyermekkorom asztaláig*, s a kecskeméti Zöldségtermesztési Kísérleti Intézet számára komponált mozaik vázlata, amely, társaival, Somos egész tárlatával együtt, ismét azt igazolja, hogy ez a kristályosodó formanyelv nagyobb súlyú és méretű egységek kialakítására, hordozására is képes, hűségesen váltva be a régebbi bemutatók, a már ismert munkák — nem minden esetben fölismert — ígéreteit.

(Horváth)

1972 FEB 22
MAGYAR NEMZET
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kitü

A Népközt
Tanácsa *Hajó*
uth-díjas aka
Eötvös Lorán
egyetem tans
emi tanárán
munkássága
születésnapja
Munka Érden
kozata kitünte
a. A kitünt
Ajtai Miklós,
nökhelyettese
volt a kitün
dr. *Erdey-Grúz* Tibor, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke és dr. *Polinszky* Károly művelődésügyi miniszterhelyettes is.

szeállításában az adott területek nemzeti és nemzetközi rangú szakértői, tudósok, közgazdák, városgazdák, művészek, írók, közéleti emberek

Megemlékezések a szovjet hadsereg születésének 54. évfordulójáról

A szovjet hadsereg és hadiflotta fennállásának közelgő 54. évfordulójáról hazánkban is megemlékeznek. Országszerte megkoszorúzzák a felszabadító harcokban elesett szovjet katonák emlékműveit. Budapesten a gellérthegyi felszabadulási emlékműnél rendeznek *koszorúzási ünnepséget* február 23-án.

Az évforduló alkalmából a csepeli sportcsarnokban kedden *ünnepi nagygyűlést* rendez az MSZBT Országos Elnöksége. Ugyanezen a napon az MHSZ budapesti vezetőségének rendezésében műsoros ünnepség lesz a BKV székházának művelődési termében.

Ünnepi megemlékezéseket tartanak a katonai helyőrségekben, laktanyákban, valamint a szovjet déli hadseregcsoport alakulatainál. A magyar, illetve a szovjet hadsereg katonái kölcsönösen részt vesznek az ünnepi eseményeken.

Az évforduló előestéjén, február 22-én a Gellérthegyen ünnepélyes külsőségek között, katonai tiszteletadással felvonják a magyar nemzeti lobogót és a nemzetközi munkásmozgalom vörös zászlaját.

Bővül a magyar—szovjet mezőgépipari együttműködés

Hazaérkezett Moszkvából az a delegáció, amely dr. *Heiczman* János kohó- és gépipari miniszterhelyettes vezetésével a magyar—szovjet traktor- és mezőgépgyártási együttműködési állandó munkacsoport hatodik ülésén vett részt. A tanácskozás legfontosabb témája a szakosítás és a kooperáció kiszélesítése volt. Múlt évi szállítási kötelezettségeit mindkét fél teljesítette, a szovjet vállalatok a tervezettnél 2600-zal több különböző típusú traktort és 300-zal több gabonakombájnt adtak a magyar mezőgazdaságnak. A tárgyalá-

son megállapodtak abban

Elkés
a vállalati mér

Márciusban megkezdik a ny

Hétfőn járt le a vállalati mérlegbeszámolók elkészítésének határideje; 7600 vállalat és szövetkezet juttatta el az adóhatóságokhoz az év végi mérleget, zárszámadást, összegezve az 1971-es év végeredményeit. A Pénzügyminisztérium számító központjában rövidesen megkezdik a mérlegbeszámolók és zárszámadások sokmilliónyi adatának feldolgozását, s *március első hetében készül el az első gyorsjelentés*, amely képet ad a vállalatok és szövetkezetek gazdálkodásának legfőbb adatairól. A részletes *szakágazati összesítések* március 22-re készülnek el, április 15-re pedig a népgazdaság teljes pénzügyi mérlegét összeállítják.

A vállalatok tehát most már ismerik múlt évi gazdálkodásuk eredményeit, nyereségüket, a részesedési alapot, a felosztható nyereségrészesedést, amelynek *szétosztását általában március elején kezdik meg.* A részesedési alap felosztásának elveit valamennyi vállalatnál a tavaly megkötött kollektív szerződések szabá-

MENTESÍTJÜK ÖNT
A KÁLYHATISZT
AJÁNLJUK AZ A
OLAJÉGŐVEL FEI
Az ön által megjel
Ára: csupán 6200,-
2 fűtési idényre ga
KAPHATÓ:
Budapest, XX., Na
Megépítés: a vásár

terét, az ég egytónusu, rikitó akvamarinba sürüsödik, fültárt formái szinesebbé alakulnak. Ezeken is átvilágit a Somosra oly jellemző zöldes, szürkés, ezüstős szin.

Sok képén biblikus vagy éppen mitikus jeleneteket fest meg, de ezek mondanivalója, mélyebb értelmezése is, Somos emberközpontu művészetében rejlik. Az ember akarata, céltudatossága, erőfeszitései ma is erősnek látszó falakat dönthetnek, mint a bibliabeli Jerichoban.

Csendéletei is ennek a fülfogásnak a jegyében születnek, az edényyeken, amely az ember kezemunkája nyomán született, amelyet olyan sokszor fest meg. látszik hogy éppen olyan fontosnak, festésre méltónak tartja, mint mikor emberi figurát alkot. A kiállitott olajképeken túl helyet kapnak lirikus hangu, tiszta, finom akvarelljei, magabiztos, határozott rajzu, könyvillusztrációnak szánt grafikái.

mozgalmas piktura is helyet kapott. Summázó, konstruktiv módon komponál ugyan, de kedveli a románkor ihlette, ives formák, organikus ritmusát. Ezeket a jegyeket viselik jelen kiállitásán szereplő művei is. Pikturájából alaptermészetének megfelelő gyengédség árad, a tárgyi, figurális lényeglátásnak valami bennsőséges kifelé áradó szuggesztivitása. Bármennyire is azt látjuk képein, hogy általában nem tér el a sommás valóságábrázolástól, legalábbis a stilizálás eszközén túl, nagyobb önkényyességet nem enged meg magának és azt érezzük, hogy képeinek más és több a mondanivalója, mint az a konkrét ábrázolás, amit szemünk láttára keretbe foglal.

Ha finom keretbe ..... süritett női fejet fest, nyomban érezzük. Képe nem modell után készült, a felület mögött jelképi utalások rejtőznek. Inkább a gondolati tartalom, mint maga az ábrázolt személy itt a főszereplő. Mert a főszereplő a gondolati, érzelmi tartalom, néha csendes mártirium, néha megfon tolt szemlélődés, vagy megbékélés.

Táj és tárgy kompozociói is érdekesek. A világ új, szokatlan, de mindég bennsőséges összefüggéseit fedik fel a szemlélő elött. A ~~XXXXXX~~ a tónus és a kontur összeolvad és ezüst szövedékké finomodik olykor, a szin csak másodrendü, hangulati szerepet játszik. Pikturája sokszor meseszerü, álombéli képeket rögzit, ilyenkor nem sikban, hanem térben komponál, szinte felfujt formát ölt a fa, a bokor, románstilus boltivek alatt szoborrá merevült alakok, az álom kék madarainjelennek meg. Szinei itt expressivé válnak, éles kontrasszal vágja ketté a kép

1021

1021

Somos Miklós

1972. III.3. 21.25. Ka.

Láttuk, hallottuk.

- Somos Miklós kiállitását a Műcsarnokban.

- Nagyari Erzsébet jegyzete következik a kiállitásról.

- A Műcsarnok jobboldali kamaratermében, Somos Miklós 103 képe várja a tárlat látogatóit. Az 1965-ös Ernst Múzeum-beli egyéni kiállitása óta eltelt 7 év munkásságáról ad számot most festményeiben. Akkori képei tómájukban, rücsköben felhordott felületükben, mondanivalójukban, rusztikusabb izeket hordoztak. Művészi törekvésében közel állt Hódmezővásárhely szellemének. Művei már akkor is kiforrott kész művészt, céltudatos alkotót reprezentáltak. Jól felismerhető egyéni modorát korán kialakitotta. Mégis a legutóbbi évek alatt sokatmondó változásokat figyelhettünk meg stilusán. Szinei elmélyültek, átmelegedtek. Sima, belső fénnyel átvilágitott felületei mellett a szálkás,

SOMOS MIKLÓS festő, Munkácsy-díjas
Miskolc, 1933

1957-ben fejezte be tanulmányait a főiskolán Fónyi Géza növendékeként. Tanulmányuton Olaszországban járt. 1961 óta kiállító művész; gyüjteményes tárlata 1965-ben és 72-ben az Ernst Muzeumban, 68-ban a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében, 69-ben a Központi Fizikai Kutatóintézetben, 1971-ben a Fészek Klubban volt. Ernst Muzeum-beli tárlatait számos vidéki városban (Dunaujváros, Hódmezővásárhely, Eger, Miskolc stb.) bemutatták. 1965-ben szerepelt a Párizsi Ifjusági Biennálén, 1968-ban kiállitott Bécsben és Bolognában. 1960-63-ban Derkovits-ösztöndijat, 72-ben Egry-dijat, 73-ban Munkácsy-dijat kapott; 1968-ban dijat nyert az Egri Akvarell Biennálén. - Formanyelve sokban merit a középkori és korareneszánsz művészet stilushagyományaiból, képeiből gyengédség, a tárgyi-figurális lényeglátás valami bensőséges, kifelé áradó szuggesztivitása sugárzik. Tárgyi-táji ábrázolásaiban a világ szokatlan, de mindig humanisztikus összefüggéseit keresi, gondolati-érzelmi tartalmakat tükröző kompozicióiban lelkiállapotokat, erkölcsi magatartásformákat jelenit meg. Képein a tónus és kontur összeolvad, szürkés-ezüst szövedékké finomodik, a szin csak másodrendü, hangulati szerepet játszik. A monumentális technikák avatott müvelője.

Művész életrajzok 1975

...rdető
...FIGYELŐ
... V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Somos Miklós
ÉLET ÉS IRODALOM
1965 NOV 19.
1021

SOK FÉNYKÉP ÉS KÉT MEGLEPETÉS

A fényképezés dédapáinknak még szertartás volt. A mester dermedt nyugalmat parancsolt, aztán úgy bújt be a fekete lepel alá, mint a varázsló. A *magyar írók arcképei* (a Petőfi Irodalmi Múzeum kiállításán) sokat megőriztek azokból az emelkedett percekből: nyugodtan és rezzenés nélkül néznek bele az örökkévalóságba. Nem így a maiak: noha az expozíciós idő jócskán csökkent, s nincs fekete lepel sem, mégis, mintha bonyolultabb dolog lenne a fotografálás mostanában. A múltból a jelen termébe lépve, mintha másik világba is érkezne a látogató: amott (fakult családi képeken) még minden más földi halandóval egyenrangú alany volt az író, emitt viszont tárgy, északfok, titok és (jócskán megkésett) póz, melynél a legnagyobb szerepe a tenyérbe simuló mélázásnak-merengésnek, s a deklarált irodalomtörténeti jelentőségnek van. Csak néha tör át a legújabb felvételek immár nem technikai okokból levezethető mesterkéltségén egy-egy felszabadult gesztus, tekintet, helyszín (így például Tersánszkynál); a nagy többségre valami olyan önInterpretációs igyekezet a jellemző, melyhez még a felvevőgépet elcsettentő is hozzáadja a maga (sajnos, gyakran sznob) véleményét. Lényeges eltérés: az arcról nem jó-rossz *másolat*, hanem *értelmezés* készül már. Kérdés viszont, nem bontja-e meg ez a kirívóan más természetű (és más célzatú) rész az egész kiállítás határozottan *irodalomtörténeti* jellegét és feladatát? A rendkívül gazdag anyag — benne azzal a lemezzel, mely még „látta" Petőfit — e látványoskodás nélkül is vonzott volna éppen elég érdeklődőt. A tévesen *120 év fotóművészetének* hirdetett gyűjtemény művészi (tehát óhatatlanul szubjektív) darabjait pedig talán más helyen és alkalommal (esetleg *A téma: az író* címmel) lehetett volna közszemlére tenni.

A festészet — szerencsére — sokkal egységesebb és egyértelműbb kiállítással lépett színre ezen a héten. Az Ernst Múzeumban *Somos Miklós*, a Mednyánszky Teremben pedig *Berki Viola* mutatja be új képeit. Mindkettő fiatal művész és mindkettő határozottan, szinte meghökkentő sebességgel tör a leglényegesebb szakmai bizonyíték: az önálló forma-nyelv kialakítása felé. S noha stílusuk eltérő, *ezért is* győznek meg mindjárt az első pillantásra: őszinte és a szó se nem elkoptatott, se nem divatoskodó értelmében keresik igazi útjukat. Ritka és bizonyítható pozitívum: Somos Miklósnál elegendő csak összehasonlítani néhány 1960—61-es (és a maga nemében értékes) képét a jelenlegi átlagával. Nemcsak szín-világa szabadult fel időközben a mesterek hatása alól, hanem gondolkodásmódja, világ-látása is egyénibb lett. Zártabb is, igaz; de nem kell egyelőre sajnálkoznunk azon, ha e kutató periódusban most az időtlenebb témák felé fordult. Érzései, humánus értékrendjének dokumentumai amúgyis közvetlenül kapcsolják világunkhoz; összefogó, elemzést summázó igénye pedig egyre mélyülő látásról tanúskodik. Valami görögös-fénylő világosság, rend és fegyelem ragad meg lírai „verseiben": a részletek izgalmát és vibrálását — melynek nyomán oly megejtően plasztikusak képei — a szerkezet nyugodt biztonsága ellensúlyozza. Meddig tudja őrizni majd ezt a harmóniát? A „pokoljárás" (gyanítom) még visszavan; ám szinte középkori áhítata és kontemplálókészsége — remélem — óvni fogja a nagy viharok idején is.

Meglepő Berki Viola szókincsének gyors kialakulása is. A katalógus korábbi festményeinek egyénietlenségére céloz és sikertelenségekre utal — mindebből én itt nem látok semmit. A festőnő egyetlen képének kegyelmezett 1961-ből: ezen valóban anekdotikus-merev nehézkesség figyelhető meg; ám mit számít ez a tavaly, s idén készült művek játékosságához, derűjéhez, rokonszenves bájához és szellemes primitívségéhez képest! Vajda Lajos „Szentendréje" tele humorral és sziporkázó ötlettel jelentkezik itt; az expresszionista és szürrealista hatások sodró erejű, felszabadult vallomásban oldódnak szét. Még nem mélyről szakad fel ez a vallomás, de hitelességéhez és őszinteségéhez nem férhet kétség: a megtalált és a mondandójának kifejezésére oly alkalmas eszközök fölötti öröm sugárzik az alkotásokról. Mintha hosszú dadogás után végre a saját nyelvén — s folyamatosan — fejezhetné ki magát az ember, ezt a könnyedséget érezni kiállításán; most már csak — gondolom — az van hátra, hogy *súlyos* gondolatokat is ilyen könnyedséggel tudjon majd előadni.

Szabó György

A kocs

MÁNDY IVÁN ELBESZÉLÉSE

Egyszer csak ott volt a ház előtt az a vajszínű doboz. A gyerekek fedezték fel. Meglehetősen gondterhelt képpel álltak körül. Szólni, nem szóltak. Majd egy csíkostrikós fiú:

— Skoda.

Egy kicsit közelebb mentek.

— Jó kis Skoda.

A napfény besütött a kocsiba, valósággal átvilágította. Álmos, langyos, reggeli napfény az üres ülésen. Maga a kocsi is mintha aludt volna.

— Azért nekem nem kéne. — Nyurga fekete fiú hajolt a hűtő fölé. — Nem bírja a nagyobb utakat. Hegyvidéken meg teljesen használhatatlan.

— Hegyvidéken! — A csíkostrikós felnyerített. — Hány Skodád ment már tropára hegyvidéken?

A másik meg se hallotta. Most éppen a kocsi orrát kopogtatta.

— Egy kis Trabanttal többre megyek. A Trabant eszi a kilométereket. — Elhallgatott, majd váratlanul. — Ebben a kocsiban még nincs semmi.

— Szóval?

— Szóval, mos kötötték ide. — Hátratett kézzel körbejárta a kocsit. És a többiek is körbejártak. Akárcsak valami bizottság.

Egyszerre szétrebbentek. Az a szürkeruhás férfi úgy állt mellettük, mint az árnyék. Kulcsot vett elő a zsebéből, kinyitotta a kocsi ajtaját.

Hátrébb húzódtak. Nézték, ahogy a szürkeruhás beül, ahogy megfogja a kormányt.

Két nő a kapuban, kardigánban, szatyorral. Kedvetlen kardigánok, kedvetlen szatyrok.

Fejek hajoltak ki az ablakokból.

A madárkereskedő kilépett a madarai közül.

— Az ügyvédé! Az ügyvéd kocsija.

— Már régen mondta a felesége. — Egy nő kilógott az ablakból, úgy magyarázta. — Ez már régi tervük, mert a férjének rossz a szíve.

— Mi van a szívével?

— A tüdő... — hallatszott lentről —, az van megtámadva.

A madárkereskedő a boltja előtt állt, és megismételte. — Az ügyvéd kocsija.

Az ügyvéd bent ült a kocsiban. Keze a kormányon, ő meg valahova a messzeségbe nézett. Nem, most nem v kis utcában. Elhagyta ezt a a várost. Távoli szerpenti dott acélkék ég alatt. Ap hegyoldalban, tenger az szakadék fölött. Egy szikla apró, szakadozott repedéss

Egy öreg arc ráncai, arcé.

A duda mérgesen pukka

— Öregasszonyok. — Az az ülésen. — Ezekkel sok

— Mit dudálsz?! — Kiss ke nő állt a kocsi mellett városban nem szabad.

— Persze, hogy tudom, szeretem, ha a kocsi előtt Szarvasbőrrel törölgette az és kívülről is végigtörölte

— A csomagtartóval va ben — mondta a nő.

— Le kell mosatni. — E fiú volt. — Az egész kocsi

— Egyelőre talán még n ni. — Az ügyvéd a szarv másik kettő felé fordult. — voltunk sehol. Egyébként — Megint ráugrott az üveg tag... igen, egy új családt

Beültek a kocsiba mind férfi, hátul az asszony, é egy darabig, és akkor a fé

— Hát, persze, miért is főr mellé!

Az asszony és a fiú össz

— Apád! — Sóhajtott az red...

A madárkereskedő, meg tták, ahogy az ügyvéd fe ügyvédhez. Az ügyvéd a vá lamit magyarázott, aztán az autó ajtaját, és az ügyv ült a fiához.

Az utca, és a ház lakói l ügyvéd fia előreül az ügyv vissza az anyjához.

Láthatták, hogy ketten ü véd felesége és az ügyvéd véd hátul szivarozott.

— Mi az, mikor indulun dárkereskedő széttárta a k

Másnap az ügyvéd egy ban. A kormánynál ült, é

ISZONY

Németh László regényét filmre írta:

Hintsch György

Rendezte: Hintsch György

Kép:
Hegyi Barnabás

Zene:
Szokolay Sándor

Főszereplők:

Drahota Andrea, Kállai Ferenc, Pápay Antal,

Somos Miklós festőművész

Előző a Szegedi Nyári Tárlathoz.

Simon Gy. Ferenc: Kinek nyílik a kiállítás? */

Képes Újság, 1982. júl. 24. 14. old.

SOMOS MIKLÓS: Triptichon

k ifjúsági fu-
ı tud állni.
ılték ugyan,
el eltelt egy-
kezdett a re-

rtam tovább.
adparancsno-
szerencsétle-
lyt megkap-
rózsacsokrot

, a torkomat
szóhoz jutni.
bem a sarok-
gas kötegben
ult mellette,
ú kötésben
A robbanás
óskának.
e nyiladéká-
t mellét, és
iszkösre pör-
drága barát-

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

Somos Miklós

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1972. FEBRUÁR 11-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MEGNYITJA;

DR. FEHÉR ZSUZSA

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MŰCSARNOK, BUDAPEST HŐSÖK TERE

Somos Miklós festőművész

MEGHÍVÓ

3529 FNYV1

SOMOS MIKLÓS: A MEGTÉRT FIÚK

KÉKESDY KÁROLY FELVÉTELEI

római 502-es
foiskoia
tiltószó
örmény vándor-énekes
bárki
tengeri állat
régi megszólítás
12
kártya-lap
alfa és omega
4
szovjet író
muzikális
nagy író
... gene, feszte-lenül
... vasi, kártya-játék
Ybl Miklós

Central European University Budapest announces one teaching position in the field of Central European Cultural History (rank open).

Applicants should have an academic teaching background and a publication record in the field.

Preferably full time position with residence in Budapest, or a part-time position is which the applicant keeps a post at his/her present institution and is further appointed at CEU for a minimum three-year period; in this instance the successful applicant would be required to spend part of the academic year in residence in Budapest.

Applications from the East and Central European regions are especially encouraged.

Information about conditions and procedures can be obtained through the Human Resources Office (tel: 36-1-327-3283).

Applications whith CV, list of publications and name of two referees should be mailed to: Andrea Ezer at CEU Human Resources Office by January 31, 1998. Address: Budapest 1051. Nádor u. 9. Hungary

Central European University is an equal opportunity employer.

Central European University Budapest announces three positions in the International Relations and European Studies Programmel in the field of International Relations (including International Political Economy) and European Studies

1. Head of Programme

Applicants should be qualified for full-time faculty membership. Applicants who are not presently members of the International Relations and European Studies Programme at CEU should simultaneously apply for a teaching position with the Programme.

2. One full-time position (rank open).

3. One part-time position (rank open) in which the applicant keeps a post at his/her present institution and is further appointed at CEU for a minimum three-year period; the successful applicant would be required to spend part of the academic year in residence in Budapest.

Applications from the East and Central European regions are especially encouraged.

Information about conditions and procedures can be obtained through the Human Resources Office (tel: 36–1–327–3283).

Applications with CV, list of publications and name of two refereces should be mailed to: Andrea Ezer at CEU Human Resources Office by January 15, 1998. Address: Budapest 1051 Nádor u. 9. Hungary

Central European University is an equal opportunity employer.

zettségei nem kellően tisztázottak. Némelyikük például különféle látszatkövetelésekkel lépett fel az

dezt a *Földművelésügyi Minisztérium* állategészségügyi és élelmiszer-higiéniai főosztályán. *Székely*

ságok a bolti árut vizsgálat céljára magukkal viszik. Kobzásra akkor kerül sor, ha az üzletben kínált ter-

szor kerülne a felügyelőknek látogatniuk, és erőteljesebb fellépésre lenne szükség.

(nánási)

A cégvezetők klubjában az MNB-elnök

Marad a csúszó leértékelés

Jövőre egyensúlyromlás nélkül és az infláció *csökkenése* mellett folytatódhat a gazdasági növekedés. A kedvező folyamatok fennmaradásához azonban az óvatos kamatpolitikán túl szükséges, hogy az államháztartási hiány a költségvetési törvényjavaslatban megfogalmazott 4,9 százalékos szinten maradjon, továbbá a nominálbérek növekedési üteme ne lépjen ki az *Érdekegyeztető Tanácsban* elfogadott 14–15 százalékos sávból – hangsúlyozta az *MTI* szerint a

Az OMFB állami közreműködést sürget

Késlekedő tőketörvény

Az *Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság* (OMFB) szeretné elősegíteni, hogy az állam vállaljon az eddiginél markánsabb szerepet az innováció finanszírozásában, aminek egyik hatékony eszköze éppen a kockázati tőkebefektetés lehet – állapították meg a Német Mérnökegyesület Közhasznú Társasággal tegnap közösen megrendezett szakmai konferencián. Manfred *Röger*, a német egyesület szakértője elmondta, hogy állami kockázatvállalási programjuk eredményeképpen az új vállalatok innovációjába háromszor annyi pénz áramlott, mint korábban. A Pénzügyminisztérium elképzeléseivel ellentétben várhatóan csak januárban kerül a kockázati tőketörvény tervezete a parlament elé. Mint *Székács* Anna, a tárca miniszteri biztosa tegnapi sajtótájékoztatóján elmondta, még vita van azon, hogy az állam adjon-e adókedvezményt a tőkekockázati társaságoknak, illetve támogassák-e közvetlen eszközökkel a befektetőket.

(v. b.)

Dél-Korea megszorításokra kényszerül

Hitel kemény feltételekkel

RÖVIDEN

A TAXIZÁSHOZ SZÜKSÉGES ENGEDÉLYEK kiadása jövő évtől a gazdasági önkormányzatok hatáskörébe kerül. Erről írt alá megállapodást tegnap Lotz Károly közlekedési miniszter és Tolnay Lajos, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara elnöke. A dokumentum szerint a belföldi és a nemzetközi árufuvarozói engedélyek kiadása 1999-től tartozna a kamarák hatáskörébe.

AZ ÚJÉVTŐL ÉLETBE LÉPŐ új jövedéki törvény alapjaiban megváltoztatja az ásványolajok, alkoholok, sör, pezsgő és dohánygyártmányok adózásának és forgalmazásának szabályait – jelentette ki Simon Zoltán, a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságának (VPOP) főosztályve-

Somos Miklós festő

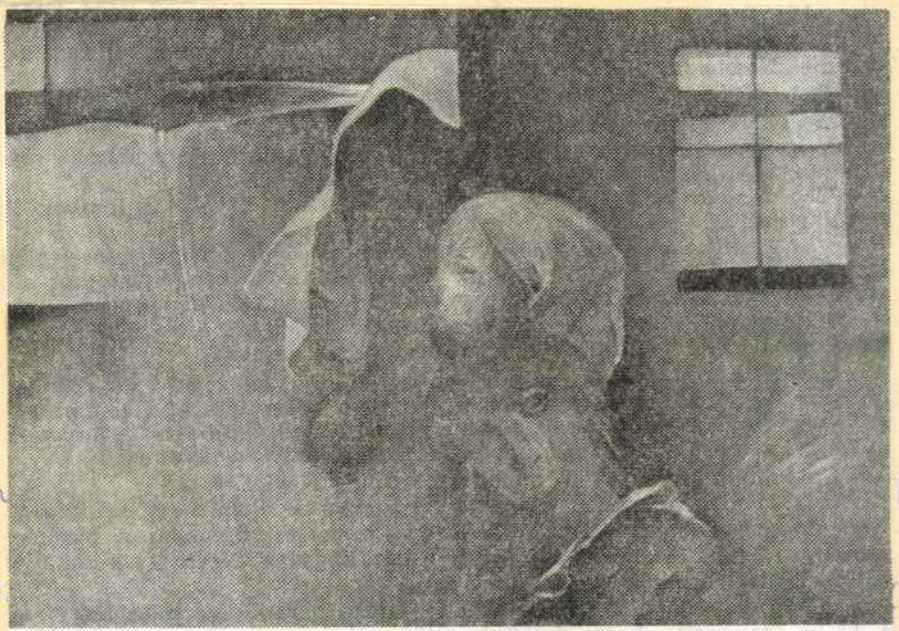

SOMOS MIKLÓS: ESŐNÉZŐK

Som 14

Tis XVII

SOMOS MIKLÓS

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU
1982 MÁJ 17

1021

Miklós Somos:
Troubadur

Landesausstellung
Bildender Kunst

17. Mai 1982

KULTUR

1952 APR
1021

SOMOS MIKLÓS: VÁZLAT

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

Szabó Éva:

KÜSZÖBRE ÜLÖK

Küszöbre ülök most is hogyha játszom
— mint otthon — mikor még gyerek voltam
fehér álmokat nyit fölöttem a jázmin
s nézem egy hangya csöpp nyomát a porban
harangoznak és jön haza az alkony
— tejszag habzik az akácok alatt —
orrát a nedves lila fénybe mártja
míg homlokáról lecsúszik a nap
házunk előtt ül apró nagyanyám
zörög az inda — fejti a babot
villogva hullnak egy égi szakajtóba
száraz ujjáról a fehér csillagok

Kelemen János:

ÉGESS!

Ajkunkról ömlik a szavak langyos patakja,
szirupos sűrűje
dagad, eláraszt —
kis megalkuvások kazánkövét lerakja
szívünk falára végig e gyalázat.
Tetteinket kényelem
köti gúzsba —
a kemény szavaktól naponként megfutunk.
Szavaltunk a polgárnak
eleget
kórusba,
ha mi sem leszünk különbek:
kezet foghatunk.
Le az álarccal!
Nézd,
barátunk milyen hetyke,
pedig már arca sincs a maszkvigyor mögött:
rés dülled üresen a hű tekintetekre,
hol szem
kék virága
nyílott azelőtt.
Szavaim vérét ontsa
hegyes tőrű kétely —
ha elárulom magam,
mihez leszek hű még?
Vak kényelemből tűrve, s meglustuló vérrel
a meghunyászkodót,
a hízelgőt,
a hülyét.
Elég a langyosságból!
Bárgyú mosolyokból!
Minek a sok se hideg, se meleg barát?
Szebb a tűz!
Égess,
mégha megégetsz te is olykor!
Fagyassz,
ha leöntötték

MOSZKVÁ

»A Szovjet Írók Szövetsége és a Szovjet—Magyar Baráti Társaság meghívja Önt az 1962. december 8-án 7 órai kezdettel József Attila, a nagy magyar proletárköltő halálának huszonötödik évfordulója alkalmából tartandó irodalmi estjére.«

A Herzen utca, az Irodalom Háza messze van a Lomonoszov-egyetemtől, és így sokat csavarogtam, míg végre megtaláltam az épületet. Mikor beléptem a nagy előadóterembe, már megkezdődött a »vécser« (»Vécsernek« nevezik a Szovjetunióban az irodalmi esteket. E szó mögött azonban sokkal bővebb hangulati tartalom, sokkal több ünnepélyesség rejtőzik, mint a mi kétszavas kifejezésünk mögött).

Tehát, mikor beléptem a terembe, éppen Szoboljév, a Szovjet—Magyar Baráti Társaság elnöke tartotta bevezetőjét. A színpadon hatalmas József Attila-kép függ. Nagy taps fogadja a beszéd záróaktusát, amikor az elnök átadja az újonnan megjelent vaskos József Attila-kötetet Mányik Pálnak, követségünk ideiglenes ügyvivőjének. Szamojlov a kitűnő műfordító beszél ezután a költő életéről, verseiről, különösen kiemelve a költő páratlan modernségét. Vallomás a beszéde, szívből jövő, őszinte vallomás. Olyan büszkén érvel, idéz, hivatkozik, mintha Majakovszkijról szólna. És végül, mintegy illusztrációképpen elszavalja a »Város peremén«-t. Hatalmas erejű pátosza érezhető, vaslogikája világosan követhető az orosz fordításban is. A mögöttem levő sorból oroszos akcentussal, de tiszta magyar szavakkal szól hozzám egy férfi: kéri a magyar

1021

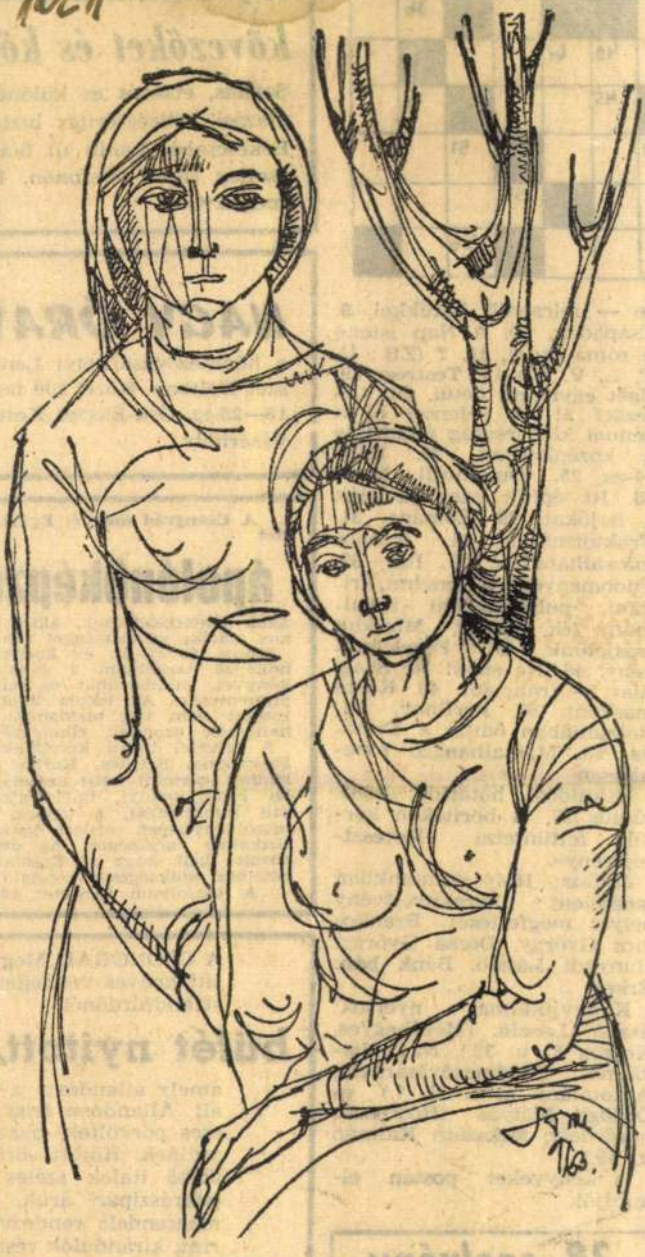

SOMOS MIKLÓS: KETTEN

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP
1963 JUN 23
Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

se — felcserélt betűkkel. 9. Csapadék. 10. A Nap istene a rómaiaknál. 11. ? (ZB.: Ü. T. L. V. K.) 15. Testrész. 19. Éget egynemű betűi. 20. Létezik? 21. A velencei és a génuai köztársaság államfője a középkorban. 23. Mint 14-es. 25. Dunántúli hegy. 26. Itt építik vagy javítják a hajókat. 29. Zománc. 31. Traktormárka. 34. Azonos mássalhangzók. 38. Ital. 39. Tudományos, történelmi, kritikai, publicisztikai tanulmány (ék. h.). 40. Második írásjelünk. 41. Főzelékkönövény. 43. Ne siess! 46. Szag, illat — franciául. 48. Körte másként. 50. Férfinév. 51. Romániában ömlik a Dunába. 53. Mássalhangzó fonetikusan.

Beküldési határidő: 1963. június 27. A borítékon kérjük feltüntetni: »Keresztrejtvény«.

Június 16-i számunkban megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Brankovics György. Dózsa György. Hunyadi László. Bánk bán. Erkel.

Könyvjutalmat nyertek: Szabó László (Mezőhegyes, Kozma F. u. 32.), Nagy Istvánné (Hódmezővásárhely, Alkotmány u. 1. II. 7.) és Ördögh Mátyás (Hódmezővásárhely, Mikszáth Kálmán u. 19.).

A könyveket postán elküldjük.

28. szelvény

megtérítjük.

NAGY ÓRAV

a hódmezővásárhelyi Lenin
szer Boltban. Közel 200 fajt
15—25-ig. Óra-Ékszer Keres
vásárhely.

A Csongrád megyei Egészsé
det

ápolónőképző

Azok jelentkezhetnek, akik kö
nos iskolai végzettséggel rende
kosok, és 17—32. év korhatá
nőképző tanfolyam 2 éves ta
könyvet, munkaruhát és napi
díjmentesen. Az iskola bejárá
lyezést nem tud biztosítani. A
hallgatók azonnali elhelyezést
A felvétel iránti kérelmeket
Szakiskola, Szentes, Kórház ci
lemhez csatolni kell: születési
lási bizonyítványt, önéletrajzot,
seti kimutatását, a tanács, va
igazolványképet, orvosi igazol
fizikailag egészséges. Az orvc
közölni kell, hogy az Egészség
vételhez szükséges vizsgálatok
A tanfolyam kezdete: 1963

A CSONGRÁD Megy
síti kedves vendégeit
strandfürdőnél

büfét nyitott,

amely állandóan a
áll. Állandóan friss
csos pörköltek, tiszai
szülnek. Hűtött sörö
üdítő italok széles
cukrászipari áruk,
megrendelt rendezvé
rint, kirándulók rész

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós

ÉLET ÉS IRODALOM

1963 JUN 29

1021

Somos Miklós: Fiatal építők

...ított legutóbbi találkozóján előtérbe kerültek. Változatlanul, szigorúan bírálták az e találkozókon már megállapított elvi ingadozásokat, hibákat — formalizmust, az apolitikusságot, a borúlátást és egyebeket. Neveket, konkrét műveket ezúttal alig említettek, alkalmasint ezzel is dokumentálni kívánták azt, amit referátumában Iljicsov is hangsúlyozott, nevezetesen, hogy *a harc nem emberek ellen, hanem az emberekért, a tévesztmék ellen folyik.* „A párt élesen bírálja azokat az irodalmárokat és művészeket, akik hibákat követtek el, letértek a helyes útról — mondotta a többi között. — Mindnyájan megértjük azonban, hogy szovjet művészekről, általában hozzánk politikailag közelálló emberekről van szó. A feladat nem az, hogy „kiközösítsük" őket, hanem az, hogy segítsünk nekik megérteni eszmei- művészi hibáikat, s tehetségüket teljes mértékben a nép, a kommunizmus szolgálatába állítsuk".

Iljicsov azonban arra is rámutatott, hogy az irodalom és művészet eszmei tisztaságáért folyó harc nem kampány, amely kis idő múlva megszűnik, és „minden feledésbe merül". „A párt nem kampányt folytat, hanem következetes harcot a lenini eszmék diadaláért a művészeti alkotás minden területén."

A szocialista realizmusról alkotott elvi koncepcióját, az ideológiai harc és a nemzetközi kulturális kapcsolatok problematikáját fejtegette a plénum ülésén

Konsztantyin Fegyin.

Arról beszélt, hogy a szocialista realizmus *hagyományai* a múlt század nagy realistáihoz és Gorkijhoz nyúlnak

...lom
Fe...
rül k...
lista ...
elsős...
párto...
Feg...
azok ...
Nyug...
must...

lálkoznak. Az egyik: a művészet pártossága ellen irányuló, tudatos rosszindulat, a másik: félreértés, a szocialista realizmus elméletének és gyakorlatának hiányos, vagy téves ismerete. A rosszindulatú támadásokat visszautasítani, a félreértéseket elméleti munkákkal, művészi alkotásokkal, érvelő vitákban eloszlatni — fontos része a szovjet irodalmárok, művészek nemzetközi kapcsolatainak.

Érdekesen beszélt a plénumon a formalizmus két ágazatáról

Grigorij Csuhráj,

a neves filmrendező. „Ha azt kérdezik tőlem: mi a szovjet művészet legfőbb ellensége, azt felelem: a formalizmus — mondotta a többi között —. Ez a szó, sajnos, rendkívül tág fogalmat takar. Lényege: a pártonkívüliség harcias hangsúlyozása. Ha szemügyre vesszük a burzsoá művészet (és nemcsak a művészet) ideológusainak jelszavait, észrevehetjük, hogy roppant gyakran használják az „anti" szócskát: „antikommunizmus", „antiheroizmus", „antiszerelem". Ők maguk elismerik hogy nincsenek pozitív ideáljaik. Csak rombolni tudnak. Ezért állítják szembe a humanizmussal az antihumanizmust, a szocialista realizmussal pedig a formalizmust."

„A szovjet kritika rosszul foglalkozik a különféle burzsoá irányzatok lelepleződésével — folytatta beszédét Csuhráj. — Ha a burzsoá művészetet rothadtnak nevezzük, ezzel még senkit sem győztünk

...ig, a h...

...EGYZE...

...izitor ...
...suttog...
...lyát gy...
...gi szóz...

...ÖLGY...

Múzsák közé. Lillá...
furakodna, oda, od...
de téved:
leköpi az irodalon...

AZ

Állok az ablakban,
gazdáját sürgető,
önmagát ünnepli,
szimatként rápatak...
elmerülne benne,
egy kéz féken tart,
a következő, fáktól
s vakkant a kis p...
a bogárszem villan...
a buksi fő rándu...
s már magam sem...
eb húzza a pórázt.

Vid...

Gauguin

Aki képzavarokat,
szinte minden könyvű...
aránylag ritka, hogy eg...
— a zavarba ejtő gazdag...
akvarelljeinek és rajz...
szöveg és a képmagya...
becsülni s hírét költe...
„A porosz—franci...
dán kikötőkben lomh...
„A világkiállítás
rengéseit, amely néhá...
egész Európának gaz...
„Gauguin boldoga...
gyon bizonytalan fén...
ban nem fogadta oszt...
„Botesinálta téko...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. M.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós

ÉLET ÉS IRODALOM

1963 MÁJ 18.

1021

Somos Miklós: Merengők

ODALMI ÉLET MÉNYEI

csak nekik, hanem mindazoknak a fiatal költőknek, akik nem nyughatnak babéraiktól." (Lényegében hasonlóan értékelte Jevtusenkót és Voznyeszenszkijt *Tvardovszkij* is az UPI tudósítójának adott nyilatkozatában, melyre később még visszatérünk. Tvardovszkij szerint költőknek még nagyon fiatalok, s az a legjobb amit kívánni lehet nekik, hogy komolyabban, nagyobb felelősségtudattal tekintsenek saját hivatásukra. Ezzel kapcsolatban Alekszandr Blokot idézte, aki azt mondotta, hogy a költőnek életútja legyen, és ne karrierje. Tvardovszkij az amerikai hírügynökség tudósítójának adott nyilatkozatában nagyon helytelenítette, hogy a két fiatal költő nevével a nyugati sajtó visszaél, távolról sem irodalmi célok szolgálatában.)

A konferencián elsősorban a prózairodalommal kapcsolatban, ismét előtérbe került

a követendő példát jelentő pozitív hős

irodalmi ábrázolásának igénye. Beszélt erről Pavlov, és bírálta a pozitív hős hiánya miatt *Tyendrjakovnak* egy, a *Molodaja Gvardia* című folyóiratban megjelent írását. De hosszasan foglalkozott e kérdéssel a prózai referátumot tartó Druzin is. Ő is bírálta azokat a műveket, amelyek az igazi hősök helyett „csillagos kisfiúkat" állítanak előtérbe. (A „csillagos kisfiúk" kifejezés a szovjet kritikai életben immár polgárjogot nyert meghatározás, utalás *Akszjonov* „Csillagos hegy" című regényének hőseire, s a hozzájuk hasonló irodalmi alakokra.) Druzin szerint a fiatal íróknak azokhoz az írásokhoz kell igazodniuk, amelyekben [illegible] igazmondás, a pártosság és a nép iránti felelősségtudat jellemzi. Az ilyen művek szerzői között találunk most induló fiatalokat, és találunk régi, ismertnevű írókat is, akik közül sokan éppen most alkották meg legjelentősebb művüket."

Tvardovszkij ezután — mint hangsúlyozta, a teljesség igénye nélkül, elsősorban a Novij Mirben megjelent írások közül — felsorolt néhány, e tendenciákat megtestesítő művet: *Jefim Doros* „Falusi naplóját", mely *Ovecskin* falusi riportjainak problematikáját mélyíti és gazdagítja; *Tyendrjakov* mai témájú elbeszéléseit, *Trojepolszkij* szatírikus írásait, *Vlagyimir Fomenko* „A föld emlékezete" című regényét, *Vil Lipatov* és *Szergej Zaligin* írásait, *Jurij Bondarev* regényét, „A csend"-et és *Alekszandr Jasin* „Vologdai lakodalom" című novelláját.

(Az érdekesség kedvéért ehhez hozzá kell tenni, hogy a felsorolt művek közül néhányat a szovjet kritikusok erősen vitattak, így főleg Tyedrjakov egyik-másik elbeszélését és Bondarev regényét. Jasin novellájáról pedig a Mélytengeri áramlásról nálunk lezajlott vitához hasonló méretű és jellegű vita folyt a szovjet irodalmi lapokban, folyóiratokban.)

Tvardovszkij hosszan méltatta Szolzsenyicin kisregényét, az „Iván Gyenyiszovics egy napját", és megjegyezte: az a tény, hogy ezt a kisregényt a párt központi bizottsága helyesli, és legutóbbi felszólalásában N. Sz. Hruscsov is meleg szavakkal dicsérte, önmagában is elég bizonyítékul szolgálhat arra, milyen szélesl[illegible]látással szemlél[illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 MÁJ 11
1021

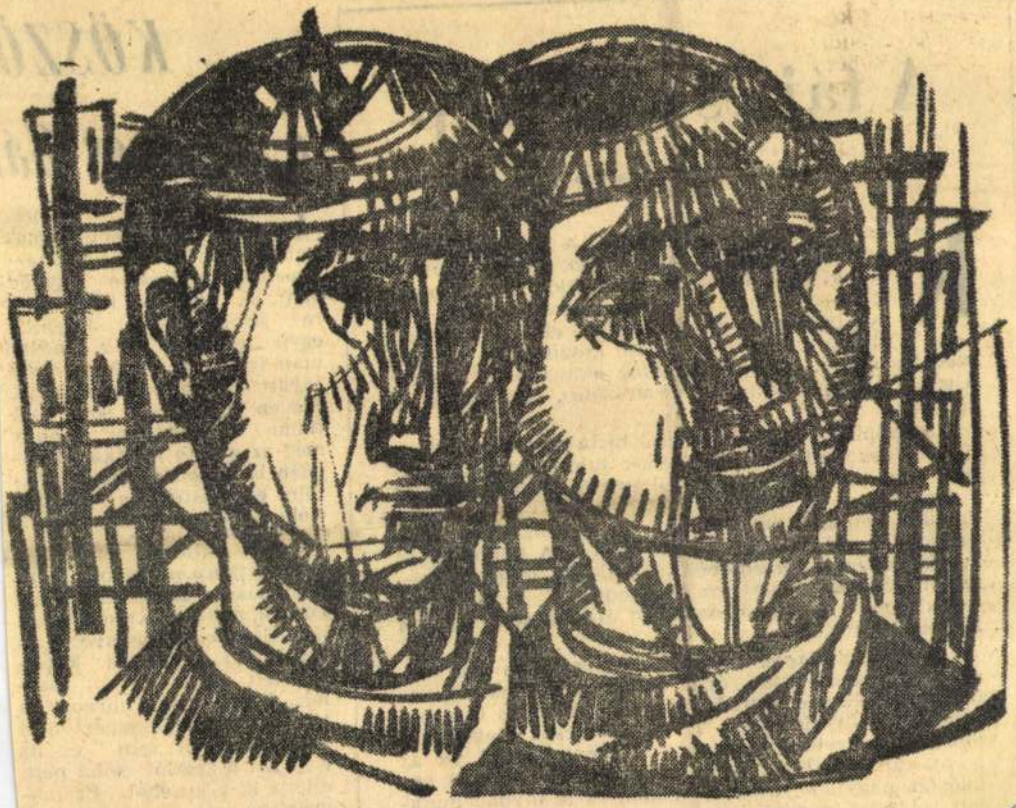

Somos Miklós: Tanoncok

A táj és a térkép

Tavasz Magyarországon — A megnőtt élet (Szépirodalmi)

Könnyű a térképrajzolónak — a térkép a tájnak nemcsak meghatározott lépték szerint kisebbített képe, hanem az éppen adott célnak megfelelően szabatosan elő van írva minden, mit kell bejelölnie és mit hagyhat el. Az antológia: térkép az irodalomról. De készítéséhez nincsen szabatos mérték és szabály. Még akkor sincs, amikor a cél olyan egyértelmű és természetes, mint ebben az esetben:

A Szépirodalmi Kiadó azzal bízta meg Illés Lajost, illetve Illés Endrét, készítenének jubileumi antológiapárt az elmúlt két évtized költészetét, illetve prózáját reprezentáló versekből (elbeszélésekből!). Az utószó mindkét kötethez csak ennyi: „Az antológiában a felszabadulás óta írt művek szerepelnek. A költők (írók) munkásságának teréséből jelentős és jellemző versek (írások) kiválasztására törekedtünk." A beválogatott alkotások a szerzők születési évének sorrendjében követik egymást.

A *Tavasz Magyarországon* 67 költő több száz versével jól ismert tájat rajzol elénk, amelynek vonulatait nem kell már felfedezni, mégis érdemes újra bejárni. Nyilvánvaló, hogy az egyes csúcsok magasságát többé vagy kevésbé mindenki másként becsüli. De az is nyilvánvaló, hogy bárki szerkesztene hasonló antológiát, nagyjából hasonló módon és arányban mutatott volna be korszakokat és tendenciákat: a felszabadulást itthon megélt költők fellélegzését, nagy várakozását, az emigrációból hazatértek torokszorító vallo-

KÖSZÖN

a 80 éves Gár

U tolsó könyve, önéletrajzi regényének második része, a *Kukoricán térdepelve* mindössze egy év előtt, az 1964-es könyvhétre jelent meg. Jelenleg egyik elbeszélését a másik után írja, amíg nem lesz együtt újabb kötetrevalója. Eleven cáfolata sok mai fiatal előítéletének, hogy még az alkotó munka területén is élesen el kell határolni egymástól a generációkat.

Gárdos Mariska mai szellemi életkora semmiben sem különbözik húszéves életkorától, amikor Kolozsvárott megjelent első regénye: *Az igazság az élet*. Ez a kötetcím lett élete harci zászlója. Ezzel vitte harcba a tömegeket az igazságért, ami nélkül semmit sem ér az élet. Ezt a zászlót soha nem ejtette ki a kezéből. Ez magyarázza mai fiatalságát. A tehetség és az igazság együtt: az örök tavasz. Nyolcvanéves születése napján ezt

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós

ÉLET ÉS IRODALOM

1963 JAN 26

1021

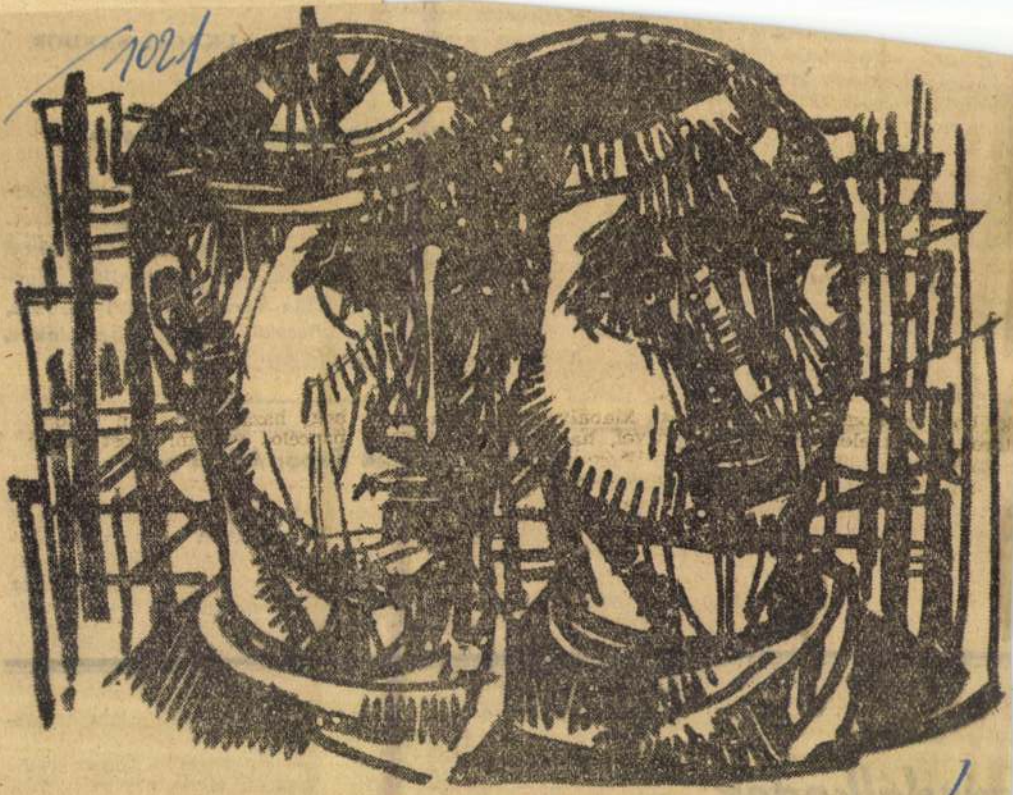

Somos Miklós: Fiatal építők

szatirikus író válogatott írásainak kötetét, a Nobel díjas *Ivo Andrič* elbeszéléseit, *Sean O'Casey* önéletírásszerű regényét; Kopogtatok és egy skandináv lírai antológiát, *Hajdú Henrik* fordításában és válogatásában, továbbá egy spanyol ellenállási antológiát.

Ifjúsági művek

sem hiányoznak a Magvető idei programjából. A tervek között szerepel *Olesa:* A három kövér, *Szabó Árpád:* Az aranygyapjú, *Szinnyei Júlia:* Márta vagy Márton és — újabb kiadásban — *Fekete István:* A koppányi aga testamentoma című műve. A szegedi Tiszatáj és a pécsi Jelenkor íróinak köréből mintegy 9—10 kötet jelenik meg 1963-ban, a Magvető gondozásában.

[illegible] környezetet, melybe mesélésnek még szerepe,

Gábor Andor-est

Január 26-án emlékműsort rendez *Gábor Andor* halálának tizedik évfordulója alkalmából az Egyetemi Színpad. Az emlékműsort *Bóka László* egyetemi tanár vezeti be. Közreműködik: *Békés Itala, Gobbi Hilda, Keres Emil, Kovács* [illegible] gorán kísér *Reményi József.* A Piroska és a farkas című egyfelvonásost előadják: *Horváth Teri, Horváth Gyula, Pusztai Péter* és *Zách János.* Rendező: *Friss Péter.*

Megkoszorúzták Gábor Andor sírját

Gábor Andor halálának tizedik évfordulója alkalmából a Kerepesi temetőben, az író sírján elhelyezték a *Magyar Írók Szövetségének,* a *Művelődési Minisztériumnak,* valamint a *Ludas Matyi szerkesztőségének* koszorúját. A sírnál rövid emlékünnepséget tartottak, s az Írószövetség nevében *Goda Gábor* méltatta Gábor Andor munkásságát.

---

rázdálkodók

az agyában, de a számot úgy elfelejtette, mint a tegnapi napot. És hogyan járt? Az első ház kapuja zárva, hiába dörömbölt rajta istenesen, a másodikra kiírva: „Harapós ku-

— Tsz-tagnak nincs televíziója...

— Majd lesz — dobom a kötelezően vígasztaló szót, mire Gáspár bátyám:

— Lesz. Ha jövőre nem, hát

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós

CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP

1967 JAN 2 2

1021

HÍRLAP

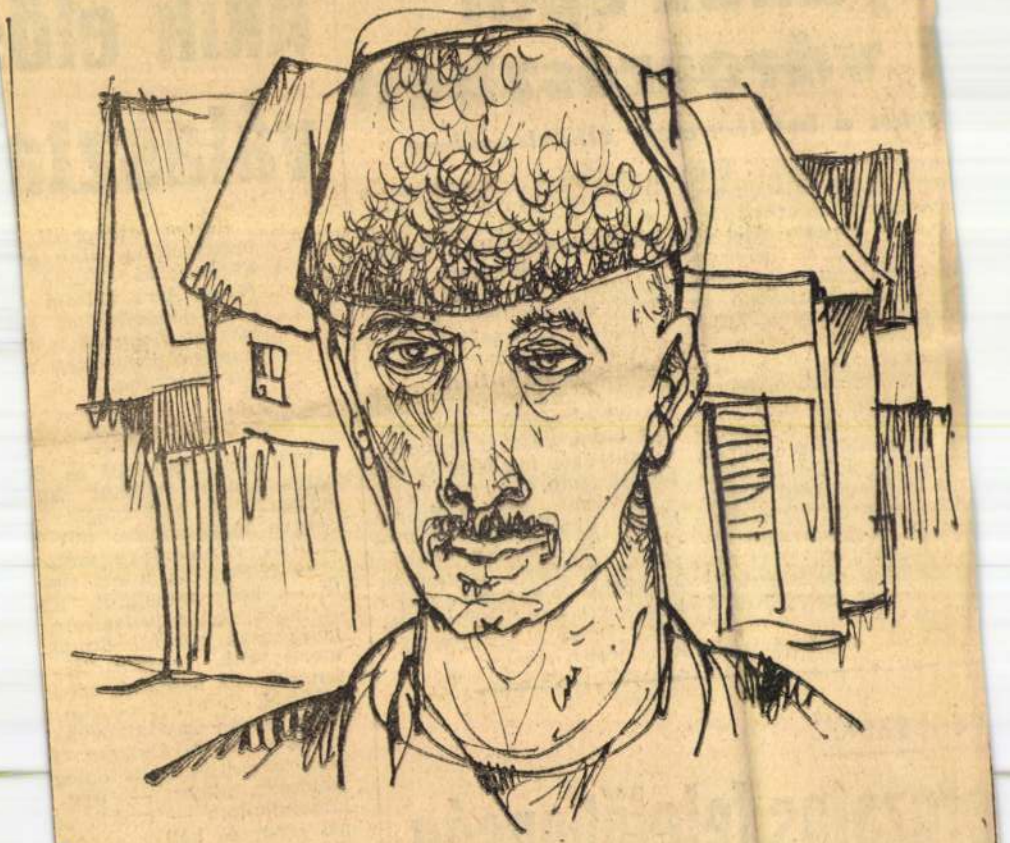

SOMOS MIKLÓS: PARASZTFEJ

tyúház épül
l városrészben

tehet a belvízveszély elhárításában

ehézséget okoz, hogy *mos utcában a lakók nem doskodnak az árkok tisztartásáról*, pedig ezzel sotehetnének a belvízvely elhárításában. A Tánes Mihály utcában az oz gondot, hogy a MÉK yi kirendeltség kettes szátelepén történt kerítéstés következtében feltölött az árok, a víz emiatt n tud lefolyni. A tanácsok bejelentése alapján a ifaludy és a Váradi utcán is fő feladatként jelentik a csapadékvíz elevezése. Itt azonban nem sús a helyzet, mivel az Arsi csatorna mellékágának elújításával megoldható a bléma.

Megfelelő csatornázással, a régi árkok felújításával a többi utcákban is elhárítható a veszély, kivéve a Honvéd-városrészt, ahol komolyabb felkészülésre van szükség. E célt szolgálja az épülő szivattyúház, aminek a gépi berendezésén a helyi Vas és Fém Ktsz szakemberei dolgoznak. S mivel ez a városrész nem rendelkezik csapadéklevezető csatornahálózattal, szükség lenne a szivattyúház mielőbbi üzembe állítására.

A városi tanács *évente közel félmillió forintot fordít a belvízveszély elhárítására*, megfelelő csatornák építésére. Ez az összeg azonban kevés — a jövőben célszerű lenne, a lehetőségekhez mérten emelni.

vényszék"

orozatos felelőtlenség

gyalóasztalt az SZMT és

Épületvagyonnál

Akik elő
választa

Három csongrádi beszélgettem, akik el töltötték ki először pokat. Arra voltam lyen gondolatokat é nük az, hogy ők is b lasztásra jogosultak n liós táborába.

1.

VINCZE LAJOSNÉ az É kereskedelmi Vállalat 201 dolgozik. A pult mögött lyogva megkérdezte: mit t Ezúttal véleményére voltar

— Nekem az jutott esze te —, hogy minekünk, KI is többet kell politizálnunk *politikusan gondolkodnunk mondanunk*. Például társa ran szó esik napjaink eredr hibáiról. S azt tapasztalja hogy ritkán „nyilatkoznak" ról is teljes felelősséggel. É nem tartom formális dolog gondolok, akkor — úgy kimondhatom — csakis te gel lehet és kell szavaznu sonló komolysággal politi Egyéni terveimben szerepe nulás, valamint az elköve egy szerény költségű laká

építésnek szolgálnia kell.

1021

SOMOS MIKLÓS

Somos Miklós: Munkásasszonyok

matos fokozása; az életszínvonal-politikában a ... megosztása az anyagi ösztönzés és a társadalmi juttatások között; az infrastruktúra mérsékelt fejlesztése.

3. Az infrastruktúra erőteljes fejlesztése a személyes jöv... keltebb emelése és az előző két változat között ell... meléspolitika mellett.

Az 1. változat bátrabb, kockázatosabb, a 2. óvatos, a közé... jobban előtérbe helyező, a 3. változat pedig az infrastruktúr... hangsúlyozó stratégia.

A különböző stratégiák valószínűleg különböző fejlődési ... arányokat indikálnak. A magasabb variáns „jobb" fejlődést ... feltétlenül jobb terv is. Mint terv csak akkor jó és csak ak... alapul, *ha* helyesen megítélt előfeltételeken alapul, *ha* műszaki ... ségünket magasra értékeljük, *ha* a nemzetközi gazdasági int... üteme előtt nem látunk akadályokat. A tényleges különbség ... riánsok közti lényegesen különböző gazdaságpolitikai intézk...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Társadalmi Szemle

A terv és a teendők

Ismert tétel, hogy minden terv annyit ér, amennyi abból megvalósul. Ez a bölcs mondás nemcsak minőségi követelményt fejez ki, hanem utal a terv és a megvalósítás kapcsolatára. A terv, bármilyen jó is, önmagában nem biztosíték a gazdaság kedvező fejlődésének.

Bár a hosszú távú tervezést kifejezetten célra orientált tervezésnek jelöltük meg, hangsúlyozni kell, hogy a gazdaságfejlesztési célokat kitűző terv nem kelthet olyan képzetet, hogy a célkitűzések megvalósítását eleve biztosítottnak vegyük. A tervnek élő szerepe akkor van, ha *a célkitűzések* konkré-

1971 OKT - 4

Somos Miklós

1021

SOMOS MIKLÓS

JOHANNA

Szovjet
tár

Koszi

● **Kairó (MENA)**

Szombaton délelőtt a
beh palotában újabb tá
lást tartott a szovjet
és kormányküldöttsé
egyiptomi vezetőkkel. I
tomi részről a tárgyá
részt vett Anvar Szadat
megbízott elnök, Husszein el
Safei, Ali Szabri, Mahmud
Favzi, az ASZV legfelső végrehajtó bizottságának tagjai,
Labib Sukeir, a nemzetgyűlés elnöke, Mahmud Riad
külügyminiszter, Mohamed
Goma belügyminiszter, Mohamed Fajek külügyi államminiszter, Mohamed Favzi
hadügyminiszter, Heikal tájékoztatásügyi miniszter és a
kormány más tagjai.

voje, Last
bornok és Okunyev vezérez
redes. A tanácskozást meleg,
baráti légkör jellemezte.

Ezt követően Koszigin miniszterelnök megkoszorúzta
az elhunyt Nasszer elnök
sírját.

Koszigin szovjet miniszterelnök tegnap délután hazarepült Moszkvába. A kairói
repülőtéren Anvar

DÉL-MAGYARORSZ
SAJTÓHÁ
BUDAPEST, IX., Ü
Telefon: 138-068, 337-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

IFJÚ KOMMUNISTA
1966 MÁR

1021

SOMOS MIKLÓS: KERTÉSZFIÚ (Kerámia)

TERMELÉSI MOZGALM
A KISZ NEVELŐMUN

A KISZ VI. kongresszusa az ifjúság szocialista nevelésének középpontjába az akcióprogramban vállalt gazdasági feladatok végrehajtását állította. Tette ezt azért, mert az ifjúság tudatának és magatartásának alakulását alapvetően meghatározza a munka, a szocialista munkaerkölcs fejlesztése, általánossá tétele. Vonatkozik ez teljes egészében a mezőgazdaságban dolgozó fiatalokra is.

A KISZ termelést segítő tevékenysége az elmúlt években sokszínű, gazdag mozgalmakat, munkaversenyformákat eredményezett. A napi munka becsületes elvégzése mellett állandóan emelkedik a munkamozgalmakban részt vevő fiatalok száma és elért eredményeik. Javult a szervező és irányító munka. Az állami gazdaságok és gépjavító állomások mellett a tsz-

vállalt feladatok végrehajtása. To
vábbá, mert a március és április
hónapokban megtartandó paraszt
ifjúsági tanácskozások jó fórumo
lesznek arra, hogy ezekről a kérdé
sekről sok termelésben dolgozó fia
tallal, KISZ-vezetővel véleményt cse
réljünk.

Cél-e vagy eszköz a termelési mozgalom?

A mezőgazdaság átszervezésével kialakult új helyzetben a fő tennivaló a tsz-ek korszerű nagyüzemekké való fejlesztése és ezzel egyidőben a szövetkezeti parasztság szocialista nevelése, egységének kialakítása. E feladat megvalósításában a gazdasági és ideológiai munkát nem lehet egymástól elválasztani. A termelés fejlesztésében, a gazdasági mutatók javításában, a gazdaságok szervezeti megszilárdításában elér

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Somos Miklós
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1984 ÁPR 19

1021

Somos Miklós: Ketten

Előretolt állásokban

Akik a tanyák közé viszik a kultúrát...

Többnyire tanítók, nyolc-tíz éve élnek a határ valamelyik iskolájának tanítói lakásában. Nős, családos emberek. Jórészt nem is fiatalok, de a munka, amit a határ népéért vállalnak vasszorgalmukról, fiatalos tettrekészségükről tanúskodik. Címük nem mond sokat: tanyai népművelési ügyvezetők.

A vásárhelyi határ 83 ezer holdján hat külterületi pedagógus vállalta a közművelteség terjesztését. Nem kötelességszerűen, hanem hivatásszeretetből. A kulturális forradalom előretolt állásait jelentik ők. Egy tanyavilág közepén, sáros dűlőutak összefutásánál, vonat-autójáratoktól 6—8 kilométerre szítják, táplálják rendszeresen a műveltség fáklyáját. A földet művelő nép tudásszomja hívta életre az ügyvezetők hálózatát, akik nemcsak közvetítenek a határ és a nép-

lában, vagy olvasókörben a politikai, természettudományi, vagy egyéb ismereteket bővítő előadásokat.

A szívós munka legtöbb helyen már meghozta gyümölcsét. A gorzsai külterületi iskolában már nem kell dr. Szabó Lajos vezetőtanítónak lejárni a lábát, hogy megszervezze az esti rendezvényt, az utász, a tsz állattenyésztő, a tejbegyűjtő, a tanácstag egyaránt visszi a hírt a tanyák közé és másnap este elindulnak az emberek nagy csizmában, sokszor viharlámpával az iskola felé. De így van ez másfelé is. A szentkirályi iskolában például 1300-an vettek részt a tél folyamán a különböző rendezvényeken. A gorzsai iskola könyvtárából egy negyedév alatt 1400 könyvet kölcsönöztek. Így lehetne sorakoztatni a számokat, a tényeket a sóshalmi, kútvölgyi, bodzási, szikáncsi határrész

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1987 AUG 20

1021

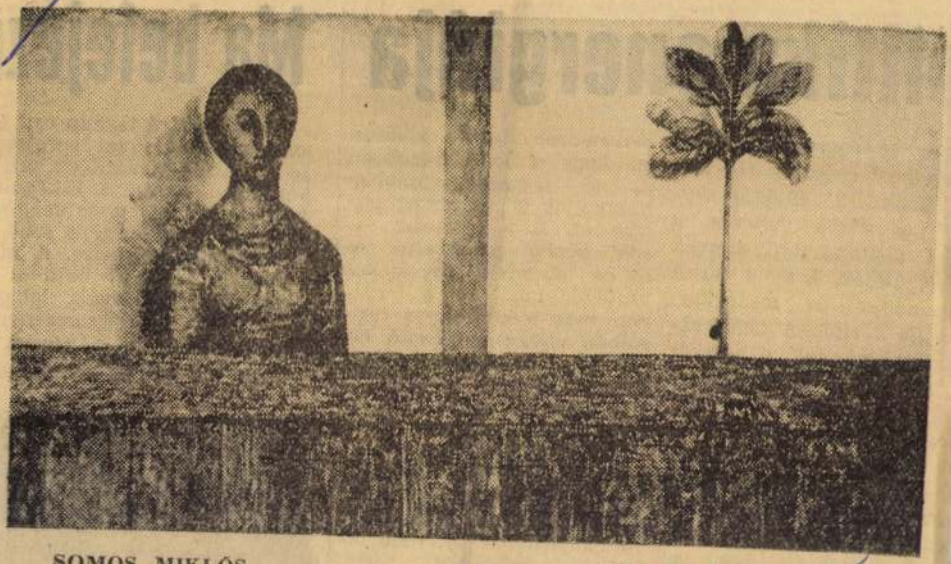

SOMOS MIKLÓS — HÁZ ÉS KERÍTÉS KÖZÖTT

olitika energ

alom az újszegedi hídon, niért nem építenek egy má- k hidat is!" Ezekről any- yit: a város vezetése, a elyi államhatalmi szervek jól tudják, hogy a várost ol, miben és mennyiben zorítja a cipő. A témák na- irenden vannak, a házgyár , az új híd is kellene, és zeretné a tanács, ha már egvalósulhattak volna. A zándék azonban önmagában éve kevés, a megvalósítás nyagiakon múlik. Minden özanul gondolkozó és ítélő mber beláthatja, hogy az llam és a helyi tanácsok nyagi erőforrásai, eszközei égesek, addig nyújtózkod-

Követelmény lesz a jövőben is, hogy a legcélszerűbben és a leggazdaságosabban használjuk fel az anyagi eszközöket. E tekintetben — sok bénító paragrafus és egyes emberek fogyatékos munkája miatt — a tervezés, vagy a kivitelezés fázisaiban olykor mérgesítő hibák is csúszhatnak, de ezek ellen a jövőben is hadakozik a tanácsi testület és végrehajtó bizottsága.

A tanácstagok túlnyomó többsége közéleti szereplő úgyis, hogy részt vesz a tanácsi állandó bizottságok munkájában. Az állandó bizottságok működési körük szerint vizsgálják a város életének egy-egy vonatkozását, és a tanácsi szakigaz-

A *Cigánybáró* tegnap esti és *los* mai előadásával befejező gedi Szabadtéri Játékok. Az t két utolsó napja, s főképpen adás, ismét sok ezer vendége városba. A hét végére *több r látogató* jött Szegedre. A me járatokon kívül 37 belföldi é — NDK, csehszlovák, lengye — autóbusz, egy jászberényi é pesti különvonat szállította magyar és külföldi vendégeit

Somos Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1983 NOV 3.

1021

(Egető J. felv.)

A Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából
SOMOS MIKLÓS: ASSZONY, HEGY LÁBÁNÁL

SZÓNOKI MEGYEI NAPLÓ

Magyar Bitedő
SZÁLLÓIGAZGATÓ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964-ben

felújítják a szentesi vasútállomást

Korszerűsítik az éttermet és a söntést is

A szentesi vasútállomás felújításának gondolata már évekkel ezelőtt felmerült. Most a tervek végére tesznek pontot és a jövő esztendőben jelentős költséggel hozzáfognak az épület rendbehozásához. A munka során helyiséggel nem bővül az állomásépület, legfeljebb kisebb kiigazításokat hajtanak végre. Ezenkívül megjavítják az állomás tetőzetét, a falakat átfestik. Egyetlen jelentősnek ígérkező változás lesz jövőre, hogy kitágítják az épületnek a forgalmi iroda elé, hogy jobban szemmel tudják tartani a vonatok közlekedését, s általában az állomás életét. Sajnos egyelőre nincs lehetőség arra, hogy a beruházásból megépítsék a régen óhajtott oktatóhelyiséget és a többi szociális létesítményt.

Ugyancsak a jövő esztendőben kerül sor az állomás épületében helyet foglaló utasellátó étterem és söntés kisebb mértékű korszerűsítésére. Érdemes megemlíteni, hogy az étteremben naponta átlagosan 100—120 fő fogyaszt ebédet és vacsorát.

A művészeti és tudományos élet elvont régióiban — érthető módon — gyakran elhangzik efféle kérdés formájában is az élet és az ember megváltoztathatóságának bonyolult dilemmája. Ott, ahol a szellem elvonatkoztatottan összegez és művészi módon kifejez, e kérdés gyakorisága nem véletlen. Mert az élet mozgató rugóit kereső ember szembetalálja magát a lemezesítésével, és erről saját fejével, ítéletével, a maga kifejező eszközeivel — esetleg tollal, ecsettel, kottával — nyilatkozik.

Az elvont elméleti tudományok műhelyében is felbukkan ez a kérdés, valamivel módosul ugyan, de él: társadalmi hasznosságának tudata, az emberiség érdekeinek a szolgálata ősi, hajtja-e a kutatót, vagy menekülés a tudomány elvont, zárt falai közé, ahol nem éri el az élet és ítélő szeparáltan biztonságban érzi magát.

Természetesen egyik eset sem jelentkezik önállóan, érintetlen sterilitással, mert valamennyien ezer és millió szállal egymáshoz vagyunk kötve, gondolataink, érzéseink hatása alól nem menekülnek a legelvontabb szellemi műhelyek »lakói« sem. Persze az sem válasz, hogy ennek a kérdésnek a boncolgatása szükségtelen, mert nem az indítékok a lényegesek, hanem az eredmények: mi kerül ki az ecset és a toll alól, a kutatóműhelyekből. Ez a felfogás az eredmény, a produkció társadalmi hasznosságára reflektálva adja meg a pozitív vagy negatív értelmű feleletet.

Itt az alapkérdés az, hogy ki milyennek látja a világot, mit tart az emberekről és az életről, mert eszerint formálja egyéni életét. Nálunk ez még kétféle nézőpont alapján történik — persze ez sem egymástól elhatároltan: az egyik a miénk, a marxista felfogás az életről, ennek értelméről és céljáról, a másik az idealista felfogás az, amely kilátástalan sorsáról, az élet gyötrelmességéről.

*

Azon fordul meg életfelfogásunk, hogy a belső harmónia alapján tudunk-e igent mondani az ember és az élet megváltoztathatóságára, átalakítására. Mert aki ebben hisz, az életcélt kap, életértelmet nyer, s ebbe a relációba állítja művészetét, tudományát és belső hevüléssel, érzelmi azonosulással adja vélemé-nyét, munkáját az értelmes, céltudatos emberformáláshoz. Felszabadultan, kiegyensúlyozottan él az ilyen beállítottságú művész, kutató, elvont szellemi műhelyekben munkálkodó tudós. Ennek a fordítottja is igaz: aki az életet és az embert megváltoztathatatlannak tartja, abban a kétségbeejtő gondolatvilágban él, hogy az ember harmincmillió év óta semmit sem változott, csak eszme- és kultúráramlatok jöttek, mentek, de az ember maradt tökéletlenségével és gyarlóságával, legfeljebb más

6. A

Nagyistók. Sándor középületek, elsősorban tanácsháza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Somos Miklós
CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1965 ÁPR 4
1021

10

SOMOS MIKLÓS: TALÁLKOZÁS

ttel

ózéka, mint le-

zégyellős mar-
emiségű műve-
asztalára, s új
vos fölfedezé-
ünket, de köz-
„ők nem men-
nem jól hang-
marxisták va-
udvarában va-
lomgerjesztően.)
v —, hogy az
zerinti vállalása
es sablonjaira
snek telszik. A
ízű sablonokat,
:mei meggyőző-
nem volt mar-
töltött alkotás.
a marxista al-
ztály világnéze-
ne szégyellős-
fölfogása mar-
nunista! Mondja
fölfogása is így

" területen igé-
s tartalmasabb
asági átalaku-
ati tevékenység
ivolság, nagy a
elmélyültebben,
odnunk ideoló-
a munkások,
is.

s nem múltba

Tudjuk, hogy nemcsak haladó nemzeti hagyományokat, nagy szellemek hagyatékát kaptuk örökségül, hanem rossz, korszerűtlen ipart és korszerűtlen mezőgazdaságot. Két évtized alatt évszázadnyi időt jártunk meg, de árnyékunkat nem ugorhatjuk át. S ez összefügg életkörülményeink alakulásával is. Olyan életviszonyokat teremtettünk, amilyet még álmodni sem mertünk a második világháború előtt. Örülünk, hogy így élünk. Büszkék vagyunk rá. De Kánaánt kívánni most, a szocialista építéshez vezető úton, nem lehet. Ez illúzió lenne! Életkörülményeink megtartása és lassú javítása is rendkívül nagy erőfeszítést igényel mindannyiunktól. Ebben a kérdésben nem lehet másként fogalmazni, de az értelmezés is csak ilyen félreérthetetlen lehet. Idei tervünk teljesítése — minden vonatkozású teljesítése — életkörülményeink további alakulásával függ össze. S ezért nem is olyan „egyszerű" ez az esztendő számunkra.

Talán nem is illene szólni nagy nemzeti ünnepünkön ilyen „prózai" dolgokról — mondhatná egy szépelkű stiliszta. De a mi életünk ünnepen és hétköznapon is azonos: tisztességes, becsületes, mert mi teremtettük meg két kezünk munkájával. S ezért talán nem is nevezhetjük egy fintor kíséretében „prózának" a valóságunkról szóló mondatokat.

A mi nemzedékünk két évtizedes küzdelme hozta létre ezt a valóságot. Úgy érzem, nincsen szégyenkezni valója ennek a generációnak, mert megtette és megteszi mindazt, ami erejéből és tudásából telik. Érdekesek vagyunk. A kisemmizettek mezejéről jöttünk, a nemzetből kivetetten éltünk, és most mi vagyunk a nemzet. Jobbra és szebbre vágyó érzésünk indított utunkra ezelőtt húsz évvel, amikor még nem értettünk olyan jól tudatos eszmék nyelvén, de valami mást, tisztábbat, igazságosabbat akartunk, mint

Hirdető
FIGYELŐ
Petőfi Sándor u. 17.
188-296, 188-307
1966 SZEP 15.
MAGYAR HÍREK

A Műcsarnokban bemutatták az állam által 1965-ben megvásárolt képzőművészeti alkotásokat. A képen: Somos Miklós: »Bányászok« című festménye

(MTI — Sziklás Mária felv.)

szerűen berendezett ...
mellől intézi annak a millió utazó
átutazik, vagy elutazik Magyarorsz

Nyomban pontos számokat m
jegyű számok közül közös megegy
1966. január elseje és július harm
első hét hónapjában 1 441 845 külf
határát, ebből több, mint nyolcszá
a többi átutazott a magyar földön.

Az idegenforgalom nagykövete szerint a legfontosabb a jó kapcsolatok kiépítése, amelyhez pontosan ismerni kell az idegenforgalom, a turizmus gazdasági, politikai és társadalmi vonatkozásait.

Magyarország idegenforgalma a második világháború befejezése után mélypontról és holtpontról indult el. A szállodák, éttermek, fürdőhelyek nagy része romokban hevert, mint a Duna-parti szállósor, amelynek újjáépítésére már megkezdődtek a tervezések.

— Ezen a téren a közelmúlt hozott döntő változást. Budapest, a Balaton, a hegyvidéki üdülőhelyek, a vadászati lehetőségek, amelyeket a nemzetközi turizmus keres, ma már majdnem képes az összes igényeket kielégíteni. Ezen a téren azonban örök versenyfutás van, az igények egy lépéssel mindig előbbre járnak, mint a lehetőségek. Számításba kell venni azt a sajátos körülményt is, hogy a szocialista Magyarország

Somos 2

Csalódás

Csepel

1964 ápr 10.

Az örömbe üröm is vegyül. A bérletes kocsik indításának elvét ugyan nem marasztalhatjuk el, ezt majd igazolja az idő. De az már biztos, hogy ünnepnapokon — csak bosszúság forrása. A néhány szabad kocsiban összepréselve szoronganak az utasok, van aki le is marad, hiszen nem szállhat fel a bérletes kocsira. Ugyanakkor a bérletes kocsik csaknem üresek.

Ezen változtatni kell. Vasárnap és ünnepnapokon szüneteltetni kell a bérletes kocsik indítását. Azt is meg kell fontolni, hogy milyen időpontban hány bérletes kocsit iktatnak be. Csúcsforgalomban jó dolog a bérletes kocsik indítása, kérdés, hogy napközben is megfelelő-e. Korábban tapasztaltuk, hogy a délelőtti órákban három kocsiból álltak a szerelvények. Ez néha kevés volt, az öt kocsi azonban sok. Ilyen esetben szükségesnek látszik a négy kocsiból álló szerelvény, melyek közül az egyik bérletes kocsi lenne. A nem csúcsforgalmi időben ugyanis a bérlettel utazók száma alacsonyabb.

El kell ismerni, hogy a gyorsvasút vezetősége komoly erőfeszítéseket tesz az utazás zavartalanabbá tételére. Rajtunk, utasokon is sok múlik. De a helytelen intézkedéseken változtatni kell, hogy ne bosszankodjék a közönség, hiszen a közlekedés is ő érte van. Az pedig máris beigazolódott, hogy a bérletes kocsik indítása ünnepnapokon nem vált be. (H)

zési lehetőségeket biztosít

vendéglátóipar. A csepelie
körében is kezd elterjedn
hogy egész családok kapcso
lódnak be az előfizetéses kö
étkeztetésbe. Naponta 700—75
ebédet és 80—90 vacsorát fő
nek ennek keretében.

Az életszínvonal emelkede
sével mindinkább a szabado
választott ételféleségek fe
tolódik el az igény. 1962-be
ezer adag körül mozgott a n
pi fogyasztás, 1963-ban má
1200 adagot szolgáltak fel n
ponta. A vendégek több mi
harminc féle étel közül vál
gathatnak. Sokan keresik a
„ínyenc" falatokat, a „különl
gességeket", amelyek olcsók
amellett ízletesek és jól „cs
szik" rájuk a bor.

A kerület egyes részei éte
szolgáltatás tekintetében e
látatlanok. A Királyerdőbe
egyetlen olyan egység sinc
amely étkezést biztosítana, p
dig erre meglenne az igén
A lakosság ellátásának viz
gálatánál nem hagyhatjuk
gyelmen kívül, hogy az üze
jellegű közétkeztetés kere
ben Csepelen, (beleértve
Vasmű, a napköziket és ó
dákat is), naponta csakn
harmincezer ebédet szolg
nak fel.

Az ételforgalom növelés
akadályozza, hogy a vendé
látóipar nem rendelkezik me
felelő központi előkészítő
termelő üzemekkel. A
nács erre a célra kül
biztosított helyiségeket, am
lyeknek korszerű felsz
relése a közeljövőben me
történik.

Az ételszolgáltatás megja
vítása érdekében, még ebbe
az évben három italboltot ala
kítanak át, úgy, hogy a ven
dégek egész nap fogyaszthas
sanak meleg ételt (csökkentet
választékban), a Szebeni és

Somos Miklós: Tanulmányfej

1021

zött.

Ez a gond
vezetne az
dóságától,
hány megje
még fűzni.
ször is felté
az ember
a jelenlegin
kintetben z
tohább vis
A csecsemő
dául —
hosszabb sz
kal összefüggésben — nem volt nagyon magas. Az intenzív csecsemőgondozás megszűnése után azonban a viszonylag önállóan felnevelődő gyermekek sorsát erőszakos sérülések, a természeti környezet káros behatásai már nagymértékben veszélyeztetik, úgyhogy ezek következtében számuk a kisgyermekkorban évente, később 2—3 évenként megtizedelődött, s csak kevesen érhették meg a serdülőkort. Az is kétségtelen viszont, hogy aki ezt a szörnyű szelekciót kibírta és felnőtt, annak elég ellenálló erejének kellett lennie a környezeti behatá-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 JAN 3 0.
ÉLET ÉS IRODALOM

fejlődése

A halandóság őstípusá
kapcsolatban felmerül
kérdés, hogy olyan le
tett-e egyáltalán, mint a
lyenre a leletek alapján
vetkeztethetünk? Erre
kérdésre az emberi terr
kenység fiziológiai hatá
figyelembe véve egyér
mű választ lehet adni.
ősidőkben — születéskor
tozás és társadalmi aka
lyok nem lévén — korlá
zatlan termékenységgel s
molhatunk, amely a med
ségre és vetélésekre is
kintettel a nő élete fol
mán átlagosan minte
nyolc gyermeket jele

Somos művek
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 DEC

IFJÚ KOMMUNISTA

1021

KENDŐS KISLÁNY

Somos Miklós Ernst Múzeumban rendezett kiállításának anyagából

KÚTNÁL

hasznos tapasztalattal, az igenyeknek megfelelő, differenciált módszerekkel, formákkal és eszközökkel gazdagították vezetőképzésünk tárházát.

A KISZ Központi Bizottság Titkársága határozata alapján a nyári vezetőképzés alapvető programját ez évben a KISZ VI. Kongresszusa Akcióprogramja, a párt 1964. december 10-i határozata végrehajtásának segítése, valamint az „Ifjúság a szocializmusért" mozgalom új rendszerének tennivalói határozták meg.

A táborok előkészítése

A KISZ-bizottságok döntő többsége nagy felelősséggel oldotta meg azokat a feladatokat, amelyek a táborok előkészítésével kapcsolatosak. Ez a munka sikerének egyik kulcskérdése volt és marad a jövőben is. A KISZ-bizottságok igyekeztek kialakítani a megfelelő programokat, amelyeket az illetékes végrehajtó bizottságok hagytak jóvá. Az elmúlt évek tapasztalataitól eltérően a táborvezetőségek, a táborvezetők, előadók, foglalkozásvezetők kiválasztását és felkészítését tervszerűbben valósították meg.

módszeréről, tartalmáról

Nyári vezetőképzésünk fontosságát ez évben növelte az a körülmény, hogy a KISZ VI. Kongresszusa határozatainak végrehajtása, az Akcióprogram célkitűzéseinek gyakorlati megvalósítása képezte munkánk gerincét.

A KISZ-bizottságok a feladatokat szem előtt tartva, a sajátos helyzetnek megfelelően, az adott turnusok jellegeitől függően minden vezetőképző táborban megvitatták és meghatározták az alapszervezetek legfontosabb tennivalóit. Tekintve, hogy az egyhetes táborok idejüknél fogva nem adtak lehetőséget a KISZ-munka minden területének részletes elemzésére, így a KISZ-bizottságok arra törekedtek, hogy az elkövetkezendő hónapok legfontosabb feladataira hívják fel az alapszervezeti vezetők figyelmét.

A programokban a gyakorlati foglalkozások bemutatók, tapasztalatcserék, módszertani viták megrendezése és levezetése sok kívánnivalót hagy maga után. Az előadások színvonalát értékelve megállapíthatjuk, hogy megfeleltek a követelményeknek. A KISZ-bizottságoknak a jövőben törekedni kell arra, hogy az előadásokat az erre legjobban felkészült, az adott munkaterületen jártas, tapasztalt KISZ-vezetők tartsák

nés, szórakozás, kulturális és sport tevékenység is. A nevelőmunkát szinte mindenütt eleven, színes sport, kulturális és szervezett szabad idő program egészítette ki. Táborbajnokságok, szellemi vetélkedők, táncestek, műsoros tábortüzek, kirándulások.

A hallgatók aktivitásáról, érdeklődéséről

Az ISZM továbbfejlesztésének lényegét sikerült a hallgatókkal megértetni. Az esetek többségében a fiatalok jól fogadták a változásokat és elismeréssel nyilatkoztak azokról.

Élénk érdeklődés alakult ki főleg az ideológiai irányelvek vitáin. A szemináriumok vezetése, kötetlen „beszélgető" módszere, lehetővé tette, hogy a KISZ-titkárok és vezetőségi tagok elmondják azt hogy a fiatalok miként vélekednek az irányelvekben felvetett kérdésekről. Élénk vita folyt a fiatalok erkölcsi,

7.

Somos Károly: A nagy beszéd (III. rész)

1

Népművelés, 1977. dec.
Képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban. 25

ja-e el mosolyát. Bizonyára mindkettő. Ilyen szépen még

– Eszményi környezetben dolgozhatunk mindannyian;

gyarországi Szervezete új formával gazdagította a zenei tá-

A jászberényi zeneiskola csellónégyese (Szántó felv.)

GYURCSEK FERENC

Viharsar

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ

1963

Somos Miklós

1021

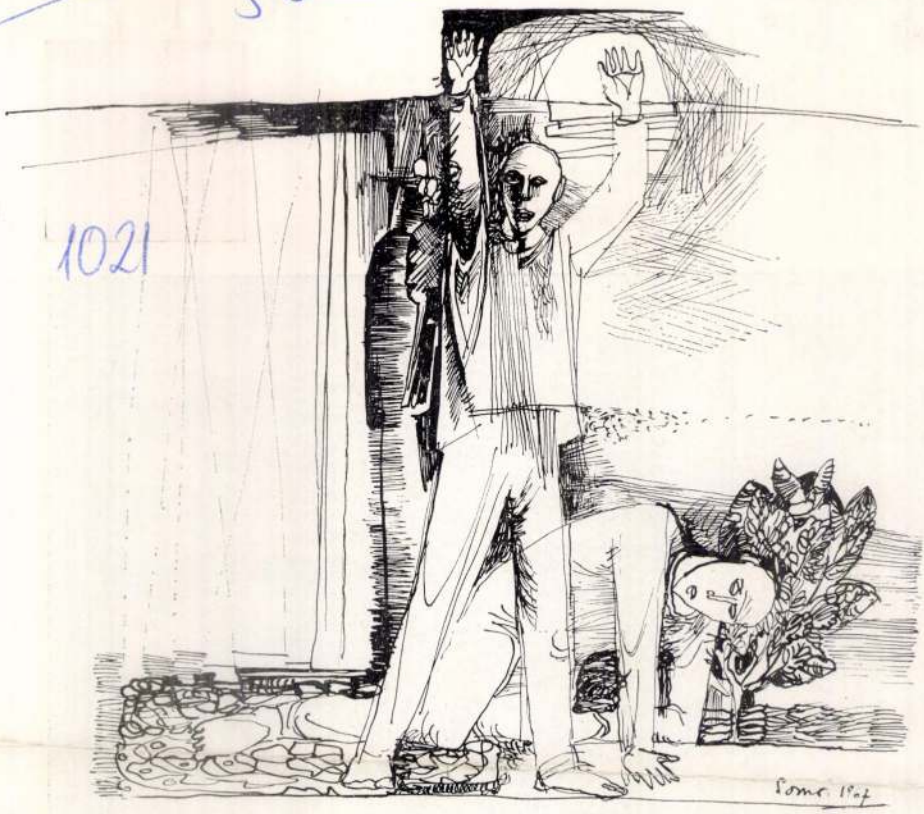

SOMOS
MIKLÓS
RAJZA

gyakorlatilag szanálásmentes építést tett lehetővé, és kedvezet
nagyüzemi (blokkos) módszereinek. Kétségbe vonható azonl
területen kívül indokolt-e a nyugati, lejtős területek, dombol
a jelentékeny földmunka-mennyiség a tervek szerint 25, a kiv
többletet okozott. A telep lakói szerint „egész hegyeket kellet
van is túlzás, magam bizonyíthatom, hogy jóformán egy évig
kákat végeztek a domboldali „ütem" előkészítéseként. Még ez
ha ezzel az épülő új lakónegyed, amelyet a 26. sz. közlekedési
kiegészült, kikerekedett volna. Csakhogy a lakótelep keleti c
a másik oldalon a nyugati kezdődik, s ennek következtében
rült Miskolc legmagasabb, 18 emeletes lakóháza, vele szemben, a
viszont földszintes családi ház búslakodik, s az ugyancsak a keleti részen épülő ABC-áruház sem fog sok örömet okozni a nyugati rész lakóinak, akiknek egy vagy két autóbusz-megállóval hamarabb kellene leszállniuk ahhoz, hogy használhassák.

Egy lakótelep genezise

Írásos dokumentáció szerint a lakótelep beruházási programja 1963 nyarán készült, személyes értesüléseim szerint már 1962-ben dolgozott rajta a tervező: az ÉVM Miskolci Tervező Vállalata. Nem szőrszálhasogatásként, hanem okulásul érdemes megjegyezni, hogy a kivitelezés 1964 őszén kezdődött meg és 1969-ben befejeződik. A beruházások hazai, lebonyolítási gyakorlatában ez a tempó tiszteletre méltónak látszik.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VALÓSÁG

1968 AUG

1021

Somos Miklós rajza

Somos Miklós

…s és 21 800 három…

A lakásüg… munkáját ren… ló vesződség … hogy nincs … férőhelyes la… családok *rend*… séhez és a me… ésszerű cseréj…

Új lakások építését szinten gyakran hátráltatja, hogy a kijelölt helyükön álló avult épületeket nem lehet idejében lebontani azért, mert a bennük lakók kiköltöztetéséhez nincs másutt számukra megfelelő befogadóképességű cserelakás.

Jóval *drágább* is a kis befogadóképességű lakások építése. A második ötéves tervre előírt lakásépítési költségmutatók szerint az *egy lakóra jutó építési költség:*

…964 Ft,
…-43 019 Ft.
…0 Ft,
…017 Ft.

Ez *elkerülhetetlenül* adódik abból, hogy nem terveztek annyi több férőhelyes lakást, amennyire valóságosan szükség van. Több tagú családok a nekik szűk lakásokba szorulnak, a fiatal pároknál pedig a 2—3 férőhelyes lakás már 1—2 gyermek születésével is 3—4 éven belül szűkké válik. A túlzsúfoláshoz a rossz lakáskörülmények korszerű környezetben is gyorsan újratermelődnek.

tet rontón szűk ruhában és cipőben. De az még nem, hogy a nagy családok sem lakhatnak életnyomorítóan szűk lakásban. Az pedig még kevésbé, hogy *először nekik* jár megfelelő lakás és csak azután a többieknek.

Szerintem helytelen az is, hogy az értékelés alapja nem a *lakóférőhelyek*, hanem a lakások száma. Ebben egyértékűnek számít az egyférőhelyes garzonlakás, a hatférőhelyes családi lakással. Egy családnak és ugyanakkora „fajsúlyú"-nak számít a gyermektelen *házaspár* és a nyolcgyermekes *család* is.

Emiatt helytelen az is, hogy az építési költséget nem egy lakóférőhelyre, hanem egy egész lakásra számítják. Ez elfedi azt, hogy a nagyobb befogadóképességű lakásokban az egy férőhelyre jutó építési költség jóval kisebb.

A beruházó kap egy pénzösszeget, és megszabják neki, hogy ebből hány *lakást* mekkora *átlag*költséggel és mekkora *átlagos összes* alapterülettel kell megépítenie. Igy nem építhet belőle kevesebb számú, de nagyobb befogadóképességű la-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós

ÉLET ÉS IRODALOM
1965 APR 24

Somos Miklós: Női arckép

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
1967 OKT 2 6

Intrika és gy

Régi igazság, hogy a gyengeség csaknem olyan hiba, mint a kérlelhetetlen, embertelen szigor. Közösségek életét kešeríti meg ha a főnök „Cézárt" játszik, s ugyancsak közösségek munkakedvét, teljesítményét, hangulatát szegi, ha a munkahelyen áldatlan személyi ellenségeskedés dúl...

Nemrég a Csongrád megyei tanács Gyógyszertári Központjából N. J. és néhány társa egy ilyen munkahelyi villongás bírójának hívta az újságírót. Pontosabban: N. J. áldatlan állapotokról, a gyógyszertári központ raktárvezetőjének durvasága, embertelensége ellen protestált.

N. J. nem takarékoskodott a vádakkal. A raktárvezetőről — dr. S. J.-ről azt állította, hogy feleségét, N. J.-nét, aki a raktárvezető beosztottja — idegösszeroppanásba kergette.

A gyógyszertári központban uralkodó állapotokról meggyőződtünk, s egyben igazat kell adni N. Valóban, ezen a mi embert foglalkoztató kahelyen a gyűlölet rében dolgoznak jó nyan.

Előfordult, hogy N. leg bántalmazta a r zetőt; hogy N. J.-né a munkahelyéről távozó Dr. S. J. után kapát dobott; a szakmai hibákért kapott írásbeli figyelmeztetést N. J.-né a gúny tárgyává tette, bekeretezve az üzem falára akasztotta.

Tény, hogy N. J.-né idegeit megviselte ez a helyzet — de tény az is, hogy évek hosszú során állandóan feljelentették dr. S. J.-t, aki ellen több vizsgálatot folytattak. Felettesei felszólították hagyjon fel „minden olyan magatartással, amely alkalmas arra, hogy a raktári dolgozók munkáját személyük emberi mivoltuk kisebbítését, méltóságuk megbánását jelentené".

Az idézett felszólítás 1967-ben kelt, s azt mutatja, ta, hogy dr. S. J. javított hibáin.

Dr. S. J. ellen N. J. bejelentésére nemrég ismét vizsgálatot folytattak. Tíz „koronatanút" hallgattak meg, s megkérdezték úgyszólván az üzem minden dolgozóját. A bizottság megállapította, hogy a raktárvezető jól végzi munkáját, vele tudnak együtt dolgozni beosztottjai, munkásai. Igaz, hogy adódnak konfliktusok, amelyeket éppen dr. S. J. gyengekezűsége okoz.

Beszélgettem a raktár munkásaival. Kiderült, hogy dr. S. J. inkább hangoskodik, mintsem a vétkes dolgozónak járó büntetést kiszabná. Szóval: nem torolja meg a fegyelemsértéseket, az érte járó szankcióval, helyette súlyos szavakkal próbál „nevelni".

A gyógyszertári központ

Elfogták a veszedelmes

1021

Somos Miklós

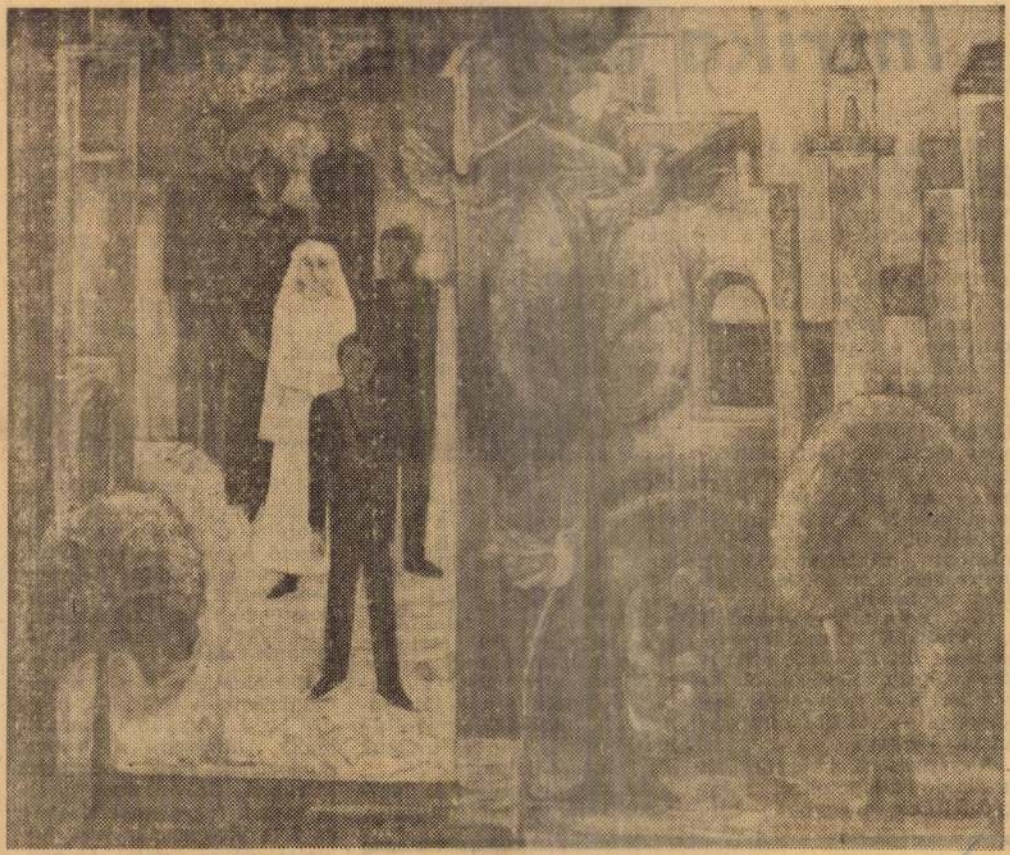

SOMOS MIKLÓS EGRI LAKODALOM

a KISZ-nek
ni az utat

remény megvan, hiszen az elmúlt esztendőben sokat javult a KISZ munkája, s a javulás további feltételei is adottak az üzemben.

3 *Mi hát az igazság?* Miért nem tud a levélíró édesanya fia az üzemi KISZ életébe bekapcsolódni? A HÓDGÉP Rárósi úti gyáregységében, ahol az ipari-tanulók dolgoznak *három KISZ-alapszervezet működik*, az első- és másodéves ipari tanulóké és az üzemrész idősebb fiataljaié. *Oroszvári* Ferenc és *Nagy* András, a két utóbbi alapszervezet titkárai csodálkozva tárták szét karjaikat.

— Nem értem — mondja Oroszvári Ferenc. — Az elmúlt év őszén, mikor az ipari tanulók, mintegy 170-en a gyáregységbe kerültek, pontos felmérést készítettünk KISZ-tagjainkról, majd műsoros ismerkedő délutánt rendeztünk számukra. *Együtt* kezdtünk hozzá a sportpálya építéséhez, amit tavasszal fejezünk be. *Együtt* gyűjtöttük össze azt a jelentős mennyiségű színesfém hulladékot, amiből azután kiegészítettük anyagi eszközeinket. Novemberben, a vezetőségválasztó taggyűlésre *mindenkit* meghívtunk. És sorolhatnám tovább: *kétszer* mentünk az ősszel társadalmi munkában szüretelni, *aktívan* részt vettünk a vállalat év végére feltorlódott kötelezettségeinek teljesítésében.

Tény viszont, hogy vannak olyan KISZ-tagjaink — veti közbe Nagy András —, akik
kozv
vény
dalm
néha
kozm

—
szót
női
kat
híva
vasl
mód van, megcsináljuk. Így rendeztünk például egy klubdélutánt is. A baj, hogy éppen azok, akik nem értenek egyet terveinkkel, vagy kevésnek találják, amit csinálunk, nem tudnak jobbat javasolni.

4 Nevet nem említettem a két titkár előtt, nehogy személyeskedéssé fajuljon látogatásom alapvető célja. De nem is kívánták megismerni a „bejelentő" személyét, mert, mint elmondották, *számukra a tanulság a fontos*. A KISZ-nek nemcsak az a feladata, hogy a tagok többségét átfogja, hanem hogy azokhoz is megtalálja az utat, akik ezért vagy azért „kilógnak" a sorból, még akkor is, ha tagjai az ifjúsági szervezetnek. Erre a kérdésre nagyobb gondot kell fordítani a HÓDGÉP-nél is.

Emellett azonban van egy másik tanulság is — az édesanya számára. Azt írta: „...a tagdíjat szedik tőle, de még egyetlen összejövetelen sem volt..." Nos, a fentiekből kitűnik, hogy: *lehetett volna*. S ehhez tegyük hozzá, az utat nemcsak a KISZ-nek kell keresnie a fiatalokhoz, hanem *a fiataloknak is a KISZ-hez. Önmagukhoz.*

ZÉKÁNY JÁNOS

1971 FEB 15
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

1021

SOMOS MIKLÓS:

6

EGRI LAKODALOM

ás
nség.
: a keresése

csukódása
t szeretek.
játok
semmit.

m
gyok.

öm önmagam
anul.
ok így.
alahol
zta forrás.

im
ökeret.

áron túl

t
övethet.
lső sikolytásommal
zakát.
anyám mellén csüngtem
játszani
ni kezdtem.
ó
töltelék voltam.
város
oz.
lébredtem

öztek.

Somos Miklós
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 JUL 29

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Somos Miklós: Illusztráció

Az igazság megvenult már, nem kelhet útra
Az igazság halált hozó golyó. Nem mondom
Csak azt, hogy: „Jól vagyok."

Tudom... tudom jól, hogy nyomoruságom
fejadagját küldöm itt néked el. Tudom,
hogy hazugságom megsímogatod,
könnyed pereg rá s beszélsz össze-vissza...
Tudom... De innen más szó szárnyra nem
csak az, hogy: „Jól vagyok".

Jól vagyok... hisz tudom még fogni a tollat.
Jól vagyok... hisz még el tudom dadogni,
jól vagyok... hisz összefűzi agyam még
e csüggedt szókat:
„Jól vagyok".

Ó, anyám, ki ujjaddal olvasol,
ki kézmozdulatok nyelvén is értesz,
csókold meg a levelem, úgy ahogy
csókkal mérted lázam gyerekkoromban,
s olvasd el (és töröld ki ezt a szót: „Jól").

Anyám, édesanyám!
Kövek közt őrlődött e test,
mit két kezed becézett valaha.
S e hang, mely álmaidban bölcsődalként zenélt,
most, mint tagló alatt a borjú, fölüvöltött.
De te csak mosolyogj. Drágám, te mosolyogj csak...
Rossz álom volt... Mosolyogj. És nyugodj meg,
mert „Jól vagyok".

Ma kivájták szemem. A fény elhagyott. Jól vagyok
Jól vagyok. Tegnap leperzselték körmeim.
A rémület elvette hangom. Jól vagyok.
Az iszonyúságtól megháborodtam. Jól vagyok.
Jól vagyok. Holnap keresztre szegeznek.
Ó, jól vagyok... Jól vagyok. Jól vagyok.

Jól vagyok, bár nincs fejem, hogy felfogja ezt,
Jól vagyok, bár nincs hangom, hogy kimondja ezt.
Jól vagyok, bár kezem sincs, hogy leírja ezt.
Ezért vésem, rovom, mint sírkőbe az írást,
e vihar-verte szörnyű szakadékban,
e tébolyodott Temető falába,
minden halottai nevében:
„JÓL VAGYUNK!"

GARAI GÁBOR *fordítása*

* *Ludemis Menelaos a görög ellenállási mozgalom kiváló költője. Hosszú ideig raboskodott a hírhedt Makronizosz-szigeti börtönben, ahol az ellenállás és a haladó mozgalmak sok harcosát tartották fogva. Börtönélményekből fakadt, megrendítő versét a görög politikai foglyok védelmében március 23-án, Párizsban kezdődő nemzetközi konferencia alkalmából közöljük.*

A párizsi Nemzetek Színházának 10. idénye március 27-én kezdődik. Az előadások az idén is a nagy Sarah Bernhardt Színházban, illetve a kísérleti Récamier Színházban lesznek (az évad kezdete egyébként egybeesik a világszerte rendezett „színházi nappal").

A részletes és pontos műsor egyelőre június 1-ig ismeretes. Az új szezon kiemelkedő eseményei közül megtekinthető a *Royal Shakespeare Company* fellépte; az együttes a *Lear király*-t mutatja be; az Olasz Népszínház V. Gass-

Fellini új

Az olasz filmélet legújabb szenzációja *Federico Fellini* új alkotása, a *Nyolc és fél*. A film főszereplője Guido filmrendező, akinek alakját Fellini kétségtelenül önmagáról mintázta meg. A filmbeli világhírű rendező dicsősége tetőpontján áll, s új művét forgatja, amikor egyszerre kételkedni kezd önmagában, művészi programjában, a világban, az őt körülvevő emberekben, s elhatározza, hogy filmjét — noha a forgatás már több millió lírába került — nem fejezi be. A kritika csaknem egybehangzóan Fellini eddigi legjobb alkotásának

(Folytatás a 11. oldalról.)

tam ott, és ezrével feküdtek még az utcákon a hullák... Pár nap eltéréssel éppen 18 éve ennek. Feljön a szobámba,

Késő délutánra érünk Trnovóba. Ismét a helyi írók fogadnak, és ismét Penyo Penyevről hallunk. Itt már volt barátja is akad, elcipel a la-

munk újabb jelenségei körül. Ijesztő, mert vannak pillanatok, amikor úgy érzem, hogy a bolgárok jobban megértenek bennünket, mint honfitársaink.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Somos Miklós
ÉLET ÉS IRODALOM
együtt zendült meg ... 23
1021

Somos Miklós: Műteremben

1964 MAN
1021

SOMOS MIKLÓS RAJZA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
TISZATÁJ

FENÁKEL JUDIT:

304-es

1963. december 4. Hajnali négy óra. Odakint éjszaka, idebent reggel. A város most húzza magára az utolsó álmot, ködből, ólmos esőből, decemberi vacogásból. Idebent már melegszik a fűtőtest. Azért még szemünkre nyomjuk a takarót, erőltetjük az alvást. Annyival rövidebb a nappal. Az éjszakás nővér villanyt gyújt a folyosón. Az emelygős sárga fény becsúszik a nyitott ajtón, szétfolyik az ágyak között. Még a villanyfénynek is orvosságszaga van. Polybé. Nem, inkább fagifor. Vagy... De ez már más. Egészen más. Az öregaszony fészkelődik az egyes ágyon.

— Tessék megnyomni a csöngőt — morgok a takaró alól. A plédet szinte az orromba gyömöszölöm. Vinnyog a csöngő. Hallja-e valaki? Félhangosan számolok. Közben szorítom a plédet, nem akarok rágondolni. 15, 16, 17..., 22. Késő.

— Innen csöngettek?

A nővér megáll a küszöbön, legyint. — Most már mindegy. Várjon, amíg a másikkal végzek.

TISZATÁJ

1964 JAN

1021

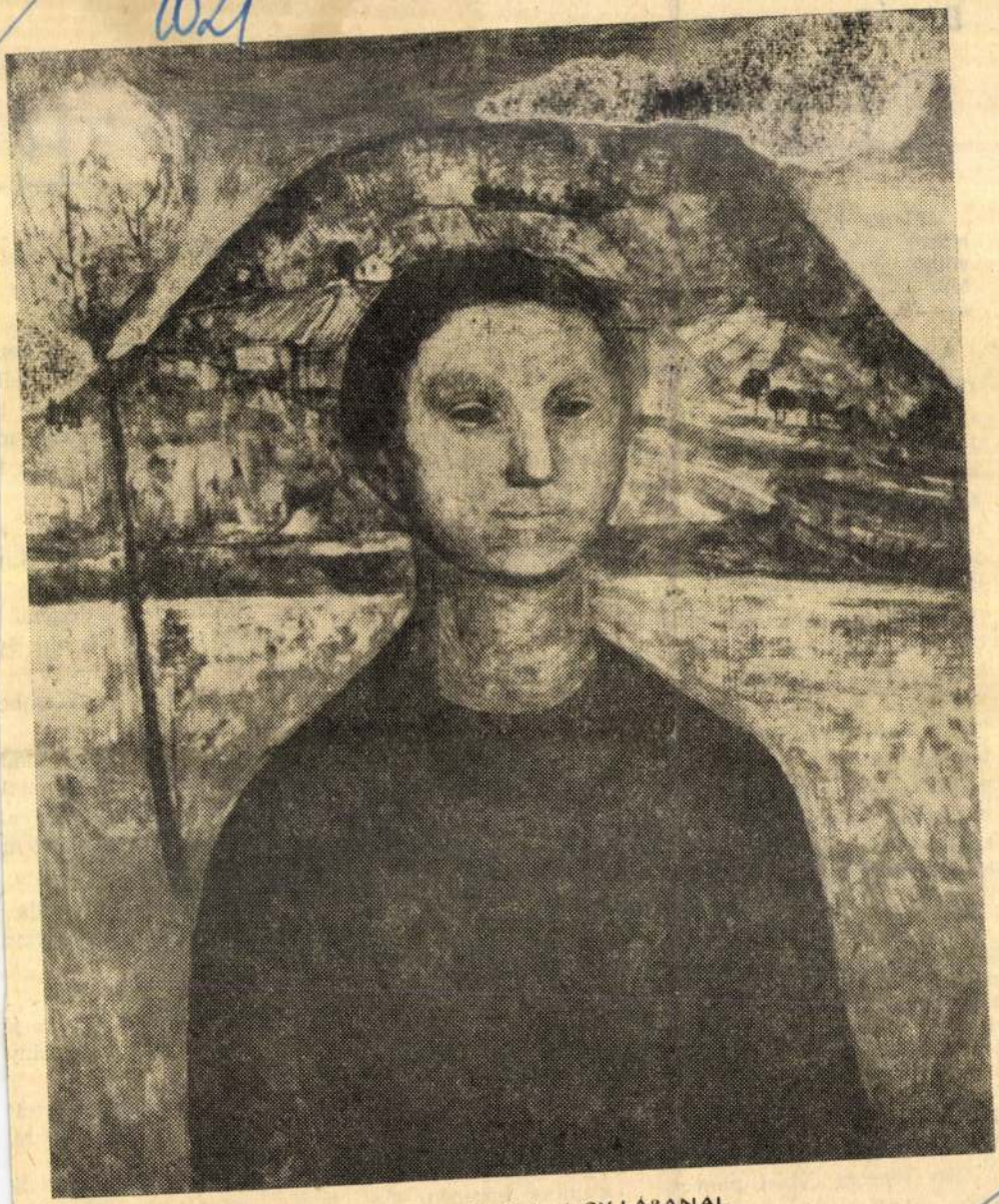

SOMOS M. ASSZONY A HEGY LÁBANAL

BUDA FER

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Somos M.

BARÁTH LAJOS:

ELFELEJTETT E

Hozzá hasonló csúnya embert én még nem láttam, mások sem, úgy mondják, legalábbis azok, akik a fekete-völgyi aknákban keresték meg annak idején kenyerüket. Már a neve is! Egyszerre hátborzongató és arcpirítóan csúnya. Úgy hívják, hogy Kankula.

Az öreg Winteren dolgozott ő is, de évekig nem kerültünk egy munkahelyre. S mindaddig csak csúnyaságáról tudtam; reggelenként láttam, falézoláskor, egy fekete tábla mögött, a legsötétebb sarokban húzódott meg. Talán azért, mert maga is tudta, nagyon csúnya ember, s csúfságával nem akarta zavarni a világot. Sok forradás húzódott arcán, rendetlen összevisszaságban; szeme alatt, a jobb oldalon, húszfilléresnyi barna szemölcs virított, körülnőve szőrrel; aztán olyan kicsiny orr ugrott előre arcából, mint egy bátortalan lendület, amelyik már az akaratban megállott — csak a levegőért kapkodó lyuk éktelenkedett orra helyén. Szemét nem láthattam akkor, lehajtott fővel járt-kelt az emberek közt, a vágatokon, vagy ha csillére várakoztunk a sikló aljában. Máshol nemigen találkozhattunk Kankulával. Műszak kezdése előtt beosont a felolvasóba, elfoglalta helyét a fekete tábla mögött, és türelmesen várta, amíg az aknász nevéhez ért. Nem is kellett nevén szólítani, az aknász csak annyit mondott, hogy »Na!«, ő már indult is munkájára; rendszerint a karbidosztó mögött várta be cimboráját.

Kankula Disznóshorvátiból járt a Winterre, keresztül a mezőkön — ezért sem láthattuk a Völgyben. Ahová pedig a Szuha környékiek minden fizetésnapon összejöttek, bálokra, kuglicsatákra, verekedést nézni vagy kezdeni, a városból pár kikopott szegény lány is odaszokott. Miattuk is jöttek oda sihederek és nyugtalanvérűek, meg ki győzné felsorolni, hogy mi minden vonzotta éppen oda a Fekete-völgy fáradt bányászait. Lehet, hogy éppen a pihenés gondolata? Ám akár hogyan volt, Kankulát soha nem láttam ezeken a napokon a Völgyben.

Egy régebbi évben, pontosan november közepén, végfizetés napján történt. Söröztünk a kocsmában, mely az ormosi, a kuritváni és a kazai út találkozásánál épült; ...vét se

kább csodálkozott, úgy ére
Belenyugvás abba, hogy a
nia kell az embernek.

Az iszapolóknak segítet
lett dolgozott; sietnünk kell
ledett. Akkor már több i
egyre közelebb, közelebb, m
volna a nyakunkra, a víz t
fénypompáját.

— Tudod már? — k
Ocsenka, megvárta, míg Ka
vel lefelé.

— Mit? — kérdeztem.
várgott s a karom is alig ér

— Kankula apja... —
ahol a nagyon csúnya embe
őt sem.

Különös, de akkor semm
szívemben. Csak annyit esetl
társunk iránt érezhetünk, al
merősök, csak láttuk vagy ha
nem is lesz többé.

— És Kankula... tudja

— Nem hiszem. Bizonya
rajta.

— Haragba voltak...

Egy kis kövér aknász já
romkodott, mintha szakmány
nünket.

— Mégiscsak az apja volt
delt a réshez. — Ne szólj ró

Éjjel tizenkettőkor leváltott
henőt kaptunk. Az alberti le
még fürödhetett is, akinek l

Asszonyok sírtak az ab
Az autók továbbra is tülkölt
...ták. S mégis csönd volt.
...mintha elzá

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Oly mély az ég, akár egy
Ereszkedő tenyerek simog
a szél, mely végigiramlik
a víz tükrén s vízcseppes

Nesztelen lovak vonulnak a
Szétoszlanak és összeverőc
Vasszegek csillognak ekéi
és felszántják a porhanyó

Ó, vakmerő nyiltságú elemek!
Ahogy érintik egymást, az a végtelen puhasága.
Bántatlan csendesség, szabadság ősi erénye
ó, víz, éj, levegő,

testvéri, acélkék, áttetsző szövetség,
elemek elasztikus türelme ölel
téged, gondolkodó hal, szeretőm.
Az éj mögötted gyengéden visszavonul,

hogy te világíts homlokod drágakövével.
A víz ahítattal őrzi csapásaidat s a levegő,
ez a töretlen, tiszta üveg kinagyítja
bőröd örömét, domború tested bronzát.

Kanyargó partok játékszere vagy,
okos kisértés, felfénylő vizi magány.
Ragyogva nyilnak ki előtted a kagylók
ahogy jössz, közelitsz kifelé.

Árnyékod megelőz s a hold
kis fémlapokat szór le eléd.
Visszfényük finom hajlataid
sötét vonalába tapad.

Állsz a hűvös homokon.
Gondolatod válladra kiül, mint a madár.
Több vagy magadnál most. Jelenés vagy.
Nyugalmad uralja az éjt. Ez a béke.

1964
JELENKOR
4.

1021
Somos Miklós

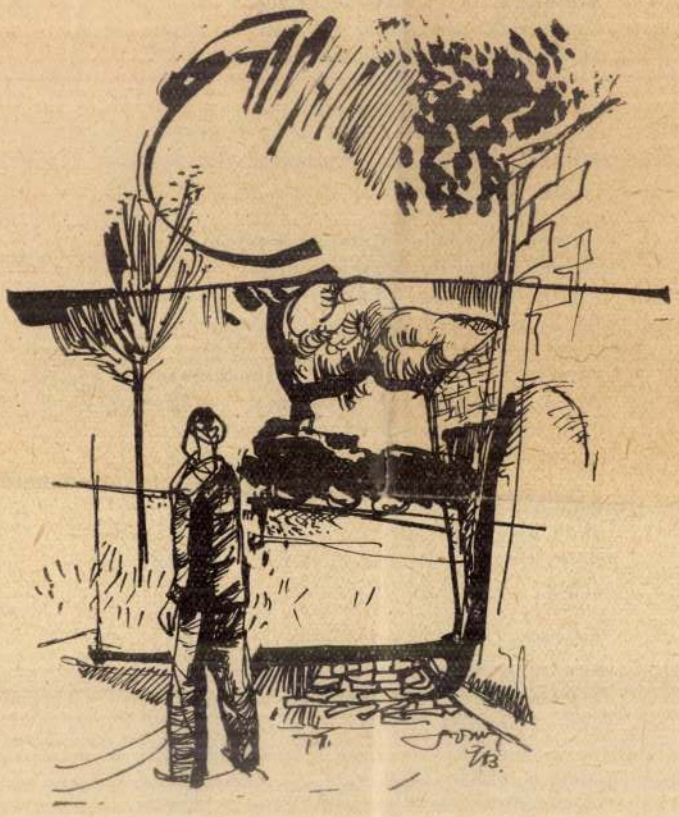

SOMOS MIKLOS rajza

Ars poetica

Légy Orpheus, kinek szavára
az égig érő fák földig hajolnak;
légy Orpheus, kinek szavára
bibor köpenybe öltözik a holnap!

Légy Orp
a lomha s
légy Orpl
megszaba

Légy Orpheus, kinek szavára
a konok ősgyűlölködés fölenge
légy Orpheus, kinek szavára
a mocskos száj mély némaságba dermed!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-507
1964 JUN
ALFÖLD

Kapualjban

Amíg beszéltél, téged nézve
tűnődtem: megcsókoljalak?;
vértelen szádból lassu sorban
szivárogtak a nyávogó szavak.

Sötétedett, az utca szűkült,
összébb csusztak a házfalak,
sűrüsödött az éj és bennem
sűrüsödött az indulat.

Hallgattalak s az utca megtelt:
pupos macskákkal tömve lett,
kipárnáztak legömbölyitve
minden kiálló szögletet;

az őrjöngés kerülgetett már,
hogy minden csupa nyávogás –
és jóltevően végre elnyelt
téged a nagy fekete ház.

/1021

Somos Miklós rajza

– a dolgokat irgalmatlanul *nevükön kell nevezni*, másképp nem jelennek meg.

És ezen a ponton új elem lép be gondolatmenetünkbe. Ahhoz, hogy az ember meg tudja idézni a dolgokat, feltétlenül tisztában kell lennie vele, *mivégre* akarja megidézni őket.

Hogy a szántás művelete például milyen mély értelmű és általános érvényű mondanivalók kézzelfoghatóvá tételére, testközelbe hozására szolgálhat „nyersanyagul", arra talán nem kell szebb példát idézni, mint a fejezet mottójául választott magyar népdalt, amely Kodály Háry Jánosa révén immár világhírnévnek örvend.

Ha csak futó pillantást vetünk is a jobb oldali illusztráció-sor első három képére, azonnal szembe kell tűnjék: ezek az ábrák sem azért születtek, hogy a látszat szerint aktív szántóvetők számát eggyel-kettővel szaporítsák a földön. Hogy a szerepük sokkal fontosabb, talán éppen mágikus-kultikus természetű lehetett már kezdettől fogva, arra legvilágosabban a kolozsvári Erdélyi Néprajzi Múzeum Dél-Erdélyből származó pravoszláv ikonja utal, amelyen a földi szféra képviseletét egyszemélyben szántó parasztunk látjuk

41 Somos Miklós: „Március" (Hónapképek Acrozotta.)

1021

Mitvizet, Bpest, 1949. 3.

42

Horgo

Bármilyen vékony fonalból meghorgolhatjuk, a megfelelő vastagságú tűvel ezt a kedves csipkebetétes blúzt. A méreteknek megfelelő kezdő láncszem-sort laza horgolással készítsük. Behorgoljuk egyráhajtásos pálcával. A pálcákat megszámolva állítjuk be a mintát. A középső pálcát megjelöljük, s ettől balra és jobbra is a 12-ik pálcát ismét megjelöljük, majd pedig ettől a 18-ik pálcát jelöljük meg. Ezután kezdjük a mintás horgolást.

1. sor: A szélétől az első jelölésig egyráhajtásos pálcákat horgolunk, a 18-ik pálcára is egyet, 2 láncszem után rövidpálcával öltünk a 3-ik egyráhajtásos pálcára. Újabb 2 láncszem, s a következő 3-ik pálcára egy rövidpálca, 6 láncszem után rövidpálcával öltünk a 6-ik pálcára, 2 láncszem után rövidpálca a 3-ik pálcára, újabb 2 láncszem és a harmadik pálcától 25 egyráhajtásos pálcát horgolunk 25 pálcára. Ismételjük az előző részt és a maradékot az oldalig behorgoljuk egyráhajtásos pálcával.

2. sor: 3 láncszemmel fordulunk, az egyráhajtásos pálcákra ismét egyráhajtásos pálca kerül. A mintás rész: 2 láncszem után a második 2 láncszemes ívbe rövidpálcával leöltünk, a 6 láncszemes

DELMAGYARORSZÁG
Szeged
1989 AUG 10
SAJTÓPÉLDÁNY
MAGYAR HÍRKERTŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

pálcára 10 egyráhajtásos pálca, az első és utolsó elmarad, 2 láncszem

4. sor: 2 láncszem, 10 rövid pálca, 2 láncszem.

5. sor: 2 láncszem, 4 rövid pálca, 3 láncszem, 2 rövid pálca, 3 láncszem. 4 rövid pálca, 2 láncszem.

6. sor: 2 láncszem, 1 rövid

VASÁRNAPI MAGAZIN

LOGIKA

— Mosd meg, fiam, a nyakadat, különben nem visz el apuka a foci-meccsre! — mondja a mama Józsikának.

— Jó, édesanyám, csak megvárom, kapott-e jegyet apuka . . .

GYORSOLVASÁS

Somos Miklós

SOMOS MIKLÓS **ÁTVÁLTOZÁSOK**

Somos Miklós

Soc. Művészetért
1962 okt

Somos Miklós: Katona

+ HORIZONT + HORIZONT + HORIZONT +

BÖRTÖNBEN SÍNYL
SPANYOL FESTŐK É

A Les Lettres Françaises köz
Ibarrola és *Maria Dapena* festőn
nio *Gimenez Pericas* művészeti
Nicolas spanyol költőt június 1
tartják Bilbao börtönében. *R*
baszk munkásvezérrel együtt
kegyetlenül megkínozták a leta

Újból letartóztatták *José Mari*
műkritikust és *Jaime Ballester*
quez, Eduardo Encinas, Manuel
művészek és *Joquin Palazuel*
már két éve Burgos börtönének

A francia művészek és írók t
vészeti szabadság és az emberi
matikus megsértése ellen, és f

'a kicsit furcsa: éjj
órium. Az ember
téntelenül olyan
támad, mintha gaz
kozó nagyurak hób
teiről volna szó, ped
az ellenkezője igaz. Az éjjeli szanatórium a Lenin Kohászati Művek dolgozóinak pihenőhelye.

Kereken hét évvel ezelőtt alapították a gyár vezetői, átalakítva Görömbölytapolca legszebb villáját. A cél az volt, hogy megfelelő orvosi felügyelet mellett pihenési alkamat, felüdülést nyújtsanak a nehezebb munkahelyeken dolgozóknak. Az éjjeli szanatórium lakói tehát nem betegek. Kohászok, olvasztárok, martinászok, hengerészek találnak itt pihenést — teljesen ingyen.

Görömbölytapolcáról minden reggel autóbusz szállítja a szanatórium lakóit a gyárba és munkaidő után ugyancsak külön autóbusz viszi őket viszsza a szanatóriumba. Itt már egyetlen feladatuk van csupán: ízni, pihenni, szórakozni. Mindehhez a gyár bőségesen biztosította a feltételeket: 5700 kalóriát tálalnak, paprikáscsirke, vagy pörkölt, palasinta, vagy torta formájában léjük — hogy csak egyetlen nap ebédjét említsük. A hízás versenyben történik: a háromnetes turnus befejeztével torát kap a győztes.

A társalgóban televízió, magnetofon, lemezjátszó, rádió, sakk és kártya várja a szórakozni vágyókat. Minden héten egyszer filmet vetítenek, s akiknek kedvük van, meghallgathatják a hozzájuk ellátogató miskolci művészek estjeit, vagy az időnként meghívott, ügyészek, tudósok, mérnökök előadásait. Ezekután érthető, hogy a három hét valósággal elrepül. A dolgozók hazatérnek családjaikhoz — átlagban két kilót híza, kipihenten, felfrissülten.

Szögyini Sándor gondnok elégedett száros László kohász ismét

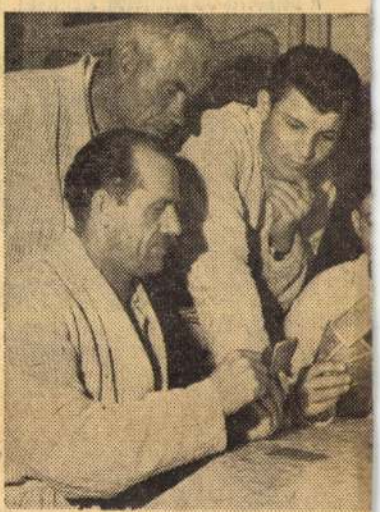

Van televíziója, könyvtára, magr rádiója is a szanatóriumnak, de a csak az ul

Somos Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1960 APR 23

MAGYAR IFJUSÁG

ÖT HÉT ÖT MŰVÉSZ

Tavaszi tárlat

A Derkovits-ösztöndíjasok kiállítása a Magyar Ifjúság hasábjain (III. hét)

117

SOMOS MIKLÓS: TAVASZ

1963 MÁR 16

1021

Somos Miklós: Virágok

ÉLET ÉS IRODALOM
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

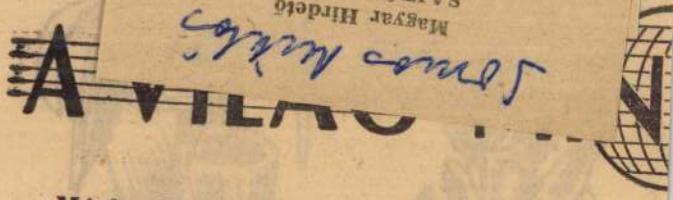

Móricz Zsigmond elbeszélései grúz nyelven

Irodalmunknak a Szovjetunióban megjelent fordításai ismét értékes kötettel gyarapodtak: Tbilisziben, a *Szabcsotha Szakarthvelo* kiadónál megjelent Móricz Zsigmond elbeszéléseinek grúz nyelvű gyűjteménye.

Ma még az orosz nyelvterületen kívül a Szovjetunióban csak ukrán szomszédaink és észt rokonaink azok, akiknél magyarul értő műfordítók dolgoznak: a többi népnél, így a kaukázusi köztársaságokban is még az orosz nyelvű fordítások szolgálnak alapszövegül. Tudjuk, hogy az utóbbi években az egész Szovjetunióban nagyon fellendült a nyelvtanulás, s így Tbilisziben is, az ottani Idegen Nyelvek Főiskoláján népes magyar nyelvtanfolyamon képzik ki azokat a grúz fiúkat és leányokat, akik készülő műfordítás jelenti legjobb módszert.

V. Khostaria és *Th. Szulias vili*, a most megjelent grú Móricz-kötet két fordítója i orosz nyelvű szövegből dolgo zott. 1958-ban két vaskos kö tetben láttak napvilágot oro szul Móricz Zsigmond válogat tott szépprózai művei, s gyűjtemény második kötetéből, amely a rövidebb elbeszéléseket tartalmazza *Kun Ágne* kitűnő fordításában, válogattai ki Grúziában huszonkilenc no vellát.

Századunk nagy magyar pró zaírójának egyik első műve, huszonnégy éves Móricz Zsig mondnak *Az utolsó betyár* cí mű elbeszélése vezeti be a kö tetet s az 1938-ban megjelen nevezetes novellája, *A világ végén már szép és jó* megráz

Somos Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

SZOC. MŰVÉSZETÉRT

1962 NOV
1021

ŐSZI TÁRLAT VÁSÁRHELYEN

— egynémely megfontolandóval

Az Őszi Tárlat megnyitására mentem haza. Ez a tárlat már a kilencedik. Láttam a kiállítás anyagát rendezés közben és kész formában. Két nap alatt elég időm volt személyes közelbe kerülni képekkel, szobrokkal, emberekkel. Az első benyomásom az volt, hogy az ember itt bármiért nyúl, emberhez ér. *Itt mindenki mondani akar valamit.* Valami szépet, valami igazat. Az emberről, az életről. Az alföld és a lélek tájairól. Valami igazat és nemcsak a „valódit". Hétköznapi, többször bizarrul egyszerű képek, tele drámával. Határozott, egységes hang jellemzi. Évről évre gazdagodó és erőteljesebb. Sokakhoz beszél. Igen, mert a megnyitón kicsinek bizonyult a múzeum kiállító helyisége. Este még alig lehetett a művek közelébe jutni. Láttam én ott kendős parasztnénikét és vitatkozó diákokat. Kihallgattam avatott elemzéseket és rosszul fogalmazó, de okosan érző munkásembereket. És szép volt, és jó volt, mert így volt igaz.

Délután az *Előre Termelőszövetkezetben* nyilott egy kicsi kiállítás. Ugyancsak a vásárhelyiek műveiből. Kevesen voltak, de már a művelődési terem előtt várták az autóbuszon érkező művészeket. A leszürkült fehér falak még nem szokták meg a képet. Ez az ebédlőjük is. Közöttük lármázó gyerekek, bámész öregek, fiatalok. Azután megindul lassan valami kölcsönös áramlás egymás felé. És ez is szép volt, és ez is jó volt, mert ebből valami igaz dolog születik.

Vásárhelyt nem kell a képzőművészet számára felfedezni. Az alföldi, a *„vásárhelyi iskola"* már beírta nevét a művészettörténetbe. Rangos művészek indultak innen és érkeztek ide. Az elmúlt tíz év alatt több fiatal telepedett itt le. A nyári *főiskolai művésztelepek* biztosítják az utánpótlást. A kiállítás katalógusának előszavában *Erdei Ferenc*, az Akadémia főtitkára így ír: *„Mennyit változott az élet ebben az évtizedben, hány felé kereste útját a hazai művészet, s mindezek közepette milyen életerősnek és magabiztosnak bizonyult a „vásárhelyi iskola"! Abban is, amiben fejlődött, abban is, amiben állandó maradt."*

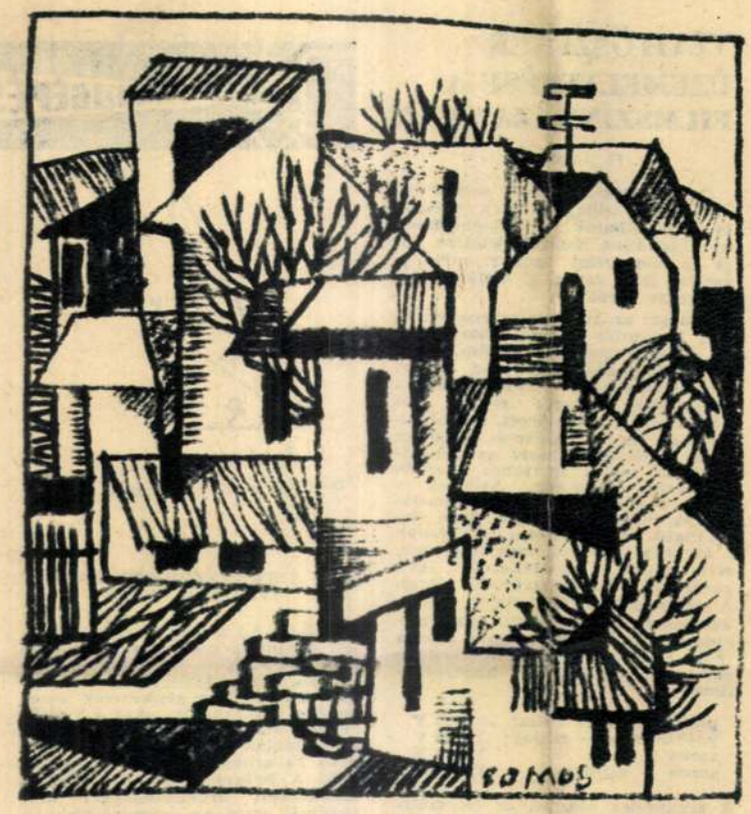

Somos Miklós rajza

A vásárhelyi művészeknek a paraszti életforma nem tanulmány, hanem *állapot*. Valóságos, állandó közeg, amelyben otthonosan mozognak. Ezért őszinte, ezért megélt, amit mondanak róla. Ezért talált kapcsolatot tartalmilag és szemléletileg sok olyan művésszel, aki itt dolgozott és visszajár ide.

És ez a kapcsolat nemcsak képzőművészeti értékű. *Óriási népművelési, művelődéspolitikai jelentősége van.* Az itt élő és a magukat ideszámító művészek munkája szerves, eleven része annak a mozgalomnak, ami szakszervezetünk programjának tengelyében áll. Itt egy egészséges realizmus, egy jóértelemben vett modern művészet van felnövőben, és ezt egy új közönség izgatott érdeklődése, szeretete veszi körül. Ez a munkás—művész kapcsolatok igazi tartalma. Ennek vannak távlatai.

Beszélgettem a szakszervezet, az ottani művésztelep és munkacsoport vezetőivel. Nem kellene-e vidéki városaink lehetőségét jobban figyelembe venni az országos program meghatározásában? Nem kaphatnának-e helyileg is több segítséget a szakszervezettől? Értékelik-e eléggé ennek a munkának népművelő jelentőségét?

Elmondották, hogy a művészek részéről a legegyszerűbb ez a probléma. A „régi vásárhelyiek" és az új letelepülők önként vállalták ezt a programot. Alkotó munkájuk és életformájuk alakította ki kapcsolataikat. A paraszti életforma korszakváltásának művészi ábrázolása tudatosan vállalt *magatartásukká* lett itt. Kicsit a „vásárhelyiség" kritériuma. Más a helyzet a szakszervezetet illetően. Itt lényegileg meg van a mozgalom, a társadalmi hatóerő is, de még éppen *nincs társadalmasítva*. Szervezetlen. Meg kellene teremteni a szükségesség légkörét mindkét oldalon. Megfelelő formát kellene találni hozzá. Egyik módja lehetne, hogy a későbbi *üzemi szerződések* hálózatába —, melynek kidolgozása most van folyamatban — bekapcsolódjék néhány nagyobb üzemük és gazdaságuk. A művészek és mecénások szellemi és anyagi érdekeltsége kölcsönösen segítené egymást. Nem beszélve arról, hogy ez a vidéki kulturális életnek és szakszervezeti mozgalmunknak csak nyereség lehet.

Szabó Éva

Ecp

VETÍTŐSZENEK ÜZEMELTETÉSE A FILMSZÍNHÁZAKBAN

(7. folytatás)

Úgy a primer, mint a szekunder tekercsek csillagba vagy deltába is kapcsolhatók. A szelénelemek nyílirányához hasonló jelölése adja az átteresztési irányt: vastól a szelén felé, tehát a szelén oldal a pozitív sarok.

Eleinte az ívlámpaszeléneket az elvi kapcsolás szerint — hasonlóan az egyenáramú hálózathoz, vagy motordinamóhoz — soros ohmos előtétellenállással kapcsolták a szénpárhoz, két gép esetén két párhuzamos áramkörrel, két ellenállással. Ez a kapcsolás azonban nem gazdaságos, mert az ellenállásokban meleg alakjában jelentős veszteség keletkezik. Áttértek a közel veszteségmentes áramkorlátozású megoldásokra: a fixre beállítható fojtótekercses és később a távszabályozható, transzduktoros elven működő fojtótekercses, igen gazdaságos megoldásokra (7. ábra). A primeroldal fázisonkénti féltekercseinek sorba, vagy párhuzamosan kapcsolásával, majd ezután csillagba vagy deltába kötéssel az alábbi feszültségekre kapcsolhatunk:

párhuzamos — delta:	3×110 V
párhuzamos — csillag:	3×190 V
soros — delta :	3×220 V
soros — csillag:	3×380 V

A szekunder oldalon az ívfeszültség beállítására szolgáló 0—80 voltig csapolásos fázistekercsekkel sorba vannak kapcsolva az áramerősséget közel veszteségmentesen korlátozó, szintén csapolásos fojtótekercsek, melyeknek induktivitása nem okoz veszteséget, csak a kevés tiszta ohmos ellenállásukon keletkezik csekély veszteség. A fojtókkal soros szekunder feszültségtekercsek csillagba, vagy deltába köthetők (rajzunkon csillag). Mindhárom oszlopon szimmetrikus feszültség és fojtó-induktivitás beállításával a kiválasztott szénpárnak megadhatjuk a megfelelő ívfeszültséget és áramerősséget. A fojtótekercs menetszámával az induktív ellenállás négyzetesen arányos: 1 és 5 jelzésű csapolásoknál, a legtöbb menetszámnál legnagyobb az induktív ellenállás, tehát a legkisebb áramerősséget itt kapjuk, az 5. jelzéstől lefelé az áramerősség nőni fog. A 3,5 és 7 voltos feszültségkapcsolások finombeállításra szolgálnak: pl. 3,5 és 70 V között 66,5 V lesz a szelénekre jutó oszlopfeszültség.

A fojtós szelén hátránya: ha változik a szén gyártmánya, vagy fél-Beck vetítésre állunk át, vagy Beck vetítésnél áramot akarunk változtatni, akkor úgy a feszültséget, mint a fojtók csapolásait állítgatni kell. Ezért ma már olyan filmszínházaknál alkalmazzuk, melyet nem lehet szélesíteni, s így az egyszer jól beállított szelénen hagyományos filmekhez nem kell változtatásokat eszközölni.

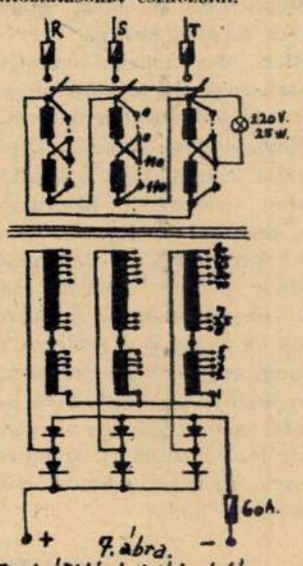

7. ábra.
Fix beállitású fojtós ívlámpaszelén

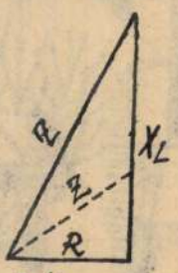

8. ábra
Impedancia-háromszög

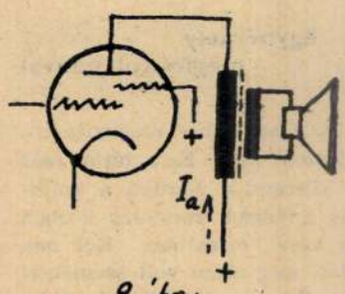

9. ábra
Előmágnesezett trafó

A TRANSZDUKTOROS ÍVLÁMPASZELÉN

Előnye: a feszültségre helyesen beállított szelén áramerőssége távszabályozható. Ugyanis a szelén ún. gerjesztőellenállásai külön dobozba építve a gépkezelők kezeügyébe helyezhetők, akár a vetítőgépek motorindítói, akár a gépkezelőtáblák mellé. Ez azért előnyös és szükséges, mert 50 A-ren felül a beégetést és újragyújtást csökkentett áramerősséggel kell végezni, majd az áramerősséget a kívánt nagyobb értékre kell felemelni. Szükséges azért is, mert a hagyományos filmek vetítésénél kisebb áramerősségre van szükség, mint a szélesvásznú vetítéseknél. A transzduktoros szabályozás elve: ha önindukcióval bíró vasmagos tekercset (fojtót) egyenáram is átjár, csökken a tekercs induktív ellenállása, s több áramot enged át. Gondoljunk az impedancia-háromszögre: (8. ábra)
Ennek egyik befogója a tekercs ohmos ellenállása, melyet az

$$R = \varrho \frac{1}{q}$$

összefüggéssel számolunk,
a másik befogó az induktív ellenállás

$$X_L = 2\pi fL = \omega L$$

X_L az állandó 50 Hz hálózati frekvenciánál az önindukció tényezőjének (L) függvénye, melynek csökkentése a tekercs vasmagjának egyenárammal történő előmágnesezése útján csökkenti X_L nagyságát, s ezzel együtt a két befogóból geometriai összegezéssel adódó látszólagos eredő-ellenállást, a Z impedanciát is.
A váltakozóáramra érvényes Ohm törvény

$$I = \frac{U}{Z}$$

értelmében az áramerősség növekedni fog.
Rajzunkon az impedancia csökkenése a szaggatott vonallal jelzett módon látható.
Míg az előmágnesezés a transzduktoros elv felhasználásánál előnyös, a gyakorlatban hátrányként is jelentkezhetik: például a rádió végfokozat teljesítményerősítőcsövének a hangszóróhoz illesztésénél (9. ábra).

Az illesztőtrafó primerjét nemcsak a hangfrekvenciás váltakozóáram, hanem az anódegyenáram is átjárja, s így csökkenti a primer tekercs önindukcióját, melynek a mély hangok átviteléhez fontos szerepe van. Itt az előmágnesezés káros hatását a vasmagba vitt légréssel csökkentik.

A fenti példákból jegyezzük meg tehát jól, hogy nagy előmágnesező egyenáram csökkenti a fojtótekercs induktivitását, az ívlámpaszelén több áramot fog szolgáltatni és viszont.

A „Konverta" típusú transzduktoros szelének első gyártmányai beépített előmágnesezést szabályozó gerjesztőellenállással készültek 35 A, 50 A és 75 A-res kivitelben. Ezekből az 50 és 75 A-reseket, ha szélesvásznú vetítéshez használjuk, célszerű átalakítani oly módon, hogy a beépített gerjesztőellenállásokat kiszerelve és külön dobozba építve, két gerjesztőszál kiépítésével a gépkezelőhöz közel szereljük fel, a távszabályozás megvalósítása végett. Az újabb típusok (35, 50, 100 A), mind kétvezetős külön gerjesztőellenállásúak, míg a 75 A-res újabb típus vezérlő-, jelző- és szabályozó-egységét 14 szál vezető köti össze az ívlámpaszeléннel. A teljesség kedvéért itt jegyezzük meg, hogy előkészületben van 200 A terhelhetőségű ívlámpaszelén hazai gyártása, 200 A-nél max. 80 volt ívfeszültségre, mivel a nagyobb teljesítményű vetítőgépek (Dresden D21, Pycron UP 700 típusú 70 mmes filmvetítőgép) 100 A-nél többel is üzemelnek: D21 max. 125 A, Pycron max. 225 A.
Mivel a 35, 50 és 100 A-res újabb Konverta ívlámpaszelének elvi kapcsolása közel azonos, csak a 100 A-resét közöljük (10. ábra).
(Folytatjuk)

FERENTZI JÁNOS
mérnök

Somos Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 MÁJ 16
CSONGRÁD MEGYEI HIR

1021

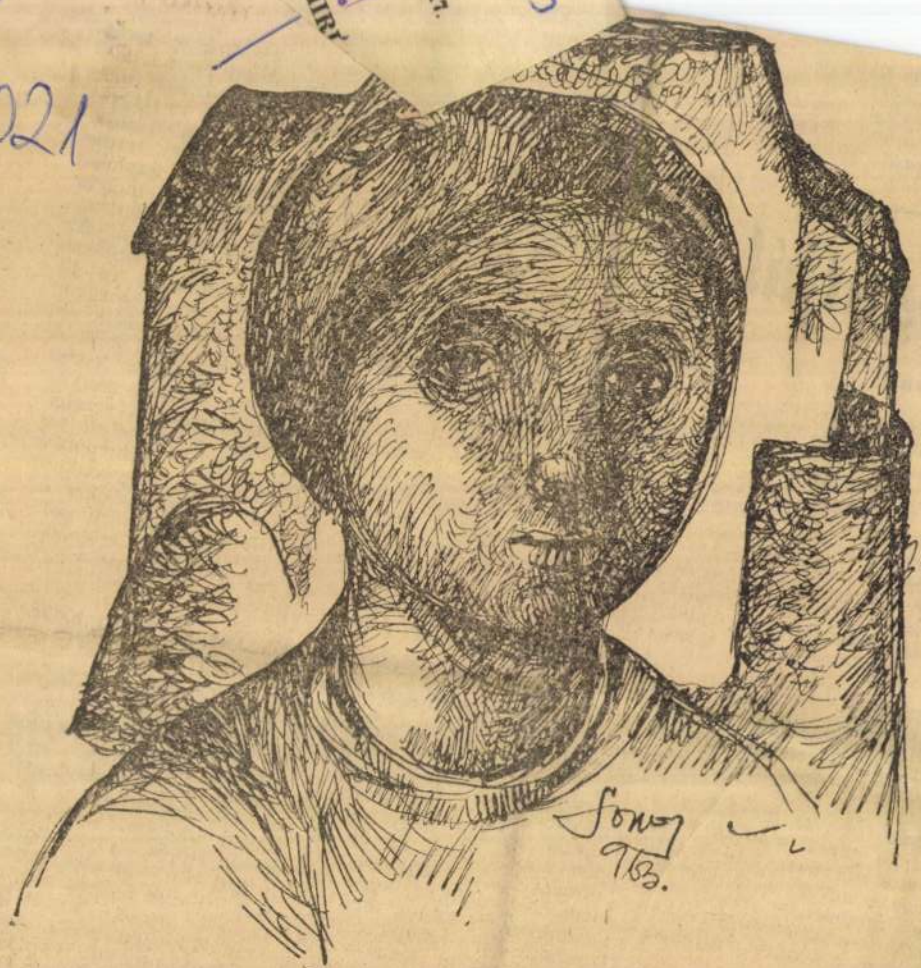

SOMOS MIKLÓS: TANULMÁNY

megrendelésére gyümölcsök,
százezer láda készül a Gön-
jét és gyorsaságát tekintve
és Sipos Ilona. Képünk
működő szegező pisztollyal
nak.

ámogatják

i járásban

n. Az idei mindszenti járási
zemlén 140 szereplő vett részt.
ntegy 30 szervezeten kívüli
egváron megrendezett „Ki mit
döntő nagyszámú résztvevői
eljutottak a megyei döntőig.
rtatja, hogy a szentesi járásban
ő 16 községi, illetve 29 termelő
ti KISZ alapszervezet *jelentékeny nagymértékben elősegíti*
alista átformálását, az új élet
leihez tudatosan igazodó em-
lását.

ZOTTSÁG

tek a párt határozatai alapján
A Központi Bizottság múlt év
határozatát — igen helyesen —
zetekkel együttesen, közösen
ek irányításával tanulmányoztték és ennek alapján készí-
i munkatervüket. Ennek alap-
meg a nevelő és a szervező
inek eredményei jelentkeznek
mozgalom szélesedő mértékben
sósorban a konkrét vállalások-

törekvések, az ifjúsági moz-
megnyilvánuló aktivitásnak
az az eredménye, hogy a já-
egyre inkább érdeklődnek a
ezdeményezések iránt, bekap-
a közösségi problémák meg-
nyuló mozgalmakba. A már

— Milyen új vo
és a SZOT említe

— A határozatnak több
vonása van, de a leglény
gesebb az, hogy egyért
műen meghatározza a te
melési tanácskozás felad
taít, véleményező, javasla
tevő és döntési jogkörét.
vonás, hogy a vállalatok,
vatalok, intézmények veze-
tői és a szakszervezeti bi-
zottságok a tanácskozás előtt
egy héttel kötelesek írás-
ban közzétenni a termelési
tanácskozások időpontját, he-
lyét és napirendjét. Ugyan-
így közzé kell tenni a kiváló
dolgozó oklevél és jelvény
valamint a szocialista bri-
gád cím és más kitüntetések
elnyerésére javasolt szemé-
lyek, kollektívák nevét, ered-
ményeit. Az új határozat
nagyobb önállóságot biztosít
a termelési egységek és osz-
tályok vezetői részére. A ter-

— Milyen tapasztalataik vannak az új határo-
zat végrehajtásával kapcsolatban?

— A közelmúltban néhány berendezési Gyár csongrá-
nagyobb vállalatnál munka- gyárrészlegében, ott hiányo-
társaink megvizsgálták a ta- san oldották meg. Hasonlóan
nácskozások előkészítésének elmaradt több helyen — így
módját, és azt, hogy miképpen alkalmazzák az új határozat adta lehetőségeket. Ismeretes például, hogy megyénkben is széles körű felszabadulási munkaverseny bontakozott ki. Komoly vállalások születtek, amelyek a vállalatok előtt álló tervfeladatok teljesítését, egyes helyeken túlteljesítését célozzák. A gazdasági vezetők, a párt- és szakszervezeti szá-

például a Hódmezővásárhelyi Mérleggyárban is — a kiváló dolgozó oklevélre, jelvényre és a szocialista brigád címre javasolt személyek, illetve kollektívák neveinek írásos közzététele. Más helyeken pedig, mint az Építőgépjavító és Gépgyártó Vállalat 9. sz. Fűtőberendezési Gyár csongrádi gyárrészlegében, vagy a Ti- Vállalat gyáregységében

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Somos Miklós

1021

SOMOS MIKLÓS: TANULMÁNY

Német szemmel

Akár az órán...

Becsöngetnek. Helyet foglalunk a tanári szoba asztalánál. Aztán, mint ahogy ez lenni szokott, kérdések — feleletek hangzanak el. Csupán az a különbség, hogy most nem a tanár úr kérdezi a diákot, hanem a tanárt, *dr. Dietrich Lofflert*, a szegedi József Attila Tudományegyetem Germán Filológiai Intézetének lektorát faggatja az újságíró.

Hát akkor kezdjük!

— *Mióta van Magyarországon?*

— 1963 február 1 óta.

— *Mi a munkája?*

— Beszédgyakorlatokat vezetek a német szakos hallgatóknak.

— *Hogy került a szegedi egyetemre?*

Loffler doktor összenevet a tolmácskodó dr. *Valaczkai* Lászlóval, az intézet tanársegédi állomáson. Fél évvel később pedig már mind a ketten Szegeden éltek. Dr. Löffler, mint egy egyetem lektora, a felesége pedig mint az egyetem hallgatója.

Milyen a mi fiatalságunk?

A szép, filmre vagy regénybe kívánkozó történet azután meg is teremti a jó hangulatot ahhoz, hogy most már elbeszélgessünk arról, amiért leginkább felkerestük: mint külföldi, de mégis hosszabb idő óta itt élő pedagógus milyennek is látja a magyar fiatalokat.

Dr. Löffler gyorsan és határozottan válaszol:

— Élénkek és vidámak. Az tetszik bennük a legjobban, hogy minden iránt érdeklődnek. Legyen az film, festészet, vagy akár technika, mindenről el lehet beszélgetni velük.

hogy ezt az ember el tudj valakinek mondani...

Lehetetlen!

A »szeretlek«-ről ism csak a fiatalság kerül szób ami nem is csoda, hisze Löffler doktor hiába véd már meg évekkel ezelőtt doktori disszertációját, mé most is nagyon fiatal. S m kor a beszélgetés befejezé ként arra kérjük, hogy uto jára, egy szóban foglalj össze, milyennek is tartja magyar fiatalokat. nevetv csóválja meg a fejét.

— Unmöglich! Lehetetlen — mondja. — Talán több szóban inkább: nyíltak é az élet felé fordulnak!

Mire felberreg az óra vé gét jelző csengő, ahogy a egyetemen illik, véget is é ez a kis beszélgetés. Löffler doktor feláll, s megy, hogy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós

ÉLET ÉS IRODALOM

1962 OKT 27

1021

Somos Miklós: Leányfej

Vidznany

Valami nem egyezik

Az Élet és Irodalom október 20.-i számának 2. oldalán olvashattuk azt a faramuci elméletet, amely szerint Molière műveit Corneille írta, mert Richelieu megharagudott rá s ezért nem írhatott saját neve alatt, tehát *strómanként* használta fel a Molière néven ismertté vált kóbor színészt. Nos, túl azon, hogy az elmélet önmagában is eléggé agyrém jellegű, úgy hiszem az elmélet ismertetője is összekeverhetett egyet és mást, mert nem valószínű, hogy francia középiskolába járt olvasóközönség előtt ezeket az állításokat meg lehetett volna kockáztatni.

Ugyanis

Richelieu 1642-ben meghalt.

Molière csak 1643-ban lett vándorszínész (akkor 21 éves volt).

Molière első, már híressé vált vígjátéka 1659-ben kelt.

Corneille 1636-ban lett ünnepelt színpadi szerző a *Cid*-del, ettől kezdve egymásután írja nagysikerű drámáit, amelyeknek bemutatása és sikere ellen Richelieunek úgy látszik semmi kifogása sem volt. *Cinna — 1640. Horace — 1641. Polyeucte — 1642.* Majd Richelieu halála után zavartalanul követik egymást további sikerei, például *Rodogune — 1645.*

Igaz, Corneille-nek később ellentétei támadtak, de nem a néhai Richelieu bíborossal, hanem a fiatalabb és frisebb hangú drámaírókkal, Racine-nal és Molière-rel. S elkeseredetten harcol ellenük. S habár később Molière-rel megbékül, sőt Molière be is mutatja az öregedő drámaköltő egyik drámáját — *nem valószínű, hogy ugyanannak a Molière-nek a nevében akarna jó vígjátékokat írni, amikor már*

Somos Miklós

1021

Somos Miklós rajza

lásnak az a mindjobban intenziválódó rendszere, amely az emberiség tör-
t egészen egyedi, különös jelensége volt a maga konkrét meghatározottsá-
nnek a falunak éppen az volt a legfőbb szépséghibá
n kicsiny területen érvényesült, Európának alig nég
természetéből következően szerfelett lassan terjeszke
tén például a gazdálkodás jelzett irányú átalakulása
következett be, s bár gyorsabban ment végbe, mint
finált összetettségét, ami a termelés hatékonyságába
jezésre, soha sem érte el. Tartozunk az igazságnak a
falu magyarországi prosperitása csak akkor következ
n —, midőn a benne testet öltött rendszer már akut
területén, Nyugat-Európa nagy folyamvölgyeiben.
hogy ez az egész folyamat a termelés technológiáj
rén a munkaerő-gazdálkodás különböző típusait) lega
olt, mint azoktól a különböző társadalmi rétegek any
ó tulajdonviszonyoktól, amelyek realizálódtak a ter
tehát a magyar feudalizmus keletkezésének okait ku
ének előfeltételeit kell tisztáznunk; a termelés technológiájában, uzemagai
an, munkaerőgazdálkodásában és a falu társadalmát alkotó földtulajdonosok
nként vagy típusonként ellentétes és közös anyagi érdekeltségének konkréten
dó — egymásrautaltságában. Ezeket a kölcsönösen determinált viszonylato-
maguk komplexitásában — nem leljük meg a honfoglaló magyarok elődeinek
történetében, a hazai tudományos kutatások pedig nagyon keveset tettek
nak érdekében, hogy a Kárpát-medence területén felfedjék a feudalizmus
ésének mélyebb történelmi rétegekbe nyúló gyökereit. Ebben a legfőbb mu-
régészetet terheli. A magyar népvándorláskori régészeti kutatás eddigelé
eltárásokkal volt jobbára elfoglalva, és így materiálisan nagyon kevés kézzel-
érvet tudott szolgáltatni a feudalizmus előtti termelés alakulására vonat-
Még a középkori faluásatások terén is alig tudunk valamit felmutatni. Persze
egyáltalában nem valami szemet gyönyörködtető látvány, nem olyan, mint
épkori templom vagy vár, esetleg egy római fürdő, másfelől egy nomád törzs-
kszerekkel cicomázott porhüvelye, aminek láttán a turista kellőképp kiálmél-
a magát. Csakhogy a tudomány azért tudomány, hogy megkeresse és de-
lja ezeknek a látványos produkcióknak az elengedhetetlen és szinte a felis-

1969 JAN
VALÓSÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ANDRÁSSY LAJOS: Versek 1049
POLNER ZOLTÁN: Lépcsők emlékművei (vers) 1051
SIMAI MIHÁLY: Eleven villám (vers)... 1052
TÓTH BÉLA: Tisza (IX. rész) 1056
DÉR ENDRE: Háromszor — Leninnel ... 1068
ORAVEC JÁNOS: Nem múlik el haszontalanul az ember 1070
KACZUR ISTVÁN: Üzenet — Mohos Mihály hódmezővásárhelyi veterán a forradalomra emlékezik 1074
BÁLINT GYULA: A verhnyeudinszki vörösgárdista — Beszélgetés Horváth Béla szegedi munkásmozgalmi veteránnal 1077
LÁSZLÓ JÓZSEF: Egy ismeretlen Szántó Kovács János fénykép margójára 1080
GÁDOROSI VASS ISTVÁN: Október visszhangja Békésben 1082
PÉTER LÁSZLÓ: Október visszhangja Szegeden — 1917. november 8. — 1918. május 1. Szemelvények a korabeli lapokból 1084
O. J.: Látogatás Kiss István műtermében 1103
műtermében 1103
FEHÉR ISTVÁN: Strukturális változások Szeged iparában és munkásságában a felszabadulás után 1105

ZÁSZLÓK ALATT

VÉREK, FORRADALMATOK
HOGY FÜLÉBRESSZE EURÓPÁT, AMELY
HAJDANI FORRADALMAIRA VALÓ NAGYSZERŰ
EMLÉKEIN PIHENT, VEZESSETEK! KÖVETNI FOGUNK
BENNETEKET, SORBAN, MINDEN NÉPET VEZESSETEK
AZ EMBERISÉGHEZ"

(Romain Rolland)

SOMOS
MIKLÓS
RAJZA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296; 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
1983 NOV 17

102

Somos Miklós

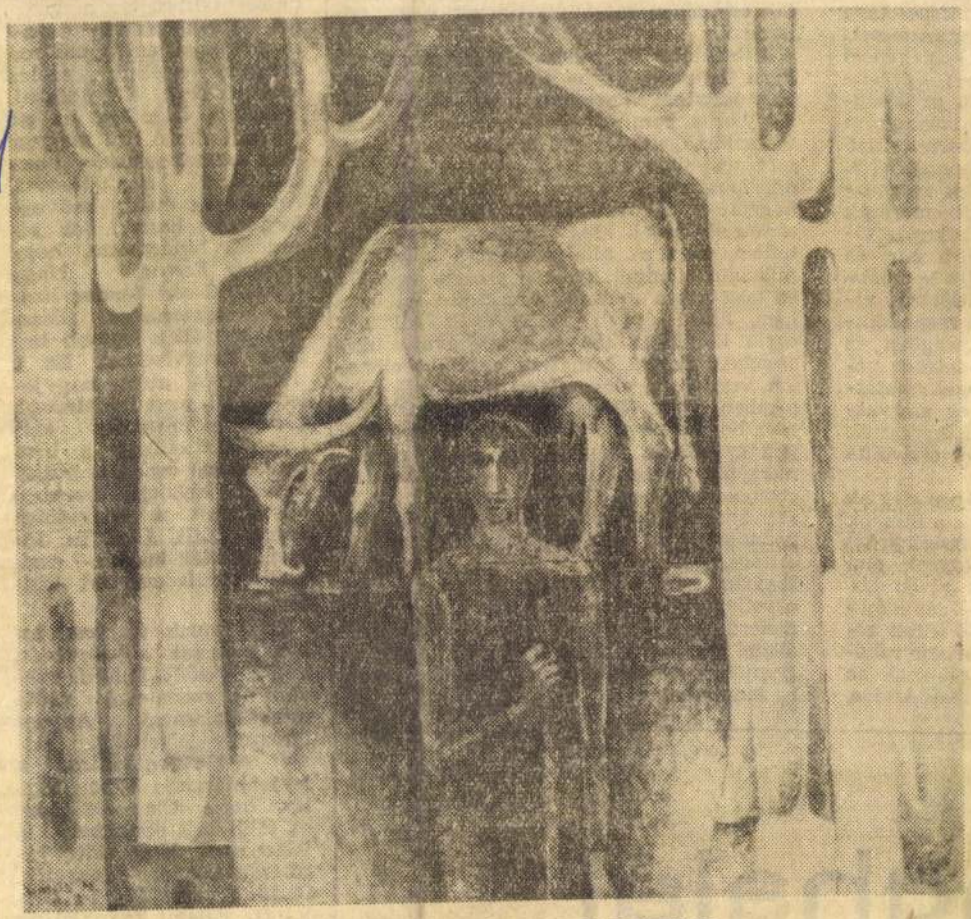

SOMOS MIKLÓS: TEHÉNPÁSZTOR
(A XV. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából)

sznosítják a mi
Bevallom: en-
olt. Az édes mi-
összekapcsolása
llattenyésztéssel:
tcai, közlekedési
mömet. Egy an-
vasom az újság-
a franciaországi
51, ismertette azt
ett tapasztalatot,
előinek megvas-
országi mérések
miniszoknyát vi-
ál több zsír, és
rakodik le a láb-
az időjárás vi-
ve. E megállapí-
nciaországban és
kísérleteket vé-
elenségek mutat-
okon és szarvas-
a húsfogyasztók
részéről eltávolít-

lom éppen elég ok
knak is, a fiúknak
is. A szegény kis
ben fognak élni
nyájuk révén lá-
írja — „az időjá-
inkább kitett ré-
illetve zsír rakó-
észek nemcsak az
k vannak kitéve,

gosan is érzékeny természetem rovásár
kell írnom, hogy újabban minden máso
dik emberben tsz-állatgondozót vélek fel
ismerni.

A legutóbb is, mikor a presszóban eg
ilyen bajuszos, barna fiatalember a szom
széd asztalnál végigsimított egy ilyen hosz
szú barna combot — melyen az időjárá
viszontagságait, az én laikus szememme
még nem sikerült felfedeznem — majdnem
odakiabáltam a lánynak: az istenért, ne
hagyja — egy szarvasmarha-gondozó kí-
sérletezik önnel. Még szerencse, hogy nem
tettem, mert az állatgondozó a következő
pillanatban angol nyelven szólalt meg. De
ez meg azt a gyanút ébresztette fel ben-
nem, hátha éppen az Egyesült Államok
egyik kiküldött tenyészkutatójával ülök
szemben. Szóval láthatják, mióta e cikke-
ket, vesztemre, elolvastam: téveszmék rab-
ságában élek. Mégis kötelességemnek ér-
zem, hogy a nagy nyilvánosság előtt közöl-
jem gyanúmat. Lányok, ha valaki megis-
merkedik veletek, dicséri miniteket és szép
combotokat: nem biztos, hogy tiszták a
szándékai. Könnyen meglehet, hogy ta-
pasztalatait az állattenyésztésben kívánja
értékesíteni. Hosszú hajú fiúk, ha egyesek
megbámulják üstökötöket az utcán: nem
okvetlenül modernségeteket csodálják.
Előfordulhat, hogy e bámulók valamelyik
állami gazdaság dolgozói, akik a juhok
gyapjának növelése végett jöttek a város-
ba tanulmányútra.

ághalál

húszast húz
a lehet szé-

irat: „Ne tűrd a közömbösséget, szóval és tet-
tel küzdj a közösség érdekeiért!", majd egy

gulatának megítélésével. Az elmúlt évek kedvező fordulatot hoztak. Sok elismerés bizonyította, hogy Juhász Ferenc, Nagy László, Csoóri Sándor lírájának újszerűsége összhangban áll a legjobb haladó törekvésekkel. Ez a felismerés azért nagyjelentőségű, mert irodalmunk története folyamán első ízben biztosíthatja a lírai forradalom legújabb hullámának egyidejű, kortársi elismerését a nagyvilágban. Petőfit, Adyt, és József Attilát inkább csak utókoruk fedezte fel külföldön.

Irodalmunk újabban tehát nemcsak anyanyelvén hódít. Petőfit Éluard szavalta a rokonlelkű költő elragadtatásával. Adyért Martinov lelkesedik, József Attila fordítására a legjobb francia költők fogtak össze, Olaszországban és több más országban is felfedezték, kora előtt járó művészként becsülik. Radnóti legendája is túljutott határainkon. Illyés Gyula belgiumi sikere, Somlyó György párizsi fogadtatása után nem utó-

Kiállt a kapuba, a járókelők közül elkapott néhány pénzt ígért. Ezzel úgyahogy, megint megindulhattak. Rábai. El volt sápadva a dühtől.

— Mit csinált maga, ember? Ezt a lebőgést. Hát lehet rábízni?

Mondani akart valamit, de nem volt hozzá ereje,

— Ezt aztán jól megcsinálta. Beszélt maga egyáltal

— Beszéltem, főorvos elvtárs. Fehér Mihály a Pet zett... mások is jelezték, hogy eljönnek. Talán a mez

— Ugyan. Ne jöjjön ezzel az ócska dumával. Itt él zött, mindegyiket ismeri, hát ennyit se tud velük elérn használt vehetném magának.

— Ha legalább Fehér Mihály...

— Hagyja már ezt a Fehér Mihályt. Gondolkozzon inkább, mit lehetne tenni. Haj...

Sarkon fordult, otthagyta Kobolákot.

Kobolák csak állt, gondolkozott, mihez kezdjen. Háromezer fő élt ebben a községben, kimentek a plakátok is meg a körlevelek a különféle szervezetekhez, mit csinál ilyenkor ez a sok ember, hogy csak úgy elengedi a füle mellett a felhívást meg a kérlelést. Legszívesebben fülön fogta volna az egész községet, és be mindegyiket a bura alá, adjátok csak ki magatokból a vért, ha ennyire érzéketlenek vagytok a másik munkája iránt.

Olyan volt ez az egész, mintha összeesküdtek volna ellene. Nesze Kobolák a fertőtlenítésért meg az okvetetlenkedéseidért, edd csak meg, amit főztél magadnak.

Felballagott a sterilszobához, szétnézett, nincs-e a közelben Rábai vagy a védőnő, és beállt a három ember háta mögé. Ennyien voltak összesen. A vizsgálatnál és az előkészületnél a megyei orvos felismerte.

— Nem maga a vöröskeresztes titkár?

— De igen. Szeretnék vért adni.

— Persze. Lehet. Csak maga nem látszik valami bővérűnek. Le fog gyöngülni.

— Nem baj — mondta Kobolák. — Azért kibírom.

— Na jó... — mondta az orvos. — Ha készen vagyunk, itt a sör, rögtön igya meg. — Ezzel pótoljuk a kiesést.

Kobolák bólintott, és lefeküdt a heverőre. Lemeztelenített karját átdugta a nyíláson, és várt. Az asszisztens kitapogatta a vénáját, és megkente alkoholos vattával. No, most jön majd a tű, gondolta Kobolák. Van már ezeknek gyakorlatuk, tán csak nem szurkálják össze az embert. Sohasem szerette az oltásokat, gyerekkorában és a katonaságnál is szenvedett miatta, talán innen eredt az idegenkedés is a mostani állásával szemben. Ha legalább szeretné ezt a területet, könnyebb volna a megismerése, nagyon sok múlik az ember akarásán, nem pótolhatja azt semmilyen tudomány vagy szakismeret.

Kis szúrást érzett a karján. Na, ez betalált, gondolta, most már indulhatunk. Az asszisztens áthajolt a választófalon, és azt mondta:

— Szépen csordogál. Szóljon, ha rosszul érezné magát.

Kobolák intett a fejével. Könnyebbségfélét érzett, meg is nyugodott, akárcsak alvás előtt egy hosszú nap után. Nem tudta, mennyi vére van az embernek összesen, öt liter-e, hat liter-e, de most úgy érezte, mindet oda tudná adni, hadd lássa Rábai, meg sok más ember is, akinek már terhére van, ami tőle tellett, megtette azt mindig.

— Állítsuk le — mondta az orvos. — Elég lesz ebből ennyi.

TISZATÁJ
1967 ÁPR

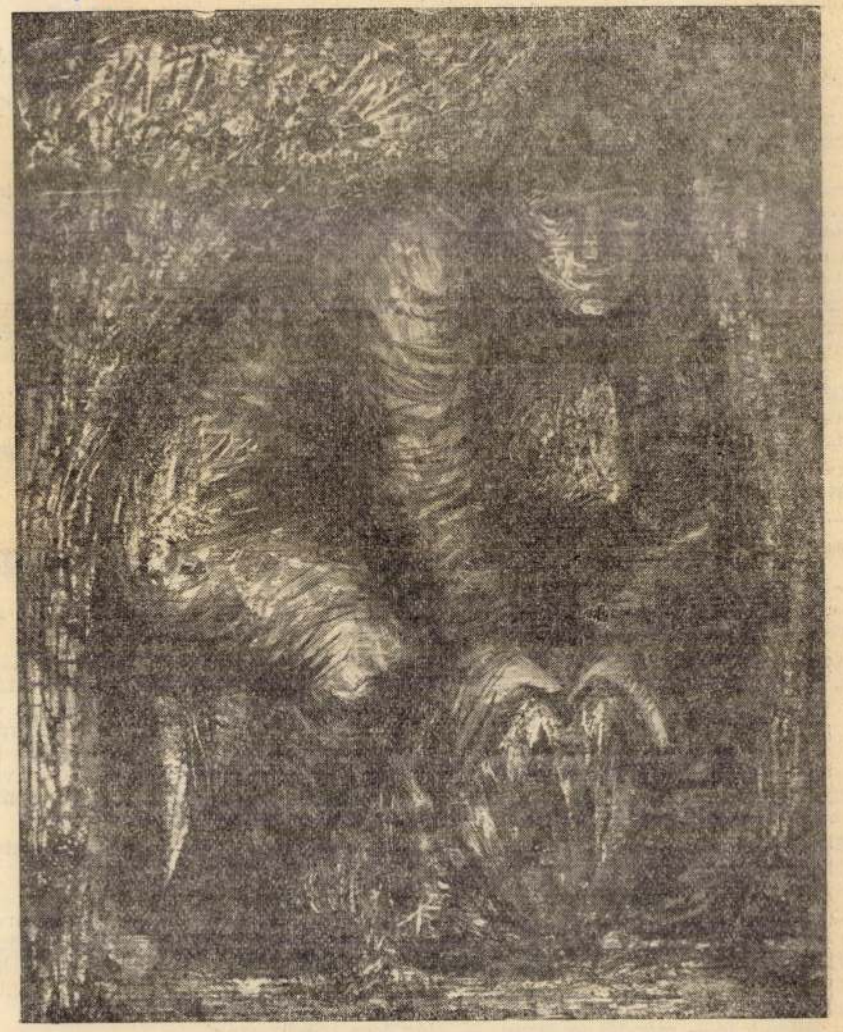

Somos Miklós festménye

Somos Miklós

a művészeti ismeretterjesztés vagy a kritika tartalma p... az eszmei harc pillanatnyi helyzetén is múlik. Ez azonban *nem módosítja a... tivitást,* hogy a társadalmi valóságtól elforduló, vagy a szocialista rendszer lényegével szemben közönyös törekvések ellentmondanak a történelmileg korszerű művészetnek, a művészet és társadalom szocialista rendszerben szükségszerű kölcsönhatásának.

Mai művészetünknek már nem kevés a szocialista realista vonása. Néha egyértelműen jelentkeznek, néha polgári törekvésekkel keveredve, sokszor még egyazon művész munkásságában is. Ha mai művészetünk egészét szocialistának tartanók, egyszersmind tagadnánk a szocialista realizmus módszerének a sajátosságait. Lemondanánk arról, hogy erősítsük a mai művészet jövőnek szóló vonásait, azokat az új képi-formai eredményeket, amelyek a marxista—leninista világnézet szellemében gazdagítják az egyén érzelmeit és tudatát, és ilyen értelemben késztetik gondolkodásra, cselekvésre a növekvő közönséget.

Somos Miklós rajza

amelyeket már a közösséggel való újfajta kapcsolata érlelt, és hogyan árad ebből a kölcsönhatásból a szocialista építés törvényszerűségének a tudata.

A szocialista realizmus kezdetei már több évtizedes múltra tekinthettek vissza, amikor megszületett — a megelőző művészi gyakorlat alapján — maga a meghatározás. Szórványos dokumentumok és súlyos visszaemlékezések tájékoztatnak arról, hogy a mi Szocialista Művészcsoportunkban már művek alapján vitatkoztak a meghatározás lényegéről. Ez ténykérdés, hozzátartozik művészetünk hagyományaihoz, függetlenül attól, hogy felszabadulás utáni művészetünk mikor mennyiben ismerte vagy ismerhette fel ennek az örökségnek a jelentőségét.

Ma szívesen is, nehéz szívvel is gondolunk vissza művészetünknek 1949—50-ben indult kezdeti átalakulására, a szocialista realizmus akkori értelmezésére, vitáira és eredményeire. Merev és részben hibás művészetszemlélet zavarta a tisztánlátást, de művészetünknek szárnyakat adott a rendszer szocialista jellegéért küzdő nagy nemzeti összefogás. Születtek nem őszinte alkotások, de ezek sohasem kisebbíthetik a nagylélegzetű művek történelmi jelentőségét. Sokakat válságba sodort a szocialista realizmus fogalmának a leszűkítése, a festészet-szobrászat nem képzőművészeti megítélése, de még többen döbbentek arra rá, hogy szabad alkotóvá növekedhet a művész, ha felismeri a történelmi szükségszerűséget.

A mai helyzet — a látszat ellenére — nem egyszerűbb, mint ez a korai szakasz, vagy bármely, azóta eltelt időszak. A művészet ma kétségtelenül kötetlenebb, és úgy tetszik, sokkal inkább egyéni lelkiismereti kérdés, mintsem a művészeti élet közügye az, hogy miként tud a művész a valóságban tájékozódni, és milyen mértékben él benne ilyen igény. Szemmel láthatóan növekszik a szakmai-mesterségbeli érettség követelménye, s a művészek ebben egymáshoz is szigorúbbak. De mintha ki-kiszorulnának a minőség egyéb meghatározói, néha még a társadalmi valósággal való igazságmérés is. A sokáig leplezett felismerés, hogy tudniillik a szocialista nemzeti egység kialakulásának időszakában még lehet talaja az elidegenedésnek, most egyre-másra megteremti az elidegenedést tükröző alkotásokat. Más kérdéskomplexum, hogy miért terjedhet ez a hangvétel, és miért növekedhet a valóságot irracionálisnak látó törekvések közönsége.

Mindig is, ma is könnyebb a múltban tájékozódni. A lezajlott történelem hitelesíti az alkotások minőségét. Könnyebb meghatározni mintegy fél század szocialista realista törekvéseinek egymást követő, vagy egymással párhuzamosan fejlődött szakaszait, mint körvonalazni azt, hogy a jelenlegi művészetben mi tekinthető a szocialista realista módszer megnyilvánulásának. A nemzetközi fejlődésnek is egyre tágabbak a határai. A szocializmus világrendszerré válásának korszakából, annak nemzetközi jellegéből következik, hogy a szocialista realizmus egyre kevésbé képzelhető el valamiféle körülhatárolható „korstílusként", mint amilyen akár a reneszánsz, akár a barokk lehetett. A világméretű történelmi változások olyan ütemben követik egymást, az általános műveltség és gondolkodásmód is olyan rohamosan változik, hogy a művészi tükrözésben is minduntalan újfajta, közvetlen vagy közvetett reagálásokkal találkozhatunk, a különféle előzményű művészetek más-más útkeresési problémáival. Új nemzeti művészetek érlelődnek az önállósodó új nemzeti államokban. Más jelrendszer bontakozik ki a távol-keleti országok több ezer éves jelrendszerének a talaján. Újfajta közösségi szobrászat születik a kultikus néger plasztikából. Új szintézist keresve küzd a társadalmi élet diszharmóniája ellen a latin-amerikai országok művészete. Egyre differenciáltabb az egyes szovjet köztársaságok művészete. 1945 után világszerte új jelentéstartalommal telítődött — kapitalista és szocialista országokban egyaránt — az ifjúság témája, kifejezvén azt a biztonságérzetet, amely a korszak jellegének, a szocializmus világrendszerré válásának a tudatában eltölti a békére és harmonikus életre vágyó embereket.

Szocializmust építő társadalom művészetébe — a szocialista realizmuson kívül — sok minden beletartozik. Élnek a polgári realizmus régibb vagy újabb variánsai; megtalálható a pillanatnyi szubjektív hangulat kivetítésénél megrekedő művészmagatartás; feltűnhetnek még a művészi megismerés tagadásához vezető régibb vagy újabb irányok, a valóságot irracionálisnak látó törekvések is. A kiállítások összképe,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

1963 MÁJ 1

TISZATÁJ

Somos Miklós

1021

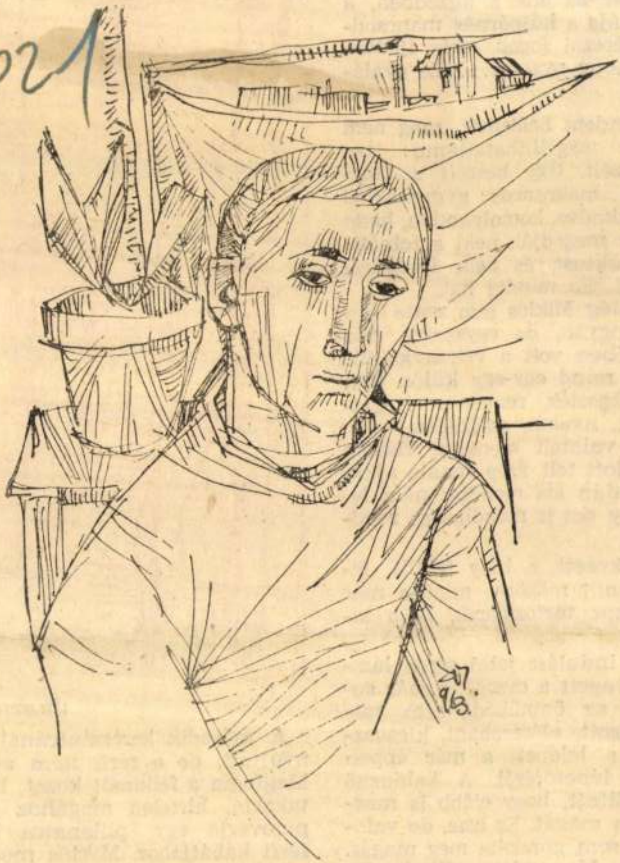

SOMOS MIKLÓS RAJZA

z már az álla a ke
ofikája a húspárnás
en érezni fogod, mil
bársony nyakán...

mindent beleadott,
en, megállíthatatla
beszélt. Úgy beszélt a lány-
a makrancos gyerekekkel
arázkodva, komolykodva, hadd
mek: megadják neki a felnőtt-
respektust, és nem félvállról
tézni. Ez mindig hat.
ott. Még Miklós sem vette ész-
és hogyan, de egyszerre már
nyerében volt a vékonyka kis
jjak, mind egy-egy külön kar,
becézgették, remegve cirógat-
arcát, nyakát, szájzugát.
nost valamit mondott. Három
ulkodott telt, szép vonalú ajká-
a. Talán azt mondta: nem le-
anúgy azt is mondhatta: rend-

os fékezett, a lány felállt, le-
zvetlenül mögötte, mintha már
máshoz tartoznának, le a bi-

t az indulást jelző piros lám-
berregett a csengő, s már su-
ódott az önműködő ajtó, mi-
felugrott, előrerohant, kicsusz-
ítón, s lelépett a már éppen
mos lépcsőjéről. A kalauznő
is kiáltott, hogy előbb is meg-
volna magát. Ez igaz, de való-
nost sem gondolta meg magát.
yos, a lány miatt szállt le. De
le? Vagy az egész a miatt a
képzelés — a Dodó miatt van?
néhány lépésnyire tőle. A lány
ajtotta le a fejét, nem sütötte

ILLUSZTRÁCIÓ

A második keresztutcánál a
nyújtott, de a férfi nem akart
Megfogta a felkínált kezet, bal
takarta, hirtelen magához húz
pulóverje egy pillanatra hoz
férfi kabátjához. Miklós most e
zel állt hozzájuk, az utcai zaj
hallotta minden szavukat.

— Ne rángasson — mondta a
san, de nevetve. Szorosan álló g
voltak.

történelmi való
láttára teszi t

1963 MAI
TISZATÁJ
Magyar Hírdető-
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

HALÁSZ
HER

A világ
pen csak ak
liai kor ki
— 1946-bar
ban, Néme
legkevésbé — de nem
Svájcban élt, hanem a Harmadik Birodalom
dalompolitikájának következményeként: a har-
mincas évek végétől kezdve a hivatalos német
irodalomtörténetekből általában kimaradt, köny-
veit nem adták ki, egyszóval el akarták feled-
tetni. Pedig nemcsak a századforduló egyik leg-
váratlanabb könyvsikere fűződik nevéhez, művé-
szetének magával ragadó hatása az első világhá-
borút követő kaotikus évtizedekben bontakozik
ki igazán: ezrek és ezrek rajonganak egy-egy új
regényéért, mindenekelőtt a becsületes önisme-
retre törekvő polgári fiatalság, melyre könyör-
telen őszintesége szinte mágikus erővel hat. De
éppen őszintesége és tiszta humanista szándéka
miatt kellett a barbárság szócsövévé vált német
irodalomból kirekeszteni, és éppen akkor, ami-
kor pályája csúcspontjára ért. Utolsó és leg-
nagyobb regényét, melyben a késő kor áttetsző
tisztultságig fokozva foglalt össze mindent, amit
tudott, a külső körülmények folytán is csaknem
teljes elszigeteltségben fejezte be 1943-ban.
Így ez a regény megjelenése pillanatában csupán
légüres térben szólalhatott meg, hiszen jelen-
levő olvasóhoz alig szólhatott: közönsége már
nem volt, és még nem lehetett.

Alig huszonhat éves volt, amikor neve egyik napról a másikra ismertté vált Németországban. Első, a határozatlanságig érzékeny és elbeszélve is lírai szárnypróbálgatásaiban a berlini S. Fischer látta meg a nagy ígéretet, és előre lekötötte készülő első regényét. A könyv *Peter Camenzind* címen 1904-ben jelent meg, és a kiváló érzékű kiadó ezúttal sem tévedett: négy évvel a *Buddenbrooks* után ismét olyan művet bocsátott útjára, amely negyedszázad múlva messze túljutott a századik kiadáson. Pedig a *Peter Camenzind* majdnem mindenben elüt Thomas Mann első regényétől, csak éppen az alapvető kérdés ugyan az mindkét író számára, amely felvetődik és amely válaszra vár: más nézőpontról ugyan, részint közvetlenebbül, részint bonyolultabban,

Goethe
látozva,
tett kor
ből és
sul. Ám
sen és
utat is
sének,
a roma
a »kis«
jellemző
egyik le
Peter C
állított
élete, ez
mi művé
belső és
tanulság
ményéve
»polgár
művész«
Hesse hő
kozást vá
után Car
parasztol
kirobban
pillanatn
titka: úg
sadalmár
mészetes
utat talá
gált, Rot
álom, ho
het men

Hesse
ban prób
tében eg
regényéb
hoz — a
a *Rossha*

1021

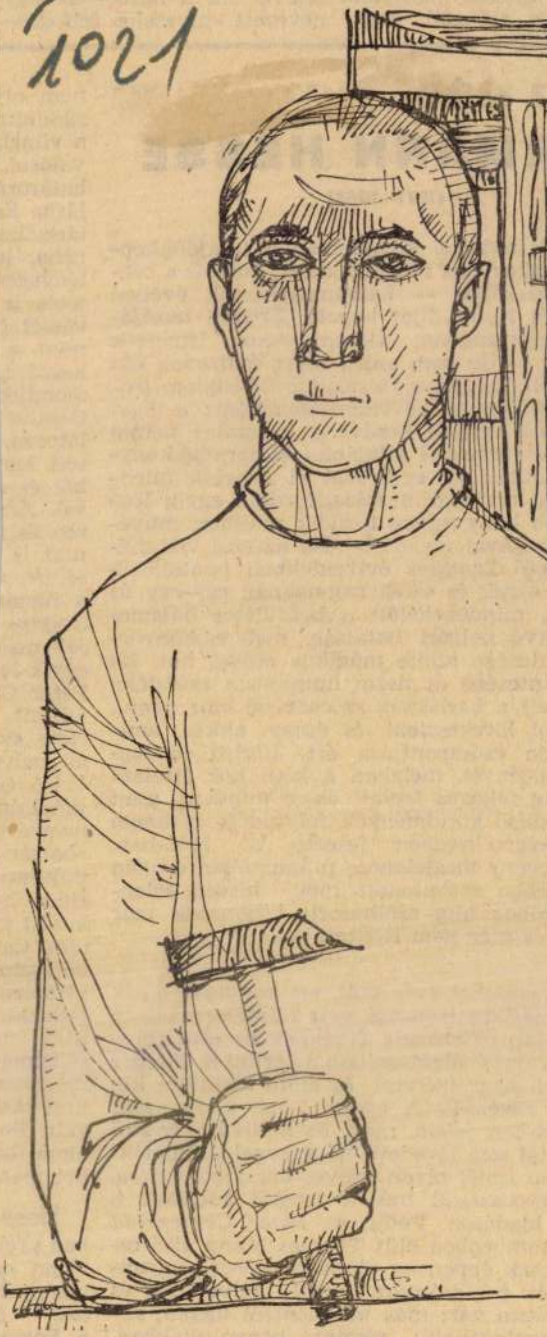

SOMOS MIKLÓS: MUNKÁS

Somos Miklós

Lány és éjszaka

Kovács Gyglat A kifejező és a dekorativ vonal I.
Művészet. 1978.augusztus - 28.oldal.

Somos Miklós

Faintarzia

Kovács Gyula: A kifejező és a dekorativ vonal IV.
Művészet,1978.november/ 26. oldal.

3. Somos Miklós: Faintarzia,
Budapest, Kereskedelmi Kamara, 1975

A fa korábbi állapotaira utal formáival a festő, ám az ábrákat határoló, jelentő vonalak elegánsabban, dekoratívabban ívesek, mint ahogy azt a faanyagtól elvárnánk.

Somos Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR IFJUSÁG

1960 JUN 18

FOR

117.

SOMOS MIKLÓS: LEÁNYFEJ

kiói pofon

gy Japánba...
merikai bizton-
kormány min-
előszedték azt
, amelyet több,
Hitler ajándé-
inte megszám-
etektívet vezé-
tartóztatták a
ezetőjét... Ez
em jelentett a
szemben és a
énytelen volt
en áradatával
, hogy későbbi
sza el japáni

sem megy Ja-
ezelőtt először
látogatásának
y az elnök a
jti majd útba
lván a

valamint *Okinawán* (többek között az U—2-esek számára) létesített amerikai haditámaszpontokat — és fegyvereket ígér, újabb amerikai rakétákat.

Japán is szerepelt az útiprogramban. A japánok milliói azonban szüntelen módosításra kényszerítették az útiterv kiagyalóit, akik hadihajókat, repülőgépeket és helikoptereket helyeztek készenlétbe Eisenhower megmentésére — ha a golyóálló Mercedes erre képtelen lett volna... A japánok hármas követelésért tüntettek, sztrájkoltak: *Kisi mondjon le és oszlassák fel a parlamentet, ne ratifikálják a japán—amerikai katonai szerződést és halasszák el Eisenhower látogatását!* Már bejelentették a szerződés ratifikálásának elhalasztását s bombaként — Washingtonban pofonként — hatott a hír: *Eisenhowert nem várják Tokióba!*

Ez a hír gyakorlatilag a Kisi-kormány és az amerikaiak távol-keleti p...
jét bizonyít...

Utazás térben és időben
Schalk Gyula előadása, 12-én este 6; 14-én du. 4 és este 6; 15-én du. 4 és este 6 órakor.
Űrkutatás—űrhajózás
Sajó Péter előadása, 17-én este 6 órakor.
IFJÚSÁGI ELŐADÁSOK
Feltárul az Univerzum
Ehmann Péter előadása, 15-én de. 10 és 12 órakor.
ISKOLAI PROGRAMOK
Csak előre bejelentett iskolai csoportoknak.
4—7. osztályosoknak: 12-én, du. 2 órakor és 17-én de. 10 órakor.
8. o.—középisk I—II. o.: 12-én, de. 10; 17-én de. 12 órakor.

(A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk!)
Derült időben minden hétköznap este a planetáriumi előadások után, a Gellérthegyen, az URÁNIA BEMUTATÓ CSILLAGVIZSGÁLÓBAN távcsövön át megtekinthetők a legszebb, érdekes látványt nyújtó égitestek!

A KOSSUTH KLUB PROGRAMJÁBÓL

(Budapest, VIII., Múzeum u. 7.)

A MATEMATIKAI HÉT KERETÉBEN

Csütörtökön, 12-én, du. 3-kor: Valószínűségi kísérletek. Előadó: dr. Varga Tamás kandidátus, elnök: dr. Urbán János egyetemi ad-

Sámándobok

A halászó, vadászó népek hitvilágát idézi elénk a *Néprajzi Múzeum* tárlója. E kihalófélben levő vallás utolsó papjai álltak a gyűjtők fényképezőgépei elé.

A Szibériában, Észak-Amerikában és Észak-Európában élő emberek vallása a sámánizmus volt. A törzs tagjai és a túlvilági szellemek között a sámán teremtett kapcsolat. Betegség esetén, vagy az egész közösséget érintő dolgokban a döntő szó a papoké volt. Emberek, egész nemzetségek sorsát tartották a kezükben. A szellemekkel való „társalgáshoz" a sámán külön öltözéket — köpenyt, fejdíszt, kesztyűt, lábbelit — viselt. A szertartásban a legfontosabb kellék a sámándob volt. A hiedelem szerint a szellemek ennek a hangjaira felfigyeltek és láthatatlanul megjelentek. A doboló sámán kezével, vagy dobverővel ütögette a kifeszített bőrt, s közben körbe-körbe forgott, varázséneket kántálva. A dobot és ruházatát díszítő bőr és szövetszalagok úsztak, szálltak — a táncoló ember körül — a levegőben. A mind gyorsabbá váló dobolás

/ 1021 Somos Miklós, festőművész

Tizennyolc festő alkotása a Csontváry teremben

Kortárs magyar festőművészek munkáiból rendez bemutatót a Képcsarnok június 12—19-ig a *Csontváry teremben.*

A kiválasztott tizennyolc festőművész *Aczél Ilona, Balogh Ervin, Bartl József, Baska József, Batári László, Béres Jenő, Bolgár József, Gábor István, Gerzson Pál, Kling György, Óvári László, Papp Gábor, Pataki János, Somos Miklós, Sugár Gyula, Sváby Lajos, Szily Géza* és *Tölg-Molnár Zoltán* munkájával a hazai festészet széles skálája tárul elénk, mely híven tükrözi korunk képzőművészetének sokféleségét. Kiemelkedő alkotásaikkal éppen erre a sokféleségre, a különböző szemléletű alkotómódszerekre hívják fel a tárlatlátogatók figyelmét.

A Csontváry teremben megrendezett kiállítást *Dunaújvárosban,* a Képcsarnok bemutatótermében, *Nyíregyházán,* a Benczúr Gyula teremben és *Szombathelyen* a Derkovits Gyula teremben augusztusban tekinthetik meg az érdeklődők.

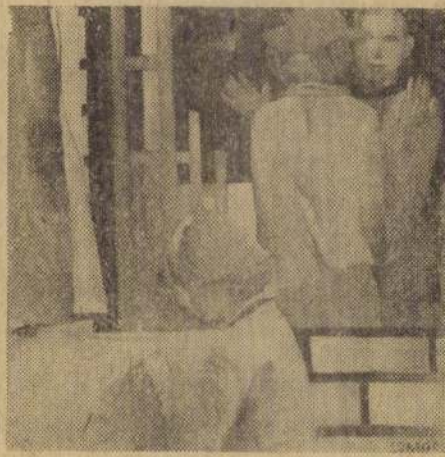

Somos Miklós festménye

Pesti Műsor, 1980. jún. 18. 6. old.

Somos Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964 JUN
ALFÖLD

1021

Somos Miklós rajza

Bulgáriai emlék

Aznap
erős szél jött a tenger f
a kék
a zöld
a Fekete
a mindenféle szinü tenger felől
Aznap
nem futott ki a karcsu vitorlák pillangóraja
elnéptelenedett a part
a móló
az aranyföveny
s otthon maradtak a barna halászok asszonyaikkal
Aznap
viharos szél üzte, cibálta a fellegek vad gomolyagját
Ősz lett
oly hirtelen, hogy az már szinte fájt:
elnémult husz nap boldog kacagás
És másnap már
csak a fürge sirályok vijjogtak szakadatlan
és egyedül babrált
kulcsaival a melegszavu portás

1965 SZEP
ALFÖLD
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Fekete?, fehér?

Nem, nem az ismert gyerekjátékra akarom feltett kérdésekre úgy kell válaszolni, hogy a [illegible] mindig kimaradjon. Okos és kedves szellemi vívóhelyzet ez, s a partnerek [illegible] esettségét épp az bizonyítja, ha a legnehezebb fordulatokból is kivágják magukat. A játékhoz, illetve a mérkőzéshez elsősorban szókincs szükséges, no meg az a leleményesség, hogy ki milyen résenléttel tud szembeszegülni a kérdező hurokvetéseivel.

Sokszor és sokat figyeltem a legifjabb generáció eme szellemi párharcát, s mindig örömmel nyugtáztam, ha a küzdőfelek órákig próbálták és puhatolták egymás gyengéit. A játék mozzanataiból ugyanis a gondolkodási képesség megannyi rejtett árnyalata sejlett elő s a gyerekeket ez a hevesség épp arra sarkallta, hogy a kategóriák helyett új és árnyalt kifejezési lehetőségeket keressenek. De miért jutott mindez az eszembe, s miért mondtam most el? Egy novella olvasása közben kezdett munkába bennem a jelzőcsengetés s az elbeszélés végére érve akarva akaratlan e játék felidézésénél kötöttem ki.

A novella – A kerekek balladája – a Kortárs augusztusi számában jelent meg, szerzője Trencsényi Imre. Megvallom őszintén első olvasásra izgalmas és érdekes olvasmánynak tartottam Trencsényi írását. De miután végiggondoltam, bizonyos ellenérzéseim támadtak. No, nem a mondandója miatt, hiszen az amiről a novellista ír, nagyon is mindennapi és izgalmas témalehetőség. Csakhogy elkezdett izgatni a fekete-fehér, igen-nem véglet játéka, s ahogy mégegyszer átlapoztam, semmiképp nem tudtam behelyettesíteni abba az esztétikai koncepcióba, amit ugyancsak a Kortárs augusztusi számában Murányi Mihály állít fel. Murányi „Ember a fókuszban" című fejtegetésében ezt írja: „az utóbbi években irodalmunkban egyre határozottabban jelentkezik a pszichológiai attitűd, a külvilág és az ember kapcsolatának, az emberi magatartásmódoknak és a személyiség belvilágának sokoldalúbb és koncentráltabb kifejezésének igénye. A személyi kultusz éveinek sematizáló személyiség-szemléletével szemben – amely az embert részint a külső körülmények mechanikus függvényeként, részint pedig épp a körülményektől elvonatkoztatva, bizonyos előregyártott kategóriák megtestesítőjeként fogta fel – előtérbe kerül az egyén és tágabb, illetve szűkebb környezete közötti reagálásmódjainak, magatartásformáinak és az azokat belülről mozgató pszichikus tényezőknek figyelembevétele is. Az arc és az álarc, az élethazugság és az igazságra törekvés, értelmi belátás és érzelmi kötöttségek közti konfliktusok, a társadalmi folyamat sajátos, ellentmondásos mozgásának szükségszerű vetületeként jelentkeznek az emberi magatartásban, a szemrevételezésükhöz, értelmezésükhöz és ábrázolásukhoz egyaránt nélkülözhetetlen a pedagógiai érdeklődés, a lélektani folyamatokban való elmélyedés – az emberábrázolás tudatossága."

Ha most ez utolsó állítás serpenyőjében mérem Trencsényi írását, akkor egy nagyon is érdekes jelenség írói problematikájával találom szemben magamat. Kicsit úgy fest a dolog, hogy az ötvenes évek sematizáló személyiség-szemlélete a visszájára billent s az előregyártott kategóriák rafináltabb túlélése kezd eluralkodni. Nem először olvasom, s Trencsényi írása végleg meggyőzött erről, hogy a pártfunkcionáriusok ábrázolásában, emberi konfliktusaik kibontásában nagyon is séma szerint épülnek az írói ötletek. Magamban „golyó-misztériumnak" neveztem ezt az alkotói teljesítményt s ez a lehető legegyszerűbben, sőt egysíkúbban oldja meg a lelki összeütközések minden bonyolultságát. Eldördül a pisztoly, s az olvasó ott marad a kérdés nehezével: fekete-fehér, igen-nem, s hol van itt a „lélektani folyamatokban való elmélyedés – az emberábrázolás tudatossága"? Vagy az már az olvasóra tartozik?

(a. n.)

1021

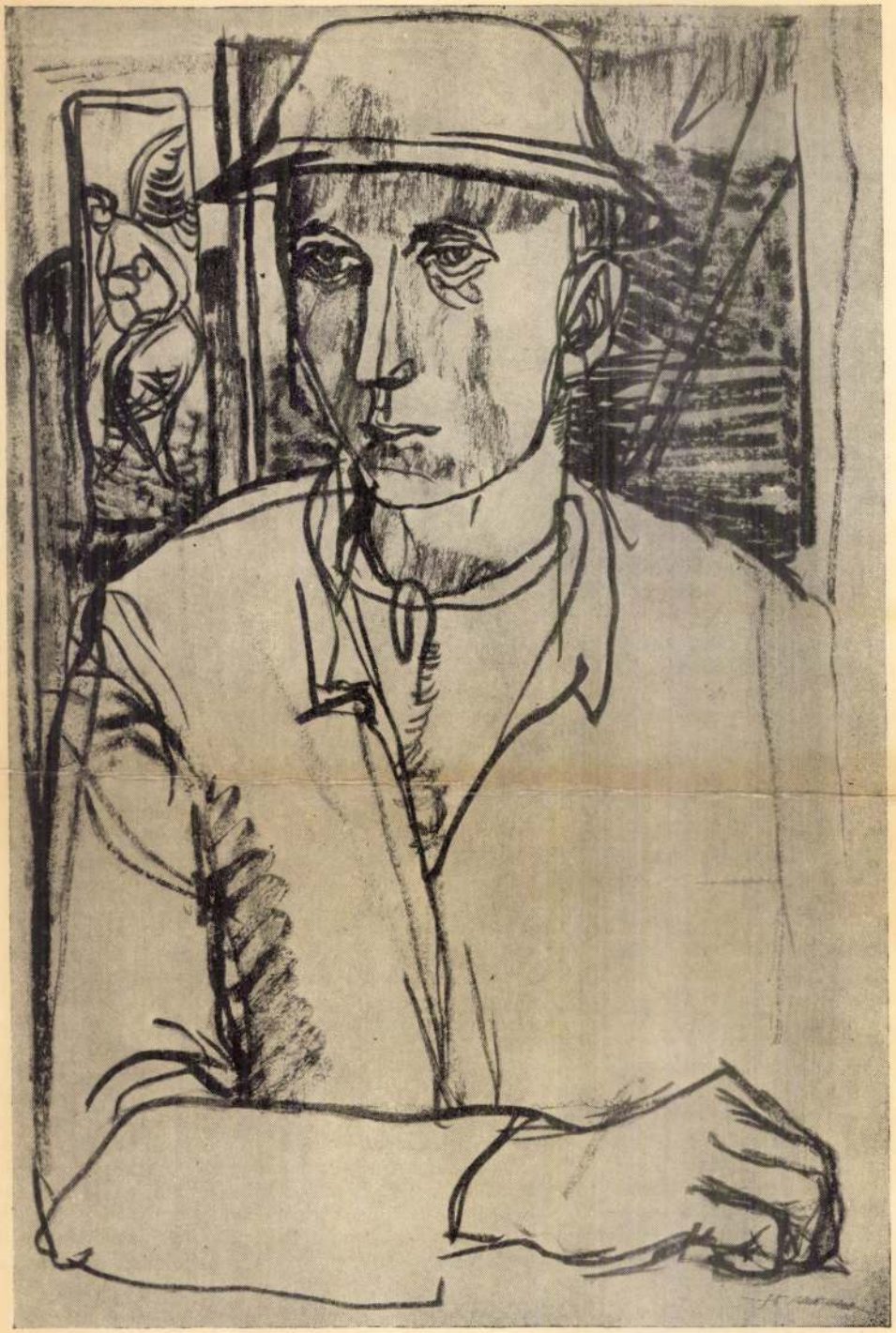

Somos Miklós rajza

Somos Miklós, festőművész
Burcsi Tál: szabb a kívánt. Vázlatok a korlátos festészetről.

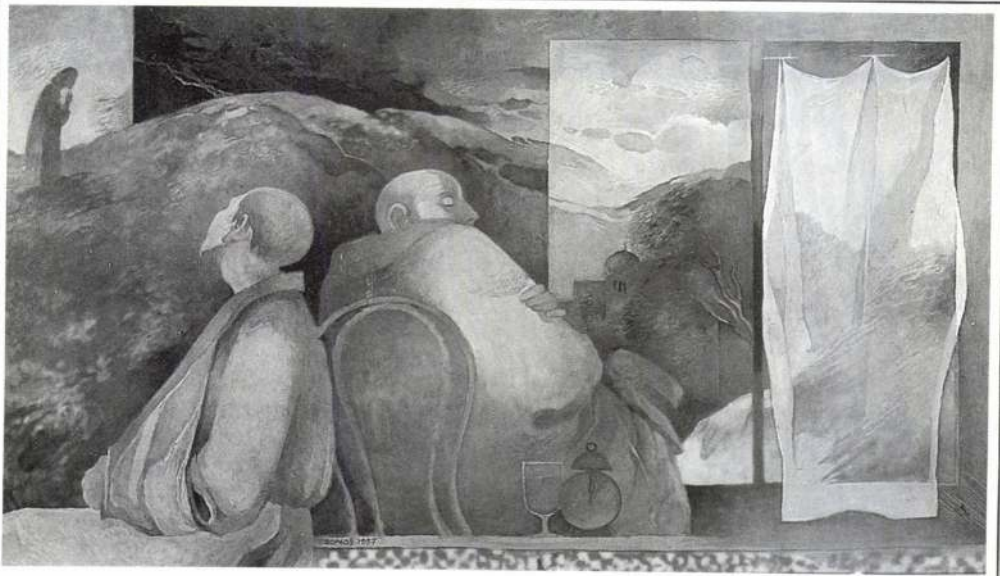

Somos Miklós: A keserű pohár ideje, olaj, farost lemez, 80 × 138 cm

Művészet, 1988. jan. 7-okt.

A R M A T H Y

Beszélgetés Gyarmathy Tihamérral

bban a
röksé-
kibon-
et ját-
álónak

fotó Féner Tamás

vészeti eszménye olyan távol áll az enyémtől, hogy semmiféle hatást nem gyakorolhatott rám. Így jobban jártam, mint az akkori *Rudnay*-növendékek, akik nehezen szabadultak mesterük hatásától. Kandóval egyszer volt egy furcsa kalandom. Hosszú ideig rajzoltam egy aktot, és elhatároztam, hogy a vonal vastagságának változtatásával érzékeltetem a test plasztikai hatását. Nem akartam tónust felvinni, a

Somos Miklós.

3. Somos Miklós: Faintarzia,
Budapest, Kereskedelmi Kamara, 1975

A fa korábbi állapotaira utal formáival a festő, ám az ábrákat határoló, jelentő vonalak elegánsabban, dekoratívabban ívesek, mint ahogy azt a faanyagtól elvárnánk.

Művészet, 1978. 11. 17. old.

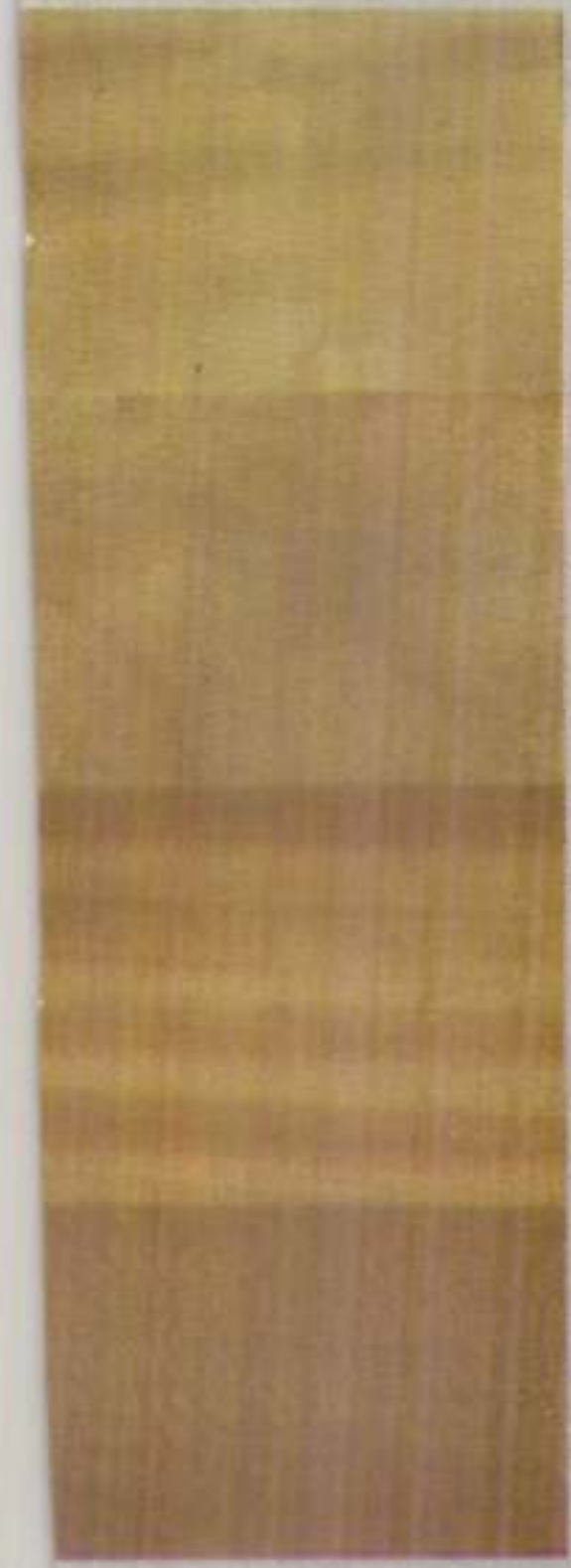

Az itt közölt zománcképek és faintarziák nem az írás illusztrálására válogatódtak, bár illusztrálják az elmondottakat. Egymondatos jellemzéseinkkel nem a szuverén mű egészét érintjük, hanem a mai művekben általában s így bennük is meglévő jellemvonásokat mint korjelenségeket.

Szöveg: KOVÁCS GYULA

Fotók:
Tahin Gyula: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 11, 13
Alapfy Attila: 9, 16
Gyökér László: 7, 12, 14
Koffán Károly: 17
Képző- és Iparművészeti
Lektorátus archívuma:
8, 10, 15

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 : 6

KORTÁRS

Somos

1021

hanem ahogy egysz
a kagylót tartó kez
madárra és a kagyl
eddig még nem bes
és közben a fülcim
visszatértét várjuk
amelyet látnunk k
csak lemosnunk a beszélgetés végén, nem
lehet visszatenni a kagylót, lerakni,
biztonságos helyen, a madarat, *és*
lemosni a vért, s akkor minden teljes
lett volna, bizonyossággal: a szavak,
a madár és a magunk épsége; hanem a színt,
azt látnunk kell, úgy látszik, s úgy látszik,
ezért – kockáztatunk is, holott ez mind:
úgy *látszik* csupán! s utóbb! amikor már *látszik*-ot
is újra ismerünk; mert hogy az a pillanat,
vagy töredék, melynek akár egy madárkoponya
roppanása is hangja lehetne, ha a fej
óvatlan furakodva megszorul, mire a szín,
a biztos szín bejön: hogy az a pillanat mivel
telik, nem tudható. De rendeződnek majd megint
a tényezők, az ujj látómezőnkbe visszaér,
a vért épp lenyaljuk csupán, a kagylót
visszarakjuk, és a madarat, mert éppen hagyja,
elsimítjuk a tenyerünkben, vagdos, kezünk
ismertetőjét megleli, azt tépi már, a bőrt
a jobb hüvelykujj körme mellett; félretoljuk
egy kicsit, s inkább magunk lerágjuk neki,

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 - 6

KORTÁRS

Somos

1021

Kedves, csak ne kutasd, tudni tilos
mit szántak, mi jövőt isteneink, ké
számításait is kérdezni. Jobb tűrn
Vagy még több telet is ad Jupiter,
nem fogjuk, ha a zord téli vihar zú
szűrd meg bölcsen a bort, balga re
hosszan szőni. Amíg szánkon a szó, már tovatűnt a nap:
élvezd, míg teheted; holnapokat, Leuconoe, ne várj.

(Horatius: Carminum liber primus XI.)

A tiburi villa kertjében üldögélt esténként Horatius. Róma történetkönyveit lapozta, megszűrte óborát, éveinek hullásával messzetűnt szerelmei emlékét siratta; bölcs tanácscsal vidámította magát s barátait: Róma fénylő csillaga ragyogott s ragyogni fog, századok jöttek, mentek – Róma áll. De létünk kimért ideje gyorsan pereg, ha balgán hosszú életben reménykedel, öröm nélkül enyésznek napjaid. Fecsegni felesleges: *amíg szánkon a szó, már tovatűnt a nap:* ne késlekedj hát bölcs örömmel, okos gondolattal, szép szerelemmel fényesíteni éjszakába hulló napjaidat. Halandó életed így lesz halhatatlan csillag Róma ragyogó égboltján.

A niklai udvarház kertjében üldögélt esténként Berzsenyi Dániel. Bort kortyolgatott, a tűzbe bámult, Horatius bölcs tanácsain merengett: az eget kémlelte, hátha megpillantja Mátyás király fénylő csillagát. Pipára gyújtott, befejezte versét. Még elüldögélt volna kertjében, de szél támadt, besötétedett, a tűz csak parázslott. Nikla beburkolózott

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1978 — 6

KORTÁRS

Somos

1021

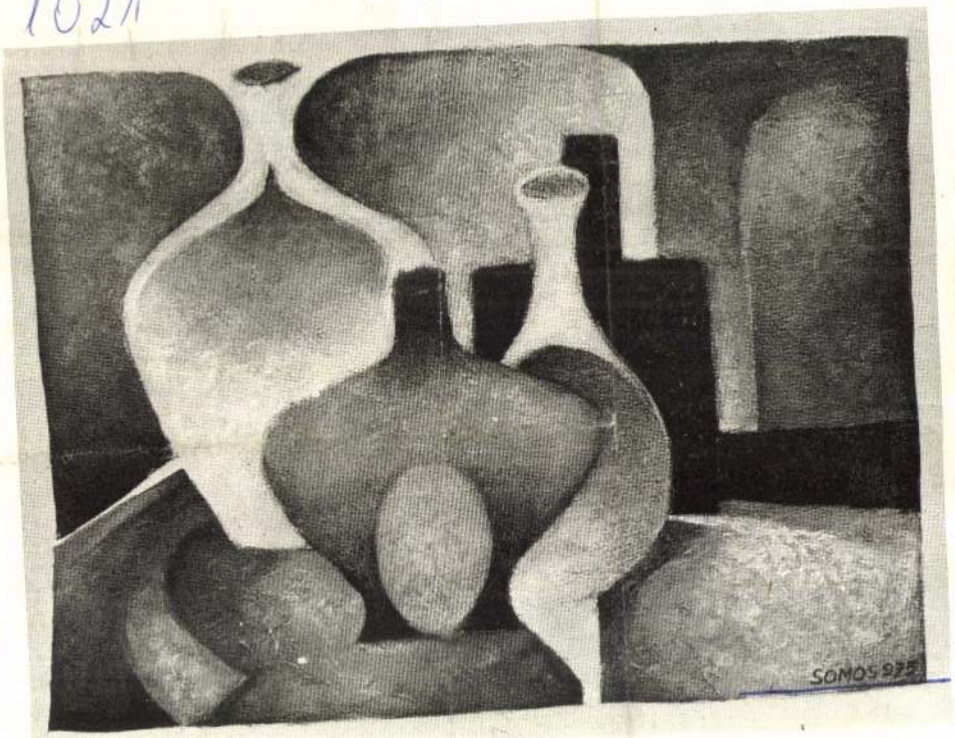

minden oly tökéletesen kidolgo
Udvariasan ülnek és mosolyog
egymásban és egymásra bízva.
két tökéletesen korrekt szak- é
Végül magas humanizmussal b

A játszma később dől el, ez má
az ügyeletesek, a világosítók, no és a plánok dolga.
A kamerák kocsiznak. A vágás meg a montázs,
a tér, idő és mozgás értelmezésén múlik,
hogy közben millió ember rokonszenve is titkon
kialakuljon; hogy John nyerje el a többét,
Jimmy a kevesebbét. Vagy fordítva? Ők tudják.

Arcom redőiben

Ha arcom figyelem,
már azt lesem csak, melyik rokonom, ősöm
néz vissza rám kuncogva, ismerősön
incselkedve velem.

Mint jó anyám egyszer,
egy moziban, nagy tükör iránt lépve,
szembe öreg nénjét közeledni vélte,
s felkiáltott: „Eszter!"

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 — 6

KORTÁRS

Samos

1021

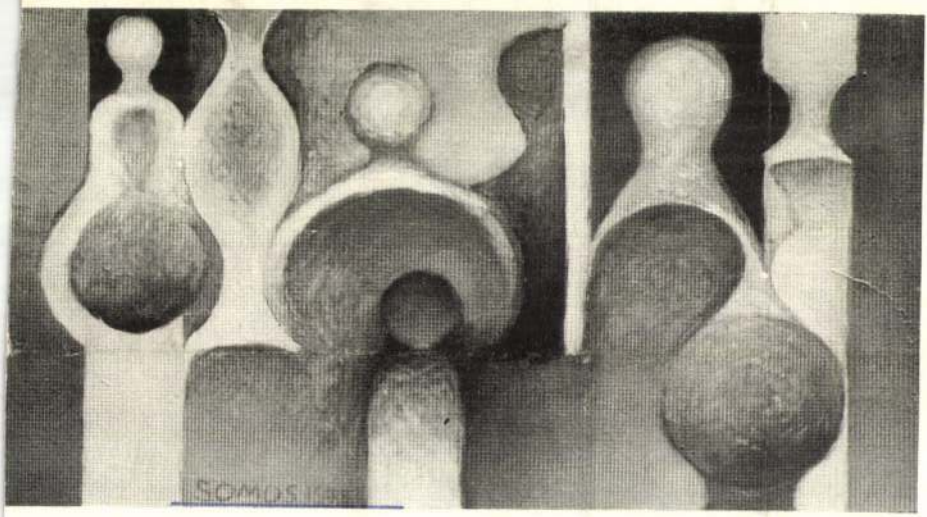

I

Beszakadt istálló
tört szalma sár és hó
mocskában szaglászó
elrúgott versenyló

Szögön ostor és hám
ablakban elalvó
besüppedő mécsláng
udvaron fehér sár
eke és borona

Bogáncs a csillaga
vérzik a homloka
csillag volt valaha
ideges versenyló
zsokéval vágtató
csillagos paripa

SOMOS Heikki

új Ember XLIV. 48. /1988. XI. 27/ 5. p.

rek

róczy és krónikája

k, hogy két egy-
gjelent *Thuróczy*
történeti mun-
a Hungarorum,
ztusáig, Bécsúj-
dolgozza fel a
t.
i évéül a törté-
ztendőt fogadják
ban részesülhe-
magister foko-
jogi és történeti
rt. Családos em-
rmekkel. Túlzott
a közéleti pályán
lt: 1467-től a ki-
e, majd Báthory
törvényszékénél
állást. 1486—89-
személynök pro-
s oly személy,
et megfogalmaz-
nevét azonban
krónikaírás ide-
ré léptették elő.
tudjuk biztosan:
az oklevelekből.
ngéje egy nyolc
elbeszélés. Hás-
otárius hívta fel
mét a historikus
ghatottak Drági
eljes szavai", és
ica Hungarorum
ráginak ajánlva.
ában összegyűj-
it Scythiáról, a
ok honfoglalásá-
a vezérek, a ki-
evezetes tetteik-
uralkodásáról a
ban talált. Mű-
Küküllői János
gy szorgalommal
ly halálát, Zsig-
alkodását, majd
, vagyis Mátyás-
oglalásával fejezi

ti kézirata elve-
ljuk, hogyan ke-
nyomdába 1488-
iggesztették Ro-
nonok Siralmas

kiadás 1488 már-
neg. Két és fél
1488. június 3-án)
igsburgi nyomdá-
obald budai pol-
ent meg az „át-
második kiadás:
ynak ajánlva. Az
az augsburgi ki-
egyik teljesebb
ámozatlan lapból
b. 172 lapból álló
osan kihagyták a
ely elfoglalásáról
kívánta az üzleti
tek érzékenysége.

(A krónikát ugyanis már a XV. században németre is lefordították.) Bár a kétféle augsburgi kiadás vezér- és királyképei a brünni kiadás fametszetei alapján készültek, az augsburgi kiadás metszetei változatosabbak és magyaros jellegűek. Művészi hatást keltő például a trónuson ülő Szent István képe, akinek fejére két angyal helyezi a koronát; magyar címerek és jelvények tűnnek fel, nemkülönben a kettős kereszttel díszített országcímer.

Krónikája megírásában Thuróczy általában hitelességre törekedett: az országos jelentőségű események közlését részesítette előnyben, de felhasznált szóbeli közléseket is. Elfogadja művéről mások kritikáját, a Szentírás szavait idézve: *„Minden emberi dolgot, ha dicséretet is érdemel, a gyűlölet kedvéért leszólás kísér."*

Művét vallásos szellem hatja át. Jól ismerte a Szentírást, az ógörög bölcselőket. A magyarok eredetét kutatva hivatkozik a Szentírás és a szentatyák mondásaira. Szent István haláláról így ír: *„A boldogságos és mindenkoron Szűz Mária mennybemenetelének ünnepén szent karába soroztatott."*

Nagy szeretettel ír a Szent Jobb tiszteletéről, „boldogságos Imre herceg" alázatosságáról, kereszténvi és világi erényeiről. Különös tisztelet hatja át Szent László uralkodásának jellemzésében: „Miután isteni rendelkezés szerint átvette az ország kormányzását, nem a világi esendő és mulandó dicsőséget, hanem az égi hazát és az isteni dicsőséget igyekezett kiérdemelni szívének minden vágyával. Valamiféle isteni sugallattól megvilágítva tudatában volt annak, hogy nem annyira az uralkodó uralkodik, inkább őfölötte uralkodnak."

Büszkén vallja magát magyarnak, s visszautasítja a népünk elleni rágalmakat. Amikor a hun-magyar dicsőség híre bejárta a világot, arra hivatkozik, hogy még az ő korában is Erdélyben „fára vésett jegyekkel", vagyis hun rovásírással gyakorolták az írást. Bécs elfoglalása után ilyen hexameterrel dicsőítette Mátyás uralmát:

Sors kegye: eljött újra a hunok
hajdani fényes korszaka,
melyben Attila király aratott
diadalmat.

Thuróczy kiemelkedő emberi egyénisége és történetírói munkássága méltán megérdemli, hogy ötszáz év távlatából megemlékezzünk róla.

Tóth István
irodalomtörténész

szor
gy
a v
min
(Iz

KAROL

A pa
fajta n
is jeler
hát a k
hogyan
sülni?

A kér
is. Vala
ezt a tit

A sze
nünket,
megadn
kell azt
dályozh
tüket ta
ga a k
azonbar
gunkat

Nálun
ténelem
denekel
ról és f
kifejezé

Pápa városát
a pápai udva

Emlékkiállítás Pérely Imr

rtott Pápán az
ály termeiben
ly-tárlat. Egye-
ibott élet: gyors
ál a háború ár-
néltatlan feledés.
esen.

398 októberében
z órásmester fia-
talentumát szü-
ijjal támogatta.
világszenzáció!
ilágsajtóban: „El-
s eljutott a pá-

éves művész

ugyanis, Rómában kódorogva, egyszercsak a Vatikánban találta magát, s mint mindenütt, rajzolgatni kezdett. Felfigyelt munkájára *Vannutelli* a vatikáni udvar bíborosa, beszámolt róla a pápának, aki meghívta Pérelyt, s személyesen ül modellt udvarával együtt. És 1925-ben kiadták — a Vatikánban és Budapesten — a *„XI. Pius pápa és udvara"* című díszalbumot. A kötet nagy elismerést váltott ki — s nem utolsósorban ama körülmény is, hogy magyar festőnek ült modellt a pápa.

Pérelyt mindennapos barátság fűzte a század első felének szellemi nagyságaihoz — akkoriban ez volt a természetes: összejöttek az Otthon Körben, a Fészekben. Ennek eredménye az a sok, remek jellemábrázolásról tanúskodó portré, amelyeket akkoriban albumokban adtak ki Budapesten. Sikeresen indult, de Róma után kívánesi *lett a nagyvilágra; — Párizs* következett. Ihlető környezet a *fia*tal művész számára: *sikátorok*, nyomorúságos hotelek, nyomorúságos hotelek, nyomorgók, éhezők, árnyékban tengődő lelkek. Mellé- jük szegődött, lélekben, művészetében — szen a sil itt fészkel betegség. kiadták, o szavával, *Georgi Du* nyolcnyelv zatot kész des Femm lítás a pár menekült elől, üzte morogni, Végignéz könnyedne lemábrázol nyékban menetelésé *beleérzés* Keze csak eszköz — barátja T lélekig.

Párizsba *el munkái* ismerő, d pai fes *László* gyűjti az hető szilá rendeznie

Etesiek – templomukért

A *tehetség* áttör a kompromisszumokon, még ha vállal is azokból valamit. Olyanformán, ahogyan többen művészek, akik az idők során vállalták a „megrendelést". Az aurea mediocritas — arany középút — lehet művészi mérce, bölcsesség, s attól a mű még nem veszti súlyát. „Isten fiainak minden javukra válik." Az Írás talán rájuk is vonatkoztatható, a kiválasztottakra, a szó, a szín, a formálás kiválasztottjaira. Az alkalmazott művészet, amilyen egy templom falképe, képsora attól még lehet felsőbb nagyságrendű, ha kivitelezés előtt a terv „népszavazásra": választásra bocsátatik. (Az alkotón múlik, miből választanak.)

Somos Miklós van annyira rutinos-jó művész, hogy értékeli az efféle demokratizmust. Éppen néhány hete utaltam a kiállításáról írt néhány sorban arra, hogy nagy mesterek követője ő, hűséges tanítvány, de teljesen szuverén. Nem megalkuvó. Eseményben gondolkodik, mert tudja, más a funkciója annak, ami templomfalra kerül seccónak (a hajdani Biblia Pauperum szellemében) s más, ami olaj vagy akvarell vásznon, papíron. S ez még távolról sem ars poetica-rontás. Márpedig — Somosnak van ars poeticája.

Így hát örömmel vettük tudomásul, hogy napjaink szegényes templomfestészetében történt valami: a szóban lévő Munkácsy-díjas festőművész az *etesi (Nógrád m.) Szent József plébániatemplom* hófehér apszis-falára megfestette az *Utolsó*

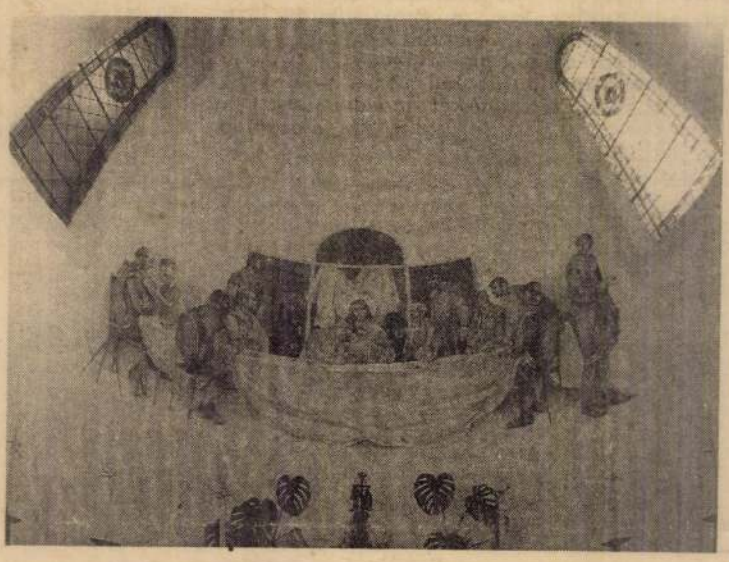

FOTÓ: GOSZTOLA

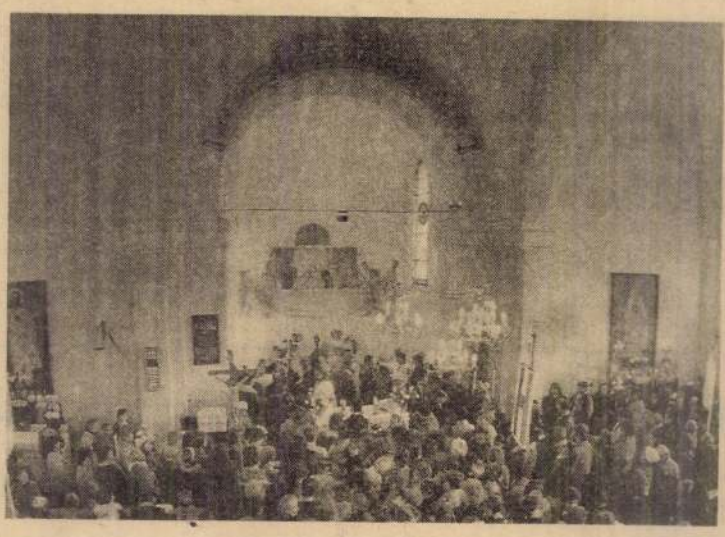

vacsorát. Inspiratív munka az alakok egyéniesítésében. Júdást aligha lehet elfelejteni, vagy azt a szomorú Krisztus-arcot, amely vázlatszerű felrajzolásában teljes, így érzékeltetve: van valaki, akinek presztízse csupán valami lényegtelenhez kötődik, akinek kiüresedése — a halálban tökéletes volt.

A keresztény ikonográfia mindig a Biblia „függvénye", de olykor jelek léphetnek alakok helyébe, szimbólumok „helyettesíthetnek" gondolategységeket. Amikor Somos Miklós attribútumokat — sajátos tartozékokat fest egynémely apostol figurája mellé, az archaizmusnak is „áldoz", meg több-gondolkodásra kényszeríti a nézőt: például miért van kehely és abból fölfelé tekeredő kígyó János evangélista jobbjánál?

Apró megjegyzések ezek egy kétségtelenül reneszánsz ihletésű seccóról, de azzal a szándékkal, hogy fölkeltsük a mai vallásos ihletésű művészet iránt érdeklődő figyelmét valakire, akinek festészete van annyira izgalmas — ismétlem: ebben a szakrális művészet-szegény időben —, hogy foglalkozzanak vele, azaz: *foglalkoztassák*.

Az új falképet *Paskai László* bíboros prímás áldotta meg november 6-án, amikor sor került a felújított templom megáldására is. A 100 bérmálkozó (három helységből jöttek a fiatalok), a zömében bányászközség korrekt kiállása (összeadta mind e munkálatok költségeit: 900 ezer forintot, s önkéntes munkával megtakarított kétmilliót) példaadó: valahogy így kellene *felvállalni* a templomot — az Isten házát másutt is. Amikor e lap hasábjain elismeréssel szólunk minderről — csatlakozva a bíboros főpásztor szentmisén mondott, köszönő szavaihoz —, kiemeljük a fiatal helyi plébános érdemét, aki győzi szívvel-intelligenciával. *Mocsáry Csabának* hívják és négy esztendeje lelkipásztora az egyházközségnek.

E nép elődei közül többen a palócföld neves fafaragói voltak...

Tóth Sándor

1988 XI. 27
Új Ember

sárlóhelye: a Búza téri vásárcsarnok ma...

néves
csarnok

ásárcsarnok. Kerek fél év-
len talált itt azóta vevőre...
olcon járt Bozena Nemcova,
lójában: „Nagy, tágas tér-
kolci vásárok nagyon népe-
ek néppel, a kocsmákban
élelmiszert lehet itt kapni.
vel, rőfösáruval, agyag-, fa-
izmák..." A Búza tér ma is
esebb kereskedelmi helye.
a világháború pusztítását,
ár nem mérnek itt, de a mis-
lsó végéből is idejön para-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-743, 340-726
Somos Miklós, iparművész
DÉLI HÍRLAP
(MISKOLC)
1976 JUL 31
1021

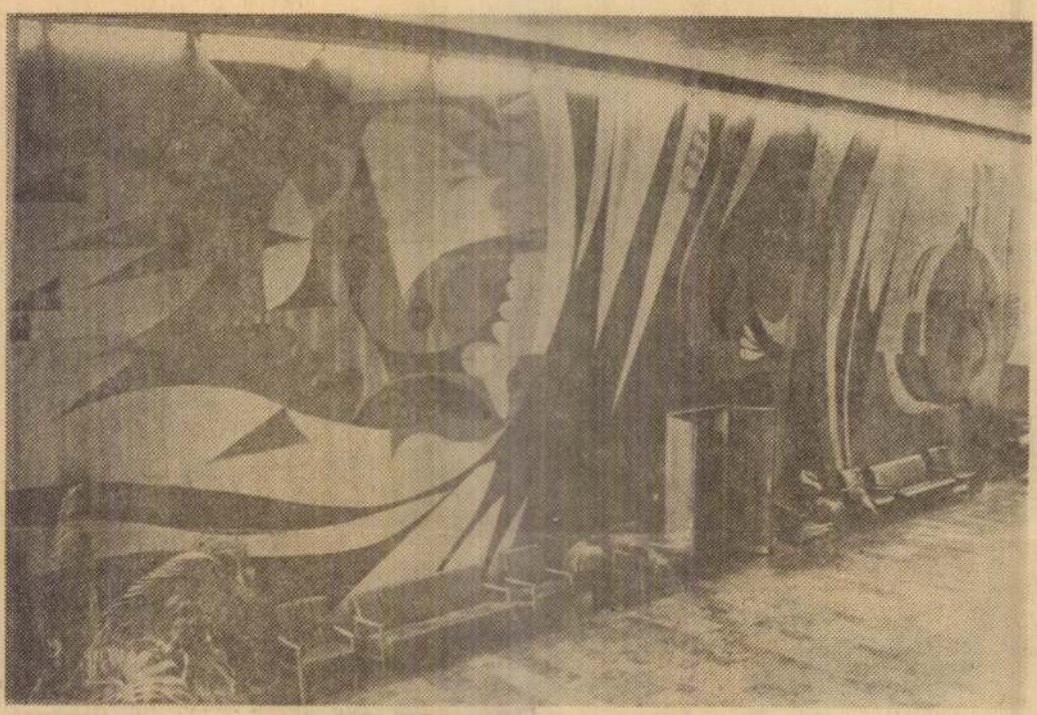

✱ *A faintarzia a diósgyőri városközpont általános iskolájában van.*

Mozaik, intarzia térplasztika

Esztétikusabb környezet

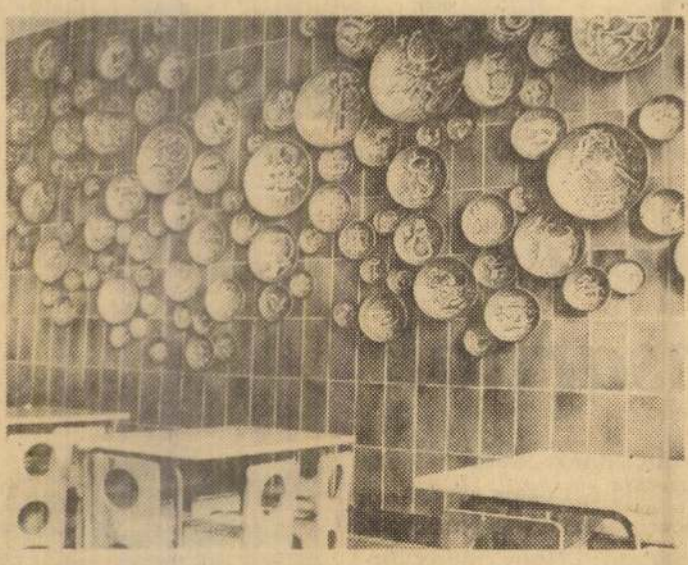

✱ *Kerámiafal a Gyermekváros óvodai foglalkoztatójában. (Kerényi felv.)*

Új képzőművészeti alkotásokkal gazdagodott a közelmúltban Miskolc, amelyeket a gyerekszemek gyönyörködtetésére (és esztétikai nevelésük szolgálatában) oktatási intézményekben helyeztek el. A diósgyőri városközpontban levő 21. számú Általános Iskolában látható *Somos Miklós* iparművész mintegy nyolcvan négyzetméteres faintarziája, a miskolci Gyermekváros óvodai foglalkoztatóját pedig *Janáky Viktor* iparművész kerámiája díszíti. De nem bánnak mostohán a többi városrésszel sem: a Szentpéteri kapui József Attila Klubkönyvtár előtt rövidesen felállítják *Majoros Hédi* térplasztikáját. díszkutat helyeznek el a Szociális Otthon kertjében, és az ugyancsak a Szentpéteri kapuban levő vízmedencéhez térplasztikát terveztettek.

A városi tanács röviddel ezelőtt jóváhagyta: az ötödik ötéves terv időszakában Miskolc 2 milliót költ műalkotásokra, amelyek az épülő Vasas Művelődési Központot, a diósgyőri városközpontban kialakítandó üdülőt, az Avas-déli városrészt szépítik. Ugyanakkor az említettekhez hasonlóan több oktatási intézmény kap a következők években képzőművészeti alkotást.

SOMOS MIKLÓS

folytatja a gondolatsort:

— És ez nem tematikai kérdés. Logikus, hogy egy festő, aki korszerű, igaz művészetet akar csinálni ma, más elemekhez nyúl. Mert a régiek alkalmatlanok érzéseinek, gondolatainak a kifejezésére. Más lett az élet. Más lett maga az ember is. A „régi" tárgyi valósága is mást jelent az új gondolat összefüggésében. A művészetet az ember érdekli. Az emberi érzések, gondolatok foglalkoztatják. Ma is, csak *másként*. Ezt akarja ábrázolni minél teljesebben, igazabban. *Folyamat* ez, melynek törvényei vannak. Mely fokozatosan tisztítja meg magát a külsőségektől, az igazság és teljesség irányába.

Szabó Éva

rések összehasonlításával.

SAKK

FELHÍVÁS!

Kezdők és haladók részére tanási és versenyzési lehetőséget biztosítunk. Jelentkezés, megbeszélés Erdei Nándor sakkoktatónál a 56-442-es telefonszámon de. 8—10 óra között mindennap.

Játszma az 1961—62. évi VII. ker. oszt. csapatbajnokságból.

Angol megnyitás

Világos

Boda Gábor
Bp. Művész SK

Sötét

Kemény József
Nyugati Vasutas II.

1. c4,e6 2. g3,c6 3. Fg2,d5 4. c:d, :d 5. Hf3,Fd6 6. 0—0,Hf6 7. a3,0—0 b4,h6 9. Fb2, Fe6 10. Be1,Hbd7

DÜHBE JÖTT A TETTES

BETONVÉSŐVEL FEGYELMEZTE TÁRSÁT

Komplikált, nehéz ügynek indult: nem volt sem helyszín, sem tanú, sem időpont, sem eszköz, de még a halál okát is rejtély fedte. Csak egy holttest volt, egy kórházi jelentés és egy államigazgatási eljárást elrendelő határozat. No meg a főkapitányság detektívjeire jellemző tölfogás: a tettest el kell fogni. Először a Baranyai József vezette, rendkívüli halálesetekkel foglalkozó csoport, majd a Chilkó Ferenc irányította gyilkossági csoport kezdte kibogozni a szálakat. Sikerrel.

„Megvertek" – ennyit nyögött ki a csepeli, huszonhét éves *Fiák Sándor*, amikor beszállították a János-kórházba. Mikor történt az atrocitás? Három napja... Az elmúlt év december 5-én, miután Fiák minden gondos ápolás ellenére meghalt, a traumatológiai osztály orvosa telefonon értesítette a főkapitányságot, hogy Fiák Sándor nevű betegük eltávozott az élők sorából, s mivel a megverése és halála között összefüggést lát, kéri a nyomozás megindítását.

Ha nem világos a bűncselekmény elkövetésének gyanúja, államigazgatási eljárást kell kezdeményezni. Így történt ez Fiák esetében is, hiszen súlyosan bántalmazhatták, de neki is eshetett valaminek. Az pedig tudott volt róla, hogy a csepeli áldozat igazi lumpenként élt, csavargás és alkoholizálás töltötte ki napjait.

December 6-án elvégezték a boncolást, a szövettani és egyéb vizsgálatokat, melyek során megállapították, hogy a szegycsont s a bordák eltörése okozta Fiák halálát. Az is kiderült, hogy valamilyen eszközzel ütötték. De mivel és ki vagy kik?

Az alaposabb nyomozás révén az alábbi tényeket gyűjtötték össze a detektívek: Fiák az édesanyjával lakott együtt csepeli lakásukban, ahonnan az anya elköltözött, mivel nem bírta az otthoni lumpenviszonyokat. Később fény derült arra, hogy az utóbbi időben Fiáknál lakott egy *Lakatos Attila* nevű férfi és *B. Dániel* romániai állampolgár. Újabb adalék: Fiák és Lakatos még a 80-as évek elején együtt követett el egy rablást, és Lakatos ellen több kerületi kapitányság folytat eljárást.

Persze Lakatos és B. Dániel (a szemtanú) is eltűnt. A nyomozók keresni kezdték mindkettőjüket. Szerencsére ez év január 30-án B. Dániel jelentkezett a KEOKH-ban magyarországi tartózkodási engedélye meghosszabbítása végett. Mindjárt mesélhetett a BRFK negyedik emeletén, ahol *Keresztesi Ferenc, Puskás András, Menráth György és Stumpf Ferenc* foglalkozott a Fiák-gyilkosság földerítésével.

– Mikor és hogyan került kapcsolatba Lakatos Attilával, illetve Fiák Sándorral? – tértek a lényegre a detektívek. B. Dániel roppant készségesnek mutatkozott.

– Tavaly novemberben szólított meg Lakatos a Nyugati pályaudvaron, hogy hol lakom. Most éppen itt, válaszoltam, mire ő azt javasolta: menjek ki az ő csepeli haverjához. Kapóra jött az ajánlata. Jól elvoltunk egy darabig...

Bár a nyomozók figyelmeztették a hamis tanúzás következményeire és arra, hogy nem köteles vallomást tenni önmaga ellen, B. Dániel mégis a vallomástétel mellett döntött:

– Egyikünk sem dolgozott, kisebb lopásokból éltünk. A főnök Lakatos Attila volt. Gyakorta megvert engem és Fiákot is, ha netán ódzkodtunk a balhék elkövetése ellen. Hát, nem sokszor próbáltunk ellenállni, de ő annál gyakrabban vert minket. A bűncselekmények előtt mindig ittunk, csakhogy Fiáknak hamar megártott az ital, emiatt nem tudott olyan tevékenyen közreműködni a balhékban – ezért Lakatos keményen megfenyítette. Így történt ez legutoljára is.

– Mikor? Próbáljon meg pontosan visszaemlékezni! – firtatták Keresztesi századosék, hiszen az időpont „belövése" módfelett fontos a nyomozásban.

– Pontosan nem tudom, hogy mikor – tördelte kezét B. Dániel –, de ezért ne tessenek haragudni. December elején történt, talán másodikán...

Ez is valami, néztek össze a detektívek, majd kiszedjük Lakatosból, ha előkerül, nézzük most inkább azt, hogy miként zajlott le a gyilkosság!

– Bementünk egy közértbe, italokat vettünk – pergette vissza az eseményeket B. Dániel –, Fiák megint túlitta magát, aligha tudott volna „dolgozni" a betörésben. Emiatt Lakatos nekiesett. Ütötte kézzel-lábbal és vasrúddal, amit a betöréshez hozott magával.

– Mekkora volt ez a vasrúd?

– Úgy ötven-hatvan centi hosszú. Egy betonvéső volt.

– És hol történt a verés?

– Sajnos, azt nem tudom, nem ismerem én a várost. És nagyon féltem Lakatostól, mert igen begurult. Átszaladtam az út túloldalára, onnan néztem, mi megy végbe. Aztán elfutottam. Csak másnap mertem visszamenni a csepeli lakásba is. Fiákot az ágyon fekve láttam, mocskosan, véresen. Hogy élt-e még ekkor? Igen. Azt hiszem, mert mozgott. Én ezután eltűntem, mert féltem...

A nyomozók azért kerestek egy másik tanút is, aki szintén lakott Fiáknál és normálisabb volt a többieknél. János a verést követő napon járt a lakásban. Szintén az ágyban fekve találta Fiákot, aki ekkor már alig élt. De János sem kérdezte, mi történt, mert ez nem szokás ilyen körökben.

Eközben természetesen szívós, aprólékos nyomozással keresték Keresztesi századosék Lakatos Attilát. Körözést adattak ki, bemutatták a főkolompost a Nap tv-ben is. Ennek hatására a vidéki rokonoknál elbújt Lakatos önként jelentkezett a IX. kerületi kapitányságon. A BRFK-n tett vallomása nagyjából megegyezett a B. Dániel által elmondottakkal. Persze elhallgatta, hogy betörésre készültek, és nem nála, hanem Fiáknál volt a betonvéső, s Fiák támadt őrá, nem pedig fordítva. „A támadástól a földre estem, ettől nagyon dühbe jöttem – hadarta Lakatos –, mindenhol ütöttem, meg is rúgtam. Meg akartam leckéztetni. De aztán megsajnáltam. Karomba vettem és hazavittem. A véső? Valahol útközben kiesett a zsebemből. Miért nem hívtam orvost Fiákhoz? Úgy láttam, hogy állapota javul... "

– Holnap folytatjuk – néztek össze a detektívek –, és máris kezdhetjük a december 7-en megölt K. Franciska ügyét. – Keresztesi százados e gondolatokkal a fejében igyekezett az „ezerszer áldott Józsefvárosban" lévő otthonába, hogy aznap talán ébren találja a családját.

TAMÁS TIBOR

TESZT

VÁSÁRLÁS ELŐTT, VÁSÁRLÁS UTÁN

Tanácsadó iroda a körúton

Az elmúlt héten a parlamentben egy szerény érdeklődést keltő sajtótájékoztatót tartott két képviselő. Pedig talán több figyelmet is érdemeltek volna. Egyrészt a téma alapján: előkészületben a fogyasztóvédelmi törvény, amely heteken belül a t. Ház elé kerül elfogadásra. Másrészt különleges csemege napjaink viszonyai között, hogy egy MDF-es és egy SZDSZ-es képviselő együttesen készít elő egy törvényjavaslatot, azt együttesen mutatják be a sajtónak, és még hajba se kapnak... Sőt a legteljesebb egyetértésben fejtegették az eljövendő változások szükségességét. A részletekkel természetszerűleg majd csak a törvény elfogadása után fogunk megismerkedni, de a fogyasztók védelmében, a minőség védelmében – a rendszerváltással – a szemléletnek is változnia kell. Ennek egyik jele, hogy a Kereskedelmi Minőségellenőrző Intézet Vásárlói Tanácsadói Irodát nyit holnap, május 15-én, a József körút 6. alatt.

Kemény fába vágta a fejszéjét a Kermi. Nem kevesebbre vállalkozik most nyíló irodájában, mint hogy a vásárlókat segíti eligazodni az áruk (és a jogszabályok) dzsungelében. Mert áru immáron bőségesen van, jó is, rossz is.

A tanácsra elsősorban a választásnál szorulunk. Mit érdemes megvásárolni, mit kell ahhoz figyelembe venni, és mit nem szabad figyelmen kívül hagyni? (Figyelmes olvasóink akár e rovat ars poeticáját is kiolvashatják e sorokból. Nem csoda, hiszen tesztjeink elsősorban a magyar és a külföldi vizsgálóintézetek eredményein alapulnak.) A minőségvizsgáló intézet a forgalomban lévő termékek többségét előzetesen vizsgálja. Az így felhalmozott ismereteket kívánják a vásárlók rendelkezésére bocsátani most megnyíló tanácsadóirodájukban.

Mit tegyünk, ha már megvásároltuk, de kiderült róla, hogy nem felel meg az igényeinknek, hogy nem tudja, amit tudnia kellene, ha használat közben szétesett, és a boltban hallani sem akarnak arról, hogy segítsenek?! Vásárlás utáni problémáinkkal is fordulhatunk a tanácsadó-irodához. Jogi és szakmai tanácsokat adnak, előzetes szakvéleményeket arról, hogy érdemes-e hivatalos útra terelni magánfelháborodásunkat.

Egy kis kitekintő: akik bécsi útjuk során a *Mariahilferstrasse* útjuk egyik standard állomásának tekintik, talán nem is vették észre, hogy a sok elegáns áruház egyikének szomszédságában, a 81-es szám alatt (már évek óta) működik a *Konsument Információs Irodája.*

Az osztrák fogyasztói érdekeket védő szervezet csupán annyiban hasonlít a mienkéhez, hogy működésének egyik feltétele a lelkesedés és a megszállottság. Fenntartásukhoz a munkáltató és a munkavállalók szervezetei, valamint az állam is jelentős összegeket biztosít. Ezt kiegészíti lapjukból, a *Konsument* terjesztéséből befolyó haszon. Akihez nem jut el a lapjuk, vagy olyan termék iránt érdeklődik, amiről teszt még nem készült, az iroda délutánonként szakemberek segítségével folytat tanácsadást. Nem márkákat ajánlanak, hanem diplomatikusan rávezetik a leendő vásárlót arra, hogyan csoportosítsa „elvárásait", hogyan rendezze össze elképzeléseit, s ennek megfelelően hogyan és merre keressen az áhított termék után. Magyarul: a tudatos vásárlásra készítenek fel.

Célkitűzését tekintve a két iroda nagyon hasonlít egymáshoz, a különbség inkább a kulisszák mögött keresendő.

A hazai érdekvédelem ugyanis „szponzorokat" keres. Bizonyos vélemények szerint a piacgazdálkodás keretein belül nincs szükség az efféle érdekvédelmi intézményekre, szervezetekre, ezért a támogatás egyre apad, mint ahogyan az áhított rend helyett egyre inkább a káosz uralkodik a piacon.

Mindenféle tanulság ezzel szemben arról szól, hogy minél szabadabb, minél fejlettebb egy piac, annál fontosabb a fogyasztóvédelem intézményrendszere.

(BAGOTA)

A bóvli az utcán hever

Lassan olyan lesz a város, mint egy keleti bazár. Már nem is kell belépnünk az üzletekbe, mindent útközben, az utcán vásárolhatunk meg. Kezdődött a könyvekkel, majd a ponyvára került a papírzsebkendő, a magnós rádió, a mosópor. Ez utóbbiról, helyesebben egy bizonyos fajtájáról már a Kurírban is írtunk, mert forgalomba hozatalát, lévén hogy mindenre jó, csupán a mosásra nem, a Kermi nem engedélyezte.

Nem tévedünk nagyot, ha azt állítjuk, az aluljárós termékek jó részének sincs „jogosítványa". Itt van például napjaink slágere, *a teflonedény.* Hármasával árulják, fóliába csomagolva. Tetszetős áru (márminthogy az ára), *de ha módunk lenne kipróbálni, eszünkbe sem jutna megvásárolni!* Ilyen próbára volt lehetősége a Kerminek, ugyanis az edényeket forgalmazni szándékozó kft. korábban megvizsgáltatta. Az engedélyt azonban nem kapták meg: az edények lemezanyaga gyenge, könnyen deformálódik, a szakemberek teljes panaszlistáját itt inkább nem részletezzük. Annál inkább azt, hogy bár a hivatalos forgalmazás nem kapott szabad utat, most szatyrokból, táskákból, „hónaljból" árulják az edényeket, itt-ott az utcán és főleg az aluljárókban. Viszonylag olcsón.

Ám mint tudjuk, a hasznavehetetlen árunak a legmagasabb az ára.

B. E.

A GONDOLÁN INNEN ÉS TÚL

No nem a velencei gondoláról van szó, ennél sokkal földhözragadtabb témánk. A minap az egyik kis, újonnan megnyílt boltocskában nézelődve, – egyszer csak reccs, és elszakadt a ballonkabát. „A kedves vásárló" kétségbeesetten vette szemügyre póruljárt kabátját, amelyik az egyik állványról kiálló szögben(?!) akadt meg, majd szakadt szét.

Hétköznapi vásárlásaink során úgy igazából nem nézünk körül, nincs nagyon időnk törődni azzal a környezettel, amely bennünket a most már gomba módra szaporodó kis üzletekben, az éjjel-nappal nyitva tartó kis boltokban körülvesz. Tisztelet a kivételnek. No persze nincs is túlságosan sok okunk az alaposabb körültekintésre, az ember megveszi, amit keresett, és már megy is tovább.

Pedig *környezeti kultúránknak* része az is, ami bennünket e kisebbfajta boltocskákban körülvesz. A kínálat napról napra szebb, egyre színesebb, „betört a Nyugat"; ezt azért jólesően nyugtázzuk. (Mindez sajnos az árcédulákon is meglátszik, efölött már jóval kevesebb az öröm.) Ehhez képest némi ellentmondás az üzletek szegényessége, szedett-vedettsége. A pszichológusok a megmondhatói, hogy a választék és annak „terítése" valamilyen módon összefügg. Össze kell függnie. Hiszen egészen másképp vásárol az ember egy világos, fényes, ápolt, korszerűen berendezett boltban, mint egy úgy-ahogy összehozott, szegényes környezetben. Ma nálunk ez utóbbiak vannak többségben. És ezzel megint eljutottunk a környezeti kultúra kérdéséhez.

Talán nem lenne érdektelen egyszer egy alaposabb és türelmesebb pillantást vetni boltjaink „infrastruktúrájára". Vajon miért olyan, amilyen?

„Drága uram – válaszolta egy boltos a jámbor érdeklődésre –, *ha maga azt tudná, hogy mibe kerül ma egy boltot berendezni! Nem csak a pénzről van szó. A tanácstalanságról, az utánajárásról, az ide-oda rohangálásról. Négy-öt helyen lehet (ha egyáltalán lehet) összeszedni a berendezéshez szükséges állványokat, tárolókat, és azok is milyenek... Az ember persze sír a pénze után. De még inkább „sír" azért, hogy mennyire nem talál megfelelőt, hogy nem tudja, hol lehetne szépet és célszerűbbet beszerezni. Hetekbe került, mire berendeztem a boltomat. Büszke voltam rá. És mégis, ha most körülnézek, már nem is vagyok olyan büszke. Úgy háromszáz kilométerre odébb egy benzinkút bodegája tisztességesebben néz ki, mint ez az üzlet, amire annyi pénzt, gondot fordítottam...*

A mai helyzetkép úgyszólván természetes velejárója annak a folyamatnak, amelynek napjainkban tanúi vagyunk. Ezek a gyorsan szaporodó kis boltok megteremtenek egy bizonyos keresletet, amelynek kielégítése ez idő szerint még nem alakult ki.

Alighanem stílszerűen *egy kisvállalkozás* vállalkozott arra, hogy egynéhány lépést előre tegyünk. A Dokuplast Kft. egy magyar–német kisvállalkozás keretében kívánja behozni a világhírű *dm, a dekor metall* cég (így, kisbetűvel írják a nevüket) bolti berendezéseit. Aki sokat jár külföldön, annak nem ismeretlen, hiszen nagyon sok üzlet belső berendezését a *dm* szállítja. A jövőben, a Dokuplast jóvoltából reméljük, hozzánk is. (És akkor majd azért füstölöghetünk, hogy mennyire egysíkúak, mennyire egyformák a kisbolti berendezések. De az már egy másik történet lesz.)

Egyelőre ennyit egy elszakadt ballonkabát és a környezeti kultúra ürügyén.

SZ. I.

SOMOS Miklós festő

VÁSZONKÉP A BÖRTÖNKÁPOLNÁBAN

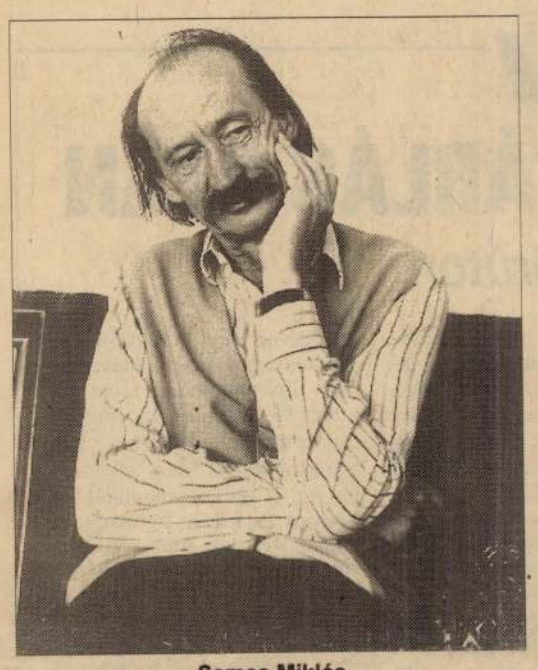

Somos Miklós

„Csak a vasárnapi festők meg a dilettánsok szeretnek festeni. Én semmi élvezetet nem találok benne. Csak jó dolog csinálni. Az a jó benne, hogy meg tudok oldani valamit, ami a fejemben már megszületett."

Nászút

Fotók: OLÁH CSABA

Gyanítom, magánügy, hogy a festőnek mi a festés. A fontosabb, hogy mit ad általa a világnak. Most a budakeszi műteremben éppen nekem és a fotósnak. Túl az első pillanat döbbenetén, amikor egy színekben tobzódó csendéletet látok az állványon. *Somos Miklós* sietve magyarázza, hogy a lánya is itt dolgozik, most éppen egy *Vörös Géza* -képet restaurál. Aztán a felesége, *Lieber Éva* is „lakó" itt, ezért a három festőállvány. De neki lent is van birodalma, szépséges szőnyegei, faliképei ott készülnek. – Több lakója nincs e műterem társbérletnek? – gonoszkodom. – Férnének még talán!

Ha tudom, hogy félig viccem lélekbe talál, meggondoltam volna, hogy kimondjam. Valóban lehetne több lakó, ugyanis fiuk, Gyula is festőművész, mégpedig sikeres. Öt kiállítás van már mögötte új hazájában, Hollandiában. A sikerekre büszke Somos Miklós csak a választást nem helyeselte. Az akkori sebek új kifejezési formákat hoztak piktúrájában. A műterem melletti szobában mutatja az első „jelet". A kép a szürkének a kékbe hajló megannyi árnyalatából építkezik ugyan, úgy, mint a régiek, de megjelenik rajta a „figurában figura" megoldás. Ez azóta is vissza-visszatér Somos vásznain. A távozó fiú sziluettje mögött a tenger, benne a már valóságos alak a történtek visszafordíthatatlanságával. Ugyanez a Nászút című képen: az egymást ölelő pár kettőzött megjelenítése a távolodást idézi.

Csak az értheti ezt, aki szobájában féltve őrzi gyerekeinek régi-régi ajándékait. Somos Miklós azokat a kis képeket, amelyekről már nem is tudja, hogy melyiket festette Évi és melyiket Gyula.

Visszatérve a műterembe újabb műveket fedezek fel. Portréknak gondolnám őket, de a művész kiigazít:

– Ezek inkább csak fejek. Elképzelt figurák. Még ha felfedezhetők is rajtuk valakinek a vonásai. A fejfestés a mániám. Már háromévesen lerajzoltam mindenkit a környezetemben. Első elemiben azzal leptem meg az igazgatónőt, hogy lerajzoltam a táblára néhány akkori híres embert. A tankönyvek szélét egészen az érettségiig mindig telezsúfoltam fejekkel.

A remekbe sikerült, Rembrandt korát idéző fejről egy római katolikus almanachra siklik a tekintetem. Vajon mit kereshet ez egy festőnél?

– A templomi munkáimmal függ össze. Ha megrendelnek tőlem valamit, megnézem, ki ott a plébános, milyen korú, meg amit írnak még róla. Ez csak kíváncsiság, hogy tudjam, mire számíthatok az első találkozáskor.

– *Templomi festményei közül melyik járt a legmaradandóbb élménnyel?*

– Egy kupola megfestése. Nagyon magasan kellett dolgozni, az állványzat tetejére még egy hokedli is került, amikor a csúcsot festettem. Állandóan kitekeredett nyakkal nem volt könnyű megcsinálni. Most már hét-nyolc templomban vannak munkáim. A legutóbbiak Tökölön, a fiatalkorúak börtönének kápolnájában. A hat nagy méretű vászonképet a feleségemmel közösen készítettük ajándékba a húsvéti avatásra. (Csontváry Terem: A hét művésze: Somos Miklós.)

BAYER ILONA

John Fitzgerald Kennedy

A KENNEDY-GYILKOSSÁG FILMJE

Nehéz helyzetben lehet *Oliver Stone*, a neves filmrendező, amikor új filmjének kulcsjelenetét forgatja: az angol nyelvben ugyanis a „shooting" egyaránt jelent „forgatást" és „lövést" is. Az adott esetben egyszerre van szó mindkettőről.

Dallas huszonnyolc évet visszament a történelemben. Lezárták a Dealy Plaza egész környékét, és a Texas School Book raktárának hatodik emeletének ablakában látható az a távcsöves puska, amelynek golyói 1963. november 22-én, pénteken délben megrázták az egész világot. A képet az emberek az emlékezetükben őrzik a mai napig, mert a merényletet, amelyet *John Fitzgerald Kennedy*, az Egyesült Államok elnöke ellen követtek el, ebből a szögből senki sem láthatta.

Az amerikaiak első ízben szentelnek játékfilmet a Kennedy-gyilkosságnak. Oliver Stone két szenvedélynek hódol: a hatvanas éveknek – lásd a Szakasz, a Született július 4-én és a Doors-film –, valamint a történelmi hűségnek. Azért, hogy a legapróbb részleteiben is rekonstruálhassa a tragikus eseményt, ragaszkodott hozzá, hogy a forgatás az eredeti helyszínen történjen. Beszerzett egy nyitható tetejű, égszínkék Lincoln Continentalt, amely teljesen olyan, mint amelyben akkor az elnök helyet foglalt. *Jackie Kennedy* alakítója természetesen a híres rózsaszín Chanel kosztümöt viseli, amelyre ráfröccsent az elnök vére. Eddig még csak annyit lehet tudni a stábról, hogy az egyik főszerepet a hétszeres Oscar-díjas Farkasokkal táncoló színész-rendezője, *Kevin Costner* alakítja.

Hosszú habozás után a dallasi hatóságok kinyitották a filmesek előtt a huszonnyolc évig zárt ajtót, amely abba a terembe vezet, ahonnan a lövések eldördültek.

Oliver Stone nem fogadja el a gyilkosságra vonatkozó hivatalos álláspontot. És jelenleg még nem hajlandó felfedni saját nézőpontját sem. Aligha gyávaságból, mert eddig sem félt egyetlen botránytól sem. Elképzelhető, hogy először egy-két, annak idején túl gyorsan elsüllyesztett feltételezést. A gyilkosság indítékait illetően volt akkor néhány hipotézis: a szovjetek összeesküvése, Fidel Castro hívei vagy ellenfelei szőtték a terveket, déli fajgyűlölők, dallasi oligarchák, olajmágnások, a maffia vagy a Las Vegas-i kaszinóbárók kezét is sejtették mögötte. Felmerült az is, hogy a gyilkos célt tévesztett, és az elnök mellett ülő *Connally* texasi kormányzót akarta lelőni.

A film címe egy legendás monogram: J. F. K.

GNL

A gyilkosság egyik pillanata

TOSHIBA

PENTAX

Toshiba szórakoztató elektronikai termékek és **Pentax** fényképezőgépek –

árubemutató előjegyzéssel
május 15–16–17-én, 9–17 óráig
az OFOTÉRT Bemutatótermében.
(VII., Asbóth u. 15.)
A vásárlók ajándékban részesülnek.

Kevés figyelmet fordít a színházi szakma a debreceni Csokonai Színházra, amelyik Pesten is bizonyítja vendégjátékaival, hogy a szakma téved. Nemrég a *Kocsák Tibor–Miklós Tibor* szerzőpárosnak a Légy jó mindhalálig-ból készített, *Pinczés István* rendezte musicalváltozatát adták elő, ma este pedig *Zilahy Lajos* drámáját, A tábornokot játsszák *Seregi Zoltán* rendezésében. A helyszín az Operettszínház.

– *Debrecen messze van, a szakma nem figyel igazán az ottani színházra, noha megérdemelné, a sikert sem lehetett biztosan tudni; miért vállalta el a feladatot?* – kérdezem Koncz Gábort, a főszereplőt.

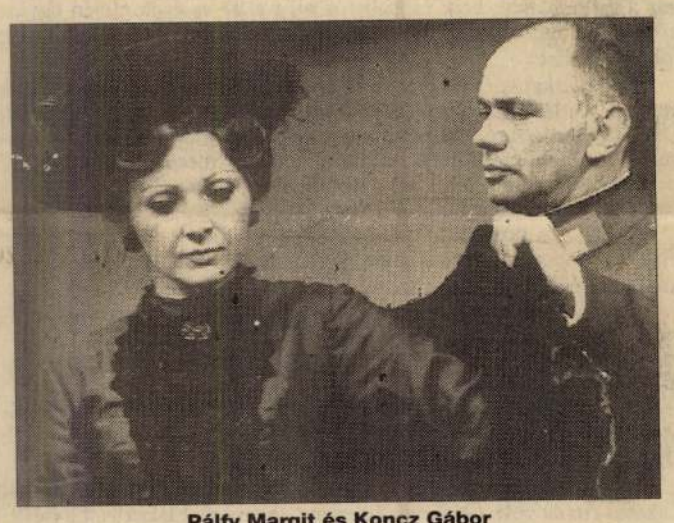

Pálfy Margit és Koncz Gábor

Debrecenbe kéne menni

– Nem pénzért, az Pesten könnyebben megkereshető, s az ide-oda utazgatás is fárasztó. Ilyesmit azért vállal az ember, mert valamilyen oknál fogva érdekli a szerző, a darab, a szerep. Zilahy azért érdekelt már főiskolás koromban, mert indexen volt. Sok mindent elolvastam tőle. Akadnak gyengébb alkotásai, de maradandók is. Nem szabad elfelejteni, hogy a műveiből készült filmekre, a Halálos tavaszra, a Valamit visz a vízre ömlött a közönség, s hogy ezek a mai napig nézhető filmek. Én örülnék, ha a színházak elővennék az úgynevezett polgári írókat, például *Herczeg Ferencet;* a Bizánc-nál nem kell jobb darab. Zilahy drámája, A tábornok, tiszta, gyönyörű romantika. Becsületre, tisztaságra, tartásra, lemondani tudásra nevel – ilyet kell játszani a fiataloknak, a felnőttekre is ráfér.

– *Igen, más, ha egy tinédzser Kárpáthy Zoltánba vagy Noémiba szerelmes Az arany emberből, mintha... nem is tudom, kibe szerelmes ma egy tinédzser.*

– A tábornok is a tiszta szerelemről szól, amire annyian vágyunk. A szerep pedig azért is vonzott, mert *Csortos, Somlay, Ajtay* játszotta. Ha nem jó, aligha vállalták volna. Az egyik előadás után egy család behozta az öltözőmbe az egykori szerepkönyvet – 1926-ban tartották az eredeti bemutatót a Nemzetiben. A szereplők mindegyikének ott állt a saját kezű aláírása: *Csortosé, Bajor Gizié, Tímár Józsi* bácsié, *Greguss Zoli* bácsié, s ott állt Zilahyé is. És megkértek engem is, írjam alá... Mondok valamit, aminek nem minden rendező fog örülni. Meg akartam nézni, ki rendezte az előadást; és nem találtam a rendező nevét. Nem írták ki. Nem tartották annyira fontosnak, és igazuk volt.

– *Ön sem haragudna, ha A bolond lány plakátjáról hiányozna a neve mint rendezőé?*

– Egyáltalán nem, mert tényleg nem ez a fontos. Én nem akarok nagy rendező lenni, valamiféle koncepciót megvalósítani; én jó előadásokat akarok csinálni, amelyekben a kollegáim jól érzik magukat. Az olyan, dramaturgiailag jól felépített darabokat, mint A bolond lány vagy mint A tábornok, amúgy sem lehet megerőszakolni.

– *Tudjuk, hogy rossz a vidéki színházak helyzete, rossz a színészek hangulata. Gondolom, ezen a képen Debrecen sem változtatott.*

– Sok minden nyomorítja őket. Össze vannak zárva, éjjel-nappal együtt vannak, csak egymást látják; ez nem jó. Bizonytalanságban élnek, be is mernek rendezkedni, meg nem is. Rettegnek, mi történik, ha igazgatóváltás, főrendező-változás lesz. Sokkal kiszolgáltatottabbak, mint Pesten. Rossz az anyagi helyzetük is; a premier utáni banketteket nem lehet megrendezni egy jó étteremben, mert drága. Mindennek ellenére Debrecenben magas szintű művészi munka folyik *Seregi László* igazgató – a meghívást neki köszönhetem – és Pinczés István főrendező irányításával. A magas szint persze lehetne még magasabb, a színészetnek nincs maximuma. Baj, hogy hiányoznak a nagy öregek, akiktől lehet tanulni, de ez nem csak vidéken van így. Az én generációm, a mostani középgeneráció – *Tordy Géza, Huszti Péter, Koltai János, Haumann Péter* – a nagy öregektől tanulta meg igazán a szakmát, *Bástitól, Págertől, Sulyok Máriától, Várkonyitól.* Ma is mennyit lehet tanulni *Tolnay Kláritól, Mensárostól!*

– *Olyan színésznő volt a partnere, aki főiskola nélkül jutott el odáig, hogy főszerepet – köztük Ziliát A néma levente-ben – játsszon: Pálfy Margit.*

– Nagyszerű színésznő lett, jól játszik, precíz, remekül lehetett vele együtt dolgozni, nem haragudott meg, ha kértem valamit. Előadóművészként indult, ma is mond verseket, a *Szilágyi Domokos–Hervay Gizella* összeállítása lemezen is megjelent, készül a *Kondor*-lemez is. Örülök, hogy találkoztunk, mint ahogy örülök a debreceni vendégjátéknak is. Harmincszor ment A tábornok, telt házzal – s ez egyáltalán nem kevés.

D. MAGYARI IMRE

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-729
1978 - 6.
KORTÁRS

Somos

1021

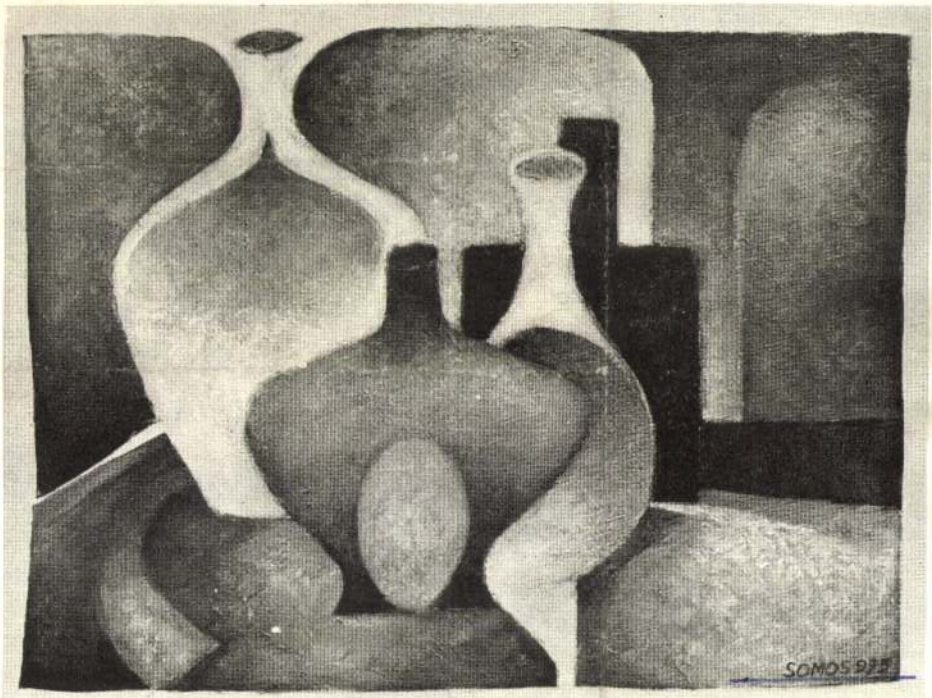

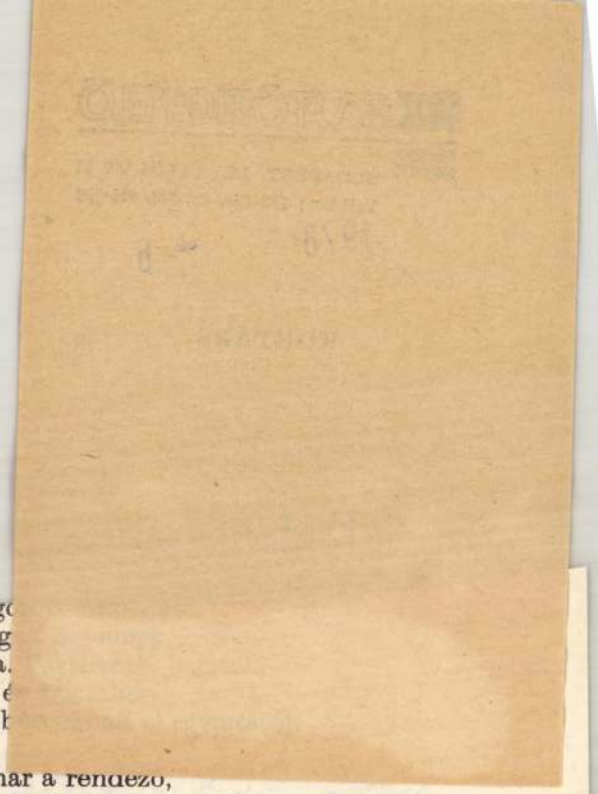

Udvariasan ülnek és mosolyog
egymásban és egymásra bízva.
két tökéletesen korrekt szak- é
Végül magas humanizmussal h

A játszma később dől el, ez már a rendező,
az ügyeletesek, a világosítók, no és a plánok dolga.
A kamerák kocsiznak. A vágás meg a montázs,
a tér, idő és mozgás értelmezésén múlik,
hogy közben millió ember rokonszenve is titkon
kialakuljon; hogy John nyerje el a többét,
Jimmy a kevesebbét. Vagy fordítva? Ők tudják.

Arcom redőiben

Ha arcom figyelem,
már azt lesem csak, melyik rokonom, ősöm
néz vissza rám kuncogva, ismerősön
incselkedve velem.

Mint jó anyám egyszer,
egy moziban, nagy tükör iránt lépve,
szembe öreg nénjét közeledni vélte,
s felkiáltott: „Eszter!"

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 - 6

KORTÁRS

Somos

1021

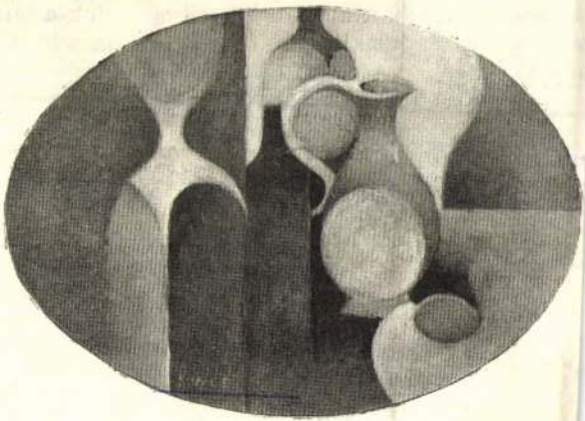

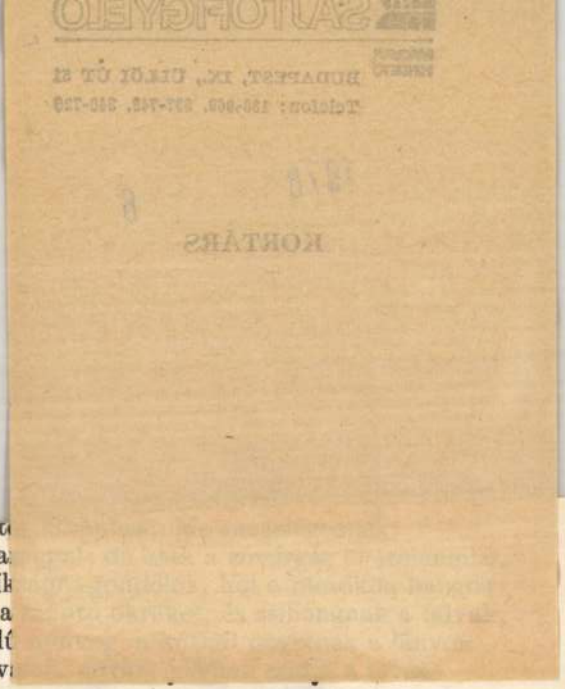

gy egészséges ha
mikor a mély sík
zóval biztatják a
kocsmán hegedű
zekér zörög, és v
agy az istent,
és ide föl nem hallik semmi.

örcsvár, 1955.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 - 6

KORTÁRS

Sarvas

1021

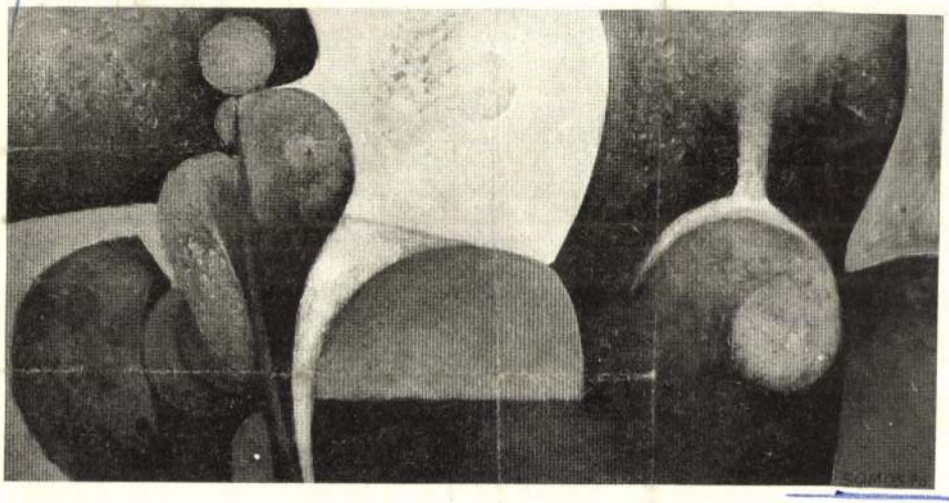

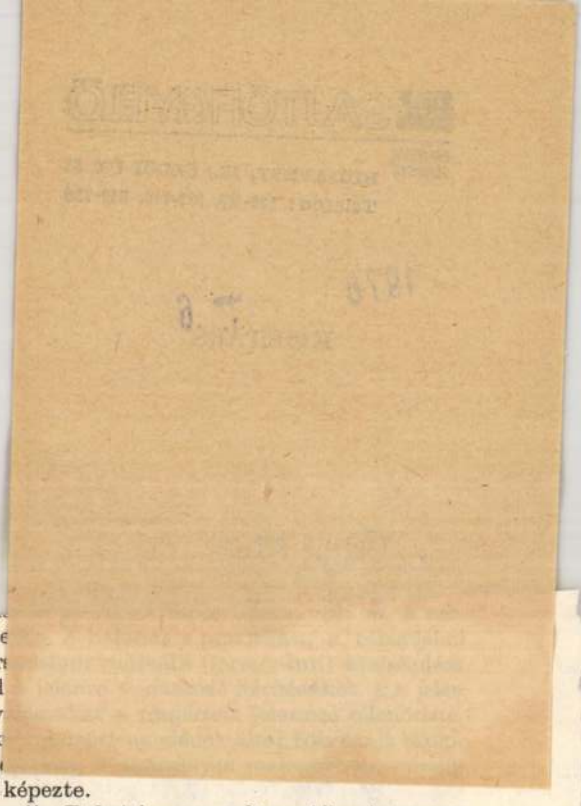

elkötelezettség tudatossága izmosult be
gyakorlatban, ez volt az első felismerés, a tár
diktálta Tóth Dezsőnek mind a múltra, mind
kérdéseire a választ a múltban kereste, s e v
Olyan kölcsönösség támadt így, ami mindig k
zelésektől, s azoknak egyben kritikai megítél
a haladás és haza eszmevilágának dialektikáját képezte.

Eredetileg a polgárságé volt a haladás eszméje. Polgári eszme volt az újkori nemzetállam gondolata is. De hol a polgárság a XVIII. század végi Magyarországon? Tóth Dezső eszmetörténeti összefüggésekre figyelő tekintete nem téveszti el a valóságot. Polgári gondolat van, polgári életrealitások alig vannak. S ezt akkor érzékeli, mikor ebben az országban a haladásnak reális feltételei támadtak. S ahogy a jelenre vonatkozó eszmekritikája ezeket a feltételeket szolgálja, a múlt eszmekritikájában ugyanezeknek a reális feltételeknek a hiányát állapítja meg, s e hiányból következteti ama zavart, amely kezdettől adott és erősbödő, míg a jelenig érünk.

Elődei is számoltak a tudatzavarral. De csak a tudatzavarral számoltak. A társadalmi gyakorlat, a praxis zavaraival soha nem a helyén. Így lett az elődök szemléletében a tudatzavar a *nemzeti jelleg* bázisa, Tóth Dezső szemléletében viszont fejlődéstani mozzanatok következménye. A felszabadulás utáni irodalom történetének munkahipotézisében jelenti ki, hogy „a tegnapról szólni azzal jelent egyet, hogy a máról is beszélünk". Valamennyi történeti analízise a tudatzavart firtatja, de a máról, a mai tudatzavarról beszél. A múltra vonatkozó kritikai analízisben *a jelen néz szembe magával*, s ez csak úgy lehetséges, hogy ennek a jelennek reális ereje, képessége van az önismeretre. Sok szó esett

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1978 6

KORTÁRS

Somos

1021

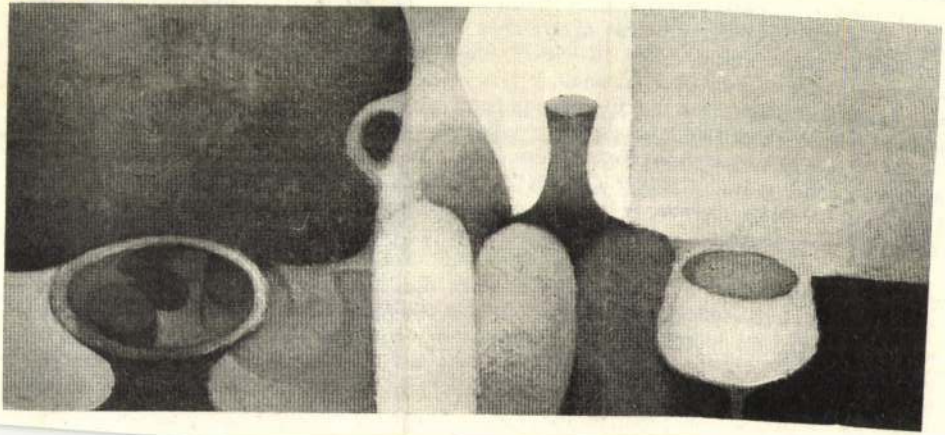

sorsdöntő jelentőséget elismeri, hangoz

Miközben drámánkat követeli, írja. Bizonyítja,
kifejezetten drámaíró nemzet vagyunk, hiszen dráma

Csakhogy... csakhogy ő az első is, aki megfigyeli,
ma". Hogy itt a legnagyobb drámai műveket vagy egy
évtizedek múlva mutatják be. Röviden, hogy Magy
érdemesebb lenni, mint drámaírónak. S erre micsoda
lom, hogy most már évek óta Firenzében tanít magya
tásának tartja, hogy valahol, legalább a nagyvilágnak néhány pontján megtudják rólunk: milyen kultúránk, nyelvünk, történelmünk van! De azért ennek a vállalásnak megvan az árnyéka: néhány éve valahogy szűk nyílásúra fordultak, bezárultak előtte a hazai színházak kapui. Mióta olvasom a panaszát: a lapokban megjelenő darabokat – az ő darabjait sem! – nem veszik észre a színházak rendezői, igazgatói!

Pedig neki szenvedélye a színház. Nem tud nélküle élni – itthon; külföldön igyekszik régi magyar prédikátor módjára elviselni, hogy most nem élhet két elemi erejű törekvésének. Ez a törekvés életének titka. Kerestem ezt a titkot, hiszen ez az egyéni titok törli le egy ember, egy író arcáról az eltéveszthetetlen vonásokat elfedő, mindennapi viselkedési formákat. Kerestem és megtaláltam. Hubay Miklós – mint vérbeli drámaíró – nyíltan elrejtette a Balassi Menyhárt tragédiájában. Nincs jobb titokmegtartási mód – de egy-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 — 6

KORTÁRS

Somos

1021

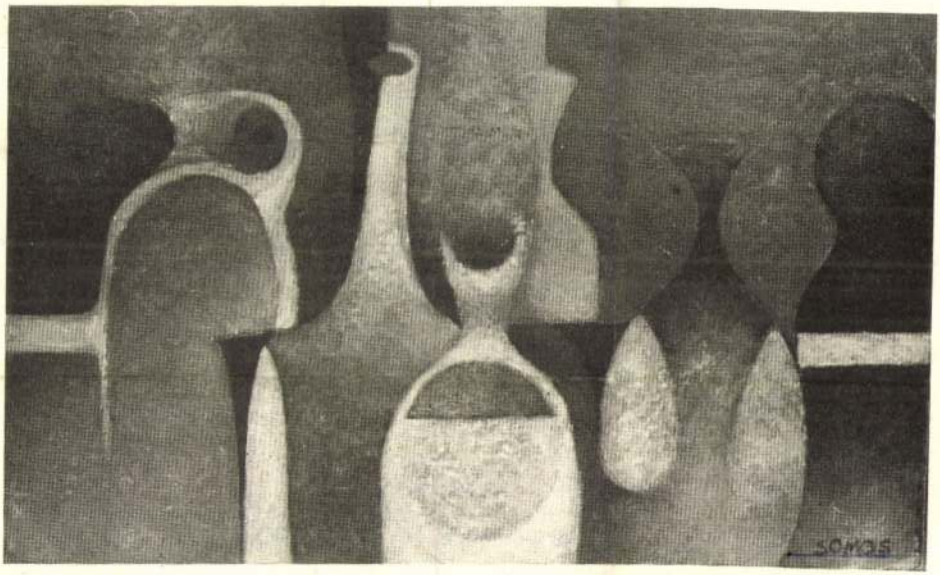

– – – – – – – – – –

Cigarettáért megy és b
mert havazik – – – –
a semmi fehér, dédelge

tragédiája – – – – –
Lesz-e ő valaha a csön
leszálló hasonmása? – – – –

Azután azt – – – találja, amiért nem
járt: a valóság önnön – – – oltárát,
amiről megint – – – ugyanaz látszik,

akár szék, akár takaró – – – –
akár füst, akár lámpa – – – –
és akár – – – – teljesen akár

a test – – – – – – bárhogyan;
a test – – – – – – bár-semmikor,
bár-sehol – – de – – várva önmagát.

– – – – – – – – – – – – –

Sírni nem sírok, Uram, hiába – – –
– – – – – – virág-ösztön – – –
virágok ünnepe a – – – – – könny.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 — 6

KORTÁRS

Samay

1021

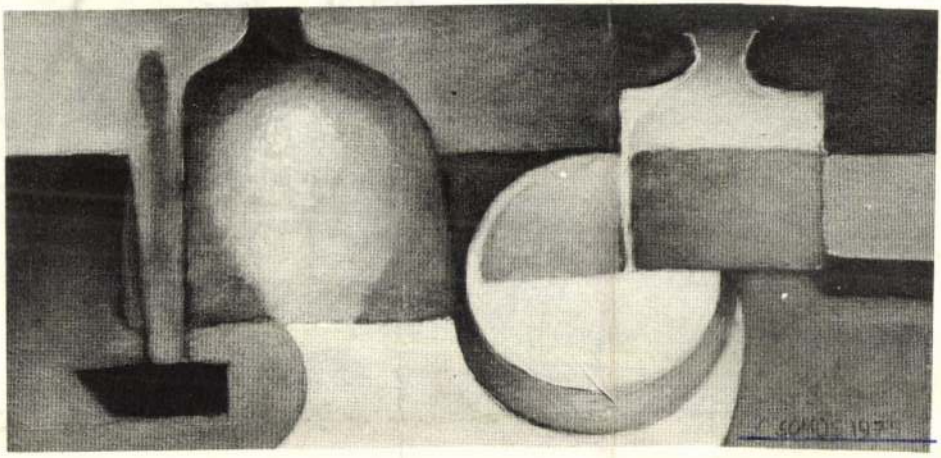

SOMOS 1975

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1978 - 6

KORTÁRS

Somos

/ 1021

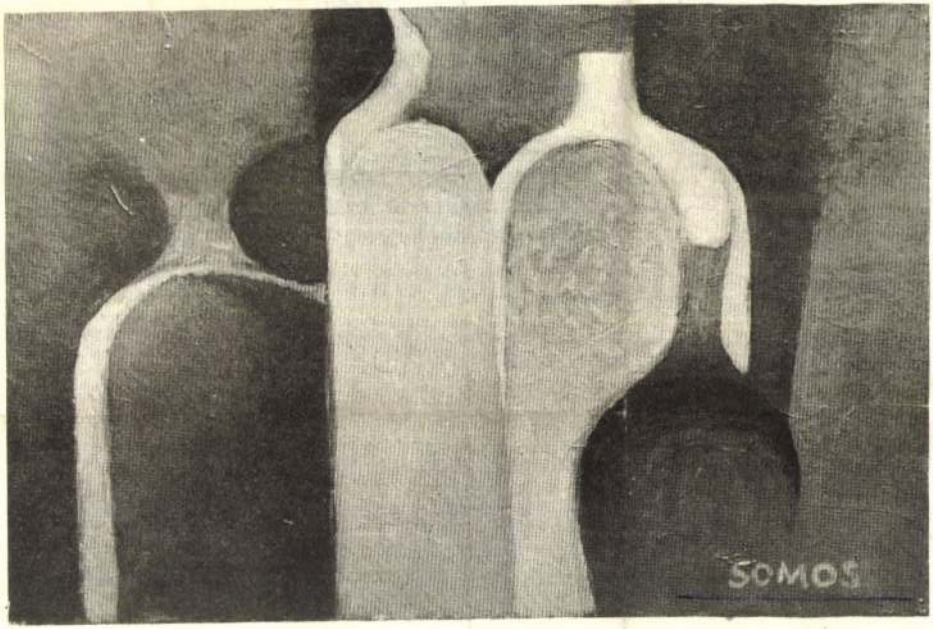

/

fiatal vére cseppj
Ahogy hullámkér
húsán a vörösség.

Dübörgő lépcsőhá
Ledobott kordkal
Ha labdázik, ha f
hajának szálló sz

Fontos kis ügyeit.
A lányt, akit szerethet.
Fény-függönyszárnyakat
csapódni, ahol elmegy.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

Somos

1021

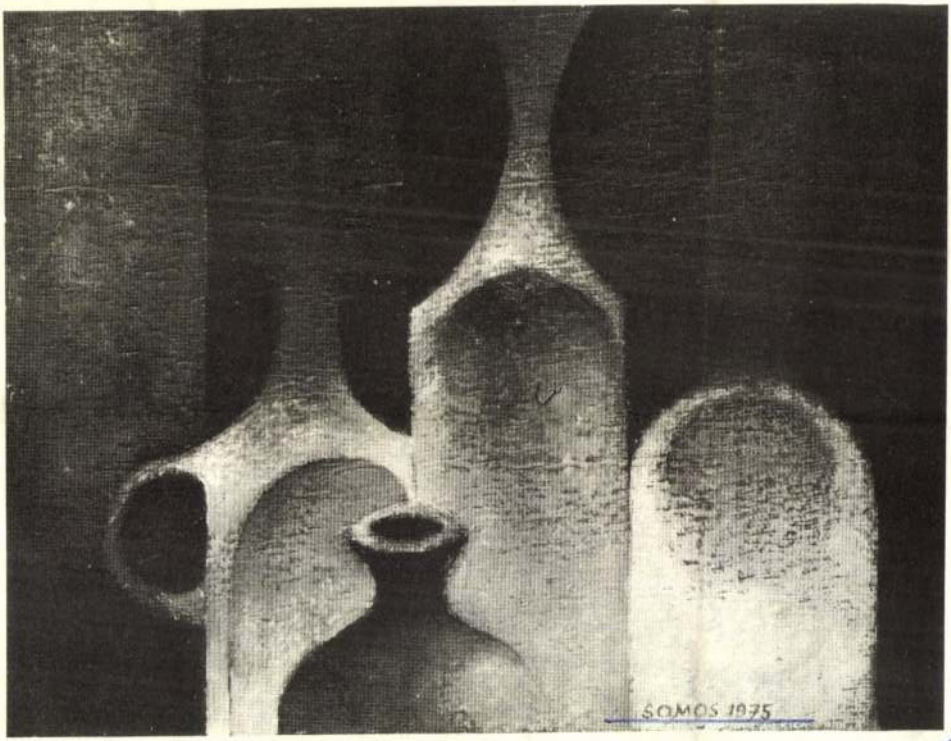

alkalom.

A képern
tükréber
mezítele
játszado
atombiztos
óvóhelyen.

Túlélők vagyunk
szüntelenül,
megmaradni halálunkig
talán, ha sikerül.

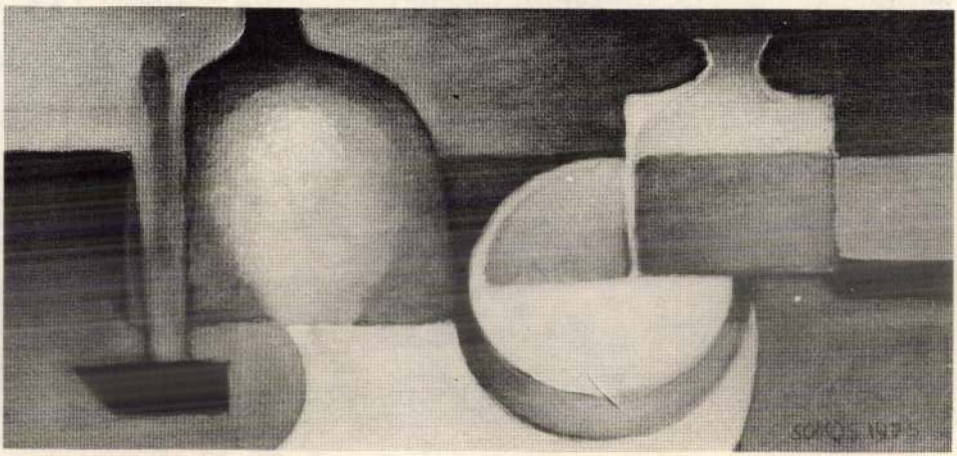

1021

Művészet, Budapest, 1974. 3.

25 Somos Miklós: „Bácsúztató" (Rotty Vali emlékére).

ntata

Gyula

övendővel komolyan vess öszve jelenkort . . ,"
(Kölcsey)

z évben lesz tíz éve, hogy Szalay Ferenc
ővásárhelyi festőművész elkészítette
profana című alkotását. 1965-ben
ki a Vásárhelyi Őszi Tárlaton, még
z évben a helybeli Bethlen Gábor gim-
ak ajándékozta. Műve nagy sikert ara-
téma felkapottá vált. Egymás után szü-
s jelennek meg a kiállításokon a Canta-
ana ábrázolások: festmény, szobor,
rem, grafika. A képzőművész szakma
tt" a témára, Szalay Ferenc alkotásával
értékű mű azonban még nem készült.
ikert aratott Szalay Ferenc Cantata
a. Szándékosan használom másodszor
szokvány-kifejezést, mert ez a siker
em volt olyan forró, olyan igazi. Mert-
űvének üzenete mégsem jutott erejé-
gazához méltó nyilvánossághoz, az csak
nagyarázható, hogy művészeti íróink
az időszakban figyelmüket inkább a
képzőművészet mibenlétének megis-
re, a szükséges tájékozottság megszer-
fordították, mintsem a hazai, bár a

nép mély kultúrája, a technikai civilizáció abszolúttá válása. Aztán meg a képi igény, a művészettörténeti örökség is szerepet kap ebben az általánosításban, ami ebben az állapotában már alkotói akarattá kristályosodott. Ettől az elhatározástól lesz a kép szárnyasoltár-szerű, ötosztatú, mint a szentképek. S a festéstechnikát már ebből az elhatározásból táplálkozó érzelem határozza meg, a még hittel festő trecento-festők technikáját követve, fa, gessoalap, tojástempera. A téma komolysága ösztönzi, hogy alapos festői felkészültségével ezt a munkaigényes, nemes festői tradíciót elevenítse fel.

Az alkotásra elhatározó inspirációt, amint ez a kép címéből is kiderül, a bartóki Cantata profana zenemű adta. Jogos lenne a feltevés, hogy a Szalay kép voltaképpen a Bartók zenemű illusztrációja. De ez a feltevés alapját veszti, mihelyt összehasonlítjuk a két mű jelentését. Különbözőségük nemcsak a zenei műfaj és festői műfaj különbözősége, de annak a két mű születése között eltelt harmincegynehány esztendőnek is. Bartók Béla 1930-ban komponálta a Cantata profanát, kettős vegyeskarra, zenekarra, tenor- és baritonszólóra. Művét, a szarvasokká változott fiúk „szecessziójáť', 1936-ban mutatták be Budapesten. S azóta is, s minden bizonnyal ezután is a legnagyobb szarvú szarvasfiú győzelmes éneke, régi-tagadása mindazoknak a szívéből

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1978

6

KORTÁRS

Somos

1021

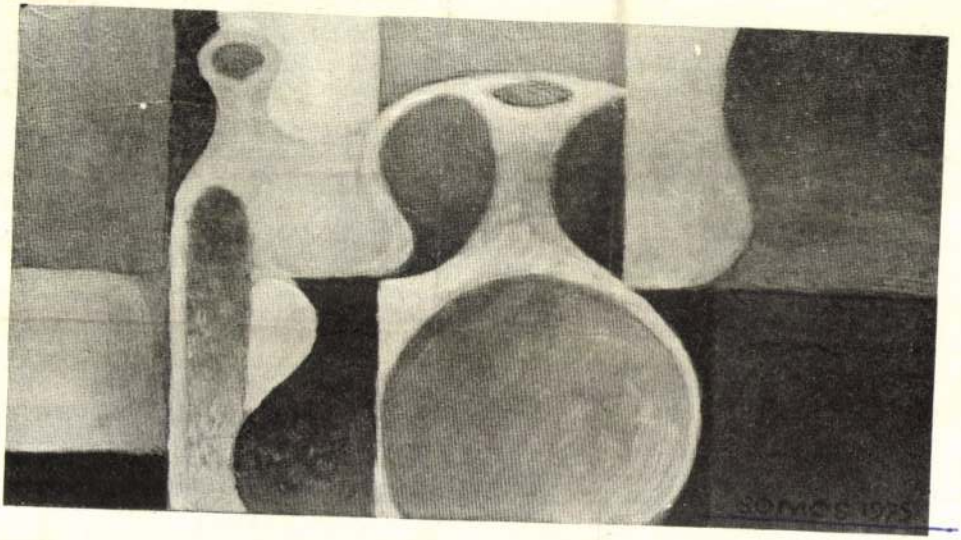

Kisportré Ács

Ács Margit (Mara) tíz évvel ezelőtt... Nagyon szép, fiatal asszony. Oldalt választott haja fél homlokáról arcába fürtözik, egyik szeme szinte a haj mögül néz, ez a fél arc szinte takarva. Mit takar ez a fél arc? Keveset beszél, összeszedett mondatokkal, mint aki vizsgán felel.

Aztán egy másik Ács Margit, a gyerekek édesanyja, divatból kiment szenvedélyes csüggéssel a gyerekein. S ilyet tudott mondani a gyerekekről:

„A két gyerek csillapíthatatlan éhséggel követeli jelenlétem. Legszívesebben megennének. Mit játszanak? Farkast. Négykézlábra guggolva, kérdezve-felelgetve körülmorognak: „Aranyos?" „Aranyos!" „Megegyük?" „Megegyük!"

S ezt is azokkal a pontos mondatokkal. S a nagyobbik fiúcska eltávolodása és érzelmi visszatérése, miniatűr lélektani tanulmány. Aztán a kis tanulmányok könyvekről, írókról. Ács Margit kezdte felfedni a másik fél arcát is.

Ezek után már nem is lepett meg különösebben, mikor alkonyi sötétedésben, mely már elfedte az egész arcát, közölte, hogy ír. Novelláit a megnyilatkozás kényszere vetette ki gyors egymásutánban. Ács Margitnak számot kellett vetnie a saját és generációja ifjúságával. Ács Margitnak és generációjának problémái nemcsak az övéké, hanem a XX. század emberéé is. A XX. század a megalázott ember százada. Eltekintve a század nagy botrányaitól, az egyes ember is mindent megtesz, hogy felelőtlenül, könnyelműen, csak a saját könnyű és gyors élvezetét, nyereségét, győzel-

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-756

Somos Miklós festő — művész

TISZATÁJ

1981 1 1

1021

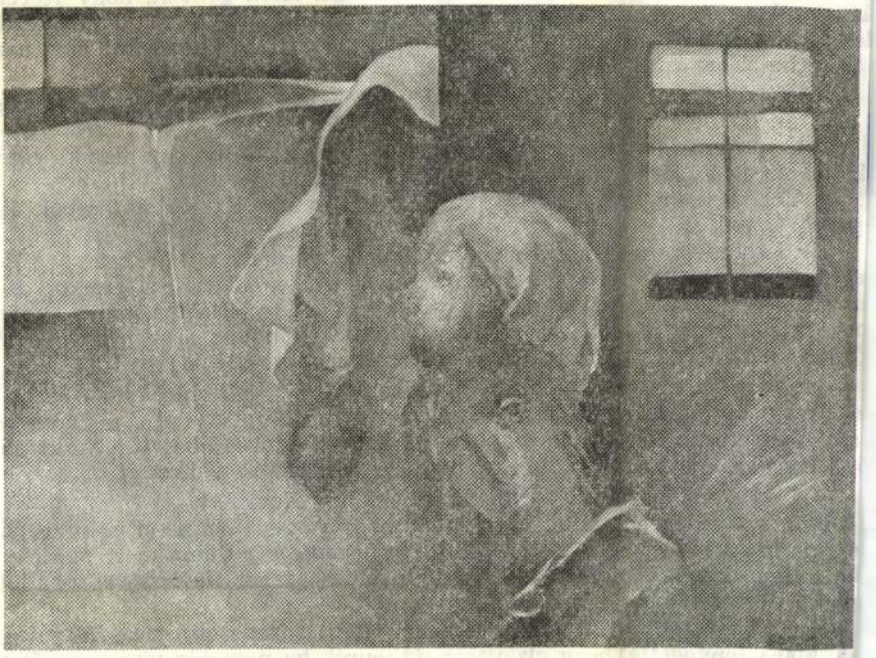

SOMOS MIKLÓS: ESŐNÉZŐK

...ató újra felbukkant az utca
...emot kavarva eltűnt a másik irányba. Nev
...m ismerte fel az idegenek közt Libus Oszká
...ároly talán jobban megfigyelte a kocsiban ül
...le. De Kerczák egyáltalán nem törődött már a
törte be az ablakát.

— Láttalak, amikor elbújtál, amikor felmá
állt meg a gesztenyefa alatt.

Csak annyira mozdult meg a gesztenye lom
...lna le az alsó ágáról, vagy egy madár szállt volna rá.

— Téged nem bántanak — ismételte Kerczák Károly a lombok közt
...porgó fiának...

Már legyintett, hogy nem tudja a fiát lekönyörögni a fáról, már segítség-
...rően nézett a feleségére, aki feléjük közeledett a kövesúton, amikor a kis
...erczák elszánta magát: csüngött egy darabig a legalsó ágon, majd az árok
...nekére huppant. Nem nézett senkire, futott tovább az árok mélyén, aztán
...fordult arra a kis szekérútra, ami a Krasznához vezetett.

— Gyere vissza, te! — kiáltott utána az apja feldühödve. — Hova az
...enbe rohansz!? Elzavarlak a háztól, ha nem jössz vissza! Azonnal gyere
...sza! — Kerczák Károly visszagyűrte az ingét a nadrágjába, s Neviczky látta
...ta, hogy ha most a keze közé kaphatná a fiát, biztosan elverné.

— Én tudom, hová fut — mondta békítőleg Neviczky.

Nem is az idegenek látogatása volt a nagy veszedelem, nem is Libus vak-
...rő parittyázása, hanem Kerczák Károly eszeveszett dühe, mert máskor is,
...kal vagy ok nélkül, oly sokszor ütötte a fiát, hogy azt Neviczky is sokallotta,
...gyakori ütlegelések zaját mindennap hallotta.

És most elfutott a fia! Hiába kérlelte. Hiába parancsolta meg, hogy jöjjön
...za, hiába fenyegette, hogy elzavarja otthonról, ha nem jön vissza... Mi lesz
...st, hiszen máskor már egy rossz szóért hozzávágta, ami a keze ügyébe akadt,

A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

SOMOS MIKLÓS

MUNKÁCSY-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1992. OKTÓBER 8-ÁN,
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA
TÓTH SÁNDOR
ÍRÓ
ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ

MEGTEKINTHETŐ
1992. OKTÓBER 8-17.

CSONTVÁRY GALÉRIA
VÖRÖSMARTY TÉR 1.

SOMOS MIKLOS

A KIÁLLÍTÁS AZ

Ostér TÁMOGATÁSÁVAL
LÍZING
JÖTT LÉTRE

F. K. KUSZENDA SÁNDOR

GRAFOTIP KFT. EGER

SOMOS MIKLÓS

A

K&H BANK

felvételre keres
középiskolai végzettségű,
profi ***gyorsírói*** tudással
és ***gépírói*** készséggel rendelkező
munkatársat

Az önéletrajzokat 1992. október 30-ig kérjük benyújtani
a következő címre:

Kereskedelmi Bank Rt.
személyzeti és oktatási főosztály
1061 Budapest, Anker köz 1—3. III. em. 4.

MH 11 158

180 nm BELVÁROSI, DUNA-PARTI

IRODA ÉS ÜZLETHELYISÉG

BÉRLETI JOGA

ELADÓ

3 ÜZLET-, 9 IRODAHELYISÉG (2 LÉGKONDÍCIONÁLT),
12 BELVÁROSI TELEFONVONAL, 2 FAXVONAL, MODERN RIASZTÓRENDSZER,
TEAKONYHA, SZOCIÁLIS HELYISÉGEK, SZŐNYEGPADLÓ, 2 DB BÉRELT PARKOLÓ
4,7m BELMAGASSÁGI SZINTMEGOSZTÁSSAL 360m2-RE BŐVÍTHETŐ

**TÖKÉLETESEN ALKALMAS BANKFIÓKNAK,
AUTÓSZALONNAK, ÉTTEREMNEK,
KERESKEDELMI KÉPVISELETNEK, UTAZÁSI IRODÁNAK**

BEKÖLTÖZHETŐ, JÓ ÁLLAPOTBAN

A Budapesti Operabarátok Egyesületének díszhangversenye

MAGYAR—AMERIKAI OPERAGÁLA

Magyar Állami Operaház
1992. október 25., este 7 óra

I. rész
Részletek
Erkel, Kodály, Mozart, Verdi legnépszerűbb műveiből.
Közreműködnek: Kincses Veronika, Misura Zsuzsa, B. Nagy János,
Gulyás Dénes, Melis György, Miller Lajos
és a Magyar Állami Operaház Zenekara.
Vezényel: Medveczky Ádám

II. rész
Gershwin: Porgy és Bess — keresztmetszet
(Russel Bennet-féle változat)

Előadják:
MYRA MERRITT és ANDREW SMITH,
a New York-i Metropolitan Opera szólistái,
valamint a Magyar Rádió Énekkara és a Magyar Állami Operaház Zenekara.

Vezényel: HALÁSZ LÁSZLÓ,
a New York City Opera alapítója és első főzeneigazgatója

Látványtervező: Csikós Attila
Rendező: Nagy Viktor
Műsorvezető: Petrányi Judit

Az amerikai művészek fellépését az
EGER TOBACCO COMPANY LTD. tette lehetővé.

Az est védnöke: CHARLES THOMAS,
az Egyesült Államok magyarországi nagykövete.

THERMAL HOTEL
AQVINCVM

Jegyek válthatók 500 és 6000 Ft között
a Magyar Állami Operaház szervezési osztályán
(VI., Andrássy út 20., tel.: 132-7914),
jegypénztáránál, valamint a Budapesti Operabarátok vállal[illegible]

Somos Miklós kiállítása a Csontváry Galériában

A világ szomorú elfogadása

Meghívó, plakát, katalógus, egy korábbi kritika, művészinterjú előre meghatározott képzetet alakít ki a még ismeretlen látványról. Valamit már keresünk, amikor belépünk a galéria ajtaján. Mennyi szó zavarja nézelődésünket.

Látomás és indulat — írta esztétikája fölé Füst Milán. Kulcsszavai, melyeket éppen a művészet örök mozgatóiként gondolt valóságnak, újszerű értelmet kapnak Somos Miklós Csontváry Galéria-beli kiállításán. Folytatni kell a valóságot, a teremtést, ez a vágy szüli a festészetet. A teremtés már maga indulat, de éppen az indulat áll legtávolabb Somos szelíd világától.

Vagy mégsem olyan szelíd ez a világ? Hiszen fejfestményein az arc, a fülek, a nyak, esetleg egy kalap vagy glória a keretig kitöltik a teret, néhol majdnem robban a feszültség, amit a képkivágás is fokoz. Az arcok a szituációt is láttatják, amelyből Somos kimetszette a harmincszor harmincnál alig nagyobb lényeget: a hiúságot, a gonoszságot, a kacér, de gátlásokkal teli gyermekkancsalságot. A táblaképeken, a vásznakon nincs a figuráknak saját, kidolgozott arcuk. A kompozíció, az újtestamentumi toposzok adják a beleláthatót egyéni vonásokat, egyediségeket. Kék-szürke-zöld-barna-lila világot teremt. De milyet? Gonoszat? Hiszen az út kísértetekkel, kísértőkkel, Júdásokkal, kínzatással teli, de akkor hogyan mosolyoghatna Kerényi Grácia olyan átszellemülten a bárányfelhők között? Szomorút? Hogyan lehetne a világ szomorú, ha az út végén az őszintén hitt és várt megváltás. Nem Blake ótestamentumi gyötrődése ez a világ, túlvagyunk Az Úr megteremti Ádámot című, a londoni Tate-ben őrzött világbavettetésen. Ez a Somos-világ elfogadóan rezignált, megbocsátóan szomorú és bölcsen lényeglátó. Nemcsak abban az egyszerű értelemben, hogy a kezdetben ott látja a véget, a barátságban az árulást, hanem abban a mélyebb összefüggésben is, hogy nem az az egyetlen tér és idő a világon, amelybe a véletlen minket beleengedett. Van ennél lényegibb életünk is, kevésbé esetleges értelme ittlétünknek.

Nem véletlenül idézi a kiállítás a középkori táblaképeket. A késő gótika, az élő, az antidogmatikus skolasztika, a népi és a magas művészet egybeforrása Somos Miklós számára bizonyos értelemben a művészet csúcspontját jelenti. Pilinszky sorait idézik a képek: „Mi törjük el, repesztjük ketté, mi egyedül és mi magunk azt, ami egy és oszthatatlan. (...) Gyerekkorunkban meg kellene halnunk, tudásunk csúcsán, alázatunk magasán, de tovább élünk, foltozgatva és toldozgatva a jóvátehetetlent." A Csontváry Galériát a Vörösmarty tér valósága öleli. Agresszív portréfejvadászokkal, pénzváltókkal, neonreklámokkal, Mozart-kugeln-kísértéssel, az egykori Luxus Áruház kirakatában százegyvenhatezer forintos női dzsekikkel. A kezembe nyomnak egy Toplessbár-reklámcédulát. Megveszem a Hócipő legújabb számát, de nem nyitom ki, mint szoktam, azonnal, még a parkolóházban sem, csak otthon.

A jó színházi előadástól legalább a ruhatárig jó az ember.

• Széchenyi Ágnes

Tragikus tréfa — a Vákuum Horror előadásában

A legrosszabb időkben is voltak Magyarországon olyan színházak, mint például az Orfeo, a Stúdio K., Halász Péter vagy Jeles András társulata. Ma nincs semmi, csak az ez iránti igény és a kielégítetlen hiány — állítja Kistamás László, aki valaha maga is játszott a Jeles-féle Monteverdi Birkozókör nevű társulatban, emellett ugyancsak tagja volt a legendássá vált Kontroll Csoportnak. Mindenki egyfajta színházat csinál — mondja —, csak darabok vannak, amelyek moziszerűek, minőségüket pedig az dönti el, hogy mennyire profin működik az adott színház, tökéletesek-e a jelmezek, a világítás, a színészek. Valami elfelejtődött. A színház a kommunikáció ősi formá[illegible] ahol komolyan kell venni, hogy [illegible] emberek — a

Kistamás jó ideje úgy érzi, nagyon fontos szellemi igények nincsenek kielégítve. Néhány emberrel lehet ugyan még jókat beszélgetni, napjaink fő áramlatai azonban az elbutulás irányába mutatnak — vélekedik. Mostanában nem állnak össze emberek — mint a nyolcvanas években —, hogy egy speciális kommunikáció segítségével, a színházzal közöljenek valamit a többiekkel. Bár szinte lehetetlen volt anyagi támogatást szerezni, mégis néhányan belevágtak a kísérletbe, hogy megpróbálják kitölteni a kultúránkban érzékelhető űrt. Első próbálkozásként — Kistamás László rendezésében — Ionesco Székek című darabját dolgozták fel, amelyet Tragikus tréfa címmel mutatnak be. A fiatalokból álló alkalmi társulat a Vákuum Horror Művé[illegible]

Queen-emlékkoncert — másodszor

Neves hazai rockzenészek közreműködésével immáron másodszor rendeznek Magyarországon Queen-emlékkoncertet október 26-án a Petőfi Csarnokban. A közel kétórás bulira, amelyről várhatóan tévéfelvétel is készül, a hírek szerint eljönnek az angol együttes tagjai is. Ahogy a korábbi produkciót, a mostanit is a Petőfi Csarnok szponzorálja majd, hiszen mint megtudtuk, az a sikerek ellenére sem volt nyereséges. A program szerint magyar előadók eredeti Queen-dalokat fognak játszani és énekelni. Mint hangsúlyozták, a koncert nyilvánvalóan emlékezés a nemrégiben elhunyt énekesre, Freddy Mercuryra, és céljuk az, „hogy saját zenei személyiségüket kibontakoztassák a Queen-dalokon keresztül".

• B. P. P.

Kérdések Csepeli György szociológushoz

Mi igazságos és mi igazságtalan?

A Magyar Szociológiai Társaság éves közgyűlése vasárnap ért véget. A tanácskozáson Csepeli Györgyöt, a tudományok doktorát választották meg a Magyar Szociológiai Társaság elnökének. Az alábbiakban őt kérdezzük az általa vezetett angol nyelvű szekcióról és a társaság jövő évi feladatairól.

— A szekció azért angol nyelvű, mert egy 1991-ben végzett, akkor tizenegy országra kiterjedő nemzetközi vizsgálat résztvevői számoltak be arról, hol tartanak jelenleg. A téma az igazságosság-igazságtalanság, ahogyan az emberek ezt látják. Az, hogy mi igazságos, mi igazságtalan, eldönthetetlen kérdés, olyan, mint hogy van-e Isten vagy nincs. Ezt egyébként jól példázzák a magyar társadalomban ma zajló viták. Viszont pontosan azért, mert ilyen homályos kérdésről van szó, mindenkinek van véleménye, a vélemények mögött jellegzetes ideológiai struktúrák vannak, az ideológiák mögött pedig társadalmi struktúrák. A vizsgálatba került országok számát tekintve ismert változások történtek — hogy mást ne mondjak, Jugoszlávia területéről csak Szlovénia vesz részt, a többiek most fegyverrel döntik el azt a kérdést, hogy mi igazságos, mi nem — emiatt nagyon érdekes mozgás figyelhető meg, mintha pillanatfelvételt készítenénk a felfogások változásairól. Másfelől amit posztszocialista átmenetnek nevezünk, az is szerepel a vizsgálat szempontjai között. Egy nagyon jellegzetes fáziskésés látszik: a Nyugat, kicsit ironikusan azt mondhatnám, megy a szocializmus felé, egy olyan igazságosságfelfogás felé, melyet inkább az egyenlőség ural. Emellett persze a meritokratikus ideológia — akinek többje van tehetségből, pénzből stb., annak több is jár — erősödik, de inkább csak a felfelé törekvők körében. Az egaliterianizmus elvi szinten viszont Keleten hiába döntő még mindig — mert az —, ha egyszer a társadalom a meritokratizmus, a ki hogyan teljesít gyakorlata felé mozdul. Érdekes összefonódás ez. Közismert, hogy a keleti társadalom a szegénységet sokkal „szigorúbban" ítéli meg, inkább egyéni hibának tartja, mint a nyugati.

— Az a tény, hogy az egalitarianizmust tartja igazságosnak, de az ellenkezőjére törekszik, nem okoz súlyos problémákat a magyar társadalomnak?

— Ennek nagyon súlyos következményei lehetnek, mert azok a politikai erők számíthatnak majd támogatásra a következő választásokon, amelyek, ha nem is nyíltan, de gyakorlatukban egyfajta államszocialista utat fognak követni. Etatizálnak, erős államot hirdetnek, majd ezzel párhuzamosan a szegényeket fogják okolni azért, mert szegények. Lesz bőven alanyuk.

— Mint új elnök mit tervez a jövő évre?

— Két dolgot szeretnék megvalósítani. Egy olyan „directory" kiadását angolul, melyben minden magyar szociológust feltüntetünk, nevét, fokozatát, fontosabb műveit. Ez azért fontos, hogy a nemzetközi kapcsolatainkat fejleszteni tudjuk. A szociológia végképp nem zárkózhat be nemzeti keretek közé. A másik: jövőre egy kongresszust szeretnénk szervezni, a meglevő — ezek száma több mint ötven — nemzetközi kutatásokat Budapestre összpontosítani. Ebben Szelényi Ivánnal együttműködve, intencióit követve fogok eljárni.

• H. I.

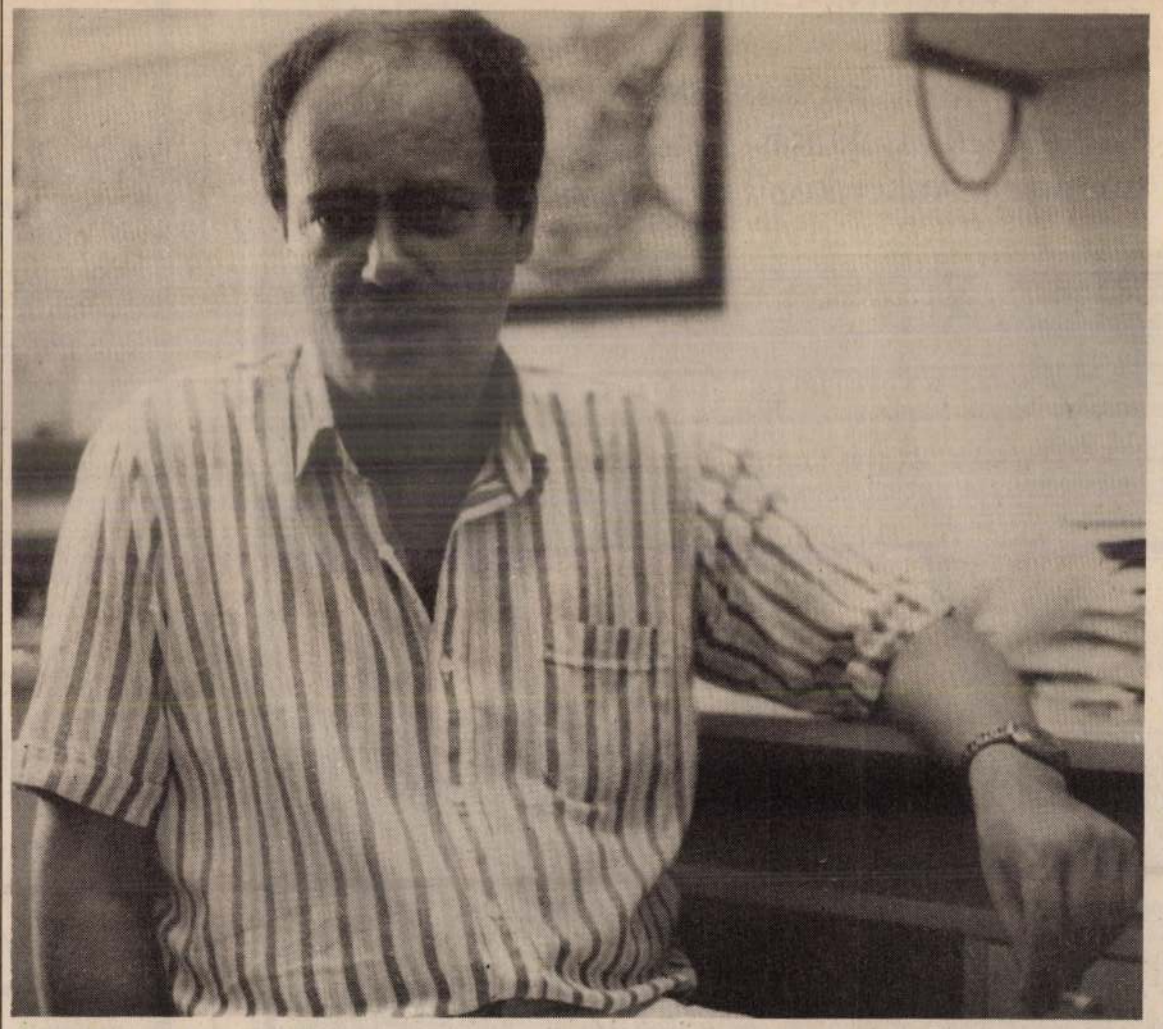

Csepeli: a keleti társadalom a szegénységet sokkal „szigorúbban" ítéli meg, mint a nyugati

1964-ben

felújítják a szentesi vasútállomást

Korszerűsítik az éttermet és a söntést is

A szentesi vasútállomás felújításának gondolata már évekkel ezelőtt felmerült. Most a tervek végére testet öltenek és a jövő esztendőben jelentős költséggel hozzáfognak az épület rendbehozásához. A munka során helyiséggel nem bővül az állomásépület, legfeljebb kisebb kiigazításokat hajtanak végre. Ezenkívül megjavítják az állomás tetőzetét, a falakat átfestik. Egyetlen jelentősnek ígérkező változás lesz jövőre, hogy kiugrót építenek a forgalmi iroda elé, hogy jobban szemmel tudják tartani a vonatok közlekedését, s általában az állomás életét. Sajnos egyelőre nincs lehetőség arra, hogy a beruházásból megépítsék a régen óhajtott oktatóhelyiséget és a többi szociális létesítményt.

Ugyancsak a jövő esztendőben kerül sor az állomás épületében helyetfoglaló utasellátó étterem és söntés kisebb mértékű korszerűsítésére. Érdemes megemlíteni, hogy az étteremben naponta átlagosan 100—120 fő fogyaszt ebédet és vacsorát.

A művészeti és tudományos élet elvont régióiban — érthető módon — gyakran elhangzik önkérdés formájában is az élet és az ember megváltoztathatóságának vagy változtathatóságának bonyolult dilemmája. Ott, ahol a szellem elvonatkoztatottan összegez és művészi módon kifejez, e kérdés gyakorisága nem véletlen. Mert az élet mozgató rugóit kereső ember szembetalálja magát a lemeztelenített valósággal, és erről saját fejével, ítéletével, a maga kifejező eszközeivel — ecsettel, tollal, kottával — nyilatkozik.

Az elvont elméleti tudományok műhelyében is felbukkan ez a kérdés, valamivel módosul ugyan, de él: társadalmi hasznosságának tudata, az emberiség érdekeinek a szolgálata űzi, hajtja-e a kutatót, vagy menekülés a tudomány elvont, zárt falai közé, ahol nem éri el az élet és itt szeparáltan biztonságban érzi magát.

Természetesen egyik eset sem jelentkezik önállóan, érintetlen sterilitással, mert valamennyien ezer és millió szállal egymáshoz vagyunk kötve, gondolataink, érzéseink hatása alól nem mentesek a legelvontabb szellemi műhelyek »lakói« sem. Persze az sem válasz, hogy ennek a kérdésnek a boncolgatása szükségtelen, mert nem az indítékok a lényegesek, hanem az eredmények: mi kerül ki az ecset és a toll alól, a kutatóműhelyekből. Ez a felfogás az eredmény, a produkció társadalmi hasznosságára reflektálva adja meg a pozitív vagy negatív értelmű feleletet.

Itt az alapkérdés az, hogy ki milyennek látja a világot, mit tart az emberekről és az életről, mert eszerint formálja egyéni életét. Nálunk ez még kétféle nézőpont alapján történik — persze ez sem egymástól elhatároltan: az egyik a miénk, a marxista felfogás az életről, ennek értelméről és céljáról, a másik az idealista felfogás az ember kilátástalan sorsáról, az élet gyötrelmességéről.

*

Azon fordul meg életfelfogásunk, hogy a belső harmónia alapján tudunk-e igent mondani az emberre és az élet megváltoztathatóságára, átalakítására. Mert aki ebben hisz, az életcélt kap, életértelmet nyer, s ebbe a relációba állítja művészetét, tudományát és belső hevüléssel, érzelmi azonosulással adja véleményét, munkáját az értelmes, céltudatos emberformáláshoz. Felszabadultan, kiegyensúlyozottan él az ilyen beállítottságú művész, kutató, elvont szellemi műhelyekben munkálkodó tudós. Ennek a fordítottja is igaz: aki az életet és az embert megváltoztathatatlannak tartja, abban a kétségbeejtő gondolatvilágban él, hogy az ember harminemillió év óta semmit sem változott, csak eszme- és kultúráramlatok jöttek, mentek, de az ember maradt tökéletlenségével és gyarlóságával, legfeljebb más és más, civilizáltabb, fejlettebb társadalmi viszonyok között. Az ilyen felfogású ember lelki gyötrelmekkel cipeli saját életét, és értelmetlennek tart minden valóságos dolgot. Ez a céltalanság a nihilizmus útja, melynek állomása és jelzője a szellemi és lelki narkózis, még ha nem is jár vele alkohol, vagy egyéb más ahhoz hasonló.

Feltehető a kérdés, hogy nálunk egyáltalán van-e ilyesmi, a nyugati életfelfogásra oly gyakran jellemző tünet. Nem általános méretekben, egyedi esetekben fellelhető. Ha tagadnánk, akkor a polgári szellem jelenlétét is tagadnánk és abban a tévhitben élnénk, hogy hazánkban mindenki a marxista filozófia alapján vizsgálja az élet e legnagyobb és legbonyolultabb kérdéseit. S ebből következne nyugvásunk is, világnézeti tevékenységünk szükségtelensége ezeken az érzékenyebb szellemi területeken.

*

A felfokozott életritmusban, a modern korban keresik e bajok okát, mert azt mondják: »Az élettempó felgyorsulása, az ember elgépiesedése a zoka mindennek«. S ebben az értelemben keresnek magyarázatot a nyugati szellemi élet súlyos pesszimizmusára, arra a döbbenetes nihilizmusra, amely a művészet termékeinek már-már a degenerációval határos produktumaiban látható. Nemcsak a piktúrában, mozgásművészetben, filmművészetben jelentkezik ez, de a tudományos élet egyik-másik területén is. S az attól való félelem, hogy majd nálunk is olyan felgyorsult életritmus lesz, mint a nyugati világban, a szellemi élet csúcsain járók közül egyiknek-másiknak a pesszimizmusa — ezzel az életszemlélettel — eljuthatna oda, ahol ma a nyugati világban tart.

S e nézetek után sor kerülhet arra a kérdésre, hogy ezek szerint — a hedonista filozófia ismerete nélkül is — az életörömök életcéllá válása jelentené a kiutat. A válasz természetesen elutasító. A parlagi nemes — a móriczi Cseörghő Csulik — világa nem jelentett soha szellemi és lelki megváltást. Mert ennek a magyar típusnak nem volt világnézete, életcélja, ezeknek az úri bugrisoknak nem volt becsületük. A szellemi elit megvetette őket, a dolgozó ember szemében pedig a gutaütésig zabáló, utált urak voltak.

A felgyorsult élettempó ezen a század eleji világon valóban túlmutat. Vele nem számolni ma már nem lehet. Attól függ, hogyan értjük meg. A marxisták a fejlődő élet örvendetes jelenségeként üdvözlik.

Vitathatatlan, hogy új helyzet keletkezett az ember és a természet között. Hiszen a húsz év előtti ember éppen úgy nem tudta legyőzni a nehézkedési erőt, mint az ötszáz év előtti ember. Most már kint vagyunk a világűrben. Meg aztán a műanyag gyártásában az emberiség eddig ismeretlen anyagoknak jutott a birtokába. Energiaforrásaink kimerülőben vannak — elsősorban a szénre gondolok —, viszont az atom és hidrogén évmilliókra biztosítja a föld lakosságának energiaszükségletét. Már eljutottunk a mikrovilág kezdeti megismeréséhez, mely ugyancsak beláthatatlan távlatokat teremt számunkra.

Az automatizmus nem ijesztő rém, az emberiség megváltója a fizikai erőkifejtést igénylő nehéz munkától. Hiszen az automatizmus alkalmazása után a gépek működését és ellenőrzését is gépek végzik. Az ember csak figyeli az ellenőrző berendezéseket. Valószínűnek látszik, hogy az automatizmus elterjedése együtt jár majd azzal, hogy az emberi mozgásra épült technika kiszabadul az ember fizikai és szellemi teljesítőképességének korlátai alól, és a természeti törvények lelassított folyamataira épül.

A modern kor politikai fogalmán a szocialista gazdasági, társadalmi berendezkedést értem, mert a kapitalizmus sehogyan sem lehet — politikai értelemben — modern. Négy évszázad alatt képtelen volt felfedezéseit és vívmányait, roppant nagy technikai és tudományos eredményeit az emberiség általános közkincsévé tenni. Eljutott Közép- és Nyugat-Európáig, Amerikáig és Japánig, és az emberiség nagyobbik fele messze elmaradt az anyagi javak előállításának és felhasználásának a kapitalizmus teremtette lehetőségeitől.

A szocializmusra vár, hogy az ember tudása által felhalmozott anyagi és szellemi értékeket közkinccsé tegye a földön, természetesen most már sokkal magasabb fokon. Az emberiség még sok-sok, kétségbeejtően szomorú látványt nyújtó »fehér folt«-tal rendelkezik. Ezeknek a megszüntetése a szocializmusra — politikai értelemben is az új korra vár. S meggyőződésünk, hogy a szocializmus betölti ezt a nagy missziót is.

A modern kort nem lehet kikerülni, ez az emberiség fejlődésének új szakasza: a szebb és boldogabb életnek a kezdete. Mi így fogjuk fel a modern kor felgyorsult életritmusát.

*

Nem a modern korral függ össze az élet értelméről és az élet céljáról alkotott progresszív vagy csüggeteg felfogás, hanem a nézőponttal: vagyis hogy milyen világnézeti alapról vizsgálódunk.

A marxisták véleménye szerint az egész élet mozgás, változás, ellentmondásokon keresztüli fejlődés: a természetben, társadalomban, s az egyes ember szellemi, lelki életében egyaránt. Ez elől nem lehet elmenekülni, s figyelmen kívül hagyni sem. Megérteni, felfogni ezeket a törvényszerűségeket és elősegíteni, munkálni érvényesülésüket, tudatosan az emberiség boldogulása érdekében alkotni, jó érzés, megnyugvás, szellemi és lelki kielégülés. Másként szólva: ez az élet célja és értelme.

A bonyolult szellemi munkát végző embereknek éppen olyan életcélt és életértelmet ad ez a világnézet, mint a kevésbé szellemigényes munkát végzőknek. Talán frázisként hat, pedig így van, s ezt hazánkban tíz- és százezrek bizonyítják. Különösen azok, akik ezzel az eszmevilággal »szellemi szüzességük« idején kerültek kapcsolatba.

Nálunk másként jelentkeznek és hatnak a mindennapi életörömök, amelyek az élet savát-borsát adják. S másként fogadjuk a keserűséget, napi bosszúságot is. Azért, mert életcélt, szellemi és egyéni biztonságot ad a világról alkotott felfogásunk. Meggyőződésünk, hogy vallott eszméinkben nem csalódunk. S ezen a kiegyensúlyozott alapon tudunk örülni apróságoknak: új ruhánknak, könyveinknek, jó színdaraboknak, a tavaszi ligetnek, az őszi borongós erdőnek vagy akár a jó bornak is, amely az élet élvezetei közé tartozik.

Minket is — mint mindenkit — ér kellemetlenség, sérelem, súlyos sorscsapás, környezetünkben egyéni tragédiák éppen úgy előfordulnak, mint bárhol. Ettől mentünk el soha az élet kilátástalanságának végzetes felfogásáig, mert egészséges szellemmel és lélekkel élünk.

*

Eszménk világformáló erejének hangsúlyozása mögött az egyes ember szellemi és lelkivilágának megváltoztatása áll. S világnézetünk terjesztése nem egyszerűen csak politikai érdek, humánus cselekedet is, mert megszabadítunk embereket a regresszív polgári szellemtől, amely kilátástalanságot, életcél-nélküliséget, beteges lelki állapotot teremt.

Az elmúlt másfél évtizedben a polgári társadalomban élt értelmiség — a művészeti élet és kvalifikált szellemi pályák vezető egyéneségeinek — nagyobb hányada győzött önmaga felett: az élet marxista szemlélete biztos életcélt adott számunkra.

Az önmagukkal még viaskodóknak pedig elsősorban mi segítsünk. Mert a mi sorsunk egyben példa is: a régi világ mélyéről jöttünk a munkásosztállyal, világnézetünkkel — s a milliók összefogott erejével, szellemével és akaratával, — megformáltuk az új rendet, amelyben megújult a nemzet.

Kenyeret teremtő, népét szerető embert e nagy felemelkedés jó kedvre derít, életcélt és teremtő erőt ad. Menjünk közel ehhez a viharzó, robogó — egyáltalán nem szürke — élethez, mert csak közelről látszik meg csodálatos ereje, lélekemelő szépsége.

Mi segítettünk és ezután még jobban segítünk, közelebb visszük a mindennapok verítékes egyszerűségéhez és értelméhez a még önvíaskodókat. A sodró, forgó hétköznapok pregnáns bizonyítékok filozófiánk életrevalósága mellett, s a csüggeteg, fásultságot lehelő polgári felfogás ellen. A mai hétköznapok látványától megkönnyebbül a borongós lélek, s a magányban tépelődő szellem.

Siklós János:

A gondolat születése

6. Az élet céljának kereséséről

Interpellációk — intézkedések

Tíz interpelláció hangzott el ebben az évben a megyei tanács ülésein, szeptember végéig. A kérdéseket — többségében — nyomban követték a válaszok, de ezzel még nem minden interpellációra okot adó ügy végére lehetett pontot tenni. Indokolt tehát a kérdés: hol tart az interpellációs ügyek elintézése?

Nagyistók Sándor középületek, elsősorban tanácsháza építését sürgette, mivel ez biztatólag hatna a felgyői lakosok házépítési kedvére. Látnák, mégiscsak község lesz Felgyő!

— Sajnos, lassan halad Felgyő községgé alakulása, mert a korábban kijelölt területeken nem kezdődött meg a lakásépítkezés — mondja *dr. Bozó* Sándor, a megyei tanács vb titkára. — Eddig már legalább 400 ezer forintba került a belterület ismételt kijelölése, s kút is készült — hiába. Jelenleg azonban úgy látszik, hogy az utóbbi kijelölt hely már megfelelő, mert megkezdődött a lakásépítkezés; bár az gyorsabb ütemű is lehetne. Arra a javaslatra — ami egyébként először Székkutason vetődött fel —, hogy a tanyaterülettel rendelkezők tanyaterületét nyilvánítsák állami tartalékká és helyette a belterületen biztosítsanak 300 négyszögöl portát, még nem kaptunk választ a felsőbb szervektől. Megítélésünk szerint sem olyan egyszerű ez a kérdés. A kijelölt telkek megvásárolhatók, s akik már elkezdték az építkezést, ily módon jutottak telekhez.

— A középületek építése függvénye a lakásépítkezések ütemének. Ismerjük Felgyő problémáit, s segíteni is akarunk. Jövőre már megépül a tűzoltószertár. A tanácsháza megépítése is szerepel a tervben, de ez még nincs jóváhagyva. Törekvésünk azonban az, hogy a felgyői tanácsháza lehetőleg már 1964-ben megépüljön.

A szentesi termálkút és a tsz-ek

Gránicz Antal a szentesi Új Barázda Tsz problémáját tette szóvá, de azóta már az Árpád Tsz, sőt az új fürdő is érdekelt az ügyben. A megyei kórház területén levő termálkút vizét használják elsősorban a tsz-ek öntözésre. A kórház, hasonló körülmények között levő egészségügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján, 1962-re vízdíjat kért az Új Barázda Tsz-től. Reális-e a vízdíj — Támogatjuk-e a tsz-t, ha vízdíjat kérünk? — hangzott el.

— Az országos főhatóságok szerint is a vízért fizetni kell — nyilatkozik dr. Gyimesi Dezső osztályvezető — A díjat pedig, mint helyi árhatóság, a megyei tanács végrehajtó bizottsága állapította meg a javaslatok alapján. A termálvizet használókat a következő díjak megtérítésére kötelezte a vb: október 2-től április 30-ig a vízdíj köbméterenként 1,80 forint a másodlagosan történő felhasználásért, míg május 1-től október 1-ig köbméterenként 2 forint a primervízért.

A gáz-bekapcsolásokról

Kocsis Imre makói tapasztalatok alapján interpellált: Mi akadályozza a gáz-bekapcsolásokat?

— Azok a bekapcsolások, amelyek júniusban interpellációra adtak okot, megtörténtek — közli *Deák* Ferenc osztályvezető. — A Vásárhelyi Vegyesipari Vállalattal kötöttünk szerződést — miután a Gázmű nem vállalta —, hogy az egész megye területén elvégzi a bekapcsolásokat. Ezek folyamatosan történnek.

— Hozzá kell még tennem — kapcsolódik a beszélgetésbe *Szeles* Mihály —, hogy nincs elegendő gáztűzhely és rezsó. Az elmúlt évhez viszonyítva az idén legalább háromszor annyian kaptak gázhasználati jogot, s így a tűzhelyek iránti kereslet megnőtt. A szükséges tűzhelyeknek 55 százalékát azonban import útján kapjuk, s előreláthatólag csak a negyedik negyedév második felében érkezik meg. Valószínű azonban, hogy azok, akik jórészt évek óta vártak a gázhasználati jogra, még egy kis türelemmel lesznek. Bár azt is tapasztaljuk, hogy jó néhányan vezetékes gázhoz való tűzhelyet vásárolnak, amelyek a palackos gázhoz nem jók. Akinek viszont megfelelő gáztűzhelye, illetve rezsója van, a vállalat a felülvizsgálat után — bekapcsolja.

Lesz bölcsőde Földeákon

Ádók György a szeptemberi tanácsülésen interpellált a földeáki állandó bölcsőde ügyében. Az idénybölcsődét szeretnék állandósítani. Épületet is vásárolt a község e célra — az idénybölcsőde épülete nem volt alkalmas —, de azt is fel kell újítani, hogy rendeltetésének megfeleljen.

— Egyelőre nincs lehetőség állandó bölcsődék létesítésére — mondja *dr. László* György megyei főorvos. — Viszont arra lehetőség van, hogy az eddig 6 hónapig működő bölcsődék 9 hónapig működjenek. De ez csak akkor oldható meg, ha igény van rá; a megfelelő kihasználtság biztosítottnak látszik. A földeáki bölcsőde 9 hónapos üzemeltetéséhez a feltételeket megteremtjük. Az épület felújításához 200 ezer forintot adtunk, az összeget még ebben az évben teljesen fel kell használni.

Kurunczi József földeáki vb-elnök:

— A helyi ktsz megszerezte az igazolást, hogy a 200 ezer forintos munkát elvégezheti: most intézzük az engedélyezését. A ktsz novemberben meg akarja kezdeni a munkát, hogy az év végére az épület felújítása teljesen befejeződjön.

Domaszéki problémák

Morschhauser Józsefné mondotta el az alábbi problémákat: jövőre szeretnének községfejlesztési alapból orvosi rendelőt és lakást építeni, de miért nem engedélyezik, amikor a tervek márciusban elkészülnek? A villanyvilágítást nélkülöző zöldfási iskola indokolja, hogy tanyaterületet is villamosítsanak, annál is inkább, mivel már házhely sincs a községben.

Tari Sándor csoportvezető:

— Amikor a községfejlesztési tervek jövő évi előkészítéséhez az igényeket bekértük, az építményjegyzékben a domaszéki rendelő úgy szerepelt, hogy kivitelezési tervei 1964. május 31-re készülnek el. Ennek alapján mire az építkezést meg lehetne kezdeni, az már csak 1965-re fejeződhetne be. A domaszékiek később tárgyaltak a tervezőkkel, akik a tervek korábbi elkészítésére tettek ígéretet, de ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy egyéb tervek elkészítésének határideje húzódhatna el, s az építkezést semmiképpen sem lehet 1964-ben teljesen befejezni. A tervezéskor előtérbe kerültek azok a létesítmények, amelyeknek tervei már a korábbi években elkészültek, vagy az év elejére elkészülnek. A domaszéki rendelő — mely még más 20 létesítménnyel együtt most kimaradt 1964-ről — 1965-ben elkészülhet.

Mészáros Gábor osztályvezető-helyettes:

— A tervosztály is és a DÁV is megvizsgálta a domaszéki helyzetet. Elv az, hogy most már külterületi lakóhelyeket villamosítsunk, s olyan területeket, amelyek a tsz-központok villamosításával összekapcsolhatók. Domaszéken megnéztük: nem lehet villamosítani, mert nem tudjuk betartani azt az előírást, hogy kilométerenként legalább 30 fogyasztó bekapcsolható legyen. A domaszéki tsz-majorban már van villany, így az iskola villamosítása egyelőre állami hitellel nem oldható meg.

Mari Péter szegedi járási osztályvezető:

— A megyei tanács vb építési, közlekedési és vízügyi osztályának utasítására az interpelláció alapján megvizsgáltuk a domaszéki házhelyproblémát. Jelenleg 26 eladott, de beépítetlen házhely van (18 magántulajdonban), s október elején 14 eladható házhelyet tartottak nyilván. Ez év nyarán másfél hónapra le kellett állítani a házhelyeladást, mert nem az eladottak lettek a tulajdonosoknak átadva. Ez rendeződött. Újabb területre készült házhelyrendezési terv, s a megyei tervező iroda most készíti ennek alapján a kisajátítási és kitűzési terveket. Az új házhelyek — 49 — árusítása két év alatti beépítési kötelezettséggel rövidesen megkezdődik, s tavasszal zavartalanul építkezhetnek a házhelytulajdonosok.

És minden ügyben: gyorsabban, lassabban — intézkedés történik...

LANTOS ANNA

A Bethlen Gábor Gimnázium évkönyve

A VÁSÁRHELYI Bethlen Gábor Gimnázium évkönyvéről írt recenziómat jó fél évvel ezelőtt azzal fejeztem be, hogy reméltem az évkönyv további folyamatos megjelenését.

A remény valóra vált, és újabb kötetként hagyta el a nyomdát a gimnázium 1962/63. évi évkönyve annak igazolására, hogy a középiskolák — jelesül a Bethlen Gábor Gimnázium tanárai — a napi pedagógiai munkán túl irodalom- és helytörténeti, pedagógiai-módszertani kutatómunkát is végeznek, sőt tanítványai ez irányú kezdeményezéseit is segítik. Ez a kötet újra arról beszél, milyen helytelen volt a középiskolák e jelentős publikációs lehetőségének korábbi megszüntetése.

AZ ÉVKÖNYV bevezetőjében megemlékezik a gimnázium elhunyt tanáráról, dr. Tölcséry Istvánról. Nagyon helyesen lefejti mindazt, amit a kisvárosi jólértesültség tartott fontosnak és jellemzőnek egyéniségében. Nem látja a fától az erdőt az, aki csak különcségek storyhősét látja dr. Tölcséry Istvánban.

A továbbiakban az iskolatörténeti sorozat résztanulmányokkal való gazdagítását üdvözölhetjük. A Cseresznyés Kollégium ma már nemcsak a Bethlen Gábor Gimnázium történetéhez tartozik, hanem része a magyar művelődés- és irodalomtörténetnek is. Éppen ezért külön örömünk mellett lerótt adósságként is értékelnünk kell Szathmáry Lajos »Néhány adalék a Cseresznyés Kollégium megalakulásának történetéhez« című tanulmányát. A gondolat egyik leglelkesebb elindítója, a megvalósulás »főmunkatársa« ír hitelesen erről a méreteiben szerény, de mégis jelentős kezdeményezésről, mely éppen itt, »az elefánttemető«-ben indult el.

EZ A TANULMÁNY a Cseresznyés Kollégium kezdeti korszakáról szól. A téma azonban még további bő lehetőségeket rejt magában. A fennmaradás problémái, a tanyai gyerekeknek az iskolai közösségbe való beilleszkedése, pedagógiai nehézségeik, a kollégium további sorsa, hogy csak néhány kiragadott részt említsek — mind olyan kérdések, amelyek önálló tanulmányban való feldolgozást kívánnak.

Két irodalmi tanulmány folytatja a sort. Dr. Sipka Sándor eddig figyelemre nem méltatott kérdés (a bűn és bűnhődés ábrázolása Móra Ferenc regényeiben) elemzésével gazdagítja Móra Ferenc írói arcképét. Dr. Grezsa Ferenc »Mikszáth Kálmán és a vásárhelyiek« cím alatt a nagy író és Vásárhely között Nagy András Jánossal foglalkozó írása miatt kialakult hírlapi vitáról nyújt értékes, és a kor közfelfogását jellemzően tükröző tájékoztatást.

SZÍNESÍTI az évkönyvet Krékics József német demokratikus köztársaságbeli tanulmányútról szóló beszámolója. A viszonylag rövid idő — két hét — miatt érthetően nem társadalmi, hanem irodalmi művészeti jellegű az útinapló. Az egyébként olvasmánynak is élvezetes írás egyetlen summázott megállapításának bővebb kifejtése elkerülhetővé tette volna egy téves következtetés lehetőségét: »Minden szép festmény, mint minden művészet, absztrakt. A figuratív festészet csak maszk...« stb. A figuratív festészet alatt a valósághű ábrázolást érti a művészeti irodalom, szemben a nonfiguratív, absztrakt művészettel. A művészet általános absztraháló tevékenységére utaló első mondathoz való ilyen kapcsolás azt a látszatot keltheti, hogy a szerző az absztrakt művészet mellett tört lándzsát, holott ezt a realista művek kiemelése és értékelése egyáltalán nem igazolja.

Két pedagógiai módszertani tanulmányt találunk a kötetben. László József a munka társadalmi életben betöltött szerepével foglalkozik, Karsai Béláné pedig ingerlékenységi és mozgási biológiai kísérleteiről számol be.

ÚJ RÉSZE az évkönyvnek a Tanulóink munkájából című rész, mely az iskola tanulóinak önálló dolgozataiból, illetőleg irodalmi munkáiból ad szemelvényt. A cél nyilvánvalóan az, hogy a tanulók tevékenységének dokumentációján túl a publikált anyag használható legyen. (Ha csak dokumentálás volna a cél, akkor elég lenne összefoglalóan megemlíteni az elkészült dolgozatokat.)

A használhatóság alapkövetelménye történeti, helytörténeti tanulmányokban, a forrás hivatkozás. Olyan megállapítás, hogy »ez az irat a levéltárban megvan«, a publikációs érték elemi feltételét nélkülözi. Ugyanez a Harisnyagyár fejlődésével foglalkozó dolgozat szemléleti hibában is szenved. Műszak, illetve termeléstörténet. Egyetlen félmondat erejéig foglalkozik csak az üzem munkásainak életével és azok munkaviszonyaival.

Az évkönyv további része az iskola életének eseményeit regisztrálja és az évszázados tradíciónak megfelelően »közös értesítő«-vel zárul.

Egyetlen gondolat még jelentősen színesítené és tipográfiailag is érdekesebbé, vonzóbbá tenné a kötetet, ha mód lenne képek beiktatására. Most is kitűnően illusztrálta volna a Cseresznyés Kollégium düledező, félig földbe süllyedt Csengettyű utcai otthonának fényképe az elindulás hősi korszakát. Ugyanígy Krékics József útibeszámolóját is még élményteljesebbé tette volna néhány felvétel.

MINDEZ azonban csak a jó jobbá válását jelentené, mert az évkönyv új kötetében közzétett tanulmányok több tudományág (helytörténet, művelődés és irodalomtörténet stb.) gazdagodását jelentik így is. A diákok tanulmányainak megjelentetésével is egyetérthetünk, csak a mércét kell kissé magasabbra emelni.

DÖMÖTÖR JÁNOS

(Égető J. felv.)

A Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából
SAMU KATALIN: SÁRGA RUHÁS LÁNY

Új évad az amerikai Tv-ben

Az amerikai televízióállomások »agytrösztjeinek« igen magas fizetést élvező tagjai nagy erőfeszítéseket tettek az idén, hogy »új köntösbe« öltöztessék a műsorokat. Több mint 100 új műsorszámmal jelentkeznek a különféle állomások.

Egy kritikus szerint az amerikai televízió ennek ellenére még mindig a »régi dzsungel«, ahogyan Newton Minov, a szövetségi kormányzat által kinevezett televíziós ellenőrző bizottság elnöke nevezte.

Az USA-ban 60 millió vevőkészülék van — több mint ahány fürdőszoba! 1963-ban a hirdetőktől mintegy 2 milliárd dollár bevételt vágtak zsebre, többet mint valaha.

Az átlagos amerikai család napi öt és fél órát tölt a képernyő előtt: megkapja a szokványos vadnyugati, bűnügyi vagy ki-mit-tud programokat, de komoly irodalmi műsort alig.

Értékes színielőadásokhoz vagy éppenséggel avangard irodalmi bemutatókhoz, nem is szólva olyan darabokról, amelyek társadalmi visszásságokat pellengéreznek ki, egyszerűen nem lehet »mecénást« szerezni. A hirdetővállalatok irtóznak minden olyan műsortól, amely bármi vitára adhat alkalmat, vagy egyáltalán »intellektuálisnak« minősül.

Viszont fokozták a hírszolgálatra szánt műsoridőt. A főbb adóállomások egymással versengve igyekeznek kielégíteni a tájékozódásra vágyó amerikai közönséget.

(Égető J. felv.)

A Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából
SOMOS MIKLÓS: ASSZONY, HEGY LÁBÁNÁL

Füttyszó a nézőtéren

A botrányok és a bukások egyidősek a színházzal. Ókori forrásokból tudjuk, hogy már a görögöknél sem voltak ismeretlenek. A drámai versenyek *Odeionban* tartott nyilvános főpróbáján öt pályabíró döntött az előadandó művek sorsáról. Nemegyszer kísérte füttykoncert működésüket, s olykor botrányba fulladt a döntés alapján bemutatott dráma premierje is. Néha tévedtek a kedves görögök, néha meg nagyon is jó volt az ízlésük.

Nem mondható el ugyanez XVI. Lajosról, aki előbb betiltotta, majd később is csak a tömegek nyomására engedélyezte *Beaumarchais Figaró házassága* című művének előadását. Nyilván része volt benne, hogy a *Comédie Francaise*-ben sorra került premier botrányba fulladt. A tömegverekedésen az egyik fél a Figaró védelmében osztogatta a pofonokat, a másik fél pedig a Figarót támadva kapta. Később Beaumarchais műve — ahogy mondani szokás — »kiütéssel győzött«.

1889-ben mutatták be az akkor még igen fiatal *Hauptmann »Napfelkelte előtt«* című művét. A naturalista darabban — mely nem ment bizonyos értékektől — Hauptmann »arra vetemedett«, hogy egy orvost a szülésnél használatos műszerekkel szerepeltetett a színpadon. Elképzelhető, micsoda szentségtörést láttak ebben a sörtől elbutult német kis- és nyerspolgárok. Amikor a bemutató odáig érkezett, hogy az orvos megjelent a színen, kitört a botrány. A végén még a szerzőt is majdnem kikergették a színházból.

Karl *Sternheim*-et ma már jobbára csak a filológusok ismerik. Feltehetőleg ő sem felejtette el élete végéig azt a pillanatot, amikor *Don Juan*-jának premierjén, az első felvonás közben valaki levegőt remegtető basszushangon elkiáltotta magát a földszinten:

— Ki írta ezt a marhaságot?!

S mintha a kiáltás csak jeladás lett volna, kirobbant a botrány. Abba kellett hagyni az előadást. A Don Juan megbukott. Szerzőjét később elfelejtették.

Ellenben *O'Neill* — az amerikaiak e világirodalmi méretű írója — egyelőre makacsul ellenáll az időnek. Legalábbis, ami a műveit illeti. A tíz évvel ezelőtt elhunyt drámaíró sikerekben gazdag élete sem nélkülözte a zajos botrányokat. Egyszer betiltották egyik művét. O'Neill nem nyugodott bele a határozatba és Los Angelesben a tilalom ellenére is előadatta színdarabját. A premierre kirendelt rendőrosztagok türelmesen végigvárták az előadást — gondolva, minél tovább tart a tiltott produkció, annál nagyobb az elkövetett bűn —, majd amikor legördült a függöny, letartóztatták a színház igazgatóját, a darab rendezőjét és az összes színészeket. Szegény közönség: örült, hogy hazamehetett.

Hazánk színházi életében is akadt botrány bőven. A ferencjózsefi »boldog békeidőkben« egyszer egy néző úgy fejezte ki nemtetszését, hogy előrántotta pisztolyát és lövöldözni kezdett az egykori fővárosi operettszínházban, ahol — mint a korabeli források mondják — csak a primadonna, *Kosáry* Emmi lélekjelenlétének köszönhető, hogy nem tört ki pánik és nem tapostak egymást agyon az emberek.

Emlékezetes botrány fűződik az 1944-ben elhunyt *Szomory* Dezső nevéhez. Amikor a húszas években a budapesti Nemzeti Színház felújította *»Nagyasszony«* című Habsburg-drámáját, az »ébredők« füttykoncerttel, pisszegéssel, kiabálással és bűzbombákkal tüntettek a »zsidó« szerző »nemzetgyalázó« művének előadása ellen. De a színészek — ha kőhögve, fuldokolva és tüsszögve is — hősiesen végigjátszották a felvonásokat, és a közönség is a helyén maradt.

Nem kerülhette el sorsát Josephine *Baker* sem. Budapesti vendégszereplésekor bűzbombákkal fogadták őt is a »fajvédők«. Így akarták megakadályozni a világhírű művésznő »szeméremsértőnek« bélyegzett produkcióját.

De a sötét percek között akadnak derűs pillanatok is. Egyiket *Molnár* Ferencnek köszönhetjük. A szerző *»Ördög«* című — az őszi évadban Pesten is felújítandó — művével indult el a világsiker felé. Torinóban a világhírű olasz jellemszínész, *Zacconi* játszotta a darab főszerepét, s a premierre meghívást kapott és elment Molnár Ferenc is.

Az első felvonás végén zúgott a taps, s egyre többször harsant a kiáltás: *szerző! szerző!*

Molnár Zacconi-val együtt lépett ki a rivaldafénybe. Amikor felhúzták a függönyt, olyan éles füttyöt hallottak, ami még a tapsot is elnyomta. Molnár viaszsárga arccal, szédelegve állt a fényözönben.

— *Megbuktunk* — suttogta megsemmisülten. — *Ez a fütty...*

— *Dehogy fütty* — intett a fejével Zacconi. — *Nézzen csak fel: a függöny. Úgy látszik elfelejtették megkenni a húzókerekeket.*

A botrány, a bukás így elmaradt.

A többi botrány meg? Ahány, annyi féle. Néha a közönség ízlése mondott csődöt, másszor a főszereplő játéka vagy a szerző személye kavarta fel a szenvedélyeket. Voltak, akik politikai pecsenyéjüket a botrány tüzénél akarták megsütni Thália templomában. S akadtak olyanok is, akik a kapitalista színházakból elmaradhatatlan felbérelt klakkal rendeztettek műbotrányt, hogy így csalogassák be a zsöllyékbe a sznobokat. Néha aztán azért tört ki a botrány, mert... mert rossz volt a darab. Botrányosan rossz volt. S ezt juttatta kifejezésre a közönség.

Persze mindez már csak emlék. Megsárgult, poros, naftalinszagú könyveket kellett előbányászni, hogy össze lehessen szedni a rá vonatkozó anyagot. A fiatalabb nemzedék már csak e forrásokból vagy az idősebbek elbeszéléseiből tudhatja, milyen sikerek és botrányos bukások rengették meg egykoriban a magyar színházi életet. Máshonnan nem is tudhatná, hiszen a mi színházainkat már nem kísérti a bukás és a botrány ördöge. A kapitalista színházat felváltotta a szocialista színház. Thália temploma ma nemes és humánus célokat szolgál. S idegen számára az affajta világ, mely egykoriban füttykoncertes, verekedéses, bűzbombás, tüntetéses botrányokat produkált. Más a közönség is. Kis- és nyárspolgárok, naplopók, al-, fél- és nagyvilági emberek, ostoba, de társaságbeli dámák helyett kultúrát szerető, arra szomjúhozó és azért lelkesedő dolgozók ülnek a páholyokban csakúgy, mint a földszint széksoraiban. Sőt: a mi színházunk megszabadult azoktól a nyomasztó anyagi gondoktól is, melyek a kapitalista színházat a pénztár függvényévé tették. Államunk évente tízmilliókat áldoz arra, hogy biztosítsa a művészi munka zavartalanságát.

S így is van ez rendjén. Csak ott hibádzik, hogy bizony azért akad néha nálunk rossz darab, mely azonban nem bukik meg. Hogy is bukhatna meg? Ez az olajozott rendszer, melyben egymást követik táblás, fél és üres házak előtt is a bemutatók, nem ismeri a bukást — legfeljebb az óvatos kritikát. S lám, néha talán nem is ártana, ha egy-egy ilyen nagyon gyengécske mű premierjén, mondjuk a második felvonás közepén felhangozna a földszinten — vagy legalább a kakasülőn — a gyenge, de hallható füttyszó, és észrevehetően is jelezné a közönség ítéletét: íme, a rossz darab megbukott.

Mert bár mi is tudjuk, hogy tulajdonképpen nem füttyszó kellene, hanem egy igazán jó magyar dráma — dehát mégis: valahol csak el kell kezdeni... A többit aztán majd meglátjuk.

PAPP ZOLTÁN

Magyar Hirdető
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Szocialista Művészetért
1968 JAN

1021

Két kép a „Dolgozó emberek között" kiállításról

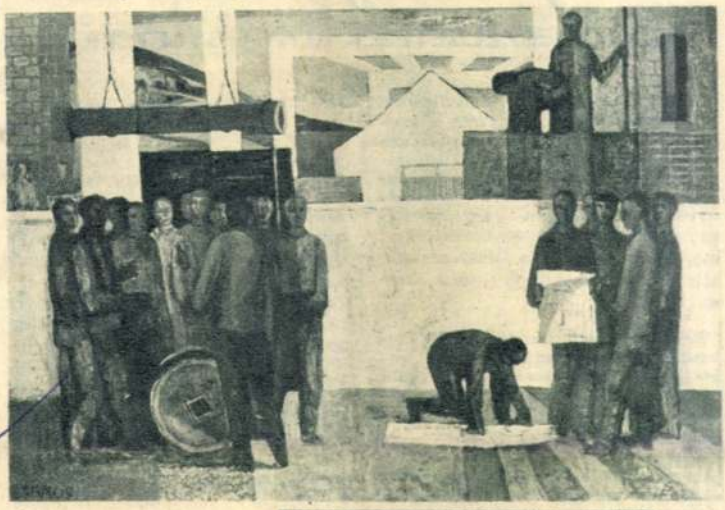

Somos Miklós: Építkezés

Szabó Zoltán: Tanulmány (Kovács F. felv.)

KIÁLLÍTÁSI KALENDÁRIUM

— BUDAPESTEN a két lapzárta közti időszakban a következő kiállításokat rendezték: **Juris Ibolya** textiltervező iparművész az Iparművészeti Múzeumban — **Zsámbor István** festőművész a Hazafias Népfront I. ker. klubjában — **Nagy Nándor** festőművész grafikái a budapesti művészeti KISZ szervezetek klubjában — **Haraszti László** festőművész a Hazafias Népfront XXII. ker. budafoki klubjában — **Kósza Sipos László** festőművész az Eötvös klubban — **Ernst Barlach** szobrai és rajzai, **Käthe Kollwitz** grafikái a Szépművészeti Múzeumban — **Garabuczy Ágnes** és **Tóth László** festőművészek a ferencvárosi pince-kiállító teremben — **Román György** festőművész a Fényes Adolf teremben — **Hemmert János** (Szeged) festőművész: „Lengyel tájak" a Hazafias Népfront V. ker. klubjában — **Ikeda Masuo** japán festőművész a KKI kiállító termében — **Francia grafikai kiállítás** az Ernst Múzeumban — **Sárkány Lóránd** festőművész a Hazafias Népfront XI. ker. klubjában — **Új magyar festészet** a Magyar Nemzeti Galériában.

— VIDÉKEN a következő kiállításokat rendezték: **Téli tárlat** Szolnokon a Damjanich Múzeumban — **Zombori képzőművészek** Baján a Türr István Múzeumban — **Székelyhídi Attila** festőművész Gyulán, a Jókai művelődési házban — **Kass János** grafikusművész Miskolcon, a Nehézipari Műszaki Egyetemen — **A miskolci művésztelep** képzőművészei Miskolcon, a Képcsarnok Szőnyi termében — **Félegyházi László** festőművész Debrecenben a Képcsarnok Medgyessy termében — **Gaál Nagy Gáspárné** festőművész Pécsett a megyei nőtanácsban — **IV. Miskolci Országos Grafikai Biennalé** Miskolcon a Galériában — **Pataki János** (Tiszaszederkény) festőművész miniatúrái Miskolcon a Libressoban — **Varga Mátyás** festőművész Szegeden a Móra Múzeum képtárában — **Takács Dezső** grafikái Pécsett a TIT Bartók klubjában — A budapesti **Fáklya klub pedagógus képzőművészeti stúdiója** Debrecenben a Déri Múzeumban — **Feledy Gyula** grafikusművész Miskolcon a Galériában — **Honti Antal** (Gyoma) grafikái Békéscsabán a TIT Művész klubjában — **Szelestey László** festőművész Várpalotán a Jószerencsét művelődési házban.

Dupla

REÁLIS BESZÉLGETÉSEK BEAT-ÜGYLETEKRŐL

A SZERKESZTŐ: — Hallottam a következő körülményről: a közkedvelt beat zenekarok a részükre engedélyezett fellépti díj kétszeresét kérik a művelődési otthonoktól. Mivel a művelődési intézmények igen erősen rá vannak utalva a bálozásból folyó bevételekre, megadják feketén a kétszeres gázsit. Jó volna ennek utána nézni . . .

WOLF (vezető tánctanár): — Jelenleg egy hat tagú együttes dolgozik a munkaközösségi tánciskola össztánc rendezvényein. A zenekar neve: **Black-tone.** Gázsijuk egyszeri fellépés esetén 500 forint. Ez vasárnap délután, illetve este . . . órai munkát jelent. A gitáregyüttes ezért 600 forintot kér, valamint a szállítási díj megtérítését. A zenekar — elég szerény — követelése nem teljesíthető, mert az össztánc bevétele nem fedezi a többlet követelést. A tánctanfolyamon résztvevők számára a belépő 5 forint, egyéb megjelenőknek 10. December 10-én este 7 órakor összesen 32 darab jegy kelt el. Ez a szám később felmehet 50-re. Egy-egy vasárnapi össztánc maximális haszna még soha nem haladta meg a 85 forintot. A táncoktatás egyébként zongora mellett folyik.

KOVÁCSNÉ (a Sirius művelődési otthon igazgatója): — Ha a valódi nevemet és a művelődési ház valódi nevét írja meg, nem mondok egy szót sem. Két jónevű együttes, az **Illés** és az **Omega** innen indultak el, de már elfelejtik, hogy a névtelenségből is innen emelkedtek ki. E két zenekar is igen nagy árakat kér. A táncos rendezvényekre a belépő személyenként 10 forint. A tánczenekar kiközvetítési díja fejenként 150 forint, vagyis 5 tagú együttes esetén 750 forint. Ha a jegyet váltók száma eléri, vagy meghaladja a 80 főt, akkor ennek az összegnek a kifizetése nem okoz gondot. A zenekarok azonban — egyelőre tisztázatlan okokból — teljesíthetetlen anyagi követelésekkel jelentkeznek. A megengedett fellépti díj kétszeresét, vagyis fejenként 300 forintot kérnek. De van ennél még magasabb követelés is. X együttes a szilveszteri rendezvényen való részvétel gázsijaként fejenként 500 forintot követel. Így a nagy népszerűségnek örvendő Siriusban (nem ez a neve!) 67 szilveszterét nem ünneplik meg, a zenés, táncos, nagy kultúr-házibuli elmarad.

RIPORTER: — Az igazgatónő néhány jellemző adatot is elémtárt. A beat együttesek — bár a nevük a régi — teljesen kicserélődnek, tagjaik egy idő után önálló együtteseket alakítanak, ezek egyrészt nem kívánatos mértékben növelik a beat-együttesek egyébként is magas számát, másrészt lerontják a beat-zenekarok 5—6 kivételtől eltekintve egyébként is igen alacsony színvonalát. A Siriusék az elmúlt fél év alatt nem kevesebb mint 10 zenekart próbáltak ki. Mutatott az igazgatónő egy szerződéspéldányt. Néhány fontosabb pont ebből a júniusban kötött szerződésből: a 6 tagú zenekar fejenként 120 forintot kap. Ha az össztánc

Rp. Télen is napfény otthonában
Megvédi a betegségektől,
Egész évben családját.
D-vitamin igényét kielégíti,
Ibolyán túli sugara bőrét barnítja.
Családjában nélkülözhetetlen.
Olcsón vásárolhatja a szaküzletekben.
Rossz időben pótolja a napfényt,
a 125 W-os MEDICOR
KVARCLÁMPA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 JUL 29

NAPLÓ
(Veszprém)

Somos Miklós foto

Szabad szombat

A NAPLÓ hétvégi melléklete

Jegyzetek 1021

a Balatoni Nyári Tárlatról

Hadd kezdjem egy személyes jellegű megjegyzéssel ezt az írást: nagyon nehezen szántam rá magam, hogy elmondjam véleményemet a balatoni nyárnak erről a talán legrangosabb művészeti rendezvényéről, a Keszthelyen három héttel ezelőtt megnyitott Balatoni Nyári Tárlatról. Évek óta nagy odaadással figyelem ugyanis ezeket a kétévenként sorra kerülő kiállításokat (az idei már a hatodik), leplezetlen örömmel nyugtázom, hogy a művészeti élet perifériájáról egyre beljebb verekedte magát a Balatoni Nyári Tárlat, fokozatosan súlya, tekintélye, neve lett Az idén azonban nagyot csalódtam, és csalódásainkról mindig nehéz őszintén beszélnünk.

Megpróbálom világossá tenni, hogy miért csalódtam. Előbb azonban lássuk magát a kiállítást:

A festmények vannak most is többségben. Azok közül, akik benne élnek a tájban, vagyis a Veszprém megyeiek közül Udvardi Erzsébet szerepel leginkább rangjához méltón. Tüneményes Kék virágok című olajkollázsa, szép a nagyméretű Téli ablak, s a kék akvarell, a Nád és a Víz. Új színekkel és új kompozíciós megoldásokkal frissítette fel stílusát Ircsik József, legalább is erről tanúskodik két megkapóan szép képe, a Harangtorony és a Présházak.

A megyénkben élő többi művész egy-egy képpel szerepel. Mikus Gyula a remek Száraz téllel, Vágfalvi Ottó a Nádvágókkal, Szelestey László a Temetődombbal, Heitler László a leleményesen komponált, szép Borházzal, Fülöp Lajos a Tavaszodik című akvarellel, K. Nagy Emerencia az Őszi hangulat című akvarellel, a fiatal Takó János a Rianással. És örömmel fedeztünk fel egy új nevet is, Koszorús Katalinét, a Kis falu a Bakony alján című képével szerepel a kiállításon.

Az ország képzőművészeti életének áramlatai halványan körvonalazódnak néhány markáns festő egyéniség képei révén. Ezek közül Kokas Ignácéit (Szerelmesek, Fény felé, Cím nélkül), és Lóránt Jánoséit (Alföld, Dombok, Táj) érdemes külön kiemelnünk. A néhány más elgondolkodtató kép közül Szántó Piroskáé, Jánosi Ferencé tetszett.

A két díjazott festő közül az újdonsült Egry-díjas Somos Miklós a markánsabb egyéniség. Kissé sejtelmes hangulatú, halk színekkel megfogalmazott képei sajátságos líráról tanúskodnak. A nívódíjjal jutalmazott Sugár Gyula itt kiállított műveire főleg a nívódíj miatt figyelnek fel a látogatók.

Grafika. A veszprémiek közül ketten szerepelnek, a kiállítók csupa nagy névből (Czinke Ferenc Csohány

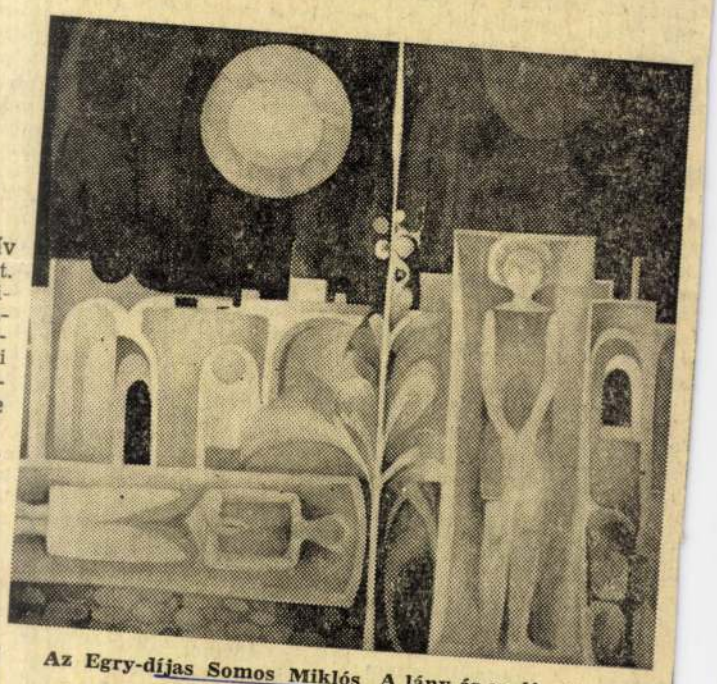

Az Egry-díjas Somos Miklós A lány és az éjszaka című képe
(Foto: Andrónyi András)

Anyám című, szuggesztív erejű márványportréját. Meglehetősen változatos viszont ezzel szemben a dombormüvek és az érmek választéka. Csikszentmihályi Róbert és Szőllősy Enikő érmei mellett R. Kiss Lenke bronz-márvány dombormüvei jelentik az itt szemlélődőknek az élményt. Ide sorolható még talán (mivel más kerámia nem szerepel a kiállításon) Csizmadia Zoltán különleges bájjal megformált mesefigurák című majolika-kompozíciója.

Ennyit magukról a kiállított művekről. Láttunk már ennél rosszabb kiállítást, és jobbat is. A csalódást nem is az egyes alkotások okozták.

Általában nem különböztethetünk ugyan meg „országos" és „megyei" művészetet, mégis most nagyon figyeltünk arra, hogy az idei Balatoni Nyári Tárlat kiállítói között kik a vendégek és kik az itthoniak. Szükség van-e erre? Csak azért van szükség, hogy megkíséreljük megtudni, ugyan miféle kiállítás ez a keszthelyi.

„Képzőművészetünket átfogóan bemutató, országos jelentőségű kiállítás" — állítja a szép katalógus előszavában Bartha László, aki egyébként nem vesz részt a kiállításon. És Barthához hasonlóan nem vesz részt a kiállításon azoknak a művészeinknek a többsége, akik mai képzőművészeti életünket meghatározzák.

Önáltató balhiedelemmel állunk itt. Elhitetjük magunkkal, hogy ez aztán igen, mi itt országos jelentőségű kiállítást csinálunk, de ezt rajtunk kívül senki nem veszi tudomásul. Sem a művészek, sem a kritikusok nem kezelik országos jelentőségű kiállításként, sőt, jóformán tudomásul sem veszik.

Persze akad jónéhány művész, aki rendszeresen kiállít Keszthelyen, de az ő műveik inkább csak a kiállítás egészével szemben támasztható igényeinket növelik, mert valamiféle hiányra hívják fel a figyelmünket.

Nem országos tehát a szó teljességére figyelmeztető értelmében. De nem is megyei. Éppen az idén vált különösen feltűnővé, hogy a megyénkben élő művészek mennyire mellőzik a Balatoni Nyári Tárlatot. (Vagy őket mellőzik? Ki tudná megmondani.) Udvardi Erzsébeten és Ircsik Józsefen kívül senki nem vette komolyan ezt a kiállítást közülük. Csizmadia Zoltán például képet nem is állított ki, csak egy kerámiáját, de ezt is láttuk már másutt. Mikus Gyula egyetlen kiállított képe is szerepelt már a legutóbbi őszi tárlaton is, és a többiekről sem állítható, hogy nagyon megerőltették magukat a kiállításon való részvételben. Nyilvánvalóan azért, mert érzik, hogy nem sok közük van hozzá.

Azok közé tartozom, akik a Balatoni Nyári Tárlat megszületésekor, abban bíztak hogy kialakulhat körülötte valamiféle „balatoni iskola". Ezt ma már egyre reménytelenebbnek látom, és hajlok rá, hogy talán nincs is erre szükség. Amig a művészek maguk nem hoznak létre balatoni iskolát, addig mi hiába sürgetnénk, erőltetnénk.

De ha nem is balatoni iskolát, legalább egy egységes és áttekinthető koncepciót jó lenne megteremtenünk és végrehajtanunk a keszthelyi kiállítással kapcsolatban. Olyan koncepciót, amelyből minden résztvevő művész és minden ide vetődő műkedvelő megtudhatja, hogy kiké ez a kiállítás. A veszprémieké vagy mindenkié? A moderneké vagy a hagyományos iskolák híveié? A tehetségeseké vagy a középszerűké?

Most meglehetősen tétován állunk a Balatoni Múzeumban kiállított művek előtt. Az egyetlen, első pillantásra nyilvánvaló, határozott véleményünk, hogy a kiállítás zsúfolt. A múzeum kiállításokra ideálisan alkalmas termeibe így még fény sem árad be elég, a hatalmas ablakokat eltakarják a képek. Talán a kevesebb most is sokkal többet mutatna. S ha legközelebb a kevesebb mű koncepciózus válogatás eredménye lenne, többet is érne.

Balogh Elemér

is, telészállo, zöld bubor
nory lent, a tengerm
can valami titokzatos

esszor
ől*

l. Azt mondta, hogy a műgyetemen — abban az időben egyszerűen ez volt a neve — a gimnazisták jobbak, obban helytállnak, mint a eáliskolát végzettek. S ezt nindjárt meg is okolta: Mert nagyobb a logikájuk." Mi más ez, ha nem a latin nyelv óriási formális képzőrejének az elismerése a tuós mérnök professzor részéről!

EMLÉKEZETEM SZERINT az idők viszonyulását, gerundium-gerundivumot és a szórendet nevezte meg, mint a latin grammatika ama szerkezeti elemeit, amelyek a nyelvvel való foglalkozás közben szinte észrevétlenül lopják bele a logikus gondolkodásra való készséget.

Arra Bánki a legtávolabbról sem gondolt, hogy az iskola a tanulót latinul beszélni is megtanítsa. Ő a súlyt kizárólag csak a nyelvvel való foglalkozásra helyezte. Ilyen és ehhez hasonló tételnák többször is szőnyegre kerültek a rózsadombi villában.

Jómagam tanári pályámon sokszor érettségiztettem, s ugyanígy sok érettségi tanálkozón is résztvettem. Volt tanítványaim közül különösen a mérnököket gyűjtöttem magam köré. Természetesen szóba került Bánki professzor sarkigazságként hangzó megállapítása is a latin nyelvvel való foglalkozás szükségességéről. Kivétel nélkül elfogadták Bánki tételét.

Néhány szót még Lovászpatonáról. Nagyközség Veszprém megyében, 18 kilométerre Pápától északra. Ez a község adta hazánknak Bánki Donátot, és 1902-ben itt született a magyar orvostudomány büszkesége, Dr. Babics Antal akadémikus, egyetemi tanszékvezető professzor, az Urológiai Klinika igazgatója.

A latin nyelvet nyolc évig tanulta a bencések pápai gimnáziumában. „Sapienti sauca sufficiunt!" A bölcsek elég a kevés.

Patonay József

Könyvespolc

Eseményszámba megy a Kossuth Könyvkiadó újdonsága, Marx—Engels Művei 46. kötete. A sorozat e legfrissebb darabja ugyanis A politikai gazdaságtan bírálatának alapvonalai-t teszi hozzáférhetővé első ízben magyarul. Az 1857 és 1859 között keletkezett marxi kéziratok e gyűjteménye — amelyet két könyvre bontva bocsátott közre a kiadó — azért rendkívüli jelentőségű, mert itt fogalmazódtak meg azok a gondolatok, amelyek később a Politikai gazdaságtan bírálatához, valamint a Tőke című munkában öltöttek végleges formát. Mellékletként meglelhető Marx eredeti indexe — vázlata — is a „hét füzethez", azaz a szóbanforgó feljegyzések későbbi feldolgozásához, s ugyancsak megtalálhatók a szükséges jegyzetek és mutatók. A kötetet Lissauer Zoltán fordította.

Az elméleti problémák iránt érdeklődőknek szól a kiadó egy másik újdonsága is, a dr. Elek Tibor összeállította tanulmánykötet, A természettudományos megismerés ismeretelméleti kérdései. Az öt dolgozat a többi között olyan témákat ölel fel, mint a műszaki és természettudományok művelésének és oktatásának filozófiai problémái, a filozófia és az információelmélet viszonya, az érzékelés filozófiai alapkérdései és a modern tudományok. A tudományos-technikai forradalom korát éljük, s a könyv hasznos segítség abban, hogy eligazodjunk e kor kapitalista és szocialista fejlődési irányainak jellemzői között.

A megism
Először n
Költők és korok

Szardinia Olaszország legelmaradottabb része, s ismerve a „Dél" szegénységét, ez nem kicsiség. A sziget azonban túltesz azon is, s bár csak 300 kilométerre fekszik Rómától, az időbeni távolság évtizedekkel mérhető. E világ alapos, személyes tapasztalatokra támaszkodó képét tárja elénk Faragó Jenő A keserű méz szigetén című útirajzában. A fényképekkel gazdagon illusztrált kötetben — a felvételek egy részét Reismann János készítette — a szerző magyarázatot keres a nyomorúság okaira, s ugyanakkor kedves, nyíltszívű emberek sokaságával ismertet meg bennünket, köztük olyanokkal is, aki bátran harcolnak a szárdok szebb holnapjáért. Faragó könyve szintén Kossuth újdonság.

Vajda János neve hallatán az irodalomszerető ember a költőre gondol, s ezért meglepetés összes műveinek most megjelent IV. és V. kötete. Kitűnt az Akadémia Kiadó gondozta két könyvből, hogy termékeny prózairó is volt — szépprózai írásainak foglalata a két kötet. Az elbeszélések, önéletrajzi jellegű írások tekintélyes része most először kerül nyilvánosságra, de érdeklődésre tarthatnak számot a más természetű dolgozatok is, így a vadászatról, városokról és fürdőkről írtak, vagy a szerelem szótára és kalauza. A megszokottan — lévén kritikai kiadás — alapos, nagy jegyzetanyaggal készített két könyvet Seres József rendezte sajtó alá.

Harminckét esztendő — öt kötet. Kiss Tamás nem tartozik a termékeny költők közé, majd' négy évtizedes pályafutása — amint ezt most Mérleg hava címmel válogatott verseinek gyűjteménye bizonyítja — mégsem hasonlítható el-elapadó patakhoz. Sokkal inkább lassú sodrású folyam ez, mely embert és tájat, érzést és gondolatot ölel át. Szép, tartalmas líra ez, szemérmessége megkapó, humanitása megszívlelendő. A költő legújabb verseit is magába foglaló művet a Szépirodalmi Könyvkiadó jelentette meg.

Szintén a szépirodalmi újdonságai között találni egy másik verseskötetet is, a témához illő kiállítását. A magyar költészet java hódolt itt a jelképpé vált embernek, Dózsa Györgynek. A születése ötszázadik évfordulójára megjelentetett gyűjtemény — összeállítója Tóth Gyula — Taurinus István hősi énekével kezdődik, s Kiss Anna Siratóének-évei fejeződik be. A két pont között olyan művek sorakoznak, mint például Kölcsey Ferenc Zsarnoka, Kriza János Úrbére, Petőfi, Ady, Juhász Gyula, József Attila, Illyés Gyula költeményei, s persze, a legújabb nemzedéké is, köztük Juhász Ferencé, Simon Istváné, Csoóri Sándoré. A Derkovits metszetekkel illusztrált kötethez Juhász Ferenc írt előszót.

A harmadik Szépirodalmi újdonság a Magyarország felfedezése sorozat kötete, Kunszabó Ferenc Sárköz című munkája. Szerencsésen ötvöződik benne a riport, a szociográfia, s a dolgok lényegét megragadó, összegező tanulmány. Sárpilis s a Szekszárdi Állami Gazdaság horizontját úgy tágítja a szerző, hogy meglássuk a helyhez kötöttben az általánost, az egyedinek tűnőben a jellemzőt. Igényes, a sorozat rangjához méltó könyvet írt Kunszabó, némely gondolata, meglátása hűen fedi a „felfedezése" kifejezést. A hangulatos fotókat Farkas Tamás készítette.

M. O.

PARDI ANNA:

A szilvafa

Egymásé voltunk mi sokszor,
úgybizony szilvafa hajlós ága,

képzelet sem elég megelevenítésére
csodák csodájának,
bizony, bizony szilvafa
levedlett agancsú ága,

kabátban jön most, alig köszön,
suttogós ága nem hajol a számra,
szilvafa önfeledtség nélküli törzse
állj meg a télben, igérgess, kívánj
még sok sok jót nekem.

priccsel egyvonalban, az ágynemű fonottkosár mellett éppen elfért a gyermekágy. Színes polcokat építettek a konyha-felőli sarokba; ezek szépen elfedték azt a két vastag csővezetéket is,

laki „szórakozik" is: leveszi a gyújtást, hogy aztán ismét forditva egyet s slusszkulcson, a benzingőzzel tömött kipufogódob ékes robbanással lepje meg a környékbelieket. A nagyobb szoba

szon gépek vonultak fel, építőanyaggal. Próbafúrásba kezdtek néhány helyen, talajmintákat vettek. Majd ásni kezdték a hatalmas gödröket. *(Itt is házak lesznek hát!* — sóhajtották fel odabenn. bement a szép álom: hátha feledkeznek erről a háromállpályányi szabad terület- vagy parkosítják, vagy adná g! — uszodát, strandot építerajta!)

nt, mintegy ötméteres sávon, -nappal dolgoztak a fűnyiró- k. A másik oldalon a parkolyeken motorokat és autókat ottak szüntelenül. Mellettük, tszótereken állandóan kaszák a gépek a kiégett, sárga őnyeget. De ekkor már rég számolták a „sávokat". A obb és kisebb szavak puffan hevertek szerteszét a beivatag útszegélyein. Az egygy szép, szimetrikus táblázat — mint a huzattól becsapott ajtó — darabokra törött. Szaét szám és rímszilánkok hek. Alig győzték összeseperni . Az utca tele volt a csend nkjaival; eltakarításukat még öztisztasági Hivatal, ultramo-, nyugati-gyártmányú szemeutói sem győzték. Ez azonban nem zavarta őket. Egészen i, ősi szótagok apró, fényes gyái futkostak az agyukban, ikön, és hangyabolyt építettek k üregeiben.

selekedtek hát. Minden mozató értéküket pénzzé-téve, lejátszót, hanglemezeket vásáak. Bach és Vivaldi varázsyegén merültek el a régi szákban; súlyos és könnyű csipel áttört barokk függönyöket tak maguk köré. És néha még

és

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÚJ IRÁS
1964 7 szám

Somos Miklós

amelynek jelentősége nem kisebb, mégis alig méltatták figyelemre.

A *Tudósítás a toronyból* ismét emlékeztet, mekkora lehetősége, *szemléletformáló* hatása van a művészi rangú szociográfiának. Tudós esszé és szociográfiai riport egyaránt a társadalmi szervezet és a függvényeként módosuló életformák, erkölcsi és érzelmi normák fejlődésének erővonalait, ellentmondások és feloldási lehetőségek lényegbe vágó összefüggéseit igyekszik minél jobban megismerni. Kétségtelen, hogy a tudományos megismerés tárgyiasabb, alaposabb. Az irodalmi szociográfia viszont — ha az olvasó szemével vizsgáljuk és értékeljük — feltétlenül hatékonyabb. Elismerem: az országvezetés valóságfeltáró- és alakító igényei, a minél szakszerűbb kormányzati munka irányítói joggal részesítik előnyben a tudomány egzaktságát. Ők sem feledkezhetnek meg azonban arról, hogy az új lehetőségek, társadalmi és egyéni viszonylatok felismerése, azonosuló-vitázó tudomásulvétele és igazolása: összehasonlíthatatlanul szűkebb körben válhat csak hatóerővé, mint az igazságkeresés szenvedélyét és a megragadó kifejezés ihletét szerencsésen egyesítő irodalmi szociográfia. Azért kell ezt kimondani, mert a műfaj hivatottsága mellett szerintem éppen ez az alig érintett, érdeme szerint senki által nem hangsúlyozott motívum tanúskodik a legsúlyosabb nyomatékkal.

A rangos dokumentum-irodalom ma is közvéleményt teremt: olvasók tízezreiben indíthatja el vagy gyorsíthatja meg az új fogalmakkal, igényekkel, érzelmi követelményekkel azonosuló találkozást. Többről van itt szó, mint pusztán irodalomról, kiaknázott vagy kihasználatlanul hagyott írói lehetőségekről. A szocialista közvélemény-teremtés fegyvertárát szegényítjük, ha nem vívunk ki méltó rangot és lehetőségeket annak a műfajnak, amely közvetlenül és viszonylag gyorsan tud embereket az országos szint felé tartó közösségi gondolkodás követelményeihez szoktatni. Csoóri Sándor ezt a lehetőséget használta ki a legmagasabb hatásfokon.

Illyés Gyula példáját szokták idézni a Csoóri-kötet kiválóságának hangsúlyozására. És ez nagyon is helytálló, mégpedig kettős értelemben. Csoóri prózáját is költői nyelv és látásmód záporozó, szinte mondatról mondatra ismétlődő találatai lebegtetik; őt is a valóságismeret hajtóerői, a nép örömével-gondjaival azonosuló, nemcsak vállalt, hanem sorsszerű szolidaritás rakétái emelik. Ám a különbség is hatásuk közös irányára utal. Illyés a harmincas években a lelkiismeret kapuit döngette, a dunántúli puszta emberalatti világának higgadt-szemérmes megidézésében talált a gyanútlanok riasztására alkalmas eszközt. Csoóri írásaiban az ellenzékiségnek félmondatnyi árnyékára sem lel a bajkeverő irodalom kedvelője. A tanya, a falu valósága 1960-ban, 1961-ben annyira eltér a huszonöt év előttitől, hogy ez a különbség — írói kommentár nélkül is — maga a biztatóra fordult történelem. Illyés a tehetetlen szomorúság, a parázsló lázadás dokumentumát írta még, utódja és tanítványa az értelem s a kor parancsai szerint elrendeződő népélet elégedett, kifogásaiban is rendszerint új vívmányok fonákjára bukkanó krónikás. Azonban ő is, — mint egykor a Puszták népe írója — arról szól, ami egy ország figyelmére kell, hogy igényt tartson. A Tudósítás a toronyból a szocialista keretek között elrenedeződött paraszti élet ütközőpontjaira világít, azt keresi, hogy érhetné utol a parasztság zömének szíve és tudata minél gyorsabban, minél kevesebb zökkenővel új létformáját, a közös gazdálkodás korszerű adottságait. Hogy ez a kérdés a falun élő, a falu gondjaival birkózó olvasót mennyire elevenen érinti, milyen testközelből érdekli, — fölösleges bizonyítani. De Csoóri könyve a városi olvasót is hatása alá vonja, érdeklődővé teszi, tételek elvont igazságaitól a valóság nyers, önmagát formáló világához, sémákkal vitázó, de a fogalmakat tartalommal telítő emberekhez közelíti. Sánta Ferenc Húsz órája mellett Csoóritól tudunk meg legtöbbet és legfrisebben hiteleset a szocialista falu, a régi egyenlőtlenségeket, előítéleteket lépésről-lépésre felszámoló, egységét kereső parasztság életéről.

Mindezt a leghitelesebben egyéni állásfoglalás pozíciójából tárja elénk a könyv. Említettem már, mennyire ismeri Csoóri ábrázolt világát. Szülőfalujáról ír, családi titkokról vall, rokoni portrékat villant fel a bizalmas beavatottság közvetlenségével, tisztánlátó tárgyilagossággal. Ahogyvá nem hazajár, oda is többször ellátogat, és amikor már a tollért nyúl, személyes élményeinek hálójában tartja fogva a lényeget, az eszével, érzéseivel, idegeivel kitapintott, átkutatott igazságot. Van Csoóri írásaiban valami jóleső spontaneitás; érezni rajtuk, hogy nem görcsösen eltökélt, teoretikusan eltervezett és izzadtsággal keresztülvitt programból születtek. Van bennük ráérős kényelmesség, csapongó könnyedség, csevegő természetesség. Talán ezért is olyan hitelesek,

meggyőzőek. Nem kergetik mérce alá a valóságot, hanem közegébe merülnek, úgy tesznek róla tanúságot. A gondolatok, érvek stafétabotját népeposzi érzékletességgel kirajzolt emberek adogatják egymásnak és az írónak. Az állami gazdasággal dacoló öregek, Antal bácsi, a mindentudó harangozó, Feri sógor, a rigmustöltő T. Pál, a költői szimbólumok rejtőző jelentéseivel barátkozó paraszt színjátszók, és a többiek, a „naponkénti felszabadulások" milliós seregének szóra bírt képviselői: meghitt, bizalmas szószólójukká avatják Csoórit.

Van-e bírálni való a *Tudósítás a toronyból* írásaiban? Sok függ attól, honnan néz, merről keresi a választ Csoóri olvasója. A mezőgazdasági és az igazgatási szakember talán joggal kifogásolta a könyv egyik-másik részletét. Nem volna helyes azonban szem elől téveszteni, hogy az író a teljes igazságot, az *egész* törvényeit vizsgálta és kereste. Ezért jogos az álláspontja: nem mentegetőzik, mellőfogásait is közügynek tekinti s vallja. Hiszen ezek is segíthetnek célja elérésében: „munkára és ítélkezésre ösztönözheti azokat, akik jobban ismerik a tényeket és feladatokat, mint amennyire én ismerhettem." Folytassuk ezt azzal, hogy az irodalmi szociográfia művelőjének joga, a mellébeszélés vagy a hallgatás. Nena azért persze Csórinak is jobban kellene vigyáznia, hogy elkerülje az első olvasásra szembeötlő önellentmondások és elhamarkodottan túlzó általánosítások vermeit. De aligha igazságos az a bírálat, mely az őszinte bátorsággal megjárt buktatókat emlegeti, a hibákat hangsúlyozza. Jó és szép részek, az igazságért vállalt emberi-művészi erőfeszítések jóval inkább jellemzik Csoóri kötetét. Éppen ezért nem tudok egyetérteni a szubjektíve őszinte, mégsem rokonszenves, vitát provokáló minősítéssel, ami a költő-író zárszavában állít meg. Csoóri mentegetőzik: könyve helyett verseket szeretett volna írni: négy-öt versért gondolkodás nékül odaadná irodalmi szociográfiáit. Értékrendje, amint a lírára fordul a szó, megbillen és helytelen következtetések kiindulópontjává válik. Ám ezekre is maga mondja ki a cáfolatot: elméleti rögtönzések helyett művével, a *Tudósítások a toronyból* méltán nagyrabecsült kötetével. *(Magvető Könyvkiadó, 1963.)*

DERSI TAMÁS

Somos Miklós rajza

Somos Miklós festő

Művek nem említve

1965. dec. 21. Dunaújváros

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

Somos Miklós

1021

1965. február 27, szombat

Mit hallhatunk–láthatunk A RÁDIÓBAN ÉS A TV-BEN?

Szombat

A *Kossuth rádió* 20.25-kor közvetíti a Fővárosi Operettszínházban nemrég nagy sikerrel bemutatott *Jó éjt, Bessy!* című darabot; Bródy Tamás vezényel. A *televízió* 19.05-kor közvetítést ad a budapesti József Attila Színházból. A műsor: Szomory Dezső *II. József császár* című színműve. A zengzetes nyelven megírt Szomory-színmű a reformer Habsburg császárt művelt, emelkedett szellemű humanista uralkodónak ábrázolja, aki az elmaradott, feudális magyar nemesekkel szemben küzdelemben csatát veszít. A főszerepet Darvas Iván játssza.

Vasárnap

A *Kossuth rádió* 18.17-kor Jókai Miklós *Abafi* című regényének rádióváltozatát közvetíti, az író halálának 100. évfordulója alkalmából. Két érdekes műsorszámot tartogat vasárnap estére a *televízió*. 19.50-kor indul a tv új sorozata, a *Századunk*. Az új sorozat a televíziós dokumentáció eszközeivel kívánja bemutatni a XX. századot — annak jelentős társadalmi, politikai, művészeti eseményeit, megfesteni a kor képét, hangulatát. Az első adás a film, a mozi őstörténetét ismerteti. 20.40-kor az *Ivan Iljics halála* című televíziós filmet közvetítik. Az Ivan Iljics halála, Tolsztojnak egyik legkiválóbb kisregénye (Székely Júlia alkalmazta televízióra); magasrendű művészi eszközökkel ábrázolja egy betegségtől gyötört ember életének utolsó hónapjait.

Hétfő

A *Kossuth rádió* 18.50-kor közvetíti Róbert László és Szécsi Éva dokumentumműsorának, a Győzelem állomásainak harmadik részét, *A szicíliai partraszállástól a nép háborújáig* címmel. A dokumentumműsor a második világháború történetének emlékezetes mozzanatait villantja fel.

Kedd

A *televízió* új sorozata indul 19.55-kor, a *Tv galériája* címmel. Az új sorozat keretében a fiatal képzőművész-nemzedék képviselőit, szobrászokat, festőművészeket, grafikusokat mutatnak be a nézőknek. Az első adásban Somos Miklós festőművész munkásságát ismertetik.

Szerda

A *televízió* 20.25-kor Sólyom László—Makk Károly *Fájó kritika* című tv-filmjét mutatja be. A főbb szerepeket Ráday Imre, Psota Irén és Halász Judit játssza.

Csütörtök

A *Petőfi rádió* Salamon Béla 80. születésnapját ünnepli 17.40-kor. A népszerű művész közismert műsorszámaiból állították össze a másfél órás műsort. A *televízióban* 21.35-kor Szirmai István elvtárs, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára válaszol az újságírók kérdéseire.

Péntek

A *Kossuth rádió* — a Nemzetközi Rádiójáték Fesztivál keretében — 20.42-kor közvetíti Milan Uhde *Lót komédiája* című rádiójátékát. Milan Uhde a legfiatalabb csehszlovák írónemzedék egyik ismert képviselője; játékában a bibliai Lót meséjét párhuzamként használja fel, hogy egy mai „senkinek sem vétő, senkinek sem ártó" polgár karakterét bemutassa.

CSERNÓ JUDIT RAJZA: VIRÁGOK

KULTURÁLIS HÍREK

FÁKLYAVIVŐK CÍMMEL több hanglemezből álló sorozatot indít a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat a felszabadulás 20. évfordulójára. Az első két lemezen az 1848 és 1918 között született dalok foglalnak helyet. Neves művészek mondják el a dalok közé iktatott szövegrészeket és verseket.

*

A ROMÁN ÍRÓSZÖVETSÉG háromnapos országos konferenciája befejeződött. A konferencia titkos szavazással megválasztotta a szövetség új vezetőségét. Díszelnökké a román irodalom nesztorát, a 85 éves Tudor Arghezi

A THÁLIA SZÍNHÁZBAN Gosztonyi János rendező vezetésével megkezdődtek Matti Larni A negyedik csigolya című színművének a próbái.

*

JÉGENYÉK címmel új film forgatását kezdte meg Gaál István rendező, akinek első játékfilmje, a Sodrásban, nagy sikert aratott. A készülő film az 1950-es évek egyetemi ifjúságáról szól.

*

AZ ORSZÁGOS FILHARMÓNIA hozzákezdett a szabadtéri hangversenyek műsortervének készítéséhez. A Károlyi-kertben például 16 hangversenyt tervez-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós
Hajdu-Bihar megyei Napló
1965 MÁR 9

1021

Egy hét a televízióban

Mindannyian hordozunk magunkban valami ősi játékösztönt, ami ha szembekerülünk az igazi játékkal, megszabadít gátlásainktól, felold és könnyűvé tesz. Ez lehet a lélektana a futballmeccsek közönségének is, de ez a lélektana az egyre jobban terjedő vetélkedőknek, társasjátékoknak. Nemcsak hírért-névért, nemcsak díjért versengenek a játékosok, hanem magáért a játékért is.

Ismét nagyszerű bizonyítékát adta a játékszenvedélynek a

Csak a szépre emlékezem?

második adása, amelyet szombaton este láthattunk a televízióban. Természetesség, önfeledtség, játékosság jellemezte az egész műsort, a kérdéseket, a játékvezetőket. Mednyászky Áginál például nyomát sem találtuk az első részben még tapasztalt modorosságnak. De mindenekelőtt a fentiek jellemezték a játékban részt vevő közönség magatartását. Ezt a játékot csak így lehetett sikeresen megrendezni, a közönség ilyen aktív közreműködésével. A játék legjobb részeihez tartoztak azok a pillanatok, amikor a kamera egy-egy arcot kiemelt a nézőtérről, és az arc közeli fényképezésével illusztrálta és bizonyította a vetélkedő hangulatát. Bednai Nándor rendező ezzel a játéksorozattal igen érdekes, szórakoztató műsor-formát alakított ki, jobbat a megszokott és nemegyszer unalmas kabaréknál. Ebben a műsorban elhangozhatott Radnóti verse, a bori haláltábor emlegetése nem vetett árnyékot csak egy pillanatra a részvevők arcára.

Egyszóval *Csak a szépre emlékezem?* második adása ha lehet, még közvetlenebb és mindenekelőtt természetesebb volt, mint az előző. Abban a műsorrészben akadt egy-két kínos pillanat, itt azonban minden folyamatosan, lendületesen haladt.

Közel sem mondható el ennyi jó a vasárnapi

Versengő városok

című vetélkedőműsorról. Az ötlet nagyszerű, versengjenek egymással a magyar városok, versengjenek művészetben, tudományban, zenében, szakmai ismeretekben és versenyezzenek ügyességben is. A kezdeményező soproniakat illeti elsősorban a dicséret, hogy ezt a sorozatot elindították. Óriási lehetőségek vannak ugyanis ebben a vetélkedésben. Soha a vidéki városoknak ilyen lehetősége nem volt, hogy számot adjanak arról a szellemi tevékenységről, ami falaik között kialakult. Nem egy helyen pedig egészen magasrendű együttesek, sokoldalúan művelt emberek dolgoznak. Például a veszprémi vegyeskart bármikor szívesen hallgatná meg a televízió nézője, mint ahogy a soproni táncdalénekesre is szívesen emlékszünk vissza, nem is beszélve most a tudományos vetélkedőn részt vett diákokról, elsősorban a veszprémiekről, akik főként kifejezőkészségben múltak felül vetélytársaikat.

Egészében véve azonban ez a műsor rendkívül akadozott, döcögött és ezt a döcögést nem lehet a kétségkívül mostoha technikai körülményekkel magyarázni. Tartalmilag is döcögött ez a műsor, az értékelés közös szempontjai hiányoztak, a játékvezető Megyeri Károly részéről nemegyszer tapasztaltunk következetlenséget. A kapcsolások késtek, hang és kép szinkronja nagyon gyakran nem volt meg. Tartalmilag is vitatkoznánk egy-egy kérdéssel. A számadatok véleményem szerint keveset mondanak egy ilyen vetélkedőben. Ki tudta ellenőrizni a tévé nézői közül, hogy tényleg annyi szék gyártottak-e Veszprémben? Igen, egyik legnagyobb probléma az volt, hogy nem szervezték meg a helyi ellenőrzést, így az adatok begyűjtése az idő eltelte után is folyt, nemegyszer szabálytalanul.

Ebből a játékból legjobban a zsüri dicsérhetjük, amely a mostoha látási és hallási körülmények ellenére is igen ügyesen döntött. De szolgáljon a műsor tanulságul: a hasonló versengéseknek minden mozzanatát, az értékelés és megítélés minden szempontját pontosan előre ki kell dolgozni, mert különben a vasárnapihoz hasonló zavar keletkezhet. A reklamáció pedig nemcsak a játékvezetőnek kellemetlen, a nézőnek is unalmas.

Ismét eredeti magyar tvfilmet láthattunk a képernyőn, még hozzá vígjátékot, Sólyom László:

Fájó kritika

című alkotását. A szellemes indítás ötletes szatírát ígért, ebből azonban nagyon kevés valósult meg. A *Fájó kritika* szokványos vígjáték, gyenge bonyodalommal. Az idősödő, hipohondriás, művésztársaira féltékeny, hiú színészt megbántja egy gimnazista kislány félénk kritikája. Magához hivatja hát a csúnyácska, félszeg lányt, hogy megbizonyosodjék, vetélytársa, Monori inspirálta a lány kritikáját.

Ez a szelíd kis kritika az ürügy a bonyodalom létrehozásához, a csúnyácska kislány, akiről közben kiderül, hogy nem is olyan csúnya, bonyodalmat okoz a színész és szerelme között, s míg kibékíti őket, maga is szerez egy csinos, jóképű udvarlót. A darab itt-ott megpróbálkozik a jellemkomikummal, azonban sikertelenül, alapjában véve kifejezetten a helyzetkomikumra épít.

Psota Irén remek játéka sok örömet szerzett a nézőnek, a szép és elegáns orvosnő határozottsága mögött megbúvó féltékenységet finom, egyszerű eszközökkel fejezte ki. Nagyon tetszett Ráday Imre játéka is, különösen ott, ahol a forgatókönyv valóban adott lehetőséget a jó játékra. A tehetséges Halász Judit játékában ezúttal sok volt a túlzás, ennyire nevetségesen, félszegen viselkedő diáklányt nehezen találnánk ma a középiskoláinkban.

Egészében véve a vígjáték kortól és társadalomtól kicsit független, meglehetősen polgári ízű alkotás volt. Az erkölcsös művész úr egy percre sem inog meg, becsületesen helytáll a becsület mezején, s bár hiú és öntelt, nem tudjuk, hogy a rokonszenves orvosnő miért szereti már vagy tíz éve. A szerző persze gondosan összebékíti őket a darab végére, hogy megtarthassák az esküvőt. Ha tíz év múltán most egyszerre annyira fontos lett nekik.

Tetszett a keddi műsorban Magyar József kitűnő riportfilmje, a

Miért csak húsz forint?

M[illegible]tuk már, hogy az ilyen je[illegible]ű filmeknek nagy jelentősége van a televízióban, kár, hogy meglehetősen ritkán látunk hasonlót.

Tetszett ugyancsak kedden

A tv galériája

című új sorozat első adása is, amelyben Somos Miklós festőművészt mutatták be. Somos művei rendkívül érdekes, leegyszerűsített, korszerű szemléletet, látásmódot tükröznek. A műsor nemcsak azért volt jó, mert a művészszel megismertetett, ennél összetettebb hatása is volt, egyáltalán arra nevelt, hogyan, milyen szempontok szerint közeledjünk a műalkotáshoz. Ilyen szempontból ízlésnevelő, népművelő, hatása is nagy.

Vasárnap ünnepelte a televízió a nemzetközi nőnapot. Jegyezzünk meg erről annyit, hogy a

Madame Curie

című film bemutatásá[illegible] méltóbban nemigen ünnepel[illegible] hetett volna. A filmben itt ott ugyan kísért némi szer[illegible] timentalizmus, egészében v[illegible] ve azonban olyan asszony ismerhettünk meg belőle, a[illegible] [illegible]k asszonyi példaképe m[illegible] rad.

(if)

gadót,

remkézilabda

cus — tartalékosan is — jó játékkal rukkolt ki. A második félidőben kissé visszaesett a szövetkezeti csapat. Csellovszky parádés védéseivel ismét elkápráztatta a közönséget. A Spartacus játékosai pedig 14 kapufát lőttek. Góldobók: Fekete 6, Ujhelyi 4, Szabó J. 3, Zajácz 3, Pelegyházi 2, Szabó I., illetve Ádám 7, Miklowitz 3, Turi 3, Kertész 2, és Molnár. Kitűntek Fekete, Csellovszky, Ujhelyi, illetve Ádám és Turi.

A női I. osztály állása

1. D. Dózsa	8	7	1	—	58:33	15
2. NYMSE	8	5	1	2	79:60	11
3. DVSC	8	4	2	2	82:65	10
4. D. Spartacus	8	3	—	5	75:77	6
5. D. Kinizsi	8	2	1	5	49:59	5
6. H.-szoboszló	8	—	1	7	48:97	1

A női ifjúsági bajnokság végeredménye

1. DVSC	7	7	—	—	52:15 14
2. H.-szoboszló	7	6	—	1	47:24 12
3. D. Spartacus	7	5	—	2	36:32 10
4. B.-újváros	7	4	—	3	30:25 8
5. D. Kinizsi	7	3	—	4	14:38 6
6. D. Dózsa	7	2	—	5	12:57 4
7. D. Vörös Meteor					törölve
8. D. Betű					törölve

A férfi I. osztály állása

1. NYMSE	8	7	—	1	119: 96	14
2. DASE	8	6	1	1	104: 88	13
3. D. Dózsa	8	6	—	2	124:112	12
4. DVSC	8	3	1	4	107:117	7
5. D. Spartacus	8	1	—	7	95:136	2
6. MGM Vasas					törölve	

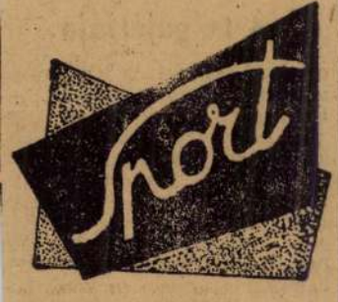

zvevő

(DVSC) összecsapás aratott legnagyobb sikert.

A megyei bajnokság eredményei.

Lepkesúly: 1. Varga (D. Honvéd), 2. Illés (D. Honvéd), 3. Szabó (Püspökladányi VSK). — *Légsúly:* 1. Karacs (Földes), 2. Szabó (Kabai MEDOSZ), 3. ?. Nagy (D. Honvéd). — *Pelyesúly:* 1. Sarkadi (DVSC), 2. Végh (D. Honvéd), 3. Stefán (Kabai MEDOSZ). — *Könnyűsúly:* 1. Gyarmati (DVSC), 2. Ispán (DVSC), 3. Borsi

Slavia Praha—DVSC

(Telefonjelentés)

Szombaton este érkeztünk vissza Jablonecből Prágába, ahol vasárnap délután került sor portyánk harmadik egyben utolsó mérkőzésére. A Slavia Praha—DVSC mérkőzést 2000 néző előtt bonyolították le. A debreceni csapat Németh — Kottán, Nagykaposi, Varsányi I. — Cseke, Zilahi — Fajd, Gazsó, Kéki dr., Sajtos, Csekő összeállításban játszott.

Az első félidőben jó iramú játék folyt, a DVSC csapata jól játszott. Fordulás után, a 65. percben vezetéshez jutott az NB II-ben szereplő Slavia. Ezután Kéki dr. hibázott biztos gólhelyzetben, majd a 75. percben rúgták a hazaiak második góljukat, mellyel beállították a 2:0 arányú végeredményt.

A DVSC javuló játékot mutatott ezen a mérkőzésen, igaz, a védelem néhol megmegingott. A DVSC kedden érkezik Debrecenbe.

Dr. Thomas Henrik

A március 14-i rajt előtti utolsó előkészületi mérkőzését március 10-én, szerdán délután fél 3-kor játssza a DVSC. Ekkor a Hajdúnánási Bocskai együttes mérkőzik az NB I/B-szereplő csapat.

Elmaradt a Szegedi VSE—D. Honvéd mérkőzés

Rajt a labdarúgó NB II-ben

Elsőként az NB II-es labdarúgó-csapatok kezdték a bajnoki idényt, vasárnap már bajnoki pontokért folytak a küzdelmek. A D. Honvéd együttese már szombaton elutazott Szegedre, ahol másnap, vasárnap a kiküldött játékvezető a mérkőzés lejátszására alkalmatlannak találta a pályát. Igy a Szegedi VSE—D. Honvéd bajnoki mérkőzést későbbi időpontban játsszák majd le.

A többi nyolc [illegible] megrendezték, s az alábbi eredmények sz[illegible] *Vasas Izzó—Nagybáto[illegible]nyász 3:0 (2:0), Ke[illegible] Dózsa—Pénzügyőr SE [illegible] Bp. Előre—Miskolci [illegible] 2:0 (2:0), Egri Dózsa—[illegible] Bányász 3:1 (2:1), [illegible] MÁV—Gyulai MEDO[illegible] (0:0), Martfűi MSE—[illegible]nyei Bányász 3:1 (1:0), [illegible]ki MTE—Békéscsaba [illegible] 1:1 (1:0), KISTEXT—B[illegible]tacus 4:3 (1:2).*

Asztaliteniszben:

Hármas debreceni siker

A debreceni NB II-es asztalitenisz csapatok az elmúlt fordulóban hazai környezetben, Debrecenben játszották le a bajnoki mérkőzéseiket. Ahogy az első fordulóban, ugyanúgy most is mindhárom NB II-es asztaliteniszcsapatunk győztesen került ki az összecsapásból.

DMTE—Dunakeszi Kinizsi 12:8. A Széchenyi utca 33. szám alatti kultúrteremben a DMTE részéről rosszul kezdődött a találkozó — a négy páros mérkőzésből hármat a vendégcsapat nyert. Később, az egyéni mérkőzések során a debreceniek nemcsak behozták, de túl is szárnyalták a dunakesziek előnyét. A DMTE győzelmeit a Taarné, Szaniszló-páros, Pányoki 4, Kiss 3, Taarné és Szaniszló 2 aratták.

D. Vörös Meteor—Diósgyőri VTK 15:5. A Simonffy utcai iskola tornatermében játszott a teremgondokkal küzdő Meteor. A debreceni asztaliteniszezők már a mérkőzés első harmadában elhúztak, s végig vezetve biztosan győztek. Madarász százszázalékos teljesítményt ért el. A Meteorból a Madarász, Gara-pár 2, a Horovitz, Kozma-pár 2, Madarász 4, Kozma 3, Gara 3, Füzesi 1 győzelmet aratott.

DVSC—Bp. Előre 14:6. Péterfia utcai iskola tornaterme. A DVSC-t az elmúlt évi osztályozón a Bp. Előre ütötte el az NB II-be jutástól. A debreceniek most visszavágtak — megérdemelten. A vasutas asztaliteniszezők is már a rajtnál biztosították szép győzelmüket. A győzelmeket a dr. Posta, Ráday-pár 2, a Sztovicsek, Heteypár 2, Sztovicsek 3, dr. Posta 3, Ráday 2 és Hetey 2 szerezték.

Távoli jelen és közeli múlt

Talán nem szükséges hosszasan bizonygatni, a jelentős különbségek ellenére az egypólusú iparszerkezet okán találhatunk párhuzamokat is a jelenleg válságövezetként elkönyvelt Ózd és a — már-már közmondásos-közhelyesen — „talpon maradt" Dunaújváros között. Továbbá a „személyes érintettség" miatt is kötelező írni a közelmúltban napvilágot látott Provincia Nostra című gyűjteményről: az ózdi írók antológiájában *Kálnay Adél* Dunaújvárosban kilő alkotó is szerepel.

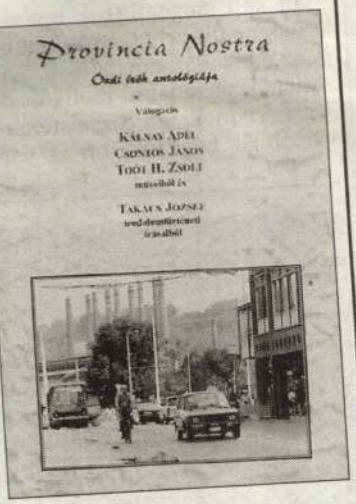

Négy író, nézőpont, felfogás, ...lus: a téma egy, Ózd. A jelen...ri pusztulattal szemben szere...teljes távolságtartás jellemző ...ebből a szempontból figyel... kívül nem hagyható tény, ... Kálnay mellett *Csontos ...s* és *Toót H. Zsolt* is elköl...t a városból. A kötetben ...plő egyetlen „ittmaradó", ...*cs József* a térség iroda...an betöltött szerepét bizo... érdekes, de mindenek... történeti vonatkozásai mi...almas írásaival. Ózd a há...lkotónak „messze van", a ... fizikai és spirituális érte...en egyaránt: távoli. Ez a tá...g azonban elképesztő éles... eredményez. Kálnay Adél ...ör az Élet és Irodalomban ...lt Otthon, édes otthon című ...szálakkal át- meg átszőtt ri...ának egyetlen mondata ...t mond a lényegről, mint a ...r-száraz elemzések tö... „Olyan lett, mint mikor a ...ban élő gyerek értesül ar... hogy anyja beteg, aztán ...en látogatás alkalmával ... betegebbnek látja, megré...és színészkedik, úgy tesz, ...a semmit sem látna." Eb... mondatban — kéretik ész...ni — nemcsak a történés, ...n a viszonyulás is fontos, ... A kapcsolat vállalt ténye ...ett intenzitása is, sőt.

A fentiek fényében talán nem meglepő, hogy milyen erővel villannak a múlt közelképei mind az írásműveket bevezető interjúkban, mind az alkotásokban. „A város nevének hallatán azonnal a múltba képzelem magam" — vallja Toót H., míg Csendes ámokfutás címet kapott regényrészletében nagyívű lendülettel, hajszálpontosan említi fel egy valahai szilveszteréj és másnap történéseit, gondolatait. Hazajárók balladája című művében az „utoljára látja" víziójával fenyeget Csontos, míg Sirató című költeményében nagyapja emléke mellett egy múlt-feledett kort is megidéz. Takács József többek között Jókai, Móricz, Szabó Zoltán, Radnóti és Utassy József életművének egy-egy szegmensére fókuszálva ékesen bizonyítja, hogy a „tartomány" nem fehér folt a magyar irodalom térképén.

„Szomorúnak látom a várost. Szeretnék segíteni, de erre nem nagyon van módom. Legfeljebb annyit tehetek, hogy nem hagyom elveszni azokat a képeket, amelyek bennem élnek a város múltjávól." — írja Kálnay. Ismerős szituáció, pedig csak egy rendhagyó, példás kísérlet tanúi vagyunk.

-nyzs-

A Fejér Megyei Drámapedagógusok Egyesülete november 7-én, pénteken 17 órakor tartja őszi találkozóját Székesfehérváron, a Kodolányi János Főiskola Szabadságharcos úti épületében, a 10-11-es teremben. Várják a drámapedagógia iránt érdeklődő pedagógusokat.

Öt világrész fotói Székesfehérvárott

Közös tárlatot rendez Székesfehérváron a Szent István Király Múzeum, a Megyei Művelődési Központ, a Városi Képtár, a Vörösmarty Terem, a Fal Galéria és A Szabadművelődés Háza. A múzeum Országzászló téri épületében november 8-án, szombaton 11 órakor nyílik meg az 5 világrész fotóművészete című kiállítás, Tóth István gyűjteményéből.

Karácsony ´97 — postabélyeg-sorozat

A Magyar Posta Részvénytársaság Karácsony ´97 elnevezéssel postabélyegsorozatot bocsátott forgalomba. A karácsonyi bélyegeken Somos Miklós festőművész a Szent család és a Királyok imádása című képei szerepelnek. A bélyegsorozat Kertész Dániel grafikusművész keretrajzával készült.

...egyházközség segítségével. Jó lenne, ha ismét tudnának gyerekeket fogadni Fehérváron, hátha a tanárnő is vállalkozna erre ismét. Az ő családjánál is volt két kislány két hétig vendégségben, s azóta mindig sóhajtoznak, ha találkozom velük, hogy ők már nem jutnak el többet Fehérvárra.

Aki anyagilag támogatni tudja akciónkat, az a Szent Adalbert Misszió Alapítvány számlájára küldheti el adományát: Magyar Hitelbank Rt. 10200878-31514279-70699999.

Ha valamelyik iskola, egyházközség csoport szervezésére vállalkozna, az kérem jelezze címemen: Átányi László tanár, 1119 Budapest, Etele u. 23. Telefon: 203-3201. — írta levelét a tanár úr, aki évek óta szervezi a látogatásokat.

Kinderfigurák kiállítása

Ez év szeptemberében láthatták az érdeklődők a fehérvári Helyőrségi Klubban a Kinderfigurákból rendezett kiállítást, amely ingyenes volt. Szeretném köszönetemet és hálámat kifejezni a helyőrségi klub vezetésének, Steffer Miklós intézményvezetőnek, Zelei Ferencnének és Bogárdi Ernőnek, akik vállalták, hogy színt visznek a hétköznapokba és örömet szereznek a gyerekeknek ezzel a kiállítással.

Az egy hét alatt nagyon sok gyermek, szülő volt kíváncsi a bemutatóra, melyen lehetett csereberélni is. Így lehetőséget adva a gyerekeknek, hogy a már meglévő gyűjteményüket tovább bővítsék.

Még egyszer köszönet a klub vezetésének az önzetlen támogatásért.

Árpási László
kiállító

Somogy Megyei

ének-zenetanárnő vezet... vel.

Itt kell megemlíteni, hogy a klub fennállása óta, 15 éve tanítja az énekeket, népdalokat, önzetlenül, társadalmi munkában. A tanárnőnek, aki Székesfehérvárról jár hozzánk, ott is van

Szerény, de nagyon finom vacsorával fejeződött be az ünnepség. Ezúton is köszönjük az önkormányzatnak az idősekről való gondoskodást.

Minden jelenlévő nevében:
Hámbó Gyula

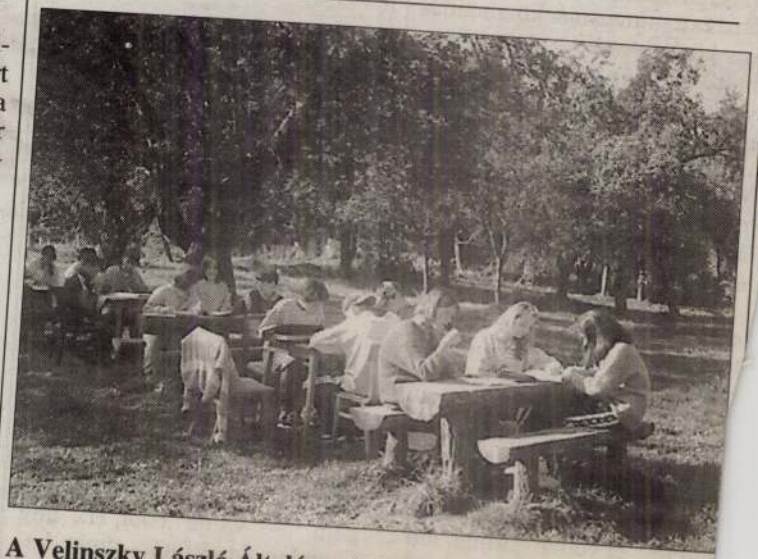

A Velinszky László Általános Iskola hetedik osztályos tanulói erdei iskolai program keretében szeptember 16-19-ig a Kelet-Bakony festői szépségű településén, Kisgyónban voltak. A környezeti nevelés, az egészséges életmód, a közvetlen megfigyelés, kísérletezés voltak a kiemelt szempontok. A szülők lelkes és tevékeny segítsége, a finom ízek fokozták a jó hangulatot. Az erdei iskola programját — mely a nevelés speciális területe — évente megrendezik. A fotó a táborozáson készült.
Gyuricsekné Németh Judit táborvezető

Határkereszt-szentelés Rá

Szeptember 21-én vasárnap délután ritka eseményben volt részük azoknak, akik részt vettek Ráckeresztúr határában a határkereszt felszentelésén.

30-40 évvel ezelőtt kikorhadt az eredeti kereszt.

Háder Lajosné, a helyi vöröskereszt-szervezet és nyugdíjas-szövetség vezetője elhatározta, hogy újat állítanak a régi helyén. Időt és energiát nem kímélve fogott hozzá a szervezéshez, hogy adományokból és munkaerő-felajánlásokból templomunk búcsújára elkészüljön a határkereszt. Az elhatározás valóra vált. A felszentelésre templomunk zászlóival és keresztjével gyalog indult menet a határba, az időseket autóbusz szállította. A körülbelül 2 órás zarándokutat a rendőrség biztosította körültekintően és zavarmentesen. Köszönjük nekik.

A keresztet Schröder Ferenc plébános szentelte fel, meghatószavakkal méltatta a kezdemé

Fejérmegyei Hírlap 1994.X.30

Nem először mutatunk be olyan tulajdonost, aki saját kezűleg készítette bútorait. Íme egy újabb szép példa, a konyhabútor az építész alkotása

SZÉKELY PÉTER FELVÉTELEI

CSUPA TETŐ

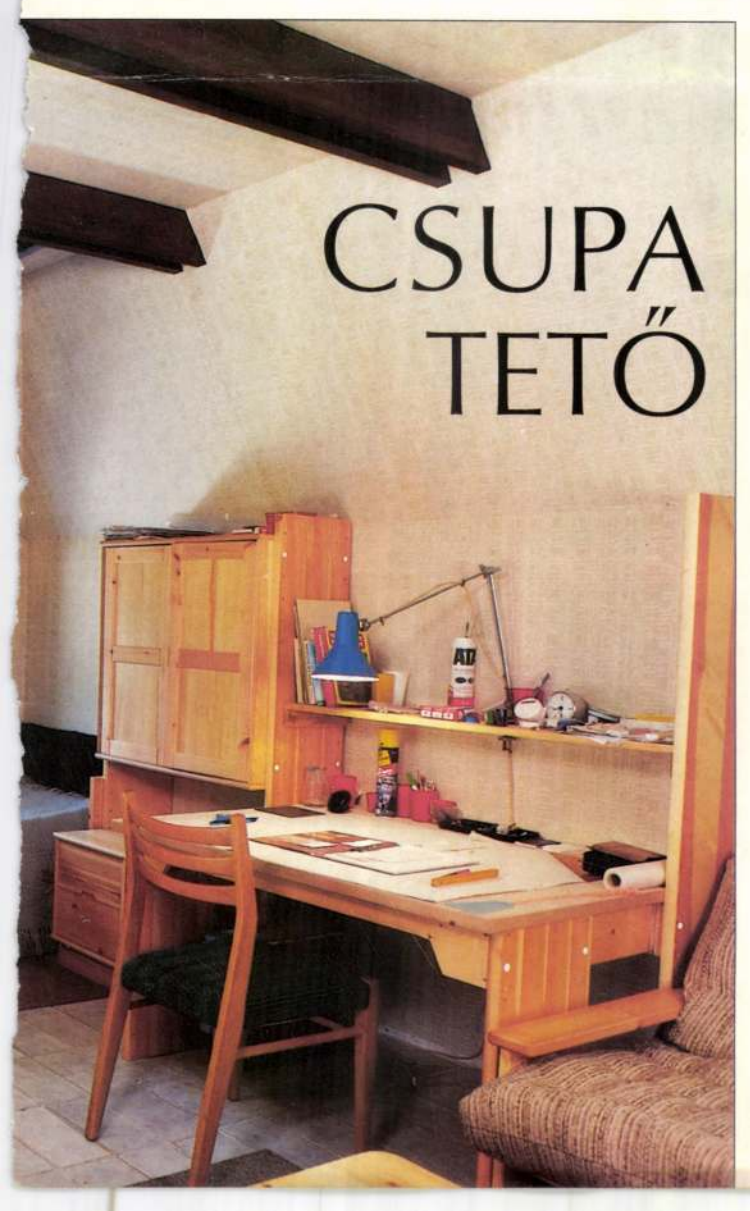

Hétvégén sem szabad a tervező: az ablak formája nem véletlen, a rajzasztalra vetíti a fényt

Az év 31 otthona

Az egyterű nappaliból a vele egy légterű kisebbik hálószobába vezet a lépcső

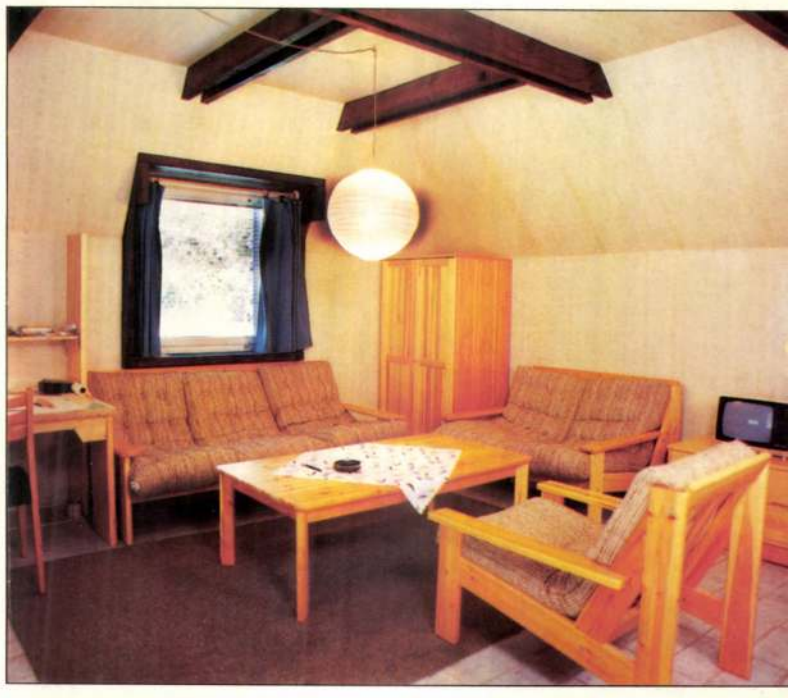

A 40 négyzetméteres földszinten konyha, nappali és dolgozó található, a társalgórészt IKEA bútorokkal rendezték be

ÉGSZÍNKÉK KÉPEK

Somos Miklós Munkácsy-díjas festőművész és Lieber Éva grafikus 1957-ben szerzett diplomát a Képzőművészeti Főiskolán, ahol Fónyi Gézát tartották mesterüknek. Festményeikkel önállóan a 60-as évek közepén mutatkoztak be először. Ám Lieber Éva érdeklődése, a gyerekek születését követően, a textil felé fordult. Mindketten vonzódnak a bibliai témákhoz, de Lieber Éva varrott szőnyegeinek egyikén-másikán a mondák és népmesék világa elevenedik meg. Eddig számos önálló és közös kiállításuk volt.

1. Somos Miklós egyik legújabb képén, A tékozló fiú címűn dolgozik. Mint legtöbb festményén, ezen is a kék ezer árnyalatát használja

2. Lieber Éva zsákvászonra varrja föl a saját festésű fonalakat

3. A főbejárat melletti falfelületen találtak maguknak helyet a sajátos tárgyak

Az év 32 otthona

Saját, kedvükre való otthonhoz csak a 70-es évek végén jutottak, amikor építkezésbe kezdhettek. Fiatal házasként a szülőknél laktak egy másfélszobás lakásban, ott születtek a gyerekek is, és természetesen az volt a műtermük is. Átmeneti megoldást fogadtak el a Rákóczi úton, egy tetőtéri műteremlakást. Az átmenetből 15 év lett.

Most viszont egy Buda környéki falu napfényes domboldalán, dalos, vadvirágos telken található otthonuk. A kétszintes, kívül-belül puritán, észak–dél tájolású ház északi oldalán a legnagyobb alapterületet a műterem foglalja el. Innen a déli oldalon elhelyezett pihenő-olvasó-dolgozó szobába lehet jutni, valamint a ház teljes szélességét átfogó teraszra. A kilátás ihletet adó. A lépcsőház szokatlanul tágas, hogy a nagyobb méretű képek is mozgathatók, szállíthatók legyenek.

A földszinten a nappalit, a telek lejtését követve, néhány lépcsőfok osztja ketté. A magasabban fekvő részen a régi parasztházak tornácát idéző közlekedőből nyílik a konyha és a hálószoba. A nagyobbik, déli, csupa-

4. Idős szomszédjuk jelképes összegért ajánlotta föl a nappali békebeli, igen kényelmes ülőgarnitúráját, amikor még a Rákóczi úti műteremlakásban laktak

5. Ünnepi alkalmakon, baráti vacsorákon a nappaliban kialakított étkezőben terítenek. A kék szín „visszaköszön" a terítőn és polcon elhelyezett szépformájú edények egyikén-másikán is

SZÉKELY PÉTER
FELVÉTELEI

6

8

7

ablak tér többfunkciós. A teljes falfelületet beborító könyvespolc közvetlen közelében elhelyezett ülőgarnitúra a családi, baráti beszélgetések helyszíne. S hogy Lieber Éva beszélgetés közben is dolgozhasson legújabb szőnyegén, egy óriási munkaasztal foglalja el a napfényes sarkot. A nappali másik oldalán, közvetlenül a lépcső mellett „ebédlőt" rendeztek be a családi örökségből származó asztallal, és paddal, valamint a Skála Áruházban vásárolt hatszemélyes étkezőgarnitúrából való két székkel. A többi a hétköznapi étkezéseknek kialakított konyhai étkezősarokban kapott helyet.

– A lakás berendezési tárgyait nem gondos válogatással szedtük össze, hanem hagytuk, hogy a tárgyak találjanak meg bennünket – mondja Lieber Éva. – Egy-két, egymásnak ajándékba vásárolt bútoron kívül valamennyit vagy örököltük, vagy ismerősöktől kaptuk, néhányra pedig a bizományi áruházban akadtunk. Miután megtaláltak bennünket a tárgyak, hagytuk, hogy megtalálják a saját helyüket is a lakásban.

CZEGLÉDI CECÍLIA

9

10

6. Lieber Éva Macedónia című varrott szőnyege díszíti a falat a közlekedő végében elhelyezett sublót fölött, szép összhangban a régi bútorral

7. A műteremhez vezető tágas lépcsőház óriási hófehér felületén pompásan mutat Az idő bugyrai című páratlan szépségű varrott szőnyeg

8. Nemcsak az ízléses terítés kellékei a szép edények, hanem a konyha díszei is

9–10. A műteremből nyíló pihenőszobában Somos Miklós alkotásai, Lieber Éva varrott szőnyege díszítik a falat, valamint a gyerekek falfestményei

PANNONIA MED HOTEL
SOPRON

Eredeti formájában 1994-ben újjáépített
100 éves szálloda, étterem, hagyományaival
és korszerű szolgáltatásaival
várja vendégeit !

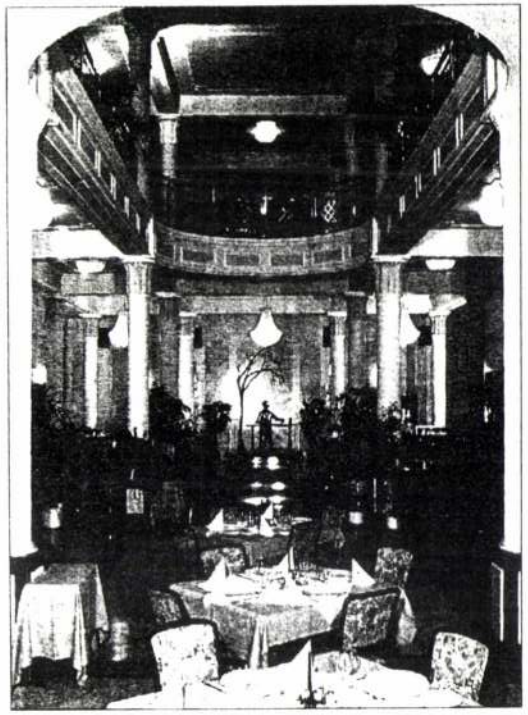

H-9400 Sopron, Várkerület 75.
Tel.: (36) 99/312-180
Fax: (36) 99/340-766

Mint a kuratórium megfogalmazta, a tábor alapcéljának megfelelően nyilvánosan hívja írótársait a mostani tokaji írók századunk meghatározó eseményeit és az ezekre reagáló szellemi életet. A tanácskozást az alapítványok és az irodalmi folyóiratok képviselői nyitják meg. Ezután több szabolcsi alkotó is meghívást kapott. A tábort az új gimnázium és kollégium épületében rendezik meg.

számítanak. A vendégeknek a naményi művelődési központ ad otthont.

Kortárs festők a Hotel Koronában

A nyíregyházi villámtárlat következő állomásai: Győr, Szolnok, Kaposvár

Matits Ferenc

Nyíregyháza — Rendkívüli képzőművészeti rendezvénynek adott otthont a Korona Szálló a napokban, amikoris a Kodály Teremben 14 kortársművész 38 festményét állították ki.

Alapításának 5. évfordulójára az ÁB-AEGON Általános Biztosító Rt. a hazai viszonyok között példátlan ünnepségsorozatot rendezett. Itthon először május 5-én Budapesten az Operaházban a jubileumi vállalati ünnepség alkalmával mutatták be a hazai festészet legjavát felvonultató kollekciót. A rendhagyó módon csupán néhány óráig megtekinthető vándorkiállítás nyíregyházi felállítása előtt Egerben járt. A következő villámtárlatok Győrött, Szolnokon, Kaposvárott és Kecskeméten lesznek.

A magyar festők derékhadát reprezentáló együttes nesztora, az immár klasszikusnak számító *Bartha László* (1908) legfrissebb — 88 évesen festett — művekkel szerepel. *Fischer Ernő*től (1914) a szegedi tanárképző főiskola rajz tanszékének nyugalmazott professzorától három kifinomult színvilágú művet láttunk. *Bér Rudolf* (1924), *Bartl József* (1932), *Szily Géza* (1938), *Lukoviczky Endre* (1939) munkái kiforrott, egyedi stílusukkal hívják fel magukra a figyelmet. Az utóbb említett mester Száll a kakukk a fészkére című kis méretű festményének sárgájában különös rendszerben elhelyezett idomok kötik le figyelmünket. *Berki Viola* (1932) lírai Odaát című olajképe antik hangulatú, reprezentatív kompozíció. Másik két műve nem a monumentális irányultságú, hanem aprólékosan kimunkált, színgazdag narratív alkotások. *Galambos Tamás* (1939) érdekes naiv-metafizikus kompozíciói közül az Odüsszeusz és a szirének című emelhető ki. *Zombori László* (1937) hatásos Kövület című művének elkészültét egy őskori hal lenyomata inspirálta.

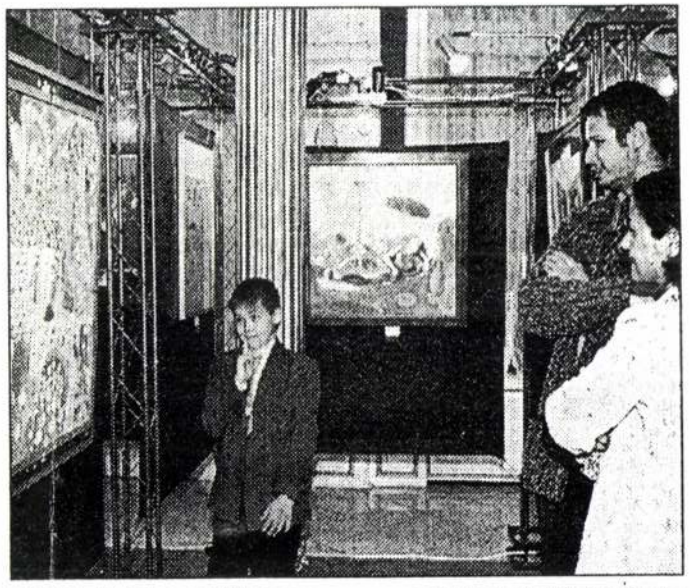

Tárlatnézők a kiállításon Harasztosi Pál felvétele

Utoljára négy festőművész alkotásait hagytuk, melyek az egyébként nagyon jó válogatás legrangosabbjai. *Váli Dezső* (1942) pasztózus zöldben úszó sejtelmes műteremrészletei finom ecsetre vallanak. Hasonlóan mesterien differenciál a lényeges és lényegtelen között *Somos Miklós* (1933), mint láthattuk Kézenfogva (1981) című festményén. Somos A képmutatás kora (1991) című kifejező, szuggesztív alkotása, síkban elcsúsztatott keretekkel érzékelteti az emberek különböző világainak tereit és a közöttük levő láthatatlan határokat. A szellemesen tálalt tartalomhoz visszafogott színhasználat és elegáns, lényegre törő ábrázolásmód társult. *Fóth Ernő* (1934) Olaszországi emlék című kompozíciója szobortöredék és tengeröböl dekoratív elegyítésével áll össze képpé. *Szikora Tamás* (1943) városunk tehetséges szülötte saját projektjén továbbdolgozva, dobozkompozíciókkal jelentkezett. Dobozok régi könyvborítón című applikációja, valamint Két alak ellentétes árnyékokkal című képe izgalmas tudati művek. A kiállításokat követően a képekből, — mint *Heit Gábor* PR-igazgatótól megtudtam — 13 darabot a biztosító társaság megvásárol. Maguk a műalkotások az rt. székházban tekinthetők majd meg. Reméljük e rendezvény példáján felbuzdulva — országos, illetve regionális szinten — más pénzintézetek is fokozni fogják a **képzőművészet szponzorálását.**

SOMOS MIKLÓS

SOMOS

SOMOS MIKLÓS Munkácsy-díjas festőművész

1933-ban Miskolcon született. A Képzőművészeti Főiskolán 1951-ben végzett Fónyi Géza növendékeként. 1961 óta kiállító művész; egyéni tárlata 1965-ben és 1972-ben az Ernst Múzeumban, 1968-ban a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében, 1969-ben a Központi Fizikai Kutató Intézetben, 1971-ben a Fészek Klubban, 1976-ban Győrött és Szegeden volt. Ernst Múzeumbeli kiállításainak anyagát számos vidéki városban (pl. Dunaújváros, Hódmezővásárhely, Eeger, Miskolc stb.) bemutatták. 1965-ben szerepelt a párizsi Ifjúsági Biennálén, 1968-ban kiállított Bécsben és Bolognában. 1959–62-ben Derkovits-ösztöndíjat, 1972-ben Egry-díjat, 1973-ban Munkácsy-díjat kapott. 1969-ben elnyerte a Tornyai-plakettet. 1968-ban az egri Akvarell Biennálén, 1975-ben a szolnoki festészeti triennálén díjazták.

Képein a nézőt először a visszafogott, lírai hangvételű színvilág fogja meg. Leggyakrabban használt színei a szelíd zöldek, a kékek különböző átmenetei a liláig, az okker és a barnák különböző árnyalatai.

Témái a tájképtől a geometrikus kompozíciókig terjednek; figyelemreméltóak a szinte színházi rendezési gondossággal beállított szimbólikus erejű figurális képei.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Somos Miklós - 6.
1964
VALÓSÁG
1021

Somos Miklós rajza

Az „olasz út" főbb jellemzőit ezek a tézisek íg

„A szocializmus olasz útja tehát úgy képzelhe
pozitív célokért, amelyek megváltoztatják a gazdasá
szert, állandóan a munkásosztály és szövetségesei j
lyát, előbbre viszik egy olyan társadalmi és politikai tömb kialakulását, amely az al-
kotmányos törvényességben meg tudja valósítani Olaszország szocialista átalakítását."[16]

Ez a program tehát, noha a szocialista forradalmat polgárháború nélkül kívánja győzelemre juttatni, távolról sem „békés", hanem messzemenően osztályharcos út, amely a káderek és a tömegek nagy tudatosságát és harckészségét s a mozgalom vezetőinek magasfokú politikai művészetét követeli meg.

Az „olasz út" megítélése kapcsán — úgy vélem — kétféle hiba követhető el. Az egyiket az véti, aki az olaszországi konkrét viszonyok vizsgálata nélkül próbálja az OKP programját értékelni. Így járt el a Renmin Ribao 1962. december 31-i vezércikke, amikor elvont tézisek alapján az olasz kommunisták egész programját és tevékenységét marxistaellenesnek, revizionistának bélyegezte.[17]

A másik hiba ugyancsak sematikus nézetből fakadhat: ez meg az „olasz utat" abszolutizálná, kívánná receptként mindenütt alkalmazni. Kétségtelen, hogy az „olasz út" a kommunista és munkáspártok 1957. és 1960. évi konferenciája által megállapított fő vonal megvalósításának egyik, alaposan kidolgozott konkrét módja, s ennyiben valóban sok tanulsággal szolgál a többi kommunista pártnak, különösen azoknak, amelyek ugyancsak állammonopolista kapitalista országokban működnek. Hiszen az olasz államkapitalizmus és ellentmondásai a fő vonásokban jellemzőek a többire is. Ám a harc sok olaszországi tényezője vagy azok egyike-másika (pl. Észak és Dél vagy az ipar és a mezőgazdaság ellentéte, az ellenállási mozgalom nagy hatása vagy az alkotmány) a többi fejlett tőkés országban hiányzik, illetve másképpen je-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1963 DEC

TISZATÁJ

Somos Miklós

1021

SOMOS MIKLÓS: KANTAS LÁNY FOTÓ: EGETŐ

megjelenési fo
tozhat, a leg
legeltérőbb stí
heti fel magát
lizmus ismerete
ma változatlan
Más szóval —
dálkoznak is eg
is a marxista ál
ján az impresszionizmus, a szimbolizmus és egyéb művészi eszközök éppen úgy gazdagíthatják a realizmust, mint ahogyan a maga idejében a spinozai more geometrico-módszertan gazdagította a materializmust, s ahogy ez később Diderot Enciklopédia-cikkeivel, vagy a jelenben Vigier kutatásaival kapcsolatban is elmondható. Így tehát a realizmus nemhogy nem zárja ki, hanem éppenséggel megköveteli a stílusirányzatok harcát.

annak, hogy a művészetben a realizmus külön kategóriáját alkalmazzuk, s nem pusztán a materialisztikus látásmódról beszélünk.

Viszont a realizmus olyan felfogása, mely közelíti a művészet igazságtartalmát a tudományos igazságtartalom problémáihoz, napirenden van. Véleményünk szerint ugyanis a különböző modern tendenciák éppen azzal operálnak, hogy igyekeznek közel vinni a művészi viszszatükrözést a tudományos

(Folyt. a 2. oldalon)

SZABÓ FERENC:

Izgatással vádo a szegedi törvényszék előt

em és a fiúi szere-
evezték. Az iskolák-
okok száján Petőfi
gondjuk volt rá,
l pedig szilajul mu-
nély hallgatás fedje
s forradalmárt, az

ban a község határában levő kukori munka közben is elszavalta egy falubeli nak és egy parasztembernek. Későbbi sa szerint Sarkadiné a verset 1906-bar amikor Dobozon a szocialisták dalárd tottak. Az énekkar egyik száma volt e

s benne ti, ósdi foldiakok.

Somos Miklós: Fiúfej

ÉLET ÉS IRODALOM
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

telenek konz
dukálni, legf
hatnak rá. A
rázsa teszi az
tet teljes ért
vészetté, túl
káláson és
zenélés terüle

Zenében

hetőség", mint
amely olvasva
művészetétől függetlenítve —
is teljes élményt nyújthat a
fantázia játékot pótló játékával. Az olvasott partitúra még akkor is semmi, ha valaki rendkívüli módon kifejlesztett érzékkel (amellyel még a muzsikusok közül is csak kevés rendelkezik!) képes megközelítő hűséggel elképzelni, belső hallással érzékelni azt a *hangzást*, amelyet a kottakép takar. Mert a zene csak az élő hangzás élményében emelkedik művészetté. A hangzást pedig csak az előadó közvetítésével érzékelhetjük. A jó előadó mindig ad valami olyan többletet az élő zene élményéhez, ami szerepét jóval a puszta „tolmácsolás" fölé emeli. Ez az oka, hogy — amint remekművek is megbukhatnak rossz előadásban — gyengébb kompozíciók előadása után is felzúg néha a tapsvihar.

Hogy a személyiség súlyának az igénye az előadóművészetre ugyancsak érvényes, azt számos olyan példa is meggyőzően bizonyítja, melyben a művész minden stiláris és előadási hagyományokat felrúgva, azzal hat a közönségre, hogy a maga korának lelki-szellemi arculatát, a közönség jellegzetes életérzéseit magas fokon képviseli szuggesztív személyiségében.

Antonio Janigro, a Zágrábi Kamarazenekar világhírű csellista karmestere, aki egy lenyűgöző műsorban bebi-

különleges tehetséggel meggyőzőerővel megáldot muzsikusok vállalkozhatnal mint Antonio Janigro, ak nek muzikalitása és zen intelligenciája kitűnően sz lektálja a csábító lehetős geket, s aki a maga szu gesztivitásával hitelesíter tudja az újat. A nagy pro léma mindig az, hogy a több séget jelentő, vegyes m veltségű és ízlésű publiku számára — ha tetszik, ha ne — bizonyos mértékű enge ményt kell tennie a művés nek, anélkül, hogy a „föl szint állók" ízlésszínvonalá csúszna. Ezt a problém csakis rendkívüli művelts gű és szilárd magaslato álló művész oldhatja meg.

A fiatal kamaramuzsik sok Weiner Leó emlékve senyén és a Pablo Casa tiszteletére rendezett go donkaversenyen akadt n hány meglepően érett és egyéniség súlyát is sike rel latba vető szereplő, aki nek tehetsége már ezt a k moly egyensúlyérzéket is k fejlesztette. A közönséget ép ezért meglepte néhányszo hogy a pódiumról rendkív szimpatikus légkört áraszt s a hangszerét is kitűnő kezelő egyik-másik versen ző produkcióját nem mé tányolta a kiváltott sikern megfelelően a vitathatatla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Somos Miklós
JELENKOR
8.
1964
1021

SOMOS MIKLÓS rajza

csak éppen Tóni se gondolt rá soha.

S nevet, mint aki végre helyére rakta a dolg egészen. Amíg elkísérem a kukoricásig, megtudom dékozik beszélni: rá akarja venni, hogy a gyereke kolába. Az anyagiakat ő vállalja. Akkor pedig azt i ide adják a fiút melléje, ide a körzetbe tanulónak zek be hozzá valamelyik nap, egy bizalmas levél ebben az ügyben – s szeretné, ha segítenék neki.

Egy hét múlva találkoztam újra Buckóval, de úgy fordult, hogy nem a levélírás ügyében – egy váratlan tragédia hozott össze minket. Délután hat óra lehetett, mikor az öreg Zeman kiáltozására lettem figyelmes: „Gyűjjenek! Gyűjjenek! Ez itt megölte magát!"

Zeman a legközelebbi szomszédom a völgyben. Zupás őrmester volt valamikor, s öregségére költözött ide a feleségével. Az asszony már rég nem foglalkozott kaparással, bibliás öregasszony lett, de a mások ügyei azért változatlanul nagyon érdekelték. Így azt is ő állította, hogy a velük átellenben levő tanyában, aminek az ajtaja mindig zárva volt, s az ablaka is be volt támasztva deszkával, egy kerékpáros fiatalember szokott kijárni hetenként kétszer, de főképp éjszaka, és mindig ugyanazt a nőt hozza magával vázon, valami asszony félét, aki legalább húsz évvel idősebb a fiúnál. Aztán hajnalban, világosodás előtt, megint elkarikáznak a műút irányába. A pletykát az is hitelessé tette, hogy a présház nem odavalósi paraszté volt, hanem egy sárközi vasutasé, aki a sógorától bérelte. S így nem volt senki helybeli, aki cáfolni igyekezett volna.

Amikor meghallottam Zeman kiáltozását, azonnal rohanni kezdtem a tanyájuk felé, át a szőlőpásztákon – s egyszerre szorítani kezdett a szívem: csak nem Buckó . . . ? Mire odaértem, már vagy tíz embert találtam ott levett kalappal. A kerékpáros fiatalembert állták körül, aki keresztben feküdt az úton, két szőlőpászta között. Éppen kiszenvedett. Az öreg Zemától tudtam meg a részleteket. Kora délutántól vakart a szőlejében, s nem is sejtette, hogy a szemközti présházban van valaki. Aztán egyszerre kivágódott az ajtó, kitámolygott a fiatalember, s kezét a hasára szorítva, ész nélkül járkálni kezdett a tőkesorok között. Ő odakiáltott neki, az meg hirtelen kifutott az útra és összeesett. Valószínűleg megmérgezte magát, Zeman szerint per-

1964 FEB

1021

SOMOS MIKLÓS *rajza*

Az agy függönyei ...
gyérszálú, koránnőtt szakálla, ...
ellenesen korán sok ősz szál vegy...

TREPKA: Őfelsége a király.
BURGIO *(meghajol)*: Felség..

Trepka

LAJOS: Burgio...
BURGIO: Királyom...

Szünet. Lajos előre jön, bágyadtan, csakne...

LAJOS: Nem akarok meghalni, Burgio.
BURGIO *(némi szünet után, leplezetlen bosszúsággal)*: Tudom. ... ?
LAJOS: Antonio... én nem akarok meghalni.

BURGIO: Senki sem akar. Ezt fiatal lelkész koromban tapasztaltam. Aki mégis azt mondta, hogy szívesen hal meg, annak a lelki üdvéért titokban elmondtam egy külön imát, mert hazugsággal az ajkán vette fel a halotti szentséget. *(Szünet.)* Nem volna-e helyénvaló, Ludovicus Rex, ha azt is megmondaná, ki az, aki meg akarja önt halasztani?

LAJOS: Álmodtam, Antonio. Már harmadik éjszaka ugyanazt. Rettenetes nagy csatát... Hullahegyet... S a hullahegy alatt fulladozva, agyonnyomva, menthetetlenül a halálnak kiszolgáltatva: magamat...

BURGIO: Csatáról álmodott? — Nem is meglepő manapság. A törökkel?

LAJOS: Az nem volt világos. Nem, azt nem tudom. Valahogy... még többel, sokkal többel... Mit jelent ez Antonio?

BURGIO: Két megjegyzésem lenne mindenekelőtt, kedves Ludovicus Rex. Az egyik, hogy a pápai nuncius nem álomjós. És nem is vénasszony, akiért szalajtanak, ha őfelségét megnyomja a lidérc. A másik: legyen szíves és ne szaladgáljon mezítláb. Főleg ne a pápa őszentsége követe előtt.

LAJOS: Nem illik, ugye? Tudom. Írta a nagybácsikám is, a lengyel király. Ne járjak a palotámban mezítláb és anyaszült meztelenül se, ne reggelizzek a fürdőkád-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
KORTÁRS

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 MÁR 2 3

Délmagyarország (Szeged)

Somos Miklós

9

1021

Somos Miklós — Dáma

SPORT

Sikerek a mezőn

A napokban Szolnokon rendezték meg Békés, Csongrád, Bács-Kiskun és Szolnok megyék legjobbjainak mezei futóbajnokságát, melyen több értékes megyebeli siker született.

Török János imponáló fölénnyel győzött a felnőttek versenyében, Vér László ezúttal is bizonyította képességeit, Nagy Zoltán biztosan nyerte a serdülő A-sok futamát, a vasutasok pedig három csapatbajnokságot hoztak haza, az 566 indulót felvonultató nagy viadalról. Az érdekesebb eredmények:

FÉRFIAK. **Felnőttek:** 1. Török (SZEOL) 17:09.0, 3. Sinkó (HÓDIKÖT) 17:36.6. Csapat: 1. SZEOL, 3. SZVSE. **Ifjúságiak:** 2. Vér (SZVSE) 13:36.0. Csapat: 1. SZVSE I., 2. SZVSE II., 3. Sz. Vizmű. **Serdülő A:** 1. Nagy Zoltán (SZEOL) 11:50.0, 3. Horváth (SZVSE) 11:38.8. Csapat: 1. SZVSE.

NŐK. **Serdülő A:** 2. Schmidt A. (SZVSE) 5:28.0. Csapat: 1. SZVSE.

A mai műsor

Labdarúgó NB I

Az élen n… a h…

Ferencváros—Salgótarján 4:1 (3:1)

Üllői út, 14 ezer néző. V.: Somlai. Góllövők: Bálint (2, mindkettőt 11-esből), Pusztai, Branikovits, illetve Marcsok.

MTK-VM—Csepel 1:0 (0:0)

Hungária út, 3500 néző, v.: Marton. Góllövő: Kovács B.

Vasas—Rába ETO 2:1 (2:0)

Győr, 9000 néző, v.: Petri. Góllövők: Váradi (11-esből) és Izsó, illetve Glázer R. Glázer tizenegyesét a 46. percben Mészáros kivédte!

Zalaegerszegi TE—Diósgyőri VTK 0:0

Zalaegerszeg, 7000 néző, v.: Palotai.

Pécsi
Székesfe…
v.: Hévízi…

Békéscsa
Békéscs…
v.: Halász
Nagy.
Dózsa:
lár, Hars…
hász —
Zámbó -
Nagy.
Békéscs…
ezai, Láza…
rekes, Sc…
(Bánáti 7…
— Király…
gáts.

Nigériai ed…

Szombaton a megyei testnevelési és sporthivatal megbízott elnöke, *Őszi* József, fogadta a Testnevelési Főiskola féléves edzői tanfolyamán tanuló és Szegedre látogató nigériai ökölvívó edzőket, Remi *Adebayot*, Pascal *Nwokot* és Gilbert *Osobát*. A küldöttséget *Kincses* Ferenc, a TF nemzetközi edzőképző intézetének csoportvezetője kísérte el.

A baráti beszélgetésen Őszi József tájékoztatta a

ökölvívó…
kerrel sz…
a szemük…
ger nevé…
esett nek…
zájuktól
jól ismer…
— Nigé…
vívók vai…
többen a…
nyeznek,
zők prób…
kivételes
tehetséges
szárnyait,

Somos Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964 MÁJ 24.

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

Megfogtam a kezét, erre vényen en is [illegible] beléesett az ölembe. Megle- vonatra...

1021

Somos Miklós: Tanulmány

űszaki ir
ıutason

taközséggé v
nem képzelh
lelő műszaki
kül. Elég, h
rendezési ter
csatornaépítésre, a házhelykimérésekre utalunk a legidőszerűbbek közül. Egy műszaki szakembernek állandóan a községben kellene dolgoznia, hogy a tervek gyakorlati kivitelezése ne ütközzék akadályba és ahogy mondani szokás ne az eső után vegyék elő a köpönyeget. Csak a folyamatos szakfelügyelet veszi elejét annak, hogy a későbbi időben nagy költséggel és bosszúsággal járó átalakításokat és változtatásokat ne kelljen eszközölni.

Székkutas fejlesztésének tervei megérdemlik azt a gondoskodást, hogy már most a meginduló nagy építkezések első hónapjaitól egy arra alkalmas műszaki szakember vegye kézbe az ügyeket.

(ó—t)

cialitással megverve, csak a küszöbéig látják a világot. O ezen túltekintő relációk össze pes emberekről van szó, aki mindennap a beteggel foglalko szágos és a helyi érdekek józa — nem kívánság csupán, re szemléletté való felfogás. Tal szerénytelenségnek, de érdeme re ott is, ahol a városon, kö men, szövetkezeten kívül sem nak meg felelős beosztásban le Ezt azért hangsúlyozom, mi hogy különböző beruházási ig gítetlensége következtében a ban megszaporodnak az ob Ilyenkor rendszerint háttérbe lyi erőfeszítés, a saját erő mi használásának a gondolata. P erőből történő gyarapodás — helyettesíthet nagy beruházás segítheti a boldogulást egy-eg lyen. Ennek egyik példája a so egészségügyi ellátásban kifejte feszítés — orvos és asszisztes szakmunkás részéről —, amel sürgős beruházási igényt, amel

1964 JUL - 5.

1021

SOMOS MIKLÓS: EGYEDÜL...

(Tusrajz)

Tv-antenna jelzi, hogy nemcsak istálló van az épületben.

— Kerüljön csak beljebb, hadd lássa belülről is a lakásunk — mondja Fenesi Mihály kazánfűtő. A képen látható ajtó mögött a lakás, mely fenesiék minden szépítő igyekezete ellenére sem különb, mint a félszer-szerű épület, mely nyári munkásszállás lehetett a múltban a hódmezővásárhelyi IV. téglagyárnál. Nem sokat törődtek akkor azzal, hol szállt meg a munkás. A dohszagból sietően lépek a friss levegőre.

— *Hát innen költözünk az ifjúsági lakótelepre* — folytatja a kazánfűtő a némamagyarázat után. — *Három gyerek van, sok pénzünk mint a telkek árával.*

Úgyis megveszik?

A telkek a Serháztéren speiz lesz a kis családi házhatnak, a város végén. Dúlőút egyik oldalán már majdnem kész családi házak, másik oldalán az ifjúsági lakótelep épül. A majdnem kész házak telkeit tavaly négyszögölenként 20 forintért adta az OTP, az ifjúsági lakó-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Somos Miklós
ÚJ IRÁS
1964 —— 7

1021

Somos Miklós rajza

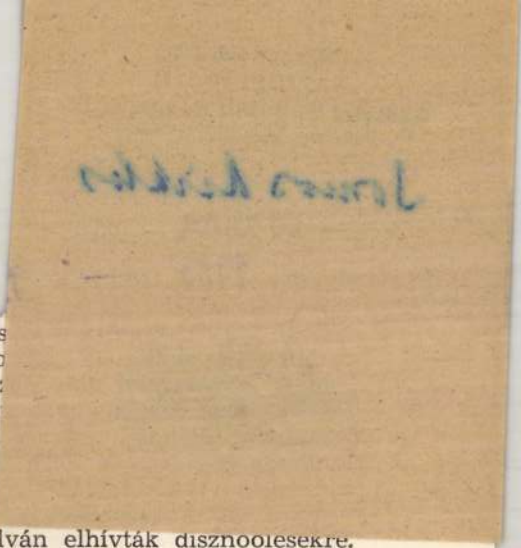

[illegible] az asszony. Talán ismerős
ıebetegség. Lappangási ideje meglehetősen ho
:veszélyes. Pár napig azonban minden olyan s:
közeli patak, a két partján elnyúló terméken
r igyekezett megművelni a szövetkezet. De a
ltak. Nem volt hová mennie takarítani. Elese
amit eddig kapott. Nem volt, akire mosson
van el-elhívták, mint addig, de fenyegető rém
: el? Semmi bizonyos nem tudható róla. Nyilván elhívták disznóölésekre,
lisznó fodorháját meg mindazokat a részeket, amelyeket máskor a népek
kéregető cigányoknak szoktak adni, most megkapta Blaskó Imréné. Csakis
telhetett el. Hogy a gyerekek lábán volt-e cipő, s volt-e télikabátjuk?
n tudható.

Alig tavaszodott, Panna asszony értesítést kapott, hogy ekkor meg ekkor
:ajön Blaskó Imre. Amikor először elolvasta az értesítést, gregorián dalla-
kat dúdolt, aztán pillantása ráesett Katóra. Azontúl egész nap szótlan
yongott a házban, bejárta a padlást, a pincét és a szobákat, de a gyere-
knek enni nem adott. Ha kéricsgélni jöttek, csak rájuk nézett s azok a
lantásától eltakarodtak. Másnap reggel sem adott nekik enni. Talált egy
st a pincében, azt nézegette sokáig. Megmosta, lesúrolgatta róla a rozsdát.
gyerekek azt hitték, délre talán lesz valami ennivaló. Ott álltak az ajtóban.
nna a legkisebbet magához hívta, a többit elkergette. Kató felmosolygott
anyjára, szeretete és ragaszkodása legyűrte a könnyű kis félelmet. Két

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Somos Miklós

1964 MÁR — 1.

Vasárnap, 1964. március 1.

1021

Somos Miklós: Tanulmány

Vasárnap, 1964. március 1.

be őket az ajtóból

célszerűbbé, tartalmasabbá válik a párt kapuján belül. Egyre jobban értik, hogy a párttag és a pártonkívüli között a társadalom tudatos szolgálatában van különbség.

A kommunista életeleme a közért való munka, a társadalom érdekeinek a szolgálata, s ez a meggyőződés elméleti tudatossággá sűrűsödik a párt kapuin belül, amit a párttagsági könyv fémjelez. A párton kívüli ember szintén a társadalmi haladás szolgálója, de a tudatosságnak és a következetességnek nem olyan magas fokán, mint az a marxista, aki a társadalomformáló százezrek élcsapatában menetel.

Ha ezt figyelembe vesszük, akkor önmagától adódik, hogy *a tagjelöltségre történő előkészítésre kell a legnagyobb gondot fordítanunk a pártépítő munkában.* Aki nem érti meg, hogy milyen fontos a pártépítésben a tag- és tagjelöltfelvételi munka — amely nem azonos körülmények között folyik most, mint ezelőtt tíz esztendővel —, az nem is tudja kialakítani e munka elméleti, agitatív és gyakorlati módszereit sem. A kommunistává érett pártonkívüliek nevelése, előkészítésük a párttagságra vahogy a termelőszövetkezeti tagság zöme idős. Mert az idősek között is sok ember él, akik megérettek a tagjelöltségre és az első biztató szóra átlépik a párt kapujának a küszöbét. De *községeinkben és termelőszövetkezeteinkben több, mint nyolcezer a KISZ tagjainak száma, s több tízezer asszony dolgozik a szövetkezetekben.* Sok helyen ők jelentik és adják a szövetkezeti tagság derékhadát. Persze a munkában és a közhangulat formálásában is.

A pártépítés voltaképpen egy élő szervezettel való mindennapos célirányosan végzett munkát jelent. Ehhez a munkához éppen úgy kell érteni — olyan szakszerűséggel és elméleti megalapozottsággal — mint az ipar, a mezőgazdaság, a kulturális, a tudományos élet pártirányításához. Nem lehet mellékes feladatként kezelni és a különböző munkák mögé szorítani járási, városi pártbizottságokon sem a pártalapszervek

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós

Magyar Nemzet

1021

Péntek, 1966. június 10.

UNESCO-vendéggel *a Nemzeti Galériában*

Az *UNESCO* sajtóosztályának vezetőjével jártam a Nemzeti Galériában. Eugene *Sochornak* hívják, negyven év körüli férfi, azért beszél amerikai létére kitűnően franciául, angol akcentus nélkül, mert tulajdonképpen belga.

— Egy szóval: tipikus UNESCO keverék vagyok — mondja kedvesen —, és éppen ezért nemcsak a sajtó érdekel, hanem a kialakulófélben levő »szuper eszperantó«: *a képzőművészet.* A magyar különösen.

— Miért?

— Tavaly Párizsban az Ifjúsági Biennalén jártam, ott nagyon megkapott egy kép: anya és gyermeke. Annyira megtetszett, hogy megvettem. Sötét tónusú, problémás kép. Magyar festő műve. Nagyon szeretném megismerni a festőjét. Sajnos, nincs telefonja, de a címe megvan.

Felajánlottam, hogy megkeresem: *Somos* Miklós a festő. Nem volt nehéz megtalálni, mert közben már kapott telefont. Másnapra beszéltük meg a találkozót a *Nemzeti Galériában*, ahol Somos Miklós, mint zsüritag segít elrendezni a Képzőművészeti Alap negyedévi képvásárlására beküldött háromszázhúsz képet.

A Galériába úgy is el akart menni M. Sochor. Mert közben a mostani párizsi Petit Palais-beli kiállításon is fölfedezett egy magyar festőt:

— Nem emlékszem a nevére — mondja —, de múlt századbeli ember, a téma pedig: *fiatal emberek füvön, valami kiránduláson.* De micsoda színek! Micsoda életöröm!

Rögtön tudtam: csak a *Majálisról* lehet szó, Szinyei-Merse képéről. Elmentem vele a Galériába, megtudni, milyennek látja egy művelt, külföldi, nem szakember a mi festészetünk utolsó évszázadát.

A véletlen úgy hozta magával, hogy visszafelé mentünk az időben; mert a Galéria hivatalosan nem lévén még nyitva, előbb a Somos Miklóssal való találkozást ejtettük meg. A fiatal művész végig kalauzolt bennünket a még nyersen, ömlesztve beküldött *jelenidőn.*

M. Sochort legelőször az érdekelte, érezhető-e külföldi befolyás mai fiataljainkon. Jártak-e külföldön?

Mutattunk neki rögtön a bejáratnál egy fantasztikus olasz tájat, mesebeli fehér várkastéllyal, vörös és sárga sziklákkal. Rögtön utána sokkal lazább természetlátással megfestett két párizsi városrészletet.

— Igen, igen — tűnődött el. — De milyen erősen érezni, hogy *idegen tájat* festenek, mintegy lefordítják a maguk nyelvére — mondotta. — *Ők maguk nincsenek benne.*

Bezzeg »benne vannak« a művészek egy szentendrei építőkocka-szerűen absztrahált, játékos városképben és egy ugyancsak játékosan tragikus enteriörben, ahol korall árnyalatok és fekete kalligrafikus kontúrok közt régi falióra alatt ül egy nagymama, anya és kislánya. Egyébként ez a kép tetszett Sochornak a legjobban. Nagyon elgondolkoztatónak találta a faliórát, mint eljidegenítő motívumokat az idő és a generációk jelzésére. Aztán egész sor éjszakai tájat látunk és többé-kevésbé nonfiguratív hangulat-festményeket.

— Micsoda remek technikai felkészültség! — állt meg egy csellózó nő előtt M. Sochor. — És mennyi finom kék és lila mindenütt! De miért olyan kevés a világos, meleg szín? A piros, a sárga, a rózsaszín, az egészséges harsogás?

Közben kinyílik a Galéria. Csontváry sugárzó Baalbeckjét nézzük, izzó sárgájával a romok mögött.

— Nem. Ez nem mond nekem semmit! — csóválja a fejét Sochor. — Ez egy kicsit a mi »vámos« Rousseaunkra emlékeztet, naiv dekoratívságával, csak attól zseniálisabb, hogy ez a festő úgy látszik őrült volt, ugye?

A »Mária kútja« azért őt is megdöbbenti. Igazán azonban csak Szinyei-Merse *Pacsirtája* fogja meg. Az idősebb Markó tájképein tiszteli a technikát, Barabás portréin érdeklődve nézi a korfestést az arcokon, a miliőn, Keleti *»Száműzött kert«*-jén a szürrealisták előrevetett árnyékát véli, feltűnik neki, hogy a disznók az előtérben emlékeztetnek egyik modern kép vásári motívumaira, de azt is, hogy az össze-vissza csavarodott, kétségbeesett fák Hieronimus Boschra emlékeztetnek. Benczúr és Lotz történelmi festményeitől kicsit megborzad, francia nyelvterületen tanult és már gyermekkorában megcsömörlött Delacroix pátoszától. De a Pacsirta előtt egyszerűen nem tud tovább menni.

— Micsoda édes, tiszta rajongás! Micsoda hűvös hajnali illat! Micsoda szerelem ez! Talán nem is a nő, hanem a táj iránt! — Közel megy, megnézi az apró virágokat, amelyek végtelen gyöngédséggel, szinte középkori áhítattal vannak megfestve, de szinte pajkosan csiklandozzák a figurát.

Nem akar hinni a szemének, amikor elolvassa az évszámot.

— De hiszen ez az ember feltalálta az impresszionizmust, körülbelül Manet-val egyidőben. De egész másként. Micsoda művész! Milyen kár, hogy eddig nem ismertük!

Mindenáron próbálunk róla reprodukciót szerezni, de csak egyetlen óriási van, ami nem fér bele albumba, holott Sochor levelezőlap nagyságút, vagy oktáv nagyságút keres. Megígérjük, hogy küldünk neki.

— Nagyon örültem egyébként ennek a délelőttnek — búcsúzik az UNESCO sajtóosztályának a vezetője, mert olyan művészetet ismertem meg, amelyen meglátszik ugyan számos európai *áramlat befolyása, mégis* alapvető *hangulatában* teljesen eredeti és homogén maradt. Azt hiszem, bármely kiállításon felismerem ezentúl a »magyar kiejtést«, mint az eleven beszédben és mindig örülni fogok neki.

Fedor Ágnes

Dobi István üdvözlő távirata II. Erzsébet angol királynőnek

Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte *II. Erzsébet* angol királynőt, születésnapja alkalmából.

A kubai nagykövet búcsúfogadása

Dr. Juan José *Fuxa Sanz*, a Kubai Köztársaság budapesti rendkívüli és meghatalmazott nagykövete, aki a közeljövőben végleg eltávozik Magyarországról, csütörtök este búcsúfogadást adott a városligeti Gundel Étteremben. A fogadáson megjelent *Nemes* Dezső, az MSZMP KB tagja, a Párttörténeti Intézet főigazgatója, *Czinege* Lajos vezérezredes, az MSZMP PB póttagja, honvédelmi miniszter, dr. *Lévárdi* Ferenc nehézipari miniszter, dr. *Szabó* Zoltán egészségügyi miniszter, *Mód* Péter, a külügyminiszter első helyettese, *Puja* Frigyes, az MSZMP KB külügyi osztályának vezetője. Ott volt a Budapesten akkreditált diplomáciai képviseletek számos vezetője és tagja.

Magyar küldöttség utazott Bejrútba

A Budapest—Bejrút közötti új MALÉV légijárat megnyitása alkalmából a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium, a Külügyminisztérium, az idegenforgalom és a magyar légi közlekedés munkatársaiból álló küldöttség utazott csütörtökön délután Bejrútba. A delegációt *Rónai* Rudolf, közlekedés- és postaügyi miniszterhelyettes és *Bartos* István, a fővárosi tanács vb-elnökhelyettese vezeti.

A KFKI új műszere

A Technika Házában tartott elektronikus műszer- és mérástechnikai konferencia harmadik napján a Központi Fizikai Kutatóintézet három munkatársa, *Biri* János, *Blasovszky* Miklós és *Tarnay* Katalin ismertette az intézet új 4096 csatornás adatfeldolgozó berendezését. Ezzel — mint az előadáson elhangzott — a nukleáris fizikában *a radioaktív izotópok »személyazonosságát« lehet meghatározni.* Az új berendezés harmincszor annyit tud, mint a KFKI másfél évvel ezelőtt készített 256 csatornás analizátora.

Mohács védelmére magas töltés épül

Tízmillió forintos költséggel magas töltés épül Mohács város védelmére. Az eddigi töltéskorona szintjét hat méter szélesre bővítik, s a töltés 1 méter 30 centiméterrel lesz magasabb a tavalyi legmagasabb vízállásnál. Az úgynevezett mentett oldalán átlag 30 méterrel kijjebb viszik a töltés lábát, s ilyen erős védőtöltés a határ felé öt kilométer hosszúságban épül. Az építkezésnél 167 ezer köbméter földet mozgatnak meg, s több mint háromezer köbméter követ építenek be. A Vízügyi Igazgatóság négymillió forinttal kártalanítja annak a csaknem 50 háznak a tulajdonosát, akik annak idején a töltés lábához építkeztek. Ezeket a házakat most lebontják.

VÁRJA
AZ
ADRIAI TENGER

UTAZZON

20 éves az úttörőmozgal

Művészeti bemutat hajóki

Ma: harmincezer a Dózsa G

Történelmünk és munkásmozgalmunk nagy halottainak emléke előtt tisztelgett csütörtökön délelőtt a magyar úttörők népes tábora. *Koszorúzási ünnepséget* rendeztek Budapesten a haza szabadságáért és függetlenségéért elesett hősök emlékművénél. Sok száz kék- és vörösnyakkendős kisdiák állt sorfalat, amikor elhelyezték a Magyar Úttörők Országos Szövetségének és a szomszédos országok testvérszervezeteinek koszorúját, majd a különböző kerületek küldöttei rótták le kegyeletüket.

Hasonló megemlékezésre került sor a szovjet hősök Szabadság téri emlékművénél, ahol ugyancsak népes gyereksereg adózott tisztelettel és hálával a felszabadító harcok során hősi halált halt szovjet katonáknak. Mindkét emlékműnél *úttörő-díszőrség* állt déli 12 óráig.

A központi ünnepségekkel egyidejűleg Budapest valamennyi kerületében és az ország minden városában és községében megkoszorúzták az úttörők küldöttei a különböző történelmi korok mártírjainak, nagy halottainak és az úttörőcsapatok névadóinak emlékműveit, illetve emléktábláit.

Magyar—szovjet a Szegedi R

Békegyülések

Csütörtök délután magyar—szovjet barátsági gyűlés volt a Szegedi Ruhagyár művelődési termében. A közvetlen hangulatú összejövetelen szép számban megjelentek azok a munkások és munkásnők, akik szoros baráti kapcsolatot tartanak fenn az ogyesszai és a jereváni ruhagyárak dolgozóival. Részt vett a gyűlésen *Győri* Imre, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának első titkára. A meghívottak között volt F. J. *Tyitov*, a Szovjetunió magyarországi nagykövete is.

A gyűlésen *Perjési* László, a szegedi városi pártbizottság első titkára méltatta a szocialista országok közötti együttműködés és a magyar—szovjet barátság jelentőségét. Ezután F. J. Tyitov szólalt fel.

A gyűlésen részt vett vendégek megtekintették néhány

Vasárnap nyílik

A lengyel állam ezeréves fennállása jubileumának je-

Közös érdek — népgazdasági érdek

A termékek minőségének állandó javítását csak úgy lehet r ogvalósítani, ha minden munkájára sokat adó dolgozó magas mércét állít fel, s összecsapott, rosszul elkészített terméket nem ad ki a kezéből. Ennek gyakorlati megvalósítását szolgálja az üzemekben, gyárakban kibontakozott minőségi mozgalom, amelynek elmúlt évi eredményeiről tárgyalt legutóbb az SZMT elnöksége. Megállapította, hogy 1965-ben megyénk üzemeiber több helyütt jelentős az előrehaladás a minőségi termékek gyártásában. Döntött is arról, hogy az SZMT vándorzászlaját melyik gyár kapja meg.

Minőségi bérezés

Az értékelés szerint az első helyet ismét az Acélárugyár dolgozói nyerték el. Összetermelésük 99,89 százaléka I. osztályú áru volt, a jogos reklamációkért kifizetett összeget egy év alatt 1,9 millió forinttal csökkentették. Az eredményekben tükröződik a minőségi bérezés ösztönző hatása. Vagyis, ha a munkások teljesítik a vállalat által előírt követelményeket, akkor havonta alapbérük 5 százalékát prémiumként kapják meg. Az előbb említett bérezési formát jelenleg 72 munkahelyen alkalmazzák.

Az Ötvözetgyár azért került a második helyre, mert a gyár vezetői a szakszervezettel egyetértésben felkarolták azokat a kezdeményezéseket, amelyek a különböző ötvözőanyagok szilicium tartalmának terven felüli növelését tűzték ki célul. Így 3 millió 760 ezer forinttal tetézték nyereségszámlájukat. Mivel a két gyár második esztendeje a két legjobb, ezért az SZMT elnökségének vándorzászlaja véglegesen a birtokukba került.

Oklevéllel tüntették ki a verseny harmadik helyezettjét, a Romhányi Cserépkályhagyárat. Itt a minőség javítását több technológiai módosítás, műszaki intézkedés segítette elő. Az I. osztályú áruk mennyisége az 1964. évi 54 százalékról 68,5 százalékra emelkedett. Az utóbbi két évben nem merült fel reklamáció a rossz minőség miatt.

Más gyárakban is jelentős a fejlődés. Az Öblösüveggyárban műszaki intézkedésekkel valósították meg az üveg szakszerű ellenőrzését. A Tűzhelygyár dolgozói nehéz körülmények között termelnek. Ennek ellenére eredményeik dicséretre méltóak. Az I. osztályú áruk aránya 1965-ben elérte a 99,23 százalékot, s jelentősen csökkent a minőséggel kapcsolatos panaszok száma is.

Nagyobb gondot a selejt csökkentésére

Amikor a minőségről beszélünk, nem szabad elfeledkezni annak egyik fontos jellemzőjéről, a selejt alakulásáról. E tekintetben is van előrehaladás, de vannak figyelmeztető jelenségek is. Az Acélárugyárban a huzalmű munkásai egy év alatt — 1965 — 296 ezer forinttal csökkentették a selejtet. A Romhányi Cserépkályhagyárban az elmúlt esztendőben az előzőhöz viszonyítva 0,7 százalékkal csökkent a selejt. Az Öblösüveggyárban a kiolvasztott súlyhoz viszonyítva 6,6 százalékos selejt-mérséklésről ad számot a statisztika.

Másutt azonban nem ilyen biztató a kép. A Salgótarjáni Bányagépgyárban az elmúlt esztendőben 300 ezer forinttal nőtt a selejtért fizetett kár összege. A Síküveggyárban pedig háromszorosára emelkedett a reklamációk száma. Az állami építőiparban ugyan volt olyan létesítmény, amelyre azt mondták, kifogástalan, de a minőséggel kapcsolatos panaszok száma alapvetően nem változott. Ebből adódóan a kifizetett kötbér összege sem. Más viszont a helyzet a tanácsi építőknél. Itt 27 brigád tett felajánlást a minőség fokozására. Teljesítését azonban nem értékelték a vállalat vezetői.

Okok és feladatok

Akár a selejt emelkedésénél, akár a termékek minőségének csökkenésénél kutatjuk az okokat, hamar kiderül: az objektív nehézségek mellett — rossz alapanyag, szállítási gondok — legtöbbször emberi mulasztások találhatók. Laza a technológiai fegyelem, hiányos az ellenőrzés, egyikmásik helyen nagy az engedékenység, az elnézés, s az ebből táplálkozó „jó lesz így is" szemlélet és gyakorlat.

Mindezek arra figyelmeztetik a gazdaságvezetőket, hogy személyekre való tekintet nélkül követeljék meg a technológiai utasítások maradéktalan betartását. Ebben sokat segíthetnek a minőségi ellenőrök, az ellenőrző brigádok. Előrelendítheti a jobb termék gyártását, a minőségi mozgalmat, a minőségi bérezés kiterjesztése, az eredmények, a jó javaslatok és helyes elképzelések széles körben való elterjesztése. Emellett szükség van a felvilágosító, érvelő szóra is. E tekintetben szakszervezeteinknek az eddiginél többet kell magukra vállalniok. Ahol viszont nem használ az okos szó, ott nem kell húzódozni a kártérítés alkalmazásától. Mert ez is egyik módja a helyes szemlélet és gyakorlat kialakításának, annak, hogy a minőségi követelmények betartása közös érdek, népgazdasági érdek.

Murányi László

Shampion-gomba termesztés Ecsegen

Újszerű vállalkozásba kezdett a Pásztó és Vidéke Körzeti Földművesszövetkezet Ecsegen gombatermesztő telepet alakítottak ki, ahol Shampion-gombát termesztenek. Ebben a községben sok a kihasználatlan pince, ahol ideális körülményeket biztosíthatnak a gombatermesztéshez. A földművesszövetkezet több pincét bérelt a helyi termelőszövetkezettől. Egyelőre mintegy 500 négyzetméternyi területen telepítenek Shampion-gombát. A számítások szerint néhány hét múlva 70—80 mázsa gombát szállítanak a fogyasztóknak. Mindenekelőtt közületeknek, az üzemélelmezés, egészségügyi intézmények, illetve éttermek részére szállítanak ebből a kedvelt gombafajtából.

A Pásztó és Vidéke Körzeti Földművesszövetkezet 50 000 forintot fordított a gombatermesztő pincék helyreállítására. Alkalmassá tették őket a gombatermesztésre. A földművesszövetkezetiek úgy tervezik, ha beválik a gombatermesztés, a jövőben együttműködnek a helyi termelőszövetkezettel és továbbfejlesztik a Shampion-telepeket.

Új lakóházakba, intézményekbe kapcsolták be a távfűtést

Az igaz, hogy már hivatalosan is megérkezett a tavasz, a fűtésre, a meleg lakásra azonban még szükség van. A távfűtésre meg különösképpen, hiszen a mostani bekapcsolás már azt is jelenti, hogy az új fűtési idénytől központilag kapják a meleget a Vörös Hadsereg úti lakótelepen is. Az Ingatlankezelő Vállalat távfűtési üzemének dolgozói az elmúlt hetekben azon fáradoztak, hogy április 4-e tiszteletére több felajánlást teljesítsenek. Ez sikerrel is járt. Ezen a héten bevezették a Vörös Hadsereg úti lakótelep valamennyi épületébe a melegvizet, s így 149 lakásba juttatták el a meleget, s ezzel a szerelési munkálatokat is befejezték.

Másik ígéretük az volt, hogy bekötik a távfűtésbe a Pécskő utcai új óvodát és bölcsődét is. Az óvodába már ténteken, a bölcsődébe pedig tegnap jutott el a meleg víz.

Műanyag a bányákban

Új műanyag, a fehérszínű Kautex alkalmazásának kísérleteire készülnek a Nógrádi Szénbányászati Tröszt-nél. A nagybátonyi kötélpálya fémgörgőit akarják helyettesíteni műanyaggal. A műanyagból készült görgők élettartama többszöröse a jelenleg alkalmazott fémgörgőknek. Egyrészt ez indokolja, hogy ha importból is, de beszerezzék.

A jelenleg alkalmazott görgők egyenkint 365 forintba kerülnek, míg a műanyagból készült csak 65 forintba. A tröszt területén mintegy 10 ezer görgőt üzemeltetnek. A kísérletekre rövidesen a görgők megérkezése után sor kerül. Az országban először csak Nagybátonyban próbálják ki, később talán az egész magyar bányászatban alkalmazzák majd.

Új rendszerű üzemorvosi szolgálat az Acélárugyárban

Az üzemben veszik táppénz-állományba a betegeket

Az üzemegészségügy fejlesztéséért nemcsak lelkesedni, hanem tenni és ha kell harcolni is tudó embernek ismerik dr. Szabó Lajost, a Salgótarjáni Acélárugyár üzemi főorvosát. Egy asszisztens társaságában, egy szűk helyiségben kezdte öt évvel ezelőtt. Azóta valamenynyi gyári dolgozóról elkészült az egészségügyi karton, feltérképezték az egészségre ártalmas munkahelyeket. A rendszeres orvosi vizsgálat eredményeinek feldolgozásával olyan adminisztratív alapot teremtettek, amely nélkül az üzemorvosi szolgálat csak sötétben tapogatózna. A táppénz-állomány is fokozatosan csökkent, a baleseti mutatók pedig évről évre javultak.

Gyógyítás a munkahelyeken

Ma már három főfoglalkozású orvos vigyáz az acélárugyári dolgozók egészségére. Bőrgyógyászatra, fül-, orr-, gége szakrendelésre, nőgyógyászatra és fogászatra sem kell a gyári dolgozóknak a rendelőintézetbe menni. A gyógyítást, az egészségügyi szolgáltatásokat sikerült a munkahelyre vinni. Ha mást nem, csak a dolgozók megtakarított idejét, fáradságát számítjuk, akkor is nagy a jelentősége a felsoroltaknak.

A gyár vezetősége, a társadalmi szervek, köztük különösen a szakszervezet, a főorvossal közösen igen sokat tettek az üzemegészségügy fejlesztéséért. Az igazgatási épület földszintjén biztosították a szükséges helyiségeket, a rendelők számára, sőt a fogászati berendezéseket is az üzem vásárolta.

Régi óhaj valósult meg április elsején. A gyári dolgozókat az üzemorvosi rendelőben veszik táppénzes-állományba. Két körzetet szerveznek. Az egyikhez a salgótarjáni járásban lakók és a gyár összes női dolgozói tartoznak, a másikhoz a városban lakó férfiak. A keresőképesség elbírálása a munkahelyen történik. A lázas fekvőbetegeket továbbra is az az orvos írja táppénzes-állományba, amelyiknél előbb jelentkeznek.

A gyárban délelőtt, délután lesz rendelés, sőt a vidéki dolgozókat az ügyeletes orvos éjszaka is megvizsgálja. Az időt úgy határozzák meg, ahogy a dolgozóknak legkedvezőbb. Amikor a járatok beérnek, akkor kezdődik, a rendelés, hogy aki beteg, az a következő járattal már haza is mehessen.

Kényelmesebb a dolgozóknak

Az új betegellátási mód a dolgozóknak sokkal kényelmesebb lesz. A jelentősége azonban nemcsak ebben van. Az üzemorvos mégiscsak jobban ismeri a beteg munkakörülményeit, könnyebben megállapítja, hogy a munkahely milyen hatással van az illető dolgozó egészségi állapotára és ha szükséges, rögtön intézkedhet áthelyezéséről, vagy a könnyebb munka biztosításáról.

A rendelőintézeti szakrendelők acélgyári dolgozót nem tarthatnak táppénzes-állományban. A szakorvosi véleményeket azonban az üzemorvosok figyelembe veszik a betegségek elbírálásánál. A felülvizsgálati jogkört a jövőben az üzemi főorvos gyakorolja.

Az új módszer megvalósításának tárgyi és személyi feltételei megvannak. Az üzemorvosok nagyobb hatáskört kaptak és ezzel együtt több munkát és nagyobb felelősséget is. A főorvos szerint ezzel számoltak, de örömmel vállalják, hiszen az üzemegészségügy javítása az orvosok fő feladata.

Vannak különböző elképzelések, mert a fejlődés nem állhat meg. A főorvos szerint nagyon is elkelne például egy röntgenkészülék. Szükséges lesz még egy-két műszer is. Az elgondolások között szerepel az is, hogy ha csak napi egy-két órában is, de megvalósíthatják a belgyógyászati szakrendelést. Súlyfürdő tervein is gondolkoznak. Ugyanis elég sok a mozgásszervi megbetegedés. Jól jönne a therápiás kezelésekhez. Eredményesebben vehetnék fel a harcot ezzel az eléggé gyakori betegséggel szemben. A műszakiaknak könnyíteni, korszerűsíteni kellene a nehéz anyagok mozgatását. Közösen kell munkálkodniuk a baleseti források felszámolásáért is. A megelőzés és a gyógyítás is közös célokat szolgál. Ha kevesebb a beteg, csökken a táppénzes-állomány az orvosnak is kevesebb a gondja, az üzemben viszont kevesebb a munkakiesés. Nem először merül fel olyan igény, hogy a gyári rendelő munkájába kapcsolják be a szomszédos lakótelepi betegeket is. Talán ez is megvalósul egyszer. Ezzel csökkenteni lehetne a városi rendelőintézet zsúfoltságát.

Egy év — egymillió forint

Azok az elképzelések, amelyek ma még a fejekben vannak, rövidebb, vagy hosszabb idő után valósulnak csak meg. Legalább is az eddigi példákból erre lehet következtetni.

Az Acélárugyárban nem sajnálják a pénzt, ha az üzemegészségügyről van szó. Évente általában egymillió forintot fordítanak ilyen célokra. A befektetés sokszorosan visszatérül, ha közös összefogással látnak munkához.

B. J.

Jubileumi év a balassagyarmati vasúti csomóponton

Hetvenöt éve indult az első vonat az állomásról
Az évforduló megünneplésére készülnek a vasutasok

Hetvenöt esztendeje lesz augusztus 15-én, hogy 1891-ben az első vonat elindult Balassagyarmat — Ipolyság— Párkánynána között. A háromnegyedszázados évfordulót az idei vasutasnapon ülik meg, de az 1966. év voltaképpen első napjától kezdve a készülődés jegyében zajlik. A MÁV balassagyarmati dolgozói nagyon szeretnék, ha a jubileum éve minden tekintetben emlékezetes maradna.

— Ezt a szándékot elsősorban munkánkkal szeretnénk bizonyítani — mondotta Képes Lőrinc, az állomás főnöke. — Feladatainkat negyedévenként kapjuk meg az igazgatóságtól. Erre támaszkodva, s beleszőve saját elhatározásainkat is, intézkedési tervet dolgoztunk ki. A tervszámokat már az első negyedév során is túlszárnyaltuk. A személyszállítás menetrendszerűsége például — az előírás kilencven százalékával szemben — kilencvennyolc, a tehervonatoké nyolcvanöt százalék. Ez utóbbira az igazgatóság előírása hetvennyolc százalék volt. Jobb a kocsikihasználás aránya is a tervezettnél: nyolcvan egész négytized százalék helyett kilencvennyolc százalékos. Megtartjuk a kocsi-tartózkodásra megszabott időket is. A következő negyedévtől — a városi csatornaépítéssel összefüggésben — a teherforgalom ugrásszerű növekedésére számítunk. Ezért máris szorosabbra vontuk kapcsolatainkat a 2. számú AKÖV kirendeltségével. Igyekszünk szocialista brigádjaink munkáját a célnak megfelelően irányítani, támogatni. Az évfordulót be szüljük azzal is, hogy megszépítjük az állomást és környékét, parkosítunk, szökőkutat építünk.

A vasutasnapon ünnepi megemlékezés lesz az évforduló tiszteletére. S hogy ez nem lesz kizárólag a város vasutasainak az ügye, az már eddig is látszott abból a szíves segítségből, amellyel a nem vasutas lakosok is hozzájárultak a csomópont történetének felkutatáshoz. Erről Vojtkó István forgalmi szolgálattevő számolt be:

— Két esztendei kutató munkával eredeti dokumentumok, korabeli újságcikkek, fényképek, térképek, rajzok, visszaemlékezések összegyűjtésével, azok felhasználásával megírtam a balassagyarmati MÁV csomópont történetét. Az eredeti anyagot már megvásárolta a Közlekedési Múzeum, de a Múzeumi füzetek sorozatban kiadja a Palóc Múzeum is. A jubileumi ünnepséggel egyidőben kiállítás is nyílik, amelyen bemutatjuk az első szerelvényt vontató mozdony modelljét, a korabeli egyenruházatot, fényképfelvételeket, s egyéb dokumentumokat. Már elkészíttettem az első, az 1891-es vasútállomás épületének modelljét, kész az 1925-ben épített, valamint a jelenlegi állomás modellje. Dolgozom az 1908-ban létesített épület kicsinyített másán. Szeretnék egy ötödik modellt is megcsinálni: ez azt az állomást fogja ábrázolni, amilyent szeretnénk, ha a balassagyarmati vasutasok és utazó közönség részére a belátható jövőben emelnének.

Cs. G.

Ellácska

Bár emlékeznék, kié a mondás: „A boldog embernek nincs élettörténete" — szívesen szállnék vitába vele. Végső érvként — amint a stilisztikában tanultunk — Ellácska históriáját mesélném el.

Ellácska, így hívják családi-baráti körben, Szverdlovszkban született. Az uráli város kétszer szerepel a szovjet nép hadi sikereinek hosszú listáján. Ott kapott ki Kolcsak, ott lőtték le a Powers vezette kémrepülőgépet. A középiskoláit Szverdlovszkban végzett, bájos diáklány Moszkvában, az egyetemen lett vegyészhallgató. Így kívánta ezt ő maga, így óhajtotta édesapja, aki a cári Oroszország kisszámú értelmiségijének egyikeként vallotta, hogy a győzelmet fegyverrel kell kivívni, de a teljes diadalhoz nagy-nagy tudás is szükséges.

Magyar fiatalembernek tetszett meg a nádszálkarcsú orosz leány, s a leánynak is a magyar fiú. Asszony lett a lányból, az asszonyból kismama. A fiatal házasok Salgótarjánban telepedtek meg. Boldogságuk nem sokáig tartott. 1956 őszén meghalt a férfi; s a fiatalasszony — töredékes magyar nyelvtudással — majdnem teljesen magára maradt.

A munka nálunk is, a Szovjetunióban is becsület és dicsőség dolga. Kétszeres megbecsülés illeti azt, aki szülőföldjétől távol, kétkezi dologhoz nem szokva vállalta a fizikai munkát, — s mellette a szellemit: a tanulást. A magyar nyelv tökéletes elsajátítását vállalta Ellácska, s ez legalább akkora teljesítmény — nyelvészek a megmondhatói! —, mint ha a magyarajkú ember az orosz nyelv kifogástalan megtanulására vállalkozik.

Ellácska vasakarata győzött. Oly szépen, helyesen beszéli a magyart, hogy sok sikerrel — tanítja az oroszt. Salgótarjánban, a ma még rozoga, de holnap modernné, a városhoz méltóvá épülő Iskola úti iskolában.

Nemes becsvágyát nem elégíti ki, hogy csupán képesítés nélküli pedagógus legyen; erős elhatározása, hogy ismét egyetemi tanulmányokba kezd. Orosz-francia szakos szeretne lenni, s őszintén bíznak abban, hogy a Művelődésügyi Minisztériumtól megkapja ehhez az engedélyt. Családja, sok-sok munkatársa, barátja nem kétli, hogy a tanítás, a háztartás mellett jut elég ereje a tanulásra is. — hiszen annyi benne a fiatalság, annyi benne az akarat. Bizonyos, hogy dr. Moll Jánosné az újabb erőpróbán is sikerrel helytáll.

— b. z. —

1966 ÁPR 5.
1021

ÜNNEPI AJÁNDÉK

A gyermek álmokban számol. Hányat alszik az ünnepi ajándékig még? Tolná maga mögé a csigajárású időt.

Néztük a nehéz dömperek útját: hogyan teremtenek helyet a megálmodott palotának a hegy tövén. S számlálni kezdtük: hányat alszunk a palota fényes valóságáig? El-elvétettük a számlálást ezernyi egyéb gondunk közepette és újra kezdtük, negyvenkét hónapot tartón.

Ennyi idő; három év és még egy esztendő fele; ezernél több munkás-nappal az emelkedő falakon. És a pihenés napjaival ennél is több teljesedést álmodó éjszaka.

A nappalnak és az éjszakának huszonnégy órája van Ma immár az esemény napjára keltünk. Néhány óra, s az alkonyodó városban messzire tekintő fényárt lobbant a palota. A József Attila nevét csillantó megyei művelődési ház az ünneplésre sereglők előtt kitárja csarnokos bejáróit; új korszakhoz nyit utat népművelésünkben.

A működési tervekről — hogy azok lehető legteljesebben felelhessenek meg a sokirányú igénynek várakozásnak — nem lehetett egykönnyen —, máról holnapra dönteni. Hónapokra visszanyúló tanácskozásokon egyeztették elgondolásaikat a más-más szintű érdekeltek. A művelődési ház ugyanis megyei, járási és városi teendőket lát el egyidejűleg, adódik hát a kérdés: hogyan felel meg majd ennek, és hogyan az általánosabb várakozásnak, a művészeti, kulturális, szórakoztató rendezvényekre számító közönség-igénynek?

Kiss Imre, a Megyei Népművelési Tanácsadó és a városi József Attila Művelődési Otthon eddigi igazgatója személyében tapasztalt, nagy gyakorlatú kultúrmunkás került az új művelődési ház élére. De az elmondottakból is jól látni: nem könnyű munkát vállalt. S különösen a kezdeti hónapokat tekintve nem, mert mindjárt a mai ünnepi estet s a holnapi programot utómunkálatok követik, a végleges berendezésre azután kerülhet sor. Egyelőre tehát még — különösen a színházbarátok — nem táplálhatnak vérmes igényeket, annál inkább nem, mert a színházi évad lassan befejezéshez közelít.

„Színvonalasan szórakoztatunk"

— A megyei művelődési ház rendszeres programja — vezet terveik közé Kiss Imre — tulajdonképpen április 23-án kezdődik — gondoljuk, a választást illetően osztatlan tetszésre, — az európai, sőt immár világhírű Pécsi Balett vendégszereplésével. A rendezzük meg legjobb megyei kórusaink és a Kossuth-díjas mester közreműködésével.

— Május hónap kiemelkedő eseménye a 13—15 között nálunk megrendezésre kerülő országos öntevékeny jazz-zenekari fesztivál lesz. Előkészítése már hosszabb ideje tart s a fesztiválra Krajcsi Lajos karnagy külön szignált komponált, a háromnapos program ennek hangjaival kezdődik. A fesztivál mindhárom napját rendkívül mozgalmasnak szánjuk.

— A fesztiválla korántsem merül ki májusi programunk. A hónap utolsó hetében, 26-án észak-olaszországi ének-, zene-, táncegyüttes látogat hozzánk műsorával, majd 28-án az Ünnepi Könyvhét megnyitóját tartjuk, május 30-án budapesti énekesekkel és előadóművészekkel slágerkarneválrendezünk.

— A művelődési ház júniusi programja gerincében — június 18-tól 26-ig a magyar-csehszlovák baráti hét sokirányú kulturális és művészeti rendezvénysorozata áll, ezzel egyidejűleg, 25-én vendégszereplésre várjuk a Vegyipari Dolgozók Szakszervezete Központi Ének-, Zene-, Tánc-együttesét s tárgyalunk június első hetére a Heves megyei Művelődési Ház irodalmi színpadával, amely Fiatalok, ti című összeállítását mutatná be. Ennek a vendégjátéknak azonban még könnyen elébe vághat a veszprémi Petőfi Színház, amely egyhetes időtartamban esetleg több előadási együttesével ellátogat hozzánk. Szó volt a tervezés időszakában arról is, hogy heti két alkalommal bérleti rendszerű filmbemutatókat tartunk különleges aktualitású és irodalmi igényű filmsorozatokkal s, hogy vasárnaponként ötórai társastáncot rendszeresítünk a művelődési ház halljában. Ezek az elgondolások különféle meggondolások miatt egyelőre kiszorultak a megvalósíthatók közül.

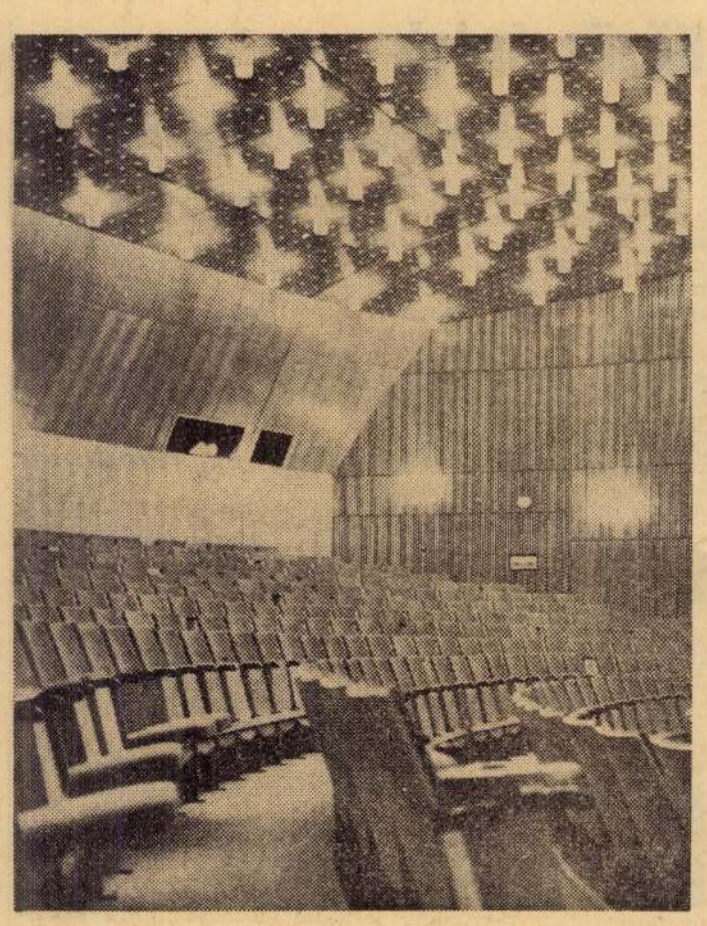

Korszerű nézőtéri részlet.

Klubélet a rétegnevelésért

— Szép az új művelődési ház klubterme, csak mintha kisebbnek tűnne, mint ahogy rendeltetése kívánná — jegyzem meg, áttérve az egyéb irányú tervekre.

Az igazgató rábólint.

— És éppen ezért komoly problémát adott: miképp tudnánk okosan, célszerűen hasznosítani, — figyelembe véve a lehetőségeket, az érdeklődést, valamint a differenciált, rétegekkel foglalkozás elvét. Úgy osztottuk be, hogy hétfői napokon az asszonyok tarthatnak klubdélutánt, vetítéseket, ismeretterjesztő előadásokat, tanfolyamokat, kedden az orosz nyelvet tanulók klubja találkozik, szerdán az eszperantistáké, csütörtökön a bélyeggyűjtőké, pénteken az autósoké, míg szombaton az ifjaké, vasárnap pedig a nyugdíjasoké. Rajtuk kívül havonta egy alkalommal helyet kapnak időszerű problémáik megvitatására a népművelők valamint a népi ellenőrök. A helyiségben televízió, rádió, folyóiratok és napilapok várják a vendégeket.

Az esztétikai ízlésformálás tervei

— Rengeteg a tennivalónk az egészséges esztétikai ízlés, helyes látásmód formálásában. Leginkább úgy érhetünk el eredményt, ha rendszeresen bocsájtunk igényes kiállítási anyagokat nyilvánosság elé. Tárlatrendezési feltételeink most már kedvezőek, a Műcsarnok segítségével Felszabadulás úti termeinket állandó kiállítási központtá formáljuk. Itt nyílik meg ma délelőtt a II. Északmagyarországi Területi Képzőművészeti Kiállítás, majd a következőkben Somos Miklós festőművész bemutatója, Plasztika, grafika, festészet címmel a közép-szlovákiai képzőművészek tárlata, Jánosi Ferenc, László Lilla, Pataki József, Iványi Ödön önálló kiállítása, bemutató a X. Országos Képzőművészeti Kiállítás anyagából, decemberben pedig a Nógrád megyei Képzőművész Stúdió tárlata. Az új művelődési ház szárnyrészében működő Képcsarnok Vállalat szintén alkalmat nyújt megyei művészeink kamarakiállításainak. Az új művelődési ház üvegcsarnokában esetenként ugyancsak alkalom lesz kamarajellegű rendezvényekre. Ott mutatjuk be az Útiélményeim című fotópályázat anyagát, a táncezenei fesztivál idején Fiatalok a fiatalokról címmel öt megye fotó- és képzőművészeti anyagát.

— Milyen egyéb általános feladatokat vállal az új művelődési ház a megye életében?

— A hármas szintű megbízatásból eredően a megyében működő valamennyi tanácsi, szakszervezeti művelődési otthon, vállalati, intézményi klub szakmai, módszertani központja művelődési házunk. A tanácsadás, segítségnyújtás, a népművelők képzése miránk vár, a rendezvények egybehangolása, különösen Salgótarjánban a mi feladatunk, ehhez igazgatói tanácsot hívtunk létre. Szorosan az irányító munkához tartozik a TIT és a megyei művelődési ház újszerű kapcsolatának kiépítése. Egyik feladatunk a művelődési hálózatban az ismeretterjesztés tervezésének segítése, a rendezvények filmanyaggal, szemléltető eszközökkel való táplálása. Másik teendőnk az épületen belüli ismeretterjesztés. Ezt részben a rétegklubokban, részben zagyvapálfalvi művelődési otthonunkban valósítjuk meg.

Országos figyelem középpontjában

— Megyei művelődési házunk az országos figyelemnek is több ízben lesz középpontja az év során. A jazz- és táncezenekari fesztivál után nálunk rendezik meg az Országos Jogásznapokat, a Magyar Televízió műszaki propaganda ankétját, az országos városrendezési tanácskozást, a TIT egészségügyi vándorgyűlését és a megyei művelődési házak igazgatóinak értekezletét. Nálunk zajlanak a Bányász Kulturális Hónap rendezvényei, a Vasas Színjátszó Fesztivál bemutatói, ezeken kívül a megyei művelődési ház központi szervezője és irányítója a májusban sorrakerülő megyei bábjátszó találkozónak, az augusztus 20—21-i hollókői folklór napoknak, az októberi megyei színjátszó, a novemberi irodalmi színpadi találkozónak s a decemberi, megyei társastánc bemutatónak. A művelődési ház keretében öntevékeny együttesek csupán speciális szükségletek szerint működnek. Ilyen elgondolásainkba jól beilleszkedik a megyei KISZ bizottsággal közös ifjúsági tánczenekarunk, az eddig is eredményes kamarazenekar, a kamara- és az ifjúsági kórus, az ifjúsági irodalmi színpad, a mozgásművészeti tanfolyam és a bábstúdió. Mindezeknek nagy hasznát vesszük a családi- és társadalmi ünnepségek rendezésében.

•

A Salgótarjáni József Attila Megyei Művelődési Ház nyitásra készen áll. A tervek, — melyek életet viszneknek falai közé, — még nem mindenben töltik be az új méretekhez szabott igényeinket, de jegyeikben biztatók, hogy a teljesedés folyamatában most már előbb-utóbb a megye szellemi-kulturális tájékozódásának irányítójévé lesz ünnepi ajándékunk, az üveghomlokú palota.

Barna Tibor

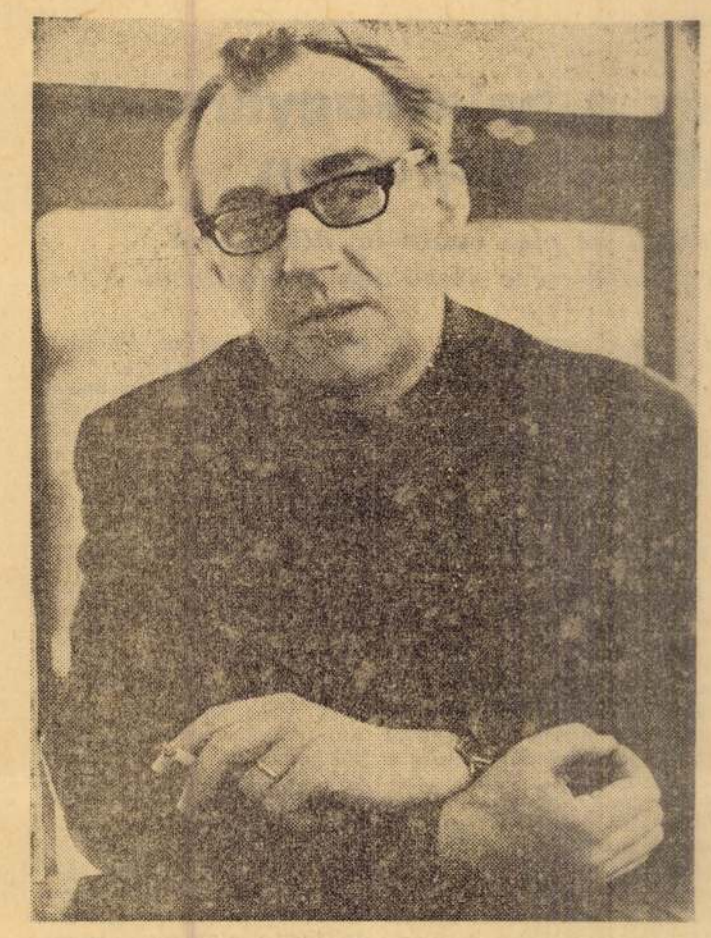

Kiss Imre, a művelődési ház igazgatója

Az üveghomlokú palota, Salgótarján új büszkesége, a József Attila Megyei Művelődési Ház.

(Koppány György felvételei)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1960 AUG
IFJÚ KOMMUNISTA

1021

Somos Miklós: LEÁNY, ABLAKNÁL

TÁBOR 66

KÉPES ICA BRIGÁDJA

megyei lányok vették birto
kukba a KISZ sátortáborá
Még sose láttak alföldet, szo
katlan volt számukra a sík
vidék.

Képes Ica brigádja a toka
ji gimnázium IV/D osztályá
ból már az első napokban a
élre tört. Szőlőben dolgozta
a lányok, az alacsonytőkéj
kövidinkát kötözték, s vitat
koztak egyre, hogy az alföl
bor nem lehet jobb a Tokaj
vidékinél. Kállai Józsi bács
a gazdaságból kirendelt mun
kavezetőjük sem engedett
magából és a lányok elhatá
rozták, megkóstolják majd
a kövidinkát.

Munkájukkal minden elis

Holnap!
Verőfény!
Egy tűzhely va
A hamu alatt -
Vén rőzse alól
Fellobban a lá
A múlt csak eg
Rajta egy emb
Sugárzik az arc
A tűz parazsától.
Sugárzó arccal
Várja egy ember
A hajnal pirkadását.

1945. március 5.

Franyó Zoltán fordítása

Somos Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

1965

ÚJ IRÁS

1021

Somos Miklós rajza

Magyar Hirdető
SAJTÓTIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Szocialista Művészetért
1965 JAN

FILMSZÍNHÁZI VETÍTŐERNYŐK

(Befejezés)

Láttuk, hogy a szóró-ernyők a rásugárzott fényt majdnem egyenletesen verik vissza minden irányban, tehát olyan helyekre is, ahol nincsenek nézők. A fénytechnikai hatásfokot lényegesen lehet növelni, ha a visszaverődést a nézők irányába tereljük, s így az ernyő előtt egy bizonyos térszögben domborodnak ki erőteljesen a visszaverődési tulajdonságok. Ez azzal érhető el, hogy fehér festékréteg helyett a műanyagra ezüstbronz bevonatot visznek rá, melynek festékpigmentje apró, csiszolt alumínium-lapocskákból áll. Az ilyen „ezüstvászon" visszaverődési tulajdonságait a 4. ábra I. jelű görbéje mutatja.

Az „ezüstvászon"-nál elvész az erősen diffúz jelleg, és a felület tükröző hatása következtében kifejezetten irányított visszaverődés áll elő. A fő visszaverődési irányban a fénysűrűség egy normál szóróernyőjének három-ötszörösére emelkedik, de 20—30° eltéréssel a főiránytól kisebb lesz a diffúzénál (lásd 4. ábra I. jelű és gipszfalra vonatkozó IV. jelű görbéjét).

Fémezett felületű képernyőknél tehát a fénysűrűség a visszaverődési iránytól függ, melynek jellemzésére a „fénysűrűség-tényezőt" adják meg, mely például ezüsternyőre 3—5 lehet. A visszaverődés foka valóságban sohasem érheti el az „1" tényezőt, mert a visszasugárzott fényáram az elnyelési veszteségek miatt mindig kevesebb az ernyőt megvilágító fényáramnál.

A sima felületű fémezett ernyők nem felelnek meg filmszínházaink részére, mert 20—30° oldalszögtől már fénysűrűségük igen kevés. Alkalmas szórásszöget a felületen kialakított bizonyos profillal lehet elérni. Szövött ernyőknél függőleges irányban mélyebb, vízszintes irányban kevésbé mély barázdaszerű beleszött mélyedések által a ráeső fény, főként az oldalak felé, de fel- és lefelé is verődik vissza, tehát nagyobb [illegible]. Műanyagernyőknél gyakori a függőleges bordázású, [illegible] osztással (5. ábra).

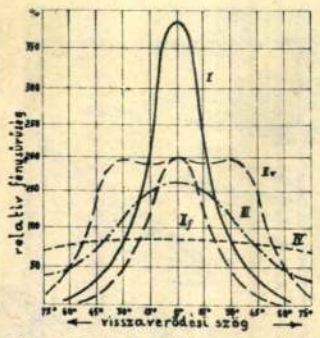

4.ábra. Különböző vetítőernyők reflexiónak összehasonlítása.

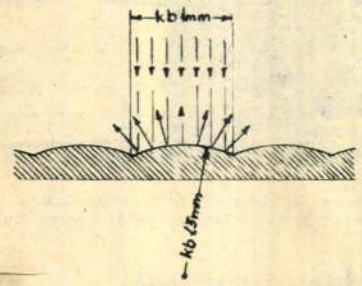

5.ábra. Bordázott vetítőernyő fényszórása.

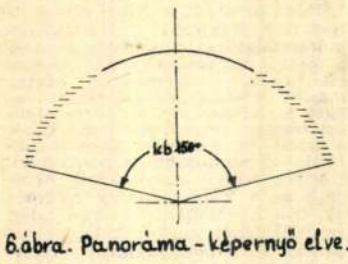

6.ábra. Panoráma-képernyő elve.

réteg felhordása egyenetlenségek é[illegible] varratok előállítása kényes gyártási [illegible] minél nagyobb a maximális fény[illegible] könnyű feladat az ernyő tisztítása

A kristály-képernyőknél fehér s[illegible] kristályréteget hordanak fel, melye[illegible] áll elő, míg az alsó fehér rétegen [illegible] hatás így a 4. ábra III. jelű görbé[illegible] ményezi. Előnyük az, hogy a kris[illegible] fel, így nincsenek látható varratok, továbbá a felületi szerkezetük nem igényel precizitást. Elnyelési veszteségük kisebb a fémezetteknél, utóbbinál ugyanis kedvezőtlenül hat az alumíniumlapocskák kötőanyaga. További előny az is, hogy a kristályréteg kiképzésével az oldalszórást mintegy „illeszteni" lehet a mozi székelrendezéséhez.

Alkalmazzák az ún. „gyöngyvásznat" is, amely fehér szövött anyag gömbölyű üveggyöngy réteggel. Irányított sugárzási karakterisztikája hasonlít a sima ezüsternyőjéhez (4. ábra I. görbe). A kb. 60°-os szórási szögön belül elrendezett székeken ülő nézőkhöz a szóróvászonhoz képest 2—3-szoros fénymennyiség kerül, mert a mennyezetre, oldalfalakra, színpad padlóra verődött fény nagy része a szórási szögbe gyűjtődik össze. A gyöngyvászon és a sima ezüstvászon a házi vetítésknél előnyösek, viszont polarizációs eljárással vetített sztereo-képekhez fémezett ernyők szükségesek.

A fém- és kristálybevonatú vetítőernyők nagy jelentőségre tettek szert a szélesvásznú eljárásoknál, mert ezek alkalmazásával nem volt szükség a gépek fényteljesítményének emelésére. Irányított visszaverésük miatt azonban enyhe görbítésükre szükség van, mert ezáltal a vetített fény, mintegy nagy hengeres homorú tükörről, a nézők látóterébe gyűjtődik. A fehér felületű szóróernyők görbítésére fénytechnikai okokból nincs szükség, görbítésük azzal az előnnyel jár, hogy az oldalt elölülő néző részére a távolabb levő ernyőoldal jobb látószöggel nézhető, másrészt széles eljárásnál emeli a „jelenléti hatást". A görbületi sugár ilyen esetben kb. azonos a vetítőtávolsággal. A 10°-on felüli függőleges ferde vetítésnél azonban görbítés nélkül kell szerelni.

A kimondottan panorámikus eljárásoknál, melyekhez kb. 150°-os ívben (majdnem félkörben) görbül az ernyő, különleges szempontokra kell ügyelni. Meg kell például akadályozni, hogy az egyik oldalrész a másikra rávilágítson (6. ábra). Az ilyen ernyőnek csak a középső része zárt felület, a jobb és bal ernyőrészek kb. 2 cm széles függőleges csíkokból zsaluszerűen tevődnek össze és egymást részben túlfedik.

A felsorolt ernyők s z í n e s vetítéshez is az összes színeket egyformán jól verik vissza. A h a n g á t e r e s z t ő k é p e s s é g is fontos szerepet játszik a vetítőernyőknél a visszaverődési tényező és fényeloszlás mellett. A hangosernyők pórusokkal rendelkeznek, megfelelő szövésmóddal vagy perforálással. A hangpórusok által valamivel csökken a visszaverési tényező. Ahol nem feltétlenül szükséges a hangszórónak az ernyő mögötti elhelyezése (házi mozi vagy kertmozi), előnyösebb a nem hangáteresztő. A perforáció és a vonalrácsozás ugyan 4—5 m távolságból szemmel alig vehetők észre, mégis ezek a képjóság rovására mennek, mert a zavaró elemek egymásrahatását csak 8—10 m-es szemlélési távolság szüntetné meg. Ezért viszonylag kis nézőtávolságra a gipszfal a legelőnyösebb, például kis vetítőhelyiségek vagy filmstúdiók, másolóüzemek ellenőrző vetítőhelyiségei, ahol a képminőség megítélése elsőrendű feladat.

FERENTZI JÁNOS
mérnök

rtalan, Feleki Sári Jászai-bor — A színház most Földeák Aljosin „Döntő pillanatok" cíek előadására készül

Decemberi klub-estjükön jól szórakoztak a Madách Színház művészei és dolgozói. Tolnay Klári a KISZ-isták között (Szabó Ferenc felv.)

Pályázati felhívás

A „MUNKA" szerkesztőbizottsága abból a célból, hogy a gyakorlati szakszervezeti tevékenység tapasztalatainak közkinccsé tételét elősegítse — pályázatot hirdet. A pályázat témája a következő: *Milyen tevékenységgel, kezdeményezésekkel, módszerekkel és milyen eredménnyel segítette elő a szakszervezeti bizottság az 1964. évi terv teljesítését?*

A pályamunkák terjedelme 100—300 gépelt sor legyen. Ha van rá mód, mellékeljenek hozzá fényképeket is. A pályázat beküldésének határideje: *1965. február 15.*

Cím: MUNKA szerkesztősége, Budapest, VI., Dózsa György út 84/b. A legjobb dolgozatok az alábbi díjazásban részesülnek: I. díj külföldi üdülés, II. díj két hetes üdülés, esetleg családos, III. díj 20 kötetes kiskönyvtár, IV—X. díj könyv-, illetve tárgyjutalmak.

HUSZONHAT FÖMO GÉPÉSZ

villanyszerelő szakmunkás lett...

1964. október 16-án reggel 7 óra. A MüM 31. sz. Arany János Építőipari Tanuló Intézet VII., Nyár u. 9. II. emeleti folyosóján 13 felnőtt diák várta, hogy a napi munkája mellett tanulással eltöltött kilenc hónap eredményéről számot adjon. Az írásbeli és gyakorlati vizsgán már túl voltak, de a szóbeli nagyon nehéznek ígérkezett. A vizsgabizottság mindannyiunkat villanyszerelő szakmunkássá nyilvánított. Az előző nap is 13-an tettek sikeres vizsgát, így ezen a tanfolyamon 26 mozigépész nyert villanyszerelői képesítést.

Míg ez az eredmény megszületett, több nehézséget kellett leküzdenünk. Hosszú évekkel ezelőtt született meg a gondolat a tanfolyam szervezésére, ami helyeslésre is talált, de különböző indokok alapján aztán háttérbe szorult ez a kérdés. Csak többszöri érdeklődés és sürgetés után jutott el a Művészeti Szakszervezetek Szövetségéhez, amelynek közbenjárására végre 1963. november közepén megérkezett a Munkaügyi Minisztérium engedélye. Így a kellő szervezés után 1964. február 4-én 30 fős létszámmal elkezdtük a tanfolyamot. A sikeres szervezés láttán vállalatunk vezetősége és szakszervezeti bizottsága azután segítségünkre volt a helyiség biztosításában, valamint az iskolai felszereléssel való ellátásban.

Mi bízunk abban, hogy ez csak a kezdet, és ezt még több ilyen tanfolyam követi, a szakmai, műszaki felkészültség emelésére. Ez több okból is indokolt: egyre korszerűbb és bonyolultabb elektromos berendezésekkel látják el a filmszínházakat. Ezek kezelése és karbantartása nagy felkészültséget igényel. Másik ok: a jelenlegi rendelkezések értelmében, villanyszerelői vizsgával nem rendelkező gépészek, elektromos berendezést nem javíthatnak, így már kisebb hiba esetén is a szervizt kell igénybe venni. Ez igen nagy megterhelést jelent a szerviz amúgy is kis számmal dolgozó kollektívájára.

Az esetleges vidéki érdeklődők tájékoztatására még közlöm, hogy az ilyen tanfolyam szervezésére a Munkaügyi Minisztérium engedélye szükséges. Feltétel: 8 éves gépészi gyakorlat, 1930. előtt születetteknek 6 elemi, 1930. után születetteknek 8 általános iskolai végzettség.

Végezetül mindazoknak, akik a tanfolyam eredményéhez segítséget nyújtottak, a gépész társaim nevében is köszönetet mondok.

SZANTÓ JÁNOS
szb-tag, tanfolyam bizalmi

IN MEMORIAM

Mányai Lajos

érdemes művész, a Nemzeti Színház tagja 52 éves korában váratlanul elhúnyt

Földesi Vilmos

színművész, az egykori újpesti Blaha Lujza Színház alapítója 85 éves korában elhalálozott. Mint rendező számos ifjú tehetséget indított el pályáján. Emléküket kegyelettel megőrizzük.

Somos Miklós: Akt bábukkal

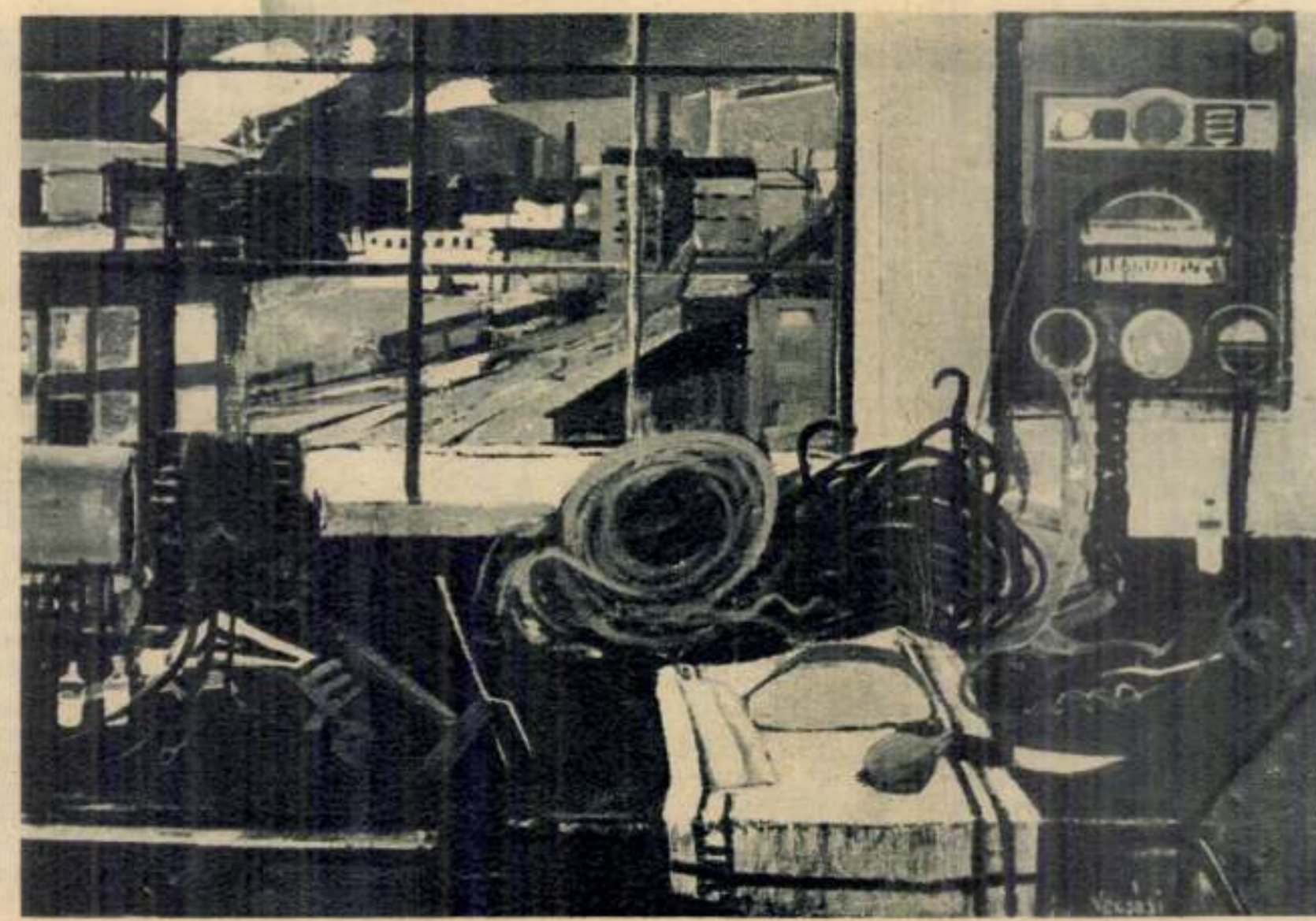

Vecsési Sándor: Villamos műhely (E négy reprodukció a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának V. tárlatából való. Kónya Kálmán felv.)

Garabuczy Ág...

KÖZELEBB A SZÉPHEZ!

A képzőművészeti ízlésnevelés helyzete Baranyában

A KÉPEK TALÁN a verseknél, a zenénél is nehezebben tárják fel a lelküket. Csak a figyelmes rácsodálkozás, az elmélyült elemzés, a szorgos vizsgálat alatt adják meg magukat. A vizuális műveltség viszonylagos fejletlensége miatt manapság talán a képzőművészetnek van még a **legszűkebb** közönsége; mindenesetre kevesebben járnak tárlatokra, mint ahányan könyvet olvasnak, hangversenyt hallgatnak, filmet néznek. Pedig a képek végigkísérnek bennünket egész életünkön. A leporellók illusztrációi, az iskoláskönyvek ábrái, a lakás falára akasztott képek, az arcukat mutató utcák és terek — mind megannyi vizuális élményt nyújtanak az embernek. Nem lehet mindegy hát, hogy van-e, s ha van, akkor milyen véleményünk van a bennünket körülvevő világ „képi" oldaláról.

Ahogy a fül még nem elegendő a zenei halláshoz, a képzőművészeti látáshoz is több kívántatik, mint az ember két szeme. S ha a zenét tanítjuk, ha az olvasás, a könyvek szeretetére neveljük az embereket, **miért kívánnánk azt, hogy valaki első pillanatra megértsen, befogadjon, szépnek tartson egy rátekintő képet, egy először látott épületet, szobrot?** A képzőművészeti ízlésnevelés érdekében tett minden mozdulat, terv, elgondolás ebből a felismerésből fakad, Baranyában is.

A KÖNYVEKET ki kell nyomtatni, a zeneműveket elő kell adni, a képeket ki kell állítani, hogy a közönség elé kerüljenek. A **kiállítások** ma a legszervezettebb, a leggondosabban ellenőrzött (zsűrizett) formái a képi kultúra fejlesztésének, terjesztésének. Pécsett és Baranyában elsősorban a **Képzőművészek Dél-Dunántúli Területi Szervezete,** valamint a **Janus Pannonius Múzeum Művészettörténeti Osztálya** rendez kiállításokat. Havonta egy-két alkalommal váltják egymást a képek a Káptalan utcai két kis kiállító terem falán. Főként helyi művészek állítanak itt ki (legutóbb például **Simon Béla, Kampis Margit, Platthy György),** de vendégművészeket is szívesen meghívnak (pl. a kaposvári **Takáts Gyulát,** stb.). Pécsett nemcsak a múzeum állít ki képeket. A **Képcsarnok** Kossuth Lajos utcai boltjában nemrég kamara-tárlaton mutatkozott be **Pór Bertalan** (ez volt életében az utolsó kiállítása) és a Pécsről elszármazott, szülővárosában mindig szívesen látott **Gádor Emil.** A **Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata** szinte az emberek asztalára helyezi a képeket: nemrég például a Zsolnay gyár művelődési otthonában mutatta be „A rajzművészet mesterei" című reprodukciós kiállítást. De képeket láttam, afféle kis alkalmi kiállítást, a megyei tanács egyik folyosóján is: a művelődési osztály ajtaja előtt várakozók a pécsi művészek legújabb grafikáinak nézegetéseivel tölthetik az időt.

Ezek mellé az időszaki tárlatok mellé csatlakozik Baranyában két állandó jellegű kiállítás. Az egyik a pécsi **Modern Képtár,** mely vidéken a leggazdagabb XX. századi magyar anyaggal rendelkezik, s melynek alapjait **dr. Gegessi Kis Pál** vetette meg. A donátor előreláthatóan hagyatkozott: ha egy bizonyos időn túl a képeket nem állíthatnák ki, akkor azok visszaszállnak az adományozóra. Lett is hely — ha egyelőre szűkös is — Pécsett a képeknek! — A másik állandó kiállítás a **siklósi várban** található. Itt baranyai alkotók képei láthatók. A gazdag és szép anyagból is kiemelkednek Martyn Ferenc kitűnő Mallarmé-illusztrációi.

A KIÁLLÍTÁSOK AZONBAN jószerével csak a lehetőséget teremtik meg a képzőművészeti ízlés fejlesztésére. Az embereket a kiállításokra **be is kell vinni,** az érdeklődést föl is kell kelteni, illetőleg a látott-szerzett élményt el is kell mélyíteni. S mintha e tekintetben — kitűnő lehetőségeik mellett — **többet** tehetnénck Pécsett és Baranyában azok, akiknek ez a gondjuk. **Miért ne kapcsolhatnánk össze egy-egy vernisszázst kis irodalmi műsorral, kamarazenéléssel,** ahogy ezt már másutt csinálják? A sokszor sablonos megnyitók fényt kapnának tőle, s a múzsák e találkozása a különféle területen tevékenykedő alkotók testvériségét, barátságát is ápolná. Aztán több szakavatott **tárlatvezetést** kellene a kiállításokon tartani — előre meghirdetett időben, esetleg az **alkotó személyes részvételével,** ankétszerű beszélgetéssé tágítva. S ha már a gimnázium utolsó osztályában — sajnos, csak a humán tagozaton — a tanterv biztosít néhány órát a művészettörténet tanítására, azt hiszem, nem lenne nagy vétség, ha ezeknek az óráknak egyikét-másikát éppen valamelyik kiállítás képei közt tartaná meg a tanár. (Baranyában még szakfelügyelőjét sem ismerik e tárgynak.) A kiállítások propagálását szolgálják az általában ízléses és megfelelő kísérőszöveggel ellátott **katalógusok.** S ha a két-három hétig nyitva tartó kiállításoknál ezt nem is lehetne megcsinálni, legalább a Modern Képtár anyagából ki kellene **fotózni** néhány szép képet, s **levelezőlap-szerűen** kellene árusítani a jegyváltásnál. Egy-egy ilyen kép maradandóbb emlék lenne a városról, mint az annyiszor kifogásolt, rutinmunkával készült képeslapok.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI ISMERETTERJESZTÉS legszervezettebb, leghatékonyabb formáit természetesen az iskolák jelentik. Baranyának külön büszkesége, hogy itt működik az ország egyik jóhírű **művészeti gimnáziuma,** külön képzőművészeti tagozattal. Évente mintegy két tucat fiatal kap benne érettségit, s az érettségi mellé alapos **szövő-fonó, keramikus, fémműves, porcelánmintázó** ismeretet. Javarészük Pécsett és Baranyában helyezkedik el, s mindegyikük a maga munkahelyén továbbadója lesz az iskolában szerzett ismereteknek. A látás-kultúra fejlesztését — az iskolán kívül — a különféle **szakkörök** és **előadások** hivatottak szolgálni. Képzőművészeti szakkör az Úttörőházban, művelődési házakban és üzemekben is működik. Egy-egy alkalmi előadást, meghívott, országos névnek számító művészettörténésszel vagy alkotóval a TIT, a Nevelők Háza szokott szervezni. Gyakori vendég Pécsett **Németh Lajos, László Gyula, Körner Éva,** de jártak itt **Bálint Endre, Koczogh Ákos** és mások is. Kár, hogy az idén a szabadegyetem nem hirdetett önálló képzőművészeti sorozatot.

A Pécsett és Baranyában élő alkotók publicitását főként a helyi **sajtó** biztosítja. A rájuk irányuló figyelmet egy-egy évforduló, a megyei tanács és a szakszervezetek megyei tanácsa **művészeti díjainak** november 7-i kiosztása még fokozza. De a különféle társadalmi szervek, a Nőszövetség, a Hazafias Népfront is rendszeres **műteremlátogatást** szervez a pécsi alkotók megismertetésére. (Csatlakozhatna e szervekhez egyikmásik erősebb szakszervezet megyei bizottsága is!) A pécsi **rádió** rendszeres műsorban foglalkozik a pécsi és baranyai képzőművészeti élet fontosabb eseményeivel.

Mivel ennek az írásnak nemcsak az a feladata, hogy eredményekről számoljon be (bár talán azokból lehet másutt a legjobban okulni! — a **tennivalókról** is szóljunk. Megint csak úgy: a fiamnak mondom, de a menyem is értse.

A VÁROS-KÖZPONTÚSÁG mintha a képzőművészeti ízlésnevelés szervezetében is megmutatkozna — az egyik megjegyzés. A művész azt mondja: Inkább két hétig legyen kiállításom a pécsi **Káptalan** utcai parányi **kis** helyiségben, mint akár egy hónapig — mondjuk — a tágas sellyei vagy kémesi művelődési házban, sőt — uram bocsá' — talán valamelyik szövetkezet vagy állami gazdaság ebédlőjében. Nem csináltam statisztikát, de nyilvánvaló, hogy aránytalanul többet kap képzőművészetből Pécs, a megyeszékhely, mint — mondjuk — az öt baranyai járási székhely együttvéve. Az kellene, hogy a város jobban sugározza szét erejét a megyében! A **siklósi** állandó kiállítás szép kezdemény. De a közelgő jubileumi év (1566—1966) alkalmas lenne arra, hogy **Szigetvárott** is hasonló állandó képtár nyíljék. S nem kellene egyszer komolyan azt is megvizsgálni, hogy azokon a helyeken, **ahol sok ember megfordul** (vasútállomások várótermei, orvosi rendelők, osztálytermek stb.), a falrafüggesztett képek hogyan szolgálják a képi kultúra fejlesztését? Elindulhatna Baranyában a gondolat, hogy az úgynevezett kultúrvárótermekben, SZTK rendelőkben is érdemes lenne egy-egy gondosan válogatott kép-anyagot bemutatni. S ahogy a pécsi orvosegyetem hallgatói bejárnak az iskolákba a tisztaságot, a tanulók higiéniáját ellenőrizni, az adódó gondokon segíteni, ugyanúgy a pécsi művészeti gimnázium tanulói „védnökséget" vállalhatnának egy-egy iskola belső díszítése, dekorációja fölött.

ÉS MÉG EGY „BARANYAI" TANULSÁG. A képzőművészeti ízlésnevelésben mintha **túlzottan központi helyet** kapna a **festészet** problémája. Igaz, a lakást képekkel díszítjük. De házban lakunk, az utcán épületek közt és tereken járunk. Mintha nem gondolnánk eleget arra, amit a szólás-mondás így fogalmaz meg: **az utcák és a terek a képzőművészeti ízlésnevelésnek valóságos képeskönyvei.** Még az átlagos kiállításlátogató, még a lakását ízlésesen berendező ember is keveset tud az **építőművészetről** és a **szobrászatról.** Mintha az a tény, hogy általában alig ismerjük még a nevezetesebb épületek tervezőinek is a nevét, s a szobornak, amely mellett pedig naponta eljárunk, alkotóját, mondom, ez a személytelenség mintha kicsit magának a művészetnek is ártana. Pedig a mai nagyarányú építkezések, a lakóházak és gyárépületek tervezése alkalmat adhatna az ízlés e hiányainak a pótlására. S megintcsak egy olyan városban, ahol szerencsés módon vannak jelen a régi építészet hagyományai és a modern konstrukciós formák. Egy-egy városrendezési terv nyilvánosságra kerülése ne csak a pénzügyi terv-számok közlését jelentse, hanem elmélkedést a városrendezés esztétikai kérdéseiről is. S amikor elkészül egy-egy modern épületcsoport, akár egy kiállításon, itt is lehetne „tárlatvezetést", városnéző sétát rendezni. S Pécs (és minden nagyobb város) kínál annyi szép szobrot, hogy alkalmankint a TIT vagy valaki más, szobornéző sétákat is szervezzen. Az egyik legkiválóbb magyar városesztétának, **Granasztói Pálnak** éppen pécsi témájú írása („A régi Pécs és az új") figyelmeztet, hogy a városkép, az utca, a házak homlokzata, a terek elrendezése, egy város egész építészeti arculata milyen sokat jelenthet az ott élő emberek képzőművészeti ízlésének alakulásában.

Fejér Csaba: Álló nő

TÜSKÉS TIBOR

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
ELET ES TRODALOM

A KÖLTÉSZET NAPJA * 1964

DARÁZS ENDRE:

Fénytenger

Ez az utca árnyéktalan.
Itt mindenütt csak fények
Kigyóznak fel minden falon
S a szobákba benéznek.
Átcsusszannak az üvegen
És felizzik a pára
És áttetszenek a falak
Szines üveggé válva.

Két szerelmes egymásra néz,
Majd kelletlen szétrebben
És ártatlanul állanak
A ragyogó keretben
És izzik, mint piros rubint,
A mellecskéknek gombja,
Mit hajához nem kap a lány
S gyorsan mellére bontja.

(A *Portré ezüstkeretben* című kötetből)

Ferenczy Béni: Szerelmesek

SIMON ISTVÁN:

A kulcsok igája

A kulcsok igája nehéz.
Nemcsak a zsebem — már az agy,
a lélek is nyögi e réz,
e vas és acéltárgyakat.
Mert e csikorgó, csörrenő
foglárok merev vas-hada
állít a munkára elő
és kisérget, este, haza.
De furcsa fogoly is vagyok:
'n félek attól, reszketek,
hogy valamit nyitva hagyok,
vagy nem őriznek reteszek.
A tompafényű horgokat
hordom, hatalmam zászlait,
amelyekkel nem is sokat,
a kezem egy ajtót kinyit,
vagy egy ládát, szuvas-poros
fiókot, kenetlen kaput,
amíg mélázva elmotoz
a rozsdás zárakon, becsuk.
Őrzök valamit, azt ami
úgyis csak veszendő, tudom,
mert nem birom megtartani
e mindent-szétnyűvő uton.
Bezárom a ruhát, bútort,
könyveket, olcsó lomokat,
s rámzárom, mikor süt a hold,
embernyi boldogságomat.
Nagy nyugtalanság, mért szoritsz,
mért élek félelmek között?
Hányszor három utcától is
a reszketés visszaűzött:
bezárni! jól be! — ki elől?
Rátok én gyanut nem fogok
erdők mélyein csörtető,
vérre-törő vadállatok.
Ó, emberek, egymás miatt
hordjuk mi ezt a vasigát!
Jön majd kor, és e jármokat
szemétre dobja a világ,
hogy szétguruljon, mint a gyöngy,
az egymásért érzett öröm?
Merengek az ajtó előtt,
míg a zárba gyömöszölöm
a kulcsot, s szól az, csikorog:
te már nem éred meg, beföd,
lecsuk, zár nélkül is, konok
őrződ, a hűvös anyaföld.

1956

(A *Gyümölcsoltó* című kötetből)

WEÖRES SÁNDOR:

Zimzizim

Meggyfán lakott Zimzizim
kő és füst között
hol az éj selyembe és
habba öltözött

és szivárvány ragyogott
egész éjen át,
meggyszem sötét-pirosán
tükrözé magát.

Szemközt állt egy palota,
tárt sok ablakot,
benne bojtos homlokú
oroszlán lakott.

föl-le lejtett komoran,
mindig egymaga,
sötét viharként vonult
bojtos homloka,

a vár egyik végitől
másikig került,
szeme oszlopsor között
mint parázs repült.

Elbődült: „Éhes vagyok,
Zimzizim, gyere!"
Az felelt: „Dehogy megyek,
félnék odabe.

Ha fölfalnál igazán,
mennék, te bohó,
lennék karmaid alatt
vér-áztatta hó.

De nem bántanál, tudom,
néznél betegen
s palotádban oly fura
mindegyik terem,

alvó pulykák és ludak
vánkosaidon
s a lámpákon szökdelő
sok csuklyás majom

s lármás papagáj-sereg
éjfélkor együtt
vékonyan meg vastagon
mint sok óra üt

s egy marék aranydarázs
vánkosod alatt
folyton zümmög s neveti
nagy hatalmadat.

Csak ablaktól ablakig
futhatnék veled,
otthagyva meggy-lomb között
puha fészkemet.

Nem lehetnék sohasem
igaz szerető,
lennék sötét hátadon
sápadt levedő."

(A *Tűzkút* című kötetből)

SINKA ISTVÁN:

Megbántott régi uraság

— Tudod is te, mi az a gond!
Hány ökörigád is van, mondd?
S hány kocsisod, hány béresed?
Hány hold miatt fő a fejed?
S vannak-e sok szép lovaid,
s nagy gulyád?... Mondj hát valamit!
Hány cselédnek fizetsz te bért,
mikor a hónap véget ért?

S bánkódsz, ha a szénakazlad
begyúllad, te síró madzag?
Tudod is te, mi a bánat!
Vagy tán neked is van nyájad?
Van neked: pipa a szádban,
s száz kanbolha a gatyádban.
Az csak az egész vagyonod.
Jó neked, nincsen majorod.

Aszálytól, se jégtől se félsz.
Köröttem itt könnyedén élsz.
Hogy az ember hajnalban kel?
Hát egy kicsit dolgoznod kell.
Azért adom a kenyeret,
s mindig, míg bírod a kezed.
Ezzel szemben, te sokszázszor
szembe fordulsz velem, s bántol...

Kinn a csömöki domb előtt,
igy pirongatott ezelőtt
Haládnak ura engemet.
S: szegény az ember, s mit tehet!?
...Fú a történelem szele.
Tegnap találkoztam vele:
elfordult és meg se látott,
még mindig ő a megbántott.

(A *Végy karodra idő* című kötetből)

VÁCI MIHÁLY:

Szeliden, mint a szél

Szőkén, szeliden, mint a szél,
feltámadtam a világ ellen,
dudolva szálltam, ténferegtem,
nem álltam meg — nem is siettem,
port rúgtam, ragyogtam a mennyben
cirógatott minden levél.

Szőkén, szeliden, mint a szél,
minden levéllel paroláztam:
utamba álltak annyi százan
fák, erdők, — velük nem vitáztam,
fölényesen, legyintve szálltam
ágaik közt szép suhanásban.
merre idő vonzott s a tér.

Szőkén, szeliden, mint a szél,
nem erőszak, akarat által,
ó, szinte mozdulatlan szárnnyal
áradtam a világon által,
ahogy a sas körözve szárnyal:
fény, magasság sodort magával,
szinte elébem jött a cél.

Szőkén, szeliden, mint a szél,
a dolgok nyáját terelgettem,
erdőt, mezőt is siettettem,
s a tüzet — égjen hevesebben,
ostort ráztam a vetésekben:
— így fordult minden vélem szemben
a fű, levél, kalász is engem
tagad, belémköt, hogyha lebben,
a létet magam ellen szitom én.

Szőkén, szeliden, mint a szél,
nem lehetett sebezni engem:
ki bántott — azt vállon öleltem,
értve-szánva úgy megszerettem,
hogy állt ott megszégyenitetten
és szálltam én sebezhetetlen:
— fényt tükrözök csak, sár nem ér.

Szőkén, szeliden, mint a szél,
jöttömben csendes diadal van,
sebet hüsit fényes nyugalmam,
— golyó, szurony, kin sürü rajban
süvitett át, s nem fogott rajtam,
s mibe naponkint belehaltam,
attól leszek pusztithatatlan,
s szeliden győzök, mint a szél.

(A *Szegények hatalma* című kötetből)

MARÓTI LAJOS:

Szembe az angyallal, először

Rámszólt az isten: „Mondd, akarsz-e
élni örökké? Rajta hát
(tudod a titkot, vagy nem? tagadd le!)
ott jön egy izmos fénynyaláb:

ugorj rá, vésd karmod s harapd a
fogad bőrébe, fogd: míg ő-
véle száguldasz, jól rátapadva,
áll az óramű ős-idő."

Csippent, s nevetve hozzáhortyog...
Én meg dühöngök: vagy nem érted,
vagy úgy módoltad ki, gonosz csont, hogy
tüskédbe mégis belelépjek.

Mert harminc-negyven év még, s átjár
tűd; nem kintről: magam felől:
az az idő, mit testembe zártál
végül megöl, megöl, megöl.

(A *Pantomin* című kötetből)

GYÁRFÁS ENDRE:

Ballada – Rólad

Déva vára bennem épült:
kelő-omló szerelem;
amit raktál éjfelen,
virradatra porba szédült.

Sejtjeim az omlás ellen
sirva lázadoztak.
végezetül íly kegyetlen
konok törvényt hoztak:

Téged vetnek bé a tűzbe,
téged kevernek a mészbe,
téged raknak kövek közé:
malter legyél mindörökké!

Igy élj bennem, balladásan,
falaim közt eleven;
igy marad fenn Dévaváram:
soseomló szerelem.

(A *Partközelben* című kötetből)

1964 MDP 1.1
Somos Miklós
1021

A KÖLTÉSZET NAPJA * 1964

GEREBLYÉS LÁSZLÓ:

Sirattam én a várost...

Sirattam én a várost,
A csillagost, a sárost,
A gondozatlanul is gyönyörűt...
Sirattam én a botor köszörűst,
A tépett köntösűt,
Aki apámhoz volt hasonló,
Könnyelmű volt s a szíve: csorgó korsó!
A köszörűst sirattam,
Kit utcakölykök megdobáltak...
Ki áll, csak áll a bomló forgatagban.
Ki engedi, hogy széttörjék
Követ...

Sirattam én a villamost,
Amely akár egy kiskacsa,
Derűs szint
Hint
Szét
Egymaga,
Ha utasra vár,
Ha jár,
De melynek roncsa, bénasága,
Még mintha most is
Arcomba vágna...

Sirattam én a felperzselt derűt,
Az eltört hegedűt,
A porladó javat,
A csúfolt szavakat,
A házat,
Amelyre építője támad,
A dermedő teret
A pernye könyveket,
A zászlókat, a megtiportakat,
Az anyatejet, amely elapadt...

És magamat...
Az álmomat, mely ismét megszakadt,
A felriadt kisgyermeket,
A beteget,
Ki árván retteget...

S óh, emberek,
Világgá futott ártatlanokat,
És ártatlanúl felkoncoltakat,
És áldozatokat,
És rászedetteket
És megcsalt könnyeket
Sirattam én,
Sirattam én.

Budapest, 1956 őszén.

(A *Még tovább* című kötetből)

GARAI GÁBOR:

Tíz év távolából...

S eljön az emlék tíz év távolából...
Nem felejtem az augusztusi reggelt.
Mint Bolkonszkij az ütközet után
ott feküdtem hanyatt a zöld mezőben:
mögöttem az időben béke, béke,
sebzetlen testem, előttem bezárult
holnapom: áldott oktalan reménység.
Körülöttem a földön senki, senki,
csak szöcskék a fűben, férgek a porban;
nagy csönd, csak két cső kukorica serceg
nyárson a roskadó rőzse-parázsban!..

Láttam, el sem fogad, el sem veszít
a tág világ, a fukar szerelem,
melynek álmaim önként besoroztam.
Tudtam, üres a sorsom, a zsebem,
bőrömnek ára sincs, lelkem apátlan...

S egyszerre kibuggyant a sárga nap
a lézengő felhők közül, fakó
fűszálakon kivirágzott a harmat,
fény kotorászott a kukoricásban,
nagyokat lélegzett az ég, parázsló
légáramok pihés szárnya hajolt rám, —

s a csöndes és alázatos közönyből
váratlanul vad mámorba lökött föl
a nyilvánvaló sugallat, hogy: élek,
s ennél jobb már nem történhet velem,
hogy futkos a Mindenség láza bennem:
gyönyörűbbet már nem álmodhatok, —

s megértettem: majd vágyok és lemondok,
küzdök, veszítek, föl-le hord a hullám,
de lelkesít, lehűt és el sosem hagy,
majd csak végső lélegzetvételemmel,
eszméletem, az augusztusi reggel: —
hogy ott fekszem hanyatt a zöld mezőben,
szikár szegény, kit minden elhagyott,
és képtelenül, megátalkodottan,
gyógyíthatatlanul boldog vagyok.

(Az *Artisták* című kötetből.)

Somos Miklós: Délután

HIDAS ANTAL:

Mindennap újra

Nem határoznám el, hogy újra kezdem;
féltéglával mellem hiába is verném,
hogy vagyok még mindig fiatal és bajnok, —
mert ha nem is hajlott gerincoszlopom,
de hol lopom hozzá azt a sérelem nem ért
szívet, amely a vért kellő adagolásban
küldi szét a testbe? Enélkül hiába vallom,
el nem foglalom azt a szép ívet,
amit ebben a nagy iramodásban,
hőrengésben és hófúvásban befutnom kell.

S nem határoznám el, hogy újra kezdem,
ha például lennék hatvan éves nyírfa...
Az is meg van írva: loboghat a híres
a legmagasabb dombon, annyi szín mégsem lesz
az öregedő lombon, hogy vele úgy hasson
s zúghasson, mint az ifjú nyíres.

Rajtam, (ha nem is szembeötlő) már két emberöltő,
Igaz! De a költő, akárcsak a föld... Ő
többet ád vissza, mint amennyit elvesz:
verssorra bomolva egyre gazdagabb lesz,
hiszen a fáról úgy értem: magáról
mennél több levelet bő-ággal levetett,
annál lombolóbb lesz és annál tombolóbb
őszinteséggel gondol rátok s beszél veletek.

Ezért: sok lapos „élet szabály" rám ne kiabálj,
úgy sem szívom mellre; utamba ne állj,
ne igazíts helyre, ne ígérj s ne fenyegess!
Inkább rossz ágakat nyess: holtakat temess!
Egy szabály van: a naponta feldöntött régi szabályban
reggel alakuló, délben már fakuló, estére elhaló,
másnap már új, fiatal szabály, — szóval: az élet!

Ezt tudva, kérlek: hagyj békén engemet, aki öntüzemben,
szóval: érzés-üzememben nemegyszer pörköltem el,
(és sohasem a másét!), saját ingemet.

Pörgetem azt a ritmust, amit még must-
koromban leltem s azóta bennem
szüntelenül robban. Nem bírom, amikor
színtiszta boromban nyugtató nedv koslat, —
abból, ha innom kell, szédelegve járok,
a lábam roskad és poshad a lelkem.

Mindent,
csak ezt nem!

És folytatom,
s mindennap
újra kezdem!

(A *Megtalálnak* című kötetből)

BARANYI FERENC:

Ne bánts...

Ne bánts. Egy szél-iramodás
az óceánt is megzavarja,
s a rezzenetlen viztükör
mozdul akarva nem akarva —
ne bánts. Csak néztem azt a lányt,
s a szoknyatánc-keltette, langyos
szélről mellőled-mozdulón
vagyok igényes önmagamhoz.
Ne bánts. A szél kerekedik,
a tenger nem tehet a szélről,
de törvény, hogy moccan, ha fú,
fakad tenger-természetéből.
Ne bánts. Egy szellő-léptű lány
jön itt — megfordulok utána,
aztán megyek, veled, tovább.
Megaláznál, ha megalázna
téged, hogy férfi ugy vagyok
ahogy tenger lehet a tenger,
letagadhatom százszor is,
de megtagadni?
Nem. Ne vedd el
belőlem, mi törvényszerű,
amint törvény a sejt a vérben,
nem férfiösztön-feladást —
neked csak hüséget igértem.

(A *Rendíthetetlen partokon* című kötetből)

RÓNAI GYÖRGY:

Etruszk fuvolás

Sarjadó virágok hervadó virágok múló szirom-élet
ó virág-kehely-asszonyok szerelme
ó szirom-szerelem!
Táncoljatok táncoljatok fordított-kehely asszonyok
táncoljatok szoknya-harangok
harangvirág-nők
szerelem szerelem csengő dús szoknya-kehely-erdő
táncolj! —

Fuvolás voltam
harangvirágok hajladoztak csendültek fuvolámra
szerelem indázott fuvolámra
rakott tálakon gyümölcsöt kínáltak a szolgák fuvolámra
négykarú kétfejű egytestű szerelem kígyózott gyűrűzött
fuvolámra
szerelem indái fonódtak fuvolámra
mert fuvolás voltam —

De nem fúvok többé kúszva kanyargó dalt fuvolámon
ugyanazt a hangot fúvom örökre ugyanazt a hangot
síró hangot epedő hangot szomorú hangot
egyetlen hangot halottsiratót holt fuvolámon
mert fuvolás voltam —

s most fekszem a hegyben hegyi lakomban hegyi
szobámban
halott fuvolás festett asztalnál festett ételnél festett
lakomámon
festett fuvolás festett fuvolával
egyetlen hangú egyetlen sípú gyászfuvolával
halotti táncdalt fuvok egyetlen hangon holt fuvolámon
konduljatok keringő kehely-szoknyák nem iszom többé
kelyhetekből
csendüljetek harangvirágok bibéteken csókom már sose
csobban
lehullt elszállt a szélben a szirom-élet —

fuvolás voltam
fekszem a hegyben hegyi lakomban hegyi szobámban
fektemben fuvolázom
indázó gyűrűző kígyózó zene élt fuvolámban
s most egyetlen sípon egyetlen hang szól fuvoláman — —

szállj hang sírj hang szállj
hajts ki a fában
hajts ki a fűben
hajts ki hang a virágban
szállj hang szállj hang szállj a szélfuvalásban

hajts ki hajts ki virulj ki hang a halálban
táncra
szólj szólj szóli szerelem fuvolája.

(A *Város és a délibáb* című kötetből.)

A Melléklet verseit a tavaszi verseskönyv-újdonságokból válogattuk

Te már letörlesztetted vétk
szájára versz benti barbáraidnak
s tiszta homlokkal lépsz a kinti fénybe;
szíved kétéltű cselt már nem melenget,
szád is megnyílhat hát bátor beszédre:

– Tiszteljetek,
szelídebb végzetekre kiszemelt nemzetek;
hét bűnből, hét sírból kelt föl e nép,
legyőzte hétszer önnön végzetét,
s azért lett csalhatatlanul szabad,
hogy egyesüljön megtartó hitekkel,
hogy együtt fájjon gyötrelmeitekkel,
hogy megtegye, mit még tehet az ember:
tartsa az ég ponyváját tárt kezekkel
az elhanyatló csillagok alatt.

Határ

Álmom és ébrenlétem határán
nincs sorompó, se vám, se ellenőrzés.
Úgy hajtok át, hogy meg se zökkenek.
Odaát téged láttalak: tulajdon
arcod mosolyában fürödtél meztelen,
ideát meg teljesen éberen
rögtön kimondom a neved.

Majd halálom perce is így jön el,
csak fordítva járom meg az utat:
neved kilehelem,
s megkezdi álmát egy dermedt tekintet,
az emlékezetem,
melyben te vetkőzöl örökké.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Somos Miklós
KORTÁRS
1964 OKT

1021

SZÉKELY DEZSŐ

Csöndben élek

Elnézem, hogy a csavargó füstgomoly
Gyalogutakat rajzolgat az égre,
S fehér vitorlás, karcsú bodzabokor
Süllyed a párák szagos tengerébe.

A fűszálak már, egymást átszorítva,
Lehevernek az ágyazott homályba,
Lent, a porban, egy elhullt rózsa szírma
Úgy világít, mint ólakban a lámpa.

Csöndben élek. A hűség önfegyelme
Keríti be a megalkuvó estét,
És hull a harmat fakúló fejemre,
Mint szalma közé állati verejték.

SOMOS MIKLÓS rajza

„Harangszóban...”

Címhasználatunk a festőművész *Dobi Piroska* grafikájára utal, mely méltón jelzi azt a szellemi „aurát” is, amelyet szimbolikusan kifejez a II. János Pál tiszteletére nyílt kiállításon. A Keresztény Értelmiségiek Szövetsége székházában, az Előpatak u. 35-ben még a Szentatya ittlétekor, augusztus 17-én mutatta be néhány kitűnő művész munkáit — egyúttal „hommage” is volt ez a pápalátogatás tiszteletére és hitvallás is, a keresztény vagy még pontosabban a spiritualista lelkület kifejeződéseként.

A valódi művészet mindig és mindenkor transzcendens, hisz' saját korának (anyagának) és akár „témájának!” is továbbmutató; mert lélekhez szól és lelki megnyilvánulások által indíttatik. A teremtő művész, önmagát adja, s akár a Teremtő maga, átlelkesíti a holt anyagot: „szellemi”-vé teszi, lelket lehel belé... S a keresztényi „sursum corda” (föl-föl a szívekkel) emelkedettsége nem szükségképpen csak bibliai témákban, de ilyen jeles alkalommal is ihletett „áhítatos” élményt ad a mű szemlélőjének. A kiállítást *Dankó László* kalocsai érsek nyitotta volna meg. Mivel a Szentatya egyik kísérője volt, csak késve — a vernissage utáni meghitt beszélgetésre — érkezhetett. Ő is ezt a szót használta a kiállítást megtekintve, „áhítat és emelkedettség”...!

Udvardi Erzsébet csak egyetlen művével hódolt, a napfény- (és ikon-) aranylású képével, mely a táborhegyi transzfiguráció, illetve annak a magasztos pillanatnak festői átváltozását érzékítette, a görög szóértelmezés módja szerint (aiszthétisz) esztétikai élménnyé. Ez az esztétikai és hegeli „emberi mérték” ott lebegett a kiállítók szeme előtt, az „isteni” teremtésmimézisének kegyelmi állapotában is. Hiszen akár bibliás motívumokat, akár hagiográfiai témákat és belső lélekélményeket vetítettek ki is műveikben, a ragyogás jellemezte valamennyiüket.

Somos Miklós festői törekvései, a reneszánsz embert és égbe tekintő „szem”-életét példázzák, ablakocskái: afféle „fenestrá”-k is, befelé és kifelé is látni-illik át — a lélekvilágból (túl!) az Isten dicsőségét hirdető világmindenségbe! Pieta-i (a felvidéki és a civid-dalei) is ezt a „kettős”-séget, a befelé és kifelé figyelő tekintetekkel is mutatják. Itt maga a teremtő ember, a Homo Creator dicsőíti a teremtés misztériumát.

Sokrétű (modern és középkori áhitattal evilági) három Máriája, vagy a kereszt jelét (és a keresztáldozat lényegét „imitáló” == „Imitatio Christi” = követő) felmagasztaló attitűdje. Ugyancsak pontos és archaikusan modern „portré”-sorozata: fejei, például Mózes vagy József lélekábrázolása. Mindig a „figura”lényegét ragadja meg, annak jellemző szimbolikusságát, kifejezőerejét erőteljesen és mégis intim poétikussággal ábrázolja.

Társa ebben *Lieber Éva*, aki textilliáival murális, falra álmodott és mégis ember léptékű égi ablakokat nyitó gobelinjeivel feszültséget és imádságos érzést sugall. Lélekből fakad mindez, igaz emberségből és hívő mentalitásból. Kedveli az ellentétes színek drámaiságát, kékek és pirosak feszülnek egymásnak, de éppen itt a festői hatásban mutatják meg, hogy a „konfliktus” kiegyenlítődik — harmonikus vizuális élménnyé szelídül.

A zöld, mely az élet és remény színe, ugyancsak ott burjánzik szőnyegszálaiban. Bibliai témasorozatai: az angyali üdvözlettől, a vizitáción, a pásztorok és angyalok hódolásán át a háromkirályokig, vagy a menekülésjelenetig, mindmind felkészültségét dicsérik, és ezzel a művészi alázattal készült alkotásai Istent dicsőítik. A keresztkontúrok tematikusan és láthatóan is körülveszik textil faliképeit.

Törley Mária ugyanígy bibliai és profán, de a keresztény szellemiséghez (és kultúrához) kapcsolódik Mária alakjának többszöri és egyre bravúrosabb megformálásával. Korábbi kis Madonnája már jelezte, hogy monumentális hatású, nagyobb méretű Madonnát is fog alkotni, s most: a Patrona Hungariae valóban a Magyarok Nagyasszonya lett megformálásában. Jónása is újszerű, a prófétaság sorshelyzetét és annak vállalni hivatottságát mutatja, ahogy Krisztusa a megváltó küldetést, az örök Ecce Homót.

Dobi Piroska kiváló festő. Most elsősorban a már a Várban is megcsodált grafikáival ragadott meg ismét. Olyan finomságokra képes toll- és tusrajzaiban, hogy a metszet- vagy rézkarctechnikát idézi emlékezetünkbe. Mitikus és szimbolikus „Pár”-jai és páratlanul a sorskerekeken gördülő kerengő alakjai a világmindenségben emberi kozmikus „lehetőségeink” kifejezői. Pályánkat be kell futnunk, ahogy a csil-

SOMOS MIKLÓS: MÓZES

LIEBER ÉVA: EGI ABLAK

R. TÖRLEY MÁRIA: ECCE HOMO

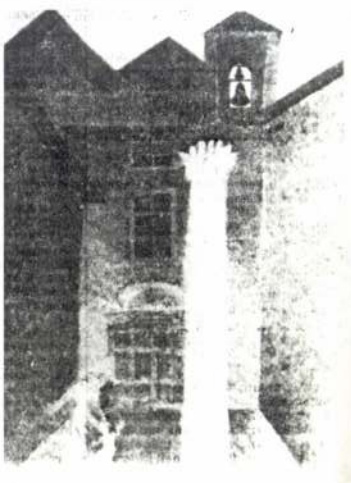

Kelényi István

Jegyzet a hétről

Egy halott – aki él

Amit hónapok óta szorongva vártunk; bekövetkezett: elhunyt *Nemes Nagy Ágnes*, a mai magyar irodalom egyik legnagyobb alakja.

Hadd ne irodalmi méltatásával foglalkozzam ezúttal. Értekezések sorát kellene írnom költészetéről és esszéiről, gondolkodásának szilárd megingathatatlan következetességéről, arról a makacs szenvedélyről, mellyel az igazságot kereste és mutatta fel az élet metszeteiben.

„Nem akarok meghalni, nem, — éveim bárhogy sokasodnak, — s keserűjén is a napoknak — újabb napokra éhezem.” Ezt a mélyen emberi vallomást a *Nem akarok* bevezető soraiban írta le. Most mégis el kellett mennie, végighaladva a „százméteres éjszakában” is jól kivehető „metszett fasoron”, hogy elérkezzék azoknak az angyaloknak a világába, akikről sok változatban és mindig megrendítő életszerűséggel írt versében.

Számomra és gondolom minden magyar olvasó számára azonban élő marad. Egy szilárd, kikezdhetetlen magatartás példája. Akár megingathatatlan sziklának is láthatnánk az elmúlt évtizedek oly sok megingást ismerő történetében. Nemes Nagy Ágnes azonban nem volt szikla, mert a sziklák nem tudnak szeretni. Nekik mindegy, fényben állnak-e vagy vaksötétben. Neki nem volt mindegy, jóllehet arról írt, hogy „erkölcs és rémület között” él, „egyszerre fényben s vaksötétben”. Tudjuk azonban, hogy a rémületből és szorongattatásiból is erkölcsi tartást tudott kovácsolni, s kíkúzdötte a maga számára a hiteles szó kegyelmét, „amely a földből égbe sistergő döngés ütemét ingázza folyton”.

Mérni akarta, és kivételes tehetsége révén mérni tudta, „ami mérhetetlen”, pedig átérezte és megszenvedte, hogy a szeretet „bonyolult”. Talán ezért törekedett egészen egyszerű mondatokra. Ezért idegenkedett mindentől, ami fölösleges, ami falat emel az egyik ember és a másik közé. Megszólított, oly egyértelműen, olyan pontosan, hogy válaszolni kellett a hívására, s nyitott, készséges szívvel kellett befogadni üzenetét.

Abból az ablakból, amelyből most tekint a világra, nagyon messzire lehet ellátni. Bevilágít a fény. Egy asztalt von körébe. Ott üldögélnek mellette: *Ottlik Géza*..., *Rónay György*..., *Varga Kálmán*, időnként átsuhan egy jelenés: *Pilinszky*... *Kellér Andor* érkezik sietve, átugrott pár szóra a bal négyes páholyból.

Nemes Nagy Ágnes letelepszik a székre, amelyet neki készítettek. Nézi a végtelen kékséget, amelyet a Krisztinában csodált meg először a templom tövében ülve. A gaslambokat, amelyek most már angyalokka szépültek. A metsző élességgel vakító fénynyalábot. Most már „tönt jár a szem, bolyong a csillag-sürüben”.

A reményhez négy sora: *„A filológus méri majd le részünk? — Kezével együtt sarjad már a kés? — S a mozdulat talán, hogy szembenéztünk, — A feltámadás, vagy a feledés?”*

Hol lesznek már akkor a filológusok? Ki emlékszik azokra, akik kést fogtak a magyar irodalom jobbik része ellen?

Marad a bizonyosság. A feltámadásé is, annak tudata, hogy Nemes Nagy Ágnes, amíg magyarul beszélünk és írunk, nem tud leidjük el.

(r. l.)

Matyi bácsi történetei

Rántott szelet uborkasalátával

Ami azt illeti — mondta Matyi bácsi, és hamiskásan elmosolyodott —, akkoriban vonatra szállni sem volt egyszerű, hát még megérkezni valahová! Tehervagonokat kapcsoltak a kivénhedt mozdonyok mögé, a vagonok tetején is szorongtak az emberek. Néha nyílt pályán vesztegeltünk. Olyasmi is előfordult, hogy megállítottták a szerelvényt, „biztonsági okokból” átkutatták. Mire felesmeltünk, egy-két holminknak már búcsút is mondhattunk.

Az odaúttól nem aggódtam. Két kosár és bennük egy hátizsák, mindez üresen, ennyi volt minden poggyászom. Mondhatnám, inkább kellemes, kényelmes utam volt, mert szerencsémre egy régi „fapadosban” kaptam helyet. Éppen velem szemben telepedett le egy komor férfiú, aki egy idő után ellentmondást nem tűrve közölte, hogy az 1-i elmegyógyintézet lakója volt, de jobbnak látta továbbállni, mert minden nap babfőzelékkel mérgezték.

Babfőzelék — Matyi bácsi itt elmerengett, és tűnődve kortyantott a poharából, melybe kívánsága szerint ujjnyi fehér bort töltöttünk —, micsoda kincs volt akkor egy babfőzelék, jó vastag rántással!

A babfőzelék elleni liga tagja úgy hatott az utasokra, mint egy bomba. Minden tényleges és alkalmi megállónál fogyatkoztunk. Volt, aki inkább egy tehervagon tetejére mászott. Már jóval úticélom előtt ketten maradtunk. Lehunytam a szemem, mintha aludnám, ő pedig mind élénkebben magyarázott. Fél szemmel azért figyeltem, nehogy valami kellemetlenség érjen, ha netán azt hinné, hogy a hűvelyesek barátja vagyok. Szerencsére megelégedett gyújtó hatású szónoklatokkal, amelyek a magyar mezőgazdasági termelés gyökeres átalakítását tűzték ki célul. Ebben az új rendszerben bab, borsó és lencse egyáltalán nem létezett.

Isten segítségével megérkeztem, nagy barátsággal váltunk el. A rendházban óriási disdallal fogadtak, első hírnökként érkeztem a fővárosból. Repkedtek a kérdések, s végül örömmel nyugtáztuk, Isten kegyelme megőrzött valamennyiünket.

Uborka? Hogyne volna! Van bőven! Vigyek, amennyit csak bírok! Meg is tömtek a hátizsákomat, de abba nem fért olyan sok, hát egy zsákra cserélték, amelyet ketten nagy nyögések között vittünk ki az állomásra. Megint a Lélek segített, visszafelé elég kevesen utaztak, mindenki inkább kifelé igyekezett a fővárosból, arra, ahol ennivalóra lehetett szert tenni.

Biztonság kedvéért rátelepedtem a zsákra, a lábamat a kosarakra tettem, ha elaludnám, el ne emelhesse valaki, aki netán ugyancsak uborkasalátára vágyik.

Úgy egyeztünk meg, hogy a Nyugati pályaudvaron várnak. Nem volt ott senki az ég világon! A zsákot a fejemre tettem, úgy egyensúlyoztam. Sosem gondoltam, hogy fejben is ilyen erős vagyok.

Elég bizonytalanul ingadoztam. Folyt róla a veríték, s dermedten láttam, hogy a peron végén ellenőrzik a csomagokat. Aki gyanúsan sok holmival érkezik, attól szürgősen elkobozták, hogy ne feketézhessen. Hát, a káptalan részvevői aligha esznek uborkasalátát, gondoltam csüggedezve.

Így érkeztem az ellenőrző lánchoz, felkészülve a legrosszabbra. Amint ott tántorgok, felnevet az egyik ellenőr: „Nézétek a vén részegest!” Óriási volt a hahota, én meg fejemen a zsákkal, kezemben a kosarakkal és azzal a drága uborkával kiegyensúlyoztam a pályaudvar elé. Hátamban éreztem a gúnykacajt, lelki szememmel pedig Szent Antalt láttam magam előtt, aki megint kimentett a bajból.

Jó emberek segítettek el hazáig. Bevánszorogtam a házfőnökhöz, s jelentettem, teljesítettem a feladatot.

Nagyszerű! — tenyerét dörzsölte örömében. — Most már minden rendben lesz a káptalanon! Szóljon H. testvérnek, rántott szeletet csináljon, uborkasalátával.

Ti szeretitek az uborkasalátát? — kérdezte Matyi bácsi — Én egy kicsit idegenkedem tőle.

MONOSTORI ILDIKÓ:

Sóhajok

Olajfa

Levelei ezüst-imák a szélben
Minden parányi virága: csillagok szomorú mosolya
Lilata: sugarak az éjben
Erik bennük egy szomorú kertben
Édes-illatú Isten-halál

Lábad nyomában

Lábad nyomában megyek Uram,
Cipelem keresztemet:
Otthonom emlék-gerendáiból faragták.
Mögöttem vigyorgó Júdások haladnak ékszeresen.

Lábadhoz ülök...

Lábadhoz ülök és Veled együtt hallgatok:
A Világ lázas a zűrzavartól,
Rohanók fulladnak a Lét iszapos kútjába.

SOMOS MIKLÓS

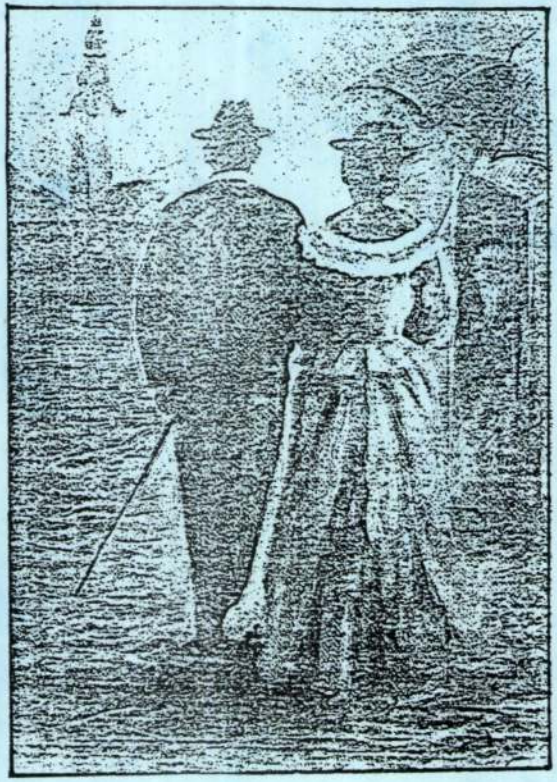

ÓBUDA ANNO

AZ EL-KALÁSZI GALÉRIA
(Bp. III. ker. Dereglye u. 1.)
és a kiállító művész
tisztelettel meghívja
Önt és kedves barátait

SOMOS ZSUZSA

---

kiállításának megnyitójára:
1999. május 21-én 17.30 órára

A kiállítást megnyitja:

DR. CS. TÓTH JÁNOS
Móra Könyvkiadó Rt. vezérigazgatója

A kiállítás megtekinthető:
1999. jún. 9-ig, hétköznap 10-14 óráig

SOMOS Zsuzsa

SOMOSI GYÖZÖ

A FOGOLY

SOMOSI GYÖZŐ SZITANYOMATA

Napjaink 1979 május

zám, tudja a termelést becsülni, az ilyen ember az igazi hiánycikk. Soha nem kételkedik, Terike, soha!

TERÉZ: Kész védőbeszéd.

TUDOR: Maguk már nem tudják, milyen volt a kapitalista... Maguk nem ismerik a terrort, az ujjuk hegyével pöcköltek minket jobbra-balra, mehettünk fellebbezni a sóhivatalba... Maga írta el a készletet, Terike, látatlanban fogadok rá, de azért nem kell kétségbeesni, Lombai Feri nem emberevő, van benne tisztelet, érdeklik a hősi idők... Egyenes gyerek... egyetlen esetet hallanék, mikor nem egyenes?

TERÉZ: ...csak a munkámat akartam végezni. Általában jegyeztem meg.

TUDOR: Általában! Felelősség nélkül, ez a legkönnyebb, általában!!! Új generáció! (Számolás: összeadás, akadozva, monoton hangon, fáradtan.)

ÁBEL: ...bocsánat, kartársnő. Megrövidítem a drága ebédidőt. Kiss Ábel, üzemi Hangos Híradó...

TERÉZ: Nem jobb, ha valaki Kain? Nincs félrevezetés, utólagos zavar.

ÁBEL: Ezt hiányolom. Ezt az ironikus, egészséges hangot. Legalábbis személyemben. A góré más tészta.

TERÉZ: Csak gyorsan. Ha két perccel tovább rágok, egész délután engem szekálnak.

ÁBEL: Nyilatkozat a Hangos Híradónak... fél ötkor már be is mondjuk. Az egész kollektíva fülehallatára. Új kezdeményezés, minden héten egyszer fölbukkan a mikrofon, a magnó, váratlanul. Mi a dolgozók véleménye... Például önnek? Szabad a nevét?

TERÉZ: Stubekné Kocsis Teréz. Anyagkönyvelő, az alagsorból.

ÁBEL: Stubekné Kocsis Teréz... mi a véleménye a munkahelyi demokráciáról? Pardon, indítok. (A magnó fölsüvít: Kicsi gyere velem rózsát szedni...) Pardon, törlöm (egybefolyó csivitelés). Kész. A technika bosszúja. Hát akkor egy-két tömör mondatban: mi a véleménye a munkahelyi demokráciáról?

TERÉZ: Általában vagy konkrétan?

ÁBEL: Azért kérdezzük az egyszerű dolgozókat, hogy a kérdést a helyi sajátosságok tükrében vizsgáljuk.

TERÉZ: Én nem vagyok egyszerű dolgozó. Én bonyolult dolgozó vagyok.

ÁBEL: Kitűnő, mint aranyköpést, belekomponáljuk. Egy-két példát...

TERÉZ: Lombai kartárs, az anyagnyilvántartási csoport vezetője kulcsra zárja az elektromos számológépeket. Hiába tiltakozunk, azt feleli, ez nála nevelési elv. Ennyit először. Másodszor...

ÁBEL: Ne ilyen durván, finomítsunk egy kicsit. Ez vitatéma: fejben vagy géppel? Hogyan gazdaságosabb?

TERÉZ: Nem tűri az ellentmondást. Magánéletünkbe beleszól, élcelődik, ő maga egész nap lóg, a többit viszont percre leterheli.

ÁBEL: Ezt így, egyénileg megfogalmazni, nem diplomatikus... talán ha a csoport egységesen fellépne...

TERÉZ: A csoport tűr, mert pofára kapják a túlórát, a béremelést, a csúsztatást, a rendkívüli jutalmat.

ÁBEL: No de ez a közösség lebecsülésének tűnhet, szinte... engedelmet... ez nagyon fejletlen demokratikus érzület... ami megnyilvánul... majdnem csinovnyik-szemlélet.

TEREZ: Mondja, mit tölti velem az időt? Csak ugratom, nem veszi észre?

ÁBEL: Már kezdtem ijedezni. Micsoda infantilis szöveg... Kezdjük elölről... Mi a véleménye az üzemi demokráciáról?

TERÉZ: Konkrétan vagy általánosságban?

ÁBEL: Talán... általánosságban. Ha gyakorlatilag úgyis minden rendben.

TERÉZ: Az üzemi demokrácia olyan szólam, amely nálunk éppen annyit ér, mint a közmondások. Ki korán kel, aranyat lel. Aki a legtöbbet hangoztatja, az él vissza vele legjobban. Az erősebb kutya jogán. A kiskutyák lapítanak, jusson a csontból valami. Egyetlen fiók-Néró tönkretehet minden elméletet. Különösen, ha két álarccal játszik. Általában.

ÁBEL: Érdekes fogalmazás, talán kissé komplikált... Megismételné, tagoltan?

TERÉZ: Nem.

RÁDIÓHANG: Jó ebédhez szól a nóta... Radics Sándor és népi zenekara játszik... (cigányzene).

ÁBEL: Pete elvtárs, ne legyünk vaskalaposak. Nincs a szövegben partikuláris piszkálás, fölfoghatjuk építőnek...

PETE: Maga még fiatal. Egy-két bíráló szó, a címzetthez, inkább elmegy, konkrétan, de szőrmentén, emberek vagyunk, ugye, a lónak négy lába van, mégis megbotlik... de miféle általánosítás? Végiggondolta ezt maga? *Általában* vannak a bajok? Hova vezet ez? A kapun túlra, ugye? Jegyezze meg: az eredmények az általánosak. Ebben mutatkozhat egy-két kicsiny, konkrét hiba...

ÁBEL: Konkrétan nem nyilatkoznak. Rögtön visszaszívják a szót.

PETE: Általánosságban is lehet, persze. Az is sokat ér. A nyilatkozat úgyis csak nyersanyag. Majd lefordítjuk, megfésüljük, mit is akart a kis kartársnő mondani.

ÁBEL: Én mosom kezeimet.

PETE: No. Csak azt ne higgye, hogy maga a Pilátus. Nem szeretném, ha hatalmi hóbortba esne. Az engem taszít. Talán a mesterségemmel jár, hogy a gyengébbeket pártolom. Gondolt arra, mi lenne ezzel a szegény teremtéssel, ha fél ötkor elhangzanának a szavai? No. Látja. Majd Pete bátyó elintézi. Kecske is, káposzta is. Törlés...!

(A magnó csivitelése)

TERÉZ (gondolatritmusban): ...ha százszor egyeztetem, akkor is stimmel. Mégis engem marasztalnak el. Lombai átnyújtja a szemüvegét Kaspernénak, Kasperné megtörli a blúza aljával, fényesíti, visszaadja hódolattal, Kasperné húsz évvel idősebb Lombainál, az anyja lehetne. Tibinek van igaza, mint a három majom, úgy éljen az ember, ne szólj, ne hallj, ne láss... de akkor minek? Miért hívjuk a Káinokat Ábeleknek? Miért viseljük a megaláztatást bohócruhában? Csak ne szólna ez a megafon... némulna el, műszaki hiba, minek fecsegtem, *általában*, feleslegesen?

HANGOS HÍRADÓ: Üdvözöljük dolgozóinkat. Mielőtt a jól megérdemelt pihenésre nyílnának üzemünk kapui, hallgasság meg Hangos Híradónk mai röp-interjúját. Az anyagkönyvelésben jártunk. Mi a véleménye az üzemi demokráciáról, a kollektív munkaszellemről Stubekné Kocsis Teréznek? (Kis szünet, majd ugyanaz a hang folytatja.) Stubekné Kocsis Teréz talpraesett szavakkal vázolta, mik a feladataink még ezen a téren. Örvendetesen tág látókörre vall, hogy Teréz asszony — népszerű nevén Terike — általánosítva jegyezte meg, az üzemi demokrácia ne legyen szólam, mint néhány elavult közmondás. Nemcsak hangoztatni kell jogainkat, hanem bátran élni is velük. Megalkuvás nélkül, őszintén tárjuk fel a kisebb hibákat, ezt vezetőink is várják tőlünk, hiszen régen lejárt a Nérók kora... nem farkasa ember az embernek... Köszönjük Stubekné Kocsis Terike szép, igaz szavait, a mintegy költői fogalmazást... a viszontlátásra, muzsikával búcsúzunk!

(A megafonban fölhangzik a dal):

Ó, te bunkócska, te drága, ó, te eleven fa gircses-görcsös ága, segíts most.

ÖTVÖS LÁSZLÓ VERSEI

Régi vasárnapolás

Mézeskalács-feszesség
egymáshoz simul két pária
férfi és asszony
ötven esztendő
minden kapálása
kaszálása
kuporgatása
görnyedése
verejtékük testet öltött dicsősége
a velük töpörödött kulipintyó.
Háromszor öt méter
kétrészes az istenadta
szoba és belépő
ötször fél méter az ereszalja
ott ülnek.
Szótlanul vasárnapolnak.
Néha a szélre gondolnak.

Vonaton hazafelé

Bocsánatot kérnek
pillanataim
évtizedeim
rejtőzködéseikért
az eddig szégyellt
életfonalaim
szövetté bújkálnak
össze
jeges utamon
életvarázzsal telített
szél
sepri
végig
gondolatom
együtt kocog a vonattal
régi táj vár
de
minden új fényben
ragyog
otthon

Rossi

Kaposvár
Sonheitl F. építőmester

Pester Lloyd, 1867, XIV. évf. 232. sz.
Idegenlista, 5. o.

Rossi

Sonheitl F.
építőmester

Pester Lloyd, 1867, XIV. évf. 232. sz.
Idegenlista, 5. o.

Somoskő vára

Dornyay Béla =
Salgó és Somoskő
várromok. Ifjúság
és Élet. III. k. 1928.
289–293. l. képekkel.

Megválasztották egyszer Barabást Nagykoroson is és Szilágysomlyó volt az utolsó képviselői mandátuma. Az 1911-ben elhalt Ugron Gábortól jutott a szilágysomlyói mandátum Barabásra. Dr. Keller Samu ügyvéd Justh-párti programmal lépett föl ellene és volt egy román ellenjelöltje is dr. Deleu Viktor ügyvéd személyében. A választáson nagy szótöbbséggel győzött Barabás. Meg is tartotta a szilágysomlyói mandátumot mindaddig, mig 1917-ben kinevezték Arad város főispánjává.

Igy szakadt vége — irja Barabás — 25 esztendős parlamenti és országos müködésemnek. Sok siker, sok dicsőség. Sok keserüség, sok csalódás. Elmultak, vanitatum vanitas.

Az aradi gyásztér — ma

1928 október 6-án irja Barabás Béla:

«El kellene menni az aradi vértanuk szobrához, de az már nincs a helyén, el van raktározva. Odamegyek egy-két percre. A szobor helyén ékes virágdomb emelkedik. Égő piros virágok tömö-

Somoskő vára

Dezső: A kryptongás ...

Buvár 1943

1. SZ. *Darányi Gyula:* Fontosabb biológiai megállapítások. *Zsindely Sándor:* A dohály diadalútja. *Fischer Géza:* Zipernowsky Károly. *Gál Zoltán:* Somoskő. *Gallus Sándor:* Halottégetés az őskorban. *Carlos O. Bunge:* Argentina fia, a gaucho. *aldobolyi Nogy Miklós:* Látogatás egy szegedi tésztaárúgyárban. *Nosz Gyula:* A rövidség kérdése a gyorsírásban. — Üzem-e a szinház?

HUBER JÁNOS
HIRLAPKÜZOMÁNYOS
É R D

Somoskői vár

A kép a Magyar Nemzet
képes mell. 1938. okt. 30.

(Lent:) Lehetetlen mai határ a somoskői várnál: A vár és domb csehterület, a hozzátartozó lakóháztelep magyar.

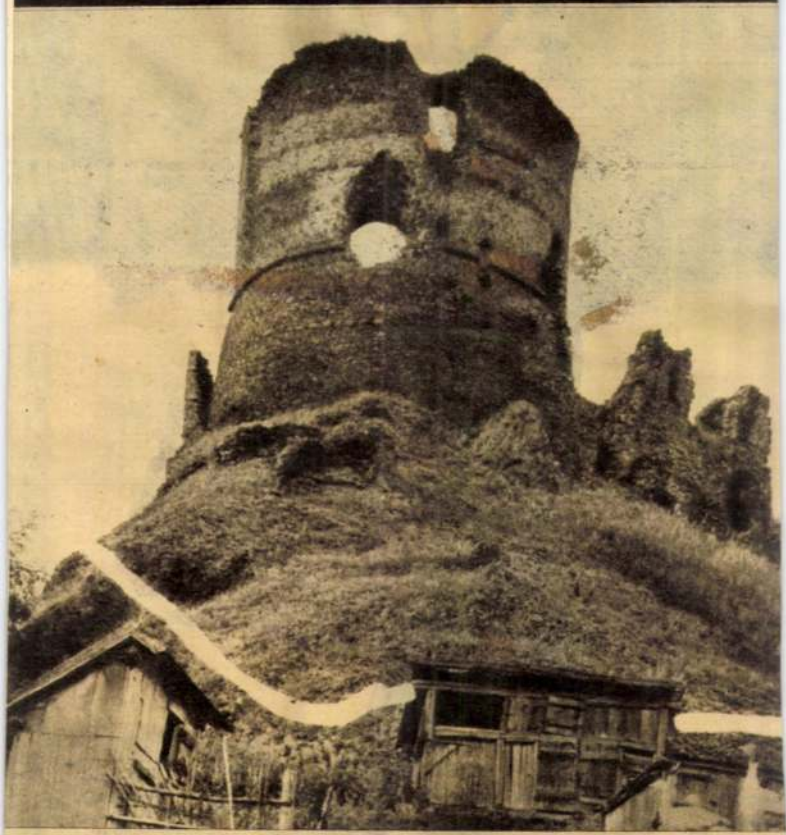

tam
elm
kem
aspi
lők,
nos,
mer

Dán
fői
aká
ame
faká
ren
nap
ame
kev
laps
den

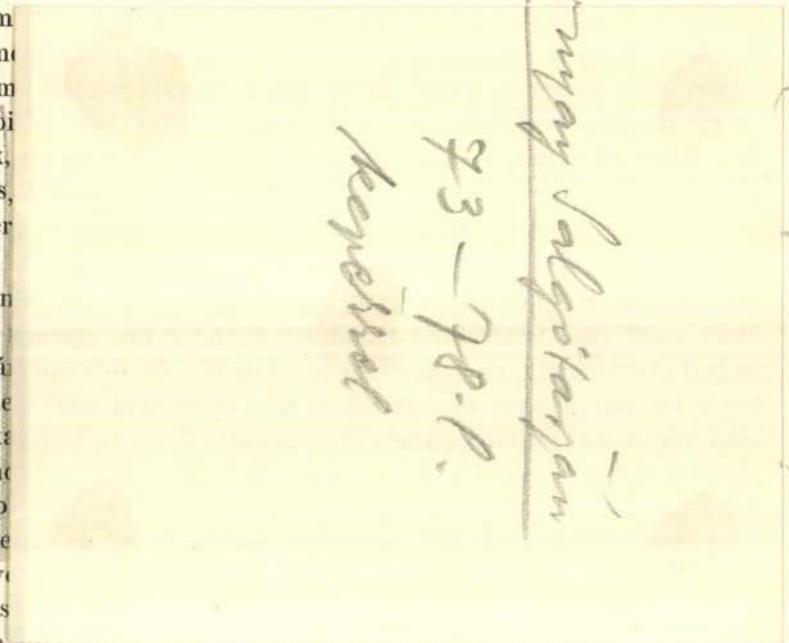

elképzelhető önélküle, passzionátus kártyajátékos, a nagy kártyacsaták leghivatottabb döntőbirája, akinek neve és szereplése előkelő szerepet fog játszani az aradi Lloyd-klub történetében. A hires-nevezetes aradi ujságiró-iskola minden osztályát, a legfelsőbb osztályait is kijárta Lippai Dezső, aki nemcsak remekül ismerte a speciális sajátosságokban bővelkedő aradi hirlapirás minden csinját-binját, hanem annak valóságos interpretátora lehet, a pickauf aradi ujságiró és szerkesztő, aki a marosvidéki nagyváros zsurnalisztikájának talajából támadt, mindenkit ismert, mindent tudott, ami aradi és ami az aradi humuszból nőtt. De azért elhagyva Aradot, utolsónak a régi kombattánsok közül, Budapesten is hamar aklimatizálódott és hogy mennyire beletanult a zsurnalisztika minden ágazatába, a lapszerkesztés és lapkiadás legrejtettebb művészetébe is, mutatja, hogy Pesten végül is mint kiadóhivatali igazgató, mint a Budapesti Hirlapnak, ennek a régi, nagytekintélyü, valamikor Zilahi Simon által igazgatott és irányitott lapnak lett az adminisztrativ vezetője. Régi tapasztalat, hogy ezen a nehéz és felelős poszton is az ujságiró állja

Somoskői várrom

képe repr.

Kaán Károly:

Természetvédelem és a természeti emlékek.

Bp. 1931.

IV: 131.

Pálffy János hagyom.
Wien.
közjegyző 2.

...nsztu 24-én.

...de)

~~...de)~~

...ázolja, melynek

...gtört hullám~~...~~ fodrát a felhők
...rai, a háttér felé haladó egyenes
...ettek ~~mig a viz~~ fölött ... égboltozat
... alól balra: W. P. W. ~~[illegible]~~

...és a mely

...az

...+ keretben,)
...5:215,5 cm. — Száma a közjegyzői leltárban
~~...gyománya 1907. november 14-én (1429-908~~
...?

154

DANA

PARIS

1877

...349)
...43).

69

Somoskői vár

Környéki

400, 401. l.

SOMOSKŐI Erika

Tiszatáj, 1983/2.
55.p.

A szegedi Tömörkény Istv

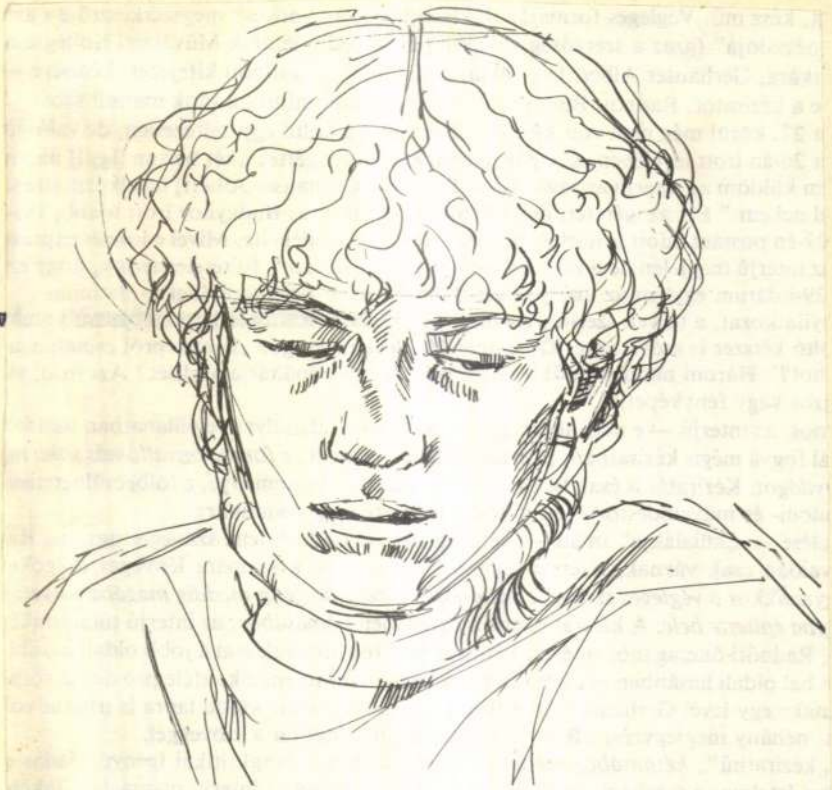

SOMOSKŐI ERIKA GRAFIKÁJA

1983 2
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
Somoskői Erika grafikus
TISZATÁJ
Szeged

— Idesanyám is azt mondja, de idesapám azt tartja, hogy érdemli-e a mester vagy sem, a bor úgy is olyan savanyú, hogy azt a kutya sem inná meg!

1021

SOMOSKŐI ERIKA GRAFIKÁJA

Ujhold megjelenése előtt, a kötetet mintegy bel
adásában, Nyilasi-Kolb Jenő szerkesztésében n
meg. A kézirat, mely végig Radnóti kezétől szár
tálva s ránk maradt formájában — bár a költő
befejezett, kész mű. Végleges formájának kiala
interjú „névadója" (azaz a szerzőség vállalója)
akkori titkára, Gerhauser Albert lett volna, ő
fejezte be a kéziratot. Radnóti Budayhoz írott
december 27. körül még nem volt készen. Elk
december 26-án írott levelében csak pár nappa
azt hiszem küldöm az interjú anyagot is, de Berci [= Gerhauser
először el nekem." Ezt az ígéretét, úgy tetszik, be is váltotta; Budayhoz írott újabb, 1934. december 29-én postára adott leveléhez már az interjút is mellékelte. Mivel e levelét expressz adta föl s az interjú megjelenése a kötet miatt sürgetőnek látszott, föltételezhetjük, hogy ez a december 29-i dátum egyben az interjú megírásának, tehát keletkezésének is dátuma.

A nyilatkozat, a tervek szerint, Radnóti portréjával (fotó, esetleg rajz) jelent volna meg. Ezt a költő kétszer is szóvá tette. December 26-i levelében így: „Fényképről csináltassak klisét? És hol?" Három nappal később pedig így: „Kolb csináltatja a klisét? Azt írod, vigyem föl a rajzot vagy fényképet."

Sajnos, az interjú — e nagy tervezgetés ellenére — valamilyen, e pillanatban tisztázhatatlan oknál fogva mégis kéziratban, „befejezetlenül" maradt; *e fontos önvallomás soha nem látott napvilágot.* Kéziratát is csak Buday György gazdag gyűjteménye, e fölbecsülhetetlen értékű irodalom- és művelődéstörténeti kincsestár őrizte meg számunkra.

Közlése — „külalakja" miatt — némileg ma is gond. A leírt szöveget ugyanis Radnóti nyilvánvalóan csak váznak, nyersanyagnak szánta, csak a számára lényeges dolgokat írta meg, ugyanakkor *a végleges szövegre vonatkozó intencióit félig-meddig magába e nyersfogalmazványba építette bele.* A kézirat ennek megfelelően *kéthasábos;* az interjú tulajdonképpeni szövege, Radnóti önmagához intézett kérdései és erre adott válaszai a jobb oldali hasábba kerültek, a bal oldali hasábban pedig a Gerhausernek szánt intenciók, aféle pro domó följegyzések vannak: egy levél Gerhauser Alberthez (ezt Radnóti akár külön lapra is írhatta volna!) valamint néhány megjegyzés, „Berci" mit s hogyan csináljon a szöveggel.

A „kézirathű", *kéthasábos* szedésű közlésnek még szövegkritikai igényű kiadás esetén sem volna értelme; a mechanikus reprodukció csak zavarná az interjú olvasását. Önkényesen azonban nem hagyhatunk el semmit a kéziratból, így a következő eljárás látszott a legjobb

Somoskői Ödön, festő

● KIÁLLÍTÁSOK. Somoskői Ödön festményei mától Salgótarjánban, az MSZMP Oktatási Igazgatóságának Galériájában látható. — Amatőr képző- és iparművészek munkáiból nyílik ma bemutató a dunaújvárosi Bartók Béla Művelődési Központban.

–: O kiállításról

8.

Esti Hírlap, Bp. 1978 [illegible] 6

Somoskői Ödön

SOMOSKŐI ÖDÖN festőművész kiállítása nyílt meg tegnap a Nógrád megyei pártbizottság oktatási igazgatóságának salgótarjáni székházában.

Magyar Hirlap 1978-32-9

Somoskói Ödön, festő

SOMOSKŐI ÖDÖN festőművész kiállítása nyílt meg tegnap a szécsényi II. Rákóczi Ferenc Művelődési Központ galériájában. A tárlaton a művész 23 olajfestménye és grafikája látható.

– : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1978 dec. 22.

Somoskői Ödön

SOMOSKŐI ÖDÖN FESTŐMŰVÉSZ kiállítása tegnap nyílt meg a szécsényi II. Rákóczi Ferenc Művelődési Központ galériájában. A nógrádi tájak és munkásemberek hű ábrázolójának kamaratárlatát január 6-ig tekinthetik meg a látogatók.

ESZPERANTÓ

Magyar Hirlap 1978/301/12

Somoskői Ödön festőművész

SOMOSKÓI ÖDÖN festőművész [illegible] tatja be képeit a bátonyterenyei Bányász Művelődési Házban. A tárlaton az alkotó harminchét olajképe és grafikája február 11-ig tekinthető meg.

Népszabadság, 1985. 1. 24

Sonoskóy Ödön

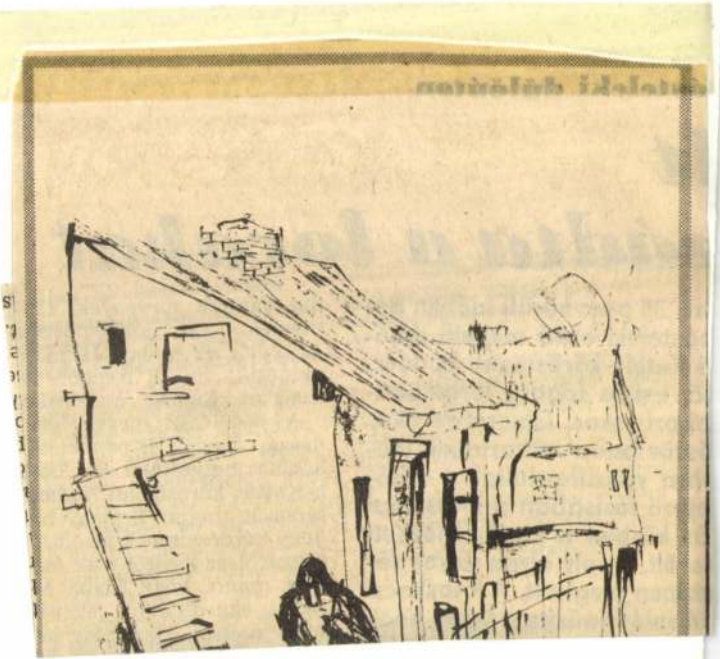

Néprajma
1985. VIII. 3

épületek hozzácsatlásával egészen elferdítették. Nem érthetni mire valók voltak ezen hosszú, rajzunkban halványabb színnel kitüntetett támak; ha csak nem szándékoztak a hosszhajót beboltozni; de ekkor a támakat másképen kellett volna elhelyezni. Az elég alacsony toronynak sem volt szüksége az ahhoz csatolt roppant támakra. A torony déli részén látható építkezésnek czélját alig magyarázhatjuk meg; de az abba vezető ajtó még régi; alkalmasint a toronyra és talán az átkarzatra szolgáló lépcsőhez, mely azonban eltünt, vezetett. A szentélyhez és a hosszhajó délkeleti részéhez csatlakozó épület egészen új; talán, mert a templom területét kicsinyelték, vagy is ezt a felső részében levő karzat miatt emelték.

Somoskő-vár.

Ámbár Somoskő vára lehetőleg még a XIII-ik században, talán mindjárt a tatárjárás után épült fel, mégis az arról szóló adatok csakis a XIV-dik századból származnak.

A legrégibb 1334-ből (Fejér VIII. 3. 721. l.) «Caroli (regis) super concordia fratrum de Somos, in vigilibus ac janitoribus ejusdem castri conservandis inita, testimoniales.» E szerint János mester maga és fiai nevében a várat Péter fiainak, Egyednek és Ivánkának eladja.

Fejér VIII. 4. 498. l. «Carolus possessiones ad castrum Somoskő Thomae Vajvodae donatum pertinentes reambulari, metisque circumscribi jubet.»

Fejér VIII. 5. 281. l. «Capitulum Strigoniense de metis castri Somoskő pro Thoma, Vojvoda Transylvaniae rescribit.»

Fej. VIII. 7. 337. l. «Capitulum Strigoniense, metales castri Somoskő Thomae, Vojvodae Regis Caroli, rescribit.»

Ezen utóbbi okiratban említtetik, hogy Leustachus és Jakov, Péter fiai (fentebb Péter fiai Egyednek és Ivankának neveztettek) a Kachich-nemzetségből, birtokukat hűtlenségük folytán elvesztették, melyeket most a király Tamás vajdának adományoz. A várhoz tartozó falvak közül név-

Arch. Ért. 1878.

szerint előfordulnak Baglas, máskép Baglaskw, Bastb, Eperyes, Zanazthelwk. szomszéd birtokok: Nogta, Bena, Karanch, másképen Karanchalja, Tyrien.

Úgy látszik, hogy a testvérek elitélésének okát rokonuk, Zách Felicziánnak merényletében kell keresnünk.

1411-ben a somoskői várat közösen birták Simon és László Koncse de Szécsén fiai: «Item quedam duo castra ipsorum Somoskw et Benee nuncupata sibi ipsis communiter et invicem ad utendum reliquissent et annuissent. Sic videlicet ut quilibet ipsorum in quolibet eorumdem castrorum Somoskw et Benee suos castellanos tenere deberent atque possint stb. (M. kir. kam. levéltár N. R. A. fasc. 433—34. sz.)

Nógrád vármegye igen gazdag várakban. E várak inkább egyes vidékek táborhelyeinek tekintendők, melyekből az illető falvaknak nemcsak védelmét, hanem közigazgatási részét is vezették a birtokosok. Minden várnak volt alja, mindegyikhez bizonyos falvak tartoztak, melyek az évi kir. adót (subsidium a XVI. században) a várnak fenntartására beszolgáltatták. Somoskőnek Somos-Ujfalu az alja. Nógrádmegye a XVI. században 4 járásra volt osztva; Somoskő a 2-ikba tartozott. Birtokosai e század derekán a Losonczíak voltak, a hatalmas Balassák ellenfelei, kik Kékkőt birták. 1552-ben Somos-Újfalva 7 portát számlált.* 1564-ben a dicalis összeirás** Wylke, Myxy, Felsőcz, Chemelehota, Abellehota, Apátfalva, Rósalehota, Lehotka, Praga, Tugár, Lupicz, Polyelma, Ráczfalva, Szakál, Szécsény, Rimolcz, Varbó, P.-Almás, Tassony és S.-Újfalvát említi, mint a melyek 273½ forintot fizettek a vár fenntartására. Ez összeg 300 frtig is felrug, de már a XVII. század végeig mindig csökken s 1696-ban csak 3 portát mutat fel, mi a vár pusztulására következtetést vonni enged.***

---

* Orsz. levéltár: dicalis conscriptio Nógrád 1552.
** Ugyanott 1564.
*** U. o. 1696.

A Losonczyak korából van egy érdekes adat az országos levéltárban. Ugyanis I. Ferdinand király Zermegh Jánosnak meghagyja, hogy Losonczy özvegyétől egy somoskői várában levő bombardát vegyen meg, mire nagy szükség van Eger várában, hol ilynemü tüzi szer nincsen: * «Significamus vobis apud generosam, devotam nostram condam Lossoncii relictam in Somoskew, quandam *bombardam* ad infringendos muros exstare pro qua dicta vidua ante hac per nos clementer requisita se humillime obtulerat, quod illam competenti pretio accepto, nobis assignare velit» stb.

Somoskő elszigetelt alacsony hegyen emelkedik, melynek zömét hatoldalú basalt kristályok képezik. Ezen kristályokból van építve a várnak alja úgy, hogy helyenként ezek. minden mészragasz nélkül, csak egymásra vannak téve, Sok helyen e kristálydarabak a falnak egész vastagságát képezik. Kívülről úgy tünnek fel mint a méhkasnak sejtjei. A vár nem nagy, hanem tömören van építve kis udvar körül, melynek egyik sarkán áll kerek, nagy ablakokkal ellátott öreg torony (donjon), és ezzel ellenkező sarkon a bejárás fölötti torony, melyhez befelé sikátor csatlakozik. Ez utóbbi nem eredeti; mert dongaboltja alatti két gyámkő mutatja, hogy ezen hajdan, az itt szabadon volt tér fölött a bejárást tiltó erkély emelkedett. A bejárás tornya előtt csapóhídnak nincsen nyoma, de van e torony előtt más torony, barbacan, s így a bejáráshoz közeledő ellenséget elülről és hátba is lehetett venni. A barbacan összefügg egy a várból ideterjedő szárnynyal. A vár udvara törmelékkel van meg telve, mely alatt egyik oldalán, hajdani boltozott lakhelyek terjedtek el; ezeket a nép tévesen pinczéknek tekinti. Fennmaradtak a falakban idestova csúcsíves stylü kis ablakok is. A vár b. Nyáry Béla tulajdona, ki azt kitisztíttatni szándékozik, mi ezután az épületnek elrendezése világosabban ki fog tünni.

---

* Az országos levéltárból származó adatokat voltak szívesek velem közleni *Nagy* Gyula és Dr. *Thallóczy* urak.

Van e vidéken még két régi templom; a *keszi* és *lapujtői*. Amaz a csúcsíves későbbi korszakból származik, de ujitások által régi jellemében egészen ki van vetkőztetve, ez szintén késő korú csúcsíves, nincsen ugyan annyira elferdítve, de már magán is viseli nemcsak a hanyatlás, hanem az építészeti hanyagság visszatetsző jellemét, bár ez is, mint a karancs-sági faragott kőből van szerkesztve. Szentélye a nyolczszög három oldalával van zárva, hajója osztatlan, ebbe két igen hanyagul tagozott kissé csúcsíves ajtó vezet, egyik déli, a második nyugati homlokzatán. Mennyire visszariadtak itt a csúcsívtől, mutatja azon körülmény, mely szerint a nyugati ajtó csúcsíve alatt *fából* köríves zárást alkalmaztak. Különös az, hogy ezen késő csúcsíves korú alakzatok mellett a falat igen keskeny félkörzárású ablakocskák törik keresztül, minőket másutt leginkább a kora-román korszakban látunk. A templomkának nincsen tornya, harangjai az előtte álló faharanglábra vannak akasztva. Századunk elején tágasabb templomot akartak építeni s ennek emelését keleten kezdték, hol az ujabb építkezéssel a régi szentélyt egészen körülfogni szándékoztak. A pénz-devalvatio és a plébános halála ezen építkezést megszakí-totta, s így ma csak a nyers falrész áll fenn, melynek sötét színe alkalmat adott arra, hogy ezen új építést az avatlanok a régiek legrégibbjének tartsák.

Legyen szabad itt még más régiségekről is megemlékez-nem: a nógrád-megyei országútakról, mert ezek is a középkor-ba tartoznak, vagy talán azon túl is mennek, csaknem a pre-historicus korszakba, és mégis a főispán birtokaihoz vezető utak jók, ha bár nem országosak is; a nógrádi birtokosok ezekről példát vehetnének; mert ezek bizonyítják, hogy Nógrád-megyében is, hol minden lépten jó kővel találkozunk, jó út lehetne. Vagy talán azt hiszszük, hogy mivel hivatva vagyunk Boszniában használható utakat csinálni, a mieinket annál inkább elhanyagolhatjuk? Suum cuique.

Henszlman.

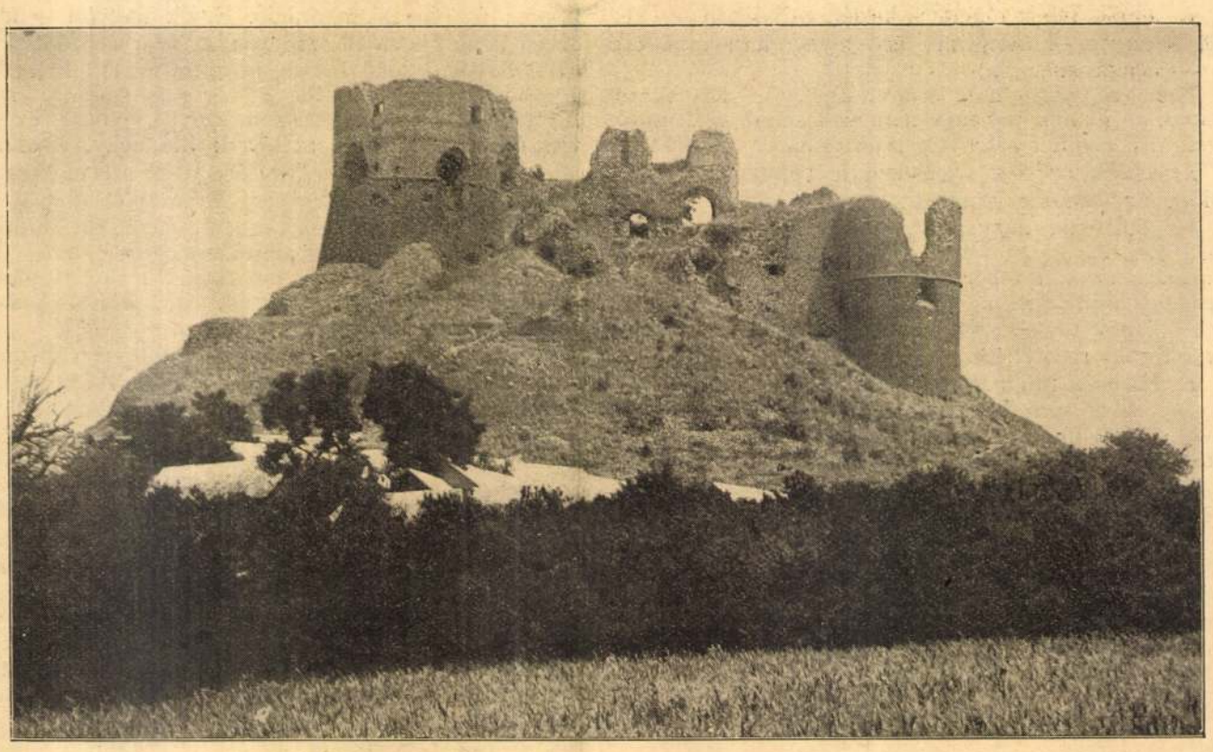

Somoskő várának romjai, amelyet három faluval együtt visszakapcsoltak hozzánk

Párisi levél

Páris, február elején

Madame!

Megkaptam kedves üzenetét s hogy mindjárt válaszom elején udvarias tanáccsal kezdem, ne haragudjék meg érte. Hiszen mindössze csak azt akarom mondani, hogy a jövőben ne használjon más színü levélpapirost, mint famentes erezett sötétkéket, negyedív nagyságút és az illata legyen rózsa, mint azé a csinált virágé, amelyet ön hordott a múlt szombati bálon a Vigadó fényes termeiben, gyöngyös estélyi ruháján.

Ennek előrebocsátásával pedig kívánságának teszek eleget, amikor apró párisi pletykákról számolok be és hozzá még abból a világból, amelyet alaposan megismerni — még itt, a demokratizmus hazájában is — csak kiváltságos földi lényeknek van megengedve. A színpadok kulisszái mögött itt is titkok rejlenek, az öltözőkben modern emberek kendőzik magukat, bár a színpadon a színművészet konzervativ mestereiként mutatkoznak ön előtt. Ne csodálkozzék ezen, Asszonyom, a haladás, francia szempontból, nem egyet jelent a régi jónak és szépnek a megsemmisítésével, csak azért, mert régi. Én láttam, Asszonyom itt klaszszikus darab előadását, amelyben az új kor művésze ma is azon a helyen szavalja el tirádáit, ahol évszázad előtt élt művésztársa. Konzervatizmus ez, Asszonyom, a modern francia művészet ragyogó köntösébe öltöztetve.

De ha a színpadról, a nézőtérről a kulisszák tarka világába téved, óh, itt már, Asszonyom, a repülőgép-, a szikratáviró-korszak urait és hölgyeit találja, akik a modern színművészet mellett szakszerü előadást tudnak önnek tartani a parfömök, rizsporok illatáról és minőségéről, a karkötőről, amely ma már lecsúszott a párisi nők vékony bokájára, a tavaszi kalapról, amelyek szinte expresszionista színekben ragyognak, a japán mintáju retikülökről, a filigrán napernyőkről és hogy a hajválasztékot ma már nem elegáns középen hordani, hanem körülbelül úgy, mint mikor az ember a bal kezével a feje fölött fogja meg a jobb fülét. Elmondják önnek azt is, Asszonyom, — mert a divatot higyje el, még Párisban is a színésznők csinálják! — hogy a *combinék* vállszalagja helyett sokkal sikkesebb a lehetvékony ezüstlánc és hogy vannak a párisi művésznők között, akik föl sem szisszennek akkor, ha valamelyik orvos gyors keze néhány milliméternyi mélységben bevágja szemük sarkát. Kell nekik ez az operáció, hogy olyan nagy, nyitott szemekkel nézzenek bele a vakító párisi fénybe, mint a gyermek a Jézuska hozta karácsonyfa vibráló gyertyalángjaiba.

Ha ezeket a párisi mondain-élethez hozzátartozó apróságokat megjegyezte ön, akkor az öltözők papírfalára tapasztott füllel meghallja azt is, hogy a párisi táncosnők fejedelemnője, Mlle. *Mistinguette* Amerikába készül. Természetesen ez csak abban az esetben érdekelheti önt, ha tudja a kisasszonyról azt, hogy ő a legszebb lábu párisi nő, hogy a fényképei, amelyeket utcai mozik vetítenek, a lábáról készülnek és pedig térdtől a lábfejig. És természetesen illik tudni azt is, hogy Mistinguette kisasszony kis fehér lába elé sok-sok férfi hullatta már aranyát és szerelmes szíve vérét. A másik ujság, hogy visszaérkezett Párisba Cécile *Sorel*, a franciák Márkus Emiliája, akinek rue Voltaire-i lakásán elevenednek föl a régi párisi irodalmi szalónok eleven, meleg, intim napjai. Cécile Sorel Egyiptomban volt, a Tutankhamen csodára ment oda s a párisi lapok tele voltak a napokban azokkal a cikkekkel, amelyeket Cécile Sorel mondott tollba a fáraó sírjáról.

Hogy el ne felejtsem, üdvözletét küldi önnek Asszonyom, M. Georges *Biscot* is. Persze, ön ebben a pillanatban nem tudja, kiről van szó, hogy ki az az ismeretlen nevü francia úr, aki a párisi fényben önre is gondol. A *Bimbula*, kedves Asszonyom, a mindig mosolygós, derüs, nagyszemü Bimbula, aki annyiszor kacagtatta és könnyeztette meg önt a mozi vásznáról, a *Ginette* című film egyik kedves szerepében. Párisi ujság az is, hogy *Duse*-t várják Amerikából, hogy a *Palace* nevü előkelő párisi mulató látványos revüjében két gyönyörü magyar leány óriási sikereket arat estéről-estére, hogy egy a régi pesti világból jól ismert zeneszerző képeket árul Párisban, jól él, a hegedűjét már a kezébe se veszi, kedves látvány a Champs-Elysées-n, ha autóján elrobog *Lenkeffy* Ica, aki már háromhónapos párisi asszony és melegítő melegség járta át a szívemet, amikor egy párisi mannequin, aki Poiret mesterrel volt Budapesten, az elragadtatás hangján emlékezett meg a pesti nők szépségéről.

Mielőtt tisztelettelteljes kézcsókjaimat küldeném, még megírom, hogy tegnap találkoztam két párisi szép asszonynyal, akik most érkeztek meg lesülve, barnára zománcozott arcbőrrel Nizza napfényes, azurkék ege alól.

Au revoir, Madame!

Szentgyörgyi Ferenc

Uj Idők, 1924. febr. 17. 8

Az elnök feléje emelte a kezét, miközben a kis ujját kecsesen kinyujtotta és nyugodtan mondta:

— Apage succuba!

Hirtelen vakító láng csapott szét, a következő pillanatban az asszony már nem volt sehol, csak apró selyem- és csipkefoszlányok szálldostak a levegőben.

Az elnök nevetve fricskázta le ruhájáról a rongyokat. Azt mondta Ábelnek:

— Láthatja, nagyságod, hogy Erzsébet, a gyönyörü Erzsébet, az ön Erzsébetje, nem volt nő, csak nőformára szabott fehér bőrtömlő, amelyet tüzzel és hiusággal tömtek meg.

— Elnök úr, — szólt csendesen Ábel, — én most már aláirom az itéletet.

És ebben a pillanatban föllebbent egy vastag függöny és Ábel vissza tudott már emlékezni, honnan ismeri ő az elnököt. Hogyne ismerné, hiszen az ő orvosa volt!

*

Vakító fény vágott az arcába, a gazdasszony ott állott előtte és azt mondta:

— Féltiz mult, tessék a bálba öltözni!

A frakkját és a bikavadítóan vörös selyemdominóját már kikészítette neki.

Ábel fölkelt a kerevetről. Álom volt, csak álom volt, de az a keserü szorongás a torkában ezuttal nem akart elmulni.

Budapest képtára

Irta: **Lyka Károly**

Budapest közönsége most látja először saját képtárát. Még pedig a Műcsarnokban, mivelhogy saját hajléka nincs és ez a sok festmény meg szobor, részint hivatalos helyiségekbe elosztva, részint raktárakban várta, mikor valósul meg Bárczy István álma, aki az ő tervbevett uj városházának egész szárnyát szánta a főváros régiségeinek és műtárgyainak. Sajnos, az álom szertefoszlott, vigaszul megmaradtak maguk a műtárgyak, szebb idők krónikásai.

Valóban, ezek a müvek ujra elmondják nekünk a jubiláns Budapest történetét. Nem az eseményeket, hanem a város lelke és hangulata változásait. Erre egy oly finom és érzékeny hangszer, mint a müvészet, igen alkalmas tolmács. Amit mond, érdekesebb a külső históriánál.

S megbízhatóbb, nem szinészkedik. Mert ha ebben a kiállításban belemélyedünk Barabás, Györgyi, Marastoni sima és szorgalmas, makulátlan és gondos képeibe, egyszerre megnyilik előttünk a táblabiróvilág Pestje, takarékos polgárvilágával, gondosan portalanított szobájával, a hétköznapok konszolidált mesterség-folytatásával. Ez a polgárvilág még német volt. És nem ösmert magasrendü ideált. Lenyomta a hasznos hétköznapok szürkeségébe a müvészetet is.

Azután olyan nevek jönnek, mint Székely és Lotz, Munkácsy és Mészöly (valamennyi képviselve van ezen a kiállításon), s rögtön érezzük, hogy Pest magyar. Mert az első a magyar sors epopeáját festi meg, a másik a magyar *brio-t*, a harmadik a magyar hevet és szenvedélyt feszíti bele vásznaiba, a negyedik finom pianisszimókban a csöndes mélabút. Ilyen dolgokra nincs példa az előző korszakban, alig is lett volna kinek számára elmondani.

Azután következett Pest-Budának Budapestté vedlése. Körutakat hasítottak, szabályoztak, követek, csinosítottak, pezsgő üzleti élet indult meg, országos vásárrá nőtt a régi kisváros. Vidám és tempós az élet, a müvészetekben a népszinmű és az operett vezet. A festészetben az ötletes életkép uralkodik, a Székelyek monumentális képírása elvonul a nagy hivatalos falakra. Viszont a kiállitásokra más rendezésü, más célu képek kerülnek. Benczúr itt a vezető mester. Történeti képein uj vonás is észlelhető: ragyogó pompa és fényes dekoráció. Egyik nagyon jellemző, óriási képe éppen az, amelyet a főváros festetett meg vele: Savoyai Jenő herceg bevonul az elfoglalt Budavárába. Ez a kép itt lóg s oly ragyogók a színei, mint amikor éppen elkészült. Ez a ragyogás, az öröm visszfénye, mindenre szétárad: Skutecky, Roskovics, Margittay stb. képeire. Mai érzésünk szerint kissé levegőtlenekké lettek. Egy-egy kiválóbb tehetség még igy is tud vele valamit kezdeni, példa rá Baditz itt levő nagy képe, az Angyalcsinálók. Még érezzük, hogy tulságosan sok ügyesség avatkozik a képek komoly megoldásába, a frissen megszerzett, uj és közkedveltté vált stilusnak ez egyik velejárója.

S most már az öntudatossá és módossá vált polgárság bővebben költ az arcképre is. Ezt, mint itt sok példa mutatja, Benczúron kivül Stetka, Vastagh, Karlovszky, Balló, Innocent s mások szolgáltatják. Ennek a kiállításnak éppen egyik érdekessége az az arcképsorozat, amely Budapest összes polgármestereit mutatja, többnyire igen nagy méretben s diszmagyarban. A sötét háttérből dús prém, ragyogó csatt, ékköves kard villan elé, kissé zsirosan festett ábrázatok koronázzák a nagy pompát. Érdemes volna ezekről a fejekről külön fiziognómiai tanulmányt irni.

A kilencvenes évektől fogva nőttön nő a képek száma. Mert nőtt a festőké is és nem érdektelen utakra tért a művészet. Az ember azt hinné, hogy valami erős komolyodás állott be az egész életben. A parádék száma megcsappan. Az ötletet sürübben váltja fel a gondolat. A szónoklatot a lira. Talán ez a folyamat megy végbe a képírásban is. Már a képek külsőségén is változást látni: az olajtól, firnisztől való csillogás megszünik, tompább, levegősebb lesz minden. Annak a hatása, hogy festőink végképp elszakadtak a Pilotykörtől s Párisban okultak a *plein-air*-en. Levegőt, valóságot, közvetlen szemlélet alapján töviről-hegyire lefesteni a természetet, ilyesmi az uj vágy. Kétéltüekké lettek, csak télen éltek Budapesten, tavasztól őszig a magyar vidékeket járták. Igy keletkeztek sorjában: a szolnoki müvésztelep, amelyet Olgyay, Mihalik, Szlányi, a tájfestő-triász képvisel és Fényes Adolf, akkor a szegény ember szerény sorsának festője; — igy keletkezett Gödöllő, Kőrösfőivel és Nagy Sándorral, igy a még sokkal szélesebb hatásu nagybányai telep, ebből mutatót kapunk ezen a kiállításon Glatz, Ferenczy, Csók, Iványi-Grünwald, Benkhard műveiben. Sőt Ferenczy Károlynak éppen egyik legnevezetesebb, nagy képe (Józsefet eladják testvérei), itt látható. A nagybányaiak első kemény viadalai a művészi őszinteségért itt játszódtak le, részben ezekben a termekben, részben kisebb külön kiállításokon. Őket, akár Ripp-Rónait meg Vaszaryt, akik szintén képviselve vannak itt, eleinte fanyaran, majd ellenségesen fogadták. Tempora mutantur. Később már a Nyolcak cimü művésztársaság (amelynek minden tagjától van itt valami) sem ijesztette meg a kritikát.

Látnivaló, hogy a főváros galeriájában szinte nyomon követhető képirásunk ujabb sorsa. Nem mindig a legjobb példákon, de mégis legalább megközelítőn. S ez helyes. Mert hiszen Budapest volt ennek a nagy átalakulásnak szintere. Igaz, hogy a festők egyrésze vidéken is dolgozott. De Budapest volt piacuk, itt fogadta őket közönség és kritika. Tovább megyünk: Budapest tartotta életben az egész magyar festészetet, a vidék inkább csak olvasott róla.

A kiállításon sok a kisebbméretü szobor is s van egy osztálya, amely egykorú képekben elibénk hozza azt a Pestet és Budát, amely volt, de eltünt, hogy helyet adjon az új Budapest berendezkedésének. Kegyelettel és szeretettel nézzük ezeket az ereklyéket, egy érdekes fejlődés állomásait. Belőlük szinte rekontsruálhatjuk apáink fővárosát, amelyből egyébként oly kevés hirmondó maradt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 FEB 12

NÓGRÁD

Somoskői Ödön festő munkája

1021

Somoskői Ödön kiállítása Szécsényben

Somoskői Ödön festőművész kiállítása szombaton nyílik meg Szécsényben, a II. Rákóczi Ferenc Művelődési Központban. A kiállítást Pál József nyitja meg. A Somoskőújfalun élő művész tizennyolc festményét állítja ki Szécsényben. Ezen túl pedig grafikáiból is ízelítőt kíván nyújtani a közönségnek. Somoskői Ödön munkásságát ezúttal először ismerhetik meg Szécsényben. A kiállítás alkalmas arra, hogy átfogó képet adjon a fiatal művész törekvéseiről, művészetének tematikai gazdagodásáról, illetve formai jellemzőiről.

zautazott

Nem vé

raimat a

világklass

logtató Sz

csolatos n

ségtelen

ez a bajr

ugrók t

minősíthet

női maga

volugrók

tek a gye

lői. Szabó

teres eredményéhez még hasonlónak lehet nevezni Kele-

en-

az

vo-

Ru-

in-

en-

86-

ke-

ati

a

el-

bb

okunk van az örömre. Lázár Magda duplázása dicséretes, nyolcszázon azonban majdnem

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 FEB 15

NÉPSZABADSÁG

Somoskői Ödön festőművész

— SOMOSKŐI ÖDÖN festőművész kiállítása Szécsényben szombaton megnyílt; a tárlaton 24 olajfestményét és grafikáját állították ki.

1921

Somoskőy Ödön

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

1966 JAN 26.

1021

Somoskőy Ödön festőművész kamarakiállítása Salgótarjánban

A Nógrád megyei Tanács VB. Művelődési Osztálya és a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat január 28-án este hét órai kezdettel rendezi meg Somoskőy Ödön festőművész kamarakiállítását a TIT értelmiségi klubjában. A megnyitót Kelemen István a megyei tanács művelődésügyi osztályának népművelési csoportvezetője mondja. Újszerű kezdeményezés lesz, hogy a kiállítás megnyitásakor rövid műsort is rendeznek, amelyben zeneszámok, s a Nógrád megyében élő írók, költők újabb munkáiból való felolvasás szerepel. A kiállítás megnyitását és a műsort vita követi a látottakról, illetve az elhangzottakról.

— Megint eltelt e
Jó ilyenkor leülni eg
és kikapcsolódni. Be
a vendégekkel a tá
emberekről, magunkr
tanában sok az ér
Több mint máskor. S
emberek komolyan v
megbeszéléseket, abb
kimerülhetnek, hogy keresik
a legjobb megoldást. Törjük
a fejünket. Mindig törjük a
fejünket, hogyan is lenne jobb
és célszerűbb. Közben alkal-
mazkodunk a körülmények-
hez. A napokban is, az egyik
estére szűkkörű értekezletet
hívtunk össze és képzeljék el,

jelent munkaegységenként.
Kiöntött az Ipoly. Víz alá ke-
rültek a rétjeink, legelőink.
Ezer hold rétről egy szál szé-
nát sem tudtunk betakarítá-
ni. Legalább százötven vagon
takarmány odaveszett. A pa-
tak mentén is az árvíz miatt

Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 MÁJ 20

Nógrád

Somoskői Ödön festő-

színpad kialakítása is szerepel.

1021

Vasárnap gyermeknap

A hagyományos gyermeknapi ünnepséget vasárnap bonyolítják le Salgótarján-ban. Délelőtt központi kisdobos- és úttörőavatás lesz az SKSE-stadionban. A délutáni ünnepségek 14 órakor kezdődnek. Lesz kispályás labdarúgás, kézilabda, torna, céllövőverseny, zsákbanfutás, kötélhúzás, evőversenyek, horgászverseny, erőpróba és célbadobás. A volt madárházban az úttörőház és a csapatok szakköreinek kiállítása tekinthető meg.

— **Kiállítás a kórház galériájában.** A salgótarjáni Madzsar József Megyei Kórház galériájában május 22-én kiállítás nyílik Somoskői Ödön, Somoskőújfalun élő festőművész közel harminc festményéből és grafikájából. A tárlatot Földi Péter tanár-festő nyitja meg.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Kiss, Dezsényi (Kovács), Répási (Nagy). **Edző:** Temesvári Miklós.

Kellemes labdarúgóidőben a helyi csapat lépett fel támadólag. A 3. percben Baranyi, a negyedikben Tarlósi lövését védte Dohány. Az első tíz perc után változatosabb lett a küzdelem. A 10. percben Petró, a 12. percben Dezsényi veszélyeztetett. Már a mérkőzés elején feltűnt, hogy mindkét csapat erősen „hajt". Nem volt elveszett labda. A 22. percben Kiss fejelt közelről mellé, majd Hajsz lövése zúgott el a bal

Otletesebbe
a venc

Gyöngyösi Spartacu

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 JUN 21

NÓGRÁD

Somoskó

1021

Somoskó

Illusztráció

...mitott végig femesen őszülő haján Lugos. Meghitten rámosolygott feleségére:

— Készülj, fiacskám, a következőnél szállunk át.

Hétfőn, munkaidő után Lugos benézett Panniért a levelezésre. Együtt mentek át a szomszédos cukrászdába a sarokasztalnál előkerültek a sokszorosított jegyzetek. A bevetődő kollégák, kolléganők megszokták már, hogy a kis Csobánné együtt tanul a kereskedelmi osztály vezetőjével; a pletykák hamar kifulladtak épp a nyílt, folyamatos együttléttől.

— Nagyon kellemes volt a szombati este — jegyezte meg az első pihenőnél Lugos.

— Igazán? Úgy találta?

— Miért? Maga tán nem?

Panni vállat vont s még egy szem cukrot pottyantott a kávéjába.

— Nem én vagyok az érdekes, hanem a felesége.

Lugos elmosolyodott:

— Csacsi... rendkívül rokonszenves volt neki és igazán jól érezte magát.

— Akkor semmi baj.

Hat után már csupa idegen arc töltötte meg a cukrászdát. Lugos két kis konyakot hozatott s az asztal alatt rácsúcstatta tenyerét Panni izmos kis öklére.

— Szerdán?

— Lehet.

— Mics...

— Semm...

— Te k...

S negy... kilép a ... ból, elind... hálószatyo... meg a m...

Lugosék... kor átha... férje arcá...

— Jól ... nyod?

— Hogy... szigorlata hiányzik idén.

Szeretné megkérdezni:

— És neked? Neked mi hiányzik? Egy kis földrengés talán, hogy kicsússzon alólunk az is, amit sikerült megmenteni? — De nem szól. Vár. S néha, mikor egyedül van, két óra között az is eszébe jut, hogy agyrém az egész, magát őrjíti csak vele. Nem tehet róla. Abban a korban van, amikor az asszonyok elbizonytalankodnak, s két hang vitázik bennük.

Az első szigorlaton Panni sikeresen túlesik. Benn a vállalatnál nincs különösebb esemény. Csobán Géza jelentős előrehaladást tesz a bridzs művészete terén, már fölküzdötte magát a második csapatba, készül a nagy téli versenyekre, Lugosné szikkadt arcából mind kutatóbb pillantásokkal lesi férjét.

...gosné.

— Miért?

— Nem... nem tudom e... most...

Ülnek egymással szembe... A nagynéni, aki kórházb... vonulása előtt végakarat... közli kedvenc unokahúgáva... ilyesmit tippelhetnek a cuk... rászda unatkozó vendége... Panni remekül szórakozil... Tisztában van vele, hogy Lu... gosné egyetlen vágya, a meg... nyugvás. Oly egyszerű ... dolga: néhány látvány... mozdulattal szétfújja körü... tötte a gyanú füstfelhőit.

Figyelte a lassú átalakulá... Lugosné örömtelen arcán.

— Hát ennyire... elvakít... az embert a saját... Ugy... nem haragszol kedvesen... Csak tudod, bizonyos jelek... mintha Lala fölszíneseb... szórakozottabb volna most... nában...

— Úgy érted, hogy elh... nyagol?

Lugosné feje oldalt b...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

NÓGRÁD

1975 JUL 19

Somoskői Ödön

1021

VÁZLAT

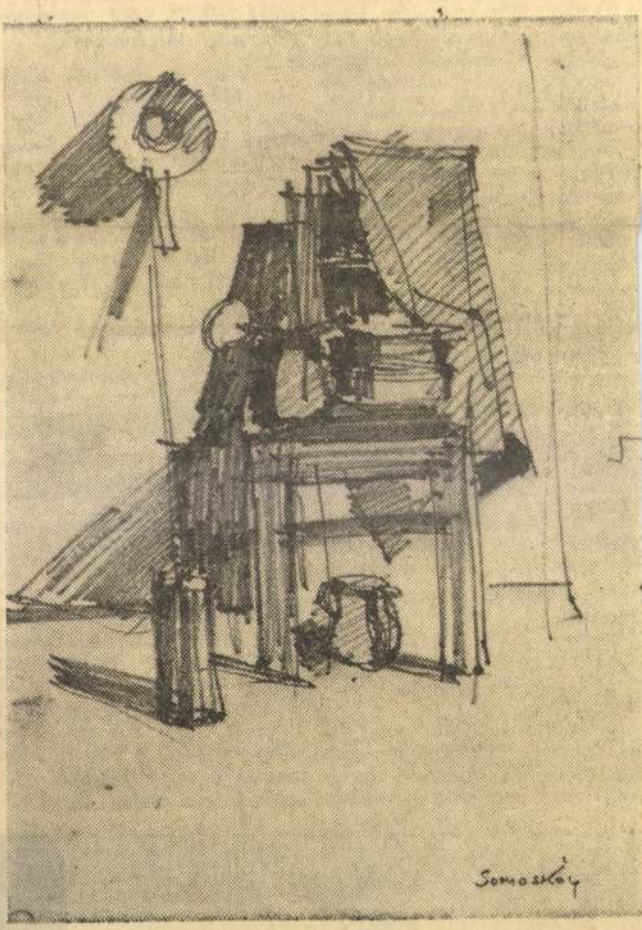

(Somoskői Ödön)

Bemutatjuk: Barth Lídiát

Feltámaszt

Barth Lídia nádtetős, fehér falú parasztházban lakik Tihanyban. A műhely a lakás szomszédságában van a fazekasházban. Az elektromos kemence ajtaja nyitva, előtte frissen égetett agyagedények. Melegek még, mintha élnének: beszédesek, hallgatagok, komorak és vidámak. A tányérok szétterült mosolyok, magas, vagy mély hangú nevetések a műhely falán. A nagy vázák csöndben álldogálnak a munkaasztalokon, a polcokon, az ablakmélyedésekben. A kis bokálvok pőrén, öltöztetésre várnak, kicsit türelmetlenül. A mázzal bevontak mintha jobban ragyognának. A korong előtt önfeledtan agyaghalmok.

— Ezek a kötelező házi feladatok — mutat körbe Barth Lídia a nagyanyáinkat idéző edényekre. — Tihanyi vállalásom a Balaton-felvidék régi cserépedényeinek az újraélesztése. Bújtam a megye múzeumait és ezeket találtam.

A balatoni útikönyv ezt így mondja el: „Barth Lídia felújította és korszerű nyelven fejezi ki a Balaton-felvidék elhalt népi cserépkultúrájának hagyományait".

S talán az első nők között van Magyarországon, aki a mesterségek között a legősibb férfimunkát, a fazekasságot választotta. Az agyag megmunkálása nehéz, már az előkészítése is komoly fizikumot igényel. A nők évezredek óta csak a kész edények díszítésére vállalkoznak. Ő a munka minden fázisát egymaga végzi, s a legjobban korongolni szeret.

A habánkerámiát a kaposvári fazekasszövetkezet élesztette föl több évszázados tetszhalálából — másfél évtizede. A XVI. század újkeresztényeinek (vagy későbbi nevükön: habánoknak) nálunk múzeumok őrzik nemes egyszerűséggel díszített edényeiket. Lídia szövetkezetben töltött tanulóévei szerencsésen egybeestek a habánélesztgetéssel. A motívumkincset megismerte itthon és tanulmányozta Csehszlovákiában is, ahol napjainkig tovább élt és él a habán. Megtanulta és egyéniségével, nőiségével sajátosan újrafogal-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

19/5 OKT 12

NÓGRÁD

Somoskői Ödön

1021

Somoskői Ödön rajza.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-088, 387-748, 340-20

NÓGRÁD

10.03: Tünder
rádióvált
10.47: Népszerű
11.04: Zenés r
11.14: Vasárnap
13.00: Egy kor
Fekete
13.10: Jó ebéd
13.50: Rádiólex
14.20: A rádió
15.51: Filmdalo
16.04: Írószobá
Herceg
17.05: Bach:
17.35: Varsói
17.45: Daloló.
Nyírsé
18.11: Az Ab
felvétele
18.40: Sporthír
18.45: A falu
Rádióváltozat I. rész.
19.33: Az olasz rádió szimfonikus zenekarának hangversenye.
20.50: Világlíra. Pablo Neruda versei.
21.05: Leányvásár. Operettrészlet.
22.10: Sporthírek. Totó.
22.20: Jelena Obrazcova énekel.
22.39: Szomszédasszonyok. Elbeszélés.
23.00: Slágerek.
23.30: Rózsa Miklós: Kettős-verseny.
0.10: Népdalok.

PETŐFI RÁDIÓ:

7.30: Messiaen: Négy szimfonikus meditáció.
8.05: Mit hallunk? Érdekességek a jövő hét műsorából.
8.33: Miska bácsi lemezes-ládája.
9.00: Szívesen hallgattuk...
9.22: A teljesség igézetében. Vészi Endre versei.
14.50: Csempészek. Dán bűnügyi filmsorozat. Befejező rész.
15.35: Műsorainkat ajánljuk.
16.00: Reklám.
16.05: Delta. Tudományos híradó.
16.30: Katonavendégek.
17.10: Felszabadult művészet. II. rész.
17.40: A közönségszolgálat tájékoztatója.
17.45: Egység és szolidaritás.
18.30: Reklám-újság.
18.40: Esti mese.
19.00: A HÉT.
20.00: Hírek.
20.05: Sátáni ötlet. Francia—olasz film. (1971)
21.55: Sporthírek.
22.05: Hírek.

BESZTERCEBÁNYA:

8.30: Híradó.
9.00: Gyermekeknek. SZ.
10.00: Amiről a Tajga nem beszél. (Szovjet film)

VASÁRNAPI FEJTÖRŐ

NÉPSZÍNHÁZ

Mottó: Száz éve, 1875. október 15-én nyílt meg a Népszínház. Budapesten a Sajtó-

8-i. 71. Téma egynemű betűi 72. Mindig ez van. 73. Oktat. 75 Kis pohár sör. 78. Fejletlen

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 APR 22

Nógrád
Somoskői Ödön

1021

Átjáróház

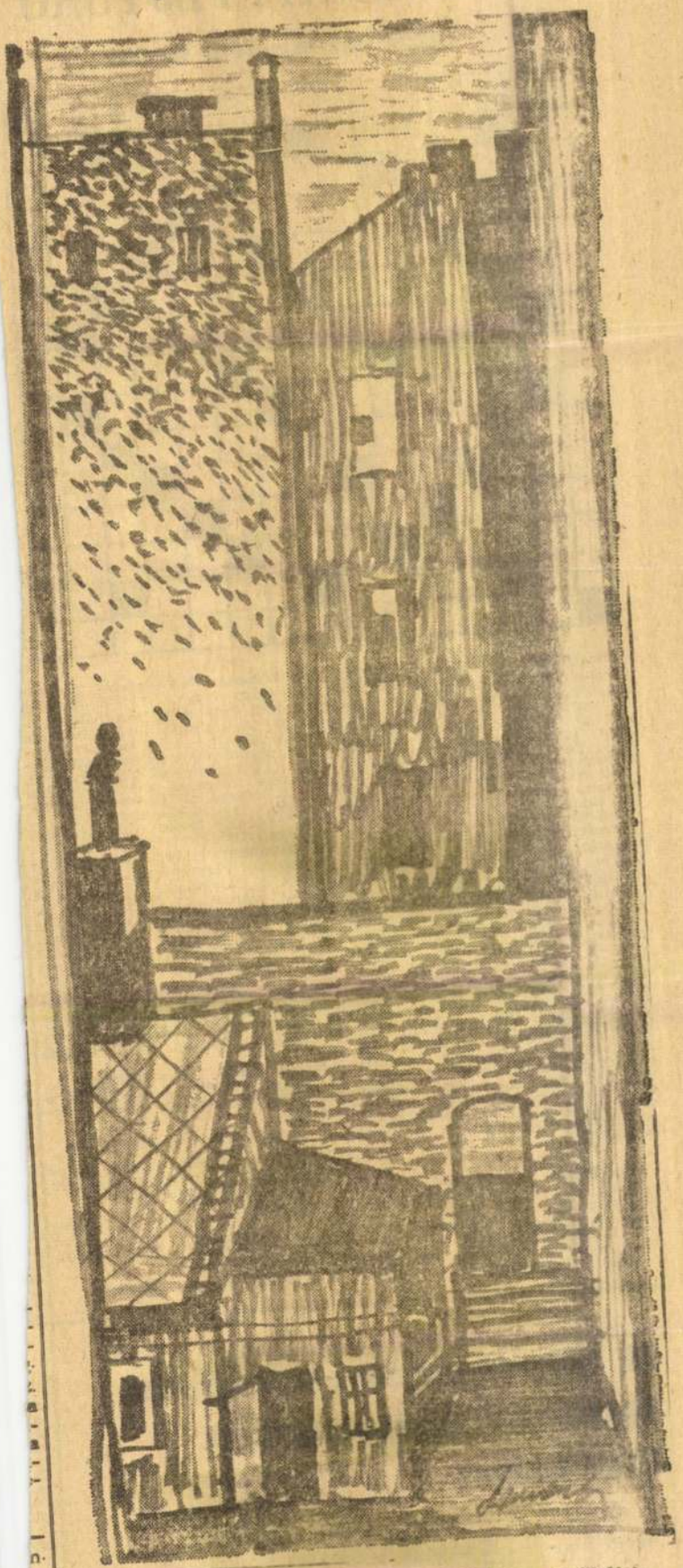

(Somoskői Ödön grafikája)

VASÁR

Szóról szóra igaz

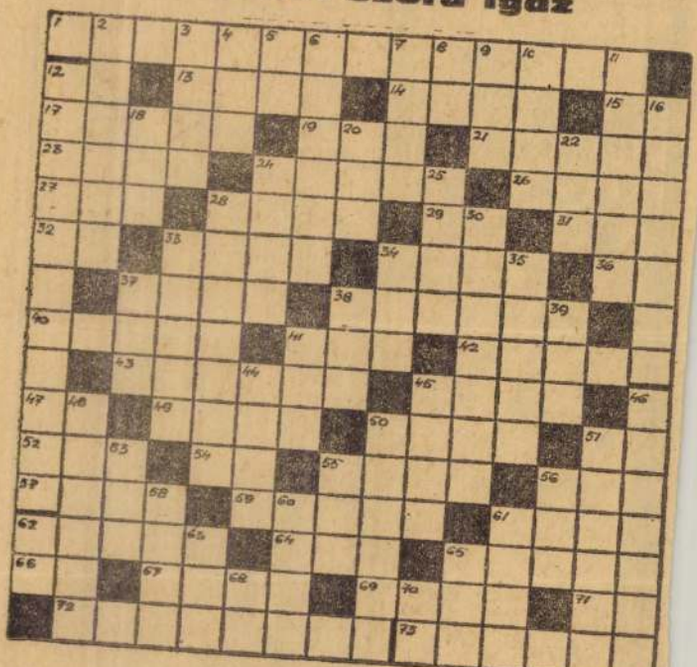

Vízszintes: 1. Régi mondás, (vakbetűk: a, i, e, e.) folytatás a függőleges 16., 12. és a vízszintes 73. számú sor. 12. Időmeghatározás. 13. Vágnak vele. 14. Érdemrend. 15. Vércsoport. 17. Kosztolányi Dezső múzsája. 19. Csúf. 21. Fúvóshangszer — névelővel. 23. Zola írta. 24. Izletes hal. 26. Lehullott, száraz falevél. 27. Kettős. 28. Enged. 29. Zománcszélek. 31. Igekötő. 32. Mutató névmás. 33. Becézett Katalin. 34. Fakó. 36. Az asztatin vegyjele. 37. Tetőfedő. anyag. 38. Nem halad a korral. 40. Bérbe vehető. 41. Levegő — latinul. 42. Becézett Melinda. 43. A has aljából kivágott zsíros sertéshús. 45. Sért. 47. Biztató szócska. 49. Becsinált hús, fűszeres lével. 50. Fesleit. 51. Annyi mint, röv. 52. Férfinév. 54. Török gépkocsik jelzése. 55. Ilyen lap is van. 58. ... step, a foxtrott őse. 57. Török előnév. (... Musztafa). 59. Klasszikus görög piactér. 61. Fedetlen istálló. 62. Pontosan. 64. Zug. 65. A cremonai hegedűkészítő családok egyike. 66. Négytáblú. 67. Dél-Jemen. 69. Afrikai és ázsiai pupostulok-faj. 71. A túlsó oldalra. 72. A mondás befejező része (vakbetűk: o, j). 73. Kisbárány.

Függőleges: 2. Már csak a vonatokon van. 3. ... . . Lisa". 4. A vízszintes 17. szám alatti — bezárva. 5. Holland gépkocsik jelzése. 6. Egyfajta brikett. 7. Enekelik. 8. Régi pénz, röv. 9. Női név. 10. Mint függőleges 7. számú. 11. Babonás hit szerint szerencsét hozó tárgy. 12. A mondás második folytatása (vakbetűk: n, i). 16. A mondás első folytatása (vakbetű: j). 18. A tokiói olimpián bajnokságot nyert japán tornász (Takashi.) 20. Oly módon. 22. „... terv, fővárosi tervező intézet. 24. „... morgana" (délibáb). 25. Orvosság. 28. El-elhalaszt. 30. „... kör" (Arany János). 33. Egyfajta bor. 34. Kórus. 35. Ritka női név. 37. Iskolabútor. 38. Minőségellenőrzés. 39. Figyelmeztet. 41. Erős ütőerejű kártyalap. 44. A „Tadzs Mahal" városa. 45. Görög betű. 46. Galli Curci, a világhírű operaénekesnő (1882—1963.) személyneve. 48. Odavet. 50. Irunk és rajzolunk vele. 51. A függőleges 10. szám alatti többesszáma — névelővel. 58. Tó a Szovjetunióban. 60. Megoldatlan probléma okozza. 61. Növényevő hal. 62. Repülőgéptípus. 63. Tokió régi neve. 65. Durva posztó. 68. Helyrag. 70. Háziállat.

Beküldendő: a vízszintes 1., függőleges 16., függőleges 12., és a vízszintes 72. számú sorok megfejtése.

Beküldési határidő: április 26.

Múlt heti fejtörőnk helyes megfejtése: „Rigó fuvoláz, rája tiz zugból is felcsivog a csz."

Könyvjutalmat nyertek: Götz János Salgótarján, ifj. Csipke László Nagybátony, Battyán Ist. ván Mátraverebély.

A könyvet postán küldjük.

A Komárom megyei Állami Építőipari Vállalat

állandó munkára alkalmaz jó keresetí lehetőséggel.

kiemelt bérezéssel:

„Vita a gyermekirodal

Napjaink nevelési feladatai között talán a legfontosabb helyet a gyermekek olvasóvá nevelése foglalja el. Éppen ezért csak örömmel üdvözölhetjük az *Élet és Irodalom* című hetilap vitáját, amelyet erről a fontos témáról rendeznek.

„... visszaélések vannak."

Esztendők óta vissza-visszatérő kérdés ez. 1965-ben a *Jelenkor* című folyóirat egy esztendőn keresztül folytatott eszmecserét erről a kérdésről, de megjelentek fontos munkák is, elég ha az Országos Pedagógiai Intézet *„Olvasó gyermekeink"* című kötetére, vagy a *Kolta—Pálfalvi—Perczely: Ifjúsági irodalom* című munkájára utalunk.

Ezek a viták és munkák is megállapították, amit már *Belinszki* óta tudunk, hogy csak az a jó ifjúsági mű, amely a felnőtteknek is tetszik. *Goethe* is hirdette, hogy az ízlést nem lehet középszerű alkotásokkal kimüvelni, csak a legkiemelkedőbbekkel. Az esztétikai szempontból nem magasrendű alkotás nem lehet a gyermek formálásának sem igazán hasznos segítője.

Mindezek ellenére ma talán még vádlóbban szólnak felénk *Móricz Zsigmond* 1931-ben megjelent a *„Gyermek és könyv"* című írásának szavai: *„Arra jöttem rá, hogy ezen a téren rettenetes visszaélések vannak. A gyermekeknek szánt irodalommal túlnyomórészt olyan írók foglalkoznak, akik kiszorultak a felnőttek számára való irodalomból. Milyen végzetes tévedése az emberiségnek. A gyermek számára valóban csak a legnemesebb és a legbölcsebb íróknak volna szabad írni. Azoknak, akikben megvan az isteni szikra, hogy az életet a legfinomabb és a legmagasabb szempontok szerint nézzék."*

Az életnek ilyen szemlélete tette *Móra Ferencet* olyan íróvá, aki azt vallhatta: *„Szívemből csak gyermekíró maradok én még mikor vezércikket irok is"*

Apa mesél

De még mindig a múltnál maradva, *Benedek Elek: Apa mesél* című kötetének előszavára is figyelmeztetnék: *„Ezt a könyvet kisfiam megrendelésére írtam. Nem vezettem Tündérország káprázatos földjére, a való életből vettem meséim anyagát, melyek nem is annyira mesék, mint inkább a gyermek lelkét foglalkoztató eleven képek, jelenések... Azoknak a gyermekkönyvíróknak sem követtem példáját, akik erős megfélemlítéssel vélik fölkelteni a gyermekben a jobb erkölcsöket".* (Hogy azok a mesék nem hullottak rossz talajba, vagy talán a talajt nemesitették, mi sem bizonyítja jobban, mint a Benedek család, a Kossuth-díjas irodalomtörténész és műfordító, vagy a méltán népszerű Benedek István professzor.)

A vitaindító *Vargha Balázs* eszmefuttatásával egyet érthetünk. Talán csak *Pósa Lajos* megítélésében túl szigorú. Ezért értünk inkább egyet *Csanádi Imre* okfejtésével, aki az *Én Ujságom* című gyermeklap szerkesztőjéről megállapítja, hogy nem érdemtelenül volt barátja *Mikszáth Kálmán, Kiss József, Bródy Sándor.* S nem méltatlanra pazarolta a magyar nyelv egyik legnagyobb művésze, *Kosztolányi* sem az el-

„A négy páncélos és a kutya"

— musical

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Nógrád

1973 MÁJ 27

Somoskői Ödön

1021

TÜZFALAK
(Somoskői Ödön rajza)

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 ÁPR 30

Nógrád

Somoskői Ödön festő-
művész

— **Vándorkiállítások.** Nógrád megyei képzőművészek alkotásaiból nyílt kiállítás vasárnap Rimócon és Taron. Rimócon Somoskői Ödön festőművésszel találkozhatott a közönség, Taron a megyei tanács művelődésügyi osztályának munkatársa, Pál József mutatta be a műveket és beszélt megyénk képzőművészeti életéről.

Mazsaroff Miklós

HEGYI TÁJ

NÉPSZAVA

1983 OKT-0 1

Somoskőy Ödön

festő m

1021

Somoskőy Ödön

RÖNKVIVŐ

van ezzel a
kérdeztem.

— Nem v
tanterveket
juk.

Az jutott
valóban nen
annak, hogy
a reményekre jogosító, jó eredményeket teljesítő ifjúsági korosztályú atléta?

Tihanyi József egyszer volt utánpótlás-, kétszer ifjúsági válogatott, egyszer nyert magyar bajnokságot, többször állt a dobogó második fokára. Eljutott universiadera, sőt a legjobb eredményével, 221 cm-rel a müncheni olimpiára is, ahol a világ 10 legjobbja között kezdett. De itt be is fejezte a versenyző pályafutását, mert a selejtezőben térdszalagszakadást szenvedett.

A versenyzésnek vége lett, de a sport élethivatásává vált. Vörös diplomával elvégezte a Testnevelési Főiskolát. Tanársegéd lett az atlétikai tanszéken, majd 1976-ban felvételizett az aspirantúrára, '80-ban befejezte, 4 hónapig ösztöndíjasként egy finnországi kutatóintézetben dolgozott, elkészítette a már említ[illegible] jú kandidátusi disszertációját, s tavaly megvédte azt.

— Tervezi a tudományok doktora cím megszerzését is?

— [illegible]

az illető izomrostjainak [illegible] lajdonságaihoz igazított edzésrendszerben fejlesztheti képességeit, készülhet a versenyekre. Amikor ezt elkezdték a gyakorlatban megvalósítani, Tihanyi József növendékei egy éven belül átlagosan 12 cm-t javultak, a többiek a régi módon átlagosan 4 cm-t. Ezek szerint Sterk Katalin milánói 199-es ugrása nem volt véletlen.

— O —

És hogyan vélekedik a mester a mieinkről, a tatabányaiakról?

Jól érzi magát a ta
keli a támogatást
nem kevés pénzbe
futófolyosó alatt l
elkészüljön, ahol a
szerhez kapcsolt három e
sek terhelését is mérhetil
atlétáinak, köztük az ő m
Hogy is mondta? C
legyen, mert az megtorpa

Somoskői Ödön
festőművész

MAHIR MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA

1983 MAR 19

1021

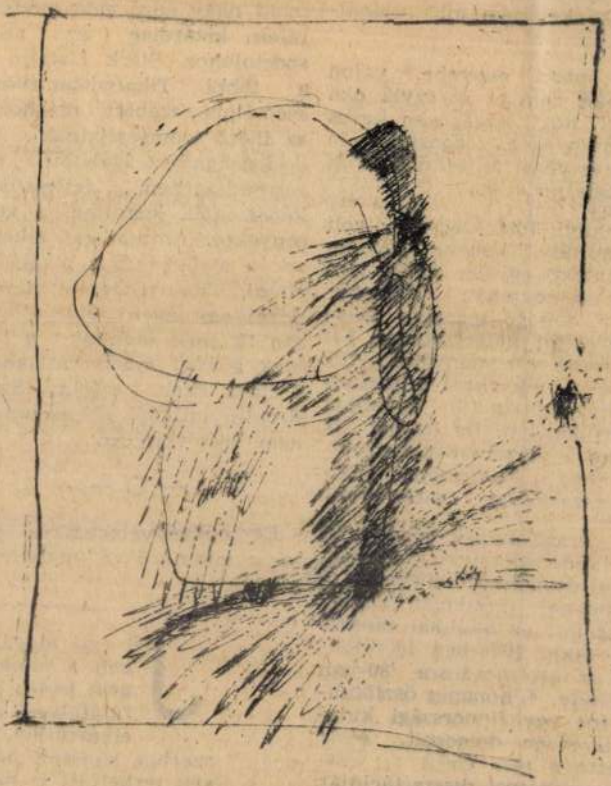

Somoskői Ödön rajza

a tűzvészt, a nyomort,
a vért
erre a tiszta, égbe-tévedt
könnycsepre — ki tudja,
miért.

Hajónkra süt le tiszta
fénnyel
a Földközi-tenger felett,
vitázik a tenger ködével,
mint a nap, tündököl
s vezet.

Rab Zsuzsa fordítása

Somoskőy Ödön

MAHIR
MAGYAR HIRLAP

SAJTÓFIGYELŐ

LEVÉLRÉKLÁM

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusmúzeum

1984 NOV 7

NÉPSZAVA

1024

Somoskőy Ödön

ŐRSÉGBEN

:0 (2:0), Zag
angár. Gólk
regus (2), J
omka, ill.: D

Rétsági jár

Né

az őszi első

A rétsági járás labdarúgó-bajnokságának őszi idénye lezárult. A nevezett nyolc együttes közül nét maradt, mert Rétság csapatát sorozatos ki nem állások mi-

Közle

Válla

azonnali belépésre keres:

kőműves, tetőfedő, ács, állvá

Somoskői Ödön

SAJTÓFIGYELŐ

MUNKÁS HÍRLAPTÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD

1970 NOV 19

Somoskői Ödön kiállítása

1021

A Képcsarnok salgótarjáni fiókcsoltjában ma délután öt órakor nyílik meg Somoskői Ödön festőművész kiállítása. A tárlaton a művész mintegy húsz alkotása szerepel. A festő művei ismertek Salgótarjánban, hiszen a somoskőújfalui iskola tanára. Itt él, dolgozik körünkben. Munkásságáról annyit, hogy 1961—64 között gyakran szerepelt a szegedi nyári tárlatokon 1965 óta részt vesz az észak-magyarországi területi kiállításokon. 1967-ben kamarakiállításon mutatkozott be a megyeszékhelyen. Ma megnyíló tárlatát Radics István festőművész vezeti be.

Bűvész a kapus

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Somoskői Ödön

NÓGRÁD

19/ DEC 5-1

Támogatás

A Nógrád megyei Tanács művelődésügyi osztálya a központi kereten túl saját anyagi eszközeivel is támogatja megyénk képzőművészeit. Az elmúlt napokban több művésztől is vásároltak alkotásokat. Somoskői Ödön, Pataki József, Czinke Ferenc és Mészáros Erzsébet műveiből válogattak közel 20 ezer forint értékben. A közeljövőben megyénk többi művészétől is vásárolnak képeket.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Somoskői Ödön

NÉPSZAVA
1984 FEB 17
1021
9

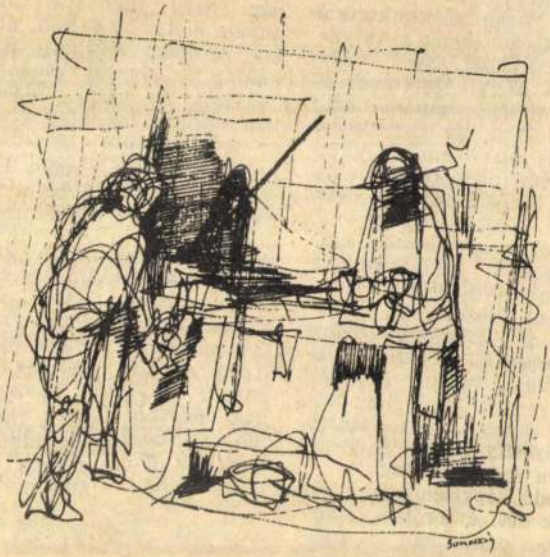

Somoskői Ödön ÜZEMBEN

Volt eg
hászkut
vül jó
volt, mereven
lókkal, lazán
farokkal. Én a
nak nem Cézár, Néró vagy efféle untig forgalmazott nevet adtam, hanem azt: Beau Ideal. Az ősparkban őgyelgő sorstársaimtól hiába kérdezem, melyikük olvasta a Kék csillag trilógiát, csak néznek rám mogorván. Egyedül a segédszínész tudja, mekkora szám volt a Kék csillag az én kamaszkoromban. Később film is készült a regényből, Gary Cooperrel és Clark Gablelel, ma is tudom Percival C. Wrenn trilógiájának eredeti címét: Beau Geste, Beau Ideal, Beau Sarbeur. Milyen a memóriám?

Kiváló a memóriám, bár ne volna az. Engem gyermekkoromban annyit dángált apám, hogy nem győzöm emlegetni a gondviselést, amiért csak most — és csakis átmenetileg — lettem ki idegileg. Mértéktelenül ivott a faterom, legalább akkora iramban, mint én, [illegible] hevettem, volna ma-

kor Anthony William Hall, katona és rendőr magának követelte az angol birodalom trónját. Én ugyanabban az évben lettem pikoló a Rudas László utcában, az én időmben Benyovszky út volt. Milyen a memóriám?

Páratlan és nem közönséges. Sajnos, nem emlékezhetem ennél szebb gyermekkorra, mindezt tartás nélküli apámnak köszönhetem és gyámoltalan anyámnak. Apám alkalmi munkás volt, anyám szabónő, nyugodjanak békében. Éppen példátlan életüknek köszönhetem, hogy az élet legcsábítóbb pillanataiban sem züllöttem

Köntös-Szabó Zoltán

Az elidegenít

Somoskői Ödön

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1970 NOV 14

SOMOSKŐI ÖDÖN FESTŐMŰVÉSZ kiállítását tegnap nyitotta meg Salgótarjánban Rédics István festőművész.

Gy

Tokaj

A rekor

dult sz

Somoskői Ödön

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 NOV 14

NÉPSZABADSÁG

Budapest

fel hónapig ...
között néhány országos rendezvény is szerepel.

*

SOMOSKŐI ÖDÖN festőművész kiállítása pénteken nyílt meg a Képcsarnok salgótarjáni bemutatótermében.

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

A Képcsarnok rendezvényei

A Képcsarnok Salgótarjánban működő fiókja mind több alkalommal kapcsolódik be a városban, illetve a megyében folyó ízlésnevelő tevékenységi formákba. Az itt megvásárolható képzőművészeti alkotások, festmények, grafikák, kisplasztikák, és a modern lakberendezési tárgyak önmagukban is a lakáskultúrát, s ezen keresztül a korszerűbb, esztétikusabb életvitelt segítik elő, s a fiók által rendezett kamaratárlatok a megyében élő képzőművészeknek is újabb lehetőséget kínálnak a megye közönségével való találkozáshoz. Ez évben a Képcsarnok Somoskői Ödön munkáiból rendez tárlatot, s bekapcsolódik az augusztusban megrendezendő Nógrád megyei művészeti hónap és decemberi művészeti hét eseménysorozatába is.

NÓGRÁD – 1969. május 18., vasárnap 7

vágyott, hogy a világs
ságért verekedjék, most
re rátalált erre a harc
októberi forradalom és
gárháború küzdelmeiben.

Magyar hadifoglyokból
vezett ezredével ott küzdött a
forradalom valamennyi front-
ján: harcolt Kolcsak ellen, ő
kísérte Moszkva felé a híres,
hat vangból álló „aranyvona-
tot", a Vrangel elleni hadjá-
rat pedig a Vörös Hadsereg
egyik legvitézebb hősévé
avatta a monarchia egykori
tisztjét. Kijev elfoglalásakor
magatartásáért megkapta a
Vörös Zászlórendet.

munkásságával is számíthat
rá, hogy neve nem fog elhal-
ványulni az utókor emlékeze-
tében. Nem ok nélkül hitt ab-
ban: „Mi halhatatlanok va-
gyunk, mert az ügy, amiért
élünk, az emberiség jövője. A
proletariátus győzelme, a szo-
cializmus megvalósulása a mi
életünk folytatása lesz, igaz
életünk."

Csukly László

SOMOSKŐI ÖDÖN

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1983 JUN 25

1021

Somoskői Ödön: Öregek

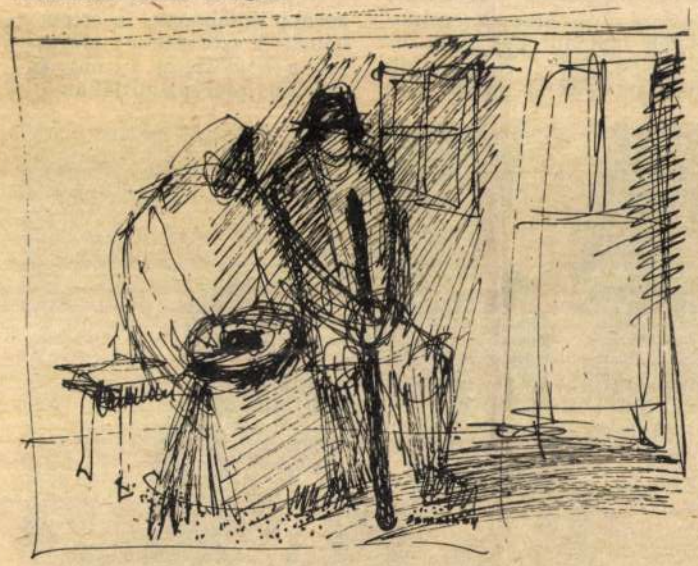

Farkas András: Szandavár

Réti Zoltán rajza

díszművesnek lenni annhoz, hogy kisebb használati tárgyakat magunk készítsünk el. A valódi bőrt nagyszerűen pótolja az olcsóbb, könnyen kezelhető műbőr. Az anyagot divatjamúlt, megkopott táska szétfejtésével, vagy pedig a cipőkellék szaküzletekben, esetleg barkácsboltokban lehet beszerezni. A varráshoz még vékony bőrszíj, vagy műszálas rafia, zsákvarrótű és cipész ár szükséges.

1. A címketok hasznos kelléke utazáskor a bőröndnek. Két darab 50x105 mm-es bőrdarabból és egy 15x150 mm-es szíjból készíthető, s egy kisméretű csat kell még hozzá. A bőrdarab hátára rajzoljuk fel a tok két lapjának konturját, és éles ollóval vagy kispengéjű hegyes késsel vágjuk ki. A sarkokat kissé kerekítsük le. Az egyik darabra vágjunk 30—70 mm-

dalára ragasszunk fel egy 40 x80 mm-es átlátszó műanyaglapot. Az egymásra fektetett lapok három oldalát — a szélektől körülbelül 3 mm-re — cipész árral 5 mm-es távolságra szurkáljuk végig. A zsákvarrótűbe fűzzünk vékony bőrszíjat vagy rafiát, s a tok szélét egyenletes, ferde öltésekkel varrjuk körül.

A csatot felszereljük a szíj végére, s varrással rögzítjük. A szíj másik végét V-alakúra vágjuk, s a csat részére szúrjunk lyukakat. Egy 40—80 mm-es fehér kartonpapírra írjuk fel a bőrönd tulajdonosának nevét, címét, majd helyezzük a tokba.

2. Kulcstartó tok. A címketokhoz szükséges anyagokon kívül, illetve a csat helyett egy nagyméretű patentgombpárt és egy 20 mm átmérőjű kulcskarikát sze-

ségileg is kisebb érté
A növényi fehérjék leg
jéből vagy hiányoznak,
nem megfelelő arár
vannak meg azok az a
savak (például metioni
zin, triptofán, fenil-a
stb.) amelyek az embe

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Somoskői Ödön festő-művész

NÉPSZAVA

1984 JUN 21

1021

9

Somoskőy Ödön **MUNKÁSSZÁLLÁS**

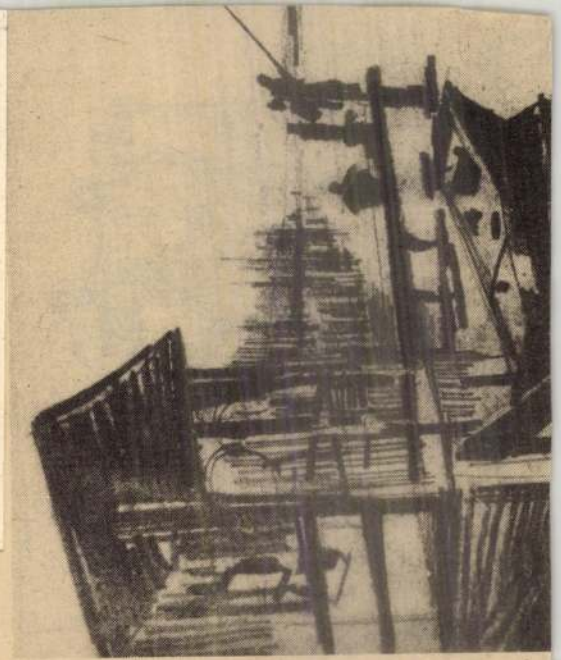

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-718, 340-786

Somoskői Ödön festőművész

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1983 OKT 1

1021

SOMOSKŐI ÖDÖN: NÁDHORDÁS

kutatót Somlyó Zoltán fia, Somlyó György költő biztatta és támogatta tudományos kutatómunkájában és azt teszi ma is.

— A Balassa Ármin szerkesztette Szeged és Vidéke lapnál folytatta újságírói-írói munkáját 1909 májusától Somlyó Zoltán — mondja Zsoldos Sándor. — Ezt a munkásságot kísértem figyelemmel kutatásaim során, és igyekeztem összegyűjteni valamennyi Somlyó-cikket és verset, ami ebben az időben, majd a későbbi években Szegeden napvilágot látott. Cikkei május 5-től szeptember 12-ig jelentek meg a jelzett lapban. Néhány hónapot töltött

rakodás nem megfelelő, a ján történő rakodásokhoz ké veti a MÁV munkáját, de sedelmes partnerek más gazdasági üzemek számár ráltatiák az árumozgatást. időszakban — átlagszámok tapasztalatokat — a MÁV vagonok tíz-tizenöt százalé

Csong

A szabad levegőn lenn egészséges felüdülés. Egyi ismerősöm mesélte, hog hosszú éveken át beteges kedett. Végül az orvosa az javasolta neki: „ha még éln akar tovább, menjen szabadba, dolgozgasson, vé gezzen kerti munkát." S

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Somoskői Ödön festőművész

NÓGRÁD

1983 NOV 18

1021

Somoskői Ödön festőművész alkotásaival ismerkedhettek meg az érdeklődők a mihálygergei művelődési házban megrendezett kiállításon.

— kj —

ponta kettő
előkészíteni

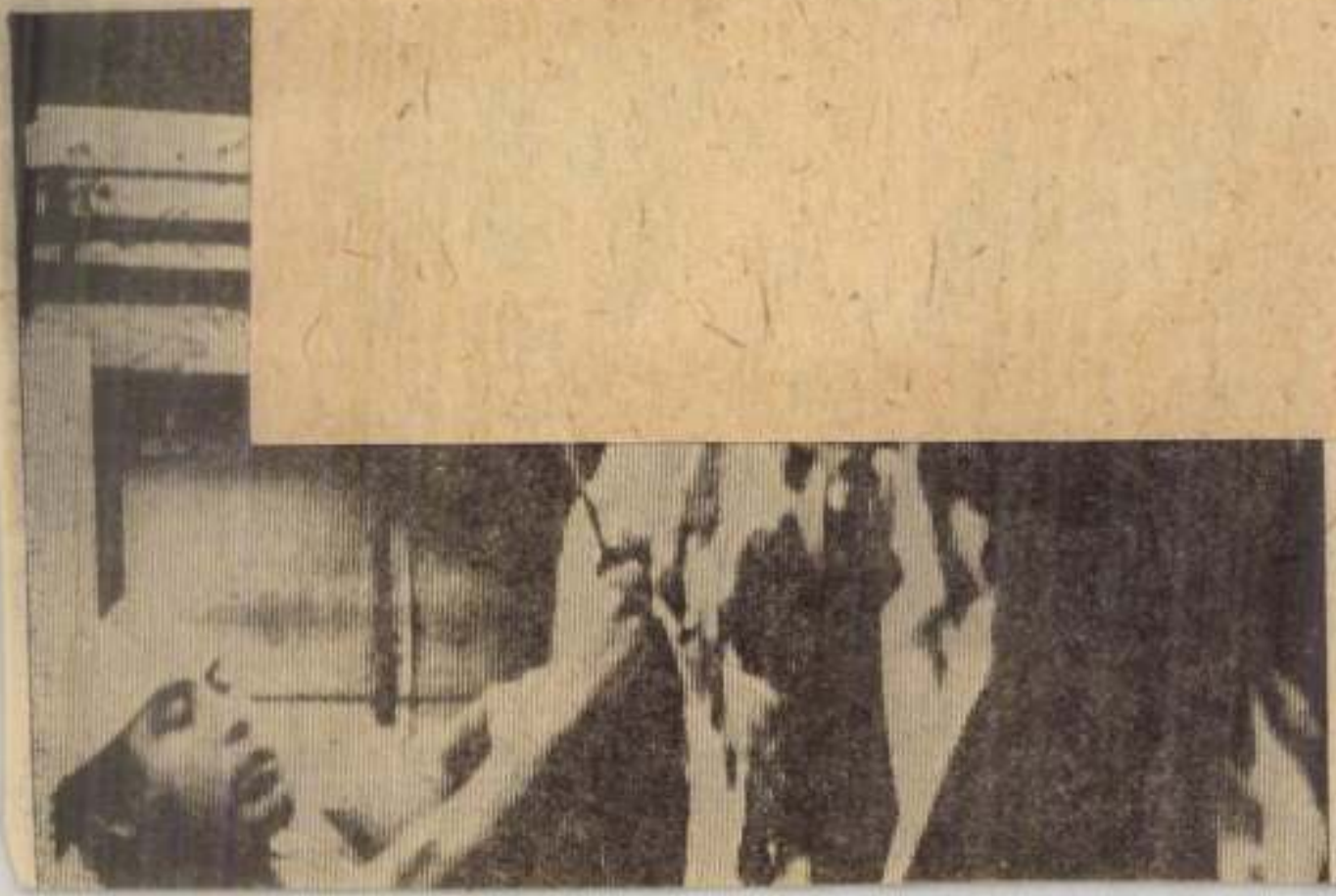

HÍRKSAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-448/340-726

Somoskői Ödön, festő-művész

NÓGRÁD
1984 MÁJ 19

1021

Somoskőy Ödön: Furulyázó juhász.

– művezetőt,
– diszpécsert,
– tarifőrt.

Folyamatos munkarendbe és egy műszakos munkarendbe.

Követelmény: szakirányú főiskola, illetve érettségi és szaktanfolyam.

Kereseti lehetőség: művezető 4500—7000 Ft/hó
diszpécser 4000—6000 Ft/hó
tarifőr koll. szerz. szerint.

A tmk-üzembe:

– ácsot,
– vízvezeték-szerelőt,
– bádogost,
– géplakatost,

Jelentkezni lehet: a gyár munkaügyi osztályán 6—14 óráig.

82. sz. Líceu
84. sz. Gaga
86. sz. Ireda
93. sz. Csipk

A pályázat

A pályázatot a vállalat személyzeti vezetőjéhez: Eger, Lenin u. 55. sz. kell benyújtani.
Érdeklődni a vállalat közgazdasági osztályán: Eger, Lenin u. 90. sz. alatt lehet.
A versenytárgyalás ideje: 1984. június 28.
Helye: Eger, Lenin u. 55.

Egyes építőanyagok, épület- és lakásfelszerelési cikkek VÁSÁRA

1984. MÁJUS 2-TŐL JÚNIUS

MÁS-MÁS ÁRUKÉSZLETBŐ

20—60 %-OS E

VÁSÁROLHAT, AMÍG A KÉ

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Somoskőy Ödön festő-grafikusművész

NÉPSZAVA

1984 AUG 1 1

1021

Somoskőy Ödön

FAVÁGÁS

számba, talá
ti magát fo
először, ami
a gyönge
agyában.
A szegény

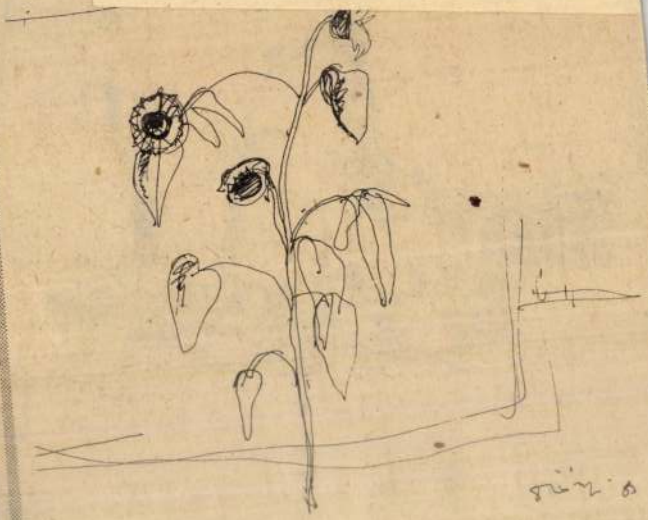

Diószegi Balázs **VIRÁG AZ ABLAKBAN**

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Somoskőy Ödön, festő-művész

NÉPSZAVA

1984 JAN 1 4

1021

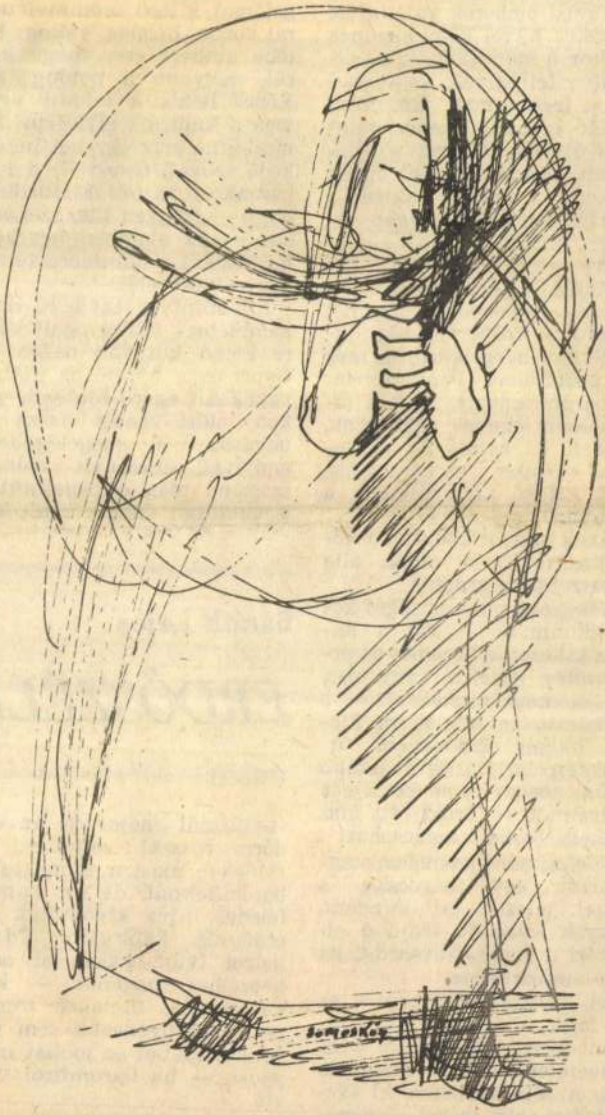

Somoskőy Ödön BATYUZÓ

Baráth Lajos

ERDŐSZÉLI

Kezdetben men
nak véltem
A falusi emberek
erdekes hírrel ked
olykor a szomszédnak, az al-
végi a felvéginek, az alsóso-
i a felsősorinak. Én, mint
afféle erdőszéli ember, min-
den újságot szívesen, sőt há-
lásan fogadok. De hát éppen
nekem mondják, akire a
Vértes egyik legöregebb er-
deje majdhogynem rászakad?

Aztán panaszkodik az
egyik szomszédom, rá két
napra a másik: éjszaka hí-
vatlan vendég látogatta meg
a portájukat. Pontosabban:
a baromfiudvart. Ezek a hí-
rek nem lehettek valótlanok,
hiszen az asszonyok sípító-
zása egészen a szobámig ha-
tolt. „Róka garázdálkodik a
faluban!"

Ezek szerint hiába van kő-
hajintásnyira a vadőr, alig
messzebb az erdész?

Magyarázom a hűséges ko-
csorékomnak: — Ha a ka-
kas kivezeti a háremét az er-
dőszélre, itt állsz, vagy ülsz,
de el nem mozdulsz! — s
akkurátusan kijelöltem Fic-
kó helyét. Erdőszélen, út
mentén, hogy a legravaszabb
róka, görény el ne kerülje a
figyelmét. — Érted? Itt ülsz
nekem, őrzöd a kotácsokat!

Melegbarna szemében meg-
villant egy fényecske, s
ezzel jelezte: ért mindent,
legyek nyugodt. Majd ő el-
intézi a rusnya ravaszdit, ha
ide merészkedne.

A kutyám különben is az
a fajta állat, amelyik min-
dent megért, tudomásul vesz.
Kivételek persze akadnak.
Ha a téli cidrikben ki sze-
retném szép szóval zavarni-
tessékelni a kályha mellől
— mert hát kutyának kinn a
helye! —, ezt fel nem fogja
kutyaésszel. Ásít, szeme tom-
pán mered a pillák mögött

több embert érez maga kö-
rül, nagyobb a boldogsága.
Képes lenne a tolvajt egé-
szen a kamráig elkísérni, ha
megkérné erre egy-két hízel-
kedő szóval. Gyuritól, a ka-
kasunktól is fél. Előfordult,
hogy — szégyen ide, szégyen
oda — az ölemben keresett
menedéket a háremére félté-
keny Gyuri elől.

Ám mint az együgyű dajka-
kamesében, felragyogott vég-
re Fickó kutyánk napja is.
Gyuri és a hárem az utóbbi
napokban egyre többször al-
kony előtt vonult vissza az
udvarba, s megelégedtek
annyival, amennyit elébük
szórtam, meg csipegethettek
a porcfűből. Olykor riadt ko-

tácsolással meredtek az er-
dőre: rosszat sejtettek! A
riadalom máskor is megesett
baromfiéknál, de ezt hamar
feledve, újra kivonultak az
erdő alá, kapirgálni. Édeni
helyet tyúk, kakas el sem
képzelhet magának — ku-
kac, bogár, fűmagok töme-
ge. A legínyencebb sem kí-
vánhat többet és jobbat ma-
gának — ha baromfiról van
szó.

Saztán itt kószál a hír, de
talán maga a ravaszdi
is az éden közvetlen közelé-
ben, nyilván nem jó szándék-
[illegible] hír, aztán a

Somoskői Ödön

SOMOSKŐI ÖDÖN festőművész kamarakiállítását nyitották meg tegnap az MSZMP salgótarjáni oktatási igazgatóságának galériájában. A tizenhat tájképet bemutató kiállítást egy hónapig tekinthetik meg az érdeklődők.

Népszabadság, 1987. 10. 22

1966 FEB 28
1021

Egy kamarakiállítás ürügyén

Nemrégiben új színfolttal gazdagodott városunk fejlődő kulturális élete: a TIT megyei székházában kamarakiállítás nyílt a fiatal festő, Somoskőy Ödön képeivel. A tudósítás már napvilágot látott — másról szeretnék most írni. Nem annyira a jól sikerült, irodalmi, zenei betétekkel gazdagított estről, mint inkább az ennek kapcsán másokban és bennem felmerülő gondolatokról.

1

Mikor Thomas Mann a harmincas évek közepén Magyarországon járt, elismerőleg nyilatkozott arról, hogy Budapesten egész koncertterem telik meg, ha a rendezők verseket, prózai részleteket ígérnek; számos városa van a világnak — köztük olyanok, mint Hamburg, New York, Los Angeles —, ahol bizony egy szobára való közönség sem ülne órákig pisszetlenül azért, mert előttük költeményeket deklamálnak, novellákat citálnak.

Könnyen hálátlan és groteszk dologgá válhat helybeliek számára a régi Tarjánról írni, mégis álljon itt, hogy — viszonylag népes közönség láttán — egy ismerősöm megjegyezte: „Harminc évvel ezelőtt nemigen gyűlt volna össze tíz ember sem képeket látni, verseket hallgatni ebben a városban."

Akik hallottuk, bólintottunk. Mert valóban, ki is jött volna el egy ilyen alkalomra (ha egyáltalán lett volna), abban a nagyközséggé terebélyesedett, gyári és bányakolóniákkal szegélyezett helyiségben, ami akkor Salgótarjánt jelentette? Országos vagy világhírnevű látására még csak-csak összegyűlt volna pár prűd kongreganista aggszűz és néhány sznob városi vagy vállalati tisztviselő — de egy helyi festő vagy költő kedvéért?! „Ugyan, kérem!... Hát van itt egyáltalán ilyen?" — kérdezgették volna egymástól. S majdnem teljes joggal: volt egy pár, de az minél előbb menekült innen, mert ha nem, beleragadt a levegőtlen, perspektívátlan provincializmusba.

A tőke nemcsak a munkásokat és egyéb dolgozó rétegeket nyomta el kegyetlenül, hanem a kitárulkozni, manifesztálódni vágyó értelmet — érzelmet: a művészeteket is.

Ez volt az első összegeződő gondolat, mindjárt az este után.

2

„Jaj, csak kerekedne egy kis vita! Kötetlen beszélgetés, itt-ott felcsattanó nevetéssel!" — izgultak az est fiatal rendezői a kezdés előtt... S a végén kicsit szomorúan állapították meg, hogy bizony, joggal izgultak: csoportos beszélgetés, vidámság volt ugyan, de ők lelkük mélyén parázs, vérpezsdítő, gondolatébresztő vitára vágytak. No, nem nagyra: kamara kiállításhoz illő kamara vitára.

Hát ez nem volt.

S majdnem hiába vigasztalták őket a gratuláló jelenlévők, hogy túl nagy volt ahhoz a létszám, kicsit ünnepélyes a hangulat, szokatlan maga az esemény — nem könnyebültek meg. A felhozott okokat udvarias gesztusnak fogták föl.

Pedig a vigasztalóknak lényegében igazuk volt:

Utólag többen, szinte egyöntetűen negyvenöt-ötven főre becsülték a megjelentek számát. S biztos, hogy a résztvevők közül mindenki beszélt már ennyi ember előtt, nem is egyszer. Érvelt, bizonyított, értelmesen kifejtette a gondolatait, ki-ki szakmája szerint: a mérnök például a gyár féléves tervéről, az orvos a gyermekhalandóság további csökkentéséről, a köztisztviselő a tarjáni városkép kialakításáról és így tovább.

És ismerte is egymást jóformán mindenki. Ha máshol nem, akkor értekezleteken, gyűléseken, előadásokon — s jó páran a Művészklubban is — találkoztak már.

Csupán e két ok miatt, és csupán nekünk, a felszabadulás után értelmiségiekké váltaknak volt nagy ez a létszám. Ez volt a második összegeződő gondolat.

3

S a harmadik ami ebből következik. Pesten már az elmúlt huszonegy év alatt is hagyománya teremtődött a művészeti vitáknak, eszmecseréknek — mi azonban itt, Salgótarjánban még nem szoktuk meg, hogy gazdasági, politikai vagy éppen kultúrpolitikai kérdések megvitatásán túl, konkrét művészeti eszmecserékben is részt vegyünk — nem munkafeladatként, hanem szórakozásból, műélvezetből. Ez még új nekünk.

S itt nézzük meg a dolognak egy másik vonatkozását: Egy XIX. századi nagyúri szalonban kiterjedt, részletes beszélgetés alakult volna ki hasonló témára. A jelenlévő mylordok és myladyk egymásután mondták volna pallérozott véleményeiket. Szinte kivétel nélkül a kor uralkodó elfogadott ízlésének megfelelő dolgok hangzottak volna el. Más nemigen: megvoltak a kialakult nézetek, szabályok. Még előítéleteik is egyformák voltak!

Természetes, hogy erre nekünk nincs szükségünk.

De még ha konformisták, „vonalasak" akarnánk is lenni, nem menne: a szocialista realizmus fogalma, tartalma, ismertető jegyei körül viták folynak, elméleti síkon; életünknek ez a része épp úgy forrongó, kiteljesedő állapotban van, mint egész társadalmi formánk!

Mi tehát sehonnan sem kapunk kész premisszákat, hanem magunknak kell alkotó módon hozzányúlni a problémákhoz.

Ezt már megszoktuk itt, Tarjánban is, hisz napról napra találkozunk ezzel, és csakis ilyen módon tudjuk jól elvégezni a munkánkat. De hogy a város kulturális, szellemi fejlődésében eljutottunk arra a fokra, hogy esti, művészbarát összejöveteleken is ez a módszer kerül előtérbe — lényegében ez volt a szokatlan és új jelenség a résztvevők előtt!

*

A nagy amerikai tudóst és demokrata gondolkodót, Franklin Benjámint általános derültség és megrökönyödés fogadta, mikor az Egyesült Államok szabadságharcának követeként megjelent a francia udvarban. „Elgondolni is vérlázító! Se nyakfodor, se selyemcipő, mégcsak egy árva glasszékesztyű sem! Úgy jelent meg a franciák királya előtt, mintha a keresztkomája hívta volna meg vendégségbe! Még vegyük megtiszteltetésnek, hogy munkaköténye az Óceán túlsó partján hagyta." — írta naplójában egy felháborodott díszgenerális.

Valahogy így vagyunk mi is: gazdasági, politikai, kulturális vívmányaink hatalmasak, új korszak alapját vetették meg. S most itt állunk minden glasszékesztyű nélkül, és vár ránk a feladat, hogy teljesítsük ki eredményeinket: szélesítsük kifelé, és mélyítsük el önmagunkban. Keressük a módjait az újstílusú társadalmi érintkezéseknek, a nem szalonszerű művészeti vitáknak, eszmecseréknek.

Mert csakis így leszünk teljesen otthonosak ebben az új világban — és mert ezt helyettünk szívességből senki meg nem csinálja!

Az első salgótarjáni kamarakiállítás ennek egyik első kísérlete; és ezért üdvözölhetjük külön örömmel.

Kunszabó Ferenc

Branko Csopics

Sekrestyés és a szamár

A negyedik offenzívát követően, amikor az usztasák minduntalanul rátörtek a felszabadított falvainkra, megérett sekrestyésünkben is az elhatározás, hogy felcsap partizánnak.

Előbb persze megtette a szükséges előkészületeket: útrakelése éjszakáján megsütötte a pap utolsó kacsáját, hogy szép emlékkel hagyja el a már előzetesen meglépett Dávid tiszteletes házát, tarisznyájába süllyesztett egy egyházi könyvet, hogy unalmas óráiban legyen miből gyakorolnia magát az anyaszentegyház szellemében, no meg hogy legyen cigarettapapírja is, és hajnal tájt aztán elindult a közeli partizán alakulathoz.

— Hát téged mi szél hozott, te reakciós szimatoló?! — fogadták a sekrestyésünket a törzsnél. — Bizonyára égett talpad alatt a talaj az usztasák miatt, azért söktél ide.

— Az igazság szól belőletek, bevallom, csakugyan félek azoktól az istentelen garázdálkodóktól, a szolgáiktól, az usztasáktól és a szakállas csetnikektől — vallotta be kereken a sekrestyés —, de ugyanakkor szeretem a mi Krisztusunknak tetsző partizán katonaságot.

— Ocsmányul hazudsz, te népszédítő! — vágták arcába a bajtársak, de azért befogadták kuktának a konyhára.

Azóta ott kornyikál, érzelmesen remegő hangon ríkatja a templomi énekeket krumplipucolás közben, gondozza a tüzet, végzi az egyéb konyhai teendőket. Csupán azt veszi zokon, hogy a mieink, egy-egy város bevételekor, nem engedik meg neki, hogy „evakuálja" a templomokat.

— Hej, annak idején, e világot elöntő háború előtt, bezzeg volt bőven étel és ital — sóhajtott fel időnként a sekrestyés a konyhán, mire a főszakács:

— Vennél inkább példát Jóbról, isten alázatos szolgájáról ahelyett, hogy magad sorsára panaszkodsz; jobb lesz, ha megrakod és szítod azt a tüzet a kondér alatt és ügyelsz, nehogy kifusson a jó zsíros leves.

— Nem tudom, megjön-e ma a faluból a mindennapi kenyerünk — sopánkodott tovább a sekrestyés.

— Már elment érte a gondnok meg a szamara, délig csak megérkeznek a kenyérrel. Megkértem, ha egy mód van rá, legyen itt ebéd előtt.

Megférték egymással békességben, csupán egyben nem tudtak megegyezni: szent állat-e a szamár, vagy sem.

— A szamár szent négylábú, mert a mi Jézusunk szamáron vonult be Jeruzsálembe — állította a sekrestyés.

— Már hogy lehet az!? — hüllledezett a szakács. — Hiszen az a legmakacsabb jószág a magasságos égbolt alatt.

— Eretnek vagy, ha ilyen szót veszel a szádra — pírongatta kenetteljesen a sekrestyés.

— Te meg reakciós vagy és szabotálsz, ha a szamarat a szentek közé sorolod — háborodott fel a szakács.

Mind a kettő megrögzötten konok volt, s így nem tisztázhatták semmiképpen maguk között a kérdést, ezért bevontak másokat is a vitába, részint a hadtáp, részint a törzs emberei közül.

Lévén az utóbbiak fiatalok és harciasak, az előbbiek pedig jobbadán idősebbek és kevésbé harciasak: ezek a sekrestyéshez, amazok meg a szakácshoz húztak...

A vita egy istentelenül izgalmas éjszakán dőlt el, amikor is zászlóaljunknak a banjalukai vasútvonalon kellett átkelnie. Alkalmasint a sekrestyésre hárult az a feladat, előző este, hogy a konyhafelszereléssel felmálházott szamarat vezesse. Vállalta tisztelettudóan és kellő áhítattal, amint az a „szent" állatot meg is illeti, merthiszen az egyház emberei emberemlékezet óta szentimentális hajlamokat tanúsítanak az olyan főbejáró teher iránt, amilyen a konyhafelszerelés és a lakmározáshoz szükséges kelléktár.

A menetoszlopban a sekrestyés mögött vonult a hadtáp, istenfélő kifejezéssel az arcukon, de korántsem a „szent" állat közelsége miatt, hanem az ellenséges bunkerektől és a minden pillanatban felbukkanható páncélvonattól.

A szamár farkát markoló sekrestyés valamiféle imákat mormolt magában, sajnos, töredékesen, mert jócskán elfelejtette már azokat, amióta a partizánoknál szolgál. Különösen egyes szavak mentek ki szépszerével a fejéből, s azokat ez alkalommal újabb keletűekkel pótolta ima közben.

A legizgalmasabb pillanatban azonban a szamár hirtelen megkötődött, és egy tapodtat sem volt hajlandó tovább menni; épp a sínpár közt torpant meg a vak sötétségben, amit a két megmegcsillanó sín még vésze-sebbnek sejtetett.

— Gyerünk, gyerünk! — sürgették hátulról a sekrestyést a hadtáposok, de bizony

---

Kontó István

Fekete lesz a miénk is

A LEPCSŐK

fölött ül egy fehér széken. Elém jön, hogy a portás beengedjen. Rózsaszín fürdőköpenye alatt kórházi hálóing van. Arca szenvedésről árulkodik. Homlokon csókolom. Megáll, kezét csípőjéhez támasztja.

— Dél óta negyedóránként kínoz a fájdalom. Gyenge vagyok — mondja halkan.

— Támaszkodj rám, vezetlek.

— Hagyj így; most újra elmúlt. Többé nem szülnék.

Nem válaszolok. Villanásnyi kép emlékeztet:

— Gyerekünk lesz. Megállapították, hogy terhes vagyok. Megtartjuk?

— Te hogyan szeretnéd? — kérdezek vissza.

— Anyám nem akarja. Minek a gyerek — mondogatja, mikor elég úgyis a baj. Aki csak tud, szabadul a gyerektől. Lakásotok sincs. De ha most lemondok róla, nem biztos, hogy lesz később. Te akarod?

— Akarom — feletem és csókban fürösztöm testét.

Megszólalok.

— Majd ha értelmes lesz, elmondom a kicsinek, mennyit szenvedtél vele. Nagyon fog szeretni. Édesanyám! — mondja majd.

— Most semminek sem tudok örülni!

Lehangolva nézem, hogy vívódik. Vigasztalnom kellene de nem tudom. Ügyetlenül simogatom. Hirtelen elkapja a kezem, riadtan néz rám:

— Te, Pista, mi lesz ha belehalok?

— Ugyan! Anyád éppen tegnap mondta el, hogy senki sem volt mellette, mikor születtél. Két órával előtte még a mezőn kapált...

Különben is, hogy gondolhatsz a halálra, amikor életet kell adnod?

— Többé nem szülök.

— Dehogyisnem — szól közbe egy arra haladó kövér ápolónő. — Ha túl lesz rajta, el-

lak között árnyjátékként figyelem meg egy házaspár galambszerelmét. Az asszony a falhoz dől, hallgat. Fejét fölemeli, mond valamit. Ismét a falhoz hajtja fejét, sóváran figyel férje szavaira. Húzza

HÉT

Beszélgetés Székely Gáborral, a szolno

A színház

Égi világok földi mása, (?)
Ezerszer-szépek áldomása, (?)
Hazug rongyok és csalfa fények,
Patakzó pompák, tarka képek,
Szufiták, kopfok sok csalása,
Csodás szavak szent szárnyalása,
Megejtő, mámoros igézet:
Ez a színészet. (?)

Az egykori költő állított és nem kérdezett. A kérdőjeleket furcsa mód, ugyanazon személy, a vers szerzője tette most a sorok végére, mintegy harminc-egynéhány év előtti önmagát megkérdőjelezni: valóban ez a színészet?

A színház olyan komplex műhely, amely magába ötvözi szinte valamennyi művészeti forma megnyilatkozási formáját. A költészetet, a prózát, a képzőművészetet és a zenét egyaránt.

Ez nagyon formásan hangzik és mégsem egész. A színház ennél sokkalta több. Mi hát?

Ennyi kérdőjel után Salgótarján állandó vendégjátszó együttesének igazgatójával, Székely Gáborral, a szolnoki Szigligeti Színház fiatal igazgatójával beszélgettünk mindenről. Így hát folytassuk ismét egy kérdéssel:

— Ön a párt XI. kongresszusán figyelemre méltó gondolatokat fogalmazott meg az elkötelezett színház feladatairól. Összegezné-e színházvezetői koncepciói lényegét?

— Ez a meghatározás meglehetősen pontatlan, ugyanis minden színház elkötelezettnek vallja magát. (Csak az a kérdés, kinek az oldalán. Szerk.)

Székely Gábor szavai a pártos, szocialista tipusú színház létrehívása mellett szólanak a továbbiakban, mert hosszabb fejtegetés után így folytatja:

— A magyar színházi szerkezet a múlt nagyon sok velejáróját hordozza, újabb színházi szerkezetet kell létrehozni. A színházlátogatók száma nagyon csekély, jelenleg a befektetett pénz nem hozza meg a maga hasznát. Ennek magyarázata, hogy a felszabadulás óta eltelt harminc évben a magyar színház nagyon eklektikus képet nyújt. Szerkezeti megújulásra van szükség. Ilyen körülmények között, mint az eddigi, jelenlegi, nem alakult ki egy új közönség. Az az igazság hogy jelenleg amit egyik kezével ad a színház, azt a másikkal visszaveszi. A színház nem volt elég erős, hogy bebizonyítsa tudatformáló, közművelő, szórakoztató szükségességét. S hogy miért kell ezt a színházszerkezetet megújítani? Mert olyan közönségrétegek kezdenek kimaradni, mint az ifjúság, amelynek elvárásait nem töltötte be.

Székely Gábor, a szolnoki Szi

Jelenet az évad kiemelkedő sikeréből, a Yermából.

— Korábban, az ötvenes években voltak ifjúsági színházak ...

— Igen, de ezek talán túlságosan nevelni akartak. Nem olyanok, amelyek élményt adnak. Sajnos, a színházak általában amit adtak, azt visszavették. Ez sok vidéki színházra vonatkozik, de főleg Pestre. Létrejött például a József Attila Színház, mint első munkásszínház. Végül ez lett a legeklektikusabb, mert működése során nem volt elég ízléses, mértéktartó, — és átgondolatlan hatásokat szült.

— És mi a helyzet vidéken?

— Vidéken még sokkal nehezebb. Itt a kötelező eklektikából kell évről évre

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 MÁJ 2 4

Nógrád

„Somoskői Ödön festőművész, rajztanár.

1021

Megfesteni a változó világot

Beszélgetés Somoskői Ödön festőművésszel

Somoskői Ödön: Aratómunkás

Felnőtt fejjel, de elérte azt, amit gyerekkorától kezdve szeretett volna. Végzett tanár volt már, amikor 1965-ben felvették a Képzőművészeti Főiskolára, a hároméves rendkívüli rajztanárképző szakra.

— Régi vágyam teljesült akkor — csillan fel barna szeme. — Ötödik osztályos korom óta foglalkozom képzőművészettel. Bóna Kovács Károly szobrász- és festőművész baglyasaljai képzőművész szabadiskolájába jártam. Nagyon jóleső érzéssel gondolok vissza ezekre az évekre. A táborozások különösen nagy élményt jelentettek. Reggeltől estig festettünk, rajzoltunk. Egy-egy vita nagyon gyakran az éjszakába nyúlott. Emlekszem, Diósgyőrben voltunk, amikor egy ilyen hosszú szakmai vita vége felé elaludtam. Arra érbedtem fel — mert kitört a nevetés —, hogy hangosan mondogatom: nem igaz, nem igaz. Vitatkoztam még álmomban is. Persze — milyen a gyerek — nem mindig vettük komolyan a munkát. Elblicceltük a foglalkozásokat, focizni mentünk. Nyolcadikra aztán megváltoztam. A budapesti képzőművészeti gimnáziumba adtam be a jelentkezésemet. Fel is vettek, de az akkori községi párttitkár nem írta alá a papírjaimat, mivel édesapámat egy évvel korábban, 1951-ben kuláknak nyilvánították.

Somoskői Ödön festőművész, mert róla van szó, ekkor az üvegfestő szakmát tanulta ki. A salgótarjáni öblösüveggyárban dolgozott, majd az üzem javaslatával beíratkozott a Madách Imre Gimnázium nappali tagozatára. Útja ettől kezdve töretlen ívű, a szükséges stációkon keresztül vezet a gyerekkori vágy beteljesüléséig, a művészi név és rang megszerzéséig. 1958-ban érettségizett, húszévesen. 1961-ben a szegedi tanárképző főiskolán rajz—földrajz tanári diplomát szerzett. 1968-ban elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát. A kitartás, a töretlen akarat az önmagában való hinnitudás — mint általában mindig — ezúttal is diadalmaskodott.

1962-ben a szegedi nyári tárlaton szerepelt először nyilvánosan, olyan mesterek társaságában, mint Buday Lajos, Winkler László, akik a főiskolán tanárai voltak. Ettől kezdve rendszeresen szerepelnek művei a különböző tárlatokon. 1964 óta a Képzőművészeti Alap tagja. Első önálló kiállítását 1967-ben a salgótarjáni TIT-székházban rendezte meg. Több ízben járt külföldi tanulmányúton Csehszlovákiában, Jugoszláviában, Ausztriában és Franciaországban.

— Milyen művészi törekvés vezeti munkájában?

— Az igazság kifejezése, az ember és a természet összetartozásának a bemutatása — válaszol őszinte egyszerűséggel. Nem a nagy szavak embere. Lassú, megfontolt beszédű. Sőt, néha mintha húzni kellene belőle a szót. Szívesebben fest, mint beszél. Kedvenc színei: az angolvörös, az égetett szienna és umbra, a szürke különböző változatai.

— Miért éppen ezek?

— Engem valahogyan a földre emlékeztetnek. A föld az ősanyag, amelyben és amelyből terem az élet. Nagyon szeretem a földet, a frissen szántott föld mély, termékeny illatát. Az említett színek maguk is a földből származnak...

Szemben, a falnak támasztva áll egy nagyobb méretű festmény. Szuronyos vörösőrt ábrázol. Erő és határozottság sugárzik a képről. A sötét színek, pontosabban a mélybarna különféle árnyalatai az uralkodók. Éppen úgy, mint a nagymamát ábrázoló, nagyon nagy szeretettel megfestett képen. Somoskői Ödön néhány színvariációjával gazdagítja műveinek színvilágát, ér el művészi hatást. Kizárólag olajfestékkel dolgozik.

— Az olajat érzem a legközelebb egyéniségemhez — magyarázza. — Ezzel dolgoztam a legtöbbet, ennek ismerem a legjobban az anyagát. A tempera nagyon érzékeny a vízre, meg aztán a papír könnyebben sérül, mint a vászon. Az olaj maradandó festék. Ezért is kedvelem.

A bogárszemű négyéves Emese kukkant be kíváncsian a műterem ajtaján. Az apai szó kiparancsolja az udvarra, ahol a feleség sétáltatja a karjaiban szundikáló, tízhónapos Evelint.

— Somoskőújfaluban él, ott tanít. Tanári munkája akadályozza-e festőművészi tevékenységében?

— Ez a kettős kötelezettség jól kiegészíti egymást, ugyanakkor nehézséget is jelent. Tanárként és festőként is teljes embernek kell lennem. Ha hetente négy napban taníthatnék, amelyre ígéretet kaptam már, nagyon nagy segítséget jelentene. Lenne három egymást követő napom, amikor egyfolytában a festészettel foglalkozhatnék.

Somoskői Ödön festőművész műveiből csütörtökön nyitottak kiállítást a salgótarjáni Madzsar József megyei kórház galériájában. A látogatók közel harminc grafikát és festményt láthatnak a művész utóbbi években készült munkáiból.

Sulyok László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 FEB 2-1

NÓGRÁD

Somoskői Ödön festő-művész

1021

SOMOSKŐI ÖDÖN KÉPEIRŐL

Nemrég nyílt meg Szécsényben, a II. Rákóczi Ferenc Művelődési Központ szervezésében Somoskői Ödön festőművész kiállítása. Ennek kapcsán szívesen ejtünk szót a fiatal művész munkásságának néhány jellemzőjéről. Annál is inkább teszszük ezt, mert Somoskői Ödön azok közé tartozik, akik műveiken keresztül is mind szorosabb kapcsolatban kívánnak jutni a közönség szélesebb rétegeivel.

Követendőnek véljük a törekvést. Szívesen hívjuk fel a figyelmet a megyei kiállítási program azon tárlataira, amelyek üzemekbe, kisebb községekbe, iskolákba, intézményekbe viszik a művészetet. Legutóbbi alkalommal Somoskői Ödön képeivel éppen Salgótarjánban, a Lampart Zománcipari Művek gyárának galériájában találkoztunk. Ez a kiállítás akkor — tapasztalatunk szerint — felkeltette a munkások érdeklődését, eleven hatást gyakorolt.

Hogyan vélekedik Somoskői Ödön művészi tevékenységéről? Mint írja, hitvallása: „Megfesteni a változó világot úgy, hogy az általam érzett emberi és társadalmi igazság munkáimban minél jobban kiteljesedjék. Színeim: égetett siena, umbra, sárga, okker, angolvörös, melyek természetes formáikban is megtalálhatók. Engem valahogyan a földre, mint ősanyagra emlékeztetnek, melyből terem az élet. Nagyon szeretem a földet, a frissen szántott föld mély, termékeny illatát, s ezzel birkózó, küzdő ember kérges tenyerét, mélyen barázdált, kemény arcát, melyet a munka tett ilyen nemessé és igazzá". Rokonszenves hitvallás.

Úgy tűnik, Somoskői Ödön képes arra, hogy eszerint irányítsa alkotótevékenységét. Képeinek jellemzői között tehát mindenekelőtt a fegyelmezett alkotói folyamatról tanúskodó jegyeket emeljük ki. A fiatal művész fegyelmezett festő. S jól átgondolt tartalmak megfogalmazója. Milyeneké?

Egyrészt, nagyon közel érzi magához a földet, a természet jelenségeit, az évszakok váltakozásának fegyelmezett rendjét, s a mozgó, változó világ zajai közé időnként és helyenként szorosan ékelődő csendet. A természet sokarcúságára utalnak művészetében a változatos „földtani" formák ábrázolásai is. Például a Dolomitok, a Folyópart, a Tengerpart, az Adria, az Áradás című műveket említhetjük, többi között megállapításunk igazolására. E formák, természeti jelenségek ábrázolásai nem önmagukért valók. A fiatal művészt — amint azt minapi beszélgetésünkkor említette — élénken foglalkoztatja az ellentmondás, amely az ember és a természet egymástól való távolodásának, elszakadásának tényében nyilvánul meg. A természettől eltávolodó ember bizonyos értelemben önmagától távolodik, önmaga „elveszítéséhez" járulhat hozzá. Ez nem csupán az egyén szempontjából jelenthet veszélyt. Elég, ha csak a pusztuló vizekre, levegőre, földre, a halmozódó szemét, melléktermékek, mérgező anyagok veszélyeire utalunk. Reális gondjaink ezek. A csend foltjait hordozó tiszta folyópart, a tenger világító kékje, a művész által kedvvel festett csendéletek nyugalma az „ellenpontot" jelzi, s figyelmeztet: óvja magát az ember!

Ablakokat fest, rajzol szívesen Somoskői Ödön. Ezekből az ablakokból változatos kilátás nyílik. Időnként messzire látni, valódi kitekintésre nyújtanak lehetőséget. Az úgynevezett egyszerű emberek világa jön közel, a tevékeny emberé, a munkálkodó és az eszméért harcolni, életet adni is tudó emberé. (Ez utóbbira említjük példaként a Vörösőr című képet.)

Somoskői Ödön grafikái szervesen tartoznak képeihez, ugyanazon gondolati tartalom hordozói. Rokonszenves szerénységgel munkálkodó művész Somoskői Ödön.

(Ó.)

látom, hogy felderül az arca:

— Mindenesetre megéri. Ezen a munkahelyen megtaláljuk számításunkat, jócskán kerül a borítékba.

Nagyokat zöttyen a tartálykocsi, amikor Ecseg felé kanyarodunk. A Mátraaljai Állami Gazdaság keresztvölgyi tehenészeti telepének kapujában leugrik a fülkéből. Ismerősként nyitja. Aztán mérgelődik. Mert valaki megint útban hagyott egy pótkocsit, csak nehezen tud a tejház bejárata mellé állni.

Odabent ragyogó tisztaság. Az ismeretlen megdöbben az óriási tartályok láttán. A tej mennyisége a laikusnak mesebeli. Kis asztalkán kétpéldányos nyomtatvány. erre vezeti rá újdonsült ismerősöm a napi tejadag átvételét. Mér, adminisztrál, majd kissé csodálkozó arcomra néz:

— Persze, nincs itt senki. Bizalmi állás, — mondja mosolyogva, majd komolyabban kiegészíti: — felelősség mindenesetre valóban nagy.

Műanyag flakont vesz elő a kocsiból Vörös festékkel mázolták az oldalára: Keresztvölgy. Az odakészített alumínium szerszámmal. nagy gondossággal keveri fel az ezer literes tartályban a

munkaerőt [illegible], megvan a szükséges vezetőgarnitúra, a gyárépítésben pedig az elmúlt években tapasztalatokat szereztünk. Végül olyan beruházási programot állítottunk össze, amelyről mi úgy vélekedtünk: ha ezt sem fogadják el, akkor nem tudjuk mi jó a népgazdaságnak — kezdi a beszélgetést Róka Mihály vegyészmérnök, a Romhányi Építés Kerámiagyár főmérnöke.

SZEMBEN A JELENLEGIVEL

Az eredeti elképzelés szerint az új gyár, amit Romhány III-nak hívnak, a jelenlegi futballpályán épült volna fel. Ezt a gondolatot elvetették, mivel az ismételt számítások kimutatták: ha idekerül a gyár, nem lesz mód további fejlesztésre. Az eredeti álláspont megváltoztatását indokolta továbbá, hogy nem tudják a futballpályára bevezetni az iparvágányt. E két alapvető tényező miatt a felettes hatóságokkal egyetemben úgy döntöttek, hogy a szemben levő szabad területen hozzák tető alá. 638 millió forintért az új termelő-gazdálkodó egységet.

— Hol tartanak most?

[illegible] a kivitelezési veszi vissza nök.

— Az elfo alapján a S vező Intézet dett a tervezé új létesítmény szolgáltatás a Az alapozási tervet rövidesen megkapjuk, ennek alapján kezdünk hozzá a földmunkához. Amíg a banktól nem küldik meg az értesítést a hitel megnyitásáról, addig a kivitelező vállalatoknak csak kapacitásigényeinket tudjuk jelezni. De addig sem tétlenkedünk, mert minden munkátlanul eltöltött nap zavarhatja a határidő betartását.

A MUNKÁSOK VÉLEMÉNYE IS

A kivitelezés minden gondja-baja, tennivalója a romhányiakra hárul. E tevékenységükben akárcsak a Romhány II. építésénél, nem lesznek egyedül. A Finomkerámiaipari Művek vezetőin kívül segítségükre sietnek mindazok a vállalatok, amelyek az építésügyhöz tartoznak, akik valamilyen formában kapcsolatban vannak a gyárral.

— A tervelképzeléseken — ami az épületet illeti —, még

zet ezzel kapcsolatos elképzelését. Ezzel kettős célt értünk el. Előzőleg informáltuk azokat a munkásokat, akik az új gyárban dolgoznak, másodszor megismertük azokat a kívánságokat, amelyek tovább gyorsíthatják, könnyíthetik a termelést. hatékonyabbá tehetik a gazdálkodást. E módszer révén megismertük azokat a hibákat is, amelyek jelenleg zavarják folyamatos tevékenységüket, amit az új gyár technológiai folyamatának kialakításakor ki kell küszöbölnünk. Egyébként ez a terület kulcskérdése a termelés gazdaságosságának és folyamatosságának — állítja határozottan a főmérnök.

Mivel a Romhány III. jóval nagyobb értékű beruházás, mint elődje, a Romhány II. volt, szükség van egy még ütőképesebb beruházási csoportra. Ezért a meglevő létszámot újabb két, magas képzettségű szakemberrel egészítik ki.

SOMOSSY TAMÁS

SOMOSSY TAMÁS

1937-ben született Budapesten. A. Tóth Sándor volt a mestere. Agrármérnök. Díszkeretek fafaragásával is foglalkozott. Budapesten él.

Művészetbarátok 2003. kiállítás a Pataky Galériában

2003. okt. 20 - nov. 15.

sok-sok zenével.
20.00: Tetőtől talpig
Egészségügyi magazin
Mv.: Fábián Nicolette
21.00: Aktuális – a hét legfontosabb kérdéseiről
Mv.: Fábián Nicolette
22.00–24.00: Éjszakai cseverész

PILIS RÁDIÓ
FM 91.1
...a fülbe való!

MINDENNAP 18-TÓL 06 ÓRÁIG
2000 Szentendre,
Szentlászlói út 13/A.
Telefon: (26) 31-41-51
Fax (26) 31-90-90
E-mail: Pilisrad mail. atav.hu

JÚNIUS 16., KEDD

02.00: Melody Time
04.00: Ébred a város
05.00–06.00: Reggeli turmix
18.00: Ez+Az Magazinműsor
Mv.: Kállai Tünde és Luigi
20.00–20.30: Nyerő percek
21.00–22.00: Rock óra Luigival
23.00–24.00: Oldies műsor Luigival

Brill Kft., Cegléd, Kossuth F. tér 1.
Tel.: 53/315-838
Brill Kft., Kecskemét, Halasi út 32.
Tel.: 76/486-001
Golf Generációk

Ford **Szalay Autóház Kft.**

Escort + nyaralás: 1.999.000 Ft.

– Használtautó-beszámítás
– Kedvező hitel- és részlet-fizetési lehetőség

Ford Jövőbe vezet

Kecskemét-Katonatelep
Tel.: 76/471-447, 76/505-600

Somossy Tamás Új Pest Megyei Hírlap 1998. VI. 16

„Lelke van a fának”

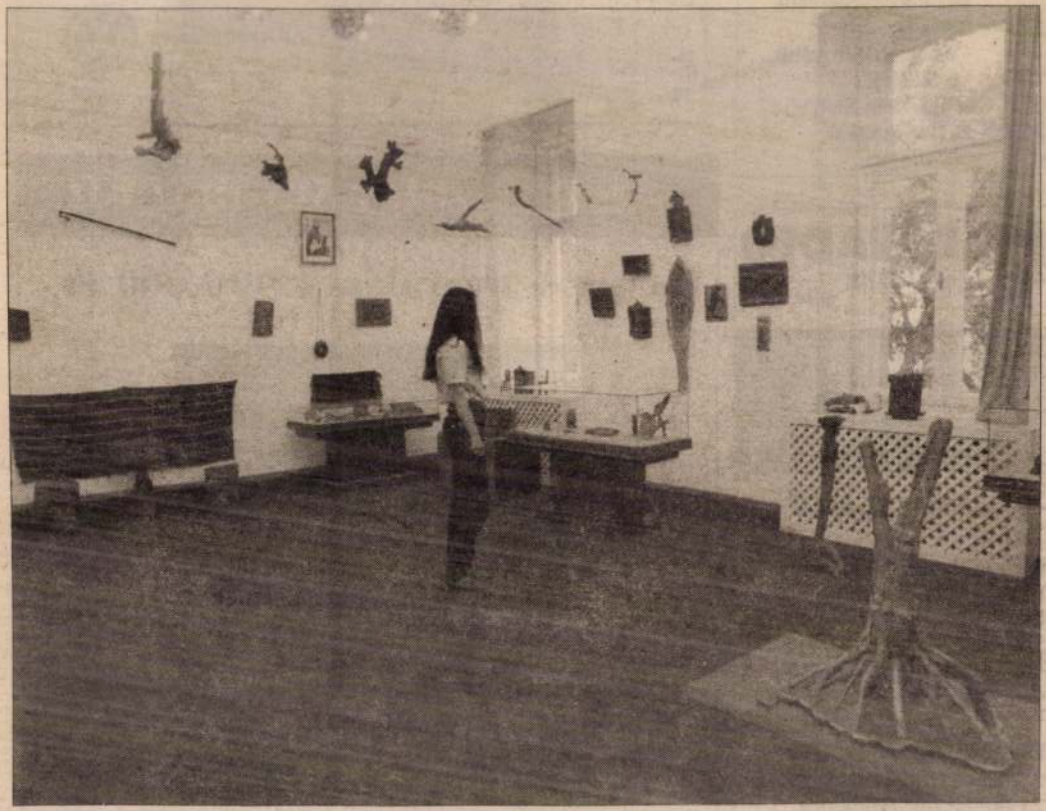

„Lelke van a fának” címmel Somossy Tamás fafaragó művész munkáiból nyílt kiállítás tegnap délután a Magyarok Háza zenetermében. A kiállítást Deregán Gábor újságíró nyitotta meg, közreműködött dr. Medve Pál tárogatóművész *Ary Kriasztina felvétele*

P. Horváth László

Élő emlékezet

(Egy Szent István szobor alkotójának, Kelemen Kristófnak)

Íme, egy szobrász rám emlékezett.
Így lettem vele és lettem általa
bronzba öntött élő emlékezet.

Szívetekig ér el szemem sugara.
Évezrednyi időn is átforog.
A messze néző király áll itt, maga,

hogy hallgatásomban meghalljatok,
saját időmön túl élő feleim,
emlékező mostani magyarok.

Hosszú századok gubancos útjain
tudom, hogy sokszor eltévedtetek,
hogy megannyit buktatok más kínjain,

hogy gonosz angyal fogta kezetek,
hogy könnybe, vérbe sokszor lábaltatok,
nem értve, mi történik veletek,

hogy a különbnek halni az volt az ok,
ha valaki úgy volt itten magyar,
hogy emberként is ő volt több nálatok.

Nem kérdeztétek, mást miért akar,
és mi az a cél, hogy más irányba megy,
öltétek, mert nektek ő volt a baj.

Mint áldozatnak kínhalál volt a kegy.
Mert nem tudtátok megbocsátani,
hogy néha kevesebb a sok, mint az egy.

Hányszor mozdultak Isten ujjai,
hogy talpra állni segítsen titeket,
hányszor kezdett újra tanítani,

összeszedni mind a szétszórt hiteket,
hogy majd azt is megértsétek egyszer,
az egy és a sok mint legtöbb hogy lehet!

Bánjunk hát jól az emlékezettel,
én időmön túl most élő magyarok!
Magyarnak is csak az jó, ki ember.

Így voltam én legelső királyotok.
És így raktam, törtem nektek is hazát.
Hisz az időben már ti is voltatok.

Értetek is kibírtam Koppány jaját.
De hol van most a ti Koppányotok?!
Ő miért, kiért áldozza fel magát?!

Tudjátok-e most, miért harcoljatok?!

Benedek Katalin

Megfaragott történelem

"**Somossy Tamás** történelemidézésén átsugárzik a hit és hazaszeretet. Vésőjét a természet ősi igézete vezérli.

A tervezett és a véletlen találkozása Somossy Tamás szívét, szemét, képzeletét és kezét az egyik legősibb anyagnak, a fának rejtett birodalmába vezette. S ő azóta fába hangolja álmait, gondolatait. Idézem: "A fa meghal, ha kivágják, de az alkotó kezében ismét feléled és élni kezd. Szinte látom benne elképzelésem tárgyát, csak ki kell faragni belőle és életre kel, mint a mesék hősei. Az a szép a faragóművészetben, hogy alkotás közben bensőséges csend vesz körül. A fa próbára tesz, de engedelmeskedik a szerető kéznek. Mint anya a magzatát, úgy babusgatom őket, belőlem szakadtak ki."

A természetet az Isten a létre és nem a pusztításra, környezetünk szennyezésére teremtette. A profithajszoló világ kíméletlen embere saját maga alatt vágja a fát – Somossy Tamás lehajol érte, fölveszi, – szobor lesz belőle.

Így esett ez a tárlaton látható nagy lélegzetű, szinte epikus mű, a **Hazaszeretet** megszületésével is. A művész eddigi legteljesebb hitvallását olvashatjuk ki a szerteágazó fűzfa megfaragott ág-bogaiból. A kompozíción a gyökerek az ezeréves hazából, a Trianon előtti **Nagy-Magyarország** megvésett térképéből nőnek ki. Históriánk történetének látványa, a benne megfogalmazott mondanivalóval előre és fölfelé mutat. Feltörekvő akaratot sugall, nem az elmúlást, de az életet hírdeti. E sokszorosan összetett jelképrendszerű műegyüttes az ősi természet és a rácsodálkozó ember közös munkája. A természeti formák nemes szintézisbe kerültek az alkotó gondolattal, ezáltal inspirálva a fantáziát. A fa iránt érzett végtelen tisztelettel teremt a kéz, s csak annyi plasztikát ad a talált darabhoz, amennyivel a látomást, a történet lényegét hangsúlyozhatja. A ráadást, a többletet.

Somossy Tamásnak nincsenek elméletei, csak élete van, s életének célja e mesterség gyakorlása. Képzeletének ereje nagy; a szobor már sejtelmesen dereng előtte a fa rücskös kérgein, ő csak kibontja abból. Benne volt, ott élt évtizedekig, csak meg kellett érezni lappangó létét. Sőt egy fában több szobor is él, csak ki kell választani a szebbet, a jobbat, a kifejezőt. Mindehhez olykor e csodálatos anyag erezetének költői szépségű ritmusát is felhasználja megmunkálója.

A kiállítót nem a manipulált környezet érdekli, hanem a tiszta eredet hitben, vallásban, természetben, történelemben. Útjelzője nemzeti elkötelezettsége, mellyel bennünket is beavat faragásainak egyedülálló világába."

Részlet a június 2-án a Magyar Igazság és Élet Pártja kiállításán elhangzott megnyitó beszédből.

A sándorfalvi Szent István szobor

Horváth-Hoitsy Edit

Szent István

Kelemen Kristófnak –
Gondolatok a Szent István szoborral kapcsolatban

Mert legendásnak mondanak,
s dicsőítenek énekek és versek,
fölmerülsz bennük, – glóriás alak, –
oly tisztaságban, mint azok a szentek,
kik gondolatban sem vétkeztek:
Így – hiszékenyen, mint a gyermek –,
templomos áhítattal áldanak...

Ó, ércszobor, Te! Kemény homlokodról
visszapattan a kétely és a gáncs,
előtted ezredévek sarja hódol,
és profán tűnődésem megbocsásd!
És megbocsáss, ha kérdésem eretnek:
mit éreztél, hogy Koppányt megöletted...?
TE nemzetséged vére folyt,
s a VÉRSZERZŐDÉS FÖLDJE azt beitta
és SEJTJEIDBEN sikoltott a holt:
a puszták népe, s minden büszke szittya!

A Kereszt SZERETET-TANÁBAN
nevelkedvén bár: ölettél sokat,
Önnön ŐSATYÁID az unokákban;
tejtestvért tán, HITES ROKONODAT,
ÖNMAGAD RÉSZÉT, melyben szíved dobbant:
saját testedből kimetszett darab!

Szeretlek, s úgy, hogy sírni volna kedvem,
mert HITEM SZERINT feledhetetlen
bennem már soha nem lehetsz,
és mégis: vagy szép, koronás szerelmem!

Zavart vagyok –, ó mondd, hogy' is van ez?!
A MEGMARADÁS – ez lehet a válasz...
Engedd, hogy önmagamtól rátaláljak...:
A lassan nyugvó Európa szélén
e bérc-övezte táj: e Kánaán
hívogatott: "Szerezz meg – itt az ösvény!"
s népvonulat jött – jött egymás után!
De pusztult is, mint életképtelen,
sok szívós fajta – harcban, s védtelen.

Aztán –, ki tudja honnan –, ismeretlen
jövevényként egy törzsi, harcias,
egy félnomád nép, mint plazma a sejtben,
letéphetetlen és kitéphetetlen,
s mindenek ellenében – megtapadt!

A nyelvét nem értette senki,
se méltóságos-vad szokásait:
"Jurtalakó mind, gyökértelen senki!
Ám szapora faj –, hogy' nyújtózkodik!
Hát ki vele! Európa már keresztény!
Ily nagy kilis mit is keres a testén...?"

Nincs oly sziget – ha gránitból is támad,
mely ellenáll egy világóceánnak!
A víztömeg ha elnyeli,
mit ér, hogy voltak ormai?
Az ÉLETÖSZTÖN szükségként teremt
új LÉTTÖRVÉNYT az új felismeréshez!
Az "alkalmazkodj!" zord parancsa – éltet!
S a TÖRVÉNY testet öltve megjelent.

Vajkból – István lett. A Történelem
szabta meg így – és Felkentet talált
Istvánban – nagy KORSZAKTEREMTŐT,
Szent Szervezőt, ki sziklaként kiállt,
s tette, mit kellett: szépet és rettentőt,
s a rettentőből is JÖVŐ fakdt:
erős tető e firmement alatt!

S ím: itt vagyunk... És most e zengzetes,
ki tudja, honnan van nyelven köszöntelek,
s EZEN nevezlek SZENTNEK –, mert belátom:
AZ vagy – én fel nem mérhetően
csodálatos, Isten-adta Királyom!
És Legendásnak mondalak,
dicsőítelek énekben és versben,
s ha fölmerülsz – te, glóriás alak:
templomos áhítattal áldalak...

2000. április 12.

* * *

Kelemen Kristófot
Sándorfalva Nagyközség Önkormányzata
a község díszpolgárává választotta. Gratulálunk!

Somogyi Tamás

Gyorsportré az első utcai rajzolóról

A fél város művész úrnak szólítja

Ül velem szemben bordó garbóban, sötét zakóban és borongós hangulatban. Csak akkor oldódik, amikor visszatévedünk a múltba. Készült a beszélgetésre, régóta készül megmutatni magát a világnak, ha már a fél város művész úrnak szólítja, de a nevét mégsem ismerik. Szinte süt belőle a keserűség. Somossy László festőművész hozzátartozik a budapesti utcaképhez. Mint mondja, ő kezdte el Magyarországon az utcai portré rajzolását, ezt a néhány perces jellemábrázolást, ami harminc éve hivatása, mi több, szerelme.

– Nem tanultam a művészetet – mondja – egyszerűen nagyon szerettem rajzolni, festeni már apró gyerekkoromban. Utólag belátom, hogy már érettségi után ezzel kellett volna kezdenem, akkor nem nyomorogtunk volna... Osztályidegenek voltunk, szinte földönfutók, épp' hogy leérettségiztem, rögtön elmentem segédmunkásnak. Először csikós voltam, szerettem, mert régi „lovas" családból származom – édesapám mint méneskari tiszt Bábolnán szolgált –, majd a térképészeti vállalatnál helyezkedtem el figuránsnak. Tíz évig ott rajzoltam.

Az utcai portrérajzolásba úgy kóstoltam bele, hogy bátortalanul beültem különböző presszókba rajzolni. Először megilletődtem, hogy ezért még fizetnek is... Aztán persze megjött a bátorságom és az önbizalmam. A háború utáni évtizedekben Magyarországon egyáltalán nem volt divat a portrérajzolás, mindössze a Balatonnál, Siófokon dolgozott egy öreg karikaturista, ízig-vérig művész. Én is Siófokon csináltam az első művemet, aztán bejártam a Balaton környékét. Egy jobb napomon akár negyvenen is leültek a székembe, jöttek zsinórban. Rajzoltam *Kabos* Lászlót, *Csoóri* Sándort, *Sztankay* Istvánt, színészeket, művészeket és rengeteg ismeretlen arcot.

Hogy mit nézek meg először? Csak a lelküket. Ha ránézek valakire, már jellemezni tudom. Tréfából azt szoktam mondani, ezért külön kell fizetni, mert az emberek többsége nem szereti, ha fejére olvassák a bűneit. Hosszú az élet, az ember sokat lát, én pedig *azért is portrézom, hogy megismerjem az embereket.* Olyanok nekem, mint a nyitott könyv. Gondolja el, már harminc éve vesézem a polgárokat...

Pedig nem volt olcsó mulatság: háromszáz forinttal kezdtem. De hogy odaüljenek, ahhoz *igazi bohém hangulatot kellett teremtenem,* amolyan szabadtéri kabarét. Beszélni kellett, poénkodni, oldani a modell kezdeti zavarát. Fel is vettem magnóra ezeket a beszélgetéseket, több bőröndnyi szalagom összegyűlt már. Különböző régi zenékre – dzsessz, kuplé, dél-amerikai dallamok – saját szövegeimet énekelem fel, evvel szórakoztatom a közönséget. Olyasmi ez, mint egy furcsa színjáték, amelynek mindannyian szereplői vagyunk, a modell, a művész és persze a közönség.

Budapesten fent a *Várban* volt a törzshelyem. Várképeket is festettem, meg olajképeket lovakról, mert ez a téma gyerekkorom óta foglalkoztat. Télen itthon dolgozom, komolyan készülök a szezonra, aztán tavasszal, nyáron ezeket az olajképeimet is árulom a portrék mellett. A *Margitszigeten* találtam meg a másik kedvenc helyemet, hosszú évekig, minden tavasszal ott ültem a Kaszinó előtt. Még hétköznap is egymás sarkát taposták a népek a szigeten, most meg... A Kaszinó is bezárt.

A művészeti asszisztensem segített a munkámban, úgy hívták Kóbor. Tizenkét évig volt a barátom, a társam, a segédmunkásom. *Jópofa, humoros kutya volt, még azt is megmutatta, hogyan kell modellt ülni...* Így ketten jártuk a várost, még ma is kérdezik a járókelők: *művész úr, mi van a kutyájával?*

Akadt persze, aki nem tetszett magának a rajzon, de hát az ember már csak ilyen. Csúnya dolog, de én azt mondom, kevés szép ember van a világon. *Sok a tucatarc.* Rengeteg a gátlásos férfi és nő, ami nem csoda, hiszen körbeállják, nézik őket, megjegyzéseket tesznek. Nem könnyű húsz ember előtt modellt ülni. Szóval kevés a szép ember, ennek ellenére vannak, akik örökre megmaradnak az emlékezetemben. Egyikük olyan ősmagyar, tatáros ember. Ezek az igazi portréarcok. Sajnos a *gonoszság, a vandalizmus is kiül az arcokra.* Megfigyeltem egyébként, hogy az agyam elraktározza a képeket. Ha meglátok egy arcot, rögtön beugrik, hogy hol rajzoltam, mikor, sőt az is: miről beszélgettünk. Érdekes, ha valaki hasonlít egy embertársára, nemcsak az arcuk, de a gesztusaik, sőt talán a gondolataik is hasonlóak.

Az emberek lassan immunisak lesznek az utcai portréra. Lejáratták ezt az egészet, megszokottá tették. Nézzük a Vörösmarty teret: *a portrérajzolók drágán dolgoznak és erőszakosak.* Akár két órát is pepecselnek egyetlen képpel, még jó, hogy körzőt meg vonalzót nem használnak. Mire végeznek, megcsúnyul a modell. Könyörgöm, egy rajznak lendületesnek kell lennie! A „művész urak" *a szemem láttára rúgták szét egy lengyel lány rajzait* – szegényke jóhiszeműen beült közéjük –, aztán mintha mi sem történt volna, nyájasan mondták tovább, hogy „bitte, bitte, snellportré". Az én képeimet egyszer egy orosz, a Szergej dobta be a kukába. Én próbálnék meg magyar létemre így viselkedni egy idegen országban! Amikor „hivatalosan" kijelölték a Vörösmarty teret, én is kénytelen voltam beülni közéjük. Állandóan éreztették velem: *„az öregen vágni kell egyet!"*, rám szóltak, hogy menjek el a magnóval, mert zavarom őket. Ők már nem tudják, nem akarják kombinálni a rajzot és a beszédet, nem akarnak hangulatot teremteni. Pedig enélkül mit sem ér az egész. Megfigyeltem különben: amikor közöttük ültem, noha kiválasztottam a legjobb helyet, nemigen akadt modellem. Próbáltam a sor szélén, próbáltam középen, a kutya sem ült be a székembe. Amikor pedig egyedül voltam, szinte egymást taposták az emberek. Akkor rájöttem, hogy más vagyok. Nekem nincs semmi keresnivalóm a pénzsóvár, lélektelen rajzolók között.

A Vörösmarty térre már csak kíváncsiságból megyek, hogy megnézzem, mennyien vannak kint. Régebben voltak vagy ötvenen, plusz a felhajtók. Most egyre kevesebben dolgoznak, csak ülnek és malmoznak. Nincs munkájuk, ami nem csoda. Amikor még csak hárman rajzoltunk, érdekes volt a dolog, ma már egy *portrékolhozt* csináltak ebből, aminek köze nincs a művészethez.

Most a Blaha Lujza téri aluljáróban van a törzshelyem. Lélektani szempontból ez a legjobb, mert ez a legforgalmasabb. Elég vegyes társaság gyűlik itt össze. De a rajzaim láttán még a huligánok is megszelídülnek. Engem már nem bántanak. **(tyápay)**

Somossy László: Oldani kell a modell zavarát HAVRAN ZOLTÁN FELVÉTELE

Samassy László

gazin

Különös szépségű szőnyegek
26. oldal
A ruha az anyag költészete
27. oldal
Felvillanó múlt kérdőjelekkel
28. oldal

1998. április 4., szombat

olcas emigráció nyomában

nes törökföldi fogsága

Kütahya városa, a magyarok zarándokhelye

te. A következményekről a Kossuthék által isztambuli követté kinevezett, a birodalom fővárosában tartózkodó gróf Andrássy Gyula írt Kossuthnak 1849. szeptember 24-i levelében. *csének tartom, mert háború lesz a vége"* – reménykedett Andrássy. Az orosz–török háború esélyt adott volna a magyar szabadságharc újrakezdéséhez. Bár a Porta számolt az oroszok elleni háborúval, mindent megtett, hogy elkerülje azt. Fuád efendi október 4-én Szentpétervárott átadta a cárnak a szultán levelét, amely megértést kért az orosz uralkodótól. Kölcsönös engedmények születtek. Bécsben és Pétervárott kénytelenek voltak engedni a menekültügyben.

…en állították fel a magyar szabadságharc

(A SZERZŐ FELVÉTELEI)

A vidinieknek ezek után a kiadatástól már nem kellett tartaniuk. Beköszöntött azonban az esős időszak, a menekülttáborban tífusz és kolera ütötte fel a fejét. Körülbelül hatszáz menekültet temettek közös sírba szertartás és fejfák nélkül. Megmenekülést jelentett, amikor a diplomáciai tárgyalások eredményeképpen október 21-én a hazatérést választó menekültekkel az osztrák hajók és uszályok elindultak Vidinből. Ágoston Gábor adatai szerint *3156 fő tért vissza ekkor Magyarországra*. November elején a Törökországban maradottak is útra keltek. Az olaszok kivételével valamennyien – egy török jegyzék szerint több mint 1650-en – *Sumlában* leltek újabb ideiglenes otthonra.

Ausztriának és Oroszországnak azonban nem volt kedvére való, hogy a menekültek még mindig együtt vannak, sőt nem is olyan messze a határtól. Ezért mindent megtettek, hogy az emigrációt feloszlassák. A Portánál el is érték, hogy a vezetőket és az áttérteket eltávolítsák a határ közeléből. A Porta a renegátakat – az áttérteket – előbb Dijarbekirbe akarta küldeni, de tekintettel az ottani időjárásra, valamint arra, hogy a dijabekiri erődben Bemék fogolynak érezhették volna magukat, végül *Aleppó* mellett döntöttek. A vezetők számára pedig Kütahyát találták a legalkalmasabbnak.

Az áttértek és a vezetők 57 főnyi kis csapata 1850. február 16-án vett búcsút társaitól. Kossuthék *Szülejmán ezredes védelme alatt március 31-én érkeztek Kütahyába*. Kossuthot és feleségét, valamint kíséretét az ottani laktanyában szállásolták el. A Sumlában maradottak lassan szétszéledtek. Volt, aki Európába vagy Amerikába ment, mások török katonai szolgálatba álltak. Kossuthék másfél évig voltak Kütahyában.

Kütahya ma százezres város, amely elsősorban kerámia- és csempeiparáról nevezetes a világban. A magyaroknak azonban Kossuth és kíséretének itttartózkodása miatt *zarándokhely* is. A város *Magyar utcájában* találjuk meg azt a kétszintes, fa vázszerkezetű lakóépületet, amit ma az elbukott szabadságharc emigráns vezetőjének házaként látogatnak a magyar turisták, tisztelnek a törökök. (A nyolcvanas évek elejére felújított épületben *török állami pénzből Kossuth-emlékmúzeumot alakítottak ki*, amit azóta is Törökország tart fenn. A ház története különösen érdekes és megmutatja, hogy az egyébként méltán hősként tisztelt negyvennyolcas magyar politikusok is emberek voltak. A ma Kossuth-házként a magyarok zarándokhelyeként működő épületet valójában ugyanis *Batthyány* Kázmér lakta, aki a számára eredetileg kijelölt lakosztályt nem fogadta el. Hogy a sértődést elkerülje, Szülejmán bég havi 220 gurusért egy laktanyához közeli villát bérelt ki Batthyány Kázmér számára. Ez az az épület, amelyet ma Kossuth-házként mutogatnak a turistáknak.) A Kossuth-ház azonban mára valóban Kossuth-házzá vált, annak ellenére, hogy valószínűleg nem is lakott falai között Kossuth Lajos. Három éve a törökországi, ázsiai viszonyokhoz képest feltűnően gondozott kertben *Kossuth-szobrot avatott a magyar és a török kultuszminiszter*. Az idei ünnepségeken is megmutatkozott, hogy Törökország *komolyan gondolja a magyar–török barátságot*. A kulturális és térbeli távolságot legyőzve építik a magyarországi kapcsolatokat, hangsúlyozzák a két nép honfoglalás előtti találkozásait, sőt a hódoltság másfél évszázadát is a török fürdőkultúra és az iszlám építészet eredményeinek magyarországi meghonosításaként emlegetik. Mi, magyarok – számos rossz történelmi szomszédságunkra gondolva – örömmel fogadhatjuk a baráti kezet.

Rosdy Tamás

Margó

Szezonvég

Nikolits István, a polgári titkosszolgálatokért felelős tárca nélküli miniszter szerdán délután, nagyjából 17.30 és 17.35 között a Miniszterelnöki Hivatal Kommunikációs és Sajtóirodáján keresztül közleményt juttatott el a magyar nemzethez. Nikolits miniszter arról tájékoztatta az ország lakosságát, hogy a magyar–orosz államadósság hasznosítását, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevőinek esetleges összefonódását vizsgáló parlamenti bizottság elnökének küldött levele titkosítását nyolcvan évről harmincra csökkentette. Nikolits István döntése lehetővé teszi, hogy 2077 helyett már 2027-ben megtudjuk, mekkora borzasztó nagy panamázás, seftelés és összekacsingatás folyt ebben a hazában a huszadik század legvégén, ki kinek volt a keresztapja, komálósa, illetőleg csókos cimborája, kik, hol és milyen fortéllyal nyúltak le bődületes közpénzeket, meg hogy kinek milyen vastagságú bőr volt az ábrázatán.

Már csak tízezer-kilencszázötven-valahányat (30x365 plusz szökőnapok) kell aludnunk, és megtudjuk, mi történik most a hátunk mögött a saját hazánkban. A múltkor a televízióban is mutatták Nikolits Istvánt, és én már akkor láttam, hogy más ez a Nikolits István, nem olyan, mint azok. Szomorúan és leverten üldögélt a kamera előtt, szinte ordított róla, amint vívódik: harmadoljam-e a kíváncsi nemzetre kirótt ítéletemet, vagy ne harmadoljam? Furdalja-e őket nyolcvan kerek esztendeig a nyavalya, vagy csak harmincig furdalja?...

Nem tudom, mi történt időközben Nikolits miniszterrel, miért kaptunk tőle váratlanul ötven év engedményt, de hát nem is ez a lényeg. A lényeg, hogy volt neki ereje odaállni a nemzet egésze elé, s önmagát felülbírálva, büszkeségét sutba dobva kijelenteni: csak harminc. Itt a szezonvég.

Pilhál György

105 évvel ezelőtt, 1892. május 30-án hunyt el Újpesten, és hamvai is itt nyugszanak Lebstück Máriának, az 1848–49-es szabadságharcunk vitéz katonájának. Már az 1848-as bécsi márciusi és októberi forradalomban is részt vett, majd itthon, a honvéd seregben férfinevet vett fel („Károly vadász"). A kápolnai csatában tanúsított hősiességéért Dembinszky huszár hadnaggyá, majd főhadnaggyá nevezte ki. Részt vett Buda ostromában is. Jókai többször írt róla, és ő a címszereplője Huszka Jenő: Mária főhadnagy című operettjének.

Janka, Zsanett. *A mai Janka nevünk az istenség fogalmát fedő, egyik legősibb héber szóból, a Jahve, Jehovából származik és jelentése annyi, mint „Isten ajándéka". Legérdekesebb történelmi viselője az „orleans-i szűz" Jeanne d'Arc (1337–1453). Zsanett a Johanna francia formájának, a Jeanette-nek magyarosított alakja. Ladó János névkutatónk szerint a Kanadából visszatelepült magyar családok hozták használatba. Mindkét nevet a nyugat-európai nyelvekben gyakrabban használják Jeanne, Jane, Giovanna, Johanna, Jeanette formában. Ezek a nevek mind a János női megfelelői.*

Piaci körkép itthon és külföldön

Majdnem minden zöldség-gyümölcs piaci termék tartja az árát. Az újburgonya ára is visszaállt a két héttel ezelőtti árszintre. Pedig a kínálat mindenből óriási. A piacok termékenkénti árszintje nagyon kiegyenlített. A minimum és maximum árkülönbségek csak minőségi eltérést takarnak. Sőt ezen a héten a megszokottal ellentétben a kecskeméti és a szegedi piac is alig olcsóbb mint az országos átlag.

Bár a májusi esőre a mezőgazdaságnak óriási szüksége van, az ehhez párosuló szokatlan hideg miatt sokáig kell drágaságra számítanunk.

Egy hónappal ezelőtt Dunaszerdahelyen szinte minden termék ára egyező volt az itthoniéval. Feltehetőleg a túlkínálat miatt, ma már ott olcsóbban vásárolhatunk.

	újburgonya (Ft/kg)	vöröshagyma (Ft/kg)	sárgarépa (Ft/csomó)	petrezselyem (Ft/csomó)	fejeskáposzta (Ft/kg)
Budapest Nagybani	90 - 130	70 - 85	70 - 85	25-100	50 - 80
Kecskemét	120 - 180	100 -150	100 -150	20-120	60 -100
Miskolc	110 - 180	80 -140	80 -140	50-100	70 -100
Szeged	110 - 150	80 -100	80 -100	30-100	25 - 30
Debrecen	100 - 180	100 -200	100 -200	30-100	60 -100
Dunaszerdahely	38 - 49 (tavaly)	54 - 76	54 - 76	65- 92	49 - 54
Szatmárnémeti	34 - 39 (tavaly)	118 -120	118 -120	158	92 - 118

AGROBUDA A KERTÉSZET ÉS A MEZŐGAZDASÁG SZOLGÁLATÁBAN!
AGRASOL'O öntöző műtrágya a PETERS műtrágyák legújabb generációja:
*tökéletes vízoldhatóság *tisztántartja az öntözőcsöveket *kálciumigényes növényekhez kálciumos típusok *kemény vízhez vízlágyító foszfortartalom *legfontosabb mikroelemek.
AGROBUDA Kft., 2000 Szentendre, Közöző u. 7. ☎ (06-26-)311-426, 311-880, Fax:312-812.

LUX TRAVEL METEOROLÓGIA

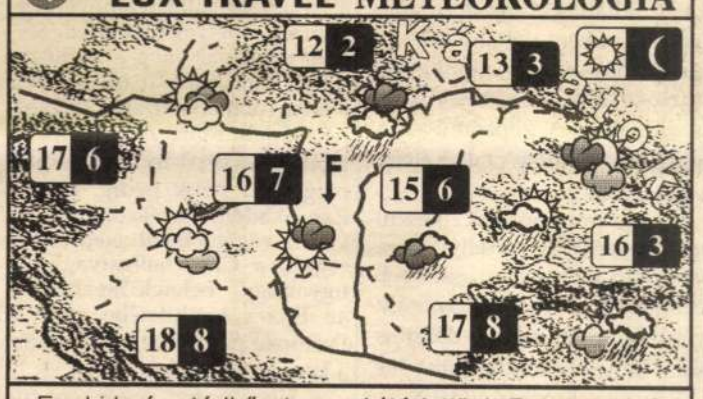

Egy hidegfront felhőzete vonul át felettünk. Ennek hatására a Kárpát-medencében folytatódik az ilyenkor szokásosnál több fokkal hűvösebb idő. A gyakori erős felhősödésből elsősorban a keleti országrészben fordulhat elő záporeső, zivatar. Erős, helyenként viharos északi szél várható. A hőmérséklet csúcsértéke csupán 13, 18 fok körül alakul. A hidegfront hatására sokaknál jelentkezhet a görcsös fájdalmak, valamint a reumatikus panaszok erősödése. A hétvégére is hűvös idő várható, több-kevesebb napsütéssel.

Krétán: Soula apartmanok repülővel, bérautóval 52.375 Ft-tól/fő/hét.
Korfun: 4 fős apartmanok repülővel, 38.900 Ft-tól/fő/hét.
Belföldi üdülések, repülőjegyek a legkedvezőbb napi áron.
1077 Budapest, Wesselényi u. 23. Tel./fax: 142-2299, 342-4784.

A 68. ünnepi könyvhét

Mindent – 122 ezerért

Az idei, immár 68. ünnepi könyvhetet a *„Mindenütt jó, de legjobb otthon"* gondolat jegyében rendezik meg június 5. és 9. között. A hivatalos könyvlistán 122 magyar és 38 határon túli kiadvány szerepel, de a standokon a kiadók teljes választéka megtalálható. Az elmúlt évekhez hasonlóan az esemény központi helyszíne most is a Vörösmarty tér lesz, ahol íróvendégekkel, műsorokkal várják az érdeklődőket.

A könyvheti programot ismertető csütörtöki sajtótájékoztatón *Tarján Tamás* irodalomtörténész elmondta: a választékban nagy számmal szerepelnek elsőkötetes fiatal alkotók munkái. Érdekességként említette, hogy több kiadó jelentetett meg Pilinszky-kötetet, illetve a költőről szóló munkát, míg többen Németh László művet adtak ki. Szólt arról is, hogy ha valaki az összes megjelent könyvet szeretné megvásárolni, *122 ezer forintot kellene fizetnie.* A legdrágább kiadvány 6 ezer forintba kerül.

Jutalomként űrtábor

Minden korábbinál több, 136 pályamunka érkezett – közülük több Romániából és Szlovákiából – a *Magyar Asztronautikai Társaság* diákpályázatára. Az idén az *„Automaták vagy emberek a világűrben?"* témában várták a pályaműveket. A középiskolások között az első helyen *holtverseny* alakult ki a budapesti *Sipos András Árpád* (Berzsenyi Dániel Gimnázium) és a székesfehérvári *Zakariás Ildikó* (Teleki Blanka Gimnázium) között.

A két győztes meghívást kapott a NASA által szervezett hagyományos nemzetközi ifjúsági űrtáborba is. Az általános iskolásoknál a 12 éves pomázi *Megyeri Őrs* (Sashegyi Sándor Általános Iskola) tanulója készítette a legjobb pályamunkát.

- A Fővárosi Vízművek vezetéksérülés miatt ma 4 órától lezárja a budai Alsó rakpartnak a Margit híd és Mozaik utca közötti szakaszát. A vízművek az autósok megértését és türelmét kéri.
- A Balatoni Hajózási Rt. vasárnaptól a kiadott menetrend szerint újabb hajójáratot indít Balatonföldvár és Tihany, Balatonföldvár és Badacsony, valamint Keszthely és Badacsony között. Vasárnaptól a kompok az eddigi 60 helyett 40 percenként közlekednek Szántódrév és Tihanyrév között.
- A főváros V. kerületében szerdán késő este B. H. 23 éves nő és ismeretlen férfi társa megjelent egy orvos lakásán, ahol a hölgy kérdőre vonta a doktort, hogy korábban miért nem alkalmazta őt. Eközben az asztalról elvett 100 ezer forintot és egy rádiótelefont, mire az orvos bezárta a szoba ajtaját, ám a követelőző pár rátámadt, megfenyegette és az értékekkel együtt távozott a lakásból.
- A dél-oroszországi Dagesztán miniszterelnök-helyettese épségben megúszta azt a pokolgépes robbantást, amely három ember életét kioltotta, és másik hármat megsebesített Mahacskala körzetében.

Képernyő és tisztesség

Az Országos Rádió és Televízió Testület Panaszbizottsága – *Lovas István* beadványa nyomán – első fokon *elmarasztalta a Nap-kelte című műsor április 17-i adását.* A testület indoklása szerint a Kinn, padon című műsorrészben *Forró Tamás* riporter, a *Csapody Miklós* MDF-es országgyűlési képviselővel folytatott beszélgetés keretében, *túllépte a semleges kérdező* szerepét, több ízben elmulasztotta az interjúalanyt megillető, szakmailag kötelező tisztelet megadását, *nem bizonyított állításokat tényként tárt* a nézők elé. Mindezek alapján a műsorvezető *megsértette* az elfogulatlan, hiteles és pontos, kiegyensúlyozott tájékoztatás elvét.

A panaszbizottság – az *Alba Kör* beadványa nyomán – első fokon elmarasztalta az MTV Rt. Atlanti Expressz című műsor adásait. A határozat indoklása szerint a sorozat első három részében Magyarország NATO-csatlakozásáról *kizárólag pozitív tényeket* közölt és csak a csatlakozás *feltétlen szükségességét* hirdető álláspontokat jelenítette meg. Egyáltalán *nem mutatta be az ettől eltérő kisebbségi* véleményeket, és ezzel megsértette a sokoldalú, kiegyensúlyozott, elfogultságmentes tájékoztatás elvét. A műsorszolgáltató jogsértést követett el azzal is, hogy a műsorkészítéshez elfogadta a Külügyminisztérium bruttó 9 millió forintos támogatását, annak ellenére, hogy a rádió- és tévétörvény *kimondottan tiltja* az ilyen jellegű műsorok támogatását. A *jogsértés* objektív tényét nem menti az sem, hogy az MTV Közalapítvány Kuratóriumának elnöksége hozzájárult a külügyminisztériumi támogatás elfogadásához.

Mai rádió- és televízió-műsor

KOSSUTH: 4.30 Reggeli krónika 9.05 Napközben 11.05 Cigányfélóra 11.35 Svejk 12.00 Déli krónika 12.40 Ki nyer ma? 12.50 Törvénykönyv 13.05 Vendég a háznál. Gyerekekről – felnőtteknek 13.20 Bach korálelőjátékából 13.30 Reménység hangja 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.35 Az állatforgalminál – hangjáték 15.06 Parlamenti ütköző 15.55 Kamatozó forintok 16.00 Délutáni krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.25 Népzenei napló 17.05 „Magyarországról jövök..." 18.00 Esti krónika 19.06 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Ünnepi könyvhét '97 20.05 Magyar daloskert 20.30 Határok nélkül 21.05 Besenyő Blues Band 21.25 Fórum – az idő tükrében 22.00 Késő esti krónika 22.30 Napközben válogató 23.05 Lemezmúzeum

PETŐFI: 4.33 Hajnali dallamok 6.03 Reggeli csúcs 8.00 Petőfi-délelőtt 11.47 Apró-cseprő – gyerekekről 12.00 Nóták 12.50 Korkérdés 13.03 Manapság... 13.15 Világok meséi 13.45 Időjárás- és vízállásjelentés 14.00 Péntektől péntekig 17.03 Petőfi délután 18.54 Gordiusz plusz 19.03 Kölyökóra 20.00 Garázs 20.30 Péntek esti dzsessz 21.03 Kulissza 22.00 Hipp-hopp 23.03 Sporthíradó 23.10 Ennyi... 0.15 Éjszaka

BARTÓK: 6.00 Muzsikáló reggel 8.10 Pódium 8.54 Kamarazenekarok lemezeiből 10.05 Mennyei kávéház 11.03 Operaslágerek 11.35 Magyar dallam 12.04 Hangverseny délidőben 13.47 Bernstein: Divertimento 14.05 G. A. úr X-ben – hangjáték 14.40 Bemutatjuk új felvételeinket 15.10 Zenekari muzsika 16.05 Schumann: Meseképek 16.22 Hangverseny 17.20 Bemutatásának 45 évfordulóján. Kósa György: Tartuffe – opera 18.03 Ünnepi könyvhét '97 19.35 Debussy: A tenger 20.05 Hangverseny 22.05 Spirituálék 22.20 Leonard Leppard csembalózik és vezényel 23.00 Csendháborító

TV1: 5.40 Gazdatévé – magazin gazdálkodóknak 6.00–9.00 Nap-kelte – információs magazin 9.00–11.00 Tízórai – szolgáltatómagazin 9.05 Marienhof. Aggodalom és remény – német tv-filmsor. 11.05 Dallas. Ki kicsoda? – amerikai filmsor. 12.00 Déli harangszó 12.05 Üzlet délidőben 12.25 Telepakk 14.10 Unser Bildschirm – nemzetiségi magazin 14.35 Hrvatska kronika – nemzetiségi magazin 15.05 Magyarország ma 16.05 Üzlet 16.25 A homok titkai – brazil tv-filmsor., 180/132. 17.00 Péntek délután. Évgyűrűk – nyugdíjasok műsora 17.30 Téka 17.40 15 perc 18.00 Ablak – szolgáltató magazin 19.00 Esti mese – Égből pottyant mesék 19.15 Múzsa – kulturális hírműsor 19.30 Híradó 20.00 Magyarok cselekedetei 20.15 Dallas. Ki kicsoda? – amerikai filmsor. 21.10 Lehetetlen? 22.10 Exkluzív – társasági magazin 22.40 A semmi ágán – amerikai krimi 0.20 Híradó 3.

TV2: 12.00 Szieszta 15.05 Robin Hood – rajzfilmsor. 15.30 Zöld bolygó 15.50 Telesport – Férfi kézilabda-világbajnokság 17.00 Kisvilág 17.30 Körzeti híradók 18.00 Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer... az ötlet – rajzfilmsor. 18.30 Urgammák. A végrendelet – magyar tv-filmsor. 19.05 Szenvedélyek – olasz tv-filmsor., 42/15. 20.00 Klip-mix 20.10 MűTerem – Oskar Kokoschka 21.05 Telesport – Kajak-kenu 21.35 „21-es show" 22.00 Híradó 22.15 Párbaj – Szekeres Imre és Torgyán József politikai vitája felvételről 23.20 Koktél Bál – Sztárrock; Interjú a KISS együttessel; Koncert 1.20 Magyarok cselekedetei

DUNA TV: 8.00–12.00 Képes Krónika 12.00 Déli harangszó – Lapozó 12.20 Esti kérdés 12.35 Váltó 13.10 Popeye 14.05 Expedíció – venezuelai ism. film 14.50 Két elhatározás – magyar dok.-film 16.00 Talpalatnyi zöld 16.35 VirTUS – küzdősport magazin 17.05 Héléne és a fiúk – fr. ifj. filmsor. 17.30 Esti mese 18.00 Híradó 18.20 Mici néni két élete – magyar filmvígjáték (1962) 20.00 Közép-európai magazin 20.35 Esti kérdés 21.00 Híradó 21.20 Sportpercek 21.35 Az ember, aki túl sokat tudott – amerikai thriller 23.35 Jazzperanto 0.15 Híradó 1.00 Hullaégető – csehszlovák film 2.40 Ismétlések

NAP-KELTE szombaton reggel is 6–8 óra között az MTV1-en hírekkel, információkkal, hazai és külföldi jelentésekkel. A tervezett témák: A Nemzeti Színház épületére kiírt győztes pályázatok; Gábor Miklós új könyve; Hernádi Gyula politizál; A Magyarország 2000 konferencia résztvevői; Kampány a tejivásért.

Püski Kiadó Könyvesháza
1013 Budapest, Krisztina körút 26. Tel.: 175-7763, fax: 201-4444.
Nyitvatartási idő:
munkanapokon: 9.00–18.00, szombaton 9.00–13.00
Postán is szállítunk.

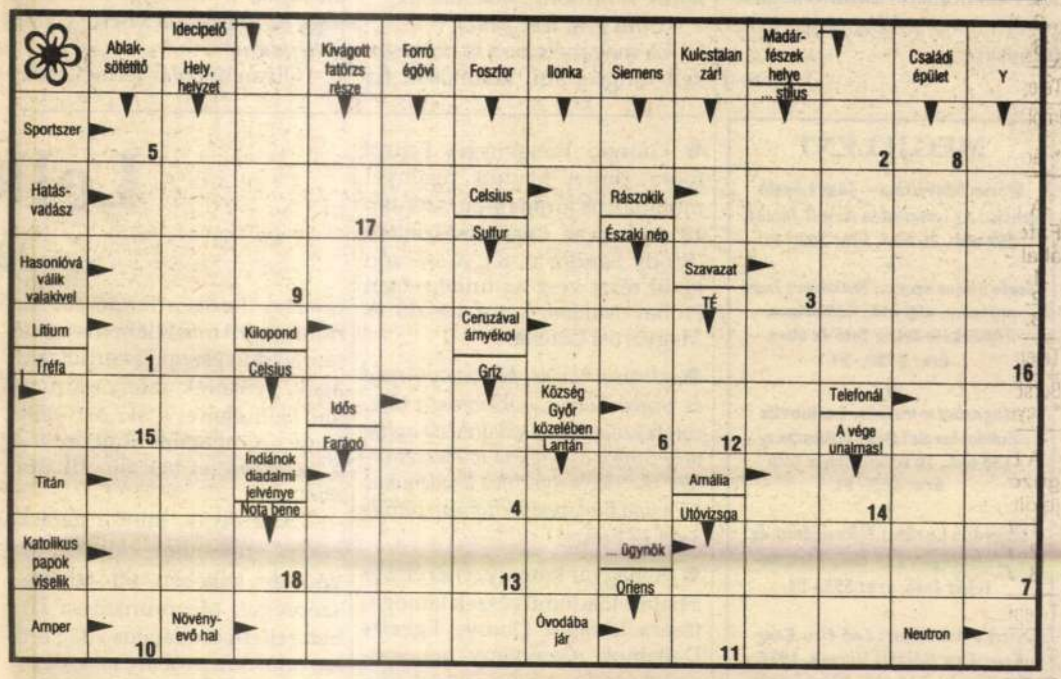

d A MEGFEJTÉS KÖVETKEZŐ RÉSZE

1	2	3	4	5	6	7	8	9		10		11	12	13	14	15	16	17	18

Erdélyi József:	Fehér torony. Összegyűjtött versek I–II.	1680 Ft
Sértő Kálmán:	Hírért megszenvedtem. Versek, napló és elbeszélések	840 Ft
Albert Gábor:	István király fanyar bora	310 Ft
Bakos István:	Közszolgálatban	660 Ft
Benedek István:	Véderővita. Nemzetpolitikai írások 1992–93	160

A teljes mondat megfejtését 1997. július 6-ig 1 db postai levelezőlapon (vagy borítékba gyű kedjenek beküldeni az Új Magyarország címére: 1410 Bp., Pf. 199.

A sorsolásra 1997. július 7-én kerül sor. A rejtvény helyes megfejtői között ajándéko solunk ki. A nyereményeket postán küldjük el.

A DEPORT '56 Moszkvában

Az 1956. esztendőről forgat televíziós talk-show-t Oroszország második legnagyobb tévéállomása, az RTR. A „Sztaraja Kvartyira" (Régi lakás) című sorozatban – a Magyarországon népszerű Show-bálvány nevet viselő produkcióhoz hasonlóan – egy-egy történelmi év legfontosabb eseményeiről vallanak a beszélgetés résztvevői. A közelmúltban indított, s máris jelentős nézettséget magáénak tudható adássze'ria szerkesztői a közelmúltban sugározzák azt a felvételt, amelyben 1956 októberének, novemberének eseményeit is igyekeznek pontosan bemutatni. A műsorban olyan egykori diákok elevenítik fel emlékeiket, akik a kritikus napokban nyilvánosan tiltakoztak a magyarországi bevonulás ellen.

A műsor főszerkesztője, *Natalja Lvovna Atamanova* fontosnak látta a beszélgetésen vendégül látni azoknak a magyaroknak a képviselőt is, akik tanúi voltak a forradalmi eseményeknek, az orosz csapatok megjelenésének, a küzdelmeknek. A készülő produkcióban a DEPORT '56 két tagja vesz majd részt, akik tegnap délután hagyták el Magyarországot: *Szlama Árpád* alelnök, egykori Corvin közi harcos és *Iványi Péter* főtitkár, akinek a közelmúltban jelent meg *Kulcsár Antal* 1990-ben hazatért, egykori hadifogoly visszaemlékezéseiből összeállított könyve. Mint megtudtuk, Iványi Péter egy expedíció indítását tervezi Szibéria azon településeire, ahol a visszaemlékezések és a feljegyzések szerint magyar foglyokat őriztek.

Lapunk értesülései szerint eredetileg egy erre az alkalomra elkészített dokumentum-összeállítást küldtek volna a moszkvai szerkesztőknek, mert a felkérés hirtelen jött, s az idő kevésnek bizonyult az utazás megfelelő előkészítésére: ám a Malév gyors intézkedésének köszönhető, hogy a magyar ötvenhatosokat képviselő Szlaba Árpád és Iványi Péter személyesen utazhatott el. Arról egyelőre nem érkezett információ, hogy az Oroszországban sugárzott televíziós adás valamely közvetítő segítségével a magyar közönség elé kerülhet-e.

(–rt–)

Egy nemzeti intézmény árvasága

A Magyar Állami Népi Együttes sem kap kellő támogatást a minisztériumtól

Sebő Ferencnek erős oldala a népzenekutatás, a versmegzenésítés, az énekes előadóművészet – új lemezét is elkészítette már –, tud tévéműsort szerkeszteni, igényes művészeti vezetője a Magyar Állami Népi Együttesnek. A könyörgés az, ami láthatóan nem megy neki. A művelődési tárca felkérésére például megírta a nemzeti intézménnyé minősített Állami Népi Együttes új művészeti és működési koncepcióját, de február óta képtelen „kimuzsikálni" a minisztériumtól az ennek megvalósításához, a hazai hagyományok ápolásához szükséges anyagi támogatást.

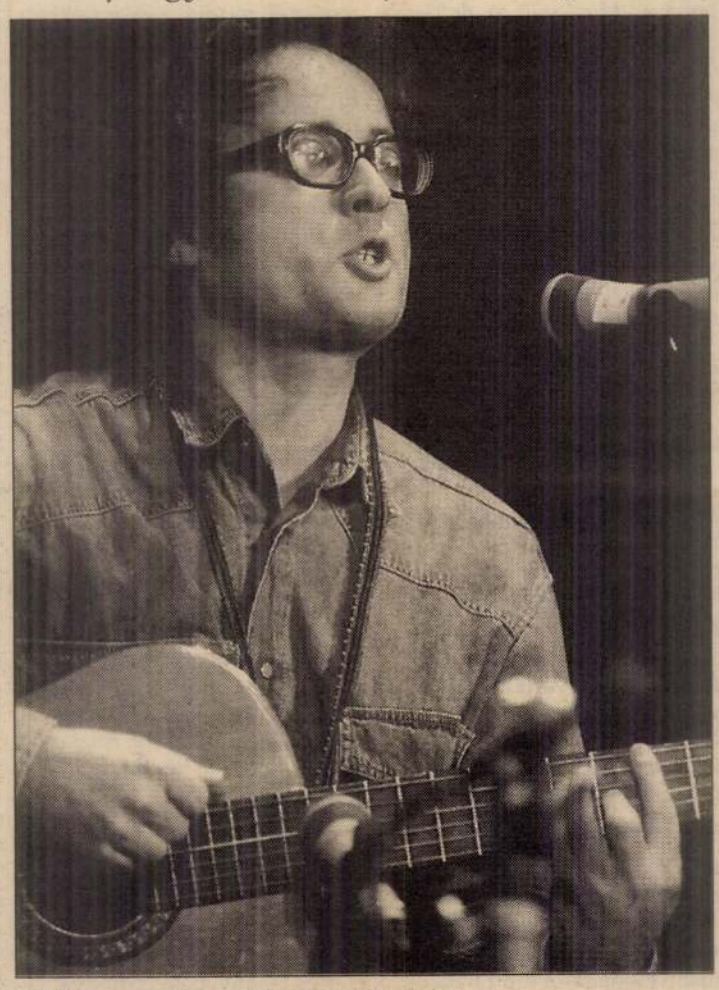

Sebő Ferencnek nem kenyere a könyörgés

– Mit mond bent a miniszter?

– Magyar Bálint elfogadta, jónak ítélte a tervezetet, de hozzátette, hogy sajnos nincs pénz. A tárca illetékesei türelmet kérnek a források megtalálásához.

– Mennyi kellene a Magyar Állami Népi Együttesnek?

– A Nemzeti Színház működtetéséhez évi 400 millió szükséges; mi az eddigi 46 millió forint helyett, amely még a bruttó húszezres fizetésekre sem elég, 200 milliót kértünk. Nem igénylünk tehát többet, mint amennyit egy átlagos kamaraszínház megkap, noha ennek az együttesnek jóval szélesebb tevékenységi köre van. Mondhatni, egy „huszonnégy nyelven beszélő nemzeti színház" ez: 8-900 év szájhagyománnyal összefüggő kultúrájának valamennyi stílusirányzatával, nyelvezetével, fennmaradt forrásával foglalkoznia kell. Ez nemcsak színpadi munkát jelent, hanem kutatást, gyűjtést, és betanulást is, a társulathoz tartozó Hagyományőrző Műhely keretében. Az új koncepció úgyszintén feltételezi a történeti hagyatékként fennmaradtak bemutatását, gondolok például a liturgikus és világi historikus zenére s a hozzá kapcsolódó táncokra. A témakör bővülésével párhuzamosan a jelenleg gazdátlanul kínlódó együttesek, alkotók is otthonra találhatnak.

– S ha nem lesz pénz?

– A magánéletben is helyesen kell rangsorolni, különösen ha már a nadrág szakad le rólunk. Ilyenkor nem a fülbevaló az első, bármennyire szeretnénk hasonlítani a gazdagokhoz... A mi fogyasztói világunk gyökeresen igyekszik elsöpörni minden regionális ismeretet – ezt kellene megfontolnia döntéseikor a kulturális kormányzatnak. Ilyen mértékű nagytakarításra a vízözön óta nem volt példa! Az egységesülő Európa tagállamai ennek ellenhatásaként kulturális identitásuk megőrzésén fáradoznak az új kereteken belül. Lépést kell tartanunk, hiszen nem tartozunk a világ vezető gazdasági hatalmai közé, melyek saját kultúrájukat ráerőltethetik másokra. Paradox módon azonban az, ami nekünk most még *van*, kínálkozó üzleti lehetőség is.

– A külföld kíváncsi lenne, mondjuk, a mezőségi keservesre vagy az ütőgardon kísérte gyimesi héjszára?

– Olyan magyar termék előállításáról van szó, mely megfelelő technikai színvonal esetén bizony nemzetközi viszonylatban is kelendő; példa erre *Sebestyén Márta* vagy a Zsarátnok együttesbeli *Nikola Parov* esete. A „world music" tőlünk viszi a nyersanyagot nagyon jól jövedelmező produkciók elkészítéséhez. Nem volna jobb azt a terméket – beruházás eredményeként – itthon előállítani, magyar áruként eladni?

– „Helyben" ma mekkora az igény a táncházas kultúrára, amelynek ön egyik elindítója volt?

– Ma már sokkal többen tudnak táncolni, mint akkoriban. Olyannyira elterjedt a táncos és népzenei anyanyelv, hogy egy táncháztalálkozón tízezren is megfordulnak. Mi ezt a Kassák-klubban kezdetben csak száz embernek csináltuk. A műfajnak alapos, nagy hírű pedagógiája is született. A művelődési házak, klubok ellenben sorra tönkremennek, a közszolgálati médiumok pedig nem foglalkoznak kellő súllyal az egésszel. A Magyar Televízióban népzenei szerkesztőség évek óta nincs, sőt a legújabb átalakulás eredményeként ma külön rovatvezetőre sincs szükség. Eddig mint szerkesztőség nélküli főszerkesztő a maradékelv alapján tevékenykedtem. Költségvetésem nem volt; a műsorszerkezetben népzenére csak szombat délelőttönként adódott húsz perc, feltéve ha nem nyúlt hosszabbra az előtte lévő film!

– Jól értjük, hogy már nem dolgozik a Magyar Televízióban?

– Nem tudom pontosan. Tény, hogy rovatvezetői pályázatomat sikertelennek minősítették. Az új stúdióvezető, *Koltay Gergely* (a Sebő együttes egyik alapító tagja) közölte, számít a munkámra, de rovatvezetőre nincs szükség, s a népzenével kapcsolatos teendőket maga látja majd el. Személyemtől függetlenül mondom, hogy a műfajnak jóval nagyobb médiatámogatásra volna szüksége, hiszen most, mikor a reklám ilyen jelentős manipulatív eszközzé vált, a társadalom szemében jelentéktelenné, nem létezővé válik, ami nem kapja meg a korszerű közszolgálati színterek támogatását.

– Hogyan történhetne ez?

– Az erre vonatkozó álmom összakapcsolódik az Állami Népi Együttes koncepciójával. Ennek épületében rendszeres táncház működne, melyben vetésforgószerűen valamennyi vidéki és budapesti zenekar helyet kapna, s a tévé esetenként felvételt sugározna az eseményekről.

– Van az ön álmában valami szuggesztív; mégsem feledteti a miénket egy tiszta forrásból merítő új Sebő-lemezről.

– Erre nem kell sokáig várni. A felvételek már elkészültek, csak kiadót keresek. Elárulhatom, hogy szokatlan lesz eddigi ismerőim számára ez az új énekeltvers-anyag, de remélem, szeretni fogják. „Madárlátta" dalaimat ezúttal Nikola Parov, a Zsarátnok együttes meghatározó muzsikusa hangszerelte a legmodernebb technikai eszközök igénybevételével. A kemény rockhangzástól a balkáni folklór színeiig sokféle zenei motívum segíti a versek korszerű megszólaltatását.

Joó István

Hangfogó nélkül
Vásáry Beethovenje

Az évad sikersztorija a Rádiózenekar nyolc hangversenyből álló *Beethoven*-ciklusa a Zeneakadémián, amit *Vásáry Tamás* kettős minőségben jegyez: mint karmester és mint zongoraművész. Már a kezdet kezdetén tudni lehetett, hogy a közönség a csodavárás bűvöletében tekint a koncertek elé (rekordidő alatt mind egy szálig elkeltek a bérletek, s az óriási érdeklődés kielégítésére valamennyi est műsorából nyilvános főpróbát is be kellett iktatni), a megvalósulás színvonala azonban fölülmúlt minden várakozást. Vásáry karizmatikus lénye talán soha még ilyen intenzív sugárzással nem hatott partnereire és hallgatóira, mint épp az idei télen és tavaszon, amikor szinte emberfeletti tempót diktált magának; kamarazenei sorozatai, zenekari programjai sűrű egymásutánban zajlottak, feldúsítva hol egy ifjúsági koncerttel (9. szimfónia a Szent István Király Zenekarral és Oratóriumkórussal), hogy egy emlékhangversennyel (in memoriam Fischer Annie), fesztiválszerepléseiről (Máté-passió, Fantasztikus szimfónia stb.) és más egyebekről (A zenén túl...) már nem is beszélve. Az az érzésem, néhány évtized múlva ugyanúgy Vásáry-korszaknak emlegetik majd a krónikák a 90-es évek budapesti zeneéletét, ahogyan most Klempererérának hívjuk az Operaház 1947-től 1950-ig terjedő periódusát, mert a nagy egyéniségek fénye megmarad lelkünkben, és nyomot hagy memóriánk ezüstnitrátján. De szerencsére ma már produkciójuk is tovább él az előadásokon készült hangfelvételeken, még a kezdetleges technikával rögzített Klemperer-lakklemezek jóvoltából is, nemhogy napjaink hifi minőségű soundjain. Vásáry Beethoven-ciklusából két CD máris megjelent, s a sorozat záróestjére (június 26.) kijön a harmadik is.

Az első korong az Eroica-szimfóniát és az Egmont-nyitányt kínálja, a második a Pastorale-szimfóniát és a Prometheus-nyitányt (a következőn a Negyedik és Ötödik szimfónia, valamint a Fidelio-nyitány kap helyet). Tudom, Beethoven-összkiadások légiója van forgalomban, s a borítókon sztárkarmesterek, világhírű zenekarok, ünnepelt szólisták névsora harsog, én mégsem féltem a Rádió–Hungaroton-koprodukcióban készült Vásáry-felvételeket a roppant konkurenciától; szerintem a nemzetközi zenepiacon kevés hozzájuk mérhető kiadvány akad, már ami az intuíció hőfokát és az előadás ellenállhatatlan sodrását illeti. Összetéveszthetetlenül személyes hangjuk van a Vásáry dirigálta Beethoven-zenéknek, amelyek újrafelfedezésként szólalnak meg a Rádiózenekar tolmácsolásában – és ez a legnagyobb diadal, amit törzsrepertoárjához tartozó művek esetében hivatásos művésztestület megérhet. Azok pedig, akik a Zeneakadémia széksoraiban élvezték végig a Beethoven-ciklus estjeit, a CD-t hallgatva most ugyanúgy belefeledkezhetnek az Eroica lendületébe vagy a Pastorale poézisébe, mint mikor a koncerten ültek.

A Hungaroton egyébként tudatosan fejt ki hiánypótló tevékenységet, amikor egymás után ad ki Vásáry-felvételeket: a művésznek – bármily hihetetlen is – ezek az első hazai cég által gondozott lemezei. A Beethoven-sorozatot megelőzte egy pompás Dohnányi-CD; Vásáry ezen is a Rádiózenekar élén vezényli az elragadó fisz-moll szvitet, a gordonkaversenynek beillő Konzertstücköt (*Onczay Csaba* lenyűgöző közreműködésével), valamint a briliáns ötletekből szőtt szimfonikus perceket.

Kerényi Mária

MEGJELENT

Rózsa Marianna – Jász László szerk.: *Az ismeretlen Antall József*, 252 old., 21 fotó, ára: 762,- Ft

•

Gerle János szerk.: *Makovecz Imre műhelye*, 408 old., 425 színes, 786 fekete-fehér fotó és ábra ára: 6720,- Ft

•

Magasból a mélybe. **Latinovits Zoltán levelei Beke Alberthez,** 133 old., 16 fekete-fehér fotó ára: 555,- Ft

•

Hegedűs Loránt: *Újkantiánus és értékteológia*, 115 old., 7 fekete-fehér fotó, ára: 555,- Ft

•

Gyurkovics Tibor: *Láb Uru Keng – Keng Uru Bál* **(Új Versek, 1956, Zsoltárok), 216 old., Eigel István grafikáival, ára: 650,- Ft**

•

Jacques Chirac: *Egy új Franciaországért*, **91 old., ára: 448,- Ft**

•

Beke György: *Szigetlakók Barangolások Erdélyben – 1.*, **329 old., 19 színes és 28 fekete-fehér fotó, ára: 1444,- Ft**

(Kiküldés esetén + postaköltség)
...ötetek megvásárolhatóak vagy ...endelhetőek: **Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, ...est, VIII., Ludovika tér 2., ...: 1537 Bp. 114., Pf. 387.; ...1075/122, 185, 198, ...: 333-5378**

MUNDUS

Lelke van a fának

– mondja Somossy Tamás fafaragó művész

● Giorgio Pressburger Fogról fogra címen kiadott regényét mutatják be június 4-én, szerdán 18 órakor az Olasz Intézetben (Bródy Sándor u. 8.). A szerzőn kívül részt vesz az ünnepségen Hubay Miklós, Lator László és Magyarósi Gizella.

● *Almásy Aladár, Muzsnay Árpád és Szabó Tamás, sokszorosan díjazott képzőművészek kiállítását nyitja meg Supka Magdolna művészettörténész, Széchenyi díjas akadémikus a Casino Budapest Hiltonban június 3-án 17 órakor.*

● A magyar komolyzenei élet és a fiatal előadóművészek támogatására létrejött Douwe Egberts Dallamok Alapítvány ma koncertet rendez a Régi Zeneakadémia Kamaratermében (Bp. VI. Vörösmarty u. Andrássy út sarok). Hegedűn közreműködik ifj. Szalai Antal, zongorán pedig Éti Balázs és Kovalszky Mária. Műsoron Haydn-, Byrd-, Chopin-, Bartók-, Beethoven-, Mendelssohn- és Sarasate-művek szerepelnek.

● *A Capella Savaria hangversenyezik ma este 8 órakor a Mátyás-templomban. Bach 42., 108. és 166. kantátáját Németh Pál vezényli, közreműködik Zádori Mária, Németh Judit, Mukk József és Moldvay József. A május 31-én, szombat este fél nyolckor kezdődő koncerten Schubert-, Bach-, Beethoven-szonátákat és noktürnöket ad elő Papp Sándor (mélyhegedű), Varga Tamás (gordonka) és Elek Szilvia (zongora).*

Somossy Tamás a természet szerelmese. Mi más is lehetne egy fafaragó művész, aki az erdőt járja, ágak, gyökerek, fatörzsek tucatjait kelti életre, s aki azt vallja, hogy a történelmi múlt, a hit és a hazaszeretet beleálmodható a fába.

– A fa olyan, mint a paraszt-ember – mondja –, külseje kérges, de lelkében ott találni a szépséget. Megmunkálása közben rejtett, csodálatos világ bukkan elő. A fa próbára tesz, de engedelmeskedik a fát szerető kéznek. Ha kivágják, meghal, az alkotó ember kezében azonban újra életre kel.

Somossy Tamás nemrég véget ért önálló életmű-kiállítása négy témakört ölelt át: az ősi fa és az ember, népművészet-pásztorművészet, hit, történelem. Valamennyi témakör vezérlő motívuma a ló: a ló és az ember, a zabolátlan csikó, az ágaskodó mén...

– A ló végigjárta velünk az egész történelmet, békében, háborúban társunk volt, szekeret húzott, csatába vitt, lóval ekéztek és boronáltak. Szolgált és szeretett, sokszor – mint a mesében –, az életét adta az emberért.

Somossy Tamás „Álom"

A ló nélkül nem lehet hitelesen ábrázolni sem a múltat, sem a jelent.

Közel harminc esztendő munkáját láthattuk a tárlaton, amelyen egyébként néhány hasonló témájú akvarellel és grafikával a művész testvére, *Somossy László* is szerepelt. A képzőművészet az egész Somossy család életén végigvonul...

– Agrármérnöknek készültem, de aztán egy erdélyi nyaralás során ráébredtem, szívesebben veszek a kezembe szobrászvésőt, grafitot, mint vadászpuskát... Ennek lassan harminc éve.

Somossy Tamás úgy látja, ma mind kevesebben vesszük észre a táj, az erdő szépségeit. Az emberek közömbösen mennek el a természet mellett, és ez nagyon nagy baj. Minden gyermeket a természet és az erdő tiszteletére kellene nevelni, ami nem is olyan nehéz feladat, hiszen ebben a korban az ember olyan, mint a fa fiatal ága: könnyen hajlítható... Sajnos a mai kíméletlen világban ezt nem tartják fontosnak.

P. Gy.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JUL 15

NÉPSZAVA

Somos Miklós, ipar-
művész

— **Új képzőművészeti alkotásokkal** gazdagodott Miskolc. Az összekötő városrészi általános iskolájának aulájában elhelyezték Somozs Miklós iparművész 80 négyzetméter nagyságú faintarzsiáját, a gyermekváros óvodai foglalkoztatóját pedig Janáky Viktor iparművész kerámiájával díszítették.

1021

átépítéshez is több ember

Szomozs Miklós
iparművész

Faintarziát készitett a
müvész Miskolc város egyik
általános iskolája részére.

— **Új képzőművészeti alkotásokkal** gazdagodott Miskolc. Az összekötő városrész általános iskolájának aulájában elhelyezték Somozs Miklós iparművész 80 négyzetméter nagyságú faintarzláját, a gyermekváros óvodai foglalkoztatóját pedig Janáky Viktor iparművész kerámiájával díszítették.

NÉPSZAVA, 1976. julius 15.
4. oldal.

VII. 15.
(4)

Somozs Miklós

Új képzőművészeti alkotásokkal gazdagodott Miskolc. Az összekötő városrész általános iskolájának aulájában elhelyezték *Somozs Miklós* iparművész mintegy 80 négyzetméter nagyságú faintarzsiáját, a miskolci gyermekváros óvodai foglalkoztatóját Janáky Viktor iparművész kerámiájával díszítették.

Magyar Hirlap 1976/166/6

Van Sompel P

II. Miksa. 9581.

Mellig, kissé jobbra, csipkézett kerek gallérral, vértje felett az aranygyapjas jelvényével és kendővel, allegorikus ábrázolástól körülvett tojásdad medaillonban. Felirata:

IX.
MAXIMILIANVS II. FERDINANDI I FIL. NATVS KAL. SEXTIL MDXXVII, BOHEMORVM DEINDE ROMAN. NEC NON HVNGARORVM REX, SOCERI CAROLI V VICE PRAEFVIT HISPANIIS, PATRI SUCCEDIT IMPERATOR VIII KAL. SEXTIL. MDLXIV, TVRCARVM VIM EIDIT, OBIT IV ID. OCTOB. MDLXXVI.

ez után: P. Soutman Inuenit Effigiauit et Excud. Cum Privil. P. Van Sompel Sculp.

Rk., már. a rl. 44.6: 36.1 cm.

389-96-84.

Frend

Lásd Sompel alatt is

I. Miksa. 9580.

Mellig, balra fordul, allegorikus ábrázolástól körülvett tojásdad medaillonban, keresztes koronával és vértje felett az aranygyapjas rend jelvényével. Felirata:

VI.
MAXIMILIANVS I, FRIDERICI IV FIL. NATVS XII APRIL. MCCCCLIX,
MARIA BELGII HEREDE DVCTA, ROM. REX. PATRE VITA FVNCTO IMPERATOR,
PHILIPPO FILIO CONCILIANS CONIVGEM IOANNAM, DOMVI SVAE INFERT
HISPANIARVM ET INDIARVM REGNA OBIT PRID. ID. IANVARII MDXIX.

ez után: P. Soutman Inuenit Effigiauit et Excud Cum Priuil. P. Van Sompel Sculp. Frederick de Vit Excudit.

Rk., már. a rl. 44.8: 36.2 cm.

389-96-84.

IV. Frigyes:

Vállon alól, négynyolczad jobbra, talapzatra helyezett tojásdad medaillonban. Fején a császári korona van, hosszú haja vállaira omlik s arcza s bajusza leberetvált. Köntöse brokátból való s palástjának szegése, pántja s csatja ékköves. Fölül czimer van s a medaillont Amorettek vesznek körül, melyek hadi jelvényekkel törnek fölfelé, hol a sarkokban egy-egy sas lebeg koszorúl a csőrében. Felirata a talapzaton öt sorban:

V.

Fridericvs IV. Alberti I Abnep. Rodolphi I. Adn. Natvs IX. Kal. Octob. CIↃCCCCXV, In Patrvelis Alberti II Locvm Svffectvs Imperator III Kal. April CIↃCCCCXL, Romae a Nicolao V Coronatvs, Rex Insvper Hvngariae, Germaniam Pacat, obit XIII. Kal Septemb. CIↃCCCCXCIII."

s legalól: „P. Soutman Inuenit Effigiauit et Excud. Cum Priuil P. Van Sompel Sculp. 1644."

Rézkarcz, méretei a vonalkeretnek 43.5:35.4 cm.

Ltfra 8101

39/94 N° 287.

Sompel, P. van.

I. Ferdinand:

Vállon alól, hétnyolczad jobbra, talapzatra helyezett tojásdad medaillonban. Hosszú hajat, bajuszt és körszakált hord. Ingének réteges gallérja látható s vértbe van öltözve, mely felett az aranygyapjas rendet lánczon viseli. A medaillon felső részén czimer van, melytől jobbra s balra egy-egy sas tűnik szemünkbe, mely felé Amorettek pánczéllal, hadi ékítményekkel s babér koszorukkal törekszenek. Feliratai a talapzaton:

„VIII.
Ferdinandvs T. Caroli V Frater, Natvs VI. Id. Mart. CIↃ IↃ III, Hvngar. Ac Bohemiae, Solymanno Denique Vienna Depvlso, Et Romanorvm Rex Non Ianvar CIↃ IↃ XXXI. Fit Imperator CIↃ IↃ LVIII, Mitis Et Comis Et Concordiae Sectator Sedvlvs, Obit VIII. Kal. Sextil CIↃ IↃ LXIV."

és ez alatt:

„P. Soutman Inuenit Effigiawit et Excud. (Cum Privil.) P. Van Sompel Sculp. Frederick de Wit Excudit."

Rézmethet, méretei a vonalkeretnek 44:36.3 c/m.
Methette: P. van Sompel.
Ltsa 287.

II. Ferdinand:

Vállon alól, hétnyolczad balra, talapzatra helyezett tojásdad medaillonban. Üstökös, hosszú hajat, bajuszt és kecskeszakált hord. Csipkeszélű kerek gallérja réteges, vértje felett a aranygyapjas rendet zsinóron viseli s palástja ékkövekkel gazdagon van kivarrva. A medaillon felső részén középütt czimer tűnik nemünkbe, melytől jobbra s balra babérkoszorút és pálmát tartó sas látható s a kép mellett pajzsot s páncélt vivő Amorettek képeznek díszt. Felirata a talapzaton:

XII.

Ferdinandvs II, Ferdinandi I Nep. Natvs VII Id. Ivl. CIↃ IↃ LXXVIII, Religionis Avitae Instavrator, Bohemiae Rex Et Hvngariae, Factvs Imperator V Kal. Sept. CIↃ IↃ CXIX, Rebelivm Plurivmque Hostivm Victor, Semper Pivs Ac Benignvs, obiit XV Kal. Mart. CIↃ IↃ CXXXVII."

sezután:

„P. Soutman Inuenit Effigianit et Excud. Cum Priuil P. Van Sompel. ~~Sd~~ Sculp. F. de Wit Excudit."

Rézkarc, méretei a vonalkeretet véve 44:35.7 c/m.

Lásza. 288.

II. Ferdinand:

Mellig, hétnyolczad balra, talapzatra helyezett tojásdad medaillonban. Rövid haját, bajuszt és kecskeszakált hord. Ingének csipkeszélű kerek gallérja réteges, köntöse felett a vállaira vetett lánczon az aranygyapjas rendet látjuk s köpényének belése selyembrokát. Fölül a babérlevélkereten kiterjesztett szárnyú sas ül csörében czimerrel s nyakán babérfűzérrel, melynek a függöny mögül előröző végeni gyümölcsfűzér lóg le. A díszes faragványú talapzaton három sorban:

„Ferdinandus II. Dei Gratia Imperator Semper Augustus Germaniae, Hungariae Et Bohemiae Rex, Austriae Archidux, Burgundiae Dux &c."

s ez után

balra két sorban: „P. Soutman Effigianit Et Excud."

középütt: „Cum Privil. Sa. Cae. M."

s jobbra két sorban: „P. Van Sompel Sculpsit."

Rézkarc, méretei a vonalkeretnek 40.3 : 27.2, a rézlapé 40.9 : 28.1 c/m.

Ltsza 289.

III. Ferdinand:

Vállon alól, hétnyolcad balra, talapzatra helyezett tojásdad medaillon-ban. Jobbról elválasztott hosszú hajat, kis bajuszt és kecskeszakált hord. Lehajtott fiéles gallérja csipke szegésü, vértje felett zsinoron az aranygyapjas rendet viseli s palástja ékkövekkel van kivarrva. A medaillont átkaroló pálmákon egy-egy kiterjesztett szárnyú sas ül csörében babér koszorúval s karmában jogarral vagy pallossal s fölül czimer s alól a vértek köit több Amorette látható s ezek egyike várost föltüntető képet tart. Feliratai a talapzaton:

XIII.

Ferdinandvs III, Ferdinandi II Filivs, Natvs III Id. Ivl. CIↃIↃCVIII.
Hvngar. Bohem. Ac Demvm XII. Kal. Ianvar. CIↃIↃCXXXVII. Romanor. Rex.
Patri, XV Kal. Mart. Vita Defvncto, Svccedit Imperator Lavdatiss.
Vivat, Avreaque. Nos Pace Reficat, Vovemvs Id. April. CIↃIↃCXLIV.

s ezután:
„P. Soutman Inuenit Effigiauit et Excud. Cum Priuil. P. Van Sompel. Sculp. 1644."

Rézkarcz, méretei a vonalkeretnek 44.2 : 35.7 s a rézlapnak 44.7 : 36.2 c/m.

Ltsza 290.

D 58 2

T. Albert:

Mellig, négynyolczad balra, talapzatra helyezett tojásdad medaillonban. Fején korona van kereszttel a tetején, arcza s bajusza leberetvált s haja hosszú. Vértbe van öltözve s palástjának csatjai, szegélye s pántja ékkövesek. A medaillont, mely fölött czimer látható, Amorettek Vlszik körül, melyek hadi jelvényekkel ipiarkodnak felfelé, hol a sarkokban egy-egy sas köri le figyelmünket. Felirata a kép talapzatán ös sorban:

II.

Albertus T. Rodolphi T Filius, Creatus Archidux Austriae Primus,
Patre Mortuo Renunciatur Imperator CIↃCCXVIII. Patrissans,
Rerum Gestarum Gloria Sortitur Cognomen Triumphatoris,
At Nefario Suorum Parricidio Interimitur Kal. Maii CIↃCCCVIII.

s legalól: „P. Soutman Inuenit Effigiauit et Excud. Cum Priuil. P. Van Sompel Sculp. 1644."

Rézkarcz, méretei a vonalkeretnek 43.9: 35.7 Cm.

Metszette: P. van Sompel 1644.

Ltfa 8073

39/94 № 288

Somis Jakab, Könyvsegéd,

1789. Pozsony.

Pressburger Zeitung

1789, 53. sz.

Pozsony. Soms Jakab, Könnivesegéd,
1789.

Pressburger-Zeitung
1789, 53. sz.

Hans Adam Samser ötvösmester

györi Szemle 1934. 428.

Cikk a györi ötvösmester

Somsich József gróf

910. SOMSICH JÓZSEF gróf: Malonyay Dezső arcképe. Páris 1896 . . 30

A Gyűjtő. 1914. 3-4. sz

XVIII. aukció

XXIV. aukció

u. o. 1915. 175. l

104. SOMSICH JÓZSEF GRÓF: Malonyay Dezső arcképe. Paris 1896. Ceruzarajz 30

Sondmann /Sandmann/ rajzoló

Pesther Handlungszeitung.1841.aug.14.

218.1.

Budapest.

Akad.Értesitö.1869.

Henszelmann értekezése a "catacombákról"
/Rossi/ 208.l.

Henszelmann a kalocsai ásatásokról.
183.l.

Sonheitl Lajos

Sonheitl Lajos, építész, szül. 1856-ban Kaposvárott, 1876 okt.-ben iratkozott be és 1879 júl.-ig Th. Hansen mesteriskolájának növendéke volt.

Fleischer Dezs 86-l.

Sonkád

Szatmár vm.
Ref. temploma a
XV. századból való
1807-ben kötornyot
épitettek hozzá és 1861-
ben megujitottak.

Borovszky Magy.orsz. vm

Szatmár vm
150, 151.1.

PHIL TÁRSASÁG
PEST

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Roger Somville, belga festőművész

NÓGRÁD

1983 DEC 3

1021.

Roger Somville kiállításáról

Roger Somville belga festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás a Műcsarnokban. Képeink a tárlaton készültek.

Férfi újsággal

Arlequin

SÁGOT

i és balassagyarmati
az
GOT"
tartalmazza a megajándéko-
zóló

GAZOLVÁNYT,

1 db Trabant Combi és 1 db 850-es Fiat friss műszakival eladó. Salgótarján, Sugár u. 33. Pintér.

UV-s Trabant eladó Ára: 32 000 Ft. Cím: 10-977 telefonon.

BONTOTT motorkerékpárok és alkatrészek eladók. Jáwa 250-es, 350-es típusúak. Vizslás, Ujlak, Akácfa út 27. Érdeklődni: vasárnaponként.

ZI frsz. 601-es Trabant eladó. Érdeklődni: Salgótarján, Kemerovo krt. 37. III/1, (szombat, vasárnap egész nap).

MOST vizsgázott ZP rendszámú Trabant igényesnek eladó. Érdeklődni: Gyimesi, Salgótarján, Beszterce tér 3., 17 óra után. Telefon: 11-233 (nappal).

VOLGA Combi jó állapotban 1985-ig műszaki vizsgázott eladó. Somoskőújfalu, Bocskai út 35.

INGATLAN

ELADÓ Nagyoroszi, Bajcsy-Zs. u. 43. szám alatt kettő szoba, konyha, főzőfülke, üvegverendás családi ház.

GARÁZS eladó Salgótarjánban, főúton, buszmegállónál. Érdeklődni: 12-410 tele-

tővon vagy a Beszterce-lakótelepen. Ajánlatokat: „Remény" jeligére a kiadóba kérek.

BÁNK, Jókai u. 27-ben nyaraló eladó. Az épületben üzlethelyiség is kialakítható. Érdeklődni lehet: Rétság, Csipke köz 2., Illés Gábor.

SALGÓTARJÁN központjában összkomfortos, négyszobás, kertes, családi ház, közületnek is alkalmas, eladó. Érdeklődni: St., Damjanich út 7. 15—16 óra között.

BALASSAGYARMATON, a Mikszáth Kálmán utcai garázssorban garázs eladó. Érdeklődni: Mikszáth út 29. sz.

ADÁSVÉTEL

JÓ állapotban levő 46-os világos, hosszú prémes irhabunda eladó. Érdeklődni a 12-682 telefonon, szombaton 10—12 óráig.

ET—3 VERMONA eladó. Márton Imre,

FELVÉTEL: a DUNA Élelmiszer- és Vegyiáru Kereskedelmi Vállalat salgótarjáni raktárháza felvesz raktárosokat. Cím: Salgótarján, Állomás u. 4/a, (nagyállomás).

VEGYES

30—40 év közötti, intelligens, tartalmas életre és meleg családi boldogságra vágyó, mélyérzésű férfi ismeretségét keresem házasság céljából, aki mindenben társam, s kisfiamnak szerető apukája tudna lenni. 172 cm magas, karcsú, kellemes megjelenésű diplomás nő vagyok, érzelmi biztonságra, igaz szeretetre vágyom. Minden kézzel írott levélre válaszolok. Leveleket: „Szeretnélek megtalálni 42225" jeligére a salgótarjáni hirdetőbe kérek.

KÖZÉPKORÚ férfi albérleti szobát keres, vagy egyszobás lakást venne Salgótarjánban netán környékén. Ajánlatokat

Külföldi gyapjuszövetek ramocsaházi Naményi-nél, IV., Szervita-tér 8.

telőket és barátokat számára. 1919 után a magyar külügyi szolgálatban is, majd a vatikáni diplomáciában értékes szolgálatokat tett hazájának és egyházának is, amelynek egész életén át hü fia volt. Halála mind a politikai, mind a társadalmi életben országszerte őszinte, mély részvétet kelt.

Politikai Pósta

A KORMÁNYZÓ a külügyminiszter előterjesztésére megengedte, hogy dr. gróf széki *Teleki* Pál m. kir. titkos tanácsos, miniszterelnök *a jugoszláv Fehér Sasrend nagykeresztjét elfogadja és viselje.*

*

AZ ERDÉLYI PÁRT legutóbbi értekezletén elhatározták, hogy Kolozsvár és Kolozs vármegye képviselői mindennap felváltva *állandó szolgálatot tartanak* a közönség részére és meghallgatnak minden jogos kívánságot és a pártnál jelentkezők részére felvilágositással szolgálnak.

*

A MAGYAR ÉLET PÁRTJA tovább folytatja az ország különböző részeiben rendezett pártvezetőségi értekezleteket, felvilágositó tevékenységeket. Január 23-án *Magyaróvárott* lesz értekezlet *Reisz* Ádám és *Czermann* Antal országgyülési képviselők részvételével. Január 25-én *Lévan Bárczay* János földmüvelésügyi államtitkár és *Király* József országgyülési képviselő és *január 26-án Makón* vitéz *Bonczos* Miklós belügyi államtitkár és vitéz *Várady* László országgyülési képviselő mond beszédet. Január 30-án *Ungváron* megjelenik a MÉP vezetőségi értekezletén vitéz *Bonczos* Miklós belügyi államtitkár és vitéz *Lukács* Béla, a MÉP országos elnöke. Február 2-án, vasárnap három helyen lesz vezetőségi értekezlet. *Sopronban Varga* József kereskedelem és iparügyi miniszter, továbbá *Martsekény* Imre országgyülési képviselő szólal fel a pártvezetőségi értekezleten, *Komáromban Zsindely* Ferenc miniszterelnökségi államtitkár és *Kölcsey* István, a MÉP országos elnöke, *Hódmezővásárhelyen* vitéz *Bonczos* Miklós belügyi államtitkár és *Szeder* János országgyülési képviselő.

Körzetenként létesitik a szükségóvóhelyeket

Nemes kishindi *Komposcht* Nándor tábornokot nevezte ki minap a kormányzó ur országos légvédelmi parancsnokká. *Komposcht* tábornok hivatalba lépése alkalmából fogadta a budapesti lapok munkatársait. Rövid előadásban ismertette a légoltalom időszerü kérdéseit és a lakóházi légoltalmi kiképzés, valamint a szükségóvóhelyek épitésének fontosságára hivta fel a figyelmet. A most duló háboruk során ugyanis bebizonyosodott, hogy még a *teljesen összeomlott házak pincéi is sértetlenek maradtak* és a legutóbbi háborus tapasztalatok szem előtt tartásával született meg a *szükségóvóhelyek* épitését most elrendelő honvédelmi miniszteri rendelet.

Dr. *Kazinczy* Gábor szőv. müszaki tanácsos, a szükségóvóhelyek ügyének miniszteri biztosa ismertette ezután az épitési munkaprogramját. Rámutatott arra, hogy az egyes épületeket *vészátjáróval* kell összekötni, ezen át az óvóhelyre menekültek kiszabadulhatnak akkor is, ha a ház már összedőlt és a törmelék a kijáratokat eltorlaszolta. Bejelentette, hogy a főváros legtöbb kerületében már elkészültek a vészátjárók kijelölésével és hogy a fővárost a miniszteri biztos *körzetekre* fogja beosztani, minden körzetbe egy épitőmestert jelöl ki, aki hivatalosan megállapitott dijszabás szerint a legcélszerübben készíti el a vészátjárókat. A szükségóvóhelyek tervének elkészitésével csakis *szakembert* célszerü megbizni, miután pedig még a szakértők között is akadnak olyanok, akik nem a leggazdaságosabban tervezik a megerősitéseket, olyan tanfolyam rendezését vették tervbe, ahol az arra jelentkezők a *legracionálisabb* megoldásokról kapnak tájékoztatást a *legujabb* külföldi háborus tapasztalatok alapján. Bejelentette még *Kazinczy* Gábor miniszteri biztos, hogy a szükségóvóhelyek épitésére körzetenként egy-egy épitőmestert, kőmüves-mestert, illetve ácsmestert fognak kijelölni és biztositotta a háztulajdonosokat arról: mindenben igyekszik segitségükre lenni, már csak azért is, mert az óvóhelyek megépitésével hazafias áldozatot hoznak.

Erősen terjed az influenza, de enyhe lefolyásu a betegség

Az influenza, a veszélyes „beszivárgó elem" évről-évre felüti a fejét a fővárosban és lázas köhögő, tüsszögő emberek bizonyitják, hogy megint itt van a kellemetlen vendég. Ezidén, a jelek szerint, *nagyobb mértékü influenzajárvánnyal kell számolni.* Mind Budapesten, mind a vidéken olyan iramu fejlődésre mutat az influenzás megbetegedések száma, amire alig volt példa az előző években.

Áttekinthető képet eddig maguk a hatósági orvosok sem kaphattak még a járványról, tekintve, hogy csak a sulyosabb, a szövődményes megbetegedések esnek bejelentési kötelezettség alá. Tény azonban az, hogy a hivatalokban, üzemekben és a családi otthonokban másról sem hall az ember panaszkodni, mint influenzáról. A szinházfrontra is betört a járvány, főleg az Operaház sinyli meg, ami nem is csoda, hiszen a hangjukra érzékeny művészek mindenesetre legelőször érzik a meghüléses betegségek kellemetlen hatását. Ugylátszik azonban, hogy az *idei influenzajárvány enyhe lefolyásu lesz.* Eddig még igen kevés a szövődményes eset. Az idei influenzajárványnak egyébként a megszokottól eltérő tünetei is vannak. Főképp a derék és a végtagok fájdulnak meg, amihez általános levertség járul.

A védekezés természetesen teljes erővel folyik a járvány ellen. A pesti autobuszokon és villamosokon már kiakasztották a figyelmeztető táblákat: *„Ne terjesszük a náthát! Zsebkendőbe köhögjünk és tüsszentsünk!* Arra való tekintettel, hogy az influenzajárvány egyidőben keletkeezett a gyermekbetegségek, főleg a kanyaró nagy elterjedésével, sok orvos rendkivüli intézkedéseket ajánl az iskolákban. Több pestvármegyei községben néhány óvodát és iskolát saját hatáskörükben már be is zártak a helyi hatóságok.

Mi a leghatásosabb védekezés az influenza ellen?

Általában kerüljük azokat a helyeket, ahol nagy tömeg fordul meg, ne látogassunk lázas beteget és fogyasszunk sok gyümölcsöt. Ha pedig valaki ugy érzi, hogy lázas, azonnal feküdjék ágyba és hivjon orvost.

Az erdélyi hitelintézetek kirendelt felügyelői

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A m. kir. minisztérium a Magyar Szent Koronához visszatért keleti és erdélyi országrészen müködő vállalatokhoz felügyelők kirendeléséről és azoknak ügyköréről szóló 6310/1940. M. E. számu rendelet 1. §-a alapján — a Budapesti Közlöny 1940. évi szeptember hó 15-i, október hó 31-i és november hó 21-i számaiban közzétett felügyelői kirendeléseken felül — az alább megnevezett hitelintézetekhez a rendeletben meghatározott jogkörrel felügyelőül a következőket rendelte ki:

Dr. Mosonyi Jenőt a Dési Közgazdasági Bank rt. dési pénzintézetéhez, dr. Ajtai Nagy Gábort a Felsőbányai Takarékpénztár rt. felsőbányai és Nagybánya Város Takarékpénztára nagybányai pénzintézetekhez, dr. Sólyom Miklóst a Brassói Általános Takarékpénztár brassói pénzintézet kézdivásárhelyi fiókjához, dr. Bajkó Zsigmondot a Kovászna és Vidéki Hitelbank rt. f. a. kovásznai pénzintézethez, dr. Szőllőssy Tibort a Közgazdasági Bank rt. f. a. máramarosszigeti pénzintézethez, dr. Nagy Jakabot az „Aurora" Bank rt. naszódi és a Zágrai Népbank rt. zágrai pénzintézetekhez, dr. Kamonszky Viktort a Sárközujlaki Takarékpénztár és Hitelegylet rt. f. a. sárközujlaki és a „Satmareana" Takarék és Hitelintézet rt. szinérváraljai pénzintézetekhez, Kovásznai Gábort a Háromszékmegyei Mezőgazdák Hitelpénztára ö. f. a. s a Kereskedelmi és Mezőgazdasági Bank rt. sepsiszentgyörgyi pénzintézetekhez, dr. Mártha Józsefet a Kishitelbank és Takarékpénztár rt., a Kereskedelmi Bank rt. f. a. és a Szatmárvármegyei Tanitók Takarék, Hitel és Önsegélyző Bankja szatmárnémeti pénzintézetekhez dr. Fodor Boldizsárt a Népbank rt. segesvári pénzintézet székelykereszturi fiókjához, dr. Jodál Gábort az Iparbank rt. segesvári pénzintézet székelyudvarhelyi fiókjához, dr. Wagner Norbertet a Takarékpénztár rt. szászrégeni pénzintézethez, a Biharkörösvölgyi Takarékpénztár rt. és az Elesdi Bank rt. élesdi pénzintézetekhez dr. Kovács Árpádot, a Polgári Takarékpénztár nagyváradi pénzintézethez dr. Sáhy Lászlót, a Viktória Bank rt. aradi pénzintézet nagyváradi fiókjához dr. Petry Gyulát a Román Hitelbank bukaresti pénzintézet nagyváradi fiókjához dr. Sáhy Lászlót, a Román Bank bukaresti pénzintézet nagyváradi fiókjához dr. Kovács Árpádot, a Transsylvania Bank rt. kolozsvári pénzintézethez, valamint annak csikszeredai és gyergyószentmiklósi fiókjaihoz dr. Ötvös Lajost, a Kolozsvári Román Bank rt. f. a. kolozsvári pénzintézethez és a Romániai Általános Bank rt. bukaresti pénzintézet kolozsvári fiókjához dr. Müller Hermannt, a „Vatra" Takarék és Hitelintézet rt. és a Legionáriusok Bankja rt. f. a. kolozsvári pénzintézetekhez dr. Polcz Rezsőt, az Albina Takarék és Hitelintézet nagyszebeni pénzintézet marosvásárhelyi fiókjához dr. Bogdán Istvánt, a Nagybányai Hitelbank és a Magureana Kereskedelmi rt. f. a. nagybányai pénzintézetekhez, valamint a Riureana Hitel és Gazdasági Intézet rt. és a Monostori Bank rt. f. a. kápolnokmonostori pénzintézetekhez ifj. dr. Perényi Lászlót, a Chiorana Takarék és Hitelintézet rt., a Kővári Takarékpénztár rt. és a Kereskedelmi és Hitelbank rt. f. a. nagysomkuti pénzintézetekhez dr. Ajtai Nagy Gábort, a Banca Oeana avasfelsőfalui pénzintézethez Nagy Gyulát, az Oláhfalu és Homoródmenti Takarékpénztár szentegyházasfalui pénzintézethez dr. Gaál Józsefet, a Központi Bank rt. és a Bihari Bank és Kereskedelmi rt. nagyváradi pénzintézetekhez dr. Kovács Árpádot, az Industria Bank rt. f. a. és a Kishitelbank és Takarékpénztár rt. nagyváradi pénzintézetekhez, valamint a Szalárdvidéki Takarékpénztár rt. szalárdi pénzintézethez dr. Petry Gyulát, az Erdélyi Kereskedelmi Hitelbank rt. f. a. marosvásárhelyi pénzintézethez gróf Teleki Arthurt, a Gyergyói Bank és Takarékpénztár gyergyószentmiklósi pénzintézethez Miklósi Bélát, a Dési Hitelbank dési pénzintézethez Kovrig Albertet, a Küküllői Bank rt. dicsőszentmártoni pénzintézet erdőszentgyörgyi fiókjához Vajda Györgyöt, a Biharmegyei Takarékpénztár nagyváradi pénzintézethez és annak nagykárolyi és érmihályfalvai fiókjához gróf Tisza Kálmánt, a Ditrói Takarékpénztár rt. ditrói pénzintézethez, a Gyergyófalui Takarékpénztár rt. gyergyóalfalui pénzintézethez és a Közgazdasági Bank rt. f. a. gyergyótölgyesi pénzintézethez, valamint a Muresiana Bank rt. szászrégeni pénzintézet maroshévizi fiókjához dr. Nagy Józsefet, a Kishitelbank rt., a „Sperenta" Hitel és Gazdasági Intézet rt. f. a. és a Garabeth Bank rt. f. a. besztercei pénzintézetekhez és az „Aurora" Bank rt. naszódi pénzintézet besztercei fiókjához dr. Prall Mihályt, a Gazdák Takarékpénztára rt. kolozsvári pénzintézethez Vikol Kálmánt.

A m. kir. minisztérium egyben dr. Soós Istvánt a Mezőgazdasági, Termelő, Értékesitő és Iparositó Bank rt. bukaresti pénzintézet nagyváradi fiókjánál és dr. Jakabos Endrét a Mezőgazdasági Bank rt. dési pénzintézetnél viselt felügyelői tisztsége alól felmentette.

Brammer Pál továbbra is letartóztatásban marad

A hosszabb idő óta letartóztatásban lévő *Brammer* Pál belvárosi textilkereskedő árdrágitási ügyét tárgyalta ujból szerdán a büntetőtörvényszék *Dorosy*-tanácsa. Mult év február 18-án hozott itéletet az uzsorabiróság, amelyben *Brammer* Pált árdrágitó visszaélés büntettében mondta ki bünösnek és ezért háromévi és hathónapi börtönre, 20.000 pengő pénzbüntetésre és 157.000 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére itélte. Az itélet ellen a védelem semmiségi panaszt jelentett be. A Kúria *Szolnok*-tanácsa helyt adott ugy a vád, mint a védelem érvelésének és az uzsorabiróság itéletét megsemmisitve, uj eljárást rendelt el. A pénteki tárgyaláson dr. *Kleitsch* Imre királyi ügyész inditványozta, hogy a biróság küldje át az ügy aktáit az árkormánybiztossághoz bizonyos vélemények beszerzése végett. A védő hozzájárult az ügyészi inditványhoz és kérte a főtárgyalás elnapolását. A törvényszék végzésében igy is határozott s *a per iratait áttette az árkormánybiztossághoz.* A végzés kihirdetése után a védő utalva arra, hogy *Brammer* tizenhárom hónapja előzetes letartóztatásban van, védencének szabadlábrahelyezését kérte. Az ügyész ellenezte a szabadlábrahelyezést. A törvényszék elutasitotta a védő inditványát és a tárgyalást elnapolta. *Brammer* Pált a fogházőr visszavezette cellájába.

MEGHIVÓ. ERCSI ÉS VIDÉKE TAKARÉKPÉNZTÁRA 68. évi közgyülését 1941 február hó 2-án d. e. 11 órakor, határozatképtelenség esetén 1941. évi február hó 16-án d. e. 11 órakor tartja az intézet helyiségében, mely közgyülésre a t. részvényeseket ezennel meghivja az Igazgatóság.

Tárgysorozat: 1. Közgyülési elnök és jegyzőkönyvhitelesitők választása. 2. Igazgatóság és felügyelőbizottság jelentésének felolvasása. 3. A mérleg előterjesztése. 4. A nyeremény felosztása és a felmentvény megadása. 5. 5 igazgatósági tagnak 6 évre, 1 felügyelőbizottsági tagnak 3 évre és 1 pótfelügyelőnek 1 évre való megválasztása. 6. Inditványok. — Figyelmeztetés! Minden részvényes, aki a közgyülésen jogát gyakorolni óhajtja, részvényeit szelvényekkel együtt a közgyülés előtt az intézet pénztárába tartozik letenni. Megjegyezzük, hogy az igazgatósági, felügyelőbizottsági jelentések, mérleg, veszteség-nyereség számla az intézet helyiségében közszemlére ki van téve és a t. részvényesek által a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Ercsi, 1941 január 19. Az igazgatóság.

Veszteség-nyereség számla 1940 december 31-én. Veszteség. Tőkésitett kamatok: 3654.57 P. Kifizetett kamatok: 205.39, összesen 3859.96 P. Viszontleszámitolási kamat: 5710.40 P. Állami és egyéb adók: 1601.67 P. Betét-kamat illeték: 376.83 P. Betétilleték és Illeték-egyenérték: 122.27 P, összesen: 2100.77 P. Tisztitizetés: 4765.— P. Költségek: 2217.02 P. ½%-os mezőgazdasági hozzájárulás: 1100.13 P. Intézetnek fizetett folyószámla kamat: 393.47 P. Leirás a ház értékéből: 200.— P. Leirás a felszerelés értékéből: 45.— P. Leirás az értékpapirok értékéből: 100.— P. Leirás a váltótárca értékéből: 500.— P, összesen: 845.— P. Nyereség: 1653.19 P. Összesen: 22.644.94 P. — Nyereség. Nyereményáthozat: 63.03 P. Váltókamat: 20.974.81 P. Folyószámlakamat: 831.13 P, összesen: 21.805.94 P. Értékpapirkamat: 81.43 P. Házbérjövedelem: 344.54 P. Jutalék: 350.— P. Összesen: 22.644.94 P. — Ercsi, 1940 december hó 31-én.

Mérleg 1940 december hó 31-én. Vagyon. Készpénz: 6625.02 P. Intézeti ház volt: 18.800, leirva: 200.—, 18.600 P. Értékpapirok; volt: 2348.76, leirva: 100.—; 2248.76 P. Felszerelés volt: 545.—, leirva 45.—; 500.— P. Váltótárca jelzálogilag biztositva: 179.659.— P. Váltótárca kezesség mellett: 113.298.50 P; összesen: 292.957.50 P. Váltótárca leirva mint behajthatatlan: 500.—. P; összesen 292.457.50 P. Folyószámla jelzálogilag biztositva: 3717.84 P. Folyószámla kezesség mellett: 8194.26 P. Folyószámla állami kötvény adósság: 52.50 P; összesen: 11.964.60 P. Elhelyezett tőke Magy. Nemzeti Bank és Postatakarékpénztárnál: 361.25 P. Más pénzintézeteknél: 475.48 P; összesen 836.73 P. Átmeneti tételek: 724.62 P. Összesen: 336.957.23 P. — Teher: Részvénytőke: 60.000.— P. Tartalékalap: 7498.89 P. Folyószámlabetét: 2290.21 P. Takarékbetét: 121.623.12 P. Önsegélyzőbetét: 1669.51 P; összesen: 125.582.84 P. Postahitel: 4524.33 P. Viszontleszámitolás: 128.745.— P. Fel nem vett osztalék: 539.20 P. Beruházási hozzájárulás függőszámla: 3183.47 P. Átmeneti tételek: 2230.32 P. Nyereség: 1653.19 P. Összesen: 333.957.23 P. Ercsi, 1940 december hó 31. Haidekker Erzsébet, pénztáros. Schäffer Lajos, vezérigazgató. Farnady Géza, ügyv. igazgató. Dömötör István, Frank Károly, Hodula Ferenc, Károly János, Lugosi Béla, Németh János, Schäffer Andor, gróf Wimpffen Ferenc, igazgatósági tagok. Jelen számadás az üzleti fő- és melbékkönyvekkel összehasonlittatván, mindenben megegyezőnek és helyesnek találtatott. Battay János, felügy. biz. tag. Vámosy József, felügy. biz. elnök. Németh István, felügy. biz. elnök.

Nyugdijképes állással

egyértékü. ha nyugdijat biztosit magának a NEMZETI UJSÁG utján

Magántisztviselők Országos Nyugdijegyesületénél

Nem kell havi fix kötelezettséget vállalnia! Nincs orvosi vizsgálat! Tetszés szerinti időben mehet nyugdijba! (Szabadalmazott uj biztositási rendszer.)

Kérjen még ma kimeritő tájékoztatót az alábbi szelvényen, amelynek beküldője a belépési dij egyharmadát megtakaritja!

Itt levágandó! (Mint nyomtatvány 2 filléres bélyeggel beküldhető.)

A NEMZETI UJSÁG NYUGDIJOSZTALYANAK
BUDAPEST
V., HONVÉD-UTCA 10

Kérem sziveskedjenek számomra a nyugdijbiztositási tájékoztatót dijtalanul megküldeni. Aláirásom reám nézve semmiféle kötelezettséggel nem jár.

Pontos cim

Név és foglalkozás

Ami nekünk is szól egy kézszoritásból...

Egy kézszoritást küldök Franciaországnak, az én Franciaországomnak, — üzente szent Johanna — kivánom, hogy nagygyá legyen és erőssé. Már régen elhamvadt a máglya és Ruen ósdi kockakövein sok csizmasarok koppant, hóditók és hódolók, ellenség és jóbarát lábain. Sokszor felszállt a hajnali köd, hogy aranylávaként csorogjon végig a nap a katedrálisok kőlépcsőin és sokat ereszkedett le az alkony, hogy az éjszaka végtelen vizei egybemossanak minden tornyot, utcát, palotát, a máglyahely füstös foltját azzal a nyugtalan és bizonytalan homállyal, mely ugy megülte az utóbbi időben Franciaországot. De a donrémy lány üzenete örökségképpen mindig átvilágitott, átderengett idők, eszmék, politikák, divatok és filozófiák ködjén vagy nagy szenzációk verte porfüggönyön...

Ez a homály nem volt egyuttal mindig sötétség is. Valami fénylő, folyékony borulat volt, mely hol a naplemente biborát sejtette, hol a napkelte izmos sugárreflexeit rajzolta a latin-gall égre. Néha derengésnek érezte Európa, sőt maga a francia nép is, néha kormos fáklyafüstnek, de mindig biztak a magából és roppant ősi hagyatékaiból megujuló diadalmas szellem szikrájában, mely bármelyik pillanatban csodává izzhat Champagne, Provance vagy Páris fölött. Akkor még senki sem sejtette és nem akarta hinni, hogy egy isszonyu Götterdemmerung mindent megrázó tragikumát rejtegeti e fénylő, folyékony homály. Ebben a Götterdemmerungban aztán sok minden összeomlott, sok bálvány lebukott s összetört az ország is...

Az összeomlást megelőző évben jártam ott. Valami volt a levegőben, igy kezdené a politikus, aki mindent előre megérez és megjósol (utólag), mert szereti fitogtatni csalhatatlan ösztöneit és éles előrelátását. Már látszottak a hullafoltok a város és a társadalom arcán, mondaná az orvos; nem üzlet többé Páris, szólna a kereskedő. De én sem politikus, sem orvos, sem kereskedő nem vagyok, ugy jártam az ódon utakat, tereket, parkokat, a Szajnapartot, mint mindenki aki először érzi, hogy a betük ragyogó palotákká, igazi zöld fákká, fénylő terekké tágultak s a térkép halványan rajzolt kék csikjai csobogva hullámzik, halakkal telten, fürge vagy álmos bárkákat cipelve iramlik lábai előtt... Kissé romantikus és klasszikus érzésekkel és gondolatokkal fejemben és szivemben. *A Notre Dameban nagy érchangon szólt a dél, csend aludt a Szajnaparton s a fák alatt aludt a szél...*

Ámultam a Madlene grandiózus oszlopcsarnokán, a Sacre Ceur furcsa fehér s kissé bizantinikus kupoláin, álldogáltam a Szent Genovéva régi csodás feszülete előtt, amiről épp egy festő készitett színes pasztellt vakitó fehér papiron. Néztem az Invalidusok aranykupoláját, követtem a forradalom vörös nyomait s megálltam a Bastille helyén... Az Arc Triomph, Trocadero, Etoal, Eifel, Louvre mind-mind mondott valamit... Tehát nem volt már „akkor" valami a levegőben... Páris élt ugy, ahogy szokott, ahogy mindig élt ebben a ráterpeszkedő „fénylő" homályban. Ami már nem is volt feltünő önmaguknak, épp a benne rejlő furcsa fénylőség miatt s ha nyugtalanitóvá is vált, csak pillanatnyilag.

Egy hónap mulva mégis máskép éreztem mindent. Tudom, egy hónap nem elég idő arra, hogy egy város, nép, ország a lelkét megmutassa, de nem oly hosszu, hogy az igazi belső értékitéletünk elfogulttá váljék. S Franciaország igazi arcában észrevettem a gyanus hullafoltokat, a levegőben megéreztem a „valamit", hogy mégsincs rendben minden itt. Egy nép életében a dolgos nappalok számitanak, de igen sulyosan téved, aki az éjszakákat figyelmen kivül hagyja. *Franciaországot az éjszakái tették tönkre.* Azok az éjszakák, melyek a neonfények beteges, testszinü halványságában izzottak, melyekben nehéz, ómelyitő párfümök, lázas, lihegő csókok, gyümölcstelen és terméketlen szerelmek, céltalan flörtök orgiái lángoltak s melyek kába pezsgős mámora után agyoncsapott, döglött nappalok következtek. Ezeken a nappalokon nem volt áldás. Nem hintette meg a munka szenteltvize, a gyermekek kacagása, az édesanyák, hitvesek tiszta szeplőtelen hüsége, a romlatlan, friss vér izmos, munkás éneke. Nem volt bennük hit, nem volt bennük megelégedettség és boldogság. Savanyuszagu ágyakban izzadtak, henyélték át a nappalokat, hogy este előről kezdjék — belefürödve a fénybe, illatba, bünbe — az éjszakákat. *Jaj, annak a népnek, melynek csak éjszakái vannak!* A bárok, mulatók, lokálok mindig megteltek, a parkettekről nem fogytak el a táncoló lábak, az estélyi ruhákon már nem volt több kivágnivaló, az avenuk sarkán autóerdők vesztegeltek vagy suhantak őrült irammal. Az utcák, boulevardok voltak a fénylő, kivilágitott erei egy nagy testnek, mely lassan, észrevétlen kezdett haldokolni s csak a transparensek sikongó fénye varázsolt éjjel életet, vért beléjük, mint a készakaratos láz a fertőzött test vénáiba. S az éjszaka mindig megjött és elvitt valamit.

Először a szerelmet, a meddő flörtöt avatta öncéluvá s számüzte a gyermeket. A Tuilleriákban azért láttam a gyönyörü park kék tavai fölé ráncosképü idős és vén fiukat hajolni s fujni a kisgyermekek helyett a karcsu játékvitorlásokat. Az iskolafolyosók a csengőszóra kongó némasággal feleltek, s alig lézengett rajtuk egy-két csenevészke. A keresztelési anyakönyvek ásitó rubrikákkal várták a sekrestyék pulpitusain az egyre gyérülő ujszülötteket. Aztán a családot vitte el az éjszaka s a válás megdöbbentő arányokat kezdett ölteni. A házasság megunt bilincseit az éjszakák rivaldfényei és jupiterlámpái ósdivá és elviselhetetlenné nagyitották s a mindig uj és olcsó testek kinálata tőzsdei árfolyam szintjére süllyesztette.

S a betegség, mely a fővárost sorvasztotta, egyre harapódzott és terjedt feltartóztathatatlanul. Sem miniszteri rendelet, sem orvosi tanács, de konferenciák sem állithaták meg pusztitó előnyomulását, s mint lenrát kapta el a vidék.

Átömlött a nemzet testébe, ott fertőzött tovább. S az eredmény? A teljes összeroppanás, a belső ellenállás hiánya, az alapjában megtámadott társadalmi erők kikezdettsége és romlottsága. A hiradók vásznairól ugy fordult le, mint egy hatalmas kép-vakolat, amint az öreg Petain marsall a falukat járja, iskolákat látogat, gyermekeket simogat... Reszkető keze talán azokra a szőszke fejecskékre gondol, akik nem azért nem tehették lábaikat soha francia földre, mert vizumuk nem volt vagy valutájuk, hanem mert a szüleik e világra nem engedték be őket... Lázasan vetették magukat a franciák a vidékre, a falvakat akarják megmenteni. Ha későn is, rájöttek arra, amire egy furcsa bölcs és fanyar mosolyu kinai filozófus régen rájött: „Férfi és asszony puszta viszonya még nem elegendő; ez a viszony hiányos, ha gyermekek nem származnak belőle." Semmiféle civilizációnak nincs mentsége arra, hogy egy férfit vagy egy asszonyt megfosszon a gyermekhez való jogától.

Petain lázas segiteni vágyása, annak a hirtelen mozdulatnak reflexét idézi fel bennem, ahogy az ember egy távolodó kéz után kap. Ahogy a vidék, a falu után nyul, mintha nem is értük nyujtaná ki a kezét, hanem mögöttük ott érzi Jeanne D'Arc szeplőtelen, erős fehér kezét, amint vállig leomló hajjal áll s kézszoritásra nyujtja páncélkesztyüs tenyerét... Franciaország még fél ettől a vaskesztyütől, ezektől a kemény ujjaktól. Fél ezektől a tiszta, mély és komoly szemektől, melyekből a hajnal izmos diadalmas fénye sugárzik, ragyogó nappalok ujjongása, mert még kába lidércként ülnek mellén fojtogató éjszakák árnyai... De csak ez a kemény kéz, ez a tiszta kézszoritás teheti naggyá, erőssé, mint minden más népet is, ki élni akar a holnapok biztos, nyugodt egyensulyával. Ezt igen jó lenne nekünk is megszivlelni, most a báli évad lázas, rontó éjszakáinak idején... P. S.

Tobruk keleti erődgyürüjébe behatoltak az ausztráliai csapatok

Valahol Olaszországban, jan. 22.

(Stefani) **Az olasz főhadiszállás 229. közleménye:**

A görög arcvonalon helyi jellegü tevékenység a XI. hadsereg szakaszán. Több bombázó- és picchiatelli-alakulat katonai berendezéseket, utakat, hidakat és légvédelmi tüzérségi állásokat bombazott. Sikeresen bombáztuk még Szaloniki, Volos, Preveza és Korfu hadászatilag fontos célpontjait is.

A német légi hadtest bombázórajai a január 20-ról 21-ére virradó éjjel több támadást intéztek Málta repülőterei és tengeri támaszpontjának berendezései ellen.

Tobruk erődítménye ellen — amelyet husz nap óta teljesen körülzárt az ellenség és naponta lőtte a tüzérség és bombázta a légi haderő — az ellenség tegnap, 21-én reggel inditotta meg a támadást. A támadást megelőzően éjszaka a hajókról lőtték Tobrukot egészen hajnalig. Napközben támogatta a hajók tevékenységét az ellenséges légi haderő folytonos támadása is. Megállapitották, hogy a támadásban két nehéz tüzérségi ezreddel megerősitett három ausztráliai hadosztály, két páncélos hadosztály és az angolokhoz csatlakozott franciák egy gépesitett alakulata vett részt. Napnyugtakor az elkeseredett csata után az ellenségnek sikerült benyomulnia az erősség keleti szakaszán levő védelmi vonalba.

Kelet-Afrikában az ellenség több irányban gépesitett csapatokat küldött támadásra, csapataink azonban kijelölt helyen megállitották és tetemes veszteséget okoztak az ellenségnek. Légi haderőnk tevékeny részt vett a harcokban: bombázta az ellenség gépesitett oszlopait.

Görögországban bombázógépeink bombákat dobtak egy támaszponton az ott horgonyzó gőzösökre: egy kőolajszállító tartályhajót találat ért. *(MTI)*

Zürich, január 22.

(A Nemzeti Ujság zürichi szerkesztőségétől.) A nehéz tüzérségben, páncélos és gyalogos csapatokban számszerü fölényben levő brit csapatok, mint az olasz főhadiszállás szerdai jelentése is közli, *behatoltak a tobruki erődöv keleti szakaszába.* A páncélos osztagok és gyalogos csapatok akcióját a tüzérség, a tengerparthoz közelférkőzött angol hadihajók és az angol repülők *erős bombazápora* előzte meg. Igy sikerült *8 km-es szélességben behatolni a külső erődgyürübe.*

Nyolcezer franciaországi magyar került bele a háborus forgatagba

Szombathely, január 22.

Kozma Ferenc, a szombathelyi egyházmegye papja, *tiz és félévi franciaországi lelkipásztori működése után Grősz* József megyéspüspök rendelkezésére a napokban véglegesen visszatért egyházmegyéjébe. *Kozma* legutóbb kilenc évig volt a *párisi magyarok lelki oktatója.* Végigélte velük a háborus időket, Páris kiüritését és megszállását. A párisi magyarok sorsáról a következőket mondotta:

— Párisban és környékén körülbelül *nyolcezer magyar került bele a háborus forgatagba.* Ennyi magyar élt ott akkor és tulnyomórészben *vas- és fémipari gyárakban* dolgozott Legnagyobb részüket a Trianon utáni években hajtotta kivándorlásra a mindennapi kenyér gondja. Rengetegen vannak köztük *Budapestről és környékéről,* de sokan akadnak a történelmi Magyarország minden vidékéről, a *Felvidékről* és a *Székelyföldről* is. Jelentékeny részük tiz esztendő lejárta után *elfelejtette meghosszabbitani utlevelét s a törvény betüi értelmében elvesztette magyar állampolgárságát.* A háboru egyébként kapóssá tett minden korábban is szivesen fogadott magyar kezet Franciaországban. *A francia gyárak legmegbecsültebb munkásai közé tartoztak a magyarok.* De nemsokára vállalniok kellett a menekülés szomoru sorsát. A kiüritett gyárakkal együtt vonultak a munkások is, franciák, magyarok és minden más nemzetiségüek. Három-négy hétig tartó országuti és vasuti hányódás után tértek ismét vissza otthonaikba. *Legnagyobb részüket a németek segitették vissza.* A hazatérő menekülteknek gépkocsikat bocsátottak rendelkezésükre, felvették a katonai járművekre is a gyalogosan vándorlókat és gondoskodtak élelmezésükről. A fegyverszünet után *nehezebb lett a franciaországi magyarok sorsa.* A franciák a megmaradt munkahelyeket leszerelt honfitársaiknak biztositják. A magyarok jórésze *német vezetés alá került üzemekben dolgozik. Sok magyar átvándorolt Németországba. A németek szivesen fogadják őket, munkát adnak nekik és ha kivánják, haza is segitik őket.*

diadal
CIGARETTAHÜVELY ÉS PAPIR

A párisi magyar főkonzulátus nagyszerüen kiépitett *patronázsa* ma is kitünően teljesiti hivatását. *Binder* Károly főkonzul szivvel lélekkel végzett munkájának eredményeképpen a magyar gyermekek a csütörtöki magyarnyelvi és vallásos oktatás során egész napi ellátást kapnak a patronázstól. *(MTI)*

Este 2-3 szem
ARTIN
reggelre normális ürülés
Enyhe, biztos hashajtó
2 szem 12 fill., 12 szem 54 fill., 20 szem 90 fill., 60 szem 250

†

Gróf Somssich József
1864—1941

Gróf *Somssich* József volt külügyminiszter és volt vatikáni követ szerdán délután negyedhárom órakor elhunyt. Beszenteléso 25-én délelőtt tizenegy órakor lesz a Mátyás-templomban. Temetése vasárnap, január 26-án délelőtt tizenegy órakor a kivadári családi sirboltban lesz.

Gróf Somssich József 1864-ben született Grácban. Tanulmányainak elvégzése után 1888-ban a belügyminiszteriumban kezdte meg pályafutását. Tiz év mulva lépett át a cs. és kir. külügyminisztérium szolgálatába. 1912-ben követnek nevezték ki. 1919-ben *Friedrich* István kormányának külügyminisztere lett és ezt a tisztet töltötte be Huszár Károly koncentrációs kormányában is. 1920-ban lemondott miniszteri tárcájáról és akkor a Vatikánba nevezték ki követnek, ahol négy évet töltött, majd nyugalomba vonult. Az örökös jogu főrendet a felsőház tagjává választották Gróf Somssich József diplomáciai működése és uri egyénisége a legszélesebb körben szerzett tisz-

Influenza?
ASPIRIN
TABLETTÁK
BAYER
Csak a »Bayer«-kereszttel valódiak.

Kis község nagy díja

Europa Nostra elismerés a sonkádi templom helyreállításáért

Csütörtökön, január 28-án Párizsban ünnepi keretek között hozták nyilvánosságra az Europa Nostra díj 1998. évi nyerteseit. A díjjal – amelynek védnöke az Európai Bizottság – az építészeti örökség kiemelkedő emlékeinek fenntartását és helyreállítását jutalmazzák.

Huszonhárom kiváló helyreállítást oklevéllel, a legkiemelkedőbb négy pályázatot pedig éremmel jutalmazták. A megtisztelő díjakat *Henrik* dán király herceg, az Europa Nostra elnöke, Marcelino *Oreja,* az Európai Bizottság kulturális és audiovizuális ügyek felelőse, Frederico *Mayor,* az UNESCO főigazgatója és Catherine *Trautmann,* a francia kulturális miniszter asszony, valamint az európai kulturális élet és értékmentő szervezetek és intézmények jelenlétében jelentették be.

Ez alkalommal az érmeket négy helyreállított emlék képviselőinek ítélték meg: az Usine Menier kakaómalomnak (Noisiel, Franciaország), a sonkádi református templomnak (Magyarország), Koppelpoortnak (Amersfoort, Hollandia) és a Painshill-parknak (Egyesült Királyság).

Több mint százharminc pályázatot nyújtottak be Európa húsz országából 1998-ban. A nemzetközi bírálóbizottság múzeumi szakemberekből, tájépítészeti szakértőkből, építészekből és művészettörténészekből tevődött össze. A kitüntetéseket tizennégy ország pályaművei nyerték el.

Magyarországról a sonkádi református templom nyert érmet a kiváló épületkutatásért és a magas szellemiségű helyreállítási munkáért, mely a templom sokszínű történetét építészeti egységének tökéletes megőrzésével összhangban mutatja be.

Az Europa Nostra díjat 1978-ban alapították. Célja azoknak a helyreállítási terveknek az elismerése, amelyek jelentősen hozzájárultak az európai építészet és természeti örökség értékeinek emeléséhez. Pályázni épületek helyreállításával, régi épületek hasznosításával, természeti és történeti tájak megőrzésével, és olyan új épületek megvalósításával lehet, amelyek az őket körülvevő történeti és természeti környezettel tökéletes összhangban vannak.

Az Europa Nostra díj nyertes pályázatait bemutató fotókiállítás eddig Budapesten, Brüsszelben, Antwerpenben, Glasgow-ban, Londonban, Strasbourgban, Koppenhágában, Genovában, Krakkóban, Aldenben, a belgiumi Biesenben, Amszterdamban és a Nápoly melletti Casertában volt látható.

Az Europa Nostra díjra az idén is lehet pályázni június 1-jéig. A beadáshoz szükséges anyagot az Europa Nostra-titkárság címén lehet kérni (Lange Voorhout 35, 2514 EC The Hague, Hollandia, tel.: 31-70-356-0333, fax: 31-70-361-7865). Beadási határidő június 1. (További felvilágosítás kérhető: az Europa Nostra-titkárságon: Marijnke de Jong asszony, a díj lebonyolításának szervezője Lange Voorhout 35, 2514 EC The Hague Hollandia, Tel.: 31-70-356-0333, fax: 31-70-361, E-mail: mj@europanostra.org).

Az Europa Nostra díjas sonkádi templom – felújítás előtt

7.45 Nap-kelte 10.55 Pepsi Music Time 11.35 Utazás Gasztronómiában 12.05 Jövőnéző 12.35 Lois és Clark – Superman legújabb kalandjai 13.25 Vadnyugati fejvadász 14.15 Star Trek 15.05 Az Angyal 15.55 Sherlock Holmes 16.50 Melrose Place 18.30 Hír3 19.00 Modellügynökség 19.45 Új sorozat: Waikiki páros 21.25 Foci a javából – Futbol Mundial 21.50 Millennium 22.35 Alkonyzóna 23.00 VH1

A hétfő reggel 5.50 és 9 óra között sugárzott Nap-kelte tervezett témái: Nap-kelte-archív: Fodor Gábor-interjú 1991-ből – Hogyan zajlott le az elnökválasztás a Magyar Demokrata Fórumban Lezsák Sándor szemszögéből? – Ébredjen vidáman! R. Székely Júlia jegyzete – A Kereszttűzben Dávid Ibolya – A Kinn, padon Cser Ágnes, aki immár nem a Miniszterelnöki Hivatalt, hanem az Egészségbiztosítási Pénztárt perli elbocsátása miatt – Sport plusz: Wágner László játékvezető beszél kollégája, Puhl Sándor elnöki ambícióiról – Pert nyerhet-e Strasburgban Rekvényi László, a Független Rendőrszakszervezet elnöke? Lehetnek-e párttagok a jövőben a magyar rendőrök? – Miért szerel le ideg- és elmebetegség miatt a hivatásos katonák nagy része a szolgálati idő előtt? A stúdióban Bognár László pszichiáter, a Honvédkórház osztályvezető főorvosa – Miért nem érdekli az APEH-et, ha valaki azért nem tudja befizetni adóját, mert befagyott a pénze a Realbankban? – Miért nem lesz végül is millenniumi Magyarország-kiállítás a floridai Disney Worldben? – Tetszik... Nem kalandfilmsorozata 12.00 Bugs – A cég hullámhosszán 13.00 Hírek 13.10 A világ körül Michael Palinnel 14.05 Gyilkos sorok 15.00 Knight Rider 15.55 Meglepő és mulatságos Friderikusz Sándorral (ism.) 18.15 Kész átverés 18.45 Híradó 19.05 Akták 19.30 Vasárnapi kiadás 20.00 Vasárnapi szupermozi 21.35 Igaz történetek 23.10 Híradó, időjárás 23.25 Országház 23.55 A világ körül Michael Palinnel 0.45 Akták, időjárás 1.10 Divatklip

MSAT 6.30 Nickelodeon 9.00 Music Box 15.00 Címlapsztori 16.00 Szelep 17.00 Nickelodeon 18.30 MSAT-klub 19.00 Kakasdombi rendőr 20.45 Címlapsztori 21.45 Tüzet nyiss 23.30 Music Box

BUDAPEST BP TELEVÍZIÓ 16.00-ig Tv-játékcsatorna 16. 00 Citykrónika 17.00 Blues Café 18.15 Szippancsok 18.45 Szemforgató 19.00 Karosszék 19.15 Ebugatta 22.00 Kameravarieté 22.15 Nosztalgiaparádé 22.30 Művészbejáró 23.30 Szemforgató 23.40 Tv-játékcsatorna

EUROSPORT 8.30 Síugrás-vk 9.00 Bob-vk 10.00 Északi összetett sí-vk 10.45 Bob-vk 11.30 Ausztrál nyílt teniszbajnokság Melbourneből 14.30 Északi összetett sí-vk 15.00 Műkorcsolya Európa-bajnokság 17.30 Síugrás-vk 19.00 Sportszánkó-vb 20.00 Műkorcsolya Eb 22.00 Ökölvívás 23.00 Sporthírek 23.15 Labdarúgás – UEFA-kupadöntő 0.15 Síugrás-vk

re kérik feladni: Boldog Jövőnkért Alapítvány (8500 Pápa, Kálvária u. 21.) Információ: 89-312-611; 30-956-0026). A nevezési díj átutalható a következő számlaszámra: Boldog Jövőnkért Alapítvány, OTP Bank Rt. (Pápa) 11748045–20037570. (Az átutalás fénymásolatát kérik mellékelni.) Kötelező vers: Mécs László: Hiszek a vérszerződésben. A verseny időpontja és helye: 1999. március 13. (szombat), 10 órától. Pápa, Kellers étterem, Celli út 65. (Telefon: 89-324-505.) Szállást, étkezést és útiköltséget nem tudnak téríteni. Étkezésre lehetőség van az étteremben. A szervezés zavartalan lebonyolítása végett kérik jelezni, hogy hányan kívánnak ebédelni.

AZ OPERAHÁZ közli, hogy az országos gyásznapra tekintettel január 31-én, vasárnap, a bérletszünetben meghirdetett Don Pasquale helyett este hét órai kezdettel a Titus kegyelme című Mozart-opera előadására kerül sor. A megváltott jegyek érvényesek vagy kívánságra az előadás kezdetéig a jegypénztárban visszaválthatók.

A MADÁCH KAMARÁBAN a január 31-i Hofi – Élelem bére című előadás a gyásznapra való tekintettel elmarad. A jegyek március 28-ra érvényesek.

cha, bossanova, tango, afro-cuban, afro-brazil és egyebek). A versenyen egyaránt részt vehet profi vagy amatőr, együttes

gyar Rádió Rt. közönségszolgálata, telefon: 328-7878, valamint a Petőfi rádió Latin-amerikai klub című műsora.

Elismerés életműért

A jászok és a Jászság

A Jászságért Alapítvány kuratóriuma pályázatot hirdet, amelynek célja a jászok és a Jászság történeti, néprajzi, kulturális, oktatási és közművelődési értékeit gyarapítók támogatása.

Pályázhatnak azok a magán- és jogi személyek, akik és amelyek a fenti célokat szolgáló törekvéseikhez, kezdeményezéseikhez anyagi támogatást várnak.

A pályázatnak tartalmaznia kell: – annak a konkrét kezdeményezésnek, célnak, törekvésnek a rövid tartalmi leírását, melyhez a pályázó az anyagi támogtást kéri; – a fenti cél megvalósításának teljes költségigényét, ideértve a már rendelkezésre álló anyagi fedezetet, továbbá a kért támogatás felhasználásának részletes tervezetét; – a pályázó pontos nevét, címét, telefonszámát, továbbá azt a bankszámlaszámot (a pénzintézet megnevezésével, a számlatulajdonos nevének feltüntetésével), ahová a megítélt összeget kéri; – két ajánló véleményét a pályázatról.

A pályázatok benyújtásának határideje: február 28.

Egyidejűleg A Jászságért Alapítvány kuratóriuma közzéteszi az általa alapított Jászságért díj nyolcadik alkalommal történő kiírását.

E díjat az a személy nyerheti el életműve elismeréseként, aki a Jászság művelődési és oktatási életében kiemelkedő alkotómunkát végzett.

A díj összege: 250 000 forint.

A díjazandó személyére részletes indoklással javaslatot kér és vár a kuratórium magánszemélyektől és jogi személyektől egyaránt. A javaslatok benyújtásának határideje: február 28.

A pályázatokat és javaslatokat az alábbi címre kérik eljuttatni: A Jászságért Alapítvány kuratóriuma, 1537 Budapest 114, pf. 367.

Sonkodi István, grafikus

SONKODI ISTVÁN RAJZA

Sonkodi Ist

15.

Tiszatáj, Szeged, 1977. júl.

XXXI/7.

Sonkodi István, grafikus

SONKODI ISTVÁN RAJZA

Sonkodi István: Raj

Tiszatáj, Szeg

4.

1/7

míg tart időm.

Sonkodi István, grafikus

...ajra

...ed, 1975. október

87.

XXIX
10.

ő baj ezután jön: elvesz a zene is, [illegible]
niatt. Bessenyei Ferenc Háryja egészen addig é
ilyenkor kínos pillanatokat szerez a *Szalatsy I*
zvetlen partnereinek, *Házy Erzsébet*nek például.

grafikus

Sinkovits Imre : rajza

92.

TISZATÁJ, Szeged, 1975. október

XXIX
10.

az. Peerben ki-ki fölismerheti saját lehetőségeit és
ásának szükséges és szükségtelen tartalmait, mert
lénk. Ha vágyai rokonszenvesek, az eszközei elle
gvalósítani, kesztyűt dob a prüdériának, az iszapb

Sonkodi István, grafikus

29.

...a

...d, 1975. október

XXIX
10.

Tövises szárú virágok nyílnak itt,
és disznócsorda csodálja a Holdat.
Az agyagdomb alján, vályogfalak köz
egy gyermek a titkos könyvekben la

Sonkodi István, grafikus

Sonkodi István, rajza

So ... 9. o.

T ... /11

A Móra Ferenc Múzeum meghívja Önt és barátait a
Képtárba (Szeged, Horváth M. u. 5.)

Sonkodi Rita

festőművész

kiállításának megnyitására.

A tárlatot 1999. november 19-én, pénteken 16.30 órakor

Wehner Tibor

művészettörténész

nyitja meg.

~~Sonkoly Tibor~~
Sonkoly Tibor

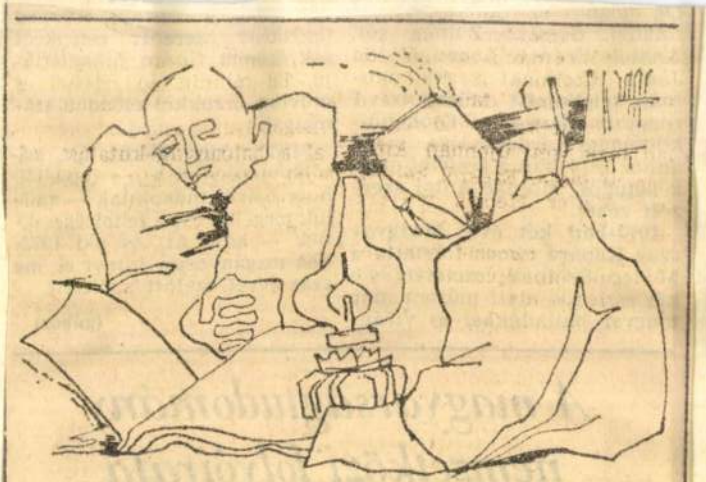

Sonkoly Tibor illusztrációja Váci Mihály verseihez (a nyíregyházi Városi Tanács kiadása)

Magyar Nemzet 1985. V. 3.

SONYÁKNÉ KOVÁCS KATALIN

KÉT KARCAGI FESTŐMŰVÉSZ, *Benkőné Kovács Márta* és *Sonyákné Kovács Katalin* képeiből rendezett kiállítást nyit meg a Művészetbarátok Egyesülete kedd délután öt órakor a Nagy Balogh János Kiállítóteremben (XIX. kerület, Templom tér 1.). A tárlatot *Feledy Balázs* művészettörténész nyitja meg. Közreműködik *Gyalog Mária* citerán. A kiállítás augusztus 12-ig tekinthető meg hétköznapokon 10-től 18, szombaton 9-től 13 óráig.

NÉPSZABADSÁG
2000. 07. 26.

Krisztus megáldja a Kenyeret, másolat
Carlo Dolce után II. 209.

Sonleitner József

17 éves

1827

Bécsi akadémia
könyvtár

A vásárhelyi festő-tanár gyermekeivel. (Fotó: Tésik Attila)

Szivárványhídon

Beszélgetés Sonkoly Tibor vásárhelyi festő-tanárral

– A gyerekek érzik a szellem levegőjét, amely mint természetes közeg veszi őket körül – kezdi a beszélgetést Sonkoly Tibor. Kiskorukban édesanyjuk olvasott fel nekik, később már, amikor a nagyobbik eljutott a betű ismeretéhez, a kisebbik őt utánozva lapozgatta a könyveket. Közben mindkettő elüldögélt mellettem, amikor festettem. A feleségem halála óta a keletkezett űrt, a válságérzését oldják a gyerekek. Hangulatában teljes családot kell megélni mindnyájunknak.

● ***Munkáid tisztaságot, rendet, önfegyelmet tükröznek, pedig vívódó alkat vagy.***

– Az alkotásra a kényszerűség buzdított. A továbbélésnek egy feltétele. Éli az ember a hétköznapokat és emellett van egy rejtett vágya ami felé törekszik. Ezek természetes akadályokba ütköznek. Sokszor évekre el kell rejtenie önmaga elől is az embernek ezeket az igényeket.

● ***Ezek a rejtett vágyak, energiák mikor szabadulnak fel?***

– Kezdi az ember a nagy álommal. Ezután jönnek a buktatók, kudarcok. Én azt tanultam meg, illetve arra kényszerítettek a körülmények, hogy mindenekelőtt leépítsem a fellegekben járó vágyakat. Egyfajta visszaépítkezéssel. Amikor birtokában voltam már annak, hogy a nagy út nem olyan sima és nem olyan egyszerű, mint ifjú korában képzeli az ember, a továbblépést abban láttam, hogy egyszerűsíteni, öntisztítani kell a vágyak felé vezető szivárványutat. Olyan alapról indulni, ami az apró lépegetésekből áll össze. Mert végül is elszakad egymástól a nagy elképzelés és a hit, meg a valóság. Idők folyamán egyre távolodik egymástól és egyre nehezebb az áthidalása. Ahogy a tudása, tapasztalata szaporodik az embernek, nő a súlya, felelőssége is az alkotásnak.

● ***Mennyire fontos ebben a folyamatban az önismeret?***

– Az egész az önismeretre épül. Vannak különböző alkotó karakterek; ösztönös, célirányos és így tovább. Olyan helyzetben mint az enyém is, hogy a családdal együtt életben maradni, plusz az alkotói kényszer, mindenféleképpen akadálya egymásnak. Vagy egyik vagy másik?! Erre a választ a karakter adja meg. A kettőt együtt építeni az én utam, még akkor is, ha ez lassítja a folyamatot, a továbbhaladást. Marad az araszolás, az apró célok elérése. A végső cél azonos, csak a megközelítése más léptékű. Kettős vívódásban élek, egyrészt az anyagi javak megszerzésének szorításában, másrészt az alkotói tevékenység hovahelyezésének kényszerében. Úgy értem, hogy sokszor felmerül: melyik kapjon előnyt a másikkal szemben. Erre a kényszerhelyzetek gyorsan megadják a választ, ám nem mindig győztesként. Amint enged egy kicsit a szorítás, máris a belső ösztönzés jelenik meg nagyobb erővel. Az az öröm, ami az alkotásban az önelégedetlenség ellenére birtokba vesz, segít átvészelni a nehézségeket. Ér ez az áldozat annyit, illetve mással nem hiszem, hogy pótolni tudnám.

● ***Meg kell küzdeni a létért és meg kell küzdeni önmagaddal.***

– Nálam rövid idő alatt zajlanak le a megalkuvások. Olyan ez mint egy nehéz nap utáni jó alvás és ébredés. Az én indításom is abból a hitből ered, hogy aki becsületesen dolgozik, annak biztosítva van, hogy hova juthat el...

● ***Valóban így van? Életed során, gondolok itt a csendes kiszorítás idejére, nem mindig ebből táplálkoztál.***

– Tudni kell, mit ér az alkotás eredménye. Mindehhez persze szükséges a visszajelzés, de ha ez évtizedekig nem érkezik meg, vagy csak a szűkebb baráti kör hite istápolja, kétkedővé válik az ember. Ismét öntisztításra van szüksége. Mint most, amikor a művészeti munka ellenőrizetlenül maradt, az alkotó kénytelen magába fordulni és újra feltenni a kérdést: mit és hogyan tovább? Újra kell értékelni a munkát. Ez az önvívódás egyben újratermelődés...

Lassan szürkül, a gyerekek is egyre többet jelennek meg az ajtóban. Szükségük van az apjukra, mondanivalójuk van, meg kell osztani a napi élményeket.

Ocsovszky László

II. János Pál felkelt betegágyából

II. János Pál pápa, aki a múlt hét pénteken esett át protézisműtéten, szombat délelőtt felkelhetett betegágyából, s hosszabb időt karosszékben ülve töltött. Ezt Ginafranco Fineschi, a combnyaktörést szenvedett pápát operáló sebész közölte újságírókkal, miután részletes tájékoztatást adott a katolikus egyházfő gyógyulásáról Oscar Luigi Scalfaro olasz államfőnek, aki betegágyánál látogatta meg II. János Pált.

Fineschi szerint a pápa gyógyulása a várakozásnak megfelelően történik, és feltehetőleg két héten belül elhagyhatja a római Gemelli klinikát.

II. János Pál lelkiállapota jó, mindeddig sikeresen leküzdötte a pszichikai nehézségeket, és „rendkívül készségesen követi orvosai tanácsait" – mondta Fineschi professzor. A Gemelli klinika sebésze, aki most második alkalommal műtötte a pápát, arra hívta fel a figyelmet, hogy II. János Pál nem teljesen gyógyultan fogja elhagyni a kórházat, felépülése még legkevesebb kéthónapnyi időt vesz igénybe. Lassan és keveset járhat majd, de munkájában is tekintettel kell arra lennie, hogy a nagyobb megerőltetés növeli a kockázatok veszélyét. Fineschi azt tanácsola, hogy a testmozgást kedvelő pápa ússzon majd, mert az úszás gyógyulását és rehabilitációját is segíti.

A veszélyes nyúl

– Jó napot kívánok!

– Jó napot kívánok!

– Nem látta erre a nyulat?

– Milyen nyulat?

– Hát amelyiket mindenki üldöz?

– Mindenki üldöz egy nyulat...?

– Nem, mindenki ugyanazt a nyulat üldözi.

– És miért üldözik azt az egy nyulat?

– Mert ez egy nagyon veszélyes nyúl.

– Talán mindenkit megharapott ez a nyúl?

– Nem, nem harapott meg senkit, de nagyon veszélyes.

– Már hogy lehetne egy nyúl veszélyes, ha senkit nem harapott meg?

– Egy nyúl akkor is lehet veszélyes, ha senkit nem harap meg. Ebben, azt hiszem, megegyezhetünk.

– Nem, én ezzel nem értek egyet. Szerintem egy nyúl akkor veszélyes, ha mindenkit megharap.

– Már hogy' harapna meg egy nyúl mindenkit?

– Maga nem tudja, hogy hogy harap egy nyúl?

– Nem, kérem, én horgász vagyok, én azt tudom, hogy hogy harapnak a halak.

– Ne próbáljon kitérni a téma elől, eddig a veszélyes nyúlról beszéltünk.

– Oh, pardon!

– Maga nem szeretné elkapni a veszélyes nyulat?

– Már hogy szeretném, maga mondta, hogy veszélyes.

– Jól megfizetik, és védőruhát is adnak.

– De hiszen magán nincs is védőruha!

– A fenébe, letépte rólam a veszélyes nyúl.

– Kölcsönadjam a méhészkalapomat meg a piócariasztó csizmámat?

– Azzal nem sokat érek a veszélyes nyúl ellen, ha lelök a háztetőről.

– Miért lökné le magát a háztetőről?

– Ez a specialitása, mögém kerül, és lelök a háztetőről.

– De minek megy maga a háztetőre?

– Hogy leszámoljak a veszélyes nyúllal.

– Miért nem csalja le inkább egy bozótosba, ott már hasznát vehetné a méhészkalapnak és a piócariasztó csizmának?

– Sajnálom, de csak a tetőn van esélyem, hogy leszámoljak vele. A bozótosban megkétszereződik a veszélyes nyúl ereje.

– És hogyan akar leszámolni vele a tetőn?

– Hozzábilincselem a tévéantennához és addig triangulumozok neki, amíg vissza nem vonja az állítását.

– Milyen állítását?

– Azt, hogy ő a veszélyes nyúl.

Podmaniczky Szilárd

● *A jövő matematikusai*

Versenyben a számokkal

A napokban mérték össze tudásukat városunk kis matematikusai. A Tarjáni Általános Iskola matematikamunkaközössége által szervezett versenyre tizenkét iskolából huszonhárom harmadik és huszonöt negyedik osztályos kisdiák nevezett be. Szűcs Mária Zsuzsanna munkaközösség-vezetőtől megtudtuk: a gyerekeket elgondolkodtató feladatok várták, melyeket Bálint Vilmosné, a Bethlen Gábor Gimnázium matematikatanár – a zsűri elnöke – állított össze. A kiemelkedő eredménnyel végzők értékes könyvjutalomban részesültek és emléklapot vehettek át. A jutalmakat a városi önkormányzat, valamint Kiss László területi képviselő biztosította.

A harmadik osztályosok közül első helyen Szrnka Béla (Központi Általános Iskola) 98 százalékos teljesítménnyel végzett. A második díjazott Tóth Ildikó (Kiss Lajos Általános Iskola), valamint Komlósi Gergely (Hódtói Általános Iskola) lett.

A harmadik díjat Abonyi András (Testnevelés Tagozatos Általános Iskola) vehette át. A negyedik osztályosok között első helyezést ért el Kérdő Tamás (Központi Általános Iskola), másodikként Szeli Ferenc, harmadikként Higi Anikó (Hódtói Általános Iskola) végzett. A harmadik helyezettől alig lemaradva a negyedik helyet Ábel Zoltán (Szent István Utcai Általános Iskola), Csáki Anikó (Kiss Lajos Általános Iskola), valamint Vajnai Ádám (Kertvárosi Általános Iskola) szerezte meg.

Kakuja Eszter

A legtöbbet hamisított festő

Salvador Dali felejthetetlenné tette magát égő zsiráfokat, szétfolyó órákat és csavaros lábú állatokat ábrázoló festményeivel. De hírnevet szerzett különböző botrányaival, kackiásra pödört bajuszával is és mindennel, amivel különleges voltát akarta bizonyítani. Május 11-én lenne Dali kilencvenéves. Ebből az alkalomból világszerte kiállításokat rendeznek műveiből. Dali nárcisztikus művészete megfelelt közönsége elvárásainak. Ez a közönség az excentrikus festőt pajzsra emelte, s hozzájárult ahhoz, hogy a művész még furcsább alkotásokat készítsen. Késői műveiben Dali nem riadt vissza úgyszólván semmitől sem. Rajzait tojással dobálta meg, sőt, egyik metszetét szögekkel megtöltött bomba fölrobbantásával alakította ki.

1989. január 23-án, amikor súlyos betegség után meghalt, már évek óta zűrzavar uralkodott a művészeti piacon alkotásai miatt. 1980 óta ajtót nyitott a hamisítóknak, sőt, aláírt üres lapokat is. Azóta Dalit nem úgy ismerik, mint a legtöbb művet eladó művészt, hanem mint olyat, akinek műveit legtöbbet hamisítják. A piacon található ötmillió Dali grafikának és metszetnek kilencven százaléka hamis, ami egyesek számára milliós üzleteket jelent.

postabontás

Tényleg nem csípik Gregus Máté unokáit!

A hódmezővásárhelyi földrendező bizottság 1994. május 4-én írt cikkéhez az alábbi észrevételeket fűzöm:

Az iskola 1990. szeptember 30-ig visszaigényelte tangazdaságát, amelyben a szántóföld is benne foglaltatik. A kárrendezési törvényt 1990. szeptember 30. után fogadta el a Parlament.

Az Állami Vagyonügynökséggel az iskola soha nem levelezett, mindig a Földművelésügyi Minisztérium szakoktatási főosztályával. Az ÁVÜ határozatot hozott – kérésünktől függetlenül – 80 hektár föld átadásáról, minden mezőgazdasági szakközépiskola kapott ekkor ilyen határozatot. 1994. május 4-én újólag földalapelkülönítés módosítása történt, melyet a földrendező bizottság kezdeményezett a 415–02/94. ügyiratban. Az iskola használatában jelenleg – ha újabb módosítás nem történik – már csak 66 hektár 5700 négyzetméter szántóföld van, és nem 72 hektár 1467 négyzetméter. A fentieket irattári anyaggal tudom igazolni. Jelen pillanatban 80 hektár helyett az iskola 66 hektár 5700 négyzetméter szántófölddel rendelkezik, ez 13,5 hektárral kevesebb, mint amit az ÁVÜ határozatában leírt. Reméljük, a jövőben lesznek az iskolának szponzorai, akik földhöz juttatják tanulóinkat. Egy hozzáértő ember sem állíthatja azt, hogy kétszáznyolcvan tanuló gyakorlati oktatása ekkor területen megoldható.

Aki olvasta a földrend bizottság levelét, rájö „csúsztatásokra" szetesen arra is mennyire font nulóinak e ra.

Sonkoly Tibor festő

● *Derekegyház*

Az (össz)komfortból a munka hiányzik

Korán kelő ember a derekegyházi polgármester. A hivatalba érve már hatodik cigarettáját szívja, a rágyújtás talán egy kicsit idegeit is nyugtatja... Török Ferenccel, a település első emberével beszélgetünk.

● ***Azt hallottam, hogy míg máshol emelik, itt hamarosan mérséklik az ivóvíz köbméterenkénti árát. Ez hogyan lehetséges?***

– Pályázatot hirdettünk: ki tudna a falunak a meglévő rendszerből olcsón, jól vizet szolgáltatni? Nyomban két kft. jelentkezett, a napokban dönt a testület, hogy a szegedi vagy a szentesi cég ajánlatát fogadja-e el. Az a lényeg, hogy bármelyik mellett voksolunk, a jelenlegi árnál olcsóbban kapjuk a vizet.

● ***Mi lesz a derekegyházi kultúrház sorsa?***

– Megpályáztuk, remélem, a rá való pénz megérkezik önkormányzatunkhoz a napokban. Gondot jelent az energia leválasztása, hiszen az állami gazdaság most már Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató Rt., a vágóhidat, az irodaházat egy elektromos rendszerben üzemelteti. Mi a kultúrházat a konyhával együtt szeretnénk átvenni.

● ***Milyen szerepet szánnak a konyhának?***

– A szociális étkeztetés nem megoldott, és az ide látogató idegent sem fogadja választékos főtt étel a faluban, emellett fogytán a szociális otthon konyhai kapacitása. Nagyon jól jönne a kultúrház plusz a konyha megvásárlása... Vagyis jól jön, mert az önkormányzat megveszi! Az rt.-nek nem feladata az épületet üzemeltetni. A faluban pedig vannak különböző családi rendezvények, falugyűlések, nem beszélve a klubokról, szakkörökről. A nyugdíjasklubnak például nyolcvan tagja van, a fiataloknak pedig diszkó kell. Pár nap, és átutaljuk a pénzt – amely egyébként több mint hétmillió forint – a tulajdonosnak, ezzel az önkormányzat szívéről nagy kő esik le.

● ***Tompaháton, a Derekegyháztól távol eső, de ide tartozó, pici településen az iskolából óvoda lett. Nemrégiben valaki a falugyűlésen hátrányos megkülönböztetést emlegetett. Ön szerint ennek van valami alapja?***

– Négy évvel ezelőtt a testület elhatározta, hogy az egészségügyi ellátás korszerűsítését követve, az oktatás, a művelődés tárgyi színvonalát is fölemeli a községben. Nos, Tompahátnak van szép művelődési háza, ez a szövetkezet érdeme. Jelenleg ott nincs igény az iskolára, ugyanis szeptemberben csupán két gyermek kezdte volna az első osztályt, viszont van tizenöt, óvodás korú apróság. Az iskola épületét felújítottuk, vizesblokkot, főzőkonyhát építettünk. Ha a helyzet úgy kívánja, visszaállít(hat)juk az iskolát. Hátrányos megkülönböztetésről tehát szó sem lehet, nem is volt soha!

● ***Mikorra adják át a kerékpárutat a forgalomnak?***

– Július 1. után beadjuk az illetékes szervezethez pályázatunkat, ugyanis most már biztosan tudjuk, hogy a saját erőt is mellé tudjuk rakni. Nyár végére befejezzük a munkát. Úgy érzem, ezt a létesítményt magas pontszámmal jutalmazza a lakosság.

● ***Áll a malom a falu szélén. Mire vár?***

– Sajnos, ez az épület nem az önkormányzat tulajdona. Jó lenne, ha az volna, ezzel talán a növekvő munkanélküliséget is tudnák enyhíteni.

● ***Hány munkanélküli él a faluban?***

– Sok, tizenhárom százalékos a ráta. Huszonkét főnek fizet jövedelempótló támogatást az önkormányzat, de ez a szám év végére megduplázódik. Gond, hogy nem tudjuk név szerint, kik azok, akik kikerülnek az ellátásból. Ha tudnánk, az adandó munkát nekik adnánk... Az önkormányzat jelenleg még elbírja a jövedelempótló támogatás terhét.

● ***Munkalehetőség?***

– Szélhámos a világ, ebből kijut a kis falvaknak is. Most nem mondok neveket, de a lakosság egy része az ideérkező vállalkozásokból már kárt is szenvedett. Én nem vagyok nyomozóhatóság, ugyanakkor aggódom azokért, akik lakásában valaki hibájából nem folyik az ivóvíz... Egyelőre egy közös kifolyóról isznak az érintett ördöngősiek. A munkanélküliség megoldása még várat magára, pedig fogy a tartalék a kamrákban... Nagyon szorgalmas emberek otthona Derekegyház, és ami a falu komfortját illeti – a telefont kivéve – van minden. Nagyon várjuk a telefont is, szerintem munkát hozna, hiszen ma az információ a munka, a boldogulás alapja.

● ***Mindent összefoglalva?***

– Nagy akarattal élünk, vagyunk, a komfortot értve gyarapszunk is itt a faluban. Ez szebb is lehet, ha a fönt elindított állami támogatás lent jobban megtalálja a címzetteket.

Dóczi Jusztina

● *II. világháború vége*

Francia megemlékezés

Franciaországban vasárnap országszerte megemlékeztek a II. világháború európai befejezésének évfordulójáról. A központi ünnepsé[...]et Párizsban, a [...]dalívnél tartot[...] [...]ly alatt er[...] [...]alomra [...] fran[...] [...]í- [...]vasalakulatának kíséretében – a főváros híres útján, a Champs Elysées-n érkezett a megemlékezés színhelyére, ahol szemlét tartott a felsorakozott díszegység előtt, majd koszorút helyezett el az [...]meretlen katona [...]ál. Az ünnep[...] [...]tt volt a francia politikai élet szinte összes vezetője (közöttük Balladur miniszterelnök, illetve a francia parlament két házának elnöke), s számos egykori veterán, akik maguk is részt vettek a náci Németország legyőzését hozó harcokban.

Pilótaemlékmű

Jenei Sándor sírja

Höseink – ökumenikusan

A mindszenti „szimmetrika"

Belülre kerülve azonnal látjuk, hatalmasat tévedtünk. Itt is a divat győzelméről van ugyan szó, de nem az autósokéról. Amikor az első család kigondolta, kriptát – „kriptályt" – kellene építeniük, hogy a família holtában is együtt maradhasson, építési engedély kellett hozzá, és Köjál-hozzájárulás. Megtervezte Magyar Mátyás, jóvá is hagyták, hiszen az ő kezén ment át, föl is húzták igen hamar. Nem tudni, benne volt-e a központi törekvésekben, hogy később is ugyanaz a terv ismétlődjön – elvégre a halálban mindnyájan egyformák leszünk –, de időt és energiát takarított meg a második, a harmadik, és a huszonnegyedik is azzal, hogy nem vállalta újra meg újra a tortúrákat, hanem ugyanolyat rendelt. Nyolcszemélyes, föld fölötti kriptályt, ahogy Nagy István temetőgondnok mondja. Aki mellesleg amatőr régészként is számításba jöhet, hiszen sok régi cserepet is kiásott már.

● ***Van itt közös kripta is.***

– Akinek nem volt annyi pénze, hogy különállót építtessen, összefogott másokkal.

● ***Láttam a táblájukat, a hősi halottakkal kezdődik.***

– A fronton odamaradottak nevét képviseltetik, hogy legyen hely, ahol megemlékezhetnek róluk.

● ***Szép szokás. Mikor készült a huszonnegyedik?***

– Talán négy éve. Nincsen már rá pénzük az embereknek. Csak a helye harmincezer, de amire készen van, hatszázezerben is benne van. Benne volt, amikor még készült! Annyiért majdnem házat lehetett építeni. Hogy most mennyibe kerülne, nem tudom.

● ***Beszédesen szép a pilótaemlékmű.***

– A mártélyi Nagy István faragta, ahogy a HŐSEINK emlékművet is.

● ***Olvasom a tábláját: Takács István hadnagy. Vadászpilóta. 1917–1942. Hősi halottunk. Nyugszik Nikolajevka Alexejevka temetőjében. Honnan tudják, hogy ott van eltemetve?***

– Azok a katonatársai mondták, akik ugyanabban a hadi kórházban feküdtek, ahová őt lelövése után bevitték.

● ***Tehát senki se járt kint a sírjánál?***

– Úgy tudom, nem. Nyolcan-tízen összeszervezkedtek itthon, és elhatározták, megrendelik ezt a fából faragott síremléket.

Magyarázatot kell kérnem a másik nagyszerű faszoborhoz is. A hősi halottaknak állították azt is, közel a bejárathoz és a ravatalozóhoz, de még az se említődik, melyik háborúban pusztultak el. Tehát minden hős emlékére, aki elesett, akit meggyilkoltak vagy halálba hurcoltak. Minden vallás jelvénye ott van fehér pajzson a talapzatán, tehát ebben se lehet kifogása senkinek. Ez mind érthető, de a figurára vonatkozóan gondjaim támadnak. Mezítlábos, szakállas öreg, pálmaággal, és mögötte egy hatalmas csónak. Krisztus nem lehet, mert ő nem volt ennyire öreg.

– Szerintem nem is Krisztus. Mindszentet a legenda szerint két öreg halász alapította. Ez a szobor a csónakkal, tehát maga Mindszent akar lenni az én értelmezésem szerint.

Kiforogja a szó, kétszer csapott be a villám a temetőbe. Először a ravatalozó gyulladt föl.

A temetőgondnok, mint amatőr régész.
(Fotó: Enyedi Zoltán)

– Bekiabálnak hozzám otthon, éjnek évadján, hogy ég a temető. Rohantam ki, valóban égett. Vízcsapok voltak a közelben, ráeresztettem a sugarat, sikerült is eloltanom.

● ***A második?***

– A napokban történt. Látja, Matók Lajos és Mikula Mária sírja ez, de még csak az asszony halt meg. Itt ment be a villám a fölső sarkán, kijött a másik oldalon, aztán összeheccölte az alumíniumlapokat. Látja ezt a nagy lukat lábtól? Itt kapta a nagy erőt, bement a földbe, és amott jött föl, ahol a betonból megint kitört egy darabot. Ember ilyen munkát nem végezhet.

Ennél a sírnál hallom először, hogy ennek a temetőnek szimmetrikája van. Mi tartozik bele a szimmetrikába? Az mindenekelőtt, hogy itt sortemetés van. Ha valaki úgy akarja, hogy majd őt is a meghalt párja mellé temessék, megválthatja előre, és akkor páros sír készül. Ha házaspár akar előre biztosat tudni, hogy lesz hová temessék, az is megválthatja, sőt föl is állíttathatja a síremlékét, de csak a sor végére. Hogyan nézne ki a temető, ha foghíjakkal lenne tele? Aztán az is ide tartozik, hogy gondozatlan sír talán nincs is. Igaz, betonvilág ez már, ahogy a fönti is az lett, de lábtól mindegyiknél vasból való koszorúakasztó van. Szabálytalan, mert nincsen rá engedélye senkinek, és akadályozza is a füvek levágását, de olyan nekibuzdulás ez, nem szabad ellene tenni semmit. Látszik a fűnyíró nyoma is, minden úton végigment már. Az is látszik, nincsen jószág, ami fölenné a levágott füvet. És az is „szimmetrika", hogy az urnahely is hajszálra akkora, mint a síré: 100 X 220. A gyereksír is ekkora.

● ***Látom, zsidó vallásúak is nyugosznak itt.***

– A régi zsidótemetőből is átexhumáltunk néhányat, és újakat is temettünk már. Vásárhelyről jött ki a rabbi mindig. Tudja, hogyan temetik a halottaikat? Szűzanyameztelenen, egyetlen lepedőbe csavarva. Rendes koporsójuk van, de se föstve nincsen, se semmi dísz nincsen rajta. És a feje alá mindnek téglát tesznek.

Ne botránkozzon meg senki a szűzanyameztelen szón, nem a Szűzanyát akarja rájuk erőltetni. Lépjünk inkább.

● ***Sok az öngyilkos?***

– Minden évben előfordul öt-hat. Fiatalok is, idősek is vannak közöttük. Azt nem tudnám, ki miért teszi.

● ***A harangláb újnak látszik.***

– Három éve állítottuk. Előtte nem járt még harangszó se a halottnak. Most temetés után mindjárt gyászmise van a templomban. Azelőtt csöndítettek is a benti harangon, de az a szokás nem jött vissza.

Itt látjuk, sajnos, Jenei Sándor sírját is. Elköszönni se volt időnk, olyan hirtelen halt meg szegény. A „szívinfarkt" vitte el a temetőgondnok szerint. Valakit kikísért a művelődési házból, a lépcsőn összeesett, és vége is volt. Van, aki azt mondja az ilyenre, szép halál, mert semmit nem szenvedett. A halál és a szépség azonban soha nem jár együtt.

Horváth Dezső

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Sonkoly Tibor
grafikus

1973 MÁJ 30

Csongrád m. Hírlap

Kiállítás

Sonkoly Tibor fiatal grafikus műveiből kiállítás nyílik ma, szerdán este 6 órai kezdettel Vásárhelyen, az Ifjúsági Házban. A kiállítást — amely két hétig tart — Lelkes István festőművész nyitja meg.

SZERDA,
1973. MÁJUS 30.

102

Végleges a kisebbségi törvény tervezete

(Folytatás az 1. oldalról)

A tegnapi sajtótájékoztatón Fodor Gábor válaszolt lapunk kérdésére is.

– Baranyában él a lakosság arányához viszonyítva a legtöbb kisebbségének tekinthető ember. A törvény számol–e azzal, hogy településenként is differenciálja a pénzeszközeket?

– A kérdés jogos, rengeteg vita volt ezen az előkészítés során. Végül az az álláspont került előtérbe, amit én is támogatok: e szerint hiba lenne megyénként vagy akár településenként különbséget tenni. A megalakuló kisebbségi önkormányzatok, vagy azok a helyi önkormányzatok, amelyek jelentős szerepet vállalnak a kisebbségekkel kapcsolatos ügyekben, érezni fogják a pénzügyi támogatást, mondta Fodor Gábor.

A sajtótájékoztatón *dr. Mikes Éva,* Pécs alpolgármestere és *Bálint Bánk*, a Baranya Megyei Közgyűlés nemzetiségi és etnikai bizottságának vezetője is szólt a térségben folyó kisebbségekkel kapcsolatos tevékenységről. Szó esett a pécsi Tiborc utcai német nemzetiségi általános iskoláról, a pécsbányai térségbe tervezett Gandhi gimnáziumról, tervezett cigányújságról és baranyai cigánymúzeum létesítéséről is.

Este a Magyarországi Németek Pécsi Nemzetiségi Körének meghívására Fodor Gábor kerekasztal-beszélgetésen vett részt. A megyei közgyűlés pécsi épületében tartott összejövetelen képviseltette magát több minisztérium, a Német Szövetségi Köztársaság követsége, valamint nemzetiségi szervezetek, egyesületek és hivatalok megbízott szakemberei. **Bozsik L.**

Átadták a Kolbe Alapítvány díjait

(Folytatás az 1. oldalról)

a régióhoz, netán Mohácshoz kötődjön.

– Augusztusban, a vasfüggöny lebontásának negyedik évfordulóján vonat indul Budapestről, a nyugati pályaudvarról, hogy több hónapos körutat tegyen Ausztria és Németország nagyobb városait bejárva – mondja Pinczehelyi Sándor. – A huszonégy vagon huszonnégy hazai avantgard képzőművész kiállítóterme lesz. A meghívottak közt vagyok. Ehhez – egy nagyméretű kép elkészítéséhez kaptam támogatást.

Sonkoly Károllyal egy alapos építészettörténeti kutatómunka sikerére koccinthattak a jelenlévők. Mint elmondta, a pécsi Király utca 11. számú épület – ahol most OTP van – történeti topográfiájának elkészítéséhez kapott most ösztönzést, ami egy teljeskörű műemléki várostopográfia része lehet majd.

– A már negyvenévesen, teljes művészi kibontakozása előtt elhunyt *Martinszky János* mohácsi festőművész Kolbe Mihály barátja volt – mondja Várkonyi György. – Művészetének feldolgozása azért is izgalmas feladat, mert Martinszky az Európai Iskolából kivált Elvont Művészek, az igazi absztraktok körét, Martyn Ferenc, Gyarmathy Tihamér szellemét képviselte Mohácson. **B. R.**

Előterjesztések három Alapról

(Folytatás az 1. oldalról)

anyagi és intézményi hátteret, illetve egy világos finanszírozási szisztémát.

A Központi Ifjúsági Alapról szóló előterjesztést ismertetve Mádl Ferenc kultuszminiszter aláhúzta: az Alap feladata nem az, hogy megoldja az ifjúság gazdasági-szociális, társadalmi és más jellegű problémáit, hisz arra alkalmasabbak a külön e célokra létrehozott, s már jól bevált támogatási módok. Az állami pénzalap azokat az ifjúság érdekeit szolgáló társadalmi kezdeményezéseket karolja fel, amelyek nem illeszthetők az egyes minisztériumok hatáskörébe. Az Alap idén előirányzott költségvetési támogatása egyébként 100 millió forint. Az összeget a törvényjavaslat szerint egy tárcaközi bizottság osztaná el pályázatok útján, a pénz 10 százalékát azonban a testület pályázaton kívül is odaítélhetné.

Az előterjesztést megtárgyaló oktatási bizottság támogatta a javaslatot, jóllehet a képviselők igen kevésnek ítélték az Alap rendelkezésére álló összeget. A testület ellenzéki képviselői ugyanakkor – kisebbségi véleményüket kifejtve – elutasították a javaslatot, mondván: az tisztázatlan, korszerűtlen, s lényegében konzerválná a korábbi állapotokat.

A törvényjavaslatokról kedd délután hoz határozatot a Ház.

Várják a szülőket és a szakembereket

Eszmecsere a fogyatékos gyermekekről

Amerikai professzorok előadásai

– Amerikában a társadalom széles körében szervezetten lépnek fel a sérült gyermek gyógykezeléséért, képzéséért. A szülők is készséggel tárják fel a csökkent képességű gyerekeik állapotát, a fejlődésükben elért eredményeket. Munkájuk közösségre és családra épül.Tájékoztatómban a mi városunk ilyen természetű gondjairól beszéltem a meghívóinknak.

Ezt nyilatkozta lapunknak *dr. Páva Zsolt*, Pécs alpolgármestere, egy évvel ezelőtt, hazatérve arról a konferenciáról, amelyre a Washington Georgetown University–Child Development Center vezetői invitálták az orvosokból, gyógypedagógusokból, közéleti vezetőkből álló pécsi csoportot.

Már akkor megállapodtak a Georgetown–i egyetemmel, hogy az eszmecserének folytatása lesz, s ez a folytatás most elérkezett. Március 24–25-én Közösségi összefogás a fogyatékos gyermekekért címmel kétnapos továbbképző konferencia lesz Pécsett. Az előadók az amerikai egyetem professzorai lesznek.

A pécsi találkozót a Soros Alapítvány, a POTE Gyermekklinikája, a Papnövelde utcai Általános Iskola és Diákotthon, és az ÁNTSZ Baranya Megyei Intézete szervezi. Március 24-én, délelőtt 10 órakor a Polgármesteri Hivatal dísztermében kezdődik a program, amelyre a szakembereken kívül az érintett gyermekek szüleit is várják.

A megnyitó előadást *dr. Sulyok Endre*, a Baranya Megyei Gyermekkórház igazgatója tartja: A gyermekkori rehabilitáció Baranya megyében címmel.

Ezt követően a vendégek tartanak előadást: A fogyatékos gyermekek családközpontú gondozása, illetve Állami, önkormányzati és egészségügyi feladatok, az egységes ellátás és szolgáltatás biztosításában címmel. (Az angol nyelvű előadások fordításáról a szervezők gondoskodnak.)

Délután a külföldi és a hazai szakemberek tapasztalatcseréjére kerül sor. Másnap, március 25–én 10 órakor a PAB székházban az értelmi, érzék– és mozgássérült gyermekek korai fejlesztése, oktatása, integrációs lehetőségei lesz a téma, amelyre ugyancsak várják az érdeklődő szülőket, szakembereket.

Délután a Papnövelde utcai Általános Iskolába látogatnak a vendégek.

Öt órakor pedig ünnepi műsor lesz a Dzsámiban, amelyen fellép *Sólyom Katalin* színművész, a Püspöki Énekiskola kórusa *Garadnai Balázs* igazgató vezényletével és a Leőwey Gimnázium Spirituale együttese *dr. Szabó Szabolcs* vezényletével.

A találkozó harmadik, befejező napján az amerikai vendégek meglátogatják Pécs gondozást, fejlesztést nyújtó intézményeit. **T. É.**

Franciaország és Ohio végzős közgazdászai Pécsett

A JPTE közgazdász hallgatóinak AIESEC-csoportja már három éve fogadja és kalauzolja a baranyai gazdasági élet nagyjaihoz az Ohio állambeli ifjú közgazdászokat. Idén a három éves marketing-menedzser mesterképzés 11 végzős amerikai hallgatója mellett, az Ohio-programba bekapcsolódott párizsi Sorbonne egyetem 7 diákja is Baranyába érkezett.

Hétfőn a hivatalos megnyitót követően előadásokat hallgattak a JPTE-n. Utazásuk célja, hogy első kézből szerezzenek ismereteket Magyarország gazdasági helyzetéről, változó társadalmi viszonyairól.

Az előadássorozattal és a szemináriumokkal párhuzamosan az egy hetes programot támogató pécsi cégekhez látogatnak el házigazdáik kíséretében, miként a Szimpatex-hez, a Hunorhoz, az Agrokerhez, az Intereurópa Bankhoz, a Baranya Megyei Sütőipari Vállalathoz, a Merlin-Pécs Kft-hez és Pécs város önkormányzatához.

Kutatási munkájuk során arra szeretnének választ adni, hogy milyen stratégiai lépésekkel maradhatnak hosszútávon életképesek a gazdasági élet különböző szféráinak képviselői. A hét végi prezentációt és zárófogadást követően a fővárosban és környékén töltenek három napot.

Az érem, pontosabban az eddig is eredményeket produkált közgazdász-kapcsolat másik oldala: Ohioban két éven át tanulhat ösztöndíjjal évente egy pécsi hallgató – remélhetően, diplomásként majd hazánk, ellentmondásokkal teli gazdaságának jobbítására fordítják a kontinensen szerzett, széleskörű ismereteiket. **Troszt É.**

24 ÓRA A NAGYVILÁGBAN

A Rába és Audi emblémája már közeledik egymáshoz, ugyanis a Volkswagen igazgatótanács úgy döntött, hogy Győrött építi fel mintegy 700 millió márkás beruházás eredményeként a motorrészegységet gyártó üzemet. A szerződés aláírására előzetes tervek szerint pár hét múlva kerül sor.
MTI-Fotó: Matusz Károly

Clinton készül a „csúcsra"

Nincs szándékában változtatni a Vancouverbe kitűzött csúcstalálkozó helyszínén – közölte hétfőn újságírókkal Bill Clinton. Az amerikai elnök a tervek szerint április 3-4-én találkozik Borisz Jelcin orosz elnökkel a Csendes óceán partján fekvő kanadai városban. A csúcstalálkozó előkészítéséről keddtől tárgyal ismét Washingtonban Andrej Kozirjev orosz külügyminiszter.

Robert Dole, a szenátus republikánus tagozatának vezetője javasolta vasárnap : találkozzék Clinton az új helyzetben – támogatása jeleként – Moszkvában Jelcinnel. A Fehér Ház szóvivője az elnök nyilatkozata előtt azt mondotta, hogy készek mérlegelni a moszkvai helyszínt, amennyiben Jelcin ezt igényelné, ám erről most nincsen szó.

Légifolyosó evakuálásra

Radovan Karadzic, a boszniai szerbek vezetője hétfőn utasította csapatait, hogy a srebrenicai menekültek evakuálására nyissanak meg egy négy kilométer széles légifolyosót. A szerb ostrom alatt levő kelet-boszniai városból a tervek szerint az ENSZ helikopterei szállítják majd a menekülőket a muzulmán kézen lévő Tuzlába.

Az SRNA boszniai szerb hírügynökséget idéző Reuter szerint Karadzic ahhoz is hozzájárult, hogy a világszervezet helikopterei visszaútjukon segélyküldeményeket juttassanak el Srebrenicába.

Még nem döntött az orosz Alkotmánybíróság

Az orosz Alkotmánybíróság egyelőre egész napos hétfői ülésezés után sem hozott döntést az államfő szombati tévéfelhívásának ügyében, de folytatja tanácskozását.

Ezt Valerij Zorkin, a testület elnöke közölte, aki igen kimerülten tartott sajtóértekezletet a tanácskozás egyik szünetében. Zorkin a különféle fórumokon elhangzott vádakra válaszolva leszögezte: az Alkotmánybíróság nem állt a parlamenti vezetés és a kongresszus oldalára, s az elnökkel sem került összetűzésbe.

Közölte, hogy a testület továbbra sem kapta meg az elnöktől a beszédében említett rendeletek szövegét, így azokkal egyelőre érdemben nem is foglalkozik.

Részben az elnöki szóvivő megjegyzésére utalva elmondta, hogy a bírák nem a ki sem hirdetett rendeleteket, hanem az elnök szombati felhívását tárgyalják meg, amely egyes pontjaiban sértette az alkotmányt.

Azt elismerte, hogy a testület ülése előtt előzetes véleményt mondott a felhívásról, ám ezzel szerinte nem sértette meg az Alkotmánybíróság jogállásáról szóló törvényeket.

Zorkin hangsúlyozta: az alkotmányos, hatalmi válság megoldásának lehetőségei nem merültek ki. – Nem is merülhettek ki, mert ezután már a háború következne. Ha az alkotmány szerint akarunk élni, akkor a békét és a megegyezést fogjuk keresni. Oroszországnak nincs más útja, mint a béke, az egyetértés, az alkotmányosság – hangoztatta Zorkin. – Szeretném felhívni a figyelmet, hogy Oroszország nem 1917 októberében, hanem 1993 márciusában él. Az országnak van egy alkotmánya, amely nem brezsnyevi, és tartalmazza a hatalom megosztásának alapelveit, az alapvető emberi és állampolgári jogok nyilatkozatát. Hozzá kell tennem azt is, hogy bár az Alkotmányban ez így nincs leírva, de Oroszország lényegét tekintve elnöki köztársaság – szögezte le.

MULTINACIONÁLIS KONSZERN
DINAMIKUS, GYAKORLATORIENTÁLT
TERÜLETI VEZETŐT KERES

JELENTKEZÉS:
A MEGJELENÉS NAPJÁN
A 138-5673 TELEFONON

❍ **Szarajevó:** Nyolc halottja és 95 sebesültje van az ostrom alá fogott Szarajevó elleni legújabb szerb támadásnak. A boszniai szerb erők vasárnap megerősítették szorításukat a bosnyák főváros stratégiai nyugati részén.

❍ **Róma:** Mihail Gorbacsov szerint csak az előrehozott választások hozhatnak megoldást a jelenlegi orosz belpolitikai helyzetre. Az egykori szovjet elnök az olasz rádiónak adott vasárnap nyilatkozatot és kijelentette: kész Oroszország szolgálatára lenni, ha a nép azt akarja. Gorbacsov bírálta Borisz Jelcin orosz államfőt, mivel véleménye szerint az orosz nép világos politikát várt a kormánytól, de Jelcin nem beszél a gazdasági, pénzügyi és külpolitikai problémákról. „Jelcin nem szól arról, hogy a lakosság életszínvonala a hetvenes évek szintjére esett vissza. Innen kell kezdenünk, s a nép túl magas árat fizet" – mondta.

❍ **Tokió:** Mintegy másfél millió önkéntes jelentkezett az észak-koreai hadseregbe katonai szolgálatra. A KCNA észak-koreai hírügynökség jelentése szerint az önkéntesek „készek az ország megvédésére". A phenjani vezetés tíz napja felmondta az atomsorompó-szerződést az Egyesült Államok és Dél-Korea közös hadgyakorlata nyomán, és az észak-koreai hadsereget a háborús fokozatot megelőző készültségbe helyezték.

❍ **New York/Szarajevó:** A boszniai szerbek beleegyeztek a muzulmán menekülteknek helikopterrel történő evakuálásába Kelet-Boszniából – jelentette be vasárnap Lord Owen, az EK közvetítője. – A Bosznia-Hercegovinában dúló véres háború rendezését célzó béketárgyalásokon azonban semmiféle előrehaladást nem sikerült elérni – tette hozzá Lord Owen, aki vasárnap este tájékoztatta Butrosz Gáli ENSZ-főtitkárt legutóbbi megbeszéléseiről.

❍ **Varsó:** A lengyel katolikus egyház új szervezeteket és iskolákat fog létrehozni a társadalom szolgálatában, a katolikus értékek szempontjából különösen fontos területeken, mint például az orvostudomány, a környezetvédelem, a mezőgazdaság, az egyházi építészet és a zene – közölte a varsói Szent Kereszt templomban vasárnap felolvasott levelében József Glemp bíboros prímás. A lengyel katolikus egyházfő üzenetében hangsúlyozta, hogy az egyháznak joga van részt vennie az állampolgárok nevelésében, tiszteletben tartva mások hitét, vagy hitetlenségét, s nevelő munkája nem szoritkozhat a hittantanitásra. A prímás negatívan értékelte az iskolák szexuális nevelési programját.

Kevesebb gyerek, egyenetlen jelentkezések

Hogyan alakul a továbbtanulás a középiskolákban (3. oldal)

Külügyminiszterek találkozója

Kedden kezdődik meg Budapesten a Közép-Európai Kezdeményezés külügyminisztereinek tanácskozása. A konferencia házigazdája Jeszenszky Géza, a KEK soros elnöke. A részt vevő országok: Ausztria, Horvátország, Lengyelország, Olaszország, Szlovénia, Csehország, Szlovákia. Továbbra sem tisztázott Bosznia-Hercegovina képviselete a konferencián. A KEK projektjeihez támogatást nyújtó Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankot (EBRD) Németh Miklós alelnök képviseli a tanácskozáson.

Antall elismerése a fővárosi MDF-es képviselőknek

Antall József miniszterelnök március 22-én fogadta a Fővárosi Önkormányzat MDF-képviselőcsoportját Demeter Ervin vezetésével. A találkozón részt vett Barsiné Pataky Etelka államtitkár, az expo főbiztosa és a Parlament MDF frakciójának néhány budapesti képviselője is. A képviselőcsoport beszámolt munkájáról. Antall József elismerését fejezte ki a képviselőcsoport munkájáért.

Halálos baleset

Két halálos áldozata és három súlyos sérültje van annak a rendkívüli közlekedési balesetnek, amely hétfőn a délutáni órákban történt Budapesten, a XIII. kerületben a Dózsa György út és a Lehel utca kereszteződésében. Egy személygépkocsi ez ideig ismeretlen okból az útkereszteződésben fölhajtott a járdára és ott elütött öt gyalogost.

Palackcímkék Siklóson

Érdekes kiállítás nyílt az elmúlt hétvégén Siklóson a helyi TESZ székházban, ahol „Szőlő és bor az ex librisen és a palack címkéken" címmel Solti László üzemmérnök, borásztanár 120 ezer darabos gyűjteményéből tekinthetnek meg ízelítőt az érdeklődők. A tárlaton szereplő 1200 ex libris és címke szinte az egész világot felöleli, hiszen az Egyesült Államoktól kezdve Ausztrálián át a borairól méltán híres Franciaországig számos nemzet ebbéli szokásairól kaphatnak számot a szemlélődők. A kiállításon szereplő hazai palackcímkék közül minden bizonnyal a század elejének hangulatvilágát ábrázolók tarthatnak számot a legnagyobb érdeklődésre.

Új Dunántúli Napló

KÖZÉLETI NAPILAP

IV. évfolyam, 80. szám
1993. március 23., kedd
Ára: 13,80 Ft

Előterjesztések három Alapról

Az Országgyűlés hétfői plenáris ülésén kivételes eljárásban megtárgyalta három újabb elkülönített állami pénzalap – Országos Játék Alap, Nemzeti Sport Alap és a Központi Ifjúsági Alap – létrehozására vonatkozó előterjesztéseket.

Az Országos Játék Alapról szóló törvényjavaslat vitájában az előterjesztő, Becker Pál pénzügyminisztériumi államtitkár kifejtette, hogy az új alap a Szerencsejáték Alap helyébe lépne. Míg azonban idáig a Szerencsejáték Alapból fedezték – számos közhasznú, egészségügyi és kulturális célú kiadás mellett – a sport finanszírozását, addig a jövőben a sport támogatása a Nemzeti Sport Alaphoz kerülne. Így az Országos Játék Alap kizárólag szociális, egészségügyi, oktatási és kulturális célú támogatásokat nyújtana. A szerencsejátékokból származó bevételeknek az alapok számára elkülönített hányadából 70 százalékot kapna az Országos Játék Alap, míg 30 százalék illetné meg a Nemzeti Sport Alapot.

A képviselőcsoportok szónokai támogatásukról biztosították az előterjesztést, bár az SZDSZ-frakció azon az állásponton volt: félő, hogy az elkülönített állami pénzalapok révén immár egy második költségvetés jön létre.

A Nemzeti Sport Alapra vonatkozó törvényjavaslatot ismertetve Józsa Fábián belügyi államtitkár azt hangsúlyozta: az Országgyűlés elé terjesztett koncepció előkészíti ugyan, de nem helyettesíti a sportfinanszírozás átfogó reformját. Lehetővé teszi azonban a jelenleginél differenciáltabb sporttámogatást, és egyúttal kiszámíthatóbbá, ellenőrizhetőbbé a sporttevékenység, a testkultúra finanszírozására fordítható állami pénzeszközök elosztását.

A képviselőcsoportok egyetértéssel fogadták az előterjesztést, úgy ítélték: a sport megújításához biztosítani kell az

(Folytatás a 2. oldalon)

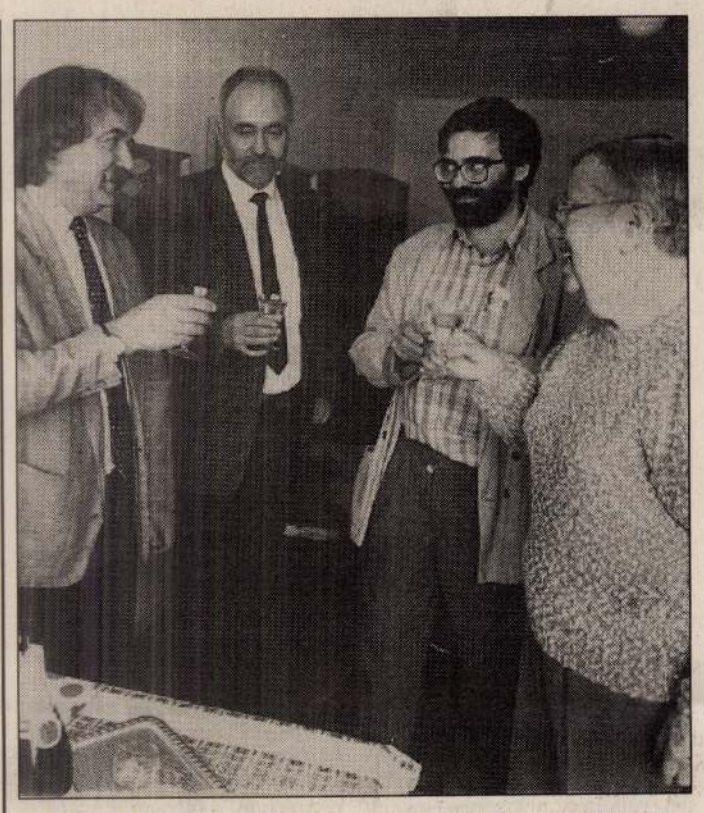

A három díjazott és az alapító Fotó: Szundi György

Alkotók randevúja Mohácson

Átadták a Kolbe Alapítvány díjait

Ízletes, frissiben tálalt búrkifli, egy pohárka pezsgő és *Kolbe Mihály*nénak, a neves festőművész özvegyének – Rózsika néninek – a vendégszeretete várta mindazokat, akik tegnap délután a Kolbe Alapítvány díjainak ünnepélyes átadására Mohácsra utaztak, és bekopogtattak kis emeleti lakásának ajtaján.

Az elhunyt neves mohácsi művész özvegye férje gazdag művészi hagyatékára építve a közelmúltban létesített alapítványt a legértékesebb művészi és kutatói törekvések ösztönzésére.

– Nagyon sok rajza gyűlt össze a férjemnek – emlékezik Kolbe Mihályné –, haláláig, az utolsó pillanatig dolgozott. Tulajdonképpen a munkái, a munkaszerete hozta létre a Kolbe Alapítvány alaptőkéjét.

Most, az első alkalommal, *Pinczehelyi Sándor* Munkácsy-díjas festőművésszel, *Sonkoly Károly* művészettörténésszel, az Országos Műemléki Felügyelőségi pécsi irodájának tanácsosával és *Várkonyi Györggyel*, a Janus Pannonius Múzeum művészettörténészével szoríthatott kezet az idős asszony, *dr. Hárs Éva* művészettörténész, az alapítvány titkára pedig elmondta, a ma még szerény, de szelleme szerint annál rangosabb támogatás odaítélésénél magától értetődő szerepe volt annak, hogy az alkotó megyei legyen, vagy a munkája is

(Folytatás a 2. oldalon)

Végleges a kisebbségi törvény tervezete

Fodor Gábor sajtótájékoztatója Pécsett

– A múlt héten befejeződtek az egyeztető tárgyalások, és áprilisban várhatóan az Országgyűlés elfogadhatja Európa egyik legrészletesebben szabályozott, legalaposabb, kompromisszumok árán létrejövő kisebbségi törvényét – mondta egyebek mellett tegnapi pécsi sajtótájékoztatóján *dr. Fodor Gábor*, az Országgyűlés Emberjogi, Kisebbségi és Vallásügyi Bizottságának elnöke. A FIDESZ-es honatya hozzátette: évek óta húzódik a törvény elfogadása, a legutóbbi szakaszban, hatpárti egyeztetéseken is mintegy 1300 oldalnyi szakértői anyag segítette a törvény előkészítési folyamatát. A törvénytervezet a hazai kisebbségek helyzetével foglalkozik, de nem hanyagolja el a határokon kívül élő magyarok szempontjait sem, mondta Fodor Gábor. A tervezet 13 kisebbséget különböztet meg, köztük a cigányságot is. Kérdésekre kapott válaszokból az is kiderült, hogy a magyarországi zsidóság nem szerepel az említettek között, ám a tervezet lehetőséget ad arra, hogy bármely hazai kisebbség ezer aláírással felvetessék a későbbiekben a listára. A törvény pénzügyi hátterét várhatóan alapítvány segítségével és a helyi, vélhetően jövőre megalakuló kisebbségi önkormányzatok közreműködésével biztosítják.

Ez a rendelkezés lehetővé teheti azt is, hogy a hazai kisebbségek támogatására szánt pénzösszegek minél koncentráltabbak legyenek. A különböző tárcákhoz ilyen címen kerülő összegek koordinálására is mód nyílhat, mindenki tudhatja, mennyi pénzt és milyen célra kap. A törvény individuális jogokat is tartalmaz, igazi sikerét pedig majd abban lehet leméri, hogy akikre vonatkozik, elfogadják-e, mondta Fodor Gábor.

(Folytatás a 2. oldalon.)

Ruckoj alelnök Jelcint bírálja

Alekszandr Ruckoj orosz alelnök szerint Borisz Jelcin azért vezetett be a közvetlen elnöki kormányzást, hogy így terelje el a figyelmet a kormány hibáiról. A hétfői Ruckoj-közlemény szerint az elnök által bevezetett sokkterápia és a politikai viták a szakadék szélére sodorták Oroszországot. – A különleges kormányzás bevezetésének indokai érthetőek: Jelcin álcázni akarja a kormányzásban elkövetett hibákat, amelyek a nép szenvedéséhez vezettek – hangsúlyozta Ruckoj, aki szombaton nem volt hajlandó aláírni az elnöki hatalom bevezetéséről szóló határozatot. Mihail Poltoranyin, Jelcin egyik közeli tanácsadója szerint Ruckoj nyilatkozata komoly fejfájást okoz az orosz elnöknek. A tanácsadó hangsúlyozta: ha Ruckoj nem kér bocsánatot az április 25-i népszavazáson az elnök iránti bizalom kérdése is felkerül a szavazócédulákra.

Három új fémpénz egy hét múlva

Egy hét múlva forgalomba kerül az új egy-, két- és húszforintos, június 21-én pedig az 5, 10, 50 és 100-as címletű fémpénz. Az új papír fizetőeszközök kibocsátására csak megfelelő nyomdai fejlesztések után, mintegy másfél év múlva kerülhet sor – jelentette be hétfői, zalaegerszegi sajtótájékoztatóján Bod Péter Ákos, a Magyar Nemzeti Bank elnöke. Az új, réz–nikkel–cink ötvözetű váltópénzeket – amelyek esztétikusabbak, kisebbek és nehezebbek elődeiknél – be is mutatta az újságíróknak.

Kérdésekre válaszolva a jegybank elnöke úgy vélte: a sokk állapotán túllépett gazdaságunkban teljesen megváltoztak a megtakarítási, beruházási és készletgazdálkodási szokások, viszonyok, amelyeket gyorsabban kell követnie a bankéletnek.

Mindenekelőtt vállalkozás- és gazdaságélénkülést ösztönző, olcsóbb és hatékonyabb szolgáltatásokkal, rugalmasabb hitelpolitikával. Bod Péter Ákos sikeresnek ítélte az elmúlt hét végi romániai tárgyalásait, s elmondta: a Budapest Bank és a Kereskedelmi és Hitelbank egy-egy pénzintézetet alapít déli szomszédunknál, egy román bank pedig hazánkban.

Szervezett utóképzés fiataloknak

Angol pedagógusok Pécsett

– Nem arról van szó, hogy nálunk minden rendben van, s tanítani jöttünk önökhöz. Mi is tanulni akarunk, s több dolog kifejezetten tetszik nekünk – mondta *Peter Brewer* pedagógus, aki Nagy-Britanniában, a Devon Közösségnevelési Szolgálatnál dolgozik és több kollégájával együtt hazánkban tartózkodik. – Pécsett például az, hogy van Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda, s ráadásul pont a város szívében, ahol mindenki megfordul.

Szintén jó kezdeményezésnek találják a népfőiskola létrehozását. Az ő egyik fő tevékenységük ugyancsak a fiatalokhoz kötődik: folyamatosan szervezik az utóképzést azoknak, akik valamilyen ok miatt abbahagyták a tanulást, vagy a meglévő szakmájuk mellé újat akarnak tanulni. Hasonló célt szolgál a másik fő tevékenységi területük a családi oktatás. Lényege, hogy az iskolákban tanítás után a szülők és gyermekek együtt vehetnek részt különböző foglalkozásokon. Van úgy, hogy ugyanazon, de az is lehet, hogy amíg a gyermek számítógépezik, a szülő nyelvet tanul.

Az angol vendégek a Budapesti Közösségfejlesztő Szolgálat meghívására tartózkodnak hazánkban. Vasárnap este érkeztek Pécsre, s tegnap Pécsbányatelepen, a Kerek Világ Alapítvány Gondozóházában jártak, majd *dr. Páva Zsolt* alpolgármesterrel találkoztak. Délután az Ifjúsági Lakóközösséget látogatták meg.

T. É.

Új üzletház Pécsett, a Kertvárosban

Új üzletház épül ezekben a napokban Pécsett, a Kertvárosban az Aidinger János utcában.

A Lila ABC és a FEMA bevásárlóközpont között létesülő nagyméretű épületben, amelyet igen gyors tempóban építenek, hiszen a közelmúltban még csak az alapok álltak, a tervek szerint kiskereskedők, kisiparosok nyitnak üzleteket, többek közt hiánypótló tevékenységek folytatására, hiánycikknek számító áruk forgalmazására.

A tízemeletes panelházak közé ékelt, eddig üresen, kihasználatlanul álló területen az elegánsnak ígérkező, tetőtérbeépítéses épületegyüttes a közeljövőben elkészül, a műhelyek és boltok berendezése után már a vevők vehetik birtokba ezeket.

Fotó: Laufer László

Siker

Sonkoly Károly, a kövek krónikása

A neves mohácsi festőművész, Kolbe Mihály nevével fémjelzett alapítvány ösztöndíjait a közelmúltban az első alkalommal ítélték oda az arra érdemeseknek. *Várkonyi György*, a Janus Pannonius Múzeum művészettörténésze Martinszky János festőművész hagyatékának feldolgozására, *Pinczehelyi Sándor* pécsi képzőművész egy különös, vonaton utaztatott kiállításon való részvételre – egy mű elkészítésére – kapott ösztöndíjat, (a vonat augusztusban robog majd át Ausztrián és Németországon, hazai képzőművészetünket reprezentálandó), míg *Sonkoly Károly*, az Országos Műemléki Felügyelőség pécsi irodájának tanácsosa is az alapítvány díjazottja lett. S hogy miért, arra már a negyevenegy éves, Budáról több mint tíz éve Pécsre települt, régész-művészettörténész szakembertől kapjuk a választ:

– Pécsre kerülésem után a múzeum régészeként, 1982-ben kezdtem gyűjteni Baranya műemléki topográfiáját – mondja –, eddig csak Pest és Heves megye vagy Esztergom dicsekedhet úgy-ahogy teljeskörű történeti topográfiával. A támogatást a Király utca 11. szám alatti épület feldolgozására kaptam. Januárban kell nyomdakésznek lennie.

A szűk kis irodában a roskadásig telezsúfolt polcokon Pécs, Baranya, sőt Somogy és Tolna megye kövekből írt története. Kúriák, polgárházak híven dokumentált, dossziékba zárt tengere. A megyefai Jeszenszky-kastély rekonstrukciója a családfa ág-bogaival. De mi köze a familiatörténetnek a stílusok-kövek történetéhez?

– Alapvető! Jeszenky például korát megelőző, felvilágosult birtokúr volt, aki a kastélyát korhűen, stílustörés nélkül bővítette tovább. Kastélya tornyán villámhárítót találni röviddel az eszköz felfedezése után! Két éve tartóztatták le annak a bizonyos Hercegnő Kft-ének a tagjait, akik a kastélyt – amit most 72 millióért árulnak – megvásárolták volna. A Király utca 11. számú ház – 1848 után Pénzügyi Igazgatóság. Földszintjén ma bank van. Az épületen a müncheni iskola hatása ránézésre is szembeötlő – kiderült, hogy tervezője, a szegedi *Ivánkovics József*, Münchenben tanult. Emberi vonatkozásaiban, teljes történetiségében kell feldolgozni minden épületet. A munka egy kutatócsoport segítségével megkezdődött – az OMF-hez kerülésem, 1986 óta következetes anyaggyűjtést végzek. Sokat hadakoztam azért is, hogy a pécsváradi gótikus városházába eredeti szerepének megfelelően visszaköltözzön a városvezetés. Ez most megtörténik.

Ma már Pécs is többet áldoz műemléki értékeinek megmentésére. Elég csak a Goldmark üzletházra, a Jeszenszky-házra utalni. Hiteles rekonstrukciójuk dokumentumok nélkül elképzelhetetlen.

Bóka Róbert

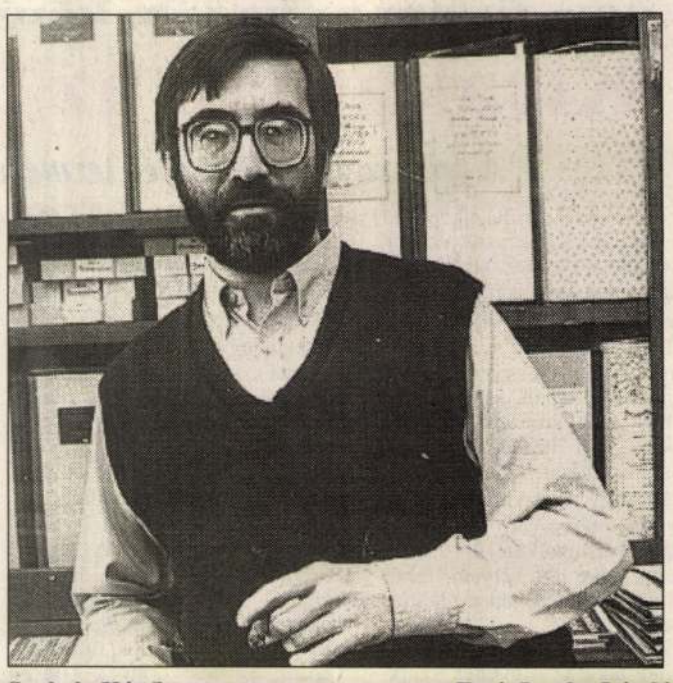

Sonkoly Károly **Fotó: Laufer László**

Vadvilág a csontban

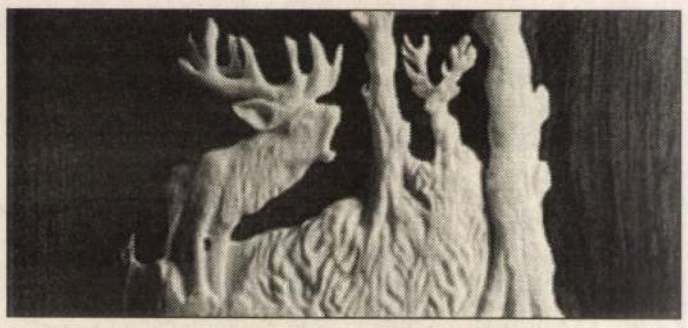

Ízelítő a művesen faragott ékszerekből

Fotókat tud mutatni: amit eddig csinált, maradéktalanul elvitték, januártól pedig nem volt a kezében szerszám. Csak a hangjából érezni a remegő feszültséget – pillanatokra –, szemében azonban változatlan az életkedv. *Bencze László* nagyatádi fogtechnikus, a figyelemre méltó tehetségű csontfaragó döntő heteket él át. Januárban jobb keze mutatóujját csonkolni kellett. Tanult szakmáját nem folytathatja. Megmaradtak azonban a „csontok", a gím- és dámbikák agancsai. A csipkefinomságura érlelt hobbi.

Mélyről, de időben nem messziről bukkant felszínre tehetsége: kölyökkora óta – most 37 éves – elsősorban érezte, mint nézte a természetet. Falun nőtt fel. Az erdők, a mezők, a locsogó szavú patakok, az álmatag kis tavak, a bennük-körülöttük nyüzsgő élet egyszer csak „kibuggyant" az ujja hegyén. Mindenek előtt az erdő világa – vadászember is.

– A csont kőkemény anyag – mondja –, de benne van az élet.

Michelangeloi modorban hozzáteszi: csak éppen a fölösleget le kell szedni az agancsdarabról. A szakmája persze segített: olyan szerszámokat adott a kezébe, amelyek kiválóan alkalmasak alig néhány éve elkezdett hobbija műveléséhez. Szinte nem volt betanulási ideje: kezdetben törtek a ugyan a munkába fogott darabok, de már azok is szépek voltak, s mert a környéken értő kritikusok vannak – az európai hírű lábodi vadgazdaság vadászai –, túl a belső késztetésen, kívülről is sok elismerést, biztatást kapott: igen, a bőgő szarvasbika testtartása pontosan ilyen, a kutyákkal hadakozó vadkané is.

Mindez néhány négyzetcentiméteren. Némelyik darabon – szinte elképesztő érzés – mintha be lehetne sétálni a fák közé . . . Az apró figurákat figyelve hallani a hajszára engedett kopók csaholását, az üldözött vad zihálását, az ágak recsegő zaját. Él a szarvasagancs szárából lefűrészelt csontdarab, a rózsájába faragott vadászjelenet.

– Most már majdnem gyógyultnak érzem a kezem. Már várom azt a napot, amikor magamra zárom a műhely ajtaját, s megpróbálkozom a szerszám biztos fogásával, a csontfaragással. Menni fog, mert akarom!

Hozzáteszi: sikerült az elmúlt hetekben aránylag olcsón elegendő agancshoz jutnia. Azt azonban bizonyosan tudja: fogtechnikusként a jövőben már nem dolgozhat. A hobbiból főfoglalkozás lett. Készül már – a legszebb darabok fotóival – a színes katalógus.

Mészáros A.

Világelső hegedű Székesfehérvárról

Stradivari Budán – büszkék lehetnek a pécsi műhelyek

A ritka értéket képviselő zeneszerszámok készítőjének, Stradivarinak a több évszázados titka tulajdonképpen roppant egyszerű – tudom meg Semmelweis Tibortól, kevéssé ismert intézményünknek, az MTA Hangszerészképző Iskolájának igazgatójától. – Kézműves tehetsége és hallása egyesítette azokat az erényeket, amelyek a jó hegedű elkészítéséhez szükségesek.

A kérdés annyiban időszerű, hogy első alkalommal rendeztek hazánkban – Budapesten – nemzetközi hegedűkészítő versenyt és kiállítást a napokban. Az óriási érdeklődés mellett zajló eseménynek rangot adott Nemessányi Sámuelre, a híres magyar hangszerkészítőre való emlékezés is. Emléktábláját ez alkalommal leplezték le a Nagyfuvaros utca 18. szám alatt.

– A sikert valóban frenetikusnak érzem – mondja Semmelweis Tibor –, de én elfogult vagyok. Hasonló rendezvényeknek Cremonában, Párizsban, New Yorkban, Poznanban hagyománya van, mindenesetre még Singapúrból, Kubából is érkeztek hangszerek a versenyre, ahol a közel 130 instrumentum két nagytermet is megtölt itt Budán, a Zenetudományi Intézetben. Rendkívüli a siker azért is, mert a szigorú nemzetközi zsüri egy magyar hangszerkészítő mester, a székesfehérvári *Guminár Ernő* hegedűjét tartotta a legjobbnak, s ezzel az aranykoszorús mesteri címet is elnyerte! Kuriózum a híres zürich-i hangszerész, *Heinz Machold* itt bemutatott „Antonio Stradivari"-ja.

A pécsi, ifjabb Gál György is a budapesti iskolában tanulja a mesterséget **Fotó: Laufer László**

Ennek az egyetlen hegedűnek az értékét 100 millió forintra becsülik!

– *Hiánycikk-e itthon a jó hegedű?*

– Igen, az. Ennek főként az az oka, hogy az igazán jó hangszerek árát a kiváló tanárok sem tudják kifizetni. Pedig Debrecenben, Miskolcon és éppen Pécsett kitűnő vidéki műhelyek is vannak. Több pécsivel is találkozhattam most. *Boczán Béla* nálam tanult, *Czakó Tamás* Cremonában, és az ugyancsak neves *Gál György* fia is az iskolánkba jár.

– *Mit kell tudni az iskoláról?*

– 47 növendékünk, 9 oktatónk van; az érdeklődők érettségi birtokában, egy hangszer és egy idegen nyelv ismeretében nyerhetnek felvételt. Zongora, orgona vagy vonós, fúvós hangszerek készítését tanulhatják, és egy újabb idegen nyelvet és egy hangszer használatát is el kell sajátítaniuk.

B. R.

Új faluközpont Balaton-keresztúron

Számos, a közelmúltban megkezdett munka között hangsúlyozottan kezelik Balatonkeresztúron a szennyvízhálózat további bővítését. A múlt évben 3 milliót, idén több mint 4,5 millió forintot költenek erre a célra. Tervbe vették – 13 millió 560 000 forintot szánnak rá – az új falu- és üzletközpont kialakítását. Ezen túl további 3 milliót költenek idén a község arculatának csinosítására, a parkosításra.

Ambassador Club Pécsett

A Nemzetközi Ambassador Club negyedik hazai állomásaként Pécsett is Ambassador Club alakult.

A mára már a világ számos országát behálózó nemzetközi klubszervezet gyökerei Svájcban eredtek, még 1956-ban. Magyarországon két évvel ezelőtt kezdte bontogatni szárnyait az Ambassador eszme és szellemiség, amikor egy Németországban dolgozó budapesti orvos hazatérvén barátai és ismerősei körében megszervezte az első magyar klubot.

A tagokat négy alapelv, a szabadság, a humanitás, a segítőkészség és a tolerancia érvényesítése egyesíti.

A klubokban különböző foglalkozású és érdeklődési területű férfiak találkoznak rendszeresen egymással.

A vacsorákkal egybekötött beszélgetések, esetleg vendégelőadások jó alkalmat nyújtanak arra, hogy a klubtagok tágítsák látókörüket, gazdagítsák ismereteiket.

A pécsi „nagykövetek" (magyarul ezt jelenti a klub neve) a Minaret vendéglőben találkoznak minden hónapban. **K. E.**

Rádió mellett . . .

Nagyszerű találkozó

A rádió riportere beszélgetésre hívta meg Raskó Györgyöt, a Földművelésügyi Minisztérium államtitkárát. Közben bejátszottak egy riportot Madocsáról, amelynek kocsmájában esténként összejönnek a falu férfiai, amikoris – természetesen – politizálnak. Az elhangzott vélemények egyéniek, lehet fölöttük vitatkozni, mindenesetre valamit jeleznek a falu közhangulatáról. Mondom, *csak* jeleznek. „Torgyánék szétverték a szövetkezeteket. Visszakapom a földemet, de mivel műveljem meg? Sem lovam, sem gépem, sem pénzem. Megértem én ezt, nekem is jól jön a föld, de lassabban kellett volna végrehajtani a váltást, nagyüzemről magángazdaságra. Vissza kéne állítani a szövetkezeti rendszert! Nem volt gondunk! Nem tudom leadni a disznaimat, mert 103 forintról levitték az árát 75 forintra. A költségek meg szüntelenül emelkednek!"

Hát itt a baj! – mondja az államtitkár. A kistermelő nem tud önmaga gazdája lenni. Eddig gondolkodtak helyette, az a bizonyos vezetői „elit" meghatározta a programot, a terveket, a téesz-parasztság pedig teljesítette, úgy-ahogy. A példánál maradva: ma nem az állam változtatja központilag a termelési, vagy tenyésztési költségeket, bele nem szól, hanem a piaci viszonyok képezik a mozgatóerőt. Nem elég felhizlalni a sertést, hanem tudni kell a takarmányt beszerezni, az adó- és más költségeket kiszámolni, a bankokkal hitel-ügyben tárgyalni, a megtermelt árut eladni. Ezt ma senki sem végzi el a kistermelő helyett. De hát alakíthatnak szövetkezetet is, hogy mondjuk a gépeket közösen használják, és az értékesítést is közösen végezzék . . .

Érdekes adatok: 1949-ben hazánkban kétmillió ember dolgozott a mezőgazdaságban, 1991-ben már csak 700 ezer, 1993-ban mindössze 320 ezer. Az USA-ban a lakosságnak 2 százaléka állítja elő a mezőgazdasági termékeket, Dániában 36 ezer fő dolgozik a mezőgazdaságban. Ez utóbbi adatok jelzik a magas agrokultúrát, bár a mi számadataink ennek ellentmondanak. Mert – ezt mindenki tudja – a hazai mezőgazdasági termelésünk magas szintű volt, csakhogy nagyon drágán termeltek a szövetkezeti és állami gazdasági parasztok.

Mindenütt nagy létszámot foglalkoztattak, másrészt a minőség, a szállítási határidők, a silány csomagolás csak a KGST-igényeknek felelt meg úgy-ahogy. Az európai modellt kell most célként elérni: nemcsak termelni-tenyészteni kell, hanem vállalják el a feldolgozást is, majd a termékek elhelyezését a piacon. Az egyéni felelősség meghozza a lelkiismeretes, jó minőségű munkát.

Raskó mondta, hogy a hetvenes-nyolcvanas években kitűnő szakembereket – agrármérnököket, közgazdászokat, jogászokat állítottak a hazai mezőgazdaság élére, a gépesítés is fokozatosan mellőzte a kézi erőt, de ez nem elég. A piacgazdaságban kemény a verseny, hiába vannak jó földjeink, kedvező klimatikus viszonyaink, ha például borainkat, vagy gyümölcseinket nem tudjuk eladni a nyugati piacon, mert a minőség – akár tartalmilag, akár a csomagolást illetően – gyenge, elavult technológiával győzködtünk.

A madocsai „hangulat" jelzi, hogy az agrártermelők riadtan várják a tavaszt, pontosabban a tavaszi munkálatokat. Gondjuk valós, ám az államtitkár elmondotta, hogy ebben az évben mindenképpen meg kell nyitni a falusi bankokat, amelyek helyben nyújtanak hitelt, de nem mindenáron: a kérelmezőknek bizonyítaniuk kell, hogy okosan, biztonságosan gazdálkodnak, mintegy zálogaként a törlesztésnek. Az agrárértelmiség ehhez minden bizonnyal megadja a szakmai segítséget.

A riporter és az államtitkár találkozója nagyszerű volt.

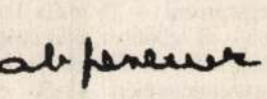

Sowkoly Károly

Lágy, finom anyagok, kényelmes cipők

Kirakatban az új divat

A frizura is egyszerű és természetes lesz

Az üzletek, áruházak portáljai mögött kivirágoztak a ruhák. Csodálatos pasztellszínű alapon óriási vagy sűrű apró virágmintás blúzok, szoknyák és ruhák kelletik magukat. A nyersszín, sárga, halványrózsaszín és halványzöld alapon szinte életre kelnek és egymással versengenek a kert legszerényebb és pompás virágai. Az anyag maga tarka vagy rátét-virágos. A pulóverek némelyike raffináltan átlátszó csipkekötésű, zártabb csupacsipke és selyem fehérneműt ajánlanak alá a divattervezők.

A szoknyák hossza gyakran a térdet takarja. Egyenes szabás esetén egy-két levarrt hól vagy rakás és végig gombolás hívja fel magára a figyelmet. A gloknis szoknyák alja körbe több helyütt magasan hasított. Ismét divat a selyem, és a muszlin rakott szoknya. Hozzá ugyanolyan anyagból kardigánszerű kabátkát terveztek. Divat a férfias, gengsztercsíkos öltöny, keskeny, derekat hangsúlyozó vastag övvel. Ugyancsak a tavaszi hónapok divatja a bermuda jellegű térdnadrág és zakó – hozzá színpompás finom blúz. Visszatér a kötényruha, a halásznadrág és a nagyméretű mellény.

Férfiaknál a klasszikus öltöny a hódító. Világosodnak az öltönyszínek – a lila, a királykék, a borvörös mellett a sárgák és zöldek árnyalatai is helyet kérnek. Már megjelentek a kombinált zakók: a mellényszerűen színes részt fekete ujjakkal varrták össze. Az ingek színei az öltönyökéhez hasonulnak, de élénkebb, vagy pasztelebb árnyalatokat javasolnak.

A gyermekdivat a felnőttekével azonos. Kényelmes, színes farmerek, lezser pulóverek, ingek, szabadidőruhák és elegáns ünnepi öltözékek. A színek viszont jóval élénkebbek, kirívóbbak.

Távolkeletről, Olaszországból, Ausztriából, Kínából, Franciaországból és a hazai gyártóktól már megérkeztek a tavaszi lábbelik. A női divat körömcipőknél a „barokk sarok". A tavasz slágere lesz a kevésbé csillogó pasztellárnyalatokban pompázó velúr, művelúr cipő rengeteg szögeccsel. Ünnepi alkalomra sok flitterrel. Férfiaknak az utcai jellegű, gömbölyűbb orrú sportos bőrcipőket javasolják laposabb sarokkal és vastagabb talppal. Gyermekcipőknél a színes tavaszi árnyalatok a divatosak.

A frizura vonal is újdonsággal rukkolt ki. Ismét a félhosszú, fényes, sima, csillogó haj a divat. Az illatszerek is a tavaszt utánozzák. Kellemes, édeskés, virágillatok közül lehet választani. Férfiaknak a dinamikus illatot javasolják. **Á. E.**

Most még tengelyig érő sár marasztalja a falu határába érkezőket **Fotó: Laufer László**

Gyűrűfű – a pionírok földje?

Saját készítésű téglából épül a „Telepesház"

Szakember figyelmeztet: azért, mert valami kísérlet, nem szabad eleve idegenkedéssel fogadni. Ez a gyűrűfűi adás-vétel azonban meghökkentő: tavaly májusban a szentlászlói termelőszövetkezet a kihalt község nevét viselő alapítványnak eladott egy 900x1700 méteres, több mint 120 hektáros területet *3,5 millió* forintért. Meglehet, egy elpusztult település nem mérhető pénzben, talán ez a magyarázat.

Hamarosan megjöttek az új pionírok, akik „a falu ökológiai újraélesztésén" dolgoznak. Elkészültek a tervei a Telepesháznak – a rajzok szerint megkapóan szép épület lesz –, amelyben közös helyiségek, nagyjából szeparált saját otthonok egyaránt vannak.

A Telepesház nyitánya lehet egy „kihalt" folyamatnak: a falu születésének. A tervek szerint ugyanis a későbbiekben a Telepesházhoz, mint szervezőközponthoz – indokolja az építész – több családi ház, otthon kapcsolódik majd.

Némi gond az elején már akadt: a szennyvízelvezetésről elfelejtkeztek. Ezért az illetékes önkormányzat műszaki szakembere határozattal leállíttatta az építkezést. Ez még tavaly augusztusban volt, azóta a hiányzó terv elkészült: „gyökérzónás nád szennyvíztisztító rendszer". Ez megint teljesen új, de ebből nem következik az alkalmatlansága.

Eddig – hallottuk az Alapítvány Gyűrűfűn lévő képviselőjétől – 5 000 tégla készült el. Még vissza van 50 000 darab. Áprilistól szeretnék a munka ritmusát felgyorsítani. Ha minden jól megy, akkor pedig az év végére készre csinálni a Telepesházat. Akadály még mindig van: a pénzhiány. Pedig a terület nagyon olcsó volt . . . **M. A.**

Honvédbál Budapesten

A II. világháború után első alkalommal rendezett tegnap Honvédbált a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség Parancsnoksága. A rangos eseménynek a Magyar Honvédség Művelődési Háza adott otthont Budapesten. A bál védnöki tisztét *Göncz Árpád* köztársasági elnök töltötte be, a házigazdák szerepét pedig *dr. Für Lajos* honvédelmi miniszter és *Lőrincz Kálmán* vezérezredes, a Magyar Honvédség parancsnoka látták el.

A bál 2000 forintos belépődíjaiból és a felajánlott különböző támogatásokból származó bevételt a szolgálatteljesítés közben elhunyt katonák hozzátartozói, valamint a megrokkant katonák segélyezésére fordítják. A bál szervezői mintegy 400 vendéget hívtak meg a hagyományteremtő szándékkal megrendezett jótékonysági bálra, többek között a honvédség tábornokait és vezető beosztású tisztjeit, a társ fegyveres erők, és testületek vezetőit, a hazánkba akkreditált katonai attasékat és tekintélyes közéleti személyiségeket.

A bálon a Magyar Honvédség Központi Fúvós Kamara Zenekara és a Budapest Ragtime Band szolgáltatta a zenét, a műsorközlő szerepét pedig a televízióból már jól ismert páros *Kudlik Júlia* és *Antal Imre* látta el. A bált a Honvéd Tánckar nyitotta meg a palotással, a pihenők közben pedig keringőt és egyéb táncokat mutattak be. Éjfélkor tombolasorsolás volt, ezt követően szolgálták fel a meleg ételeket.

A honvédség együttesei is felajánlották fellépési díjaikat a segélyezési alapra. **H. Zs.**

Kaliforniai kapcsolat

Bill Clinton levelét megírta

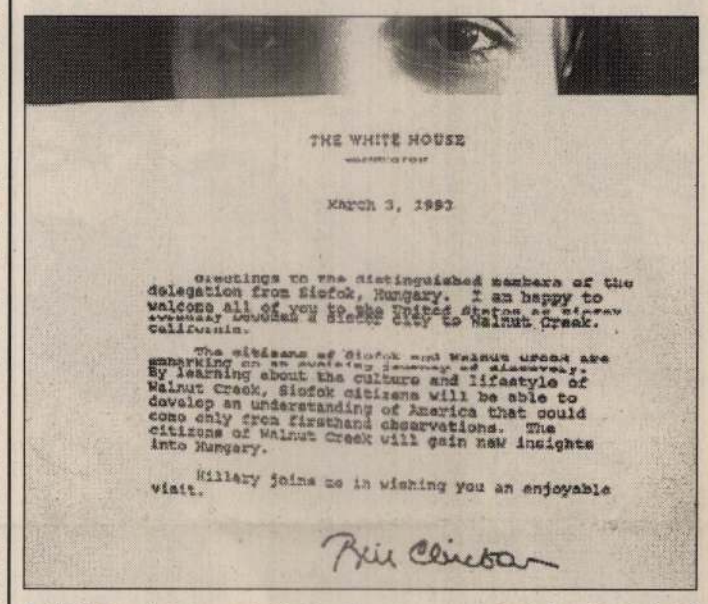

THE WHITE HOUSE

March 3, 1993

Greetings to the distinguished members of the delegation from Siefok, Hungary. I am happy to welcome all of you to the United States as sister city to Walnut Creek, California.

The citizens of Siofok and Walnut Creek are embarking on an exciting journey of discovery. By learning about the culture and lifestyle of Walnut Creek, Siofok citizens will be able to develop an understanding of America that could come only from firsthand observations. The citizens of Walnut Creek will gain new insights into Hungary.

Hillary joins me in wishing you an enjoyable visit.

Bill Clinton

A Siófokra érkezett elnöki levél **Fotó: Laufer László**

Azt aligha lehet remélni: amerikai turisták koptatják majd tömegével a siófoki flasztert, s csodájára járnak a város közepén magasodó víztoronynak . . . De hát akkor mi lehet a tartalma annak a megállapodásnak, amely a Balaton déli partjának fővárosa, s a roppant távoli kaliforniai Walnut Creek között létrejött?

A 65 000 lakosú, USA-beli kisvárosban az okmányt a napokban írták alá, részeként a „Siófoki hét"-nek. Walnut Creek-ben 25 tagú siófoki delegáció járt. Lehetőséget látnak a mind szorosabb kapcsolat révén üzleti partnerek keresésére, természetesen egy másik világ, másik nép jobb megismerésére is. Felfigyelt erre az elnök, *Bill Clinton* is: *„Nagyon boldog vagyok, hogy üdvözölhetem Önöket . . ."* – írta Siófokra címzett levelében. Azt máris igazi hazonnak könyveli el Siófok polgármestere, *Molnár Árpád*, hogy a fellendült a városban a nyelvtanulási kedv.

Ha amerikai turisták egyelőre nem is, de reptér már szóba került. A Balaton partján is készülnek az EXPO-ra – a napokban rendeztek erről egy tanácskozás –, bár egyelőre inkább az akadályokat fogalmazták meg a polgármesterek. Az azonban úgy tűnik, hogy az EXPO ideje alatt a magyar tengerhez legközelebbi nemzetközi repülőtér Sármelléken lesz. A szakemberek nem látják annak akadályát, hogy megfelelő színvonalúra megépítve kellő időre elkészüljön, s fogadja a vendégeket. Talán éppen a Walnut Creek-ből érkezőket is. **Mészáros A.**

Átépítik a hegyeshalmi határátkelőhelyet

Megkezdődött szombaton a hegyeshalmi közúti határátkelőhely átépítése. A június végéig tartó munkálatok célja: megteremteni azokat a műszaki-technikai feltételeket, amelyek lehetővé teszik, hogy a magyar és az osztrák útlevél-ellenőrző, illetve vámszervek közös helyen, de külön-külön ellenőrízzék a személyforgalmat. E változással az utasoknak a jövőben csupán egyszer kell majd megállniuk ellenőrzésre. Az átkelés ily módon egyszerűsödik, gyorsabbá válik, ám maga az ellenőrzés nem lesz enyhébb – mondta Vidus Tibor ezredes, a BM Határőrség Győri Igazgatóságának vezetője az MTI munkatársának.

Az átépítés idején a határátkelőhelyet nem zárják le, Hegyeshalom továbbra is fogad, bár torlódások előfordulhatnak. Az Ausztriába utazóknak érdemes a soproni, a kópházi és a fertődi átkelőt választani.

Baján európai szintű kikötő épül

Állami tőke is kell a beruházáshoz

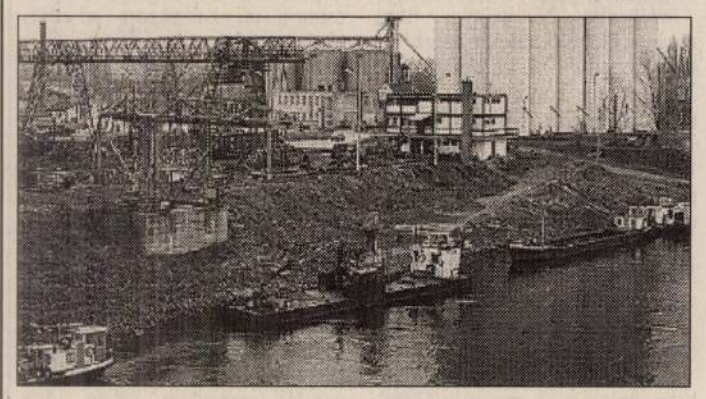

A bajai kikötő látképe a Duna-híd felől

A közelmúltban született kormányhatározat alapján a hazai kikötőfejlesztésben a bajai Duna-kikötő is kiemelt helyet kap. A Duna-Rajna-Majna csatorna megnyitásával várhatóan jelentősen megélénkül a folyami hajózás. A forgalmat ugyancsak kedvező irányba befolyásolhatja a bősi kérdés megoldása, illetve déli szomszédaink háborújának befejezése. Ilyen előjelek mellett felettébb időszerű kérdés egy európai szinvonalú folyami kikötő létesítése a Duna-parti városban, amely a folyót átszelő híd jóvoltából közúti és szárazföldi csomópont is egyben.

A kikötő létesítésének lehetőségeiről a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium megbízásából egy budapesti ügyvédi iroda munkatársai a napokban tartottak tájékoztatást a bajai önkormányzat, illetve a kiszemelt partszakaszon területileg érintett vállalatok illetékesei számára. Eszerint az állam kivonja a privatizálható javak köréből az érintett terület ingatlanait, amivel 51 százalékos tulajdonrészesedést szerez magának. A kikötő létrehozásának három lehetséges változatát tárták fel: tisztán állami részvétellel, illetve vállalkozók vagy a területileg érintett vállalatok közreműködésével koncessziós alapon. A vállalatvezetők közül egy sem zárkózott el a kikötőfejlesztési elképzelésektől, közülük több – mint a MOL Rt. Bajai Telepe, a kiépített kikötői szakasszal rendelkező ÁTI, illetve a Bajai Építőipari Rt. – már körvonalazódó kapcsolódási pontot is talált a nagyszabású tervekhez. A tevékenységi körét beilleszteni nem tudó Bácska Bútor Rt. ugyanakkor esetleg megfelelő csereingatlant fogadna el a várostól nélkülözhető kikötői érdekeltségéért. Abban azonban minden cégvezető egyetértett, hogy megfelelően erős állami tőketámogatás nélkül megvalósíthatatlan a kikötői beruházás.

Éber András, Baja polgármestere így véleményezte a formálódó terveket:

– Mint története során mindig, a kikötőnek ezentúl is nagy szerepe lesz a város életében. Számunkra ez a beruházás hatalmas lehetőség, amely a jövőben éltetni tudja Baját és környékét, ezért is vállaltuk el a szervezői szerepet. Igyekszünk megfelelni a piacgazdasági igényeknek, a beruházás viszont nem okozhat környezeti ártalmakat a város számára. **K. E.**

Eszméletlen telekárak Dél-Dunántúlon

Mindenki a városok összközműves belterületét keresi

Baranyában Pécs a legnépszerűbb. Az elmúlt évhez képest felfelé mozdultak el az árak. Pécsett a régi panelok négyzetméteréért 20-22 ezer forintot, az újabbakért 25-26 ezer forintot kérnek. A belvárosban 26-28 ezer forint az ár. Az Angster József utca egyedi, többszintes lakásai 35 ezer forintnál kezdődnek. A belvárosi téglaépületekben lévő volt tanácsi lakások komfortfokozata nem megfelelő, vizesedik, elhanyagolt állapotú. Ezeket általában vállalkozók igyekeznek megszerezni – 15 ezer Ft/m^2 áron – és lebontva, újat emelve a helyükön az üzletek, lakások négyzetmétereiért 48-60 ezer forintot kérnek. Uránváros téglaépületei jelenleg a fiatalabb korosztályt vonzzák. Itt 25 ezer forint egy négyzetméter. A régi Kertváros, Kovácstelep 30 év körüli, száz négyzetméter alapterületű, garázsos, kertes családi házait 2,5- 3 millió forintért adják. A Mecsek-oldalban 4 milliónál kezdődnek ugyanilyen típusú házaknál az árak.

A város üres, beépíthető területei elfogytak. Az új házat építőknek elvétve egy-egy Mecsek-oldalbeli telek ad lehetőséget. A Donátus környékén 2-3 ezer forintot, a Mecsek luxus üdülőövezetében 4-6 ezer forintot kérnek értük négyzetméterenként az eladók. Népszerűek a Pécs környéki települések is. Pellérden, Pogányban, Pécsváradon 300-400 Ft, Kozármislenyben 400-600 forint egy négyzetméternyi telek.

Somogyban Kaposvár a legkapósabb település. A belvárosi foghíjtelkek négyzetméteréért 5 ezer forintot kérnek. A város peremkerületeiben 100-1500 Ft, a Kisgáti területen 1200 Ft az összközműves telek négyzetmétere, a Toponári, Füredi városrészben 700-1000 Ft. Kaposvár egyes városrészeiben 21-22 ezer forintra tartják a panel lakások négyzetméterét, mely a belváros felé közeledve eléri a 27-28 ezer forintot. A legújabb épületeknél 30 ezer forint négyzetméterenkénti árat számolnak. A Balaton partja merőben külön fejezet. Itt a minden talpalatnyi helyen megindult az építkezés. Sokan öreg házakat vásárolnak, hogy telekhez jussanak. A közvetlen vízparti területek négyzetmétere 15-25 ezer forint körüli, Siófokon, Fonyód környékén ugyanez a 60 ezer forintot is meghaladja.

Tolna megyében, Szekszárdon sincs szabad belvárosi terület. Ezért a tetőtérbeépítési, emeletráépítési lehetőségek népszerűek. A panel lakások ára 22 ezer Ft/m^2. Bonyhádon 2000 forint a belvárosi négyzetméter ár, a Szecska dűlő körül 175-200 Ft. A panelokért 17-25 ezer Ft/m^2-t kérnek. A paksi panelok 20-21 ezer Ft/m^2 áron cserélnek gazdát.

Ádám Erika

Sonkoly Tibor: Natura... és Szalma László cím nélülije

Képzőművész-kapcsolat

Két kortárs magyar képzőművésszel, a hódmezővásárhelyi Sonkoly Tiborral és a szabadkai Szalma Lászlóval barátságukról, munkájukról és alkotásaikról beszélgettem.

● ***Hogyan ismerkedtetek össze?***

Sonkoly Tibor: Itt találkoztunk Mártélyon, a képzőművészeti táborban, de később Ásotthalmon is összefutottunk, azóta szövődik a barátságunk. Úgy érzem, főleg emberileg vagyunk közel egymáshoz, alkotásaink csak kiegészítik egymást. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy én inkább a festészet, míg Laci a grafika területén mozog otthonosabban. Én egyébként a Szék utcai Általános Iskolában tanítok rajzot. Ezenkívül a művelődési központban a városi képzőművészeti szakkört vezetem. Körülbelül öt éve állítok ki. Megmondom őszintén, ez alatt az idő alatt nemigen halmoztam el a vásárhelyi közönséget tárlatokkal. Főképpen országos, csoportos kiállításokon vettem részt.

Szalma László: Én, Szabadkán, a vajdasági magyarok hetilapjának, a 7 napnak vagyok a grafikai szerkesztője. Meg kell, hogy mondjam: munkáimra, gondolataimra, mindennapi életemre keményen rányomja a bélyeget a napi politika. A hírek és események, a szörnyűségek és szenvedések, maga a háborús légkör, igenigen látszik az alkotásaimon.

ST: Szerintem a napi politika, mint téma, közelebb áll a grafika kifejezőeszközeihez. És Laci, pláne, hogy újságnál dolgozik, nap mint nap találkozik ezekkel a borzalmas és véres eseményekkel. Én egy sokkal szelídebb területen mozgok. Nem mondom, hogy nem foglalkoztat a napi politika, de úgy gondolom: szét kell választani, mi való múzeumba – ahová az emberek elzarándokolnak, és egy élménnyel gazdagodnak – és mi nem. Nem tudnék elképzelni például a szobám falán, az ágyam fölött, mondjuk egy vérengzős témájú alkotást. Nem tudnék azzal feküdni és kelni. Én, inkább intimebb hangulatú témákat keresek. Nekem a látott kép, legyen az egy erdőrészlet, egy fa vagy egy szép nő, csak ötletet ad, beindít. Ezt a látványt alakítom át a vásznaimon.

SzL: Az a kategorizálás, amit Tibor említett, szerintem, nem helytálló. Nem lehet eleve kijelenteni egy képzőművésznek azt, hogy, akkor én most csak a múzeumnak dolgozom. A másik: meg lehet nézni a híres múzeumok anyagát. Olyan alkotásokkal is találkoznak a látogatók, amelyek nem éppen napfényes, vadvirágos rétet ábrázolnak. Bosch és Munch képei, hogy csak a leghíresebbeket említsem, hátborzongatóak.

● ***Laci, ritkán adsz címet a munkáidnak. Miért?***

SzL: Mert nem akarok „mankót" adni a befogadónak az alkotás megértéséhez. Szerintem, megtévesztő a címadás. Leszűkíti a gondolatvilágot, a gondolatteret. Leonardo a Mona Lisával írta be magát a világ képzőművészeti történetébe, ezzel nyerte el az örökkévalóságot. Az átlagember csak ezt ismeri az alkotásai közül. Éppen a címe miatt. Pedig ezen kívül volt legalább tíz hasonló, nagy kaliberű munkája.

ST: Szerintem, oda kell nyújtani a közönségnek a „mankót", a címet. Persze, nem valami blődlit, hanem valami frappánsat, odaillőt.

SZABÓ C. SZILÁRD

Honvédségi menetgyakorlatok országszerte

A Magyar Honvédség éves kiképzési tervének megfelelően csütörtöktől egy héten keresztül az újonc gépkocsivezetők felkészítése érdekében nagy távolságú vezetési gyakorlatot tartanak az ország területén – közölték a Honvédelmi Minisztériumban. A tárca azt kéri a forgalomban résztvevőktől, hogy a különböző katonai menetoszlopokkal szemben tanúsítsanak kellő óvatosságot és türelmet. Az éjjel-nappal közlekedő, 30–50 járműből álló menetoszlopakat felkészült parancsnokok vezetik.

● *Makó és környéke*

Bűnesetekben nincs „leltárhiány"

„Magánkatona". A megyei hadkiegészítő parancsnokság keresteti Sz. S. Makó, Ady utcai fiatalembert, aki a február 25-ére kibocsátott behívóparancs ellenére nem jelent meg bevonulási helyén, s távolmaradása okát sem jelezte. Vétségi eljárás keretében vizsgálják az ügyet.

Bordás mintájú karikagyűrű. A makói Hosszú utcában lakó F. S. lakásából ismeretlen tettesek ajtókifeszítés után eltulajdonították az OD 17–78-as forgalmi számú Jawa motorkerékpárt, egy Colotron típusú színes tévét, két gázpalackot, rádiósmagnót s egy bordás mintájú karikagyűrűt.

Megelőzés. B. M. apátfalvi lakos a makói Maros-parton szeszes italtól befolyásolt állapotban közlekedett. Vérének alkoholtartalma 2,09 ezrelék volt. Rendőri eljárás indult ellene.

Ügyvéd kell az ügyvédnek? A makói K. Z. a múlt évben több alkalommal pénzt – összesen 37 ezer forintot – vett fel egy ismerősétől ügyvédi költségekre. Azóta nem jelentkezett; keresik.

Hiány az elszámolásnál. A makói Maros menti Áfész elnöke feljelentést kezdeményezett B. A.-né kiszombori lakos ellen a 284 ezer 590 forint leltárhiány tisztázása végett. Az év végi felmérés alkalmával az ABC-vezető ezen összeggel nem tudott elszámolni.

Bántalmazás. A Csanád vezér téri Tropical diszkó előtt, szóváltás után, ismeretlen tettesek tettleg bántalmazták K. I. Szép utcai és S. I. Tömörkény utcai lakosokat. A sértettek 8 napon túl gyógyuló sérülést szenvedtek.

● *Nagymágocsról*

Hatvannégy liter vér a betegeknek!

Nagymágocs nagyközségben a művelődési házban március 30-án délután – soha még ennyi! – 160 véradó jelentkezett véradásra. A Csongrád Megyei Önkormányzat Területi Kórháza szentesi vérellátó osztálya 64 liter vért vitt el a faluból aznap este.

– Önök ismét kiválóan vizsgáztak emberségből – mondta a véradást követő vacsora előtt dr. Kispál Mihály főorvos, a vérellátó osztály vezetője. Majd folytatta: a mi területünkön – nem csökken – növekszik a véradók tábora. A mai napon is itt Nagymágocson 8 fő jelentkezett élete első véradására. Amikor a televízió bemondta, hogy országosan gondok vannak a vérrel – hogy műtéteket kell későbbi időpontokra helyezni, mert nem áll kellő mennyiségű vér az adott kórházak rendelkezésére – szóval én akkor is nyugodt szívvel gondoltam a kórház vérellátó osztályára. Azt tudva, hogy nálunk megvan a szükséges vérmennyiség a betegek számára. Ezért az önkéntes véradóknak ezerszer is hála.

Ludányi István, a Magyar Vöröskereszt Szentes városi vezetőségének titkára is meleg szavakkal köszöntötte a véradókat, az Egyesült Szövetkezet vezetőit és a nagymágocsi véradó szervezőket. Többek között azt mondta, itt olyan gyökerei vannak a véradásnak, melyből a későbbi generációk is táplálkozhatnak. A gazdasági átalakulások több helyen olyan változásokat hoztak, hogy szék sincs, amire leültethetjük a véradókat. Itt az Egyesült Szövetkezet jóvoltából közös vacsorára hívhatjuk önöket.

Ezután a sokszoros véradók átvették a kitüntetéseket. 50-szeres véradásért Sprok Antal. 40-szeres véradásért: Maczelka Ferenc, Pataki Pál, Kruzslicz Sándor. 30-szoros véradásért: Domján Józsefné, Magony János. 20-szoros véradásért: Tóth Gábor, Orbán Imréné, Nagy Pálné, Maczelka Ferencné, Kun Lajos, Kovács Ferenc, Kiss János, Horváth Gyula, Csányi András, Blázsik János. 15-szörös véradásért: Őze Zoltán, Bozó István. 10-szeres véradásért: Tábi Lajosné, Móricz László, Luczó Imre, Farkas János, Barna Mihály, valamint elismerő oklevelet kapott Balogh Jánosné véradás szervező, pénzjutalomban részesültek az Egyesült Szövetkezet vöröskeresztes tagjai. Ők azok az asszonyok, akik minden véradás alkalmából terítenek, tálalnak és népes „vendégsereg" után mosogatnak. Az F és D betéti társaság a művelődési házat bérmentve bocsátja a véradás rendelkezésére. Köszönet érte.

D. J.

● *Pitvaros*

Egy betörő sorozata

Lopás alapos gyanúja miatt őrizetbe vétel mellett indítottak eljárást a büntetett előéletű T. A. pitvarosi lakos ellen. Alapos a gyanú, hogy a fiatalkorú L. Gy. társaságában a helyi polgármesteri hivatal Arany János utcai műhelyéből 8000 forint értékben szerszámokat tulajdonítottak el. Ugyancsak őt gyanúsítják a mezőhegyesi Teve kaszinó kirablásával. Onnan készpénzt, video- és magnókazettát, italt és édességet vitt el, körülbelül 50 ezer forint értékben. Egy csanádalberti polgár házából műszaki cikkeket vitt el, körülbelül 25 ezer forint értékben. Nagy a valószínűsége annak, hogy januárban, majd februárban behatolt a tótkomlósi Rózsa fürdőbe is, ahonnan először 70 ezer forint készpénzt, majd másodszor 19 ezer forint értékben műszaki cikkeket, s ruhaneműt tulajdonított el.

Halálos baleset Székkutason

Székkutason G. J. 58 éves nyugdíjas Simson segédmotor-kerékpárjával a Mester utcai kereszteződésbe érve, balra kívánt kanyarodni. Nem vette észre, hogy már előzi őt egy ARO-gépkocsi. Az ütközés következtében a székkutasi ember a helyszínen életét vesztette. A gépkocsiban keletkezett anyagi kár mintegy 70 ezer, a segédmotor-kerékpárban mintegy 15 ezer forint.

● *A vagyonátadás dilemmái*

● *Országos vízműves-tanácskozás*

Zavaros vizeken

Kétnapos szakmai tanácskozást rendeztek a Forrás Szállóban. A rendezvénnyel a Víz-, Csatornamű és Fürdő Vállalatok Országos Szövetsége a vállalatok gazdasági és jogi vezetőinek teremt alkalmat arra, hogy megtárgyalják a vízműveket jelenleg leginkább foglalkoztató problémával, a vagyonátadással kapcsolatos jogi, üzemeltetési, számviteli, adózási és munkajogi kérdéseket. Az előadásokat jogi és gazdasági szakértők és a szakminisztériumok munkatársai tartják.

Ismeretes, hogy a korábban állami tulajdonban és a vízmű vállalatok kezelésében levő viziközműveket a vagyonátadásról szóló törvény önkormányzati tulajdonba utalja. Mint Jutasi György ügyvéd nyitóelőadásában elmondta, a vagyonátadást szabályozó jogi rendelkezések azonban néhány kérdést nyitva hagynak. Így például azt, hogy a közművek korlátozott forgalomképessége azt jelenti-e, hogy az önkormányzatok nem vihetik ezt a vagyont vállalkozásba. Tisztázatlan az is, hogy mekkora az a vagyon, amit a vízmű vállalatokra rá kell bízni a közüzemi feladatok ellátásához, és milyen jogosítványokat jelent a „rábízás". A vagyon felosztása a más-más jogi szabályrendszerbe tartozó közmű és működtető vagyonra szintén problémákat okoz. Amikor a működtető vagyon több település közös tulajdonába kerül, kérdéses, hogy ki gyakorolja az alapítói, vagyis a vállalatszervezői jogokat. Ezek a jogok ugyanis nem oszthatók meg, tehát minden kérdésben a települések egyhangú és együttes döntésére van szükség. Az eltérő jogértelmezésekből következik, hogy a vagyonátadás, a vízmű vállalatok átalakulása nem egységes modell alapján, hanem a különböző helyi elképzelések szerint történt.

A jogi bizonytalanság mellett a vízműveknek nem könnyű az új tulajdonosokhoz, vagyis az önkormányzatokhoz való alkalmazkodás, a helyhatóságoknak pedig a tulajdonosi jogok gyakorlása a maguk szigorú eljárási rendje, testületi döntéshozatali mechanizmusa szerint. Ahhoz tehát, hogy a vagyonátadás és a viziközművek működtetése zökkenőmentes legyen, kompromisszumkészségre van szükség mind a vállalatok, mind az önkormányzatok részéről.

K. G.

MAXImal Csemege Csongrád, gr. Andrássy u. 2.
és
MAXImal Festék Csongrád, Fő u. 11-17.
CSONGRÁDON A MAXI-mál CSEMEGE
Nyitás: 1993. április 6-án, kedden
– napi élelmiszerek, – ínyencségek, – különlegességek, – francia pékáruk
TUTTI Csemege Szentes, Ady E. u. 11.
és
FRUTTI Csemege Szentes, Kossuth u. 34.

SKF CSAPÁGYBOLT AJÁNLATA!
– nyugati csapágyak (SKF, INA, FÁG)
– keleti csapágyak (ZKL, MGM),
– ékszíjak, szimmeringek, zégergyűrűk
KAPHATÓK ÉS MEGRENDELHETŐK.
Szentes, Szabadság tér 2., tel.: 63/16-739
Nyitva: 8–16-ig, szombaton 8–12-ig. Várjuk Önöket!

Csak húsvétig!
ÁRENGEDMÉNYES TAPÉTA- ÉS A PVC-PADLÓVÁSÁR!
Grabo habtapéta
I. oszt. 540 Ft helyett 480 Ft/tek.
II. oszt. 298 Ft/tek.
PVC-padló, 2 m széles
1190 Ft helyett 890 Ft/m.
1490 Ft helyett 1190 Ft/m.
Álmennyezetet vagy fotótapétát szeretne? Keressen bennünket!
MAKÓ, SZÉCHENYI tér 13–15., (Csipkeházban, volt Elegancia)
SZENTES, KOSSUTH U. 11. (buszpályaudvarral szemben.)

FIGYELEM!
Nyugati és keleti gépkocsik karosszériajavítását vállalom!
MOLNÁR ZSOLT
Szentes, Dobó u. 3.
Tel.: 63/11-656

Sonkoly Lánló Sarló

Új KRESZ: már büntetnek!

Lejárt az egyhónapos türelmi idő az új KRESZ bevezetése óta, április 1-jétől a rendőrök már büntetést szabnak ki azokért a szabálysértésekért, amelyekért eddig csak figyelmeztettek. Így csütörtöktől már büntetésre számíthatnak azok, akik lakott területen túllépik az 50 kilométeres sebességet, lakott területen kívüli utakon – autópályát kivéve – nem világítják ki tompított fényszóróval autójukat, illetve a hátsó ülésen nem kötik be a biztonsági övet.

Természetesen! Közel a természethez!

Bio Market Bt.
Szentes,
Kossuth u. 8.
Hétköznap: 7–18.
sz.: 7–13-ig

DEMKO-FEDER
bioprogram

A természetes alapanyagú lakásfelszerelési cikkeinken kívül kínálunk még Önöknek:

❁ szálas virágot (alkalmi csokrok készítése is) ❁ cserepes virágokat (virágföldet, tápsót) ❁ Virágkötészeti termékek, falidíszek ❁ díszkerámiák, selyemvirágok nagy választékban. ❁ Ajándékozni szánt tárgyai csomagolását is vállaljuk.

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Alapítva: 1944. október 23.

DÉLVILÁG

50. évf. 77. szám *1993. április 2., péntek* *Ára: 8,90 Ft*

- *Bárányfelhős exportlehetőségek*
- *Szállítási gondok földön, égen és vízen*
- *Itáliai ünnèprontás*

Juhtenyésztés a maffiától az embargóig

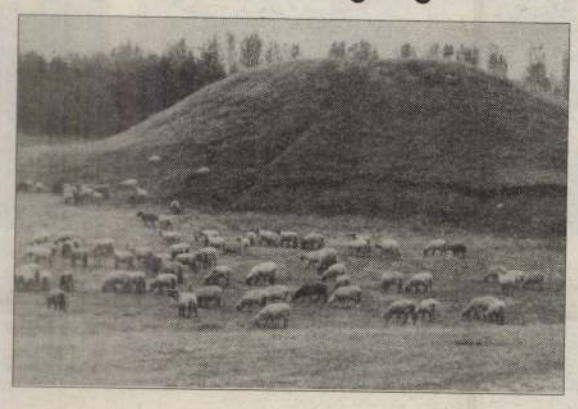

Jövedelmező ágazatnak számított valamikor a mezőgazdasági nagyüzemekben a juhászat. Az általános gazdasági pangás miatt magánvállalkozók adták el, illetve bérbe a téeszek gyapjas jószágait.

A maroslelei Rákóczi szövetkezet állományát Mihalkó Gyula és Lázár György vette pártfogásába, a legelők és az épületek bérletével együtt. Jelenleg – minden kockázatot vállalva – közel kétezer merinóival gazdálkodnak. Mihalkó Gyula, aki mellesleg az Országos Terméktanács szakágazatának egyetlen Csongrád megyei elnökségi tagja, meglepő kulisszatitkokról lebbentette fel a fátylat. (Cikkünk a 3. oldalon.)

Van-e önöknél román feketemunkás?

- *Szimatot fogtak a makói rendőrök*
- *Útilapu 41 külföldinek*

Kiszombori és makói polgárokat kérdeztünk meg tegnap, van-e náluk román feketemunkás. Az egyik kivágta a rezet, van kettő is – mondta –, keressék meg. A rendőrök alapos kutatás után sem találtak senkit. Áprilisi tréfának is beillene a fenti jelenet, ha nem lett volna igen komoly valósághátter. A Makói Rendőrkapitányság ugyanis tegnap razziázott, és begyűjtötte az engedély nélkül hazánkban tartózkodó, munkát vállaló, vagy lejárt tartózkodási engedéllyel rendelkező, esetleg útlevél nélküli külföldi, főleg román állampolgárokat. *(Riportunk a 3. oldalon.)*

Fotó: Nagy László

- *Az MDF elnökségének ülése*

Rubovszky a pártigazgató

Az MDF Országos Elnöksége szerda esti ülésén egyhangúlag Rubovszky András, a Gellért Szálló volt igazgatóját választotta meg pártigazgatónak. Az új tisztségviselő a sajtó képviselői előtt kijelentette: legfontosabb feladatának azt tekinti, hogy az MDF szervezetét a sikeres választási eredmény érdekében működtesse.

Az elnökség ezenkívül megvitatta a társadalombiztosítási önkormányzati képviselő-választásokkal kapcsolatos kérdéseket, és nyilatkozatban kéri a polgárokat, hogy vegyenek részt a választáson. Az MDF nem támogat egyetlen országos szakszervezeti szövetséget sem, de támogatja a párthoz tartozó szakembereket, akik valamelyik szakszervezet listájára felkerültek.

GNG DAFKE Autókereskedés
FORD, MERCEDES, VOLKSWAGEN, BMW,
HONDA személygépkocsik, és haszongépjárművek nagy választéka!
Lízing, részletfizetés, csere!
Mindenre találunk megoldást!
Szentes, Csongrádi u. (Shell-kút mellett)
Nyitva, hétfőtől péntekig: 8–17-ig
szombaton: 8–12-ig. Tel.: 63/16-939

Szentesi mozaik

A Szentesi Kereskedelmi Napok alkalmával ma, április 2-án, pénteken délután 17 órakor az ifjúsági házban Gérnyi Gábor főosztályvezető-helyettes (Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériuma) tart előadást. Ennek témája a kelet-európai országokkal folytatott kereskedelmünk helyzete, továbbá idei kilátásaink, különös tekintettel néhány mezőgazdasági és élelmiszeripari üzemre, amelyek Szentesen és környékén helyezkednek el, és amelyek Románia, Ukrajna irányába fokozhatják szállításaikat. Szó lesz a középeurópai szabadkereskedelmi megállapodásban rejlő lehetőségekről is a cseh, a szlovák és a lengyel piacokon.

●

Szentesen a Padlástéri esték keretében az MSZP Nagyörvény utca 59. sz. alatti székházában ma, április 2-án, pénteken délután 18 órakor Nagy László ad tájékoztatást az új társadalombiztosítási törvényről, és az ennek nyomán várható változásokról.

100 percent A LEGÚJABB AJÁNLAT!
Hypo 20 I 438 Ft, Hypo 1 I 18 Ft,
Finomliszt 1 kg 32 Ft,
Égetett szeszek 0,5 I 20% árengedménnyel!
Április 1-jétől 10% árengedménnyel értékesítjük
a Kiskunflegyházi Húsipar termékeit!
Kellemes húsvéti ünnepeket kívánunk minden
kedves vásárlónknak!
Szentes, Petőfi u. 7/A. Percent Kereskedelmi Kft.

Fotó: Gyenes Kálmán

Árkot ugrott a kamion

Tegnap kora délután történt. Klárafalva belterületén Makó irányából gurult egy teherautó, vele szemben egy török kamion közeledett. Az IFA sofőrje észrevette, hogy valami gond lehet a külföldi „pilótánál", mert kezd áttérni az ő sávjába. Próbálta elkerülni az ütközést, azonban ez szinte lehetetlen volt. A teherautó felborult, a kamion pedig átvágva a bal oldali sávon, átugorva egy árkot egy családi ház bejárati kapujánál landolt az esővíz-elvezetőben. A két jármű vezetőjét könnyebb sérüléssel szállították kórházba. Az első vélemények szerint a kamionos elbóbiskolhatott, ezért tért le az útról. A baleset pikantériája, hogy a kamionon fekete színű hordók sorakoztak és egy-két órával a csattanás után még nem tudták megállapítani, mi van bennük, mert az útiokmányokat vélhetően maga alá gyűrte a vezetőfülke.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TISZATÁJ

Sonkodi István

1917 JUL

1021

elolvasod
az arcodba égő betűket

SONKODI ISTVÁN RAJZA

a szempillámmal fotsopor

Tükörhályo

mêt sohasem láttam;
hályog takarta:
szemüveg.
en a szemembe, mondta,
zzünk szembe a tényekkel.
ünk.
rcom sápadt volt, az
n megnyúlt a szemüvegről
ıtükröződve.
ılajdonképpen, mondta,
ézhetném azt is, hogy
, nem volna módja az
emembe nézni.

Már elintézte, gondoltam,
gyermekdalokat kezdtem
dúdolgatni magamban, a
koponyámon belül sütni
kezdett a nap, aztán
mosolyogtam is, mert a
bárányok nem fagytak meg
a kertek alatt, aztán
eszembe jutott, hogy ő már
mindent elintézett.
Kibámultam az ablakon.
Az utcán a kósza lámpavilág,
bevonta a Nap munkakönyvét.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÁJÉKOZTATÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TISZATÁJ

1977 JUL
Sonkodi István
1021

SONKODI ISTVÁN RAJZA

:sontbillentyűt helyez.
:sot,
inkot
nya-szeletet,
yitó a fájdalmat kihúzza,
:ledd, illik tudni.
n felejtem,
nem felejt,
felejtik
rdőben, bükk-városban,
elnyúlt nem-lény

napfényes
és nagy f
melyet re
Mi lenne
ha eladna
ha megve
és elvinne
a boszorkány?
És lenne csend, csend,
csak nagyéha hallatszana
gyékényboszorkány kacaja.

Álom

Csillagok forognak
völgyek mélyiben,
nem csillagok,
hollók,
völgyek mélyiben,
egeknek évadján.
Adjatok, hollók, nyugalmat,
nyugalmat, nyugalmat
míg tart időm.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Sonkodi István

DÉL-MAGYARORSZÁG

1980 OKT 12

/1021

szolgáltat? Egy taxisofőr...?

— Gépkocsivezető! Ez a szó is benne van a hivatalos szótárban!... Egyébként ki merem mondani.

— Volt jobb?

— Volt.

Mielőtt tovább folytatnánk, hadd áruljam el, hogy a fenti címmel sorozatot kezdünk. Olyan emberekkel állunk meg rövid beszélgetésre, akikkel jártunkban-keltünkben nap mint nap találkozunk. Egyszóval közszolgáltatásban, emberek között az

SONKODI ISTVÁN RAJZA

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Sonkodi István

DÉL-MAGYARORSZÁG

1979 OKT 2 81

1021

IRAKI PILLANATOK — TOLLRAJZOK SONKODI ISTVÁN VÁZLATKÖNYVÉBÖL

nse ersz ram.

megpróbálja vízbe fojta-
lefont. De tévedésből a fe-
nyomja a víz alá.

on: tovább csörög. Most
hogy videofon. A képen
a rendőrfőnök értelmes
A közvetlen munkatárs
ca. Egy hulla elmosódott

iába. Mesterdetektív most
rá.

zanzásított arca meg-
dul. Nej fölbukkan a ha-
— Ezt hogy fogod össze-
ni a karriereddel?

merül, megfúl. Buborék
elszáll.

n: Zanza nyakára teker-
zsinórjával. A mesterde-
ilép a kádból. Fölveszi a

Zanza hadnagy!

meg a Dalai láma. Ide-
Zanza, rohanjon lóerő-
a Semper Streetre. 28.
t. Van ott egy szép kis
g fogja nyerni a tetszé-

Magának egyszerűen
témája... Oké. Ott le-

ej: szemrehányóan üve-
ettel nézi, amint özvegy
eszi a telefont,

azonnal a Néző lábai
rúgja az utolsókat.

Zanza (a Nézőhöz)
kinyírom. Mindenkit
tud valamit, akinek
hez az ügyhöz.

Néző: előveszi fia csúzliját, rálő a készülékre. Zanza visszalő. Néző meghal.

Gyermeke: ugyanolyan részvétlenül nézi, mint a filmbeli halottakat. Elvégre is: csak egy ember hullája.

Közben Zanzára újabb bűnügyet bíznak: ki vette meg a róla készült filmet? És miért?

— Soha! — jelenti ki Zanza és felzokog. — Én ezt soha senkinek sem fogom kinyomozni!

— De miért? — kérdi az ügyész, kissé elkomorodva.

— Mert még a végén megüti a bokáját valaki. Fegyelmi vagy mittudomén, ízléstelenségi eljárás; hogyisne! Soha! Soha! Elvégre: humánum is van a világon.

Tévékészülék, sóhajjal: de hol? de hol?! (Nagy villogás, kiég a képcsöve.)

SIMAI MIHÁLY

hoz.

A családapa erősebben szorította hóna alá a kis bőrtáskát, melynek szíja csuklójára volt erősítve. A kis barna táskában minden pénzük, a hajójegyek, útlevelek, kocsipapírok. A parkírozó terére érve, már messziről észrevették, hogy a kocsinak semmi baja, az őreg parkőr épp nekitámaszkodva figyeli az utca gyér forgalmát.

Ebben a pillanatban a családja mögött haladó apa éles fájdalmat érez csuklójában, és a barna táska kihull a hóna alól. Keze vérzik. Hátrafordul. Fiatalember fut ellenkező irányba, tán harminc métert, ahol egy csettegő kismotoron várja társa. A futó alak fölugrik a motorra, és máris hűlt helyük. Mint kiderült, éles borotvával vágta át a fiú a túlságosan szorongatott — feltehetően értékes tartalmú — bőrtasak szíját (és a csukló feletti bőrt), majd ugyanazzal a mozdulattal hátulról kihúzta a megsebzett férfi

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Sonkodi István

1984 JAN 28

DÉLMAGYARORSZÁG

1021

SONKODI ISTVÁN: PORTRÉ

Ferenc
vette á
szerkém
alapítot
egyik Z
ló, fiata
hogy k
— úgy
mányos
zi.

no. Na, n
értesítenek
elet kapok
rnak velem
agyunk. Be
eztek apróra
m mondtal
án telefonál
enyém az ál

voltam labo
szültem, nen

ásos: „kor
gva állatte
volna lenn
vasmarhatele

állatorvos volt
lenni. Kétsze
fölvételiztem, másodszor csa
helyhiány miatt nem vettek föl
Akkor jelentkeztem Vásárhely-
re, főiskolásnak.

Népköztársasági ösztöndíjja
járta ki az iskolát, de gyakorla
ta még nem volt. Akárhogy for
gatom is a szót, bátorság kellet
ide mind a két oldalról. Ak
fölvette, az is megrághatta, hog
kezdővel kezdeni kockázatos le
het.

— Ha egy ezres telepre me
gyek tizedik állattenyésztőnek
észre se vesznek, itt én felele
száznyolcvannégy marháért é
hat emberért. Hatalmasat lehe
bukni, ha itt nem sikerül vala
mi. Nem mutogathatok a má
sikra.

— *Komolyan érti a felelőss
get? Nálunk inkább arról be
szélnek, ha komolyra fordul
dolog, semminek nincsen felel
se. Ha megdöglik egy tehén, l
vonják a fizetéséből?*

— Jól eladósodnék, mert 380
ból — ennyi a fizetésem — ne
héz lenne levonni. Erkölcsi fe
lelősségre gondolok. Valahol be
jöhet a fertőzés, soha nem je
lenti be előre, de tudnunk ke
útját állni.

— *Félt, amikor elvállalta?*

— Féltem.

k vi
ötten

k
k
l kesernyés nedve

pernyés hamvai
szemhéjon táncoló karikák
szürkület

ép ifjú hitvesem"

íz

gyümölcs
madarat óvó vigyázása
őzek futása

szó"
etlenség fintora
gatás
lmű rózsa
irály tornya
onttorony'
lenség
phető
n határ

pecsétet
ra
pecsétet
dre"

öltözötten rejtezünk

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 347-749, 340-726

Sonkodi István, grafikus

DÉL-MAGYARORSZÁG

1984 JAN 07

1021

Iraki pillanatok

SONKODI ISTVÁN RAJZAI

összejártunk, fiatalok
volt, hogy ötven
néztük a Rúzsa Sán
Nyílik a rózsát. Ké
közösségek fokozatos
tak. Eltűnt a vándo
nyai iskolák körny
jenkinek lett ottho
inkább ott nézte a
hetvenes években w
fellángolása a felnő
először a különböző
gyamok, aztán a gépjárműve
ői oktatás.

Amikor a Petróczi iskolából bevitték Öttömösre a felső tagozatot, vagy két hónapig nem találták a helyüket a gyerekek. Nem akarták megvárni a buszt, amint vége lett a tanításnak, elindultak gyalog hazafelé.

— A hőskorban bódés teherautó hozta őket mindennap — meséli *Heim Gézáné*. — Miután kiépültek a szilárd burkolatú utak, buszjáratokat indított a Volán, és sorra megszűntek a tanyai iskolák. Balástya határában még működik az utolsó, de ott már korszerű módszerekkel, audiovizuális eszközökkel dolgoznak a pedagógus. Utoljára a vadgerlési iskolát zártuk be. Jól érzik benn magukat a gyerektársakkal. A Kelőpatak nevű határrészről például nem akartak otthon maradni még a legzordabb télben sem, amikor a busz is sokat késett. Az is bizonyítja, hogy a szülők felismerték az óvoda, a korszerű iskolai oktatás fontosságát, hogy az óvodába is behordják a gyerekeket, pedig oda nem lenne kötelező.

— Másféle közösségi hatások érik a gyerekeket a tanyán, mint a faluban — mondja *Gregor Józsefné*. — Szűkebb kinn a világ, kevesebb az ember. A faluban sok a gyerek, sok a pedagógus. A bekerülőknek meg kell tanulniuk a belterületen mozogni, alkalmazkodni. Az utazás, bár nehéz, de önállóságra szoktat. Sokszor az egész családnak a bejáró iskolások vásárolnak be a faluban.

ja, a szomszéd faluból is önkéntes alapon folyt a részleges körzetesítés. 1975 után még három tanulócsoport maradt Dócon. Az 1—3, a 2—4 és az 5—8 osztású csoportokba mintegy 60 gyerek járt. 1979-re azonban annyira csökkent a tanulók száma, hogy felső tagozaton kénytelenek voltak az önkéntességnek véget vetni: a tanulóknak be kellett járniuk Sándorfalvára. A nagyobbakkal együtt azonban az alsó tagozatos testvérek is buszra szálltak. így aztán a megmaradt alsós tanulócsoportokat is össze kellett vonni. 1982 óta a megmaradt néhány gyerek az 1—4. osztályban egyetlen nevelő felügyelete alatt maradt Dócon.

Gyakran nevezték a tanyai tanítókat szép metaforával lámpásnak, amely a tudás fénykévéjét veti maga köré. Sorra kialudtak a tanyavilágban ezek a lámpások, s még mindig nem biztos, a helyükre visszatelepedő sötétséget bevilágítja-e a lassan mindenhova eljutó villanyfény. De egy egész falu, amelyik efféle lámpás nélkül marad? Márpedig Dóc gyakorlatilag iskola nélkül maradt, ami nyilván számottevően csökkenti a település amúgy sem túl erős megtartó képességét. Sáska István más véleményen van.

— Dócot rossz helyre telepítették. Nem azért jönnek el a fiatalok, mert a gyerek ott nem járhat iskolába, hanem mert kevés a jövedelmező munkaalkalom.

Hát, ki tudja...

Szakosított zsúfoltság

— *Megéri a fáradságot, bejárni?*

Ismét Sáska Istváné a példa:

— A tanyai iskolában, ahol négy osztályt tanított a pedagógus, matematikából hetente kétszer húsz percet tudott foglalkozni egy osztállyal. Gondolja-e, az új matematika követelményei mellett mennyit ért ez? Volt

[illegible] előnye annak a

formának: egy-egy gyerek a négy év alatt többször is hallotta ugyanazt az anyagot. De ez legalább ennyire hátrány is, hiszen amíg a másik csoport foglalkozására figyelt, addig nem haladt a saját feladatával.

A körzetesítés következtében mindenütt földuzzadt a tanulólétszáma. Rúzsán például 280—

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 MÁJ 22
DÉLMAGYARORSZÁG
Sonkodi István

1021

SONKODI ISTVÁN RAJZA

SZ. M.

Népszava

Száz éve, 1877 májusában jelent meg először a Népszava. Napilappá csak jóval később lett. Az első napilapszám üdvözlő cikkéből idézünk.

VÍZSZINTES: 1. Az idézet második sora (Zárt betűk: O, L, Ü, M, N). 13. Német betű. 14. Hozzájut. 15. Túl ízesíti az ételt. 16. No, más formában. 17 ...zmus, a szellemekben való hit (+'). 18. Rendfokozat. 19. Svéd, román, német gépkocsik jelzése. 20. Erdélyi város. 22. Az idézet első része (Zárt betű: L). 24. Személyes névmás. 25. Tulipános formája régi bútor. 26. Női becenév. 27. Király a szláv nyelvekben. 29. ...ló, ing, blúz ujjának szegélye. 30. Birtokol. 31. A „Kétévi vakáció" írója. 32. Magas németül. 33. Tolsztoj utóneve. 34. Jelenleg. 35. Melléknévi képző. 36. tápláló ital, névelővel. 38. Könnyed kis beszélgetés első része. 39. Így kezdődik az ABC. 40. Pirul ikerszava. 41. Szeszes ital. 42. A szájhagyományban élő történet. 44. Gyermekjáték (bújócska) része. 46. Bátor. 47. Határozórag. 49. Három személy együttese. 49. Vas megyei község. 50. Francia impresszionista szobrász. 52. Gyermek síróhang. 55. RN. 57. Tehergépkocsi rövidítése. 59. Ül párja (rag). 60. Fogaival apróra darabolt. 61. Mássalhangzó kiejtve. 62. A kakas dísze. 64. Táplálkoznia. 65. Szel.

FÜGGŐLEGES: 1. Hull rájuk az eső. 2. Shakespeare hőse. 3. Diplomata gépkocsik jelzése. 4. Zeneiskola régies neve. 5. ...rin, vörös festőanyag. 6. A beszéd, írás tárgya. 7 Milliószor billió. 8. Tojás németül. 9. Megkülönböztető jegye. 10. Igekötő. 11.

kezdetekor, vagy
érdemes bő vízzel

(Zárt bet
ipari ter
RRT. 29.
címe. 31.
32. Az id
D, D, L,
37. Vívásban találat. 38. Lakoma. 39. Fa része. 40. Ik. 41. Valaminek a helyét műszerrel megállapítani. 43. Írásban hibázik. 45. Szomszédos ország fővárosába való. 46. Zománc. 47. Szovjet űrhajós, ford. 49. A kereskedelem egyik ága. 50. Általános költség, eredeti írással. 51. Kis valószínűséggel, de esetleg. 53. Örökzöld díszbokor, díszfa. 54. Sajnálj, fájlalj. 56. Tőszámnév. 58. Összevissza rak. 63. Juttat. 64. Mássalhangzó kiejtve. 65. Határozórag.

BEKÜLDENDŐ: Vízszintes 22., függőleges 17. és 32. számú sorok megfejtése.

MEGFEJTÉSEK — NYERTESEK

A két héttel ezelőtt megjelent rejtvény helyes megfejtése: Vaáli — Ady Endre — Bakonyi fajta, karakán magyar, pazar volt, jó volt rossz fajtája mellett...

A megfejtők közül sorsolással nyertek és személyesen vehetnek át vásárlási utalványt a szegedi Móra Ferenc Könyvesboltban (Kárász utca), ahol azonnal vásárolhatnak is érte: Apró Imre, Szeged, Francia utca 29., özv. Orosz Istvánné, Szeged, Bakay Nándor utca 3/A, Terhes Sándor, Szeged, Gyík utca 1., Csomós Imre, Szeged, Pál utca 3., Horváth Imre, Szeged, Kígyó utca 2.

A megfejtéseket postai levelezőlapon kérjük beküldeni. Beküldési határidő a

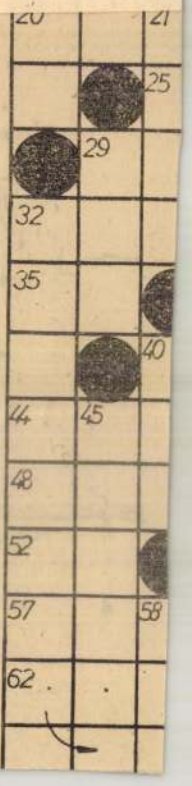

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Sonkodi István
Grafikusmérnök

DÉL MAGYARORSZÁG

1980 DEC 23

1021

SONKODI ISTVÁN IRAKI ÚTINAPLÓJÁBÓL

László a demokrácia
vette célba. A közép-
nem mernek kezde-
i, az összejövetelek
formálisak. Nincs
élemény, hiányoz-
lkotó légkörű viták.
rsadalmi munkások-
„halmozódnak a
ások". Fölvetette:
jobban járna, ha
sen osztanák el a
at, s nem fordulna
valaki csak azért
tizedik megbízatást
mindegy, úgyse csi-
nit. Ha egy lenne,
lettel el lehetne vé-

Antal a pártmunká-
nnivalóiból az egyik
ebbet, *a jelöltek*
ését tárta a gyűlés
ői elé.
nyt formált a közös-
talokról — kitérve a
óban is fölvetett ki-

nem előzménye-e a kizárás-
nak, hogy sokszor megadják
„fölülről", milyen legyen a
jelölt. Megnyugtatta a két-
kedőt a járási pártbizottság
osztályvezetője, hogy nin-
csenek ilyen előírások. Vi-
szont elv, hogy a pártalap-
szervezet összetétele tükrözze
a terület foglalkoztatási ará-
nyát. Mindez természetesen
úgy érvényes, ha nem tűnik
erőltetettnek.

A pusztaszeri Hétvezér Tsz
kommunistái bátran föltár-
ták a munkahelyi demok-
rácia, a szocialista brigád-
mozgalom, a pártépítés, a
háztáji termelés hiányossága-
it.

S azonnal lévtek egyet.

Majoros Tibor

Először: A
tartom azt. h
belső irányítá
gyalja *a közp*
hogy *a vállal*
bontakozhatott
irányítási ren
si funkció ti.
korlásában (m
vállalati szerv
az optimális

Napjainkban
(irányelvek, h
lások, tervkon
bástyázzák a
az, hogy megn
rások aránya
a *vállalati dö*
ennél kevésbé
si rendszer —
kor is szükség
— nem indoko
hozott. (Példá
szabályozók le
bályozás úgysz
lalat egyedi és
kedjen be, noh
sel jelentősen

Másodszor:
egyetérthetünk
tó túlzottan az
zeti elemeire he
feladatokat tek
mégis hiányolha
elem, a tervezé
szervezet működ
kapott nagyobb

nácskozási központok

en a jövő héten *a*
zási központokban
nak a beszélgeté-
program a követke-
mber 24-én, hétfőn
kezdettel az *algyői*
gálati irodában
ert út 40.), *a felső-*
rtházban (Római
); *november 25-*
n 17 órakor *a ge-*
dói általános iskolában (Jó-
zsef Attila sugárút 116.), *a*
béketelepi pártházban (Ta-
polcsányi utca 2.); *novem-*
ber 27-én, csütörtökön 17
órakor *a 600-as Szakmun-*
kásképző Intézetben (Tolbu-
hin sugárút 83.) és *az al-*
sóvárosi pártházban (Rákó-
czi utca 11.) tartják a ta-
nácskozást.

Somos Miklós

M.D.K

grafikus

A Csepeli Munkásotthonban
rendezett kiállitáson áprilisban
bemutatta műveit

—: Sirek

Művészet, 1962. julius — 38 lap

M.D.K.

Somos Miklós
festő

Méltatás. — „Halász" (vers)

Sík Csaba: Somos Miklós.

Élet és Irodalom, 1962. április 21—

Somos Miklós
festő

M.D.K.

Portréival szerepelt a
tárlaton.

Szelesi Zoltán: A VII. Szegedi Tárlat.
Művészet, 1967. Múzeum - 41 kap.

Somos Miklós
festő-

M.D.K.

Részt vett a tárlaton.

Barsányi Judit: A VI. Miskolci Országos ...
Művészet, 1967. április - 38 lap

Somos Miklós, festő MDK

Baroda, Chandigarh és Új-Delhi
Kiállítáván szerepel.

-: Magyar festészeti tárlat India három
városában 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1967. jan. 31.

M.D.K.

Somos Miklós festő

Kiállitás müveiből a salgótarjáni József Attila müvelődési házban

Napló

Magyar Nemzet 1966. május 21. 4.1.

MDK

Somos Miklós

Molnárné, of.

Fiatalok az épitkezésen, of.

Hárman, of.

Fiatal képzőművészek szemléje. Ernst Mus.
1963.jun.

MDK

Somos Miklós

Bányába menők, of.

A mónósbéli szénosztályozó, of.

Fiatal munkás, of.

Egercsehi bányarészlet, of.

7. miskolci a.képzőm. kiáll. 1962. nov.
Herman O.Muz.

MDK

Somos Miklós
festő

Az Ernst Múzeumban rendezett
tárlatot. — Méltatás.

Szabó György: Sok feinyép és két megjegyzés
Élet és Irodalom, 1965. nov. 13-9 lap

MDK

Somos Miklós

Ülőkalauznő, of.

Munkábamenők, of.

Ipari táj, of.

VIII. M. Képzőmüv. Kiáll. Mücs. 1960. ápr.

Somos Miklós

432. Két női fej, tusz. 116 x 110 mm. J.j.l.: Somos 1963. Repro.: Alföld 1963. 6. sz.

433. Nő cserép vizeggal, tusz. 132 x 88 mm. J.j.l.: Somos 1964. Repro: Alföld 1963, 6. sz.

434. Nő gyümölccsel, tusz. 260 x 180 mm. J.b.l.: Somos 963.

435. Női arc, tusz. 140 x 65 mm. J.j.l. Somos M.

Szíj Rezső, Gyűjtemény (katalógus) Temp. arv. Gouache. Bp. 1966. 45. l.

Somos Miklós

428. Benélgelő, tusr. 188 × 60 mm.
J. j. l.: Somos 964.

429. Fejkendős nő, tusr. 240 × 167 mm. J. b. l.:
Somos 963 február.

430. Férfi szemben, tusr. 172 × 88 mm. J. j. l.:
Somos 1963.

431. Kendős nő, tusr. 129 × 124 mm. J. j. l.:
Somos 1964. Rajzo: Alföld 1963. 6 tr.

~~Szuj Rezső, Gyujtemények (Katalógus): Temp.~~
Olaj 45.
akv. gouache. Bp. 1966.

Somos Miklós

431 sz. zajza reprod. 47 old.

Szij Rezső, Gyűjteme)em (katalógus). Olaj temp, arv. gouache. Bp. 1966.

47.

MDK

Somos Miklós festő

kerámia:

Sárga fej

Kék ablaknál

Parasztasszony /sárga/

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

kerámia:

Parasztasszony /zöld/

Szerzetes

Kertész

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

kerámia

Piroshátterü ~~xxx~~ fej

Beszélgetők

Tányértörlő

Somos M. kiáll. Ernst Mus. 1965. okt.

MNK

Somos Miklós festő

kerámia:

Barátnők

Szegfüs asszony

Somos M. kiáll. Ernst Mus. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Zsuzsanna I.

Furulyás

Menyasszony

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

kerámia:

Asszony két fával

Tanyán

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Hónapok I-XII.

Jeanne d'Arce

Korongos

Somos M. kiáll. Ernst Múz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Kékkalapos nő

Asszony, virág, angyal

Zsuzsanna

Somos M. kiáll. Ernst Mus. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Fiatal munkás

Fiatalok

Táj lovakkal

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Lóusztatás

Lovas férfi

Női arc I.

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Anyaság

Akt tükörrel

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Zöldkalapos nő

Asszonyarc

Kutnál

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

MDK

Somos Miklós, festő

Héja képekkel szerepel.

Tamás István: A IV. Balatoni Nyári Tárlat

Népszabadság, Bp. 1968. júl. 9.

M.D.K.

Somos Miklós „festő"

„ nevét a rendszeresen „le-
járó" vásárhelyiek között emlí-
ti a szerző.

Sz.Kürti Katalin: Vásárhelyi tárlat 1968 - Debrecenben
ALFÖLD, Debrecen, 1968. XIX.évf. 7. sz. 67.old.

Somos Miklós

M.D.V.

Részt vett a tárlaton.

Pogány Ö. Gábor: A Salgótarjáni Galéria
kiállításai, 1968. július – 22 oldal.

Somos Miklós

az újrealizmus képviselő: közé tartozik. Ipari tájak, munkások a témái

Artner Tivadar: Évezredek müvészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

579. l.

Somos Miklós

1. Hommage à Miklos II. olaj 70x100
2. Szerelmesek -"- 70x40

Magyar Művészet 1945-1969
Műcsarnak

Somos Miklós

Díjat nyert.

Megnyílt a nyári tárlat
Hajdú-Bihari Napló Debrecen 1970.
jul 21.

Tornai Miklós festő

Tornyai-plakettet kapott a XIV. Városkerületi Őszi Tárlaton.

Művészet 1969 XII. sz.

Somos Miklós

festő kapta a kiállítás festészeti díját a IV. Balatoni nyári tárlaton. (Keszthely, Balaton Múzeum).

IV. Balatoni nyári tárlat (Ridey Gábor)
kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap, 1968 július 11 9. l.

Somos Miklós
festő

„Munkás asszonyok" című képével
a III. dijat nyerte el a Szot felszaba-
duliesi és iparművészeti pályázaton

—:—

Művészet, 1970. szeptember – 24 lap.

Somos Miklós

Alkotói Díjat Kapott

Alkotói Díjat
Szocialista Művészetért, Bp. 1970. sep.

Somos Károly

Díjat nyert a SZOT-pályázaton
(5000 Ft)

Lánc Éva: Művésszel vallani
Egészségügyi Dolgozó, Bp. 1970. szept. 5.

Somos Miklós

festőművész

munkái a vásárhelyi őszi tárlaton

Népújság
1984.04.27.

Somos Miklós

festőművész

alkotása a 31. Őszi vásárhelyi

tárlaton

Petőfi Múzeum
1984. 10. 08.

M.D.K.

Somos Miklós
festő

A Magyar Képzőművészek Szövetségének
Választmányi tagjává lett.

—: A Magyar Képzőművészek Szövetségének Választmánya
Művészet, 1966. június-12 lap

Somos Miklós

festő.

M.D.K.

Egercsehiben tartott tárlalot. A bányavidéken készült képeiről. Szénrakodók (repró)

Gyurkó László: Egy festő Egercsehiben – 11 l.
Élet és Irodalom, 1961. február 17.

Somos Miklós festőművész

a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójára rendezett kiállításon szerepelnek a művész művei. A művész harmadik díjban részesült.

Wagner István: Jubileumi kiállítás a Műcsarnokban.
Magyar Hírek, 1977. máj. 19.

Somos Miklós

A művész miskolci „Fantazzia"-jáért, mint az 1976-os év egyik legjobb köztéri alkotásáért jutalomba részesült.

— Hírek
Művészet, 1977. december - 48. lap

Somos Miklós

Ma nyílik meg Hajdúnánáson a magyar akvarellművészet kiállítása, melyen művei szerepelnek.

Hajdú-Bihari Napló, Debrecen, 1941. dec. 19.

Somos Miklós

festőművész kiállítása nyílik április 15-én Sátoraljaújhelyen, a városi-járási művelődési központban.

Észák - Magyarország 1973/85 7 old.

Somos Miklós
festő

1969-ben nyerte el a Tornyai
plakettet Somos Miklós festő-
művén

Szabó Endre: Igy kezdődött - igy folytatódott.
Művészet, 1974. március - 5. oldal

Somos Miklós
festő

Somos Miklós a Főiskolán
6 évig volt Fónyi Géza növen-
déke. – Sirjánál a nekrológot
is ő mondta el.

Somos Miklós: Fónyi Géza.
Művészet,1972.május 25.oldal

MAGYAR IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLA
Budapest, XII. Zugligeti u.1

. . . . . .

Kérésére engedélyezem, hogy a
Könyvtárát a könyvtár nyitva
és a könyvtárra vonatkozó sz
vehesse.

Budapest, 1971. . . . . .hó.

Gomos Miklós

A Balatoni Nyári Tárlaton (Keszthely, Balatoni Múzeum, 1968. VI. 30 – VIII. 31.) bemutatott alkotásaiért díjat kapott.

Képzőművészeti Almanach 1, Comima 1969, 69. l.

MAGYAR IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLA
Budapest, XII. Zugligeti u.11-

. . . . . .

Kérésére engedélyezem, hogy a
Könyvtárát a könyvtár nyitvata
és a könyvtárra vonatkozó szab
vehesse.

Budapest, 1971. . . . . .hó. .

f

Somos Miklós

Az I. Országos Akvarellkiállításon (Eger, Gárdonyi Géza Színház, 1968. VIII. 4-) díjat nyert.

Képzőmův. Almanach 1, Corvina 1969, 70. l.

Somos Miklós

a Miskolci Galériában rendezett második téli tárlaton szerepel „Látogatás a rózsabokornál" c. festménye.
(említve)

Láttuk, hallottuk.
1972. XII. 16. 21.45 D. Petőfi

Somos Miklós

festőművész is részt vesz azon a magyar képzőművészeti kiállításon, amely március 25-én nyílik Bejrutban, korlátás művészek alkotásaiból.

Magyar Hírlap 1972/77

Sold.

Samos Miklós 1967 ben

A szegedi tárlatan 1965 óta évenként négy művész kapott eddig díjat tizenegyedik a sorrendben: Samos Miklós részt vett a x. tárlatan is.

B. Varga József: A x. szegedi ujári tárlat tanulságai.

Népművelés 1969/10 41 old

Somos Miklós
Nobrász

A mázvány mozaik a Duna-Tisza
közi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet
tanácskozó termé számára készült
1970-ben.

Horváth Terér: Somos Miklós mázvány mozaikja . . .
Művészet, 1972 február - 29 oldal

Somos Miklós, festőművész

Az elmúlt 25 év vásárhelyi őszi tárlatainak válogatott anyagából kiállítás nyílt a Műcsarnokban. Az őszi tárlatokon mindig nyomatékos súllyal szereplő művészek köréből Bazsonyi arany, Somos Miklós - és még többeknek - műveit látjuk a tárlaton.

Tasnádi Attila: Jubiláris vásárhelyi tárlat a Műcsarnokban.

Népszava, 1979. júl. 15.

Sonos Miklós
Kiállítás Nódmezővásárhelyen

Magyar Nemzet 1984. XI. 11.

MDK

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Kritika 1968 márc.p.54

Somos Miklós

Fanyeső

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o

MTK

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1968 ápr.21.

MTK

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Élet és irodalom 1968 ápr.2o.

MDK

Somos Miklós festő

olajf.:

Munkábamenők

Házaspár

Deportált

Somos M. kiáll. Ernst Muz. 1965. okt.

- MDK.

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1966 szept.p.748.

Samos Millós

Kiállítás Nagykanizsán, a Hevesi Sándor Művelődési Központban

Nagykanizsa 1986. XII. 2.

Soros Alapítvány

Sotheby árverés

Magyar Nemzet 1987. 11. 19.

Somos Miklós

Sotheby's árverés

Magyar Nemzet 1987. IV. 9.

M.D.K.

Somos Miklós

festő

Feleségével Lieber Éva ával kiállitása volt a Mester-utcai „Princetanhat" helyiségében.

Bauer Jenő: Krónika

Művészet, 1969. május — 44 lap

Somos Miklós

grafikus

M.D.K.

A Studió 1960 és 1961 es kiállitásán vett részt

- Bolgár Kalmán: Tizéves a Fiatal Képzőművesek Stúdiója
Mélészet, 1969. január - 14 lap

MDK

Somos Miklós

Művei a nagykanizsai képtárban

Zalai hirlap 1968 aug.1o.

Somos Miklós

A Venprém megyei Tanács és a Szoknev. Venprém megyei Tanácsa a kiállitáson bemutatott műveiért pájadijban rénesítette.

Napló (Venprém). 1968, júl. 2. „Megnyilt a I.V. Balatoni Nyári Tárlat. Lóránt János festőművésszkapta az idei Egry-díjat. —

Somos Miklós, képzőművész

– szerepelt a Studió 58-68 c. kiállításon a Műcsarnokban

Öné a szó
Magyar Ifjúság, 1969. 11. 14. 11. l.

Gonus Miklós

Dekoratív-konstruktív szellemű művész, a hódmezővásárhelyi iskola tagja.

Németh Lajos: Modern magyar művészet
Corvina 1968.

140.P.

M.D.K.

Somos Miklós festö

Eljegyzés c.

müvét a Müvelödésügyi Minisztérium megvásárolta 1967.

Müvelödésügyi Minisztérium vásárlásai 1967. 3.1.

Kikotő varós - jametszet

SOMOS MIKLÓS

Kirándulók olaj

Fiatal képzőművészek és grafikusok
kiáll. 1955

FARKAS ZOLTÁN :

72. Női fej. - Szobor, br. Mag.: 16.5 cm. Jelz. b.o.: "Farkas".

FÁY DEZSÖ :

73. Paolo és Francesca utolsó találkozása. - Olajf., falem., 49x39 cm. Jelz. l. j.: "Fáy Dezső Sienna".

FÁY LORÁNT :

74. Gyümölcsöskert. - Olajf., v. 67 x 76 cm. Jelz.l.a j.s.: "Fáy L. 3".

FERENCZY BÉNI :

Somos Miklós

Szegvári Károly

Szinte Gábor

M. Szücs Ilona

Tamás Ervin

Tóth Imre

Tóth László

Túry Mária

Ujváry Lajos

Fiatal képző- és ipar-
művészek kiáll

Ernst Muz. 1955 jun-
jul.

o. festők

Somos Miklós

festő

M.D.Y.

Hódmezővásárhelyen ~~került~~ került bemutatásra a „Betlehemesek" ekhortájt az „Öreg halász" és a „Fiatal halász" is. 1962-ben a IX. Országos Kiállításon mutatja be a „Csepel Autógyár bejárata" című képet.

Solymár István: Somos Miklós

Művészet, 1964. május – 40 lap.

Somos Miklós

festő

1957-ben készült munkája szerepelt a VII. Országos Kiállitáson, 1958-ban festette I. osztályú üzem "kompozíció-ját. 1959-60-ban készült az „Spari-táj"-a, majd az „Ülő kalauzno"-je.

Solymár István: Somos Miklós

Művészet, 1964. május - 40 lap.

Somos Miklós
festő

M.D.K.

Solymár István: Somos Miklós
Művészet, 1964. május –

Somos Miklós
festő

M.D.V.

„Mökalusnő" című művével
„vett részt a moszkvai kiállításon".

A. Ny. Tyihomirov: Magyarorszag fiatal művészei
Művészet, 1962. március. — 37 l

Somos Miklós
festő

M.D.K.

„Gyárudvar" c. képe.

Végh János: A hetedik ősz tárlat Hódmezővásárhelyt – 32 l
Művészet, 1961. január. – 1 szám.

SOMOS MIKLÓS

1991

ága

SLAMON Nándor: Zászlóbontás : A Magyar Vizfestők Társ
sága Szombathelyen. = Vasi Szemle, XLV. évf. 3. sz. 1
455.

Samos Miklós 6

Ezek az emberek valamiből kiszakadtak ugyan, valamiben azonban horgonyt is vetettek, valamit elveszítettek, mást viszont megnyertek.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/47 bold.

Samos Miklós 5

Látszólag minden chagalli lebegés: a gyerek alakja mintha a levegőben úszna, de Samosnál a levegőbe vetett bukfenc valódi gyermekjáték, nem pedig jelkép. Samos vállalja, Ludja, nyiltan hangoztatja élete, Müvészete zártságát, líraiságát, folytottságát. Legutolsó képeinek – Család, Kerelem, Párbeszéd, Anyaság – emberalakjai beleolvadtak az otthonok karosszékeibe, szinte egyjé váltak velük.

Bojár Iván: Kiállitásról kiállitásra.

Magyar Hirlap 1972/47 6 old.

Samos Miklós 4

A legújabb munkákon pedig a szinvilág monokrón szürkékhez közelít, formai összefogottabbak, letisztultabbák. Kétségtelen, Samost mindig is a tudatos szerkesztő szándék sarkallotta, még akkor is, ha álmait vitte a vászonra. Legjellemzőbb talán e tekintetben Ujjongók című képe.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/47 6 old.

Somos Miklós 3

És szeret álmodni is, pontosabban újra álmodni könyvélményeket. Látványélményeket, ismerete tárházának kincseit, néha kissé tudákosan (Magna ~~meretrix~~ meretrix, Justus, Jerikó, Bestiárium. Fejlécek egy etiop. synaxáriumhoz. A korábbi éveket olykor rücskös felületek, kicsit darabos előadás jellemezték, az utóbbi műveit az virizáló szinek álomhangulata határozza meg.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Ifirlap 1972/47 6 old

Samos Miklós 2

Kemlélete befelé figyelő, külső hatásokkal kevésse törődő. Ezt szinte jelképesen két kép cimével határozhatnók meg: Ilaz és kerítés között, meg a Kulcsos férfi. Samos ugyanakkor szereti az alkonyi zugok meghitt és néha talán kissé fülledt világát, a „filoszos" elvonulást. Erre utalnak: Rejtőző, A csend kapuiban. A szerelem rejtekei cimü képei.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/47 6 old

Somos Miklós 1.

Műcsarnokbeli kiállitásán javarészt az utóbbi évek termését láthatjuk. Somos jellemzője: az önmagához való hűség, következetesség. Somos stilusa már a hatvanas évek elején kialakult, ezt csak részleteiben módosította, anélkül, hogy munkásságában korszakváltásokról beszélhetnénk.

Bojár Iván: Kiállitásról kiállitásra.

Magyar Ilirlap 1972/47 6 old

Somos Miklós
festő

A Helsinki Magyar Nagykövetség
nagy fogadótermének függöny-
falán elhelyezendő faliszőnyeg
tervezésére pályázott a művész.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974.február - 48.oldal

Somos Miklós
festő

A veszprémi Építészeti és Művelődési Ház homlokzatára elhelyezendő mű tervezésére kiírt pályázaton részt vett a művész.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974.február - 48.oldal

Somos Miklós
festő

A miskolci Győri kaputeri lakótelepi Általános iskola, valamint a diós győri Alközponti Általános iskola előcsarnokaiban elhelyezendő mozaik v. fantazia műre kiírt pályázaton részt vett.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőmüvészeti pályázatok.
Müvészet, 1974.február - 48.oldal

M.D.V.

Somos Miklós

festő

A Textilművészeti Főiskola secco pályázatára beküldött művet díjazták.

Ligeti István: A Sondksár-péteri secco pályázatáról

Művészet, 1969. május - 24 lap.

Somos Miklós

grafikus

M.D.V.

A Kertiszeti Főiskola seccojának pályázatára beadott művét a Csend, a nyugalom, a tisztaság jellemzi.

Eigel István: A Sorokszár-peteri secco pályázatai
Művészet, 1969. május - 24 lap.

Somos Miklós

Megbízást kapott Somos Miklós Fanitarzna elkészítésére a Miskolc, Dürsgyőr 2 b.sz. Általános Iskola előcsarnokra részére.

-------:Köztéri munkák.

Művészet, 1976.szeptember - 48.oldal.

Somos Miklós

A Pesti Vigadó műemléki lépcső házában üres üvegablak terve-zésére kiírt pályázaton vett részt a művész.

----:Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1976. december - 48.oldal.

Somos Miklós
festő

M.D.K

Borics Pál szobrász mintázta
portréját érembe.

Ecsery Elemér: Borics Pál
Művészet, 1966. julius - 30 lap.

Somos Miklós

Sebők Magda: A Magyar Kereskedelmi Kamar székháza. /Képes ismertetés/ Építész: Pintér Béla, belsőépitész: Horniose k László, iparművészeti diszités: Segesdi György, Somos Miklós, Boda Gábor.

Budapest, 1974. 5.sz. 13-15.1.

SOMOS MIKLÓS

"MUNKÁSASSZONYOK"

OLAJ, REPR.

NÉPMŰVELÉS, 1970. OKT.

Somos Miklós

Barbara olaj 25 x 20
Búcsúztató -"- 100 x 100
Hommage À milosz 70 x 100

II. Debreceni Országos Nyári Tárlat
Déri Múzeum, 1970. júl. 19 - aug. 9.

Somos Miklós

Átváltozások repr. olaj 70×80

Szegedi nyári tárlat.

Somos Miklós

1. Barbara olaj 25x20
2. Edénynek olaj 19x38
3. Örömváros olaj 70x100

Szegedi nyári tárlat

MDK

Somos Miklós

olaj:

Eljegyzés

Bucsuztató /Ritly Vali emlékére/

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János Muz.
1967. okt.

MTK

Somos Miklós

Pásztor c. képe

Művészet 1968 máj.p.8.

Somos Miklós

rajza (repr.)

Valóság X. (1967.) 3. sz. 128. l.

Somos Mihály

Rajza (repr.)

Valóság IX. (1866) 7. sz. 12. l.

Somos Miklós „festő"

M.D.K.

nevét említi:

—Aradi Nóra: Daumier, Derkovits és utódaik

Bp. 1968. Magvető, 330. old.

Somos Miklós
grafikus

MDK

"Tanoncok"

"

Élet és Irodalom, 1965. ~~ápr. 10~~ máj. 1 - 3 lap

Somos Miklós
festő

M.D.K

Orosz János hészitett róla portrait.

Kaczogh Ákos: Orosz János
Művészet, 1963. május - 40 lap

Somos Miklós

Grafikus

M.D.K

Nerengők

Élet és Irodalom, 1963 május 18 - 6 lap

MDK

Somos Miklós

Üres oldal, o.

Csepel Autógyárban, szén

Művész a gyárban kiáll. Csepel

MDK

Somos Miklós

Munkába menők, o.

Csepel Autógyárban, o.

Bányarészlet, o.

Művész a gyárban kiáll. Csepel

MDK.

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Kisalföld 1966 dec.18.

MDK

Somos Miklós

Csepel autógyár, of.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mücs. 1962. 16.l.

Somos Miklós
festő

M.D.K.

„Szerelmesek" (repro)

Művészet, 1965. december - 27 lap

Somos Miklós

Rajza,

Repro.

Alföld, 1965. 9. n. belső felzet báton

Somos Miklós
festő

M.D.K.

Fiatal építők (rajz)

Élet és Irodalom, 1963. jún. 29. 1 lap

mdk.

Somos Miklos

rajza: (ülő nő)

reprodukció

Tusiatáj 1963 7. sz. címlap

M.D.K.

Simos Miklós

Müve a kiállitáson

Ritly Valéria: Őszi tárlat Vásárhelyen

„agyar Nemzet 1965. november 5. 4.l.

Somogyi János
festő

MDM

Üzemi kompozicióit állította
ki a tárlaton.

D. Fehér Ilsursa: A X. Magyar Képzőművészeti Kiállításról
Művészet, 1965. november - 28 lap

Somos Miklós

† vásárhelyi művésztelep

tagja.

Magyarország 1966. jún. 26.

Liro

Somos Miklós

grafikus

MDK

"Leányfej"

Élet és Irodalom, 1961, okt 7 — 2 l.

Somos Miklós
festő

M.D.V.

„Betlehemes"

Láncz Sándor: Őszi tárlat Vásárhelyen
Élet és Irodalom, 1961 okt 21 – 10 l.

H.D.V.

Somos Mikiés
festő

"Betlehemes"

Janicsi Sándor: Ünnő tárlat Vásárhelyen
Élet és Irodalom, 1961 okt 21 – 10 l

M.D.K.

Somos Miklós festő

Részvétel a kiállitáson

Tamás István: Őszi tárlat Vásárhelyen
Magyar Nemzet 196. október 19. 7.l.

M.D.K.

Somos Miklós

Parasztasszony. Rajz.

Lovasi táj. Rajz.

Uj Irás; Irodalmi és Kritikai Folyóirat. I. évf. 2. sz. Április. 16. 23. l.

M. D. K.

Somos Miklós
grafikus

Illusztráció

Gyárfás Miklós: Amikor jó isten vollam

Élet és Irodalom, 1961. okt. 28. – 12 l.

Somos Miklós
festő

MDK

Ipari tanuló (repro)

Élet és Irodalom, 1961. okt. 25.

P.M.

Somos Miklós
festő

M.D.K.

"Tavasz" c. képe
"

—: Tavasz tárlat.
Magyar Ifjúság, 1960.

Somos Miklós
festő

M.D.K.

Méltatás.

D. Fehér Zsuzsa: Fiatal festők
Magyar Ifjúság, 1960. ápr. 23.

M.D.K.

Somos Miklós

grafikus

Leányfej (repro)

Magyar Ifjúság, 1960. jún. 28.

Somos Miklós festő

Szövegy emliti tartatát á salgó-
tarjáni József Attila művelő-
dési • házban

Nógrád 1966 máj 5

M.D.K

Somos Miklós
grafikus

Rajz

Élet és Irodalom, 1960. szeptember 23.

Somos Miklós
grafikus

M.D.K.

Tanulmányfej
(rajz.)

Élet és Irodalom, 1960. szept 2 — 11 lap.

Somos Miklós
grafikus

M.D.K.

Rajzai

Élet és Irodalom, 1960. aug 5. — 6 lap

Gemeinschaftsausstellung

Glasgow

Carl Hofer. Frau. 1924. Lwd. — Carl Hofer zugeschrieben. 1924. Lwd. 73 × 60 cm.

Somos Miklós
grafikus

M.D.K.

Férfifej (rajz)

Élet és Irodalom, 1961. május 12 – 11 l.

Somos Miklós
festő

„Március" (repro)
(Hónaphépek sorozat)

Pap Gábor: Vásárhelyi mozaik.
Müvészet, 1974.március - 24.

Somos Miklós
festő

Búcsúztató (Ritly Vali emlékére)
(nyers)

------: Körkérdés.

Művészet, 1974. március - 9.oldal

Somos Miklós

1. Emlékezés a kertre olaj 30×50
2. Érintkezések olaj 30×50

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Somos Miklós

„Szerelmesek" c. Szépének
reprodukciója a 24. oldalon

Tükör 1965 október 5

Somos Miklós

Tájrendélet tehnőssel, olaj
Dáma, —"—

XV. Szegedi Nyári Tárlat

Sarnos Miklos

Épitők

Népművelés 1968/3 38old.

Somos Miklos

Noi arc

Népmüvelés 1968/6 44old.

Somos Vilhelós

Tanulmányfej
(repr)

Élet és Irodalom, 1965. jan 30 - 3 lap

mdk

Somos Miklos

rájzai: Munkás
(reprodukciók)

Tisztatáj 1963. 5. sz. címlap, 5. l

Somos Miklós festő M.D.K.

Művei a szegedi nyári tárlaton

Beszélgetők. repr.

Gábor István: Szegedi tárlatok

Magyar Nemzet 1963. augusztus 2. 4.l.

Somos Miklós

2 portré.

rajz, reprodukció

Jelenkor, 1964 8. szám, 702. l.

Somos Miklós

Barátnők.
festmény, reprodukció.

Tiszatáj, 1964 2. szám, 5. oldal.

Somos Miklós

Házak.

Rajz, reprodukció

Jelenkor, 1964 1. szám, 48. lap

Somos Miklós

Női alak.

Rajz, reprodukció.

Felenkor 1964. 8. szám, 753. l.

Mdk

Somos Miklos

rajza / a cimlapon /

Tiszatáj 1963 6. sz cimlap.

mak

Somos Miklos

rajzat: (szénavillás férfi)
(tagrészlet)
Lámpfej 1961.

Jelenkor. 1962, 3. sz 323, 328, 337. l

mdk

Somos Miklos

Vázlat e. rajza

| reprodukció |

Tiszatáj, 1963, 4. sz 3. L

Somos Miklós

Fej.

Rajz, reprodukció.

Alföld, 1964 6. sz. 506. l.

Somos Mihelós

Két fej.

Rajz, reprodukció.

Alföld, 1964 6. sz. 526. l.

M.D.K.

Somos Miklós festő

"Csepel Autógyár "repr.

Tillai Ernő : Kiállitás

Magyar Épitőművészet 1962 /4. 51.l.

Somos Miklós
grafikus

M.D.K

„Leányfej"

Élet és Irodalom, 1962. október 27 – 1 lap

Somos Miklós
festő

M.D.K.

"Fanyeső" c. művét állították ki
a kiállításon.

Lukács Sándor: A IX. őszi tárlat Vásárhelyen
Élet és Irodalom, 1962. október 27 – 8 lap

Somos Miklós

~~l. Csernus cédulát~~

neve emlitve

Ly bros 1963. 8.n.

1008.C.

mák

Somos Miklos

Kantás lány c. műve

reprodukció

Tiszatáj 1963, 12 sz.

2. l.

mdk

Somos Miklós festőm.

Ifjú épitőmunkások c. műve

Perneczky Géza: Fiatal művészek kiállitása
Uj Iràs 1963. 9.sz 1136. l

H.D.K

Somos Miklós
grafikus

Fiatal építők

Élet és Irodalom, 1963. jan. 26 — 5 lap

Somos Mikós

Rajz (reprió)

Jelenkor, 1964, 4 sz., 315 o.

Somos Miklós

Rajzok (3 db. rajzó.)

Ly Iván, 1964, 7 n. 790, 870, 896 old.

Somos Lilla
grafikus

M.D.K

Fiúfej (rajz)

Élet és Irodalom, 1963. október 26 – 6 lap

Somos Miklós

Nő ablak előtt.

Rajz, reprodukció.

Alföld, 1964 6. sz. 57. l.

Somos Miklos festő M.D.K.

"Csepel Autógyár" repr.

Tillai Ernő: kiállitás

Magyar Épitőművészet 1962 /4. 50-51.l .

Somos Miklós
grafikus

M.D.K.

„Délután" (repro)

"

— . A költészet napja
Élet és Irodalom, 1964. április 11-6 lap

Somos Miklós

M.D.K.

„Với, aukép"

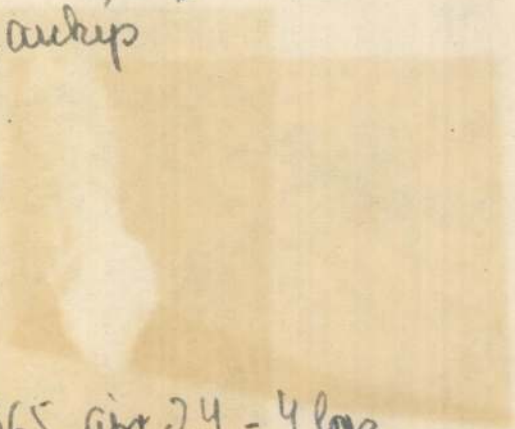

Élet és Irodalom, 1965. ápr. 24 - 4 lap.

Somos Miklós, Jertő

1964

Az Ernst Múzeumban látható

tárlata.

—: A hét végi kulturális programból

14.

NÉPSZABADSÁG lap. 1965. nov. 6.

Somos Miklós

Pannót készít a sátoraljaújhelyi tanácskára díszternebe.

Esti Hírlap 1965. nov. 25.

MDK.

Somos Miklós

Sátoraljaújhelyi pannójáról

Szolnokmegyei Néplap 1965 juli.31. lap -

MDK.

Somos Miklós

Sátoraljaujhelyi pannójáról

Északmagyarország 1965 juli.3o.lap -

MDK

Somos Miklós

Ülőkalauznő, repr.

VIII, M. Képzőmüv. Kiáll. Műcs. 196o. ápr.

Somos Miklós

Kiállítása nyílt az Ernst Múzeumban.

Magyar Nemzet 1965. nov. 7.

Somos Miklós
festő

MDK

Virágok

Élet és Irodalom, 1963. március 16–11 kép

M.D.K.

Somos Miklós
grafikus

„Műteremben" (repro)

Élet és Irodalom, 1963. március 23 - 11 lap

M.D.K.

Somos Miklós
grafikus

"Egy legenda születése"

Élet és Irodalom, 1967. november 25 - 12 lap.

Somos Miklós MDK

Akt bábukkal, olf.

Szomoru nő, olf.

Ernst Muzeum 1964. Fiatal Képzőm. V. kiáll.

Tomos Miklós

Rajz /repró/

Kortárs 1964 II. n. 223 old.

Somos Miklós

Rajz (reprró)

Kortárs 1964 X. sz. 1566 old.

Somos Miklós

Rajz (repró)

Valóság, 1969. 1. sz. 98. l.

Somos Miklós

Építők c. festménye (szepró) nézepel a „Dolgozó emberek között" c. kiállításon

Nagyművelés 1968 III. sz. 38 old.

M.D.K.

Somos Miklós

Grafikus

"Illusztráció"

Élet és Irodalom, 1967. jul. 29. - 6. lap.

Somos Miklós

Rajz próbó

Tiszatáj 1968 I. sz. III. műmell.

Somos Miklós

Rajz (szepró)

Tiszatáj 1968 II. u. VII. műmell.

Somos Miklós

Festmény (szepró)

Tiszatáj 1967 IV. n. 338 old.

Somos Miklós

Rajz (repró)

Tiszatáj 1967 XI. n. III. műmell

MDK.

Somos Miklós

Szerelmesek

Tükör 1965 okt.5.

DOBI Piroska

Somos Miklós

KELÉNYI István: „Harangszóban" Uj Ember,
XLVII.évf. 37.sz.1991.szept. 15. 8.p.

Bp., Keresztény Értelmiségiek Szövetsége Székháza,
kiáll.
kortárs festők a vallásról
szobrászok

Dobi Piroska, Udvardi Erzsébet, stb. Somos Miklós
Lieber Éva, Tóthy Mária

elveit követő egységes szemp
méretü, vagyis helyszini has
szövegét sajátos, a lexikon,
vel jellemezhető Dehio-stilu
leirás, ill. a feldolgozás s
tótevékenység lényege a hely
pület és tárgyleirás, rajzi
nek az irodalmi adatokkal tö
ján a kézirat megadott séma
- a müemléki topográfiával e
levéltári források feltárásá
kében viszont törekedni kell
letre vonatkozó publikálatl

SOMOS Miklós festő

BAYER Ilona: Vászonkép a börtönkápolnában Ibeszélgetés Somos Miklós festővell. Kurir, II.évf. 130.sz. 1991 május 14. 12.p. ill.

Contváry Terem, a hét művésze

telepedett Pesten, s midőn tapasztalta, hogy dalai több figyelmet gerjesztenek Momusnál mint Plutusnál, a kincsek istenénél, még a világfájdalom divatos betegsége is reá ragadt, melyből ép természeténél fogva csakugyan kigyógyúlt már, de „a gondolat betegeskedő halványszine mégis letörölte a falusi királyleány arczáról az elhatározás biborát", mert ime, német módra philophálásnak indult, s vizsgálja a mindenségnek végczéljait, az örökkévalóság titkait, a hir s dicsőség mibenlétét, de néha néha csak fölébred benne megint a falusi természet, s phantasiája a mély kérdésekre oly felületes sületlenséggel felel, hogy alig tudjuk tréfa-e ez vagy komoly beszéd, s a gúnynak van-e több része ezekben, vagy a dagálynak. Utolsó dalaiban pedig ismét más német ábránd szállja meg: a világszabadság, melyért azok szoktak küzdeni, természetesen hogy csak nagy szavakkal, kiknek a határól s nemzetiségről tiszta fogalmuk nincsen. Az egész világért csak egy isten vérezhetett el, mig az embernek legdicsőbb osztályrésze nem terjedhet tovább, mint a meddig hazájának s az emberiségnek hazájához kötött érdekei terjednek. —

Ötödfél száz lyrai költeménynyel lepte meg Petőfi öt év alatt

Somos Miklós festő

LUKÁCSY András: Művészet és erkölcs : Egyházművészeti kiállítás az Adalbertinumban. : /beszélgetés Somos Miklós festővel/ = Magyar Hírlap, 24. évf. 213.sz. 1991. szept. 11. 11.p.

Bp., Adalbertinum, Egyházmüv.kiáll.

-magyar kortárs müvészek

Somos Tamás

A Művészeti Alap kiállítási díját kapta.

Népszabadság, 1988. dec. 13.

Somos Miklós

festő

Somos Miklós festőművész a Munkácsy-díj III. fokozatát nyerte el.

-.-: Kitüntetések.

MŰVÉSZET, 1973.április - 5.oldal

Somos Miklós festőművész

a Munkácsy Mihály-díj III. fokozatával lett kitüntetve.

Magyar Nemzet, 1943. ápr. 3.

Somos Miklós M.D.K.

Akt bábukkal, repr.

Szocialista Müvésztért 1965. január

Somos Miklós

Öregemberek.

Sajt-reprodukció.

Valóság, 1962. 3. 78-118-l.

Somos Miklós

Férfifej.

Rajz, reprodukció.

Való Világ, 1964. 6. sz. 20. l.

Somos Miklós

Vándoskép.

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1962 5. sz. 137. l.

Somos Miklós

Ne'sz fej.

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1964. 1-ső-62-l.

Somos Miklós

Munkásokk (5 fej).

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1963. 2. sz. 108. l.

Somos Miklós, festő MDK

Ebrőként mutatja be a TV új sorozata.

— : A TV galériája 8.

NÉPSZABADSÁG n. 1965. febr. 23

Somos Miklós, festő

MDK

A TV galéria sorozatban mutatják be.

— : Mit hallhatunk – láthatunk 10

NÉPSZABADSÁG

Bk. 1965. febr. 27.

Dear Mr. Hill:

Yours very truly,

Thomas Nixon

MDK:

MDK;

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Vas Népe 1966 juli.12.

Somos Miklós

Rajz (Szepró)

Uj Irás, 1965 4 m., 461 old.

Somos Miklós
festő

H.D.K.

Méltatás.

Hírek.
Művészet, 1961. július — 44 l.

MDK.

Somos Miklós

Kiállitási kritika

Népszabadság 1961.I.7.lap 8.

Szomos Miklós, festőművész

A Műcsarnokban rendeztek meg az Októbert köszöntő tárlatot. A művész alkotása szerepelt e tárlaton, díjban részesítették a művészt.

Tasnádi Attila: Ünnepi tárlat-tanulságokkal.
Népszava, 1977. nov. 20.

Somos Miklós, festő

L.:Fóth Brnó

/n.m./Kilátás a ROSZIA ablakából 2.

Esti Hirlap, Bp.1977.nov. 5.

Somos Miklós

A Nagy Oktoberi Szocialista Forradalom 60. évfordulój
já n a pályáza ton harmadik dijat nyert.

Magyar Hirlap 1977-272-7

Somos Miklós festőművész

a Munkácsy Díj III. fokozatát

kapta

Magyar Nemzet 1973 április 3
4. old.

Somos Miklós festőművész

"Dijak, kitüntetések - 1973" cimmel irja a lap, hogy a müvészt a Munkácsy Mihály-dij III. fokozatával tüntették ki.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 7.
XVII. évf. 14. sz. 2. lap.

Somos M.

Asszony a hegy lábánál.

festmény, reprodukció.

Tiszatáj, XVIII. évf. 1. szám, 10. lap.

Somos Miklós, Jestő MDu

Művészete harmonikus.

Rózsa Gyula: Változó falu – változó művészet
A XI. őni Vásárhelyi Tárlatról 9.

Népszabadság, Dp. 1964. nov. 27.

MDK.

Somos Miklós

Kiállitási hir

Magyar Nemzet 1967 aug.5.

MDK.

Somos Miklós

Kiállitási hir

Csongrádmegyei-Hirlap 1967 július.16.

MDK

Somos Miklós

Kutnál, o.

Balatoni nyári tárlat 1964.
Keszthely, Tihany, Veszprém

Somos Miklós

grafikus

M.D.K

Méltatás.

D. Fehér Zsuzsa: Kerti Kaindy és Kótai Ernő Kiállítás Tatán.

[illegible] 1964. dec. — 47 kap

MDK

MDK

Somos Miklós

Kutnál, repr.

Balatoni nyári tárlat 1964
Keszthely, Tihany, Veszprém

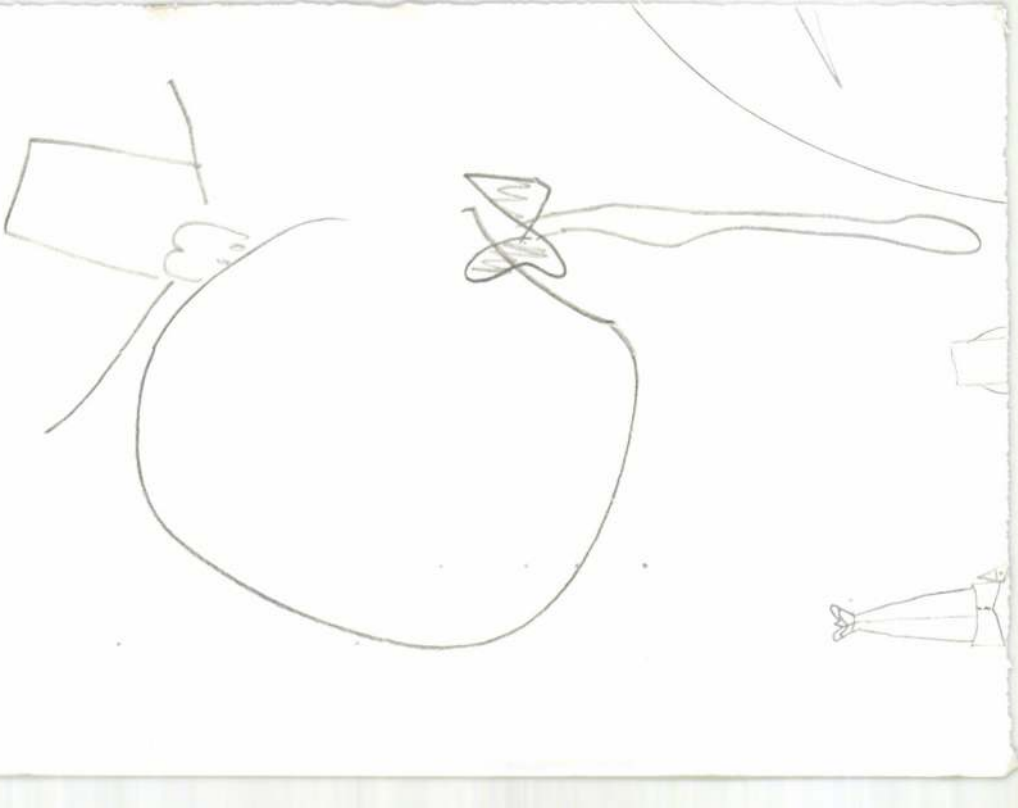

SOMOS Miklós

kiáll. Széchenyi Bp., Csontváry Galéria

ism. SZÉCHENYI Ágnes: A világ szomoru elfogadása. = Magyar Hirlap, 1992. okt.21. 15.

Somos Miklós

Bánya sor (reprodukció)

Nógrád 1966. máj. 29.

MDK

Somoskői Ödön

Egyszerü emberek, o.

3. Észak-magyarországi területi képzőm. kiáll.
1967. Salgótarján, Eger, Miskolc, Sátoraljaujhely

Somoskői Ödön M.D.V.

Nógrád megyei

Művei a kiállításon

Orsz. Pedagógus Képzőművészeti Kiállítás

Nógrád 1955. febr. 17.

Somoskői Ödön

Részt vett a csongrád megyei rajztanárok kiállitásán, melyet a szegedi Móra Feren Muzeum kupolacsarnokában rendeztek meg mintegy 50 képből.

Rajztanitás 1962. V.sz. 30.l.

Somoskői Ödön

NDK

olaj:

Falu éjjel

Gyárrészlet

4. Észak-magyarországi területi képzőm.kiáll.
Salgótarján 1968.

Somosköy Ödön

Salgótarjánban él

Tóth Elemér: A kőrőművészeti élet „lámpyos" éve.

Nógrád 1969 I. 8.

ADK

Somoskői Ödön (rajztanár)

Szerepel a Móra Ferenc Múzeumban rendezett kiállításon. (Nem világos, vajon végzett rajztanár, vagy főiskolai hallgató.)

Pedagógiai Főiskolát végzett rajztanárok retrospektív kiállítása. Tiszatáj, Szeged, 1960. július-10. l.

Somoskői Ödön

Kiállítása lesz a Képcsarnok salgótarjáni üzletében

Nagrád 1969 XII. 23

Somoskői Ödön festő

Kiállítása nyílik a Képcsarnok Salgótarjáni boltjában

N.N.: Kiállítások a Képcsarnokban

Nógrád 1969 X. 24

Somoskői Ödön

TSZ. üzem olaj 60×80

V. Észak-Magyarországi Területi Képző-
művészeti Kiállítás Salgótarján 1969

MDK

Somoskői Odön

Kiállitási hir

Müvészet 1968 márc.p.48.

Somoskői Ödön

festő műveit mutatta be a Salgótarján-i

Képcsarnok Vállalatnál 1968. márc. 22-

ápr. 5.-ig. /: Faller László összeállítása :/

„Művészet" folyóiral: Budapest, 1968. március

3. sz.

481.

Somossói Ödön

Gendélet olaj 40×60 cm
Vörösör " 154×77 " (repr.)

VI. Északmagyarországi Területi Képzőművészeti Kiállítás. Salgótarján 1970. Kiáll. Zat. Bev.: Kovács Gyula

MDK

Somorkói Ödön, festő

Kiállítása nyílt meg
Salgótarjánban.

– : Hír

8

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 14. [Vidéki]

Somoskői Ödön, festő

MDK

Kiállítása nyílt meg
Salgótarjánban.

— : Kulturális hírek 7.

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 14.

Somoskői Ödön festőművész

A kiállítási naptár sokszorosított kiállításait jelzi (XI.23 – XI.28.).

Műgyűjtő, 1970. 3. sz.

Somoskői Ödön

Anyaság; Napymama; Pio-c c. műve (eml.) Szerepel a Nógrád megyei művészek) tárlatán Tatán

J. J.: Nógrádi képek

Dolgozók Lapja 1974 IX. 21

Somoskői Ödön

Szerepel a salgótarjáni tavaszi
táslaton

T. E.: A tavaszi Táslat előtt

Nógrád 1971 III. 12

Somoskői Ödön

Anyaság a műve (emlj.)
szerepel az I. salgótarjáni
tavaszi tárlatos

Vazga Imre: Az első tavaszi
tárlat

Nógrád 1971 IV. 11

Somoskőy Ödön

Rajz – Strandolók

Wolpszane 1985. VII. 29.

Somoskői Ödön

Szuromi Pál. Rezignáltan, kulturáltan

Művészet, 1983. november

Somoskői Ödön, festő

l.: Hibó Tamás

– o Kiállításon.

Esti Hírlap, Bp. 1978 okt. 18.

Somoskői Ödön

Az I. salgótarjáni tavaszi tárlaton „Anyaság" c. műve szerepel.
(kultúra.)

Papp Lajos: Egy új tavaszi szeregszemléről.

Északmagyarország, 1971. ápr. 28.

Somoskői Ödön festő

a Magyar Képzőművészek Szövetsége Nógrád megyei csoportjának tagja, a Somoskőújfalun élő művész alkotásai szerepeltek művei az északmagyarországi festők tárlatán, Katowicében.

T.F.: Vázlat Képzőművészeti életünkről.
Nógrád, 1943. dec. 31.

Somoskóy Ödön festőművész

a salgótarjáni művészek egri kiállításán „Tél" c. műve szerepel.
(ceulítve).

(farkas): Egri nyár '72

Népújság, Heves, 1972. júl. 9.

Sanoskói Ödön

A salgótarjáni gimnázium 50 éves jubileuma alkalmából az iskola volt tanárai és tanulói képzőművészeti kiállításán szerepeltek művei, a volt tanítványnak.

Tóth Elemér: Kiállítások a Madách Gimnáziumban és szakközépiskolában.

Nógrád, 1943. jún. 6.

Somogyi Ödön

TSZ. ürem, olaj, 60×80

V. Északmagyarországi területi
Képzőművészeti Kiállítás
Salgótarján 1969.

Somoskői Ödön

1. Anyaság olaj 100 × 80

2. Piac —"— 62 × 30

I. Salgótarjáni Tavaszi Tárlat 1971.

Somoskői Ödön

Anyaság 1971.

I. Salgótarjáni Tavaszi Tárlat 1971.

Somoskői Ödön

TSZ. ünnep, o. 60×80

V. Észak-Magyarország területi képző-művészeti kiállítás, Salgótarján 1969.

Somossi Ödön

Vörös ór, olaj, 64×123 cm

Miskolci Téli Tárlat, 1974.

Somoskői Ödön

Barlyga alján 1938-ban született Somoskői Ödön. A Szegedi Tanárképző Főiskolán földrajz-rajz szakon szerzett diplomát.

.....:Nógrád megye képzőművészei.
Művészet, 1976. május - 4.oldal.

Somoskői Ödön

1964 óta tanult Somoskőújfalun Somoskői Ödön. 1968-ban szerzett tanítói képesítést a Képző-művészeti Főiskolán.

.....:Nógrád megye képzőművészei.
Művészet, 1976. május - 4.oldal.

Somoskői Ödön

Első alkalommal a Szegedi Nyári Tárlaton állított ki 1963-ban. Rendszeresen szerepel a Pedagógus Művészek Országos Kiállításain Somoskői Ödön.

.....:Nógrád megye képzőművészei.
Művészet, 1976. május - 4.oldal.

Somoskői Ödön, festő

„Sorsforduló" című kiállítást Egerben rendezték, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tiszteletére. – A művész számára 1917. egyetlen nagy robbanás, az egymás mellé rakott különböző vöröslő színei ragyognak. (említve.)

F. Ludányi Gabriella: Tárlat Egerben. Népújság, (Heves), 1977. nov. 2.

Somoskői Ödön, festő

— SOMOSKŐI ÖDÖN festőművész kiállítása Szécsényben szombaton megnyílt; a tárlaton 24 olajfestményét és grafikáját állították ki.

— : Hír

14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. febr. 15.

Somoskői Ödön

Somoskői Ödön részt vett a Salgó-
tarjáni Tavaszi Tárlatokon is és
a Miskolci Téli Tárlaton. Önálló
kiállítása volt Salgótarjánban és
Szécsényben.

------:Nógrád meye képzőművészei.
Művészet, 1976.május - 4.oldal.

Somogyi Ödön

Tél, olaj, 27×40 cm
Csendélet II., olaj, 60×50 cm

Miskolci Téli Tárlat, 1974.

Somoskői Ödön

a Nógrád megyei képzőművészek vándorkiállításán szereplő művei.

T. L.: Nógrád megyei képzőművészek vándorkiállítása.

Vácrátót, 1975. jan. 16.

Somogyi Ödön

Részletes a kiállításon
A katalógusban ld. Barcsi
Pálnál.

Felszabadulási kiállítás
Eger 1975.

Somaskői Ödön festőművész.

Salgótarjánban nyílik meg és nyitja meg Földi Péter alkotásainak kiállítását.

Nógrád, 1976. febr. 5.

SOMOSKŐ

Vár

Patay Vidor: A XVI. kőkori várépítés Magyarországon. A Pécsi Magyar Történeti Intézet évkönyve 1–1931, 130 l.

Somoskő vára

fordítás

Z

1804.

Somoskővár

Henszlmann Imre dr:

Uti jegyzetek. Arch-Ert

1878. 335-337. l.

Somoskő várom

SOMOSKŐ

Várom

Czobor Béla: A hűcmlérek Országos Bizottságának
működése. AÉ, X – 1890, 351 l.

Somosko vár

SOMOSKŐ"

Vár

Uj könyvek. Századok, XXXIX – 1905, 592 l.

Somoskő várrom

SOMOSKŐ

Várrom

Demkó Kálmán: Felsőmagyarországi várak és várbirtokok a XVI. században. Hadtörténelmi Közlemények, XV – 1914, 223 l. 224 l. 228 l. 229 l. 233 l. 604 – 605 l.

Somoskő, várrom

SOMOSKŐ

Várrom

Szendrei János: Az Országos Régészeti és Embertani Társulat... AE, VIII–1887, 443 l.

Somoskői várom

SOMOSKŐ

Várom

Történelmi repertorium... Századok, XIX–1885,
380 l.

Somoskői vár

SOMOSKŐ

Vár

Nagy Iván: Magyarországi képző művészek a legrégibb időktől 1850-ig. Századok, VIII - 1874 94 és 96 l.

Somoskő vára

Nógrád von.

Felszabadult

Dienes Adorján:

Regélő romok.

Rozsnyó, 1940.

389. C.

GYULA

Wenckheim-kastély

Kép: VV 1862, 517 l.

Somoskő vára

Kimnach László rajza

Repr.

Om VI. 131. l.

Somoskő vára

Varjú: Magyar várak

Watteau

Klassiker der Kunst

XXI. Kotek

III/2 pole

Somorskó vár

rod.

Luppa Péter

Somorskó vonyai
(Nógrádban)
Vas. Ujs 1860.
41. n.

Somoskő vár

Vas. Úp

1860. 41. szám

képpel.

Tel.

KÖNYV ÉS PAPÍR KERESKEDŐ
ÉRMIHÁLYFALVA

8 f MAGYAR KIR. POSTA

12 f MAGYAR KIR. POSTA

42 III 78 78

„Európa"

Film, Könyv, lapterjesztő
és Könyvkiadó R.T.
noktóra

Budapest.

VI Eötvös ucca 43.

Somoskői vár

Kékkői Sromor Károly:

Salgó-vár rövid története, valamint a Somoskői vár szerek körében levő barak kitörés ismertetése.

Rimaszombat, 1903.

Érkezett 1905 máj. 8.

378/1905 sz. (Szentes, 1905 máj. 7. 5. sz. a.)

A csongrádmegyei tört. és rég. társ. elnöksége beterjeszti a számadásaira és szentélyzetére vonatkozó adatokat és alapszabályaihoz minität kér. (Válasz. X. 20.)

Sónoskó vár

Nógrád vm

l.

Hadtört. Közl.

1914. 604. l.

Somoskő vára

Csorna Károly
rajza

Repr.

Erdélyi Pál

Balassa Bálint
1551–1594
Magy. Tört. Élet.
Bp. 1899. 58. l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ÓRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HE

MESTER

SZEMÉLYI VONA

EGYÉB ADAT

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Somoskő vára

(Somoška)
Nógrád vm.
Képekkel

Janota III.
142 – 147 l.

Somosko vár

SOMOSKÓ

Vár

Czobor Béla: Magyarország középkori várai.
Századok, XI-1877, 611l.

Somoskő vár

SOMOSKŐ"

Vár

Szendrei János: Várak rendszere és felszerelése a XVI. és XVII. században. Hadtörténelmi Közlemények, I–1888, 89. l.

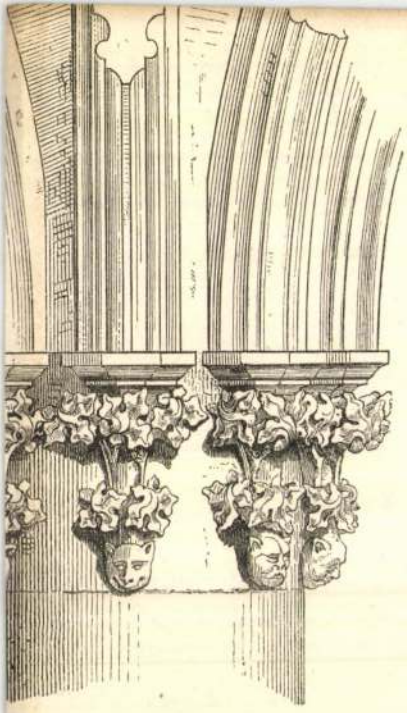

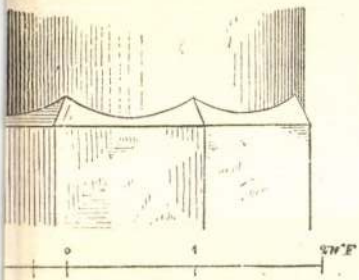

6.

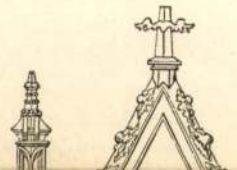

Somoskö Nógrád

Bergh K. 1866.

1) alapraje 2" = 10°

2) ugyanaz czeruzaraje felmérési vázlat "

Könyöki 1890.

1) alapraje és felrajz 2 cm = 10 m

2) északi oldal.

Pörge Gergely 1894.

1) Keletfelöli tárlati kép. –

Somos Miklós festőművész

Kiállít a XXV. Vásárhelyi Őszi tárlaton

Említve: Öregasszony c táblaképe

(cikk „Vecsési Sándor festőművész" cimozó alatt.)

Szabó Endre cikke „A XXV. Vásárhelyi Őszi Tárlat" cimmel

Csongrád Megyei Hirlap 1978.X.15

Somoskői Ödön, festőművész

Salgótarjánban 1966-ban nyílt meg a Képcsarnok Váll. 20. sz. fiókja, melyben évente átlagosan négy képzőművészeti kiállítást rendeznek. Itt volt tárlata Somoskői Ödönnek, Réti Zoltánnak és többeknek.

T.E.: Üzlet-köznüvelődési szereppel.

Nógrád, 1980. jan. 31.

SOMOSSY József épitész

Debrecen, Józsa-alsó, ref.templom 1896

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II.köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991

100. ill.

Somossy

tervei: Magy. Orsz. Levéltár. Tervtár: Kereskedelmi Minisztérium I. /Régi jelzet V. 3./ gyüjteményében lévő tervek. A budai királyi palota tervrajzai /nagyrészt a Hajózási Igazgatóság anyagából/. Boritékon: Buda. Vár. Királyi palota. Eredeti alaprajz tervek 1765-ből.

„B.T. 17. A palota emeleti elaprajza. A XIX. századból. ker. Somossy."

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

183. l.

Építési

Sam. Somossy

2.

tervei: Magy. Orsz. Levéltár. Tervtár: Kereskedelmi Minisztérium I. /Régi jelzet V. 3./ gyüjteményében lévő tervek. A budai királyi palota tervrajzai /nagyrészt az Hajózási Igazgatóság anyagából/. Udvari kápolna című boritékban:

„BT. 115. A palota újjáépitendő kerti fala csatlakozó épület alaprajzával im Monate Marcz. 839 Gezeichnet durch Sam. Somossy.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép.

185. l.

Építési és

v. Somogy István
festő"

Kiállit a Vitézi Rend képző- és iparművész tagjainak müveiből rendzett kiállitáson a Technológia termeiben.

Ujság 1935.V.12.

v. Somoss István

Réskarcai szerepelnek a Vitézi Rend tagjainak kiállításán.

Nemzeti Ujság 1935. V. 12.

Somoss Miklós

Faintarziája a diósgyőri városközpontban lévő 21. sz. iskola díszíti. (említve)

(M–): Mozaikok, térplasztikák.
Déli Hírlap, (Miskolc), 1976. jún. 16.

Somosvári József

festőművén szerepel az Ernst Múzeum-
ban a Dolgozó emberek körött c. kiállí-
táson.

Delmacher Anna: Dolgozó emberek körött
Magyar Nemzet 1968 jan. 30. 4. o.

MDK

Sompel Van P.

II.Ferdinánd király. Rézmetszet rézkarc keretbe
XVII.sz. Metszette P.Van Sompel.

Tört.Képcs.graf.kiáll.1907. 42.l.

M. D. K.

SOMPATI, Anton polg. asztalosmester

Vapel S. nek dolgozott

Z. S. Vapel 210.

MDK

Somsák László, gyermekrajzoló

14 éves miskolci tanuló. Az ütörő bélyegtervpályázaton III. díjat nyert.

– : bélyeggyűjtés 10.

Népszabadság, Bp. 1968. máj. 11

M.D.K.

Somsich Géza gr.

652. Akt. Ceruzarajz 28x23 papir.

Elveszett./Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
46. l.
MUMOK. Bp. 1952.

Somsich Géza gr. M.D.K.

652) ~~Akt.~~

Somogym. Múz.

Egyiptomi körtulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke. 46 l.
Bp. 1952.

MDK

Somsich Géza gr.

Akt, cer.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

M.D.K.

Somssich Eszter

Rajzát hozza a lap.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó, 23. kötet
327. lap

Somssich Eszter
rajzoló

Fővárosi Lapok 1895. május 31., 1022. old.
illusztráció

Kalmár

Somssich

1897. májusában
Párisban a Georges
Petit-féle palotában
27 művéből koll.
kiállítást rendezett.
Ugyanitt ugyanekkor
Mednyánszky Lász-
lónak 60 műve
volt kiállítva.
(Vas. Ujs. 1897. 323. l.
(Magyar festők Pá-
risban.)

Győr, Kárm

262

Soinstich

l.

Lykanemzromantika

15. l.

Somssich

A Georges Petit-féle Galériában rendezett kiállitáson Párisban közel 25 képe szerepelt. 18-2o éves korában már számos karikaturája jelent meg a Bolond Istókban. A lap bemutatja két karikaturáját: Herceg Ferencről és Ambrus Zoltánról. Repr.-ok. Münchenben tanult és most Párisban igen nagy sikere volt. Grófi rangjával és főispáni állásával kapcsolatban irja Bojtorján: "egy főispánnal kevesebb, egy müvésszel több". "Magyar festők Párisban" c. kritika.

A HÉT, Bp. 1897. junius 6. VIII. évf. 23. sz. 366-368. lap.

Somsich Béláné

"Gulya az erdőszélen" c. "Somogyi táj" c.
"Tavaszi áradás" c. müvészi felvételek.

"Vizparton" c. képe évszázados folyóparti fákat ábrázol.
"Babocsai berek" vizparti kép.
"Három fa Pusztahatárban" c.
"Fák verőfényben" cimmel müvészi felvételek.
Repr.-ók.

Élet, Bp. 1917. ápr. 22. IX. évf. 16. sz.
392, 393, 394. május 6. " " 18. "
427, 429, 430, 442. lapokon.

Sámson József

tervei szerint állitották helyre a pécsi püspöki palota homlokzatát (1965). Munkatárs Mendele Ferenc.

Dercsényi Endre, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1966.

2371

Somser Ötvös (Janos) Adám

Győr 1691–1692

Jankógyőriöto 16/33. l.

1691 okt. 16 jelenthesik remekre, meghet 1692 ápr. 8-án mutat be.

Somser (Sumser, Sumer) János Adám

győri ötvös,
a győri cék tagja,
1698–1700-ban való-
színűleg céhmester
is volt.
Jankó azonosnak
tartja Szumpter
Adám-mal.
Jankó László:
Egy ujabb győri ötvösmes-
ter a 17. századból.
Győri Szemle
1937. 135. l.

sz-
ete
s.

Budapest, 193 5 október 2

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
KIFIZETENDŐ.

elnök

g t a

.- azaz huszonkettőpengő.- mely összeget
kiegyenlitéseként a Müemlékek Országos
ától a mai napon köszönettel felvettük

MAGYAR FILM IRODA
Csoka Gyula

Ez mai
Rivu
kifetve. Bp. 1935.
júl. 18.

Somser (Sumser, Sumer)

ötvös Ádám

XVII. r. Győr

l.

Jankó ötvös apródok

19. l.

SOMS, Jakob, pozsonyi kőművesszegéd

J. S., Maurergesell, 1 éves fia meghalt. (1789, 459 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Somrái József

Tehel F: M. Kisplasztika. Sz. M. 1954. 311. l.

MDK

Somrai József

Sz M. 1955. 148-49.l. /Kitüntettjeink./

V.SOMR. grafikus

Katalógus I/2. Mellkép négyszögletes keretben, nyolc másik portréval közös dueról nyomva. Widemann forditott állású, kicsinyitett változata. Rézmetszet, 9.1+5.7 cm. Szignatúra: V.Somr.F. "Türkische und Ungarische..." 127. illusztrációja. MTKcs.8465. 188.old

GENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei 177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA, XXI. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve. 1970. Bpest

V.SOMR.grafikus

Katalógus I/2a. Megváltoztatott számozású új levonat a Katalógus I/2-ben említett rézkarc ducról. Ortelius Redivivus ..."IX.t.7. MTKos.8465. 188.old

GENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei 177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA,XXI.A Magy.Nemz.Múz.Évkönyve 1970. Bpest

Sompli Jains Gjorn

Otr.

laid

Arch. Ei

1910.451

ivomda Vácon 5897

Sompel, Pieter

kül 1596

Soutman, Pieter

mincs Céd

1580 – 1635

németalföldi vér-
metszők

II. Ferdinánd és Ele-
onora császár és ki-
rályus képmásai fen-
tiektől.

Repr.

Gindely Antal:

Bethlen Gábor 1580–
1629. Mag Tört. Élctr.
Bp. 1890. 142, 150. l.

Sonheitl Lajos

ép.

lásd

Györgyi Gein

395-

Abauj-Zemplén megyében. Műemlékei kö-
pkori eredetű, egyenaletes téglalp a-
arkán körbástyával, néhány kisebb tol-
épült ki. —

Sonheitl Lajos

MDK

Szkø

Bauzeitung für Ungarn, 1884. 208 l.

Souheil Iskan

mesterfelvételi kérelmét az alábbi munka adattára nem tárgyalja, mivel a céhrendszert megszüntető új ipartörvény megjelenése /1872/ miatt a kérelem elintézetlen maradt.

Komárik Dénes: Építésképzés és mesterfelvétel a XIX. században. Pesti mesterek és mesterjelöltek.
Építés- Építészettudomány. 1971 /III/. 4.sz.379-418. l.

388.1.

Sorgerné

Pesten

227 sz Művirágok 92 okl

III. Párgyjegyzék az 1846.évi Iparmükiállitáshoz Pesten

Molnár László: Reformkori himzések és kézimunkák az Iparmüvészeti Múzeumban. 83.o.

Az Iparmüv. Múz. és a Hopp ferenc Keletázsiai Müvészeti Múz. évkönyve. VIII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Közp. Bpest. 1966

Sondry, Martimus de kőmüves M.D.K.

1554-től dolgozik a vár épitkezésein

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között 177.l.

Az Egri Muzeum Évkönyve I. 1963.

M.D.K.

Martinus de Sondry

1554-ben Antonius Valtelina kőművese.

Dóthy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.177.o.

Az Egri Múz évkönyve .I.Eger,1963.

Sondry, MJoannes de kőműves M.D.K.

1554-től dolgozik a vár építkezésein

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között 177.l.

Az Egri Muzeum Evkönyve I. 1963.

M.D.K.

Joannes de Sondry

1554-ben Antonius Valteina kőművese.

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.177.o.

Az Egri Múz Évkönyve.I.Eger,1963

M.D.K.

Sondrio, Martino és Giovanni
kőművesek

1554-től Valtelina mester
mellett dolgoznak az egri vár-
ban.

Heves megye műemlékei I. irta Voit. Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 401.old.

M.D K.

Sondrio Joannes

Az Adda folyó melletti Valtellina e kőmüves szülőhelyén /1553-ban emlitve/.

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.180.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.I.Eger,1963

Franz Josef Sondermann

litografiája Rudolf Alt rajza nyomán:
„Részlet a pesti Váci utcából" 19. sz. reprodukció 1845.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolc
a kortársak szemével, Budapest 1973.
5751

Franz Josef Sondermann

litográfiája Rudolf Alt rajza nyomán:
„A pesti Redoutépület." 353. sz. reprodukció. 1845.

Rózsa György - Spitzer György: Negyvennyolc
a kortársak szemével, Budapest 1973. 575 l

Sondlectner

köfarago

l.

Biró Lajos Pál

A Nemzeti Kiúhar
története 1837–1841.
Bp. 1931. 138. l.

Sondermayr, S. T., vérmetsző III. 117.

M.D.K.

Sondermeyer Antal, ósásm.

A németbirodalmi Aichauból származott. 1801 okt. 16-án lett győri polgár. 1801 júl. 5-én mester lett. 347.o.

Jenei Ferenc: Régi győri ósásmesterek. 345.o.

Arrabona, 7, 1965. A Győri Múzeum Évkönyve. 345.o. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

SONDERMANN ?,lakatoslegény

A körmöci pénzverde személyzete:
A M.N.M.Éremtárában iratmásolatokban 1748-1768.években emlitik a személyzet fizetését.Ebből összeállitható az alkalmazottak névsora.

SONDERMAN ?,lakatoslegény,1749. 43.old.

HUSZÁR LAJOS: Pénzverés Körmöcbányán 1748-1768. években 32.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó,Budapest. 1958.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Ulrich Son,asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,1685-től:"Ulrich Son gebertig Von Doberberg aus schwaben dischler gesell". 106.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmivességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Lantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz.Evkönyve

Son,Ulrich,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztalosleg é-
nyek jegyzéke:"Son,Ulrich,Doberberg,Schwaben,1688."
119.old. 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztalosleg ények Győrött a XVII.szá-
zadban - Adatok Győr város asztalosmvesség ének
történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Mantus János Múz.Győr,1967.- A Győri
Múz. Évkönyve

Son U./Ulrich/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Doberberg, Schwaben:Son U." 121.old

B
Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmúvességétörténetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz. Évkönyve

Tomsich Lázár

welcher in der zweiten Hälfte des XVIII. Jahrhunderts lebte, ist durch eine Zeichnung, welcher er zum Trauerdenkmal bei dem Tode der Kaiserin Maria Theresia ausgeführt, und welche T. Schmutzer in zwei Blättern gestochen, bekannt. Die Zeichnung stellt ein auf ein Fussgestell sich stützendes trauerndes Weib dar. Nach Patrizzi hätte Lázár T. als Architekt in Pest gelebt.

Neue Annalen der Literatur des österreichischen Kaiserstaates. Wien. II Jahrg. 1808. I K. Intelligenz Blatt. April. Sp. 169.

Wurzbach Biogr. Lex. Wien 1877 XXXV Bd. 305. l

Sommsich Lázár

Thieme Becker

XXXI. 273. l.

(Lyka)

A MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁTÓL

BUDAPEST, VI., ARÉNA ÚT 41. SZÁM.

..... szám.

Gyulafehérvár Jenőkéjsek (ifj. Medvaczky Zsigmondtól

Somssich László

rajzoló, épített Pesten

XVIII. 17.

lásd

Thieme-Becker

31. k. 273. l.

tisztelettel kérjük
elismerést szerezni
váltásával támogatn
egy ily kőrajz soro
haladja a jelen, ál

Somssich Lázár gr

fertő?

l.

Szent György Céh

XXXV. aukc. (1917)

193. sz.

Lőcse, városháza

23

Somssich József

l. Petrčles

73. l.

M.dk.

Somssich József és Mednyánszky László

Párisban a Georgeas Petit termeiben 87 képet állítottak ki. (Adrien Remacle dicsérő beratata)

/. Magyar művész dicsősége Párisban.
Pestmegyei Hirlap 1897. 22. sz máj 29.
Cimlap

Somsich

Jesto

Laid

Medwyanitsky

Nagyváradi Szigligeti Társaság

V. 300.

Somsich József gróf

Malonyay Dezső archépe
Páris 1896 c. művét
aukcionálták a Bent György
Cég 1914. májusi aukcióján

A Gyűjtő 1914. 136. l

Érkezett 1904 április 14.

257/904 (Máramarossziget 1904 április 10.)

A máramarosvármegyei muzeum egyesület beterjeszti 1904 évi költségvetését és megújítja segély iránti kérését (Leirat az elnökséghez 1904 augusztus 10.)

Somssich József gróf

Műcsarnok München
1894/95. téli kiáll.

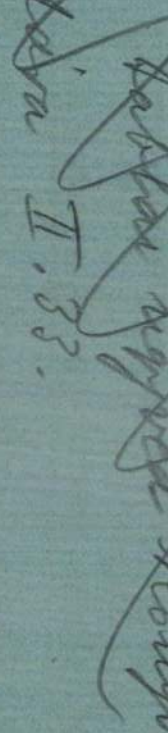

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

MAGYARORSZÁG MŰVÉSZETI EMLÉKEI

Somssich József ifj.
gróf

Szül. 1864.
Münchenben és Párisban
tanult – Figuralis és
tájképeket festett.

Műcsarnok ~~III~~. 1899. 115 l.
1900. 10. E.
Revai Nagy Lex 17 k.

Thieme-Becker

31. k. 273 l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

Somssich József gróf, id

mikedvelő festő

szül. 1812

† 1894 jun. 15.

Somogyi Ujság

1932 szept. 17

Thieme-Becker

31 k. 273 l.

Monthly digest

Sommsich Josef
gr. id.

Thieme Becker
XXXI. 273. l.

(Lyka)

Sommsich József gr.

ifj

Thieme Becker

XXXI. 273. l.

(Lyka)

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Gr. Somssich József

"Egyetlen képével is kitünt"-irja Murányi Iván: Téli Tárlat c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895.
17. évf. a 848. lap után következő mellékletben.

~~gróf~~ Somssich József gróf
festő

Tolvánovi Lajos 1895. ápr. 6., 1091. old.
(Mikeischer.)

Karlovi

MDK

Sommsich József gr.

Berlinben a Keller és Reiner cég rendezte kollektiv kiállitáson vett részt.

Mücsarnok 1900.10.1.

Gr. Somssich József MDK

Vándorlovas, olf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Kiváló tisztelettel

GLÓRIA kereskedelmi R. T.

Magyar Osztálysorsjáték főárusítója

BUDAPEST, VI., Andrássy-út 18. sz.

Telefon: 328-729

Különös figyelmébe ajánljuk!

A nyertesek nevét mindenkivel szemben szigorúan titokban tartjuk. Ha tehát nálunk egy nagy nyereményt nyer, nincs kitéve annak, hogy ismerősei és rokonai megrohanják.

Somssich József gróf

festő

l.

Lykaközöm

40. l.

Somssich József gr.

festő

vül. 1864. dec. 19.

Gräcban

l.

Szerencs Dáuis i A Fören-
dihár evkönyve

Bp. 1900. 299. l.

Azbej Imre

festő

Szül.1901.nov.20.Gyertyánliget /Máramaros m./

1936/37-1938/39-1941/42 közt járt a főiskolára. Az összesitő kimutatásban nem találtam annak jelzését, hogy tanári oklevelet szerzett volna. Kitünő eredménnyel tanult./

Somssich Józsefdr
gróf

förendihári tag
mul. 1864. Gráčban.
Diplomata volt.

Élete. arch.

Haeffler

69. l.

Azonos a Somssich-
festővel ??

B.D. sc

Somssich József

Őszi éj, olf.

Hölgyarnok 1894/95. téli kiáll.

Somsich József

műve a Karácsonyi Albumban

Irodalom

Pesztmegyei Hirlap 1894. 1.sz jan. 1.

MDK

Somsich József gróf

A műcsarnok tavaszi kiállitása. Vas. Ujs. 1895. 16. sz. 259.l.

Somsich József.

OMKT.1895.tav.

Somssich József festő.

Vándor lovas. Olajf.

OMKT.1895.tav.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K.

gr. Somssich József

A müvész először tünt fel müveivel az Andrássy-uti Mücsarnok téli tárlatán, -közli "A HÉT TÜKRE" c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1894. dec. 2.
16. évf. 49. sz. 784. lap

M.D.K.

gróf Somssich József

"Vándor lovas" c. müvét birálja N. Istvánffy Gyula festőművész "A Képzőművészeti Társulat kiállitása" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó , 23. kötet 230-254. lap

MDK

Somssich József gróf

M.D. arcképe, rajz

Szent György Cőh IX. auk. 1911. nov.
28 1.

Somssich Józef

Lvod

Szalay Fruzina. Magyar fertőt Párisban. Hét 1897. 23 sz

Somssich Tonief

ind

Malonyay D. Két magyar művész. Budap. Hist. 1897 141. y.

PÉCS16

Somssich József ifj

festő

Wód

Petrovics Elek:

Ferencz Károly

Bpest, é. n. Müvészeti

Pantheon. 19. l.

Somsich József

A párisi Tullianban tanult festeni. Utóbb követségi tanácsos lett.

ród

Táb Párismagy 45. l.

Nem gróf ez, s nem azonos azzal, aki a Friedrich Kormány alatt minüzter volt?

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Somssich József gr

festő

l.

Csókeml

75. l. 88. l.

SOMSSICH József festő

Nagyatád, Ferences templom - főoltárkép, 1871

HORVÁTHNÉ Gréczi Mária: Nagyatád, Látnivalók. Bp. : TKM, 1990. - (TKM kiskönyvtára ; 389.)
9.p.

Sógorom boglári házacskájában nyaraltunk, amikor értesített, hogy Berzsenyi életének színhelyeit végigzarándokolva, Niklára menet betér hozzánk. Úgy érkezett, mint egy műhelyébe utazó munkásember: egy aktatáskányi holmival. Az épp akkortájt megnyitott üdülőszállodában, ahol elszállásoltuk, nem érezte jól magát: idegesítették a pincérek, a tánczene, a nyaralóflanc és zsivaj. Másnapra sikerült autót szereznem. Kettesben mentünk, Lengyeltótin át. Rosszul aludt, szótlan volt; én sem nagyon zavartam, pedig lett volna itt-ott mutatni való: néhány szép tájrészlet, öreg kúria. Mindez alig érdekelte; csak Niklán élénkült fel. A falu alig látszott ki az akkor még sűrű, félvadon somogyi erdőségből; nyomasztó hangulat áradt felénk, ahogy közeledtünk a Berzsenyi kúriához. Kikívánkozott belőlem egy idézet (akkor még friss volt az emlékezetem): „Van itt is ember, mondd, de milyen ember? / Ínség, gonoszság néz ki vad szeméből / S lesújt pipádért, hogy ha nem vigyázsz." Ő nem idézettel felelt (emlékezete mindig is inkább az idézendő tételnek csak a velejét őrizte), hanem azzal, hogy Berzsenyi niklai „héjázásairól" és bajusztépő magányáról beszélt. Eltűnődve s szótlan szeretettel nézegette a Berzsenyi-ereklyéket, amiket valami idős hölgyrokon vett elő megmutatni egy kredencből; de kifelé alig figyelve haladt át a kerten, amelyben pedig ott borult őszi színekbe egy még Berzsenyi-ültette fa is. A temetőben feltornyosodó síremlékeken épp hogy átfuttatta a szemét, s máris indultunk vissza. Miért lett volna hajlandó akár gyalogszerrel is nekivágni az isten háta mögé süllyedt faluba vezető útnak, ha csak ennyi érdekelte? Nem kérdeztem tőle. Bizonyos azonban, hogy Berzsenyi-könyvében alig esik valami szó a valóságos vagy elképzelt egykori környezetről; annál több a Niklán kihordott művekről.

Délután még áthajóztunk Badacsonyba: elvittük Egryékhez, hogy lássa, hogyan élnek fenn, a huzatos, régi pincehajlékban, nyomorultan bár, de tün-

Sonkovski István grafikus

Sonkovski István: rajzai 39.0.

TISZATÁJ, Szeged, 1976. május XXX/5. (39)

Sonkodi István

Művei szerepelnek Szegeden,
a sajtóház művészklubjában megnyitt
kiállításon

Magyar Nemzet 1975

január 7
4. old.

Sonkodi István, grafikus

hárd: Dér István.

Tandi Lajos: Kiállítási .... 89-92.

XXIX

8.

TISZATÁJ, Szeged, 1975. augusztus

Soukal es Hajagos

építőm.

Komarom

l.

Váljnbal 483. l.

155. Sonkád 1/8

Kölcsétől 4 km
vasut nincs

Ref. templom
Gotikus, tornya-
barokk,
temlomtét és nemtelj
XIX. sz. atalakult
Gyenge butorzat
elmaradt XVIII. sz.
vege

(Szatmár vm)

Nyirségi utam 1938

SONKODI RITA

Új művészet

1997. okt. - nov.

29.o.

M.D.K.

SONLEITNER József aranyosmester

L.S. Vogel 199.

"

.mi

Fametszet

)óm "

"

Akvaforte

"

"

"

"

"

"

"

"

"

Sonleitner

l.

LykaMagyműI300-50

217. l

MDK

Sonkus M. autolos

Vértessy Sándor, ülethirahat

Belv. Kristóf tér 3.

1864. Hamlahat, alapr.,

MDK- A-II - 1/1678.

Sonkoly Tibor

A festészeti alkotások kategoriájában nyertes bordányi Sonkoly Tibor három munkája is. A legegyénibb, a legelmélyültebb a geometrikus formavilágból ihletett mérítő „Katedrális" cimü pasztellképe. Nagyobb méretü müve a „Draperiás nő" levegős, levegős, nagyvonalu megfogalmazásával, leegyszerüsitett szineivel óhatatlanul. Németh József müvészetét idézi.

Moldvay Győző: Csongrád képző és diszitőmüvész köreinek kiállitása.

Népmüvelés 1970/7 42 old.

Sonkoly Tibor

3 műve

szerepel az alábbi tárlatok

Moldvay Győző: Csonyerád képző és díszítőművész kiállítása

Népművelés 1970 VII. sz. 42 old.

MDK.

Sonkoly Kati

Fotókiállitási kritika

Fotó 1966 okt.p.444.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somos Miklós

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1966 SZEP - 2

SOMOS MIKLÓS FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLITÁSA EGERBEN

A Heves megyei Tanács művelésügyi osztálya az egri Gárdonyi Géza Színház kiállítócsarnokában Somos Miklós festőművész kiállítását rendezi meg, melynek megnyitójára szombaton délután öt órakor kerül sor. Megnyitó beszédet Gergely Pál festőművész mond. A megnyitás után a művész tárlatvezetést tart.

1021

csapata Varsóban vendegsze
pelt és 3:3 (1:0) arányú dönt
lent ért el a Légia ellen. A m
gyar csapatnak Tóth (2)
Nagy volt a góllövője.

BRATISLAVA:

Kitűnően szerepelnek a m

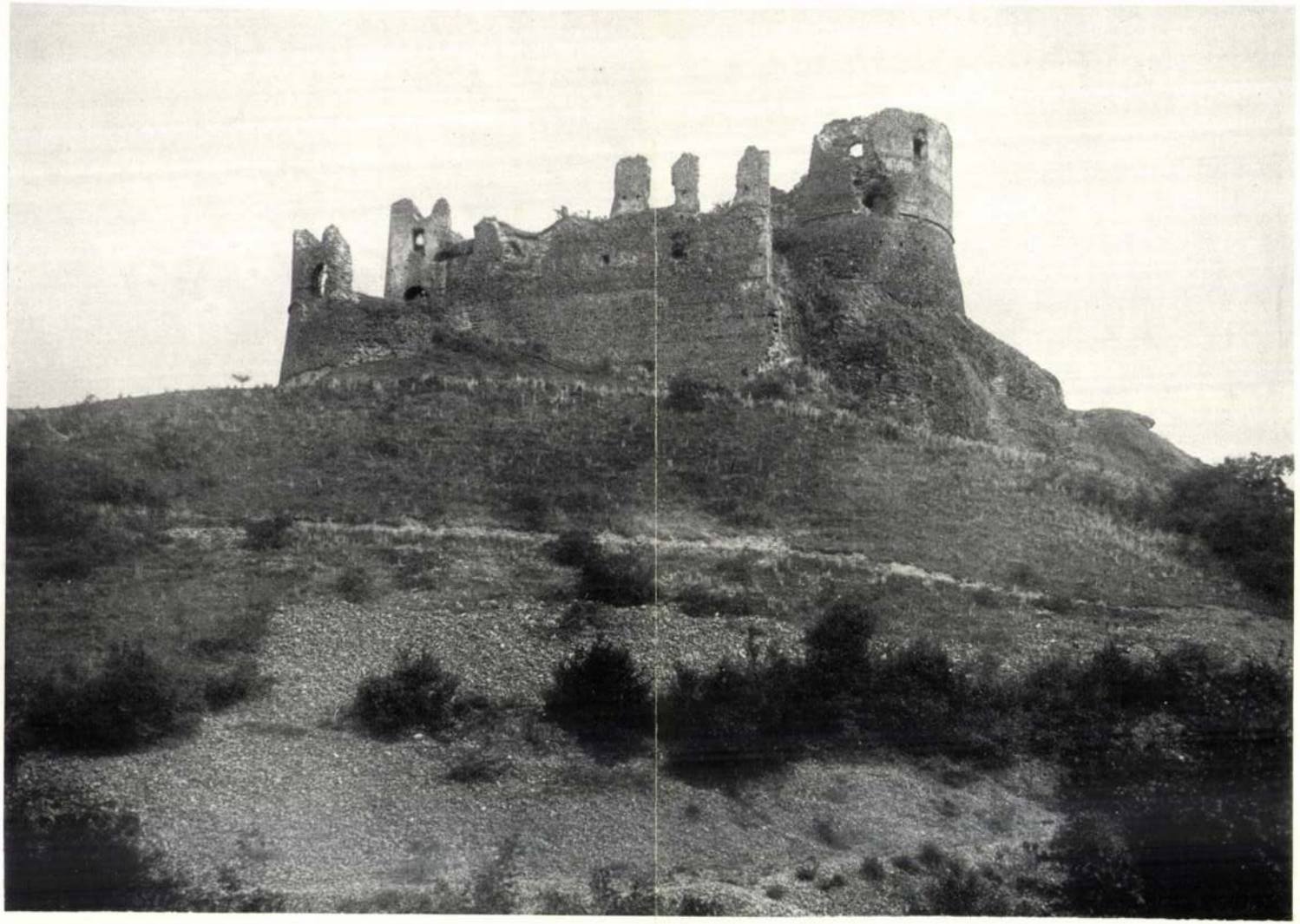

Somoskő

Somoskő vára

Várjú: Magyar várak

K-13249
Dusl

Somorjai Kiss Tibor

Somorjai Kiss Tibor

KŐNYOMATOK / LITHOGRAPHS

1995 - 1998

Rés I. 1997. litográfia. 747x225 mm
Slit 1. lithograph

B. A. – T. T.: S. K. T.-ról

T. T.: Miben közösek és miben mások Somorjai Kiss Tibor új képei?

B. A.: Közösek annyiban, hogy az éjszaka a fő tematikus eleme most is, mint ahogyan erről már előző kiállítása kapcsán írtam: *„Ami biztos: Éjszaka van, kivétel nélkül minden képen éjszaka van. És valami gyönge derengő fény is van, halk színimpressziók, a lélek mélyéről feltörő bensőséges éjszakai hangok. És jelen van egyetlen magányos emberi alak. Ami bizonytalan: Miért van éjszaka, és honnan ez a különös, derengő fény? Miért olyan szépek ezek a különös éjszakai színek? Ki ez a magányos ember? ... miért és hová rohan? Mi ez? Irónia? De az irónia nagyon komoly dolog. Magány? De lehet, hogy egy boldog magány, és végül is ki tudja, mi az a magány, ...”*
Amiben különbözők, az a formátum, és hangsúlyozottan megjelenik a „rés” motívuma.

T. T.: A képei most sem a sötétségről, hanem a fényről szólnak, mert a fényt nem is lehet másképp megjeleníteni, lásd barokk „fény-képek”, Caravaggio, Rembrandt, Zurbarán.

B. A.: A kettő nem is létezhet egymás nélkül.

T. T.: Nekem egy fontos kérdés, hogy hogyan is jön létre ez az állítólagos sötétség a képein?
B. A.: Létrejöhetne úgy is, hogy feketével bekeni a követ, ehelyett áttetsző színek többszörös rétegét nyomja egymásra és a kő szemcsézettségét is kihasználva, saját raszterezéssel jönnek létre a mélységet is sugalló sötét felületek. A képek két jellemző színvilága a barna és a kék, de ezek végtelen sok színből állnak össze.

T. T.: Úgy tűnik nem is olyan fontos a figurativitás, hanem fontosabb a nyomat, a nyomtatás mediális jellege és az ebből adódó felfedezés öröme és véletlenszerűsége.

B. A.: A technika nagyon lényeges eleme a művészetnek. (Például a zenében egészen más egy zenekar és egészen más csak egy zongora; de mindkettő tökéletesen azonos értékű a szerző mondanivalójának szempontjából.) De éppen olyan fontos a téma is.

T. T.: A téma lehet, hogy csak ürügy arra, hogy előidézzen egy olyan látványt, mely a kőnyomtatás szépségében és lehetőségében rejlik.

B. A.: Eszerint fontosabb a technika, mint a művész elképzelése és a látvány?

T. T.: Lehet , hogy így van – mert ebben az iszonyatos képtermelésben – különösen egy lassan elfeledett médiumban való gondolkodás mélysége, megóvhatja a művészt a beolvadástól és autentikussá teheti saját látványvilágát.

B. A.: Igen. Dehát a képek témája a „rés”. Akkor a fénysávok, az egyedüli alak, a traverzek, mit jelentenek?

T. T.: Önmagukat. *„Csak épp ott és úgy ahogy kell.”* (Petri György)

A. B. – T. T. on T. S. K.

T. T.: What is common, and what are the differences, in Tibor Somorjai Kiss's new pictures?

A. B.: They have something in common in that their main element is the night, as I mentioned in connection with his previous exhibition: *"What is sure: It is night, without exception, on every picture, and there is some faint light and soft impressions of colour, and intimate voices of the night bursting out from the depths of the soul, and there is one solitary figure present. What is not sure: Why is it night, and where is this peculiar faint light coming from? Why are these peculiar night colours so beautiful? Who is this solitary man...? Where is he rushing to, and why? What is this, irony? But irony is a very serious thing. Solitude? But solitude can be happy. And, after all, who knows what solitude is...?"*
What they differ in is the format, and the motif of the "slit" emerges emphatically.

T. T.: His pictures still talk about life, and not about darkness, as light cannot be presented in any other ways: look at Caravaggio's, Rembrandt's and Zurbaran's "light-pictures".

A. B.: The two cannot even exist without each other.

T. T.: An important issue for me is how the alleged darkness is brought about in his pictures.

A. B.: It could be brought about by covering the stone with black, but instead he presses multiple layers of transparent colours onto each other. Also, using the granulation of the stone, the dark surfaces, which also suggest depth, he creates by means of brushwork. The two characteristic worlds of colour are brown and blue, but these are made up of infinite colours.

T. T.: It seems that figurativeness is not so important, but rather the print, the medial character of the print, and the joy and chance character of the discovery which follows from this.

A. B.: Technique is an essential part of art (in music for example an orchestra is a totally different thing from a piano, but from the point of view of the composer's message they are perfect equivalents), but the theme is just as important.

T. T.: The theme might be just a pretext for creating such a spectacle, which is there in the beauty and possibilities of lithography.

A. B.: Do you mean that technique is more important than the artist's concept and the spectatcle?

T. T.: This might be the case – because in this frightening production of pictures, the depth of thinking in a medium which is slowly falling into oblivion can spare the artist from assimilation, and enables him to make his world of spectacles authentic.

A. B.: But the theme of the pictures is the "slit". What do the bands of light, the solitary figure, and the traverses stand for?

T. T.: For themselves.
"But just there, and in just such a way as they should." (György Petri)

Átjáró III. 1995. litográfia. 315x415 mm
Passage 3. lithograph

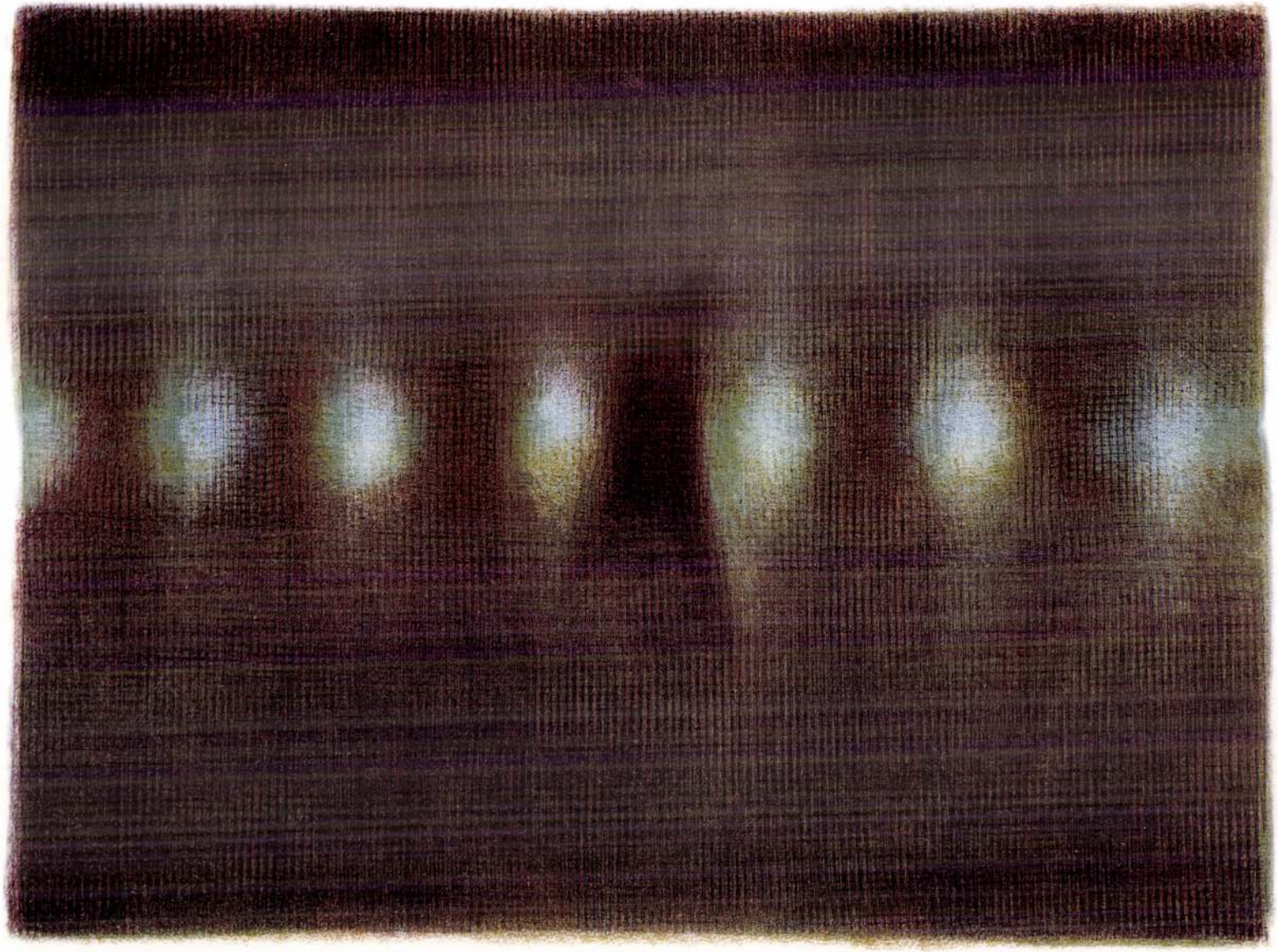

Átjáró IX. 1997. litográfia. 280x380 mm
Passage 9. lithograph

Átjáró VI. 1995. litográfia. 315x410 mm
Passage 6. lithograph

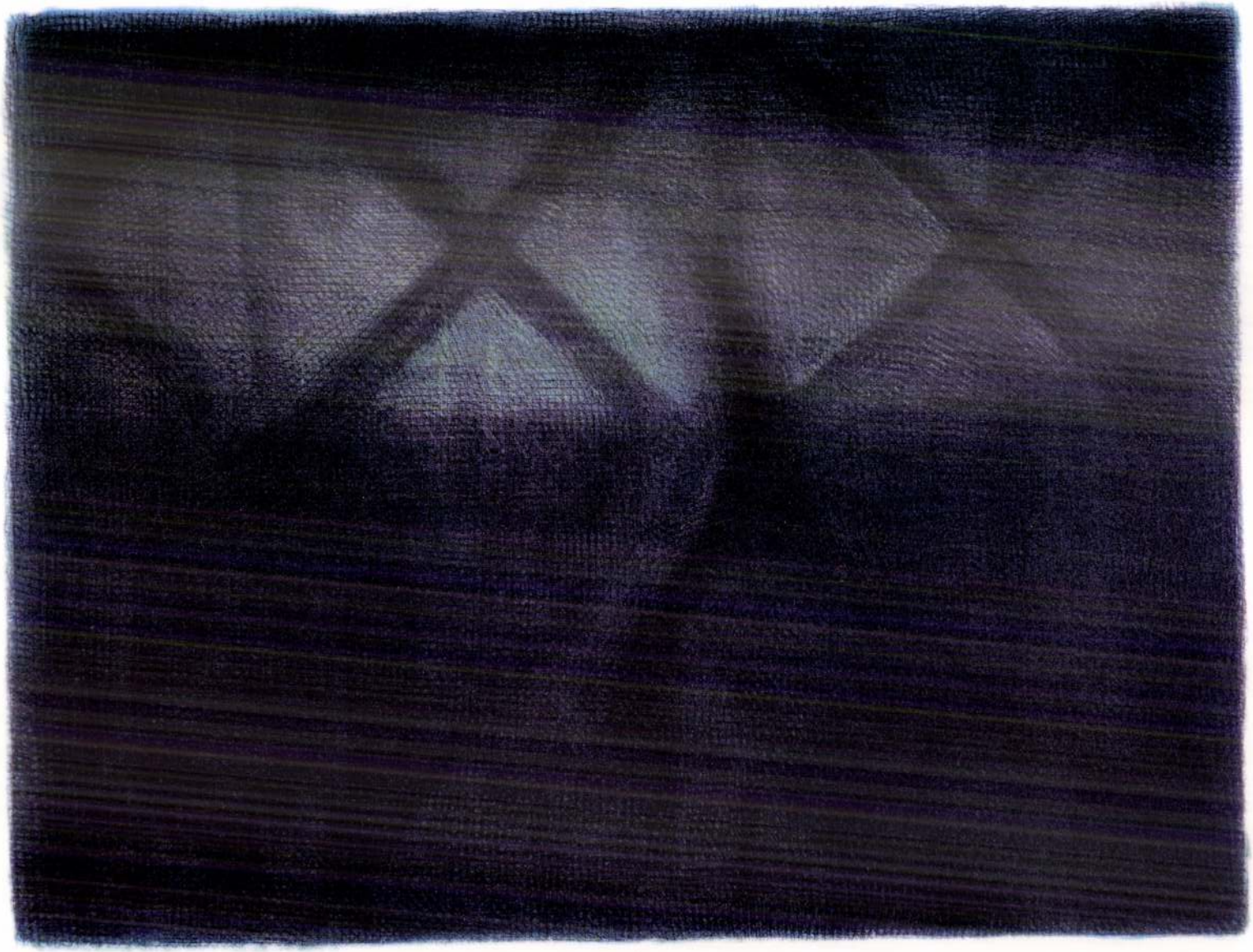

Átjáró V. 1995. litográfia. 310x410 mm
Passage 5. lithograph

Átjáró IV. 1995. litográfia. 320x410 mm
Passage 4. lithograph

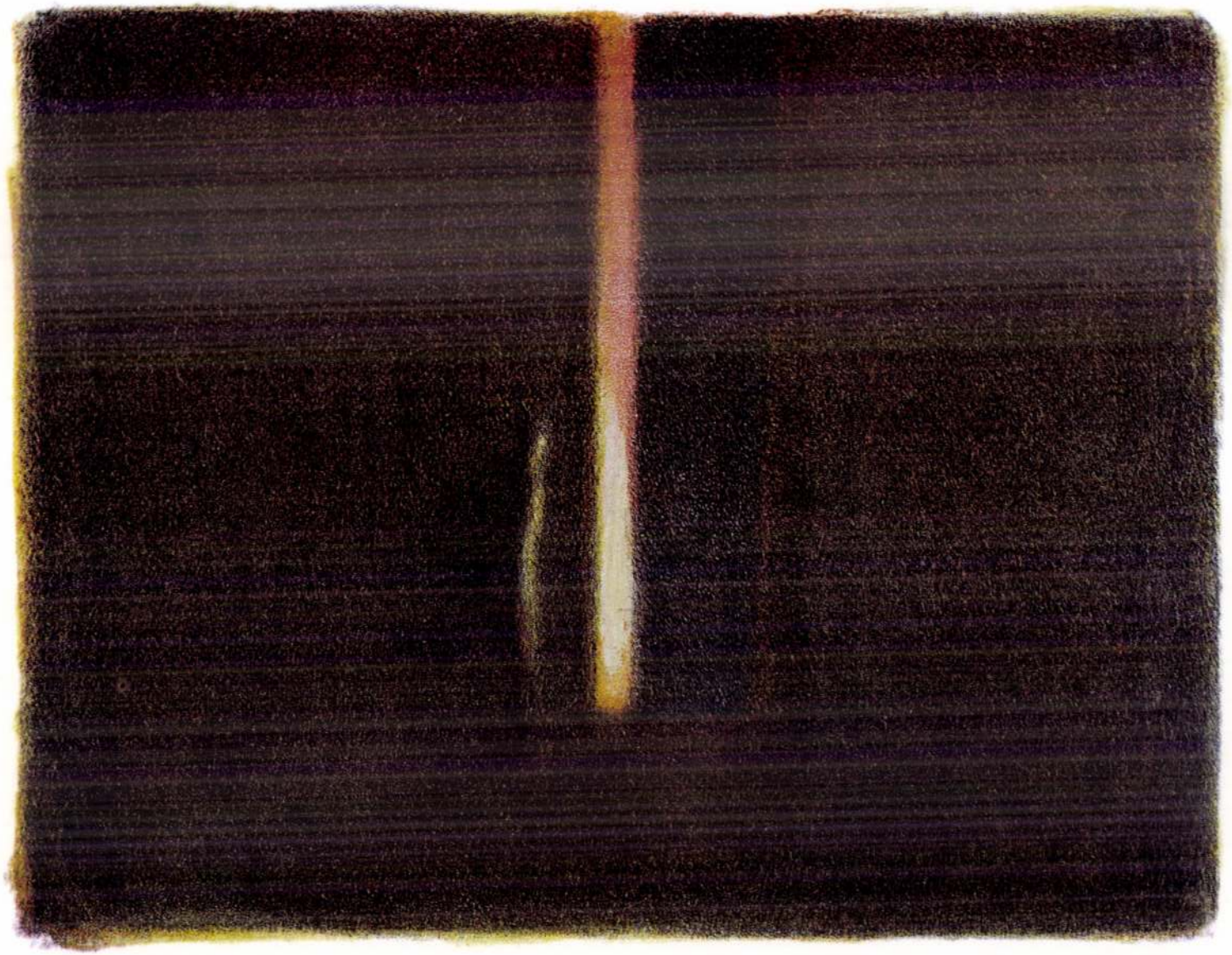

Átjáró I. 1995. litográfia. 310x415 mm
Passage 1. lithograph

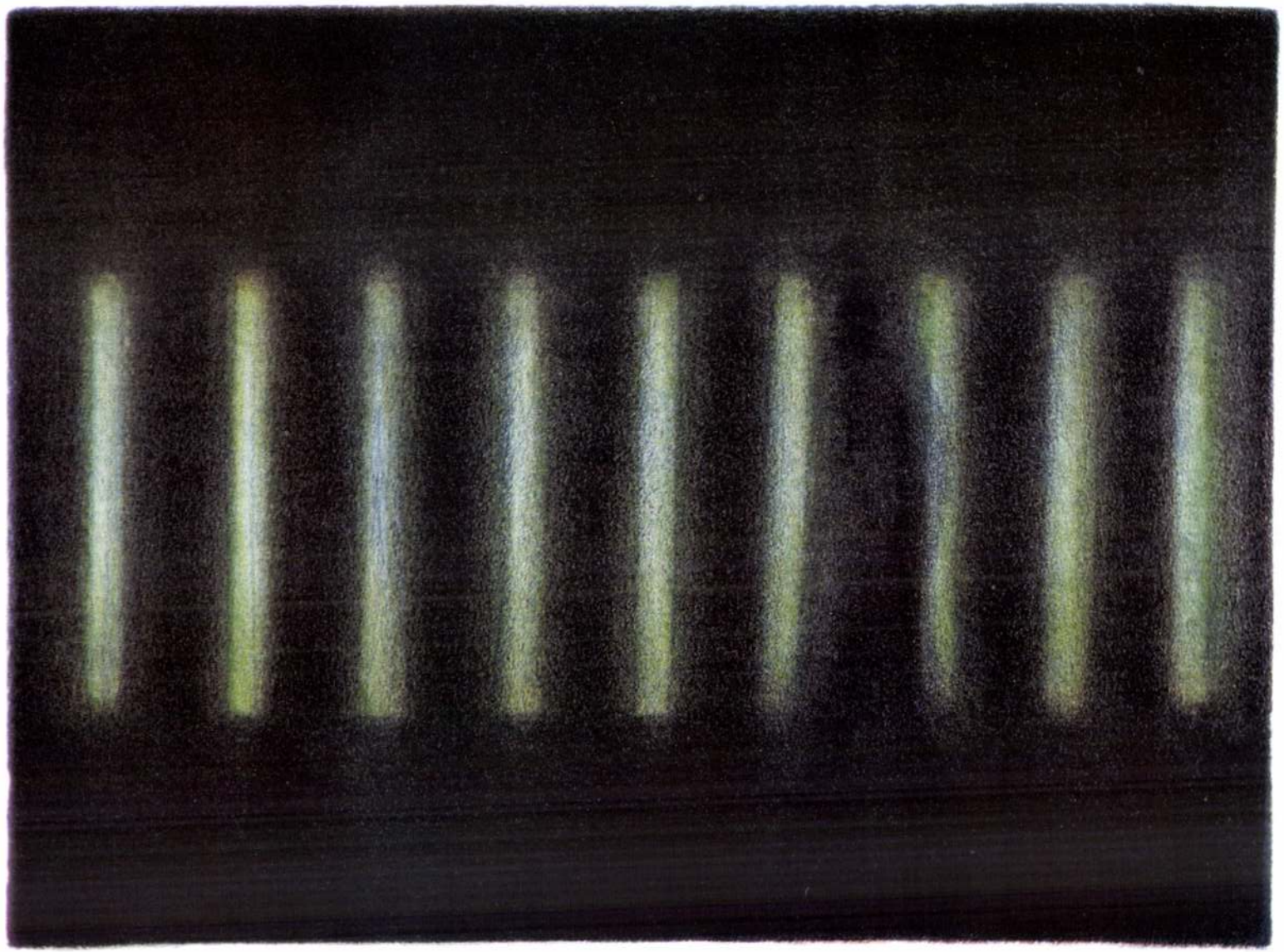

Átjáró VIII. 1995. litográfia. 310x410 mm
Passage 8. lithograph

Rés II/1. 1996. litográfia. 755x230 mm
Slit 2/1. lithograph

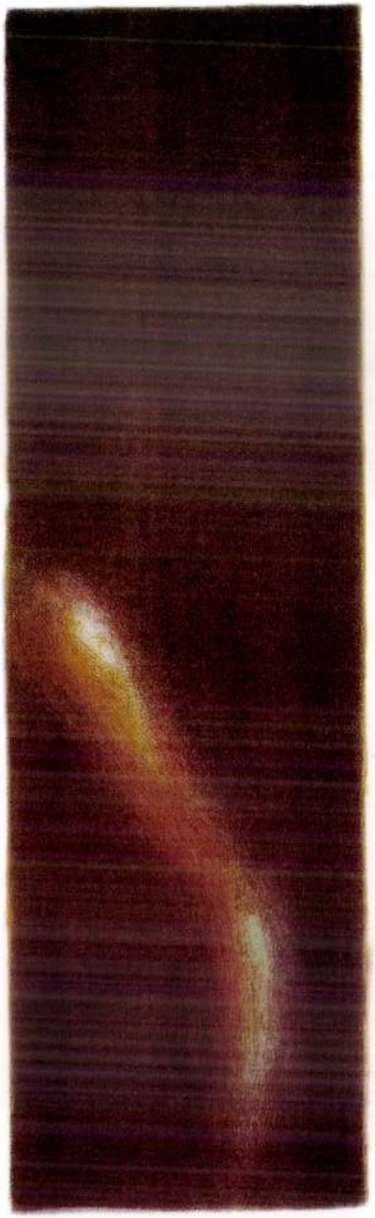

Rés II/2. 1996. litográfia. 755x230 mm
Slit 2/2. lithograph

Rés II/3. 1996. litográfia. 755x230 mm
Slit 2/3. lithograph

Rés III/1. 1997. litográfia. 747x234 mm
Slit 3/1. lithograph

Rés III/2. 1997. litográfia. 747x234 mm
Slit 3/2. lithograph

Rés III/3. 1997. litográfia. 747x234 mm
Slit 3/3. lithograph

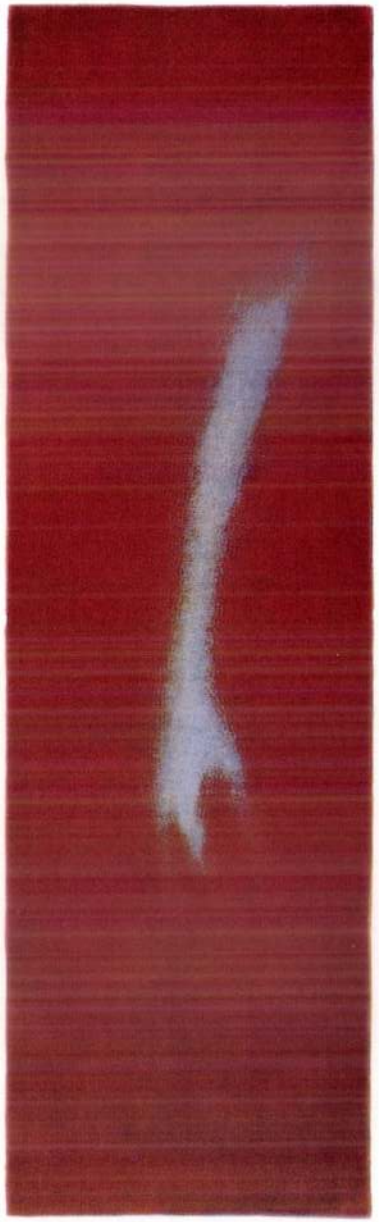

Rés IV/1. 1998. litográfia. 732x221 mm
Slit 4/1. lithograph

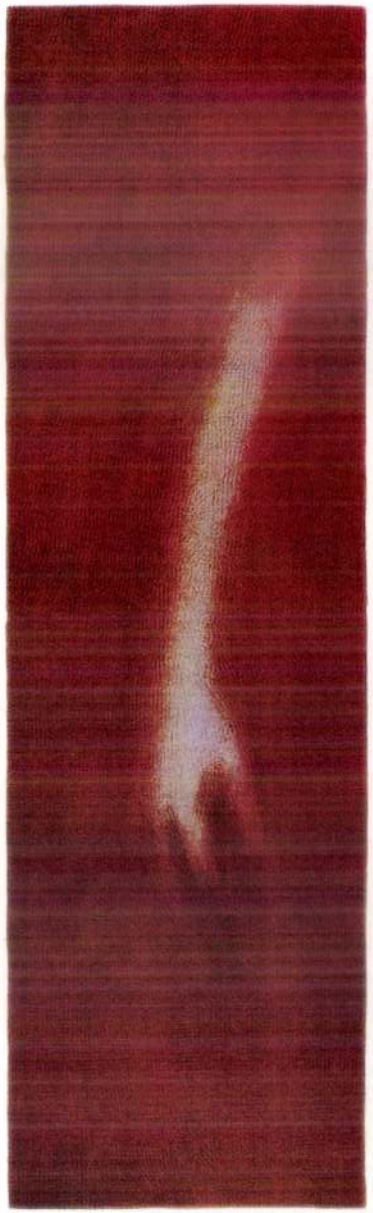

Rés IV/2. 1998. litográfia. 732x221 mm
Slit 4/2. lithograph

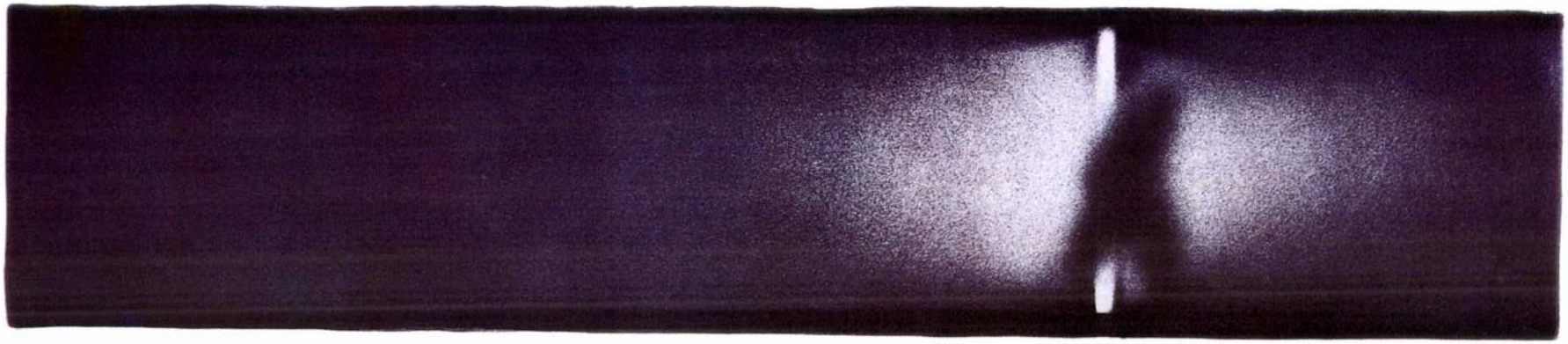

Az elrohanó XIV. 1998. litográfia. 155x725 mm
Rushing Away 14. lithograph

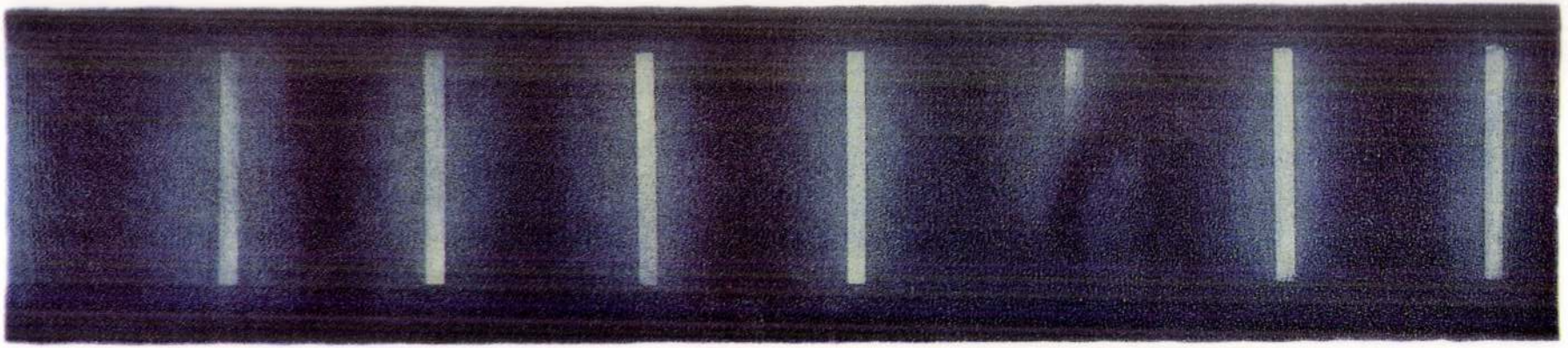

Az elrohanó XI. 1998. litográfia. 154x725 mm
Rushing Away 11. lithograph

Az elrohanó III. 1997. litográfia. 160x720 mm
Rushing Away 3. lithograph

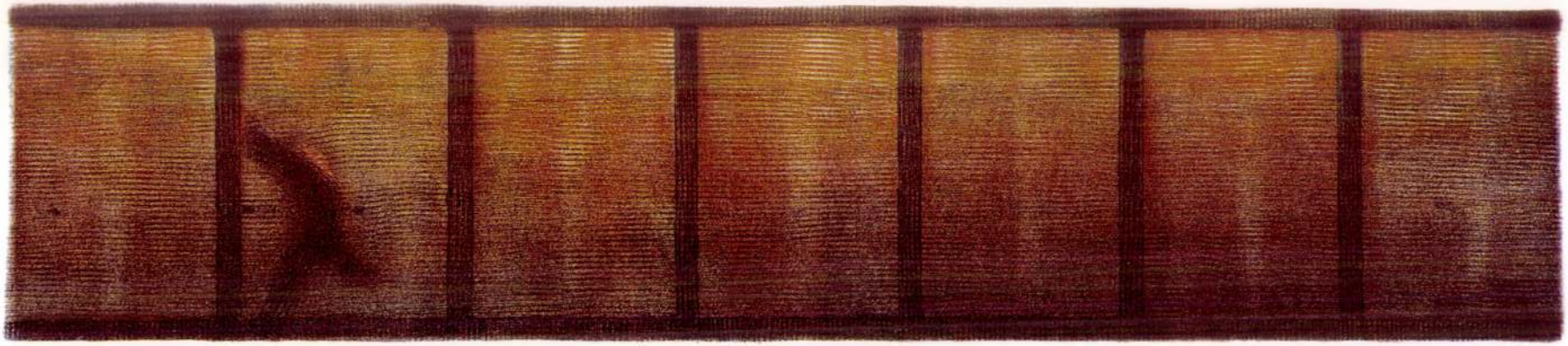

Az elrohanó II. 1997. litográfia. 155x720 mm
Rushing Away 2. lithograph

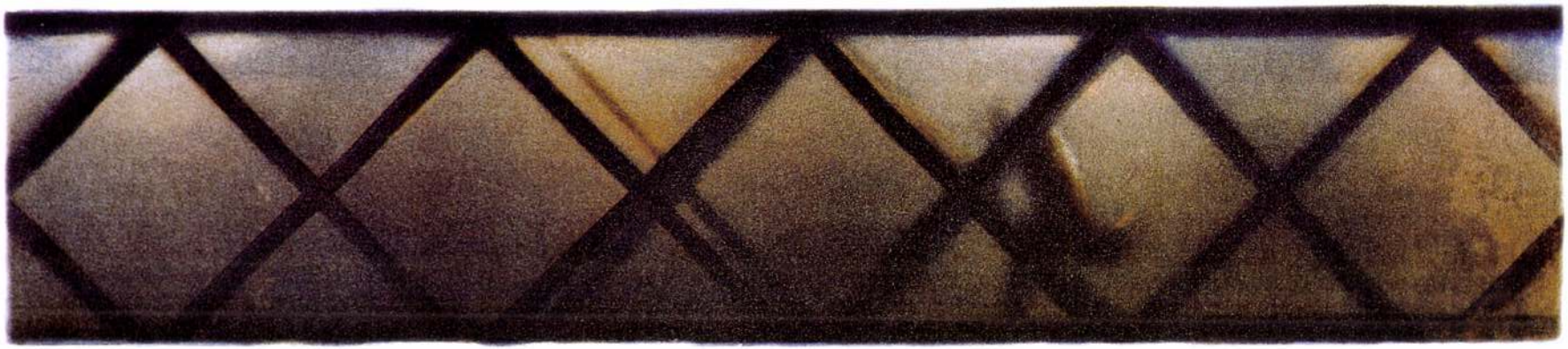

Az elrohanó IV. 1997. litográfia. 155x720 mm
Rushing Away 4. lithograph

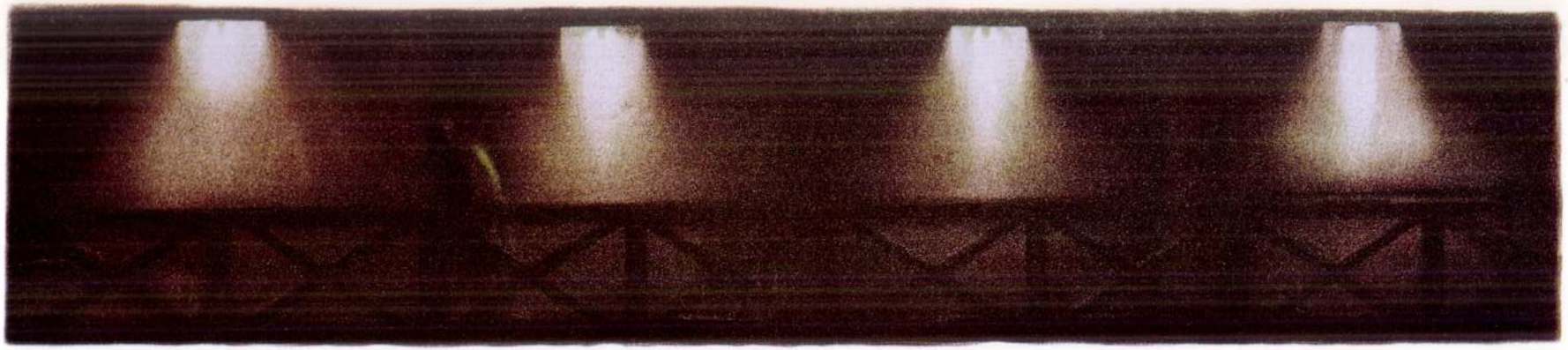

Az elrohanó II. 1997. litográfia. 155x720 mm
Rushing Away 2. lithograph

Az elrohanó XIII. 1998. litográfia. 150x725 mm
Rushing Away 13. lithograph

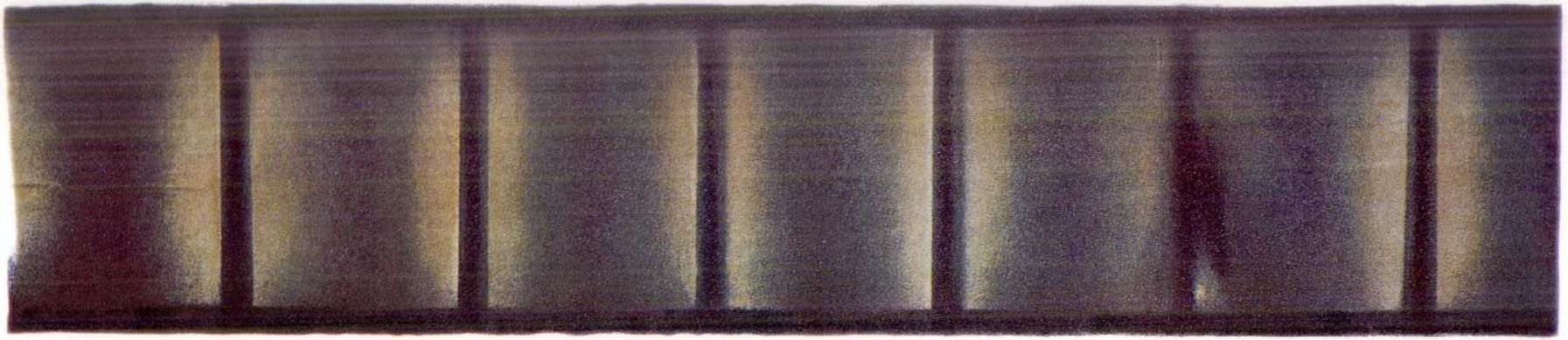

Az elrohanó XI/1. 1998. litográfia. 154x725 mm
Rushing Away 11/1. lithograph

Rés V. 1998. litográfia. 730x220 mm
Slit 5. lithograph

1959-ben született Pozsonyban.
1984-ben diplomázott a Lipcsei Grafikai és Könyvművészeti Főiskolán.
1985-től Budapesten él.
1990-től a Magyar Képzőművészeti Főiskola műhelyvezető tanára.
1993 Derkovits ösztöndíj
1994 Wilhelm Höpfner díj, Winckelmann Gesellschaft, Stendal
1996 Mozgó Világ nívódíj
1996 A Művelődési és Közoktatási Minisztérium díja,
XVIII. Országos Grafikai Biennále, Miskolc
1997 A Magyar Grafikusművészek Szövetsége díja,
II. Országos Színesnyomat Grafikai Kiállítás, Szekszárd
1998 Koller György ösztöndíj, SZÉPMA Alapítvány
1998 Nagydíj, XIX. Országos Grafikai Biennále, Miskolc

1959 Born in Bratislava
1984 Graduated from the Leipzig Academy of Graphic and Book Art
1985 Moved to Budapest
1990 Taught at the Hungarian Academy of Fine Arts, as a head of studio
1993 Derkovits Award
1994 Wilhelm Höpfner Prize, Winckelmann Gesellschaft, Stendal
1996 Mozgó Világ Prize
1996 Hungarian Ministry of Culture and Education Prize
18th National Graphic Art Biennale, Miskolc
1997 The Association of Hungarian Graphic Artists Prize
2nd National Colour Printing Graphic Art Exhibition, Szekszárd
1998 György Koller Award, SZÉPMA Foundation
1998 Grand Prix, 19th National Graphic Art Biennale, Miskolc

Egyéni kiállítások / Solo Exhibitions

1994 Ericsson Galéria, Budapest
1994 Óbudai Társaskör Galéria, Budapest
1994 Winkelmann Museum, Stendal
1995 Hetvennyolcas Galéria, Sopron
1995 Gallery by Night. Stúdió Galéria, Budapest
1995 At Home Gallery, Károlyi Zsuzsannával, Somorja / Samorin
1996 Himmelreich Galerie, Magdeburg
1996 At Home Gallery Synagoga, Somorja / Samorín
1997 Bencés Gimnázium, Károlyi Zsuzsannával, Pannonhalma
1998 Budapest Galéria, Károlyi Zsuzsannával, Budapest
1998 At Home Gallery Synagoga, Somorja / Samorín

Csoportos kiállítások / Group Exhibitions

1990 XVI. Országos Grafikai Biennále, Miskolc
1992 XVII. Országos Grafikai Biennále, Miskolc
1993 Nemzetközi Grafikai Biennále, Győr
1994 I. Országos Színesnyomat Grafikai Kiállítás, Szekszárd
1994 Hetvennyolcas Galéria, Sopron
1994 Derkovits ösztöndíjasok. Szombathelyi Képtár, Szombathely
1995 Magyar Kulturális Központ, Prága / Prague
1995 II. Japanese-Hungarian graphics exhibiton, Kamiyamada
1995 Vallomások a vonalról. Vigadó Galéria, Budapest
1996 XVIII. Országos Grafikai Biennále, Miskolc
1997 ÚTON. At Home Gallery, Somorja / Samorín
1997 Castellani Art Museum of Niagara University, Niagara
1997 Idill. Hetvennyolcas Galéria, Sopron
1997 II. Országos Színesnyomat Grafikai Kiállítás, Szekszárd
1998 200 éves a litográfia. Barcsay terem, M. K. F., Budapest
1998 Art Expo. Műcsarnok, Budapest
1998 XIX. Országos Grafikai Biennále, Miskolc

Somorjai Kiss Tibor: Könyomatok / Lithographs 1995 – 1998
1998. október 1 – november 1. / Budapest Galéria Kiállítóháza, Budapest III., Lajos utca 158.
Katalógus előszó / Foreword: Baranyay András, Török Tamás • Rendezte / Arranged by: Török Tamás • Fordította / Translated by: Suzanne Kiss, Chris Sullivan • Fotó / Photos: Dienes Judit • Grafikai terv / Graphic design: Somorjai Kiss Tibor
Felelős kiadó / Publisher responsible: Zsigmond Attila, a Budapest Galéria igazgatója / Director-general • Nyomda / Printed by: NALORS Grafika Kft., Vác, 1998
ISBN 963 03 5716 X

A katalógus támogatói / Catalogue sponsored by:

NEMZETI KULTURÁLIS ALAP / FŐVÁROSI ÖNKORMÁNYZAT KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA

SOMORJAI KISS TIBOR

Somos Miklós

1963 JUN 1

1021

ERNST MÚZEUM

FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK KIÁLLITÁSA

SOMOS MIKLÓS: Fiatalok az építkezésen

Annak idején mindannyian örültünk a Fiatal Képzőművészek Studiója megalakulásának, amely egy táborba gyűjtötte össze a népi tehetségeket. Mi tagadás, egy időben úgy látszott, mintha ez a tömörülés nem a legjobban sikerült volna, a tehetségek bátorítása, kiemelése helyett inkább a középszert tenyésztené. Az utóbbi egy-két évben — jórészt az új vezetőség munkájának eredményeképpen — megváltozott a helyzet. Most már világosan lemérhető, hogy a régebbi problémák a kezdet szükségszerű velejárói voltak és nem kétséges: *a Stúdió teljesíteni tudja a hivatását. Mostani, negyedik kiállításán sikerült — a KISZ égisze alatt — egyesítenie a legjobbakat, mégpedig nem holmi stiláris ismérvek alapján, hanem minőségi mérce szerint, ami alatt a mondanivaló tartalmassága és a megoldások esztétikai színvonala értendő.*

Naturalista szellemű munkát még mutatóban sem találunk ezen a tárlaton, amelynek stiláris összképe egyébként jólesően változatos. A formálás skálája a látványábrázolástól a merészen modern képépítésig terjed, de bármilyen formanyelvűek legyenek is a művek, üresjáratú, színvonalon aluli kevés van közöttük. (Jellemző módon az utóbbiak szakmai színvonala is szembetűnően alacsony). A fiatalok többsége kontaktust tudott teremteni a közelmúlt és a kortársi magyar művészettel, a hagyományőrző irányzatokkal éppúgy, mint a modernekkel. A mesterek hatása azonban ritkán válik náluk epigonsággá, mert ettől megóvják őket tehetségük egyéni erényei, élményanyaguk bősége és eredetisége, valamint célkitűzéseik határozottsága.

Fiatal művészeink a máról akarnak beszélni alkotásaikban, mégpedig korszerű módon. Ennek a feladatnak a valóra váltása során minden irányzatnak megvan a létjogosultsága és meglesz holnap is, egészen addig, amíg a nyomdokain haladó művész újat tud mondani a festői eszközeivel. Nem olyan módon persze, mint ahogy például *Urbán György* teszi, akinek festményei Cezanne szolgai utánzására vallanak (még a figurák jellegzetes aránytorzításaiban is). Nem kelt különösebb emóciót *Csizmadia Zoltán* tanyasi képe sem, mert óhatatlanul Bernáth Aurél közismert varjas téli képének a gyenge utánzataként hat. A Nagybánya emlőin nevelkedett festőiség finom tónusú színbeszéde viszont kiválónak mutatkozik *Kokas Ignác* munkásportréján *(Apám)*, amely a látványfestészet életképességének frappáns bizonysága. Kokas a tartás, az arcvonások, a kézmozdulat, s egy-egy éppen csak felvillantott tárgyi motívum — a satupad sarka, a gyaluforgács — jól megfigyelt részletével mély lélekrajzot tudott nyújtani.

A bernáthi stílusnak Szőnyi atmoszféra-festésével párosult, egyéni változata a *Vecsési Sándor* nagylélegzetű, négyfigurás kompozíciója, a *Szüleim*. Jól felépített, temperafestménye ahhoz a témakörhöz tartozik, amelynek példáit örömmel látjuk szaporodni a fiatalok termésében, mert a szülők iránti szeretet nagyon humánus és bensőséges érzése sugallja őket. *Ircsik József* a portréival, *Bazsonyi Arany* pedig a paraszti világ életképszerű ábrázolásával tűnt ki a tárlaton. Lefokozott tónusú, boglyás *Téli alkonya* bensőséges lírai vallomás, présházi jelenete kiválóan megfigyelt motívum, a *Krumpliszedők* pedig a messzi távlatú tájba ágyazott munkaábrázolás nagyobb méretbe kívánkozó, eredeti megoldása.

A paraszti genre legjobb művelőjét, *Szurcsik Jánost* itt már nem kell külön bemutatnunk. Önálló tárlata nemrég aratott nagy sikert, s most megérdemelten nyerte el a KISZ első díját. Munkái jóságának a titka abban rejlik, hogy gazdag gyermekkori élményeire támaszkodva, friss szemmel, lényegre törő érzékkel választ-

Thoma

...l...

ja ki és újszerűen tudja művé alakítani a munka, a köznapi élet ecsetre kívánkozó látványait. És még egyben. Abban tudniillik, hogy Szurcsik ösztönösen felismerte: *élménytkeltő módon csak úgy beszélhet a ma emberéről, ha színeibe és formáiba beleötvözi a modern magyar képzőművészet erre alkalmas, főként pedig: az ő alkatának megfelelő eredményeit, és ezt a felismerést tudatosan valóra is váltja.* Első sorban a Nyolcak, meg Derkovits, valamint Egry stílusát kamatoztatja,

Tóth Imre — akit ma már fiatal festők és grafikusok nagyrészének példájához kell sorolnunk — Derkovits művészetének a lényegét ötvözte a maga egészen más festői stílusába: drámai sűrítés hogyanját tanulta el a legnagyobb magyar proletár-művésztől. *(1914, Tetőfedő).* A fiatalok jó érzékkel megkeresik magukat az egyéniségük kibontakozásához leginkább illő, hagyományt és lassanként „felfedezik" az olyan méltánytalanul elhallgatott nagy művészek bátorító példáját is, mint például Egry István. Többek között *Nagos Gyula* nagymarosi tájképén érezni a kiváló kolorisztfestő pasztelljeinek finom ösztönzést. *Csik István* erőskonturú, monumentális tájlászképe Egry József tényleges balatoni vásznainak a szellemiségét egyesíti az erőteljesen konstruktív szerkesztéssel.

Ugyancsak Egry egészséges hatását mutatja *Cs. Nagy András Beszélgetők* című meghitt kompozíciója. Az igen tehetséges miskolci festő másik munkája, *A fák* ellentétben csalódást okoz. Kiérletlen műhelymunkának hat, amelynek láttán az a nézőnek, aki Cs. Nagy régebbi munkáit nem ismeri, bizony nem sikerül rögtön rögzítenie el a nevét tudatában a jók között — és elvégre ez sem utolsó szempont. Nemcsak vele kapcsolatban merül fel az a jogos kívánság, hogy *a fiatalok igényesebben válogassanak a közönségnek szánt munkáik között.* A festő persze esetenként nem a legjobb kritikusa önmagának — ez jelentős mesterekkel is megtörténik — de ilyenkor a zsűri legyen éberebb, mert hiszen ha valahol, úgy a hasonló nagy seregszemlén, ahol jónéhány kiemelkedő kvalitású mű szerepel, ezek szomszédságában már a közepes szint is önmaga értéke alá esik.

A fiatalok bírálóbizottsága jó munkát végzett, amit a tárlat egészének magas színvonala kellően tanúsít. De sem az összképnek, sem pedig az érintetteknek nem használt az, hogy némely ritkábban szereplő vagy nemrég jelentkezett fiatal munkáját elnézően kezelték. Csak példaként említem *Vályi Csaba, Veres Sándor* felszínesen megoldott csendéletét, vagy *Klima Mihály* semmiféle izgalmat nem keltő, üres és száraz Ipari táját, amelyek nyugodtan kimaradhattak volna. (A szigorú szelektálás — akárcsak a hasonló bírálat — biztosan sértődöttséget szül, a haszna azonban vitathatatlan: nagyobb igényességre kényszeríti önmagával szemben az alkotót.) Ezekkel szemben viszont hiányoljuk *Fejér Csaba* megkapó, kendős asszonyportréját, amellyel kiválóan szerepelt a Studió Anya-pályázatán. A zsűri nyugodtan bevehette volna ezt, a lapok reprodukciói révén közismert szép festményt, márcsak azért is, mert nélküle az igen tehetséges fiatal művész, sajnos, nem szerepel úgy, ahogy képességei szerint megérdemelné.

Artner Tivadar

(Befejtatjuk)

incs itt
em. .
n va-
később
-titkár.
labdá-
egész
még
atunk,
és a
szé-
csapa-
lt.
zéled-
olására
zilab-
gjobb
más
acsa-
udta
nem
a
ddig
dol-
nak
ud-
az

Piroska és a többiek szívesen jönnek az edzésre. Ha kell műszak előtt, ha kell műszak után.

A lányok után indulunk, dúslombú fák közül hallatszik a zsivaj. Előtűnik a két kézilabdakapu, hat összeszögelt faléc, de a pálya még nem kész.

— Hat kordéval kezdjük hordani ide a vörös salakot, sportolók és nem sportolók, az egész KISZ-szervezet.

— Ha elkészül, lehet majd kézilabdázni!

— Kézilabdázni? Még focizni is.

— De hiszen a gyárban csaknem mind nők dolgoznak?

— Ez igaz. De többen szóltak, hogy focizni akarnak. Ha akarnak, hadd focizzanak!

— Nem lenne itt baj a sporttal, mert a 165 KISZ-tag közül 165-en jelentkeztek az ISZM-re, s a múlt évben a sportkövetelményt is nagyszerűen teljesítették. Csak látták volna, milyen volt az a hat harci túra, amit szerveztünk... Hogyan mászták a szakadékot, futottak, miként küzdötték le kispuskával a célokat, s „robbantották" a puffancs „kézigránátokkal" a letűzött léggömböket.

Nem volt ez könnyű feladat a lányoknak, asszonyoknak, akik hatos csapatokban „harcoltak", de mindig volt valami, amivel a találékony rendezők egy kis tréfát, vidámságot vittek a vetélkedőbe. Ilyen volt a rollerverseny a vasműtől a Vidám Parkig, a bambiivászat, amikor cuclin kellett a lehető leggyorsabban az üveg tartalmát elfogyasztani.

A KISZ-esek mindezt a maguk erejéből, a maguk pénzéből valósították meg. Mert a szakszervezet a tömegsportalapra egy évre csupán 1500 forintot irányzott elő. Ez pedig még pingponglabdára sem elég.

— Pingponglabdára? — kérdi kesernyésen a titkár.

4 filmkocka

Még a gólyák is megirigyelhetik Holczer Antal fészekgyakorlatát a gyűrűn. A 316-os iparitanuló-intézet fiataljai nagyon szeretik a sportot. Jól sikerült házibajnokságokat is rendeztek: sakkban, asztaliteniszben és súlyemelésben.

Magyar Hírlapkiadó
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-397
MAGYAR IFJÚSÁG

4. SZEMKÖZT A KÖVETELMÉNNYEL DUNAÚJVÁROSBAN

Miért? Miért nem?

4 kérdés, 4 válasz — sportról

1 nevetnek a ruhagyári kézil
Balázsfalvi Piroska. Mindjárt

abdázók — Vácz Teréz, Thoma
kezdődik az edzés!

4 filmkocka

Még a gólyák is megirigyelhetik Holczer Antal fészekgyakorlatát a gyűrűn. A 316-os iparitanuló-intézet fiataljai nagyon szeretik a sportot. Jól sikerült házibajnokságokat is rendeztek: sakkban, asztaliteniszben és súlyemelésben.

SOMOS MIKLÓS: Fiatalok az építkezésen

Annak idején mindannyian örültünk a Fiatal Képzőművészek Studiója megalakulásának, amely egy táborba gyűjtötte össze a népi tehetségeket. Mi tagadás, egy időben úgy látszott, mintha ez a tömörülés nem a legjobban sikerült volna, a tehetségek bátorítása, kiemelése helyett inkább a középszert tenyésztené. Az utóbbi egy-két évben — jórészt az új vezetőség munkájának eredményeképpen — megváltozott a helyzet. Most már világosan lemérhető, hogy a régebbi problémák a kezdet szükségszerű velejárói voltak és nem kétséges: *a Stúdió teljesíteni tudja a hivatását. Mostani, negyedik kiállításán sikerült — a KISZ égisze alatt — egyesítenie a legjobbakat, mégpedig nem holmi stiláris ismérvek alapján, hanem minőségi mérce szerint, ami alatt a mondanivaló tartalmassága és a megoldások esztétikai színvonala értendő.*

Naturalista szellemű munkát még mutatóban sem találunk ezen a tárlaton, amelynek stiláris összképe egyébként jólesően változatos. A formálás skálája a látványábrázolástól a merészen modern képépítésig terjed, de bármilyen formanyelvűek legyenek is a művek, üresjáratú, színvonalbeli alulit kevés van közöttük. (Jellemző módon az utóbbiak szakmai színvonala is szembetűnően alacsony). A fiatalok többsége kontaktust tudott teremteni a közelmúlt és a kortársi magyar művészettel, a hagyományőrző irányzatokkal éppúgy, mint a modernekkel. A mesterek hatása azonban ritkán válik náluk epigonsággá, mert ettől megóvják őket tehetségük egyéni erényei, alkotóanyanyaguk bősége és eredetisége, valamint a kitűzéseik határozottsága.

Fiatal művészeink a m

4-es busz megáll...

szürke épület, a Vörös Október Férfi Ruhagyár.

— Az üzemi KISZ-bizottság titkárát keressük! — jelentjük be a portás bácsinak s egy kislány siet a segítségünkre. Mondjuk neki, hogy tulajdonképpen a sportfelelőst keressük. A kislány mosolyog.

— Sportfelelőst? Nincs itt ilyen... Még sport sem..

— Nehéz helyzetben vagyunk — mondja később Tordai László KISZ-titkár. — Néhány lány kézilabdázik nálunk, ennyi az egész sportmunka. Két éve még volt röplabdacsapatunk, sakkszakosztályunk, és a megyei bajnokságban szereplő női kézilabdacsapatunk is, de az csak volt.

Gazda nélkül szétszéledtek az emberek, utoljára „befellegzett" a női kézilabdázóknak is. Négy legjobb játékosukat elvitték más egyesületbe, a kézilabdacsapat gazdája, a KISZ tudta nélkül.

— Mi megmondtuk, nem adjuk ki őket, s kértük a szakszervezetet, ha eddig nem törődtek a mi dolgunkkal, most se szóljanak bele. Mégis beleszóltak, tudtunkon kívül aláírták az átadást.

kult!... Mert minket nem olyan fából faragtak, akik lemondanak a sportról. Újból összeszedtük a lányokat, edző is akadt. Kövi Margit, Thoma Piroska és a többiek szívesen jönnek az edzésre. Ha kell műszak előtt, ha kell műszak után.

A lányok után indulunk, dúslombú fák közül hallatszik a zsivaj. Előtűnik a két kézilabdakapu, hat összeszögelt faléc, de a pálya még nem kész.

— Hat kordéval kezdjük hordani ide a vörös salakot, sportolók és nem sportolók, az egész KISZ-szervezet.

— Ha elkészül, lehet majd kézilabdázni!

— Kézilabdázni? Még focizni is.

— De hiszen a gyárban csaknem mind nők dolgoznak?

— Ez igaz. De többen szóltak, hogy focizni akarnak. Ha akarnak, hadd focizzanak!

— Nem lenne itt baj a sporttal, mert a 165 KISZ-tag közül 165-en jelentkeztek az ISZM-re, s a múlt évben a sportkövetelményt is nagyszerűen teljesítették. Csak látták volna, milyen volt az a hat harci túra, amit szerveztünk... Hogyan mászták a szakadékot, futottak, miként küzdötték le kispuskával a célokat, s „robbantották" a puffancs „kézigránátokkal" a letűzött léggömböket.

Nem volt ez könnyű feladat a lányoknak, asszonyoknak, akik hatos csapatokban „harcoltak", de mindig volt valami, amivel a találékony rendezők egy kis tréfát, vidámságot vittek a vetélkedőbe. Ilyen volt a rollerverseny a vasműtől a Vidám Parkig, a bambiivászat, amikor cuclin kellett a lehető leggyorsabban az üveg tartalmát elfogyasztani.

A KISZ-esek mindezt a maguk erejéből, a maguk pénzéből valósították meg. Mert a szakszervezet a tömegsportalapra egy évre csupán 1500 forintot irányzott elő. Ez pedig még pingponglabdára sem elég.

— Pingponglabdára? — kérdi kesernyésen a titkár.

ÍRTA:
Hoppe Pál,
Péter Róbert

FÉNYKÉPEZTE:
Ferkis Emil

SOMOS MIKLÓS fotó

Velencei filmfesztivál

Szükséges és szükségtelen szerelmek

Gianmaria Volonté az Egyszerű történetben

A velencei aranyoroszlán feje egyelőre kissé lekonyul a a pilledtségtől, netán az unalomtól, de ez remélhetőleg csak átmeneti állapot, s megváltozhat, mire a mozimaraton a végéhez ér. Az első napok eseményeit az angol elegánsan a non-event, azaz nem esemény kifejezéssel illetné, s noha előre ítélni nem látott filmekről mindig nagy kockázat, a velencei Casino sajtóközpontjában zsibongó közel másfél ezer hírlapíró és kritikus közül igen sok vállalja ezt a kockázatot. Az az általános vélemény, hogy a 48. Velencei Filmfesztivál sem a filmművészetet, sem a szórakoztatóipart nem gazdagítja majd feledhetetlen dolgokkal.

Van viszont ennek a fesztiválnak két olyan programpontja, amely különleges figyelmet érdemel. Az egyik egy magyar filmbemutató, mely nem a versenyprogramban szerepel ugyan, mégis a fesztivál dísztermében került vetítésre, annak jeleként, hogy művészi erényeit tekintve megérdemelte volna a jelenlétet, még ha az „ebből is egy kicsit, abból is egy kicsit" megfontolások miatt egy fokkal sanyarúbb sora volt is. Bacsó Péter Sztálin menyasszonya című filmje teljesen egyértelmű kritikai siker. A Hollywood Reporter és a római La Repubblica Velencében tartózkodó tudósítójával váltottam szót róla. Mindkettőjüknek az volt a véleménye, hogy Básti Juli Paranya-alakítása minden nemzetközi összehasonlításban bravúros, vagy ami ennél is több — nagyon jó. A „szakma" szerint erősen Oscar-díj-gyanús is, ami persze nem számít. Maga a velencei fesztivál is tetszés szerinti mennyiségű példával bizonyítja, hogy ha egy film nincs megfelelően „kibélelve" reklámmal és szakmai-üzleti kapcsolatokkal, akkor nemzetközi szereplése behatárolt.

Szerencse, hogy ennek az ellenkezője is igaz, s ezért merem megkockáztatni, hogy ezen a hervadt, de még mindig az európai élvonalat képviselő filmszemlén várható egy másik magyar siker, mely talán nemcsak a kritikákban mutatkozik majd. Szabó István filmje, a Találkozás Vénusszal az utolsó előtti napon kerül vászonra. A film hivatalosan magyar—angol produkció, de a Lido hosszában elhelyezett kisebb-nagyobb plakátokból le lehet vonni a következtetést: a brit producer és az amerikai forgalmazó belerakta azt a mennyiségű pénzt, ami ahhoz szükséges, hogy a huszonegy versenyfilm között egyáltalán észrevegyék.

Azt azért nem állítom, hogy ez a fesztivál csupán a piszkos anyagiakról szól. Az első napokban láttunk két ragyogó természetfilmet, az Anima mundit, melynek filmszalagjáról húsz percen keresztül kihalófélben lévő állatfajok pompásan fényképezett egyedei tekintenek ránk premier plánban, s az Atlantist, mely a tenger mélye felől közelíti meg ugyanezt a globális kérdést: megőrizhető-e földjeink és vizeink épsége és gyönyörű élővilága.

És most a filmekről: Jean-Luc Godard és Werner Herzog, Szabó István és Nyikita Mihalkov egy-egy művének jelenléte névleg megadja a rangját ennek a mozimustrának, de amit eddig láttunk, az enyhén szólva sovány. A fesztivál első napjaiban mutatták be a két olasz versenyfilm egyikét, a Ben Kingsley főszereplésével készült Szükséges szerelem című melodrámát. A szerelem, melyről szó van, az egyébként jó humorérzékű alkotók szerint csak úgy őrizhető meg, ha mindkét fél vállalkozik egy-egy vérpezsdítő kiruccanásra náluknál jóval fiatalabb partnerekkel. E banalitáson túl tanulság semmi, s bár mulatság Ben Kingsley szerelmi kondorlatai folytán azért akad, a sajtóvetítés végén megszólalt a fütty koncert.

Az amerikai filmnek még mindig nagy ázsiója van a Lidón, s a hazájában tulajdonképpen ismeretlen Gus Van Santnak Az én saját Idahóm című filmjét telt házak előtt vetítették. Lehet, hogy a merész témaválasztás tette. A film, már bocsánat a kifejezésért, egy hímringyó hányatott életéről szól. De hiába a csiklandós téma, az olasz közönségnek kevés római jelenetek, egy azonos témájú amerikai alkotás, a Midnight Cowboy sok év távlatából is túl erős konkurenciát jelent ennek a túlmanipulált filmnek.

Valami hasonló dolog történik az olasz versenyfilmmel is, melyben Gianmaria Volonté tér vissza a Vizsgálat egy minden gyanú felett álló polgár ügyében című robbanékony — és Oscar-díjas — filmjének egy új verziójával. A film Egyszerű történet címmel versenyez, s Volonté ezúttal nem az elvetemült rendőrelügyelőt, hanem egy nyugalmazott diplomatát játszik, aki lelepezi a rendőrfőnököt.

A fesztivál első hetében szinte kizárólag ilyen egyszerű történetekkel szolgált, de ez sem a gondolásokat, sem a kávéház-tulajdonosokat nem zavarja. Ők mindenesetre megduplázták áraikat, miáltal egy capuccino már három dollárért hozzáférhető. Persze nem a sztárok lakhelyén, az Excelsiorban. Ott valamivel drágább Az aranyoroszlánt pedig kiosztják, még akkor is, ha pillanatnyilag lógatja az orrát. És még az is lehet, hogy a végére jobb kedvre derül.

Velence—Budapest

• Bokor Pál

ÉS akkor veled mi lesz?

Maradjunk a tényeknél. Az Élet és Irodalom szerkesztősége levelet kapott kiadóvállalatától, amelyben arról értesítik, hogy már a legközelebbi jövőben sem hajlandóak a lapot finanszírozni. Sem a nyomdaköltséget, sem a szerkesztőség munkatársainak fizetését, sem a szerzői honoráriumot. Arra hajlandóak lennének, amire ezen a héten is volt precedens, hogy ha a főszerkesztő beviszi a bevételt, akkor a kiadó hozzájárul ennek a kifizetéséhez. Tehát, míg a kiadót illetné az összes bevétel, a kiadások az Élet és Irodalom Baráti Társaságot, mint a lap tulajdonosát terhelnék. A rendelkezésre álló eszközök módfelett végesek, mondhatni, erre a tranzakcióra még egy-két hétig lesz képes az ÉS baráti társaság. Márpedig az ÉS a régió első nyilvánosságának hosszú ideig eddig egyetlen liberális orgánuma volt. Megszűnése, veszélyeztetettsége önmaga jelentőségén túlmutat, s egész demokratikus közgondolkodásunkat fenyegeti. Felkerestük hát a szerkesztőséget, ahová a támogató olvasók már bélyegeket is beküldenek.

— És akkor mi lesz? — kérdeztük Váncsa István főszerkesztő-helyettest.

— Én már 1977-ben kezdtem pesszimista lenni. Manapság optimista vagyok. Ennél mélyebbre ugyanis nem kerülhetünk. Az már a nemlét állapota, s arról nem érdemes beszélnünk. Márcsak azért sem, mert jelenleg több kiadó — és itt üzleti megfontolásból hadd ne mondjak neveket — erősen érdeklődik a lap iránt. Jelenlegi kiadónkkal a kapcsolat az első pillanattól problematikus volt. A lap alig kapott hirdetéseket, márpedig a mai világban csupán az eladási árból nem lehet fennmaradni... A kiadó egyáltalán nem foglalkozott hirdetéssel. Az idén megpróbálkoztak hirdetésszervezéssel, s sikerült is számonként egy kicsi hirdetést elhelyezni. Ezzel nyilvánvalóan nem boldogulunk. Így aztán egyáltalán nem csodáljuk, hogy az idei félévi veszteségünk hatmillió forint.

— Ha jól értem, szerfölött rossz helyzetben vannak, de talán van kiút. Ezzel a kiútkereséssel függ össze a mai rendezvényük?

— Így van. Ebben a laptörténeti szempontból sorfordító helyzetben meg akarjuk tudni, kikre számíthat a lap, az értelmiség mely rétegére, kik tekinthetők a lap szimpatizánsainak. Ők hogyan látják a lap jövőjét, ami nyilvánvalóan összefügg az országéval, mi több, térségünkkel is. Tudni szeretnénk, milyen vélemények vannak forgalomban. Tehát összehívtunk mára néhány embert, hogy elmondják gondolataikat. Számunkra már az is egyfajta vélemény, ha eljönnek, s megisznak velünk egy-két pohár bort.

— Ez Konrád György Látogatójának is a rezüméje. Legalább együtt vagyunk. Mondana néhány nevet a meghívottak közül?

— Papp Zsolt, Kun Miklós, Gereben Ágnes, Szalay Erzsébet, Kelényesy Csaba, Bruszt László, Simon János, és akkor most irodalmárokat nem is említettem. Terveinkről is szeretnénk beszámolni barátainknak. Nem csekély örömünkre októbertől negyedévenként nálunk jelenik meg három európai lap közös vállalkozása, a Liber. Főszerkesztője Pierre Bourdieau. Az első szám rendkívül érdekes és olvasmányos lesz. S van még néhány ötletünk, de egyelőre túl kell élnünk ezt a periódust. Meg kell mondanom, azok a kiadók, amelyek most érdeklődnek iránt unk, pontosan ismerik siralmas gazdasági helyzetünket. Lépnünk kell nagyon gyorsan, ha nem akarunk zátonyra futni. Navigare necesse est.

• V. Bálint Éva

Száz éve született Róheim Géza pszichológus

Kétségkívül nagy éve van a magyar pszichológiának. A rangos konferenciák sorát szaporítja az a kétnapos tanácskozás, amely ma kezdődik Budapesten, a ma száz éve született Róheim Géza tiszteletére.

A tanácskozást megelőzően egykori lakása falán emléktáblát avatott Vikár György, a Magyar Pszichoanalitikus Egyesület és Kádár Iván, a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület nevében.

A Néprajzi Múzeumban megrendezett emlékkiállítást Gunda Béla akadémikus nyitotja meg.

A kétnapos konferencián számos külföldi és magyar pszichiáter és néprajztudós rajzolja meg Roheim tudományos működésének legfontosabb területeit.

Egyházművészeti kiállítás az Adalbertinumban

Művészet és erkölcs

A felcímben jelölt villaszerű épület a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének székházául szolgál Budapesten, a XI. kerületi Előpatak utcában, közel a Gazdagréthez, a sasadi dombok lábánál. A nagyteremben, mely gyűlések és istentiszteletek céljára szolgál, valamint az előcsarnokban és pincében most képek és kárpitok lógnak, szobrok állnak. Öt művész állította ki munkáit: Lieber Éva festett és varrott textíliákat, Dobi Piroska szürrealizmusba hajló vízióképeket, Somos Miklós ezúttal nem absztrakt műveket, inkább korábbi korszakának figurális kompozícióit, a szinte jelképesen jelen lévő Udvardi Erzsébet többek közt egy feszületkompozíciót, R. Törley Mária pedig — aki már egy ideje kilépett a kisplasztika köréből — bronz domborműveket és térplasztikákat hozott.

Már-már elmondhatnánk, hogy kiállítóhelyiségeink sorát és topográfiai elhelyezkedését szerencsésen bővítő Adalbertinumban — bármily magas igénnyel válogatottan — mégis szokvány tematikus kiállítást látunk a keresztény egyházművészet témaköréből, ha a pieták, apostolfejek, bibiliai tájak és Golgota-jelenetek sora nem folytatódna „szekuláris" alkotásokban, amelyeket egy mélyebb kapcsolat, a művészi és morális törekvések minden művésznél fellelhető szép párhuzamossága kapcsol a meghatározó környezethez.

— A témaválasztásban és -kezelésben visszatükröződő erkölcsi szigor, ami (kvalitáson innen és túl) a műveket jellemzi, vajon mennyiben következik az alkotók vallásos elkötelezettségéből? — kérdem Somos Miklóst, a kitűnő festőt, a kiállítócsoport egyetlen férfi tagját.

— Közvetlen kapcsolatot kimutatni nehéz volna — válaszolja —, hiszen művészet és erkölcs minden alkotónál szükségszerű és folyamatos kölcsönhatásban áll. Már maga a művészi tevékenység feltételezi a világnézeti, és ezen belül a morális rend jelenlétét. Ugyanakkor a művészet ismer kételkedő és szabados alkotókat is, akiknél az erkölcsiség megkérdőjelezése, a szkepszis válik konfliktusforrássá, vagy egyszerűen témává. Úgy gondolom, a megélt belső fegyelem különös módon inkább a formában jelentkezik: a tárgyak és jelenségek optimális rendbe szerkesztése mintegy feltételezi egyfajta etikai rend jelenlétét.

— Nehezíti vagy könnyíti a művész dolgát, hogy az egyházi szokásrend, az ikonográfiai követelmény beleszól a kompozícióba? Hogy tehát az archetípusok adottak?

— Valóban, egy Szent Péter-fej soha semmilyen alkotónál vagy stílusirányzatban nem fog hasonlítani Páléhoz. Ennek ellenére nem lehet egyértelmű választ adni. Könnyíti a művész dolgát, hogy van fogódzója, s nem kell alapfogalmakat közölnie a nézővel. Ugyanitt rejlik a nehézség is, a veszély, hogy ugyanis nem tűnik majd alkotása eredetinek. Az önállóság hiányával küszködő művészt viszont fenyegeti egyfajta sematizmusveszély.

— Végül is hogyan kerülnek egy tematikus kiállításra a témától távolabb eső művek: tájképek, városképek?

— Ha én rendeznék egyházművészeti kiállítást, minden bizonnyal olyan alkotásokat tennék bele, amelyeket az egyház a maga számára ténylegesen megrendelt, tehát egy míves cibóriumot, szépen kiképzett kelyhet vagy feszületet. Másfelől abszolút értelemben is vannak korlátok: a modern festészet ismer például aktnak megfestett Máriát; nos, effajta gyűjteményben ezt mégsem lehetne egy korpusz mellé állítani. Mi itt ezúttal csak abban állapodtunk meg, hogy olyan műveket hozunk, amelyeknek, ha a legtávolabbról is, de köze van az egyházhoz vagy a vallási érzülethez. Dobi Piroska látomásos képe, a Találkozás egy kertben, csak utalásszerűen emlékeztet Mária és Erzsébet találkozására, a „vizitációra". Lieber Éva festett és varrott kárpitján a régi olasz városképnek csupán mellékalakjai egyházi személyiségek, míg Udvardi Erzsébet fényhatással dúsított „oltárképe" kaphatott volna éppenséggel más címet is, mint amit kapott: A Tábor-hegyen. Számos vallási tematikájú alkotás ellenére tehát mégsem vallásos kiállítás ez. Igaza lehet: talán valamiféle szokásosnál szigorúbb erkölcsi rend uralkodik itt. Ami viszont — ismétlem — nem kizárólagosan vallási követelmény.

• Lukácsy András

A könyv öröme (elé)

Ismételjük háborogva, törődötten, nap nap után: a magyar kultúra zivataros idejét éljük.

Azóta, hogy másfél esztendővel ezelőtt látványosan összeomlott a könyvkiadás.

Amit látunk belőle, az többnyire az aluljáró szintjére korlátozódik; amit így látunk, összes fondorlatával együtt kideríthetően az enyészet világa. Persze minden ismeretes körülmény a kedvében jár. Tovább szőhető a gondolat a vigasztalan, dermesztő állapotig.

Ebben vagyunk benne nyakig. Ahová lesüllyesztettek bennünket, ahová lesüllyedtünk magunk. Magyar átok szerint a lejtőn nincs megállás. Lassan tényleg csak a megátalkodottak gondolnak a könyvre. Rögeszmésen.

A nemes könyvtestre, a kellemes, finom tapintású papírra, emlékként a harmonikusan kialakított laptükörre, az egyenletes, tiszta nyomásra, az illusztrációk illeszkedő tökélyére. A könyv míves kivitelezésében a könyv művészetére. Az olvasó a könyv örömét akarja ilyetén képpen is, tehát morfológiailag. Az ismerős mozdulatot, mellyel kezébe veszi a valóságos könyvet. Az eseményt, amely gyerekkorunkból maradt meg bennünk. Az élményt. A biztonságot jelentő friss könyv illatát. Az egyszerit, amely mindig más, de arra a legelsőre emlékeztet életünk kezdetén.

A méltóságos surrogást, a papír zizegését, amikor lapoz. Arra vár, hogy így is kedvében járjon a könyvkiadás — ha megint lesz. Most utóvédharc folyik, mert idáig jutottunk.

De lennie kell egyszer újból maszatos brosúra, hanyagul összeragasztott ívek helyett könyvnek, mely hiteles szakmai meggyőződés terméke. Egyéni karakterű, magabiztos elgondolású; a képzelet, az ízlés gazdagságával felöltöztetve, precíz, odafigyelő munkával életre keltve. Van hozzá irodalom, művészet, félteni való kultúra. Jelen, múlt és jövő időben.

Van régi magyar könyvkultúra, tétova várakozásom fönntartója. Ideértve nyomdászt és kereskedőt, valamint engem, az olvasót.

Szemernyit sem veszítve optimizmusomból.

Még nem.

• Mohai V. Lajos

Rudnay Sándor Alapítvány

MTI

Az év elején jegyezte be a cégbíróság, s ma már több millió forint van annak az alapítványnak a számláján, amelyet egy katolikus általános iskola építésére hozott létre Kiss-Rigó László, az esztergomi Szent Anna-plébánia káplánja. A Rudnay Sándor bíbornokról, hercegprímásról elnevezett alapítvány fővédnöke Paskai László bíboros, prímás, esztergomi érsek.

A védnökségből számos hazai és külföldi személyiség részt vállalt. Olaszországból és Amerikából több nemzetközi szervezet is bejelentette csatlakozási szándékát. A Szent Anna-plébánia területén rövidesen megkezdik a katolikus oktatási intézmény építését, amelynek 20 tanterme lesz. Az új létesítmény kulturális, sport- és karitatív célokat is szolgál majd. A tervek szerint 1992 őszén már megkezdődik a tanítás a Rudnay Sándor Általános Iskolában.

TRADE RT
SKÁLA

KISKERESKEDŐK!

A nyugtaadást bízzák a pénztárgépre!

SHARP ER-2100

Csúcstechnológiával készült, megbízható japán gyártmányú pénztárgép, mely megkönnyíti az Ön munkáját.

- programozható
- 4 gyűjtő-100 cikkelem
- ÁFA nyilvántartás
- áramszünet elleni védelem
- különféle forgalmi kimutatás
- tágas pénztárfiók
- forgatható vevőkijelző
- országos szervíz
- díjmentes üzembehelyezés
- folyamatos kellékellátás

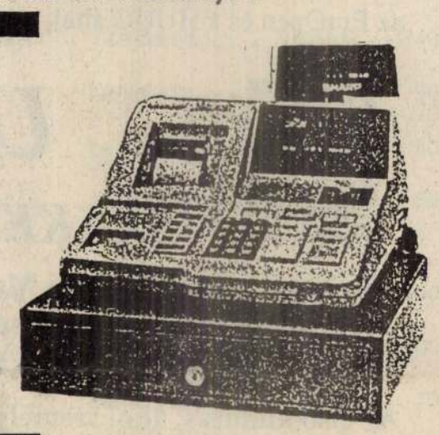

Ára:
65.000 Ft + ÁFA, de Önnek egy fillérjébe sem kerül, mert az APEH a gép teljes árát visszatéríti!

A pénztárgép megtekinthető a SKÁLA BUDAPEST és SKÁLA METRÓ ÁRUHÁZAKBAN, sőt meg is vásárolható!

Forgalmazza:
a SKÁLA TRADE RT. Híradás- és Irodatechnikai osztály.
1095 Budapest, Soroksári út 16.
Telefon: 133-6770
Telefax: 134-1353

Központi szervíz:
EURO - PROFIL Kft.
Budapest, XIV., Fűrész u. 65/b.

HKV

Young & Rubicam Hungary

Interspan

Faforgácslap Vásárosnaményból !

Olcsó, változatos, környezetkímélő könnyen megmunkálható, mely a svájci KRONOSPAN technológia alapján készül. Nagyobb tétel esetén termelői áron megrendelhető közvetlenül a gyártótól, kisebb mennyiségben szakbolthálózatunkban vásárolható meg.

AZ INTERSPAN Faipari Kft. termékeit forgalmazó szakboltok

BUDAPESTEN

Budapest, VIII., Dobozi u. 47. Budapesti TÜZÉP 41-es Telepe Tel.:133-8792

Budapest, XV., Mezőhegyes u. 7-15. Budapesti TÜZÉP 30-as Telepe Tel.: 169-1092

Budapest, X., Ceglédi u. 1-3. Budapest Fészek Áruház Tel.: 127-0089

Budapest, XXI., Szigetcsúcs Csepeli Duna Mg.Tsz. Tel.: 113-6265 VI., ker. Fóti u. 43. Tel.: 169-5186

Budapest, XVIII., Székely Gy. u. 62. ERDÉRT 8/B. Telep Pongrácz u. 15/B ERDÉRT 8-as telep Tel.: 157-2677

Budakalász, József A. u. 75. Óbuda Mg.Tsz. Tel.: 168-4239 Budapest Szentendrei u. 22-24 Tel.: 168-4357

Budapest, XIV., Gvadányi u. 87. Egyesült Fakereskedő Kft. Tel,: 252-2098/11

Budafok, Játék u. 12. HOLZ-POLC KFT. Tel.: 226-0560

Budapest, XI., Than Károly u. 20. LEMEX Lágymányosi Faipar Tel.: 185-2789 Telex: 227284

Budapest, XIII., Dévai u. 19. BUBIV-SPAN Kft. Tel.: 1290226

VIDÉKEN

Debrecen, Sólyom u. 157. HAJDUSZÖVKER Tel.: 18-750

Debrecen, Kishegyesi u. 4031. BAU-SPAN

Eger, Külső sor 8. Házépítők Boltja Tel.: 11-322

Karcag, Kunhegyesi út 2. KATISZ-SPAN Kft. Tel.: 59/11-025 Telex: 23-605

Kiskőrös, Izsáki u. 2. ANTONI TÜZÉP KERESKEDŐHÁZ Tel.: 78/11-860

Kecskemét, Kurucz Körút Kecskeméti Fészek Kereskedelmi Kft. Áruház Tel.: 76/20-577. 22-519

Környe, Somlói út 21. FAFORG. Barkácsbolt Berhardt Tibor Tel.: 7

Székesfehérvár, Bereznai út 20. INTERFAFORG Faipari és Keresk. Kft.

Nyíregyháza, Kinizsi u. 4. 4401. ELFÉM Szállítási Kft. Tel.: 42/12-711 Telex: 73-460

Nziregyháza Tünde u. 13. 4400 RADÉPKER Kft. Tel.: 42/15-342

Békéscsaba, Ipari út 13. TÜZÉP Kereskedelmi Kft. Tel.: 66/25-852. 21-948 Telex: 83-755

Vásárosnamény, Ipar u. 1. INTERSPAN SZAKBOLT Tel.: 42/15-815/13 44/71-200/13

Szeged, Hullám u. 5. PROTO Asztalosipari és Kereskedelmi Kft. Tel.: 62/13-030

Szeged, Rókus Pályaudvar ALFÖLDI TÜZÉP Vállalat 201. sz. Telep Tel.: 62/23-622 Telex: 82-240

Paks, Megyesi u. 24. Déldunántúli TÜZÉP VÁLLALAT Tel.: 10-677

Kecel, Vasut u. Ritter János Tel.: 78/21286

Siófok Szabadi u. 84. Déldunántúli TÜZÉP VÁLLALAT Tel.: 11-666

Kaposvár, Dombóvári u. 1. Délduntúli TÜZÉP VÁLLALAT Tel.: 82/16-233

Budaörs, Kamaraerdei u. 11. KAMARAERDEI TÜZÉP Kft.

Vác, Deákvári Fasor 18. Középmagyarországi TÜZÉP VÁLL. Tel.: 27/10-630

Fót, Kossuth L. köz 1. Középmagyarországi TÜZÉP Tel.: 27/58-147

Kapuvár, Babóti sor Beszerzési és Ért. Szöv.Közös Váll. Tel.: 97/41-655

Dunaföldvár, 7020 Felsőfok u. 9. FAVÁLL Kft. Tel.: Dunaföldvár 252, 253

Miskolc, 3529 Kavics u. 30. Brezovszky Károly

Miskolc, Alsózsolca, Gyár u. 7. KÖ-NTKF Tel.: 46/40-700

Pécs, Megyeri u. 61. Délduntúli TÜZÉP Tel.: 72/27-33

INTERSPAN FAIPARI KFT 4800 Vásárosnamény, Ipar u. 1. Tel.: 42/15-815, 44/71-200/13 Telefax: 52/32-100 Telex: 73-239

KOPOGJON BE HOZZÁNK !

Érdemes minden nap olvasnia a

MAGYAR HÍRLAPOT

Ez a lap politikailag független, mértéktartó, jól informált és mindig a legfrissebb híranyagot tartalmazza.

„A hír szent — a vélemény szabad"

Ha kívánja, minden reggel otthonába szállítják a Magyar Hírlapot, csak ki kell töltenie az alábbi megrendelőlapot.

Megrendelem a Magyar Hírlapot ..... példányban és kérem az alábbi címre kézbesíteni:

Megrendelő neve ..... Címe: .....

.....

Az előfizetés díja egy hónapra 300 Ft, negyedévre 900 Ft, fél évre 1800 Ft, egy évre 3600 Ft.
Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező kézbesítőnek kifizetem.

....
aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül az alábbi címre kérjük feladni:
Vidékre: postahivatal, helyben. Budapestre: Postaigazgatóság, Hírlaposztály. Bp. Pf. 4. 1360.

MIGÉRT

Rendkívül kedvező áron vásárolhat a MIGÉRT-nél!

SHARP fénymásolók reklámáron!

AKCIÓ AKCIÓ AKCIÓ

ATLANTIC – MultiFont

Z 30	típusú	~~65.000~~,- Ft helyett	59.900,- Ft
Z 50	típusú	~~75.000~~,- Ft helyett	69.900,- Ft
SF 7350	típusú	~~148.000~~,- Ft helyett	139.900,- Ft
SF 7750	típusú	~~214.000~~,- Ft helyett	194.000,- Ft
SF 8350	típusú	~~329.000~~,- Ft helyett	299.900,- Ft

Az árak az ÁFÁ-t nem tartalmazzák! A gépekhez 2 év garanciát adunk!
Áraink induló kellékcsomagot tartalmaznak!
Viszonteladóknak jelentős árkedvezmény!!

Kiváló minőségű import **másolópapír** ~~349,-~~ Ft helyett 328,- Ft + ÁFA
Viszonteladóknak ~~310,-~~ Ft helyett 288,- Ft+ÁFA!

Megvásárolható:
MIGÉRT-SHARP Bemutatóterem:
Budapest VIII., Rákóczi út 57/a.
Telefon: 114-3468, 114-3471
MIGÉRT szaküzlet: Budapest VII., Kertész u. 37.
Telefon: 122-0887, 121-5181

SOKSZOROSÍTÓ ÉS MÁSOLÓGÉP OSZTÁLY
1061 Budapest, Andrássy út 2.
Telefon: 111-5846

Budapest Hungary

MEGHÍVÓ

az első magyarországi,
az EurOpen és a HUUG által, szakmai konferenciával párhuzamosan rendezett

HUUG EurOpen

UNIX

SZAKKIÁLLÍTÁSRA

EurOpen

Ez az első olyan kiállítás Magyarországon, amely a világban egyre terjedő nyílt rendszerekre specializálódott, segítve Önt abban, hogy ezt a dinamikusan terjeszkedő piacot megismerje.

Az első kiállítás, ahol személyesen győződhet meg arról, hogy minden felmerülő számítástechnikai problémának létezik UNIX-os megoldása.

Ahol minden név jelen lesz, aki Magyarországon, vagy a világban a számítástecnikában számít, ezzel is bizonyítva, hogy a UNIX valóban nyílt rendszer, amely nem köti Önt egyetlen hardver-gyártóhoz sem.

Időpontja: 1991. szeptember 16-20. 10-18 óráig

Helye: Budapesti Konferencia Központ

XI.ker. Villányi út 13.

NJSZT

Adminisztratív szervező: Neumann Társaság

Szakmai vezető: XEUS Iroda, és KFKI Számítástechnikai RT.

Xeus

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Az Állami Vagyonügynökség megbízásából

a Szabolcs-Szatmár Megyei Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalat 12 üzletét 1991. október 29-én és 1991. október 31-én árverésen értékesíti.

A *-gal jelzett összegre nem lehet kedvezményes hitelt felvenni és részletfizetési engedményt kérni.

A bolt száma, üzletköre, címe	Az árverés időpontja	Tulajd. forma	Kikiáltási ár Ft-ban	*Ft
OKTÓBER 29-ÉN				
19. sz. Élelmiszerbolt Ny.-háza-Oros, Vezér u. 48.	9.00 óra	tulajdonjog	1 150 000	110 000
57. sz. Élelmiszerbolt Ny.-háza, Prága u. 3.	10.00 óra	tulajdonjog	2 950 000	250 000
85. sz. Élelmiszerbolt Ny.-háza, Pazonyi út 31.	11.00 óra	tulajdonjog	2 700 000	240 000
105. sz. Illatszerbolt Kisvárda, Szent L. u. 4.	12.00 óra	bérleti jog	890 000	90 000
245. sz. Sörpatika Mátészalka, Alkotmány u. 48.	13.00 óra	bérleti jog	580 000	80 000
145. sz. Cukrászda Vásárosnamény, Szabadság tér 33.	14.00 óra	bérleti jog	400 000	50 000
OKTÓBER 31-ÉN				
69. sz. Élelmiszerbolt Újfehértó, Néphadsereg u. 4.	9.00 óra	bérleti jog	950 000	100 000
138. sz. Élelmiszerbolt Nyíregyháza-Sóstógyógyfürdő	10.00 óra	tulajdonjog	990 000	100 000
139. sz. Élelmiszerbolt Baktalórántháza, Köztársaság tér 16.	11.00 óra	bérleti jog	450 000	70 000
141. sz. Élelmiszerbolt Vasmegyer, Petőfi u. 14.	12.00 óra	tulajdonjog	290 000	50 000
148. sz. Élelmiszerbolt Záhony, Ady E. u. 1.	13.00 óra	tulajdonjog	990 000	100 000
131. sz. Kötött-divatáru Nyírbátor, Zrínyi I. u. 12.	14.00 óra	bérleti jog	500 000	70 000

A felsorolt üzletek közül a 19., 57., 85., 138., 139., 141., 148. sz. boltok üzletkörét az önkormányzat 5 évre megkötötte.

Az árverés helye: Nyíregyháza, Szarvas u. 95. sz. KPVDSZ Művelődési Ház nagyterme.

Jelentkezni 1991. október 17-ig lehet a kikiáltási ár 5%-ának megfelelő bánatpénz (látra szóló betétkönyv) letétbe helyezésével lehet a privatizációs szervezetnél (Nyíregyháza, Hősök tere 9. III. em. 326. szoba).

További információt és írásbeli tájékoztatót az árverésre kerülő üzletekről a szervezést és az árverést lebonyolító Szabolcs-Szatmár Megyei Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalatnál Király Katalin privatizációs vezető ad, Nyíregyháza, Hősök tere 9. III. em. 326. szoba, tel.: (42)-17-009, vagy (42)-12-611/5 mellék.

Az árverésen részt vevők anonimok maradnak.

A meghirdetett üzletek természetes személyek és természetes személyekből álló gazdasági társaságok részére értékesíthetők.

Ma: Bartók, 17.00

Égövek

A nemzetközi kulturális magazinban többek között elhangzik Richard von *Weizsacker* előadása a jövő Európájáról, *Kiss Gy.* Csaba jegyzete, *Lengyel* Miklós párizsi könyvszemléje. *Tamás Gáspár* Miklóssal *Fried* Erika beszélget. Robert *Gravesre* emlékezik *Sumonyi* Zoltán Graves-díjas költő.

Ma: Tv 2, 22.35

Magukért nem feld...

Már több megdöbbentő műsor szerkesztő-riportere volt *Brády* Zoltán, olyané is, amelyet nem sugározhatott a televízió. A mai műsorban, ötven év elteltével azt a kérést teszi fel: Hová tűnt el többtízezer magyar és német emzetiségű polgár a második világháború után Csehszlovákban?

TELEVÍZIÓMŰSOR

Töreky Zsuzsa (Duna tv, 18.15)

TV 1

5.30 Gazdatévé 5.50 Határtól határig 6.00–9.00 Nap-kelte 9.00 Tízórai 9.05 Huckleberry Finn és barátai – amerikai film 9.30–12.00 Tízórai 9.50 Játék 10.00 Állás, esély, karrier 10.45 Játék 10.50 Hírek, információk, meteorológia 11.05 Happy Holiday – német film 12,00 Déli harangszó, Hírek 12.05 Telepakk 12.35 Képújság 12.40 Jégmadár expedíció: Képek az afrikai jégmadarak életéből – német ismeretterjesztő film 13.30 Szünidőre 14.45 Sorstársak 15.00 Fűbenfában 15.15 Gyökerek 16.00 Hírek 16.05 Sugárzás és sugárvédelem 16.25 A kisasszony – brazil tévéfilm 17.00 Straub F. Brunó – portréfilm 17.40 Napjaink 17.50 Telis-televideó '95 17.55 Katolikus krónika 18.15 Üzlet 18.30 ZsákbamacskA 19.00 Gyereksarok 19.13 Múzsa 19.30 Híradó 20.03 Telesport 20.15 Cokk kapitány – ausztrál tévéfilm 21.10 Stúdió '95 21.55 Klip-mix 22.10 Spirál – lengyel film 23.35 BBC-híradó 23.55 Képújság

TV 2

16.25 Képújság 16.35 Gyerekeknek 17.10 A Guldenburgok öröksége – NSZK tévéfilm 18.00–18.45 A körzeti stúdiók műsora 18.00 Körzeti híradók 18.13 Körzeti magazinok 18.45 Háló 19.20 Magnum – amerikai bűnügyi film 20.15 Zene, zene, zene 21.00 Környezetünk 21.10 Mindent vagy semmit! 21.45 Híradó 22.00 Objektív 22.35 Magukért nem felel senki 23.55 Eurowoodstock '94

DUNA TV

8.00–14.00 Képes krónika 14.00 Lapozó 14.15 Váltó 15.00 Tom és Jerry 15.20 Magyar haditalálmányok világháborútól világháborúig – ismeretterjesztő film 15.40 A második világháború 16.30 Otthon 17.00 Hélène és a fiúk 17.00 Mese 17.55 Műsorismertetés 18.00 Híradó 18.15 Nyom nélkül – magyar játékfilm 20.00 Gazdakör 20.45 Esti kérdés 21.00 Híradó 21.15 Állj, határ! – amerikai filmdráma 22.55 Beethoven: I. szimfónia 23.25 Vers

NAP TV

Nap tv Nap-Nyugta műsora kábelen és az AM Micro A3 csatornán Budapesten és 30 km-es körzetében. 17.02 Budapest Today – angol nyelvű hírmagazin 17.15 A város, ahol élünk (rendőrségi km-keret, parkolás) 17.45 Napnyugtáig. Vendég Torgyán József 18.00 Versengő 18.30 Pódium 18.55 Megkínál 19.00 Hírösszefoglaló 19.10 Világsport 19.20 Rendőrségi hírek

Kedden reggel Nap-kelte 6 és 9 óra között a Tv 1-en. Van-e segítség levágott végtagoknál? – Veszélyes nyári élelmiszerek – A mestervizsga feltámadása – Ökumenikus magyar segélyiroda Groznijban – Születésnapi gondolatok Duray Miklóssal – Van mozgástere a pénzügyi kormányzatnak? – Miről szól majd Bereményi Géza Levédia című filmje? – Száz éve született Moholy Nagy László – Gyűjteményes kiállítás nyílt a Műcsarnokban – Mit tervez a kultusztminiszter? – stúdióvendég Fodor Gábor – Raksányi Gellértet köszöntjük a 70. születésnapján – A gazság pártja? – stúdióban a MIÉP volt Békés megyei elnöke

SZÍV TV

19.00 Műsorajánló 19.10 Gyermekmozi 19.30 Lazítson Cindy Crawdorddal – torna 19.50 Seiko-shop 20.00 Különjárat 20.30 Kamilla – Nők magazinja 21.00 Szív Tv mozi: Haláltánc – Színes, szinkronizált amerikai pszicho-krimi 22.50 Seiko-shop 23.00 Műsorzárás

TV 47

Alfa Tv: 19.00–21.50-ig: Esti zenés magazinműsor, benne: műsorismertetés, esti mese a gyerekeknek, Horváth Rozi konyhája, film, aktualitások, poplife – Róna Pici műsora, könnyűzenei klipválogatás, sikervonal Bagoly Tv, szerda: 1.00 Kánya Kata közérzetjavító műsora: egészség, testi-lelki kultúra 4.30 Rendőrségi, közlekedési, sajtójelentés sok hasznos információval az ébredőknek (óránként hírek) ATV: 5.30 Reggeli zenés műsorunk tájékoztatja nézőinket mindarról, ami a munkába, illetve iskolába induláshoz elengedhetetlenül szükséges (a 215-62-13-as telefonszámon várjuk észrevételeiket) 08.30-ig

TV 3

00.00 Copa Amerika, 1995 – Negyeddöntő, élő közvetítés 2.30 Copa Amerika, 1995. – Negyeddöntő, élő közvetítés 18.25 Műsorismertetés 18.30 Hírek 18.40 Negyedóra 19.00 Telefonos játék számítógéppel 19.30 Pokoli paradicsom 20.00 Lana szerelmes (kanadai film) 21.30 Teletúra – A gyorsaság egéri 21.45 Háromnegyed tíz 2?0 Tele-túra – Last minute ajánlatok a képernyőn 22.10 Cop Amerika, 1995 – Negyeddönt

A 3

6.00 Reggi klippentés 9.00 Itaz A3 Tv! 13.00 E: előzetes 13.05 Hírbehozó 3.30 Nem könnyű zene 14.30 az A3 Tv! 17.00 Napnyugta 130 Hírbehozó 19.55 Műsorajánló 20.00 Amikor utoljára lám Párizst (am. film) 22.00 Rói Egon kívánságműsora 23.00 Műsorajánló 23.05 Hírbehozó 3.30 Átverés 0.55 Summer Mic Box

EUROSPORT

10.30 Tour de Fran 17.10 Tenisz ATP-torna 190 Sporthírek 20.00 Atlétika 200 Tour de France

SAT 1

10.00 Stefanie mi len esetre 11.30 Szomszédok 2.00 Kalifornia napja alatt 100 Falcon Crest 14.00 Cagne & Lacey 15.00 Az Enterpse űrhajó 16.00 Baywatc 20.15 Schwarz beavatkcik 21.15 Hunter

PRO

10.10 Diploma előt 12.10 Kemény, de szívélyes 3.05 Rendőrnő 15.10 San Fransco utcáin 16.05 Ügyvédek, trikök, perek 17.35 A rózsaszín pduc 18.00 A Flintstone család 18.30 Alf 19.00 Roseanne

RTL

10.00 Gazdagok s szépek 10.30 Életünk napi 12.30 A springfieldiek törteete 13.15 A kaliforniai klán 4.05 Gyilkosság a hobbija 3.00 Egymás között 19.4(Jó idők, rossz idők 20.15 ;ét társ 6 manccsal

RÁDIÓMŰSOR

Lukács Sándor (Bartók, 14.05)

KOSSUTH

4.30 Reggeli krónika 8.10 Műsorszemle 8.30 Mindennapi tudomány 8.40 Paragrafus 8.50 Gyorsfénykép a kultúráról 9.05 Napközben 11.05 Rockmusicalekből 11.35 Bethlen Miklós élete leírása magától 12.00 Déli krónika 12.30 Ki nyer ma? 12.40 Törvénykönyv 12.50 Külpolitikai figyelő 13.05 Vendég a háznál 13.20 A Budavári Mátyás-templom énekkara énekel 13.30 Tanúim lesztek! 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.55 Első közlés 15.05 Hogyan láttam a XX. századot? 15.30 Nemzetközi vallási híradó 16.00 Délutáni krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Forró drót 16.25 Radar 17.05 „Magyarországról jövök..." 17.25 A Szabó család 18.00 Esti krónika 18.30 Rádás 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Apánk a másvilágról 20.05 Somogyi és borsodi dalok, táncok 20.30 Határok nélkül 20.50 Beszélni nehéz! 21.05 Szellemtörténetek 22.00 Késő esti krónika 22.30 Visszhang 23.05 Nagy mesterek – világhírű előadóművészek

PETŐFI

4.33 Hajnali dallamok 6.03 Reggeli csúcs 7.45 Sportreggel 8.10 Helykereső 8.25 Rivaldafényben 9.10 Háló 9.15 Sok hűhó 10.00 Zene-szó – Sándor Erzsivel 11.52 Gordiusz plusz 12.00 Cigányzenészek hangalbuma 13.10 Háló 13.15 Gramofonsztárok 14.00 Csúcsforgalom 17.10 Háló 17.15 Mágnes 18.00 Kataposta 18.30 Helykereső 19.30 Albumajánlat 19.30 Dzsessz 20.04 Őszi versenyek 21.10 Háló 21.15 Színe-java 22.15 Sok hűhó 23.03 Sporthíradó 23.10 Háló 23.15 Korzó

BARTÓK

6.00 Muzsikáló reggel 9.05 Pódium 10.05 Pál apostol levelei 10.59 Monteverdi operáiból 11.40 Erdélyi zeneszerzők népzenei feldolgozásaiból 12.05 Hangverseny délidőben 13.35 Sass Sylva növendékeinek ária- és dalestje 14.05 Egy tiszta nő 14.49 Barokk muzsika 15.30 Giuseppe Di Stefano operaáriákat énekel 16.05 Ritkán hallott „remek"-művek 17.00 Égövek 17.50 „Tűrt, de nem támogatott..." 18.05 A főszerepben: Victoria de Los Angeles 20.50 Zenekari muzsika 22.05 A hét zeneműve 22.35 Giuliani: A-dúr (Eroica) szonáta 22.50 Fanni 23.12 Hamburgi beszélgetés 0.05 Magyar előadóművészek felvételeiből

RÁDIÓ BRIDGE

6.50 MTV-Europe-hírek 7.30 Reggeli Híd 8.00–8.15 Central Europe Today – angol nyelvű hírek 9.00–10.00 Forintos percek (gazdasági magazin) 10.06–10.50 Kérdezze a Zsarut! 10.45 Apró. Az Expressz és a Rádió Bridge közös hirdetési műsora 10.50 MTV-Europe-hírek 11.30 Déli Híd 12.00–13.00 Nosztalgia (zenei összeállítás) 13.50 MTV-Europe-hírek 16.00–17.00 Bridge Greatist Hits 17.15–17.25 Ki nyel ma? 17.50 MTV-Europe-hírek 18.00–18.30 Kukker – Esti kulturális tájékoztató 20.30–21.30 Blue Notes (jazz, funky) – Csík Gabriella műsora 21.30 Esti Híd 21.50 MTV-Europe-hírek 22.00–23.00 Magánhangzó 23.20 Jazzlemez 24.00–05.00 Kvakvarak

RÁDIÓ 11

Műsorvezető: Bornemissza Tamás és Gálfi Irén. Hangoljon ránk! – Információs összeállítás lapszemlével. Szűkebb pátriánk – XI. kerületi Szolgáltató Magazin, Programajánlatok, Yellow Minutes, Kalendárium, Ufológia- beszélgetés a Színes UFO képes újsággal, Étkeink, Sportpercek Ráth Andrea szerkesztésében, Record Konjak-Szele Zoltán válogatása. Közben: 16–17 óráig Voice of America

Calypso rádió 873

MEGHALLGATJUK ÖNT, HALLGASSON MEG MINKET!

A Szocio Műhely műsorában ma, a Petőfi rádióban

HELYKERESŐ 8 ÓRA 10 PERCKOR ÉS 18 ÓRA 30 PERCKOR

Kecskeméti körkép, amelyben bemutatkozik a Munkanélküliek Egyesülete, nyári programokat ajánlunk diákoknak, üzleti ötleteket kínálunk. Faluriport Hiricsről. A műsor készítői *Hay* András, *Ungváry* Ildikó és *Belénessy* Csaba várja a hallgatók véleményét, kérdéseit, történeteit a 138-7200 és a 138-7973 telefonszámon.

Felelős szerkesztő: Jónás István

A Mozgássérültek Budapesti Egyesülete 1995. augusztus 30.–szeptember 8. között autóbuszos kirándulást szervez Olaszországba (Róma és környéke). Jelentkezés, bővebb felvilágosítás az 129-5299-es telefonszámon Mészáros Józsefnénál.

A Fővárosi Pályaválasztási Tanácsadó tájékoztatási osztálya (1052 Budapest V., Deák Ferenc u. 17.) várja mindazon cégek, vállalatok, magánvállalkozók, kisiparosok, kereskedők stb. jelentkezését, akik középiskolások, egyetemisták, főiskolások munkájára igényt tartanak a nyári hónapokban. Írják meg, milyen munkakörben és fizetéssel, hány főt várnak, s hol jelentkezhetnek? A Fővárosi Pályaválasztási Tanácsadó egész nyáron folyamatosan vállalja e díjmentes közvetítői szolgáltatást.

Halálozás

Fájdalommal tudatjuk, hogy

KELEMEN GYULÁNÉ

életének 88. évében elhunyt. Végakaratának megfelelően, szűk családi és baráti körben július 3-án csendben eltemettük. A gyászoló család.

Fájdalommal tudatjuk, hogy

DR. GÁBOR GYULÁNÉ G. SOMORJAI MAGDA

festőművész elhunyt. Temetése 1995. július 19-én 9 órakor lesz az Óbudai temetőben.

A Rolling Stones az HBO-n

A *Rolling Stones* közelgő magyarországi fellépése arra késztette az *HBO* szerkesztőségét, hogy exkluzív joggal megszerezze az együttes európai turnéjának első állomásán készült riportfilmet – mondta Steve *Smith*, az HBO ügyvezető igazgatója. A Stockholmban június 5-én készült riportfilmet a budapesti koncert előtt, július 31-én (hétfőn) délután 16.30-kor mutatják be, és augusztus 5-én (szombaton) reggel 7-kor megismétlik. Kódolatlan lesz az adás, így mintegy 800 ezer magyar háztartásban élvezhetik a nézők.

A közel egyórás filmben részletek láthatók a Rolling Stones európai turnéját megelőző stockholmi sajtókonferenciáról, a színpadépítésről, a turné kulisszatitkairól. Megszólalnak a világturné láthatatlan kulcsszereplői, a szervezők és a turnémenedzserek, akik elmesélik, hány repülőgép, mennyi acél, kellék, ruha, cipő, pszichiáter, orvos, könyvelő, d:tás szakács és díszletmunkás kll 150 percnyi világszínvonalú koncerthez. Szerepel a filmben Stones idei amszterdami „próbt" fellépése, melyre egészen váratlanul egy kis klubban került sor. Számos archív felvétel egészíti ki a jelenlegi Rolling Stones-portrét, melyből természetesen nem hiányozhatnak a legnagyobb slágerrészletek, és maga a stockholmi koncertsem.

Misinatetői tévéantenna-rekonstrukció

Késik a befejezés

Az Antenna Hungária Rt. – előre nem látott műszaki okok miatt – nem tudja július 18-ára befejezni a pécsi misinatetői tv-antenna-rendszer 290 millió forintos rekonstrukcióját. Ezért a műsorszóró társaság a Tv 2 műsorát továbbra is az ideiglenes antennáról biztosítja. Az új antennarendszer üzembehelyezése 1995 szeptemberében várható – jelentette az *MTI*. Az Antenna Hungária április 18-án kezdett hozzá a misinatetői tv-torony antennáinak lecseréléséhez. Az átalakítás befejeztével nemcsak a Tv 2 vételi minősége javul, hanem megteremtődik a lehetőség ez év őszétől a Tv 1 műsorának is a műszakilag kedvezőbb UHF sávon, a 49-es csatornán történő sugárzására.

Vízhiány! A Fővárosi Vízművek Rt. a XXI. kerületben tisztítja a vízhálózatot, s július 24-én, hétfőn reggel 6 óráig nyomáscsökkenés, vízzavarosodás, a magasabb emeleteken pedig vízhiány is előfordulhat az Ady Endre út–Gyepsor utca–Bajáki Ferenc utca–Posztógyár utca–Völgy utca–Erdőalja utca–Szent István út–Táncsics Mihály utca által határolt területen. Az zavaros víz vas- és mangánoxidot tartalmaz, ennek ülepítése után mosásra és fogyasztásra egyaránt használható.

Nem lesz vízkorlátozás

Budapesten az elmúlt évekhez hasonlóan az idén sem kell vízkorlátozásra, locsolási tilalomra számítani. Erre egyébként 21 évvel ezelőtt volt utoljára példa. A főváros 1988-ban fogyasztotta a legtöbb vizet, naponta 1,3 millió köbmétert. A múltheti csúcs 1 millió 50 ezer köbméter volt – írja az *MTI*. Némi vízhiány várható viszont az esti locsolási csúcsidőszakban, de ez is csak a magasabban lévő emeleteken.

Európa ifjúsága részvételével

Táborozás Egerben

Ezen a nyáron Eger, illetve a közeli Felsőtárkány ad otthont az európai fiatalok táborának. A két héten át tartó, vasárnap megnyílt táborba kilenc európai országból mintegy 150 fiatal érkezett. A kezdeményezés 14 esztendeje indult el Németországból, az észak-rajna-westfaliai *Siegen* városából. Az első találkozót, amelyre akkoriban Kelet-Európából, cseh, lengyel és magyar fiatalokat hívtak meg, az Európa Parlament és Siegen város Önkormányzata kezdeményezte. A találkozó meghirdetett célja az volt, hogy az Európa különböző országaiban, régióiban élő fiatalok megismerjék egymást, egymás kultúráját. Hozzájáruljanak a szétszakított Európában az emberek közötti falak lebontásához.

A tábor ideje alatt az angol, belga, cseh, holland, lett, német, olasz, spanyol és török fiatalok megismerkednek Eger műemlékeivel, kultúrájával és maguk is megismertetik hazájukat a város lakóival. Erre kiváló alkalmat kínál a július 23-án sorra kerülő Európa nap, amikor a tábor résztvevői folklórbemutatót tartanak a Dobó téren.

Telefondoktor

A rovarirtásról

Ezen a héten a Telefondoktor a szúnyogok, legyek, darazsak, csótányok és egyéb rovarok elleni védekezésről ad hasznos tanácsokat az érdeklődőknek. A Telefondoktort éjjel-nappal hívhatják a 117-2111-es telefonszámon.

Német alapítványi segítséggel

Tájház, népi műemlékből

A bajor kormány támogatásával a német nemzetiségek lakta *Fertőrákoson* tájházzá alakítják a Fő utca egyik népi műemlékét. A Messerschmidt alapítvány 150 ezer márkát adott a XVIII. század elejétől a XIX. század végéig épült együttes felújítására.

Az alapítvány képviselői megtekintették a rekonstrukció állását, s további 30 ezer márka támogatást helyeztek kilátásba – írja az *MTI*. A tervek szerint a falak között állandó helytörténeti kiállítás lesz korabeli bútorokkal, használati tárgyakkal, a szőlőtermesztés, a borkészítés eszközeivel. A népi építészeti értékeket a felújítás során megőrzik, így a továbbiakban is látható lesz a százbai mestergerenda, amelybe az 1729-es évszámot vésték.

A

SZÍV TV

műsorán ma este 21.00-kor

HALÁLTÁNC

amerikai pszichokrimi

Az orosz balerina, Szvetlana és az amerikai koreográfus, Anthony a Brodwayn balesetet szenved... Legközelebb Szentpétervárott látjuk már őket, egy táncakadémiát vezetnek, ide érkezik az amerikai táncosnő, aki nagyon hasonlít az egykori Szvetlanára... és ekkor rejtélyes gyilkosságsorozat veszi kezdetét.

Copa America futballtorna

Örülhet a maffia

A tavalyi világbajnokság titkos esélyese *Kolumbia* válogatottja volt. Sőt! *Pelé* például nem átallotta megjegyezni, hogy a kolumbiaiak *jobb és látványosabb* focit játszanak, mint a brazilok, így szerinte Kolumbia nyeri a vébét. Egy év távlatából nem szabad Pelének szemrehányást tenni tökéletesen *félresikerült* jóslatáért, hiszen a sárga-kékek valóban számyaltak a világbajnoki selejtezőkön. A kolumbiai labdarúgás egyik legnagyobb sikerét érték el, amikor idegenben 5-0-ra verték *Argentínát*.

Hogy valójában mi is történt Kolumbiával Amerikában, miként felejthetett el futballozni néhány nap alatt – mind a mai napig homály fedi. A csapat irányítója, a jellegzetes frizurájú Carlos *Valderrama*, aki idén szülőhazájában bajnokságot nyert a *Junior Barranquilla* gárdájával, arra hivatkozott a *France Football* hasábjain, hogy együttesét *„túlzottan megzavarta a románok elleni váratlan vereség"*, így a válogatott hátralévő csoportmeccsein csak *árnyéka* volt önmagának. Rossz nyelvek szerint egyébként a katasztrofális szereplés hátterében a hírhedt és igencsak kiterjedt kolumbiai *maffia* állt...

Persze mindez már csak *futballtörténelem*. Az azonban tény, hogy sok meccset még ma is *befolyásol* a maffia. Meglepő az is, hogy az eddigi 36 Copa America során Kolumbia egyetlenegyszer sem aratott diadalt. Valderrama szerint a baj oka az, hogy *„a kolumbiaiak lába mindig megremeg a döntő pillanatban"*.

Jelenleg úgy fest – ki tudja, talán inka varázslóknak... –, sikerült gyógyírt találni a „betegségre". *Kolumbia* ugyanis 11-esekkel verte ki *Kubala* László gárdáját, *Paraguayt*. Pedig az elődöntőbe jutásért vívott találkozón Kubaláék szerezték meg a vezetést *Villamayor* révén, az 53. percben azonban *Rincón* egyenlített. Az 1-1 után nem volt hosszabbítás, rögtön a 11-esek következtek, s a büntetőrúgásokban Kolumbia volt a jobb (5-4).

Nem született meglepetés a nap másik negyeddöntőjén, az *Uruguay–Bolívia* összecsapáson. A házigazda fél óra elteltével már két góllal vezetett a zöld mezesek ellen (*Otero* és *Fonseca* találatával), s Bolívia csak szépíteni tudott *(Sanchez)*, egyenlíteni már nem (2-1) ...

Az egyik elődöntőben tehát Uruguay–Kolumbia mérkőzést rendeznek, míg a másik ágon való szereplés jogáért az *Egyesült Államok* és *Mexikó*, illetve *Brazília* és *Argentína* vetélkedett – mindkét találkozó lapzártánk után, magyar idő szerint kedden hajnalban kezdődött.

(rónay)

Ifjúsági labdarúgó Eb

Újabb vereség

A magyar válogatott második mérkőzésén is vereséget szenvedett Görögországban a 18 éves korosztály számára szervezett Európa-bajnokság nyolcas döntőjében. Együttesünk a spanyolok elleni 1-2 után hétfőn Hollandia ellen mérkőzött, s gólzáporos összecsapáson 5-3 (2-1) arányban alulmaradt – így a hátralevő (Törökország elleni) találkozó eredményétől függetlenül elesett a továbbjutástól.

Együttesünk *Matus – Kislőrincz (Fórizs, 57.), Werner, Szili, László – Korsós, Kovács B., Dvéri, Tóth N. (Kabát, 57.) – Romanek (Schultz, 70.), Kenesei* összeállításban szerepelt. Akárcsak a spanyolok ellen, ismét válogatottunk szerzett vezetést (a fehérvári középpályás, Dvéri jóvoltából), s noha szünetig fordítottak a németalföldiek, a második játékrész elején Korsós és Romanek találatai révén újból a magyar válogatott került előnybe. Dvéri kiállítása után (66. perc) megváltozott a játék képe, s a hollandok az utolsó negyedórában három gólt rúgtak.

A házkutatás után hat nappal megszűnt a cég ...

Steffi Graf „disszidál"?

(Bonni tudósítónktól)

Azt hihetnők, hogy a wimbledoni győzelem vagy a silverstone-i előzés után Steffi *Graf* vagy Michael *Schumacher* sportteljesítménye áll az érdeklődés középpontjában, ám a hálátlan németek inkább a nemzet bálványainak *adóügyein* csámcsognak.

Miként a mannheimi államügyészség az elmúlt héten hivatalosan megerősítette, már május végén házkutatást tartottak Stefanie Graf és atyja, Peter Graf adóalanyok brühli házában, és dokumentumokat foglaltak le. A tenisz világranglista első helyezettjének az uborkaszezonnal küszködő sajtó egymásnak ellentmondó, de „holtbiztos" hírei szerint többmilliós adócsalást, például strómanokon, külföldön székelő cégeken keresztül fölvett szponzorpénzek be nem vallását róják föl. Érdekes egyébként, hogy a hírbe hozott cégek közül a hollandiai bejegyzésű vállalkozás hat nappal a házkutatás után megszűnt, míg a monacói – állítólag – a hercegség cégjegyzékében nem is szerepel... A hétfői *Der Spiegel* szerint a *Südmilch* nevű tejipari óriás 1990 és 1994 között évi kétmillió márkát utalt át gyanús kerülőutakon a teniszbajnoknak. A jól értesült rossz nyelvek szerint a dolog hátterében megint a telhetetlen Graf-apa áll, „akinek semmi seleg".

Szokatlan felvétel – civilben a világranglista-vezető

Perszevolt is miből letagadnia, hen a 26 éves sportolónő a vedelmek terén is abszolút ıcstartó: főleg dezodor- étésztareklámokkal tavaly péiul 16 millió márkát keres, és épp ma, kedden mutatbe Berlinben saját farmerkokcióját, ami bizonyára szïn hoz valamit a konyhára és nemcsak „adózás előtt"hhez képest a győzelmi díj zsebpénznek számítanak. Steffi eddigi sportpályafutása att 92 tenisztornát nyert meja többi között 17 Grand Sn-címet szerzett. Wimbledoan például 1988-ban, 19-ben, 1991-ben, 1992-ben 993-ban és 1995-ben vitte a pálmát.

A lefcalt dossziék kiértékelése ng hetekig eltarthat. Graf edd nyilatkozataiban *tagadja* adócsalás tényét, és *gonosz árányt* gyanít a háttérben. Aildöztetések miatt mindazonal komolyan fontolgatja, mdta a ZDF televízió sportıgazinjában, hogy állandó laelyét külföldre te-

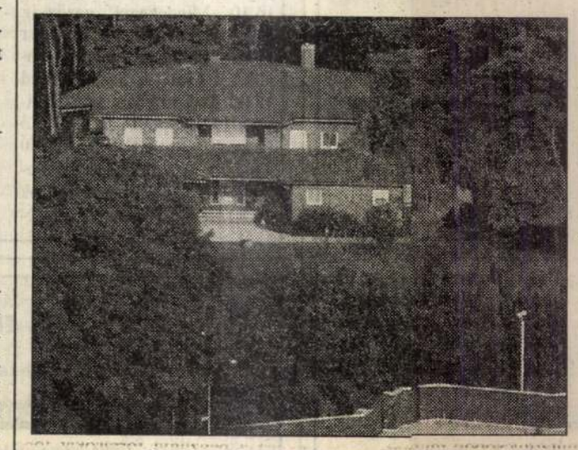

Graf-kastély: mi a brühli villaitka?

szi át. Sïfi *„disszidálási"* szándékán a híre mindenesetre ny megdöbbenést keltett, jçhet a milliomos német sptolók közül már számtalanilt hazafiatlan módon *„kosz külföldivé"* a rút adószabály miatt.

Persze ez sem mindig segít – *eléggé*. Michael Schumacher például, aki Grafhoz hasonló summákért viszi vásárra a bőrét, *monacói* alattvaló, most mégis azt mondják, hogy jogtalanul élvezi a hercegség adóparadicsomi viszonyait, mert nem tölt évi 183 napot monte-carlói állandó bejelentett hajlékában, és különben is valójában francia felségterületen él (ahol mellesleg ugyancsak kedvezőbbek az adószabályok). A stuttgarti államügyészség mindenesetre Schumi menedzserének, Willi *Webernek* a házát kutatta át és szintén sok dossziét elvitetett.

Hivatalos közlemények a *titokvédelemre* hivatkozva azóta sem jelentek meg. Bármilyen eredményt hozzon is a vizsgálat, az már most megmondható, hogy az adócsalás *„bocsánatos bűn"*-nek számít a németek szemében (is), és még az *irigység* sem ront a két sportoló népszerűségén.

Józsa György

Itt valakinek fizetnie kell

Felborult a sakknaptár

Mellbevágó volt a hír, hogy a PCA, a *Hivatásos Sakkozók Szervezete* az előzetes bejelentések és szerződéses elkötelezettségek ellenére nem *Kölnben*, hanem *New Yorkban* tartja meg őszi világbajnoki döntőjét, a *Kaszparov–Anand* mérkőzést. A döntés hátterében egyebek között az áll – siet megosztani értesüléseit olvasóival a *Die Schachwoche* című svájci hetilap –, hogy mintegy két hónappal az esemény előtt még félmilliónyi márka hiányzott a németországi költségvetésből. A helvéciai szemléből megtudjuk, hogy a metropolis polgármestere, Rudolph *Giuliani* ajánlotta fel a profi világbajnoknak, hogy a párviadalt szeptember 10. és október 14. között a híres *World Trade Centerben*, a kereskedelmi világközpontban rendezzék meg.

Noha a lap hallgat arról, mit szól mindehhez a másik főszereplő, Visvanathan Anand, hivatkozik rá, hogy a német sakkszövetség *megdöbbenéssel* fogadta a hírt. Németországban a századforduló óta nem csatáztak a szellemi sport koronájáért, s most itt lett volna rá az alkalom. Horst *Metzing*, a föderáció gazdasági ügyvivője nehezményezi, hogy a PCA nem válaszolt tárgyalási kezdeményezésükre, a WDA stúdió szerkesztője pedig sajnálattal állapítja meg: az elmaradó programok miatt egész őszi műsortervüket át kell alakítaniuk. Kritikusabb a német fél iránt a *Süddeutsche Zeitungnak* az ügyben nyomozó munkatársa: szervezési szempontból a kölni világbajnokság *torzó* maradt, ne keressünk ezért meghiúsulása mögött olyan okot, hogy a busásabb díjazás miatt vitték át az óceán túlsó partjára – mutat rá Stefan *Löffler*. A zürichi *Tagesanzeiger* viszont tudni véli: *itt valakinek fizetnie kell*. Például bérleti díjakat – mindenekelőtt az esemény számára lefoglalt *Rheinhallénak*, a Rajna csarnoknak, amely emiatt halasztotta el a *Hidegvérrel* című musical bemutatóját, s amelynek használatáért hónapok óta tartozik a PCA. Az ügyleti költségekkel, visszamondási illetékekkel együtt ezek a költségek több százezer német márkára rúgnak, s az *Intel* (a kaliforniai mikroprocesszor óriáscég a mérkőzés és a PCA világbajnokságának fő szponzora) számláját terheli. A vállalat európai főnöke, Hans *Geyer*, a Die Schachwoche érdeklődésére *dodonaian* úgy fogalmaz, hogy a Kaszparov–Anand meccs németországi előkészítésében kétségtelen, voltak problémák, és hogy New Yorkban a mérkőzés inkább megkaphatja azt a *globális dimenziót*, amely egy olyan világcéghez illik, mint amilyen az övék.

Ugyanezekben a napokban a FIDE európai uniójának elnöke, a grazi Klaus *Jungwirt* arról tájékoztatta az öreg földrész sakkszövetségeinek vezetőit, hogy felborulás fenyegeti a nemzetközi sakkszövetség sportnaptárát. Nemcsak az ideit, hanem a jövő évit is. Florencio *Campomanes* elnök ugyanis orosz kérésre hozzájárult, hogy 1996 tavaszára halasszák az e tél elejére *Jerevánba* kitűzött zónaközi viadalt, így viszont torlódni fog a jövő esztendei program. Az is nagy gond, hogy július 1-jén letelt a FIDE-világbajnoki döntő megrendezésére kiírt jelentkezési határidő, s mivel nem érkezett ajánlat, a két érdekelt, *Karpov* és *Kamsky* saját kezébe kívánja venni a meccs intézését. Nincs vállalkozó a sakkcsapat Európa-bajnokságra sem, amit szintén ebben az évben kellene megtartani.

Rengeteg olyan időszerű kérdés van tehát, amelyekről ugyanúgy eszmét kellene cserélni, mint a FIDE és a PCA nemrég Rigában előterjesztett együttműködési okmányáról. Ehhez azonban össze kellene hívni a FIDE-kongresszust, de az augusztusra tervezett közgyűlést Brno lemondta, részint mert nem tudott zöldágra vergődni a partnerül ajánlkozó szlovákokkal, részint mert megorrolt a FIDE-re, amiért az új telephelyéül nem Prágát, hanem Lausanne-t választotta.

Hozzáértők megállapítják, hogy a két nagy szakszervezet decemberi *egymás keblére borulása* óta nemhogy javult volna a helyzet a sakkvilágban, hanem olyan korszak köszöntött be, amelyet az orosz történelemben *„zűrzavaros időknek"* neveznek.

(szilágyi)

Sportörténelmi pillanat: kosarasedzés a Népligetben

Egy fülbevalóba került a rajt

Noha a amerikai *Western Michigan niversity* csapatától átvett ! éves, 180 centis Kina *Bro* jövő hét végén érkezik *Budapestre*, a kanadai Karla *urch* csak az e hónap végén sedékes esküvője után száll epülőre, a súlyos térdsérülésből lábadozó *Goschi* Gabriella meg a kisbabáját nember elejére váró *Bíró* Anikó a népligeti futballpálya zélén egy padon napozott, *agara* Zsuzsa pedig az ifilogatottal a korosztályos b középdöntőjére készül, égis tizenhárom hölgy gyülkezett hétfőn reggel a *Ferencváros* kosárlabdacsapatánk első tréningjére. A sportörténeti jelentőségű foglalkoáson – a zöld-fehéreknek negyvenes években már volt női kosárszakosztálya, a az az amatőr társaság csupn a Budapest-bajnokságig jtott – a *Tungsramból* átkerül játékosok, *Béres* Tímea, *Nay* Viktória, *Tóth* Zsuzsa, *Hbster* Annamária és *Kovács* Virág mellett persze részt vtt az *MTK-ból* átigazolt *Bió* Eszter, *Seres* Éva, *Fodc* Csilla, *Roczkov* Viktória é *Ujvári* Eszter, a *Sopronból* érkezett *Pásztói* Krisztina, *BSE-nek* búcsút intő *Károvi* Andrea és a *Kecskemétől* szerződtetett *Kosjár* Katlin is.

A hatetes felkészülés nyitányát egy átmozgató atlétikai foglalkozás jelentette, s a hozzávesleg másfél órás gyakorlás megerősítette azt a *Tursics* Sándor vezető edző által amúgy pontosan ismert tényt, hogy egy *igencsak eltérő erőállapotú* társaság kezdett alapozni. Ebben ugyan nem teljesen vétlenek maguk a játékosok sem, hiszen az egyik kosarasnő a tréning után őszintén megvallotta a szakvezetőnek: nem éppen a megállapodásuknak megfelelő intenzitással és gyakorisággal dolgozott a nyári szünidőben... Fajsúlyos tévedés lenne ekként azt gondolni, hogy *önmagában a nagybevásárlás ténye* bajnokesélyessé emelte a Ferencvárost. A honi mezőnyt feltérképezve Tursics sem vállal pillanatnyilag többet, mint hogy ígéri: a *négy között* végez a bajnokságban a mezőny „újonca". Decembernél előbb azonban a szakvezető szerint aligha derülhet ki, hogy *csapatként* mire lesz képes a Fradi, mely egyelőre reményteljes fiatalok társulata, kikből kizárólag kemény és következetes munkával válhat nemzetközileg piacképes kosaras. A csapatépítés aprólékos munkáját ellenben a legkevésbé sem könnyíti, hogy az augusztus 3-i rajtot követően – az MTK kérte, hogy a *Hungária körúti* terem felújítása miatt cseréljék fel a pályaválasztói jogot – az egész szezonban gyakorlatilag minden szerdán és szombaton fellépés vár az együttesre. Ez az erőltetett menetelés – vélekedik Tursics – legalább tizenkét, hadra fogható kosarast feltételez, s mivel a sérüléséből a közelmúltban felépült Fodorról, Béresről és Kovácsról ma még képtelenség megmondani, mennyire bírja majd a terhelést, rögvest kiderült, nem is olyan népes a Fradi kerete.

Miképpen a csapat, úgy a népligeti pálya sem teljesen kész még az NB I-es rajtra, ámbár a terem átalakítói kétségkívül lépéselőnyben vannak. A hét végére ugyanis megérkeznek *Németországból* a legkiválóbb minőségű üvegpalánkok, s mivel az eredményjelzőt már felszerelték, ezzel befejeződik a hozzávetőleg félezer férőhelyes (kézilabda)csarnok átalakítása – a rangadókat ugyanakkor a tervek szerint a *Körcsarnokban* vívja majd a Fradi. Mely első fájó veszteségét már a hétfői edzésnapon elkönyvelhette. Történt, hogy az elmúlt évadban – tungsramosként – *szakmailag leglátványosabb előrelépést produkáló* Nagynak gyakorlás közben a fűbe hullott a fülbevalója. A csapattársakból alakult önkéntes kutatóbrigád persze átfésülte a futballpálya gyanús részeit, a 18 éves centernek családi emlékek miatt oly kedves arany ékszer azonban nem került elő...

(s. tóth)

OLDALSZÉL

TENISZ világranglista, férfiak: 1. Agassi 4980, 2. Sampras 3834, 3. Becker 3598, 4. Muster 3401, 5. Chang 3025, 6. Kafelnyikov 2676, 7. Ivanisevic 2621, 8. Ferreira 2377, 9. Stich 2187, 10. Rosset 2069 pont. A további sorrend: 11. Bruguera, 12. Larsson, 13. Berasategui, 14. Courier, 15. Krajicek, 16. Edberg, 17. Medvegyev, 18. Enquist, 19. Martin, 20. Gaudenzi. – Nők: 1. Graf, 2. Sanchez-Vicario, 3. Martinez, 4. Pierce, 5. Novotna, 6. Date, 7. M. Maleeva, 8. Sabatini, 9. Davenport, 10. Huber.

MISTRAL KUPA szörfverseny, Agárd, a kategóriagyőztesek: Furtner Imre (könnyű, mistral és ifjúsági) Molnár Ákos (nehéz, Masters), Cseh Klára (női verseny).

A MERDEKA KUPA küzdelmein, Malajziában a Vasasra épülő magyar labdarúgó ligaválogatott Üzbegisztán (kedden) és Bulgária ellen (szombaton) vívja csoportmeccseit. A másik ágon a Koreai Köztársaság, Algéria és a házigazdák együttese küzd.

LOTHAR MATTHÄUS, a Bayern München 122-szeres válogatott futballistája a januári Achilles-ín műtéte óta nem játszhatott, s tegnap újabb operációt végeztek el a sérült lábán, további hat hónappal eltolva a 34 esztendős játékos visszatérését. A kiesett év után igencsak kétséges, hogy a német válogatott kapitánya ott lesz-e Berti Vogts csapatában az 1996-os Európa-bajnokságon.

AZ AFRIKA KUPA labdarúgótorna selejtezőiből eddig Burkina Faso, Egyiptom, Gabon, Ghana, Libéria, Sierra Leone, Zaire és Zambia harcolta ki a január második felében esedékes döntőbeli részvétel jogát. A címvédő Nigéria és a rendező Dél-Afrika automatikusan tagja a mezőnynek.

MICHEL ANDRETTI amerikai pilóta Lola-Ford kocsija nyerte az IndyCar tengerentúli autós gyorsasági világbajnokság legutóbbi futamát. Az összetett versenyben a kanadai Villeneuve (Reynard-Ford) vezet.

JUAN MANUEL FANGIO argentin autóversenyző, a Forma–1 sorozat egyetlen ötszörös világbajnoka 84 esztendős korában Buenos Airesben elhunyt.

A KAJAK-KENUSOK országos bajnoksága és a hétfői válogató után 21-re nőtt azoknak a száma, akik augusztus 16–20. között a duisburgi világbajnokságon képviselhetik a magyar színeket: Borhi, Gyulay Zs., Bártfay, Szabó I., Ábrahám, Rajna, Adrovicz, Antal, Storcz, Kajner, Páger (férfi kajak), Kőbán, Dónusz, Czigány, Mednyánszky, Mészáros (női kajak), Pulai, Horváth Cs., Kolonics, Hoffmann és Zala (kenusok).

VITORLÁSTÁBORT szervez nek 6–16 éves úszni tudó gyermekeknek Agárdon. Külön csoportban folyik az oktatás a mozgáskorlátozott fiatalok számára. A július 30-tól induló nyolcnapos, bentlakásos tanfolyamokról a 252-6181 vagy a 261-4916 telefonon lehet érdeklődni.

KAFELNYIKOV visszalépett az 1,4 millió dolláros stuttgarti tenisztornától: a gstaadti viadal orosz nyertese lábsérülésére hivatkozta mondta le a részvételt. Eredmények: Ulihrach (cseh)–E. Sanchez (spanyol) 4:6, 7:6, 7:6, Csesznokov (orosz)–Kuehnen (német) 3:6, 6:4, 6:4, Goellner (német)–E. Ferreira (dél-afrikai) 6:3, 6:4, Furlan (olasz)–Hirszon (horvát) 6:3, 4:6, 6:4.

TOTÓNYEREMÉNYEK. A hat darab telitalálatra egyenként 659 733 forintot fizetnek. A 13 találatos szelvény 58 861, a 12 találatos 1841 forintot ér. A 11 találat nyereménye 457 forint, míg a tíztalálat ezúttal nem fizet. A góltotó egyetlen 3 találatos szelvényére 89 441 forint nyeremény jut.

ZSIDAY ISTVÁN sportújságírót, a Pesti Riport 47 esztendős korában elhunyt főmunkatársát július 21-én, pénteken fél tízkor a Rákoskeresztúri új köztemetőben helyezik örök nyugalomra.